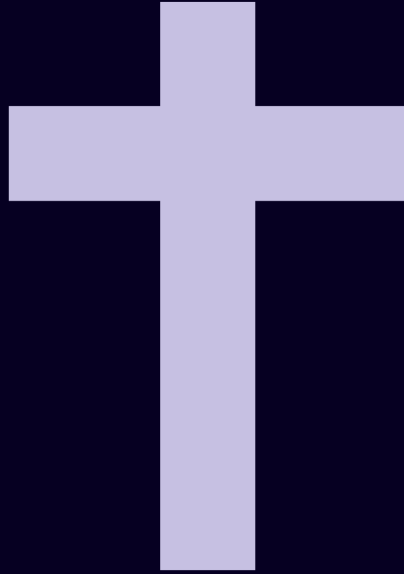

North Tanna New
Testament

The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu

North Tanna New Testament
The New Testament in the North Tanna Language of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue du Nord Tanna de Vanuatu

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: North Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
46e9a2b5-26b8-5301-a079-623f3a20ef8b

Contents

MATIU	1
MAK	71
LUK	112
JON	185
WƏK MĤN	243
ROM	306
1 KORIN	337
2 KORIN	364
KALESIA	382
EFESAS	394
FILIPAE	404
KOLOSİ	411
1 TESALONAEKA	419
2 TESALONAEKA	425
1 TIMOTI	429
2 TIMOTI	438
TAETAS	444
FILIMON	449
HIPRUS	451
JEMES	478
1 PITA	486
2 PITA	496
1 JON	501
2 JON	510
3 JON	512
JUT	514
NOL ƏPƏN	517

Matiu

Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo İtəm Matiu Təmətə Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Matiu

?Pah təmətə naoa u? Matiu təmətə naoa u. In etəm tuelef kit rəha İesu. Nərgin kit mın u Lifae. Matiu in etəm İsrəl itəm tatos məni rəha takis rəha kapman rəha Rom. Məto İesu təmaun-in məmə in otuwa rəhan kit etəmim.

?Təmətə tatuwin kəm pah? Təmətə naoa u tatuwin o netəm İsrəl, məto təmətə e nəghatən Kris itəm tahmen əm e Bislama rəha netəm mın rafin ikın əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Naoa u tatilpın Oltesteman ne Niutesteman məto-inu in tatəghat-in tepət e nəghatən rəha ien mın rəha Uhgın aıpən itəm kəmətə e Oltesteman. E nian rəha İesu, netəm İsrəl kəmoatatig əhgin kapman rəha Rom. Kəmoatəsağın suah kit itəm otuwa mosmegəh ilat. Koataun-in suah u məmə Kristo, o Mesaea.

?Təmətə naoa u o naka? Matiu təmətə naoa u məmə otən-iarəp wır məmə İesu in Kristo (Mesaea), etəm itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə otəpanahl-ıpa məmə otuwa mosmegəh İsrəl. Matiu təməghat-in nəghatən tepət rəha Uhgın e Oltesteman itəm ien mın kotəghat-in İesu, kən matəgətun məmə nəghatən mın u kotiet-pa e nəmegəhən rəha İesu. Kən Matiu tolkeike məmə netəmim okotitun məmə İesu in Kig itəm in ilis e kig mın rafin.

*Tipi İesu Kristo rat mın
(Luk 3:23-38)*

¹ Inu nərgi tipi İesu Kristo rat mın, kit in Kig Tefit, kən kit mın in Epraham.

² Epraham in tata rəha Aisak,

kən Aisak in tata rəha Jekop,

kən Jekop in tata rəha Juta ne pian mın,

³ kən Juta in tata rəha Peres ne Sera, rəhalau mama u Temar,

kən Peres in tata rəha Hesron,

kən Hesron in tata rəha Ram,

⁴ kən Ram in tata rəha Aminatap,

kən Aminatap in tata rəha Nason,

kən Nason in tata rəha Salmon,

⁵ kən Salmon in tata rəha Poas u rəhan mama Rehap,

kən Poas in tata rəha Opet u rəhan mama u Rut,

kən Opet in tata rəha Jese,

⁶ kən Jese in tata rəha Kig Tefit.

Kən Kig Tefit in tata rəha Solomon u rəhan mama in pətan rəha Uria aıpən,

⁷ kən Solomon in tata rəha Rehopoam,

kən Rehopoam in tata rəha Apia,

kən Apia in tata rəha Asa,

⁸ kən Asa in tata rəha Jehosafat,

kən Jehosafat in tata rəha Jehoram,

kən Jehoram in pipi rat rəha Usia,

⁹ kən Usia in tata rəha Jotam,

kən Jotam in tata rəha Ahas,

kən Ahas in tata rəha Hesehia,

¹⁰ kən Hesehia in tata rəha Manase,

kən Manase in tata rəha Amon,
kən Amon in tata rəha Josaea,

¹¹ kən Josaea in tata rəha Jekonaea ne pian mìn, kən uarisig lan, tikimír
mìn rəha noanol mìn rəha Isrel kəmotəmík ilat motuwín Papilon məmə
ilat okotuwa slef mìn rəhalat.

¹² Kən inu nərgi pipi mìn itəm təmətuoun e nian noanol mìn rəha Isrel
kəmotuwín Papilon.

Jekonaea in tata rəha Sealtiel,
kən Sealtiel in pipi rəha Serupapel,

¹³ kən Serupapel in tata rəha Apiut,
kən Apiut in tata rəha Eliakim,

kən Eliakim in tata rəha Asor,
¹⁴ kən Asor in tata rəha Satok,

kən Satok in tata rəha Akim,
kən Akim in tata rəha Eliut,

¹⁵ kən Eliut, in tata rəha Eleasar,
kən Eleasar in tata rəha Matan,

kən Matan in tata rəha Jekop,

¹⁶ kən Jekop in tata rəha Josep u iərman rəha Meri.

Kən Meri təmíləs Iesu, kən kətaun-in məmə Kristo itəm Uhgín təmən məmə
otahl-ipa.

¹⁷ Təmətuoun e Epraham mətəarus-pən Kig Tefit, pipi rat mìn əm u neen
kəməte rəkis nərgilat, ilat fotin. Kən təmətuoun mìn e Kig Tefit mətəarus-pən
noanol mìn rəha Isrel kəmotuwín Papilon, pipi rat mìn ilat rafin fotin. Kən
təmətuoun mìn e noanol mìn rəha Isrel kəmotuwín Papilon mətəarus-pən
Kristo itəm Uhgín təmən məmə otahl-ipa, pipi rat mìn ilat rafin fotin.

Naiirən rəha Iesu Kristo (Luk 2:1-7)

¹⁸ Inu namnusən rəha naiirən rəha Iesu Kristo. Mama rəha Iesu, nərgin
u Meri, kìnən rəkis məmə okos rəhan kətim kan məmə otətəu-pən suah kit,
nərgin u Josep. Məto e nian kəsueamən əh muatig kitiah, kən Josep təsuwínən
əh mehm, məto Narmín Rəha Uhgín tìnol məmə Meri tìnəpək-əpək rəkis.

¹⁹ Kən rəhan iaguíhl Josep in etəm ətuatíp, kən tatətəlig-in məmə otəpəs
Meri, məto in təsolkeikeən məmə otol Meri taulis, kən nìkin təht məmə otəsən-
iarəpən kəm netəmim.

²⁰ Məto nian nìkin təmatəht məmə in otol nətəligən əh, kən nagelo kit rəha
Iərəmərə təmuwa ron e napilaiirən mən-ipən kəm in məmə, “Josep, mipi Tefit
rat. Onəkəsəginən məmə onakit Meri məmə in rəham pətan, məto-inu suakəku
əh tətətig lan, in təmisi-pən əm o Narmín Rəha Uhgín.

²¹ Kən in otíləs nətín kit iərman, kən onəkaun-in nərgin məmə Iesu məto-inu
in otosmegəh rəhan mìn netəmim e nolən tərət mìn rəhalat.”*

²² Natimnat mìn rafin əh kəmotuwa kol əm nìpahrienən e nəghatən rəha
Iərəmərə itəm rəhan kit ien təmən aupən ikín məmə,

²³ “Pətan əkəku kit itəm iərman təsuwínən əh ron, otəpəs məwig, kən paniləs
nətín kit iərman, kən okaun-in nərgin məmə Emanuel,” inu nìpətín təmə,
“Uhgín tətətig kitat min.”

²⁴ Kən nian Josep təmair, kən təmətəu-pən əm nəghatən rəha nagelo rəha
Iərəmərə. Kən təmuwín mit Meri muwa e rəhan latuənu məmə rəhan pətan,

1:11: 2 King 22–24; 2 Kron 36:10; Jer 27:20

1:12: Esra 3:2

1:18: Luk 1:27,35

* **1:21:** Iesu,

nìpəti tatən məmə, “Iərəmərə tatosmegəh”

1:21: Luk 1:31; 2:21

1:23: Aes 7:14

²⁵ mæto in tæmæsuwînən əh mehm matuwîn matuwîn mætoarus-pən Meri tiləs nətîn iərman. Kən Josep tæmaun-in nərgîn mæmə Iesu.

2

Netəm-iasol kəmotairahgin Iesu

¹ Iesu tæmaiir əpəh nitən rəha Jutia e taon Petlehem e nian Kig Herot Asol in tæmatəramərə lan. Kən uarisig ikin, netəm-iasol min neen kəmotisi-par isəu motuwa Jerusalem. Kotenatig wir e nənən nipəti məhau min. Kən motuwa motətapəh mæmə,

² “?Suakəku u in hiə, itəm in tæmaiir mæmə in kig rəha netəm Isrel? Emotehm rəhan məhau tæmər əpəh par, kən ekoatuwa mæmə ekotos-ipən nisaiiən kəm in.”

³ Nian Kig Herot Asol tæmæto nəghatən əh, ilat netəm Jerusalem nikilat rafin tæmərət.

⁴ Kən tæmargəfimîn pris asol min ne iəgətun min rəha Lou rəha nəfakən rəha netəm Isrel, kən matətapəh olat mæmə, “?Kristo itəm Uhgîn tînəmən rəkis mæmə otahl-ipa, in otaiir hiə?”

⁵ Kən kəmotən-ipən kəm in mæmə, “In otaiir əpəh taon Petlehem e nitən rəha Jutia. Mæto-inu ien kit rəha Uhgîn aupən, tæmæte tol min-nulan mæmə,

⁶ ‘Ik Petlehem əpəh e nitən Juta, okol kəsənən mæmə ik nat əpnarîn e netəm-iasol min əpəh ikin Juta, mæto-inu etəm-iasol kit otisi-pən lam, kən in otatehm wir rəhak min netəm Isrel tahmen-pən e etəm tatehm wir rəhan sipsip min.’ ”

⁷ Kən Kig Herot Asol tæmaun-in netəm kotenatig wir e nənən nipəti məhau min kotuwa tuəfimîn anion ilat, matətapəh olat mæmə məhau əh tæmər ətuatip e nian naka, kən kəmotən-ipən nian rəha məhau kəm in.

⁸ Kən in tæmən-ipən kəm ilat mæmə, “Otuwîn Petlehem motegəs-in wir suakəku. Nian onəkotehm un, kən nakotos nəghatən lan motuwa mæmə io min ekuwîn mos-ipən nisaiiən kəm in.”

⁹⁻¹⁰ Nian kəmotəto nəghatən əh, kəmotiet motuwîn, kən motehm məhau ilouin itəm kəmotehm əpəh par. Nian kəmotehm min məhau əh, nikilat tæmagien tæmagien. Kən məhau un tæmaupən-in ilat muwîn matətul ətuatip əh suakəku ilouin tətəpəl ikin. ¹¹ Kən kəmotuwîn əh imə, motehm suakəku ilau rəhan mama Meri. Kən kəmotisin nulilat moatos-ipən nisaiiən kəm suakəku əh. Kən kəmotielig nautə e rəhalat kətim min itəm nəmtilat tiəkis, moatos-ipən kəm in. Kəmoatos-ipən iaen u kol tatipit-ipit, ne nat kit min itəm nəmiəwîn təwir nian katuwan e nigəm, nərgîn u frankinsens, ne fomat itəm nəmiəwîn təwir, nərgîn u mîr.

¹² Kən Uhgîn tæmən-iəhau ilat e napilaiirən mæmə okəsotitəlig-pənən o Kig Herot Asol. Kən inəh ilat kəmotawilək-in Kig Herot motuwîn-pən e suatip pisin moatuwîn iməlat ikin.

Josep ne Meri kəmiäləs Iesu məhlagim məhaluwîn əpəh Ijip

¹³ Nian netəm kotenatig wir min u kəmotiet rəkis minoatuwîn, kən nagelo kit rəha Uhgîn tæmuwa miet-arəpa o Josep e napilaiirən matən-ipən kəm in mæmə, “Ətul uəhai, mîləs suakəku ilau rəhan mama, onəkəhlagim məhaluwîn əpəh Ijip. Kən onatəhlatig əh-ikin mætoarus-pən io əm ekən-ipinə min kəm ik mæmə onəkəhalitəlig-pa min, mæto-inu otəsuwəhən, Kig Herot Asol team-in suakəku u mæmə otohamnu.”

¹⁴ Kən əmun e nian əh lapin, Josep tæmətul mîləs suakəku ilau rəhan mama məhlagim mətəhaluwîn əpəh Ijip.

¹⁵ Kæn kəmätəhlatig e niməptən əh mətoarus-pən Kig Herot Asol otimis. Nat u tinuwa məmə otol nīpahrienən e nəghatən itəm Iərəməərə təmən rəkis aupən e nəghatən rəha ien kit tatən min-nulan məmə, “Emaun-in nətik iərman məmə otiet rəkis Ijip.”

Mopael min rəha Kig Herot Asol kəmotəhamnu nisualkələh naman

¹⁶ Kæn e nian Kig Herot Asol təmītun məmə netəm kotenatig wir e məhau min kəməsotolən nəwian motawilək-in motagim, kæn nīkin təmahmə pik agin. Kæn in təmahli-ipən rəhan mopael min məmə okotuwīn Petlehem ne ikin min rafin titəlau lan, məmə okoteam-in nisualkələh iərman min itəm rəhalat nup təsaprəkis-inən nup kəiu, kæn okotohamnu ilat rafin. In təmītəpun nup kəiu nəhlan məto-inu nīkin təməht məmə nian ətuatip əh itəm netəm kotenatig kəmotəhm məhau lan.

¹⁷ Natimnat min u təmol nəghatən u tuwa mol nīpahrienən lan itəm ien Jeremaea tinəmən rəkis aupən ikin məmə,

¹⁸ “Netəm Rama kəmotəto pətan kit tətəsək tətəsək məto-inu tatəto tərət agin. Pətan əh in Rejel, in tətəsək o rəhan nisualkələh. Kæn məsolkeikeən məmə suah kit otuwa məghat mīləs-ipər min rəhan nətəligən məto-inu rəhan min nisualkələh kinotimis rafin.”*

Josep ne Meri ne suakəku kəməhaliet Ijip məhalitəlig-pən Nasaret

¹⁹ Uarisig e nian Kig Herot Asol təmimis, məto Josep ne Meri ne suakəku katəhlatig əh əpəh Ijip, kæn nagelo kit rəha Uhgīn təmuwa o Josep e napilairən kit matən-ipən kəm in məmə,

²⁰ “Josep. Ətul mīləs suakəku ne rəhan mama kæn məhalitəlig-pən e nəptən əh Isrel, məto-inu netəm min u kəmotolkeike məmə okotohamnu suakəku, ilat kinotimis rəkis.”

²¹ Kæn Josep təmətul mīləs suakəku əh ne rəhan mama, kæn məhalitəlig-pən min e nəptən əh Isrel.

²² Məto nian Josep təməto məmə Akeleas təmos nəme rəhan tata Kig Herot Asol matərəməərə e Jutia, kæn in təməgin nitəlig-pənən Jutia. Kæn Uhgīn təməghat kəm Josep e napilairən kit min məmə in otəsuwīnən Jutia, kæn təmīet muwīn ikin pīsīn e nitən asol Kalili.

²³ Kæn kəməhaluwīn mətəhlatig nitən əh Kalili e taon kit, nərgin u Nasaret, məmə otol nəghatən rəha ien min rəha Uhgīn aupən otuwa mol nīpahrienən. Ilat kəmotən-ipən məmə, “Okotən məmə in etəm Nasaret.”

3

Jon Baptais tətəmnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn

(Mak 1:1-8; Luk 3:1-9, 15-17;

Jon 1:19-28)

¹ Nup min neen tinuwa minuwīn rəkis, kæn Jon Baptais təmīet-arəpa, kæn mətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn əpəh Jutia ikin taruən-aruən ikin, ² matən məmə, “Otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat min, kæn motuwīn o Uhgīn, məto-inu, nian itəm Uhgīn otərəməərə e netəmim rafin tīnatuwa iuəhkīr.”

³ Jon Baptais u, itəm Aesea, ien rəha Uhgīn aupən, təmatəghat-in məmə, “Suah kit tətəun əpəh ikin taruən-aruən ikin matən məmə, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə rəha Iərəməərə, kæn motol rəhan suatip tətətip.’ ”

^{2:15:} Hos 11:1 ^{2:18:} Jer 31:15 * ^{2:18:} E ves u, nərgin u Retiel, tatətul o mama min rafin rəha Isrel. ^{2:23:} Aes 11:1; 53:2; Luk 2:39; Jon 1:45 ^{3:2:} Mat 4:17; Mak 1:15 ^{3:3:} Aes 40:3

⁴ Jon tatuwin e natimnat itəm kəmōl e nīmāme nat megəh kit katən mēmə kamel, kən rəhan kətəut kəmōl e nuwigi kau, kən niḡin nagwənən, tatun pitip ne nahui sukapak.*

⁵ Kən netəmim tepət kəmotisi-pən Jerusalem, ne ikin min nitən Jutia, ne ikin min iuəhkir o nəhau əh Jotan, kəmotuwa mēmə okotəplan Jon.

⁶ Kən kəmotən-iarəp rəhalat nolən rat min, kən in təmōl baptais elat e nəhau əh Jotan.

⁷ Məto nian Jon təməplan mēmə Farisi min ne Satusi min tepət kəmotuwa mēmə otol baptais elat, kən təmən-ipən kəm ilat mēmə, “!Itəmat nəkotahmen e təḡəluə min! Rəhatəmat nolən teko-eko. ?Nikitəmat təht mēmə okəmə nəkoatol əm baptais u, kən onəkotagim tənin nalpinən ne neməha rəha Uhgīn itəm otuwa? !Kəp!

⁸ Otol natimnat itəm koatəḡətu mēmə nəmotəuhlin nətəḡəḡən rəhatəmat, motapəs pahrien nolən rat min, kən motuwīn o Uhgīn.

⁹ “Kən sotən atipən kəm itəmat e nausitən mēmə itəmat nəkotətuatip əm məto-inu itəmat noanol min rəha Epraham. !Kəp! Inu nat əpnapin əm. İatən kəm itəmat mēmə nat əpnapin kəpiel min əm, məto Uhgīn titun nəuhlinən ilat kotuwa noanol min rəha Epraham.†

¹⁰ Məto-inu roiu ne, Uhgīn tinətul matip rəkis mēmə otahtil-pən niḡ əpəh e nəukətin. Kən okəmə niḡ kit təsoe-inən noan itəm təwīr, kən in otahtil mərəkin-pən e niḡəm.

¹¹ “Roiu, iatol baptais etəmat e nəhau məto-inu, itəmat nəmotəuhlin rəhatəmat nətəḡəḡən o nolən rat min rəhatəmat. Məto etəmim kit otuwa itəm rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Kən io ləhau aḡin, esahmen-pənən mēmə ekiləs rəhan put tahmen e rəhan iolwək. Kən suah əh, in otol baptais etəmat e Narmin Rəha Uhgīn ne niḡəm.

¹² In tatətul matip o nakilən nolən rəha netəmim mēmə otoor netəmim, tahmen-pən e etəm tətəsum matoor nagwənən təwīr ne nagwənən tətət. Tatos nagwənən təwīr matuwīn latuənu. Məto tətəkin-pən nagwənən tətət e niḡəm asol itəm tatuəp namnun tikə.”

*Jon təmōl baptais e Iesu
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

¹³ Kən Iesu təmīet e nitən Kalili muwa e nəhau Jotan mēmə Jon otol baptais lan.

¹⁴ Məto Jon tatən-iahau əskasik in mən-ipən mēmə, “Tətətuatip əm mēmə ik onəkōl baptais lak. ?Tahro natuwa mēmə ekōl baptais lam?”

¹⁵ Məto Iesu təmən-ipən kəm in mēmə, “Kəp. Pəs otol nəhlan roiu. E nolən əh, kilau okioal nat kit itəm Uhgīn tolkeike.” Kən Jon təmegəhan-in.

¹⁶ Kən Jon təmōl baptais e Iesu, kən roiu aḡin Iesu təmər e nəhau, kən əmun nego e neai təmerəh, kən təməplan Narmin Rəha Uhgīn təmeiuaiu-pa tahmen e mak, kən məpələh-pər lan.

¹⁷ Kən nəwīa Uhgīn təmisi-pən e neai matən mēmə, “Inu nətik keike itəm iakolkeike pik, kən nikik tagien pik ron.”

* **3:4:** Jon tatuwin e natimnat itəm tahmen e rəha ien Elaija təmatuwīn lan aupən.

(2 King 1:8, Sek 13:4). Netəm Isrel, nikilat təmatəht mēmə Elaija otitəḡəḡ-pa min e nətueintən nian kit min mēmə otol əpen-əpenə e netəmim o nuwamen rəha Kristo (Mal 4:5-6). Uarisig, Iesu təmuhapik lan mēmə Jon in ien kit tahmen e Elaija itəm niki netəmim tatəht mēmə otuwa min. (Mat 11:14, 17:10-13).

3:4: 2 King 1:8 **3:7:** Mat 12:34; 23:33 † **3:9:** Netəm Isrel, nikilat təht mēmə in nat asol mēmə ilat noanol pahrien rəha Isrel, məto nat asol e niḡanəmti Uhgīn mēmə netəmim okotəkəike kəuhlin rəhalat nətəḡəḡən kən motol nəwian. **3:9:** Jon 8:33,39; Rom 4:12 **3:10:** Mat 7:19; Luk 13:6-9 **3:11:** Jon 1:26-27,33; Wək 1:5 **3:16:** Jon 1:32 **3:17:** Sam 2:7; Aes 42:1; Mat 12:18; 17:5; Luk 9:35

4

*Setan tamos-ipən-os-ipən
kəm Iesu
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)*

¹ Kən Narmin Rəha Uhgın təməghat-pən e niki Iesu məmә in otuwın әpәh ikin taruən-aruән ikin məmә Setan otos-ipən-os-ipən kəm in. Kən Iesu tәmuwın ikin.

² Kən Iesu tәmapәs nagwәнән o nian foti, e nәrauiәgән ne lapın, kән uarisig lan nәumis tәmus pık.

³ Kən Setan tәmuwa minatos-ipən-os-ipən kəm Iesu mән-ipән kәм in mәмә, “Okәмә ik Nәti Uhgın, әn-ipән kәм kәpiel min pәs kotәuhlin ilat motuwa motol pıret lan.”

⁴ Mәto Iesu tәmuhalpın nәghatән rәha Setan mәмә, “Kәмәte e Naoa Rәha Uhgın mәмә, ‘Netәmim okol kәsotatigән e nagwәнән әm, mәto okotatig e nәghatән min rafin itәм tatisi-pән o Uhgın.’ ”

⁵ Kән Setan tәmit Iesu mian әpәh Jerusalem, e nәtuei nimә әpәh ilis agın e Nimә Rәha Uhgın, ⁶ kән mән-ipән kәм Iesu mәмә, “Okәмә ik Nәti Uhgın, әtipән әpәh lәhau e nisip, mәto-inu Naoa Rәha Uhgın tatән mәмә, ‘Uhgın otән-ipән kәм rәhan nagelo min mәмә okoatehm wir ik, kән motilәs әm ik ilis e nelmilat mәмә nәkәsorinән nelkәм mәsin ne e kәpiel.’ ”

⁷ Kән Iesu tәmuhalpın nәghatән rәha Setan mәмә, “Naoa Rәha Uhgın tatән min mәмә, ‘Okol nәkәsotos-ipән-os-ipәнән kәм rәhatәmat Iәrәmәrә Uhgın mәмә otol nat kit, kән mәмә onәkotәplan mәмә in tәtatig itәmat min, o kәp.’ ”

⁸ Kән Setan tәmit min Iesu mian әpәh ilis e nitot asol, kән tәmәgәtun in e kantri min rafin e nәtueintән, ne nәsanәнән rәhalat, ne natimnat wir agın min rafin itәм kotatig lan,

⁹ kән tәmән-ipән kәм Iesu mәмә, “Natimnat rafin min әh, oekos-ipinә kәм ik mәмә onatәrәmәrә olat, okәмә nәkisin-pa nulim kән mәfak-pa kәм io.”

¹⁰ Kән Iesu tәmuhalpın rәhan nәghatән mәмә, “!Uwın isәu, Setan! Naoa Rәha Uhgın tatән mәмә, ‘Onәkotәfak әm kәм rәhatәmat Iәrәmәrә Uhgın, kән in әm, onәkotol әm rәhan nәtәligән.’ ”

¹¹ Kән Setan tәmagım mapәs Iesu, kән nagelo min kәmotuwa motasitu lan.

*Iesu tinәtuoun matән-iarәp nәghatән rәha Uhgın
e nitән Kalili
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)*

¹² Kән e nian әh, kәmaskәlim Jon Baptais kilәs-ipән e kalapus. Kән nian Iesu tәmәto nәghatән lan, kән in tәmiet muwın e nitән Kalili.

¹³ Kән tәmapәs natigән Nasaret, kән miet muwın әpәh lәhau e taon kit, nәrgin u Kapaneam, iuәhkir o Lek Kalili, kән mәtatig ikin әh e nitән asol rәha noanol min rәha Sepulun ne Naptali aupән.

¹⁴ Tәmuwın ikin әh mәмә nәghatән rәha ien Aesea otuwa mol nıpahrienән lan itәм tәmән aupән mәмә,

¹⁵ “Nәptән rәha noanol rәha Sepulun, ne nәptән rәha noanol rәha Naptali tatәmәhl e suatip tatuwın e lek Kalili, entәnipән-pән e nәhau Jotan. Inu nitән asol Kalili, ima Iaihlua min.

¹⁶ Netәм ikin kәmotatig e napinәpән, mәto kәmotәplan nәhag-әhagән asol kit. Kән tinatian, kән nәhag-әhagән asol tәmasiәgәpın ilat itәм kәmotatig e napinәpән rәha nimisән u tatәfәtain ilat nian rafin.”

¹⁷ Kən mətuoun e nian əh, Iesu təmatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın matən məmə, “Otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən motitəlig-pən o Uhgın, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgın tınatuwa iuəhkir.”

*Iesu təmaun-in netəmim kuwit məmə okotətəu-pən in
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)*

¹⁸ Iesu təmətaliwək e nıkalı Lek Kalili, kən məplan suah mil kəiu ilau pian, Antru ne Saimon, u nərgın kit mın u Pita. Ilau katuərakin net e Lek Kalili məto-inu ilau etəmim mil rəha niuwən nəm mın. ¹⁹ Kən təmən-ıpən kəm ilau məmə, “Uea, mətəu-pa io, muea rəhak etəmim mil, kən io ekol itəmlau nakuea etəmim mil rəha niuwən netəmim məmə okotuwa rəhak mın netəmim.”

²⁰ Kən roiu agın, ilau kəmuapəs rəhalau net, kən muətəu-pən.

²¹ Kən Iesu təmətaliwək muwın noan məsın mın, kən məplan suah mil kəiu mın ilau pian, nərgılau u Jemes ne Jon, nəti Sepeti mil. Katuəpələh e nıpəğnoa pot iləhal rəhalau tata mətuəhl wır rəhalau net mın, kən Iesu təmaun-in ilau məmə okuea miəuarisig-in in.

²² Kən roiu agın, ilau kəmuətul muapəs pot ne tata rəhalau, kən muətəu-pən Iesu.

*Iesu təməgətun netəmim kən matol-wır netəmim e nımısən
(Luk 6:17-19)*

²³ Kən Iesu təmətaliwək ikın mın rafın e nıtən Kalili, mətəgətun netəmim əpəh e nımə mın rəha nuəfımınən, kən matən-iarəp namnusən təwır rəha nərəmərəən rəha Uhgın kəm netəmim, kən matol-wır netəmim itəm koatımıs e nımısən rafın, ne netəmim itəm nıpətılət tərət o nımısən rafın.

²⁴ Kən namnusən e Iesu təmətəlau rafın e profens ikın Siria, kən netəmim kəmotəmık netəmim rafın itəm koatımıs motuwa o Iesu, rəhalat nımısən tol mın-nulan: neen koatımıs, neen nıpətılət tıtahmə, neen narmın rat tətətig elat, neen koatos nımısən rəha mənıg moataut, kən neen nıpətılət məsın təmımıs. Məto Iesu təmət-wır ilat.

²⁵ Kən nımanın netəmim kəmotıet e nıtən Kalili, ne ikın Tekapolis, ne Jerusalem əpəh Jutia, ne ikın pısın mın neen əpəh Jutia, ne ikın mın entənıpən-pən e nəhau Jotan, kən ilat rafın kəmotuarisig-in Iesu.

5

Əpəh ilıs e nıtot, Iesu təməgətun rəhan netəmim itəm koatuarisig-in in

¹ Nian Iesu təməplan nımanın netəmim itəm koatətəu-pən in, kən in təmuwın əpəh ilıs e nıtot, kən məpələh, kən rəhan netəmim itəm koatuarisig-in in, ilat kəmotuwa.

² Kən mınətuoun mətəgətun ilat.

Netəmim itəm koatətig e nəwırən pahrien

Iesu təmən məmə,

³ “Nakoatətig e nəwırən pahrien nian nəkoatıləs-ıəhau itəmat, moatən e nıkitəmat məmə nakoatəkul-pən əm e Uhgın. In nəwırən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgın, kən in tətərəməə etəmat.

⁴ Nakoatətig e nəwırən pahrien nian nakoatasək kən nıkitəmat tıtahmə.* In nəwırən pahrien məto-inu, Uhgın otos-ıəhau nıkitəmat.

4:17: Mat 3:2; 19:27 **4:23:** Mat 9:35; Mak 1:39; Wək 10:38 **4:24:** Mak 6:55 **4:25:** Mak 3:7-8

5:3: Aes 57:15 * **5:4:** Iesu təsən ətuatıpən ikın-u məmə suah kit təməhro nıkin tıtahmə. Kəm-naka nıkin tıtahmə o nolən rat rəhan, o kəm-naka nıkin tıtahmə məto-inu suah kit təmımıs, o kəm-naka in nat kit mın. **5:4:** Aes 61:2-3; Nol Əpən 7:17

- 5 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nəsotos-ipər atipən itəmat. In nəwɪrən pahrien məto-inu, o nian kit Uhgɪn otos-ipɪnə nətueintən kəm itəmat u rəhan mɪn.
- 6 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nakotolkeike pɪk e nɪkɪtəmat rafin aɡɪn məmə nəmegəhən rəhatəmat okotətuatɪp e nɪɡanəmtɪ Uhgɪn. In nəwɪrən pahrien məto-inu, Uhgɪn otol rəhatəmat nəmegəhən kotətuatɪp e nɪɡanəmtɪn.
- 7 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nakotasəkitun netəmim. In nəwɪrən pahrien məto-inu, Uhgɪn otasəkitun itəmat.
- 8 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nɪkɪtəmat tətəuatɪp məwɪr. In nəwɪrən pahrien məto-inu, onəkotəplan Uhgɪn.
- 9 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian itəmat netəmim rəha nələhəuən nəməlinuən. In nəwɪrən pahrien məto-inu, okaun-in itəmat məmə nenətɪ Uhgɪn.
- 10 Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian nəkoatol natɪmnat itəm kotətuatɪp e nɪɡanəmtɪ Uhgɪn, kən netəmim koatol tərət kəm itəmat ron. In nəwɪrən pahrien məto-inu, itəmat netəmim rəha Uhgɪn, kən in tatərəmərə etəmat.
- 11 “Nakoatatig e nəwɪrən pahrien nian netəmim koatol natɪmnat mɪn tərət kəm itəmat məto-inu itəmat netəmim rəhak, inəh koatən rat itəmat, kən moatərəkɪn itəmat, kən moateiuə-in itəmat moatən nəghatən tərət mɪn moatərəkɪn itəmat lan.
- 12 Nɪpahrienən, netəmim kəmoatol nolən ahmen mɪn əm kəm ien mɪn aupən ikɪn itəm ilat koatol kəm itəmat. Kən otəɡien pɪk, məto-inu nətəuən asol rəhatəmat tətətɪɡ əpəh e nego e neai.

Sol ne nəhag-əhagən

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 “Itəmat nəkotahmen e sol kəm netəmim rafin e nətueintən. † ?Məto okəmə rəhan nətehenən tɪnɪkə, otəhro muwa mətehen mɪn? Təsəwɪr mɪnən o nat kit mɪn, okərəkɪn, kən netəmim kotaliwək lan.

14 Itəmat nəhag-əhagən rəha netəmim e nətueintən. Taon itəm kəmol əpəh ilis e nɪtot, okol təsəhluaigən.

15 Kən etəmim kit tɪkə məmə otasiepən e lait, kən məfətəin-ɪəhau e kətɪm. Kəp, nian tasiepən e lait, kən in otəkəike mətu-pər ikɪn lait tatəpələh ikɪn məmə lait otasɪəɡəpɪn rafin nɪpəɡnoa nɪmə o netəmim rafin.

16 Kən e nolən ahmen mɪn əm, otol rəhatəmat lait e nəmegəhən rəhatəmat tasiə məmə netəmim okotəplan wək wɪr mɪn itəm itəmat nəkoatol, kən ilat okotɪləs-ipər nərgɪ tata Uhgɪn itəm tətətɪɡ e nego e neai.”

Lou rəha Moses

17 Kən Iesu təmatəkəike matən-ipən kəm ilat məmə, “Təsəwɪrən məmə nɪkɪtəmat otəht məmə emuwa məmə ekərəkɪn Lou itəm Uhgɪn təmos-ipən kəm Moses ne ien mɪn aupən. !Kəp! Eməsuwamən məmə ekərəkɪn ilat, məto emuwa məmə ekol nɪpətɪ nəghatən mɪn əh okotuwa motol nɪpahrienən.

18 Pahrien, iatən kəm itəmat məmə nian nəptən ne neai kətəuatɪɡ, kən Lou, in mɪn otatɪɡ. Kən okol nat kit otəsɪkəən lan, nat əpnapɪn in letə əkəku aɡɪn, kən Lou otətul motol wək mətoarus-pa nəghatən mɪn rafin rəha Lou kotuwa motol nɪpahrienən lan.

5:5: Sam 37:11 5:6: Aes 55:1-2 5:10: 1 Pita 3:14 5:11: 1 Pita 4:14 5:12: 2 Kron 36:16; Wək 7:52 † 5:13: Sol tatol nagwənən tatətehen wɪr, kən məsəratən. Təwɪr məmə nolən rəhatat otətəsitə e netəmim məmə ilat kotuwa netəm kotətuatɪp. Məto tərət okəmə nolən rəhatat tatiuw-pən netəmim e nolən rat. 5:14: Jon 8:12; 9:5 5:15: Mak 4:21; Luk 8:16; 11:33 5:16: Efes 5:8-9; 1 Pita 2:12
5:17: Rom 3:31 5:18: Luk 16:17; 21:33

¹⁹ Kən, o nat əh inəh, suah kit itəm tapəs Lou matəgətun netəmim mīn məmə ilat mīn okotapəs, nat əpnəpīn in Lou kit ləhau agīn, kən okotaun-in suah əh məmə in ləhau agīn e nərəmərən rəha Uhgīn. Məto suah kit itəm tatol Lou mīn əh, matəgətun netəmim lan, kən okotaun-in suah əh məmə in ilis agīn e nərəmərən rəha Uhgīn.

²⁰ Iatən nəhlan kəm itəmat məto-inu, rəhatəmat nolən otəkəike mətuatip wīr agīn e nīganəmti Uhgīn, taprəkis-in nolən mīn rəha Farisi mīn ne iəgətun mīn rəha Lou itəm nīkilat əm təht məmə kotətuatip wīr. Okəmə rəham nolən təsətuatip wīrən nəhlan, kən okol nəsuwīnən matig ahgīn nərəmərən rəha Uhgīn.”

*Suah kit itəm neməha tatol
(Luk 12:57-59)*

²¹ Kən Iesu təmən mīn məmə, “Itəmat nəmotəto rəkis nəghatən itəm iəgətun mīn kəmotən kəm pipi rat mīn rəhatəmat aupən. Ilat kəmotən məmə, ‘Əsotohamnuən etəmim,’ kən ‘Etəmim itəm təmo hamnu itəm, otəkəike mətul e nīganəmti kot mos nalpīnən.’

²² Məto io iatən kəm itəmat məmə,[‡] okəmə suah kit neməha tatol o nat kit pian təmöl, kən tətuatip məmə suah əh itəm neməha təmöl, otətul e nīganəmti kot. Kən okəmə suah kit tatən rat pian, kən tətuatip məmə in otətul e nīganəmti kaonsel asol. Kən okəmə suah kit tətəu-iərmis-in suah kit,[§] kən tətuatip məmə etəm təmən nəghatən əh otuwīn e nīgəm asol.

²³ “Kən o nat əh inəh, okəmə nian natuwīn e olta e Nimə Rəha Uhgīn məmə onəkös-ipən nat kit kəm Uhgīn, məto ikīn əh, nīkim tīnəht pian itəm tatol neməha kəm ik o nat kit nəmöl kəm in itəm təsahmənən,

²⁴ əpəs pitən rəham nat əh, kən muwīn məplan pian muəg-ətuatip-in nətəlīgən rəhatəlau, muapəs nolə tikimīr, muea iolītilau mīn, kən uarisig nəpanitəlīg muwīn mos-ipən nat kit rəham kəm Uhgīn e olta əpəh e Nimə Rəha Uhgīn.

²⁵ “Kən okəmə nəmol nat kit təsahmənən e etəmim kit, kən etəmim un tolkeike məmə otīləs ik muwīn e kot, təwīr məmə nakuwīn uəhai əm, nian nəsianən əh e kot, kən muəg-ətuatip-in nīpəgnəmtin rəhatəlau pitən. Okəmə nakapəs, etəmim un otīləs-ipən ik e nelmi etəm tətakil nəghatən, kən etəm tətakil nəghatən otös-ipən ik e nelmi polis, kən polis otīləs-ipən ik e kalapus.

²⁶ Nīpahrienən iatən kəm itəmat məmə, okəmə tol nəhlan, okol nəsietən e kalapus mətoarus nakətou rafin agīn nalpīnən rəham.”

Etəmim itəm tətəkləh-in pətan

²⁷ Kən Iesu tətəkəike matən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəmotəto rəkis nəghatən u məmə, ‘Itəmat itəm nəmotol marit rəkis, nəsotəkləh-inən nīpitan pīsīn mīn.’

²⁸ Məto io, io iatən kəm itəmat məmə nian suah kit itəm tīnol marit rəkis tatəplan pətan pīsīn kit matolkeike məmə otəkləh-in, kən in tīnol rəkis təfagə rat e nīkin, tahmən əm məmə in tīnəkləh-in pahrien.

²⁹ Okəmə nīganəmtim tol ik natol təfagə, kən təwīr məmə nakīləs-irəkis mərakin. Təməwīr məmə nīpətīm məsīn tikə, taprəkis-in nīpətīm rafin okərakin-pən e nīgəm asol namnun tikə.

5:19: Jem 2:10 **5:21:** Eks 20:13; Dut 5:17 **‡ 5:22:** Iesu təməsənən məmə Lou in tərət. Məto in tatən-iarəp lou itəm təwīr pik, kən matek niki netəmim. **§ 5:22:** Nəghatən u “tətəu-iərmis-in,” tatəghat-in nəghatən mīn tahmən e “Ik iərmis,” o “Ik ialməl,” o “Rəhm-kapə təpia,” o “Ik nəti iərmis.”
5:22: 1 Jon 3:15 **5:23:** Mak 11:25 **5:27:** Eks 20:14; Dut 5:18 **5:29:** Mat 18:9; Mak 9:47

³⁰ Kən okəmә nelmәм tol ik natol tәfagә, kən tәwır mәмә nakәtatıp rәkis mәрakin. Tәмәwır mәмә nıpәtım mәsın tıkә, taprәkis-in nıpәtım rafin okәрakin-pән e nigәм asol namnun tıkә.”*

*Etәmim itәм tәtapәs
rәhan pәtan*

*(Mat 19:9; Mak 10:11-12;
Luk 16:18)*

³¹ Kən Iesu tәмән mın mәмә, “Itәmat nәmotәto rәkis nәghatән u mәмә, ‘Etәmim itәм otapәs rәhan pәtan, in otәkәike mos-ipән naoa kit kәм in itәм tatәgәtun mәмә in tinapәs in.’

³² Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, okәмә pәtan kit itәм tәmol marit tәsuwinән mehm suah pısın kit, mәto rәhan iәрman tatol tifos mәtapәs in, kән suah un tatol tәfagә rat. Kән okәмә pәtan әh tatәtәu-pән suah pısın, kән pәtan әh tatol tәfagә, mәto nәmkakiahән rәha iәрman rәhan aupән. Kән suah u itәм tatit pәtan әh, in mın tatol tәfagә.”

Noanawıl mın

³³ Kən Iesu tәмән mın mәмә, “Nәmotәto rәkis nәghatән kit mın itәм iәgәtun mın kәmotән kәм rәhatat pipi mın aupән mәмә, ‘Nәsotәtgәhlән noanawıl mın rәhatәmat itәм nәmotos, mәto nәkotәkәike motol nat naka itәм nәmotos noanawıl lan kәм Uhgın mәмә nәkotol.’

³⁴ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, sotos әmән noanawıl o nat kit mәмә otol rәhatәmat nәghatән tәskasik. Sotosән noanawıl o nego e neai mәto-inu ikin әh Uhgın tatәrәmәрә lan, kән nolән әh tahmen mәмә noatos noanawıl o Uhgın.

³⁵ Kән sotosән noanawıl o nәtueintән mәto-inu ikin әh Uhgın tatәrәmәрә lan, kән nolән әh tahmen mәмә noatos noanawıl o Uhgın. Kән sotosән noanawıl o Jerusalem mәto-inu ikin әh in taon rәha Uhgın, u in Kig asol ikin, kән nolән әh tahmen mәмә noatos noanawıl o Uhgın.

³⁶ Kән sotosән noanawıl o rәhatәmat-kapә, mәto-inu rәhatәmat nәsanәнән tıkә mәмә nakotәuhlin noanutәmat kit tuwa mәruән o mapın. Uhgın әm tatәrәmәрә e natimnat e nәmegәhән rәhatәmat. Kән nolән әh tahmen mәмә noatos noanawıl o Uhgın.

³⁷ Mәto apәs rәhatәmat nәghatән nian rafin otән әm nıpahrienән. Kән okәмә rәhatәmat nәtәligән e nat kit in ‘әwәh,’ kән nakotән әm mәмә, ‘әwәh.’ Kән okәмә rәhatәmat nәtәligән e nat kit in ‘kәpә,’ kән nakotән әm mәмә, ‘kәpә.’ Nәghatән mın itәм kotaprәkis-in ‘әwәh’ o ‘kәpә,’ koatisi-pән e Setan.”

Nalpinән

(Luk 6:29-30)

³⁸ Kən Iesu tәmatәkәike matән mәмә, “Nәmotәto rәkis nәghatән kit mәмә, ‘Okәмә suah kit tәрәkin nıganәmtım kit, kән netәmim okotәрәkin mın nıganәmtın kit. Kән okәмә suah kit tәрәkin nәluәм kit, kән netәmim okotәрәkin mın nәluın kit.’

³⁹ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә, nәsalpinән nәratән kәм etәmim itәм tәmol tәrat kәм ik. Okәмә suah kit tәhai ik mem nıkapım matıp, kән nakәkәike malәlin-pән mın nıkapım mol pәs tem mın.

* **5:30:** Inu nimaa nәghatән itәм tatәgәtun mәмә Iesu tolkeike mәмә kitat okotәkәike motol wәk әskasik o napәsән rәhatat nolән rat mın. **5:30:** Mat 18:8; Mak 9:43 **5:31:** Dut 24:1-4; Mak 10:4 **5:33:** 1 Kor 7:10-11 **5:33:** Lev 19:12; Nam 30:2; Dut 23:21 **5:34:** Aes 66:1; Mat 23:22; Jem 5:12 **5:35:** Sam 48:2; Aes 66:1 **5:38:** Eks 21:24; Lev 24:20; Dut 19:21

⁴⁰ Kən okəmә suah kit tiləs ik mian e kot, kən matəkәike ron ik mәмә nakos-ipән rəham sot әkәku kәм in mәмә otәg-әtuatip-in rəhatәlau nәratән, kən nakəkәike mos-ipән mін rəham sot asol.

⁴¹ Kən okәмә mopaеl kit rəha netәм Rom tatəkәike ron ik mәмә nәkilәs rəhan kәtim muwın kilometa kitiәh, mәto ik nakəkәike milәs mін muwın kilometa kit mін tol kәiu.

⁴² Okәмә suah kit tateasiә-in ron ik, kən ik nakəkәike mos-ipән kәм in. Kən okәмә suah kit tolkeike mәмә in otos rəham nat kit muwın kәnu mos mitәlig mін muwa, kən nәsәнән mәмә nakapәs, nakəkәike mos-ipән.”

*Nolән rəha nolkeikeән
tikimір mін*

(Luk 6:27-28, 32-36)

⁴³ Kən Iesu tәмән mін mәмә, “Nәmotәto rәkis mәмә, ‘Onәkotolkeike rəhatәmat mін, kən motetәhau tikimір mін rəhatәmat.’

⁴⁴ Mәto io, io iatән kәм itәmat mәмә onәkotolkeike rəhatәmat tikimір mін, kən motәfak o netәм mін u itәм koatol nәratән kәм itәmat,

⁴⁵ kən nolән әh otәgәtun mәмә itәmat nenәti Uhgін rəhatәmat itәм tәtatig ilis e nego e neai. Kən otol nәhlan mәto-inu rəhatәmat tata Uhgін tәmol mitgar tәtasiәgәpін netәmim itәм kotәwір ne netәmim itәм kotәrat, kən in mәtahlipa nuhуән kәм netәм mін u itәм rəhalat nәmegәhән tәtuatip, ne netәм mін u itәм rəhalat nәmegәhән tәsәtuatipән.

⁴⁶ ? Okәмә nakotolkeike әm netәм mін u itәм kotolkeike itәmat, kən nikitәmat tәht mәмә Uhgін otәtou itәmat o nolән kit itәм tәwір? !Kәp! ! Netәм mін u itәм koatos mәni rəha takis, itәм katән mәмә netәм rat, ilat mін kotolkeike ilat mін!

⁴⁷ ?Kән okәмә nakotos әm itәmat mін neen moatәghat kәм ilat mін, mәto tahro? ?Nikitәmat tәht mәмә nәkoatol nat kit itәм in tәwір taprәkis-in netәм әpnapін? Kәp. Netәmim mін itәм kәsotitunән Uhgін, ilat mін koatol nәhlan.

⁴⁸ Tol nәhlan, itәmat nenәti Uhgін, nәkotəkәike motol nolән itәм in tәwір mәtuatip nian rafin, tahmen-pән әm mәмә rəhatәmat Tata Uhgін in tatol.”

6

Nolән mін itәм tәwір kәм Uhgін

¹ Kən Iesu tәмән mін mәмә, “Sotolән mәмә nәkotol nolән mін itәм tәwір kәм Uhgін mәмә netәmim okotәplan itәmat ron. Okәмә nәkotol mәмә netәmim okotәplan, kən Uhgін әpәh e nego e neai otәsәtouән itәmat ron.

Nolән itәм tәwір o nos-ipәнән kәм ian-rat mін

² “Tol nәhlan, okәмә nakotos-ipән nat kit kәм ian-rat mін mәмә nakotasitu elat, nәsotolән e nolән rəha netәmim itәм rəhalat nәнән tәwір, mәto nәkilat tamkimik. Nian ilat kotasitu e ian-rat mін, rəhalat iolwәk mін koatahl tәwi moatol-arәp e nimә rəha nuәfiminән ne ihluә e suatip asol mәмә netәmim okotitun. Koatol nәhlan mәмә netәmim okotisiәi-in ilat. Nipahrienән iatән kәм itәmat mәмә, ilat kinotos rәkis nәtouән rəhalat, inәh nisiiәn rəha netәmim.

³ Mәto itәmat, okәмә nakotos-ipән nat kit kәм ian-rat mін mәмә nakotasitu elat, nәkotəkәike motol mәмә netәmim okәsotәplanән, nat әpnapін rəhatәmat mін netәmim.

⁴ Otol nәhlan mәмә netәmim okotәruru rəhatәmat nolән wір mін, kən rəhatәmat Tata itәм tәtәplan rəhatәmat nolән anion mін, in otәtou itәmat o rəhatәmat nolән wір mін.”

Nolən rəha nəfakən
(Luk 11:2-4)

⁵ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, kən sotolən e nolən rəha netəmim itəm rəhalat nənən təwir, məto nıkilat tamkimik. Netəm mın əh, ilat kotolkeike məmə okotətul əpəh e nimə rəha nuəfiminən, ne ihluə e suatip asol, kən motəfak məmə netəmim okotəplan motəto ilat. Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmə ilat kınotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nısiiaiən rəha netəmim.

⁶ Məto nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, nakotuwin əpəh e nıpəgnoa nimə rəhatəmat, kən motəhtosig e toa, kən motəfak kəm Uhgın itəm tətətig ikın əh itəm netəmim kəsotəplanən itəmat. Kən rəhatəmat Tata itəm tətəplan rəhatəmat nolən anion mın, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir mın.

⁷ “Kən nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, sotərgətəinən nəghatən mın tətət tətət u nıpətın tikə, tahmen e netəm kotəruru Uhgın. Nıkilat təht məmə rəhalat uhgın mın okotəto ilat o nəghatən mın tətət itəm koatəfak moatən.

⁸ Sotolən məmə ilat ne, məto-inu uarisig nakotətapəh ron, məto rəhatəmat Tata Uhgın tınıtun rəkis nat naka itəm nakotoleike.

⁹ “Kən tol min-nəhlan, nian nakotəghat kəm Uhgın e nəfakən, kən otəfak mihin nulan:

‘Tata rəhatimat itəm nətatig e nego e neai, pəs netəmim kotısiiai-in ik.

¹⁰ Pəs nərəmərən rəham tuwa, kən pəs nat itəm ik nakolkeike in otuwa mol nıpahrienən lan ikın-u e nətueintən, tahmen-pən əm ilis e nego e neai.

¹¹ Os-ıpa nagwənən kəm itimat tahmen-in rəha nian roiu.

¹² Kən aluin məsalpınən, nolən rat mın rəhatimat, tahmen-pən əm məmə itimat ekotaluin məsotaskəlım-iəkısən e nıkitimat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol nəratən kəm itimat.

¹³ Kən segəhan-inən itimat ekotuwin ima nos-ıpən-os-ıpənən, ikın itəm məta oekotakiə motol nolən rat, məto os-ırəkis itimat e nelmi Setan.’

¹⁴ “Okəmə itəmat nəkotaluin, məsotaskəlım-iəkısən e nıkitəmat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən rəhatəmat Tata Uhgın e nego e neai, in otaluin məsalpınən, rəhatəmat nolən rat mın.

¹⁵ Məto okəmə itəmat nəsotaluinən, motaskəlım-iəkıs e nıkitəmat nolən rat mın rəha netəmim itəm koatol kəm itəmat, kən okol rəhatəmat Tata Uhgın otəsaluinən kən malpın nolən rat mın rəhatəmat.”

Nolən rəha nətuakəmən

¹⁶ Kən Iesu təmatən mın məmə, “Nian nakotətuakəm motapəs nagwənən motəfak kəm Uhgın, sotolən nıganəmtitəmat təpou tahmen-pən e netəm mın u itəm rəhatəmat nənən təwir, məto nıkilat tamkimik. İlat koatol nıganəmtılət tol pısın, məmə netəmim okotəplan ilat məmə nəumis tınus ilat, kən netəmim okotısiiai-in ilat. Nıpahrienən iatən kəm itəmat məmə ilat kınotos rəkis nətouən rəhalat, inəh nısiiaiən rəha netəmim.

¹⁷ Məto nian nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgın, onəkotaıkuas e nıganəmtitəmat, kən motol-pən oel etəmat,

¹⁸ məmə netəmim okəsotəplanən məmə nakotətuakəm motapəs nagwənən moatəfak kəm Uhgın, kən rəhatəmat Tata itəm tətəplan rəhatəmat nolən anion mın, in otətou itəmat o rəhatəmat nolən wir mın.”

Nat təwir əpəh e nego e neai
(Luk 11:34-36)

¹⁹ Kən Iesu təmatən min məmə, “Təsəwirən məmə nəkotuargətəin rəhatəmat nat wir min e nətueintən u məmə rəhatəmat nautə otepat, məto-inu e nətueintən u, win min kotitun nunən, kən namtəən titun nərəkinən natimnat min əh, kən iakləh min kotitun nəhapən rəhatəmat nimə motuwın imə kakləh-in rəhatəmat natimnat.

²⁰ Məto təwir məmə nəkotuargətəin rəhatəmat nat wir min əpəh e nego e neai. İkin əh win min kəsotunən, kən namtəən okol təsərəkinən natimnat min əh, kən iakləh min okol kəsotakləh-inən.

²¹ İatən nəhlan məto-inu, ikin pəhrəuən rəhatəmat natimnat wir min koatəməhl ikin, məto nian rafin nikitəmat otəkəike matəht natimnat min əh-ikın əh.

²² “Nıganəmtim in tahmen e lait itəm tatos-ipən nəhag-əhagən kəm nıpətım. Okəmə nıganəmtim mil kuəwir, tahmen əm məmə nıpətım tərıoah e nəhag-əhagən.

²³ Məto okəmə nıganəmtim mil kuərat, tahmen əm məmə nıpətım in tərıoah e naluginən. !Kən okəmə nəhag-əhagən e nıpətım in napınəp əmən, tahmen əm məmə ik nəkətətig e napınəpən asol agın-əh!”

²⁴ “Etənim tikə itəm titun nuwamən in slef rəha etəm-iasol kəiu. Okəmə in tətalkut məmə otol nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwian, kən metəhau kit məsolən nəwian. Okol nəsolən slef rəha Uhgın ne məni e nian kitıəh əm.”

*Təsəwirən məmə
nakotətəlig-in pik
(Luk 12:22-31)*

²⁵ Kən Iesu təməən məmə, “Kən o natimnat min əh, io iatən kəm itəmat məmə, təsəwirən məmə nakotətəlig-in pik rəhatəmat nəmegəhən məmə onəkotun naka, kən motənim naka. Kən təsəwirən məmə nakotətəlig-in pik nıpətıməmat məmə onəkotos hiə rəhatəmat napən. ? Nəukəti nəmegəhən rəhatımətat tətəmegəh əm e nagwənən, o kəp? Kəp. ?Kən naka in nat asol o nıpətıtət, napən, o kəp? Kəp.

²⁶ Otəplan-tu mənig min itəm koatiwig moatan. İlat kəsotasumən, kən ilat kəsotələhəu-wırən nagwənən e nıpəgnoa nimə, məto Tata rəhatəmat e nego neai, in tatos-ipən nagwənən kəm ilat. ?Kən e nıganəmtim, nikitəmat təht məmə in tolkeike pik itəmat taprəkis-in mənig min? !Əwəh!

²⁷ ?Nikitəmat təht məmə rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafin-pənən aua kitıəh əm e rəhatəmat nəmegəhən.

²⁸ “?Kən təhrol nikitəmat tətəht pik napən onəkotuwın lan? Nikitəmat təht-tu nəguı nig min itəm koatəwiə əpnəpın əm. İlat kəsotol pikən wək o nəhlən rəhalat napən.

²⁹ Məto ekən kəm itəmat məmə Kig Solomon, in etənim rəhan nautə tepət, kən rəhan napən itəm tatuwin-in, ilat kotəwir motəprəkis. Məto nəguı nig əpnəpın min kotəwir taprəkis-in rəhan napən.

³⁰ Uhgın təmol manuwıhl əpnəpın əm təwir pik e nəguı nig min əh. Məto manuwıhl əh in rəha nian kitıəh əm, kən olawig kuwan e nigəm. ?Kən okəmə Uhgın tatol-wır manuwıhl əh, kən nikitəmat təht məmə Uhgın otos-ipinə napən itəm nəkotəkəike motuwın lan? !Əwəh! In otol nəhlan. !Ei, rəhatəmat nahatətəən in təkəku agın!

6:19: Jem 5:1-3 **6:20:** Mat 19:21; Luk 18:22 * **6:23:** Nıpətım kit rəha “nıganəmtim mil kuəwir” təmə, ik etəm kit itəm nıkim tagien o nasıtuan netənim e rəham məni. Kən nıpətım kit rəha “nıganəmtim mil kuərat” təmə, ik iaumis kit. **6:25:** Fil 4:6; 1 Tim 6:6-8; 1 Pita 5:7 **6:26:** Mat 10:29-31; Luk 12:6-7
6:29: 1 King 10:4-7; 2 Kron 9:3-6

³¹ “Tol nahlan, tæsawiræn mämә itәmat nakotätәlig-in pik mämә, ‘?Ekotun naka?’ o ‘?Ekotәnim naka?’ o ‘?Ekotos hiә napән motuwın-in?’

³² Sotätәlig-in pikән. Netәм itәм kotәruru Uhgın, ilat koatätәlig-in pik natimnat itәм tol nahlan. Mәto itәmat nenәti Uhgın mın, kән rәhatәmat Tata әpәh e nego e neai, in titun mämә näkotәkәike motos natimnat mın әh.

³³ Mәto pәs onәkotol nәrәmәrәән rәha Uhgın, ne nәmegәhән әtuatip itәм Uhgın tolkeike, ilau okuәtul әupән e nәmegәhән rәhatәmat. Nian näkotol nahlan, kән Uhgın otos-ipinә mın natimnat mın әh kәм itәmat.

³⁴ Tol nahlan, tæsawiræn mämә nakotätәlig-in pik natimnat itәм onәkotәkәike motos olawig, mәto-inu natimnat rәha olawig, ilat rәha olawig. Nәratән rәha nian kitiәh, in tınahmen rәkis rәha nian kitiәh.

7

*Sotakilән nolән rәha
suah kit mın
(Luk 6:37-38, 41-42)*

¹ Okәмә nakotakil rat netәmim, kән Uhgın otәlәhәu nәghatән rәha nalpinән rәhatәmat.

² Tol nahlan mәto-inu, nәghatән әskasik itәм nakoatән mämә suah kit in etәм rat, kән Uhgın otәtәu-pән әm o nәнән rәhatәmat nolән rat mın. Okәмә nakotakil etәmim e nolән itәм tәtuatip, kән Uhgın otakil itәmat e nolән itәм tәtuatip. Mәto okәмә nakotakil rat netәmim e nolән әskasik, kән Uhgın otakil itәmat e nolән ahmen mın әm.

³ ?Tahro nakoatән nimismisi nig itәм tәtatig e niganәmti piatәmat mın, mәto itәmat nәsotәplanән nig asol itәм tәtatig e niganәmtitәmat?

⁴ ? Kән tahro nakoatән mämә, ‘Ei piak, pәs ekos-irәkis nimismisi nig e niganәmtim,’ mәto nәsotәplanән nig asol e niganәmtitәmat?

⁵ !Rәhatәmat nәнән tәwir, mәto nikitәmat tamkimik! Otaupән, motos-irәkis nig asol e niganәmtitәmat, kән näkotitun nәplan wirән nohrәkisән nimismisi nig itәм tәtatig e niganәmti piatәmat mın.

⁶ “Sotos-ipәнән natimnat rәha Uhgın kәм kuri mın, kән sotәrakin-pәнән rәhatәmat nat wir mın kәм pikәs mın.* Okәмә näkotol nahlan, kән ilat okotaliwәk lan kән moteirair motus itәmat.”

*Nolән әtuatip o nәtapәh-inән nat kit o Uhgın
(Luk 11:9-13; 6:31)*

⁷ Kән Iesu tәmatәkәike matән mämә, “Ekән kәм itәmat mämә, otәtapәh-in kәм Uhgın o natimnat, kән in otos-ipinә kәм itәmat. Kән otegәs-in pәs nakotehm. Kән otәht-әht toa pәs toa oterәh otәmat.

⁸ Ekән nahlan mәto-inu netәmim rafin itәм koatәtapәh-in, kән okotos. Kән netәм mın u itәм koategәs-in, kән okotehm. Kән netәmim itәм koatәht-әht toa, kән toa oterәh olat.

⁹ “?Itәmat pah, nian nәtin tatәtapәh-in piret, mәto in tatos-ipән kәpiel? !Kәp!

¹⁰ ?O, nian in tatәtapәh-in nәм, mәto in tatos-ipән sinek? !Kәp!

¹¹ Nat әnәpin itәmat netәmim rәha nәtueintән nakotәrat, mәto nakoatos-ipән natimnat wir mın kәм nenәtitәmat mın. !Mәto Tata Uhgın e nego e neai, nolән rәhan in tәwir pik maprәkis-in nolән rәhatәmat, kән nipahrienән, in otos-ipән natimnat wir mın kәм netәм mın u itәм koatәtapәh-in ron!

6:32: Mat 6:8 **6:33:** 1 King 3:11-14; Sam 37:4,25; Rom 14:17 **7:1:** Rom 2:1; 1 Kor 4:5; Jem 4:11-12

7:2: Mak 4:24 * **7:6:** Nәghatән Kris әtuatip tatән mämә, “sotәrakin-pәнән rәhatәmat perel kәм pikәs mın.” Perel u, in kәpiel kit itәм nәmtin tiәkis. Tәmisi-pән e niki iarou. Kәм-naka, “kuri” ne “pikәs” katuәpsen-pән netәм rat. **7:7:** Mak 11:24; Jon 14:13; 15:7; 16:23-24 **7:8:** Jon 15:7; Jem 4:3; 1 Jon 3:22 **7:11:** Jem 1:17

¹² Kən tol nəhlan, otol təwîr kəm netəmim rafin e nolən mîn rafin itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol mîn kəm itəmat. Inu nîpəti Lou itəm Uhgîn təmos-ipən kəm Moses, ne nəukəti nəghatən itəm təmos-ipən kəm ien mîn aupən.”

Suatip kəiu
(Luk 13:24)

¹³ Iesu təmən mîn məmə, “Itəmat onəkotəkəike motuwîn-pən e nafiluə itəm təkəku, mətə-inu nafiluə itəm iahgin ne suatip itəm tîmətig əm tatuwîn o nərəkinən, kən netəmim tepət koatuwîn-pən e nafiluə əh.

¹⁴ Mətə nafiluə itəm təkəku, ne suatip itəm tiəkis tatuwîn o nəmegəhən, kən netəmim noan məsîn əm okotəplan.”

Nîg ilau noan
(Luk 6:43-44)

¹⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Oatəto wîr itəmat o ien eiueiuə mîn. İlat koatuwa moatəghat mətig e nolən əpou tahmen e sipsip, mətə əpəh imə e nîkilat, ilat kotahmen e kuri iarupîn.

¹⁶ Kən e nəmegəhən rəhalat, nəkotəplan noan, kən nəkotitun naka tətətig e nîkilat. Netəmim okol kəsotuwînən e nolkosik o iapil-iapil moatəhl noa nîg itəm təwîr mətehen tahmen e krep o fik.

¹⁷ Tol mîn-nulan, nîg itəm təwîr tatəe-in noan itəm təwîr, mətə nîg itəm tərət tatəe-in noan itəm tərət.

¹⁸ Nîg itəm təwîr okol təsəe-inən noan itəm tərət, kən nîg itəm tərət, okol təsəe-inən noan itəm təwîr.

¹⁹ Nîg mîn rafin itəm kəsotəe-inən noalat itəm təwîr, okəte rəkis ilat, kərakin-pən ilat e nîgəm.

²⁰ Tol nəhlan, e nəmegəhən rəha ien eiueiuə mîn əh, onəkotəplan noan, kən nəkotitun naka tətətig e nîkilat.

²¹ “Sənəmə netəmim rafin itəm kotaun-in io motən məmə, ‘İərəməərə, İərəməərə,’ itəm ilat kotitun nuwînən motatig ahgin nərəməərəən rəha Uhgîn mətə ilat mîn əm u itəm koatol nəwîa rəhak Tata itəm tətətig e nego e neai.

²² E nian Uhgîn otakil netəmim rafin, netəmim tepət okotən kəm in məmə, ‘İərəməərə, İərəməərə! ?Tahro? ?Nəkîtun o kəp məmə, itimat emotən-iarəp nəghatən rəham itəm nəmos-ipa kəm itimat, kən motəhg-iarəp narmîn rat mîn e nərgəm, kən motol natîmnat pîspîs mîn e nərgəm?’

²³ Kən oekən-ipən ətuatip kəm ilat məmə, ‘Aupən ekəruru itəmat, kən u-roiu mîn ekəruru itəmat. !Otuwîn isəu ron io, itəmat netəm noatol nolən tərət!’ ”

Etəmim kəiu kəmiailəkin nimə
(Mak 1:22; Luk 6:47-49)

²⁴ Kən Iesu təmol namnun rəhan nəghatən məmə, “Okəmə itəmat u itəm nəmotəto nəghatən mîn u rəhak kən moatol, kən onəkotahmen e etəmim itəm tenatig, in təmîləkin-pən nəukəti rəhan nimə e kəpiel.

²⁵ Kən nuhuən təməfik, kən naruəh taiu, kən nîmətag asol telel moh nimə. Mətə nimə təsietən mətə-inu kəmîləkin-pən nəukətîn e kəpiel.

²⁶ Okəmə itəmat u itəm nəmotəto nəghatən mîn u rəhak kən məsotolən, kən onəkotahmen e etəmim itəm təsətəlig-in wîrən nolən natîmnat kən in ialməl, in təmîləkin-pən nəukəti rəhan nimə e nîməkləkîl əm.

²⁷ Kən nuhuən təməfik, kən naruəh taiu, kən nîmətag asol telel moh nimə. Kən nimə təmîet, kən nian təmîet, mətə təmərət agîn.”

Nəghatən rəha Iesu, nəsanənən tətətiḡ lan

²⁸ Kən nian Iesu təmol namnun rəhan nəghatən, kən netəmim narmilat təmiwiḡ pik ron,

²⁹ məto-inu nian tatəḡətun, sənəmə tahmen e rəhalat iəḡətun min rəha Lou, məto rəhan nəghatən təfiḡəm, nepətən əh-ikin.

8

Iesu təmol-wir suah kit təmos nimisən u leprosi

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Nian Iesu təmeiuaiu-pa e nitot, netəmim tepət kəmotətəu-pən.

² Kən suah kit nimisən u leprosi* təmol təmuwa ron, misin-pən nulin o Iesu, kən mən məmə, “Iərəməərə, okəmə nakolkeike, kən nəkitun nol-wirən io kən mafəl rəkis namkimikən lak.”

³ Kən Iesu təməḡ-əfəmäh-in nelmin mələhəu-pən lan, mən məmə, “Əwəh. Iakolkeike. Əwir-ta.” Kən roiu aḡin-əh, nimisən leprosi təmagim mikə lan.

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iarəpən natimnat min u kəm netəmim, məto uwın əm mehm pris kit pəs in tehm məmə nıpətim tinol min-nulan, kən os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tinikə, kən netəmim okotitun məmə nıpahrienən ninəwir, kən rəham namkimikən tinikə.”

Nahatətən rəha etəm-iasol kit rəha mopael min

(Luk 7:1-10)

⁵ Kən Iesu təmuwın miet-arəpən əpəh e taon Kapaneam, kən etəm-iasol kit rəha mopael min rəha netəm Rom təmuwa məplan Iesu, kən mətasək-pən ron matən məmə,

⁶ “Iərəməərə, rəhak iolwək tatimis, kən mətapıl əpəh e nimə rəhak, nıpətim rafin təmimis, kən tatəto tərət pik.”

⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Oekimnə mol in təwir min.”

⁸ Kən etəm-iasol rəha mopael min təmən-ipən kəm in məmə, “Iərəməərə, io etəmim kit itəm esətuatipən, kən esahmenən məmə ik onəkuwa e rəhak nıpəḡnoa nimə. Ən əm nəghatən kit, kən ekıtun məmə in otəto təwir min.

⁹ Ekıtun məmə nimisən əh otəkəike mol nəwiam, məto-inu io min, rəhak netəm-iasol min kotərəməərə lak, kən iatol nəwialat, kən mopael min neen əh-ikin itəm io ekərəməərə elat. Okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Uwın,’ kən tuwın. Kən okəmə ekən kəm kit məmə, ‘Wa,’ kən tuwa. Kən okəmə ekən kəm rəhak slef məmə, ‘Ol nat u,’ kən tol nat əh.”

¹⁰ Nian Iesu təməto nəghatən əh, kən narmın təmiwiḡ pik ron, kən təmən-ipən kəm netəmim itəm koatuarisig-in məmə, “Nıpahrienən iakatən kəm itəmat məmə, suah u sənəmə in etəm Isrel. Kən nat əpnəpin noanol min rəha Isrel, məto esəhmən ilat kit itəm rəhan nahatətən təskasik tahmen-pən lan.

¹¹ İatən kəm itəmat məmə netəmim tepət okotisi-pən e nıkalın par ikin ne e nıkalın pah ikin, okotuwa motəḡwən kitıəh e tepıl ilat Epraham, ne Aisak, ne Jekop əpəh e nərəməərən əpəh e nego e neai.

¹² Məto itəmat noanol rəha Isrel itəm Uḡin təmaupən mıtəpun itəmat məmə in otərəməərə etəmat, in otərəkin-pən itəmat ihluə e napinəpən, kən ikin əh, netəmim okotasək kən moatəto tərət, kən moatəḡətain nəluılat min.”

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha mopael min məmə, “Atuwın. Rəham iolwək otəwir tol əm məmə inu ne nəmahatətə məmə Uḡin otol

7:29: Mak 1:22; Luk 4:32 * **8:2:** E Naoa Rəha Uḡin, nəghatən u “leprosi” tatəḡhat-in nimisən pişin pişin min rəha nuwigıtəm. Nimisən min u tatərəkin nuwigıtəm, kən Lou rəha Moses tatən məmə suah kit itəm təmos nimisən nəhlan, in tamkimik e niḡanəmti Uḡin.

Afin Lev 13-14. **8:4:** Lev 14:1-32; Mat 9:30; Luk 17:14 **8:11:** Luk 13:29 **8:12:** Mat 22:13; 25:30; Luk 13:28

mihin.” Kən e nian ətuatip əh, nıpəti iolwək rəha etəm-iasol rəha mopael min təmuwa məwir min.

*Iesu təmol nımısən tepət kotəwir min
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)*

¹⁴ Kən Iesu təmuwin e nımə rəha Pita, kən muwin imə məplan uhu Pita tatətəp-ətəp mətapıl.

¹⁵ Kən təməg-əfəmäh-in nelmin mek nelmi pətaguıhl un, kən nətəp-ətəpən təmagım mikə, kən tinətul. Kən minatol nagwənən niği Iesu.

¹⁶ Kən ehnaipən in, netəmim kəmotəmik netəmim tepət itəm narmın rat tətətiğ elat motuwa o Iesu, kən Iesu təməhg-iarəp narmın rat min e nəghatən əm rəhan, kən mol-wır netəmim rafin itəm koatımıs.

¹⁷ Natımnat min əh təmol nəhlan məmə otol nəghatən rəha ien Aesea tuwa mol nıpahrienən lan, itəm təmən aupən ikin məmə, “In təmos-irəkis nımısən min rəhatat, kən mol nıpətıtət min itəm kotahmə, kotəwir.”

*Etəmim kəiu kəmıoalkeike məmə okıauarisig-in Iesu
(Luk 9:57-62)*

¹⁸ Kən nian Iesu təməplan nımanın netəmim itəm koatıtəlau in, kən təmən-ıpən kəm rəhan netəmim məmə okotuwin e nıkalı lek entənıpən-pən.

¹⁹ Kən iəgətun kit rəha Lou təmuwa mən-ıpən kəm in məmə, “İəgətun. Hiə ikin onakatuwin-pən ikin, oekətəu-pən ik.”

²⁰ Məto Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, “Kuri iarupın min, rəhalat nıpəg tatıg o napılən, kən məniğ min nımaalat tatıg o napılən. Məto Nəti Etəmim,† in rəhan nımə rəha napılən tikə məmə otuwin mapıl ikin.”

²¹ Kən etəmim kit min rəha Iesu təmuwa mən-ıpən kəm in məmə, “İərəmərə. Oekətəu-pən ik məto, pəs ekuwin pitən mıtənım rəhak tata.”

²² Məto Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, “Ətəu-pa io. Netəmim itəm kəsotolən nəwia Uhğın, in tahmen əm məmə ilat kınotımıs rəkıs. Pəs ilat okotuwin motıtənım rəhalat netəmim itəm kəmotımıs.”

*Iesu təmən-ıəhau nımətag asol e Lek Kalılı
(Mak 4:35-41; Luk 8:22-25)*

²³ Kən Iesu təmuwin e pot, kən rəhan min netəmim kotuwin ilat min.

²⁴ Kən təsuwəhən, nımətag asol kit tətul kən minol peau-peau asol min e lek, kən nəhau tatər-pən e pot, iuəhkır əm pot tətəmnım, məto Iesu tətəpıl.

²⁵ Kən kəmotuwin motəhgaiir e Iesu motən-ıpən məmə, “! İərəmərə! ! Osmegəh kitat! ! Otəsuwəhən kotəmnım!”

²⁶ Kən Iesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “?Tahro nakotəğın pık? Rəhatəmat nahatətəən təkəku ağın.” Kən təmətul mən-ıəhau nımətag ne peau-peau asol min. Kən nımətag təmurahl nelmin, kən tinəməlinu tinəməlinu.

²⁷ Kən netəmim rəha Iesu narmılat təmiwıg pık moatən məmə, “! Ei! ? Etəmim naka u? Nat əpnarın nımətag ne nəhau, məto ilau kətıoal nəwian.”

*Iesu təməhg-iarəp narmın rat e etəmim kəiu
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)*

²⁸ Kən nian Iesu təmuwa miet-pa entənıpən-pən e lek, ikin Katara, kən etəmim kəiu itəm narmın rat min kotatıg elau kəmıaiet-arəpa məmə okuəplan Iesu. İlau kəmiasıpən e nıpəg kəpiel min, ikin katıtənım netəmim ikin. İlau kuəsanən mətiəh netəmim, kən netəmim koatəğın nuwin-pənən ikin.

8:17: Aes 53:4 † **8:20:** Nian Iesu təmən nəğın u “Nəti Etəmim,” tətəğhat-in atıp in. Nəğın u təmıet e Naoa rəha Daniel ne naoa pısın pısın min e Oltesteman. Kən nıpətın təmə suah kit itəm təmısi-pən o Uhğın kən matos nepətən rəha Uhğın. **8:20:** 2 Kor 8:9 **8:24:** Sam 4:8 **8:26:** Mat 14:31; Sam 89:9

29 Kæn æmun narmin rat min itæm kotatig elau kæmotaget æfæmæh motæn mæmæ, “!Ik Næti Uhgîn! ?Næmuwa mæmæ nakahrol itimat? ?Næmuwa mæmæ nakol nalpinæn kæm itimat itæm tæsolæn æh nian ræhan?”

30 Iuæhkir æm olat, pikæs min tepæt æh-ikin kotagwæn,

31 kæn narmin rat min kotasæk-pæn o Iesu motæn mæmæ, “Okæmæ nækæhg-iaræp itimat, ahl-ipæn itimat ekotuwîn e pikæs min æh.”

32 Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otuwîn.” Kæn narmin rat min kæmotiet elau, motaiu motuwîn e pikæs min, kæn æmun pikæs min ilat rafin kæmotaiu moteiuaiu ikin tækul-ækul ikin, kæn motiet-pæn e lek motamnîm.

33 Kæn netæmim itæm koatehm pikæs min, kæmotagim motuwîn e taon motæn-iaræp natimnat rafin, ne natimnat itæm Iesu tæmol kæm suah mil itæm narmin rat min kotatig elau.

34 Kæn æmun netæmim rafin ræha taon kæmotuwa mæmæ okotæplan Iesu. Kæn nian kæmotæplan in, kæn kæmoatækæike æskasik kæm in mæmæ otækæike miet æh-ikin æh.

9

Iesu tæmol-wîr etæm nîpætîn tæmîmîs

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Kæn Iesu tæmuwîn e pot muwîn entænîpæn-pæn e lek, kæn miet-aræpa iman ikin, e taon Kapaneam.

2 Kæn netæmim neen kæmotilæs etæmim kit motuwa ron. Nîpætîn mæsin tæmîmîs, kæn mætapiil e ræhan nîmîtiwîn. Kæn nian Iesu tæmæplan ræhalat nahatætæn, kæn tæmæn-ipæn kæm etæm tatîmîs un mæmæ, “Nætîk, æsægînæn. Ræham nolæn rat min emos-irækis rækis.”

3 Kæn nian kæmotæto næghatæn æh, iægætun min neen ræha Lou kotæn-ipæn kæm ilat min mæmæ, “Næghatæn æh tærat. Suah æh tatæghat mæmæ otol mæmæ in Uhgîn.”

4 Mæto Iesu titun nætæligæn ræhalat kæn tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Tahro itæmat nakoatos nætæligæn itæm tærat min-nulan?”

5 ?In pæhruæn tîmætîg mæmæ oekæn, mæmæ, ‘Emafæl rækis ræham nolæn rat min,’ o ‘Ætul maliwæk?’*

6 Kæn roiu ekol nat kit mæmæ nækotitun mæmæ Næti Etæmim tatos nepætæn ikin-u e nætueintæn mæmæ ofafæl rækis tæfagæ rat min.” Kæn in tæmæn-ipæn kæm suah æh tatîmîs mæmæ, “Ætul mîlæs ræham nîmîtiwîn maliwæk matuwîn latuænu.”

7 Kæn suah u tatîmîs tæmætul maliwæk matuwîn latuænu.

8 Kæn nian nîmanin netæmim kæmotæplan nat æh, kæn kæmotægîn, kæn motænwiwi nærgî Uhgîn itæm tæmos-ipæn nepætæn kæm etæmim mæmæ otol næhlan.

Iesu tæmaun-in Matiu (Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Kæn Iesu tæmaliwæk muwîn mæsin min, mæplan suah kit, nærgîn u Matiu. In etæmim itæm tatos mæni ræha takis, kæn tatæpælæh ikin katætou-pæn takis ikin. Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Uarisig-in io, muwa etæmim ræhak.” Kæn in tæmætul muarisig-in Iesu.

10 Kæn Iesu tæmuwîn mætægwæn e nimæ ræha Matiu, kæn netæmim tepæt ræha nosæn mæni ræha takis kæmotuwa, kæn netæmim tepæt itæm koatol tæfagæ

8:29: Mak 1:24; Luk 4:41 9:1: Mat 4:13 9:4: Luk 9:47; Jon 2:25 * 9:5: Okæmæ Iesu titun nol-wîræn suah kit, kæn tatægætun mæmæ tatos næsanænæn o Uhgîn mæmæ ofafæl rækis nolæn rat min ræha netæmim. 9:6: Jon 17:2

rat† kəmotuwa, kən ilat kəmotuwa motəpələh motəgwən ilat Iesu ne rəhan netəmim.

¹¹ Kən nian Farisi mīn kəmotəplan nat əh, kən kotən-ipən kəm netəm rəha Iesu məmə, “?Tahro rəhatəmat iəgətun tətəgwən kələh ilat netəm koatos mənī rəha takis ne netəm koatol təfagə?”

¹² Məto Iesu təməto rəhalat nəghatən kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəmim itəm təsīmīsən təsūwīnən məplan tokita. Məto etəmim u itəm tatīmīs, in otəkəike muwīn məplan tokita.

¹³ Otuwīn motegəs-in motol nīpətī nəghatən u pahrien itəm Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,

‘Nat kit tatol nīkik tətəgien, inu məmə onəkotasəkkitun netəmim, məto sənəmə rəhatəmat sakrifais mīn itəm nəkoatol moatos-īpa kəm io itəm tatol nīkik tətəgien.’‡

Iatən tol min-nulan məto-inu eməsūwamən məmə ekaun-in netəm mīn u itəm nīkīlat təht məmə kīnotətūatīp rəkīs məmə okotuarisīg-in io, məto emuwa məmə ekaun-in netəm mīn u, netəm nol təfagə məmə okotuarisīg-in io.”

Nolan rəha napəsən nagwənən o Uhgīn

(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Kən netəmim rəha Jon Baptais kəmotuwa motəplan Iesu motən-ipən kəm in məmə, “Əplan-tu. Itimat ekotətūakəm motapəs nagwənən motəfak kəm Uhgīn, kən Farisi mīn, ilat mīn koatol mihīn. ?Məto təhrol e rəham netəmim kəsotolən nəhlan?”

¹⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian netəmim koatol marit rəha suah kit, kən in tətətig e nagwənən rəhan ilat in mīn neen, nīkītəmat təht məmə in mīn neen okotasək? !Kəp! Məto nian əh-ikīn itəm tatuwa məmə netəmim okotīləs-irəkīs etəmim itəm katol nagwənən rəhan. Kən e nian əh, in mīn neen kotītun napəsən nagwənən.

¹⁶ “Kən etəmim kit tīkə məmə otos nīmīsmīsī nīməhan wi kit, kən məhlətain-pən e nīməhan oas rəhan itəm təməhap, məto-inu okəmə tol nəhlan, kən nīmīsmīsī nīməhan wi tītun nəhapən nīməhan oas, kən ikīn təməhap ikīn aupən tītun nuwamən mol iahgīn pīk agīn.

¹⁷ “Kən etəmim kit tīkə məmə otos wain itəm kəmōl wi, kən miuw-pən e pətəl oas u təkāsīk itəm kəmōl e nuwīgī nənī. Okəmə tol nəhlan, kən wain otahləpīk, kən pətəl otəhap, kən wain otəhtəg, kən pətəl otərat. § Məto wain itəm kəmōl wi okəkəike kiuw-pən e pətəl itəm kəmōl wi tīmətətīg, kən wain ne pətəl katuəməhl wīr.”*

Pətəgwəhl kit itəm tatīmīs ne pətan əkəku kit itəm təmīmīs

(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Nian Iesu tatən-ipən natīmīnat mīn əh kəm ilat, etəm-iasol kit tuwa mīsīn-pən nulīn o Iesu məmə, “Nətīk pətan əkəku təmīmīs roiu əm. Məto wa, mələhəu-pən nelməm lan, kən otəmegəh mīn.”

¹⁹ Kən Iesu təmətul ne rəhan netəmim, motuarisīg-in suah un motuwīn.

† **9:10:** Farisi mīn, ilat kəmoatətəu-pən wīr agīn-əh Lou rafin itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses məmə Moses otos-ipən kəm netəm Isrel. Kən ilat koatətəu-pən wīr mīn nəghatən mīn itəm kəmotīsī-pən e Lou rəha Moses, məto netəmim əm kəmotol, sənəmə Lou ətuatīp mīn rəha Uhgīn. Kən Farisi mīn, katən məmə netəmim rafin itəm kəsotətəu-pənən lou əlkələh mīn əh, ilat iol təfagə. **9:11:** Luk 15:2 **9:13:** Hip 10:8; Hos 6:1-6; Maeka 6:6-8; 1 Saml 15:22 ‡ **9:13:** Nian Uhgīn təmən nəhlan, nīpətīn məmə in otapəs rəhalat sakrifais mīn məto-inu nəratən tətətig e nīkīlat. Uhgīn təmən məmə ilat kotəkəike motasəkkitun netəmim. **9:14:** Luk 18:12 § **9:17:** Afīn futnot e Luk 5:37 * **9:17:** Iesu təmən nəhlan məmə in otəgətun ilat məmə rəhan nəgətunən in tuwīwi mol pīsīn e nəgətunən rəha Farisi mīn ne iəgətun mīn rəha Lou.

²⁰ Kən əmun pətan kit əh-ikin itəm tatos nımısən rəhalat nıpıtan nian rafın əm, mınos nup tuelef.† Kən pətan əh təmisi-pən e məntaa İesu ikin, kən meapən mek nıpəgnəmıti kot məsın rəhan,

²¹ təmöl nəhlan məto-inu tatən atıp kəm in məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən rəhak nımısən otol namnun.”

²² Kən İesu təmeirair məplan pətan əh, kən mən-ipən kəm in məmə, “Nətik pətan, əsəginən. Rəham nahatətən təmöl ik nınəwır mın.” Kən e nian əh, rəhan nımısən təmıkə.

²³ Kən nian İesu təmuwa miet-arəpa e nımə rəha etəm-iasol əh, kən təmuwın imə məplan netəmim koatahl nau motan napuən lan rəha nımısən, kən netəmim kəmoatasək pık.

²⁴ Kən İesu təmən-ipən məmə, “Otiet motuwın isəu, məto-inu pətan əkəku un təsımısən, məto in tətəpıl əm.” Kən ilat kəmotalah e İesu.

²⁵ Məto nian netəmim kəmotiet motuwın ihluə, kən tuwın imə, maskəlım nelmi pətan əkəku, kən pətan əkəku un təmətul.

²⁶ Kən namnusən rəha nat u təmaıu mıtəlau rafın e nəptən əh.

İesu təmöl-wır ıganəmtın rat kəıu

²⁷ Kən nian İesu təmıet ikin əh, məto ıganəmtın rat mil kəıu kəmuətəu-pən in, kən mətuagət əfəməh məmə, “!Mıpı Kıg Tefıt, asəkıtun itımlau!”

²⁸ Nian İesu tınuwın əpəh imə, kən ıganəmtın rat mil kuea ron. Kən İesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “?İtəlau nətuahatətə məmə ekıtun nol-wırən nıganəmtıtəlau, o kəp?” Kən ilau kuən-ipən məmə, “Əwəh, İərəməərə.”

²⁹ Kən İesu təmələhəu-pən nelmın e nıganəmtılau mən-ipən məmə, “Uhgın otol-wır nıganəmtıtəlau məto-inu nəmuahatətə lan.”

³⁰ Kən nıganəmtılau tınəwır kən kınatuəplan nat. Kən İesu təmən-ipən əskasık kəm ilau məmə, “Onəsüən-ıarəpən natımnat mın u kəm netəmim.”

³¹ Məto ilau kəmiaıet mian, kən muən-ıarəp namnusən rəha İesu tuwın mıtəlau e ikin mın rafın e nəptən u.

İesu təməhg-ıarəp narmın rat e etəm təruru nəghatən

³² Nian suah mil u kəmiaıet, netəmim kotıləs etəmim kit təruru nəghatən motuwa o İesu. Suah əh in təruru nəghatən məto-inu narmın rat tətətıg lan.

³³ Kən İesu təməhg-ıarəp narmın rat e suah əh, kən tınatəghat. Kən nımanın netəmim narmılat təmıwıg pık ron, kən motən məmə, “Suah kit təsəplanən nat kit tol nulan əpəh İsrıl nian kit ne.”

³⁴ Məto Farısı mın kəmotən məmə, “Tatos nəsanənən o etəm-iasol rəha narmın rat mın məmə otəhg-ıarəp narmın rat mın.”

İesu nıkın təmāhmə pık o netəmim

³⁵ Kən İesu təmalıwək matuwın e taon ne latuənu mın rafın, kən matəgətun əpəh e nıpəgnoa nımə mın rəha nuəfımınən, matən-ıarəp namnusən təwır rəha nərəmərəən rəha Uhgın, kən matol-wır netəmim rafın itəm koatımıs, ne netəmim rafın itəm nıpətılət tərət koatəwır.

³⁶ Nian təməplan nımanın netəmim tınepət pık, kən nıkın təmāhmə pık olat məto-inu kınotos pık nahməən, kən motəruru nasıtu-atıpən e rəhalat nəmegəhən, kınotahmen e sıpsıp mın itəm etəmim tıkə o nehmən ilat.

† **9:20:** Lou təmən məmə nımısən u leprosi təmöl pətan əh tamkımık, kən okəmə tatek suah kit, kən in mın otamkımık. **9:21:** Mat 14:36 **9:27:** Mat 20:29-34 **9:30:** Mat 8:4 **9:33:** Mak 2:12 **9:34:** Mat 12:24; Mak 3:22; Luk 11:15 **9:35:** Mat 4:23; Mak 1:39 **9:36:** Nam 27:17; 1 King 22:17; Sek 10:2; Mat 14:14; Mak 6:34

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə, “! Otəplan-tu! Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kīnotīmətə, məto iolwək mīn noan məsīn əm kotəulək-in.

³⁸ Kən otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmə otahl-ipa iolwək mīn tepət məmə okotuwīn kəulək-in nasumən rəhan.”

10

Netəm tuelef rəha Iesu

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Kən Iesu təmaun-in netəm tuelef rəhan kotuwa kitīah, kən mos-ipən nəsanənən kəm ilat məmə ilat kotītun nəhg-iarəpən narmīn rat mīn e netəmim, kən motītun nol-wīrən nīmīsən mīn rafīn, ne netəm mīn u nīpətīlat təmərət.

² Kən inu nərgi netəm tuelef rəha Iesu: in taupən Saimon, u nərgin kit mīn un Pita; ne təhan Antru; ne Jemes ne pian Jon, nəti Sepeti mil;

³ ne Filip ne Patolomiu; ne Tomas ne Matiu, etəmim rəha nosən məni rəha takis; ne Jemes nəti Alfeas; ne Tateas;

⁴ ne Saimon u kətaun-in məmə Selot; * ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən Iesu tuwīn e nelmi rəhan tikīmīr mīn.

Iesu təmahl-iarəp rəhan netəmim tuelef

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Kən nian Iesu təmahl-iarəp rəhan netəmim tuelef məmə okotuwīn motol wək rəhan, təmaupən məghat kəm ilat məmə, “Itəmat onəsotuwīnən o netəm mīn un sənəmə noanol mīn rəha Isrel, kən məsotuwīnən e taon kit rəha netəm Sameria,

⁶ məto onəkotuwīn o noanol mīn rəha Isrel itəm kotahmen e sipsip mīn koatəluə.

⁷ Kən nian nakotuwīn, nəkotəkəike motən-iarəp məmə, ‘Nian itəm Uhgīn otərəməərə e netəmim rafīn lan, tīnatuwa iuəhkīr.’

⁸ “Kən itəmat nəkotəkəike motol netəm koatīmīs kotəwīr mīn. Kən itəmat nəkotəkəike motol netəm kəmotīmīs kotəmegəh mīn. Kən netəmim itəm leprosi tatol ilat, nəkotəkəike motol nīpətīlat tuwa məwīr mīn. Kən netəmim itəm narmīn rat tətātīg elat, itəmat nəkotəkəike matəhg-iarəp narmīn rat mīn kotuwīn isəu olat. Kən nəsanənən itəm nəmotos, nəməsotosən nəmtīn. Kən onəkotəkəike motol wək əm, netəmim okəsətouən itəmat lan.

⁹ Nian nakotuwīn, nəsotosən məni.

¹⁰ Kən məsotəmīkən rəhatəmat kətīm mīn. Kən natīmnat itəm nakoatuwīn-in, in əm un, məsotos mīnən iahgoau kit mīn. Kən məsotosən put, ne kasīkīn rəhatəmat mīn. Iatən nəhlan məto-inu tətuatīp əm məmə katos-ipən kəm iolwək mīn natīmnat itəm tətuatīp o natīgən rəhalat.

¹¹ “Nian nakotuwīn e taon kit o latuənu kit, nəkotəkəike motəhm etəmim kit itəm nīkīn tagīen məmə nakotuwīn mətātīg itəmat mīn, kən nakoatātīg ikīn əh mətoarus-pən nian nakotiet mīn.

¹² Nian nakotuwīn kətātīg e nīmə kit, nəkotəkəike kəghat wīr kəm ilat məmə, ‘Nəməlinuən tətātīg otəmat.’

¹³ Kən okəmə netəmim e nīpəgnoa nīmə u, nīkilat tagīen məmə okotos itəmat, kən pəs rəhatəmat nəghatən rəha nəməlinuən tətātīg olat. Məto okəmə nīkilat təsagīenən otəmat, nəkotəkəike motos nəghatən rəha nəməlinuən moatuwīn.

9:37: Luk 10:2 **10:1:** Mak 6:7; Luk 9:1 * **10:4:** Selot in suah kit itəm in tatətul əskasik o kantri rəhan. Əplan e tiksonari. **10:6:** Jer 50:6 **10:7:** Mat 3:2; 4:17; Luk 10:9,11 **10:9:** Luk 10:4 **10:10:** Luk 10:7; 1 Kor 9:14 **10:12:** Luk 10:5-6

¹⁴ “Kæn okəmæ netəmim neen kəsotolkeikeæn məmæ okotit itəmat nakotuwin e rəhalat nīpəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kæn nian nəkoatiet e nimə rəhalat, o rəhalat latuənu, nəkotəkəike motohapīspīs rəkīs nīsip e nelkītəmat məmæ ilat okotitun məmæ nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.

¹⁵ Nīpahrienən iatən kəm itəmat, e nian itəm Uhgīn otakil netəmim, nalpīnən rəha netəm mīn əh in otəskasik pīk maprəkīs-in nalpīnən rəha netəm kotərat aupən e taon mil əh, Sotom ne Komora.”

Netəmim okotol tərət kəm netəmim rəha Iesu

¹⁶ Kæn Iesu təmatəkəike matən məmæ, “Otətəlig-in-tu. Etahl-ipən itəmat nakoatuwin tahmen e sipsip mīn itəm kəmotuwīn ilugīn e kuri iarupīn mīn. Onəkotəkəike motenatīg wīr tahmen e malīkīm, kæn itəmat motan mətīg tahmen e mənīg mak.

¹⁷ Onakoatəto wīr itəmat o netəmim, mətə-inu ilat okotiləs itəmat məmæ nəkoatətul e nīganəmti kaonsel rəhalat, kæn okotalis itəmat əpəh imə e nimə rəha nuəfīmīnən.

¹⁸ “Kæn mətə-inu itəmat netəmim rəhak, okotewkəkan itəmat nakotuwin motətul e nīganəmti etəm-iasol mīn rəha kapman mīn, ne kīg mīn məmæ onəkotən-iarəp nəghatən təwīr rəhak e nīganəmtilat, kæn e nīganəmti Iaihlue mīn.

¹⁹ Nian ilat okotuwa motiləs itəmat, kæn nīkitəmat təsəht pīkən məmæ onəkotuwin motən məmæ naka, o nakotəhrol nulan motəghat. Nəsotəginən mətə-inu Narmīn Rəha Uhgīn, in otos-ipīnə nəghatən itəm onəkotən e nian ətuatīp əh.

²⁰ Nəsotəginən mətə-inu sənəmə itəmat onəkotəghat, mətə Narmīn Rəha rəhatəmat Tata, otos-ipīnə nəghatən kəm itəmat məmæ nakoatən-iarəp.

²¹ “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatīp mīn kəm rəhalat tīkīmīr mīn məmæ okotohamnu ilat, kæn tata mīn okotol mīhin mīn kəm nenətīlat ətuatīp mīn, kæn nīsualkələh okotətul motol nolən ahmen mīn əm kəm rəhalat tata mīn ne mama mīn məmæ okotohamnu ilat.

²² Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək. Mətə etəm otətul əskasik mətəarus-pən natīmnat mīn un okotol namnun, kæn Uhgīn otosmegəh.

²³ Nian okotol tərət kəm itəmat e taon kit, kæn nakotiet motagīm motuwīn e taon pīsīn kit mīn. Iatən pahrien kəm itəmat məmæ okol nəsotuwīn rafīnən e taon mīn rəha Isrel mətəarus-pən Nətī Etəmim in otuwa mīn.

²⁴ “Netəmim itəm koatətəlig-in, okol kəsotaprəkīs-inən rəhalat iəgətun, kæn iolwək mīn, okol kəsotaprəkīs-inən rəhalat etəm-iasol.

²⁵ Netəm katəgətun ilat, kotəkəike motagīen məmæ okotuwa motahmen e iəgətun rəhalat, kæn iolwək mīn kotəkəike motagīen məmæ okotuwa motahmen e etəm-iasol rəhalat. Io, io etəm-iasol rəha nimə. Okəmæ netəmim neen kotən rat io məmæ io Pielsepul, u nərgīn kit rəha Setan, kæn okol tahmen mīn əm e iolwək mīn rəha nimə rəhak.”

Etəmim rəha Iesu təsəginən etəmim (Luk 12:2-7)

²⁶ Kæn Iesu təmən məmæ, “Tol nəhlan, əsotəginən netəmim. Natimat itəm netəmim koatəfətāin, Uhgīn otīləs-iarəpa ikin tagəhag ikin, kæn natīmnat itəm netəmim koatəhluaig-in, Uhgīn otīləs-iarəpa, netəmim rafin kotəplan.

²⁷ Natimnat itəm iatən kəm itəmat e napinəpən, itəmat onəkotəkəike motən-iarəp min e nəhag-əhagən, kən natimnat itəm iatən anion, itəmat onəkotəkəike motən-iarəp asol e niganəmti netəmim.

²⁸ “Sotəginən netəmim itəm kotitun nohamnuən nīpətītəmat, məto okol kəsotohamnuən narmītəmat. Məto nəkotəgin Uhgīn itəm titun nərəkinən nīpətītəmat ne narmītəmat e nīgəm asol.

²⁹ Otəplan-tu. Mənīg əlkələh min, netəmim koatol-salim-in mənī əkəku əm. Məto okəmə rəhatəmat Tata Uhgīn təsegəhan-inən ilat, okol kit təsīmīsən.

³⁰ Kən noanutəmat e rəhatəmat-kapə, Uhgīn tətəfin rafin ilat.

³¹ !Tol nəhlan, sotəginən! Uhgīn tolkeike pīk itəmat taprəkis-in mənīg əlkələh min əh.

³² “Tol nəhlan, okəmə etəmim otən-iarəp nərgək e niganəmti netəmim, kən io min iatən-iarəp nərgin e niganəmti rəhak Tata e nego e neai.

³³ Məto okəmə etəmim otən-iarəp e niganəmti netəmim məmə in sənəmə rəhak, kən ekən-iarəp e niganəmti rəhak Tata e nego e neai məmə in sənəmə rəhak.

³⁴ “Nikitəmat təsəhtən məmə emuwa məmə ekələhəu nəməlinuən e nətueintən. Eməsuwamən məmə ekələhəu nəməlinuən, məto emuwa məmə ekol netəmim kotəmou.

³⁵ Iatən nəhlan məto-inu emuwa məmə ekol iərman otol tīməht ilau rəhan tata, kən pətan otol tīməht ilau rəhan mama, kən pətan otol tīməht ilau uhun,

³⁶ kən etəmim otol tīkimir ilat atip rəhan min.†

³⁷ “Kən etəmim itəm tolkeike pīk rəhan tata ne mama taprəkis-in io, in təsahmenən məmə otuwa rəhak etəmim. Kən etəmim itəm tolkeike pīk netin iərman o pətan taprəkis-in io, in təsahmenən məmə otuwa rəhak etəmim.

³⁸ Kən etəmim itəm təsiləsən rəhan nīg kəməluau muarisig-in io,‡ in təsahmenən məmə otuwa rəhak etəmim.

³⁹ Kən etəmim itəm tatol pīk wək əm məmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwir, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Məto etəmim itəm otimis o nərgək, in otos nəmegəhən lilin.

⁴⁰ “Kən etəmim itəm tatos itəmat e nīkin agien, kən tahmen əm məmə tatos io e nīkin agien. Kən etəmim itəm tatos io e nīkin agien, kən tahmen əm məmə tatos etəm u itəm təmahl-ipa io.

⁴¹ Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien ien rəha Uhgīn, məto-inu in titun məmə suah u in ien rəha Uhgīn, in otos nətouən lan, tahmen əm e itəm ien min koatos. Kən etəmim itəm tatos e nīkin agien etəm ətuatip, məto-inu in titun məmə in etəm ətuatip, in otos nətouən lan, tahmen əm e etəm ətuatip.

⁴² Kən etəmim itəm tatos-ipən nəhau ətəp noan-məsin əm kəm rəhak etəmim, məto-inu in titun məmə rəhak etəmim, nat əpnəpin rəhak etəmim in ləhau agin, nīpahrienən iatən kəm itəmat məmə, okol təsəmkarəpənən e rəhan nətouən.”

10:28: Rom 8:31; Jem 4:12 **10:31:** Mat 6:26 **10:33:** Luk 12:8-9 **10:36:** Maeka 7:6; Luk 12:51-53;

† **10:36:** Nuwamən rəha Iesu otol məmə netəmim okotoor ilat min məto-inu, neen okotahatətə lan, məto neen okəsotahatətəən lan, kən moatətəhau. **10:37:** Luk 14:26-27 ‡ **10:38:** Nīpəti nəghatən rəha Iesu sənəmə rəhan netəmim okotəkəike kīmis e nīg kəməluau tahmen əm lan. Nīpəti nəghatən u məmə kitat rafin kitiəh kitiəh kotəkəike motegəhan-in məmə Uhgīn otol nəwian e nəmegəhən rəhatat.

Okəm-naka netəmim okotol nərətən kəm kitat, okəm-naka kitat okotimis o nərgin, o kəm-naka nərətən min əh otəsuwamən e nəmegəhən rəhatat. Kitat kotəruru, məto kotətul matip əm o natigən e nəmegəhən itəm Uhgīn tolkeike. **10:39:** Mat 16:24-25; Mak 8:34-35; Luk 9:23-24; 17:33; Jon 12:25 **10:40:** Mak 9:37; Luk 10:16; Jon 13:20

11

Iesu ne Jon Baptais (Luk 7:18-35)

¹ Nian Iesu tinol namnun nэгәтүнән рәһан netәм tuelef, тәмiet ikin әһ muwin e taon min e nitән Kalili, matәгәтun netәmim kән matән-iarәp nәghatән рәһа Uhgин kәм ilat.

² E nian әһ, Jon Baptais tәtatig e kalapus, kән in tәмәto namnusән e wәk itәм Iesu tatol. Kән tәмahl-ipa рәһан neen netәmim kotuwин motәtapәh ron mәмә,

³ “?Tahro? ?Ik u etәм kәmatән aupән mәмә suah kit otuwa, o itimat ekoatәsahgin etәmim kit min mәмә otәpanuwa min?”

⁴ Kән Iesu tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “Otuwin motәplan Jon motән-ipән nat naka itәм nәmotuwa motәto kән motәplan:

⁵ netәм niganәmtilat tәpis kinoatәplan nat. Kән netәmim itәм nelkilat tәrat kinotәto tәwir kән minotaliwәk. Kән netәм min u kәmotos nimisән leprosi, nuwigilat tinәwir. Kән netәм min u matәlgilat tәmalu, roiu matәlgilat tinoag, kән netәм min u kәmotimis, kinotәmegәh min. Kән ian-rat min, roiu әһ suah kit tinatән-iarәp namnusән tәwir kәм ilat.

⁶ Etәmim otatig e nәwirән pahrien okәмә in tәsәhlmanән рәһан nahatәtән lak o natimnat itәм io ekol.”

Iesu tәmәghat-in Jon Baptais

⁷ Nian netәmim рәһа Jon koatitәlig, kән Iesu tinәtuoun matәghat-in Jon kәм netәм min u koatәpәlәh әh-ikin, matән mәмә, “?Aupән, nәmotuwин ikin taruән-aruән ikin mәмә nәkotәplan naka? ?Nәmotuwин mәмә nәkotәplan suah kit tahmen e nuwig itәм nimәtag tәahlәpik-ahlәpik әpnarин әm? Kәp.

⁸ ?Kән tahro itәmat nәmoatiet, mәмә nәkotәplan suah kit itәм tatuwin e napән wir nәmtin tiәkis? Kәp. Netәм kotuwин e napән wir tol nәhlan, nian rafin kotatig e nimә рәһа kig.

⁹ ?Kән tahro itәmat nәkoatiet, mәмә nәkotәplan ien kit? Әwәh, niphahrienән, kән etәmim әһ in ilis taprәkis-in ien.

¹⁰ Inu etәм Naoa Rәһа Uhgин tәmatәghat-in nian Uhgин tәмән mәмә, ‘Otәplan-tu. Iatahl-ipinә рәһак iahlәpis itәм otos рәһак nәghatән. In otaupән-in ik mәмә otol әpen-әpenә e рәһам suatip.’

¹¹ Niphahrienән iatән kәм itәmat, etәmim tikә itәм tәmaiir e nәtueintән in ilis taprәkis-in Jon Baptais, kән mәto etәм lәhau agин e nәрәmәрәән рәһа Uhgин, in ilis taprәkis-in Jon.*

¹² E nian Jon Baptais tәmәtuoun matән-iarәp nәghatән рәһа Uhgин mәtoarus-pa roiu, nәрәmәрәән рәһа Uhgин in tәskasik mәмә otol wәk matuwин. Kән netәmim itәм kotәskasik kotalkut pik mәмә okotuwин motatig ahgin.

¹³ Iatән nәhlan mәto-inu, aupән agин mәtoarus-pa nian рәһа Jon, nәghatән min рәһа Lou itәм Uhgин tәmos-ipән kәм Moses, ne nәghatән min рәһа ien min рәһа Uhgин, koatән-iarәp nәрәmәрәән рәһа Uhgин.

¹⁴ Kән okәмә nikitәmat tagien mәмә nakotos nәtәligән u, ekән mәмә Jon in Elaija itәм in ien kit aupән kәmatән mәмә otuwa.

¹⁵ Etәм matәlgин tatig, tәwir mәмә in otәtәlig-in wir kән mitun nәghatән min u.

11:5: Aes 35:5-6; 61:1 **11:10:** Mal 3:1; Luk 1:76 * **11:11:** Ves u tatән mәмә wәk рәһа Jon, in wәk itәм тatos nisaiiән. In tatol әpen-әpenә suatip рәһа Kristo itәм Uhgин otahl-ipa, kән in tatән-iarәp mәмә Kristo tinatuwa. Wәk u in wәk asol. Kән Jon in etәм-iasol mәto-inu in тatos wәk әһ. Mәto nat kit itәм in tәwir taprәkis-in wәk рәһа Jon, in mәмә suah kit tatuwa etәм рәһа Uhgин nian in tәhatәtә e Iesu Kristo. **11:13:** Luk 16:16 **11:14:** Mal 4:5; Mat 17:10-13; Mak 9:11-13

16 “?Netəm mīn u itəm koatatig roiu, ilat kotəhrol nulan? Ilat kotahmen e nisualkələh itəm koatəpələh ikin katol maket ikin moatakuhl motaun-in ilat mīn neen məmə,

17 ‘Itimat emotahl nau kəm itəmat məmə onakoatol danis rəha nagienən lan, mətə itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiuə rəha nīmīsən, mətə nəsotasəkən kitat min itimat.’

18 Iatən nəhlan mətə-inu Jon təmuwa, kən matətuakəm mətəpəs nagwənən matəfak kəm Uhgīn, kən məsənīmən wain. Kən netəmim kotən məmə, ‘Suah əh, narmin rat kit tətətig lan.’

19 Mətə nian io, Nəti Etəmim, emuwa kən mətəgwən kən matənīm wain, kən netəmim kotən məmə, ‘Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pikən ne etəmim rəha napīsən, kən motan kələh ilat netəmim rəha nosən mənī e takis, ne netəmim itəm nol təfagə.’ Mətə netəmim itəm koatətəu-pən nītunən rəha Uhgīn koatol wək wīr mīn. Kən wək wīr mīn əh koatəgətun məmə nītunən rəha Uhgīn in nīpahrienən.”

Nahməən asol otuwa (Luk 10:13-15)

20 Kən Iesu təməghat əskasik e netəm e taon mīn əh itəm in təmōl nat pīspīs tēpət ikin e nīganəmtilat. Təməghat nəhlan mətə-inu ilat kəsotəuhlinən nətəlīgən rəhalat o rəhalat nolən rat mīn.

21 Təmən məmə, “!Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! !Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Mətə-inu emol pap nat pīspīs tēpət e taon rəhatəmat! Kən okəmə emol natīmnat mīn əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netəmim əh-ikin əh kəmotəuhlin rəhalat nətəlīgən e nolən rat mīn, kən ilat kəmotuwīn e natīmnat rat motuwīn moatəpələh e nəmtap e nīgəm motəgətun məmə koatəto tərət aģin o rəhalat nolən rat mīn.

22 Mətə iatən kəm itəmat məmə e nian əh itəm Uhgīn otol nalpīnən kəm netəmim, nalpīnən rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpīnən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin.

23 “?Kən itəmat netəm Kapaneam, nīkitəmat təht məmə Uhgīn otīlās-ipər itəmat e ikin rəha nīsīaiiən əpəh e nego e neai? !Kəp! Mətə Uhgīn otəhlman itəmat nakotuwīn ləhau aģin, imə naulīsən, mətə-inu emol nat pīspīs tēpət e taon rəhatəmat. Kən okəmə emol natīmnat mīn əh əpəh Sotom, kən netəm ikin kəmotəuhlin rəhalat nətəlīgən, kən okol Uhgīn təməsərəkīnən Sotom, kən təmətətig əm mətəarus-pa u-roiu.

24 Mətə iatən kəm itəmat məmə e nian əh itəm Uhgīn otol nalpīnən kəm netəmim, nalpīnən rəhatəmat in otəskasik, taprəkis-in nalpīnən rəha netəm Sotom aupən ikin.”

Itəmat itəm nīnotəpou (Luk 10:21-22)

25 Kən e nian əh, Iesu təməfak matən məmə, “Tata Uhgīn, ik Iərəmərə rəha natīmnat rafin ilis e neai ne ləhau e nətueintən. Iatənwiwi ik mətə-inu nəməhluaig-in nīpətī natīmnat mīn u e nīganəmtī netəmim itəm kotenatig motītun wīr nat. Kən nəmōl-arəp kəm netəmim itəm kotahmen-pən əm e nisualkələh məmə okotītun wīr.

26 Əwəh, Tata, inu nat kit itəm nakolkeike.”

27 Kən Iesu təmatəkəike matən kəm ilat məmə, “Rəhak Tata təmos-īpa nītunən rafin aģin kəm io. Kən suah kit tikə itəm titun wīr io u Nəti Uhgīn, məmə io pah ətuatip. Mətə Tata Uhgīn əm titun. Kən suah kit tikə itəm titun

wir Uhgín, mæto io pisín æm u Næti Uhgín, ekítun, ne netæmim itæm io emitæpun mæmæ ekol-aræp Tata Uhgín kæm ilat.

²⁸ “Otuwa ron io, itæmat itæm nækotol pik wæk kæn ninotæpou o natipa-inæn katipa æfigæm mîn, kæn ekos-ipinæ namegæn.†

²⁹ Pæs kotalis ræhak katipa, kæn pæs iakaupæn mægætun itæmat lan. Iatæn næhlan mæto-inu io etæm mætig, kæn ræhak nætæligæn in læhau. Kæn onækotos namegæn e ræhatæmat næmegæhæn.

³⁰ Tol næhlan mæto-inu ræhak wæk ekos-ipinæ kæm itæmat in timætig, kæn ræhak katipa in toigoig.”

12

Iæræmæra ræha Sapat

(Mak 2:23–3:6; Luk 6:1-11)

¹ Kæn e nian æh e Sapat kit, Iesu ne ræhan mîn netæmim kæmotaliwæk motuwîn-pæn e nasumæn ræha wit, nat kit tahmen e rais, kæn ræhan netæmim næumis tæmus ilat, kæn kæmotæhl noa wit kæn motun. ² Mæto nian Farisi mîn kæmotæplan ilat, kæn kæmotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “!Ei, æplan-tu! Ræham netæmim koatol nat kit itæm koatætghl Lou ræha Sapat.”

³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Næmotafin o kæp, nat naka itæm Kig Tefit tæmol aupæn, nian in ne ræhan mîn netæmim næumis tæmus ilat?

⁴ In tæmuwîn imæ e Nimæ Tapolen Ræha Uhgín, kæn mos pîret mun itæm pris mîn kinotos-ipæn rækis kæm Uhgín. Kæn nolæn æh tatætghl Lou, mæto-inu pîret æh, Lou tatæn mæmæ pris mîn æm kotitun nunæn.

⁵ ?Kæn næmotafin e Lou o kæp, mæmæ nian rafin e Sapat, pris mîn æpæh e Nimæ Ræha Uhgín, ilat koatol wæk ræhalat itæm tatætghl Lou ræha Sapat? Mæto Uhgín tatæplan mæmæ nat æh in tætuatip æm.

⁶ Mæto iatæn kæm itæmat mæmæ suah kit u ikin-u in ilis taprækis-in Nimæ Ræha Uhgín.

⁷ E Naoa Ræha Uhgín, in tatæn mæmæ,
‘Nat kit tatol nikik tætagien, inu mæmæ onækotasækitun netæmim, mæto sænæmæ
ræhatæmat sakrifais mîn itæm nækoatol moatos-ipa kæm io itæm tatol
nikik tætagien.’

Okæmæ nækotitun nipæti næghatæn u, kæn netæm mîn u itæm kotætuatip, okol næsotakilæn ilat motæn mæmæ ilat koatol nolæn rat.

⁸ Iatæn næhlan mæto-inu io, Næti Etæmim, io Iæræmæra ræha Sapat.”

⁹ Kæn Iesu tæmiet ikin æh, maliwæk matuwîn æpæh imæ e nimæ ræha nuæfiminæn ræhalat.

¹⁰ Kæn æmun ikin æh, suah kit æh-ikin nelmîn tæmimis, tæsæg-ætuatip-inæn. Kæn kæmotætapæh o Iesu mæmæ, “?Tahro? ?In tætuatip e Lou mæmæ e Sapat, etæmim titun nol-wiræn etæmim itæm tatimis?” Ilat kæmotætapæh ron mæto-inu koategæs-in nat tærat kit ræha Iesu itæm ilat okotilæs-ipæn in e kot ron.

¹¹ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Okæmæ itæmat kit ræhan kit sipsip, kæn sipsip un tiwig-pæn e noakimil e Sapat, nikitæmat tæht mæmæ suah æh otuwîn miuw-pær-pa mîn? !Æwæh! Otækæike muwîn miuw-pær.

¹² !Mæto etæmim, in nat keike taprækis-in sipsip! Kænu, in tætuatip æm e Lou mæmæ natol nat itæm tæwir e Sapat.”

11:27: Mat 28:18; Jon 1:18; 3:35; 10:15; 17:2 † **11:28:** Næghatæn u ‘natipa-inæn katipa æfigæm mîn’ tatæghat-in Lou ræha netæm Isrel itæm kotahmen e nat tæfigæm mæto-inu Lou mîn u, ilat kotæskasik pik, kæn tiækis o nolæn. **11:28:** Jer 31:25 **11:30:** 1 Jon 5:3 **12:1:** Dut 23:25 **12:2:** Eks 20:10 **12:4:** 1 Saml 21:1-6 **12:4:** Lev 24:5-9 **12:5:** Nam 28:9-10 **12:6:** Mat 12:41-42 **12:7:** Hos 6:6; Mat 9:13 **12:10:** Luk 14:3 **12:12:** Luk 14:5

13 Kən təmən-ipən kəm etəm nelmin təmimis məmə, “Əg-ətuatip-in-tu nelməm.” Kən təmäg-ətuatip-in nelmin, kən nelmin tinuwa minəwir agin min, tinahmen e nelmin kit min.

14 Məto Farisi min kəmotiet motuwın ihluə minoatəte noa ron məmə okotohamnu Iesu.

Iolwək itəm Uhgın təmitəpun

15 Kən Iesu təmitun nətəligən rəhalat, kən təmiet ikin əh. Kən netəmim tepət kəmotuarisig in. Kən in təmol-wır nımisen rafin rəhalat kotuwa motəwir min.

16 Kən təmən-iahau ilat məmə okəsotən-iarəpən in kəm netəmim min.

17 Natimnat min əh kəmotiet məmə nəghatən rəha Nəoa Rəha Uhgın otuwa mol nıpahrienən lan. Uhgın təmos-ipən kəm ien Aesea u aupən o nən-iarəpən məmə,

18 “Inu iolwək rəhak itəm io enitəpun rəkis, iakolkeike pik in, kən nikik tagien pik ron.

Kən io oekol məmə Narmin Rəhak otuwa mərioah lan.

Kən in otən-iarəp nolən ətuatip rəhak ne nosmegəhən rəhak e niganəmti netəmim e nəptən pisin pisin min.

19 Okol in təsərgəhəuən kən məsəgət əfəməhən, məsəghat pikən ikin netəmim kotərgəfimən ilat min ikin.

20 In etəm mətig,

kən in otol təwir kəm netəmim itəm koatəpou kən rəhalat nəsanənən tikə.*

In otol nəhlan mətoarus-pa nolən itəm in tətuatip, otol win e nolən itəm tərət.

21 Kən netəm u sənəmə noanol min rəha Isrel, ilat okotələhəu-pən əskasik rəhalat nətəligən tətətig lan, məmə in otosmegəh ilat.”

Iesu ne Pielsepul

(Mak 3:20-30;

Luk 11:14-23; 12:10)

22 Kən netəmim kəmotiləs suah kit motuwa kəm Iesu itəm niganəmtin təpis kən təsəghatən məto-inu narmin rat kit tətətig lan. Kən Iesu təmol-wır min, kən suah əh tənətəplan nat kən minatəghat.

23 Kən netəmim rafin narmilat təmiwig motən məmə, “?Okəmə naka suah u in Mipi Kig Tefit itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa?”

24 Kən nian Farisi min kəmotəto nat əh ne nəghatən lan, kən kəmotən məmə, “Suah əh tatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən əm rəha Pielsepul u etəm-iasol rəha narmin rat min.”

25 Məto Iesu titun nətəligən rəhalat, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəmim e kantri kit koatoor ilat min, kən okotərəkin rəhalat kantri. Kən tahmen-pən əm e taon kit o latuənu kit, okəmə netəmim kotoor ilat min, kən okotərəkin taon un o latuənu un.

26 “Kən okəmə Setan tatəhg-iarəp narmin rat min rəhan e netəmim, kən tatol atip əm tikimır kəm in. ?Kən otahro nulan, rəhan nərəmərəən otətul?

27 ?Kən okəmə io iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Pielsepul, kən tahro e rəhatəmat min netəmim? ?Ilat koatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha pah? ?Rəha Setan? Kəp. Kən tərət məmə nakoatən məmə io iatol nəhlan. Tol nəhlan, rəhatəmat netəmim okotakil nəghatən min rəhatəmat, motən məmə in neiueiuəən.

28 Məto okəmə iatəhg-iarəp narmin rat min e nəsanənən rəha Narmin Rəha Uhgın, kən nərəmərəən rəha Uhgın tinuwa rəkis otəmat.

12:14: Jon 5:16 12:16: Mat 8:4; Mak 3:12 12:18: Mat 3:17 * 12:20: Nəghatən Kris ətuatip rəha ves 20 tatən məmə, “Okol təsatəhlən nuwig kit itəm təmeko, kən okol təsəmkəmis agin-əhən wik rəha lait itəm tətəhaniəm əm.” 12:21: Aes 42:1-4 12:24: Mat 9:34; 10:25 12:28: Wək 10:38; 1 Jon 3:8

29 “Kæn ekæn e suatip kit min tol nulan mæmæ, etæmim kit tikæ mæmæ titun nuwînæn e nimæ ræha etæmim kit itæm tæsanæn mæmæ otæmik ræhan natimnat. Mæto otaupæn mælis ætain etæm u itæm tæsanæn, uarisig tæpanuwîn imæ mæmki-rækis ræhan natimnat.

30 “Etæm u itæm tæsuarisig-inæn io, in ræhak tikimîr. Kæn etæm u itæm tæsargætænæn sipsip min, in tator ilat kotagim atit.

31 Tol næhlan iatæn kæm itæmat mæmæ, Uhgîn otafæl rækis nolæn rat min rafin pîsin pîsin,† ne næghatæn rat min rafin pîsin pîsin itæm netæmim koatæn lan, mæto otol nalpînæn kæn mæsaluinæn næghatæn rat min itæm netæmim koatæn e Narmîn Ræhan.

32 Kæn okæmæ etæmim tatæn rat io, Næti Etæmim, kæn Uhgîn otaluin kæn mæsalpînæn. Mæto etæmim itæm tatæn rat Narmîn Ræha Uhgîn, Uhgîn okol tæsaluinæn nian kit, e nætueintæn u, ne e nian itæm tatuwa.‡

33 “Okæmæ nig in tæwîr, kæn noan in tæwîr, okæmæ nig in tærat, kæn noan in tærat. Tol næhlan mæto-inu itæmat nækotæplan æm e noa nig mæmæ nig in tæwîr o nig in tærat.§

34 !Itæmat nækotahmen e sinek! Itæmat noatol nolæn eko-eko, kæn itæmat netæm nakotærat. Okol næsotænæn nat tæwîr kit, mæto-inu nian etæmim tatæghat, tatæn æm nat naka itæm tærioah e nîkin.

35 Etæmim itæm nætæligæn tæwîr tærioah e nîkin, nian rafin in tatæn nat itæm in tæwîr. Kæn etæmim itæm nætæligæn rat tærioah e nîkin, nian rafin in tatæn nat itæm tærat.

36 Iatæn kæm itæmat mæmæ e nian Uhgîn otakil netæmim lan, netæmim okotækæike kæn-iaræp kæm in mæmæ tahro ilat kæmoatæn næghatæn rat æpnarip min rafin ræhalat.

37 Tol næhlan, in otakil rafin næghatæn pîsin min ræhatæmat, mæmæ itæmat netæm kotætuatip o netæm kotærat.”

Næmtætin ræha Jona

(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

38 Kæn iægætun min neen ræha Lou ne Farisi min kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Iægætun. Ekotolkeike mæmæ ekotæplan næmtætin kit itæm tapîspîs itæm ik onækol.”;

39 Mæto tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Itæmat netæm roiu ne, nakotærat, næmotapæs ræhatæmat nahatætææn o Uhgîn, tahmen e pætan kit tapæs ræhan iærman matætæu-pæn suah pîsin. Kæn roiu nakotolkeike mæmæ ekol næmtætin kit itæm otægætun mæmæ emîsi-pæn o Uhgîn. Mæto Uhgîn otos-ipæn æm næmtætin kitîah æm, kæn inæh næmtætin ræha ien æh Jona.

40 Tahmen æm mæmæ Jona tæmæmæhl e nian kîsil lapîn ne nærauiægæn e nærpî næm asol, kæn Næti Etæmim, in otæmæhl nian kîsil lapîn ne nærauiægæn æpæh e nîki næptæn.

41 “E nian æh itæm Uhgîn otakil netæmim rafin, kæn netæm Nineva aupæn, ilat okotætul motæn-iaræp mæmæ itæmat noanol ræha Isrel nakotærat. Okotitun nænæn næhlan mæto-inu nian ilat kæmotæto næghatæn ræha ien æh Jona, ilat

12:30: Mak 9:40; Luk 9:50 † 12:31: Uhgîn tætafæl rækis nolæn rat min nian netæmim kotæuhlin ræhalat nætæligæn kæn moatætæpæh-in mæmæ in otaluin mæsalpînæn ræhalat nolæn rat min. 12:31: Hip 6:4-6

‡ 12:32: Netæmim neen kotæn mæmæ næghatæn u tatæghat-in netæm min u itæm kæmoatæn mæmæ Iesu tatol-wîr netæmim e næsanænæn ræha Setan. Tahmen æm mæmæ ilat kotaun-in mæmæ Narmîn Ræha Uhgîn in Setan. Netæmim neen min kotæn mæmæ næghatæn u tatæghat-in netæmim itæm kæsotahatætææn æh e Iesu, kæn motapæs wæk ræha Narmîn Ræha Uhgîn. § 12:33: Nîpæti næghatæn ræha Iesu mæmæ in etæm tæwîr mæto-inu tatol æm natimnat wîr min.

12:33: Mat 7:16-20 12:34: Mat 3:7; 15:18; Luk 3:7; 6:43-45 12:38: Mat 16:1; Luk 11:16; Jon 6:30 12:39: Jona 1:17; Mat 16:4; Mak 8:12 12:40: Jona 1:17

kəmotəuhlin rəhalat nətəligən o rəhalat nolən rat m̄in. Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprəkis-in Jona t̄inuwa.

⁴² Kən e nian əh itəm Uhḡin otakil netəmim raf̄in, kən kw̄in rəha nəptən pis ik̄in, in otətul mən-iarəp məm̄ə itəmat netəm nakotərat. Ot̄itun nənən nəhlan mət̄o-inu, in tēm̄iet e n̄ikal̄in nəptən əpəh isəu aḡin, kən maliwək muwa məm̄ə otət̄o nəghatən rəha Kig Solomon itəm tenatig wir. Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprəkis-in Kig Solomon t̄inuwa.

⁴³ “Nian nar̄m̄in rat tiet e etəmim, kən in otuw̄in maliwək mət̄an əpəh ik̄in nig ne niamit̄ə tik̄ə ik̄in, kən nəhau tik̄ə ik̄in, mategəs-in ik̄in otatig mameg ik̄in, mət̄o təsəplanən.

⁴⁴ Kən tən at̄ip əm kəm in məm̄ə, ‘Ek̄itəlig-pən e rəhak nimə itəm em̄isi-pən ik̄in.’ Kən nian tuwa məplan nimə, etəmim tik̄ə ik̄in, kən kəmafəl, kən məl̄in wir nat̄imnat.

⁴⁵ Kən tuw̄in mit nar̄m̄in rat sep̄in m̄in itəm kotərat p̄ik taprəkis-in in, kən motuw̄in imə motatig, kən natigən rəha suah əh roiu tərat p̄ik taprəkis-in rəhan natigən itəm aupən. Kən kotahmen əm e itəmat netəm kotərat itəm nəkotatig roiu.”

Mama rəha Iesu ne pian m̄in
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

⁴⁶ Nian Iesu tatəghat əh kəm netəmim, kən rəhan mama ne pian m̄in koatətul əpəh ihluə moatətapəh-in məm̄ə okotəghat kəm in.

⁴⁷ Kən etəmim kit təmən-ipən kəm Iesu məm̄ə, “Rəham mama ne pian m̄in əpəh ihluə koatətul. Ilat k̄otolkeike məm̄ə okotəghat kəm ik.”*

⁴⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm suah əh itəm təmən-iarəp məm̄ə, “?Pah u rəhak mama, kən pah u piak m̄in?”

⁴⁹ Kən m̄əg-ətuat̄ip-in-pən nel̄m̄in m̄əgətun-pən rəhan netəmim, kən mən məm̄ə, “!Inu rəhak mama ne piak m̄in!

⁵⁰ Iatən nəhlan mət̄o-inu pah u tatol nəwia rəhak Tata əpəh ilis e nego e neai, in piak, ne w̄inik, ne rəhak mama.”

13

Nimaa nəghatən e nəptən
(Mak 4:1-20; Luk 8:4-15)

¹ E nian ətuat̄ip əh, Iesu tēm̄iet e nimə muw̄in matəpələh əpəh iuəhk̄ir e n̄ikal̄i Lek Kalili.

² Mət̄o-inu netəmim tepət kəmotuwa kətul k̄itəlau in, kən in təmuw̄in e bot kit matəpələh. Kən netəmim kəmoatətul ipar.

³ Kən in təmən-ipən nat̄imnat tepət kəm ilat e nimaa nəghatən m̄in.

Təmən məm̄ə, “Etəmim kit təmuw̄in məm̄ə oteatəgtəg rəhan n̄ikuti wit əpəh e rəhan nasumən.

⁴ Kən nian təmərakin-rakin rəhan n̄ikuti wit, neen kəmot̄isas-pən e suat̄ip, kən mən̄ig m̄in kəmotuwa motun ilat raf̄in.

⁵ Kən n̄ikuti wit neen kəmot̄isas-pən e nəptən itəm kəpiel iuəhk̄ir əm. Kəmot̄əwiə uəhai əm mət̄o-inu nəptən noan məs̄in əm.

⁶ Mət̄o nian m̄itgar tər, kən məhḡ ilat koatauke-auke mət̄o-inu nokilat t̄əseiuiə p̄ikən.

⁷ Kən n̄ikuti wit neen kot̄isas-pən e n̄iki n̄əlkos̄ik, kən nian n̄ikuti wit kot̄əwiə mət̄o n̄əlkos̄ik tətatu-atu ilat kən kəmotam̄is.

12:41: Jona 3:5 **12:42:** 1 King 10:1; 2 Kron 9:1 **12:45:** Luk 11:24-26; 2 Pita 2:20 * **12:47:** E kopi oas m̄in neen rəha Niutesteman itəm kəm̄te e nəghatən Kris aupən, ves 47 tik̄ə. **12:50:** Rom 8:29
13:2: Luk 5:1-3

⁸ Kən nīkuti wit neen mīn kəmotisas-pən e nəptən itəm təwīr, kən kəmotoe-in noalat, neen noalat wan-hanrit, neen noalat sikiste, neen noalat tate.

⁹ Etəm matəlgin tatig, təwīr məmə in otətəlig-in wīr kən mītun nəghatən mīn u.”

¹⁰ Kən netəm rəha Iesu kəmotuwa motətapəh ron məmə, “?Tahro natəghat kəm netəmim e nimaa nəghatən mīn?”

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iatən nəhlan mətə-inu itəmat un, Uhgīn təmerəh e suatip otəmat məmə itəmat onəkotitun nəghatən anion mīn rəha nərəmərəən rəha Uhgīn. Mətə ilat əh, Uhgīn təməsərəhən e suatip nulan olat.

¹² Tol nəhlan mətə-inu, etəm u itəm rəhan əh-ikīn nītunən, Uhgīn otos-ipən mīn nītunən kəm in, kən rəhan nītunən in otepət pik. Mətə etəm u itəm rəhan nītunən tikə, Uhgīn otos-irəkis rafin rəhan nītunən itəm nīkin təht məmə in tatos.

¹³ Iatəghat e nimaa nəghatən kəm ilat mətə-inu ilat koatəplan pap mətə kəsotitunən, kən ilat koatəto pap mətə kəsotitun wīrən.

¹⁴ Nəmegəhən rəhalat tatol nəghatən rəha ien Aesea tatuwa matol nīpahrienən lan. In təmən məmə,

‘Okəatəto, moatəto, moatəto,
mətə okol kəsotitunən.

Kən okəatəplan, moatəplan, moatəplan,
mətə okol kəsotitunən nian kit.

¹⁵ Tol nəhlan mətə-inu nīkilat tīnuwa məskasik,
kən kīnotəpou-in nətəlig-inən,
kən motahtosig-in nīganəmtilat.

Okəmə təsolən nəhlan, okəm-naka ilat okotəplan e nīganəmtilat,
kən ilat okotətəlig-in e matəlgilat,

kən nīkilat otəmət-mətig,
kən okotitun,

kən okotəuhlin-pa ilat ron io məmə ekosmegəh ilat.’

¹⁶ Mətə itəmat u, Uhgīn təmawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat, kən nian nəkotəplan, nəkotitun, kən nian nakotəto, nəkotitun.

¹⁷ Nīpahrienən iatən kəm itəmat məmə, ien mīn tepət ne netəm ətuatip mīn tepət kəmotolkeike pik məmə okotəplan nat naka itəm nakoatəplan, mətə kəsotəplanən. Kən motolkeike pik məmə okotəto nat naka itəm nakoatəto, mətə kəsotətoən.”

¹⁸ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Itəmat otətəlig-in wīr-tu məmə nəkotitun nīpəti nimaa nəghatən rəha etəm u itəm təmərəkin nīkuti wit.

¹⁹ Nīkuti wit itəm təmīsas e suatip, in tahmen e etəmim itəm tətə nəghatən rəha nərəmərəən rəha Uhgīn, mətə in təsitunən. Kən Setan tuwa mos-irəkis uəhai əm nəghatən əh itəm təmuwīn e nīkin.

²⁰ “Kən nīkuti wit itəm təmīsas-pən e nīsip itəm kəpiel iuəhkir əm, in tahmen e etəmim itəm tatəto nəghatən rəha Uhgīn, kən mos e nīkin agien,

²¹ mətə nokīn təseiuiu pikən, kən tatətul əm o nian əkuəkīr əm. Nian nəsəsauən, o nəratən tuwa e nəmegəhən rəhan o nəghatən əh, kən təme uəhai əm e rəhan nahatətəən.

²² “Kən nīkuti wit itəm təmīsas-pən e nīki nəlkosik, in tahmen e etəmim itəm tətə nəghatən rəha Uhgīn, mətə rəhan nətəligən tatuwīn pik o natimnat rəha nətueintən, kən in tolkeike məmə rəhan nautə otepət, kən nətəligən mīn əh kotatu-atu nəghatən rəha Uhgīn, kən nəghatən əh təsoe-inən noan.

²³ “Məto nıkuti wit itəm təmişas-pən e nəptən wır, in tahmen e etəmim itəm tətə nəghatən rəha Uhgın kən mitun nıpətın. Kən e nəmegəhən rəhan, in otoe-in noan, nian neen noan wan-hanrit, nian neen noan sikiste, kən nian neen noan tate.”

Nimaa nəghatən e manuwihl itəm tərat

²⁴ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın kəm ilat matən məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın, in tahmen e etəmim kit itəm təmərakin nıkuti wit e rəhan nasumən.

²⁵ Məto nian in ne rəhan mın netəmim kəmoatapıl, rəhan kit tıkimır təmuwın mərakin nıkuti manuwihl rat mın e rəhan nasumən, kən magım.

²⁶ Kən nıkuti wit wır mın kəmotəwiə motol iahgin motol noalat. Məto e nian əh, nıkuti manuwihl rat mın kəmotər mın motuwa motol iahgin.

²⁷ “Kən slef mın rəha etəmim əh, kəmotuwa motəplan in, motən məmə, ‘Etəm-iasol. ?Nıkuti wit mın itəm nəmərakin e rəham nasumən, ilat nıkuti wit wır mın əm, o kəp? ?Məto tahro nıkuti manuwihl rat mın kınotər?’

²⁸ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Tıkimır kit təmol nat əh.’

“Kən rəhan slef mın kotən-ipən kəm in məmə, ‘?Məto tahro? ?Nakolkeike məmə itimat ekotuwin kew rəkis manuwihl rat mın əh?’

²⁹ “Məto təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Kəpə. Otapəs. Okəmə itəmat nakotuwin kew rəkis manuwihl rat mın, kən məta nakotew rəkis mın wit wır mın.

³⁰ Pəs ilau kərən əm kuər mətoarus-pən wit tınimətə. Kən ekən-ipən kəm netəmim itəm okotəulək-in wit məmə ilat okotaupən motew rəkis manuwihl itəm tərat motəlis o nərakin-pənən e nigəm. Uarisig okotəulək-in wit wır mın moatəmik moatuwa e nıpəgnoa nimə rəhak itəm katəlin nagwənən ikin.’ ”

*Nimaa nəghatən e nıkuti mastat**

(Mak 4:30-32; Luk 13:18-19)

³¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın kəm ilat məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın in tahmen e nıkuti mastat itəm etəmim təmos muwın məfe e rəhan nasumən.

³² Nıkuti mastat əh in nətın agın, məto nian in otəwiə, in otuwa iahgin tahmen e nig kit, kən mənig mın itəm koatiwig ilis okotuwa motol nimaalat e nelmin mın.”

Nimaa nəghatən e is

(Mak 4:33-34; Luk 13:20-21)

³³ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mın məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın in tahmen-pən e is noan məsın itəm pətan kit tətalkin e flaoa tepət itəm kəmol-pən e pesin asol, kən tətahl flaoa rafin tətasis matol iahgin.”

³⁴ Natımnat mın əh rafin, Iesu təmuəh nimaa nəghatən lan kəm netəmim. Nıpahrienən məmə təməsənən nat kit kəm ilat okəmə təməsuəhən nimaa nəghatən.

³⁵ Nolən əh təmol nəghatən rəha ien aupən tatuwa matol nıpahrienən lan. Təmən məmə, “Ekən-iarəp rəhak nəghatən e nuəhən nimaa nəghatən mın. Ekən-iarəp natımnat itəm eməhluaig-in ilat nian emətuoun matol nətueintən mətoarus-pa u-roiu.”

Iesu təmən nıpəti nimaa nəghatən e manuwihl

* **13:30:** Mastat in nig itəm katol-pən nıkutin e nagwənən məmə tatəpien wır. Nıkutin in natiəkəku agın. **13:35:** Sam 78:2

³⁶ Kən Iesu tāmiet rākis e netāmim, kən muwīn e nīpəgnoa nimə kit. Kən rəhan mīn netāmim kəmotuwa ron motətapəh məmə, “Ən-tu kəm itimat nīpəti nimaa nəghatən e manuwihl itəm təmər e nasumən.”

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Etāmim itəm təmərakin nīkuti wit e nasumən, inu io, Nəti Etāmim.

³⁸ Kən nasumən, in nətueintən, kən nīkuti wit wīr mīn, ilat u netāmim rəha Uhgīn itəm tatərəmərə elat. Kən manuwihl rat mīn, ilat netāmim rəha Setan.

³⁹ Kən tīkīmīr itəm təmuwīn mərakin manuwihl rat, in Setan. Kən nian okəulək-in nasumən, in namnun nian, kən netāmim itəm koatəulək e nasumən, ilat u nagelo mīn.

⁴⁰ Okotəmīk manuwihl rat motan-ətip e nīgəm, nolən əh tahmen əm e namnun nian.

⁴¹ “Io Nəti Etāmim, ekahl-ipinə nagelo mīn rəhak okotuwin ikin iatərəmərə ikin, motoe rākis natimnat rafin ne netāmim rafin itəm koatiuw-pən netāmim o nolən təfagə rat mīn.

⁴² Ilat okotərakin-pən ilat e nīgəm asol, kən ikin əh netāmim okotasək kən moatəgətain nəluilat mīn.

⁴³ Kən netəm kotətuatip okotasə tahmen e mit e nərəmərəən rəha rəhalat Tata Uhgīn. Etəm matəlgīn tatig, in otəkəike mətəlig-in wīr nəghatən mīn u.”

Nimaa nəghatən e bokis məni itəm tatəhluaig

⁴⁴ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgīn in tahmen e bokis məni kit itəm tatəhluaig e nəptən kit. Kən etāmim kit təmətan məplan bokis məni əh, kən tatig mitənim mīn. Nīkin təmagien pīk, kən təmuwīn mol-salīm-in natimnat rafin rəhan, kən mos-nəmtīn nəptən əh.”

Nimaa nəghatən e kəpiel perel

⁴⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgīn in tahmen e etāmim itəm tategəs-in natimnat, kən matol-salīm-in mīn. Kən in tategəs-in kəpiel wīr mīn nəmtīlat tiəkis, katən məmə perel.

⁴⁶ Nian təməplan perel kit itəm təwīr pīk agīn, kən in təmuwīn mol-salīm-in rəhan natimnat rafin, kən muwīn mos-nəmtīn perel əh kən mīləs rəhan.”

Nimaa nəghatən e net rəha niuwən nəm

⁴⁷ Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgīn in tahmen e nian netāmim koatərakin-pən net əpəh itəhəi moatos nəm pīsīn pīsīn mīn lan.

⁴⁸ Nian net tīnərioah e nəm, kən kotiuw-par net, kən motor nəm mīn motaii-pən nəm wīr mīn e kətim asol mīn rəhalat, mətə okotərakin nəm itəm kotərat. ⁴⁹ Kən e namnun nian, nagelo mīn okotuwa motos-irəkis netāmim itəm kotərat o netāmim itəm kotətuatip,

⁵⁰ kən motərakin-pən netəm kotərat e nīgəm asol, kən ikin əh netāmim okotasək moatəgətain nəluilat.

⁵¹ “?Itəmat nəkotitun natimnat mīn un, o kəp?” Kən ilat kəmotən kəm in məmə, “Əwəh.”

⁵² Kən təmən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, iəgəgun mīn rafin rəha Lou itəm kəməgəgun wīr ilat e nərəmərəən rəha Uhgīn, kotahmen e etəm-iasol rəha nimə itəm rəhan nautə tēpət. Kən nian kit in tatos-irəkis nat wi e rəhan nautə, kən nian kit mīn tatos-irəkis nat oas.”†

Ien itəm kəsisiāi-inən (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

13:40: Sam 78:2 **13:41:** Mat 24:31; 25:31; Mak 13:27 **13:42:** Mat 8:12 **13:43:** Mat 8:12 **13:50:** Mat 13:42; Luk 13:28 † **13:52:** Kəm-naka nəghatən u ‘nat oas’ tatəghat-in nəghatən rəha Uhgīn itəm kəməte rākis e Naoa Rəha Uhgīn əpəh e Oltesteman, kən nəghatən u ‘nat wi e rəhan nautə’ tatəghat-in nəgəgunən wi rəha Iesu.

⁵³ Nian Iesu tinol namnun nuəhən nimaa nəghatən min əh, kən təmiet ikin əh,

⁵⁴ muwin iman ikin. Kən təmatəgətun netəmim əpəh e nimə rəha nuəfiminən, kən narmilat təmiwig, kən kotən məmə, “?Suah u təmiləs hiə nenatigən əh ne nəsanənən əh o nolən nat pispis min?”

⁵⁵ Suah əh, kitat kotitun wir in. ?In neti etəmim itəm tatol nimə, o kəp? ?Kən rəhan mama, in Meri, kən pian min ilat Jemes, ne Josep, ne Saimon, ne Jutas, o kəp?

⁵⁶ ?Kən rəhan kaka min kitat min ilat, o kəp? ?Təmos hiə nitunən o nolən natimnat min əh?”

⁵⁷ Kən nikilat təsagienən ron kən motəuhlin məntaalat ron.

Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit in ien, netəmim rafin koatisiai-in. Məto rəhan min netəmim əpəh latuənu ne rəhan min netəmim e nipəgnoa nimə rəhan, ilat əm kəsotisiai-inən.”

⁵⁸ Kən təməsolən nat pispis tepət ikin əh, məto-inu ilat kəsotahatətəən lan.

14

Kig Herot Antipas

təməghat o Iesu

(Mak 6:14-29; Luk 9:7-9)

¹ E nian əh, Kig Herot Antipas u tatərəməərə e nitən Kalili, təməto namnusən rəha Iesu.

² Kən təmən-ipən kəm rəhan etəm-iasol min məmə, “Suah u in Jon Baptais itəm təməmegəh min e nimisən. Tol nəhlan tatos nəsanənən əh o nolən nat pispis min.”

Nimisən rəha Jon Baptais

³⁻⁴ Herot Antipas təməghat nəhlan məto-inu in təmohamnu rəkis Jon Baptais. Inu namnusən e nimisən rəha Jon Baptais, tol min-nulan.

Aupən ikin, Kig Herot Antipas təmakləh-in Herotias u pətaguıhl rəha pia Herot u, Filip Kitiəh. Kən Jon təmən-ipən kəm in məmə, “Təsətuatipən məmə nəkiləs pətan u, məto-inu nakatətgəhl Lou.” Kən Herot Antipas təmaskəlīm Jon o Herotias, məlis ətain, mīləs-ipən e kalapus.

⁵ Herot Antipas tolkeike məmə in otohamnu Jon, məto təməsolən məto-inu tatəgin netəmim. Ilat koatisiai-in Jon moatən məmə in ien kit.

⁶ Məto nian kit, Herot Antipas təmol lafet kit rəha nian təmaiir lan, kən pətan əkəku, nəti Herotias, təmol danis aupen e niganəmti netəmim rafin. Kən rəhan nolən danis təmol Herot Antipas nikin təmuwin pıik lan,

⁷ kən tol nəhlan, in təmən-iəkis mos noanawıl məmə in otos-ipən nat naka itəm pətan əkəku əh tolkeike.

⁸ Kən Herotias təməghat kəm nətin, kən nətin təmən-ipən kəm Herot Antipas məmə, “Os rəhn-kapə Jon Baptais e plet kit muwa ikin-u mos-ipa kəm io roiı.”

⁹ Kən kig, nikin təpou. Məto təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə ilat okotol nəwia nəti Herotias, məto-inu o rəhan noanawıl ne nəniəkisən itəm təmol e niganəmti netəmim.

¹⁰ Kən təmahl-ipən netəmim neen kotuwın e kalapus, kən ilat kəmotətətip rəkis rəhn-kapə Jon ikin əh,

¹¹ motələhəu-pən e plet kit, motos motuwa, motos-ipən kəm nəti Herotias, kən in təmos-ipən kəm rəhan mama.

¹² Kən netəmim rəha Jon kəmotuwın motiləs nipətin motuwın motitənim, kən motuwın motən-ipən kəm Iesu.

*Iesu t̄amagw̄an net̄amim
faif-taosan*

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ Nian Iesu t̄am̄to namnus̄an əh, k̄an t̄am̄t̄ip̄an e bot kit muw̄in əp̄əh ikin kik̄ə-kik̄ə ikin. M̄əto nian n̄imanin net̄amim k̄amotitun ikin t̄amuw̄in ikin, ilat k̄amotiet e r̄əhalat latūanu m̄in motaliw̄ək ipar motuarisig-in Iesu.

¹⁴ Nian Iesu t̄amuwar, t̄am̄əplan n̄imanin net̄amim t̄ep̄ət, k̄an n̄ikin t̄amahm̄ə olat matakeike ilat, k̄an mol-w̄ir n̄imis̄an m̄in r̄əhalat.

¹⁵ K̄an ehnaip̄an iūəhk̄ir o napin̄əp̄an, r̄əhan m̄in net̄amim k̄amotuwa ron moat̄ən m̄əm̄ə, “Ik̄in-u, ikin kik̄ə-kik̄ə ikin, k̄an ot̄əsuw̄əh̄an talugin. Ahl-ip̄an n̄imanin net̄amim m̄əm̄ə okotuw̄in latūanu m̄in motos-n̄əmt̄in nigilat neen nagw̄ənən.”

¹⁶ K̄an Iesu t̄am̄ən-ip̄an m̄əm̄ə, “K̄əp. Ot̄əp̄əs əm ilat kotatig, k̄an it̄əmat əm ot̄əgw̄ən ilat.”

¹⁷ M̄əto komot̄ən-ip̄an k̄əm in m̄əm̄ə, “It̄imat ekoatos əm p̄iret faif ne n̄əm k̄əiu.”

¹⁸ K̄an t̄am̄ən m̄əm̄ə, “Otos motuwa k̄əm io.”

¹⁹ K̄an m̄ən-ip̄an k̄əm net̄amim m̄əm̄ə okot̄əp̄əl̄əh l̄əhau e manuw̄ihl. K̄an t̄əmos p̄iret faif ne n̄əm k̄əiu əh, masip̄ər əp̄əh e neai, mat̄əfak-p̄ən ron, k̄an m̄əm̄kas p̄iret. K̄an t̄əmos-ip̄an k̄əm r̄əhan m̄in net̄amim, k̄an ilat kotos-ip̄an k̄əm n̄imanin net̄amim.

²⁰ K̄an ilat rafin k̄əmotagw̄ən, n̄ərp̄ilat tasis. K̄an n̄im̄ism̄isi nagw̄ənən it̄əm k̄əmotap̄əs, net̄amim r̄əha Iesu k̄əmotaii-p̄ən e k̄ətim asol ilat t̄uelef it̄əm k̄əmot̄ər k̄ər w̄ir.

²¹ K̄an net̄amim it̄əm k̄əmotagw̄ən, n̄əman əm tahmen e faif-taosan, m̄əto k̄əsafin̄ən n̄ipitan ne n̄isualk̄əl̄əh.

*Iesu t̄əmaliw̄ək e n̄əhau
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)*

²² K̄an Iesu t̄am̄ən k̄əm r̄əhan net̄amim m̄əm̄ə ilat okot̄ət̄ip̄an e bot motaup̄ən moatuw̄in ent̄ən̄ip̄ən-p̄ən e lek, m̄əto in otahl-ip̄an net̄amim kot̄it̄əl̄ig-p̄ən im̄əlat m̄in ikin.

²³ Nian t̄inahl-ip̄an r̄ək̄is net̄amim, k̄an muw̄in əp̄əh ilis e n̄itot kit in p̄is̄in əm, m̄əm̄ə ot̄əfak. Nian t̄inaluḡən, Iesu p̄is̄in əm əh-ikin,

²⁴ m̄əto bot tinuw̄in r̄ək̄is ilugin e lek, k̄an t̄inat̄il̄əs p̄ik̄ən n̄im̄ətag, k̄an peau-peau m̄in k̄inoatoh bot.

²⁵ K̄an lap̄in iūəhk̄ir o nian̄ən, Iesu t̄əmaliw̄ək e n̄ətuei n̄əhau muwa olat.

²⁶ M̄əto nian net̄amim r̄əha Iesu k̄əmot̄əplan in t̄ətaliw̄ək e n̄ətuei n̄əhau, k̄an k̄əmot̄əgin p̄ik̄ moat̄ən m̄əm̄ə, “!Ei, narm̄i et̄amim kit!” K̄an k̄əmotas̄ək əf̄əm̄əh m̄əto-inu koat̄əgin.

²⁷ M̄əto ūəhai əm, Iesu t̄əməghat k̄əm ilat m̄əm̄ə, “!Ei, n̄ikit̄əmat t̄ətul m̄əhə-m̄əhə. Io əp̄əh. Sot̄əgin̄ən!”

²⁸ K̄an Pita t̄əm̄ə, “!Īər̄əm̄ər̄ə, ok̄əm̄ə ik pahrien, k̄an aun-in io ekaliw̄ək e n̄ətuei n̄əhau m̄in̄ə.”

²⁹ K̄an Iesu t̄am̄ən-ip̄an m̄əm̄ə, “Wa.”

K̄an Pita tiet e n̄ətuei bot, k̄an maliw̄ək e n̄ətuei n̄əhau matuw̄in o Iesu.

³⁰ M̄əto nian t̄əməplan n̄im̄ətag, k̄an n̄ikin t̄əməgin p̄ik̄, k̄an m̄in̄ətuoun m̄ətam̄nim m̄ətas̄ək-p̄ən o Iesu mat̄ən m̄əm̄ə, “!Īər̄əm̄ər̄ə, asitu lak!”

³¹ K̄an roiu agin, Iesu t̄əmea-p̄ən mask̄əl̄im Pita, k̄an m̄ən-ip̄an k̄əm in m̄əm̄ə, “Ik̄ r̄əham nahat̄ət̄əən t̄ək̄əku agin. ?Tahro r̄əham nahat̄ət̄əən t̄ək̄əku lak?”

³² K̄an nian k̄əmūət̄ip̄an e bot, k̄an n̄im̄ətag t̄əm̄urahl nel̄m̄in.

³³ Kæn ilat e nætuei bot kæmotos-ipæn nisiiian asol kæm in moatæn mæmæ, “Pahrien, ik Næti Uhgîn.”

³⁴ Nian kinotuwîn entænipæn-pæn, kæmotuwar e næptæn Kenesaret.

³⁵ Kæn nian netæmim æh-ikin æh kinotitun Iesu, kotahl-ipæn næghatæn tuwîn mitælau o netæmim e latuænu min rafin æh-ikin. Kæn kæmotos ræhalat min netæmim itæm koatimis motuwa o Iesu,

³⁶ kæn kæmotækæike o Iesu mæmæ ilat itæm koatimis okotek æm nipægnæmti kot ræhan. Kæn ilat rafin itæm kæmotek nipægnæmti kot ræhan, ræhalat nimisæn tæmikæ, kæn kæmotæwir.

15

*Nat itæm tatol
etæmim tamkimik
(Mak 7:1-23)*

¹ Kæn Farisi min neen ne iægætun min neen ræha Lou kæmotisi-pæn Jerusalem motuwa o Iesu. Kæn motætaph ron mæmæ,

² “?Tahro ræham netæmim koatægæhl kastom ræhatat itæm ræhatat pipi min aupæn kæmotægætun kitat lan? Ilat kotagwæn, mæto kæsotaupænæn motaikwas e nelmilat.”

³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Mæto tahro itæmat min nakoatægæhl Lou ræha Uhgîn o naskælim æskasikæn kastom ræhatæmat?

⁴ Iatæn næhlan mæto-inu, Uhgîn tæmæn mæmæ, ‘Nækotækæike motisiai-in ræhatæmat tata ne mama,’ kæn tæmæn min mæmæ, ‘Etæmim itæm otægæt rat e ræhan tata o mama, okækæike kohamnu.’

⁵ Mæto itæmat nakotæn mæmæ, okæmæ suah kit ræhan kit mæni æh-ikin itæm in titun nasituæn e ræhan tata ne mama lan, in titun nænæn kæm ilau mæmæ, ‘Kæsi, emælæhæu pisin mæni u mæmæ ræha Uhgîn,’

⁶ kæn okol in otæsisiai-inæn ræhan tata, kæn mæsos-ipænæn mæni u kæm in. E nolæn æh, itæmat noatol næghatæn ræha Uhgîn tatol nat ænnapin lan, mæto-inu itæmat nakotolkeike mæmæ nakotaskælim kastom ræhatæmat min æm.

⁷ !Ræhatæmat nænæn tæwir, mæto nikitæmat tamkimik! Ien Aesea tæmægæt-in itæmat ætuatip nian tæmatæn-iaræp næghatæn ræha Uhgîn itæm tatæn mæmæ,

⁸ ‘Netæm min u koatisiai-in io e nohlilat æm, mæto nikilat isæu ron io,

⁹ Ræhalat nolæn ræha næfakæn ron io in nat ænnapin æm, kæn nian koatægætun, koatæn mæmæ næghatæn min ræhak, mæto in næghatæn min ræha netæmim æm.’ ”

¹⁰ Kæn Iesu tæmaun-in netæmim mæmæ okotuwa ron, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Otætælig-in-tu, kæn motitun nat u.

¹¹ Nat naka itæm katun, tæsolæn etæmim tamkimik e nigænæmti Uhgîn, mæto nat naka itæm tatiet e nohli etæmim, in tatol etæmim tamkimik e nigænæmti Uhgîn.”

¹² Kæn ræhan netæmim kotuwa ron moatætaph mæmæ, “?Nækitun mæmæ Farisi min, nikilat tærat nian kæmotæto næghatæn æh?”

¹³ Kæn tæmæn-ipæn mæmæ, “Nig min rafin itæm ræhak Tata æpæh e nego e neai tæmæsæfeæn, okew-pær ilat nokin.

¹⁴ Apæs ilat. Ilat koatit netæmim, mæto nigænæmtilat tæpis. Okæmæ etæmim itæm nigænæmtin tæpis tit etæmim kit min itæm nigænæmtin tæpis, kæn ilau kæræn okiaiwig-pæn e noakimil.”

15 Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Ən-tu nıpəti nımaa nəghatən kəm itimat.”

16 Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat rəhak netəmim, məto itəmat mın nəsoıtıtunən əh?

17 ?Nəkotıtun o kəp məmə, nat naka itəm tatuwin e nohli etəmim meıuıu e nərpın, kən miet mın e nıpəti etəmim?

18 Məto natımnat itəm tətısı-pən e nıki etəmim kən matiet e nohli etəmim, matol etəmim tətəmkımık e nıganəmtı Uhgın.

19 Tol nəhlan məto-inu, natımnat itəm tətısı-pən e nıki etəmim kotol nulan: nətəlıgən tərət mın; nohamnuən etəmim; nakləh-inən pətan; nıpıtan ne nəman ne, koatıt anıon ilat mın; nakləhən; nəghat eıuəən e netəmim; nən ratən nərgı etəmim.

20 Inu natımnat itəm tol etəmim tətəmkımık e nıganəmtı Uhgın, məto okəmə suah kit təsaıkuasən nelmın kən mətagwən, inu təsolən in tətəmkımık e nıganəmtı Uhgın.”

Nəhatətəən rəha pətan İaihluə

(Mak 7:24-30)

21 Kən İesu təmıet ikın əh, kən muwın ikın itəm taon kəıu əh, Taea ne Saeton katuəməhl ikın.

22 Kən pətan kit əh-ikın, İaihluə u pətan Kenan, təmuwa ron mətasək əfəməh məmə, “İərəmərə, Mıpı Tefıt, asəkıtun io. Narmın rat kit təskasık təmatıg e nətik pətan matərəkın in.”

23 Məto İesu təsən-ipən agın-əhən nəghatən kit kəm in. Kən rəhan netəmim kotuwa moatəkəıke ron, motən məmə, “Ahl-ipən in isəu, məto-inu tətəsək əfəməh matuarısıg-in kıtat.”

24 Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəmahl-ıpa əm io o sıpsıp mın rəha noanol rəha İsrəl itəm kəmotəıue.”

25 Məto pətan əh təmuwa mısın nulın aupən e İesu matən məmə, “İərəmərə, asıtı lak.”

26 Kən İesu təmən-ipən məmə, “Təsətuatıpən məmə ekos nagwənən nıgı nısualkələh, kən mərakın-pən kəm kırı mın.”*

27 Kən pətan u təmən-ipən məmə, “Əwəh, İərəmərə. Məto kırı mın koatun nımısmısı nagwənən itəm təmısas e tepıl rəha İərəmərə mın rəhalat.”

28 Kən İesu təmən-ipən məmə, “Eı, pətan. !Rəham nəhatətəən in İahgın! Nat naka itəm nakolkeıke, otuwa mol nıpahrıenən.” Kən roıu agın, netın pətan təməwır.

İesu təmol-wır nımısən tepət

29 Kən İesu təmıet ikın əh malıwək e nıkalı Lek Kalılı. Kən mər muwın əpəh ılıs e nıtot kit kən matəpələh.

30 Nımanın netəmim kəmotuwa ron, moatəmık netəm mın u itəm nelkılət təməfayı-əfayı, ne netəm nıganəmtılat təpıs, ne netəm nıpətılat məsın təmımıs, ne netəm kotəruru nəghatən, ne nımısən pısın pısın mın. Kən motəlin-pən ilat İuəhkır o İesu, kən təmol-wır ilat.

31 Kən nımanın netəmim narmılat təmıwıg nıan kəmotəplan netəm kotəruru nəghatən kınotəghat, ne netəm nıpətılat məsın təmımıs kınotəwır, ne netəm nelkılət təməfayı-əfayı kınotalıwək, ne netəm nıganəmtılat təpıs kınootəplan nat. Kən moatənıwıwı Uhgın rəha İsrəl.

15:24: Mat 10:6 * 15:26: Nəghatən u ‘nısualkələh’ tatəghat-in netəm İsrəl, kən nəghatən u ‘kırı’ tatəghat-in İaihluə mın. 15:31: Mak 7:37

*Iesu tãmagwãn netãmim
fo-taosan*

(Mak 8:1-10)

³² Kãn Iesu tãmaun-in rãhan netãmim kotuwa ron, tãmãn-ipãn kãm ilat mãmã, “Nikik tĩnahmãh pik o netãmim mĩn u. Kitat mĩn ilat o nian kisil ãh-roiu, kãn nat tikã mãmã okotun. Esolkeikeãn mãmã ekahl-ipãn ilat koatuwĩn, nãumis tus ilat, mãtan, neen kotĩmis-eah ãpãh e suatip.”

³³ Kãn rãhan netãmim kotãn-ipãn kãm in mãmã, “?Okotos hiã pĩret u ikĩn-u, ikĩn taruãn-aruãn ikĩn itãm tahmen mãmã okotagwãn nĩmanin netãmim lan?”

³⁴ Kãn Iesu tãmãn-ipãn kãm ilat mãmã, “?Pĩret kuwãh u nakoatos?”

Kãn kotãn-ipãn mãmã, “Ekoatos pĩret sepĩn ne nãm ãkãku noan mãsin ãm.”

³⁵ Kãn Iesu tãmãn-ipãn kãm nĩmanin netãmim mãmã okotãpãlãh e nãptãn.

³⁶ Kãn tãmos pĩret ilat sepĩn, ne nãm ãlkãlãh, kãn mãfak-pãn lan, kãn mãmkas ilat, mos-ipãn kãm rãhan netãmim mĩn, kãn kotos-ipãn kãm netãmim.

³⁷ Kãn ilat rafĩn kãmotun nãrpĩlat tasis. Kãn netãmim rãha Iesu kotãii-pãn nĩmĩsmĩsi nagwãnãn itãm kãmotun kapãs e kãtim asol ilat sepĩn, kãmotãr kãr wir.

³⁸ Netãmim itãm kãmotun, nãman ilat fo-taosan, mãto kãsafĩnãn nĩpĩtan ne nĩsuãlkãlãh.

³⁹ Kãn Iesu tãhl-ipãn nĩmanin netãmim koatuwĩn, kãn in tãmãtipãn e bot muwĩn ikĩn Makatan.

16

*Farisi mĩn ne Satusi mĩn koatãtapãh o nãmtãtin kit
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)*

¹ Kãn Farisi mĩn ne Satusi mĩn kãmotuwa o Iesu, kãn kãmotãghat ãuhlin kãm in mãmã otol kãm ilat nãmtãtin kit rãha nego e neai, inu nat pĩspĩs asol itãm otãgãtun mãmã Uhgĩn tãmãhl-ipa in.*

² Kãn tãmãn-ipãn kãm ilat mãmã, “Nian tĩnehnaipãn, nakotãn mãmã, ‘olawĩg tãrauiã, mãto-inu napuã tĩnasiã.’

³ Kãn laulaugin nakotãn mãmã, ‘Nuhuãn otãfik, mãto-inu napuã tĩnasiã mĩtãlau.’ Nãkotĩtun nãnãn nĩpãti nãmtãtin mĩn e nĩmal napuã itãm tatiet, mãto nãkotãruru nãnãn nĩpãti nãmtãtin itãm nãkotãplan ãh-roiu.

⁴ “Itãmat netãm roiu ne, nakotãrat, itãmat netãm Isrel nãmotãpãs rãhatãmat nahatãtããn o Uhgĩn, tahmen e pãtan kit tapãs rãhan iãrman matãtãu-pãn suah pĩsin. Kãn roiu nakotolkeike mãmã ekol nãmtãtin kit itãm otãgãtun mãmã emĩsi-pãn o Uhgĩn. Mãto Uhgĩn otos-ipãn ãm nãmtãtin kitĩãh ãm, kãn inãh nãmtãtin rãha ien ãh Jona.” Kãn tãmapãs ilat matuwĩn.

*Is rãha Farisi mĩn ne Satusi mĩn
(Mak 8:14-21)*

⁵ Nian Iesu ne rãhan mĩn netãmim kãmotuãwĩn entãnĩpãn-pãn e Lek Kalili, rãhan netãmim kãmotaluĩn mãmã okotos pĩret neen. Kãn nian kĩnotuwĩn entãnĩpãn-pãn,

⁶ kãn tãmãn-ipãn kãm rãhan netãmim mãmã, “Onakoatãto itãmat o is rãha Farisi mĩn ne Satusi mĩn.”

⁷ Kãn kãmotãn-ipãn kãm ilat mĩn mãmã, “Tãtãghat nãhlan mãto-inu kãmotaluĩn nãmĩkãn pĩret neen.”

15:32: Mat 14:14 * **16:1:** Farisi mĩn ne Satusi mĩn, nikilat tãht mãmã Iesu tãruru nolãn nãmtãtin kit, kãn netãmim okotãplan mãmã in tãsisĩ-pãn e Uhgĩn. **16:1:** Mat 12:38; Luk 11:16 **16:4:** Mat 12:40; Jona 1:17 **16:6:** Luk 12:1

8 Mæto Iesu tinitun rəhalat nətəligən, kən təmən-ipən kəm ilat məmæ, “Ei, rəhatəmat nahatətəən təkəku agin. ?Tahro nakoatən-ipən kəm itəmat min məmæ pīret tikə otəmat?”

9 ?Nəsotitunən əh, o kəp? ?Ninotaluin pīret faif u itəm emagwən netəmim faif-taosan lan, kən uarisig, nəmotaii-pən nīmismisi nagwənən itəm kəmapəs e kətīm asol kuwəh?

10 ?Kən ninotaluin pīret sepīn u itəm emagwən netəmim fo-taosan lan, kən uarisig, nəmotaii-pən nīmismisi nagwənən itəm kəmapəs e kətīm asol kuwəh?

11 ?Tahro itəmat nəsotitunən məmæ esəghat-inən pīret? Oatəto itəmat o is rəha Farisi min ne Satusi min.”

12 Kən e nian əh, ilat kəmotitun məmæ in təsəghat-inən is rəha nolən pīret məmæ okoatəto ilat ron, mæto okoatəto ilat o nəghatən min itəm Farisi min ne Satusi min koatəgətun netəmim lan.

*Pita təmən məmæ Iesu in Kristo
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)*

13 Nian Iesu təmuwa ikīn Sisaria Filipae, mən-ipən kəm rəhan netəmim məmæ, “?Netəmim kotən məmæ pah u io, Nəti Etəmim?”

14 Kən kotən-ipən məmæ, “Neen koatən məmæ ik Jon Baptais, neen koatən məmæ ik ien Elaija, kən neen koatən məmæ ik ien Jeremaea, o ien kit aupən ikīn.”

15 Kən təmən-ipən kəm ilat məmæ, “?Mæto tahro etəmat? ?Nakotəmæ pah u io?”

16 Kən Saimon Pita təmən-ipən məmæ, “Ik Kristo itəm Uhgīn təmən məmæ otahl-ipa, ik Nəti Uhgīn itəm tətətig matəmegəh.”

17 Kən Iesu təmən-ipən məmæ, “Uhgīn təmawte-in rəhan nəwīrən kəm ik, Saimon nəti Jona, mæto-inu sənəmæ etəmim əm təmol-arəp nat u kəm ik, mæto rəhak Tata əpəh e nego e neai itəm təmol əp nat u kəm ik.

18 Kən ekən-ipīnə kəm ik məmæ ik Pita, u nīpətīn təmæ kəpiel. Kən ekiləkin rəhak nīməfak e kəpiel u, kən okol nəsanənən rəha nīmīsən† otəsaprəkis-inən.

19 Ekos-ipīnə kəm ik nepətən itəm tətisi-pən o Uhgīn əpəh e nego e neai. Kən əpəh e nego e neai, Uhgīn tīnegəhan-in rəkis nəwiam itəm onakən e nətueintən. Nian onakahtosig-in nat kit, o onategəhan-in nat kit, kən otol mihīn.”

20 Kən mən-ipən əskasik kəm rəhan netəmim məmæ okəsotən-ipənən kəm suah kit məmæ in Kristo itəm Uhgīn təmən məmæ otahl-ipa.

*Iesu təmən-iarəp
rəhan nīmīsən*

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 E nian əh, Iesu təmətuoun matən-iarəp kəm rəhan netəmim məmæ in otəkəike muwīn Jerusalem, kən etəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, okotol in tətə nahmən e nəratən tepət, kən okotohamnu in, kən uarisig e nian kīsīl, in otəmegəh min e nīmīsən.

22 Kən Pita tos pīsīn Iesu, kən mətuoun matən-iahau matən məmæ, “Iərəmərə, Uhgīn otəkəike mahtosig-in nat əh. !Nat əh okol təsuwamən mol nīpahrienən lan!”

23 Kən Iesu talalin mən-ipən kəm Pita məmæ, “!Setan! !Uwīn isəu ron io! Ik nətahtosig-in io. Rəham nətəligən sənəmæ nətəligən rəha Uhgīn, mæto in nətəligən rəha netəmim əm.”

16:9: Mat 14:17-21 **16:10:** Mat 15:34-38 **16:14:** Mat 14:1-2; Mak 6:14-15; Luk 9:7-8 **16:16:** Jon 6:69 **16:17:** Kal 1:15-16 † **16:18:** Nat u tatəghat-in nian suah kit təmimīs, mæto nīmīsən, rəhan nəsanənən tikə o etəmim itəm tətəhatətə e Uhgīn. **16:18:** Jon 1:42; Efes 2:20

²⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, “Etəmim itəm tolkeike məmə otuarisig-in io, otəkəike maluin atip in, kən miləs rəhan nig kəməluu matəu-pa io.

²⁵ Tol nəhlan mətə-inu, etəmim itəm tatol pik wək əm məmə rəhan nəmegəhən e nətueintən u in otəwīr, otəmkarəpən e nəmegəhən pahrien. Mətə etəmim itəm otimis o nərgək, in otos nəmegəhən lilin.

²⁶ ?Okəmə etəmim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, mətə uarisig lan otimis kən təsosən nəmegəhən lilin, in təmol win e nat kit təwīr, o kəp? Kəp. Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgīn məmə Uhgīn otos-ipən nəmegəhən lilin kəm in.

²⁷ Tol nəhlan mətə-inu, io Nəti Etəmim epanuwa itimat nagelo min e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəha Tata rəhak, kən ekos-ipən nətouən kəm netəmim rafin e wək ətuatip itəm kəmotol.

²⁸ Iatən-ipinə nīpahrienən məmə netəmim neen koatətul ukin-u itəm kəsotimisən motəmegəh əm nian Nəti Etəmim u in kig, otuwa məmə in otərəmərə e natimnat rafin.”

17

Nīpəti Iesu təmuwa mol pisin (Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

¹ Nian sikis tīnuwa minuwīn rəkis, Iesu tit Pita, ne Jemes, ne Jon u pia Jemes, mit iləhal motuwīn əpəh ilis e nitot əfəməh, ilat pisin əm.

² Kən ikin əh, nīpəti Iesu təməuhlin muwa mol pisin. Rəhn-kapə təmasiə məhag-əhag tahmen e mitgar, kən rəhan natimnat tīnuwa məruən məhag-əhag.

³ Roiu agin, Moses ne Elaija kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.

⁴ Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iərəmərə. Təwīr məmə itiməhal eməhaluwa ikin-u. Okəmə nakolkeike, ekiləkin makeen kisil u ikin-u, rəham kit, kən rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.”

⁵ Nian Pita təmatəghat əh, mal napuə itəm təhag-əhag təmuwa malpin ilat, kən kəmotəto nəwia suah kit təmiet e mal napuə matən məmə, “Inu nətik itəm iakolkeike pik. Nīkik tagien pik ron. !Əhalətəlig-in in!”

⁶ Nian suah miləhal əh kəməhaləto nəghatən əh, kəməhalisi-pər məhalitənīm-pən rəhaləhal-kapə e nəptən məhaləgin pik.

⁷ Mətə Iesu təmuwa mek iləhal matən məmə, “Əhalətul. Əsəhaləginən.”

⁸ Nian kəməhlasipər, məsəhaləplanən suah kit, mətə Iesu pisin əm.

⁹ Nian kəmotəiuaiu-pa e nitot, Iesu təmən kəm iləhal məmə, “Əsəhalənən kəm etəmim kit nat naka itəm nəməhaləplan mətəarus-pən Nəti Etəmim otəmegəh min e nimisən.”

¹⁰ Kən kəməhalən-ipən məmə, “?Mətə tahro iəgətun min rəha Lou koatən məmə Elaija otəkəike maupən muwa min?”*

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nīpahrienən məmə Elaija otəkəike maupən muwa məmə otol-wīr min natimnat rafin.

16:24: Mat 10:38; Luk 14:27 **16:25:** Mat 10:39; Luk 17:33; Jon 12:25 **16:26:** Mat 4:8-9 **16:27:** Sam 62:12; Prov 24:12; Mat 25:31; Rom 2:6; Nol Əpən 22:12 **17:2:** 2 Pita 1:16-18 **17:5:** Dut 18:15; Sam 2:7; Aes 42:1; Mat 3:17; Mak 1:11; Luk 3:22 * **17:10:** Nian Uhgīn təməghat kəm iləhal əpəh e nitot, iləhal kəhalitun məmə Iesu in Kristo itəm otuwa. Kən kəhalitun məmə Elaija otəkəike maupən muwa min, mətə kəsəhaləplanən məmə Elaija təmuwa mol əpen-əpenə natimnat rafin. Tol nəhlan, rəhalat nətəligən tinol nəruən, mətə-inu Iesu itəm in Kristo tīnuwa rəkis, mətə Elaija təsuwamən əh. **17:10:** Mal 4:5 **17:11:** Mal 4:5-6

¹² Məto ekən-ipinə kəm itəməhal məmə, Elaija tīnuwa rəkis, məto netəmim kəsotitunən in, kən motol tərət lan. E nolən ahmen min əm, Nəti Etəmim otəto nahməən e nelmilat.”

¹³ Kən rəhan netəmim kīnotitun məmə tatəghat-in Jon Baptais kəm ilat.

Iesu təməhg-iarəp narmin rat e suakəku kit

(Mak 9:14-32; Luk 9:37-45)

¹⁴ Nian kīnotiet-pa o nīmanin netəmim, suah kit tuwa misin nulin aupən-in Iesu,

¹⁵ kən məmə, “Iərəməərə, asəkitun nətik. Tətaut, kən matəto pik nahməən lan. Nian tepət tatiet-pən e nigəm, matiet-pən ləhau e nəhau.

¹⁶ Emiləs muwin o rəham netəmim, məto kotəruru nol-wirən.”

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ei, itəmat netəm roiu nəsohatətəən, kən ninotuwın isəu o suatip rəha Uhgın. ?Onəghan nəpanotitun? ?Oekətatig kitat min itəmat mətoarus nian naka? Otiləs suakəku motuwa kəm io.”

¹⁸ Kən Iesu təməghat əskasik kəm narmin rat, kən tiet e suakəku, kən roiu agın suakəku təməwir.

¹⁹ Kən rəhan netəmim kəmotuwa kətul pisin ilat Iesu, kən motətapəh ron məmə, “?Təhro itəmat ekotəruru nəhg-iarəpən narmin rat?”

²⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Məto-inu rəhatəmat nahatətəən təkəku əm, təsahmenən. Məto iakatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə rəhatəmat nahatətəən əh-ikin, nat əpnəpın tahmen e nikuti mastat u nətin agın, kən nəkotitun nən-ipənən kəm nitot u məmə, ‘Otiet u ikin-u, muwin ikin əh,’ kən nitot otiet, kən nat kit tikə itəm itəmat nəkotəruru nolən.”†

²² Nian kəmotuwa kitiəh əpəh Kalili, Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io Nəti Etəmim, suah kit otegəhan-in-pən io e nelmi tikimır min.

²³ Netəmim okotohamnu io, kən uarisig e nian kisil, Uhgın otosmegəh min io e nīmīsən.” Kən rəhan netəmim kəmotəto tərət pik agın o nəghatən əh.

Takis rəha Nimə Rəha Uhgın

²⁴ Nian Iesu ne rəhan netəmim kəmotuwa Kapaneam, netəmim rəha nosən məni rəha takis rəha Nimə Rəha Uhgın, kəmotuwa o Pita motən məmə, “?Təhro? ?Rəham iəgətun tatətou takis u, o kəp?”

²⁵ Kən Pita təmən-ipən məmə, “Əwəh, tatətou.”

Nian Pita təmuwin e nīpəgnoa nimə, kən Iesu təmaupən məghat matən kəm in məmə, “?Saimon, nikim təht mə naka? ?Kig min rəha nətueintən koatos takis o pah, koatos o rəhalat min netəmim, o netəm pisin min?”

²⁶ Pita təmən-ipən məmə, “Koatos o netəm pisin min.”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Kən tol nəhlan, netəm rəha kig kəsotətouən.

²⁷ Məto kitat kəsotolkeikeən məmə kotol ilat kotəto tərət otat. Kən tol nəhlan, təwir məmə ik onəkuwin əpəh ləhau e lek, mərakın rəham nīpien o niuwən nəm. Nəm itəm nakaupən miuw, nakəhap nīpəgnoan, kən onəkəplan məni silfa kit tahmen-in nətouən takis. Os muwin mos-ipən kəm ilat o nətouən rəhalau takis.”

18

Etəm-iasol e nəməməən rəha Uhgın

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

17:12: Mat 11:14 **17:13:** Luk 1:17 **17:19:** Mat 10:1 † **17:20:** E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəsətəən ves 21 u: Məto suah kit itəm tolkeike məmə otəhg-iarəp narmin rat min nəhlan, in otəkəike matəfak kən matətuakəm. **17:20:** Mat 21:21; Mak 11:23; Luk 17:6; 1 Kor 13:2 **17:22:** Mat 16:21 **17:24:** Eks 30:13; 38:26

¹ E nian əh, netəmim rəha Iesu kəmotuwa ron motətapəh ron məmə, “?Pah u in etəm-iasol e nərəməərən rəha Uhgın?”

² Kən Iesu taun-in suakəku kit tuwa mətul ilugın elat,

³ kən mən məmə, “Pahrien iatən kəm itəmat məmə okəmə nəstəuhlinən itəmat motuwa motahmen e nisualkələh, okol nəstuwınən motatig ahgin nərəməərən rəha Uhgın.

⁴ Tol nəhlan, pah u otıləs-iəhau atıp in tahmen e suakəku u, in etəm-iasol e nərəməərən rəha Uhgın.

⁵ “Okəmə suah kit in ləhau tahmen e suakəku u, kən etəmim kit nikin tagien o nosən suah u muwın e nıpəgnoa nimə rəhan, kən okəmə tatol e nərgək, kən tahmen məmə tatos io mın e nikin agien.

⁶ “Məto okəmə etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit etəmim u tahmen e suakəku əh, məmə otol nolən rat, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnım məmə otamnım.

⁷ “Kəsi, nahməən asol otuwa o netəmim rəha nətueintən, itəm koatos-ipən-os-ipən kəm netəmim məmə okotol təfagə rat. Nos-ipən-os-ipənən mın əh okotəkəike motuwa. Məto kəsi, nahməən asol otuwa o suah u itəm in suatıp rəha nəratən əh.

⁸ Okəmə nelməm o nelkəm tol ik natol təfagə, kən nakəte rəkis mərakin. Məto-inu təwır pik məmə nian nakuwın e nego e neai, nelkəm kit o nelməm kit tikə, taprəkis-in məmə ik nataskəlım nelməm kərən mil ne nelkəm kərən mil əh-ikin, kən kərakin-pən ik e nigəm itəm tatuəp namnun tikə.

⁹ Okəmə niganəmtım tol ik natol təfagə, kən asul-irəkis mərakin. Məto-inu təwır pik məmə nian nakuwın e nego e neai, niganəmtım kit tikə, taprəkis-in inu məmə ik nataskəlım niganəmtım kərən mil, kən kərakin-pən ik e nigəm asol itəm tatuəp namnun tikə.”

*Nimaa nəghatən o sipsip
itəm təməluə
(Luk 15:3-7)*

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nəkotəkəike moatıtun wır məmə nəstəhm-iəhauən netəmim rəhak mın itəm kotahmen e nisualkələh, məto-inu iatən kəm itəmat məmə nagelo mın itəm koatehm ilat, nian rafin ilat koatətul e niganəmti rəhak Tata u tətətig əpəh e nego e neai məmə okotən-iarəp ilat kəm Uhgın.*

¹² “?Nikitəmat təht məmə naka? ?Okəmə etəmim kit rəhan sipsip wanhanrit, kən kitiəh təluə mətan, kən suah əh otol naka? In otapəs ilat nainti-nain əpəh e nitot, kən muwın megəs-in itəm un itəm təməluə.

¹³ Kən okəmə təməplan, iatən pahrien kəm itəmat məmə, nikin otagien o sipsip u kitiəh əm, taprəkis-in ilat u sipsip nainti-nain itəm kəsotəluəən.

¹⁴ E nolən ahmen mın əm, rəhatəmat Tata əpəh e nego e neai, in təsolkeikeən məmə rəhan kit suakəku otuwın məluə.”

*Piam itəm tatol nəratən
kəm ik
(Luk 17:3)*

¹⁵ Kən Iesu təmən məmə, “Okəmə piam kit tol nolən rat kit kəm ik, uwın məplan itəlau pisin əm, kən nakən-ipən nat naka itəm təmöl təsətuatıpən.

18:1: Luk 22:24 **18:3:** Mat 19:14; Mak 10:15; Luk 18:17 **18:5:** Mat 10:40; Luk 10:16; Jon 13:20

18:6: Mak 9:42; Luk 17:1-2 **18:8:** Mat 5:29-30 **18:9:** Mak 9:43-48 * **18:10:** E naoa oas agin tēpət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən ikin, ves 11 tikə. In tatən məmə, “Kən io, Nəti Etəmim, emuwa məmə ekosmegəh ilat u itəm kəmotəluə.” **18:10:** Hip 1:14

Okəmə tatətəlig-in ik, rəham nəghatən otol in tatitəlig-pa min nakuəwır otəlau min.

¹⁶ Məto okəmə təsətəlig-inən ik, os etəmim kitiəh o kəiu məhaluwın min məhaləplan məmə nəghatən min rafin itəm onəkotən, okotitun məmə ilat rafin nıpahrienən əm.

¹⁷ Məto okəmə təsətəlig-inən ilat, ən-ipən kəm niməfak. Məto okəmə təsətəlig-inən niməfak, kən niməfak otəplan in tahmen e Iaihlua o etəmim rəha nosən məni e takis.

¹⁸ “Iatən pahrien kəm itəmat məmə, əpəh e nego e neai, Uhgın tınegəhan-in rəkis nəwiatəmat itəm nakotən e nətueintən. Nian nəkoatahtosig-in nat kit o nakoategəhan-in nat kit, kən otol mihin.

¹⁹ “Kən iatən min kəm itəmat məmə, okəmə itəlau kəiu nakuən nəghatən kit muəlis e nat kit itəm nakətuətapəh ron o Uhgın, kən rəhak Tata əpəh e nego e neai otol nat naka itəm nakətuətapəh ron.

²⁰ Tol nəhlan məto-inu, ikın pəhruan etəmim kəiu o kisil kəhaluwa kitiəh e nərgək, io itəmat min ilat.”

Nimaa nəghatən e etəmim itəm təsaluinən kaon rəha suah kit

²¹ Kən Pita təmuwa o Iesu kən mətapəh ron məmə, “Iərəməərə. ?Ekaluin nolən tərət itəm piak təmol kəm io mau kuwəh? ?Mau sepin tahmen, o?”

²² Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Iakən-ipinə kəm ik məmə, sənəmə mau sepin əm, məto mau sepin-te-sepin.†

²³ “Nakəkəike mol nəhlan məto-inu nərəməərəən rəha Uhgın in tol nulan. Kig kit tolkeike məmə otəplan-tu kaon min itəm rəhan netəmim kəmotol kəm in məmə ilat okotətu.

²⁴ Nian tınətuoun wək əh, kotiləs rəhan kit iolwək motuwa ron itəm təmol kaon iahgin iahgin, tahmen e ten-taosan talen.‡

²⁵ Məto suah əh tınəruru nətuən, kən tol nəhlan, kig təmən məmə okol-salim-in in, ne rəhan pətan, ne rəhan nisualkələh, ne rəhan natimnat min rafin məmə otətu rəhan kaon.

²⁶ “Kən rəhan iolwək təmeiuaiu misin nulın aupən in. Kən matəkəike ron matən-ipən kəm in məmə, ‘Awi. ?Nəkıtun nos-ipamən nian əkuəkır məsin kəm io məmə ekətu rafin rəhak kaon?”

²⁷ Kən rəhan etəm-iasol təmasəkitun in, kən mapəs rafin rəhan kaon məmə otəsətuən nian kit ne, kən megəhan-in məmə otuwın.

²⁸ “Məto nian iolwək u təmuwın, kən məplan etəmim kit u təmol kaon kəm in, wan-hanrit tenarius.§ Ilau kərən iolwək mil kətioal wək kitiəh əm rəha etəm-iasol. Kən iolwək itəm etəm-iasol təmaluin rəhan kaon, in təmaskəlım itəm u kit kəmətioal wək kələh, kən matəmkətip nentou, matən məmə, ‘!Ətu-pa rəham kaon itəm nəmol kəm io!’

²⁹ “Kən iolwək un itəm təmol kaon kəm in, teiuaiu misin nulın matəkəike ron matən məmə, ‘Awi. ?Nəkıtun nos-ipamən nian əkuəkır məsin kəm io məmə ekətu rəhak kaon?”

³⁰ “Məto in təmə, kəp. Kən təmuwın mən məmə okiləs suah u kan kiləs-ipən e kalapus mətoarus-pa otətu rafin rəhan kaon min itəm təmol.

³¹ Nian iolwək min neen kəmotəplan nat əh, nikilat təmahmə pik ron, kən motuwın motən-ipən kəm etəm-iasol natimnat rafin itəm kəmotəplan.

18:15: Luk 17:3; Kal 6:1 **18:16:** Dut 19:15; Jon 8:17 **18:18:** Mat 16:19; Jon 20:23 **18:19:** Mak 11:24; Jon 15:7 † **18:22:** Nıpətin rəha “mau sepin-te-sepin” məmə kitat kotəkəike motaluin nəratən rəha suah kit nian rafin, namnun tikə. **18:22:** Luk 17:4 ‡ **18:24:** Ten-taosan talen - Wan talen tahmen e faif-milian vatu. Kən məni rafin u, ten-taosan talen tahmen e fifti-taosan-milian vatu. § **18:28:** Roiu, wan-hanrit tenarius tahmen e wan-hanrit-taosan vatu.

³² “Kən etəm-iasol təmaun-in iolwək un tuwa təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik iolwək itəm tərət agin. Emapəs rafin rəham kaon mətə-inu nəmatəkəike ron io.

³³ ?Tahro nəsasəkitunən suah u natioal wək itəlau min, tahmen-pən əm e itəm emol kəm ik?’

³⁴ Kən neməha təmol etəm-iasol, kən təmən məmə okiləs kan kiləs-ipən e kalapus məmə etəm tatehm kalapus otol nalpənən kəm in mətəarus-pən otətou rafin rəhan kaon itəm təmol.”

³⁵ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən e suatip kitiəh əm, rəhak Tata əpəh e nego e neai, otol kəm itəmat rafin, okəmə nəsotaluin pahrienən nəratən itəm piatəmat min koatol kəm itəmat.”

19

Iərman ne pətan kətuapəs ilau min (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Nian Iesu təmol namnun nənən natimnat min u, təmiet Kalili muwin nitən Jutia entənipən-pən e nikali nəhau Jotan.

² Kən nimanin netəmim kəmotuarisig-in in motuwən əh-ikin əh, kən təmol-wir ilat e nimisən min.

³ Kən Farisi min neen kəmotol noa eko-eko məmə otiuw-pən Iesu o nənən nəghatən kit itəm təsətuatipən. Kəmotuwa o Iesu motən məmə, “?Lou tatən məmə iərman titun napəsən rəhan pətan o nat əpnapin əm kit, o kəp?”

⁴ Kən təmən-ipən məmə, “?Nəmotafin o kəp məmə, e nətuounən muwin mətəarus-pa u-roiu, Uhgən u itəm təmol netəmim rafin, təmol iərman ne pətan?”

⁵ Kən Suah u təmən məmə, ‘O nat əh in əh, iərman otəpanapəs rəhan tata ne mama, kən mətuatig ilau rəhan pətan. Kən ilau okuea nipətəilau kitiəh.’

⁶ Kən roiu, ilau sənəmə kəiu, mətə kitiəh əm. Uhgən tənəlpən ilau kinuea minioal kitiəh, kən o nat əh, pəs etəmim kit okol təsətətipən rəhalau natigən.”

⁷ Kən Farisi min kotən-ipən məmə, “?Mətə tahro Moses təmən məmə etəmim titun nos-ipənən naoa kit kəm rəhan pətan o napəsən, kən mahl-ipən tatuwin?”

⁸ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Moses təmegəhan-in itəmat noanol rəha Isrel məmə onəkotapəs rəhatəmat nipitan min mətə-inu rəhatəmat-kapə təkaskik pik. Mətə aupən, təməsolən nulan.

⁹ Mətə iakatən kəm itəmat məmə, okəmə suah kit tatol tifos mətapəs rəhan pətan itəm təməsətəu-pən anionən iərman pisin kit, kən suah u mit pətan pisin, tahmen əm məmə in tətəkləh-in pətan əh, mateguafəl rəhan pətan ətuatip.”

¹⁰ Kən netəmim rəha Iesu kotən kəm in məmə, “Okəmə natigən rəha iərman ne pətan təkaskik pik nulan, təwir məmə iərman ne pətan okəsioalən marit.”

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Sənəmə netəmim rafin okotitun nosən nəghatən u, mətə netəm min əm un itəm kəmos-ipən nəghatən u kəm ilat, in rəhalat əm.

¹² Tol nəhlan mətə-inu, netəmim neen okəsotolən marit o nat pisin pisin min. Kit okol təsolən marit mətə-inu nipətin məsin tərət nian təmaiir. Kit okol təsolən marit mətə-inu netəmim kəmotərəkin nipətin məsin. Kən kit tatən atip məmə in otəsolən marit məmə otol wək rəha nərəmərəən rəha Uhgən. Etəmim itəm titun nosən nəghatən u, in təike mos.”

Iesu təməfak o nisualkələh (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

¹³ Kən netəmim kəmotəmik nisualkələh motuwa o Iesu məmə otələhəu-pən nelmin elat, kən məfak olat. Məto netəmim rəha Iesu kəmotən-iəhau ilat.

¹⁴ Məto Iesu təmən-ipən məmə, “Pəs nisualkələh kotuwa ron io, sotən-iəhauən ilat, məto-inu nərəmərəən rəha Uhgın in rəha netəmim min u kotol nulan.”

¹⁵ Kən təmələhəu-pən nelmin elat, kən miet ikin əh.

*Etəm aluə itəm rəhan
nautə tepət*

(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

¹⁶ Kən suah kit təmuwa o Iesu mən-ipən məmə, “Iəgətun. ?Io ekəkəike mol wək naka itəm in təwir məmə ekos nəmegəhən lilin?”

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Tahro nakatətapəh ron io o nat naka itəm təwir? Suah kitəh əm itəm in təwir. Okəmə nakolkeike məmə nakos nəmegəhən lilin, ətəu-pən nəghatən min rəha Lou.”

¹⁸ Kən suah u təmən-ipən məmə, “?Lou min pəhrəən?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Sohamnuən etəmim, kən məsakləh-inən pətan, kən məsakləhən, kən məseiueiuəən e kot,

¹⁹ kən misiai-in rəham tata ne mama, kən molkeike ik kit tahmen əm məmə nakolkeike atip ik.”

²⁰ Kən etəm aluə u təmən-ipən məmə, “Natimnat rafin un iakatol. ?Nat naka min əh-ikin itəm eməsolən?”

²¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Okəmə nakolkeike məmə rəham nolən otətuatip agın, uwın mol-salim-in rəham nautə, kən mos-ipən məni lan kəm ian-rat min. Kən ik onakos natimnat wir əpəh e nego e neai. Kən wa, mətəu-pa io.”

²² Nian etəm aluə təməto nəghatən əh, kən təmagım matuwın nikin təpou məto-inu rəhan nautə tepət.

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “Ekatən pahrien məmə, tiəkis o etəmim itəm rəhan nautə tepət məmə otuwın matig ahgın nərəmərəən rəha Uhgın.

²⁴ Kən iatən min kəm itəmat məmə, tiəkis məmə kamel otuwın-pən e nipəg nitel, məto tiəkis pik məmə etəm rəhan nautə tepət otuwın matig ahgın nərəmərəən rəha Uhgın.”

²⁵ Nian netəmim rəha Iesu kəmotəto nəghatən əh, narmilat təmiwig pik, kən motən-ipən məmə, “?Kən pah titun nosən nəmegəhən lilin?”

²⁶ Kən Iesu təplan ilat kən mən məmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Məto Uhgın, in titun nolən natimnat rafin.”

²⁷ Kən Pita təmən-ipən məmə, “Emotapəs natimnat rafin məmə ekotətəu-pən ik. ?Nat naka u, o nian kit in rəhatimat?”

²⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iatən pahrien kəm itəmat məmə, e nian itəm natimnat rafin okotəuhlin motuwa motuwiwi, kən Nəti Etəmim otəpələh e rəhan jea rəha kig itəm in təhag-əhag məwir agın, kən itəmat un itəm nəmoatətəu-pa io, onəkotəpələh min e jea rəha kig ilat tuelef, kən motərəməre e noanol min ilat tuelef rəha Isrel.

²⁹ Kən netəmim rafin un itəm kəmotapəs rəhalat nimə min, o pialat min, o winilat min, o rəhalat tata o mama, o nenətilat min, o rəhalat nəptən min o nərgək, Uhgın otos-ipən natimnat min əh tepət pik agın kəm ilat, kən mos-ipən nəmegəhən lilin kəm ilat.

³⁰ Məto netəmim tepət itəm koatətul aupən e nətueintən roiu, okotuwa motətul uarisig e nəmegəhən itəm otuwa. Kən netəmim tepət itəm koatətul uarisig e nətueintən roiu, okotuwa motətul aupən e nəmegəhən itəm otuwa.”

20

Nimaa nəghatən e iolwək mīn əpəh e nasumən

¹ “Tol nəhlan məto-inu nərəmərəən rəha Uhgīn tahmen e etəm-iasol kit rəha nasumən. Təmiet laulaugīn agīn məmə otegəs-in netəmim okotuwa motol wək e rəhan nasumən.

² Kən in təmən məmə otətou ilat kitīəh kitīəh wan tenarius* e nian kitīəh, kən mahl-ipən ilat kotuwīn e rəhan nasumən.

³ “Iuəhkīr nain klok laulaugīn, təmiet muwīn e maket məplan netəmim neen koatətul məsotolən nat kit.

⁴ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mīn, otuwīn motol wək əpəh e rəhak nasumən, kən ekətou itəmat e məni itəm tətuatip.’

⁵ Kən kəmotuwīn.

“Kən iuəhkīr o tina, təmiet muwīn mol nat kitīəh əm, kən mol mīn e tri klok ehnaipən.

⁶ Kən iuəhkīr e faif klok ehnaipən, təmiet muwīn məplan netəmim neen mīn koatətul əpnapīn əm. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘?Tahro nəkoatətul ikīn-u nian apiəpiə kit, məsotolən nat kit?’

⁷ Kən kotən-ipən məmə, ‘Məto-inu suah kit təsegəs-inən itimat məmə ekotol wək rəhan.’ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat mīn otuwīn kol wək e rəhak nasumən.’ Kən ilat kəmotuwīn.

⁸ “Nian tīnehnaipən, etəm-iasol rəha nasumən təmən-ipən kəm rəhan etəmim itəm tatehm rəhan iolwək mīn məmə, ‘Aun-in iolwək mīn kotuwa, nakos-ipən rəhalat məni. Nakətuoun mətou netəm itəm kəmotuwa uarisig muwīn mətoarus netəm kəmotaupən motol wək.’

⁹ “Kən iolwək mīn itəm kəmotuwa motol wək e faif klok, kəmotuwa kən təmətou ilat wan tenarius kitīəh kitīəh.

¹⁰ Tol nəhlan, netəm mīn u itəm kəmotaupən kol wək, nīkilat təht məmə okotos məni taprəkīs-in itəm mīn u kəmotol wək uarisig. Məto ilat kitīəh kitīəh kəmos mīn əm wan tenarius.

¹¹ Nian kəmos məni, kən kəmoatəghat-əghat kəm ilat mīn məmə nīkilat təsagienən o məni, kən motən-ipən kəm etəm-iasol rəha nasumən məmə,

¹² ‘Netəm mīn u itəm kəmotol wək uarisig, kəmotol wək əm e aua kitīəh əm, məto ik nəmətou itimat mīn ilat tahmen-ahmen əm. Məto itimat emotol wək asol e nərauiə əskasik e nian apiəpiə.’

¹³ “Məto etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat kit məmə, ‘Io kit. Esakləh-inən ik. ? Nəmən məmə nakol wək o wan tenarius, o kəp?’

¹⁴ Os rəham məni matuwīn. Iakolkeike məmə ekətou etəm u itəm təmol wək uarisig tahmen əm lam.

¹⁵ Rəhak u məni. ?Ekītun nolən nəhlan nat naka itəm iakolkeike, o kəp? ? Natətəhak olat məto-inu io iakəwīr olat?’ ”

¹⁶ Kən nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Tol nəhlan, etəm tatarisig otaupən, kən etəm tətaupən otuarisig.”

Iesu təmən-iarəp
rəhan nīmīsən
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

19:30: Mat 20:16; Luk 13:30 * **20:2:** Tenarius kitīəh in tahmen e nətouən rəha wək o nian kitīəh. Roiu, wan tenarius tahmen e wan-taosan watu. **20:8:** Lev 19:13; Dut 24:15 **20:16:** Mat 19:30; Mak 10:31

¹⁷ Kən nian Iesu təmatuwɪn Jerusalem, təmos rəhan netəmim tuelef motətul pɪsɪn, kən təmən-ipən kəm ilat məmə,

¹⁸ “Koatuwin əpəh ilis Jerusalem, kən io Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən io kəm pris asol mɪn ne iəgətun mɪn rəha Lou. Kən okotiuw-iarəp io məmə ekimis,

¹⁹ kən motiləs-ipən io kəm Iaihlua mɪn məmə okotəsan lak, kən motalis motoh, kən motətu-pər io e nɪg kəməluau məmə ekimis. Kən uarisig e nian kisil, kən Uhgɪn otosmegəh mɪn io e nɪmɪsən.”

*Nətapəhən rəha mama kit
o Iesu
(Mak 10:35-45)*

²⁰ Kən pətan rəha Sepeti, tiləs nətilau mil muwa mɪsɪn-pən nulin o Iesu, matətapəh-in nat kit ron.

²¹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Nakolkeike naka?”

Kən pətan təmən-ipən məmə, “Pəs nakegəhan-in məmə nətik mil u, ilau kərən kit otəpələh e nɪkaləm matip, kən kit təpələh e nɪkaləm mol, ikin mɪn rəha nəsanənən ne nisiiən, nian natərəməə lan.”

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Nəkuəruru nat itəm natuətapəh ron. ?Tahro? ?Itəmlau, nɪkɪtəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal kəhalətul e nɪgəm rəha nuwigɪ nien itəm io ekəike mətul lan?”† Kən kuən-ipən kəm Iesu məmə, “Əwəh, ekiatun.”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Pahrien, onakuəkəike muənɪm-pən e rəhak kap rəha nətoən nahməən. Məto o nəpələhən e nɪkalɪk matip ne mol, sənəmə rəhak məmə ekən. Ikin mil əh, ilau rəha netəm mɪn u itəm Uhgɪn təmol əpen-əpenə olat.”

²⁴ Nian netəmim ten mɪn rəha Iesu kəmotəto nəghatən əh, kən neməha təmol pɪk ilat o suah mil ilau pian.

²⁵ Məto Iesu taun-in ilat kotuwa kitiəh, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nəkotitun rəkis nolən rəha netəm-iasol rəha Iaihlua mɪn. Ilat koatol təkaskɪk pɪk kəm rəhalat netəmim mɪn. Kən rəhalat kapman mɪn koatol ilat kotəməhl ləhau e nəərəməəən rəhalat.

²⁶ Məto itəmat, okol nəsotolən nəhlan. Məto okəmə itəmat kit tolkeike məmə otuwa in etəm-iasol kit rəhatəmat, in otəkəike muwa tahmen e iolwək kit rəhatəmat,

²⁷ kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə otətul aupən etəmat, in otəkəike muwa slef rəhatəmat.

²⁸ Nolən əh tahmen əm lak, Nəti Etəmim. Eməsuwamən məmə netəmim okotol wək rəhak, məto emuwa məmə ekol wək rəhalat, kən ekos-ipən rəhak nəmegəhən məmə ekikis ilat e rəhalat nolən rat mɪn.”

*Iganəmtɪn rat mil
kəmuəplan nat*

(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Nian Iesu ne rəhan mɪn netəmim kəmoatiet e taon Jeriko, nɪmanɪn netəmim kəmotətəu-pən in.

³⁰ Kən iganəmtɪn rat mil kəiu katuəpələh e nɪkali suatip, kən nian kəmuəto məmə Iesu taliwək e suatip matuwa, kən kəmuagət əfəməh muən məmə, “! Iərəməə, Mipɪ Tefit, asəkitun itimlau!”

20:18: Mat 16:21; 17:22-23 **20:21:** Mat 19:28; Luk 22:30 † **20:22:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘?Itəmlau, nɪkɪtəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənɪm kələh e kap rəha nətoən nahməən itəm io ekəike mənɪm lan?’ **20:22:** Mat 26:39; Jon 18:11 **20:25:** Luk 22:25-26 **20:26:** Mat 23:11; Mak 9:35 **20:28:** Luk 22:27; Fil 2:7

31 Kən məto, nımanin netəmim koatən-iəhau ilau, motən-ipən məmə kəsugət pikən, məto ilau kuagət pik agin min məmə, “!İərəmərə, Mipi Tefit, asəkitun itımlau!”

32 Kən İesu tətul maun-in ilau, mən-ipən məmə, “?Nakioalkeike məmə ekol naka kəm itəlau?”

33 Kən kuən-ipən məmə, “İərəmərə, ekioalkeike məmə ekuəplan nat.”

34 Kən İesu təmasəkitun ilau, kən mek nıganəmtilau. Kən roiu agin, kinatuəplan nat, kən matuətəu-pən İesu.

21

İesu təmuwin əpəh Jerusalem mol əp məmə in Kig

(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40;

Jon 12:12-19)

1 Nian kinotuwa iuəhkır o Jerusalem, kinotuwa Petfas e Nıtot Rəha Nıg U Olif, kən İesu tahləpis rəhan etəmim kəiu,

2 kən mən-ipən kəm ilau məmə, “İan əpəh e latuənu aupən etat, kən ikin əh, nakuəplan togki kit kəmərüətəin ilau nətın. Kən nəkiakis ilau muasıg muea kəm io.

3 Okəmə suah kit tən nat kit kəm itəlau, nəkuən-ipən kəm in məmə İərəmərə tolkeike ilau, kən otəpanahl-ipa ilau e nian əh.”

4 Nat u təmuwa məmə in otol nəghatən naka itəm ien təmən otuwa mol nıpahrienən. İen təmən məmə,

5 “Otən-ipən kəm Nətın Pətan Saeon* məmə, ‘Otəplan-tu, rəhatəmat kig tatuwa otəmat, rəhan nətəligən in ləhau, kən mətasuə e togki, ne togki u in nətın əm.’ ”

6 Kən etəmim mil rəha İesu kəmian mioal nat naka itəm İesu təmən məmə okioal.

7 Kəmuasıg togki ne nətın, kən muəfətəin noankawi togki mil e rəhalau kot mın, kən İesu təpələh-pər lan. 8 Nımanin netəmim tepət koatəpen rəhalat kot mın əpəh e suatıp, kən neen kotəte nımali nıg mın, kən motəpen ilat e suatıp.

9 Kən nımanin netəmim itəm kotaupən e İesu, ne nımanin netəmim itəm kotuarisig-in İesu, koatagət əfəməh moatən məmə, “!Hosana† o Mipi Tefit!

!İərəmərə Uhgın tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgin!

!Hosana o Uhgın əpəh ilis e nego e neal!”

10 Nian İesu təmıet-arəpa Jerusalem, netəmim rafin əh-ikin nıkilat təmout, kən moatən nəghatən tepət moatətapəh məmə, “?Pah u?”

11 Kən nımanin netəmim kotən məmə, “İnu ien İesu, rəha Nasaret, əpəh e nıtən Kalili.”

İesu əpəh e Nımə Rəha Uhgın

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Kən İesu təmuwin əpəh imə e Nımə Rəha Uhgın, kən məhg-iarəp netəmim itəm koatol-salim-in ne moatos-nəmtin natimnat əh-ikin məmə okotol sakri-fais lan. Kən mahwin tepıl mın itəm kətawluin mənı ikin, kən mahwin jea mın rəha netəm mın u koatol-salim-in ioen mın.

13 Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘Rəhak nımə, okaun-in məmə nımə rəha nəghatən kəm Uhgın e nəfakən,’ məto itəmat nəmotol məmə in ‘nımə rəha iakləh mın.’ ”

* **21:5:** Nəghatən u “Nətın Pətan Saeon” tatəghat-in netəm Jerusalem. **21:5:** Sek 9:9 † **21:9:** Nıpəti nəghatən u “Hosana” təmə, “ənwiwi.” **21:9:** Sam 118:26 **21:13:** Aes 56:7 **21:13:** Jer 7:11

14 Kæn iganæmtin rat min ne netæm nelkilat tæmfaiu-æfaiu kæmotuwa ron æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, kæn tol-wîr ilat.

15 Mæto nian pris asol min ne iægætun min ræha Lou kæmotæplan nat wîr min itæm in tæmol, kæn motæplan min nisualkælæh koatagæt æfæmæh æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, moatæn mæmæ, “!Hosana o Mipi Tefit!” nemæha tæmol ilat.

16 Kæn kotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “?Nakatæto nat naka itæm nisualkælæh koatæn, o kæp?” Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Æwæh. ?Næmotafin, o kæp, næghatæn suah kit tæmen kæm Uhgîn itæm tatæn nulan mæmæ, ‘E nohli nisualkælæh agin ne nisualkælæh mætmætig, næmol mæmæ ilat okotænwiwi ik’?”

17 Kæn tæmapæs ilat miet Jerusalem muwîn e taon Petani, mapil ikîn.

Nig kit fik tæmauke-auke

(Mak 11:12-14, 20-26)

18 Laulaugin agin, Iesu tæmatitælig-pæn Jerusalem, kæn næumis tinus.

19 Kæn tæmæplan nig u fik e nikali suatip, kæn tæmuwîn ron mæto tææplanæn noan kit, tatæplan æm nimalin. Kæn tæmæn-ipæn kæm nig u mæmæ, “!Okol næsøe minæn!” Kæn roiu agin, nig tæmauke-auke.

20 Nian ræhan netæmim kæmotæplan nat æh, kæn narmilat tæmiwig, kæn motæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “?Tahro nig æh fik tæmauke-auke uæhai æm næhlan?”

21 Mæto Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “!Tatæn-ipinæ nipahrienæn mæmæ okæmæ nakoatos nahatætæn, kæn ræhatæmat nætæligæn tæsolæn kæiu, nækotitun nolæn nat naka itæm emol e nig u fik. Mæto sænæmæ in æm æh, nækotitun næn-ipænæn kæm nitot æh mæmæ, ‘Uwîn mamnim æpæh itæhæi,’ kæn otol næwiatæmat.

22 Okæmæ nakotahatætæ, kæn onækotos nat naka itæm nakoatæpæh-in e næfakæn.”

Nætapæhan o næpætæn

ræha Iesu

(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Iesu tæmuwîn e Nimæ Ræha Uhgîn, kæn nian tæmatægætun, pris asol min ne netæm-iasol ræha netæm Isrel, koatuwa ron motæn-ipæn mæmæ, “?Natol natimnat min u e næpætæn ræha pah? ?Kæn pah tæmos-ipinæ næpætæn un?”

24 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “!Takætapæh-in-pinæ næghatæn kit kæm itæmat. Okæmæ nakotos-ipa næghatæn kit, kæn ekæn-ipinæ kæm itæmat mæmæ næpætæn naka itæm ekatol natimnat min u lan.

25 ?Næpætæn ræha Jon tæmisi-pæn hiæ o nolæ baptais? ?Tæmisi-pæn e nego e neai, o ræha netæmim æm?”

Kæn kæmotæn-ipæn kæm ilat min mæmæ, “Okæmæ kotæn mæmæ, ‘Næpætæn ræha Jon tæmisi-pæn e nego e neai,’ kæn otæn mæmæ, ‘?Mæto tahro næsotænæn nipahrienæn lan?’

26 Mæto okæmæ kotæn mæmæ, ‘Ræha netæmim æm,’ kitat koatægin netæmim, mæto-inu nikilat tæht mæmæ Jon in ien kit ræha Uhgîn.”

27 Tol næhlan, kæmotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “!Itæmat ekotæruru.” Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Kæn io min, okol ekæsænæn kæm itæmat mæmæ e næpætæn naka ekatol natimnat min u lan.”

Nimæ næghatæn e suah mil kæiu

28 Kæn Iesu tæmæn-ipæn mæmæ, “?Tahro? ?Nikitæmat tatæht mæmæ naka? Suah kit, nætin iærman kæiu. Kæn tæmuwîn mæn-ipæn kæm itæm iahgin lan mæmæ, ‘Nætik, uwîn mol wæk u-roiu æpæh e nasumæn.’

²⁹ Məto nətin təmən-ipən məmə, ‘İakapəs.’ Kən matig məuhlin mın rəhan nətəligən, kən muwın e nasumən.

³⁰ “Kən tata tuwın o nətin itəm təkəku, mən-ipən mın kəm in nat kitiah əm. Kən nətin təmən-ipən məmə, ‘Əwəh, tata, ekuwın,’ məto təmapəs-pən e nasumən.

³¹ “?Otən-tu məmə suakəku mil u in pəhrüən, təmol nəwia rəhan tata?”

Kən kəmotən-ipən məmə, “Suakəku itəm iahgin lan.”

Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əwəh, in ətuatip. Kən iakatən-ipinə nıpahrienən məmə, netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatip koatuwın e nəməmə rəha Uhgın aupən etəmat,

³² məto-inu Jon təmuwa otəmat məmə otəgətun suatip rəha nolən ətuatip, kən məto itəmat nəsotənən nıpahrienən lan, məto netəm koatos məni rəha takis, ne nıpitan rəha suatip kəmotən nıpahrienən lan. Kən nəmotəplan pəp nat əh, məto nəməsotəuhlinən itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən məsotənən nıpahrienən lan.”

Nimaa nəghatən e netəmim rat itəm koatehm nasumən

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

³³ Kən İesu tatakəike matən məmə, “Otətəlig-in-tu nimaa nəghatən kit mın. Etəm-iasol kit rəha nasumən, təmol nasumən kit e nol kit katən məmə krep, u katol wain lan. Kən mol fenis e kəpiel muwın mıtəlau lan. Kən mol ikın kit o nolən nəmə naliwək-aliwəkən e noa krep məmə nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis məmə etəmim otaiu lan matehm wir nasumən o nat megəh mın ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim məmə okotasum lan, kən motor noa krep, məsin rəhan, məsin rəhalat. Kən miet muwın o naliwəkən ik pisin kit. ³⁴ Nian krep tinəmarəg, kən tahl-ipən rəhan slef mın məmə okotuwın e nasumən rəha krep, motəpəh o netəm koatol wək e nasumən məmə okotos-ipən rəhan krep məsin kəm ilat.

³⁵ “Məto netəm koatol wək e nasumən kəmotaskəlim rəhan slef mın, kən motoh kit, motohamnu kit, motaht e kəpiel itəm tatol kisil lan.

³⁶ Kən tahl-ipən mın slef mın neen kotuwın olat, ilat tepət taprəkis-in itəm aupən mın. Kən netəm koatol wək e nasumən kotol tərət kəm ilat e nolən ahmen mın əm itəm kəmotol kəm netəm aupən.

³⁷ Namnun agın, tahl-ipən nətin iərman tuwın olat, kən mən məmə, ‘İlat okotəkəike motisiai-in nətik.’

³⁸ “Məto nian netəm koatol wək e nasumən kəmotəplan nətin, kən kotən-ipən kəm ilat mın məmə, ‘İnu nəti etəm-iasol itəm otərəmə rə e nasumən nian rəhan tata otimis. Pəs kotuwın motohamnu mın, kən motərəmə rə e nasumən rəhan.’

³⁹ Kən kəmotaskəlim motatipin-iarəp e nasumən, kən motohamnu.”

⁴⁰ Kən nian İesu təmol namnun nimaa nəghatən, kən təmən məmə, “?Tol nulan, nian etəm-iasol rəha nasumən otuwa, kən otol naka kəm netəmim itəm təmegəhan-in nasumən kəm ilat?”

⁴¹ Kən kəmotən-ipən məmə, “Otərək-rəkın agın-əh netəm rat mın əh, motohamnu ilat. Kən uarisig, təpanegəhan-in rəhan nasumən əh tuwın e nelmi netəm pisin neen, kən e nian ətuatip itəm krep tatəmarəg, ilat okotos-ipən noan məsin rəhan.”

⁴² Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nəmotafin Naoa Rəha Uhgın u, o kəp? Tatən məmə, ‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkınən nimə kəsotolkeikeən motapəs, in tinuwa kəpiel keike o nolən nimə. İərəmə rə təmol nat u,

kən in nat təwīr aɡin e niganəmtitat.’

⁴³ Tol nəhlan, iatən kəm itəmat məmə nərəməərən rəha Uhgīn okoh-rəkis otəmat, kən kos-ipən kəm netənim mīn u itəm okotol noalat.

⁴⁴ Okəmə suah kit otisi-pər e kəpiel u, kəpiel otətərəh-ətərəh, məto okəmə kəpiel otisi-pər lan, otəpələh-ərən in.”‡

⁴⁵ Nian pris asol mīn ne Farisi mīn kəmotəto nimaa nəghatən itəm Iesu təmuəh, kən kinotitun məmə tatəghat-in ilat.

⁴⁶ Kən kinotegəs-in suatip kit məmə okotiləs Iesu lan kan e kalapus, məto koatəgin nimanin netənim, məto-inu netənim koatən məmə in ien kit.

22

Nimaa nəghatən e nagwənən asol rəha marit

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mīn kəm ilat məmə,

² “Nəməərən rəha Uhgīn in tahmen e kig kit itəm təmol əpen-əpenə e nagwənən asol o marit rəha nətīn.

³ Kən mahl-ipən rəhan iolwək mīn məmə okotuwīn o netənim mīn u itəm təmahl-ipən rəkis nəghatən olat məmə okotuwa o nagwənən rəha marit. Məto kotən məmə kol kəsotuwamən.

⁴ “Kən tahl-ipən rəhan iolwək neen mīn, mən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwīn motən-ipən kəm netəm mīn u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat məmə, enol əpen-əpenə rəkis e rəhak nagwənən. Rəhak kau mīn ne nətī kau mīn rəhak itəm kotəhg-əhg wīr, emoh rəkis ilat, kən natimnat rafin tīnahmen. Otuwa e nagwənən rəha marit.’

⁵ “Məto kəsotətəlig-inən iolwək mīn, kən motəgim mīn, kit tatuwīn e rəhan nasumən, kit tatuwīn e rəhan stoa.

⁶ Kən neen kotaskəlīm iolwək mīn rəhan, motol tərət kəm ilat, kən motohamnu ilat.

⁷ Kən kig, neməha təmol pīk. Kən tahl-ipən rəhan mopael mīn kotuwīn, kən motohamnu netənim mīn u itəm kəmotohamnu rəhan iolwək mīn, kən motasiepən e rəhalat taon asol.

⁸ “Kən mən-ipən kəm rəhan iolwək mīn məmə, ‘Kinol əpen-əpenə rəkis e nagwənən rəha marit, məto netəm mīn u itəm emahl-ipən rəkis nəghatən olat, nolən rəhalat təsahmenən məmə okotuwa.

⁹ Tol nəhlan, otuwīn əpəh e suatip asol mīn kən motən-ipən kəm netənim ənapin rafin itəm nakoatəplan məmə okotuwa e nagwənən rəha marit.’

¹⁰ Kən iolwək mīn kəmotuwīn əpəh e suatip asol mīn, kəmotuəfimin netənim rafin itəm kəmotəplan ilat, netənim itəm kotəwīr ne netəm itəm kotərat, kən ikīn kətagwən ikīn təmərioah e netənim.

¹¹ “Məto nian kig təmuwa məplan netənim, təməplan etənim kit əh-ikīn itəm təsuwīnən e natimnat rəha marit.

¹² Kən kig təmən-ipən məmə, ‘?Io kit, nəmahro? ?Nəmuwa imə məto nəməsuwīnən e natimnat rəha marit?’ Kən suah u tīnəruru nuhalpīnən nəghatən rəhan.

¹³ “Kən kig təmən-ipən kəm rəhan mīn netənim məmə, ‘Okotəlis ətain nelmīn ne nelkīn, kən motərakin-iarəp əpəh e naluginən itəm ikīn kətəsək ikīn, kən katəgətain nəluitəm ikīn.’ ”

¹⁴ Kən Iesu təmatəkəike mən məmə, “Tol nəhlan məto-inu netənim tepət, kətahl-ipən nəghatən olat, məto noan məsin əm itəm katitəpun ilat.”

21:42: Sam 118:22-23; Rom 9:33; 1 Pita 2:6-8 ‡ **21:44:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 44 u tika. **22:6:** Mat 21:35 **22:13:** Mat 8:12; 25:30; Luk 13:28

*Takis rəha Kig Sisa**(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

¹⁵ Kən Farisi mın kəmotiet motuwın motol noa eko-eko mın məmə otiuw-pən Iesu o nənən nəghatən kit itəm təsətuatipən. ¹⁶ Kən kotahl-ipən rəhalat netəmim kotuwın o Iesu ilat netəmim rəha pati rəha Herot. Kən motən-ipən məmə, “İəgətun. Ekotitun məmə ik etəm ətuatip, kən matəgətun ətuatip pahrien suatip rəha Uhgın. Nəsolan məmə nətəligən rəha netəmim okotiuw rəkis rəham nətəligən, məto-inu natol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafın, okəmə in etəm-iasol o etəm əpnarın əm.

¹⁷ Kən ən-tu kəm itimat rəham nətəligən e nat u. ?Tətuatip məmə okətou-pən takis kəm Kig Sisa, o kəp?”

¹⁸ Məto Iesu tinitun rəhalat nətəligən rat mın, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Rəhatəmat nənən təwır, məto nikitəmat tamkimik! ?Tahro nakotalkut məmə nəkotol noa eko-eko ron io?”

¹⁹ Otəgətun-tu məni itəm katətou takis lan.” Kən kotos məni* motuwa kəm in,

²⁰ kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Narmı pah u, kən nərgi pah u e məni u?”

²¹ Kən kotən-ipən məmə, “Kig Sisa.”

Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Naka u rəha Kig Sisa, otos-ipən kəm Kig Sisa. Kən naka u rəha Uhgın, otos-ipən kəm Uhgın.”

²² Nian kəmotəto nəghatən əh, narmilat təmiwig. Kən kəmotapəs Iesu motagın.

*Nian Uhgın otosmegəh netəmim e nımısən**(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)*

²³ E nian əh inəh, Satusi mın kəmotuwa o Iesu. Ilat koatən məmə netəmim okəsotəmegəh mınən e nımısən. Kən kotən-ipən kəm Iesu məmə,

²⁴ “İəgətun. Moses təmən kəm itimat məmə, okəmə etəmim otimis kən məsiləsən nətin kit, kən pian otəkəike mit nəutahlimis əh məmə otıləs suakəku o niuw-pərən nərig rəha pian itəm təmimis.

²⁵ “Kən ikın əh imatimat ikın, netəm ilat pialat mın ilat sepın. Itəm təmaupən maiir təmol marit, kən mımıs, məsiləsən nətin kit, kən pian itəm tatol kəiu lan tit nəutahlimis.

²⁶ Kən in mın təmimis məsiləsən nətin kit, kən itəm tatol kışıl lan ne ilat rafın muwın mətoarus-pən itəm tatol sepın, kəmotol nat kitəh əm.

²⁷ Kən əmun, nəutahlimis tımıs.

²⁸ ?Tol nəhlan, ən-tu kəm itimat məmə, e nian itəm Uhgın otosmegəh netəmim lan e nımısən, pətan əh in rəha pah, məto-inu ilat rafın əh sepın kəmotol marit e pətan əh?”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat nəmotən-arəpən e rəhatəmat nəghatən məto-inu nəsotitunən Naoa Rəha Uhgın ne nəsanənən rəhan.

³⁰ Nian Uhgın otosmegəh netəmim e nımısən, kən netəmim okəsətolən marit, okotahmen e nagelo mın əpəh e nego e neai.

³¹ ?Nəmotafın o kəp, Naoa Rəha Uhgın itəm tatəghat-in nian Uhgın otosmegəh netəmim e nımısən? Tatən məmə,

³² ‘Io Uhgın rəha Epraham, io Uhgın rəha Aisak, kən io Uhgın rəha Jekop.’ In sənəmə Uhgın rəha netəm kəmotımıs, məto in Uhgın rəha netəmim itəm koatəmegəh, tahmen-pən mın e təs miləhal.”

³³ Nian nımanın netəmim kəmotəto nəghatən əh, narmilat təmiwig e nəgətunən rəhan.

22:15: Mak 3:6 * **22:19:** Məni itəm kəmos motuwa in koen məni kit, nərgin u ‘tenarius,’ itəm tahmen e wan-taosan watu. **22:21:** Rom 13:7 **22:23:** Wək 23:8 **22:24:** Dut 25:5 **22:32:** Eks 3:6

Lou itəm in ilis pik
(Mak 12:28-34)

³⁴ Nian Farisi min kəmotəto məmə Iesu təmoh-iəhau Satusi min e rəhan nəghatən, kən Farisi min kəmotuwa kitiaħ.

³⁵ Kən kit itəm titun pik Lou, təmən-ipən nəghatən kit kəm Iesu məmə Iesu otən nəghatən kit təsətuatipən, məmə,

³⁶ “?Lou pəhruən rəha Uhgın u in ilis pik?”

³⁷ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Nakəkəike molkeike Iərəmərə Uhgın rəham e nıkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne nətəligən rafin rəham.

³⁸ Inu in Lou itəm tətəupən kən in ilis pik.

³⁹ Kən Lou itəm tatol kəiu lan, in iuəhkır tahmen əm, məmə, ‘Nakəkəike molkeike ik kit tahmen əm məmə nakolkeike atip ik.’

⁴⁰ Kən Lou mil u kəiu, ilau nəukəti Lou rafin, ne naoa rəha ien min rafin aupən.”

Kristo in nəti pah
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ Kən e nian Farisi min kotuəfimın ilat min, kən Iesu təmən-ipən məmə,

⁴² “?Nıkitəmat təht məmə naka, e Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa? ?In tətisi-pən e noanol rəha pah?”

Kən ilat kotən-ipən məmə, “In noanol rəha Tefit.”

⁴³ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Məto tahro e Tefit, itəm tatəghat e narmin rəha Uhgın, tətəun-in Kristo məmə ‘Iərəmərə.’ Məto-inu tatən məmə,

⁴⁴ ‘Iərəmərə təmən kəm rəhak Iərəmərə məmə,

“Əpələh e nıkalık e nelmək matip, ikin rəha nəsanənən ne nisaiian, mətoarus ekiləs-iəhau rəham tikimır min ləhau e nelkəm.” ’

⁴⁵ ?Kən okəmə Tefit tətəun-in Kristo məmə ‘rəhak Iərəmərə,’ kən otəhro məmə Kristo in mipi Tefit rat?”

⁴⁶ Kən etənim kit təsuhəlpinən nəghatən rəha Iesu. Kən e nian əh matuwın, kəmotəgın o nətapəh-inən nəghatən kit min tol min-nəhlan.

23

Nəhməən asol sepın
itəm otatuwa
(Mak 12:38-40;
Luk 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm nımanın netənim ne rəhan min netənim məmə,

² “Iəgətun min rəha Lou ne Farisi min koatos nepətən məmə okotən-iarəp Lou rəha Moses kəm itəmat.

³ Tol nəhlan, nəkotəkəike motətəu-pən kən motol natimnat rafin itəm koatən kəm itəmat. Məto nəsotolən nat naka itəm koatol, məto-inu ilat kəsotolən nat naka itəm koatən-iarəp.

⁴ Koatəkəike o netənim məmə okotətəu-pən lou əskasik min itəm kotahmen e katipa əfigəm, məto okol kəsotos-ipənən noanelmilat məmə okasitu elat.

⁵ “Natimnat rafin itəm ilat koatol, koatol əm məmə netənim okotəplan. Nəkotitun paos itəm netənim kəmotəii-pən nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın

ikin, kənu motəlis rəhalat-kapə ne nelmilat lan. * Məto rəha iəgətun mɪn rəha Lou ne Farisi mɪn, rəhalat paos in iahgin taprəkis. Kən nəkotitun nol əlkələh mɪn itəm koatakul-pən e nɪpəgnəmti kot mɪn, itəm tatəgətun məmə etəmim in təskasik o nətəu-pənən Lou. Məto rəha iəgətun mɪn rəha Lou ne Farisi mɪn, rəhalat nol kaifəməh pik. ⁶ Kən e lafet mɪn, ilat kotolkeike ikin rəha nisaiian, kən əpəh e nimə rəha nuəfiminən, ilat kotolkeike məmə okotəpələh ima netəmiasol mɪn ikin.

⁷ Kən e ikin katol maket ikin, ilat kotolkeike məmə netəmim kotən təwir kəm ilat, kən motaun-in ilat məmə 'Rapai' u nɪpətɪn təmə 'etəm in ilis.'†

⁸ Məto sotolən məmə netəmim okotaun-in itəmat məmə 'Rapai, u etəm in ilis,' məto-inu rəhatəmat Etəm-iasol kitiah əm, kən itəmat piatəmat mɪn.

⁹ Kən sotaun-inən suah kit u e nətueintən məmə, 'Tata, etəm katisiai-in,' məto-inu Tata rəhatəmat kitiah əm əpəh ilis e nego e neai.

¹⁰ Kən sotolən məmə netəmim okotaun-in itəmat məmə, 'Iəgətun,' məto-inu rəhatəmat Iəgətun kitiah əm, Kristo itəm Uhgɪn təmən məmə otahl-ipa.

¹¹ Etəm u in ilis etəmat, in iolwək rəhatəmat.

¹² Tol nəhlan məto-inu, etəmim itəm otos-ipər atip in, Uhgɪn otiləs-iəhau, kən etəmim itəm otos-iəhau atip in, Uhgɪn otiləs-ipər.

¹³ "!" Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mɪn rəha Lou, ne Farisi mɪn! ! Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nakotahtosig-in o netəmim suatip o nuwinən matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgɪn, məto itəmat nəsotuwɪnən, kən nəsotegəhan-inən məmə netəmim okotuwɪn ikin, nat əpnəpɪn ilat kotolkeike məmə okotuwɪn.‡

¹⁵ "!" Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mɪn rəha Lou, ne Farisi mɪn! ! Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nikitəmat tagien əm məmə nakotuwɪn isəu e nego, o e naliwəkən əm o nuwinən e nəptən pişin pişin mɪn məmə nakotiuw-pa etəmim kitiah əm e nəfakən rəhatəmat. Məto nian suah kit tatos nolən mɪn əh rəhatəmat, kən tatuwa etəm rat taprəkis-in itəmat, kən nəmotol məmə in otəkəike mos nalpɪnən rəha niğəm asol taprəkis-in itəmat.

¹⁶ "!" Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm noatit netəmim məto niğənəmtitəmat təpis! Itəmat nakoatən məmə, 'Okəmə suah kit tatos noanawil o Nimə Rəha Uhgɪn məmə otol rəhan nəghatən tatətul-iəkis, okəmə təsolən, məto in nat əpnəpɪn əm. Məto okəmə suah kit tatos noanawil o iaen u kol tatipit-ipit rəha Nimə Rəha Uhgɪn, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawil ron.'

¹⁷ !Itəmat netəm nakotalmə, niğənəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, iaen u kol tatipit-ipit, o Nimə Rəha Uhgɪn itəm tatol kol tasim?

* **23:5:** paos - inu bokis əkəku kit kəmol e nuwigi kau. Kəmotəte rəkis əlkələh nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgɪn motaii-pən lan (Eks 13:1-10,11-16;

Dut 6:4-9; 11:13-21). Netəmim kəmotol nəhlan məto-inu kəmotolkeike məmə otol nəghatən itəm tətətig e Dut 6:8 ne 11:18. Kən nəman rafin rəha noanol rəha Isrel itəm kinotos rəkis nup tatin, ilat okotuwɪn e paos mɪn əh nian tərət, kən nian rafin e nian rəha nəfakən. Katəlis e nɪpɪnəgin ne nelmɪn mol e nol kəmol e nuwigi kau. E nəghatən Inglis, katən paos mɪn əh, "phylacteries." **23:5:** Eks 13:9; Nam 15:38-39; Dut 6:8; Mat 6:1 † **23:7:** Okəmə iəgətun rəha Lou təmaliwək matuwa iuəhkɪr ron ik, nakətul e nisaiian, kən nakatən təwir kəm in, maun-in in məmə, "etəm-iasol," o "Tata," o "Rapai." Kən noanol rəha Isrel kətaun-in rəhalat iəgətun asol mɪn itəm ilat ilis pik məmə "Rapai," u nɪpətɪn təmə "etəm in ilis" o "etəm tatəmik netəmim." **23:11:** Mat 20:26; Mak 9:35; Luk 22:26 **23:12:** Job 22:29; Prov 29:23; Luk 14:11; 18:14 ‡ **23:13:** E kopi oas mɪn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 14 u tikə. Tatən məmə, "Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mɪn rəha Lou, ne Farisi mɪn. !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nakotakləh-in natimnat rəha nəutahlimis mɪn, məto nian kitiah əm, nəkotol nəfakən əfəməh mɪn məmə netəmim okotisiai-in itəmat. E nolən əh, rəhatəmat nalpɪnən otəskasik təhmɪn mɪn." **23:16:** Mat 15:14

¹⁸ Nakotən mīn mēmə, ‘Okəmə suah kit tatos noanawil o olta, in nat əpnəpīn əm. Məto okəmə suah kit tatos noanawil e sakrifais itəm tatəpələh lan, kən in otəkəike mol nəwian itəm təmos noanawil ron.’

¹⁹ !Itəmat netəm niganəmtitəmat təpis! ?Naka u in ilis, sakrifais o olta itəm tatol sakrifais tasim?

²⁰ Tol nəhlan, etəm tatos noanawil e olta, pahrien, tatos noanawil e olta ne natimnat rafin itəm tatəpələh lan.

²¹ Kən etəm tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgin, pahrien tatos noanawil e Nimə Rəha Uhgin ne Suah u tətətig ikin.

²² Kən etəm tatos noanawil e nego e neai, pahrien tatos noanawil o jea rəha kig u in rəha Uhgin, kən tatos noanawil o Suah u tatəpələh-pər lan.

²³ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nəkoatətəu-pən lou əlkələh mīn moatos-ipən tait rəha rəhatəmat nimali nig nəmiəwilat tatəpien u katos-ipən e nagwənən, katən mēmə mīn, ne til, ne kumīn. Məto nakotəpəs nat asol e Lou, inu etəm tatol tətəuatip kən mahmen-ahmen əm kəm netəmim, kən mətasəkitun netəmim, kən tatol nian rafin nat naka itəm təike matol. Təwir nəkoatol lou əlkələh mīn, məto nəkotəkəike moatol lou asol mīn, məto kəp, nəsotolən.

²⁴ !Itəmat noatit netəmim məto niganəmtitəmat təpis! !Itəmat netəmim noatəgəs-in miminao e rəhatəmat kap mēmə ko nəsotərgəən, məto nəkotərgə nat megəh asol u kamel!

²⁵ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nakotafəl ihluə e kap ne plet, məto əpəh imə tamkimik, kotərioah e nagwənən ne nənimən itəm nəmotəkləh-in, o natimnat itəm nəmotos məto-inu itəmat iaumis mīn kən nian rafin nəkoatol əm natimnat rat mīn itəm tətətig e rəhatəmat nətəligən.

²⁶ !Itəmat Farisi mīn, niganəmtitəmat təpis! Otaupən kafəl əpəh imə e kap ne plet, kən ihluə mīn in təwir təsamkimikən.

²⁷ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nəkotahmen e suwit rəha netəm kəmotimīs itəm kəmuəh e pen ruən. Ihluə, netəmim kotəplan mēmə təwir, məto əpəh imə tərīoah e nīkīlkīli netəm kəmotimīs, ne natimnat rafin itəm tamkimik.

²⁸ E nolən ahmen mīn əm, ihluə, e nolən rəhatəmat, netəmim kotəplan mēmə itəmat nəkotətuatip. Məto imə, e nikitəmat, nakotərioah e nəghatən nakotən məsotolən, ne nolən rat agin mīn.

²⁹ “!Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn! !Rəhatəmat nənən təwir, məto nikitəmat tamkimik! Nakotiləkin nimə e kəpiel rəha suwit rəha ien mīn aupən ne netəm kotətuatip, kən moatol nəhlip e kəpiel kən moatol malə-malə lan.

³⁰ Kən nakotən-ipən mēmə, ‘Okəmə itəmat emotatig e nian mīn rəha tīpitat mīn, okul itəmat eməsotasituən elat motohamnu ien mīn.’

³¹ E nəghatən əh, nakoatən-iarəp mēmə itəmat noanol ətuatip mīn rəha tīpitimat mīn aupən itəm kəmotohamnu ien mīn əh, kən nakotahmen-ahmen əm elat.

³² Kən təwir əm, itəmat otəkəike motol namnun wək itəm tīpitəmat mīn kəmotətuoun.

³³ “!Itəmat sīnek mīn, ne neti sīnek mīn! ?Nikitəmat tatəht mēmə okul nakotəgin e nalpīnən e nigəm asol? !Kəp!

³⁴ Tol nəhlan, ekahl-ipinə ien mɪn, ne netəm kotenatig, ne iəgətun mɪn. Neen, itəmat onəkotohamnu ilat motətu-pər elat e nig kəluau, neen onəkotalis motoh ilat əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəhatəmat, kən neen nakotitəp ilat kotiet e taon kit motiet motuwɪn e kit.

³⁵ Kən tol nəhlan, itəmat onəkotos nalpinən rəha netənim itəm kəmotohamnu netənim rafin itəm kotətuatip, itəm tətəuoun e Epel itəm in tətəuatip, muwɪn mətəarus-pən Sekarəea, nəti Perekia, itəm tipitəmat mɪn kəmotohamnu e Nimə Rəha Uhgɪn ilugɪn e olta ne nimə.

³⁶ Iatən pahrien kəm itəmat məmə, nalpinən rafin u otuwa o netəm rəha Isrel itəm kotatig roi.

³⁷ “!Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem! Itəmat nakotohamnu ien mɪn rəha Uhgɪn, kən netənim itəm Uhgɪn təmahl-ipa kəm itəmat, nəkotahtimnu ilat e kəpiel apɪn, inəh netəm u rəha Uhgɪn itəm koatos nəghatən rəhan. Nian tepət iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmik-əfimin wɪr itəmat matos wɪr itəmat, tahmen-pən e mənig itəm tatu nenətin mɪn e nikwɪn, mətə itəmat nikitəmat təsagienən ron kən motapəs io.

³⁸ Otəplan-tu. Uhgɪn tinapəs itəmat, rəhatəmat nimə nəratən otoh, kən nat otikə ikin.

³⁹ Kən ekən kəm itəmat məmə, nat əh in nɪpahrienən mətə-inu onəsotəplan mɪnən io mətəarus nakotən məmə, ‘!Iərəmərə Uhgɪn tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgɪn!’ ”

24

Nəmtətin mɪn rəha namnun nian

(Mak 13:1-37; Luk 21:5-36)

¹ Iesu təmiet e Nimə Rəha Uhgɪn maliwək matuwɪn, kən rəhan mɪn netənim kotuwa motən-ipən kəm in məmə otəplan-tu nimə mɪn u əpəh e Nimə Rəha Uhgɪn. ² Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Əwəh, otəplan-tu nimə mɪn əh. Nɪpahrienən iatən kəm itəmat məmə nimə mɪn əh netənim okotəhap-əhap kəpiel mɪn elat. Okol kəpiel kit təsəməhlin e nəmeen.”

³ Kən uarisig lan, Iesu təmaliwək ilat rəhan netənim motuwɪn əpəh e Nitot Rəha Nig U Olif kən matəpələh. Kən rəhan netənim kotuwa pisin əm ron motən-ipən məmə, “?Otən-tu məmə natimnat mɪn u okotuwa e nian naka, kən nəmtətin naka otol-arəp məmə rəham nuwamən ne namnun nian tinuwa iuəhkir?”

⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatehm wɪr itəmat məmə etənim kit otəseiuə-inən itəmat,

⁵ mətə-inu netənim tepət okotuwa motos nərgək moatən məmə, ‘Io Kristo itəm Uhgɪn təmən məmə otahl-ipa,’ kən okoteiuə-in netənim tepət.

⁶ Onəkotəto namnusən rəha nəluaginən mɪn, kən onəkotəto nəghatən əpnəpɪn mɪn məmə netənim koatəluagin. Mətə nakoatehm wɪr itəmat məmə nəsotəginən. Natimnat mɪn əh otəkəike motuwa motol nɪpahrienən lan, mətə namnun nian otəpanuwa.

⁷ Noanol mɪn okotoh noanol mɪn, kən kantri mɪn okotoh kantri mɪn. Nəumis otan, kən namig otəloal ikin mɪn tepət.

⁸ Natimnat mɪn əh, nətuounən əm rəha nəratən, tahmen e pətan itəm tinətuoun matəto nahməən o neməkən.

⁹ “E nian min əh, netənim okotegəhan-in-pən itəmat məmə okol nəratən kəm itəmat, kən kohamnu itəmat, kən netənim rəha noanol min rafin okotetəhau itəmat məto-inu o nərgək.

¹⁰ Kən e nian min əh, netənim tepət okotapəs rəhalat nahatətən, kən okotegəhan-in-pən ilat min e nelmi tikimir min rəhalat, kən motetəhau ilat min,

¹¹ kən ien eiueiuə min okotuwa moteiuə-in netənim tepət.

¹² Məto-inu nəratən tinatepət, iuəhkir netənim rafin rəhalat nolkeikeən o Uhgın otikə,

¹³ məto etənim itəm otətul əskasik mətoarus namnun nian, kən Uhgın otosmegəh in.

¹⁴ Kən namnusən təwir əh rəha nərəmərəən rəha Uhgın, okən-iarəp ikin min rafin e nətueintən, məmə suatip əh-ikin rəha kantri min rafin o nətəlig-inən, kən namnun nian otuwa.

¹⁵ “Ien u Taniel təməghat-in nat kit katən məmə, ‘nat itəm Uhgın tatetəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgın tamkimik’ (nian nakotafin, otətəlig-in nıpətin). Tol nəhlan, nian nat tərət əh tatətul e Nimə Rəha Uhgın,

¹⁶ kən itəmat itəm nəkotatig Jutia, nakotiet motagim motuwın motəhluaig e nitot min.

¹⁷ Okəmə etənim tətameg ihluə e rəhan nimə, okol təsuwınən imə mos min rəhan natimnat.

¹⁸ Okəmə etənim əpəh e nasumən rəhan, okol təsitəlig-pənən latuənu mos rəhan kot. ¹⁹ !Kən kəsi o nıpitan u itəm kotəpik-əpik, ne nıpitan itəm kotəp-inahin nisualkələh e nian əh, məto-inu ilat okotəto tərət pik agin!

²⁰ Təwir nakotəfak məmə onakəsotagimən e nəratən əh e nian rəha nətəpən, o e nian rəha Sapat,

²¹ məto-inu e nian əh, nəratən asol otuwa itəm etənim təməsəplanən tol mihin nəhlan aupən mətoarus-pa u-roiu, kən okol nəratən asol kit tol nəhlan otəsuwa minən nian kit tahmen e in əh.

²² Kən okəmə Uhgın təsətətipən nian rəha nəratən əh, okol etənim kit təməsəmegəhən. Məto Uhgın otətətip nian əh o rəhan min netənim itəm təmitəpun rəkis ilat.

²³ “E nian əh, okəmə suah kit otən-ipinə kəm itəmat məmə, ‘!Otəplan-tu, inu Kristo itəm Uhgın təmən məmə otəpanahl-ipa!’ o ‘!In əpəh!’ sotənən nıpahrienən lan,

²⁴ məto-inu netənim neen okotuwa motən məmə ilat Kristo, ne ien eiueiuə min okotuwa, kən ilat okotol nəmtətin asol min, ne nat pispis min məmə okoteiuə-in netənim, kən okotalkut məmə okoteiuə-in netənim itəm Uhgın təmitəpun rəkis ilat, okəmə ilat kotitun nolən.

²⁵ Nikitəmat otəkəike matəht wir nəghatən min u itəm emən rəkis kəm itəmat, uarisig natimnat min u okotuwa motol nıpahrienən lan.

²⁶ “Tol nəhlan, okəmə suah kit tən kəm itəmat məmə, ‘In əpəh, ikin taruən-aruən ikin,’ əsotuwınən. O suah kit tən məmə, ‘In ikin-u e nıpəg noa nimə,’ sotənən nıpahrienən lan,

²⁷ məto-inu nian Nəti Etənim otitəlig-pa min, otuwa uəhai əm, kən netənim rafin okotəplan, tahmen e nıpitan itəm təmipit masiəgəpın rafin neai.

²⁸ Nian nat megəh kit təmimis, nəkotəplan kuəriə min kotuwa məmə okotun. E nolən ahmen min əm, nian nəkotəplan nəmtətin min əh, nəkotitun məmə otəsuwəhən ekuwa min.

29 “Nian ətuatip nəratən əh otol namnun, kən
‘mitgar otəpīs agin,
kən məwig otəsəmilhən minən,
kən məhau min okotisas e neai,
kən Uhgın otəloal e nəsanənən min əpəh e neai.’*
30 “E nian əh, nəmtətin rəha Nəti Etəmim otol-arəp e neai, kən noanol min
rafin e nətueintən okotasək e nəginən. Kən okotəplan io, Nəti Etəmim ekuwa
e nimal napuə e neai e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəha Uhgın itəm
otasiə mitəlau lak.
31 Kən ekahl-ipən rəhak nagelo min kotiet nian okotəto təwi otasək əfəməh,
kən ilat okotuwın ikin min rafin e nətueintən, motos-irəkis rəhak netəmim
itəm Uhgın təmitəpun rəkis ilat, kən kuəfimın ilat kitiah.
32 “Nikitəmat otəkəike matəht nig u fik.† Nian ətuatip itəm nelmin min
kinotətuoun katəwiə, kən nimalin min kinoatəget, itəmat nəkotitun məmə
nian əh inəh itəm nakotasum lan rəhatəmat.
33 Kən e nolən ahmen min əm, nian nəkotəplan nəmtətin min əh, onəkotitun
məmə otəsuwəhən ekuwa min roiu agin.
34 İatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatig u-roiu, okul
kəsotimis rafinən mətoarus natimnat min əh okotuwa kol nıpahrienən lan.‡
35 Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən min rəhak okul kəsotikəən.”

Etəmim tikə itəm titun nuwamən rəha İesu Kristo

36 Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit təsitunən nian o aua ətuatip
rəha natimnat min əh. Nagelo min əpəh e neai kotəruru, kən io min Nəti
Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgın əm in titun nian ətuatip əh.
37 E nian io Nəti Etəmim ekuwa lan, otahmen e nian rəha Noah aupən ikin
itəm netəmim kəsotol əpen-əpenən ron.
38 E nian əh, itəm naruəh təsaiuən əh, netəmim koatəgwən, moatənim,
moatol marit, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-
pən Noah təmuwın imə e nıpəgnoa nego rəhan,
39 kən ilat kinotəruru nat naka otuwa mətoarus-pa naruəh təmaiı məmik
ilat rafin. In əh otol tahmen əm e nian Nəti Etəmim otuwa.
40 Etəmim kəiu e nasumən, kən okos kitiah, kapəs kitiah.
41 Pətan kəiu katuəpələh kitiah matioal nagwənən, kən okos kitiah, kapəs
kitiah.
42 “Tol nəhlan, nəkotəkəike motaiir, məto-inu nəkotəruru nian naka
rəhatəmat İərəməərə otuwa lan.
43 Məto nəkotəkəike motitun nat u. Okəmə etəm-iasol rəha nimə titun nian
ətuatip lapın itəm iakləh otuwa, kən in otəkəike mətaiir matehm wir nimə
məmə iakləh otəsəhapən muwın imə.
44 Kən itəmat min onəkotəkəike moatətul matip, məto-inu Nəti Etəmim
otuwa e aua əm itəm nikitəmat təsəhtən.
45 “Nikitəmat otəkəike matəht wir nolən rəha iolwək itəm in tenatig kən
tətəkəlim wir wək rəhan kən məsapəsən. Etəm-iasol təmələhəu məmə iolwək
əh otərəməərə e rəhan min rafin iolwək min məmə in otos-ipən nagwənən kəm
ilat e nian ətuatip.

24:29: Aes 13:10; 34:4; Esik 32:7; Joel 2:10,31; 2 Pita 3:10; Nol Əpən 6:12-13 * 24:29: Məta “nəsanənən
min əpəh e neai” tatəpsen-pən narmın min, o kəm-naka natimnat tahmen-pən e mit ne məwig əpəh e
neai. 24:30: Dan 7:13; Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 24:31: 1 Kor 15:52; 1 Tes 4:16 † 24:32: Nig
u fik tahmen e naip. ‡ 24:34: Suatip kit min rəha nəuhlinən ves 34 tatən məmə, “İatən pahrien kəm
itəmat məmə noanol u rəha İsrel otəsikəən mətoarus natimnat min əh okotuwa motol nıpahrienən lan.”
24:34: Mat 16:28 24:35: Mat 5:18 24:36: Wək 1:7; 1 Tes 5:1-2 24:37: Jen 6:5-8 24:39: Jen
7:21-23; Luk 17:26,27 24:42: Mat 25:13 24:43: Luk 12:39-40; Nol Əpən 16:15

⁴⁶ Kən okəmә etәм-iasol otuwa mәplan etәм tatәрәmәrә e iolwәk mīn rәhan, kən matol-wīr rәhan wәk, kən otos-ipән nәtouән kit kәм suah әh.

⁴⁷ Iatән-ipīnә nīpahrienән mәмә etәм-iasol әh otәlәhәu in tәрәmәrә e natīmnat rafin rәhan.

⁴⁸ Mәto okәмә iolwәk әh, in etәм rat, kən nīkin otәht mәмә, ‘Rәhak etәм-iasol tәsuwamән nuwәh,’

⁴⁹ kən mәtuoun matoh iolwәk mīn neen, kən muwīn magwән mәнim ilat netәм kotapīs.

⁵⁰ Kən etәм-iasol rәha iolwәk әh otuwa e nian ne aua itәм iolwәk nīkin tәsәhtән mәмә rәhan etәм-iasol otuwa lan.

⁵¹ Etәм-iasol әh otol nalpīnән asol kәм iolwәk әh kən mәрakin-pән ikīn rәha netәм rәhalat nәнән tәwīr, mәto nīkilat tamkīmīk. Ikīn әh, netәмim okotasәk moatәgәtain nәluilat.”

25

Nimaa nәghatән o nīpītan әlkәlәh ilat ten

¹ Kən Iesu tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “E nian itәм rәhatәmat Iәрәmәrә otuwa mīn, nәрәmәrәән rәha Uhgīn otol nәhlan. Nīpītan әlkәlәh* ilat ten kәmotiet lapīn mәмә okotuwīn e marīt kit, kən moatәsahgīn etәм otol marīt otuwa mos rәhan pәtan muwīn e rәhan nīmә, әpәh ikīn katol lafet ikīn. Ilat ten kәmotos rәhalat lait.

² Faif kotalmәl, kən faif kotenatīg.

³ Nīpītan mīn u ilat faif itәм kotalmәl kәmotos rәhalat lait mīn, mәto kәsotosән karasin mәsīn mīn o niuw-pәнән e lait.

⁴ Mәto nīpītan mīn u ilat faif itәм kotenatīg kәmotos rәhalat lait mīn, kən motos mīn karasin mәsīn o niuw-pәнән e rәhalat lait.

⁵ Kən etәм otol marīt tәsuwa uәhaiән, kən napīlән tīnatos ilat koatiuw nәм, kən mīnotapīl.

⁶ “Kən lapīn agīn, suah kit tәmagәt әfәмәh mәмә, ‘!Etәmim itәм otol marīt tatuwa u-roiu! !Otuwa motәplan!’

⁷ “Kən nīpītan әlkәlәh u ilat ten kәmotaiir motuarin asol rәhalat lait mīn.

⁸ Kən nīpītan itәм kotalmәl kotән-ipән kәм nīpītan itәм kotenatīg mәмә, ‘!Awi! Otos-ipa rәhatәmat mәsīn karasin mәto-inu rәhatimat karasin e rәhatimat lait kīnotamīr, otәsuwәhән kotәpīs.’

⁹ “Mәto nīpītan itәм kotenatīg kotән-ipән kәм ilat mәмә, ‘!Kәp! Karasin mīn u kәsotahmәнән o kitat rafin. Mәto otītәlig motuwīn motos-nәmtīn rәhatәmat neen karasin әpәh e stoa.’

¹⁰ “Mәto nian nīpītan itәм kotalmәl kәmotaliwәk motītәlig moatuwīn o karasin, kən etәм itәм otol marīt tәmuwa. Kən nīpītan әlkәlәh itәм koatәtul matip, kәmotuwīn ilat min e nәgwәнән rәha marīt, kən motuwīn imә. Kән kahtosīg e toa.

¹¹ “Uarisīg, nīpītan әlkәlәh itәм kotalmәl kәmotītәlig-pa motaun motәмә, ‘!Etәм-iasol, etәм-iasol! !Egәhan-in itәmat ekotīmнә imә!’

¹² “Mәto etәм otol marīt tәмән-ipән kәм ilat mәмә, ‘Iatән-ipīnә pahrien mәмә, io ekәрuru itәmat.’ ”

¹³ Kən nian Iesu tәmol namnun nimaa nәghatән, tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “Tol nәhlan, itәmat nәkotәkәike motaiir, mәto-inu nәkotәрuru nian ne aua rәha rәhatәmat Iәрәmәrә otuwa lan.”

Nimaa nәghatән e iolwәk e mәni kisil

^{24:47}: Mat 25:21,23 ^{24:51}: Luk 12:42-46 * ^{25:1}: Nīpītan әh, kәsotolән әh marīt. Koatos nup tuente ne. ^{25:1}: Luk 12:35; Nol Әpән 19:7 ^{25:11}: Luk 13:25-27 ^{25:12}: Mat 7:23 ^{25:13}: Mat 24:42

14 Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit mīn məmə, “Ekən mīn məmə e nian itəm rəhatəmat lərəmərə otuwa mīn, nərəmərəən rəha Uhgīn otol nəhlan. Etəm-iasol kit təmol əpen-əpenə məmə otaliwək muwīn e nəptən pīsīn kit muwīn isəu. Kən maun-in rəhan iolwək mīn kotuwa, kən tələhəu-pən e nelmīlat rəhan mənī mīn məmə okotol nat kit lan.

15 Təmos-ipən tətəu-pən nītunən rəhalat məmə okotol wək lan. E etəmim kitīəh, təmos-ipən kətīm faif kəmotər-motərioah e mənī, u mənī tepət pīk agīn. Kən kit mīn, təmos-ipən mīn kətīm kəiu tahmen əm, u mənī tepət pīk. Kən kit mīn, təmos-ipən kətīm kitīəh tahmen əm, u mənī tepət.† Kən etəm-iasol təmīet muwīn e rəhan naliwəkən.

16 Kən iolwək itəm təmos kətīm faif təmuwīn uəhai əm mol bisnes lan, kən təmos mīn kətīm faif mīn.

17 Kən tahmen-ahmen əm, iolwək itəm təmos kətīm kəiu, təmuwīn mol bisnes lan, kən mos mīn kətīm kəiu mīn.

18 Məto iolwək itəm təmos kətīm kitīəh, in təmuwīn mel noakīmīl məhluaigīn-pən mənī rəha rəhan etəm-iasol ikīn.

19 “Kən nup tepət tīnuwa mīnuwīn, kən etəm-iasol rəha iolwək mīn u tīnītəlig-pa, kən maun-in rəhan iolwək mīn məmə otəplan-tu məmə ilat kəmotol naka e mənī mīn itəm təmos-ipən kəm ilat.

20 Iolwək itəm təmos kətīm faif, təmuwa matos kətīm faif mīn itəm təmos, mətul e nīganəmtī etəm-iasol məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kətīm faif e nelmək. Kən emol bisnes lan, kən mos mīn iahgoau kətīm faif u.’

21 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Nəmol təwīr, kən ik iolwək təwīr itəm nataskəlīm wīr wək rəham kən məsapəsən. Nəmol təwīr nəhlan e natīmnat mīn əh noan məsīn, kən ekələhəu ik nakərəməərə e natīmnat tepət. ! Wa imə matīg ahgīn nagīenən rəha etəm-iasol rəham!’

22 “Iolwək itəm təmos-ipən kətīm kəiu kəm in, təmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Aupən nəmələhəu-pən kətīm kəiu e nelmək. Kən emol bisnes lan, kən mos mīn iahgoau kətīm kəiu u.’

23 “Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘Nəmol təwīr, kən ik iolwək təwīr itəm nataskəlīm wīr wək rəham kən məsapəsən. Nəmol təwīr nəhlan e natīmnat mīn əh noan məsīn, kən ekələhəu ik nakərəməərə e natīmnat tepət. ! Wa imə, kuagīn!’

24 “Iolwək itəm kəmos-ipən kətīm kitīəh kəm in, təmuwa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Ik etəm nakatəkəike pīk o netəmim. Kən ik natos nagwənən e nasumən itəm nəməsasum-inən, kən matəhl noa nīg e nīg itəm nəməsəfəən.

25 Kən eməgīn ik, məmə okəmə emərəkīn rəham mənī, kən onəköl nalpīnən asol kəm io, kən emos rəham mənī muwīn məhluaig-in e nīsīp. Ah, inu rəham mənī.’

26 “Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən məmə, ‘!Ik iolwək rat, ik iəlpah! Ik nəkitun rəkīs məmə iakatos nagwənən e nasumən itəm esasum-inən, kən matəhl noa nīg e nīg itəm eməsəfəən.

27 ? Tahro nəsuwīnən mələhəu-pən rəhak mənī e bank, u in nimə rəha nələhəuən mənī? Okəmə nəmol nəhlan, nian emītəlig-pa, ekuwīn mos rəhak mənī, kən ekos mənī məsīn mīn itəm bank otos-īpa.’

28 Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm rəhan iolwək pīsīn məmə, ‘Os-irəkīs mənī ron mos-ipən kəm iolwək u itəm təmos kətīm faif,

† 25:15: Nəghatən Kris ətuatīp tatən məmə, təmos-ipən “talen” pīsīn pīsīn mīn kəm ilat, faif talen, ne tu talen, ne wan talen. Faif talen tahmen e tuente-faif-milian watu. Tu talen tahmen e ten-milian watu. Kən wan talen tahmen e faif-milian watu. 25:15: Rom 12:6 25:21: Mat 24:45-47; Luk 16:10

²⁹ mæto-inu etəmim u itəm tinos rækis nat kit mol wæk lan tuwa mepæt, kæn okos-ipən neen mīn, rəhan natimnat tepæt. Mæto etəmim itəm tæsolwækən rəhan tuwa mepæt, okos-irækis rafin natimnat ron.

³⁰ Kæn iolwæk u iəlpah itəm təruru nolən nat təwir kit, ərakin-pən ihluə e napinəpən, ikin əh kətasək ikin katəgətain nəluitəm.’ ”

Sipsip mīn ne nəni mīn

³¹ Kæn Iesu təmən-ipən məmə, “Nian Nəti Etəmim otuwa e nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəhan, ilat nagelo mīn rafin, in Kig, kæn in otəpələh e rəhan jea rəha Kig matərəmərə e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag rəhan.

³² Netəmim rafin e noanol mīn rafin e nətueintən, okotuəfimīn ilat mīn e niganəmtīn, kæn in otoor netəmim tahmen e etəmim itəm tatehm sipsip mīn tator sipsip mīn ne nəni mīn.

³³ In otoor sipsip mīn kotuwa kan e nelmīn matip, kæn nəni mīn okotuwīn e nelmīn mol.

³⁴ “Kæn Kig otən-ipən kəm netəm mīn un e nelmīn matip məmə, ‘Otuwa, itəmat u itəm Uhgīn təmawte-in rækis rəhan nəwirən kəm itəmat. Otuwa motos nat naka u itəm Uhgīn təmələhəu pisin rəhatəmat. Otuwa motatig ahgīn nərəmərəən rəhan itəm təmol əpen-əpenə lan aupən təpanol nətueintən.

³⁵ Otuwa motos, mæto-inu nian nəumis təmus io, nəmotos-ipa nagwənən ekun; kæn emətoaoa, nəmotos-ipa nəhau ekənim; kæn io iapispis, nəmotit io kotuwīn e rəhatəmat latuənu;

³⁶ kæn rəhak napən tikə, kæn nəmotos-ipa napən kəm io; kæn matimis, nəmotehm wir io; kæn emətatig e kalapus, nəmotuwa kuag-pənin io.’

³⁷ “Kæn netəm kotətuatip okotən-ipən kəm in məmə, ‘?Iərəmərə, nian naka emotəplan ik nəumis təmus ik, kæn emotagwən ik; o nəmoaoa, kæn emotos-ipinə nəhau məmə nakənim?

³⁸ ?Nian naka emotəplan ik iapispis, kæn emotit ik motuwa latuənu; o rəham napən tikə, kæn emotos-ipinə napən kəm ik?

³⁹ ?Nian naka emotəplan ik nakatimis, o nəmətatig e kalapus, kæn emotimnə kuag-pənin ik?’

⁴⁰ “Kæn Kig otən-ipən məmə, ‘Iatən-ipinə nīpahrienən məmə nat naka itəm nəmotol kəm piak mīn u kit, nat ənnapin in ian-rat, mæto nəmotol kəm io.’

⁴¹ “Kæn in otən-ipən kəm netəm mīn u e nelmīn mol məmə, ‘Otuwīn isəu ron io. Uhgīn tinələhəu rækis rəhatəmat nalpinən. Otuwīn e nigəm asol itəm tatuəp namnun tikə u Uhgīn təmol rəha Setan ne nagelo mīn rəhan.

⁴² Otuwīn isəu mæto-inu nian nəumis təmus io, nəsotos-ipamən nagwənən kit məmə ekun; kæn emətoaoa, nəsotos-ipamən nəhau məmə ekənim;

⁴³ kæn io iapispis, nəsotaun-inən io məmə ekuwa latuənu; kæn rəhak napən tikə, nəsotos-ipamən napən kit rəhak; kæn ematimis, mətatig e kalapus, nəsotuwamən kuag-pənin io.’

⁴⁴ “Kæn ilat mīn okotən-ipa məmə, ‘!Iərəmərə! ?Nian naka itəm emotəplan ik nəumis təmus ik, o mætoaoa, o ik iapispis, o rəham napən tikə, o nəmatimis, o nəmətatig e kalapus kæn eməotimnə kuag-pənin ik?’

⁴⁵ “Kæn in otən-ipən kəm ilat məmə, ‘Iatən-ipinə pahrien kəm itəmat məmə, okəmə nəməsotasituən e piak mīn u kit, nat ənnapin in ian-rat, mæto nəməsotolən kəm io.’

⁴⁶ “Kæn ilat okotuwīn motos nalpinən itəm namnun tikə. Mæto netəmim kotətuatip okotos nəmegəhən lilin.”

26

*Nalpakauən o
nohamnuən Iesu*

(Mak 14:1-2; Luk 21:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian Iesu təmöl namnun nəghatən mīn əh kəm rəhan netəmim, kən mən-
ipən kəm ilat məmə,

² “Nəkotitun məmə lafet rəha Nuhagego-inən* otuwa, nian kəiu əm əh-ikin.
Kən io, Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən io məmə okətu-pər e nig kəməluau.”

³ Kən pris asol mīn ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotuəfīmīn ilat
mīn e nimə rəha pris asol aḡin u nərgin u Kaeafas.

⁴ Kən moatəlpəkau məmə okotaskəlīm Iesu e nolən eko-eko, kən moto-
hamnu in.

⁵ Məto motən məmə, “Sənəmə e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, okol
məta netəmim kotoh ilat mīn.”

*Pətan kit təmau Iesu
e nat pien-pien*

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶ Nian Iesu əpəh e Petani e nimə rəha suah əh, nərgin u Saimon u leprosi
təmöl,

⁷ kən pətan kit təmuwa ron mos senta kit u nəmtin tiəkis, kəmiuw-pən e pətəl
kəmöl e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən məmə alapasta. Nian Iesu tatəpələh e
tepil mətagwən, kən pətan u təmau rəhn-kapə e senta un.

⁸ Nian netəmim rəha Iesu kəmotəplan nat əh, neməha təmöl ilat, motən
məmə, “?Tahro katərəkīn nat u?”

⁹ Senta u, kitun nol-salim-inən, kən kos məni asol lan, kos-ipən kəm ian-rat
mīn.”

¹⁰ Məto Iesu tinitun nəghatən itəm koatən, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “?
Tahro noatən rat pətan u? In təmöl nat təwir aḡin kəm io.

¹¹ Ian-rat mīn nian rafin kotatig itəmat mīn ilat. Məto io, okol esatigən kitat
mīn itəmat nian rafin.

¹² Nian təməhtəg-pən e nīpətik, təmöl məmə otol əpen-əpenə o nitənimən io.

¹³ Iatən pahrien kəm itəmat məmə, ikin mīn rafin e nətueintən itəm okən-
iarəp namnusən təwir u, kən okəkəike kən-iarəp mīn nat naka itəm pətan u
təmöl, kən nikilat otatəht mīn in.”

*Pris asol mīn kəmotatou Jutas məmə otegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan
tikimīr mīn*

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

¹⁴ Kən netəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgin u Jutas Iskariot, təmuwīn məplan
pris asol mīn, ¹⁵ kən mən-ipən məmə, “?Onəkotos-ipa naka kəm io okəmə
ekegəhan-in-pinə Iesu kəm itəmat?” Kən kəmotafin məni ilat rafin tate itəm
kəmöl e silfa.

¹⁶ Kən tətəuon e nian əh, Jutas təmategəs-in suatip məmə otegəhan-in-pən
Iesu e nelmi rəhan tikimīr mīn.

Namnun nagwənən

(Mak 14:12-25; Luk 22:7-23; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

¹⁷ Nian e nətuounən itəm rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, netəmim
rəha Iesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “?Nakolkeike məmə itimat
ekotol əpen-əpenə hiə rəham nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən məmə
nakagwən ikin?”

* **26:2:** lafet rəha Nuhagego-inən in ‘Pasova’ e nəghatən Bislama. **26:2:** Eks 12:1-27; Mat 20:18
26:7: Luk 7:37-38 **26:11:** Dut 15:11 **26:15:** Sek 11:12; Jon 11:57 **26:17:** Eks 12:14-20

18 Kən Iesu təmən-ipən məmә, “Otuwın әpәh e taon, kən onәkotәplan suah kit itәм ekән kәм itәmat, kən nakotән-ipән kәм in mәмә, ‘Iәgәtun tatән mәмә: Nian itәм Uhgın tәmitәpun rәkis mәмә rәhak, tinuwa iuәhkir. Kән ekol lafet rәha Nuhagego-inән kitiәh itәmat rәhak netәmim mın e rәham nimә.’ ”

19 Tol nәhlan rәhan netәmim kәmotol nat naka itәм Iesu tәмән mәмә okotol o nol әpen-әpenәән o nagwәнән rәha lafet rәha Nuhagego-inән.

20 Nian tınehnaipән, Iesu tatәpәlәh ilat rәhan netәmim tuelef әpәh e tepil.

21 Kән nian kәmotagwән, kән tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “Iatән pahrien kәм itәmat mәмә itәmat kit otegәhan-in-pән io e nelmi tikimır mın rәhak.”

22 Kән nikilat tinәpou, kән moatән-ipән kәм Iesu kitiәh kitiәh mәмә, “?Eh, Iәrәmәrә, pah u? ?Io?”

23 Kән Iesu tәмән-ipән mәмә, “Etәmim itәм otegәhan-in-pән io e nelmi tikimır mın rәhak, in rәhak kit itәм tatos nigın pıret mos-ipән meer e plet kitiәh әm itımlau mın.†

24 Io, Nәti Etәmim, iatuwın e suatıp rәhak, tahmen-ahmen әm e nәghatән kәmәte lak. !Mәto kәsi, nahmәән asol o etәм u itәм otegәhan-in-pән Nәti Etәmim e nelmi rәhan tikimır mın! Tәwir pik agın mәмә tәmәsaiir-әmән.”

25 Kән Jutas u etәм otegәhan-in-pән Iesu e nelmi rәhan tikimır mın tәмән-ipән mәмә, “Iәgәtun. ?Pah әh? ?Io?”

Mәto Iesu tәмән-ipән mәмә, “Әwәh, ik. Ik atıp nәmән.”

26 Nian kәmoatagwән, Iesu tәmos pıret, mәfak ron, mәmkas, mos-ipән kәм rәhan netәmim, mән-ipән mәмә, “Otos motun, inu nıpәtik.”

27 Kән mos kap wain, mәfak ron, mos-ipән kәм rәhan netәmim, mән-ipән mәмә, “Otәnim, itәmat rafın.

28 Inu nıtak itәм tatol mәмә nәniәkisән rәha nasituән in tatәtul matәmegәh. Nıtak u okәhtәg o netәmim tepәt mәмә ofafәl rәkis rәhalat nolән rat mın.

29 Iatән pahrien kәм itәmat mәмә ekәsәnim mınән wain u mәtoarus nian itәм ekәnim wain wi kitat mın itәmat әpәh e nәrәmәrәән rәha Tata rәhak.”

30 Nian kәmotan napuән әfak kit, motiet motuwın e Nıtot Rәha Nıg U Olif.

Iesu tәмән-iarәp mәмә

Pita otapәs in

*(Mak 14:26-31; Luk 22:31-34;
Jon 13:36-38)*

31 Kән Iesu tәмән-ipән kәм ilat mәмә, “O lapın әm u, nakotapәs rәhatәmat nahatәtәән lak o nat naka itәм okol lak. Naoa Rәha Uhgın itәм tәkәike mol nıpahrienән, tәмән mәмә,

‘Io ekohamnu etәmim itәм tatehm sipsip mın, kән sipsip mın okotan kitiәh kitiәh.’

32 Mәto nian ekәmegәh mın e nimisән, iakaupән muwın әpәh Kalili, kән itәmat nәpanotuarisig.”

33 Kән Pita tәмән-ipән mәмә, “Mәtan, ilat rafın okotapәs rәhalat nahatәtәән lam, mәto io, kәp, esapәsән rәhak nahatәtәән lam nian kit ne.”

34 Kән Iesu tәмән-ipән kәм Pita mәмә, “Iatән-ipınә pahrien kәм ik mәмә, lapın әm u, uarisig mәnıg tәpanımnән, onakән mau kisil mәмә nәkәruru io.”

35 Mәto Pita tән mәмә, “Nat әpnapın ekәkәike mımıs kilau mın ik, okol ekәsәnән mәмә ekәruru ik.” Kән rәhan rafın netәmim kotән mın tahmen e Pita.

† 26:23: E nian rәha Iesu, nian netәmim kotagwән kәlәh, in nәmtәtin mәмә rәhalat niel in tәwir.
26:23: Sam 41:9 26:28: Eks 24:8; Jer 31:31-34; Sek 9:11; 1 Kor 10:16 26:30: Luk 22:39; Jon 18:1
26:31: Sek 13:7; Jon 16:32 26:32: Mat 28:7,16 26:34: Mat 26:69-75

Iesu tāmāfak əpəh Ketsemani
(Mak 13:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Kən Iesu ne rəhan netəmim kəmotuwın ikın kit katən məmə Ketsemani, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatəpələh ikın-u, pəs io ekuwın ikın əh məghat kəm Uhgın e nəfakən.”

³⁷ Kən təmit Pita ne nəti Sepeti mil ilat min, kən nikin tınahmə pık, kən tınəto tərət.

³⁸ Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “İakəto nıkık tınahmə pık, iuəhkır ekımıs lan. İtəməhal ətəhləpələh ukın-u, mətəhlaiir kitat min io.”

³⁹ Kən muwın noan məsın əm, meiuaiu misin-pən rəhn-kapə e nisip matəfak, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə suatıp kit mın əh-ikın o rəham nalpəkauən, pəs nakohrəkıs ron io nəratən itəm tatuwa. Məto sənəmə nakol nəwiak, məto nakol nəwiam.”

⁴⁰ Kən təmitəlig-pa məplan iləhal kətəhlapıl. Kən təmən-ipən kəm Pita məmə, “?Təhro nəşəhlaiirən kitat min io o aua kitiah əm ne?”

⁴¹ Atəhlaiir kən mətəhaləfak məmə nəşəhaluwınən ima nos-ipən-os-ipənən. Nıkitəməhal tolkeike, məto nıpətıtəməhal təpou.”‡

⁴² Kən mıtəlig-pən mın matəfak mətau kəiu, matən məmə, “Rəhak Tata, okəmə ekəkəike mos nəratən itəm tatuwa, kən pəs nakol nəwiam.”

⁴³ Kən nian təmitəlig-pa, təməplan iləhal kınəhlapıl məto-inu napılən tınos iləhal.

⁴⁴ Kən tapəs iləhal mıtəlig-pən mın matəfak mətau kısıl, matən əm nəghatən kitiah əm.

⁴⁵ Kən mıtəlig-pa mən-ipən kəm iləhal məmə, “?Nəkətəhlapıl əh mətəhlameg, o? Əhaləplan-tu, aua tınatuwa iuəhkır, kən io Nəti Etəmim, okegəhan-in-pən e nelmi netəm nol təfagə rat.

⁴⁶ !Əhalətul-ta, koatuwın! !Etəmim u tatuwa itəm otegəhan-in-pən io e nelmi rəhak tıkimır mın!”

Tıkimır mın rəha Iesu kəmotıləs motaskəlım
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53;
Jon 18:2-11)

⁴⁷ Nian Iesu təmatəghat-əh, Jutas, in etəm tuelef kit rəha Iesu, təmıet-arəpa ilat nımanın netəmim itəm koatəmık naip asol rəha nəluaginən ne kəsou-əsou. Pris asol mın ne netəm-iasol rəha noanol rəha İsrel kəmotahl-ıpa ilat.

⁴⁸ Jutas təmən-ipən rəkıs nəghatən kəm ilat məmə, “Pah u itəm ekətuilim-pən lan, kən nakotaskəlım in.”

⁴⁹ Kən roiu agın, Jutas təmalıwək muwın o Iesu mən-ipən məmə, “!Təwır, İəgətun!” kən mətuiilim-pən lan.

⁵⁰ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Io kit, ol nat naka itəm nəmuwa ron.”

Kən netəmim kəmotalıwək motaskəlım Iesu məmə okotıləs-ipən e kalapus.

⁵¹ Kən etəmim kit rəha Iesu təmea-pən miuw rəkıs rəhan naip asol rəha nəluaginən, kən moahın naip tətə-rəkıs matəlgı slef rəha pris asol agın.

⁵² Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aii-pən rəham naip e nəmeen, məto-inu netəm mın u itəm koatoahın naip, okotımıs e naip.

⁵³ ?Nıkim təht məmə ekəruru naun-inən rəhak Tata, kən roiu agın otahl-ıpa nagelo mın taosan tepət tepət§ məmə okotasıtu lak?

⁵⁴ Məto okəmə ekol nəhlan, okol Naoa Rəha Uhgın otəsuwamən mol nıpahrienən lan, itəm tatən məmə otuwa tol nəhlan.”

26:38: Jon 12:27 ‡ **26:41:** Iesu tolkeike məmə iləhal okəhalətul-ıəkıs məşəhalapəsən rəhalat nahatətən lan. Afın mın ves 31-35. **26:46:** Jon 14:31 **26:51:** Jon 18:26 **26:52:** Jen 9:6; Nol Əpən 13:10 § **26:53:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “kampani rəha nagelo tuelef,” itəm tahmen e nagelo sepınte-tu-taosan.

⁵⁵ E nian əh, Iesu təmən-ipən kəm nımanin netəmim məmə, “?Tahro nəmotuwa motəmik naip asol mın ne kəsou-əsou mın? ?Nikitəmat təht məmə io iatol nəluaginən o nahwinən kapman, o? !Kəp! Nian rafin iakatəpələh əpəh e Nımə Rəha Uhgın matəgətun netəmim, kən nəsotuwamən motaskəlīm io.

⁵⁶ Məto natımnat mın əh rafin tınuwa mol nıpahrienən lan məmə Naoa Rəha Uhgın itəm ien mın aupən kəmotəte otuwa mol nıpahrienən lan.” Kən rəhan mın netəmim kəmotapəs in motagım.

*Iesu təmətul e
nıganəmti kaonsel*

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Netəm mın u itəm kəmotaskəlīm Iesu, kəmotiləs motuwın o Kaeafas u in pris asol agın. İkin əh, iəgətun mın rəha Lou ne netəm-iasol mın rəha noanol rəha İsrel, koatuwa motuəfımın ikın.

⁵⁸ Məto Pita tətən təlig-təlig matuarisig-in Iesu, muwın əpəh e latuənu rəha pris asol agın. Kən təmuwın əpəh e iat matəpələh ilat mopael mın məmə otəplan-tu məmə okol naka e Iesu.

⁵⁹ Pris asol mın ne netəmim rafin rəha kaonsel koategəs-in nəghatən eiueiuə mın e Iesu məmə okotohamnu in o nəghatən mın əh.

⁶⁰ Məto kəsotəplanən nolən rat kit rəhan o nəghatən eiueiuə mın rəha netəmim, nat əpnapın nəghatən eiueiuə mın tepət kəmotiet.

Kən əmun, etəmim kəiu kuea aupən,

⁶¹ kən muən-iarəp məmə, “Suah u təmatən məmə tıtun nərəkınən Nımə Rəha Uhgın, kən miləkın mın e nian kısıl əm.”

⁶² Kən pris asol agın tətul mən-ipən kəm Iesu məmə, “?Tahro nəsəghatən? ?Tahro e nəghatən mın əh itəm koatən-iarəp tatıləs pikən ik?”

⁶³ Məto Iesu təpnapın əm məsəghatən.

Kən pris asol agın təmən-ipən kəm in məmə, “Onakəkəike mos noanawıl kit e Uhgın itəm tatəmegəh, kən mən-iarəp nıpahrienən kəm itımat məmə ik Nəti Uhgın ne Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa, o kəp.”

⁶⁴ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Əwəh, tol əm məmə inu nəmən mihin ne. Məto ekən-ıpınə kəm itəmat rafin məmə, e nian itəm otuwa, onəkotəplan io Nəti Etəmim ekatəpələh e nıkalın matıp rəha Uhgın u Etəm Təsanən Agın, kən mateiuaiu-pa e neai e nımal napuə.”

⁶⁵ Kən pris asol agın təməhap rəhan napən məto-inu tatəto tərət o nəghatən rəha Iesu, kən mən məmə, “!Tatəghat rat e Uhgın!* ?Tahro məmə suah kit mın təkəike məghat mın lan? Otətəlig-in-tu, nəmotətə nəghatən rat əh.

⁶⁶ ?Nikitəmat təht məmə naka?”

Kən kəmotən-ipən məmə, “Otəkəike mımıs.”

⁶⁷ Kən kəmotagəh əpnapın əm nıganəmtin, kən motaht e nelmılat. Neen kotem e nelmılat,

⁶⁸ kən motən-ipən məmə, “Ei, Kristo. ?Ən-iarəp e nəsanənən rəha Uhgın məmə pah təmoh ik?”

Pita təmən məmə təruru Iesu

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ E nian əh, Pita tatəpələh ihluə e iat rəha nımə, kən iolwək kit pətan əkəku tuwa ron mən-ipən kəm in məmə, “İk mın u, nəmatuarisig-in Iesu, etəm Kalili.”

26:55: Luk 19:47; 21:37 **26:61:** Jon 2:19-21 **26:63:** Aes 53:7; Mat 27:12 **26:64:** Sam 110:1; Dan 7:13; Mat 24:30 * **26:65:** Etəm-iasol rəha pris mın təmən məmə Iesu təmən rat Uhgın məto-inu Iesu tətən məmə in tahmen əm e Uhgın. **26:65:** Mat 9:3; Jon 10:33 **26:66:** Lev 24:16; Jon 19:7 **26:67:** Aes 50:6; 53:5

⁷⁰ Məto Pita təmən-iamnin kəm ilat rafin məmə, “İəkəruru nat un itəm nakatən.”

⁷¹ Kən maliwək muwın e ket rəha iat, kən ikin əh pətan əkəku kit mın təməplan in, kən təmən-ipən kəm netəmim ikin əh məmə, “Suah u kit u təmatuarisig-in İesu Etəm Nasaret.”

⁷² Məto Pita təmən-iamnin əskasik mın mos noanawıl məmə, “İəkəruru suah əh!”

⁷³ Təsuwəhən, netəm mın u koatətul ikin əh kotuwın o Pita motən-ipən məmə, “Pahrien məmə ik kit əh, məto-inu nolən rəha nəghatən rəham tahmen əm elat.”

⁷⁴ Kən tınətuoun maun-in nəratən mın koatısi-pən o Uhgın moatuwa ron okəmə teiuə. Kən təmos noanawıl məmə, “İəkəruru suah əh!”

Kən roiu agın, mənig təmimnən.

⁷⁵ Kən Pita nıkin təht nəghatən itəm İesu təmən kəm in məmə, “Uarisig mənig otimnən, onakən mau kisil məmə nəkəruru io.” Kən Pita təmiet muwın ihluə, kən təmasək təmasək.

27

Jutas təmaril atıp in

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

¹ Laulaugin agın, pris asol mın rafin ne etəm-iasol mın rəha netəmim kəmotuəfimin mın motəte noa məmə okotətəu-pən suatıp naka o nohamnuən İesu.

² Kəmotəlis in, kən motiləs motuwın motəhlman-pən e nelmi Pailat, kapman rəha Rom.

³ Nian Jutas u etəm təmegəhan-in-pən İesu e nelmi rəhan tikimır mın, təməplan məmə kəmotiuw-iarəp İesu məmə otimis, nıkin tınahmə pık o nat naka itəm təmol, kən təmik məni tate əh itəm kəmol e silfa, məmki-pən kəm pris asol mın ne etəm-iasol mın rəha noanol rəha İsrəl.

⁴ Kən mən-ipən məmə, “Emol təfagə məto-inu emegəhan-in-pən e nelmi tikimır mın suah kit itəm təsolən nat tərət kit.”

Kən kotən-ipən məmə, “Inu nat əpnapın əm otəmat. Nat kit rəham əm.”

⁵ Tol nəhlan, Jutas təmərakin-pən məni əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kən in miet magım muwın maril atıp in.

⁶ Kən pris asol mın kəmotuwın motuwər məni, kən motən məmə, “Təsətuatıpən e rəhatat Lou məmə okotələhəu-pən məni u ilat məni rəha Nimə Rəha Uhgın, məto-inu kəmos-nəmtin nita etəmim lan.”

⁷ Kən koatən məmə okotos məni əh kən kos-nəmtin nəptən kit u aupən katən məmə, “nəptən rəha suah kit itəm tatol sospən e nəptən,” kən koatən məmə okatitənim iapıspis mın ikin.

⁸ Tol nəhlan, muwa mətoarus-pa u-roiu, netəmim kotaun-in nəptən əh məmə, “Nəptən Rəha Nita.”

⁹ Kən nəghatən naka itəm ien Jeremaea təmən aupən, təmuwa mol nıpahrienən lan. Təmən məmə, “Kəmos məni tate əh itəm kəmol e silfa, inu nəmtin itəm netəm İsrəl kəmotən o suah u,

¹⁰ kən koatos məni əh məmə okotos-nəmtin ‘nəptən o nolən sospən,’ tahmen əm məmə İərəmərə təmən kəm io.”

İesu təmətul e nıganəmti Pailat

(Mak 15:2-15; Luk 23:3-5, 13-25; Jon 18:33-19:6)

11 Kən Iesu təmuwın mətul e nıganəmti Pailat, kən təmətapəh ron məmə, “? Ik kig rəha netəm Isrel?”

Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Ik nəmən mihin.”

12 Nian pris asol mın ne etəm-iasol mın rəha Isrel koatən-iarəp nəghatən mın e Iesu, məto Iesu təsuhalpınən rəhalat nəghatən.

13 Kən Pailat təmən-ipən kəm in məmə, “? Nakatəto nəghatən mın itəm koatən tatıləs pikən ik, o kəp?”

14 Məto Iesu tərnapın əm məsəghatən məsuhalpınən nəghatən kit ilat katən, kən Pailat, narmın təmiwig pik.

15 Kən e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, in nolən rəha kapman məmə otahl-iarəp etəmim kit e kalapus itəm nımanin netəmim kəmotən.

16 E nian əh, etəm kit tatəməhl e kalapus, nərgın u Parapas. Kən netəmim rafin kotıtun məmə in təmol tərət pik agın.

17 Kən nian nımanin netəmim kınotuwa, kən Pailat təmətapəh olat məmə, “? Nakotolkeike məmə ekahl-iarəp pah e kalapus tiet matuwın, Parapas, o Iesu, kətaun-in məmə Kristo?”

18 Təmən nəhlan məto-inu in titun məmə kəmotegəhan-in-pən Iesu e nelmin məto-inu koatətəhak o Iesu.

19 Nian Pailat tatəpələh e jea rəha nakilən nəghatən, rəhan pətan tahl-ipən nəghatən kəm in məmə, “Suah un təsolən nat tərət kit. Əsolən nat kit lan, məto-inu emapılaiir lan, kən roiu iatəto tərət agın ron.”

20 Məto pris asol mın ne netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel kəmotəghat kəm nımanin netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, kən kotohamnu Iesu.

21 Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Suah mil u, in pəhruən lan ekahl-iarəp?”

Məto nımanin netəmim kəmotən-ipən məmə, “Parapas.”

22 Kən Pailat təmən-ipən məmə, “?Kən oekahro Iesu u kətaun-in mə Kristo?”

Kən nımanin netəmim rafin kəmotən-ipən məmə, “!Okətu-pər e nig kəluau otimis!”

23 Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, “?O naka? ?Təmol nat tərət naka?”

Məto nımanin netəmim kəmotagət əfəməh, motən məmə, “!Okətu-pər in e nig kəluau otimis!”

24 Kən nian Pailat təməplan məmə okol təsələhəuən nəghatən rəhalat, kən ilat kınəotətul matıp o nəmouən, kən tos nəhau maikuas e nelmin əupən e nımanin netəmim, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən kit rəhak tıke o suah u, məmə nıtan otəməhl-pa lak. !Nimisən rəhan tatəməhl-pınə e nelmitəmat!”

25 Kən netəmim rafin kəmotən məmə, “!Pəs nıtan təməhl-pa otimat ne nisualkələh mın rəhatimat mın!”

26 Kən Pailat təməhl-iarəp megəhan-in-pən Parapas kəm ilat. Məto təmən məmə okalis Iesu, kən təmegəhan-in-pən in məmə okətu-pər e nig kəluau məmə otimis.

Mopael mın kəmoatol milə e Iesu

27 Kən mopael mın rəha Pailat kotıləs Iesu motuwın əpəh imə e nimə asol rəha kapman, katən məmə Praetorium. Kən kəmotəun-in rafin mopael mın kotuwa kitəlau lan.

28 Kən motəmki-rəkis rəhan natimnat, motuwın-in-pən kot tasiə kit kəm in, tahmen e kot rəha kig kit.

²⁹ Kæn motuarin-uarin nol itəm tol nihlæn-nihlæn motol hat lan, motəfauin-pæn e rəhn-kapə Iesu motol milə lan məmə in hat rəha kig kit. Kæn motələhəu-pæn noanig kit e nelmin matip, kæn motisin nulilat aupən in, motol milə lan, motən-ipən məmə, “!Ekotisiai-in ik, kig rəha netəm Isrel!”

³⁰ Kæn motagəh lan, kæn motiləs noanig motoh rəhn-kapə lan mau tepət.

³¹ Nian kinotol rəkis milə lan, kæn motəpeg rəkis kot tasiə, motuwın-in-pən min rəhan natimnat. Kæn motiləs motuwın məmə okotətu-pər e nig kəluau məmə otimis.

Kəmatu-pər Iesu e nig kəluau

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43;

Jon 19:17-27)

³² Nian kəmoatuwın, motəplan etəm Saerin kit, nərgin u Saimon, kæn moatakəike kəm in məmə otiləs nig kəluau. ³³ Kəmotuwa ikin kit katən məmə, Kolkota, u nipətın tatən məmə Louipıl-uipıl.

³⁴ Ikin əh kəmotəmki-pən wain kəm Iesu itəm kəmeapətıp e nat tarıp. Məto nian Iesu təmənım asgəwın, kæn mapəs nənımən.

³⁵ Nian kəmatu-pər e nig kəluau, kæn moturin taes o rəhan natimnat.

³⁶ Kæn moatəpələh moatuag-pən moatehm Iesu ikin əh.

³⁷ Ilis e rəhn-kapə, kəmotəte nipəgnəmtın nənən. Tatən nəhlan məmə, INU IESU, KIG RƏHA NETƏM ISREL.

³⁸ Kæn etəmim kəiu itəm kətioh netəmim mətuakləh-in rəhalat natimnat, kəmatu-pər ilau e nig kəluau, kit e nıkalın matip, kit e nıkalın mol.

³⁹ Kæn netəm min u itəm kəmotaliwək motuwa moatuwın, motən-ipən nəghatən rat kəm Iesu, moturin-urin rəhalat-kapə,

⁴⁰ moatən məmə, “Nəmatən məmə onakərəkın Nimə Rəha Uhgın kən ik pisin əm miləkın o nian kışil. !Osmegəh atıp ik! !Kən eiuaiu e nig kəluau okəmə ik Nəti Uhgın pahrien!”

⁴¹ E nolən ahmen min əm, pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel kotal milə lan,

⁴² motən məmə, “Təmosmegəh netəmim, məto okol təruru nosmegəh atıpən in. In kig rəha Isrel. Okəmə tatite atıp e nig kəluau, kæn okotən nipahrienən lan.

⁴³ Tətahatətə e Uhgın. Pəs Uhgın tıləs-irəkis in əh-roiu okəmə in tolkeike, məto-inu təmən məmə in Nəti Uhgın.”

⁴⁴ E nolən ahmen min əm, iətgəhl lou mil itəm kəmatu-pər iləhal min in e nig kəluau, kətuən-ipən nəghatən rat tepət kəm in.

Iesu tınımis

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49;

Jon 19:28-30)

⁴⁵ Kæn e tuelef klok mətoarus-pən tri klok, napinəpən təmeiuaiu mirəfin nat.

⁴⁶ Kæn iuəhkır e tri klok ehnaipən, Iesu təmasək əfəməh mən məmə, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” u nipətın təmə, “!Uhgın rəhak, Uhgın rəhak! ?Tahro nakatapəs io?”

⁴⁷ Nian netəmim neen itəm kəmoatətul əh-ikın kəmotətə təmasək əfəməh nəhlan, kæn kotən məmə, “In tətəun-in Elaija.”

⁴⁸ Roiu agın, kit təmaiu muwın miləs nat kit tame-ame tahmen e katən,* kæn mau e wain u tagın, maru e nig, kæn miləs-ipən məmə Iesu otənım.

⁴⁹ Kæn ilat min neen kotən-ipən məmə, “Apəs əm. Pəs koatəplan okəmə Elaija otuwa mosmegəh in, o kəp.”

27:30: Aes 50:6 **27:34:** Sam 69:21 **27:35:** Sam 22:18 **27:38:** Aes 53:12 **27:39:** Sam 22:7;

109:25 **27:40:** Mat 26:61; Jon 2:19 **27:43:** Sam 22:8 **27:46:** Sam 22:1 * **27:48:** Nat u tahmen e nımismis matres. **27:48:** Sam 69:21

⁵⁰ Kən nian Iesu təmasək əfəmäh mın, megəhan-in atıp məmə otimis, kən rəhan namegən tiet.

⁵¹ E nian ətuatıp əh, nıməhan itəm tatəkul e Nımə Rəha Uhgın təməhap mol məsin kəiu, təmətuoun əpəh ilis muwa mol namnun əpəh ləhau. Namig təməloal, kən kəpiel mın kəmotimismis.

⁵² Kən suwıt mın itəm kəmol e nıpəg kəpiel kəmotəhap motoag, kən netəm kotətuatıp tepət itəm kəmotimis rəkis, kəmotəmegəh mın.

⁵³ Kəmotiet e suwıt mın kəmol e nıpəg kəpiel, kən uarisig Iesu təməmegəh e nımisən, ilat kəmotuwın əpəh Jerusalem motiet-arəp o netənim tepət.

⁵⁴ Kən nian etəm-iasol rəha mopaal mın rəha netəm Rom ilat netəm mın u itəm kəmoatehm Iesu, kəmotəplan namig ne natimnat mın əh, kəmotəgin pik, kən motən əfəmäh məmə, “!Nıpahrienən, inu Nəti Uhgın pahrien!”

⁵⁵ Nıpitan tepət kəmoatətul isəu moatəplan. Aupən ikın kəmotiet Kalili moatətəu-pən Iesu moatasitu lan e nat pisin pisin mın.†

⁵⁶ Ilat mın neen u Meri Maktala, kən Meri u mama rəha Jemes ne Joses, kən mama rəha nəti Sepeti mil.

Kəmitənim Iesu
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56;
Jon 19:38-42)

⁵⁷ Etəm Aramatia u rəhan nautə tepət, nərgin u Josep, in etənim kit rəha Iesu. Nian tınatuwa iuəhkir o napinəpən,

⁵⁸ təmuwın məplan Pailat, kən tətəpəh-in nıpəti Iesu, kən Pailat tegəhan-in nıpəti Iesu kəm in.

⁵⁹ Kən Josep təmiləs nıpəti Iesu muwın malpin e nıməhan ruən wi kit, nərgin u linen,

⁶⁰ kən miləs muwın miləs-ipən e suwıt wi kəmel e kəpiel. Suwıt u in rəha Josep. Kən məsəpəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosig-in nıpəg kəpiel lan, kən matuwın.

⁶¹ Meri Maktala, ne Meri kit mın kətuəpələh əh iuəhkir o suwıt.

Mopaal mın itəm kəmoatehm nıpəg kəpiel

⁶² Nian əh, in nian katol əpen-əpenə o Sapat, kən kəmən lawigin e Sapat, pris asol mın ne Farisi mın kəmotuwın motəplan Pailat.

⁶³ Motən-ipən məmə, “Etəm-iasol. Nıkitəmat tınəht məmə, nian suah əh, etəm rəha neiuəən, təmətəmegəh əh, matən məmə, ‘Nian kisil otuwa muwın, kən Uhgın otosmegəh mın io e nımisən.’

⁶⁴ Tol nəhlan, ahl-ipən rəham neen mopaal okotuwın moatehm nıpəg kəpiel suwıt mətoarus-pən nian kisil tuwa muwın. Mətan, rəhan netənim okotuwa kakləh-in nıpətin, kən motən-ipən kəm netənim məmə təməmegəh mın e nımisən. Kən neiuəuəən u, in otərat taprəkis-in itəm aupən.”

⁶⁵ Kən Pailat təmən-ipən məmə, “Otos mopaal mın, kən motuwın motol natimnat rafin itəm nakotolkeike məmə okotol o nehm wırən suwıt e nıpəg kəpiel.”

⁶⁶ Kən kəmotuwın moatehm wır nıpəg kəpiel tol nulan, motələhəu-pən nəmtətin kit e kəpiel.‡ Kən kəmotələhəu mopaal mın məmə okoatehm ikın əh.

27:51: Eks 26:31-33; Hip 10:19-20 † 27:55: Nıpitan mın əh kəmotasitu Iesu e nat pisin pisin mın tahmen e nagwəən, ne nəhau, ne ikın rəha napilən. 27:55: Luk 8:2-3 27:58: Dut 21:22-23 27:60: Aes 53:9 27:63: Mat 12:40; 16:21; Mak 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33; Jon 2:19-21 ‡ 27:66: Roiu, kitat kəsotitun ətuatıpən məmə kəmol nəmtətin əh o nolən naka. Kəm-naka kəməlis nol kit itəm təmol mak lan, o kəm-naka u, kəmol e plasta. Məto netənim rafin kotitun məmə suah kit otəsələs-irəkisən. Kən okəmə koatəplan nəmtətin məmə təməhapən, o təmiet rəkis, kən mopaal mın okotitun məmə suah kit təmahwin rəkis kəpiel.

28

*Iesu tāmamegəh min
e nimisən*

(Mak 16:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)

¹ E Sante laulaugin agin,* təmatian məsian wirən, Meri Maktala ne Meri kit min kəmian məmə okiauag suwit e nipəg kəpiel.

² Kən əmun, namig asol kit təməloal məto-inu nagelo kit rəha Iərəmərə təmeiuaiu e nego e neai muwin e nipəg kəpiel, kən məsəpəlpəl-in rəkis kəpiel, kən matəpələh-pər lan.

³ In tətasiə tahmen e nipitən, kən rəhan natimnat min kotəruən tahmen e nahui noa nitəhəi.

⁴ Mopael min kəmotəgin pik, kən motasiəp-asiəp, narmilat təmikə tahmen e netəm kəmotimis.

⁵ Kən nagelo təmən-ipən kəm pətan mil məmə, “Suəginən, məto-inu ekitun məmə natuegəs-in Iesu itəm kəmətu-pər e nig kəluau.

⁶ Tikə u ikin-u. In tāmamegəh min e nimisən tahmen əm e inu təmən mihin aupən. Uea muəplan ikin təmatəməhl ikin.

⁷ Kən ian uəhai, kən muən-ipən kəm rəhan netəmim məmə, ‘In tāmamegəh min e nimisən, kən in tətaupən-in itəmat matuwın əpəh Kalili. Kən ikin əh, onəkotəplan in əh-ikin.’ Itəla, rəhak u nəghatən enən kəm itəmlau.”

⁸ Kən pətan mil kəmuagim uəhai əm e suwit e nipəg kəpiel, matuəgin, məto nikilau tətəgien, mətian məmə okuən-ipən kəm netəmim rəha Iesu.

⁹ Kən əmun, Iesu tiet-arəpa olau, mən-ipən məmə, “Təwir.” Kən kəmuea o Iesu, muaskəlim nelkin, kən muəfak kəm in.

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Suəginən. Ian muən-ipən kəm piak min məmə okotuwın Kalili. Ikin əh okotəplan io ikin.”

Nəghatən rəha mopael min

¹¹ Nian pətan mil kəmualiwək mətian, kən mopael min əh neen kəmotuwın e taon, kən motən-ipən kəm pris asol min natimnat rafin itəm kəmotəplan.

¹² Nian pris asol min kəmotuwın motəplan netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, kən moatol noa kit motəlis nəghatən lan. Kən motos-ipən məni asol kəm mopael min,

¹³ motən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotən-ipən kəm netəmim məmə, ‘Rəhan netəmim kəmotuwa lapin nian itimat emotapil, motakləh-in nipətın motiləs motəgin.’

¹⁴ Okəmə kapman otəto namnusən u, kən itimat ekotəg-ətuatip-in nəghatən u kəm in. Itəmat onəsotosən nəratən lan.”

¹⁵ Tol nəhlan, mopael min kəmotos məni, kən motol tahmen-pən əm məmə kəmən mihin kəm ilat. Kən namnusən u təmuwin mitəlau e netəm Isrel muwa mətoarus-pa roi.

*Iesu təmiet-arəpa
o rəhan netəmim*

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

¹⁶ Kən netəm lepen rəha Iesu kəmotuwın Kalili, motuwın e nitot itəm Iesu təmən kəm ilat məmə okotuwın ikin.

¹⁷ Nian kəmotəplan in, kən kəmotəfak kəm in, məto neen rəhalat nətəligən tatol kəiu.

* **28:1:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, ‘Nian Sapat tinol namnun, e nian itəm tətaupən e wik **28:6:** Mat 12:40; 16:21 **28:10:** Mat 26:32 **28:16:** Mat 26:32

¹⁸ Kæn Iesu tuwa olat, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Nepætæn rafin ræha nego e neai ne nætueintæn o næræmæwæn, Uhgîn tæmos-ipa kæm io.

¹⁹ Tol næhlan, otuwîn motiuw netæmim ræha noanol min rafin e nætueintæn mæmæ okotuwa ræhak netæmim, kæn motol baptais elat e nærgi Tata Uhgîn, ne Nætîn, ne Narmîn,

²⁰ kæn motægætun ilat mæmæ okotætæu-pæn rafin næghatæn min itæm emæn kæm itæmat. Kæn nîpahrienæn, ekætatiġ kitat min itæmat nian min rafin mætoarus namnun nian.”

Mak **Namnusən Təwir Rəha Iesu Kristo Itəm Mak Təməte** **Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Mak**

?Pah təməte naoa u? Jon Mak təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha Iesu. Məto katən məmə in fren wır kit rəha Pita itəm ilau katian ikin min tepət. Naoa rəha Wək Min tatən məmə in təmuwın ilau Pol e rəhan naliwəkən təmaupən mol, kən uarisig lan, təmuwın ilau Panapas.

?Təməte tatuwın kəm pah? Kəmotən məmə Mak təmətətig Rom nian in təməte naoa u, kən okəm-naka in ilau Pita, uarisig kohamnu Pita. Mak təməte naoa u tuwın o iəfak min əpəh Rom u ilat Iaihlua min. Kitat kotitun nəhlan məto-inu in tatən-iarəp nıpəti nolən min rəha netəm Isrel itəm koatol. Kən e naoa u, təməte nəghatən neen e nəghatən Arameik itəm netəm Isrel kınotıtun rəkis. Məto in məuhlin nəghatən min u tuwa e nəghatən Kris itəm Iaihlua min əpəh Rom koatəghat lan.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian Mak təməte naoa u, kən netəm Rom koatərəməyə e nıtən asol itəm tıtəlau-in Nıtəhəi Metiterenian. Rəhalat nəghatən kitiəh əm, kən rəhalat suatıp kotəwır, kən rəhalat nolən o nahl-ipənən nəghatən min in təwir. Nian əh, in nian təwir o nən-iarəpən Namnusən Təwir rəha Iesu Kristo. E nian əh, Namnusən Təwir təmaiu uəhai əm e nıtən pisin pisin min e suatıp min rəha Rom.

?Təməte naoa u o naka? Mak tolkeike məmə otən-iarəp ətuatıp namnusən rafin rəha Iesu, məmə in pah, kən in təmol naka, kən matəgətun naka. Okəm-naka in tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəha iəfak min əpəh Rom, məto-inu netəmim tepət kəmotol nəratən elat. Mak təməte tepət e nian iəkis min itəm otəpanuwa e nəmegəhən rəha netəmim rəha Iesu. Kən in təmən-iarəp nolən rəha Iesu məmə in min təmətətig e nian iəkis min.

*Jon Baptais təmol əpen-əpenə e suatıp
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)*

¹ Inu nətuounən rəha Namnusən Təwir rəha Iesu Kristo, Neti Uhgın.

² Ien rəha Uhgın, nərgın u Aesea təməte-pən mihın e naoa aupən. Uhgın təmən məmə,

“Otəplan-tu. Iatahl-ipinə rəhak iahləpis itəm otos rəhak nəghatən.

In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatıp.”

³ “Suah kit tətəun əpəh ikin taruən-aruən ikin matən məmə, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə o suatıp rəha İərəməyə, kən motol rəhan suatıp tətuatıp.’ ”

⁴ Kən tol nəhlan, Jon Baptais təmıet-pa ikin taruən-aruən ikin matol baptais e netəmim, kən matən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kəm ilat məmə okotəkəike motəuhlin məntaalat o nolən rat min rəhalat, kən motuwın o Uhgın, məmə in ofafəl nolən rat min rəhalat. Kən e nəmtətın kit, okol baptais elat.

⁵ Netəmim rafin rəha nıtən əh Jutia ne taon əh Jerusalem, kəmotuwa motətəlig-in rəhan nəghatən kən motən-iarəp rəhalat nolən rat min, kən Jon təmol baptais elat əpəh e nəhau Jotan.

⁶ Jon təməsuwınən e natımnat wır. Rəhan natımnat tahmen əm e rəha ien u Elaija aupən. Rəhan natımnat kəmol e nıməme kamel, kən rəhn kətəut kəmol e nuwıgı kau, kən matun əm pitıp ne nahui sukapak e nıkinat.

⁷ Kən təmatən-iarəp kəm netəmim məmə, “Suah kit u tatuarisig-in io, rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Io ekəsahmen-in minən məmə ekeiuaiu mapeg rəkis rəhan put.

⁸ Ekətol baptais etəmat e nəhau, məto in otəpanol baptais etəmat e Narmın Rəha Uhgın.”

Jon təmol baptais e Iesu əpəh e nəhau Jotan
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ E nian əh, Iesu təmiet əpəh Nasaret, latuənu kit rəha Kalili muwa. Kən Jon təmol baptais lan əpəh e nəhau Jotan.

¹⁰ Nian Iesu təmər əpəh e nəhau, kən masipər məplan nego e neai təmerəh, kən Narmın Rəha Uhgın təmeiuaiu-pa ron tahmen-pən e mak.

¹¹ Kən nəghatən kit təmisi-pər əpəh e nego e neai matən min-nulan məmə, “Ik netik keike, ekolkeike pik ik, kən nīkik tagien pik agın ron ik.”

Setan təmos-ipən-os-ipən
kəm Iesu

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Kən roiu agın-əh min, Narmın Rəha Uhgın təmit-ipən Iesu əpəh ikin taruən-aruən ikin,

¹³ ima nat iarupın min. Təmatig ikin mos nian fote. Nian min Setan tatos-ipən-os-ipən kəm in. Kən nagelo min kəmotasitu lan.

Iesu tınatətuoun matən-iarəp Namnusən Təwır
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Nian kınıləs-ipən rəkis Jon e kalapus, Iesu təmuwın əpəh Kalili matən-iarəp Namnusən Təwır rəha Uhgın kəm netəmim.

¹⁵ Təmən məmə, “!Ure! !Rəhan nian tınuwa! !Nian rəha nərəmərən rəha Uhgın tınatuwa iuəhkır! !Otəuhlin nətəligən rəhatəmat, motapəs pahrien nolən rat min, kən motuwın o Uhgın, kən motahatətə e Namnusən Təwır!”

Iesu təmaun-in etəmim kuwıt rəha niuwən nəm
(Mat 4:18-22 Luk 5:1-11)

¹⁶ Nian Iesu təmətaliwək e nīkali Lek Kalili, kən məplan suah mil kəiu, etəmim rəha niuwən nəm min, nərgılau u Saimon ne pian Antru. Kətuatıp-in rəhalau net.

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Uea, mətəu-pa io, muea rəhak etəmim mil, kən io ekol itəmlau nakuea etəmim mil rəha niuwən netəmim məmə okotuwa rəhak min netəmim.”

¹⁸ Kən əmun kuapəs rəhalau net, kən muətəu-pən.

¹⁹ Kən Iesu təmaliwək muwın təhmın min məsın, kən məplan neti Sepeti mil Jemes ne pian Jon katuəpələh e rəhalau pot matuəhl wır rəhalau net.

²⁰ Kən e nian əm əh inəh, Iesu təmaun-in ilau lan, kən kuətul muapəs rəhalau tata Sepeti ne rəhan iolwək min kotəpələh e nıpəg noa pot, kən muətəu-pən Iesu.

Iesu təməhg-iarəp narmın rat e suah kit əpəh Kapaneam
(Luk 4:31-37)

²¹ Kən Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwın əpəh Kapaneam. Kən e nian rəha Sapat, Iesu tuwın əpəh e nımə rəha nuəfımınən matəgəton netəmim.

²² Kən netəmim kəmotəto rəhan nəghatən, kən narmilat təmiwig pik ron məto-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikin, kən maprəkis-in min rəha iəgəton min rəha Lou.

²³ Kən e nian əh, suah kit narmın rat tətətiḡ lan təmuwa imə kən mətagət əfəməh məmə,

²⁴ “!Ik Iesu etəm Nasaret! ?Nəmuwa məmə onakahro itimat? !Okəmə naka nəmuwa məmə onakərəkın itimat! !Io enəmıtun rəkis ik, ik Etəm Asim rəha Uhgın!”

²⁵ Kən məto Iesu təmən-ipən əskasik kəm narmın rat un məmə, “!Ah! Əsəghatən, miet e suah un.”

²⁶ Kən narmın rat təmöl nıpəti suah apon tasiəp-asiəp, magət əfəməh miet lan.

²⁷ Kən netəmim kəmotaut motən-ipən kəm ilat mın məmə, “!Ei, naka u! Okəmə naka nəgətunən wi kit u. !Suah u tatos nəsanənən o nəghatən kəm narmın rat mın, kən koatətəliḡ-in motöl nəwian!”

²⁸ Kən kəmamnus ueiuəhai əm Iesu, tuwın mapəköl əpəh e nıtən Kalili.

Iesu təmöl-wır netəmim tepət

(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)

²⁹ Nian Iesu ne Jemes, Jon, Saimon, ne Antru kəmotiet e nimə rəha nuəfiminən, kən motaiu ətuatıp əm kan əpəh latuənu rəha Saimon ne Antru ikin.

³⁰ Nian kəmotuwın, məto uhu Saimon tatətəp-ətəp, kən mətapıl-pər e rəhan pet, kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmə pətan əh tatimis.

³¹ Kən Iesu təmuwın meapən o nelmin kən tətul. Kən nətəp-ətəpən tagım lan, kən tuwın matöl niḡilat nagwənən.

³² Tinehnaipən mıt tinaht, nian rəha Sapat tınol namnun, kən netəm mın u koatimis, ne netəm narmın rat tətətiḡ elat, pialat mın kəmotəmik ilat motuwa o Iesu.

³³ Netəmim rafin e latuənu un kəmotuwa motargəfimin əm ilat mın əpəh e nafiluə e nimə un rəha Saimon ne Antru.

³⁴ Kən Iesu təmöl-wır netəmim tepət u koatos nimisən pişin-pişin mın kotəwır, kən məhg-iarəp narmın rat tepət e netəmim, məto təmən-iəhau narmın rat mın məmə okəsotəghatən, məto-inu kinotitun rəkis məmə pah u Iesu.

Iesu təmatamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh Kalili

(Luk 4:42-44)

³⁵ Kən laulaugın aḡin, fetukai təsirən əh, Iesu təmiet muwın əpəh ikin netəmim kotikə ikin matəfak.

³⁶ Kən Saimon ne in mın neen kəmotuwın kateam-in.

³⁷ Nian kəmotəplan, kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “Netəmim rafin koteam-in ik.”

³⁸ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəpə. Pəs kotuwın əpəh e latuənu pişin mın neen, ekamnus-iarəp rəhak nəghatən kəm netəmim mapəköl məto-inu, nat əh in əh emuwa ron məmə ekol.”

³⁹ Kən muwın mapəköl rafin e nıtən əpəh Kalili, mətamnus-iarəp rəhan nəghatən əpəh e nimə rəha nuəfiminən mın, kən məhg-iarəp narmın rat mın e netəmim.

Iesu təmöl-wır suah kit leprosi təmöl

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Suah kit leprosi təmöl təmuwa misin-pən nulin o Iesu mətasəkin-pən nəwırən ron məmə, “Okəmə nakolkeike, kən nəkitun nol-wırən io kən mafəl rəkis namkimikən lak.”

⁴¹ Kən Iesu nikin təmahmə pik ron, kən təməḡ-əfəməh-in nelmin mələhəupən lan, mən məmə, “Əwəh. Iakolkeike. !Əwır-ta!”

⁴² Kən roiu agin-əh, nimisən leprosi təmagim mikə lan, kən nipətin tinəwir, namkimikən tinikə.

⁴³⁻⁴⁴ Kən Iesu təmən-ipən əskasik kəm suah un məmə, “Əsən-iarəpən natimnat min u kəm netəmim, məto uwın əm mehm pris kit pəs in tehm məmə nipətim tinol min-nulan, kən os-ipən kəm in nat u itəm Lou rəha Moses təmən o suah kit itəm rəhan leprosi tinikə, kən netəmim okotitun məmə nipahrienən ninəwir, kən rəham namkimikən tinikə.” Kən mahl-ipən tatuwin.

⁴⁵ Məto suah un təmuwin kən mən-iarəp nat un kəm netəmim min rafin mol Iesu təsuwinən e latuənu min məghat məto-inu nimanin netəmim tepət pik koatəulosig-in. Kən o nat əh inəh, təmətan ikin netəmim kotikə ikin. Kən netəmim kotisi-pən əpəh ikin min rafin moatuwa ron.

2

Iesu təmol-wir suah kit nəwtain məsin təmimis (Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹ Nian neen kinotuwa rəkis minotuwın, Iesu təmitəlig-pən min əpəh Kapaneam, kən nəghatən təmaiu muwin kəm netəmim min məmə Iesu əpəh rəhan nimə. ² Kən netəmim tepət kəmotuwa motər wir əpəh imə, ne ihluə ne, kən rum tikə o etəmim kit min. Kən Iesu tatən-iarəp rəhan nəghatən kəm ilat.

³ Kən suah kuwit kəmotalis pialat kit motuwa o Iesu itəm nipətin məsin təmimis mətapıl-pər e rəhan nimitiwin.

⁴ Nian kəmotuwa, məto netəmim kinotər əpəh imə, kən okol kotəruru nuwinən kehm Iesu. Kən kotiləs motuwın əpəh ilis e nimə motos-irəkis nəhgi nimə məsin ətuatip əm əh Iesu tatətul ikin imə,* kən motəhlman-əhlman suah un tatite e nimitiwin rəhan muwin iuəhkir əm o Iesu.

⁵ Nian Iesu təməplan nahatəən rəhalat, kən tən-ipən kəm etəm tatimis un məmə, “Nətik, enos-irəkis rəkis nolən rat rəham.”

⁶ Məto iəgətun min neen rəha Lou kotəpələh əpəh imə, kən nikilat təməht məmə,

⁷ “?Tahro suah u tatən rat Uhgın? Nəghatən əh tərət. Uhgın əm titun nos-irəkisən nolən rat rəha etəmim. !Pah min titun nos-irəkisən!”

⁸ Kən roiu agin-əh, Iesu tiləs rəhalat nətəligən, kən məmə, “?Tahro nikitəmat tatəht pik natimnat min-nulan?”

⁹ ?Itəm pəhruən timetig, itəm u məmə ekən-ipən kəm suah əh məmə, ‘Enos-irəkis rəkis rəham nolən rat,’ o itəm u timətig məmə, ‘Ətul, miləs rəham nimitiwin matuwın?’

¹⁰ Məto ekol nat kit məmə onəkotitun məmə io Neti Etəmim, iatos nepətən ikin-u e nətueintən o nos-irəkisən nolən rat rəha netəmim.” Kən məghat kəm suah əh məmə,

¹¹ “İatən-ipinə kəm ik məmə, ətul, miləs rəham nimitiwin matuwın imam ikin.”

¹² Kən əmun suah apon təmətul, miləs rəhan nimitiwin, maliwək matuwın, kən ilat rafin kəmotəplan, motaut, narmilat təmiwig ron kən motənwiwi Uhgın motəmə, “Ekəsotehmən əh nat kit tol min-nulan ne, nian kit.”

Iesu təmaun-in Lifae məmə otuwa muarisig-in (Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Iesu təmuwin min mətəliwək əpəh e nikalkal nəhau Lek Kalili, kən nimanin netəmim kəmotuwa ron, kən tatəgətun ilat.

¹⁴ Kən təmaliwək matuwın kən məplan Lifae neti Alfeas, in etəmim rəha nosən məni rəha takis, tatəpələh imə matol rəhan wək. Kən Iesu təmən-ipən

1:43-44: Lev 14:1-32 * **2:4:** Enian əh, kəmol nəhgi nimə neen e tael. Kən netəm min u kəmos-irəkis tael min neen məmə otol kuhal tahmen-in suah u itəm in tatimis.

kəm in məmә, “Ətəu-pa io, muwa rəhak etəmim.” Kən əmun tətul muarisig-in.

¹⁵ Kən nian kit, Iesu təmuwın mətagwən əpəh ima Lifae ikın ilat netəmim rəha nosən məni rəha takis, ne netəm nol təfagə rat neen. Kotagwən əm kitiah ilat Iesu ne rəhan mın netəmim məto-inu netəmim tepət kotal təfagə rat nəhlan kotuarisig-in Iesu.

¹⁶ İəgətun rəha Lou neen, ilat u Farisi. Kən neen kəmotəplan məmә Iesu tətəgwən əm kitiah ilat nol təfagə mın un, ne netəmim rəha nosən məni rəha takis, kən kotətapəh o netəmim rəhan mın məmә, “?Tahro Iesu tətəgwən əm kitiah ilat netəm koatol nəhlan?”

¹⁷ Kən Iesu təməto rəhalat nəghatən, kən təmən-ipən kəm ilat məmә, “Netəm mın u kəsotimis-imisən kəsotuwınən o tokita, məto netəm mın u koatimis-imis koatuwın ron. Io eməsuwamən o netəm mın u kotəmә kınotətuatıp rəkis. Məto emuwa o netəm mın u kotitun əm məmә ilat koatol nolən rat mın.”

*Kotapəs nagwənən o nəfakən
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ Kən e nian əh, netəmim mın rəha Jon Baptais ne Farisi mın kəmotapəs nagwənən motətuakəm o nəfakən kəm Uhgın. Kən netəmim neen kəmotuwa motən-ipən kəm Iesu məmә, “Əplan-tu, netəmim rəha Jon Baptais ne Farisi mın kotətuakəm o nəfakən. ?Məto tahro rəham mın kəsotolən mihin?”

¹⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “?Nian katol lafet lan rəha etəm tatol marit, kən iərman u otol marit tətətig əh ilat in mın neen motol lafet, nikitəmat tətəht məmә otətuakəm motapəs nagwənən? !Kəpə! Nian tətətig əh ilat mın, kən nıkilat tətəgien, motəgwən əm.

²⁰ Məto nian əpəh ikın məmә okəpanıləs-irəkis suah əh lan, kən e nian əh in əh, in mın neen nıkilat otahmə ron, kən kəpanotətuakəm motapəs nagwənən.”

²¹ Kən təmatig mən mın məmә, “Suah kit mın okol təsəhl-pənən nımismisi nıməhan wi kit e nıməhan oas itəm təmerəh. Okəmә otəhl-pən, kən nıməhan wi un titun nəhap asolən nıməhan oas un.

²² “Suah kit mın okol təsiuw-pənən wain wi kit e nuwigı nat oas kit, məto-inu okəmә otiuw-pən wain wi e nuwigı nat oas itəm təkaskik, kən wain otapual-apuəl kən nuwigı nat oas un otahgig kən məhap, kən wain ne nuwigı nat un okuərat. Məto wain wi okiuw-pən əm e nuwigı nat wi itəm tımətmətig.”†

*Netəmim mın rəha Iesu kəmotəhl wit e Sapat
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)*

²³ E nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mın netəmim kəmotaliwək motuwın-pən əpəh e niki nasumən rəha wit, kən netəmim mın rəha Iesu kəmotəhl wit məmә okotun.

²⁴ Kən Farisi mın u kotaskəlīm əskasik Lou rəha Moses kəmotən-ipən kəm Iesu məmә, “!Ei, əplan-tu! E Sapat, kəsəuləkən əh e nasumən ne kəsolən natimnat mın nəhlan kotərəkın Lou. ?Tahro rəham netəmim mın kotal nəhlan?”

²⁵⁻²⁶ Iesu təmuhalpın rəhalat nəghatən məmә, “Okəm-naka itəmat nakəsotafinən əh nat u Tefit təmol aupən nian Apiata in pris asol agın rəha Uhgın. İtəmat nınotafin rəkis məmә Tefit nəumis təmus, kən tuwın əpəh e Nımə Tapolən rəha Uhgın, kən mıləs pıret asim u pris mın əm koatun, kən in mıləs muwa motun ilat in mın neen.”

²⁷ Kən təmatig mən-ipən mın kəm ilat məmә, “!Kəməsolən Sapat məmә in nat figəm kəm netəmim, məto kəmol Sapat məmә otasitu elat kotameg!

28 Tol nəhlan, io Neti Etəmim ekatərəməərə rafin e natimnat min, kən matərəməərə min e Sapat.”

3

*Iesu təmol-wir nelmi
suah kit təməfaiu*

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 E Sapat kit min, Iesu təmitəlig-pən min əpəh e nimə rəha nuəfiminən kən məplan suah kit nelmin təmimis, təsəg-ətuatip-inən.

2 Nian Iesu təmuwin imə, kən netəmim kəmotolkeike məmə okotən iərəkən Lou lan, kən motalkəlik wir ron məmə okotehm-tu məmə otol-wir suah un e Sapat, o kəp.

3 Kən Iesu təməni-pən kəm suah un məmə, “Ətul muwa u aupən,” kən tətul muwin əpəh aupən.

4 Kən Iesu təməhai ilat məmə, “?Rəhatat Lou təmə kotitun nolən naka e Sapat? ?Təmə təwir məmə okotol nat wir, o nat tərət? ?Təwir məmə okotosmegəh netəmim, o təwir məmə okotohamnu netəmim?” Məto kotəpnəpən əm.

5 Kən Iesu təməsi-pən məplan ilat, kən neməha tol, kən nikin tahmə olat məto-inu rəhalat-kapə tiəkis pik. Kən məni-pən kəm suah un məmə, “Əg-ətuatip-in-tu nelməm.” Kən suah apon təməg-ətuatip-in nelmin, əmun nelmin təwir.

6 Kən Farisi min apon kəmotiet motaiu ətuatip əm motuwin motəplan rəhalat tikimər min e pati rəha Herot, motol əm kitiəh moteam-in suatip məmə okotiləs Iesu motohamnu.

Nimanin netəmim kəmotuarisig-in Iesu

7 Iesu ne rəhan min netəmim kəmotiet moteiuaiu motuwin əpəh e nəhau Lek Kalili. Nimanin netəmim kəmotuarisig-in ilat. Netəm min un neen kəmotisi-pən e latuənu rəhalat e nitən Kalili,

8 neen kotisi-pən əpəh e latuənu əlkələh min ne Jerusalem rəha nitən əpəh Jutia. Neen min kəmotisi-pis e nəwtain məsin əpəh nitən Itumia ne e nəwtain nəhau Jotan entəni-pən-pən matuwin. Neen min kəmotisi-pəhap əpəh ikin min e taon mil un Taea ne Saeton. Netəm min un kinotəto rəkis natimnat min un Iesu tatol ilat, kən kotuwa məmə okotəplan.

9 Kən nimanin netəmim kəmotuwa pik, kən Iesu təməni-pən kəm rəhan min netəmim məmə okotol-əpen-əpenə e pot kit məmə otuwin məpələh lan, məmə nimanin netəmim okəsotəhg-əhg pikən in.

10 Məto-inu tinol-wir rəkis netəmim tepət, kən netəm min u kotimis əh kotəhg-əhg ilat min məmə okotuwa iuəhkir motek Iesu.

11 Kən nian netəmim itəm narmın rat min kotatig elat kəmotəplan Iesu, koteiuaiu aupən-in motorin ilat motagət əfəməh məmə, “!Ik Neti Uhg’in!”

12 Məto Iesu təməni-iahau əskasik narmın rat min un məmə okəsotən-iarəpən in kəm netəmim.

Iesu təmaun-in rəhan netəm tuelef məmə okotuarisig-in

(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Kən Iesu ne kəmotuwin əpəh e noanu nitot min, kən tətəun-in netəmim neen məmə okotuwa ron.

14 Nian kəmotuwin, kən təmitəpun rəkis ilat tuelef kən mos-ipər ilat məmə aposol min. In təməni min məmə netəm min əh, ilat əh okotaliwək ilat min, kən in otahləpis ilat kotuwin motən-iarəpəp namnusən təwir kəm netəmim əpəh ikin min,

¹⁵ kən okotos mɪn nepətən ne nəsanənən o nəhg-iarəpən narmɪn rat mɪn e netəmim.

¹⁶ Netəm mɪn u ilat u təmɪtəpun ilat, ilat u, Saimon u Iesu təməhun-pən mɪn nərgɪn kit mɪn məmə Pita,

¹⁷ ne Jemes ne pian Jon neti Sepeti mil u Iesu təmos-ipən mɪn nərgɪlau təhan məmə, “Poanejes,” nɪpəti nəghatən əh təmə neti kaluəluə mil, məto-inu neməha tatol ueiuəhai ilau,

¹⁸⁻¹⁹ ne Antru, Filip, Patolomiu, Matiu, Tomas, Jemes u neti Alfeas, Tateas, Saimon u kətaun-in məmə Selot,* ne Jutas Iskariot u təmegəhan-in-pən Iesu e nelmi tikimɪr mɪn. Netəm mɪn əh ilat əh tuelef, Iesu təmos-ipər ilat.

Iesu ne Pielsepul

(Mat 12:22-32;

Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Uarisig, təmɪtəlig-pən mɪn latuənu, kən nɪmanɪn netəmim kəmotuwa mɪn ron, kən Iesu ne rəhan mɪn netəmim kɪnotəruru namegən ne nagwənən ne.

²¹ Nian rəhan mama ne kəmotəto nəghatən u katən e Iesu, kən motuwa məmə okotit-irəkis o netəmim, məto-inu netəmim neen koatən məmə Iesu nɪtalməl.

²² Iəgətun mɪn neen rəha Lou kəmotisi-pən əpəh Jerusalem motuwa kən motəmə Pielsepul, u in etəm-iasol rəha narmɪn rat mɪn, in tətətig e Iesu, kən motəmə in tatos-ipən nəsanənən kəm Iesu məmə otəhg-iarəp narmɪn rat mɪn e netəmim.

²³ Kən Iesu təmaun-in ilat kotuwa iuəhkɪr ron kən tatuəh nimaa nəghatən kəm ilat, məmə, “?Nɪkɪtəmat tatəht məmə okol Setan təhg-iarəp atip Setan? ! Kəp!

²⁴ Okəmə netəmim e kantri kit koatoor ilat mɪn, kən okotərəkɪn rəhalat kantri, kən nərəmərən rəhan otisas mɪkə.

²⁵ Kən tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə netəmim lan koatoor ilat mɪn, kən okotərəkɪn agɪn-əh latuənu u.

²⁶ Kən okəmə Setan tatəhg-iarəp narmɪn rat mɪn rəhan e netəmim, kən tatol atip əm tikimɪr kəm in. ?Kən otahro nulan, rəhan nərəmərən otətul? Wək rəhan otisas mɪkə.

²⁷ “Kən okol iakləh kit təsuwɪn əpnəpɪnən imə e rəha etəm kəgɪn kit ikɪn, mətakləh-in natɪmnat rəhan, məto otəkəike məlis e nol, mələhəu u, kən panuwɪn makləh-in rəhan natɪmnat.

²⁸ “Ekətən pahrien kəm itəmat məmə təfagə rat rafɪn rəha netəmim, ne nəghatən rat mɪn itəm ilat koatən, Uhgɪn tɪtun nos-irəkisən.

²⁹ Məto etəm tatən rat Narmɪn Rəha Uhgɪn, okol Uhgɪn təsos-irəkisən rəhan təfagə rat. Təfagə rat un otətətig kitɪəh lan mətatig, okol təsikən.”

³⁰ Iesu təmən nəhlan məto-inu kəmotəupən motən məmə narmɪn rat kit tətətig lan.

Mama rəha Iesu ne pian mɪn

(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian mɪn kəmotuwa, kən moatətul əm əpəh ihluə kən motahl-ipən nəghatən o Iesu məmə tuwa-tu mehm ilat.

³² Kən nɪmanɪn netəmim kəmotəpələh kan keko-in Iesu, kən kən-ipən kəm Iesu məmə, “Ei, mama rəham ne piam mɪn əpəh ihluə, kotolkeike məmə okotehm-tu ik.”

³³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah u rəhak mama ne piak mɪn?”

3:16: Jon 1:42 **3:17:** Luk 9:54 * **3:18-19:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4. **3:22:** Mat 9:34; 10:25
3:31: Mak 6:3; Jon 2:12; Wək 1:14

³⁴ Kən masipən məplan rafin ilat kən məmə, “Otasipən-tu. Itəmat u piak mīn ne rəhak mama ətuatip mīn.

³⁵ Netəm mīn u koatol nəwia Uhgīn, ilat u piak mīn, ne rəhak kaka mīn, ne rəhak mama.”

4

Etəm tatəfe nīkutin natimnat

(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Kən Iesu təmitəlig-pən mīn əpəh e Lek Kalili matəgətun netəmim, məto nīmanin netəmim kəmotuwa ron, motol məmə Iesu tuwīn e pot. Kən pot un tatəməhl-pən e lek, kən Iesu tatəpələh-pən lan. Kən nīmanin netəmim kəmotəpələh əpəh ipar e nīkalkal lek. ² Kən Iesu tatuəh nīmaa nəghatən mīn kəm ilat matəgətun ilat e natimnat tepət.

³ Təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otətəlig-tu. Suah kit təmuwīn məmə oteatəgtəg rəhan nīkutin natimnat əpəh e rəhan nasumən.

⁴ Nian təmateatəgtəg rəhan nīkutin natimnat, kən neen kotisas-pən əpəh e nīkalkal suatip, kən mənig mīn kotuwa moaton rəkis.

⁵ Kən neen komotisas-pən əpəh e nīki kəpiel, kən motəwiə uəhai əm məto-inu nisip noan məsīn.

⁶ Kən nian nərauiə təhg ilat kən kotauke-auke motamīs, məto-inu nokilat təməseiuaiu pikən.

⁷ Kən neen kəmotisas-pən e nīki nolkosik. Nian kəmotəwiə məto nolkosik tətəht-əsīn ilat kən mətatu-atu-pən elat, kən kotəwiə rat kən məsotoeən.

⁸ Kən neen mīn kəmotisas-pən e nəptən wīr, kən motəwiə wīr motol iahgin, kən motoe-in noalat, neen noalat tate, neen noalat sikiste, neen noalat wanhanrit.”

⁹ Kən Iesu təmatig mən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Etəm matəlgīn tatig, təwīr məmə in otətəlig-in wīr kən mitun nəghatən mīn u.”

Netəmim mīn rəha Iesu kotəmə otən-tu nīpəti nīmaa nəghatən u

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Nian Iesu ne kəmotan pīsīn əm ilat rəhan netəmim tuelef ne netəm kotuarisig-in, kən kotətapəh ron o nuəhən nīmaa nəghatən mīn.

¹¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat un, Uhgīn tatən-ipinə nəghatən anion rəhan kəm itəmat məmə in tatuwa məmə otərəməərə e rəhan mīn netəmim. Məto netəm mīn u Iaihlua mīn, kotəto əm nəghatən rəha Uhgīn e nuəhən nīmaa nəghatən.

¹² Nolən u tol mīn-nəhlan məmə, ‘Kotarəplan pap məto kəsotehmən, moatəto pap, məto kəsotitunən, kən məto-inu rəhalat-kapə tiəkis, kən ko kəpotitəlig motapəs rəhalat təfagə rat, məmə Uhgīn otos-irəkis rəhalat təfagə rat.’ ”

Iesu təmən-iarəp nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə naka itəmat nəkotəruru əh nuəhən nīmaa nəghatən u? ?Itəmat nəkotəmə onəkotəhro motitun mīn nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən pīsīn pīsīn mīn rafin? Otətəlig-in wīr-tu məmə nəkotitun.

¹⁴ “Nīpəti nuəhən nīmaa nəghatən e nīkutin natimnat əh tahmen əm e nəghatən rəha Uhgīn itəm katən-iarəp kəm netəmim, kən nisip tahmen e nīki netəmim.

¹⁵ Netəmim neen koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natımnat u tatisas-pən e suatıp. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, məto Setan tuwa mos-irəkis ueiuəhai əm olat.

¹⁶⁻¹⁷ Kən neen koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natımnat un tatisas-pən e niki kəpiel nokilat təseiuaiu pikən. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, koatos ueiuəhai əm e nagienən, məto təsatigən tuwəh e nıkilat. Nian koatatig rat, o netəmim koatol tərət kəm ilat o nəghatən rəha Uhgın, kən koatəme ueiuəhai əm e rəhalat nəmegəhən.

¹⁸ Netəmim neen mın koatəto, məto tahmen əm e nıkutin natımnat u tatisas-pən e niki nolkosık. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın,

¹⁹ məto rəhalat nətəligən tatuwın pik o natımnat rəha nətueintən, kən ilat kotolkeike məmə rəhalat nautə ne natımnat wır mın otepət. Natımnat mın u kotahmen e nolkosık tətəht e nıkilat, mol kotəpou-in nolən nəghatən rəha Uhgın, kən məsotoe-inən noalat.

²⁰ Kən neen mın koatəto, məto tahmen e nıkutin natımnat u tatisas-pən e nəptən wır. Nian koatəto nəghatən rəha Uhgın, kotos e nıkilat pahrien, kən motoe-in noalat, neen tate, neen sikiste, kən neen wan-hanrit.”

Lait u itəm kəməfətain

(Luk 8:16-18)

²¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Pah tətasiəpən e lait kən mətaii-pən e pesin, o tatəhtu-pən e nıpəg pet? !Kəp! Kəsolən mihın. Nian nakotasiepən e lait, kən motətu-pər e tepıl məmə netəmim okotehm nat lan.

²² Nat katəfətain okəike kepik, kən ne nat tətəhluaig otəkəike miet-pa ikin təhag-əhag ikin.

²³ Etəm matəlgın tatig, təwır məmə in otətəlig-in wır kən mitun nəghatən mın u.”

²⁴ Kən matig mən-ipən mın kəm ilat məmə, “Otətəlig-in wır-tu. Etəm u tatəto rəhak nəghatən məto təsətəu-pənən, okol təsitun wır mınən. Məto etəm un tatəto matətəu-pən, in otitun tepət məsin mın.

²⁵ Tol nəhlan məto-inu, etəm u itəm rəhan əh-ikin nıtunən, kən in tatətəu-pən, kən Uhgın otos-ipən mın nıtunən kəm in, kən rəhan nıtunən in otepət pik. Məto etəm u itəm rəhan nıtunən tikə, Uhgın otos-irəkis rafın rəhan nıtunən itəm nıkin təht məmə in tatos.”

Nuəhən nimaa nəghatən e nisən nıkutin natımnat

²⁶ Kən Iesu təmən mın məmə, “Nərəməərəən rəha Uhgın tahmen e suah kit təmis nıkutin natımnat əpəh e rəhan nasumən.

²⁷⁻²⁸ Lapın mın tuwın mətapıl, kən e nərauieğən mın tuwın maliwək mətan, kən məsol mınən nat kit lan ne, məto-inu nisip əm tatos-ipən niamitəən kəm in məmə otoe-in noan. Məto nıkutin nat un tinəwiə muwın mınol iahgin, məto suah un təruru məmə təmahro mın-nulan məwiə. Kən təməget mol iahgin, kən mol-pən nimalin, kən moe matuwın matuwın, kən mınimətə.

²⁹ Kən nian tinimətə, e nian əm əh inəh, suah apon tuwın mıləs rəhan nisa muwın matətə rəkis matəulək-in, məto-inu nian ətuatıp rəhan tinuwa.”

Nuəhən nimaa nəghatən e nıkuti mastat

(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Kən Iesu təmən mın məmə, “?Nərəməərəən rəha Uhgın təhro mın-nulan? ? Karmə ekən naka məmə tahmen lan?

³¹ In tahmen e nıkuti mastat. Mastat un in nig kit nıkutin netin, netin, netin. In təkəku e nıkuti nig mın rafın.

³² Məto nian kəməfe, kən təwiə mol iahgin maprəkis-in nig min itəm katəfe e nasumən, mol nelmin iahgin min, kən mənig ilis min kotuwa motol-pən niagiagilat huə e tikəmkəmən.”

Iesu təmatəgətun netəmim e nuəhən nimaa nəghatən
(Mat 13:34-35)

³³ Iesu təmatəgətun mihin nəhlan netəmim e nuəhən nimaa nəghatən tepət, məto təmatən-ipən əm tahmen məmə okotitun.

³⁴ In təmatəgətun əm netəmim e nuəhən nimaa nəghatən min əh tepət. Məto nian kotan pisin əm ilat rəhan min netəmim, kən tatən-iarəp nıpəti nuəhən nimaa nəghatən kəm ilat.

Iesu təmən-iəhau nimətag asol ne nəhau ne
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Tinehnaipən, kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “Pəs-tu kotuwın-tu əpəh entənıpən-pən e lek u.”

³⁶ Kən kəmotapəs netəmim, kən rəhan min netəmim kəmotuwın e pot məto Iesu tinəmuwın rəkis matəpələh. Kən kəmotiləs Iesu e pot moatuwın ilat pot neen min kotuarisig-in ilat.

³⁷ Kəmoatuwın əmun nimətag asol kit nahgin-nahgin tahmen əm e nalip təmuwa. Kən peau-peau asol min kotoralkin-pən əpəh e nıpəgnoa pot, kən nəhau tinatər-pən e pot, kən pot natol o namnimən.

³⁸ Məto Iesu əpəh uarisig tətəpil əlu-əlu matauloga-pən e pelo kit. Kən rəhan min netəmim kəmotaiu motuwa motəhgaiir lan, motəmə, “!Ei, İəgətun! ! Tahro nıkim təsəhtən itimat ne, iuəhkır əm ekotimis!”

³⁹ Kən Iesu təmaiir mətul matən-iəhau nimətag ne nəhau məmə, “!Nahmen! !Uameg-ta!” Kən nimətag təmurahl nelmin, kən peau-peau asol min apon kəmotikə, kən təməməlinu təməməlinu.

⁴⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “?Tahro nakotəgin pik nəhlan? Okəmə naka rəhatəmat nahatətəən tikə əh lak.”

⁴¹ Məto rəhan min netəmim kinotəgin pik, kən motən-ipən kəm ilat min məmə, “!Ei nəman! ?Etəmim naka u? Nat əpnəpın nimətag ne nəhau, məto ilau kətioal nəwian.”

5

Iesu təməhg-iarəp narmın rat e suah kit
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Iesu ne rəhan min netəmim kəmotuwın motuwar əpəh entənıpən-pən e Lek Kalili, əpəh ima netəm Kerasa. ² Nian Iesu təmiet e pot, kən məplan suah kit təmisi-pən əpəh e nıpəg kəpiel min, ikin katitənim netəmim ikin. Suah un narmın rat tətətig lan.

³ Suah un tətətig əm əpəh e suwıt, okol kəsaskəlimən, kən kəruru min nəlisən e nol o sen.

⁴ Nian tepət kotəlis nelmin ne nelkin ne e sen. Məto nian rafin tateatıp-eatıp sen, kən matoratıp-oratıp sen e nelmin ne nelkin ne, kən məsanən pik məsahmen-inən suah kit məmə otaskəlim.

⁵ Kən lapın ne e nərauiəgən min ne nian rafin, in tətən əpəh e suwıt, ne əpəh e nitot min, in pisin əm, mətagət əfəməh, kən matəte atıp əm in e kəpiel asilə min.

⁶ Nian suah un təmasıpən-in Iesu əpəh isəu tatuwa əh, kən təmaiı muwın meıuıu misin-pən nulin ron.

⁷⁻⁸ Kən mətagət əfəməh məmə, “!Iesu, ik Nəti Uhgın İlis Agın! ?Nəmuwa məmə onakahro io?” Məto Iesu təmə, “!Ik narmın rat, iet e suah un!”

Məto narmin rat apon təmə, “!Ekateasiə-in e nərgi Uhgın məmə onakəsölən nalpınən kəm io!”

⁹ Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “?Ik nərgəm pah?” Məto təmə, “Nərgək u, Nımanin Tepət, məto-inu itimat tepət.”

¹⁰ Kən kəmotən-ipən əskasik kəm Iesu məmə otəsahl-iarəpən ilat əh-ikin əh.

¹¹ İkin əh, pikəs min tepət tepət kotalu əpəh e nıkalı nıtöt un.

¹² Kən narmin rat min apon kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Kəsi, ahl-ipən-tu itimat ekotuwin o pikəs min əpəh, megəhan-in itimat ekotuwin motatig əpəh elat”

¹³ Kən Iesu təmegəhan-in ilat məmə okotuwin, kən narmin rat min apon kəmotiet e suah apon motuwin əpəh e pikəs min. Kən pikəs min un kotahmen-in tu-taosan, kəmotaiu motuwin əpəh İkin təkul-əkul İkin, kən motiwig-pən əpəh ləhau e nəhau un motamnım.

¹⁴ Kən netəmim itəm kəmotagwən pikəs min un, kəmotaiu motuwin motən-iarəp natun kəm netəmim min əpəh e taon rəhalat, kən motən tuwin mapəkol əpəh latuənu min. Kən netəmim tepət kəmotuwa məmə okotəplan-tu nat un məmə kəmahrol min-nulan.

¹⁵ Nian kəmotuwa o Iesu, kən motəplan suah un narmin rat min kəmotatig lan aupən, tınapəs nalmələn kən minuwın e natımnat matəpələh, kən narmilat təmiwig ron kən motəgin.

¹⁶ Kən netəm min u kəmotehm nat ətuatip e nıganəmtilat kəmotamnus nat un kəmotehm Iesu təmol e suah un ne pikəs min kəm ilat min neen.

¹⁷ Məto netəm min u e nıtən un kəmotən-ipən əskasik kəm Iesu məmə otatuwin məsətulən əh iməlat İkin.

¹⁸ Kən nian Iesu tınatitəlig-pən min məmə otuwin e pot, məto suah un narmin rat min kəmotatig lan, təmolkeike pik məmə otuwin ilat Iesu ne, kən matən-ipən kəm Iesu məmə, “Egəhan-in io, pəs ekımnə kitat min itəmat.”

¹⁹ Məto Iesu təməsegəhan-inən, məto təmən-ipən kəm in məmə, “İtəlig-pən imam İkin, kən mamnus kəm netəm imam İkin nat naka itəm Uhgın İlis pik təmol kəm ik, kən məmə in təmasəkitun ik.”

²⁰ Kən təmuwin əpəh İkin Tekapolis matən-iarəp natımnat itəm Iesu təmol kəm in. Kən nian netəmim kəmotəto, kən kəmotaut pik ron.

*Pətagwəhl kit itəm tatımis ne pətan əkəku kit itəm təmımis
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Kən Iesu ne kəmotuwin min e pot motitəlig-pən entənıpən-pa e lek, məto nımanin netəmim kəmotuwa ron motitəlau in əpəh e nıkalal lek.

²² Kən suah kit, nərgin u Jaeras, in etəm-iasol kit rəha nımə rəha nuəfımınən, təməplan Iesu kən təmuwa misin-pən nulin ron.

²³ Kən təmətapəh o Iesu matəkəike kəm in o nasıtəən məmə, “Rəhak pətan əkəku tatımis pik otəsuwəhən tımis. !Awi, wa-tu kian nəkələhəu-pən nelməm lan pəs təwir məmegəh!”

²⁴ Kən Iesu təmətəu-pən suah un mətian, kən nımanin netəmim tepət kəmotuarisig-in kitəlau lan katıləs-pikən-ləs-pikən.

²⁵ Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nımısən rəhalat nıpıtan nian rafın əm, mınos nup tuelef.

²⁶ Kən təmuwin məplan tokita tepət, kən mərakin rafın rəhan mənı elat, məto wək rəhalat kəmotol tətö pik nəhməən. Məto rəhan nımısən təməseıuıuən, in təmər məsin min.

²⁷⁻²⁸ In təməto namnusən e Iesu, kən nıkin təməht məmə, “Okəmə ekek əm rəhan kot, kən rəhak nımısən otol namnun.” Kən tol nəhlan, təmuwa maliwək muarisig-in ilat, misı-pən e məntaa Iesu İkin, kən meə-pən mek rəhan kot.

²⁹ Nian tæmek kot ræha Iesu næhlan, kæn roiu min æm ræhan nimisæn tæmætul, kæn tæmæto æm e nipætïn mæmæ in tinæwîr.

³⁰ Kæn roiu min æm, Iesu tæmæto mæmæ næsanænæn mæsin tæmîet lan, kæn tæmeirair matætapæh mæmæ, “?Pah tæmek ræhak kot?”

³¹ Kæn mæto ræhan min netæmim kotæmæ, “Ei, æplan-tu. Netæmim koatîlæs-pîkæn-læs-pîkæn pîk ik. ?Tahro nakatæn nulan mæmæ, ‘pah tæmek io?’”

³² Mæto Iesu tæmatægæs-in mæmæ otehm-tu mæmæ pah tæmek.

³³ Kæn æmun pætæn apon tînitun mæmæ nian in tæmek kot ræha Iesu, ræhan nimisæn tinikæ. Tol næhlan, minatægîn mætasiæp-asiæp muwa meiuaiu misinpæn nulin o Iesu matæn-ipæn natîmnat rafin kæm in.

³⁴ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Nætîk pætæn, e ræham nahatætææn, ninuwa minæwîr. Kæn atuwîn, pæs næmælinuæn ræha Uhgîn tætatîg ron ik. ! Ræham nimisæn tinikæ!”

³⁵ Nian Iesu tæmatægæt æh kæm pætæn un, kæn netæmim neen kæmotisi-pæn æpæh ima Jaeras ikin motuwa motæn-ipæn kæm Jaeras mæmæ, “Ræham pætæn ækæku tinimis rækis. Əsælikiamtææn iægætun.”

³⁶ Mæto Iesu tæmæsætellig-inæn ræhalat næghatæn, kæn mæn-ipæn kæm Jaeras mæmæ, “Əsægînæn, mæsolæn nikim tærat. Ahatætæ æm lak.”

³⁷ Kæn Iesu tæmæn-iæhau netæmim mæmæ okæsotuarisig-inæn ilau, kæn mit æm Pita ne Jemes ne pian Jon motuwîn.

³⁸ Kæn kæmotuwîn æpæh ima Jaeras ikin motæplan netæmim tepæt kæmotuwa motasæk moatæun-æun.

³⁹ Kæn Iesu tæmuwîn æpæh imæ mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “?Nakotagæt pîk nulan o naka? ?Kæn motasæk pîk o naka? Pætæn ækæku u tæsimisæn, tætapîl æm.”

⁴⁰ Kæn netæmim kæmotalah-æmnu. Mæto Iesu tahl-iaræp ilat mæmæ okotiet motuwîn æpæh ihluæ. Kæn mit æm ræhan etæmim milæhal ne mama ne tata ræha pætæn ækæku un motuwîn æpæh pætæn ækæku un tatæmæhl ikin.

⁴¹ Kæn Iesu tæmos nelmin, mæn e ræhalat næghatæn mæmæ, “*Talita kum,*” nipæti næghatæn un tæmæ, “!Pætæn ækæku, iatæn-ipînæ kæm ik mæmæ onakætul!”

⁴² Kæn roiu min æm, pætæn ækæku apon tæmætul minataliwæk. (Pætæn ækæku un tînos nup tuelef.) Nian netæmim kæmotæplan nat un Iesu tæmol, kæn narmîlat tæmiwîg pîk ron.

⁴³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn æskasîk kæm netæm min un mæmæ, “Onakæsotæn-iaræpæn nat un kæm suah kit.” Kæn matîg mæn-ipæn min kæm ilat mæmæ okotos-ipæn nagwænæn kit kæm pætæn ækæku un tun.

6

Netæm Nasaret kæmæsotisiai-inæn Iesu (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Iesu tæmîet ikin-un kæn ræhan min netæmim kæmotætæu-pæn motuwîn æpæh iman ikin.

² Kæn e nian ræha Sapat, Iesu tuwîn æpæh e nimæ ræha nuæfîminæn matægætun netæmim. Kæn netæmim tepæt itæm kæmotætæo ræhan næghatæn, kæmotaut pîk ron motæmæ, “?Ei næman, kæruru mæmæ suah æpæh tæmæmik hiæ natîmnat min æpæh? ?Kæruru mæmæ tæmahrenatîg næhlan? ?O kæruru mæmæ tæmahrol næhlan matol nat pîspîs min æpæh?”

³ Kitat kotitun æm mæmæ suah æh iol æm nimæ. In netî Meri, pia Jemes, Joses, Jutas ne Saimon. Kæn kitat ræhan kaka min kotatîg.” Kæn nikîlat tæsagîenæn ron kæn motæuhlin mæntaalat ron.

⁴ Məto Iesu təmə, “Ien rəha Uhgın katisiai-in pik ikin mın rafin. Məto rəhan mın əm, ne netəm iman ikin kəsotisiai-inən.”

⁵ Kən ikin əh, okol təsolən nat pispis kit ikin, məto rəhan əmun, titun nələhəu-pənən nelmin e netəm koatimis neen, kən kotəmegəh mın.

⁶ Kən Iesu narmın təmiwig pik o netəm iman ikin məto-inu kəsotolkeikeən məmə okotən nıpahrienən lan. Kən təmalıwək muwın latuənu mın rafin, matəgətun netəmim.

*Iesu təmahl-ipən rəhan
netəm tuelef məmə okotuwin
e nitən mın*

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

⁷ Kən matig maun-in mın rəhan netəm tuelef kotuwa ron, kən mahl-ipən ilat keiu-keiu. Təmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nəhg-iarəpən narmın rat mın e netəmim.

⁸ Kən mən-ipən nəghatən u kəm ilat məmə, “Onəkəsotosən nat kit e rəhatəmat naliwəkən, məto onəkotos əm kasıkin rəhatəmat. Onəsotosən məni kit e paos rəhatəmat, kən məsotosən pıret, o kətim, o nat kit.

⁹ Onəkotuwın e put, məto onəsotosən sot kəiu.

¹⁰ Okəmə onəkotuwın əpəh ima suah kit ikin, kən otapıl əm e rəhan nimə motatig kətatig kətoarus motiet latuənu əh.

¹¹ Kən okəmə onəkotuwın e latuənu kit, məto netəmim neen kəsotolkeikeən məmə okotit itəmat nakotuwın e rəhalat nıpəgnoa nimə, o kəsotətəlig-inən rəhatəmat nəghatən, kən nian nəkoatiet e rəhalat latuənu, nəkotəkəike moto-hapispis rəkis nisip e nelkıtəmat məmə ilat okotıtun məmə nəmotəuhlin-pən məntaatəmat olat.”

¹² Kən kəmotiet motuwın motən-ipən kəm netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat, motapəs pahrien nolən rat mın, kən motuwın o Uhgın.

¹³ Kən motəhg-iarəp narmın rat mın tepət e netəmim, kən motol-pən oel e netəm mın u koatimis, kən motol-wır ilat.

*Kig Herot Antipas təmə Jon Baptais məmə tınəmegəh mın
(Mat 14:1-2; Luk 9:7-9)*

¹⁴ Kən Kig Herot Antipas təməto nəghatən rəha Iesu tınuwın mınapakol e nitən mın rafin. Kən netəmim neen kotəmə in Jon Baptais əpəh tınaiir-pa mın mol tatos nəsanənən o nolən nat pispis mın.

¹⁵ Məto netəmim neen mın kotəmə in Elaija, neen mın kotəmə ien kit rəha Uhgın məto tahmen e ien mın rəha Uhgın aupən.

¹⁶ Məto Kig Herot Antipas təməto, kən məmə, “Jon Baptais əpəh emətatıp rəkis rəhn-kapə, məto tınəmegəh mın.”

*Nolən itəm Kig Herot Antipas təmohamnu Jon Baptais lan
(Mat 14:3-12; Luk 3:19-20)*

¹⁷⁻¹⁹ Kig Herot Antipas təməto nəhlan məto-inu in təmol nat kit təsahmenən. Pian Filip təmatit pətan kit nərgın un Herotias mioal marit, kən Kig Herot Antipas tit-irəkis pətan un ron mioal marit. Kən Jon təmatən-ipən kəm in məmə, “Nakatərəkın Lou. Təsahmenən məmə onakit pətan rəha piām.” Kən Herotias təməto nəghatən un kən metəhau Jon ron, kən molkeike məmə okohamnu, məto kəp. Kig Herot Antipas təmolkeike məmə otol rəhan pətaguıhl nıkin tagien, kən mahl-ipən rəhan mın netəmim kotuwın motaskəlın Jon kəlis ətain, kən kiləs kan kiləs-ipən e kalapus.

²⁰ Məto Kig Herot Antipas tatisiai-in Jon mıtun məmə in etəm asim, kən in etəm ətuatıp kit mol tatehm wır kən məsohamnuən. Nian tepət tətə nəghatən rəha Jon, kən tinəruru əfəmäh, məto tolkeike məmə otatətəlig-in.

²¹ Matuwın matuwın Herotias tinos rəhn matıp Jon e nian kəmatol lafet lan rəha Kig Herot Antipas e nian təmaiir lan. Kig təmaun-in rafin netəm-iasol rəhan mın, ne netəm-iasol rəha rəhan mopael mın, ne netəm-iasol rəha netəm Kalili, məmə okotuwa motehm motagwən.

²² Kən e nian əh, pətan əkəku un neti Herotias təmuwa imə matol tanis e niganəmtilat. Kəmotəplan təmol tanis kən nıkilat təmagien pik ron. Kən kig apon təmən-ipən kəm pətan əkəku apon məmə, “Okəmə nakolkeike naka, nakətapəh-in ron io, kən ekos-ipinə kəm ik.”

²³ In təmən-iəkis kən mos noanawıl ron məmə, “Nat naka nakolkeike kən measiə-in ron io, ekos-ipinə. Nat əpnəpın okəmə iahgin tahmen e nıpılga rəhak natımnat, məto ekəike mos-ipinə.”

²⁴ Kən pətan əkəku apon təmuwın əpəh ihluə matətapəh o rəhan mama məmə, “?Mama, oekeasiə-in naka o kig?” Məto rəhan mama təmə, “Uwın measiə-in rəhn-kapə Jon Baptais.”

²⁵ Kən pətan əkəku apon təmaiı ueıuəhai əm muwın əpəh imə o kig kən məmə, “Ekolkeike məmə onakıləs-ıpa rəhn-kapə Jon Baptais u-roıu aɡın, kəmələhəu-pən e pılet kit.”

²⁶ Kən nat un təmol kig nıkin tahmə pik, məto okol təsapəsən, məto-inu tınəmos rəkis noanawıl e niganəmıti netəmim u kəmotuwa o lafet.

²⁷ Kən mahl-ipən rəhan kit mopael məmə otaiı əm muwın mıləs rəhn-kapə Jon Baptais muwa. Kən mopael apon təmuwın əpəh e kalapus kən mətatıp-rəkis rəhn-kapə Jon Baptais,

²⁸ kən mələhəu-pən e pılet kit mıləs muwa, kən mıləs-ipən kəm pətan əkəku apon, kən tıləs muwın kəm rəhan mama.

²⁹ Nian netəmim mın rəha Jon Baptais kəmotətə netəmim kəmotamnus nat un kəmol e Jon, kən kotuwa motıləs nıpətın motuwın motıtənım e nıpəɡ kəpiel rəha nolən suwıt.

*Netəm tuelefrəha İesu kəmotıtəlig-pa mın ron
(Luk 9:10)*

³⁰ Kən aposol mın rəha İesu kəmotıtəlig-pa mın ron, kən motən-ipən natımnat rafin itəm kəmotol, ne nəghatən mın itəm kəmotəɡətun netəmim lan. ³¹ Məto netəmim tepət koatuwa moatuwın moatiet moatuwın, kən İesu ne rəhan mın netəmim kınətəruru nagwənən ne nameɡən ne. Kən İesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs-tu kotuwın-tu əpəh ikın kit netəmim kotıkə ikın, kən nakotameɡ məsın.”

³² Kən ilat əm motuwın e pot kit mınətuwın əpəh netəmim kotıkə ikın.

*İesu təmagwən nəman
faif-taosan
(Mat 14:13-21; Luk 9:11-17;
Jon 6:1-14)*

³³ Məto netəmim tepət kəmotəplan ilat nian kəmotiet, kən motıtun ilat. Kən kəmotiet e latuənu mın motaiı kaupən-in ilat, motuwın əpəh koatuwın ikın.

³⁴ Nian İesu təmuwar e pot məplan nımanın netəmim tepət kınəmotuwa rəkis, kən təmasəkıtun ilat, məto-inu kotahmen əm e sipsip mın itəm etəmim tıkə o nehmən ilat. Kən təmətul matəɡətun ilat e natımnat tepət.

³⁵ Tınehnaıpən, kən netəmim rəha İesu kəmotuwa motən-ipən kəm in məmə, “Tınətəlugın, kən ikın-u kəsətıɡən ikın.

³⁶ Təwîr məmə onakahl-ipən-ta netəmim koatuwin əpəh e latuənu min, ne əpəh ikin min, məmə okotos-nəmtin nigilat nagwənən.”

³⁷ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp, itəməhal əm. Nakəhlagwən netəm min əh.” Məto kotəmə, “!Naka! ?Nakəmə oekotuwîn motərakin məni asol agin u tu-hanrit tenarius o nosən pîret lan o nagwənən nîmanin netəmim u?”*

³⁸ Məto Iesu təmə, “?Nakoatos pîret kuwəh? Otuwin motehm.” Kəmotuwîn motehm motəmə, “Pîret faif, kən nəm kəiu.”

³⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm rəhan min netəmim mə okotol netəmim kotəpələh e manuwihl amiəmitə fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit,

⁴⁰ kən kəmotəpələh nəhlan fifti fifti ne uan-hanrit uan-hanrit.

⁴¹ Kən Iesu təmos pîret faif ne nəm mil u kəiu, kən mətəg-pər əpəh e neai məfak ron, kən məmkas pîret un məmki-pən kəm rəhan min netəmim məmə okotoor kəlin kəm netəmim. Kən matig mos min nəm mil u kəiu məmkas moor kəm netəmim.

⁴² Kən netəmim rafin kəmotun nərpiilat tasis,

⁴³ kən motapəs nîmîsmîsi pîret un ne nəm mil un, kən netəmim min rəha Iesu kotaii-pən e kətim asol tuelef kotər wîr.

⁴⁴ Kən netəm min u kəmotəgwən, nəman elat kotahmen e faif-taosan.

*Iesu təmaliwək e
nətuei nəhau*

(Mat 14:22-33; Jon 6:15-21)

⁴⁵ Kən roiu agin-əh min, Iesu təmən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə okotiləs pot kit motaupən motuwîn entənipən-pən əpəh ikin kit nərgin u Petsaeta, məto in otatig mahl-ipən paupən netəmim koatuwin iməlat min ikin-u panuwîn.

⁴⁶ Nian tinauiatipin rəkis netəmim, mahl-ipən ilat koatuwin, kən muwin əpəh e nitot məmə otəfak.

⁴⁷ Kən tînatlugin, pot tînuwin əpəh ilugin ətuatip əpəh e lek, məto Iesu tətən pîsin əm əpəh ipar.

⁴⁸ Kən məplan ilat kotasuə kîtasuə məto kînotəpou məto-inu nîmətag tatoh ilat. Kən tînatian-ian, kən taliwək e nətuei nəhau matuwa. Təmaliwək muwa, iuəhkîr əm taprəkis-in ilat.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kən nian netəmim min rəha Iesu kəmotəplan taliwək e nətuei nəhau matuwa, kən nîkîlat təht məmə narmî suah kit. Kən ilat rafin kəmotəplan, kən motəgin katearig əfəməh. Məto roiu agin-əh əm, Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Ei, nîkîtəmat tətul məha-məha. Io u inu. Sotəginən!”

⁵¹ Kən muwin e pot məplan ilat moatəpələh, kən nîmətag təmurahl nelmin, kən kəmotaut pik ron,

⁵² məto-inu rəhalat-kapə tiəkis. Kəmotəplan pap Iesu təmagwən netəmim tēpət e pîret noan məsin əm, məto ilat kotəruru əh məmə in pah.

Iesu təmol-wîr netəm koatimîs əpəh Kenesaret
(Mat 14:34-36)

⁵³ Kəmotuwîn entənipən-pən motuwar əpəh ikin kit nərgin u Kenesaret, kən motietain pot ikin.

⁵⁴ Nian kəmotuwar ikin əh, netəm ikin kəmotitun ueiuəhai əm məmə in Iesu.

⁵⁵ Kən kəmotaiu motuwîn əpəh latuənu min moatən-ipən kəm netəmim. Kən nian kotəto məmə Iesu əh-ikin əh, koatəmîk netəm koatimîs e rəhalat pet motuwa ron.

* **6:37:** Roiu, tu-hanrit tenarius tahmen e tu-hanrit-taosan watu. **6:44:** Mak 8:1-9 **6:46:** Luk 5:16
6:49-50: Luk 24:37 **6:51:** Mak 4:39

⁵⁶ Kən ikin mīn rafin Iesu tatuwīn-pən ikin e latuənu əlkələh, ne latuənu asol mīn, ne ikin mīn rafin tītəlau, netəmim kotəmik netəm koatimis motiet katəlin əm ilat əpəh maket ikin. Kən kəmoatəkəike katən-ipən kəm Iesu məmə otegəhan-in ilat kotek əm nīpəgnəm̄ti rəhan kot. Kən netəmim rafin u kəmotek rəhan kot, kən motəwīr e rəhalat nīmīsən.

7

Netəm-iasol mīn kəmotətəhau Iesu o kastom rəhalat (Mat 15:1-9)

¹ Kən Farisi mīn ne iəgətun neen rəha Lou, kəmotisi-pən əpəh Jerusalem, motuwa moatəpələh ilat Iesu.

² Kən kəmotəplan məmə netəmim mīn rəha Iesu kəmotəgwən kən məsotaikuas wīrən e nelmilat e nolən rəha Farisi mīn.

³ Farisi mīn, ne netəm Isrel tepət, kəmoatətəu-pən ətuatip kastom rəha tīpilat nuwəh mīn. Okəmə kəsotaikuas wīrən e nelmilat un, kən kəsotəgwənən.

⁴ Kən nian koatisi-pən e maket moatuwa, məsotəgwənən pitən, motaupən kaikuas e nelmilat kən panotəgwən. Kən moatətəu-pən natimnat tepət mīn nəhlan itəm kəmos o tīpilat nuwəh mīn. Kən kastom ətuatip əh-ikin rəha naikuasən e sospən, ne panikin, ne pesin u kəmol e iaen.

⁵ Kən inu Farisi mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kotətapəh o Iesu məmə, “?Tahro rəham mīn netəmim kəsotətəu-pənən kastom rəha tīpilat nuwəh mīn? ?Tahro kəsotaupənən motaikuas pitən e nelmilat u panotəgwən?”

⁶ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən Aesea təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn kən məht ətuatip itəmat lan u rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik. In təmən məmə, ‘Uhgīn təmə netəm mīn u kotisiai-in io e nəghatən əm rəhalat, məto nikilat tətən-pən əh əpəh isəu.

⁷ Motəfak kəm io o nat əpnapīn əm məto-inu ilat kotəgətun netəmim e lou itəm etəmim əm təmol motəmə lou rəha Uhgīn, məto kəp.’ ”

⁸ Kən Iesu təmən mīn kəm ilat məmə, “Itəmat nakotapəs Lou rəha Uhgīn moatətəu-pən əm kastom rəha etəmim.”

⁹ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nakotausit pīk o nolən apon rəhatəmat məmə nakotapəs Lou rəha Uhgīn kən motətəu-pən atip əm kastom rəhatəmat.

¹⁰ Moses təmən məmə, ‘Onakisiai-in rəham tata ne mama. Okəmə suah kit tatəghat rat e rəhan tata ne mama, okəike kohamnu.’

¹¹ Məto itəmat nakotən məmə, suah kit okəmə tapəs nasituən e rəhan tata ne mama kən mən-ipən kəm ilau məmə, ‘Rəhak u nat u ekəmə ekasitu etəlau lan, məto emələhəu əm məmə rəha Uhgīn. Kən nat katos-ipən kəm Uhgīn okol kəsol mīnən nat kit lan.’

¹² Kən motatig moatən-iahau mīn o nasituən e rəhan tata ne mama.

¹³ Məto e nolən əh, nakotəgətun netəmim e rəhatəmat kastom motol nəghatən rəha Uhgīn tatol əm nat əpnapīn lan. Kən natimnat mīn tepət mīn nəhlan itəmat nəkoatol.”

Nat tol netəmim kotərat e nīganəm̄ti Uhgīn (Mat 15:10-20)

¹⁴ Kən Iesu təmaun-in nīmanin netəmim məmə okotuwa iuəhkīr ron kən məmə, “Otətəlig-in wīr-tu io məmə nəkotitun.

¹⁵ Nat etəmim tatərge təsolən etəmim tamkimik e niganəmti Uhgın, mətə nat tatiet e niki etəmim tatol etəmim tamkimik e niganəmti Uhgın.”*

¹⁷ Nian Iesu təmiet e nimanin netəmim un kən muwin əpəh imə, kən rəhan mın netəmim kotətapəh o nıpəti nəghatən mın un kəm in.

¹⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə naka itəmat mın rəhatəmat-kapə tikə. Onəkotəkəike motitun məmə natimnat itəm etəmim tatərge in tahmen əm e nat ihluə təsolən etəmim tərət e niganəmti Uhgın.

¹⁹ Mətə-inu tərge kən təsuwinən e nikin, mətə tatuwin e tipəin u, kən matiet mın.” (E nəghatən əh Iesu təmən-iarəp məmə nagwənən rafin katun təwir e niganəmti Uhgın.)

²⁰ Kən məmə, “Mətə nat itəm tatiet e niki etəmim, in tol etəmim tətamkimik e niganəmti Uhgın.

²¹ Mətə-inu niki etəmim tətəht natimnat tərət tepət, ilat u: nıpitan ne nəman ne, koatit anion ilat mın; nakləhən; nohamnuən itəm;

²² nakləh-inən pətan rəha suah pisin; naumisən o natimnat; nolən rat mın; neiuən; nolən rəha nit ənpəin əmən nıpitan ne nəman; netetən; nənən nikal itəm; nausitən; nalmələn.

²³ Nolən rat mın əh, ilat əh kotisi-pən e niki netəmim kən motol ilat kotamkimik e niganəmti Uhgın.”

*Iesu təməhg-iarəp narmin rat e neti pətan kit
(Mat 15:21-28)*

²⁴⁻²⁶ Kən Iesu təmiet ikin-un kən məsou pəhap muwin əpəh Fonisia, ima Iaihlua mın e nitən rəha Siria, mətətig e nimə kit iuhkır o taon u Taea, matəhluəig məsolkeikeən məmə netəmim okotitun məmə in tətətig əh-ikin əh, mətə okol təsəhluəigən. Mətə pətan kit əh-ikin, narmin rat tətətig e rəhan pətan əkəku. Pətan un təmaiir ikin əh, kən in təsəfakən, in Iaihlua. (Netəm İsrəl kotəmə Iaihlua mın kotahmen e kuri.) Nian təmətə natimnat wir mın itəm Iesu tatol ilat, kən tasək muwa misin-pən nulin ron məmə otəhg-iarəp narmin rat e rəhan pətan əkəku.

²⁷ Mətə Iesu təmə, “Kəpə. Pəs kaupən kəgwən nisualkələh. Təsəwirən məmə okərakin-pən nagwənən nigı nisualkələh kəm kuri mın.”

²⁸ Mətə pətan u təmə, “Nıpahrienən etəm-iasol, mətə kuri mın koatun əm nimismisi nagwənən nigı nisualkələh itəm kotisas-pən e nıpəg tepil.”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən ron məmə, “Mətə-inu nəmuhalpin wir rəhak nəghatən, uwın-tu əpəh imam ikin məplan narmin rat tiniet rəkis e rəham pətan əkəku.”

³⁰ Pətan u təmai u muwin iman latuənu məplan rəhan pətan əkəku tətəpil-pər wir əm e rəhan pet, kən narmin rat tiniet rəkis lan.

Iesu təmol-wir suah kit matəlgın talu məruru nəghatən

³¹ Kən Iesu təmiet ikin-un ima netəm Taea kən muwin-pən əpəh Saeton matuwın əpəh e nəhau Lek Kalili, mətə təmuwin-pən əpəh Tekapolis ikin.

³² Kən netəmim kəmotit suah kit matəlgın talu kən məruru nəghatən motuwa məmə Iesu otələhəu-pən nelmin lan pəs tətə təwir.

³³ Kən Iesu təmit suah un mian əpəh isəu məsin o netəmim, kən mıləs-ipən noa nelmin e matəlgın kən magəh nelmin† mələhəu-pən e nami suah un.

³⁴ Kən masipər əpəh e neai, kən mamegahl ron e rəhan nəghatən məmə, “!Efata!” Nıpətin təmə, “!Əwir-ta!”

* **7:15:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, koatən ves 16 nəhlan: “Etəm matəlgın tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən mın u.” **7:15:** Wək 10:14-15 † **7:33:** E nian mın əh, netəmim nikilat təht məmə nahui noan in tahmen e mərisin kən tətəsitə e nimisən.

³⁵ Kən əmun suah un tīnatəto nat, kən namīn tīnəwīr mīnatəghat wīr.

³⁶ Kən Iesu tāmən-iəhau ilat məmə okəsotənən nat un kəm netəmim. Məto nian Iesu təmatəkəike kəm ilat, kən ilat kəmotəkəike kən-iarəp kəm netəmim.

³⁷ Kəmotaut pik ron motəmə, “Natimnat rafin itəm tatol, məto in təwīr pik agīn. Netəm u matəlgilat talu kīnoatəto nat, ne netəm kotəruru nəghatən kīnoatəghat.”

8

Iesu təmagwən netəmim fo-tausan (Mat 15:32-39)

¹ E nian kit mīn netəmim tepət kəmotuwa mīn ron, kən məto, nīgīlat nagwənən tīnikə. Kən Iesu təmaun-in rəhan mīn netəmim kotuwa kən tən-ipən kəm ilat məmə,

² “Nīkīk tīnahmə pik o netəm mīn əpəh məto-inu, kəmotuarisīg-in io mīnotos rəkīs nian kīsīl, kən roiu əh, nīgīlat nagwənən tīnikə.

³ Okəmə ekahl-ipən ilat koatuwīn əh-roiu, kən nīganəmtīlat otapīn e suatīp, kən sueiuei otoh ilat, məto-inu kəməsotagwənən nuwəh, kən neen kəmotīsī-pən əpəh isəu.”

⁴ Kən rəhan mīn netəmim kəmotətapəh ron məmə, “?Okəmīk hiə pīret tahmen-in nagwənən ilat? İkin-u taruən-aruən İkin, netəmim kəsotatīgən İkin.”

⁵ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Nakoatos pīret kuwəh?” Məto kotəmə, “Sepīn.”

⁶ Kən tāmən-ipən kəm netəmim məmə okotəpələh, kən mos pīret un məfak matən-ipən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə okotoor kəlīn kəm netəmim, kən kəmotol mihīn.

⁷ Kən kəmos mīn nəm əlkələh neen ka, kən Iesu təfak ron kən mos-ipən mīn kəm ilat məmə okotoor kəlīn kəm netəmim.

⁸⁻⁹ Kən netəm mīn u Iesu təmagwən ilat kotahmen e fo-tausan, kəmotun nagwənən nərpīlat tasis, kən kapəs nīmīsmīsī nagwənən, kən kailī-pən e kīpəhau sepīn kotər.

¹⁰ Kən Iesu tahl-ipən netəmim koatuwīn iməlat mīn İkin. Kən ilat rəhan mīn netəmim kəmotuwīn e pot kan əpəh e nītən Talmanuta.

Farisi mīn kəmotən məmə okotehm nəmtətin kit (Mat 16:1-4)

¹¹ Kən Farisi mīn neen kəmotuwa o Iesu moatərgəhəu kəm in motən-ipən kəm in məmə otol-tu nəmtətin asol kit pəs kotitun məmə in təmīsī-pən pahrien o Uhgīn, o kəp.

¹² Kən Iesu nīkin təməpou, kən mamegahl ron kən məmə, “?Karmə tahro netəm mīn u-roiu ne kotəmə okotəplan-tu nəmtətin kit? Məto iatən pahrien kəm itəmat məmə okol kəsolən nəmtətin kit kəm itəmat.”

¹³ Kən mapəs ilat motuwīn e pot kan əpəh e nīkali nəhau lek entənīpən-pən.

Is rəha Farisi ne is rəha Kīg Herot Antipas (Mat 16:5-12)

¹⁴ Rəhan mīn netəmim kəmotaluin nəmīkən pīret məto kəmos əm kitiəh əm motuwīn e pot.

¹⁵ Kən Iesu təmatəhag kəm ilat məmə, “Otehm wīr itəmat o is rəha Farisi mīn ne is rəha Herot Antipas.”

16 Kæn kæmotæn-ipæn kæn ilat min mæmæ, “Tatæn næhlan mæto-inu kæmæsotæmikæn pîret.”

17 Kæn mæto Iesu tinitun ræhalat nætelligæn kæn mæn mæmæ, “?Tahro nakoatæn næghatæn æh mæmæ næmæsotæmikæn pîret? ?Tahro itæmat nækæsotehmæn æh kæn mæsotitunæn æh? !Ræhatæmat-kapæ tiækis!

18 Niganæmtitæmat u ikin. ?Tahro nækæsotehmæn nat? Kæn matælgitæmat u ikin. ?Tahro nækæsotætoæn nat? Ekî tun mæmæ okæmæ naka ninæmotaluin natimnat itæm kinotuwa rækis.

19 ?Nian emos pîret æh faif mæmkas mos-ipæn kæn netæmim min æpæh faif-tausan kotun, kæn uarisig næmotaii-pæn nimismisin e kætîm asol kuwæh?” Mæto kotæmæ, “Tuelef.”

20 Kæn tæmætæpæh min olat mæmæ, “?Kæn nian emos pîret æh sepîn mæmæ ekos-ipæn kæn netæm min æpæh fo-tausan kotun, kæn uarisig næmotaii-pæn nimismisin e kætîm asol kuwæh?” Mæto kotæmæ, “Sepîn.”

21 Kæn tæmatæpæh olat mæmæ, “?Mæto itæmat nækotæruru æh io?”

Iesu tæmol-wîr suah kit niganæmtin tæpis

22 Kæn kæmotuwar æpæh ikin kit katæn mæmæ Petsaeta, kæn netæm ikin kæmotit suah kit niganæmtin tæmæpis motuwa kæn kætæsæk ahgin Iesu mæmæ otælæhæu-pæn nelmin lan.

23 Kæn Iesu tæmos nelmi suah un mian isæu mæsin o latuænu kæn tagæh niganæmti suah un* kæn mælæhæu-pæn nelmin mil lan, kæn mætæpæh ron mæmæ, “?Ninitun nehman nat o kæp?”

24 Mæto suah un tæmasipær kæn mæmæ, “Ekatæplan netæmim mæto kotahmen æm e nig min mæto in æmun kotaliwæk.”

25 Kæn Iesu tæmatig mælæhæu-pæn min nelmin mil e niganæmti suah un, kæn tinitun næplan wîræn natimnat minapæs noapoapæn.

26 Kæn Iesu tæmahl-ipæn mæmæ otatuwin iman ikin mæto tæmæn-iæhau mæmæ otæsuwin-pænæn æh latuænu æh-ikin.

Pita tæmæn-iaræp mæmæ Iesu in Mesaea ilouin

(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Kæn Iesu ne ræhan min netæmim kæmotiet motæsou pæhap motuwin e latuænu min u iuæhkîr o nat æpæh Sisaria Filipæe. Nian kæmoatuwin e suatip kæn tatæpæh olat mæmæ, “?Otæn-tu mæmæ netæmim kotæmæ pah u io?”

28 Mæto ræhan min netæmim kotæmæ, “Netæmim neen kotæmæ ik Jon Baptais. Neen min kotæmæ ik Elaija. Neen min kotæmæ ik ien kit ræha Uhgin aupæn.”

29 Kæn tæmætæpæh olat mæmæ, “?Mæto itæmat nakotæmæ pah u io?” Kæn Pita tæmæ, “Ik Mesaea ilouin, itæm Uhgin tæmæn mæmæ otæpanahl-ipa.”

30 Kæn Iesu tæmæn-iæhau æskasik ilat mæmæ, okæstæn-iaræpæn in kæn suah kit.

Iesu tæmæghat-in

ræhan nimisæn

(Mat 16:21-23; Luk 9:22)

31 Kæn tæmatægætun ilat kæn matæn mæmæ, “Io Neti Etæmim oepanæto nahmæn o natimnat tepæt. Netæm-iasol ræha netæm Isrel, ne pris asol min, ne iægætun min ræha Lou okotetæhau io, kæn motohamnu io, mæto oekos nian kisil un, kæn panæmegæh min.”

32 Tæmæn wîr pap kæn ilat, mæto Pita tæmit Iesu mian æpæh e nikali suatip kæn matæn-iæhau æskasik mæmæ otæsæghatæn næhlan.

8:17: Mak 6:52 8:19: Mak 6:41-44 * 8:23: Afin-tu futnot e Mak 7:33. 8:28: Mak 6:15 8:29: Jon 6:68-69 8:30: Mak 9:9

³³ Kən məto Iesu təmasipən məplan rəhan mın netəmim, kən mən-ipən kəm Pita məmə, “!Ik iərmis Setan asol, agim muwin isəu lak! Rəham nətəligən sənəmə rəha Uhgın, məto rəha etəmim əm.”

Naulis-inən nən-iarəpən Iesu kəm netəmim

(Mat 16:24-28; Luk 9:22-27)

³⁴ Kən Iesu təmaun-in rafin netəmim ne rəhan mın netəmim məmə okotuwa ron, kən təmən məmə, “Okəmə suah kit təmə otuarisig-in io, otəkəike maluin atip in, kən miləs rəhan nig kəməluau muarisig-in io.

³⁵ Etəmim itəm tolkeike məmə otosmegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan nəmegəhən lilin. Məto etəm otimis ron io ne Namnusən Təwir rəhak, in otos nəmegəhən lilin.

³⁶ ?Okəmə etəmim kit tatos rafin natimnat e nətueintən, məto uarisig lan otimis kən təsosən nəmegəhən lilin, in təmol win e nat kit təwir, o kəp? Kəp.

³⁷ Okol suah əh təsos-ipənən nat kit kəm Uhgın məmə Uhgın otos-ipən nəmegəhən lilin kəm in.

³⁸ “Netəm kotaulis-in nən-iarəpən io ne rəhak nəghatən kəm netəm kotapəs nəfakən motol təfagə rat, kən o nian io Neti Etəmim oekuwa lan, io mın oekaulis-in nənən məmə ilat u rəhak mın netəmim. O nian əh oekuwa itimat nagelo asim mın e nepətən əhag-əhag asol rəha rəhak tata.”

9

¹ Kən Iesu təmən məmə, “Ekatən pahrien kəm itəmat məmə, itəmat neen u nəkoatətul u ikin-u roiu, okol kəsotimisən mətoahgin kotəplan nərəmərən rəha Uhgın otuwa e nəsanənən asol.”

Nipəti Iesu təmuwa mol pisin

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Kən nian sikis kinotuwa minotuwın rəkis, kən Iesu tit Pita, Jemes, ne Jon, kən iləhal pisin əm kəhaluarisig-in motuwın əpəh e nitot əfəməh kit, kən ilat pisin əm əh-ikin. Kən kəməhaləplan nipəti Iesu təmol pisin.

³ Rəhan napən təmuwa məruən matipit-ipit, okol suah kit təsaikuasən e niməhan kit təruən min-nəhlan.

⁴ Kən suah miləhal apon kəməhaləplan Elaija ne Moses kəmiaet-arəpa mətəhaləghat iləhal Iesu.

⁵ Kən Pita təmən-ipən kəm Iesu məmə, “!əgətun, təwir məmə ekəhaluwa ikin-u. Pəs məhalol makeen kisil, rəham kit, rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.”

⁶ Pita tınatəghat əpnapin əm məto-inu kinəhaləgin pik matəhlesiəp.

⁷ Kən napuə təmuwa malpin ilat, kən kəmotəto nəwia suah kit təmisipən əpəh e napuə məmə, “Inu netik keike u ekolkeike pik. Onakəhaləkəike məhalətəlig-in in.”

⁸ Kən roiu agin-əh mın, kəməhaleirair, məto kinəsəhaləplanən suah mil un, məto kəməhaləplan əm Iesu tatətul ilat min iləhal.

⁹ Nian kəmoateiuaiu e nitot un kan əpəh ləhau, kən Iesu təmən-iəhau əskasik iləhal məmə, “Natimnat un nəməhalehm əpəh ilis e nitot, onəsəhalənən kəm suah kit məhalətoarus-pən io Neti Etəmim oekəmegəh mın e nimisən.”

¹⁰ Kən iləhal kəməhalisiai-in nəghatən rəha Iesu, məto kəmatəhalən əm kəm iləhal mın məmə, “Nəghatən əh təmən məmə otəmegəh mın e nimisən, kəruru məmə nipətin təmə naka.”

¹¹ Kən kəməhalətapəh o Iesu məmə, “?Təhro iəgətun mın rəha Lou kotəmə Elaija otəkəike maupən muwa?”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Nipahrienən, Elaija otaupən muwa matol-wir min natimnat rafin. ?Məto tahro Naoa Rəha Uhgın təmən məmə io Neti Etənim oepanəto nahməən o natimnat tepət, kən netənim okotəplan io motapəs io?”

¹³ Məto ekatən pahrien kəm itəməhal məmə Elaija tinuwa rəkis, kən kəmol nat tərət lan tahmen e Naoa Rəha Uhgın təmən məmə okəpanol mihin.”

*Iesu təməhg-iarəp narmin rat e suakəku kit
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Nian kəmotitəlig-pa min, motehm netənim neen min rəha Iesu, məto nimanin netənim kəmotitəlau elat, kən iəgətun neen rəha Lou ne netənim min rəha Iesu kotərgəhəu.

¹⁵ Nian netənim kəmotəplan Iesu, narmilat təmiwig pik ron, kən motaiu ka məmə okotəghat kəm in.

¹⁶ Kən Iesu təmətapəh olat məmə, “?Naka əpəh nakotərgəhəu ron itəmat netəm min əpəh?”

¹⁷ Məto netəm min u kit təmə, “Iəgətun, io emit netik muwa ron ik məmə onakol-wir, məto-inu narmin rat kit tətətig lan kən mol təruru nəghatən.

¹⁸ Kən nian narmin rat apon taskəlim in, kən moh mīləs-iəhəu morin əpəh e nisip, kən nahuin noan tiet tahmen əm e sop, kən matəgətəin nəluin, nipətin tatikimkim. Kən emətapəh o rəham netənim məmə okotəhg-iarəp narmin rat əpəh lan, məto kotəruru nəhg-iarəpən.”

¹⁹ Məto Iesu təmə, “Kəsi, itəmat un netəm roiu ne nakəsotahətətəən lak. Karmə oekatig kitat min itəmat mətoarus-pən nian naka nəpanotahətətə lak. Kən karmə onəghan epanameg etəmat. Enəpou-in itəmat. !Otiləs suakəku un motuwa!”

²⁰ Kən kəmotiləs kan o Iesu. Kən narmin rat apon təməplan Iesu kən mol suakəku apon taut nipətin tasiəp-asiəp pik, kən miet morin əpəh ləhəu e nisip məsəpəlpəl mətan, kən nahui noan tiet tahmen e sop.

²¹ Kən Iesu təmətapəh o rəhan tata məmə, “?Təmol min-nəhlan minos nup kuwəh?”

Məto rəhan tata təmə, “Təmətuoun e nian təmatəkəku mətoarus-pa əh-roiu.

²² Kən nian tepət narmin rat əh toh matiləs-ipən əpəh e nigəm ne nəhəu məmə otohamnu. Okəmə nəkitun nolən, pəs nakasəkitun itimlau masitu etimlau.”

²³ Məto Iesu təmə, “?Naka əh, nəghatən u məmə, ‘Okəmə nəkitun nolən?’ Uhgın titun nolən natimnat rafin o etənim itəm tətəhatətə lan.”

²⁴ Kən roiu agin, tata rəha suakəku un təmagət əfəməh məmə, “Ekətəhatətə lam, məto in əmun rəhak nahətətəən təkəku əm, asitu lak məmə rəhak nahətətəən otər mepət.”

²⁵ Kən nian Iesu təməplan məmə netənim neen min kinotuwa iuəhkir ron, kən tən-ipən əskasik kəm narmin rat apon məmə, “Ik narmin rat itəm natol matəlgitəm tətalu kən mol itəm katəruru nəghatən. !Ekatən-ipinə ətuatip u-roiu məmə onakiet e suakəku un, kən məsuwa minən muwin lan!”

²⁶ Kən narmin rat apon təmagət əfəməh mol suakəku apon taut masiəp-asiəp min u iuəhkir agin timis, kən miet lan. Okol nəkəplan məmə tinimis rəkis, kən netənim tepət kotəmə tinimis.

²⁷ Məto Iesu təmea-pən maskəlim nelmin miuw-pər, kən tətul.

²⁸ Iesu təmuwin imə, kən ilat pisin əm rəhan min netənim koatəpələh, kən kotətapəh ron məmə, “?Karmə tahro ekotəruru nəhg-iarəpən narmin rat əpəh?”

29 Məto Iesu təmə, “Nəfakən əm titun nəhg-iarəpən narmin rat min əh nəhlan.”

*Iesu təmə-iarəp min
rəhan nimisən*

(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Kən Iesu ne rəhan min netənim kəmotiet ikin-un kən motuwın-pən əpəh e nıtən Kalili ikin, məto Iesu təsolkeikeən məmə okıtun məmə in əh-ikin əh.

31 Təmol nəhlan məto-inu tatəgətun rəhan min netənim. Təmə məmə, “Io Neti Etənim, okegəhan-in-pən io kəm netənim kotohamnu io ekimis. Məto oekos nian kışil u, kən panəmegəh min.”

32 Kən məto rəhan min netənim kəsotıtun wırən rəhan nəghatən, kən nıkilat tınəgin o nətapəh-inən nıpəti nəghatən rəhan.

?Pah in tepət elat?

(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Kəmotiet-pa əpəh Kapaneam, kən minoatuwin imə kit. Kən Iesu təmatətapəh olat məmə, “?Naka əpəh nəmoatən e suatıp?”

34 Məto kınotəruru nuhalpınən məto-inu, e suatıp kəmoatən məmə pah in tepət elat.

35 Kən Iesu təməht-iəhau məpələh, kən maun-in rəhan netəm tuelef məmə okotuwa-tu ron, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm tolkeike məmə in otepət e netənim, in oteike meiuaiu elat kən muwa məmə in iolwək əm kit rəhalat.”

36 Kən mıləs suakəku kit muwin məf aupən-in ilat, kən maskəlim məmə,

37 “Kən etənim itəm tatos e nıkin agien suakəku tahmen e inu, kən tatol e nərgək, kən tahmen əm məmə tatos io e nıkin agien. Kən etənim itəm tatos io e nıkin agien, kən tahmen əm məmə tatos etəm u itəm təməhl-ıpa io.”

Suah kit təmol nat pışpış e nərgi Iesu

(Luk 9:49-50)

38 Kən Jon təmə-ıpən kəm Iesu məmə, “Təgətun emotəplan suah kit tatəhg-iarəp narmin rat min e nərgəm, kən emotən-iəhau məto-inu sənəmə kitat kit.”

39 Məto Iesu təmə, “Sotən-iəhauən, məto-inu etəm tatol nat pışpış min e nərgək, okol təsən uəhaiən nəghatən rat lak.

40 Etəm itəm sənəmə rəhatat tıkimir, in tolkeike itat.

41 Ekətən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə etəm tətəsitə etəmat, məto-inu rəhak u itəmat, suah u otəkəike mos nətouən rəhan, nat əpnəpın in nat əkəku əm tahmen tatos-ıpınə nəhau ətəp kəm itəmat nakotənim.”

Nat tol etənim tətəme e rəhan nəmegəhən

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Kən Iesu təmatəkəike matən məmə, “Nışualkələh min u kotahatətə lak, okəmə suah kit tol kit təme e rəhan nəmegəhən o rəhan nahatətəən, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmə kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokənim məmə otənim.

43-44 “Kən okəmə nelməm tol ik natol təfagə, kən təwir məmə nakətətip rəkis mərakın. Okəmə nelməm kitiəh əm məto onakos nəmegəhən lilin, inu təwir pik məprəkis-in məmə nelməm kəiu məto okərakin-pən ik e nıgəm asol namnun tıkə.”*

9:30: Jon 7:1 9:31: Mak 8:31; 10:32-34 9:32: Luk 9:45 9:35: Mat 20:25-27; Mak 10:43-44; Luk 22:24-26 9:37: Mat 10:40 9:40: Mat 12:30; Luk 11:23 9:41: Mat 10:42 * 9:43-44: E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, katılpin nəghatən kit min e ves 44 itəm tahmen-pən əm e ves 48. 9:43-44: Mat 5:30

⁴⁵⁻⁴⁶ Kən okəmә nelkəm kit tol ik nakatәme e rəham nәmegəhən nakətatip rəkis. Okəmә nelkəm kitiah әm mәto onakos nәmegəhən lilin, inu tәwir pik maprәkis-in mәmә nelkəm kәiu mәto okәrakin-pән ik e nigәм asol.†

⁴⁷ Kən okәмә nigәнәmtim kit tol ik nakatәme e rəham nәmegəhən, nakilәs-irәkis. Okәмә nigәнәmtim kitiah әm mәto onәkuwin ikin Uhgин tatәrәmәrә ikin, inu tәwir pik maprәkis-in mәmә nigәнәmtim kәiu mәto okәrakin-pән ik e nigәм asol.

⁴⁸ Kən ikin әh, firәl min okotәtip e nipәti netәmim ikin mәsotimisән, kән nigәм tatus ilat kән matuәp әm kilpin okol kәsohamisән nian kit ne.

⁴⁹ “Uhgин tateatәgtәg-pән nigәм e netәmim tahmen әm e sol kateatәgtәg-pән e nagwәнән.

⁵⁰ “?Sol tәwir, mәto okәмә otisiu roiu, kән kәruru mәmә okos-ipән min naka pәs tәtehen? Onәkotәkәike motos sol u tahmen e nolkeikeән e rәhatәmat nәmegəhən, kән motatig e nәmәlinuән nian rafin.”

10

?Tәwir mәmә nipәtan ne nәman okotapәs ilat min, o kәp?

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Kән Iesu tәmiet ikin-un kән muwin miet-pән әpәh entән әpәh Jutia entәnipән-pән e nәhau әpәh Jotan. Kән nimanin netәmim kәmotuәfim-in-pән min ilat min ron, kән tatәgәtun ilat mәmә inu tatәgәtun әh mihin ilat ne nian min.

² Kән Farisi neen kәmotuwa keiuә әm katәtapәh ron mәmә, “?Tahro? ? Rәhatat Lou tategəhan-in mәmә iәрman titun napәsән rәhan pәtan, o kәp?”

³ Mәto Iesu tәmәtapәh olat mәmә, “?Lou naka un Moses tәmәlәhәu әupән kәm itәmat?”

⁴ Kән mәto kotәmә, “Moses tәmegəhan-in mәmә okәмә iәрman tәtapәs rәhan pәtan un, tәike mәte naoa kit mos-ipән kәm rәhan pәtan mәmә in tinapәs, kән panahl-iarәp.”

⁵ Mәto Iesu tәmә, “Moses tәmәte lou un mәto-inu rәhatәmat-kapә tiәkis pik.

⁶ Mәto e nәtuounән, Uhgин tәmol natimnat, kән mol iәрman ne pәtan.

⁷ O nat әh in әh, iәрman otәpanapәs rәhan tata ne mama, kән mәtuatig ilau rәhan pәtan.

⁸ Kән ilau okuea nipәtilau kitiah. Kән roiu, ilau sәnәmә kәiu, mәto kitiah әm.

⁹ Uhgин tinilpin ilau kinuea minioal kitiah, kән o nat әh, pәs etәmim kit okol tәsәtatipән rәhalau natigән.”

¹⁰ Kән Iesu ne rәhan min netәmim kәmotuwин әpәh imә, kән rәhan min netәmim kotәtapәh ron o nat un.

¹¹ Kән tәmәn-ipән kәm ilat mәmә, “Etәm tatol tifos mәtapәs rәhan pәtan kән matit min in pisin kit, in tategoafәl matol tәfagә rat e rәhan әtuatip pәtan.

¹² Kән tahmen min әm, okәмә pәtan kit tәtapәs rәhan iәрman kән matәtәu-pән in pisin kit, in min tateguafәl matol tәfagә rat e rәhan әtuatip iәрman.”

Iesu tәmәfak o nisualkәlәh

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Kән netәmim neen kәmotәmik nisualkәlәh motuwa o Iesu mәmә otәlәhәu-pән nelmin elat mawte-in nәwirән rәha Uhgин kәm ilat, mәto rәhan min netәmim kәmoatән-iәhau ilat.

† **9:45-46:** E kopi oas min neen rәha Niutesteman itәm kәmәte e nәghatән Kris әupән, katilpin nәghatән kit min e ves 46 itәm tahmen-pән әm e ves 48. **9:47:** Mat 5:29 **9:48:** Aes 66:24 **9:50:** Mat 5:13; Luk 14:34 **10:4:** Dut 24:1-4; Mat 5:31 **10:6:** Jen 1:27; 5:2 **10:8:** Jen 2:24; Efes 5:31-33 **10:11:** Mat 5:32

14 Məto nian Iesu təməplan, kən neməha tol, matəhai ilat məmə, “Pəs nisualkələh okotuwa ron io. Əsotən-iəhauən nisualkələh min un, məto-inu netəm min u nıkilat tahmen əm e nıki nisualkələh, ilat u Uhgın tatərəməyə elat.

15 İatən pahrien kəm itəmat məmə, okəmə suah kit təsolkeikəən məmə oteiuaiu mahmen e suakəku mapəs Uhgın tərəməyə lan, in okol təsatig ahginən nərəməyəən rəha Uhgın.”

16 Kən məmıik nisualkələh e nelmin, kən mələhəu-pən nelmin elat məmə, “Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwıran kəm itəmat.”

Suah kit rəhan nautə tepət

(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)

17 Nian Iesu tınətaliwək matuwın, kən suah kit təmaiı muwa misin-pən nulin ron məmə, “?İəgətun wır, oekəkəike mol naka un məmə ekos nəmegəhən lilin?”

18 Məto Iesu təmə, “?Tahro nakatən məmə io etəm təwır? Uhgın pısın əm un in təwır, suah kit min tikə məmə in təwır.

19 İk nınəmitun rəkis lou min rəha Moses məmə onəsohamnuən itəm, məsakləhən, məseıuəən, məsakləh-inən pətan, onəkəike misiai-in rəham tata ne mama.”

20 Məto suah un təmə, “İəgətun, lou min un, ematol rafın ilat nian ematakəku mətoarus-pa u-roıu ne.”

21 Kən Iesu təməhm suah un molkeıke pik, kən məmə, “Nat kit min əm əh-ikın onəkol. Uwın mol-salim-in rafın rəham nautə, kən mos-ipən məni lan kəm ian-rat min, kən ik onakos nautə tepət əpəh e nego e neai. Kən muwa muarisig-in io.”

22 Kən nian suah un təməto nəghatən un, kən nıganəmtın təməpou, kən nıkin təməpou pik ron matuwın məto-inu rəhan natımnat tepət.

*Tiəkis o etəm rəhan nautə tepət məmə otuwın
ıma Uhgın*

(Mat 19:23-30; Luk 18:24-30)

23 Kən Iesu təmasıpən məplan netəm min əh-ikın, kən mən-ipən kəm rəhan min netəmim məmə, “!Nəman! Tiəkis pahrien o netəm rəhalat nautə tepət məmə okotuwın ahgin nərəməyəən rəha Uhgın.”

24 Kən rəhan min netəmim kəmotaut pik o nəghatən rəhan, məto Iesu təmən min məmə, “Nenetik min, tiəkis pahrien məmə suah kit otuwın ahgin nərəməyəən rəha Uhgın. 25 Tiəkis o kamel asol məmə otuwın-pən e nıpəg nitel, məto tiəkis pik agın o etəm rəhan nautə tepət məmə otuwın matig ahgin nərəməyəən rəha Uhgın.”

26 Kən rəhan min netəmim kəmotaut pik ron motəmə, “?Ei, məto pah titun nosən nəmegəhən lilin?”

27 Kən Iesu təmasıpən məplan ilat, kən məmə, “Nat u, okol etəmim təsolən. Məto Uhgın, in titun nolən natımnat rafın.”

28 Kən Pita təmə, “İtəmat emotapəs rafın rəhatımat natımnat məmə okotuarisig-in ik.”

29 Məto Iesu təmə, “İatən pahrien, etəm itəm otapəs rəhan nimə, o pian min, o kaka min, o mama, o tata, o nisualkələh, o rəhan nəptən ron io ne Namnusən Təwır,

30 e nəmegəhən rəha nətueıntən u, in otos nıtaiılat wan-hanrıı, inu nimə min, ne pian min, ne kaka min, ne mama min, ne nisualkələh, ne nəptən min. Kən in otos min nərətən min itəm netəmim okotol kəm in. Kən e nəmegəhən wi itəm otəpanuwa, in otos nəmegəhən lilin.

31 Məto netəmim tepət u kotaupən u-roiu, okəpanotuarisig, kən netəm min u kotuarisig u-roiu okəpanotaupən.”

*Iesu təmən min məmə otəpanimis
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

32 Kən Iesu ne kəmotaliwək e suatip katər-pən əpəh Jerusalem, kən Iesu təmataupən-in rəhan min netəmim, əmun narmilat təmiwig pik ron, kən netəm kəmotuarisig-in ilat kəmotəgin. Kən Iesu tit-irəkis rəhan min netəm tuelef motuwın, kən tatən-ipən nat naka itəm okəpanol lan,

33 məmə, “Otətəlig-in wir-tu io. Roiu kınoatər minoatuwin əpəh Jerusalem, kən okegəhan-in-pən io Neti Etəmim e nelmi pris asol min ne iəgətun min rəha Lou. Kən okotən məmə oekimis, kən okotəhlman-pən io e nelmi İaihlua min.

34 Kən okotol milə lak, kən motagəh io, motalis io, kən motohamnu io. Məto e nian tatol kisil lan u, epanəmegəh min.”

*Jemes ne Jon kəmuətapəh məmə Iesu otol nat kit
kəm ilau
(Mat 20:20-23)*

35 Kən Jemes ne Jon, neti Sepeti mil, kəmuea o Iesu, kən muən-ipən ron məmə, “İəgətun, ekioalkeike nat kit məmə onəkol kəm itəmlau.”

36 Kən Iesu təmə, “?Nakioalkeike naka məmə ekol kəm itəmlau?”

37 Məto kuəmə, “O nian nakatuwa məmə onakərəmərə e nəhag-əhagən rəha nəsanənən rəham, kən ekioalkeike məmə onakegəhan-in itəmlau kit təpələh e rahm-matip kən kit təpələh e rahm-mol, ikın mil rəha nəsanənən ne nisıaiien.”

38 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “İtəmlau nəkuəruru nat u nakatuən. ?Təhro? ?İtəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal kəhalətul e nigəm rəha nuwigı nien itəm io ekəike mətul lan?* ?Kən muahmen-in min məmə okol bəptais etəmlau e nahməən məmə okol mihin lak?”

39 Kən kuəmə, “!Əwəh, ekuahmen in!” Məto Iesu təmə, “Pəhrien, onakuəkəike muətul e nigəm rəha nuwigı nien itəm io ekəike mətul lan. Kən okol bəptais etəmlau e bəptais itəm okol bəptais lak lan.

40 Məto o nəpələhən e nikalik matip ne mol, sənəmə rəhak məmə ekən. İkın mil əh, ilau rəha netəm min u itəm Uhgın təmol əpen-əpenə olat.”

*Etəm təmə otepət e netəmim
(Mat 20:24-28)*

41 Nian rəhan netəm ten kəmotətə nəghatən un, kən neməha təmol ilat o Jemes ne Jon.

42 Kən Iesu təmaun-in rəhan min netəmim kotuwa, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat nəkotitun məmə netəm min u kotəmə okotepət e İaihlua min, kotos-ipər atip ilat, kən netəm-iasol rəhalat koatalikiamtə rəhalat min netəmim.

43 “Məto itəmat onəkəsotolən min-nəhlan. Okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otepət etəmat, in otəkəike muwa məmə in iolwək əm kit rəhatəmat.

44 Kən okəmə itəmat kit tolkeike məmə in otit itəmat, kən in otəkəike muwa məmə in slef kit rəhatəmat.

45 Kən io min, Neti Etəmim, eməsuwamən məmə netəmim okotol wək kəm io, məto emuwa məmə ekol wək kəm netəmim kən mos-ipən rəhak nəmegəhən məmə ekikis ilat e rəhalat nolən rat min.”

10:31: Mat 20:16; Luk 13:30 10:34: Mak 8:31; 9:31 * 10:38: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “?İtəmlau, nikitəlau təht məmə nəkuahmen məmə kitəhal okəhalənim kələh e kap rəha nətoən nahməən itəm io ekəike mənim lan?” 10:38: Mak 14:36; Luk 12:50 10:39: Wək 12:2; Nol Əpən 1:9 10:42: Luk 22:25-26 10:43: Mat 23:11; Mak 9:35

Iesu t̄amol-w̄ir n̄igan̄mt̄i Patimias
(*Mat 20:29-34; Luk 18:35-43*)

⁴⁶ K̄an Iesu ne r̄ahan m̄in net̄amim, k̄amotuwa ̄ap̄ah Jeriko. K̄an nian kinotiet moatuw̄in, k̄an net̄amim tep̄at k̄amotuarisig-in ilat. K̄an suah kit n̄igan̄mt̄in t̄ap̄is, tat̄ap̄al̄ah e n̄ikal̄i suat̄ip, n̄arḡin u Patimeas net̄i Timeas. Nian rafin tat̄ap̄ah-in m̄ani o net̄amim.

⁴⁷ Nian t̄am̄to m̄am̄a Iesu et̄am Nasaret t̄ataliw̄ak e suat̄ip matuwa, k̄an t̄amaḡat ̄af̄am̄ah m̄am̄a, “!Awi, Iesu Mip̄i Tefit, as̄akitun io, masitu lak!”

⁴⁸ K̄an net̄amim neen kot̄am̄ar̄it lan mot̄am̄a, “!Ei, ̄asaḡat̄an!” mot̄an pap m̄ato in t̄am̄aha maḡat ̄af̄am̄ah pik m̄in m̄am̄a, “!Mip̄i Tefit, as̄akitun io, masitu lak!”

⁴⁹ K̄an Iesu t̄atul k̄an m̄an m̄am̄a, “Otaun-in-p̄an-tu suah un m̄am̄a tuwa.” K̄an mot̄an-ip̄an k̄am in m̄am̄a, “Ei, agien, m̄atul, m̄ato-inu Iesu t̄ataun-in ik.”

⁵⁰ K̄an suah un t̄amat̄ip̄in r̄ahn kot, m̄at̄ip m̄ar muw̄in o Iesu.

⁵¹ K̄an Iesu t̄am̄ap̄ah ron m̄am̄a, “?Nakolkeike naka?” M̄ato t̄am̄a, “!̄aḡatun, ekolkeike m̄am̄a nakol-w̄ir n̄igan̄mt̄ak p̄as ekehm nat.”

⁵² K̄an Iesu t̄am̄a, “Atuw̄in. R̄aham nahat̄at̄aen tinol-w̄ir ik.” K̄an roiu agin m̄in n̄igan̄mt̄in t̄am̄aw̄ir, tinatehm nat. K̄an minat̄at̄au-p̄an Iesu moatan.

11

Iesu t̄amasūa e togki
matuw̄in Jerusalem

(*Mat 21:1-11; Luk 19:28-40;*
Jon 12:12-19)

¹ K̄amotuw̄in iūahk̄ir o Jerusalem, iūahk̄ir o latūanu mil un Petfas ne Petani, moatuw̄in ̄ap̄ah e Nitot R̄aha N̄ig U Olif, k̄an Iesu t̄amahl-ip̄an r̄ahan k̄aiu et̄amim mil kuaup̄an.

² T̄am̄an-ip̄an n̄aghat̄an u k̄am ilau m̄am̄a, “Onakian ̄ap̄ah e latūanu ̄ah kotasip̄anin. O nian nakian ̄ah-ikin, roiu agin onakūaplan n̄ati togki kit k̄asasūaen ̄ah lan k̄am̄arūat̄ain. K̄an n̄akiakis muasig mueia.

³ K̄an ok̄am̄a suah kit t̄am̄a, “?Onakuahro-in net̄i togki?” k̄an nakūam̄a, “!̄ar̄am̄ar̄a tolkeike, k̄an ot̄apanahl-ipa m̄in ot̄asuw̄ah̄an.”

⁴ Ilau k̄amian k̄an mūaplan net̄i togki un k̄am̄arūat̄ain e n̄ikal suat̄ip ̄ap̄ah iūahk̄ir o nafilūa e nim̄a, k̄an kiakis.

⁵ M̄ato net̄amim neen k̄amot̄atul ̄ah-ikin k̄an mot̄ap̄ah olau m̄am̄a, “!Ei! ? Nak̄atiakis net̄i togki un o naka?”

⁶ K̄an k̄amūan-ip̄an n̄aghat̄an r̄aha Iesu k̄am ilat, k̄an ilat k̄amoteḡahan-in-p̄an net̄i togki k̄am ilau.

⁷ K̄an k̄amuasig togki mian o Iesu, k̄an muapeg r̄ahalau kot mūaf̄at̄ain noankawi togki un lan, k̄an Iesu t̄amasūa lan.

⁸ K̄an net̄amim tep̄at k̄amotep̄in r̄ahalat kot ̄ap̄ah e suat̄ip, k̄an neen k̄amotaiu kan ̄ap̄ah e n̄ikinat kat̄ate manat mot̄am̄ik motuwa mot̄ap̄en ̄ap̄ah e suat̄ip.

⁹ Net̄am kotaup̄an ne net̄am koatuarisig k̄amotaḡat ̄af̄am̄ah m̄am̄a, “!Hosana,* ̄anwiwi Uhḡin!

!̄ar̄am̄ar̄a Uhḡin t̄at̄at̄ig ilau suah u it̄am tatuwa e n̄arḡin!

¹⁰ !P̄as Uhḡin otawte-in r̄ahan n̄aw̄ir̄an k̄am n̄ar̄am̄ar̄aen it̄am tatuwa, tahmen-p̄an ̄am e n̄ar̄am̄ar̄aen r̄aha pipi rat u r̄ahatat Tefit!

!Hosana o Uhḡin ̄ap̄ah ilis e nego e neai!”

10:52: Mak 5:34 * **11:9:** Aup̄an ikin, n̄ip̄ati n̄aghat̄an u “Hosana” t̄am̄a, “osmeḡah.” K̄an uarisig lan, n̄ip̄atin tinuwa “̄anwiwi.” **11:9:** Sam 118:25-26

11 Kən Iesu təmuwın əpəh Jerusalem e Nimə Rəha Uhgın məplan natimnat. Məto tınapınəp rəkis, kən tiet ilat rəhan mın netəm tuelef mınəatuwın əpəh Petani.

Nig kit fik itəm noan tikə

(Mat 21:18-19)

12 Kən kəmən lawıgin, kınotiet mın Petani mınəatuwın Jerusalem, kən nəumis tınus Iesu.

13 Kən tasıpən-in nig kit fik tatətul əpəh isəu məsin nımalın tepət. Tuwın məmə otəhl noan kit, məto noan tikə, nımalın əm, məto-inu sənəmə nian rəha nig fik tatoe lan.

14 Kən Iesu təməni-pən kəm nig fik un məmə, “Okol netəmim kəsotun mınən noam e nup mın rafın.” Kən rəhan mın netəmim kəmotəto rəhan nəghatən un təməni.

Iesu təməni-iarəp netəmim e Nimə Rəha Uhgın

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48;

Jon 2:13-22)

15 Kən kəmotuwın motiet-pən əpəh Jerusalem, kən Iesu tuwın əpəh imə e Nimə Rəha Uhgın məhg-iarəp netəmim kotol maket, kən məhwin tepıl rəha netəm kotol senis e məni, ne stul rəha netəm koatol-salim-in mak mın.

16 Kən mətuləsıg-in netəmim məmə okəsotəmıkən rəhalat natimnat motuwın-pən əpəh Nimə ikın Rəha Uhgın.

17 Kən təməgətun ilat məmə, “Kəmətə-pən e Naoa Rəha Uhgın məmə Uhgın təmə, ‘Rəhak nımə, in nımə rəha nəfakən məmə netəmim rəha nıtən mın rafın okotəfak-pa ikın kəm io.’ Məto itəmat nəmotol məmə in ‘nımə rəha iakläh mın.’”

18 Kən pris asol mın ne iəgətun mın rəha Lou kəmotəto rəhan nəghatən. Kən kınotəgin Iesu məto-inu nian nımanın netəmim kəmotəto rəhan nəgətunən, narmilat tiwig pik ron. Kən pris asol mın ne iəgətun mın rəha Lou kınotətuoun kateam-in suatıp kit məmə okotohamnu in.

19 Kən tınehnaipən, Iesu ne rəhan mın netəmim kınotiet Jerusalem mınəatuwın.

Nig fik təmənis matəgətun nəhatətən rəha netəmim

(Mat 21:20-22)

20 Kən kəmən lawıgin, kəmotuwa mın e suatıp motəplan nig fik apon tınauke rəkis muwın miet əpəh e nokın.

21 Kən Pita nıkin tınəht nəghatən rəha Iesu o nig əh, kən məni-pən kəm in məmə, “!İəgətun, əplan-tu nig fik ilouin nəməni rat, kən tınauke rəkis!”

22 Kən Iesu təməni-pən kəm ilat məmə, “Otəhatətə əm e Uhgın.

23 İatən pahrien kəm itəmat məmə okəmə suah kit tətəhatətə pahrien e Uhgın, kən otən-ipən kəm nıtət əpəh məmə, ‘Uwın, mətıpən atıp əpəh itəhəi məmnım,’ kən okəmə təsənən e nıkin kəiu, məhatətə əm e Uhgın, kən nat un otol pahrien.

24 O nat u inu, iakatən kəm itəmat məmə okəmə nakotəfak o nat kit kən motəhatətə məmə onəkotos pahrien, kən onəpanotos rafın nat un nəmotəfak ron.

25 “E nian nakotətul katəfak, məto nıkitəmat məsin əh-ikın tərət məto-inu suah kit təmol nat kit təsəhmenən etəmat, kən aluın rəhan nolən rat məsotalpınən rəhan nıtai təfagə. Otol nəhlan pəs Uhgın əpəh e nego e neai in otaluın məfəl rəhatəmat təfagə rat mın.”†

11:13: Luk 13:6

11:17: Aes 56:7

11:17: Jer 7:11

11:18: Mak 14:1

11:23: Mat 17:20

11:24: Mat 7:7

† 11:25: E kopi oas mın tepət rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən,

ves 26 tikə.

11:25: Mat 6:14-15

*?Pah tāmā Iesu otol
natimnat mīn əh?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Kən Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotitəlig-pa mīn əpəh Jerusalem. Kən Iesu taliwək mətan əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, kən pris asol neen, ne iəgətun mīn rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel kəmotuwa ron.

²⁸ Kən katətapəh məmā, “?Ən-tu kəm itimat məmā pah təmegəhan-in ik nakatol natimnat mīn əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgīn o etəmim əm?”

²⁹ Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmā, “Oekətapəh-in-pinə-tu nəghatən kit kəm itəmat, kən okəmā nakotuhalpīn u, kən ekən-ipinə məmā pah təmegəhan-in nepətən əh məmā ekol natimnat mīn əh.

³⁰ ?Otən-tu məmā pah tāmən məmā Jon otol baptais e netəmim? ?Uhgīn, o etəmim əm kit?”

³¹ Kən əmun kīnotən-ən kəm ilat mīn məmā, “?Ei, okotən məmā naka? Okəmā okotən məmā Uhgīn əh-roiu, kən təpanən mīn məmā, kən tahro kəməsotahatətən e Jon.

³² Məto, okol kəsotənən məmā etəmim əm kit.” Kəmotən nəhlan məto-inu ilat kəmotəgin netəmim itəm kīnotən rəkis nīpahrienən e Jon məmā in ien kit rəha Uhgīn.

³³ Kən kəmotən-ipən kəm Iesu məmā, “Itimat ekotəruru.” Məto Iesu tāmā, “Kən io mīn, okol ekəsən-iarəpən kəm itəmat məmā pah təmegəhan-in nepətən məmā ekol natimnat mīn əh.”

12

*Nimaa nəghatən e netəm kotasum o noa-krep
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)*

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm ilat məmā, “Suah kit təmasum-in noa-krep, u nol katol wain e noan. Kən mol fenis e kəpiel tuwīn mītəlau in, kən mol ikīn kit o nolən nəme naliwək-aliwəkən e noa krep məmā nahuin otaiu kən kol wain lan. Kən mol nimə kit itəm in ilis məmā etəmim otaiu lan matehm wīr nasumən o nat megəh mīn ne netəmim. Kən təmegəhan-in-pən nasumən kəm netəmim məmā okotasum lan, kən motor noa krep, məsīn rəhan, məsīn rəhalat. Kən miet muwīn o naliwəkən ik pīsīn kit.

² “Matuwīn matuwīn, kən nian nol u krep təmol noan kən kīnotəmarəg, etəm-iasol in təmah-īpa rəhan kit iolwək məmā in otuwīn mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən məmā okotəhl noa krep, kən motor kos-ipən rəha etəm-iasol neen.

³ Məto netəm mīn əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

⁴ “Kən etəm-iasol un tahl-īpa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotoh rəhn-kapə motol naulisən kəm in.

⁵ Kən tahl-īpa mīn rəhan kit iolwək tuwa, kən kotohamnu tīmīs. Ilat tepət kəmotuwa, kən netəm mīn un kotoheain neen, kən motohamnu neen.

⁶ “Kən kitiəh əm əh-ikīn ilau mīn kətuatīg, inu netīn keike otəpanahl-īpa. Namnun, təmah-īpa nətīn, kən nīkin tataht məmā, ‘Ilat okotəkəike motīsiai-in nətik.’

⁷ Məto təmuwīn kən netəm mīn un kotəmā, ‘Inu nəti etəm-iasol itəm otərəməərə e nasumən nian rəhan tata otīmīs. Pəs kotuwīn motohamnu mīn, kən motərəməərə e nasumən rəhan.’

⁸ Kən kəmotaskəlīm motohamnu, kən motiləs nīpətīn motuwīn motərakin-pən əpəh ihluə e nasumən.”

⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “?Etəm-iasol un otol naka? Otuwin mohamnu ilat kən mos-ipən mīn nasumən un kəm netəm pīsīn neen.”

¹⁰⁻¹¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “?Nəmotafin Naoa Rəha Uhgīn u, o kəp? Tatən məmә, ‘Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nimə kəsotolkeikeən motapəs, in tīnuwa kəpiel keike o nolən nimə. Iərəmərə təmōl nat u, kən in nat təwīr agīn e niganəmtitat.’ ”

¹² Kən netəm-iasol kotolkeike məmә okotaskəlīm Iesu mətō-inu kotəmә tatəghat rat elat. Mətō kinotəgin nīmanīn netəmīm kən motapəs, kagīm.

*?Tətuatip o nətouən takis kəm Sisa, o kəp?
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)*

¹³ Farisi mīn neen ne netəmīm neen e pati rəha Kig Herot Antipas, rəhalat mīn netəm-iasol komotahl-ipən ilat məmә okotuwa keiuə e Iesu pəs təme atip e rəhan nəghatən.

¹⁴ Kəmotuwa rōn kən motən-ipən kəm in məmә, “Iəgətun, ekotitun məmә ik etəm ətuatip kən məsəginən, məsaulis-inən netəmīm, ne netəm-iasol ne, matən nīpahrienən matəgətun netəmīm e suatip rəha Uhgīn. ?Ən-tu məmә tətuatip məmә ekotətou-pən takis kəm Sisa, kapman asol rəha netəm Rom, o kəp? ?Oekotəkəike motətou-pən, o kəp?”

¹⁵ Mətō Iesu tīnitun əm məmә kotən əm e nohlilat mətō nīkilat tol pīsīn, kən məmә, “?Tahro nakotəmә onəkotol məmә ekəme e rəhak nəghatən? Otos-tu mənī kit motuwa-tu pəs ekehm.”

¹⁶ Kən kəmos kit motuwa, kən təmətapəh olat məmә, “?Narmi pah u, kən nərgi pah u e mənī u?” Mətō kotəmә, “Sisa.”

¹⁷ Kən Iesu təmә, “Natimnat rəha Sisa, okos-ipən kəm Sisa. Mətō natimnat rəha Uhgīn okos-ipən kəm Uhgīn.” Kən narmilat təmiwig mətō-inu təmuhalpīn wīr rəhalat nəghatən.

*?Tahro etəmīm tīmīs kən məmegəh mīn?
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)*

¹⁸ Kən Satusi mīn neen kəmotuwa o Iesu. E rəhalat nətəligən, netəmīm kotīmīs məsotəmegəh mīnən. Kəmoatalkut o nolən məmә rəhalat nətəligən in tətuatip, kən tol nəhlan, kəmotən kəm Iesu məmә,

¹⁹ “Iəgətun, Moses təməte rəkis lou kit u təmә, ‘Okəmә suah kit otīmīs, kən mapəs rəhan pətan, kən məsialəsən netilau kit ne, kən pian otəkəike mit nəutahlīmīs un, kən mialəs netilau kit un, kən suakəku un otos nəme rəhan tata asol əpəh tīnimīs rəkis.’

²⁰ “Kən netəmīm sepīn ilat pialat mīn. Etəm təmaupən maiir təmit pətan kit kən məsialəsən netilau kit u, kən tīmīs.

²¹ Kən itəm tuarisig tit nəutahlīmīs un, kən məsialəsən netilau kit ne un, kən tīmīs mīn. Kən pialau itəm tatuarisig-in ilau tol əm nat kitīəh.

²² Matuwīn, matuwīn kən netəm mīn un sepīn ilat pialat mīn kəmotit pətan un motuwīn kən ilat rafin mīnotīmīs, kən məsotiləsən nətilat kit ne. Kən pətan apon tīnimīs mīn.

²³ ?Kən o nian netəmīm okotəmegəh mīn e rəhalat nīmīsən, kən pətan əh rəha pah, u ilat rafin sepīn kəmoatit?”

²⁴ Mətō Iesu təmә, “Itəmat nəmotəluē. ?Nəkotitun məmә nəmotəhrəluē? Mətō-inu itəmat nəkotəruru Naoa Rəha Uhgīn, kən moatəruru mīn nəsanənən rəha Uhgīn.

²⁵ Nian netəm kəmotimis okotəmegəh min, ilat okotahmen e nagelo min əpəh e neai, kən məsotit minən pətan, ne məsotətəu-pən minən iərman.

²⁶ Kən oekəgətun itəmat e etənim tatəmegəh min e rəhan nīmīsən. Okəmə naka itəmat nakəsotafinən əh nəghatən əh kəmətə-pən e naoa rəha Moses, tatən namnusən rəha Moses nian nig kit nigəm təmatūs. Kən e nian əh, Uhgın təmən-ipən kəm Moses məmə, ‘Roiu əh, io Uhgın rəha Epraham, ne Uhgın rəha Aisak, ne Uhgın rəha Jekop.’

²⁷ In Uhgın rəha netəm kotəmegəh, sənəmə rəha netəm kəmotimis kitəh. Itəmat nəmotəlue pahrien.”

*?Lou naka un in tepət
e lou min?*

(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

²⁸ Kən iəgətun kit rəha Lou təmatəpələh matəto ilat kotəghat, kən Iesu tatuhəlpin wır nəghatən rəha Satusi min. Kən tuwa o Iesu matətapəh ron məmə, “?Lou ahro u in ilis pik kən məwır məmə okotətəu-pən?”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Lou u in ilis pik u okotətəu-pən təmə, ‘!Otətəlig wır-tu itəmat netəm Isrel! Uhgın u in rəhatat Iərəmə, in əmun in Uhgın.

³⁰ Onakolkeike Uhgın u in rəham Iərəmə e nıkim rafin, ne nəmegəhən rafin rəham, ne nətəligən rafin rəham, ne nəsanənən rafin rəham.’

³¹ Kən lou itəm tatuarisig-in itəm əh təmə, ‘Onakolkeike ik min neen tahmen-pən əm məmə natolkeike atip ik.’ Lou kit tikə min taprəkis-in lou mil əh.”

³² Kən iəgətun əh rəha Lou təmə, “İəgətun, rəham nəghatən tətuatip. Nəmən pahrien məmə Iərəmə əmun in Uhgın. Uhgın kit min tikə.

³³ Kən okotolkeike Uhgın e nikitat rafin, ne nətəligən rafin rəhatat, ne nəsanənən rafin rəhatat, kən motolkeike kitat min neen məmə kotolkeike atip kitat min. Təwır pik məmə okotətəu-pən lou mil əh taprəkis-in nuwaan atipən nat megəh ne sakrifais min rafin itəm Lou tatən.”

³⁴ Kən Iesu təmehm məmə rəhan nəghatən tenatig pik, kən tən-ipən ron məmə, “Ik ninuwa iuəhkır o nərəmə, rəha Uhgın.” Kən ilat rafin kınotəgin nətapəh-in minən nəghatən ron.

*Mesaea sənəmə mipi Tefit əm, məto rəhan
min etəm-iasol*

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Nian Iesu təmatəgətun netənim əpəh e Nımə Rəha Uhgın, kən matətapəh-in nəghatən kit kəm ilat məmə, “?Tahro iəgətun min rəha Lou kotəmə Mesaea u in mipi Tefit?

³⁶ Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən nenatigən kəm Tefit məmə otən məmə, ‘Uhgın təmən-ipən kəm rəhak Iərəmə məmə, Əpələh u e rəhk-matip, ikin rəha nəsanənən ne nisaiian, mətoarus-pən oekos-iəhau rəham tikimır min məlin-pən ilat əpəh ləhau e nelkəm.’

³⁷ Tefit atip təmən məmə Mesaea in rəhan Iərəmə. ?Kən okəmə mipi Tefit atip əm, kən tahro matol rəhan Iərəmə?” Kən netəm min un kəmotətəlig-in Iesu kəmotagien pik o rəhan nəghatən.

*Netənim okoatəto wır ilat o iəgətun min rəha Lou
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)*

³⁸ Nian Iesu tēmatēgētun ilat kēn mēmā, “Oatēto wīr itēmat o iēgētun mīn rēha Lou itēm kotolkeike nuwīnēn e kot ēfēmēh motaliwāk e suatīp, kēn netēmim koatos-ipēn nīsiāiēn kēm ilat.

³⁹ Kēn motolkeike mēmā okotēpēlēh aupēn e nīmā rēha nuēfīmīnēn. Kēn e nian rēha lafet, ilat koatolkeike mēmā okotuwīn kēpēlēh-pēn aupēn ikīn rēha nīsiāiēn.

⁴⁰ Kēn motaklēh-in nīmā mīn rēha nēutahlīmīs mīn, kēn moteiuē ēm katēfak kaifēmēh mēmā okotol pēs netēmim kotīsiāi-in ilat, mēto okēpanol nalpīnēn kēm ilat taprākīs.”

*Māni rēha nēutahlīmīs
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Kēn Iesu tēmatēpēlēh ēpēh e Nīmā Rēha Uhgīn iuēhkīr o pokīs katērakin-pēn māni ikīn matehm netēmim tepēt kotērakin-pēn māni rēhalat. Kēn netēm rēhalat nautē tepēt kotērakin-pēn māni asol mīn. ⁴² Kēn nēutahlīmīs kit ian-rat tēmaii-pēn māni ēkēku kēiu ēm.*

⁴³ Kēn Iesu tēmaun-in rēhan mīn netēmim kotuwa kēn mēmā, “Iatēn-ipīnē kēm itēmat mēmā nēutahlīmīs ēh ian-rat pahrien, mēto in tēmērakin-pēn māni asol taprākīs-in rēha netēmim mīn rafīn.

⁴⁴ Ilat kēmōtērakin-pēn rēhalat māni, mēto tepēt mīn ēpēh latuēnu. Mēto nēutahlīmīs u itēm in ian-rat pahrien, in tēmos-ipēn rafīn māni rēhan o nos-nēmīnēn nīgīn nagwēnēn, kēn tikē mīn ēh-ikīn.”

13

*Iesu tēmā Nīmā Rēha Uhgīn otīsas
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Nian Iesu tēmatīet e Nīmā Rēha Uhgīn, kēn rēhan kit netēm tuelef tēmēn-ipēn ron mēmā, “!Iēgētun, ēplan-tu kēpiel asol mīn ne nīmā mīn, kotēwīr!”*

² Kēn mēto Iesu tēmā, “Itēmat nakoatehm natīmnat mīn ēh, mēto nian otatuwa itēm netēmim okotohalkīn-ohalkīn kēpiel mīn rēha nīmā mīn ēh, inēh kēpiel kit otēsētulēn ēh-ikīn tatētul ikīn roiu.”

*Nahmēn asol otuwa
(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)*

³ Uarisīg lan, Iesu tēmuwīn matēpēlēh ēpēh e Nītōt Rēha Nīg U Olif ikīn kītun nēplanēn Nīmā Rēha Uhgīn entēnīpēn-pēn. Kēn Jemes, Jon, Pita ne Antru kēmōtuwa ron ilat pīsīn ēm.

⁴ Kēn moatētapēh ron mēmā, “? Ōn-tu mēmā natīmnat mīn ēh okotuwa nēghan? ?Kēn nēmētīn ahro u otol pēs ekotītun mēmā tīnol nian ētuatīp ēh-roiu rēha natīmnat mīn ēh?”

⁵ Kēn Iesu tēmēn-ipēn kēm ilat mēmā, “Onakoatēto wīr itēmat o netēmim, mēsotēgēhan-inēn mēmā koteiuē-in itēmat.

⁶ Kēn mēto netēmim tepēt okēpanotuwa e nērgāk, kit otēn mēmā in Mesaea, kit otēn mēmā in, kēn moteiuē-in netēmim tepēt.

⁷ “Kēn okēmā nakotēto mēmā netēmim neen koatēmou ēpēh iuēhkīr otēmat, kēn motēto mīn mēmā neen mīn ēpēh isēu kotoh mīn ilat mīn, mēto nīgānmēpītēmat otēsāsīepēn. Natīmnat mīn ēh okotaupēn motuwa pahrien, mēto sēnēmā namnun nian ēh tīnatuwa.

⁸ Nītēn asol mīn okotēluagīn, kēn kantri mīn okotoh mīn ilat mīn, kēn namīg asol otēpanol ikīn mīn rafīn, kēn nēumīs asol otus netēmim, mēto natīmnat

* **12:42:** Māni u tahmen-pēn e tuente fatu. **12:43:** 2 Kor 8:12 * **13:1:** E Nīmā Rēha Uhgīn, kēmōl nīmā mīn e kēpiel asol mīn. Neen rēhalat kotēfīgēm tahmen e fotī-faif-tausan kilo. **13:2:** Luk 19:44

min əh nətuounən əm rəha nahməən itəm otəpanuwa, kotahmen əm e pətan itəm təmol nərpin, kən mətuoun matəto nahməən məmə otəsuwəhən temək.

⁹ “Onakoatəto wir itəmat. Okiləs itəmat kan nakotətul e niganəmti kaonsel, kən okoh itəmat əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən min, kən onəkotətul aupən e netəm-iasol rəha kapman ne kig min məto-inu rəhak min u netəmim itəmat. Kən onəkotən-iarəp Namnusən Təwir kəm ilat.

¹⁰ Məto okaupən kən-iarəp Namnusən Təwir kəm netəmim ikən min rafin un, kən namnun nian təpanuwa.

¹¹ “Okəmə okotuwa motiləs itəmat kətan məmə onəkotətul e kaonsel, kən nikitəmat təsəht pikən məmə onəkotən naka. E nian ətuatip əh, onəkotən-iarəp əm nəghatən u Uhgın otos-ipinə kəm itəmat, məto-inu nəghatən u onəkotən, sənəmə rəhatəmat nəghatən, məto rəha Narmin Rəha Uhgın otos-ipinə.

¹² “Netəmim okotegəhan-in-pən pialat ətuatip min kəm rəhalat tikimır min məmə okotohamnu ilat, kən tata min okotol mihin min kəm nenətilat ətuatip min, kən nisualkələh okotətul motol nolən ahmen min əm kəm rəhalat tata min ne mama min məmə okotohamnu ilat.

¹³ Netəmim rafin okotətəhau itəmat o nərgək. Məto etəm otətul əskasik mətoarus-pən natimnat min un okotol namnun, kən Uhgın otosmegəh.”

Nahməən asol əpəh Jerusalem

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Nian əh, onəkotəplan ‘nat itəm Uhgın tatətəhau, kən matol Nimə Rəha Uhgın tamkimik.’ (Etəm tətəfin nəghatən u, in otəkəike megəs-in mitun nıpətin.) Kən e nian əh, netəm Jutia okotəkəike motaiu moatatig əpəh e nitot min.

¹⁵ Etəm tətameg ihluə e rəhan nimə, kən okol təsuwin minən e nıpəg noa nimə məmik rəhan natimnat. Otaiu əm magim.

¹⁶ Okəmə etəm otitasum, kən okol təsuwin minən latuənu o rəhan niməhan məmik. Otaiu əm magim.

¹⁷ “!Kəsi! Nahməən asol o nıpitan itəm kəmotol nərpilat ne nıpitan kotap-inahin nisualkələh. E nian əh okotos pik nahməən.

¹⁸ Otəfak əsanən kəm Uhgın məmə natimnat min əh okəsotuwamən e nian rəha nətəpən, inəh nian rəha nalip ne nuhuən ne,

¹⁹ məto-inu e nian əh, nahməən asol kəməsehmən kit ne kol mihin nəhlan e nian Uhgın təmətuoun mol natimnat mətoarus-pa u-roiu ne. Kən okəsehm minən nahməən asol kit tol min-nəhlan.

²⁰ Məto Uhgın təmətatip əkuəkır nian əh. Okəmə təməsətətipən, kən suah kit okol təməsəmegəhən. In təmətatip rəkis nian əh o rəhan min netəmim itəm tinəmitəpun rəkis ilat məmə rəhan min.

²¹ “E nian əh, okəmə suah kit otən məmə, ‘!Əplan-tu Mesaea əpə!’ o ‘!Əplan-tu in əpəh!’ məto onəkəsotahatətəən lan.

²² Onəkəsotahatətəən lan məto-inu, Mesaea eiua neen, ne ien eiua min, ilat okotuwa motol nat pispis min, motol nat netəmim kotaut ron moteiua əm. Ilat okotalkut məmə okəmə kotitun nolən, kən okotiuw-rəkis netəm min u itəm Uhgın tinəmitəpun rəkis ilat.

²³ !O natimnat min əh, oatəto! Enaupən rəkis minən-iarəp rafin natimnat min əh kəm itəmat.”

Nian rəha Neti Etəmim otuwa

(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ “Kən e nian nahməən asol əh otikə,

‘kən mit otəpɪs,

kən məwig otəsasiəən,

²⁵ kən məhau mɪn e neai okotɪsas

kən natɪmnat asol mɪn ikɪn e neai okotəloal.’

²⁶ Kən netəmim okotəplan io Neti Etəmim oekuwa e napuə e rəhak nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəhak itəm otasiəgəpɪn rafin io.†

²⁷ Kən e nian əh, oekahl-ipən nagelo mɪn rəhak kotuwɪn motəmɪk netəm mɪn u Uhgɪn təmɪtəpun ilat motuwa, kargətəin əm ilat kitɪəh. Nagelo mɪn okotuwɪn e nɪtən mɪn rafin agɪn e nətueintən məmə okotəmɪk ilat.

Kəruru nian itəm

Neti Etəmim otuwa lan

(Mat 24:32-36; Luk 21:29-33)

²⁸ “Nikitəmat otəkəike matəht nig u fik. Nian ətuatɪp itəm nelmɪn mɪn kɪnotətuoun katəwiə, kən nɪmalɪn mɪn kɪnoatəget, itəmat nəkotɪtun məmə nian əh inəh itəm nakotasum lan rəhatəmat.

²⁹ Kən e nolən ahmen mɪn əm, nian nakotehm məmə natɪmnat mɪn u kɪnoatuwa, kən nəkotɪtun əm məmə otəsuwəhən ekuwa mɪn roiu agɪn.

³⁰ Iatən pahrien kəm itəmat məmə netəmim itəm kotatɪg u-roiu, okol kəsotɪmɪs rafinən mətoarus natɪmnat mɪn əh okotuwə kol nɪpahrienən lan.

³¹ Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən mɪn rəhak okol kəsotɪkəən.

³² Suah kit təsɪtunən nian o aua ətuatɪp rəha natɪmnat mɪn əh. Nagelo mɪn əpəh e neai kotəruru, kən io mɪn Neti Etəmim ekəruru. Məto Tata Uhgɪn əm in tɪtun nian ətuatɪp əh.

Itəmat onakoatəto wɪr itəmat

(Mat 24:42-44)

³³ “Onakoatəto wɪr itəmat moataiir, məto-inu itəmat nəkotəruru nian əh rəhak oekuwa lan məmə otuwa nəghan.

³⁴ Otahmen e etəm-iasol kit tatuwɪn məmə otaliwək əpəh ik pɪspɪs kit, kən məlɪn rəhan mɪn iolwək məmə okotehm rəhan natɪmnat, kən mos-ipən rəhalat mɪn wək kitɪəh kitɪəh. Kən mən-ipən kəm itəm e nafiluə məmə otɪtaiir.

³⁵ “Kən itəmat onəkotaiir məto-inu itəmat nəkotəruru nian iərəməərə rəha nɪmə un otuwa lan. Kəruru məmə otuwa ehnaipən, o lapɪn, o fetukai tɪnatərikrik, o mit tɪnatər.

³⁶ Kəruru, okəmə naka otuwa ueiuəhai əm. !Təsəwɪrən məmə nakotapɪl nian in otuwa!

³⁷ !Məto nəghatən un itəm ekatən-ipɪnə kəm itəmat, ekatən mɪn kəm netəmim mɪn rafin məmə okotaiir!”

14

Netəm-iasol kəmotəam-in suatɪp o Iesu məmə okotoh

(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

¹ Nian kəiu əm əh-ikɪn kəpanol lafet mil lan rəha Nuhagego-inən ne Pret u is Tɪkə Lan. Kən pris asol mɪn, ne iəgətun mɪn rəha Lou kəmotəam-in suatɪp o Iesu məmə okotɪləs anion motohamnu.

² Kən kotəmə okəsotolən e nian rəha lafet məto-inu kətah nɪmanɪn netəmim okotəmou okəmə kotɪtun məmə kəmotohamnu Iesu.

Pətan kit təmau rəhn-kapə Iesu e senta

(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

³ Kən Iesu təmətatɪg əpəh Petani ima Saimon u leprosi təmatol aupən. Nian təmətagwən, kən pətan kit təmos senta kit təmə e pətəl u kəmol e kəpiel itəm

nəmtin tiəkiš, katən məmə əlapasta. Senta u, nəmiəwin təwir, kən nəmtin tiəkiš, kəmol e noki nato, nig kit. Kən pətan əh təməht-irəkiš, mau rəhn-kapə Iesu e senta əh.

⁴ Kən netənim neen kəmotəpələh əh-ikin, neməha təmol ilat, kən moatən-ipən kəm ilat min məmə, “?Tahro matərəkən senta?

⁵ !Okol tapol-salim-in tapos məni asol tahmen e tri-hanrit tenarius,* mıtun nos-ipənən kəm ian-rat min!” Kən moatəhai moatəhai.

⁶ Məto Iesu təmə, “!Otapəs-ta! ?Nakotəhai o naka? In təmol nat wır kəm io.

⁷ Nian min rafin itəmat ian-rat min nəkotatig, kən okəmə nakotolkeike, nəkotitun nol-wırən kəm ilat, məto io ekisatigən nian rafin kitat min itəmat.

⁸ Pətan u təmol nat u in titun. Təmau nipətik məmə otol əpen-əpenə o nian okəpanitənim io.

⁹ Ekatən pahrien kəm itəmat məmə, ikin min rafin okəpanamnus-iarəp Namnusən Təwir, kən kəpanamnus min nat u pətan u təmol məmə okəsaluinən.”

*Jutas təməən məmə
otegəhan-in Iesu*

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Kən Jutas Iskariot in e netəm tuelef rəha Iesu, təmuwin mehm pris asol min məmə otegəhan-in-pən Iesu kəm ilat.

¹¹ Nian kəmotəto rəhan nəghatən, kən kəmotagien ron, motəmə okəpanotos-ipən məni kit kəm in. Kən Jutas təmatəsahgin əm nian wır məmə otuwa kən otegəhan-in Iesu lan kəm ilat.

Nol əpen-əpenən o lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:17-19; Luk 22:7-13)

¹² Nian tinuwa o nolən lafet rəha Pret U Is Tikə Lan, kən kinatətuoun nolən lafet, kən nolən rəhalat katoh neti sipsip o lafet rəha Nuhagego-inən. E nian əh, netənim min rəha Iesu kəmotuwa ron motəmə, “?Nakolkeike məmə ekotuwin hiə motol əpen-əpenə ikin məmə onəkol lafet ikin rəha Nuhagego-inən?”

¹³ Kən Iesu təməhl-ipən rəhan kəiu etənim mil məmə, “Onakian əh taon muəplan suah kit tatəhun pətəl asol kit təmətu-pən nəhau lan, kən nakuətəu-pən.

¹⁴ Əpəh e nimə itəm tatuwin-pən ikin, kən nakuətəpəh o etəm-iasol rəha nimə un məmə, “?Iəgətun təmə noan u in hiə məmə itimat in ne rəhan min netənim ekotəgwən ikin e lafet rəha Nuhagego-inən?”

¹⁵ Kən in otəgətun noan asol u in ilis ağin kinəməlin wır rəkiš natimnat ikin. Onakian əm mioal nigitat ikin nagwənən.”

¹⁶ Kən kəmian taon muəplan natimnat tahmen-pən əm məmə inu Iesu təməən mihin ne. Kən ilau kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Iesu təməən-iarəp məmə Jutas otegəhan-in-pən in

(Mat 26:20-25; Luk 22:14, 21-23;

Jon 13:21-30)

¹⁷ Tinehnaipən, Iesu ne rəhan netəm tuelef kəmotuwa,

¹⁸ motəgwən e tepil. Iesu təməən-ipən kəm ilat məmə, “Ekatən pahrien kəm itəmat məmə itəmat kit u ikin-u roiu kotəgwən kələh kitat min, otegəhan-in-pən io kəm rəhak min tikimır.”

14:3: Luk 7:37-38 * **14:5:** Roiu, tri-hanrit tenarius tahmen e tri-hanrit-taosan vatu. **14:7:** Dut 15:11 **14:8:** Jon 19:40 **14:12:** Eks 12:6 **14:18:** Sam 41:9

19 Kən rəhan mīn netəmim nīkilat təməpou agin, kən moatətapəh kitiah kitiah ron məmə, “?Ei, ləramərə, pah u? ?Io?”

20 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm kit u netəm tuelef u koateer-pən pīret e pesin kitiah moatun.

21 Kən io Neti Etəmim oekəike mīmīs məmə inu Naoa Rəha Uhgīn təmən mihin ne, mətə kəsi o suah əh kəut kəsue itəm otegəhan-in-pən io Neti Etəmim. !Təməwīr əm məmə in təməsaiir-pa-mən!”

Iesu ne kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20;

1 Kor 11:23-25)

22 E nian kəmoatagwən, Iesu təmos pīret məfak mən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos-ipən kəm ilat məmə, “Otos, inu nīpətīk.”

23 Matig mos mīn kap wain məfak mən tagkiu ron kəm Uhgīn, mos-ipən kəm ilat, kən ilat rafin kəmotənim-pən lan.

24 Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inu nītak itəm tatol məmə nənīəkīsən rəha nasituən in tatətul matəmegəh. Nītak u okəhtəg o netəmim tepət məmə otafəl rəkīs rəhalat təfagə rat mīn.

25 Ekatan pahrien kəm itəmat məmə oekəsənim mīnən wain u mətəarus-pən oepənənim mīn ikīn Uhgīn otərəmərə ikīn.”

26 Kən motan napuən, uarisig kəpanotiet motuwīn əpəh Nītot Rəha Nīg U Olif.

Iesu təmən-iarəp məmə

Pita otəpanən məmə in

təruru Iesu

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34;

Jon 13:36-38)

27 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat rafin un onəpanotagim-tənin io mətə-inu, Naoa Rəha Uhgīn tīnəmən rəkīs mihin aupən məmə Uhgīn otəpanoh etəmim rəha nehmən sipsip mīn, kən sipsip mīn okotaiu kitiah kitiah.

28 Mətə o nian oekəmegəh mīn, ekaupən-in itəmat muwīn əpəh Kalili.”

29 Mətə Pita təmə, “Nat əpnapīn ilat rafin okotagim-tənin ik, mətə io əm un okol ekəsagim-təninən ik.”

30 Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Iatən pahrien kəm ik məmə o lapin huə, nian mənīg otəsīmnənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau kisil məmə nəkəruru io.”

31 Mətə Pita təmən əskasik məmə, “Nat əpnapīn ekəkəike mīmīs kilau mīn ik, okol ekəsənən məmə ekəruru ik.” Kən rəhan rafin netəmim kotən mīn tahmen e Pita.

Iesu təmuwīn matəfak

əpəh Ketsemani

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Kən lapin kəmotuwīn əpəh kəmahwīnu ikīn kit, nərgin u Ketsemani, kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otəpələh u ikīn-u, pəs ekuwīn məfak.”

33 Kən mit Pita, Jemes ne Jon motuwīn, kən nīkin tīnatahmə pik, kən tīnəto tərət agin.

34 Kən məmə, “Nīkik titahmə pik, kən iuəhkīr ekīmīs lan. Atəhaləpələh u ikīn-u matəhalaiir.”

35 Kən muwīn məsīn mīn meiuaiu morin e nisip matəfak məmə, “Okəmə suatip kit mīn əh-ikīn, pəs nian əfigəm u otəsuwamən ron io.”

³⁶ Kən matəfak məmə, “Apa,” (u nīpətīn tēmə rəhak tata), “ik nəkītun nolən natimnat min rafin. Awe, os-irəkis nahməən min u itəm okəpanotuwa. Məto əsolən rəhak nətəligən, məto ol nat naka itəm ik əm nakolkeike.”

³⁷ Kən mītəlig-pa məto rəhan etəmim miləhal kīnəhlapil. Kən tən-ipən kəm Pita məmə, “?Saimon, nakatapil, o? ?Tahro nəsaiirən-tu aua kitiəh əm?”

³⁸ Kən mən-ipən kəm iləhal məmə, “Onakəhlaiir mətəhaləfak matəhalehm wir məmə onakəsəhaluwīnən e nelmi ios-ipən-os-ipən. Nīkitəməhal tolkeike, məto nīpətītəməhal təpou.”

³⁹ Kən təmapəs min iləhal, mītəlig-pən min matəfak matən əm nat kitiəh.

⁴⁰ Kən mītəlig-pa min, məto kīnəhlapil min, minəhaləruru naiirən, kən minəhaləruru min məmə okəhalən-ipən naka kəm in.

⁴¹ Təmuwin min kən mītəlig-pa mau kīsīl, məto kətəhlapil, kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “?Nakatəhalapil əh mətəhlameg? !Nahmen! Nian tinuwa məmə io Neti Etəmim okegəhan-in-pən io e nelmi netəm nol təfagə rat.

⁴² !Halətul-ta, kotuwīn! Əhaləplan, etəmim u tategəhan-in-pən io, in tatuwa.”

*Tikimīr min rəha Iesu kəmotaskəlim in
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53;
Jon 18:3-12)*

⁴³ Iesu təmatahghat əh, kən Jutas in e netəm tuelef rəhan min titaupən-in nīmanin netəmim. Neen kotəmīk naip rəha nəluaginən, ne kəsou-əsou motuwa. Netəm min un, pris əsol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel kəmotahl-ipa ilat.

⁴⁴ Suah un tategəhan-in Iesu kəm ilat tinəmən rəkis kəm ilat məmə, “Suah əh oekətuilim-pən lan u, nəkotitun əm məmə suah əh in əh. !Nakotaskəlim motos motuwīn motaskəlim wir!”

⁴⁵ Kən əmun Jutas təmuwa iuəhkīr o Iesu, kən mən məmə, “Iəgətun,” kən mətuilim-pən lan.

⁴⁶ Kən netəm min əh kəmotuwa motaskəlim tiəkis.

⁴⁷ Məto ilat kit rəha Iesu təmatətul iuəhkīr olat təmew rəhan naip e nəmeen mətatip rəkis matəlgī slef kit lan rəha pris əsol agin.

⁴⁸ Kən Iesu təmə, “?Tahro nakotəmīk naip əsol rəha nəluaginən ne kəsou-əsou motuwa məmə onəkotiləs io? ?Nīkitəmat təht məmə io emit netəmim muwīn kotəluagin o kapman, o kəm-naka io iohamnu itəm kit?”

⁴⁹ Nian min rafin kitat min itəmat əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn ekatəgətun netəmim ikīn. ?Kən nakotahro məsotaskəlimən io? Məto nat Naoa Rəha Uhgīn təmən, otəkəike muwa mol nīpahriənən lan.”

⁵⁰ Kən rəhan min rafin netəmim kīnotapəs in, kən motagim-tənin.

⁵¹ Kən etəm aluə kit itəm təməlkəhau-in nīməhan kit, matuarisig-in Iesu, kən netəmim neen kəmotiləs, kīləs-arəpən lan,

⁵² kən rəhn nīməhan tikis, taiu piəpiə əm magim.

*Iesu təmatul e nīganəmti kaonsel min
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Kən titalugin əh, kəmos Iesu motuwīn əpəh ima pris əsol agin u katuəfimin rafin pris əsol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel ikīn.

⁵⁴ Kən Pita tan təlig-təlig muarisig-in ilat muwīn əpəh latuənu ima pris əsol agin ikīn. Kən təmuwin əpəh e iat matəpələh ilat mopael min rəha pris əsol agin moatəto nīgəm.

⁵⁵ Kən pris asol mīn ne netəmim rafin rəha kaonsel kəmoategəs-in nīpəgnəmtīn mīn neen e Iesu məmə okotohamnu ron. Məto kəsotehmən kit nē.

⁵⁶ Kən netəmim tepət kəmoteiuə e Iesu, məto rəhalat nəghatən tətaiu pīsīn-pīsīn.

⁵⁷ Kən neen kotətul moteiuə lan məmə,

⁵⁸ “Emotəto təmən məmə otərəkīn Nīmə Rəha Uhgīn u netəmim əm kəmotol e nelmilat, məto e nian tatol kīsīl lan, təpaniləkīn mīn nītain u kəsolən e nelmitəm.”

⁵⁹ Kəmotən nəhlan məto ilat mīn, rəhalat nəghatən tətaiu pīsīn-pīsīn.

⁶⁰ Kən pris asol agīn təmətul aupən-in ilat kən mən-ipən kəm Iesu məmə, “?Tahro nə səghatən? ?Tahro e nəghatən mīn əh itəm koatən-iarəp tatīləs pīkən ik?”

⁶¹ Məto Iesu təpnarīn əm məsəghatən, kən pris asol agīn apon təmən-ipən mīn məmə, “?Tahro? ?Ik Mesaea u Neti Etəm katənwiwi?”

⁶² Kən Iesu təmə, “!Əwəh, io u! Onəpanotehm io Neti Etəmim ekatəpələh e rəhn matīp Uhgīn u nahgīn tepət, kən panotehm mīn io e napuə e neai ekatuwa.”

⁶³ Kən pris asol agīn tearəsin rəhan natīmnat məto-inu nīkīn təmərət o nəghatən rəha Iesu, kən məmə, “Okəsotegəs-in mīnən suah kit məmə otən mīn nat kit lan.

⁶⁴ !Nīnəmotəto rəkīs tatəghat rat e Uhgīn! ?Nakotahrətəlig? ?Okotahro suah u?” Kən ilat rafin kəmotən məmə otəkəike mīmīs.

⁶⁵ Kən kəmotol mīlə e Iesu, kən neen kəmotagəh lan, neen kotəlis nīganəmtīn motoh kən motəmə, “!Ei, ik ien rəha Uhgīn! !Ən-tu məmə pah u təmoh ik!” Kən mopael mīn rəha pris asol agīn kəmotem.

*Pita təmən məmə
in təruru Iesu
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62;
Jon 18:15-27)*

⁶⁶ Kən Pita təmətan əh əpəh ləhau e iat. Kən slef pətan kit rəha pris asol agīn təmuwa.

⁶⁷ Kən məplan tatəto nīgəm, kən təmīsīlu wīr məmə, “Ik mīn itəmlau Iesu etəm Nasaret nəmatuan.”

⁶⁸ Məto Pita təmən-iamnīn, kən məmə, “!əkəruru nat un nakatən,” kən muwīn matətul əpəh e ket rəha iat. Kən mənīg kit təmīmən.

⁶⁹ Kən pətan un təmehm mīn ikīn əh, kən mən-ipən kəm netəm kotətul əh-ikīn məmə, “Suah u in ilat kit.”

⁷⁰ Məto Pita təmən-iamnīn mīn.

Kən təsuwəhən, netəm kotətul əh-ikīn kəmotən-ipən mīn kəm in məmə, “Nīpahrienən, ik mīn ilat kit məto-inu ekotītun məmə ik etəm Kalili.”

⁷¹ Məto tīnətuoun maun-in nəratən mīn koatīsī-pən o Uhgīn moatuwa ron okəmə teiuə. Kən təmos noanawīl məmə, “!əkəruru suah əh nakotəghat-in!”

⁷² Kən roiu agīn-əh mīn mənīg tīnīmən mīn, kən nīkīn tīnəht nəghatən rəha Iesu məmə təmən minu lan məmə, “Mənīg otəsīmənən əh mau kəiu, kən ik onakən mau kīsīl məmə nəkəruru io.” Kən Pita tīnəto tərət kən mətəsək.

15

*Iesu təmətul e
nīganəmti Pailat
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5;
Jon 18:28-38)*

¹ Kən laulaugin agin pris asol min, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne iəgətu min rəha Lou, ne netəmim min rafin rəha kaonsel kəmotuəfim in ilat min, kən moatələhəu nəghatən kit məmə okotohamnu Iesu. Kəmotən-ipən kəm netəmim neen məmə okotalis Iesu kən motit motuw in motəhlman-pən e nelmi Pailat, u kapman asol rəhalat.

² Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Ik kig rəha netəm Isrel?” Kən mətə Iesu təmə, “!k nəmən mihin.”

³ Kən pris asol min kəmotən-iarəp nolən tepət lan.

⁴ Kən Pailat təmətapəh ron məmə, “?Tahro nakəsuhəlpinən? ?Nəmətə kəmotən nīpəgnəmtin tepət lam?”

⁵ Mətə Iesu təsəghat minən, təməpnəpin əm, kən Pailat narmin təmiwig ron.

Pailat təmən məmə Iesu otəkəike mimis
(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25;
Jon 18:39–19:16)

⁶ E nup min rafin, nian katol lafet lan rəha Nuhagego-inən, nolən rəha kapman u Pailat məmə in otahl-iarəp suah əpnəpin əm kit e kalapus, suah kit itəm netəm Isrel kəmoatən.

⁷ Kən suah kit u, nərgin u Parapas, tətətig e kalapus ilat in min neen, mətə-inu kəmotohamnu etəmim e nian kəmatəmou o kapman.

⁸ Kən nimanin netəmim kəmotuwa o Pailat motən-ipən kəm in məmə otol əm nat kitəh tahmen-pən e itəm tatol nian min, mahl-iarəp suah kit e kalapus.

⁹ Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Nakotolkeike məmə ekahl-iarəp kig rəha netəm Isrel?”

¹⁰ Təmən nəhlan mətə-inu in tinitun rəkis məmə pris asol min kəmos-ipən Iesu e nelmin mətə-inu kotetəhak.

¹¹ Mətə pris asol min kəmotəkəike kəm nimanin netəmim məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat. Kən ilat kəmotətapəh o Pailat məmə otahl-iarəp Parapas, mətə sənəmə Iesu.

¹² Kən Pailat təmətapəh olat məmə, “?Mətə ekahro e suah u itəmat nəmotəmə in kig rəha netəm Isrel?”

¹³ Kən kəmotəgət əfəməh məmə, “!Okəht-ipən e nig kəməluau!”

¹⁴ Kən Pailat təmətapəh min olat məmə, “?Nolən tərət naka u suah u təmol?” Mətə kəmotəgət əfəməh min məmə, “!Okəht-ipən e nig kəməluau!”

¹⁵ Kən Pailat təmolkeike məmə otol nīkilat, kən mahl-iarəp Parapas, kən məhlman-pən Iesu e nelmi rəhan mopaēl min məmə okotalis motətu-pər e nig kəməluau.

Mopaēl min kəmoatol
milə e Iesu

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Kən mopaēl min rəha Pailat kotiləs Iesu motuw in əpəh imə e nimə asol rəha kapman, katən məmə Praetorium. Kən kəmotəun-in rafin mopaēl min kotuwa kitəlau lan.

¹⁷ Kən motuw in-in-pən kot asiə tahmen əm e kot rəha kig, kən motuarin-uarin nol itəm tol nihlən-nihlən motol hat lan itəm tahmen e hat rəha kig, kən motəfauin-pən kəm in.

¹⁸ Kən motol milə lan motəmə, “!Itimat ekotos-ipinə nisiiəin kəm ik, kig rəha netəm Isrel.”

¹⁹ Kən motoh rəhn-kapə e noanig, motəgəh lan, motisin nulilat məmə koatos-ipən nisiiəin eiuan kəm in.

²⁰ Nian kəmotahkul rəkis lan, kən motapeg rəkis kot asiə un, kən motuwın-in-pən əh rəhan natimnat, kən motit motuwın məmə okotəht-ipən e nig kəməluau.

*Kəməht-ipən Iesu e
nig kəməluau*

*(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43;
Jon 19:17-27)*

²¹ E suatip, kəmotehm suah kit etəm Saerin, nərgin u Saimon. In tata rəha Aleksanta ne Rufas. Tatuwin Jerusalem, kən moatakəike kəm in məmə otıləs nig kəluau. ²² Kən kəmotit Iesu motuwın əpəh ikin kit katən məmə, Kolkota, u nipətin təmə Louipil-uipil.

²³ Kən kəmosot-ipən wain u kəmol pıləh-pıləh ilau mərisin u mir məmə otənim pəs təsətoən nahməən e nipətin, məto tapəs nənımən.

²⁴ Kən kəmotıləs Iesu motuwın motəht-ipən e nig kəməluau. Kən motoor rəhan natimnat moturin tais ron məmə pah otos.

²⁵ Kəmətu-pər Iesu e nig kəməluau e nain kilok laulaugin,

²⁶ kən motəte-rəkis nipəgnəmtin u kəmotehm lan məmə, IN KIG RƏHA NETƏM ISREL, kən motəht-ipən nəghatən un e rəhan nig kəməluau.

²⁷ Kən etəmim kəiu itəm kətuəluagin o kapman mətioh netəmim, kəmətu-pər ilau e nig kəluau, kit e nikalin matip, kit e nikalin mol.*

²⁹ Kən netəmim itəm kotaliwək e suatip, moatanu-anu rəhn-kapəlat kəm in moatol milə lan motəmə, “Ei, ik nəməən məmə onakərəkın Nimə Rəha Uhgın kən nian tatol kisil lan u, nəpaniləkin min in pisin.

³⁰ Eiuaiu-tu e nig kəməluau un, mosmegəh atip-tu lam.”

³¹ Pris asol min ne iəgətun min rəha Lou kəmotol əm nat kitəh motalah-əmnu motəmə, “Təmasitu e netəmim tepət, məto okol təsasitu atipən lan.

³² Təwir pəs kitat kotehm-tu Mesaea u, kig rəha netəm Isrel, oteiuaiu e nig kəməluau pəs kitat koatəplan motahatətə lan.” Kən etəmim mil u katəhaləkul iləhal Iesu kinatuən min nəghatən rat lan.

*Iesu tinimis
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49;
Jon 19:28-30)*

³³ Kən e tueflok mətoarus-pən tri klok, napinəpən təmeiuaiu mirəfin nat.

³⁴ Kən e tri kilok Iesu təmagət əfəməh məmə, “!Eloi, Eloi! ?Lama sapaktani?” Nipətin rəhan nəghatən təmə, “!Uhgın rəhak, Uhgın rəhak! ?Tahro nakatapəs io?”

³⁵ Netəmim neen kəmoatətul əh-ikin kəməsotəto wirən nəghatən un, kəmotən məmə, “Haləto-tu. Tətaun-in Elaija.”

³⁶ Kən ilat kit təmaiu muwin miuw-pən wain u tagin e nat kit tame-ame tahmen e katən, maru-pər e nuwig tuwin o Iesu məmə otənim. Kən məmə, “Pəs-tu kotehm-tu məmə Elaija otuwa miləs-iəhau, o kəp.”

³⁷ Məto Iesu təmagət əfəməh min, kən rəhan namegən tiet.

³⁸ Kən əpəh e Nimə Rəha Uhgın, nıməhan itəm tatəkulosig-in Ikin Tasim Agin Ikin, təməhap məsin kəiu əpəh ilis mətoarus-pa əpəh ləhau. ³⁹ Kən etəm-iasol rəha mopael min itəm təmatətul e nikali Iesu, təməhm məmə təmimis min-nulan, kən in təməən məmə, “!Nipahrienən, suah u in Neti Uhgın pahrien!”

⁴⁰ Nipitan neen kəmoatətul isəu motasipa moatehm. Ilat neen u Meri Maktala, ne iahunin iti Jemes əkəku ne Joses, ne Salome.

15:21: Rom 16:13 **15:24:** Sam 22:18 * **15:27:** E kopi oas min tepət rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, ves 28 tikə. **15:29:** Sam 22:7; 109:25; Mak 14:58 **15:34:** Sam 22:1 **15:36:** Sam 69:21 **15:40:** Luk 8:2-3

⁴¹ Iləhal kəmatəhalətəu-pən Iesu nian təmətətig Kalili, mətəhlasitu lan. İlat nıpitan tepət kəmotər kan əpəh Jerusalem ilat Iesu.

*Josep təməhluaig-in Iesu
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56;
Jon 19:38-42)*

⁴² Kən nian əh Iesu təmimis lan, in nian rəha nol əpen-əpenəən natimnat rəha Sapat, kən olawigin nian rəha Sapat, kəsolən wək lan. Tinehnaipən,

⁴³ Josep in etəm Aramatia tınuwa. In etəmim kit rəha kaonsel itəm katısiai-in. In nıkin təməht pı̄k nərəməərəən rəha Uhgın. Kən təməsəgınən muwın ima Pailat ikın matətəpəh-in nıpəti Iesu.

⁴⁴ Nian Pailat təməto məmə Iesu tınimis rəkis, kən təmaut maun-in etəmiasol rəha mopael mın matətəpəh ron məmə, “?Katən pahrien məmə Iesu tınimis rəkis?”

⁴⁵ Məto etəm-iasol rəha mopael mın təmə, “Nıpahrienən, tınimis rəkis.” Pailat təməto nəghatən un kən megəhan-in-pən nıpəti Iesu kəm Josep.

⁴⁶ Kən Josep təmuwın mos-nəmtın nıməhan ruən kit muwa mıləs-iəhau Iesu e nig kəməluau malpin lan, mıləs muwın mələhəu-pən e nıpəg kəpiel u kınəmel rəkis məmə okol suwıt ikın. Kən məsəpəlpəlin-pən kəpiel asol kit mahtosıg-in-pən nıpəg kəpiel un lan.

⁴⁷ Kən Meri Maktala ne iahunin iti Joses, ilau kəmuəplan ikın-u kəmələhəu-pən Iesu ikın.

16

*Iesu tınəmegəh
e rəhan nımısən
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)*

¹ Nian rəha Sapat tınuwa mınuwın rəkis, kən Meri Maktala ne iahunin iti Jemes, ne Salome kəməhalos-nəmtın nat pien-pien mın u nəmiəwılat təwır məmə okəhalol-pən e nıpəti Iesu.

² Laulaugin agin mıt tınatər e Sante, pətan mıləhal un kəmatəhaluwın e suwıt.

³ Nian kəmatəhaluwın e suatıp kən mətəhalən kəm iləhal mın məmə, “?Karmə pah otasitu etəhal mahuin rəkis kəpiel asol əpəh e nıpəg kəpiel?”

⁴ Məto-inu kəpiel əh kəpiel asol. Məto nian kəməhaluwa iuəhkır, məhalətag-pən məhaləplan kınahuin rəkis kəpiel.

⁵ Kəməhaluwın imə e nıpəg kəpiel məhaləplan etəm aluə kit tatəpələh e rahləhal-matıp, tatuwın e kot əfəməh ruən kit, kən iləhal kəmahlaut pı̄k ron.

⁶ Kən təmən-ipən kəm iləhal məmə, “Səhaləgın pı̄kən. Natəhaleam-in Iesu etəm Nasaret, etəm kəmətu-pər e nig kəməluau, məto in tikə u ikın-u roiu. In tınəmegəh rəkis e rəhan nımısən. Halehm-tu nəmeen u kəmələhəu-pən ikın.

⁷ Kən roiu onakəhaluwın məhalən-ipən kəm rəhan mın netəmim məsəhalapəsən Pita, məmə in otaupən matuwın Kalili, kən onəkotuarısıg-in motuwın motəhm əh-ikın məmə inu tınəmən rəkis mihin ne kəm itəmat.”

⁸ Kəmahlaiu məhaliet e suwıt məhlagım, məto-inu kınəhaləgın pı̄k matəhlesiəp. Kən məhaluwın məsəhalənən nat kit ne kəm netəmim məto-inu kınəhaləgın pı̄k.

*[Nəghatən rəha Mak təmol namnun ikın-u kən netəm pısın kotılpın ves 9
mətoarus-pən ves 20]*

*Iesu tāmiet-pa
o Meri Maktala
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)*

⁹ Nian Iesu tāmēmegāh mīn e Sante laulaugīn agīn, kēn maupēn miet-pa o Meri Maktala, aupēn tāmēhg-iarēp narmin rat sepīn lan.

¹⁰ Kēn Meri tāmūwīn mēn-īpēn kēm rēhan mīn netāmim itēm kēmotan ilat mīn ilat aupēn, mēto nīkilat tītahmē pīk kēn motasāk.

¹¹ Mēto nian kēmōtēto mēmē Iesu tīnēmegāh rākīs e rēhan nīmīsēn, kēn miet-pa o pētan ēh, mēto ilat kēmōsōtēnēn nīpahrienēn lan.

*Iesu tāmiet-pa o rēhan etāmim mil kēiu
(Luk 24:13-35)*

¹² Uarisig, Iesu tāmiet-pa o etāmim mil kēiu kēmiasīpēn Jerusalem mētian e suatīp, mēto e nian ēh nīpētīn tēmōl pīsīn.

¹³ Kēn ilau kēmīatēlig mīn mīan muēn-īpēn kēm ilau mīn neen, mēto ilat kēmōsōtēn mīnēn nīpahrienēn elau.

*Iesu tāmiet-pa o
rēhan netām lepīn
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23; Wāk 1:6-8)*

¹⁴ Kēn uarisig, Iesu tāmiet-pa mīn o rēhan netām lepīn nian kēmōtagwēn matēhai ilat mēmē, “Itēmat nakēsōtahatētēn lak, rēhatēmat-kapē tīākīs pīk.” Tēmēhai ilat mēto-inu kēsōtahatētēn e netām kēmōtehīn mēmē tīnēmegāh rākīs e rēhan nīmīsēn.

¹⁵ Kēn mēn-īpēn kēm ilat mēmē, “Otuwīn motēn-iarēp Namnusēn Tēwīr kēm netāmim mīn e nītēn mīn rafīn.

¹⁶ Etēm otēto Namnusēn Tēwīr tahatētē lan kēn mol baptais, Uhgīn otōsmegāh. Mēto etēm tēsahatētēn lan, Uhgīn otol nalpīnēn asol kēm in.

¹⁷ Kēn netām okōtahatētē lak, Uhgīn otol ilat kōtol nat pīspīs mīn. Okōtēhg-iarēp narmin rat tepēt e nērgēk, kēn motēghat e nēghatēn ik pīsīn pīsīn mīn.

¹⁸ Ilat kōtītun naskēlīmēn sīnek u tatus itēm, motītun nēnīmēn nat kētakonē lan, mēto okōl tēsērēkīnēn ilat. Ilat motītun nēlēhēu-pēnēn nelmīlat e netām kōtīmīs kōtēmegāh.”

*Iesu tīnēr matuwīn e neai
(Luk 24:50-53; Wāk 1:9-11)*

¹⁹ Kēn nian Iērēmārē Iesu tīnēghat rākīs kēm rēhan mīn netāmim, kēn Uhgīn tīnos mīnuwīn e neai, kēn in tatēpālēh e nīkali Uhgīn matīp, ikīn rēha nēsānēnēn nē nīsīaiiēn.

²⁰ Kēn rēhan mīn netāmim kēmōtiet motuwīn motamnus-iarēp rēhan nēghatēn ēpēh ikīn mīn rafīn. Kēn Iērēmārē tētāsītū elat matōl nēmētīn tepēt. Kēn nēmētīn mīn ēh kōatōl nēfīgēmēn mēmē rēhalat nēghatēn in nīpahrienēn.

Luk Namnusən Təwir Rəha İesu Kristo Itəm Luk Təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Luk

?Pah təməte naoa u? Luk təməte naoa u. In sənəmə etəm tuelef kit rəha İesu, məto in fren wir kit rəha Pol, kən təmaliwək tepət ilau Pol. In sənəmə etəm İsrəl, in İaihluə əm kit, məto in İəfak kit. In tokita kit itəm təmol wir sikul. In təməplan wir natimnat itəm kəmotiet e nəmegəhən rəha İesu. In təməte naoa mil u: Namnusən Təwir Itəm Luk Təməte, ne Wək Mın Rəha Aposol Mın.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte naoa u tatuwin kəm rəhan kit fren, nərgin u Teofilas. Nipəti nərig u məmə, “Etəmim itəm tolkeike Uhgın.” Luk təməte naoa u tatuwin o suah u, məto in titun məmə İaihluə mın tepət okotafin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəmim tepət, nıkilat təht məmə Luk təmətətiğ Rom o Sisaria nian təməte naoa u. E nian əh, namnusən tepət e İesu təmitəlau.

?Təməte naoa u o naka? Luk tolkeike məmə otəte namsu kit itəm tətətip məhag-əhag wir e nəmegəhən rəha İesu. Kən in təməghat ilat netəm kəmotaliwək ilat İesu moatəplan wək rəhan. Nian təməto rəkis rəhalat nəghatən, kən Luk təməte naoa u. In tolkeike məmə otəgətun məmə İesu in etəm pahrien kit, məto in təməsolən nolən rat kit. Kən in Uhgın, kən in İosmegəh.

¹ Teofilas, ik etəm-iasol katısiyai-in ik.

Netəmim tepət kəmotalkut pik məmə okotəte rəkis ətuatip namnusən rəha natimnat mın itəm Uhgın təmol ilugin itimat.

² Kəmotəte rəkis natimnat itəm netəmim neen kəmotən, netəm mın əh kəmotətiğ e nian rəha nətuounən rəha natimnat mın əh, kən ilat kəmotəhm ətuatip e nıganəmtilat natimnat mın əh, kən moatən-iarəp.

³ Kən io emitəp wir nəghatən mın lan məmə ekıtun wir natimnat mın əh e nətuounən rəhan, kən roiu rəhak nətəligən məmə təwir io mın ekəte rəkis ətuatip natimnat rafin mın əh məmə onakatafin. Ekəte ətuatip natimnat itəm kəmotəupən, kən natimnat itəm kəmotuarisig.

⁴ Ekolkeike məmə ekən natimnat mın əh kəm ik məmə nəkıtun ətuatip nıpahrienən rəha namnusən itəm kəmən rəkis.

Nagelo təməghat-in naiirən rəha Jon Baptais

⁵ E nian rəha suah kit, nərgin u Herot Asol, kig rəha Jutia, inəh pris kit nərgin u Sekarəea. In kit e pris mın kətaun-in ilat məmə, Pris mın rəha Apia, u təmisi-pən e noanol rəha pris u Aron aupən ikın. Rəhan pətaguihl, nərgin u Elisapet, kən in mın təmisi-pən e noanol rəha pris u Eron.

⁶ Kən ilau kuətuatip e nıganəmti Uhgın, kən e nian rafin kətuətəu-pən wir nolən rəha Lou ne nəghatən mın rəhan, kən məsuərəkınən kit.

⁷ Məto nətilau tikə məto-inu Elisapet, in təməseməkən mətoahgin mınipitaguıhl, kən ilau kərən kınuaguıhl.

⁸ Kən nian ətuatip tinuwa məmə, Pris mın rəha Apia okotuwın e Nimə Rəha Uhgın motol rəhalat wək. Kən Sekarəea, in mın təmuwin mol wək rəha Uhgın. ⁹ E nolən rəha pris mın, ilat koatəra kin kəpiel əkəku mın kotahmen-pən e taes məmə okotegəs-in məmə otəgətun pah otol wək e Nimə Rəha Uhgın məmə otuwaan nat pien-pien itəm tatuwin kəm Uhgın. E nolən əh təməgətun Sekarəea.

¹⁰ Kən e nian itəm təmuwın imə matuwaan nat pien-pien, nımanin netəmim tepət koatətul ihluə katəfak.

¹¹ Kən nagelo kit rəha Uhgın tiet-arəpa ron matətul əh e rəhan matıp ikin, itəm katuwaan nat pien-pien min ikin.

¹² Kən nian Sekaraea təməplan, kən narmin təmiwig mətasiəp minəruru əfəməh nat, kən nəginən təmərıoah e nıkin.

¹³ Məto nagelo təmən-ipən məmə, “Sekaraea, əsəginən, məto-inu Uhgın tınəto rəham nəfakən. Kən rəham pətaguihl Elisapet otıləs nətın kit iərman. Kən onakəkəike maun-in nərgın məmə Jon.

¹⁴ Kən onakəto təwir kən magien, kən netəmim tepət okotagien o naiirən rəhan,

¹⁵ məto-inu in otuwa etəm-iasol e nıganəmti İərəmərə. Kən in otəsənımən wain ne nənımən əskasik min. Kən Narmin Rəha Uhgın otərıoah e nəmegəhən rəhan, nian otətətig əh e nərpı rəhan mama, matuwın əm nulan nian rafin.

¹⁶ Kən in otıuw-pa netəm İsrəl tepət kotıtəlig-pa o İərəmərə, Uhgın rəhalat.

¹⁷ Kən in otətaupən-in İərəmərə e narmin ne nəsanənən rəha Elaija məmə in otəuhlin nətəligən rəha tata min koatıtəlig-pən min o rəhalat nisualkələh min, kən in otəuhlin min netəm koatəht nəwia Uhgın okotuwa min e nenatigən rəha netəm kotətuatıp. E nolən əh, in otol nəpen-əpenən o nəmegəhən rəha netəmim o nuwamən rəha İərəmərə.”

¹⁸ Kən Sekaraea təmən-ipən kəm nagelo məmə, “?Oekahro min-nulan mitun məmə nat u otuwa mol nıpahrienən? Məto-inu io enaguihl rəkis, kən rəhak pətan tınıpitaguihl min.”

¹⁹ Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Io, nərgək u Kapriel, kən io iatətul e nıganəmti Uhgın e nian rafin. Kən in təməhl-ıpa io məmə ekuwa məghat kəm ik, kən mən-ıpınə namnusən təwir u.

²⁰ !Ətəlig-in-tu! Naməm oteko kən onakəsagətən mətoarus-pa nakehm nıpətı nəghatən u, məto-inu nəməsənən nıpahrienən e rəhak nəghatən. In otuwa mol nıpahrienən e nian ətuatıp rəhan.”

²¹ Kən e nian əh, netəmim kəmoatəsahgin Sekaraea, kəmoatətəlig-in məmə təhro tınan tınuwəh-pık nəhlan e Nimə Rəha Uhgın.

²² Kən nian in təmuwa ihluə, məto tınəruru nəghatən, kən ilat kınotıtun məmə in təməhm nat kit təhmen e napılaiirən. In təmasgəwın-asgəwın əm e nelmin kəm ilat, məsagətən məto-inu namən təmeko.

²³ Nian rəhan wək rəha pris e Nimə Rəha Uhgın tınol namnun, kən in təmıtəlig-pən latuənu.

²⁴ Kən təsuwəhən, rəhan pətaguihl tınəpəs məwig e suakəku. Kən e məwig faif, pətaguihl u in təmatəhluaig əm latuənu,

²⁵ kən in təmən məmə, “Inu wək əm rəha İərəmərə. Aupən ikin, nətik tikə kən etaulis. Məto roiu əh, Uhgın təmol təwir ron io, kən nıkin tagien məmə ekiləs nətik, kən io esaulis minən e nıganəmti netəmim.”

Nagelo təmən-ıarəp məmə İesu otaiir

²⁶ Nian Elisapet tınəpək-əpək minos məwig sikis, Uhgın təməhl-ipən rəhan nagelo, nərgın u Kapriel, məmə in otuwın e nıtən Kalili e taon kit, nərgın u Nasaret.

²⁷ In təmos nəghatən kit matuwın rəha pətan kit itəm iərman təsuwınən əh mehm, məto kınən rəkis məmə okos rəhan kətım kan mə rəha suah kit, nərgın u Josep. In mipı Kig Tefit rat. Kən pətan əh, nərgın u Meri.

²⁸ Kən nagelo təmuwın met-arəpən, kən mən kəm in məmə, “Təwir, Meri. Uhgın təmələhəu rəhan nəwırən kəm ik, kən mətatig itəmlau min.”

29 Məto Meri tınatəruru əfəmäh nəghatən əh, kən nıkin tınatəht pık məmə nıpəti nəghatən əh tahro.

30 Kən nagelo təmən-ıpən kəm in məmə, “Əsəğınən, Meri, məto-inu Uhgın təmıtəpun məmə in otawte-in rəhan nəwırən kəm ik.

31 Kən inəh, ik onakəpəs-in məwıg e nətım kit, kən mıləs iərman. Kən onəkaun-in nərgın məmə İesu.

32 In otuwa etəm-iasol kən etəm kəike, kən okaun-in məmə Nəti Uhgın İlis Ağın. Kən İərəmərə Uhgın otol in tuwa Kig, tahmen-pən əm e tıpın rat Tefıt.

33 Kən in otərəmərə e noanol mın rafın itəm koatısı-pən e Jekop, kən rəhan nərəmərəən otatıg lılın matuwın matuwın namnun tıkə.”

34 Kən Meri təmən-ıpən kəm nagelo məmə, “?Oekahro min-nulan mıləs suakəku kit okəmə esətəu-pənən əh iərman?”

35 Kən nagelo təmən-ıpən kəm in məmə, “Narmın Rəha Uhgın otuwa matıg lam, kən nəsanənən rəha Uhgın İlis Ağın otəfətın ik. Kən inəh, suakəku onəkıləs, okaun-in məmə in təmısı-pən o Uhgın, kən in Nəti Uhgın.

36 Kən iatən kəm ik məmə ik kit Elisapet tınəpək-əpək rəkıs in nətın kit iərman, nat əpnəpın in tınıpətaguıhl rəkıs. Kəmatən lan məmə pətaguıhl itəm təseməkən, məto roıu əh tınəpəs məwıg sıkıs rəkıs e nətın.

37 Natımnat mın u tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın məmə, ‘Uhgın tıtun nolən natımnat rafın, kən nat kit təsıəkısən ron.’ ”

38 Kən Meri təmən-ıpən məmə, “Əwəh, io pətan iolwək əm rəha İərəmərə. Pəs in otol kəm io nat naka itəm ik nınən rəkıs.” Kən nagelo təmapəs in, kən matuwın.

Meri təmalıwək matuwın məmə otətag Elisapet

39 Uarısig lan təsuwəhən, Meri təmıet iman ikın malıwək uəhai əm matuwın əpəh ikın e nıtot mın e taon kit rəha nıtən Jutıa məmə otətag in kit Elisapet,

40 kən in təmuwın latuənu rəha Sekarəea, muwın imə matən təwır kəm Elisapet.

41 Kən e nıan Elisapet təməto nəghatən rəha Meri, suakəku un itəm tətətıg əpəh e nərpın təmıut, kən Narmın Rəha Uhgın təmər e nıki Elisapet.

42 Kən təmagət əfəmäh məmə, “!Uhgın təmol təwır kəm ik taprəkıs-in nıpıtın mın rafın, kən in otol təwır kəm suakəku itəm onəkıləs!

43 Ekısıtunən məmə o naka Uhgın təmol təwır kəm io min-nulan məmə mama rəha İərəmərə rəhak təmuwa mətag io.

44 İatən nəhlan məto-inu e nıan ematəto rəham nəghatən, kən suakəku un itəm tətətıg əpəh e nərpık təmagıen maut.

45 Kən Uhgın otol təwır kəm ik məto-inu nəmən nıpahrıenən e nəghatən itəm İərəmərə təməghat-in lam.”

Napuən rəha Meri

46 Kən Meri təmən məmə,

“E nəmegəhən rafın rəhak, iatənwiwi İərəmərə,

47 kən nıkık tətəgien pık o Uhgın İosmegəh rəhak,

48 məto-inu io pətan iolwək əm rəhan itəm io nat əpnəpın əm, məto nıkin tətəht io.

Kən roıu ne matuwın, netəmım rafın okotən məmə Uhgın təmol təwır kəm io;

49 məto-inu Uhgın u nəsanənən rəhan in iahgın,

in təmol nat pıspıs mın təwır pık ağın kəm io,

kən nərgın in tasım.

50 Kæn in tatasækitun netəm min u itəm koatisiai-in in, inu netəm ræha noanol min aupæn ikin mætoarus-pa itəm ræha noanol min kəsotairæn əh.

51 In tæmol nat pispis min e nəsənənən e nelmin.

In tæmahl-iarəp netəm kotausit e nətəligən rəhalat.

52 In tæmos-iəhau iərəmərə min e rəhalat nərəmərəən, kæn in tæmiləs-ipər netəm min u rəhalat nətəligən teiuaiu.

53 Netəm itəm nəumis tatus ilat, in tətəgwən ilat e nagwənən itəm təwīr, kæn netəm rəhalat nautə tēpət, in tətahl-iarəp ilat kæn nat tikə e nelmilat.

54 Uhgīn təmasitu e noanol min ræha Isrel u rəhan iolwək min,

kæn tæməsaluinən məmə otasækitun

55 Epraham ne rəhan min noanol,

matuwīn matuwīn namnun tikə.”

56 Kæn Meri tətətig ilau Elisapet mætoarus-pən məwīg kisil, kæn in tæmitəlig-pən min əpəh iman ikin.

Naiirən ræha Jon Baptais

57 Kæn nian ətuatip ræha Elisapet tinuwa məmə otemək lan, kæn tæmiləs nətīn iərman.

58 Kæn netəmim itəm kotatig iuəhkīr ron ne rəhan min noanol, kəmotəto namnusən əh məmə Iərəmərə təmasækitun mol təwīr pik kəm in nəhlan, kæn ilat kəmotuwa motol kitiah ilat min məmə okotagien kələh.

59 Nian suakəku əh tinos nian ilat eit, kæn ilat kəmotuwa məmə okotəhg-ipən. Kæn iuəhkīr kotaun-in nərgīn məmə iahuni rəhan tata Sekaræea,

60 mæto rəhan mama tən məmə, “Kəpə. Okaun-in nərgīn u məmə Jon.”

61 Kæn ilat kəmotən kəm in məmə, “?Tahro? Rəham kit noanol tikə itəm kotaun-in nərgīn əh Jon.”

62 Kæn kəmoatəghat e noanelmilat moatətapəh o Sekaræea məmə in tolkeike məmə otaun-in-pən nərgīn məmə pah.

63 Kæn in tæmətapəh o nat kit məmə in otəte rəkis nat kit lan, kæn tæməte-pən məmə, “Nərgīn u Jon.” Nian kəmotehm, narmilat tæmiwig pik ron.

64 Kæn e nian əm əh, namən tinəg-ətuatip, kæn tinatəghat matənwiwi Uhgīn.

65 Kæn ilat rafin itəm kotatig iuəhkīr kəmotəgīn. Kæn netəmim kəmotəghat-in natimnat min əh titəlau ikin min rafin e narit min nitən Jutia.

66 Kæn netəmim rafin itəm kəmotəto namnusən əh, kæn kəmoatətəlig-in əm, kəmoatətapəh məmə, “?Suakəku əh, otuwa etəmim naka?” Kəmoatən min-nulan mæto-inu kəmotəplan əm məmə nəsənənən ræha Iərəmərə tətətig lan.

Sekaræea tæmən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn tæmos-ipən kəm in

67 Kæn Narmīn Ræha Uhgīn tæmər e niki Sekaræea, tata ræha Jon, kæn in tæmən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn tæmos-ipən kəm in. Kæn tæmən min-nulan məmə,

68 “Pəs kotənwiwi Iərəmərə, u Uhgīn ræha netəm Isrel, mæto-inu in tæmuwa məmə otasitu e rəhan min netəmim, kæn tæməmki-rəkis ilat e nelmi tikimīr min rəhalat.

69 In tæmiləs-ipər iosmegəh təsənən itəm otosmegəh kitat, in tæmisi-pən e noanol ræha iolwək rəhan Tefit.

70 Kæn in tahmen-pən əm e nəghatən u itəm Uhgīn tinəmən rəkis kəm kitat e nəghatən ræha ien min rəhan aupən.

71 In tinəmən-iəkis rəkis məmə otosmegəh kitat o tikimīr min rəhatat ne netəmim rafin itəm kotətəhau kitat.

72 In tæmiləs-ipər iosmegəh əh məmə otasækitun pipi rat min rəhatat,

1:50: Sam 103:13,17

1:52: Job 12:19; 5:11; Sam 147:6

1:53: Sam 34:10

1:54: Sam 98:3

1:55: Jen 17:7; Maeka 7:20

1:59: Jen 17:12; Lev 12:3; Luk 2:21

1:68: Sam 72:18

1:69: Sam

18:2

1:71: Sam 106:10

kən təsaluinən rəhan nəghatən itəm in atip təmən e rəhan nənīākīsən rəha nasituən,

⁷³ inu nənīākīsən itəm təmən kəm pipi rat Epraham.

⁷⁴ In təmīlās-ipər iosmegəh əh məmə otosmegəh kitat,

kən mīlās-irəkīs kitat e nelmi tīkīmīr mīn rəhatat,

məmə nian mīn rafin e nəmegəhən rəhatat,

kitat kotītun nol wəkən rəhan e nīganəmti Uhgīn, kən məsotəginən,

⁷⁵ kən kitat okotasim, kən nəmegəhən rəhatat otətuatip e nian mīn rafin.

⁷⁶ “Kən ik, nətik, okaun-in ik məmə ien rəha Uhgīn Ilīs Agīn,

məto-inu ik onakaupən-in Iərəməərə məmə onəkol əpen-əpenə e rəhan suatip.

⁷⁷ Ik onakən-iarəp kəm rəhan mīn netəmim məmə Uhgīn otosmegəh ilat nian in otafəl rəkīs rəhalat təfagə rat mīn.

⁷⁸ In otol məto-inu, in tətəsakitun kitat matol təwīr kəm kitat.

E nasakitunən rəhan, Kristo otuwa otat tahmen-pən e mītgar təmər e neai,

⁷⁹ mətasiəgəpīn kitat netəm koatatig e napinəpən ne əpəh ikīn nīmīsən tatoh itəm ikīn,

kən matit wīr nelkitat e suatip rəha nəməlinuən.”

⁸⁰ Kən suakəku təmatepət e nīpətīn, kən narmin rəhan təsənən. Kən nian rafin in tətətig əpəh ikīn taruən-aruən ikīn matəsahgin nian rəhan otuwa itəm otətuoun wək lan e nīganəmti netəm Isrel.

2

Naiirən rəha Iesu (Mat 1:18-25)

¹ E nian mīn əh, suah kit etəm Rom, nərgīn u Sisa Okastas, in tatərəməərə nītən mīn rafin rəha Rom. In təmələhəu lou kit tətətig məmə okafin rafin netəmim itəm koatatig rafin əh-ikīn.

² Inu nafinən netəmim itəm kəmaupən kol, kən Kuarinias in kapman rəha Siria.

³ Kən o nəghatən əh rəha nafinən, netəmim rafin kotəkəike moatītəlig-pən iməlat mīn ikīn itəm kəmotaiir ikīn məmə okafin ilat, kən kəte rəkīs nərgīlat e naoa rəha kapman.

⁴ Kən Josep ne Meri kəmiaiet e nītən Kalili e taon kit, nərgīn u Nasaret, mian əpəh nītən Jutia e taon kit, nərgīn u Petlehem, imə Kig Tefit aupən. Ilau kəmian ikīn əh məto-inu Josep in mipi Tefit rat.

⁵ Ilau Meri katian məmə okos nərgīlau. Kīnagətosig-in rəkīs Meri məmə in otəpanətəu-pən Josep, kən Meri in tīnəpək-əpək-in rəkīs suakəku kit.

⁶ Nian ilau əpəh Petlehem, kən nian rəha Meri tīnuwa məmə otemək-in nətīn.

⁷ Kən suakəku itəm in təmaupən maiir, in iərman. Kən təmalpin e nīməhan, mələhəu-pən e pokīs kit itəm katələhəu-pən kras u nat megəh mīn kotagwən-pən ikīn. Təmol min-nəhlan məto-inu nīmə tīkə məmə okuapil ikīn, kən ilau kətuapil əm əh e nīmə rəha nat megəh mīn.

Iolwək e sipsip mīn ne nagelo mīn

⁸ Kən e nīkali Petlehem, iolwək e sipsip mīn koatehm wīr rəhalat sipsip mīn lapīn.

⁹ Kən nagelo kit rəha Iərəməərə təmīet-arəpa olat, kən nəhag-əhagən asol rəha Iərəməərə təmasiəgəpīn ilat, kən kəmotəgin pik.

¹⁰ Məto nagelo təmən kəm ilat məmə, “Əsotəginən, məto-inu io iatuwa məmə ekos-ipinə namnusən təwir kəm itəmat itəm otol niki netəmim kotagien pik, kən namnusən u in rəha netəmim rafin.

¹¹ Əpəh e taon rəha Kig Tefit, suakəku kit təmaiir-pa u-roiu. In Iosmegəh, kən in Kristo itəm Uhgın təmən aupən məmə otahl-ipa otəmat, kən in Iərəmərə.

¹² Inu nəmtətin rəhatəmat: onəkotehm suakəku kəmalpin e nıməhan, kən kələhəu-pən e pokis kətagwən-pən nat megəh mın ikin.”

¹³ Kən roiu agın-əh mın, nagelo mın tepət kəmotiet-arəpa moatətul ilat min, moatənwiwi Uhgın, moatən məmə,

¹⁴ “Katənwiwi Uhgın əpəh ilis ilis agın-əh e neai.

Kən əpəh ləhau e nətueintən u, netəmim itəm niki Uhgın tətəgien olat, ilat okotətig e nəməlinuən.”

Iolwək e sipsip mın kəmotuwın motehm Iesu

¹⁵ Nian nagelo mın kəmotapəs iolwək e sipsip mın motitəlig-pən əpəh e nego e neai, kən iolwək e sipsip mın kəmotən kəm ilat mın məmə, “Pəs kotuwın Petlehem motehm-tu nat əh itəm Iərəmərə təmən kəm kitat.”

¹⁶ Kəmotərüməhlin uəhai əm motuwın motehm Meri ne Josep ne suakəku itəm kəmuələhəu-pən e pokis itəm kətagwən-pən nat megəh mın ikin.

¹⁷ Nian kəmotuwın motehm rəkis suakəku u, kən kəmotamnus-iarəp nəghatən rəha suakəku u itəm kəmos o nagelo.

¹⁸ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto nəghatən əh rəha iolwək e sipsip mın, ilat kəmotaut, narmilat təmiwig pik ron.

¹⁹ Məto Meri təmatos əm e nikin natimnat mın u rafin, matətəlig-in e nian mın.

²⁰ Kən iolwək e sipsip mın kəmoatitəlig, moatıləs-ipər nərgi Uhgın moatənwiwi in o natimnat rafin itəm kəmotəto kən motehm, tahmen-pən əm e inu nagelo təmən-ipən mihin kəm ilat.

Kəmaun-in nərgi Iesu.

²¹ Nian suakəku u tinos nian eit itəm təmaiir lan, kən kəhg-ipən in tatətəu-pən Lou rəhalat, kən kaun-in nərgin məmə Iesu, nərgin u itəm nagelo təmən-ipən kəm Meri aupən ikin, nian in təməsəpək-əpək-inən əh.

Josep ne Meri kəmiələs Iesu mian e Nımə Rəha Uhgın

²² Nian suakəku kit tətaiir, rəhan mama ne tata okuəike mioal sakrifais rəha naruətuəhən tatətəu-pən Lou rəha Moses. Kən inəh, tinuwa ətuatip e nian rəha Josep ne Meri məmə okioal nəhlan. Kən kiałəs suakəku un mian əpəh Jerusalem məmə okioas-ipən kəm Iərəmərə.

²³ Inu tatətəu-pən əsas Lou rəha Iərəmərə itəm təmən məmə, “Suakəku iərman mın itəm kaupən katıləs ilat, okəkəike katos-ipən ilat kəm Uhgın məmə rəhan.”

²⁴ Kən ilau kəmian Jerusalem o nat kit mın, məmə ilau okioas mak kəiu o iouen kəiu, kən mohamnu matioas-ipən kəm Uhgın o naruətuəhən, tahmen-pən əm e Lou rəha Iərəmərə tatən mihin.

Simeon təmehm Iesu

²⁵ Kən inəh etəmim kit tətətig əh Jerusalem, nərgin u Simeon. Rəhan nəmegəhən in tətətip wir, kən nian rafin tatətəu-pən nəghatən rəha Uhgın. Kən in tətəsahgin nuwamən rəha Kristo itəm otuwa mosmegəh netəm Isrel lan. Kən Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah e nikin.

²⁶ Narmın Rəha Uhgın tinən rəkis kəm in məmə otəsimisən mətoarus in otehm Kristo itəm Iərəmərə təmən məmə in otahl-ipa.

²⁷ Kən Narmın Rəha Uhgın təməuhlin nıkin məmə in otuwın e Nimə Rəha Uhgın. Kən Josep ne Meri kəmiäləs suakəku u Iesu mian e Nimə Rəha Uhgın məmə ilau okioal natımnat rafın itəm Lou tatən.

²⁸ Kən Simeon təməplan Iesu, kən təmİLəs mägəfəlin, kən matənwiwi Uhgın, mən-ipən məmə,

²⁹ “İərəmərə, nəmol rafın rəham nəghatən o nəniəkisən kəm io, iolwək əm rəham.

Kən roiu, egəhan-in io məmə ekimis-ta e nəməlinuən,

³⁰ məto-inu enəplan e nıganəmtək suakəku u itəm otosmegəh netəmim.

³¹ İk nəmol əpen-əpenə məmə in İosmegəh, kən netəmim rafın okotəplan.

³² In otuwa nəhag-əhagən, kən otəgətun rəham suatıp kəm İaihlua mın, kən netəmim okotİləs-ipər rəham mın netəm İsrəl o İosmegəh əh.”

³³ Kən tata ne mama rəha suakəku u, narmİlau təmiwig o nəghatən mın itəm Simeon təmən İan.

³⁴ Kən Simeon təməfak məmə nəwİrən rəha Uhgın otuwın olau. Kən in təmən kəm Meri itəm in mama rəha suakəku məmə, “Onakatehm, Uhgın təmİtəpun məmə suakəku u otol məmə netəmim tepət əpəh İsrəl okoteiuaiu motorin, kən tepət mın okotər. Kən in otuwa nəmtətin kit itəm netəmim tepət okotəghat rat İan məmə,

³⁵ netəmim okotəplan nətəligən mın e niki netəmim tepət. Kən ik Meri, nıkim otİtəgİt tahmen e suah kit təmaru nıkim e naip asol.”

Ana təmehm Iesu

³⁶ Kən pətaguİhl kit əh-İkin tətətig, nərgın u Ana, kən in İen kit. In nəti Fanuel, etəmim kit itəm təmİsi-pən e noanol rəha Aser aupən İkin. Pətaguİhl əh, rəhan nup tepət. Nian təmatetəm-aluə əm, kən mətəu-pən rəhan İaguİhl. Kən İlau kəmuan o nup sepın əm, kən rəhan İaguİhl təmİmis.

³⁷ Kən pətan u təmətətig əm nulan mətoarus-pa nian əh in tİnuwa pətaguİhl kit. Kən roiu mİnos nup eiti-fo. Nian rafın in tətətig e Nimə Rəha Uhgın matəfak, İnəh İaulaugın ne ehnaipən tətətuakəm mətapəs nagwənən matəfak kəm Uhgın.

³⁸ Kən in təmuwa İkin əh e nian ətuatıp itəm Simeon tətəghat-in suakəku əh. Kən pətaguİhl u tatənwiwi Uhgın ron, kən matəghat-in suakəku əh kəm netəmim rafın itəm kəmoatəsağın məmə Kristo in otİkis netəm İsrəl.*

Josep ne Meri kəmian Nasaret

³⁹ Nian Josep ne Meri, İlau kəmİoal natımnat rafın u itəm Lou rəha İərəmərə təmən, kən kəməhalİtəlig-pən Kalİli e taon Nasaret, İmələhal İkin.

⁴⁰ Kən suakəku təmatepət muwa məskasık, kən in tenatİg tenatİg wİr, kən nian rafın nəwİrən rəha Uhgın təmərİoah e rəhan nəmegəhən.

Etəm aluə Iesu əpəh e Nimə Rəha Uhgın

⁴¹ E nup mın rafın, tata ne mama rəha Iesu katian Jerusalem məmə okotol İafet rəha Nuhagego-inən.

⁴² Nian Iesu tİnos nup tuelef, təmətəu-pən İlau məhaluwın əpəh İlis e İafet əh, tahmen-pən əm e nolən rəha netəm İsrəl.

⁴³ Nian İafet tİnol namnun, kən rəhan mın kİnotİtəlig mİnoatuwin İməlat İkin, məto etəm aluə Iesu in təməsətəu-pənən rəhan tata ne mama, in mətatİg əm Jerusalem, məto İlau kəməsİatunən.

2:30: Aes 52:10; Luk 3:6; Taet 2:11 **2:32:** Aes 42:6; 49:6; 52:10 **2:34:** Aes 8:14; Mat 21:42; 1 Pita

2:8 * **2:38:** Nəghatən u “Kristo in otİkis netəm İsrəl” rəhan suatıp kəİu. Netəmim neen itəm kotatİg e nian rəha Iesu, nıkilat təht məmə Kristo otİləs-İrəkİs netəm İsrəl e nelmi tİkİmir mın u netəm Rom. Məto nİpətin asol məmə Kristo otİkis netəm İsrəl o təfagə rat mın rəhalat. **2:39:** Mat 2:23 **2:41:** Eks 12:24-27; 23:14-17; Dut 16:1-8

⁴⁴ Nīkilau tatəht məmə kətah in tətaliwək ilat nīmanin netəmim rəhalat, kən ilat kəmotaliwək o nian apiəpiə kit. Kən ilau kəmuətuoun matueam-in o rəhalau mīn, ne netəmim itəm kiātun ilat.

⁴⁵ Məto nian ilau kəməsuehmən in, kən kəmiatəlig mueam-in mian Jerusalem.

⁴⁶ Kəmueam-in nian kīsil, kən muəplan e Nīmə Rəha Uhgīn, tatəpələh ilat iəgətun mīn matətəlig-in ilat, kən matətəpəh olat o natimnat neen.

⁴⁷ Kən netəmim rafin itəm kəmotəto in, narmilat təmiwig pik o rəhan nītunən ne rəhan nuhalpīnən nəghatən mīn.

⁴⁸ Kən nian rəhan tata ne mama kəmuehm, kən narmilau təmiwig pik ron. Kən rəhan mama təmən-ipən kəm in məmə, “Nətik. ?Nəmahro mol min-nulan etimlau? !Əplan-tu! Itimlau rəham tata nikitimlau təməht pik ik, kən iakatuegəs-in pik ik.”

⁴⁹ Kən in təmən kəm ilau məmə, “?Natuegəs-in io o naka? ?Nakəsiatunən məmə io ekəkəike mətətig e nīmə rəha rəhak Tata?”

⁵⁰ Məto ilau kəməsiatunən nīpəti nəghatən itəm təmən kəm ilau.

⁵¹ Kən in təmətəu-pən ilau məhaleiuaiu məhaluwīn əpəh Nasaret. Kən in təmatīsiāi-in ilau matol nəwialau. Məto nian rafin rəhan mama tatətəlig-in natimnat rafin mīn əh e nīkin.

⁵² Kən Iesu təmatepət e nīpətin, kən rəhan nenatīgən tatol iahgin, kən e nian mīn rafin, Uhgīn ne netəmim, nīkilat tətəgien əm ron.

3

Jon Baptais tāmamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn (Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

¹ Kən uarisig e natimnat mīn əh, etəm Rom, nərgīn u Sisa Taepirias, in tatəramərə nītən mīn rafin rəha Rom. Kən e nian in təmatəramərə mətoaruspa nup fiftin, kən netəm-iasol mīn neen koatol wək ilat mīn: inu Herot Antipas təmatəramərə əpəh Kalili, ne pian Filip in təmatəramərə əpəh Ituria ne Trakonaetas, ne Lisianas təmatəramərə əpəh Apilin, ne Pontias Pailat u etəm Rom in kapman rəha Jutia.

² Inu e nian ətuatip rəha Anas ne Kaeafas itəm ilau pris asol agīn mil.

E nian əh, Jon nəti Sekaraea, itəm tīnepət rəkis u-roiu, in təmətətig əpəh ikin taruən-aruən ikin, kən Uhgīn təmos-ipən nəghatən kit kəm in.

³ Kən in təmuwīn mətən ikin mīn rafin iuəhkir o nəhau Jotan təmatamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn. In təmən-ipən məmə netəmim okotəkəike motəuhlin məntaalat o nolən rat mīn rəhalat, kən motuwīn o Uhgīn, məmə in ofafəl nolən rat mīn rəhalat. Kən e nəmtətin kit, okul baptais elat.

⁴ In tahmen əm e nəghatən rəha ien u Aesea itəm təməte e naoa rəhan məmə, “Suah kit tətəun əpəh ikin taruən-aruən ikin matən məmə, ‘Itəmat, otol əpen-əpenə o suatip rəha ləramərə, kən motol rəhan suatip tətəuətip.

⁵ Napin nəhau mīn rafin okətouin wīr, kən nītot mīn ne narit mīn rafin okos-iəhau, kən suatip eko-eko mīn okəg-ətuatip-in, kən suatip itəm tapər-apər okəike kol təpiə.

⁶ Kən netəmim rafin okotehm suatip rəha Uhgīn o nosmegəhən netəmim.’ ”

⁷ Kən e nian əh, netəmim tepət kəmotuwa o Jon məmə in otol baptais elat, məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Itəmat nəkotahmen əm e sīnek mīn! ! Nīkitəmat otəsəhtən məmə onəkotagim tənin neməha ne nalpīnən rəha Uhgīn itəm otuwa!

⁸ Otol natimnat neen itəm tatəgətun məmə nəmotapəs pahrien nolən rat mīn kən motuwīn o Uhgīn. Kən sotən atipən kəm itəmat e nausitən məmə itəmat nəkotətuatip əm məto-inu itəmat noanol mīn rəha Epraham. !Kəp! Inu nat əpnapīn əm. İatən kəm itəmat məmə nat əpnapīn kəpiel mīn əm, məto Uhgīn titun nəuhlinən ilat kotuwa noanol mīn rəha Epraham.

⁹ Kən inəh roiu ne, Uhgīn tīnətul matip rəkis məmə otahtil-pən nīg əpəh e nəukətīn. Kən okəmə nīg kit təsoe-inən noan itəm təwīr, kən in otahtil mərəkin-pən e nīgəm.”

¹⁰ Kən nīmanin netəmim kəmotətapəh o Jon məmə, “?Naka u itimat ekotəkəike motol?”

¹¹ Kən Jon təmən kəm ilat məmə, “Okəmə rəham napən kəiu, os-ipən kit kəm suah kit itəm rəhan tīkə, kən okəmə nīgam nagwənən tatīg, os-ipən məsīn kəm netəmim u nīgīlat tīkə.”

¹² Netəm neen rəha nosən mənī rəha takis kəmotuwa məmə otol baptais elat, kən kəmotətapəh o Jon məmə, “?Naka u itimat ekotəkəike motol?”

¹³ Kən Jon təmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotosən mənī o netəmim taprəkis-in itəm tahmen əm məmə onəkotos.”

¹⁴ Kən mopael mīn neen kəmotətapəh mīn, “?Kən tahro etimat? ?Naka u itimat ekotəkəike motol?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Sotolən nəgīnən kəm netəmim məmə, ‘Okəmə nəsos-īpamən mənī, kən oekotol nahməən kəm itəmat.’ Kən sotolən nəgīnən kəm netəmim məmə, ‘Okəmə nəsos-īpamən mənī, kən oekotən-ipən kəm netəm-iasol məmə nəmotol nat kit tərət.’ Nīkitəmat otəkəike magien o nos ətuatipən nətouən rəhatəmat kən in əm un.”

¹⁵ Kən netəm mīn əh koatəsaħgīn, kən nīkilat tatəht Jon məmə kətah in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa.

¹⁶ Kən Jon təmuhalpīn rəhalat nətəligən məmə, “İatol baptais etəmat e nəhau, məto etəmim kit tatuwa itəm rəhan nəsanənən ne nepətən taprəkis-in io. Kən io ləhau aģin, esahmenən məmə ekuwa io slef kit rəhan o nolən rəhan wək.* Kən suah əh, in otol baptais etəmat e Narmīn Rəha Uhgīn ne nīgəm.

¹⁷ In tatətul matip o nehmən nolən rəha netəmim məmə otoor ilat, netəm kotəwīr ne netəm kotərat, tahmen-pən e etəm tətəsum. Tatīləs fok o nafəl rəkisən nuwigī noa wit məmə otos nīpətīn itəm təwīr. Netəmim itəm kotəwīr kotahmen e nīpətī wit, tatos ilat matuwīn latuənu. Məto netəmim itəm kotərat kotahmen-pən e nuwigī noa wit, tatərakin-pən ilat e nīgəm asol itəm tatuəp namnun tīkə.”

¹⁸ Kən Jon təmamnus-iarəp namnusən təwīr e nəghatən tepət məmə otiuw-pa nətəligən rəha netəmim kotuwīn o Uhgīn.

Herot təmīləs-ipən Jon Baptais e kalapus

¹⁹ E nian əh, Herot Antipas təmit-irəkis Herotias inu pətaguīhl rəha pian, kən təmōl natimnat tepət itəm kotərat. Kən o nolən mīn əh, Jon təmən əskasik məhai Herot Antipas o nolən rat mīn rəhan.

²⁰ Kən Herot Antipas təmatīg mol mīn nolən rat kit mīn taprəkis, inəh təmīləs Jon muwīn mahtosīg-in e kalapus.

Jon təmōl baptais e İesu

(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹ Məto e nian Jon təməsuwīnən əh e kalapus, kən in təmatol baptais e netəmim mīn, kən İesu mīn in təmuwa, kən Jon təmōl baptais lan. Kən nian İesu təmatəfak, Uhgīn təmerəh e neai,

3:8: Jon 8:33,39 **3:9:** Mat 7:19 **3:12:** Luk 7:29 * **3:16:** Nəghatən ətuatip rəha Jon tatən məmə, “esahmenən məmə ekīkis rəkis nol e rəhan put.” Wək u, in wək rəha slef. **3:16:** Wək 13:25 **3:19:** Mat 14:3-4; Mak 6:17-18

²² kən Narmin Rəha Uhgın təmisi-pər matite, nıpətin tahmen-pən e mak muwa məpələh-pər e Iesu, kən nəwia Uhgın təmisi-pən e nego e neai matən məmə, “Ik netik keike, ekolkeike pik ik, kən nikik tagien pik agın ron ik.”

Pipi rat min rəha Iesu

(Mat 1:1-17)

²³ Nian Iesu təmətuoun rəhan wək, rəhan nup tahmen-pən e tate. Netənim nikilat tatəht məmə in nəti Josep.

Kən Josep in nəti Heli,

²⁴ Heli in nəti Matat,

Matat in nəti Lifae,

Lifae in nəti Melki,

Melki in nəti Janae,

Janae in nəti Josep,

²⁵ Josep in nəti Matatias,

Matatias in nəti Amos,

Amos in nəti Neham,

Neham in nəti Esli,

Esli in nəti Nagae,

²⁶ Nagae in nəti Mahat,

Mahat in nəti Matatias,

Matatias in nəti Semein,

Semein in nəti Josek,

Josek in nəti Jota,

²⁷ Jota in nəti Joanan,

Joanan in nəti Resa,

Resa in nəti Serupapel,

Serupapel in nəti Sealtiel,

Sealtiel in nəti Neri,

²⁸ Neri in nəti Melki,

Melki in nəti Ati,

Ati in nəti Kosam,

Kosam in nəti Elmatam,

Elmatam in nəti Er,

²⁹ Er in nəti Josua,

Josua in nəti Eliesa,

Eliesa in nəti Jorim,

Jorim in nəti Matat,

Matat in nəti Lifae,

³⁰ Lifae in nəti Simeon,

Simeon in nəti Juta,

Juta in nəti Josep,

Josep in nəti Jonam,

Jonam in nəti Eliakim,

³¹ Eliakim in nəti Melea,

Melea in nəti Mena,

Mena in nəti Matata,

Matata in nəti Natan,

Natan in nəti Tefit,

³² Tefit in nəti Jese,

Jese in nəti Opet,

Opet in nəti Poas,

Poas in nəti Salmon,

Salmon in nəti Nason,
³³ Nason in nəti Aminatap,
 Aminatap in nəti Atmin,
 Atmin in nəti Ani,
 Ani in nəti Hesron,
 Hesron in nəti Peres,
 Peres in nəti Juta,
³⁴ Juta in nəti Jekop,
 Jekop in nəti Aisak,
 Aisak in nəti Epraham,
 Epraham in nəti Tera,
 Tera in nəti Nahor,
³⁵ Nahor in nəti Seruk,
 Seruk in nəti Rehu,
 Rehu in nəti Pelek,
 Pelek in nəti Eper,
 Eper in nəti Sela,
³⁶ Sela in nəti Kaenan,
 Kaenan in nəti Apaksat,
 Apaksat in nəti Sem,
 Sem in nəti Noah,
 Noah in nəti Lamek,
³⁷ Lamek in nəti Metusela,
 Metusela in nəti Inok,
 Inok in nəti Jaret,
 Jaret in nəti Mahalalel,
 Mahalalel in nəti Kenan,
³⁸ Kenan in nəti Enos,
 Enos in nəti Set,
 Set in nəti Atam,
 kən Atam təmisi-pən e Uhgın.

4

Setan təmos-ipən-os-ipən
kəm Iesu
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Narmın Rəha Uhgın təmarioah e nəmegəhən rəha Iesu, kən e nian in təmisi-pən e nəhau Jotan, kən Narmın Rəha Uhgın təməghat-pən e niki Iesu məmə in otuwın əpəh ikin taruən-aruən ikin.

² Kən e nian foti, Setan təmos-ipən-os-ipən kəm Iesu. E nian mın rafin əh, in təməsagwənən, kən e namnun nian mın əh, nəumis təmus wir in.

³ Kən Setan təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, ən-ipən kəm kəpiel u məmə otəuhlin muwa mol pıret lan.”

⁴ Kən Iesu təmuhalpın məmə, “Kəməte e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘Netəmim okol kəsotatigən e nagwənən əm’ ”

⁵ Kən Setan təmit Iesu mian əpəh nitot əfəməh kit, kən roiu agın-əh mın əm, təməgətun in e kantri mın rafin e nətueintən, ne nəsanənən rəhalat,

⁶ kən təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekələhəu-pinə e nelməm nərəmərən e nıməptən mın, ne nautə rəhalat mın rafin, məto-inu natımnat rafin əh tətətig e nelmək, kən ekıtun nəgəhan-inən kəm etəmim pah itəm iakolkeike məmə ekos-ipən kəm in.

⁷ Məto okəmə ik onakəfak kəm io, kən natimnat rafin mın u, okotuwa rəham.”

⁸ Kən Iesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, ‘Onəkotəfak əm kəm rəhatəmat İərəməərə Uhgın, kən in əm, onəkotol əm rəhan nətəligən.’ ”

⁹ Kən Setan təmit in minuwın əpəh Jerusalem e nətuei nimə əpəh ilis agın e Nimə Rəha Uhgın. Kən təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmə ik Nəti Uhgın, kən iwig ukin-u,

¹⁰ məto-inu kəməte-pən e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘In otahl-ipa nagelo mın rəhan okotuwa motehm wır ik,’

¹¹ kən təməte-pən məmə, ‘Okotiləs ik ilis e nelmilat məmə onəkəsorinən nelkəm e kəpiel.’ ”

¹² Kən Iesu təmuhalpın rəhan nəghatən məmə, “Naoa Rəha Uhgın tatən mın məmə, ‘Okol nəkəsotos-ipən-os-ipənən kəm rəhatəmat İərəməərə Uhgın məmə otol nat kit, kən məmə onəkotəplan məmə in tətətig itəmat mın, o kəp.’ ”

¹³ Kən nian Setan tınol namnun rafin nos-ipən-os-ipənən rəhan, in təmagım muwın isəu o Iesu matəsahgın məmə nian wır kit mın rəhan otəpanuwa mın.

Iesu təmətuoun rəhan wək əpəh Kalili

(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

¹⁴ Kən Iesu təmitəlig-pən Kalili, kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmərioah e nəmegəhən rəhan. Kən kəmamnus-amnus in titəlau e niməptən əh.

¹⁵ Kən Iesu təməgətun e nimə rəha nuəfiminən mın, kən netəmim rafin koatənwiwi in.

Netəm Nasaret

kəmotapəs Iesu

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

¹⁶ Kən Iesu təmuwa Nasaret, ikın əh in təməpət ikın aupən. Kən e nian rəha Sapat, in təmuwın e nimə rəha nuəfiminən tahmen əm məmə in təmatol mihin nian mın. Kən in təmətul məmə otafin Naoa Rəha Uhgın,

¹⁷ kən kəmos-ipən naoa itəm kəmaiu-aiu rəha ien u Aesea. Kən in təmurapık itəm Aesea təməte-pən tatən nəhlan məmə,

¹⁸ “Narmın Rəha Uhgın tətətig lak məto-inu təmitəpun io məmə ekən-iarəp namnusən təwır kəm ian-rat mın. Kən təməhl-ipa io məmə ekuwın mən-ipən kəm netəm kotətig e kalapus məmə ekikis ilat, kən məhl-iarəp ilat, kən mən-ipən kəm iganəmtin əpis mın məmə okotehm mın nat. Kən təməhl-ipən io məmə ekuwın mikis nikin rat mın itəm kotətig e nelmin netəm pisin, itəm koatol tərət kəm ilat,

¹⁹ kən mən-iarəp məmə nian tınuwa rəkis məmə İərəməərə otəgətun rəhan nəwırən kən mosmegəh netəmim.”

²⁰ Təməfin rəkis naoa un, kən maiuaiu mın mos-ipən titəlig-pən o etəm tatehm wır naoa mın, kən təməpələh məmə otəgətun netəmim. Kən nigənəmti netəmim rafin e nimə rəha nuəfiminən təmətətul əm lan.

²¹ Kən in təmətəghat kəm ilat matən mın-nulan məmə, “Roiu agın e nian itəm nakoatətig lan e Naoa Rəha Uhgın, Uhgın tatol əp nəghatən mın əh məmə tınatuwa otol nıpahrienən.”

²² Netəmim rafin koatənwiwi in, kən narmilat tatiwig o nəghatən wır mın itəm tatən, kən motən kəm ilat mın məmə, “?Nəti Josep u, o kəp?”

²³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekıtun məmə onakoatən nəghatən oas u kəm io u tatən mın-nulan məmə, “Tokita, ol-wır atıp-tu nıpətim,’ u nıpətin

məmə, 'Natimnat min əh itəm katən məmə nəmol rəkis ilat əpəh Kapaneam, təwīr məmə nakuwa mol min ilat ikin-u imam ikin.'

²⁴ Nipahrienən, iakatən kəm itəmat məmə netəmim okol kəsotisiai-inən ien kit itəm təmiş-pən elat.

²⁵ E nian rəha Elaija, nuhuən təməsəfikən mos nup kisil ne məwīg sikis, kən nəumis təman ikin min rafin nagwənən təmikə. Kən ekən nipahrienən kəm itəmat məmə, e nian əh, nəutahlimis tepət ikin-u Isrel,

²⁶ məto Uhgīn təməsahl-ipənən Elaija məmə otuwīn masitu elat. Kəp. In təmahl-ipən məmə otasitu əm e nəutahlimis kit əpəh ikin Saeton e taon Sarefat, kən pətan u in Iaihlua kit.

²⁷ Kən e nian rəha ien Elisa, netəmim tepət kəmotatīg Isrel itəm kəmoatos nimisən rəha nuwigitəm u leprosi, kən Elisa təməsol-wīrən kit ne. Məto in təmol-wīr əm Neman u etəm Siria, Iaihlua kit."

²⁸ Kən e nian netəmim e nimə rəha nuəfiminən kəmotəto nəghatən əh, neməha təmol pik ilat.

²⁹ Kən kəmotəruapik kətul motaskəlim Iesu, motiləs motiet e taon, motuwīn əpəh lekiəkis e nikali taon məmə okotəraikin-iarəp.

³⁰ Məto Iesu təmaliwək əm miet ilugin-in ilat minatuwīn.

*Iesu təmahl-iarəp narmin rat e etəmim kit
(Mak 1:21-28)*

³¹ Kən Iesu təmeiuaiu muwīn əpəh Kapaneam, taon kit min rəha Kalili. Kən e nian rəha Sapat, in təmatəgətun netəmim.

³² Kən netəmim itəm kəmoatəto rəhan nəgətunən, narmilat təmiwig pik ron məto-inu rəhan nəghatən təfigəm, nepətən əh-ikin.

³³ Kən in əpəh imə e nimə rəha nuəfiminən, kən suah kit əh-ikin itəm narmin rat kit tətatīg lan. Kən in təmagət əfəməh məmə,

³⁴ "!'Ei, Iesu etəm Nasaret! ?Tahro? ?Nəmatuwa məmə onakərəkīn itimat? Ekitun rəkis ik. !Ik Etəm Asim rəha Uhgīn!"

³⁵ Məto Iesu təməghat əskasik lan məmə, "!'Ahh, sagətən! !Iet magim e suah un!" Kən narmin rat əh təmol suah un tiet morin-pən e niməptən ilugin-in ilat, kən in təmiet magim lan, məto təməsərəkīnən suah un.

³⁶ Kən netəmim rafin ikin əh, narmilat təmiwig kən moatən-ipən kəm ilat min məmə, "!'Ei! ?Nəgətunən naka u? Suah əh, in tatəghat əskasik e narmin rat min e nəghatən rəha nepətən ne nəsanənən, kən ilat koatiet e netəmim."

³⁷ Kən namnusən rəha Iesu təmaiu mitəlau e nitən əh.

*Iesu təmol-wīr netəmim tepət
(Mat 8:14-17; Mak 1:29-34)*

³⁸ Iesu təmətul kən miet e nimə rəha nuəfiminən muwīn əpəh e nimə rəha Saimon.* E nian əh, uhu Saimon tatimis tatətəp-ətəp asol, kən ilat kəmotən-ipən kəm Iesu məmə otol-wīr.

³⁹ Kən Iesu təmətul-pən iuəhkīr ron məghat əskasik kəm nətəp-ətəpən, kən nətəp-ətəpən təmikə. Kən roiu agin-əh min əm, pətaguīhl u təmətul minatol nagwənən nigilat.

⁴⁰ Nian mit tiniwig rəkis,† netəmim kəmos netəmim rafin itəm koatimis e nimisən pişin pişin min moatuwa o Iesu. Kən təmələhəu-pən nelmin elat kitiah, kən ilat rafin kəmotəmegəh.

4:24: Jon 4:44 4:25: 1 King 17:1,7 4:26: 1 King 17:8-16 4:27: 2 King 5:1-14 4:32: Mat

7:28-29 * 4:38: Nian min neen, kətaun-in Saimon Pita məmə, "Saimon," kən nian neen, kətaun-in məmə, "Pita." † 4:40: Lou tatən məmə etəmim ko təsiləsən etəm tatimis e nian rəha Sapat. Məto nian mit tiniwig rəkis, kən Sapat tinol namnun, kən netəmim kotitun niləsən netəmim.

⁴¹ Kən iərmis mīn kəmotiet motagim e netənim tepət motagət əfəməh məmə, “!Ik Nəti Uhgīn!” Məto Iesu təmagət əskasik elat mahtosig-in ilat o nəghatən məto-inu ilat kotitun məmə in Kristo itəm Uhgīn təmahl-ipa.

⁴² Kən kəmən lawigin, Iesu təmiet ikīn əh muwīn əpəh ikīn kit itəm netənim kotikə ikīn. Məto netənim kəmotəam-in, kən nian kəmotəhm, kən kəmotuwa ron motalkut məmə okotən-iəhau məmə in otəsagimən mapəs ilat.

⁴³ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəp. Io ekəkəike muwīn latuənu pisin mīn neen, mən-iarəp namnusən təwir rəha nərəmərən rəha Uhgīn, məto-inu Uhgīn təmahl-ipa io məmə ekol mihin.”

⁴⁴ Kən in təmatuwīn mətan nitən Jutia matən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn e nimə rəha nuəfiminən mīn.

5

Aposol mīn itəm Iesu təmaupən maun-in ilat (Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Nian kit, Iesu təmatətul e nikali nəhau asol, nərgin u Lek Kalili.* Kən nimanin netənim kəmotuwa kətul kitəlau lan məmə okotəto nəghatən rəha Uhgīn.

² Kən in təmehm pot kəiu itəm netəm rəha niuwən nəm kəmotapəs katuəməhl e noa niməkləkil, məto-inu ilat kotaikuas e rehalat net mīn.

³ Kən Iesu təmər e pot rəha Saimon†, kən in təmətapəh o Saimon məmə otiuw-iarəp pot tuwīn ihluə məsin. Nian Saimon təmətig-iarəp pot, kən Iesu təməpələh lan matəgətun netənim.

⁴ Nian Iesu təməghat rəkis kəm netənim, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “Saimon, otasə kotuwīn əpəh lokamnim, kən nakotərakin rəhatəmat net məmə nakotos nəm neen.”

⁵ Kən Saimon təmən məmə, “Etəm-iasol, lapin itimat emotalkut pik o nat u mətoahgin-pa tinian, məto eməsotosən nəm kit ne. Məto ik nīnən mīn məmə okotuwīn, kən tol nəhlan, pəs okotuwīn mīn motərakin rəhatimat net mīn.”

⁶ Kən e nian kəmotol min-nəhlan, kəmosos nəm tepət tepət e rəhalat net, kən net mīn rəhalat kəmotər kasis wir e nəm mīn, kən net mīn kīnotətuoun mīnotəhap-əhap.

⁷ Kən ilat kəmotəun-in-pən ilat mīn neen e pot kit mīn məmə okotuwa kasitu elat. !Kən kəmotuwa kəmki-pən nəm e pot kərən mil kuər mərioah e nəm, iuəhkīr əm pot mil kətuamnim!

⁸ Nian Saimon Pita təmehm nat u, kən təmisin-pən nulīn o Iesu e nisīaiiən matən məmə, “!Iərəmərə, uwīn isəu ron io məto-inu, io esahmenən, io iol təfagə rat!”

⁹ In tatəghat min-nulan məto-inu in ne netəm mīn əh e pot mil, kəmotaut pik narmilat tiwig o nəm mīn itəm kotepət pik nəhlan.

¹⁰ Kən Jemes ne Jon, nəti Sepeti mil itəm kətəhalol wək iləhal Saimon, ilau mīn kəmuaut pik narmilau tiwig o nəm mīn u.

Məto Iesu təmən-ipən kəm Saimon məmə, “Əsəginən. Ik etənim rəha niuwən nəm, məto roiu əh matuwīn, ik onakiuw-pa netənim.”

¹¹ Kən e nian ilat kəmotiuw-par rəhalat pot mīn, kən moatapəs natimnat rafin motuarisig-in əm Iesu, kən motuwa rəhan mīn netənim.

4:41: Mat 8:29; Mak 3:11-12 **4:44:** Mak 1:35-39; Mat 4:23 * **5:1:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Lek Kenesaret” u nərgin kit mīn rəha Lek Kalili. **5:1:** Mat 13:1-2; Mak 3:9-10 † **5:3:** Inu Saimon Pita. **5:5:** Jon 21:3-8 **5:11:** Mat 19:27

Iesu t̄amol-wir et̄am tatos nimis̄an u leprosi
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Nian Iesu t̄am̄aliw̄ək e taon kit, suah kit it̄am tatos nimis̄an u leprosi t̄am̄aliw̄ək muwa. Nimis̄an u leprosi t̄am̄ir̄əfin n̄ip̄ət̄in. K̄ən nian in t̄amehm Iesu, t̄ameiuaiu mis̄in-p̄ən n̄ip̄in̄əgin e nis̄ip̄ matos-ip̄ən nis̄iaiīən k̄əm in, k̄ən in t̄am̄etas̄ək mat̄ək̄aike ron mat̄ən m̄əm̄ə, “Īər̄əm̄ərə, ok̄əm̄ə nakolkeike, k̄ən n̄ək̄itun nol-wir̄ən io, k̄ən maf̄əl r̄ək̄is namk̄im̄ik̄ən lak.”

¹³ K̄ən Iesu t̄am̄əg-əf̄əm̄əhin-p̄ən nelmin m̄ələh̄əu-p̄ən lan m̄ən m̄əm̄ə, “Əw̄əh. Iakolkeike. !Əwir-ta!” K̄ən roiu aḡin-əh əm, nimis̄an u leprosi t̄am̄agim̄ mik̄ə lan.

¹⁴ K̄ən Iesu t̄am̄ən-īəhau m̄əm̄ə ot̄əsən-iar̄əp̄ən nat̄im̄nat min u k̄əm net̄əmin, m̄əto in t̄am̄ən-ip̄ən k̄əm in m̄əm̄ə, “Uw̄in mehm pris kit p̄əs in otehm m̄əm̄ə n̄ip̄ət̄im̄ tinol min-nulan, k̄ən os-ip̄ən sakrifais k̄əm Uhḡin it̄əm Lou r̄əha Moses t̄am̄ən o suah kit it̄əm r̄əhan leprosi tat̄ik̄ə, k̄ən net̄əmin okot̄itun m̄əm̄ə n̄ipahrien̄ən nin̄əwir, k̄ən r̄əham namk̄im̄ik̄ən tinik̄ə.”

¹⁵ M̄əto namnus̄ən r̄əha Iesu tat̄iet matuw̄in ikin min raf̄in, k̄ən n̄imanin net̄əmin k̄əmotuwa m̄əm̄ə okot̄ət̄əlig-in r̄əhan n̄əḡətun̄ən k̄ən m̄əm̄ə in otol-wir̄ nimis̄an min r̄əhalat.

¹⁶ M̄əto nian tep̄ət, tatuw̄in ikin tarūən-arūən ikin, in p̄isin əm, m̄əm̄ə otat̄əfak.

Iesu t̄amol-wir et̄am n̄ip̄ət̄in m̄əs̄in t̄əmin̄is
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Nian kit, Iesu t̄amat̄əḡətun əp̄əh im̄ə e nim̄ə kit, k̄ən Farisi min, ne īəḡətun min r̄əha Lou, ilat əh-ikin koat̄əp̄ələh, k̄əmot̄isi-p̄ən əp̄əh latūənu min e nit̄ən Kalili, ne nit̄ən Jutia, ne taon Jerusalem. K̄ən n̄əsan̄ən̄ən r̄əha Īər̄əm̄ərə t̄ət̄at̄ig o Iesu m̄əm̄ə in otol-wir̄ net̄əmin u koat̄im̄is.

¹⁸ E nian əh, net̄əmin neen k̄əmot̄il̄əs suah kit motuwa it̄əm t̄ətap̄il əm e n̄im̄itiw̄in r̄əhan m̄əto-inu n̄ip̄ət̄in m̄əs̄in t̄əmin̄is. K̄ən ilat k̄otolkeike m̄əm̄ə okot̄il̄əs mot̄ələh̄əu-p̄ən e nelki Iesu.

¹⁹ M̄əto ilat kot̄əruru nuw̄in̄ən im̄ə m̄əto-inu net̄əmin tep̄ət əh-ikin. K̄ən k̄əmotuw̄in əp̄əh ilis e nim̄ə motos-ir̄ək̄is n̄əhgi nim̄ə m̄əs̄in, § k̄ən mot̄əhlman-əhlman suah un tat̄ite e n̄im̄itiw̄in r̄əhan muw̄in iūəhk̄ir əm o Iesu.

²⁰ Nian Iesu t̄amehm r̄əhalat nahat̄ət̄əən, k̄ən t̄am̄ən m̄əm̄ə, “Iolik. R̄əham nol̄ən rat min, io emos-ir̄ək̄is.”

²¹ K̄ən īəḡətun min r̄əha Lou ne Farisi min nikilat t̄əht m̄əm̄ə, “?Et̄əmin naka u tat̄əghat ausit̄ m̄əm̄ə in Uhḡin? Uhḡin əm in tit̄un nos-ir̄ək̄is̄ən nol̄ən rat min r̄əha net̄əmin.”

²² Iesu in tit̄un əm r̄əhalat n̄ət̄əliḡən, k̄ən in t̄am̄ən-ip̄ən k̄əm ilat m̄əm̄ə, “?Tahro nakoat̄ət̄əliḡ min-nulan?

²³ ?Naka in tim̄ət̄ig m̄əm̄ə ek̄ən, ‘Ekos-ir̄ək̄is r̄əham tefaḡə rat min,’ o ‘Ətul maliw̄ək’?

²⁴ K̄ən roiu on̄əkotehm m̄əm̄ə N̄əti Et̄əmin tatos nep̄ət̄ən o nos-ir̄ək̄is̄ən t̄əfaḡə rat min ikin-u e n̄ətueint̄ən.” K̄ən in t̄am̄ən k̄əm suah u tat̄im̄is m̄əm̄ə, “Ətul, m̄il̄əs r̄əham n̄im̄itiw̄in maliw̄ək matuw̄in imam ikin.”

²⁵ K̄ən roiu aḡin-əh min, suah u t̄am̄ətul m̄il̄əs r̄əhan n̄im̄itiw̄in minataliw̄ək mat̄ənwiwi Uhḡin minatuw̄in.

‡ **5:11:** E Naoa R̄əha Uhḡin, n̄əghat̄ən u “leprosi” tat̄əghat-in nimis̄an p̄isin p̄isin min r̄əha nuwiḡit̄əm. Nimis̄an min u tat̄ər̄əkin nuwiḡit̄əm, k̄ən Lou r̄əha Moses tat̄ən m̄əm̄ə suah kit it̄əm t̄əmos nimis̄an n̄əhlan, in tamk̄im̄ik̄ə n̄igan̄əmt̄i Uhḡin. Af̄in Levitikas it̄əm tep̄ət 13-14. **5:14:** Lev 14:1-32 § **5:19:** E nian əh, k̄əmol n̄əhgi nim̄ə neen e tael. K̄ən net̄əmin u k̄əmotos-ir̄ək̄is tael min neen m̄əm̄ə otol kuhal tahmen e suah u it̄əm in tat̄im̄is. **5:20:** Aes 43:25; Luk 7:48 **5:24:** Jon 5:8

²⁶ Kən ilat rafin kəmotaut pik ron narmilat tiwig, kən moatənwiwi nərgi Uhgın, kən motasiəp kən moatəgin məsin moatən məmə, “Nəman, roiu kitat kəmotehm nat pispis agın.”

Iesu təmaun-in Lifae
(*Mat 9:9-13; Mak 2:13-17*)

²⁷ Uarisig e natımnat mın u, Iesu təmiet maliwək matuwın, kən in təmehm suah kit itəm tatos məni rəha takis, nərgin u Lifae, tatəpələh ikin katətou takis ikin. Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Wa, muarisig-in io muwa rəhak etəmim.”

²⁸ Kən in təmapəs natımnat mın rafin rəhan, mətul muarisig-in Iesu.

²⁹ Kən Lifae təmol nagwənən asol kit rəha Iesu əpəh e rəhan nimə. Kən netəmim tepət itəm koatos məni rəha takis, ne netəmim əpnəpın mın kəmotuwa moatəpələh kələh ilat mın ilat məmə okotəgwən.

³⁰ Kən Farisi mın ne netəmim neen mın rəhalat itəm iəgətun mın rəha Lou, nıkilat təsagienən kən moatən-ən kəm netəmim rəha Iesu məmə, “?Tahro itəmat nakotəgwən kələh əm itəmat netəmim itəm koatos məni rəha takis ne netəm nol təfagə rat?”

³¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəmim itəm in təsimisən, təsuwınən mehm tokita. Məto etəm tatımis, in otəkəike muwın mehm tokita.

³² Io eməsuwamən məmə ekaun-in netəm itəm nıkilat təht məmə kotətuatıp rəkis məmə okotəuhlin nətəligən rəhalat o nolən tərət mın itəm koatol. Məto emuwa məmə ekaun-in netəm kotərat məmə okotəuhlin rəhalat nətəligən.”

Nolən rəha napəsən nagwənən o Uhgın
(*Mat 9:14-17; Mak 2:18-22*)

³³ Kən ilat kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Netəmim rəha Jon Baptaıs, nian rafin koatapəs nagwənən kən katəfak kəm Uhgın, kən netəmim rəha Farisi mın koatol əm nat kitiəh, məto rəham netəmim mın kotəgwən əm katılpin. ?Tahro?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nian itəmat nəkoatol nagwənən rəha etəmim itəm təmol əm marit, məto nakotən kəm rəhan mın məmə okotəkəike motapəs nunən nagwənən, o kəp? !Kəp!

³⁵ Məto nian tatuwa itəm netəmim okotiləs-irəkis suah u itəm təmol əm marit motiləs kan isəu o rəhan mın netəmim. Kən e nian əh inəh, ilat okotapəs nagwənən lan.”*

³⁶ Kən Iesu təmuəh mın nimaa nəghatən kit tol min-nulan məmə, “Okol suah kit təsosən napən wi rəhan məhap məsin, kən məhl-pən e napən oas məmə otəhlosig-in itəm təmerəh. Məto okəmə tatol nəhlan, kən otərəkin rəhan napən wi, kən napən wi məsin okol təsəhl-pən wırən ilau napən oas.

³⁷ “Kən okol suah kit təsosən wain wi miuw-pən e pətəl oas u təskasik, pətəl itəm kəmol e nuwigı nəni.† Okəmə suah kit tatol min-nəhlan, kən wain wi otəhləpik kən mol pətəl oas in otasis kən mimerəh mahtiperəh, kən wain in otaiu meləg, kən pətəl mın, in otərat.

³⁸ Məto wain wi okəkəike kiuw-pən e pətəl wi.

³⁹ Kən etəmim itəm təmənım wain oas rəkis, in təsolkeikeən məmə otənım mın wain wi, məto-inu in otən məmə, ‘Wain oas in təwir.’ ”

5:30: Luk 15:1-2 **5:34:** Jon 3:29 * **5:35:** “Etəmim itəm təmol əm marit” tatəpsen-pən Iesu, kən “rəhan mın netəmim” tatəpsen-pən netəmim mın rəha Iesu. † **5:37:** E nian əh, kəmol pətəl rəha wain e nuwigı nəni. Pətəl wi in tımətmətig o nahgigan. Məto pətəl oas in təskasik kən okol təsahgigan. Nian nahui krep tatuwa matol wain, kən nahgin tətəhləpik pətəl tətasis.

6

Netəmim rəha Iesu kəmoatəhl wit e nian rəha Sapat
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Nian kit e Sapat, Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotaliwək motuwa e nasumən mīn rəha wit, nat kit tahmen e rais, kən rəhan mīn netəmim kəmotəhl wit neen motawig rəkis nīwin, kən moatun. ² Məto Farisi mīn neen koatən məmə, “!Ei! Nian u-roiu in Sapat, kən nolən u nəkoatol tatətgəhl Lou. ?Tahro itəmat nəkoatol min-nəhlan?”

³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Itəmat nəsofəfinən e Naoa Rəha Uhgīn, natimnat mīn əh itəm Kig Tefit təmol aupən? In ne rəhan mīn netəmim, nəumis təmus ilat.

⁴ Kən in təmuwīn imə e nimə tapolən rəha Uhgīn, təmos pīret u itəm pris mīn kīnotos-ipən rəkis kəm Uhgīn. Kən Lou tatən məmə pris mīn əm kotitun nunən, məto Tefit təmun kən mos-ipən neen kəm rəhan mīn netəmim məmə okotun.”

⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!o, Nəti Etəmim, ekatərəmərə e nian rəha Sapat.”

Iesu təmol-wīr etəmim e nian rəha Sapat
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Kən e nian pīsīn kit mīn rəha Sapat, Iesu təmuwīn əpəh imə e nimə rəha nuəfīmīnən, matəgətun netəmim. Kən ikīn əh, suah kit əh-ikīn nelmīn matip təmīmīs, təsəg-ətuatip-inən.

⁷ Kən iəgətun mīn rəha Lou, ne Farisi mīn, ilat koatalkəlik məmə okotehm-tu Iesu məmə otol-wīr suah u e nian rəha Sapat, pəs ilat kotitun nənən məmə Iesu təmətgəhl Lou.

⁸ Məto Iesu təmītun əm rəhalat nətəligən, kən təmən-ipən kəm suah u itəm nəlmīn təmīmīs məmə, “!Wa, mətul aupən e nīganəmti netəmim rafīn.” Kən təmuwīn mətul-pən əh aupən.

⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!akolkeike məmə ekətapəh-in nat kit otəmat. ?Tahro? ?E nian rəha Sapat, nolən naka in tətuatip e Lou məmə okol, okol nat wīr, o okol nat tərət? ?Okosmegəh etəmim, o okohamnu etəmim?”

¹⁰ Kən təmīsīlu ilat rafīn mītəlau, kən təmən-ipən kəm etəm nelmīn təmīmīs məmə, “!əg-ətuatip-in nelməm.” Kən suah əh təməg-ətuatip-in nelmīn, kən nelmīn təməwīr.

¹¹ Məto netəm mīn əh, nīkilat tīnərat pīk agīn, kən kīnoatəghat-əghat kəm ilat mīn məmə okotahro e suah əh Iesu.

Iesu təmītəpun tuelef aposol mīn rəhan
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Kən e nian mīn əh, Iesu təmuwīn əpəh ilīs e nītōt məmə otəfak, kən in təmətatīg matəfak kəm Uhgīn e nian əh mətoarus tian.

¹³ Kən tīnian, təmaun-in rəhan mīn netəmim məmə okotuwa kehm. Kən təmītəpun rəkis tuelef, maun-in nərgīlat məmə aposol mīn.

¹⁴ Nərgī aposol mīn u tol mīn-nulan: Saimon itəm Iesu təmaun-in nərgīn wī məmə Pita, ne pian Antru, ne Jemes ne Jon, ne Filip, ne Patolomiu,

¹⁵ ne Matiu, ne Tomas, ne Jemes nəti Alfeas, ne Saimon u kətaun-in məmə Selot,*

¹⁶ ne Jutas nəti Jemes, ne Jutas Iskariot itəm təmegəhan-in-pən Iesu kəm rəhan mīn tīkīmīr mīn.

6:1: Dut 23:25

6:2: Jon 5:10

6:3: 1 Saml 21:1-6

6:4: Lev 24:5-9

* 6:15: Əplan-tu futnot e

Mat 10:4.

Iesu tāmāgātun netāmim kən mosmegāh netāmim itām kāmōatimis
(Mat 4:23-25)

¹⁷ Kən Iesu ne rəhan aposol mīn kāmōtiet e nītōt u moteiuaiu motuwa motatig e nītən iāmāhl ilat rəhan netāmim tepət, ne nīmanin netāmim tepət mīn kāmōtisi-pən nītən Jutia, ne Jerusalem, ne nīkalkal nītəhəi ikīn Taea ne Saeton.

¹⁸ İlat kāmōtuwa māmə okotəto nəghatən rəha Iesu kən māmə in otol-wir nīmīsən mīn rəhalat. Kən in tāmōl-wir netāmim itām narmin rat mīn kāmōatərəkīn ilat.

¹⁹ Kən netāmim itām kāmōtətul moatitəlau lan, kāmōtalkut māmə okotek mətō-inu nəsanənən tātisi-pən lan matol-wir ilat rafin.

Nagienən ne nəratən
(Mat 5:1-12)

²⁰ Kən Iesu təmasipən mehm rəhan mīn netāmim, kən tən-ipən kəm ilat māmə,

“İtəmat u ian-rat mīn, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien mətō-inu, itəmat netāmim rəha Uhgīn, kən in tatərəmərə etəmat.

²¹ İtəmat itəm nakoteam-in nagwənən əh-roiu, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien mətō-inu, onəkotən māmə, ‘Əwəh, tahmen.’

İtəmat itəm nakotasək əh-roiu, nakoatatig e nəwirən pahrien. In nəwirən pahrien mətō-inu onəkotalah.

²² Nakoatatig e nəwirən pahrien nian netāmim koatətəhau itəmat, kən kəsegəhan-inən itəmat māmə onəkotol natimnat kitiah itəmat mīn ilat, kən katən rat itəmat, kən katərəkīn-rəkīn nərgitəmat māmə itəmat rəha iərmīs mīn, kən ilat koatol nolən mīn əh kəm itəmat mətō-inu io Nəti Etəmim, kən itəmat rəhak mīn.

²³ “E nian mīn əh, otagian, kən motətīp-ətīp e nagienən mətō-inu nətəuən asol rəhatəmat rəha natimnat mīn əh tətətīg əpəh e nego e neai. Nīkitəmat otagian mətō-inu tīpilat mīn kāmōatol nolən kitiah əm kəm ien mīn aupən ikīn.

²⁴ “Mətō, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm rəhatəmat nautə tepət roiu mətō-inu, nīnotos rəkīs nagienən rafin itəm onəkotos.

²⁵ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotagwən pik moatətō təwir lan əh-roiu mətō-inu, nəumis otəpanus itəmat.

Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat itəm nakotalah əh-roiu mətō-inu, nəpanotasək onəkotasək agin.

²⁶ Kəsi, nahməən asol otuwa otəmat nian netāmim koatiləs-ipər nərgitəmat mətō-inu, tīpilat mīn kāmōtiləs-ipər mihin nərgi ien eiuēiuə mīn aupən ikīn.”

Otolkeike rəhatəmat
tīkimir mīn
(Mat 5:38-48; 7:12)

²⁷ Kən təmən mīn māmə, “Mətō ekatən kəm itəmat itəm nakoatətəlig-in motitun māmə, nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tīkimir mīn, kən motol təwir kəm netəm koatətəhau itəmat,

²⁸ kən nian netāmim koatau iərmīs-in itəmat, mətō itəmat onəkotətəpəh-in o Uhgīn māmə otos-ipən rəhan nəwirən kəm ilat, kən onəkotəfak o netāmim itəm koatol tərət kəm itəmat.

²⁹ “Okəmə suah kit tatem nīkapim, kən ahwin-pən nīkalin kit mīn tem. Okəmə suah kit tatiləs rəham kot, kən atətul matip o nos-ipən mīnən rəham sot.

³⁰ Os-ipən nat naka kəm etəmim kit itəm tateasiə-in ron ik, kən etəmim itəm təmos rəham neen natimnat, apəs əm, məsətəpəh-inən.

³¹ Kən otol təwîr kəm netəmim rafin e nolən mîn rafin itəm nakotolkeike məmə netəmim okotol mîn kəm itəmat.

³² “?Okəmə nakotolkeike əm netəm mîn u koatolkeike itəmat, nikitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mîn koatol təwîr kəm ilat mîn, kən moatolkeike ilat mîn.

³³ ?Kən okəmə nakoatol əm təwîr kəm netəm mîn əh itəm koatol təwîr kəm itəmat, nikitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mîn koatol əm nat kitiah mîn.

³⁴ ?Kən okəmə nakoategəhan-in natimnat kəm netəmim neen itəm ilat kotitun nos-ipa mînən nitain, nikitəmat təht məmə okiləs-ipər itəmat ron? Kəp. Netəm rat, ilat mîn koategəhan-in natimnat kəm ilat mîn məmə nian kit kəpanotos-ipən mîn nitain tahmen.

³⁵ “Məto nəkotəkəike motolkeike rəhatəmat tikimîr mîn, kən moatol təwîr kəm ilat, kən moategəhan-in natimnat itəm kəmos məmə okəsotalpînən. Okəmə nəkotol nəhlan, kən rəhatəmat nətouən asol tətətig, kən nakotuwa nenəti Uhgîn Ilis Agîn, məto-inu in tatol təwîr kəm netəm naumis mîn, kən tatol təwîr mîn kəm netəmim itəm kəsotənən məmə nikilat tagien o natimnat wîr itəm in tatol kəm ilat.

³⁶ Otasəkitun netəmim tahmen əm e rəhatəmat Tata tətəsəkitun netəmim.”

*Əsənən nolən rəha etəmim
(Mat 7:1-5, 17-27; 12:34-35)*

³⁷ Kən Iesu təmən məmə, “Əsənən nolən rəha etəmim məmə in tərət, kən pəs kəsənən rəham nolən məmə in tərət; əsənən məmə suah kit otəkəike mos nalpînən o təfagə rat kit rəhan, kən pəs kəsənən məmə ik onakəkəike mos nalpînən o təfagə rat kit rəham; aluin nolən rat rəha etəmim itəm təmöl kəm ik, kən pəs kaluin nolən rat rəham.

³⁸ Awte kən məhan nelməm kəm netəmim, kən kos-ipinə natimnat kəm ik, natimnat tepət tepət itəm kəmaii-pən kasin-asin kəgətəin, tər matərioah itəm okələhəu-pən ilat e nelməm. Okəmə natos-ipən tepət, okos-ipinə tepət kəm ik, məto okəmə natos-ipən noan məsin əm, okos-ipinə noan məsin əm kəm ik.”

³⁹ Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, “İganəmtin əpis ko təsitən iganəmtin əpis kit mîn. !Kəsi, okiawig-pən e noakimil asol!

⁴⁰ Etəm tətətəlig, in təsaprəkis-inən rəhan iəgətun, məto etəmim itəm tətətəlig-in wîr matətəu-pən iəgətun e nətəligən mîn rafin, in otuwa mahmen e rəhan iəgətun.

⁴¹ “?Təhro nakatən nisip noan məsin itəm təmuwîn e niganəmti piəm, məto nikim təsəhtən nig asol itəm tətətig e niganəmtim?

⁴² ?Okəmə nakəshmən nig asol əpəh e niganəmtim, kən onakahro minnulan mos-irəkis nisip e niganəmti piəm? !Rəhatəmat nənən təwîr, məto nikitəmat tamkimik! Aupən mos-irəkis nig asol e niganəmtim, kən mitun nehm wîrən nisip e niganəmti piəm kit.

⁴³ “O nat əh inəh, iatən məmə, nig katun tikə itəm tatoe-in nig kəsunən, tahmen-pən əm e nig kəsunən təsoe-inən nig katun,

⁴⁴ məto-inu etəmim tatitun nig e nehmən noan. Ko etəmim təsəhlən noa nig katun e nolkosik, kən ko etəmim təsəhlən noa nig tətəhen e nol e luən.

⁴⁵ Etəm təwîr, nikin tərrioah e natimnat wîr mîn, kən in tatol natimnat itəm təwîr. Kən etəm tərət, nikin tərrioah əm e nolən tərət mîn, kən in tatol əm nolən tərət; məto-inu e nian tətəghat, kən natimnat mîn əh e nikin koatiet.”

⁴⁶ Kən Iesu təmən məmə, “?Təhro nakotaun-in io məmə ‘İərəməra, İərəməra,’ məto nəsotolən nat naka itəm ekatən?

⁴⁷ Pæs ekægætun kəm itəmat nolən rəha suah kit itəm tatuwa ron io, kən matəto nəghatən mīn rəhak, kən matol natimnat mīn itəm ekatən ilat.

⁴⁸ “Kən in tahmen əm e etəmim itəm təmiləkin rəhan nimə. Aupən, təmel nisip meiuaiu muwīn mafəl wir kəpiel apīn əpəh ləhau, kən miləkin-pən rəhan ikīn nimə. Nian nuhuən təfik maiu maruəh muwa mīləs pikən, mətəo təsəloalən lan, mətəo-inu təmiləkin wir tiəkis.

⁴⁹ Mətəo etəmim itəm tatəto nəghatən rəhak kən məsolən, in tahmen-pən e etəmim itəm tatiləkin-pər rəhan nimə tatəpələh-pər əm e nīməptən. Nian nuhuən təfik maiu maruəh muwa mīləs pikən nimə, kən əmun nimə tiet morin mīməlkin-məlkin.”

7

Nahatətəən rəha etəm-iasol kit rəha mopael mīn (Mat 8:5-13)

¹ Nian Iesu təməghat rəkis kəm netəmim un, kən in təmuwīn əpəh e taon Kapaneam.

² Kən ikīn əh, etəm-iasol kit rəha mopael mīn rəha netəm Rom tətətig, kən slef kit əh-ikīn rəhan itəm in tolkeike pik, mətəo slef əh tətīmīs pik, rəhan nahməən tēpət.

³ Kən e nian etəm-iasol əh təməto namnusən rəha Iesu, kən in təməhləpis netəm-iasol neen rəha netəm Isrel məmə okotuwīn motən-ipən kəm Iesu məmə otuwīn mol-wir rəhan slef.

⁴ Kən nian netəm-iasol mīn əh kəmotuwa motehm Iesu, motətapəh əskasik ron motən məmə, “Iərəməərə, tətətip əm məmə nakasitu e suah əh,

⁵ mətəo-inu in tolkeike pik kitat netəm Isrel, kən in təmiləkin nimə rəha nuəfiminən rəhatat.”

⁶ Kən Iesu təmətəu-pən ilat. Kən e nian kīnoatuwa iuəhkīr o nimə, etəm-iasol rəha mopael mīn təməhl-ipən rəhan mīn netəmim kotuwīn motehm Iesu moatən-ipən məmə, “Iərəməərə, əsəlīkiamtəən ik o nuwamən, mətəo-inu esahmen-pənən məmə onəkuwa imak ikīn.

⁷ Kən tol mīn-nəhlan, io esīmənən mehm ik. Ik etəm-iasol kit, mətəo io etəm ləhau əm. Mətəo əghat əm, kən rəhak slef, in otəsanən mīn.

⁸ Ekītun məmə nīmīsən əh otəkəike mol nəwīam, mətəo-inu io mīn, rəhak netəm-iasol mīn kotərəməərə lak, kən iatol nəwīalat, kən mopael mīn neen əh-ikīn itəm io ekərəməərə elat. Okəmā ekən kəm kit məmə, ‘Uwīn,’ kən tuwīn. Kən okəmā ekən kəm kit məmə, ‘Wa,’ kən tuwa. Kən okəmā ekən kəm rəhak slef məmə, ‘Ol nat u,’ kən in tol.”

⁹ Nian Iesu təməto nəghatən u, narmīn təmīwīg pik o nəghatən rəha suah u. Kən in təməirair mən-ipən kəm nīmanin netəmim itəm koatətul uarisīg in, məmə, “Ekatən kəm itəmat məmə, suah u sənəmā in etəm Isrel. Kən nat əpnapīn noanol mīn rəha Isrel, mətəo esəhmən ilat kit itəm rəhan nahatətəən iahgīn tahmen-pən lan.”

¹⁰ Kən e nian iahləpis mīn rəha etəm-iasol kəmotitəlīg-pən imə, kəmotehm slef əh tīnəsanən rəkis.

Iesu təmosmegəh nəti nəutahlīmīs kit

¹¹ Kən təsuwəhən e natimnat mīn u, Iesu təmuwīn e taon kit, nərgīn u Nain, ilat rəhan mīn netəmim ne nīmanin netəmim tēpət itəm koatuarisīg-in in.

¹² Kəmol fenīs e kəpiel titəlau e taon əh, kən e nian Iesu təmuwa iuəhkīr o nafiluə rəha taon, kən təməhm netəmim koatīsī-pən e taon moatalis etəm təmīmīs kit. In etəm aluə iərman, nəti nəutahlīmīs kit noan kitīəh əm. Kən nīmanin netəmim tēpət rəha taon koataliwək kələh ilat nəutahlīmīs əh.

¹³ Kən nian Iərəmərə təmehm nəutahlimis əh, in təmasəkitun pik, kən mən-
ipən kəm in məmə, “Əsasəkən.”

¹⁴ Kən təmuwin mek pet itəm kətalis suah u təmimis lan, kən kəmotətul. Kən
Iesu təmən-ipən məmə, “!Etəm aluə! !Iatən kəm ik məmə, ətul!”

¹⁵ Kən etəm təmimis tinəmegəh minətul, kən mətuoun matəghat. Kən Iesu
təmos-ipən etəm aluə əh kəm rəhan mama.

¹⁶ Netəmim rafin kəmotəgin motasiəp, kən moatənwiwi Uhgın məmə, “!Ien
asol kit roiu tətətig kitat min!” Kən motən min məmə, “!Uhgın təmuwa məmə
otasitu e rəhan min netəmim!”

¹⁷ Kən namnusən rəha Iesu təmaui mıtəlau ikin min rafin e nitən Jutia kən
e nıməptən min rafin iuəhkır ron.

Iesu ne Jon Baptais (Mat 11:2-19)

¹⁸ Netəmim rəha Jon Baptais kəmotən-ipən kəm in natimnat rafin itəm Iesu
təmol ilat. Kən Jon Baptais təmaun-in rəhan etəmim mil kəiu kuea ron,

¹⁹ kən təhləpis ilau məmə okian muehm Iərəmərə muətapəh ron məmə, “?
Karmə ik suah əh itəm otuwa, o mətə ekotasipən o etəm pisin kit min?”

²⁰ Kən nian suah mil kəmuea muehm Iesu, kəmuən-ipən kəm in məmə, “Jon
Baptais təmahl-ipa itimlau ekuea məmə ekuətapəh ron ik məmə, “?Karmə ik
suah əh itəm otuwa, o mətə ekotasipən o etəm pisin kit min?” ”

²¹ Kən e nian əm əh itəm ilau kəmuea muehm Iesu lan, mətə Iesu tatol
nimisən tepət koatəwir. Neen koatos nimisən pisin pisin min, neen narmin rat
tətətig elat. Kən netəmim tepət niganəmtilat təpis, mətə Iesu təmol-wir ilat.

²² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Tətəlig mian muən-ipən natimnat
min u rafin kəm Jon, nat itəm nəmuəto kən muehm. Netəm niganəmtilat
təpis kınəotəplan nat. Kən netəmim itəm nelkilat tərət kınəotəto təwir kən
minotaliwək. Kən netəm min u kəmosos nimisən leprosi, nuwigilat tinəwir.
Kən netəm min u matəlgilat təmalu, roiu matəlgilat tinoag, kən netəm min u
kəmotimis, kınəotəmegəh min. Kən ian-rat min, roiu əh suah kit tinatən-iarəp
namnusən təwir kəm ilat.

²³ Uhgın otawte-in rəhan nəwirən kəm netəmim itəm kəsotəmeən e rəhalat
nahatətəən lak o rəhak nolən.”*

²⁴ E nian iahləpis mil rəha Jon ilau kəmiatəlig min, kən Iesu təmətuoun
matəghat-in Jon kəm nımanin netəmim. In təmən məmə, “?Aupən ikin,
itəmat nəmoatuwin əpəh ikin taruən-aruən ikin məmə onəkotehm naka? ?
Nəmoatuwin məmə onəkotehm suah kit əpnəpın əm itəm tahmen e nuwig
itəm nımətag tətəhl tatahuin-ahuin? !Kəp!

²⁵ ?Okəmə kəpə, kən nəmoatuwin məmə onəkotehm naka, suah kit itəm
tatuwin e napən wir nəmtin tiəkis? !Kəp! Netəm itəm koatuwin e napən wir,
motəgien əm e rəhalat nautə, ilat kotətig e nımə wir min tahmen e rəha kig.

²⁶ ? Kən naka əh nəmoatuwin məmə nakotehm, ien kit, o? Əwəh,
nıpahrienən, mətə iatən kəm itəmat məmə in ilis taprəkis-in e ien.

²⁷ Suah u inu Naoa Rəha Uhgın təmatəghat in məmə,
‘Otəplan-tu. Iatahl-ipinə rəhak iahləpis itəm otos rəhak nəghatən.
In otaupən-in ik məmə otol əpen-əpenə e rəham suatıp.’

7:15: 1 King 17:23; 2 King 4:36 **7:16:** Luk 1:68 **7:20:** Sam 40:7; Mal 3:1; Nol Əpən 1:8 **7:22:** Aes
35:5-6; 61:1; Luk 4:18 * **7:23:** E nian rəha Iesu, netəmim tepət koatasipən o Kristo itəm otəpanuwa.
Mətə nikilat təht məmə in otol nolən min itəm tol pisin e nolən min rəha Iesu. Nikilat təht məmə Kristo
otos nəsanənən o nəluəginən e kapman rəha Rom. **7:26:** Luk 1:76 **7:27:** Mal 3:1

28 Iatən kəm itəmat məmə, netəmim itəm kəmotaiir e nətueintən u, kit təsaprəkis-inən suah əh Jon. Məto etəm tətətig ləhau aɡin e netəmim rafin e nərəmərən rəha Uhgın, in ilis taprəkis-in Jon.”

29 Nian netəmim əpnapin, ne netəmim rəha nosən məni rəha takis kəmotəto nəghatən rəha Iesu, ilat kəmotən məmə suatip rəha Uhgın in suatip ətuatip. Koatən nəhlan məto-inu Jon təmol baptais rəkis elat.

30 Məto Farisi min ne iəgətun min rəha Lou, ilat kəməsotegəhanən məmə Jon otol baptais elat, kən inəh kəmotərakin suatip rəha Uhgın e nəmegəhən rəhalat.

31 Kən Iesu təmatəghat min məmə, “?Kən io ekən nolən rəha netəmim roiu, məmə tahmen e naka? ?Kən rəhalat nətəligən naka?”

32 Ilat kotahmen-pən əm e nisualkələh itəm nat kit təkə otol nikilat tagien. Kən koatəpələh e suatip katol maket ikin, kən motagət əfəməh motaun-in ilat min neen məmə, ‘Itimat emotahl nau kəm itəmat məmə onakoatol danis rəha nəgienən lan, məto itəmat nəkəsotolən danis. Kən itimat emoatasək eiuə rəha nimisən, məto nəsotasəkən kitat min itimat.’

33 “Iatən min-nulan məto-inu nian Jon Baptais təmuwa, matətuakəm məsunən nagwənən nian tepət o nəfakən, məsənimən wain. Kən itəmat nakoatən məmə, ‘Suah əh, narmın rat kit tətətig lan.’

34 Məto io, Nəti Etəmim, emuwa mətagwən matənim wain, kən itəmat nakoatən məmə, ‘!Otəplan-tu, suah əh in etəmim rəha nagwən pikən ne etəmim rəha napsən, kən motan kələh ilat netəmim rəha nosən məni e takis, ne netəmim itəm nol təfagə!’

35 Nenatigən rəha Uhgın ne nalpəkəuən rəhan in tətətuatip məmə itimlau Jon ekioal nat itəm in tolkeike. Kən nəmegəhən rəha netəmim itəm kotahatətə lan, tətəgətun məmə inu nıpahrienən.”

Pətan rat kit təmau nelki Iesu e senta

36 Kən Farisi kit, nərgin u Saimon, in təmətapəh o Iesu məmə otuwın magwən e rəhan nimə. Kən Iesu təmuwın latuənu, muwın e nıpəɡnoa nimə rəha Farisi un matəpələh məmə otəgwən.†

37 Kən pətan kit e taon əh in iol təfagə rat, təməto məmə Iesu tətəgwən əpəh imə Farisi ikin. Kən in təmos senta kit muwa itəm nəmtin tiəkis. Senta u tətətig e pətəl kəmol e kəpiel itəm nəmtin tiəkis, katən məmə alapasta.

38 Kən in təmuwa iuəhkır o Iesu mətul e nikali nelkin mətasək, nahui nəmtin tətəuon mətəhl-pən e nelki Iesu minol nelkin tinəpilit. Kən təmafəl nahui nəmtin e nelki Iesu e noanun, kən mətoafəl nelki Iesu matos-ıpən nisıaiiən kəm in,‡ kən mol-pən senta e nelkin.

39 Kən Farisi u təmehm nat əh, kən tatən atip e nikin məmə, “Okəmə suah əh in ien pahrien, kən okol in təmitun əm nolən rəha pətan əh itəm tatek nelkin, məmə in iol təfagə rat.”

40 Kən Iesu təmən-ıpən kəm in məmə, “Saimon, iakolkeike məmə ekən nat kit kəm ik.”

Kən Saimon təmən məmə, “Iəgətun, ən-tu kəm io.”

7:29: Luk 3:12 7:30: Mat 21:32 7:34: Luk 15:2 † 7:36: Nian min neen, netəm Isrel koatətəu-pən nolən rəha netəm Kris ne netəm Rom nian kotəgwən. Məto tepil rəhalat in ləhau ləhau, kən netəmim kotəpil e nikalilat motol nelmilat tətətu-pər rəhalat kaugə, kənu nelmilat matip tos nagwənən moatun. Kən nelkilat tətəmahl-ıarəp katehm wir əm. Inəh Iesu təmol mihin nian pətan əh təmuwa maıkuas e nelkin. Əplan narmın e Mat 26. 7:37: Mat 26:7; Mak 14:3; Jon 12:3 ‡ 7:38: Nəghatən Kris ətuatip tətən məmə, pətan əh təmek nelki Iesu e nohlin. Inu nəmtin məmə in tətisai-in pik Iesu, kən nikin tagien o natimnat itəm Iesu təmol kəm in.

⁴¹ Kən Iesu təmən məmə, “Suah kəiu, rəhalau məni təsahmenən, kən iərəmərə kit təmos-ipən məni neen kəm ilau, kən o nian kit ilau okualpın rəhan məni. Kit təmos faif-hanrit tenarius, kən kit tos fifti tenarius. §

⁴² Nian ilau kənuəruru nos-ipənən nitain, kən iərəmərə təmən məmə, ‘Uapəs əm nalpınən məni itəm nəmioas.’ ?Kən suah mil u in pəhruən lan otolkeike pık iərəmərə?”

⁴³ Kən Saimon in təmən məmə, “Nikik təht məmə etəm u itəm in təmos məni tepət, kən iərəmərə təmasəkitun pık, in otolkeike pık iərəmərə.” Kən Iesu təmən məmə, “Nəmən pahrien.”

⁴⁴ Kən Iesu təmeirair məplan pətan u, kən mən-ipən kəm Saimon məmə, “?Saimon, natehm pətan u, o kəp? E nian emuwa imam ikin, ik nəməsos-ipamən nəhau kit o naikuasən e nelkək, məto pətan u, in təmau nelkək e nahui nəmtin mafəl e noanun.

⁴⁵ Nian emuwa, kən Saimon, ik nəməsolən nəmtətin kit itəm tatəgətun məmə nakolkeike io. Məto pətan u, tatoafəl nelkək tatuwin əm nulan, kən nolən rəhan tatəgətun məmə in tolkeike pık io.

⁴⁶ Saimon, ik nəməsauən rəhk-kapə e oel məsin ne, məto pətan u, in təmau nelkək e senta itəm nat kit nəmtin tiəkis.

⁴⁷ Kən tol nəhlan iatən kəm ik məmə, enafəl rafin rəkis rəhan təfagə rat min itəm tepət tepət, kən tol nəhlan, nolən min əh itəm tatol, tatəgətun məmə tolkeike pık io. Məto nian iatos-irəkis təfagə rəha etəmim noan məsin, kən kəsi, rəhan nolkeikeən in natiəkəku ron io.”

⁴⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə, “Reham təfagə rat min, io enafəl rəkis.”

⁴⁹ Kən netəmim neen min itəm kəmotagwən ilat min, koatən kəm ilat min məmə, “?Etəmim naka əh itəm tatən məmə tatos-irəkis təfagə rəha etəmim?”

⁵⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm pətan u məmə, “Uhgın təmosmegəh ik məto-inu nəmahatətə lak. Kən uwın, pəs nəməlinuən rəha Uhgın tətətig ron ik.”

8

Nipitan itəm kəmotasitu e Iesu

¹ Uarisig e natimnat min əh, Iesu in taliwək matuwın e taon min neen ne latuənu min neen. In tatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kən mətamnus-iarəp namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha Uhgın. Kən e nian əh, tuelef aposol min rəhan kəmoatətəu-pən.

² Kən nipitan neen min kəmoatuarisig-in Iesu, inu aupən ikin ilat kəmoatimis, o kəmoatos narmın rat min tətətig elat, məto Iesu in təməhg-iarəp narmın rat min kən təmol-wir rəhalat nimisən. Nərgi nipitan min u Meri u katən məmə Maktala itəm Iesu təməhg-iarəp narmın rat sepın lan;

³ ne Joana pətaguihl rəha Jusa itəm in tatərəməərə e nimə rəha Kig Herot Antipas; ne Susana; ne nipitan tepət min. Nipitan min u koatos-ipən rəhalat məni o nos-nəmtinən natimnat o nasituən e Iesu ne rəhan min netəm tuelef.

Nimaa nəghatən e niməptən

(Mat 13:1-23; Mak 4:1-20)

⁴ Nimanin netəmim tepət kəmotisi-pən e taon min tepət motuwa o Iesu. Nian kəmotuwa motətul kitəlau lan, kən təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat. In təmən məmə,

⁵ “Suah kit, etəm rəha nəfəən nikuti wit, təmuwin matərakin nikuti wit tatisas əpəh e nasumən. Kən neen kəmotisas e suatip, kən uarisig netəmim kotuwa kaliwək lan, kən mənig min kotuwa motun rəkis ilat.

§ 7:41: Roiu, faif-hanrit tenarius tahmen e faif-hanrit-taosan vatu, kən fifti tenarius tahmen e fifti-taosan vatu. 7:50: Luk 8:48; 18:42 8:2: Mat 27:55-56; Mak 15:40-41; Luk 23:49

⁶ Kən nīkutin neen kotisas-pən e nisip noan məsin itəm kəpiel ləhau lan. Nian koatəwiə, kən motauke məto-inu nəhau tikə ləhau lan.

⁷ Kən nīkutin neen kotisas-pən e niki nolkosik. Uarisig, nolkosik ne wit kuəwiə kələh, kən nolkosik tatu-atu-pən lan mətoarus-pən kotimis.

⁸ Kən nīkutin neen min kəmotisas-pən e nəptən wir motəwiə motoe-in noalat tepət tepət tahmen e wan-hanrit.”

Nian Iesu təmən rəkis nəghatən u, kən təmagət, mən kəm ilat məmə, “Etəm matəlgin tatig, təwir məmə in otətəlig-in wir kən mitun nəghatən min u.”

⁹ Kən netəmim rəha Iesu kəmotətəpəh ron məmə, “Uhapik-pa nimaa nəghatən u kəm itimat.”

¹⁰ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat, Uhgın tinerəh rəkis e rəhatəmat suatip məmə itəmat onəkotitun nəghatən rəha nərəməəən rəha Uhgın itəm tatəhluaig. Məto netəmim neen, ilat koatos əm e nuəhən nimaa nəghatən min, məmə ilat okoatehm, məto kotəruru, kən ilat okoatəto, məto okol kəsotitunən.”

¹¹ Kən Iesu in təmatəghat məmə, “Nipəti nimaa nəghatən u tol min-nulan. Nīkuti wit, inu nəghatən rəha Uhgın.

¹² Nīkutin min itəm koatisas e suatip, inu tahmen-pən e netəmim itəm kotəto nəghatən rəha Uhgın, kən Setan tatos-irəkis nəghatən rəha Uhgın e rəhalat nətəligən məmə okəsotənən nipahrienən lan, kən Uhgın otəsosmegəhən ilat.

¹³ Kən nīkutin min itəm koatisas-pən e nisip noan məsin kəpiel əh ləhau ikın, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, kən nīkilat tətəgien ron. Məto nokilat təseiuaiuən isəu, kən koatahatətə e nian əkuəkır əm. Məto nian nəəsəuən, o nəratən tuwa e nəmegəhən rəhalat, kən koatəme e rəhalat nahatətəən.

¹⁴ Kən nīkutin min itəm koatisas-pən e niki nolkosik, inu tahmen-pən e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, məto natimnat tepət tətatu-atu-pən e nəmegəhən rəhalat, inəh koatətəlig-in pik natimnat rəha nəmegəhən rəhalat, o ilat kotalkeike nautə tepət, o kotalkeike məmə okotəto təwir e rəhalat nəmegəhən. Kən nəmegəhən rəhalat təsoe-inən nat təwir kit e nəghatən rəha Uhgın.

¹⁵ Məto nīkutin itəm tatisas-pən e nīməptən təwir, inu tahmen e netəmim itəm koatəto nəghatən rəha Uhgın, kən nīkilat tətəuətıp kən məwir, kən ilat kotaskəlīm nəghatən rəha Uhgın tətətig tiəkis e nīkilat. Kən ilat kotalkut matuwın matuwın, kən motoe-in nəmegəhən təwir.”

Ol wək e nat itəm nakatos
(Mak 4:21-25)

¹⁶ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Pah tətəsiepən e lait kən mətəii-pən e pesin, o tətəhtu-pən e nipəg pet? !Kəp! Kəsolən mihin. Nian nakotəsiepən e lait, kən motətu-pər e tepil məmə netəmim okotehm nat lan. ¹⁷ Kən e nolən kitəh min əm, okəmə suah kit tatəhluaig-in nat kit, məto Uhgın otol əp in, kən okəmə suah kit tatos nəghatən anion kit, məto Uhgın otən-iarəp.

¹⁸ Nəghatən u itəm nakoatəto, otətəlig-in wir. Etəm itəm tinitun rəkis nipəti nəghatən rəhak, in titun nosən təhmin min. Məto etəm itəm təsitunən, in otəmkarəpən e nat itəm nīkin tatəht məmə tatos.”

Mama rəha Iesu ne pian min
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Kən e nian əh, mama rəha Iesu ne pian min kəmotuwa məmə okotehm, məto okol kəsotuwınən iuəhkır motəhm məto-inu nimanin netəmim tepət koatətlosig-in.

²⁰ Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in məmə, “Mama rəham ne piām mīn ilat əpəh ihluə koatətul, kən kotolkeike məmə okotehm ik.”

²¹ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “Netəmim rafin itəm koatəto nəghatən rəha Uhgīn kən moatətəu-pən, ilat un rəhak netəmim mīn, rəhak mama ne piak mīn.”

Iesu təməni-iahau nīmətag asol e Lek Kalili

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Nian kit Iesu ne rəhan mīn netəmim kəmotuwīn e pot kit, kən in təməni-ipən kəm ilat məmə, “Pəs kotuwīn əpəh entənīpən-pən e lek u.” Kən kəmotiūw niuwən motiet.

²³ Nian pot tīnətaiu, kən Iesu təmuwīn mapil. Kən nīmətag asol kit təmeiuiū-pa e lek u, kən nəhau təmuwīn e nīpəgnoa pot, iūəhkīr əm pot tətəmnīm.

²⁴ Kən kəmotəhgaiir e Iesu kən motəmə, “!Ei, Etəm-iasol! !Etəm-iasol! Aiir-ta, okotīmīs roiū!”

Kən Iesu təmaiir məghat mən-iahau nīmətag ne peau-peau asol mīn məmə, “! Nahmen, uameg-ta!” Kən nīmətag təmurahl nelmīn, kən tīnəməlinu tīnəməlinu.

²⁵ Kən Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro? ?Rəhatəmat hiə nahatətən?”

Məto ilat kīnoatəgīn, kən narmilat tīnatiwīg mīn, kən mīnoatən-ipən kəm ilat mīn məmə, “!Ei! ?Etəmim naka u? Nat əpnəpīn nīmətag ne nəhau, məto katuətəlig-in rəhan nəghatən matioal.”

Iesu təməng-iarəp narmīn rat mīn e suah kit

(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Kən ilat kəmotuwa kiet-arəpa rəha netəm Kerasa ikīn, inəh entənīpən-pən e lek u, kən kəmotuwar əpəh ipar.

²⁷ Nian Iesu təmuwar, kən əmun etəmim kit əh-ikīn təmuwa mehm. Suah un, narmīn rat mīn kotatīg lan, kən nuwəh məsīn in təməsuwīn-inən nəpən, kən in təsapīlən imə, məto in tətətīg əm əh e nīpəg kəpiel mīn, ikīn katītənīm netəmim ikīn.

²⁸⁻²⁹ Aupən ikīn, nian tepət, narmīn rat əh tatol in tətəlməl pīk, kən netəmim koatəlis nelkīn ne nelmīn e sen məmə otaskəlīm tīkīs moatehm məmə otəsərəkīn-rəkīnən natīmnat. Məto e nian rafin tateatīp-eatīp sen mīn əh, kən narmīn rat tətəkəike kəm in məmə otiet magīm muwīn əpəh ikīn taruən-aruən ikīn.

Kən nian ialməl u təmehm Iesu, təmearīg əfəməh, muwa morin-pən e nelkī Iesu, kən mətagət məmə, “!Iesu, Nəti Uhgīn Ilis Agīn! ?Nakəmə onakahro io? ! Awi, iatətapəh ron ik məmə onəsələn nalpīnən asol kit kəm io!” Narmīn rat u təməni nəhlən məto-inu Iesu tīnən rəkīs məmə in otiet magīm e suah u.

³⁰ Kən Iesu təmətapəh məmə, “?Nərgəm pah?” Kən in təməni məmə, “Nīmanin Tepət.” Təməni nəhlən məto-inu narmīn rat tepət kəmotatīg lan.

³¹ Kən narmīn rat mīn kəmotətapəh əskasīk o Iesu məmə, “Onəsahl-ipənən itimat e nīpəg itəm namnun tīkə tapinəp, u imə nalpīnən.”

³² Kən ikīn əh e nīkali nītot, pīkəs mīn tepət kotagwən motan əh-ikīn. Kən narmīn rat mīn kəmotasək moatən-ipən kəm Iesu məmə, “Awi, egəhan-in itimat ekotuwīn e pīkəs mīn əh.” Kən Iesu təmegəhan-in ilat kotuwīn.

³³ Kən narmīn rat mīn u kəmotiet e suah un kotuwīn e pīkəs mīn, kən pīkəs mīn ilat rafin kəmotaiū moteiuiū ikīn təkul-əkul ikīn, kən motiet-pən e lek motəmnīm.

³⁴ Nian netəm kotagwən pīkəs mīn kəmotəhm nat u, kəmotiet motagīm kotuwīn moatən-iarəp namnusən rəha natīmnat mīn u e taon rəhalat ne ikīn mīn rafin tītəlau lan.

³⁵ Kən netəmim kəmotiet e taon moatuwin məmə okotehm natimnat min əh. Kən kəmotuwa motehm Iesu, kən motehm min suah un itəm narmın rat min kəmotiet rəkis lan, in tatəpələh iuəhkir e nelki Iesu, tınəsalmələn, kən minuwın-in rəkis rəhan napən. Kən netəmim rəha taon koatəgin.

³⁶ Kən netəmim itəm kəmotehm ətuatip nat u e niganəmtilat, ilat kotamnus tatuwin kəm netəmim neen min moatən-iarəp məmə Iesu təmahro nulan mol-wir suah əh, itəm aupən ikin narmın rat min kəmotatig lan.

³⁷ Kən netəmim rafin u kotatig iuəhkir ikin Kerasa, kəmotən-ipən kəm Iesu məmə otiet iməlat ikin, məto-inu ilat kınəatəgin pik. Kən əmun in təmuwin e pot məmə okotasuə moatuwin entənipən-pən ikin.

³⁸ Məto suah u itəm narmın rat min kəmotiet lan, in təmətapəh o Iesu məmə, “!Awi, pəs ekimnə kitat!” Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə,

³⁹ “Itəlig matuwın imam ikin, muwin mən-iarəp natimnat min itəm Uhgın təmol kəm ik.” Kən suah u təmuwin ikin min rafin e taon iman ikin matən-iarəp natimnat min rafin itəm Iesu təmol kəm in.

*Pətagwəhl kit itəm tatimis ne pətan əkəku kit itəm təmimis
(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)*

⁴⁰ Nian Iesu təmitəlig-pa min e entənipən-pa lan e lek u, netəmim nikilat təmagien məmə kınotehm min Iesu, məto-inu ilat kəmoatəsahgin.

⁴¹ Kən etəmim kit təmuwa mehm, nərgin u Jaeras, itəm in etəm-iasol kit rəha nimə rəha nuəfiminən. Təmuwa meiuaiu misin nulin e nisiiən, matəkəike e nətapəhən kəm Iesu məmə in otuwın əpəh iman ikin,

⁴² məto-inu rəhan pətan əkəku tatimis pik rəhan nahməən tepət, kən otəsuwəhən timis. In noan kitiəh əm, rəhan nup tuelef.

Kən Iesu təmaliwək matuwın o pətan əkəku əh, kən nımanin netəmim tepət kəmotuwa kitəlau lan katiləs-pikən-ləs-pikən.

⁴³ Kən pətan kit təmuwa o Iesu itəm tatos nımısən rəhalat nıpitan nian rafin əm minos nup tuelef, kən təmuwin o netəmim tepət itəm koatol mərisin, məto okol kit təsol-wirən.

⁴⁴ Kən pətan əh təmisi-pən e məntaa Iesu ikin, kən meə-pən mek nıpəgnəmti nıməhan rəha Iesu, kən əmun roiu agin-əh min əm, rəhan nımısən təmol namnun.

⁴⁵ Kən Iesu tən məmə, “?Ei, pah təmek io?”

Kən nian ilat rafin kəmotən məmə kəp, kən Pita təmə, “!Etəm-iasol, nımanin netəmim tepət koatiləs-pikən-ləs-pikən ik!”

⁴⁶ Məto Iesu tən məmə, “Kəp. Ekıtun məmə suah kit təmek io məto-inu eməto məmə nəsanənən təmıet lak.”

⁴⁷ Kən e nian pətan əh tınıtun məmə okol in təsəhluaigən, in təmuwa mətasiəp-asiəp pik, kən misin nulin matos-ipən nisiiən kəm Iesu. Kən e niganəmti netəmim rafin, tatən-iarəp kəm Iesu məmə təmek in o naka, kən matən-iarəp min məmə e nian təmek in, kən roiu agin-əh min əm, rəhan nımısən təmol namnun.

⁴⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nətik pətan, rəham nahatətəən lak təmol-wir ik. Kən atuwın, pəs nəməlinuən rəha Uhgın tətatig ron ik.”

⁴⁹ Nian Iesu təmatəghat əh, kən etəmim kit təmisi-pən imə Jaeras ikin met-arəpa, kən mən kəm Jaeras məmə, “Nətim pətan əkəku tınımis rəkis. Əsəlkiəmtəən iəgətun.”

⁵⁰ Məto nian Iesu təməto nəghatən əh, in təmən-ipən kəm Jaeras məmə, “Əsəginən. Ahatətə əm lak, kən pətan əkəku rəham, in otəwir min.”

⁵¹ E nian Iesu tēmuwa met-arəpa e nimə rəha suah əh, kən tēmit-irəkis əm Pita, ne Jon, ne Jemes, ne mama ne tata rəha pətan əkəku itəm in tēmimis, məmə ilat əm okotuwīn imə.

⁵² Netəmim rafin koatasək əfəməh moatəun-əun o pətan əkəku əh, mətə Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Əsotasəkən. Pətan əkəku u in təsīmisen. In tətəpəl əm.”

⁵³ Kən ilat kotalah-əsan lan mətə-inu ilat kotitun məmə pətan əkəku əh tīnimis rəkis.

⁵⁴ Mətə Iesu tēmea-pən mīləs nelmi pətan un kən maun-in məmə, “Pətan əkəku, ətul.”

⁵⁵ Kən əmun pətan əkəku apon tēməmegəh mīn mətul. Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otos-ipən nat kit tun.”

⁵⁶ Kən rəhan mama ne tata, narmilau tēmiwig pik, mətə Iesu tən-ipən kəm ilau məmə, “Onəkəsuan-iarəpən natimnat mīn u kəm suah kit.”

9

Iesu təmahl-ipən rəhan netəm tuelef məmə okotən-iarəp nərəməərən rəha Uhgīn

(Mat 10:5-15; 14:1-2; Mak 6:7-16)

¹ Kən Iesu tēmuəfīmīn rəhan netəm tuelef kotuwa kitiah, kən tēmos-ipən nəsanənən kəm ilat kən mategəhan-in rəhan nepətən o nərəməərən kəm ilat məmə ilat kotitun nəhg-iarəpən narmin rat mīn, kən məmə ilat okotol-wir nīmisen mīn.

² Kən Iesu təmahl-ipən ilat məmə okotən-iarəp nərəməərən rəha Uhgīn, kən məmə okotol-wir netəmim itəm koatimis.

³ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian onəkotuwīn, məsotosən natimnat neen rəha naliwəkən rəhatəmat, natimnat itəm kotahmen-pən e kasikin, o kətim, o nagwənən, o mənī, kən məsotosən napən kəiu.

⁴ Kən e nian itəmat nakotuwīn e latuənu kit motatig e nimə kit, nimə u inun onəkotatig əm lan mətəarus-pən nian itəmat onəkotiet lan.

⁵ Kən ikīn pəhruən onəkotuwīn ikīn, okəmə netəmim nīkilat təsagienən məmə nakotuwa motatig itəmat mīn ilat, kən otopapispis rəkis nīmoulul e nelkitəmat motiet. Inu nəmtətin kit tatəgətun məmə nakotapəs ilat, kən nīki Uhgīn tərət olat.”

⁶ Kən ilat kəmotiet motaliwək motuwīn latuənu mīn moatamnus-iarəp namnusən təwir, kən ikīn mīn rafin koatuwīn ikīn, moatəfak o netəmim tepət, kən kotəmegəh.

⁷ Kən Kig Herot Antipas u in iərəməərə e nitən Kalili, in tēmətə namnusən rəha natimnat mīn u itəm Iesu tatol ilat. Kən tēmətəlig-in muwīn mīnəruru əfəməh mətə-inu netəmim neen kotən məmə Jon Baptais tīnəmegəh mīn,

⁸ kən netəmim neen mīn kəmotən məmə Elaija tīnuwa mīn, kən netəmim neen kəmotən məmə in ien kit rəha Uhgīn aupən ikīn itəm tēməmegəh mīn.

⁹ Kən Herot Antipas təmən məmə, “Jon u, io enəmohtip rəkis rəhn-kapə. ? Mətə etəmim pah u iatəto rəhan namnusən?” Kən in tēmategəs-in Iesu məmə otəplan.

Iesu təmagwən netəmim faif-taosan

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-14)

¹⁰ Kæn aposol min ræha Iesu kæmotitælig-pa min ron, kæn motæn-ipæn kæn in natimnat rafin itæm kæmotol. Kæn in tæmit ilat motiet rækis e netæmim, motuwîn æpæh e taon pisin kit min, nærgin u Petsaeta.

¹¹ Mæto e nian netæmim kæmotæto namnusæn mæmæ Iesu tinuwa, kæn kæmotuwa motuarisig-in ilat. Kæn Iesu nikin tæmagien æm nian in tæmehm ilat, kæn in tatægatun ilat e næræmæwæn ræha Uhgîn, kæn matol-wir netæm koatimis kotæmegæh min.

¹² Kæn ehnaipæn iuæhkir o napinæpæn, netæm tuelef ræha Iesu kæmotuwa ron, moatæn mæmæ, “Iæræmæwæ. Ahl-ipæn netæmim rafin koatuwîn æpæh e latuænu min mæmæ okotegæs-in ikin tæwir kit ræha napilæn kæn motegæs-in nagwænæn itæm okotun mæto-inu, ikin-u koatan ikin roiu, in liminan.”

¹³ Mæto in tæmæn-ipæn kæn ilat mæmæ, “Kæp, itæmat æm. Onækotagwæn netæm min æh.” Kæn ilat kotæn mæmæ, “Itimat ekoatos æm pîret faif ne næm kæiu. ? Tahro? ?Nakolkeike mæmæ ekotuwîn motos-næmtin nagwænæn kit min nigî nimanin netæmim min æh rafin?”

¹⁴ Kæmotæghat næhlan mæto-inu netæmim tepæt tepæt itæm kæmotuwa ikin æh, okæmæ kafin næman æm, kæn ilat rafin faif-taosan.

Mæto Iesu tæn-ipæn kæn ræhan min netæmim mæmæ, “Otuwîn motor ilat fite fite motæn mæmæ okotæpælæh.”

¹⁵ Kæn ræhan min netæmim kæmotor ilat mihin næhlan, kæn netæmim rafin kæmotæpælæh.

¹⁶ Kæn Iesu tæmos pîret æh faif ne næm kæiu, masipær e neai, kæn matæfak kæn Uhgîn o nagwænæn, kæn mæmkas matos-ipæn kæn ræhan min netæmim mæmæ okotos-ipæn kæn netæmim.

¹⁷ Kæn netæmim rafin kæmotagwæn motuwîn nærpilat tasis. Kæmotapæs nimismisi nagwænæn, kæn netæmim ræha Iesu kæmotæii-pæn e kætîm asol ilat tuelef itæm kæmotær kær wir.

Pita tæmæn mæmæ

Iesu in Kristo

(Mat 16:13-20; Mak 8:27–9:1)

¹⁸ Kæn nian kit, Iesu ne ræhan min æm kotatig, kæn Iesu tatæghat kæn Uhgîn e næfakæn. Kæn in tæmætapæh olat mæmæ, “?Netæmim koatæghat-in io mæmæ io pah?”

¹⁹ Mæto kotæn mæmæ, “Næen koatæn mæmæ ik Jon Baptais. Kæn næen koatæn mæmæ ik ien Elaija. Kæn næen koatæn mæmæ ik ien kit ræha Uhgîn aupæn ikin itæm tinæmegæh min.”

²⁰ Kæn Iesu tæmætapæh olat mæmæ, “?Mæto itæmat nakotæmæ pah u io?” Kæn Pita tæmæn mæmæ, “Ik Kristo itæm Uhgîn tæmæn mæmæ otahl-ipa.”

²¹ Mæto Iesu tæmæn-iæhau æskasik ilat mæmæ okæstæn-iaræpæn næghatæn min æh kæn netæmim.

²² Kæn in tæmatig mæn min kæn ræhan min netæmim mæmæ, “Nat kit itæm otækæike muwa mol nipahrienæn lan, mæmæ io, Næti Etæmim, oekæto nahmææn e natimnat tepæt. Kæn netæm-iasol min ræha noanol ræha Isrel, ne pris asol min, ne iægætun min ræha Lou, ilat okotæuhlin mæntaalat kæn io, kæn motohamnu io, kæn ekimis. Mæto nian itæm tatol kisil lan, Uhgîn otol ekæmegæh min e nimisæn.”

²³ Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæn ræhan netæmim mæmæ, “Etæm u tolkeike mæmæ otuwa muarisig-in io, in otækæike maluin atip in, kæn e nian rafin in otækæike milæs ræhan nig kæmæluau muarisig-in io,

²⁴ Məto-inu etəmim itəm tolkeike məmə otosmegəh rəhan nəmegəhən e nətueintən u, kən otakiəh e rəhan nəmegəhən lilin. Məto etəmim itəm otimis o nərgək, kən in otos nəmegəhən lilin.

²⁵ ?Okəmə suah kit tatos rafin natimnat rəha nətueintən u, kən otimis ron, in otiləs nat wir naka?

²⁶ Okəmə nətaulis-in io mətaulis-in min rəhak nəghatən, kən Nəti Etəmim in otaulis-in min ik e nian itəm in otatuwa e nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəhan, ne nepətən əhag-əhag ne nəsanənən rəha Tata rəhan ne nagelo min itəm kotasim.

²⁷ Məto iatən nıpahrienən kəm itəmat məmə, itəmat neen itəm nəkoatətul ikin-u, uarisig nəpanotimis məto nakotaupən motehm nərəmərən rəha Uhgın.”

*Iesu ne Moses ne Elaija
(Mat 17:1-8; Mak 9:2-8)*

²⁸ Uarisig e nəghatən əh rəha Iesu, kən iuəhkır nian eit tinuwa minuwın rəkis, kən Iesu təmit Pita, ne Jon, ne Jemes kəmotuwın əpəh ilis e nitot məmə okotəghat kəm Uhgın e nəfakən.

²⁹ Kən e nian in təmatəfak, kən rəhn-kapə tinuwa minol pisin, kən napən rəhan təmuwa mərüən matipit-ipit.

³⁰ Kən əmun Moses ne Elaija kəmuət-arəpa muətul mətəhaləghat iləhal Iesu,

³¹ kən nəhag-əhagən asol kit təmasiə mitəlau elau, kən katəhaləghat-in nimisən rəha Iesu əpəh Jerusalem itəm otol nəghatən rəha ien min rəha Uhgın otuwa mol nıpahrienən lan.*

³² Məto Pita ne təs mil, napılən tinos rəkis iləhal, kən kəməhalapıl məsin. Məto nian kəməhalaiir, kəməhalehm nəhag-əhagən asol titəlau e Iesu, kən kəməhalehm Moses ne Elaija katuətul iləhal Iesu.

³³ Kən nian suah mil kınətuagım minatıan isəu o Iesu, kən Pita təmən-ıpən kəm Iesu məmə, “İərəmərə, təwir məmə itiməhal etəhalatıg ukın-u. Pəs ekəhaliləkin makeen kısıl, rəham kit, kən rəha Moses kit, kən rəha Elaija kit.” Məto in təmatəghat ənnapın əm, təsitunən məmə nəghatən naka in tatən.

³⁴ Kən e nian in təmatəghat əh, nımal napuə təmuwa malpın ilat, kən nian napuə təməfətain iləhal, kəməhaləgın kəməhaləgın.

³⁵ Kən ilat kəmotəto nəwia suah kit təmisi-pən e nımal napuə, tatən məmə, “İnu nətik itəm io emitəpun. !Əhalətəlig-in wir!”

³⁶ Nian kınotəto rəkis nəwia Uhgın təməghat un, kən Pita ne Jon ne Jemes kəməhaləplan əm Iesu. Kən e nian min əh, kəsəhalənən natimnat min əh kəm suah kit min, kəsəhaləghat-inən natimnat min u itəm kəməhaləplan.

*Iesu təmahl-ıarəp narmın rat e suakəku kit
(Mat 17:14-23; Mak 9:14-32)*

³⁷ Kən kəmən lawıg in, nian Iesu ne rəhan etəmim miləhal kəmotisi-pər ilis e nitot moteıuıu-pa, kən motehm netəmim tepət kəmotuwa ron.

³⁸ Kən netəm min əh kit təmaun-in əfəməh Iesu məmə, “İakolkeike məmə nakuwa masıtu e rəhak suakəku iərman, məto-inu in noanahlı iouen kitiəh əm.

³⁹ Nian tepət, narmın rat kit tatuwa lan, kən mol in tətəgət pik, kən mol nıpətın tətasiəp-asiəp matol matol, nahui noan ruən min kotiet, kotahmen əm e sop. Narmın rat əh tətərəkın pik in, kən mətaskəlım in, iuəhkır təsapəsən in.

9:24: Mat 10:39; Mak 8:35; Luk 17:33; Jon 12:25 **9:26:** Mat 10:33; Luk 12:9 * **9:31:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “kən katəhaləghat-in nian in otiet magım əpəh Jerusalem.” **9:31:** Luk 9:22
9:32: 2 Pita 1:16-18 **9:35:** Luk 3:22

⁴⁰ Kən io emətapəh o rəham m̄in netəmim məmə okotəhg-iarəp narm̄in rat u, mətə okol kəsotəhg-iarəpən.”

⁴¹ Kən Iesu in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat netəm roiu ne, rəhatəmat nahatətəən tikə. Kən rəhatəmat nətəligən təsətuatipən. Enəpou-in itəmat. ? Oekatig kitat min itəmat nian kuwəh? It nət̄im muwa ukin-u.”

⁴² Kən nian suakəku u təmatuwa əh o Iesu, kən narm̄in rat təmahtigəpis tiet morin-pən e nisip, mol nipət̄in tətasiəp-asiəp. Mətə Iesu təməghat əskasik kəm narm̄in rat un, kən məhg-iarəp narm̄in rat tiet, kən mol suakəku təw̄ir. Kən təmos-ipən suakəku t̄itəlig-pən mehm rəhan tata.

⁴³ Kən ilat rafin, narm̄ilat təmiw̄ig o nəsanənən asol rəha Uhḡin. Mətə nian netəmim narm̄ilat təmiw̄ig o nat̄imnat rafin itəm Iesu təmol ilat, kən in təmən-ipən kəm rəhan m̄in netəmim məmə,

⁴⁴ “Otos nəghatən u tatite mam̄nim e n̄ikitəmat kən məsotaluinən. Io Nət̄i Etəmim, suah kit otegəhan-in-pən io e nelmi tikim̄ir m̄in rəhak.”

⁴⁵ Mətə rəhan m̄in netəmim kəsotitunən nipət̄i nəghatən u mətə-inu Uhḡin təməhluaig-in nipət̄i nəghatən u məmə ilat okəsotitunən, kən ilat kinotaulis-in nətapəh-inən nipət̄i nəghatən u o Iesu.

*?Pah in iahgin etəm keike?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-40)*

⁴⁶ Kən netəmim rəha Iesu koatol n̄ikilat m̄in məmə pah in iahgin etəm-iasol, etəm keike taprəkis-in ilat.

⁴⁷ Mətə Iesu təm̄itun rəhalat nətəligən m̄in, kən in təmos suakəku kit mit muwa tətul e n̄ikal̄in,

⁴⁸ kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə suah kit, n̄ikin tagien məmə otos suakəku kit mehm w̄ir, kən in tatol min-nəhlan e nərgək, kən in tahmen-pən əm məmə in tatos io, matehm w̄ir io. Kən etəm tatos io e n̄ikin agien, in tatos Uhḡin itəm təmahl-ipa io. Inu nipahrienən mətə-inu etəm tatos-iəhau in ləhau aḡin, in otuwa in etəm-iasol, etəm keike.”

⁴⁹ Kən Jon təmən məmə, “Iərəmərə. Itimat emotehm suah kit tatəhg-iarəp narm̄in rat m̄in e nərgəm, kən emotən-iəhau məmə otəsol wəkən mətə-inu sənəmə in rəhatat kit etəmim.”

⁵⁰ Mətə Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Əsən-iəhauən in mətə-inu, okəmə suah kit təsələn tikim̄ir itəmat min, kən in iolitəmat.”

Netəm Sameria neen n̄ikilat təməsagienən o Iesu

⁵¹ Kən t̄inuwa iuəhk̄ir o nian itəm Uhḡin otos Iesu lan muw̄in əpəh e nego e neai, kən Iesu təmən-ipən atip kəm in məmə otəkəike muw̄in Jerusalem, kən nat kit tikə məmə otahtosig-in.

⁵² Kən in təmahl-ipən netəmim neen kotos rəhan nəghatən motaupən-in motuw̄in əpəh latuənu kit Sameria məmə okotol əpen-əpenə rəhan.

⁵³ Mətə netəm əh-ikin əh, kəsotolkeikeən məmə in otuw̄in matig iməlat ikin mətə-inu, ilat kotitun w̄ir məmə tatuw̄in Jerusalem.

⁵⁴ Kən nian rəhan etəmim mil, Jemes ne Jon, ilau kəmuehm nat̄imnat m̄in əh, kən kəmuən məmə, “?Iərəmərə, nakolkeike məmə ekuaun-in n̄igəm tisi-pən əpəh ilis e nego e neai meiuaiu muwa mus ilat?”†

⁵⁵ Mətə Iesu təmeirair məhai ilau.

⁵⁶ Kən kəmotuw̄in m̄in latuənu pis̄in kit m̄in.

*Netəmim neen kəmoatən məmə okotuarisig-in Iesu
(Mat 8:19-22)*

9:44: Luk 9:22 9:45: Luk 18:34 9:46: Luk 22:24 9:48: Mat 10:40 9:50: Mat 12:30;
Luk 11:23 † 9:54: Naoa oas m̄in neen rəha Oltesteman katilp̄in nəghatən u məmə, “tahmen e Elaija.”
Afin-tu 2 King 1:9-16 9:54: 2 King 1:9-16

⁵⁷ Kən e nian Iesu ne rəhan m̄in netəmim kəmotaliwək moatuw̄in e suat̄ip, kən suah kit təmən-ipən kəm in məmə, “Io ekuarisig-in ik, ik̄in pəhruən onəkuw̄in ik̄in.”

⁵⁸ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kuri iarup̄in m̄in, rəhalat n̄ipəg tatig məmə okotap̄il ik̄in. Kən mən̄ig m̄in, nimaalat tatig məmə okotap̄il ik̄in. Məto io Nəti Etəmim, nimə rəhak tikə o nap̄ilən.”

⁵⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm suah kit m̄in məmə, “Wa, kilau min ik, muwa ik rəhak etəmim.” Məto suah un tən-ipən məmə, “Iərəmərə, awi. Egəhan-in io ekuw̄in pitən m̄itən̄im rəhak tata.”

⁶⁰ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Kəp, apəs-pən. Pəs netəm kinotimis rəkis e n̄ikilat, koat̄itənəm at̄ip ilat m̄in. Məto ik, uw̄in mən-iarəp nərəmərəən rəha Uhgin.”

⁶¹ Kən kit m̄in tatən məmə, “Iərəmərə, ekətəu-pən ik muwa io etəmim rəham, məto awi, əpəs pitən ek̄itəlig-pən m̄in imak ik̄in mauiat̄ipin rəhak m̄in netəmim.”

⁶² Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Okəmə suah kit tətoun matol wək rəha Uhgin, məto rəhan nətəligən tatuw̄in o nat p̄is̄in p̄is̄in m̄in neen, kən suah u təsahmen-pənən məmə Uhgin otərəmərə lan.”

10

Iesu təmahl-ipən rəhan netəmim sep̄inte-tu kotamn̄us-iarəp namnusən təw̄ir

¹ Uarisig e nat̄imnat m̄in əh, Iərəmərə təm̄itəpun rəkis sep̄inte-tu netəmim neen m̄in rəhan, kən təmahl-ipən ilat kəiu kəiu kotaupən-in moatuw̄in e taon m̄in ne ik̄in m̄in neen m̄in itəm Iesu təpanuarisig muw̄in ik̄in.

² Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Otəplan-tu! Nagwənən tepət əpəh e nasumən itəm kinotimətə, məto iolwək m̄in noan məs̄in əm kotəulək-in. Kən otəfak-pən o etəm-iasol rəha nasumən məmə otahl-ipa iolwək m̄in tepət məmə okotuw̄in kəulək-in nasumən rəhan.

³ Otuw̄in, məto nəkotəkəike mot̄itun məmə io etahl-ipən itəmat məmə nakotuw̄in tahmen-pən e sipsip əlkələh m̄in itəm kotaliwək moatuw̄in ilugin e kuri iarup̄in m̄in.

⁴ Kən onəkəsotosən kət̄im əkəku rəha mən̄i, ne kət̄im, ne put, kən əsotamegən e suat̄ip katəghat kəm netəmim.

⁵ “Nimə naka itəm onəkotuw̄in ik̄in, nakotaupən motən-iarəp məmə, ‘!Pəs nəməlinuən otətətig ik̄in!’

⁶ Okəmə etəm rəha nəməlinuən əh-ik̄in, kən rəham nəfakən otuwa mol n̄ipahrienən, kən nəməlinuən otətətig ron. Məto okəmə etəm tol nəhlan tikə, kən noa rəham nəfakən ot̄itəlig-pa m̄in ron ik.

⁷ Kən otət̄ig əm e nimə kit̄iəh əm, sotap̄ilən e nimə p̄is̄in p̄is̄in m̄in. Kən nagwənən naka itəm okoatos-ip̄inə kəm itəmat, otun. Kən nən̄imən naka okotos-ip̄inə, otən̄im. Məto-inu in tətuat̄ip əm məmə suah kit itəm tatol wək, in tətuat̄ip məmə in otos nətouən lan.

⁸ “Nian itəmat nakotuw̄in taon kit, okəmə n̄ikilat tətəgien otəmat, kən otun nagwənən naka itəm koatos-ip̄inə kəm itəmat,

⁹ kən otol-w̄ir netəmim itəm koat̄imis motət̄ig ik̄in, kən motən-iarəp kəm ilat məmə, ‘Nərəmərəən rəha Uhgin tatuwa iuəhk̄ir otəmat.’

¹⁰ Məto okəmə nakotuw̄in e taon kit, kən netəmim n̄ikilat təsəgienən otəmat, kən otuw̄in motaliwək e suat̄ip asol m̄in, kən motən məmə,

11 'Nimoulul rəha nisip itəm tətətig e nelkitimat, ekoatoahapispis rəkis, in nəmtətin tatəgətu n məmə nəmotol təsahmenən, kən Uhgın təmapəs itəmat. Məto nəkotəkəike motitun məmə nərəməərən rəha Uhgın tinatuwa iuəhkir rəkis.'

12 Kən iatən nıpahrienən kəm itəmat məmə, Uhgın otol nalpınən asol kəm ilat taprəkis-in nalpınən rəha taon rat əh Sotom aupən."

13 "Itəmat netəm Korasin, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Itəmat netəm Petsaeta, kəsi, nahməən asol otuwa otəmat! Məto-inu emol pap nat pıspis tepət e taon mil rəhatəmat! Kən okəmə emol natımnat mın əh əpəh Taea ne Saeton aupən, okol netəmim əh-ikin əh kəmotəuhlin rəhalat nətəligən e nolən rat mın, kən ilat kəmotuwın e natımnat rat motuwın moatəpələh e nəmtap e nıgəm motəgətu n məmə koatəto tərət agın o rəhalat nolən rat mın.

14 Məto e nian əh itəm Uhgın otol nalpınən kəm netəmim, nalpınən rəhatəmat in otəskasik, maprəkis-in nalpınən rəha netəm Taea ne Saeton aupən ikin.

15 ?Kən itəmat netəm Kapaneam, nikitəmat təht məmə Uhgın otıləs-ipər itəmat e ikin rəha nisaiiən əpəh e nego e neai? !Kəp! Məto Uhgın otıləs-iəhau itəmat nakotuwın ləhau agın, ikin itəmat onəkotaulis ikin."

16 Kən Iesu təmə n-ipən kəm rəhan mın məmə, "Netəmim itəm koatətəlig-in itəmat, koatətəlig-in io. Kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalat kəm itəmat, koatəuhlin məntaalat kəm io, kən netəmim itəm koatəuhlin məntaalat kəm io, koatəuhlin məntaalat kəm suah u itəm təmahl-ipa io."

Netəmim rəha Iesu sepinte-tu kəmoatitəlig

17 Kən netəmim mın rəha Iesu ilat sepinte-tu kəmotitəlig-pa mın, kən nıkilat tətəgien moatən kəm Iesu məmə, "Iərəməərə, nat əpnəpın narmin rat mın, məto nian itimat ekotəghat e nərgəm, kən ilat koatol nəwiatimat!"

18 Kən Iesu təmə n-ipən kəm ilat məmə, "Io emehm Setan təmisi-pər ilis e neai meiuaiu tahmen-pən e nıpitən.

19 Otətəlig-tu. Io enos-ipinə rəkis nəsanənən kəm itəmat, inəh itəmat nəkotitun nequətainən sinek mın ne skopion* mın. Kən nəsanənən itəm iatos-ipinə kəm itəmat, in taprəkis-in nəsanənən rəha tıkimır rəhatat, Setan. Kən okol nat kit təsərəkinən itəmat.

20 Inəh nıpahrienən. Məto nəso tagienən məmə narmin rat mın koatol nəwiatəmat, məto otəgien əm məto-inu Uhgın təməte rəkis nərgitəmat əpəh e nego e neai."

21 Kən e nian əh, Iesu nıkin tətəgien pik e năgienən itəm tətisi-pən e Narmin Rəha Uhgın, kən in təməfak mən məmə, "Tata Uhgın, ik Iərəməərə rəha natımnat rafin ilis e neai ne ləhau e nətueintən. Iatənwiwi ik məto-inu nəməhluaig-in nıpəti natımnat mın u e nıganəmti netəmim itəm kotenatig motitun wir nat. Kən nəmol-arəp kəm netəmim itəm kotahmen-pən əm e nisualkələh məmə okotitun wir. Əwəh, Tata, inu nat kit itəm nakolkeike."

22 Kən Iesu təmətəkəike matəghat kəm ilat məmə, "Rəhak Tata təmegəhan-in-pa rəkis natımnat rafin e nelmək. Tata əm titun Netin. Kən Nətin əm ne netəmim neen, ilat mın əm kotitun Tata. Ilat u netəmim itəm Nətin təmitəpun ilat məmə in otol-arəp Tata rəhan kəm ilat."

10:11: Wək 13:51; 18:6 10:12: Jen 19:24-25; Mat 10:15; 11:24 10:15: Mat 11:20-24 10:16: Mat 10:40; Luk 9:48; Jon 5:23 10:18: Aes 14:12; Nol Əpən 12:7-10,13; Luk 10:15; Jon 12:31; Nol Əpən 20:1-3,10 * 10:19: Skopion in nat kit tahmen e tupə əkəku kit itəm tatakıoah e nıməptən. Tatus itəm, kən titəhmə titəhmə, taprəkis-in milpat o tımar. 10:20: Fil 4:3; Nol Əpən 3:5 10:22: Jon 3:35; 10:15

²³ Kən Iesu təmeirair məghat əm kəm rəhan mīn netəmim məmə, “! Nəkotatig e nəwīrən pahrien məto-inu itəmat nakoatehm e niganəmtitəmat natimnat mīn əh!

²⁴ İatən kəm itəmat məmə, aupən ikin ien mīn tepət, ne kig mīn tepət, kəmotolkeike pik məmə okotehm natimnat mīn u itəm itəmat nakoatehm, məto kəməsotehmən. Kən ilat kəmotolkeike məmə okotəto natimnat mīn itəm nakoatəto, məto kəməsotətəən.”

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəm təwīr kit rəha Sameria

²⁵ Kən e nian əh, ienatig kit e Lou təmətul meiuə əm e nətapəhən kit kəm Iesu məmə otehm-tu okəmə Iesu in tenatig wīr o kəp. In təmən məmə, “?İəgətun, oekahro min-nulan mos nəmegəhən līlīn?”

²⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Lou rəha Moses tatən məmə naka? ?Nian ik nətafin, kən nīpətīn tatən naka kəm ik?”

²⁷ Kən suah un tən-ipən məmə, “Onakəkəike molkeike İərəməərə rəham Uhgīn e nīkim rafīn, ne nəmegəhən rafīn rəham, ne nəsanənən rafīn rəham, ne nətəligən rafīn rəham; kən molkeike mīn ik mīn neen tahmen-pən əm məmə nakatolkeike atīp ik.”

²⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “In ətuatīp un. Okəmə nakatol nəhlan, kən ik onakos nəmegəhən līlīn.”

²⁹ Məto suah əh, in tolkeike əm məmə otəgətun rəhan nolən məmə in etəm ətuatīp, kən in təmətapəh o Iesu məmə, “?Məto pah mīn u ilat io mīn neen?”

³⁰ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Suah kit təmīet Jerusalem kən maliwək meiuaiu matuwīn əpəh Jeriko. Kən e suatīp, iakləh neen kəmotaskəlīm motəmki-rəkis rəhan natimnat, kən motoh kələhəu tīmīseh mətaməhl e suatīp, kən kotagīm motapəs.

³¹ Kən təpəwīr əh, pris kit tatitəp suatīp əh matuwa, məto nian in təməplan suah əh, in təmalīwək mawīlək-in matuwīn.

³² Kən Lifaet† kit tītəp mīn əm suatīp kitiəh muwa, kən nian təməplan suah əh tətəməhl, in təmol əm nat kitiəh mīn mawīlək-in.

³³ Məto etəmim kit rəha Sameria, itəm koatol tīkīmīr ilat netəm Isrel, in mīn tītəp suatīp əh matuwa, kən məplan suah əh tətəməhl. Nian təməplan, nīkin təmahmə ron,

³⁴ kən təmalīwək muwīn iuəhkīr ron, mafəl rəhan nīməgəm mīn e oel ne wain, kən malpin wīr ilat. Kən təmīləs-ipər suah əh mahtu-pər e rəhan togki, kən mīləs mīan əpəh e hotel matehm wīr.

³⁵ Kən kəmən lawīgīn, in təmos məni neen‡ muwīn mos-ipən kəm etəm-iasol rəha hotel, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘Onakatehm wīr suah u, kən okəmə nəkətuatīn rəham neen məni, kən onakən-ipa kəm io nian ekītəlig-pa mīn, pəs io ekos-ipīnə nītāin.’ ”

³⁶ Kən nian Iesu tīnol namnun nəghatən u, kən təmətapəh o ienatig e Lou məmə, “?E rəham nətəligən, suah mīləhal əh, nəkītun məmə iləhal pah təmol təwīr kəm suah əh kəmoh, tahmen məmə in in kit?”

³⁷ Kən ienatig e Lou təmən-ipən məmə, “Etəmim itəm in təmasəkītun suah əh.” Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “İta. İk uwīn mol mīn tahmen-pən əm məmə inu suah əh təmol mihīn ne.”

Iesu təmuwīn latuənu rəha Mata ne Meri

10:24: Mat 11:25-27; 13:16-17 **10:25:** Mat 22:35-40; Luk 18:18 **10:27:** Dut 6:5 **10:27:** Lev 19:18
10:28: Lev 18:5 † **10:32:** Lifaet, ilat netəmim mīn u kotasitu e pris mīn e wək rəhalat, kən koatol wək pīsīn pīsīn mīn əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn. ‡ **10:35:** Nəghatən Kris ətuatīp tatən məmə, “Tenarius kəiu.” Nian suah kit tatol wək nian kitiəh, kən katətou-in tenarius kitiəh.

³⁸ Nian Iesu ne rəhan mɪn netəmim kotaliwək e suatip, kən kəmotiet-arəpən latuənu kit. Kən pətan kit, nərgin u Mata, təmos Iesu e nikin agien muwɪn əpəh e rəhan nimə.

³⁹ Pətan əh, pian kit əh-ikin, nərgin u Meri. Kən Meri təmuwa matəpələh iuəhkir o nelki Iərəməərə matətəlig-in nəgətunən mɪn rəhan.

⁴⁰ Məto Mata, rəhan nətəligən tatuwɪn pik o nolən nagwənən, kən wək tɪnatoh in. Kən təmuwɪn o Iesu mən-ipən kəm in məmə, “?Iərəməərə, tahro? ?Nikim təht məmə tətuatip əm, o kəp, məmə pətan u piak təsasituən lak ne o nolən wək u, kən io pisin əm iatol? Ahl-ipa məmə otuwa masitu lak.”

⁴¹ Məto Iərəməərə təmən-ipən kəm in məmə, “Ei, Mata. Əsətəlig-in pikən natimnat mɪn tepət nəhlan.

⁴² Məto nat kitəh əm in nat keike, kən Meri in tɪnitəpun rəkis nat u itəm in təwir taprəkis, kən okol io esiləs-irəkisən nat əh ron.”

11

Iesu təmatəgətun rəhan netəmim e suatip rəha nəghatən kəm Uhgɪn e nəfakən (Mat 6:9-15; 7:7-11)

¹ Nian kit, Iesu təmatəghat kəm Uhgɪn e nəfakən əpəh ikin kit. Kən nian təmol namnun rəhan nəfakən kəm Uhgɪn, kən rəhan kit etəmim təmətapəh ron məmə, “Iərəməərə, əgətun-tu itimat e suatip rəha nəghatən kəm Uhgɪn e nəfakən, tahmen-pən e Jon Baptais in təməgətun mihin rəhan mɪn.”

² Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian nakotəghat kəm Uhgɪn e nəfakən, onəkotən məmə, ‘Tata Uhgɪn, nərgəm in ilis agɪn, pəs netəmim okotisiai-in.

Pəs rəham nərəmərəən tuwa matig.

³

Nian rafin, os-ipa nagwənən kəm itimat tahmen-in rəha nian roiu.

⁴ Kən afəl rəkis rəhatimat nolən rat mɪn məto-inu itimat esotaskəlɪm-iəkisən e nikitimat nolən rat mɪn rəha netəmim itəm koatol kəm itimat. Kən segəhan-inən itimat ekotuwɪn ima nos-ipən-os-ipənən, ikin itəm mətə oekotakiə motol təfagə rat.’ ”

⁵⁻⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə suah kit tuwa imam ikin lapɪn, kən rəham nagwənən tikə, kən onəkol naka? Onəkuwɪn e nimə rəha ik kit, kən mən-ipən məmə, ‘Io kit, os-ipa nagwənən məsɪn, kən ekos muwɪn magwən suah kit lan itəm təmisi-pən isəu muwa imak ikin roiu lapɪn, kən rəhak nagwənən tikə məmə ekagwən in lan.’

⁷ Kən in otuhalpɪn-pɪnə kəm ik məmə, ‘!Aaah! Atuwɪn, səhgaiirən etimat, enotapɪl rəkis itimat rəhak nisualkələh. Okol esətul mɪnən mos-ipɪnə nagwənən kəm ik.’

⁸ Ekən kəm itəmat məmə, nat əpnəpɪn ik in kit, məto suah un təsolkeikeən məmə in otos-ipɪnə nagwənən kəm ik. Məto iatən nɪpahrienən, nian nakatəkəike matətapəh ron, kən in otətul mos-ipɪnə natimnat rafin kəm ik itəm nakolkeike.

⁹ “Kən tol nəhlan ekən kəm itəmat məmə, otətapəh-in kəm Uhgɪn o natimnat, kən in otos-ipɪnə kəm itəmat. Kən otegəs-in, kən nakotehm. Kən otəht-əht toa, kən toa oterəh otəmat.

¹⁰ Ekən nəhlan məto-inu netəmim rafin itəm koatətapəh-in, kən okoatos. Kən netəm mɪn u itəm koategəs-in, kən okoatehm. Kən netəmim itəm koatəht-əht toa, kən toa oterəh olat.

¹¹ “Itəmat tata mɪn. ?Itəmat kit, nian nətɪn tatətapəh-in nəm, məto in tatos-ipən sinek? !Kəp!

12 ?O nian in tatətapəh-in noanahli-məniḡ, məto in tatos-ipən skopion?* !
Kəp!

13 Nat əpnapin itəmat netəm nakotərat, məto nakoatos-ipən natimnat wir min kəm nenətitəmat min. Məto Tata Uhgın əpəh e nego e neai, nolən rəhan in təwir pik maprəkis-in nolən rəhatəmat, kən nıpahrienən, in otos-ipən Narmın Rəhan kəm netəm min u itəm koatətapəh-in ron.”

*Netənim neen kəmoatən məmə Iesu tatol wək e nəsanənən rəha Setan
(Mat 12:22-30, 43-45; Mak 3:20-27)*

14 Kən e nian kit, suah kit əh-ikin itəm narmın rat tətətig lan, kən tol məmə in təruru nəghatən. Kən Iesu təməhg-iarəp narmın rat əh, kən suah əh təmətuoun matəghat, kən netənim narmilat təmiwıḡ pik ron.

15 Məto netənim min əh neen koatən məmə, “Pielsepul u in etəm-iasol rəha narmın rat min, in əm əh təmos-ipən nəsanənən kəm suah u məmə in otəhg-iarəp narmın rat min e netənim.”

16 Kən netəm pisin neen min kəmotətapəh o Iesu məmə in otol-tu nat pispis kit e nəsanənən itəm tətisi-pən e nego e neai məto-inu, ilat kotalkeike məmə okotitun-tu məmə Iesu in etənim pah.

17 Məto Iesu tinitun rəkis nətəligən min rəhalat, kən təmən məmə, “Okəmə netənim e kantri kit koator ilat min, kən okotərkın rəhalat kantri, kən nərəmərəən otisas mikə. Kən tahmen-pən əm, e latuənu kit, okəmə netənim lan koator ilat min, kən okotərkın aḡin-əh latuənu u.

18 ?Kən okəmə netənim rəha Setan koator ilat min, kən otahro nulan rəhan nərəmərəən otətətig? İatən min-nulan məto-inu nakoatən məmə iatəhg-iarəp narmın rat min e nəsanənən rəha Pielsepul.

19 ?Kən okəmə io, iatəhg-iarəp narmın rat min e nəsanənən rəha Pielsepul, kən tahro e rəhatəmat min netənim, ilat koatəhg-iarəp narmın rat min e nəsanənən rəha pah? Tol nəhlan, ilat okotakil rəhatəmat min nəghatən məmə in neıueıuəən.

20 Məto okəmə io iatəhg-iarəp narmın rat min e netənim e nəsanənən rəha Uhgın, kən tatəgətun məmə nərəmərəən rəha Uhgın tınuwa rəkis otəmat.

21 “Nian etəm rəhan nəsanənən tepət tatəmık natimnat rəha nəluagınən, tatətul matıp matehm wir rəhan nimə, inəh rəhan natimnat okotətig wir əm.

22 Məto nian etəm pisin kit min itəm rəhan nəsanənən taprəkis-in in, otuwa muəmou mətian mətian tol win lan, in tatos-irəkis rafin rəhan natimnat rəha nəluagınən itəm təmələhəu-pən rəhan nətəligən lan, kən in otoor natimnat rafin rəha suah əh kəm rəhan min netənim.

23 “Etəm u itəm təsuarisig-inən io, in rəhak tıkimir. Kən etənim u itəm təsərgətəinən sipsip min, in tatol ilat kotagım atit.”

24 Kən Iesu təmən məmə, “Nian narmın rat tətiet e suah kit, kən in tətən əpəh ikin kıkə-kıkə ikin nəhau tıkə lan mategəs-in ikin otameg ikin, məto təsəplanən. Kən in tatən məmə, ‘Pəs ekıtəlig-pən e rəhak nimə itəm emisi-pən ikin aupən.’

25 Kən nian in tatıtəlig-pa, mehm rəhan nimə kəmafəl təpiə wir, kən natimnat rafin koatis wir.

26 Kən in otuwın mit min narmın rat sepın min motuwa itəm kotərat kotəprəkis-in in. Kən okotuwın min imə motətig e nəmegəhən rəha suah u. Kən suah u, aupən rəhan nəmegəhən tərət, məto roiu tınərat pik aḡin-əh.”

27 Nian Iesu tatən nəghatən əh, pətagwəhl kit tagət əfəməh məmə, “Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwıran kəm pətan itəm təmemək-in ik, kən mətapinahin ik.”

28 Kən Iesu təmə, “Nıpahrienən, məto Uhgın otawte-in rəhan nəwıran taprəkis kəm netənim itəm koatəto nəghatən rəhan, kən moatol.”

* 11:12: Skopion - afın-tu futnot əpəh Luk 10:19 11:15: Mat 9:34; 10:25 11:16: Mat 12:38 11:22: Kol 2:15 11:23: Luk 9:50 11:27: Luk 1:28,42,48

*Nəmtətin rəha Jona**(Mat 12:38-42; Mak 8:12)*

²⁹ Kən nian netəmim kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha Iesu, kəmotuwa tepət məsin mən, kən Iesu təmə, “Itəmat netəm roiu ne, itəmat nol təfagə rat agin. Itəmat nakotolkeike məmə nakotehm nat pispis u nəmtətin kit. Məto okol Uhgın təsos-ipinəən nəmtətin kit kəm itəmat. Məto Uhgın otos-ipinə nəmtətin kitəh əm kəm itəmat, inəh nəmtətin rəha Jona.

³⁰ Tahmen əm e Jona itəm təmuwa nəmtətin kit tatuwin o netəmim rəha taon u Nineva aupən, e nolən kitəh mən əm, io Nəti Etəmim ekuwa nəmtətin rəha netəmim u-roiu ne.

³¹ Kən e nian əh itəm Uhgın otakil netəmim rafin, kən kwın rəha nəptən pis ikın, in otətul mən-iarəp məmə itəmat netəm nakotərat. Otıtun nənən nəhlan məto-inu, in təmıet e nıkalin nəptən əpəh isəu agin, kən maliwək muwa məmə otətəto nəghatən rəha Kig Solomon itəm tenatig wir. Kən otəplan-tu, suah kit itəm ilis taprəkis-in Kig Solomon tinuwa.

³² Kən netəmim rəha Nineva okotətul e nian Uhgın otakil netəmim rafin lan, kən ilat okotən məmə itəmat nəmotol nolən tərat. Kən ilat kotıtun nənən nəhlan məto-inu, nian ilat kəmotəto nəghatən rəha Jona, ilat kəmotəuhlin ilat e nolən rat mən rəhalat. Kən roiu, suah kit ikın-u itəm in ilis taprəkis-in Jona.”

*Nəhag-əhagən rəha lait**(Mat 5:15; 6:22-23)*

³³ Kən Iesu təmə məmə, “Suah kit tikə itəm tətasiəpən e lait, kən uarisig in tatəhluaig-in, o tətaii-pən e nıpəg kitəh. Kəp. Məto nian etəmim tətasiəpən e lait, otəkəike mətu-pər e nig rəha lait məmə netəmim itəm okotuwa e nıpəg noa nimə, kən moatehm nəhag-əhagən rəha lait o nəplanən natımnat.

³⁴ Nıganəmtım in tahmen e lait itəm tatos-ıpən nəhag-əhagən kəm nıpətım. E nian nıganəmtım mil kuəwir, tahmen əm məmə nıpətım tərıoah e nəhag-əhagən. Məto nian nıganəmtım mil kuərat, tahmen əm məmə nıpətım tərıoah e napınəpən.†

³⁵ Kən tol nulan, ik onakəkəike matehm wir məmə nəhag-əhagən e rəham nəmegəhən, in sənəmə napınəpən.

³⁶ Kən okəmə rəham nəmegəhən in tərıoah wir e nəhag-əhagən, napınəpən in otıkə agin lam, kən nəhag-əhagən in tətasiəgəpın wir rafin rəham nəmegəhən, tahmen-pən əm e nəhag-əhagən rəha lait tətasiəgəpın ik.”

*Iesu təməghat əskasık kəm Farisi mın ne ıəgətun mın rəha Lou**(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;**Luk 20:45-47)*

³⁷ Kən nian Iesu təməghat rəkis, kən Farisi kit təmuwa mən-ıpən kəm in məmə okian muagwən e rəhan nimə. Kən Iesu təmalıwək muwin əpəh imə matəpələh e nıkali tepıl o nagwənən.

³⁸ Kən Farisi apon təməut ron narmın təmiwig nian təməplan məmə Iesu təsaıkuəsən pıtən e nelmın uarisig təpanagwən.

³⁹ Kən İərəmərə təmə kəm in məmə, “Itəmat Farisi mın, nəkotahmen əm e kap ne plet itəm nakotaıkuəs elat əpəh ihluə əm, məto əpəh e nıpəgnoalat, kotapın. Itəmat nakotərıoah e naumısən ne nəratən.

⁴⁰ !Itəmat nakotalməl pik! ?Nıkitəmat tatəht o kəp məmə, Uhgın itəm təmol nıpətım, in təmol mın nıkitəm? !Əwəh!

11:29: Mat 16:4 **11:31:** 1 King 10:1-10 **11:32:** Jona 3:5-10 **11:33:** Mak 4:21; Luk 8:16

† **11:34:** Nıpətın kit rəha “nıganəmtım mil kuəwir” təmə, ik etəm kit itəm nıkim tagien o nasıtuan netəmim e rəham məni. Kən nıpətın kit rəha “nıganəmtım mil kuərat” təmə, ik iaumıs kit. Nıpətın kit mın rəha “nıganəmtım mil kuəwir” təmə, rəham nətəlıgan kitəh əm o Uhgın.

41 Mæto otos-ipən kəm ian-rat mīn e nikitəmat agien, kən natimnat rafin ihluə ne imə kotətuatip motəwīr.

42 “!Mæto itəmat Farisi mīn, nahmæən asol otuwa otəmat! Itəmat nakotətəu-pən wīr nimismisi Lou mīn, tahmen e tait rəha nimali nig mīn itəm nəmiəwīlat tatəpien o nolən nagwənən. Mæto nakotəuhlin məntaatəmat o nat asol mīn rəha Lou, inəh nəsolələn nat itəm tətəuətīp mīn kəm netəmim, kən məsotolkeikeən Uhgīn. Nəkotəkəike motol nolən wīr mīn asol əh, kən məsotaluinən nətəu-pən wīr mīnən nimismisi Lou mīn rafin.

43 “Itəmat Farisi mīn, nahmæən asol otuwa otəmat, mæto-inu nakotolkeike məmə onəkotuwīn motəpələh aupən e nimə rəha nuəfiminən. Kən e maket, nakotolkeike məmə netəmim okotiləs-ipər nelmīlat kəm itəmat o nisiaiien itəmat.

44 “Itəmat Farisi mīn, nahmæən asol otuwa otəmat, mæto-inu itəmat nəkotahmen e suwīt itəm kotəmkimik, mæto kəsītun ətuatīpən məmə in hiə, kən netəmim kotaliwək pikən lan motəruru, motol rəhalat nəmegəhən tətəmkimik.”‡

45 Kən iəgətun kit rəha Lou təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Nian nakatən nəghatən mīn u, kən tatərəkīn mīn itimat.”

46 Kən Iesu təmə, “!Iəgətun mīn rəha Lou! Nahmæən asol otuwa otəmat mæto-inu, itəmat nakoatəlīn-pər nat figəm mīn itəm tiəkis məmə netəmim okoatəmīk.§ Mæto nəsotasituən məsīn e noanelmītəmat məmə onəkotasitu elat o nəmikən natimnat mīn əh.

47 “Nahmæən asol otuwa otəmat mæto-inu əpəh e suwīt mīn rəha ien mīn rəha Uhgīn aupən, nakoatiləkīn nimə wīr mīn, kən nakoatən məmə nakoatisiai-in ilat. Mæto nakoteiuə. Tipītəmat mīn əm kəmotohamnu ilat.*

48 Inəh itəmat nakoatən-iarəp məmə nakotegəhan-in natimnat mīn əh itəm tipītəmat mīn kəmoatol aupən, inəh kəmotohamnu ien mīn, kən itəmat nəkoatol namnun e rəhalat wək nian nakoatiləkīn suwīt mīn rəhalat.

49 “Kən o nat əh, Uhgīn itəm tenatīg təmən məmə, ‘Io ekahl-ipən rəhak ien mīn ne aposol mīn kotuwīn motəghat kəm ilat, kən ilat okotītəp motol nəratən kəm neen, kən motohamnu neen.’

50 Tol nəhlan, Uhgīn otakil itəmat tahmen məmə itəmat əm nəmotohamnu ien mīn rafin rəhan, kən in otol nalpīnən kəm itəmat o nimisən rəhalat, ilat itəm kəmotatīg e nətuounən rəha nətueintən mætoarus-pa u-roiu,

51 ien mīn rafin itəm kəmotohamnu tətəuoun e Epel mætoarus-pən Sekaræa, itəm təmimīs e Nimə Rəha Uhgīn ilugīn e olta ne nimə.† Nīpahrienən, itəmat roiu ne, Uhgīn otol nalpīnən kəm itəmat.

52 “Itəmat iəgətun rəha Lou, nahmæən asol otuwa otəmat mæto-inu suatīp kit əh-ikīn itəm tatəgətun nat naka itəm Uhgīn tolkeike. Itəmat nəkotītun suatīp əh, mæto nakotəhluaig-in məmə netəmim kotəruru. Itəmat nəkəsotətəu-pənən, kən nakahtosīg-in netəmim məmə ilat mīn kotəruru nətəu-pənən.”

53 Nian Iesu təmīet e nimə əh mīnətaliwək matuwīn, kən iəgətun mīn rəha Lou ne Farisi mīn, neməha təmōl ilat. Tətəuoun e nian əh, kəmotuwa rəhan tikimīr mīn. Koatərakin-pən nəghatən əskasik tepət kəm in

54 məmə okoteam-in nīpəgnəmtīn neen e nəghatən rəhan itəm təsahmenən.

‡ **11:44:** Lou rəha netəm Isrel tatən məmə, okəmə suah kit otek etəm təmimīs, kən in tamkimik e Lou. Tol nəhlan, ilat kotəkəike motol mak wīr e ikīn rəha suwīt mīn məmə netəmim kəsotaliwək pikən lan. § **11:46:** “Nat figəm” itəm Iesu tatəghat-in, in lou əlkələh mīn tepət tətət rəha noanol rəha Isrel.

* **11:47:** Iesu tatəhai Farisi mīn mæto-inu koatən məmə koatisiai-in ien mīn aupən. Mæto ilat kəsotolən natimnat itəm ien mīn kəmoatən. † **11:51:** E Naoa Rəha Uhgīn əpəh e Oltesteman, Epel in ien aupən agīn, kən Sekaræa in namnun. Afīn-tu Jen 14 ne 2 Kron 24:22.

12

*Nəghatən mīn rəha nem əskasikən
(Mat 10:19-20, 26-33; 12:32)*

¹ Kən e nian əh, netəmim tepət kəmotuwa kitiah, okol kafin kəruru. Məto netəmim tinepət pik, kən moatəhg-irəkis-əhg-irəkis ilat mīn. Kən Iesu təmətuoun matəghat kəm rəhan mīn netəmim məmə, “Itəmat, nakoatəto itəmat o is rəha Farisi mīn, is u in nolən rəhalat itəm rəhalat nənən təwir, məto nīkilat tamkimik.

² Natimnat itəm etəmim tatol anion, Uhgīn təpaniləs-iarəpa tagəhag ikīn. Kən natimnat itəm etəmim tatəhluaig-in, kən Uhgīn təpaniləs-iarəpa, netəmim okotəplan.

³ Natimnat itəm nakoatən e napinəpən, kən netəmim okotəto e nərauiəgən. Kən natimnat itəm nakoatən anion e nīpəgnoa nīmə, kən netəmim kəpanotən-iarəp ihluə, netəmim rafin okotəto.

⁴ “Rəhak mīn netəmim, ekən kəm itəmat məmə, əsotəginən netəmim itəm kotitun nohamnuən nīpətītəmat, məto uarisig, okol kəsotol mīnən nat kit tərət kəm itəmat.

⁵ Məto iatən-iarəp etəmim u kəm itəmat itəm tətuatip məmə onakoatəgin. Onəkotəkəike motəgin Uhgīn, məto-inu nian in otohamnu suah kit, in titun nərakīn-pənən in e nīgəm asol. Əwəh, nīpahrienən, ekən kəm itəmat məmə nakoatəkəike motəgin Uhgīn.

⁶ Mənīg əlkələh mīn, katol-salim-in ilat tepət nəmtin məni əkəku əm, məto Uhgīn təsaluin aɡin-əhən kit.

⁷ Əsotəginən, məto-inu Uhgīn tolkeike itəmat taprəkis-in mənīg mīn tepət. Nīpahrienən, Uhgīn təmafin mitun wir noanutəmat rafin.

⁸ “Ekən kəm itəmat məmə, okəmə etəmim tatən-iarəp e nīganəmti netəmim məmə in rəhak kit, kən io Nəti Etəmim, io mīn ekən-iarəp e nīganəmti nagelo mīn rəha Uhgīn məmə in rəhak etəmim.

⁹ Məto okəmə etəmim tatən-iarəp e nīganəmti netəmim məmə in sənəmə etəmim kit rəhak, kən io ekən-iarəp e nīganəmti nagelo mīn rəha Uhgīn məmə suah u in sənəmə etəmim kit rəhak.

¹⁰ Kən etəmim itəm tatən nəghatən rat e Nəti Etəmim, Uhgīn otafəl rəkis rəhan təfagə rat. Məto etəmim itəm tatəghat rat e Narmīn Rəha Uhgīn, okol Uhgīn təsafəl rəkisən rəhan təfagə tərət.

¹¹ “Kən nian koatiuw-iarəp itəmat e nīmə rəha nuəfiminən, ne e nīganəmti iərəməmə mīn, ne netəm-iasol mīn məmə okotiuw-iarəp itəmat motakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat, kən nīkitəmat təsəht pikən məmə onəkotəhro min-nulan kuhalpin rəhalat nəghatən,

¹² məto-inu e nian ətuatip əh, Narmīn Rəha Uhgīn otəgətun itəmat e nəghatən naka itəm itəmat onakoatəghat-in kən moatən kəm ilat.”

Nimaa nəghatən e etəmim rəhan nautə tepət rəhn-kapə tikə

¹³ Kən netəm mīn əh kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun. Tata rəhak tinimis rəkis. Awi, uəh niki piak məmə otoor natimnat rəha tata rəhatimlau məmə otos-ipa rəhak neen, itəm tata təmələhəu məmə rəhak.”

¹⁴ Məto Iesu təmən kəm in məmə, “Rəhak etəmim, rəhak tikə e nətəligən u rəhatəmlau o noorən rəhatəmlau natimnat.”

¹⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Oatəto wir itəmat. Otahtosig-in wir itəmat məmə onəkəsotuwamən itəmat iaumis mīn, məto-inu nəukəti nəmegəhən, in sənəmə nautə tepət.”

¹⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, “Suah kit, rəhan nautə tepət, kən rəhan nasumən tatol nipətın tepət.

¹⁷ Kən təmən-ipən atıp kəm in məmə, “?Oekahrol min-nulan, məto-inu rəhak nimə min kinəsotahmenən məmə ekəlin-pən nigak nagwənən min lan?”

¹⁸ “Kən in təmən məmə, “Təwir məmə ekol nulan. Ekəmki-rəkis nimə min u, kən ekiləkin nimə neen min itəm iahgin məsin. Kən ekəlin-pən nigak nagwənən, ne rəhak nautə min ikin.

¹⁹ Kən ekitun nənən məmə, rəhak natimnat tepət tepət tahmen o nup tepət. Kən roiu ekameg, mətagwən, matənim, kən matəto nagienən təwir əm nulan matuwın.’

²⁰ “Məto Uhgın təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik ialmə! Roiu əm lapın, onakimis. ?Okahrol rəham natimnat u tatəməhl nəmargətain?’ ”

²¹ Kən Iesu təmən məmə, “Uhgın otol əm nəhlan kəm netənim itəm ko-targətain nautə tepət məmə in rəhalat, məto nikin təsəht pikən nolən wir min itəm Uhgın tolkeike.”

*Əsotətəlig pikən natimnat rəha nipətitəm
(Mat 6:19-21, 25-34)*

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan netənim min məmə, “Məto-inu o nolən əh, iatən kəm itəmat məmə, nəsotətəlig-in pikən natimnat rəha nəmegəhən rəhatəmat məmə onəkotun naka, kən məsotətəlig-in pikən natimnat rəha nipətitəmat məmə onəkotuwın-in natimnat naka.

²³ Əsotətəlig-in pikən məto-inu nəmegəhən rəhatəmat taprəkis-in nagwənən, kən nipətitəmat taprəkis-in napən min rəha nuwın-inən.

²⁴ Otəplan-tu mənig min, ilat kəsotasumən, kən məsotəuləkən, kən rəhalat nimə rəha nagwənən tikə, məto Uhgın tətəgwən ilat. !Məto Uhgın tolkeike pik itəmat taprəkis-in mənig min!

²⁵ ?Nikitəmat təht məmə rəhatəmat nətəligən pik titun nolən rəhatəmat nəmegəhən təfəməh? !Kəp! Nolən rəha nətəligən pik təsafin-pənən aua kitiah əm e rəhatəmat nəmegəhən.

²⁶ ?Məto okəmə itəmat nəsotitunən nolən nat əkəku kit tol nəhlan, tahro nakoatətəlig-in pik natimnat pisin pisin min e nəmegəhən rəhatəmat?

²⁷ “Nikitəmat təht-tu nolən rəha nəgui-nig min itəm koatəguin. Ilat kəsotol wəkən, məsotəhlən rəhalat napən. Məto ekən kəm itəmat məmə aupən, Kig Solomon rəhan nautə tepət, kən rəhan napən təwir pik, məto rəhan napən min kəsotəwirən taprəkis-in nəgui-nig min.

²⁸ Nəgui-nig min əh koatətul rəha nian kitiah əm, kən olawigin, netənim kotaan ilat e nigəm, məto Uhgın in tatol ilat kotəwir kotəwir. ?Kən nikitəmat təht məmə in otos-ipinə napən kəm itəmat, o kəp? !Əwəh! Rəhak netənim, rəhatəmat nahatətəən in natiəkəku əm.

²⁹ “Təsəwirən məmə nikitəmat tatəht pik natimnat o nəmegəhən rəhatəmat, kən nian rafin nakotegəs-in nagwənən nigitəmat ne nənimən nimitəmat.

³⁰ Nikitəmat təsəht pikən natimnat min əh, məto-inu netəm kəsotahatətəən e Uhgın, ilat koategəs-in natimnat min əh. Rəhatəmat Tata in titun natimnat itəm nəkotəkəike motos o nəmegəhən rəhatəmat.

³¹ Məto nakotətəlig-in pik natimnat rəha nərəmərəən rəha Uhgın motol tətul aupən e nəmegəhən rəhatəmat, kən in otos-ipinə min kəm itəmat natimnat min rəha nəmegəhən ikin-u e nətueintən.

³² “Əsotəginən, itəmat sipsip min u rəhak itəm itəmat noan məsin əm, məto-inu Tata rəhatəmat nikin tagien pik məmə onəkotatig ahgin rəhan nərəmərəən, kən in otehm wir itəmat, kən itəmat min onəkotərəməre itəmat min.

³³ Otolosalim-in rəhatəmat natimnat min, kən motos-ipən məni lan kəm ian-rat min. Nian nəkotol təwir min-nulan, in tahmen-pən məmə nəkotol rəhatəmat pokis rəha məni itəm otəsəratən nian kit, kən nakotələhəu-pən rəhatəmat natimnat itəm təwir əpəh e nego e neai. Kən ikin əh, okol iakläh min kəsotuwınən iuəhkır motakläh-in, kən okol win min kəsotərəkinən natimnat min əh.

³⁴ İatən nəhlan məto-inu, ikin pəhrüən rəhatəmat natimnat wir min koatəməhl ikin, kən nikitəmat otəkəike matəht natimnat min əh-ikin əh.”

Netəmim rəha İesu kotəkəike moatətul matip o rəhan nuwamən

³⁵ Kən İesu təmən məmə, “Pəs nəkoatətul matip nian rafın, tahmen-pən əm məmə nakoatuwin-in napən min rəha wək, kən moatehm wir məmə rəhatəmat lait otatüəp e nian rafın.

³⁶ Onəkotəkəike motahmen-pən e iolwək min rəha iərəməərə kit itəm tətisi-pən e lafet kit rəha marit. Kən nian in tatuwa matəht-əht toa, kən roiu əm, ilat koaterəh e toa məmə otuwa imə.

³⁷ İolwək min itəm koataiir moatətul matip nian iərəməərə tatuwa, ilat okotehm motos nəwirən rəha iərəməərə. Nipahrienən ekən kəm itəmat məmə, in otuwın-in napən rəha wək, kən maun-in ilat məmə okotuwa kəpələh, kən in otehm wir ilat mətagwən ilat.

³⁸ Kən okəmə iərəməərə tatuwa lapın e napinəpən tınəlis kinkin lan, e nian məniğ min kinotətuoun kinoatimnən lan, məto iolwək min ilat koatətul matip əm, kən in otol təwir ağın kəm ilat.

³⁹ Kən itəmat nəkotəkəike motitun məmə, okəmə suah kit titun nian ətuatip itəm iakläh otuwa e rəhan nimə məmə otakläh, kən in okol təsapılən, in tatətul matip matehm wir rəhan nimə məmə iakläh otəsuwamən imə.

⁴⁰ Kən itəmat, nian rafın nəkotəkəike moatətul matip məto-inu io Nəti Etəmim ekuwa min e nian itəm itəmat nakəsotitunən.”

⁴¹ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “İərəməərə. ?Nakatuəh nimaa nəghatən rəhatimat əm, o rəha netəmim rafın?”

⁴² Kən İərəməərə tatən məmə, “?Pah u in iolwək itəm tenatig kən tatol rəhan wək e nian min rafın e nolən itəm təwir? ?Kən iərəməərə kit otıləs-ipər pah in otuwa etəm-iasol rəha iolwək min e nimə rəhan məmə in otoor nagwənən niği iolwək min rafın e nian ətuatip rəhan?”

⁴³ Kən nian iərəməərə rəha suah əh tətiet-arəpa, kən məplan məmə in tatol-wir rəhan wək, kən in otol təwir kəm iolwək əh.

⁴⁴ Nipahrienən iakatən kəm itəmat məmə, iərəməərə in otıləs-ipər iolwək əh tuwa mol etəm-iasol lan məmə in otərəməərə e natimnat rafın rəhan.

⁴⁵ ?Məto tahro? Kəm-naka iolwək un nikin otəht məmə, ‘Rəhak etəm-iasol təsuwamən nuwəh. Okotəsuwa uəhaiən.’ Kən iolwək əh tınətuoun matoh iolwək min nipitan ne nəman, kən muwin mətagwən matənim mətapıs. ?Kən iərəməərə otol naka?

⁴⁶ İərəməərə rəha suah un otiet-arəpa ron e nian kit itəm in təməsitunən kən məsətul matipən ron. Kən iərəməərə otos-ipən nalpinən asol kəm in, kən otıləs-ipən in tuwin matig ilat netəm min u itəm kəsotolən rəhan nəghatən.

⁴⁷ “İolwək əh itəm tinitun rəkis nəghatən rəha iərəməərə rəhan, məto in təsətul matipən məmə otol wək min əh, kən okoh in tətə nahməən.

⁴⁸ Məto iolwək itəm in təsitunən nəghatən min rəha iərəməərə, kən matol natimnat itəm təsətuatipən itəm otəkəike mos nalpinən ron, kən okoh matig əm iolwək u. Etəmim itəm Uhgın tatos-ipən natimnat tepət kəm in, in otəkəike

mol natimnat tepət. Kən etəmim itəm katələhəu-pən natimnat tepət e nelmin, okatətapəh-in min natimnat tepət ron.”

Iesu tatol netəmim koatoor ilat min

⁴⁹ Kən Iesu təmən məmə, “Emuwa məmə ekəhlman nigəm e nətueintən, kən okəmə roiu əh nigəm əh tinatuəp rəkis, kən nikik otagien.

⁵⁰ Nian əskasik kit itəm otuwa e rəhak nəmegəhən, tahmen e nolə baptais kit, kən nikik titahmə lan mətoarus-pən tinol namnun.

⁵¹ ?Nikitəmat təht məmə emuwa məmə ekələhəu nəməlinuən e nətueintən? !Kəp! Eməsuwamən məmə ekələhəu nəməlinuən, məto emuwa məmə ekol netəmim kotoor ilat min.

⁵² Kən tətouon u-roiu, okəmə netəmim faif e latuənu kit, kən kotoor ilat min, kisil katəhaləhai kəiu, kən kəiu katuəhai kisil.

⁵³ Tata in otəhai nətin iərman, kən nətin əh otəhai rəhan tata. Kən mama in otəhai nətin pətan, kən nətin əh otəhai rəhan mama. Kən pətan otəhai uhun, kən uhun otəhai nəgon.”

*Netəmim okotəkəike motitun nəmtətin min
(Mat 16:1-4; Mak 8:11-13)*

⁵⁴ Kən in təməghat min kəm nimanin netəmim matən məmə, “Nian nakotehm nimal napuə min okotə, kən nakotən uəhai əm məmə otəfik, kən otol mihin.

⁵⁵ Kən nian nəkotəplan məmə nuwig təmiləs kərpəp,* nakotən məmə napeapeən otuwa, kən otol mihin.

⁵⁶ !Ei! !Rəhatəmat nənən təwīr, məto nikitəmat tamkimik! Itəmat nakoatəmə nakotitun pik natimnat min, kən motitun nehmən nīməptən ne neai, kən nakotitun məmə nian otuwa min-nulan, kən otol nəhlan. ?Məto tahro nakəsotitunən nīpəti nəmtətin min itəm nakoatəplan əh-roiu?

⁵⁷ “?Tahro nakəsotitəpunən suatip itəm tətuatip məmə onəkotətəu-pən?

⁵⁸ Nian suah kit otiləs ik nakuwīn e kot, kən nian natualiwək e suatip, kən təwīr məmə nakuaupən muəghat muən wīr rəhatəmlau nəratən. Okəmə nəkəsioal mihinən, kən otiləs ik muwīn e kot, kən etəm-iasol rəha kot otegəhan-in-pən ik e nelmi polis, kən polis otiləs ik muwīn mahtosiğ-in ik e kalapus.

⁵⁹ İatən kəm ik məmə, okəmə tol nəhlan, okol nəsietən e kalapus mətoarus nakətou rafin ağın nalpīnən rəham.”

13

Netəmim okotəkəike motəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min

¹ Kən e nian əh, netəmim neen kəmotuwa kən-ipən kəm Iesu məmə netəm Kalili neen koatoh nat megəh min məmə okotol sakrifais lan kəm Uhgīn, kən nian kitəh min əm, mopael min rəha kapman u Pailat kəmotuwa motohamnu ilat, kən nitalat nat megəh min kəmotol əm kitəh kətaiu.*

² Kən Iesu təmən-ipən məmə, “?Tahro? ?Nikitəmat təht məmə nīmīsən əskasik tol min-nulan rəha netəm Kalili əh, tatəgətun məmə ilat netəm rat taprəkis-in netəmim rafin rəha Kalili?

³ !Kəp! İatən kəm itəmat məmə təsol mihinən nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimīs.

12:48: Mat 10:34-36 **12:50:** Mak 10:38-39 **12:53:** Maeka 4:6 * **12:55:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Nian nakotəto nīmətag itəm tətisi-pis,” məto-inu əpəh İsrəl, napeapeən tatuarisig nīmətag itəm tətisi-pis. **12:59:** Mat 5:25-26 * **13:1:** Netəm İsrəl kəmotaut o nīmīsən rəha netəm min əh məto-inu ilat koatatig e Nīmə Rəha Uhgīn u tasim, kən moatol nat itəm Lou tatən. **13:2:** Jon 9:2

⁴ ?Kən tahro e netəm eitin rəha Saeloam itəm nimə əfəməh təmiet məfətain ilat kotimis? ?Nikitəmat təht məmə natimnat min əh tatəgətun məmə nəmegəhən rəhalat tərət taprəkis-in netənim rafin əpəh Jerusalem?

⁵ !Kəp! İatən kəm itəmat məmə təsol mihinən nəhlan. Məto okəmə itəmat nakəsotəuhlinən itəmat e nolən rat min rəhatəmat, kən itəmat min onəkotimis.”

⁶ Kən təmuəh nimaa nəghatən u məmə, “Etənim kit təməfe nig kit əpəh e rəhan nasumən, nərgin u fik. Kən nian nup min neen təmuwa minuwın rəkis, suah u təmuwın nian tepət mateam-in noa nig u, məto tikə, məto-inu təsoeən.

⁷ Kən in təmən kəm suah u tatehm nasumən məmə, ‘Əplan-tu. Emuwa mateam-in noa fik u minos nup kisil, məto esəhmən noa nig kit ne. Ahtihl rəkis. Təsəwırən məmə tatətulosig e niməptən rəha nasumən.’

⁸ Kən suah u tatehm nasumən tuhalpın rəhan nəghatən məmə, ‘Etəm-iasol, əpəs əm tos nup kitiəh min əm. Kən ekel nisip mitalau e nəukətin, kən masitu lan məmki-pən nisip wır.

⁹ Kən okəmə tatoe e nup əh-ikin, kən təwır əm. Məto okəmə kəpə, ik nəkitun nəte rəkisən.’ ”

Iesu təmol-wır pətan kit e Sapat

¹⁰ Kən e Sapat kit, Iesu tatəgətun netənim əpəh imə e nimə kit rəha nuəfiminən.

¹¹ Kən pətan kit əh-ikin itəm narmin rat tətətig lan e nup eitin, kən tatol məmə məntaan tatəfaiu e nian rafin, kən məsətul ətuatipən.

¹² Kən nian Iesu təməhm in, kən təmaun-in məmə otuwa ron, kən tatən kəm in məmə, “Pətan. İo iatikis rəkis rəham nimisən, kol təsaskəlim minən ik.”

¹³ Kən Iesu təmələhəu-pən nelmin lan, kən əmun roiu agin-əh min əm, təmətul ətuatip minəwır, kən minatənwiwi Uhgın.

¹⁴ Məto etəm-iasol rəha nimə rəha nuəfiminən, nikin təmahmə məto-inu Iesu təmol-wır pətan u e nian rəha Sapat. Kən in təmən-ipən kəm netənim məmə, “Nian sikis rəhatəmat o nol wəkən. Nəkotitun nuwamən e nian min əh məmə in otol-wır itəmat lan, məto e nian rəha Sapat, okol nəsothuamən lan.”

¹⁵ Kən İərəməərə təmən-ipən kəm in məmə, “!Rəhatəmat nənən təwır, məto nikitəmat tamkimik! ?Pah u e nikitəmat e nian rəha Sapat, kən təsikisən rəhan pəlik o togki itəm təməru ətain, masig muwın tətənəm nəhau? !Kəp! İtəmat rafin nəkoatol min-nəhlan.

¹⁶ Məto pətan əh, in noanol kit rəha Epraham, itəm Setan təməlis o nup eitin. Tətuatip əm məmə io ekəike mikis kən mosmegəh in e nian rəha Sapat.”

¹⁷ Kən nəghatən rəha Iesu təmol rəhan tikimır min kəmotaulis. Kən netənim rafin, nikilat tətəgien o wək wır agin min itəm Iesu tatol ilat.

Iesu təmuəh nimaa nəghatən kəiu e nəərəməərən rəha Uhgın (Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Kən Iesu təmən məmə, “?Nərəməərən rəha Uhgın in tahmen e naka? ?Kən io oekən nəghatən naka kən məgətun lan?

¹⁹ Nərəməərən rəha Uhgın, in tahmen-pən e noa nəpik† itəm natiəkəku, kən suah kit təmiləs məfe e rəhan nasumən. Kən nikutin tinəwiə minol iahgin, kən məniğ ilis min kotuwa moatol-pən nimaalat e nelmin min.”

²⁰ Kən təmən min məmə, “?İatəgətun nəərəməərən rəha Uhgın məmə in tahmen-pən e naka?

²¹ In tahmen-pən e is noan məsin itəm pətan kit tətətkin e flaoa tepət itəm kəmol-pən e pesin asol, kən tətəhl flaoa rafin tətəsis matol iahgin.”

13:7: Luk 3:9 **13:8:** 2 Pita 3:9,15 **13:14:** Eks 20:9-10; Dut 5:13-14 **13:15:** Luk 14:5 † **13:19:** Nəghatən Kris ətuatip tətən məmə, “nikuti mastat.” Mastat in nig kit itəm nikutin in natiəkəku. Tatəwiə əpəh ikin İsrəl, məto tikə əpəh Ntən.

*Toa əkəku
(Mat 7:13-14, 21-23)*

²² Kən nian İesu təmalıwək matuwın Jerusalem, kən matəgətun netəmim e taon mın ne latuənu mın.

²³ Kən suah kit təmətapəh ron məmə, “?İərəməərə, netəmim noan məsın əm itəm Uhgın otosmegəh ilat?”

Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə,

²⁴ “İatən kəm itəmat məmə onəkotəkəike motalkut pık məmə nakotuwın-pən e toa itəm natiəkəku tatuwın e nego e neai, məto-inu netəmim tepət itəm okotalkut məmə okotuwın imə, məto ko kəsotuwınən.

²⁵ Məto o nian kit, iərəməərə rəha nımə əh in otətul mahtosig e rəhan toa. Kən itəmat itəm nəsotuwamən əh imə e toa itəm natiəkəku əh, onakoatətul ihluə moatəht-əht toa moatən məmə, ‘Awi, İərəməərə. !Erəh e toa otımat!’ Məto in otən məmə, ‘Ekəruru agın-əh itəmat.’

²⁶ Kən itəmat nakotətuoun moatən məmə, ‘İərəməərə, kitat kəmotagwən kələh, kən ik nəmatəgətun itımat əpəh e rəhatımat ikin.’

²⁷ Məto in otən-ıpınə məmə, ‘İo ekatən kəm itəmat məmə ekəruru agın-əh itəmat. Itəmat rafın netəm nakotərat agın. !Otuwın isəu ron io!’

²⁸ “E nian əh itəmat onəkotehm Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne ien mın aupən koatətig e nego e neai itəm Uhgın tatərəməərə lan, məto itəmat onakoatətul ihluə kən okərakin-iarəp itəmat, kən onəkotasək, moatəgətəin nəluıtəmat, moatəto tərat.

²⁹ Kən netəmim okotisi-par, kən motisi-pah, kən motisi-pəhap, kən motisi-pis, məmə okotuwın motəpələh motagwən e nego e neai itəm Uhgın tatərəməərə lan.

³⁰ Kən təwır məmə nəkotıtun məmə, netəmim neen itəm koatuarisig əh-roiu, ilat okotuwa motətul aupən. Kən netəmim neen itəm koatətul aupən əh-roiu, ilat okəpanotuwa motətul uarisig.”‡

*Herot təmolkeike məmə in otohamnu İesu
(Mat 23:37-39)*

³¹ Kən e nian əh, Farisi mın neen kəmotuwa motən-ıpən kəm İesu məmə, “Təwır məmə nakiet uəhai əm u ikin-u matuwın, məto-inu Herot Antipas tolkeike məmə otohamnu ik.”

³² Kən İesu təmən-ıpən kəm ilat məmə, “Herot Antipas in iol keko-eko, təhmen e kuri iarupın itəm tətəgwən mıtə. Otuwın motən-ıpən kəm in məmə io ekatən məmə, ‘Ehm-tu. Nian əkuəkır əm əh-ikin tətətig itəm io ekəhg-iarəp narmın rat mın e netəmim, kən matol-wır nımısən rəha netəmim, kən uarisig e nian kisil lan, kən ekol namnun rəhak wək.’

³³ “Nat əpnapın Herot təmən nəhlan, məto io ekəike matətəu-pən rəhak suatıp matuwın u-roiu, ne olawig, ne onıəh muwın miet-pən Jerusalem. Inu ikin ətuatıp itəm okotəkəike kisiəi-in ien mın ikin. Məto Jerusalem əm, katohamnu ien mın rəha Uhgın ikin.

³⁴ “!Awe, netəm Jerusalem, netəm Jerusalem! Itəmat nakotohamnu ien mın rəha Uhgın, kən netəmim itəm Uhgın təmahl-ıpa kəm itəmat, nəkotahtımnı ilat e kəpiel apın, inəh netəm u rəha Uhgın itəm koatos nəghatən rəhan. Nian tepət iatəg-əfəməh-in nelmək məmə iatəmık-əfımın wır itəmat matos wır itəmat, təhmen-pən e mənig itəm tatu nenətin mın e nıkwın, məto itəmat nıkitəmat təsəgienən ron kən motapəs io.

13:25: Mat 25:10-12 **13:27:** Sam 6:8 **13:28:** Mat 8:11-12 **13:29:** Sam 107:3 **13:30:** Luk 14:9; Mak 9:35; 1 Kor 4:9; Mat 20:8 ‡ **13:30:** Netəm İsrəl, nıkilat təht məmə ilat koatətul aupən e netəmim rafın. Kən nıkilat təht məmə İaihlua mın kotərat əm. Məto İesu təmə netəmim tepət rəha İsrəl okəsotuwınən e nego e neai, kən İaihlua mın tepət, ilat okotuwın e nego e neai.

³⁵ Kən nəkotitun məmə Uhgın təmapəs itəmat, kən iakatən kəm itəmat məmə okol nəkəsotehmən io matuwın matuwın mətoarus nakotən məmə, ‘!İərəmərə Uhgın tətətig ilau suah u itəm tatuwa e nərgin!’ ”

14

Iesu təmuwin əpəh rəha Farisi kit ikin

¹ E nian rəha Sapat kit, Iesu təmuwin e nimə rəha etəm-iasol kit rəha Farisi mın məmə okotəgwən, kən netəmim koatisilu wır məmə okotehm-tu naka əh otol.

² Kən inəh Iesu tatəpələh ikin, suah kit tatimis e nimisən rəha kasis-asis, tatəpələh iuəhkir əm ron.

³ Kən Iesu təmətapəh o iəgətun mın rəha Lou ne Farisi mın məmə, “?Tahro? ?Lou tategəhan-in məmə suah kit otol-wır netəm koatimis kotəmegəh mın e nian rəha Sapat, o kəp?”

⁴ Məto ilat kəsotənən nat kit ne. Kən Iesu təmos suah un, mol nıpətın təwır mın, kən mahl-ipən tatuwin.

⁵ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Okəmə itəmat kit, rəhan suakəku, o rəhan kau otiwig-pən pikən e noakimil asol e nian rəha Sapat, kən in otol naka? In otəkəike muwin mıləs-irəkis uəhai əm. ?Pah u etəmat otəsol mihinən?”

⁶ Kən nəghatən rəhalat təmikə məmə okotən.

⁷ Kən Iesu təməhm netəmim neen itəm kəmaun-in ilat o nagwənən, kən kəmotuwa imə motitəpun ikin mın rəha nisiiən məmə okotəpələh əpən ikin. Kən təmən-ipən kəm ilat məmə,

⁸ “Okəmə etəmim tətəun-in ik məmə onəkuwa o nagwənən kit rəha marit, kən nəsuwinən məpələh ikin rəha nisiiən. Məta suah kit in ilis katisiai-in pik tuwa,

⁹ kən etəm-iasol rəha nimə otən kəm ik məmə, ‘Agim. Pəs suah u in təpələh u ikin-un.’ Kən onakaulis məto-inu nakəkəike muwin məpələh ləhau agin itəm nisiiən tikə ikin.

¹⁰ Məto okəmə suah kit tətəun-in ik məmə nakuwin magwən e lafet kit, kən təwır məmə nakitəpun ikin nisiiən tikə ikin. Kən tol nəhlan, nian etəm-iasol rəha nimə tatuwa, in otən kəm ik məmə, ‘Rəhak etəmim, uwın məpələh ilis, ikin rəha nisiiən.’ Kən inu otıləs-ipər nərgəm e niganəmti netəmim rafin əh imə.

¹¹ Ekən nəhlan məto-inu etəm tatıləs-ipər atıp in məmə in otuwa etəm-iasol, Uhgın otıləs-iəhau in. Məto etəmim itəm tatıləs-iəhau atıp in, Uhgın otıləs-ipər mol tuwa etəm-iasol.”

¹² Kən Iesu təmən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə məmə, “Okəmə natol nagwənən asol kit e nərauiəgən o lapın, təsəwırən məmə nakaun-in ik mın neen, ne piam mın, ne rəham noanol mın, ne netəm rəhalat nautə tepət itəm kotatig kitəlau lam. Okəmə natol mihin, kən məta, ilat mın okotaun-in ik məmə nakuwin motəgwən itəmat mın, kən ilat okotalpın nat nəmol kəm ilat.

¹³ Məto nian natol lafet kit, kən onakəkəike maun-in ian-rat mın, ne netəm nıpətılət məsin tərət, ne ielkin rat mın, ne netəm niganəmtilat təpis, məmə okotuwa nakotəgwən.

¹⁴ Kən Uhgın otawte-in rəhan nəwırən kəm ik, məto-inu okol ilat kəsotalpın agin-əhən nat nəmol kəm ilat. Məto e namnun nian, nian netəm kotətuatıp okoatəmegəh mın, kən Uhgın otətou ik lan.”

Nimaa nəghatən rəha nagwənən asol
(Mat 22:1-10)

¹⁵ Kən ilat kit əh-ikin itəm tətəgwən təməto nəghatən əh, kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Təwir pik o etəmim itəm otuwın əpəh e nego e neai itəm Uhgın tətərəməyə lan, kən magwən e lafet asol rəhan.”

¹⁶ Məto Iesu təmən kəm in məmə, “Nian kit, suah kit təmöl nagwənən asol kit rəhan, kən maun-in netəmim tepət məmə okotuwa kəgəh ilat min.

¹⁷ Kən e nian rəha nagwənən, in təmahl-ipən rəhan iolwək məmə otuwın mən-iarəp kəm netəmim itəm təmaun-in rəkis ilat. Kən tən-ipən kəm ilat məmə, ‘Otuwa kəgəh, məto-inu enol əpenə-penə rəkis e nagwənən.’

¹⁸ Məto ilat rafin kəmotapəs nuwınən moatən məmə okol kəsotuwamən. Kit təmaupən mən kəm in məmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esimnən məto-inu, emos-nəmtin əm nıməptən kit, kən ekəike muwın mətag.’

¹⁹ “Kən kit min təmə, ‘Kəsi. Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esimnən məto-inu, emos-nəmtin əm kau ten rəha niuwən kat, kən ekəike muwın mehm pitən rəhalat min wək.’

²⁰ “Kən kit min təmə, ‘Ən-tu kəm rəham iərəməyə məmə ko esimnən məto-inu, kəmit rəhak pətan ka latuənu əh-roiu.’

²¹ “Kən iolwək təmuwa mən-ipən kəm rəhan etəm-iasol. Kən etəm-iasol un nikin təmāhmə təmāhmə, kən təmən kəm rəhan iolwək məmə, ‘Uwın uəhai e suatip ne ikin min neen e taon meam-in ian-rat min, ne netəm nıpətılət məsin tərət, ne netəm nıganəmtılət təpıs, ne ielkin rat min, kən mit ilat motuwa.’

²² Kən in təmöl əm məmə rəhan etəm-iasol təmən mihin ne, kən təmıtəlig-pa mən-ipən məmə, ‘Etəm-iasol. Natımnat rafin itəm nəmən, io enol rəkis, məto nagwənən tepət əh-ikin kən nımə tahmen e netəmim neen min.’

²³ “Kən etəm-iasol təmən kəm iolwək məmə, ‘Kən uwın e suatip, ne ikin min rafin ihluə e taon, kən uwın muəh nıkilat məmə ilat okotuwa imə, məmə nımə u rəhak otəkəike mər wır.’

²⁴ Məto ekən kəm ik məmə netəm emaun-in ilat aupən, ko kəsotun asgəwınən nagwənən məsin rəhak.’ ”

Nolən rəha nətəu-pənən Iesu

²⁵ Netəmim tepət tepət koatuarisig-in Iesu e suatip. Kən in təmeirair mən-ipən kəm ilat məmə,

²⁶ “Okəmə suah kit tolkeike məmə otuwa muarisig-in io, in otəkəike mos io ekətul aupən e rəhan nəmegəhən. In otəkəike molkeike io məprəkis-in rəhan tata ne mama ne rəhan pətagwəhl ne nətin min ne pian min ne wınin min, ne in atip min.* Okəmə təsöl mihinən, kən ko in təsahmenən məmə otuwa mol rəhak lan etəmim.

²⁷ Kən etəmim pah itəm təsıləsən rəhan nıg kəluau mətəu-pa io, kən ko in təsahmenən məmə otuwa mol rəhak lan etəmim.

²⁸ “Okəmə itəmat kit tolkeike məmə otıləkin nımə asol kit kaifəməh, kən in otaupən məpələh mehm wır məni rəha natımnat min məmə otehm rəhan məni məmə tahmen, o kəp.

²⁹ In tatol nəhlan məto-inu okəmə in təsəupənən mehm wır məni ron, kən in tatətuoun matol fautesen† əm, məto tınəruru nol rafinən, kən netəmim rafin itəm okotuwa motehm, kən okotalah-əmnu moatən məmə,

³⁰ ‘Əplan-tu. Suah u təmətuoun əm rəhan nımə, məto tınəruru nol rafinən.’

14:15: Luk 13:29 **14:20:** 1 Kor 7:33 * **14:26:** Nəghatən Kris ətuatip tətən məmə, suah itəm tolkeike məmə otuarisig-in Iesu, in tətəkəike metəhau rəhan min. Məto nıpətı nat u məmə, kitat okotolkeike rəhatat min, məto kotəkəike molkeike pik agin Iesu. **14:26:** Luk 9:23 † **14:29:** Nəghatən u “fautesen,” tatəghat-in kəpiel min itəm kaupən katəlin o niləkinən nımə.

³¹ “Kæn okəmæ kig kit rəhan mopael ilat ten-taosan əm, tatəto namnusən məmæ kig pisin kit min itəm rəhan mopael min tuente-taosan tatuwa məmæ okuəluagin, kæn otəsuwin uəhaiən o nəluaginən. Aupən ikin, otəkəike məpələh mehm wir məmæ in titun nol winən, o kəp.

³² Okəmæ titun məmæ okol təsol winən, in otəkəike mahl-ipən netəmim neen kotuwın motehm rəhan tikimır nian in əpəh isəu əh, kæn okotətapəh o nəməlinuən.

³³ Kæn e nolən ahmen min əm, itəmat nəkotəkəike motəpələh motehm wir nəmegəhən rəhatəmat. Okəmæ itəmat kit təsapəsən əh rəhan natimnat min rafin, kæn ko in təsahmenən məmæ otuwa mol rəhak lan etəmim.”

³⁴ “Nian etəmim kit takiəh nien, kæn nıpəti nien in təwir o nawırən nagwənən. Məto nian kinawır rəkis nagwənən lan, kæn nıpatin təsəwir minən o nunən.‡

³⁵ Kæn okol kəsolən nat wir kit lan, kæn netəmim okotərakin əm. Etəm matəlgın tatig, təwir məmæ in otətəlig-in wir kæn mitun nəghatən min u.”

15

Nimaa nəghatən e sipsip itəm təməluə (Mat 18:10-14)

¹ E nian əh, netəmim tepət itəm koatos mənı rəha takis, ne netəmim tepət itəm nol təfagə rat, kəmotuwa məmæ okotətəlig-in Iesu. ² Kæn Farisi min ne iəgətun min rəha Lou koatəghat rat Iesu o netəm nol təfagə rat min əh, moatən məmæ, “Suah əh, nıkin tətəgien əm məmæ nol təfagə rat min koatuwin ron, kæn motəgwən kələh.”

³ Kæn e nəghatən min u, Iesu təmuəh nimaa nəghatən u məmæ,

⁴ “?Itəmat pah u, rəhan sipsip wan-hanrit, kæn kitiəh təməluə, məto in nıkin təsəhtən? Okəmæ itəmat kit rəhan sipsip təmıkə nəhlan, kæn in otəkəike mapəs rəhan nainti-nain sipsip koatun kras moatətul əpəh təpiə ikin, kæn in otuwın mategəs-in itəm təməluə mətoarus-pən in otehm.

⁵ Kæn nian in təmehm, təmıləs-ipər məhun, kæn nıkin tətəgien.

⁶ Kæn nian in təmıet-arəpa latuənu, in otəkəike maun-in in min neen, ne netəm kotatig motıtəlau lan, kæn mən-ipən kəm ilat məmæ, ‘Otuwa kotəgien kələh, məto-inu emehm min rəhak sipsip itəm təməluə.’ ”

⁷ Kæn nian Iesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmæ, “Kæn iatən kəm itəmat məmæ, tahmen-pən əm əpəh e nego e neai. Okəmæ iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nəmegəhən kəm Uhgın, kæn nagienən əpəh ilis e nego e neai o suah əh in tepət, taprəkis-in nagienən o netəmim nainti-nain itəm nıkilat təht məmæ kotətuatıp məsotolən nat kit tərət itəm okotəkəike motəuhlin nəmegəhən rəhalat ron.”*

Nimaa nəghatən e mənı təmıkə

⁸ Kæn Iesu təmatig məghat min məmæ, “?Okəmæ pətan kit rəhan mənı ten kəmol e silfa, kæn in təmıkil kitiəh, kæn in otol naka? In otasiepən e lait kit, kæn mol pırum megəs-in wir əpəh imə matuwın matuwın mehm.

‡ **14:34:** Nəghatən ətuatıp rəha Iesu təmə, “Sol in təwir, məto okəmæ rəhan nətehenən tinikə, kæn nat tıke otol tətəhen min.” Məto sol rəha netəmim e nian min əh, in təmol pıləh-pıləh e nat pisin itəm nətehenən tıke. Kæn nian neen, okəmæ nəhau tatol pıləh-pıləh e sol, kənu nətehenən tiet. Məto sol rəhatat u-roiu tosolən mihin. Nian rafin tətəhen. **14:34:** Mat 5:13, Mak 9:50 **15:2:** Luk 5:30 **15:4:** Esik 34:11,16;

* **15:7:** Iesu tatəghat-in Farisi min itəm koatətəu-pən Lou rəha Moses, kæn ilat koatən məmæ kotətuatıp, nat əpnəpin nəratən tətətig e nıkilat rafin.

⁹ Kən nian təmehm məni əh, in otaun-in rəhan mən neen ne netəm kotatig motitəlau lan, matən məmə, ‘Otuwa kotagien kələh məto-inu emehm rəkis məni ilou rəhak tənəkə.’ ”

¹⁰ Kən nian İesu təmol namnun nimaa nəghatən, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən ekolkeike məmə ekən kəm itəmat məmə, e nolən kitiəh mən əm, nagienən asol e niganəmti nagelo mən əpəh ilis e nego e neai, nian iol təfagə rat kit tatəuhlin rəhan nətəligən matuwın o Uhgın.”

Nimaa nəghatən rəha nəti suah kit iərman itəm təməluə

¹¹ Kən İesu təmatəkəike matən məmə, “Suah kit, nətin iərman kəiu.

¹² In əkəku lan tən-ipən kəm rəhalau tata məmə, ‘Tata. Oor nautə mən rəham, mos-ipa rəhak u-roiu.’ Kən rəhalau tata toor rəhan natimnat mos-ipən kəm ilau.

¹³ “Kən təsuwəhən, nətin in əkəku lan tos rəhan lan muwın mol-salim-in ilat, kən mos məni e nautə mən un miet iməlat ikin muwın e nəptən pisin kit mən isəu. Kən ikin əh, təmatərəkin rəhan məni e nolən rat mən matuwın matuwın.

¹⁴ Kən nian rəhan məni tənəkə rafın, nəumis asol tənitan e nitən əh, kən nəumis tınatus suah un, nigın nagwənən tənəkə.

¹⁵ Kən təmuwın matol wək kəm suah kit əh-ikin əh, kən suah u təmahl-ipən məmə otuwın mətagwən rəhan pikəs mən.

¹⁶ Kən nəumis təmus pik məmə in tolkeike məmə otun nagwənən nigı pikəs mən, məto etəmim tikə itəm otos-ipən nat kit kəm in.

¹⁷ “Kən nətəligən wir tınuwa mən lan, kən matətəlig-in məmə, ‘Kəsi. Roiu əh iolwək mən rəha tata, nigilat nagwənən tepət maprəkis, məto io ekətətig u ikin-u, otəsuwəhən kən ekimis e nəumis.

¹⁸ Oekiet u ikin-u mıtəlig-pən o rəhak tata, kən mən-ipən kəm in məmə, “Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhgın ne ik.

¹⁹ Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io məmə nətim. Məto aun-in io ekahmen-pən əm məmə io iolwək əm kit rəham.”

²⁰ Kən təmətul maliwək mınatuwın məmə otehm rəhan tata.

“Məto nian təmatuwa əh əpəh isəu, rəhan tata təmasipən məplan, kən təmasəkitun, maiu muwın mıləs muətain mətagien ron.

²¹ Kən netin tən-ipən kəm in məmə, ‘Tata. Io emol tefagə tərət kəm Uhgın ne ik. Roiu əh esahmenən məmə onəkaun-in io məmə nətim.’

²² “Məto rəhan tata taun-in rəhan iolwək mən mən-ipən kəm ilat məmə, ‘!Ei! Otuwın uəhai motos kot itəm in təwir maprəkis motuwa kuwın-in-pən kəm in, kən motos rig motarigın-pən e noanelmın, kən motos put ka kuwın-in-pən e nelkin,

²³ kən motiləs pilik itəm tasis-asis məwir motuwa koh, pəs kotol kələh lafet lan rəha nətik,

²⁴ məto-inu nətik u, in tahmen əm məmə təmimis rəkis, məto roiu in tınəmegəh mən. In təməluə, məto enehm mən.’ Kən ilat kınəatol lafet.

²⁵ “Kən e nian əh, netin asol lan in əpəh e nasumən. Kən e nian təmatuwa mınuwa iuəhkır o latuənu, kən mınəto netəmim koatol napuən mən, moatol tanis.

²⁶ Kən təmaun-in iolwək kit tuwa tətəpəh ron məmə, ‘?Ei, naka əh netəmim koatol?’

²⁷ Kən tən-ipən kəm in məmə, ‘Piam təmuwa, kən rəham tata təməh pilik itəm tasis-asis məto-inu piam tınitəlig-pa mən, kən in təsanən əm.’

²⁸ “Kən nikin təmahmə, kən məmə, ‘Okol esuwınən imə.’ Kən rəhan tata təmuwa ihluə matəkəike kəm in məmə otuwın imə.

²⁹ Məto tən-ipən kəm rəhan tata məmə, ‘Əplan-tu. Kəmuatig nup tepət rəkis, kən iatol wək u ikin-u tahmen-pən əm məmə rəham kit iolwək, kən məsəhtən

nəwiam kit ne. ?Məto tahro, tata? Nəməsos-ipamən nat əkəku kit kəm io tahmen-pən e nəni, məmə ekol nagwənən lan itimat io min neen.

³⁰ Məto nətim əh itəm təməəkkin rafin rəham nautə o nətouən nıpitan min lan rəha suatip, kən nian tinitəlig-pən latuənu, kən nakətul matoh pīlik tasis-asis matol lafet lan rəhan.'

³¹ "Kən rəhan tata tən-ipən məmə, 'Nətik. Nian rafin kilau min ik kətuatig, kən natimnat rafin rəhak in rəham.

³² Məto tətuatip əm məmə okotol lafet u motagien, məto-inu piam u tahmen-pən əm məmə təmimis rəkis, məto roiu in tənəmegəh min. In təmikə, məto roiu kinotehm min.' "

16

Nimaa nəghatən rəha etəm-iasol itəm tatol nolən teko-eko

¹ Kən Iesu təmən kəm rəhan min netəmim məmə, "Suah kit rəhan nautə tepət, kən in təmos suah kit tuwa etəm-iasol o rəhan iolwək min. Kən rəhan iolwək min neen kəmotuwa moatən-ipən nəratən rəha etəm-iasol əh kəm iərəməərə, moatən məmə, 'Ei, suah əh tatəəkkin rəham natimnat.'

² Kən təmaun-in suah əh tuwa tatəghat kəm in məmə, '?Ei, nəghatən naka min u iakatəto katən lam? Ekolkeike məmə nakos rafin nəghatən min rəha wək rəham muwa, məto-inu roiu ekahl-iarəp ik e wək.'

³ "Kən etəm-iasol əh təmuwin matətəlig-in məmə, 'Awe. Rəhak iərəməərə tolkeike məmə otəəkkin io e rəhak wək u-roiu. ?Kən ekol naka əh-roiu? Nahgik təsahmenən məmə ekel nisip mos məni ikin, kən io iaulis pik o neasiə-inən məni o netəmim.

⁴ !Ei! Roiu əh enitun nat naka itəm io ekol pəs netəmim okotit io motuwin iməlat ikin moatehm wir io nian rəhak iərəməərə otəəkkin io e rəhak wək.'

⁵ "Kən in təmaun-in rafin netəmim itəm kəmotol kaon kəm iərəməərə kotuwa ron kitiəh kitiəh. Kən təmən-ipən kəm itəm təmaupən muwa məmə, '?Ik nəmol kaon e naka?'

⁶ Kən suah əh təmən məmə, 'Eməmik tram rəha oel o noahən ilat wanhanrit.* Kən etəm-iasol təmən kəm in məmə, 'Inu ma pepe rəha kaon rəham. Əpələh uəhai əm-tu, kən əte-pən fifti tram əm e rəham pepe.'

⁷ "Kən təmən-ipən kəm suah kit min məmə, '?Ik nəmol kaon e naka?' Kən in təmə, 'Emol kaon e wan-taosan pak wit.' Kən etəm-iasol təmə, 'Os ma pepe rəha kaon rəham, kən əte-pən əm eit-hanrit pak wit.'

⁸ "Kən uarisig lan, iərəməərə rəha etəm-iasol apon itəm təmatol tərət kəm in, təmatənwiwi in o rəhan nolən rəha neieueiəən məmə in otehm wir atip in. Nat u tatəgətun məmə netəmim rəha nətueintən, ilat kotenatig wir o nolən min rəha nətueintən nian ilat koatəghat kəm ilat min, taprəkis-in nenatigən rəha netəmim rəha nəhag-əhagən.†

⁹ "Kən iatən kəm itəmat məmə, otasitu wir e netəmim e məni rəha nətueintən məmə ilat okotuwa iolitəmat min. Kən nian məni rəha nətueintən otikə, kən Uhgın otos itəmat muwin əpəh e nego e neai itəm otətətig lili.

¹⁰ "Okəmə nəkitun məmə suah kit tatehm wir nat əkəku kit, kən nəkitun məmə in titun nehm wirən nat itəm iahgin. Kən okəmə nəkitun məmə suah kit tatol nolən itəm təsətuatipən e nat əkəku kit, kən nəkitun məmə in otol nolən təsətuatipən e nat itəm iahgin.

¹¹ ?Kən tol nəhlan, okəmə itəmat nəkəsotehm wirən məni rəha nətueintən u, kən pah otegəhan-in itəmat məmə nakotos nat itəm təwir pahrien, inəh natimnat rəha Uhgın?

* **16:6:** Wan tram oel tahmen e tate o fote lita. † **16:8:** Nipəti nəghatən rəha Iesu məmə netəmim rəha nəhag-əhagən kəsotolən natimnat itəm Uhgın tolkeike məmə otətul aupən e rəhalat nəmegəhən. Nikilat təsəht pikən nətəligən rəha Uhgın. **16:10:** Luk 19:17-26

¹² Kən okəmә itəmat nəkəsotehm wırən natimnat rəha suah kit mın, kən nikitəmat təsəhtən məmə okos-ipən əh mın kəm itəmat rəhatəmat atıp natimnat məto-inu, katəplan məmə onəkəsotehm wır mınən natimnat mın əh.

¹³ “Etənim tikə itəm titun nuwamən in slef rəha etəm-iasol kəiu. Okəmә in tətalkut məmə otol nəhlan, kən otolkeike kit mol nəwian, kən metəhau kit məsolən nəwian. Okol nəsolən slef rəha Uhgın ne mənı e nian kitıəh əm.”

¹⁴ Farisi mın kotalkeike pik mənı, kən nian kəmotəto nəghatən mın u, kən kəmotalah-əsan e İesu.

¹⁵ Məto in təmən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkoatol nolən mın itəm koatol netənim koatən məmə nəkotətuatıp. Məto Uhgın titun nikitəmat məmə kotərat. İatən nəhlan məto-inu nat naka itəm netənim koatıləs-ipər məmə in nat keike, məto e nıganəmtı Uhgın in nat ənnapın əm.”

¹⁶ Kən in təmatəkəike matən məmə, “Kəmən-iarəp Lou ne nəghatən rəha ien mın rəha Uhgın mətoarus-pa Jon Baptais, kən uarisig lan, katən-iarəp namnusən təwir rəha nərəmərəən rəha Uhgın, kən netənim rafin kotalkut pik məmə okotuwin motatig ahgın.

¹⁷ Məto kəsənən məmə wək rəha Lou ne nəsanənən rəhan təmıkə. Nəghatən rafin rəhan kotatig, in asol mın mətoarus-pən in əkəku agın. Lou otətatig taprəkis-in neai ne nətueintən.

¹⁸ “Kən tahmen-pən əm nulan: okəmә suah kit tatol tifos mətapəs rəhan pətan, kən matit pətan pısın kit mın mətuatig, kən in tategoafəl rəhan pətan matol təfagə rat. Kən okəmә suah kit tatit pətan kit itəm rəhan iərman təmapəs kən ilau mətuatig, kən in tatol təfagə rat məto-inu in tətəkləh-in pətan rəha suah pısın kit.”

Nimaa nəghatən rəha Lasaros ne suah kit rəhan nautə tepət

¹⁹ Kən İesu təmən məmə, “Suah kit rəhan nautə tepət tatuwin e napən wır mın nəgui-naris itəm nəmtin tiəkis, kən nian rafin tatun pik nagwənən wır mın.

²⁰ Kən ian-rat kit, nərgin u Lasaros, niməgəm təmirafin nıpətin. Kən kəmiləs kan kələhəu əpəh e nafiluə rəha latuənu.

²¹ In tolkeike pik məmə otun nimismisi nagwənən itəm təmisas e tepil rəha etəm-iasol əh. Kən nat kit tərət mın, kuri mın kotuwa moatəpəh-əpəh niməgəm mın rəhan.

²² “Kən ian-rat əh təmimis, kən nagelo mın kəmotıləs motuwin əpəh e nıkalı Epraham, ikin rəha nisıaiiən. Suah un rəhan nautə tepət, in təmimis mın, kən kəmitənim.

²³ Kən in tuwin əpəh e nıgəm asol, kən tatəto nahməən asol, kən nian təmasıpər, təməplan Epraham əpəh isəu. Kən Lasaros əpəh e nıkalın.

²⁴ Kən təmaun-in əfəməh məmə, ‘!Tata Epraham! Awi, asəkitun io. Ahl-ipən Lasaros məmə oteer əm noanelmın e nəhau kən mos muwa mek namək lan məmə otətəp, məto-inu iatəto nahməən asol e nıgəm ukın-u roiu.’

²⁵ “Məto Epraham təmə, ‘Nətik, nıkim təht-tu rəham nəmegəhən aupən. İk nəmatos natimnat wır rəham tepət, məto Lasaros təmatəto nahməən tepət e nıpətin. Məto roiu əh, in tatəto təwir ikin-u, kən ik, natəto nahməən tepət e nıpətim.

²⁶ Kən nat kit mın. İlugın-in kitat, noakimil asol itəm tator kitat, ik un, kən itimat u. Okəmә itimat kit tolkeike məmə otimnə mehm ik, məto okul təsimnəən. Kən okəmә itəmat kit tolkeike məmə otuwa mehm itimat, məto okul təsuwamən.’

²⁷ “Kən etəm rəhan nautə tepət təmən məmə, ‘Tata. İakatəkəike kəm ik, awi, kəsi. Ahl-ipən Lasaros tuwin e nimə rəha tata rəhak,

²⁸ mæto-inu piak faif əh-ikin. Təwir mæmə in otuwın məghat mem əskasik ilat mæmə okoatəto ilat mæmə okəsotuwamən ukin-u itəm iatəto nahmæn asol agın ikin.'

²⁹ "Mæto Epraham tæmə, 'Kəp. Nəghatən rəha Moses ne ien min rəha Uhgın tətətig. Pəs piam min okotəto nəghatən min əh.'

³⁰ "Kən etəm rəhan nautə tepət təmən mæmə, 'Kəp, Tata Epraham. Təsahmenən. Mæto okəmæ suah kit otəmegəh min e nimisən otuwın məghat kəm ilat, kən nıpahrienən, ilat okotəuhlin rəhalat nətəligən kən motapəs təfagə rat min rəhalat.'

³¹ "Kən Epraham tæmə, 'Okəmæ kəsotətəlig-inən nəghatən rəha Moses ne ien min rəha Uhgın, kən in nat əpnəpın okəmæ suah kit təmegəh pap e nimisən kən muwın matəghat kəm ilat, mæto okol kəsotən minən nıpahrienən lan.' "

17

Oatəto itəmat

(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Kən Iesu təmən kəm rəhan min netəmim mæmə, "Nıpahrienən, nos-ipən-os-ipənən rəha təfagə tərət min itəm koatiuw-pən netəmim e nərətən, ilat okotuwa. !Mæto nahmæn asol tatuwın o etəmim itəm tatos-ipən-os-ipən netəmim, o in suatıp rəha nos-ipən-os-ipənən!

² Mæto okəmæ etəmim kit tatiuw-pən rəhak kit etəmim u tahmen e suakəku, mæmə otol təfagə rat, kən suah əh, Uhgın otol nalpınən asol kəm in. Kən nalpınən əh otəskasik taprəkis okəmæ kətu-pən kəpiel kit e nentou, kən kərakin-pən əpəh itəhəi lokamnım mæmə otamnım.

³ Kən tol nəhlan, oatəto moatehm wır rəhatəmat nəmegəhən.

"Okəmæ piam tatol təfagə tərət kəm ik, kən ən-ipən rəhan nolən rat e nıganəmtın, kən okəmæ tatəuhlin rəhan nətəligən, kən aluin rəhan nolən rat məsosən tatig e nıkim.

⁴ Kən nat əpnəpın in tatol təfagə rat kəm ik mau sepın e nian kitiəh, kən muwa mau sepın mən-ipinə kəm ik mæmə, 'Kəsi, emol təfagə rat kəm ik. Ekəuhlin rəhak nətəligən mapəs rəhak təfagə rat,' kən ik onakəkəike maluin rəhan nolən rat min, kən məsosən tatig e nıkim."*

⁵ Kən aposol min kəmotətapəh o Iərəmərə mæmə, "Ol rəhatimat nahatətəən təkəsik təhmın min."

⁶ Kən Iərəmərə təmən mæmə, "Nat əpnəpın okəmæ rəhatəmat nahatətəən in təkəku agın əm tahmen e nımisəsi nıməkləkıl, kən nəkotıtun nənən kəm nig u neegın mæmə, 'Euw atıp ik, kən muwın miwig-pən itəhəi,' kən nig u otol nəwiatəmat.†

⁷ "Ən-tu. ?Okəmæ suah kit rəhan iolwək tətəsum, o in tatehm sipsip min, kən in tatitəlig-pə latuənu, kən nıkitəmat təht mæmə etəm-iasol otən kəm in mæmə, '!Ei! Wa uəhəi məpələh mun nagwənən əh'? !Kəp!

⁸ Mæto in otən kəm rəhan iolwək mæmə, 'Uwın mol nigak nagwənən, kən uwın muwın e rəham napən təwir, kən mos-ipa nigak nagwənən ne nımək nənımən. Nian nəmol rafın rəham wək, nəkitun nuwınən magwən kən mənım.'

⁹ ?Kən nıkitəmat təht mæmə etəm-iasol, in otən tagkiu kəm rəhan iolwək o wək asol rəhan itəm in otəkəike mol? !Kəp!

17:3: Mat 18:15 * **17:4:** Nıpəti nəghatən əh təsənən mæmə kitat kotaluin təfagə rat rəha suah kit mau sepın əm, mæto kotəkəike motaluin namnun tikə. † **17:6:** E nəghatən ətuatıp rəha Iesu, in tatəghat-in nıkuti mastat u in natiəkəku agın, ne nig kit itəm nəukətın təmeiuaiu agın, nərgın u fik-malperi. **17:6:** Mat 17:20; 21:21

¹⁰ Kən itəmat un, nəkotahmen əm e iolwək mīn rəha Uhgīn. Nian nəmotol rəkis natimnat rafin itəm Uhgīn təmən kəm itəmat məmə onəkotəkəike motol, onəkotəkəike motən əm məmə, ‘Itimat iolwək mīn əm. Nolən rəhatimat təsahmenən o nənwiwīən. Itimat emotol əm wək itəm itimat ekotəkəike moatol.’”

Iesu təmol-wīr netəmim ten itəm leprosi təmol ilat

¹¹ Nian Iesu təmaliwək matuwīn Jerusalem, in təmaliwək muwīn-pən ilugin i nəptən mil u Sameria ne Kalili.

¹² Kən nian in təmiet-arəpa latuənu kit, netəmim ten itəm nīmīsən u leprosi təmol ilat kəmotuwa motətul isəu məsīn,

¹³ kən motaun-in məmə, “!Iesu, Etəm-iasol, asəkitun itimat!”

¹⁴ Kən nian in təmehm ilat, təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotuwīn o pris məmə in otehm nīpətītəmat.”‡ Kən nian ilat kəmotaliwək əh e suatīp, kən kəmotəwīr, nīmīsən təmīkə.

¹⁵ Kən ilat kit təməplan məmə leprosi rəhan tīnikə, kən in təməuhlin mītəlig-pən o Iesu, matən əfəməh məmə, “!Iatənwiwi Uhgīn! !Iatənwiwi Uhgīn!”

¹⁶ Kən in təmeiuiəu e nelki Iesu mīsīn nulin nīpīnəgīn tatek nīsīp, kən matən kəm Iesu məmə nīkin tətəgīn məmə in təmol-wīr rəhan nīmīsən. Kən suah u in etəm Sameria. §

¹⁷ Kən Iesu təmən məmə, “?Emol-wīr netəm ten maruətəuəh-in rəkis rəhalat nīmīsən, o kəp? ?Məto nain hiə?”

¹⁸ ?Suah u in iapīspīs əm, məto in pīsīn əm təmītəlig-pa matənwiwi Uhgīn?”

¹⁹ Kən Iesu təmən kəm suah u məmə, “Ətul maliwək matuwīn. Rəham nahatətəən təmol-wīr ik.”

Nuwamən rəha nərəmərəən rəha Uhgīn

(Mat 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nian kit, Farisi mīn kəmotətapəh o Iesu məmə, “?Onəghan nərəmərəən rəha Uhgīn otuwa?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nərəmərəən rəha Uhgīn otəsuwamən məmə netəmim okotehm e nīganəmtīlat.

²¹ Kən etəmim tīkə itəm otən məmə, ‘!Asī-pa mehm, in huə!’ o ‘!Asīpən mehm, in əpəh!’ məto-inu nərəmərəən rəha Uhgīn tīnuwa rəkis mətatīg e nīkitəmat.”

²² Kən Iesu təmən kəm rəhan mīn netəmim məmə, “Nian mīn koatuwa itəm itəmat onakoatolkeike məmə onəkotehm nian mīn rəha Nəti Etəmim, məto okol nəkəsotehmən.

²³ Kən netəmim okotən kəm itəmat məmə, ‘!Asī-pa, in huə!’ o ‘!Asīpən, in əpəh!’ Məto əsotuwīnən motətəu-pən ilat,

²⁴ məto-inu e nian io Nəti Etəmim oekuwa lan, in otahmen-pən e nīpītən itəm tatīpīt kən mətasiəgəpīn neai e nīkalīn kit mətoarus-pən nīkalīn kit mīn, kən netəmim rafin koatəplan motītun.

²⁵ Məto aupən, io ekəkəike məto nahməən tepət, kən netəm kotatīg roiu, ilat okotəuhlin məntaalət motapəs io.

²⁶ “E nian io, Nəti Etəmim, ekuwa lan, otahmen-pən əm e nian rəha suah əh Noah aupən, itəm netəmim kəmoatol natimnat mīn məsotītunən məmə Uhgīn otol nat kit lan.

²⁷ E nian əh, netəmim kəmotəgwən, moatənīm, moatol marīt, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat, mətoarus-pa nian itəm Noah tīnuwīn

17:13: Lev 13:45-46 † **17:14:** Nian nīmīsən leprosi təmol suah kit, Lou tatən məmə in tamkīmīk. Nian nīmīsən təmīkə, in təike muwīn mehm pris məmə in otən-iarəp kəm netəmim rafin məmə nīmīsən tīkə ne namkīmīkən tīkə. Nian Iesu təmən məmə ilat okotuwīn motehm pris kit, in tahmen məmə in təmən məmə in otol-wīr ilat. **17:14:** Lev 14:2-3; Mat 8:3-4 § **17:16:** Netəm Isrel koatətəhau netəm Sameria. Afīn nīpətīn e tīksonari. **17:23:** Mak 13:21; Luk 21:8

imə e nīpəgnoa nego asol rəhan. Kən nuhuən təməfik naruəh asol təmuwa maiu əlimin rafin netəmim itəm kəsotuwīnən e nego.

²⁸ “In tahmen-pən əm e nian rəha suah əh Lot. Netəmim kəmotagwən, moatənīm, moatol-salim-in natimnat mīn, moatos-nəmtīm natimnat mīn, moatasum, moatiləkin nimə mīn, inəh natimnat rafin kəmoatol e nəmegəhən rəhalat.

²⁹ Məto e nian itəm Lot təmīet lan e taon əh Sotom, kən nīgəm ne kəpiel mīn itəm koatuəp kəmotisi-pər e neai motoamnu ilat rafin əpəh e taon.

³⁰ “Kən otahmen əm e nian io Nəti Etəmim oekuwa mīn lan kən Uhgīn otol əp io kəm netəmim.

³¹ E nian əh, okəmə suah kit tatəpələh ihluə e rəhan nimə, pəs in otagīm məsuwīn mīnən imə məmə in otos rəhan natimnat, kən okəmə suah kit in əpəh e nasumən, pəs in otagīm məsuwa mīnən latuənu.

³² !Onəkəsotaluinən pətaguīhl rəha Lot!

³³ Etəm tolkeike məmə in otaskəlīm rəhan nəmegəhən e nətueintən u məsətəu-pa-mən io, in otəsosən nəmegəhən līlīn. Məto etəmim itəm tətəpəs natimnat rəha nəmegəhən e nətueintən u kən matətəu-pa io, in otos nəmegəhən līlīn.

³⁴ Iatən kəm itəmat məmə, e nian əh lapīn, etəmim kəiu okətuapīl e pet kitīəh əm, kən okos-irəkis kit, kapəs kit.

³⁵⁻³⁶ Pətan kəiu okətioal nagwənən, kən okos-irəkis kit, kapəs kit.”*

³⁷ Kən rəhan iolwək mīn kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Iərəmərə, onəkuwa hiə?”

Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Onəkotitun əm. Tahmen e nian ligkai mīn koatiwīg ilis moteiuaiu moatər itəhəi, kən nəkotitun məmə nəm mīn əh-ikīn əh.”†

18

Nimaa nəghatən rəha nəutahlīmīs kit itəm tətəsək o nasituən

¹ Kən Iesu təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat matəgətun ilat lan məmə okotəkəike moatəfak nian rafin məsotapəsən, məsotolən məmə nīkilat otatite.

² In təmən məmə, “Latuənu kit, ien kit əh-ikīn rəha nələhəuən nəghatən mīn. Kən təsisiai-inən Uhgīn, kən təsisiai-in mīnən netəmim.

³ Kən e latuənu əh, nəutahlīmīs kit əh-ikīn, kən nian rafin tatuwa matəplan ien un matən-ipən kəm in məmə, ‘Awi. Okol nakasitu lak məghat o nəratən itəm rəhak tīkimīr tatol kəm io.’

⁴ Məto ien təməsuwīnən, kən mos nian əfəməh məmə otəghat mol-wīr nəratən əh rəha nəutahlīmīs. Məto pətan əh təmətapəh o suah əh nian rafin matuwīn matuwīn, kən ien tinatətəlig-in məmə, ‘Nat əpnarīn esīsiiai-inən Uhgīn, kən məsisiai-in mīnən netəmim,

⁵ məto pətan əh tatən nat kitīəh mətaləkiamtə io o rəhan nəghatən, matuwīn matuwīn. Io ekəkəike muwīn mən wīr rəhan nəratən kən mələhəu nəwīrən. Okəmə ekapəs, kən in otatuwa ron io matuwīn matuwīn kən ekəpou in.’”

⁶ Kən nian Iərəmərə təmuəh rəkis nimaa nəghatən əh, kən təmən məmə, “Otətəlig-in-tu nəghatən rəha ien əpəh itəm tərat təhmīn.

⁷ ?Məto tahro e Uhgīn? In təmītəpun rəhan mīn netəmim, kən ilat koatasək-pən kəm in nian rafin e nərauiəgən mīn ne lapīn mīn rafin. ?Kən nīkitəmat

17:28: Jen 18:20; 19:25 **17:31:** Mat 24:17-18 **17:32:** Jen 19:26 **17:33:** Luk 9:24 * **17:35-36:**

E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəmətə e nəghatən Kris aupən, kəmīlpīn nəghatən mīn u rəha ves 36: Etəmim kəiu okatuasum, kən okos-irəkis kit, kapəs kit. † **17:37:** E nian Iesu otuwa mīn, netəmim rafin okotəplan ikīn Iesu otuwa mihīn. Nəghatən ətuatīp rəha Iesu tatən məmə, “Tahmen e nat megəh təmāmīs mətaməhl, kən kuweria mīn kotuwa katon kələh.” **18:1:** Kol 4:2; 1 Tes 5:17

təht məmə in otən-ipən kəm ilat məmə, ‘Onakoatəsaḡin pitən’? Kəp. ?Kən nikitəmat təht məmə in otasitu uəhai əm e rəhan mīn?

⁸ Iatən kəm itəmat məmə nīpahrienən, in otasitu uəhai əm e rəhan mīn, kən mol-wīr rəhalat nəratən. ?Məto nian io Nəti Etənim oekitəlig-pa mīn lan e nətueintən, oekehm netənim neen itəm koatahatətə e Uḡin, o kəp?”

Nimaa nəḡhatən rəha Farisi ne etəm tatos məni rəha takis

⁹ Kən Iesu təmuəḡ nimaa nəḡhatən kit e netənim neen itəm nīkilat tatəht məmə ilat kotətuatīp taprəkis-in netənim rafin, kən motasīl-iəhau-in netənim rafin.

¹⁰ In təmən məmə, “Suah mil kəiu kəmian əpəḡ e Nimə Rəha Uḡin məmə okuəḡhat kəm in e nəfakən. Kit, in Farisi, kən kit in etəm tatos məni rəha takis.

¹¹ Kən Farisi təmətul mateiuə məmə in tatəfak kəm Uḡin, məto nīpahrienən tatən atīp in, matən məmə, ‘Uḡin, iatən tagkiu kəm ik məto-inu nəmol məmə ekol etəm pīsīn lak, inəḡ io mīn neen kotolkeike pik məni kən moateiuə məmə kotakləḡ-in, kən moatol tərat, kən motakləḡ-in pətan rəha etəm pīsīn. Kən io esolən məmə suah əḡ etəm tatos məni rəha takis.

¹² Nian kəiu e wik kitiəḡ, iatətuakəm mətapəs nagwənən matəfak kəm ik. Kən okəmə ekos natimnat ten, ekatos-irəkis kitiəḡ matos-ipinə kəm ik.’

¹³ “Məto suah əḡ, etəm tatos məni rəha takis, in tatətul-pən isəu, kən mətaulis məsasipərən e neai məfak. Kən nīkin tatitəḡit mətasək mətaht manikiləḡan matən məmə, ‘Uḡin, io etəm tərat. !Asəkitun io!’ ”

¹⁴ Kən Iesu təmə, “Iaten kəm itəmat. Nian suah mil u okatiatəlig-pən latuənu, etəm rəha takis, rəhan nəmegəḡhən in otətuatīp e nīḡanəmti Uḡin. Məto Farisi təsol mihinən, məto-inu etənim itəm tatiləs-ipər atīp in, Uḡin otiləs-iəhau, məto etənim itəm tatos-iəhau atīp in, Uḡin otiləs-ipər.”

*Nisualkələḡ kəmotuwa o Iesu
(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)*

¹⁵ Kən netənim neen kəmotəmik rəhalat nisualkələḡ mətmətīḡ motuwa kəm Iesu məmə in otələḡhəu-pən nelmīn elat kən məfak olat. Məto nian rəhan mīn netənim kəmotəhm ilat, kən kəmotən-iəhau ilat.

¹⁶ Məto Iesu təmatən-iarəp məmə nisualkələḡ mīn un okotuwa ron, kən təmən-ipən kəm rəhan mīn netənim məmə, “Əsotaḡsig-inən nisualkələḡ məmə okəsotuwamən ron io, pəs ilat okotuwa ron io, məto-inu nərəmərəən rəha Uḡin in rəha netənim itəm kotahmen e nisualkələḡ mīn u.

¹⁷ Okəmə suah kit tolkeike məmə in otuwa matīḡ aḡin nərəmərəən rəha Uḡin, kən in təike muwa tahmen e suakəku. Məto okəmə təsol mihinən, kol in təsuwamən.”

*Suah kit rəhan nautə tēpat
(Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)*

¹⁸ Kən etəm-iasol kit təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Təḡətun, ik etəm təwīr. ? Oekol naka məmə ekos nəmegəḡhən lilin?”

¹⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Tahro nakatən kəm io məmə io etəm təwīr? Suah kit tikə in etəm təwīr, məto Uḡin əm in təwīr.

²⁰ Ik nəkitun nəḡhatən mīn e Lou rəha Uḡin koatən məmə, ‘Əsakləḡ-inən pətan pīsīn, əsohamnuən etənim, əsakləḡ-inən natimnat, əseiueiuəən e kot, isiai-in rəham mama ne tata.’ ”

²¹ Kən suah u təmən məmə, “Natimnat rafin u, io emol rafin ilat, nian ematəkəku mətoarus-pa u-roiu.”

²² Nian Iesu tāməto nəghatən əh, təmən-ipən kəm in məmə, “Nat kitəh əm əh-ikən itəm ik nəməsolən əh. Uwin mol-salim-in nautə rafin rəham, kən mos məni lan muwin mos-ipən kəm ian-rat mən, kən ik onakos natimnat wir əpəh e nego e neai. Kən wa, muarisig-in io məmə ik rəhak etəmin.”

²³ Məto nian tāməto nəghatən mən əh, nikin təməpou məto-inu rəhan nautə tepət.

²⁴ Kən Iesu təmasipən məplan, təmən məmə, “!Awi, tiəkis pik o etəm rəhan nautə tepət məmə in otuwin matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın!

²⁵ Tiəkis məmə kau otuwin-pən e nıpəg nitel, məto tiəkis pik məmə etəm rəhan nautə tepət otuwin matig ahgin nərəməərəən rəha Uhgın.”*

²⁶ Kən netəm kəmotəto nəghatən əh kəmotən məmə, “?Okəmə in tiəkis o etəm rəhan nautə tepət, məto pah əh in tahmen məmə otos nəmegəhən əh?”

²⁷ Məto in təmən məmə, “Natimnat itəm tiəkis, ko netəmin kəsotolən, məto Uhgın in titun nolən.”

²⁸ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “?Məto tahro etimat? Emotapəs rafin rəhatimat natimnat kən moatuwa məmə ekotuarisig-in ik.”

²⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “!atən pahrien kəm itəmat məmə, etəm təmapəs rəhan nimə, o rəhan pətan, o pian mən, o rəhan tata ne mama, o rəhan nisualkələh məto-inu in tatətəu-pən nərəməərəən rəha Uhgın,

³⁰ kən e nətueintən u, in otos natimnat tepət nəhlan taprəkis-in ilat mən u təmapəs ilat, kən uarisig, in otos mən nəmegəhən lili.”

*Iesu təmən-iarəp mən
rəhan nimisən*

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm rəhan netəm tuelef məmə okotiet e nimanin netəmin motuwa kitəh kuəfimin ilat mən, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otətəlig-tu. Roiu koatuwin əpəh ilis Jerusalem, kən natimnat mən itəm ien mən rəha Uhgın aypən kəmoatən lak, Nəti Etəmin, ilat okotuwa kol nıpahrienən.

³² Netəmin okotəghən-in-pən io e nelmi İaihlua mən, kən netəmin okotəghat motalah əsan lak, motoh io, motol naulisən kəm io, kən motəgəh-əpis io, motəgəh e nıpətik.

³³ Kən okalis io, kən kohamnu io, məto e nian tatol kisil lan, oekəmegəh mən.”

³⁴ Məto kəsotitunən rəhan nəghatən mən. In tahmen-pən e nəghatən itəm nıpətın tatəhluaig, kən kəsotitunən nıpəti nəghatən mən əh.

*Iesu təmol-wir
iganəmtin əpis kit*

(Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Nian Iesu tatuwa iuəhkır o taon əh Jeriko, iganəmtin əpis kit əh-ikən tatəpələh e nıkali suatıp. Nian rafin in tateasiə-in məni o netəmin.

³⁶ Kən nian iganəmtin əpis tāməto məmə netəmin tepət kotaliwək e suatıp, kən in təmətapəh məmə, “?Naka əh katol?”

³⁷ Netəmin kəmotən-ipən kəm in məmə, “!Iesu əpəh, etəm Nasaret, tətaliwək e suatıp.”

³⁸ Kən təmagət əfəməh məmə, “!Iesu! !Mipi Kig Tefit! !Asəkitun io!”

³⁹ Kən netəm mən u koataliwək motaupən-in Iesu, kəmotəgət lan, moatən məmə, “!Əsəgətən!” Məto in təmagət əfəməh məsin mən məmə, “!Mipi Kig Tefit! !Asəkitun io!”

* **18:25:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “Tiəkis məmə kamel otuwin-pən e nıpəg nitel.” Kamel in nat megəh asol taprəkis-in kau. **18:31:** Luk 24:44 **18:32:** Luk 9:22,44 **18:34:** Mak 9:32

⁴⁰ Kən Iesu təmətul mən-ipən kəm ilat məmə okotiləs motuwa. Kən nian kəmotiləs motuwa iuəhkir, Iesu təmətapəh ron məmə,

⁴¹ “?Naka un nakolkeike məmə io ekol kəm ik?” Kən in təmən məmə, “Iərəmərə, ekolkeike məmə oekaiir mehm nat.”

⁴² Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Aiir mehm nat. Rəham nahatətəən təmöl-wir niganəmtim.”

⁴³ Kən roiu agin-əh mən əm, təmaiir minatehm nat, kən minatuarisig-in Iesu, matənwiwi Uhgın. Kən nian netəmim rafin kəmotəplan nat əh, ilat kəmoatənwiwi Uhgın.

19

Iesu ne Sakias

¹ Kən Iesu təmaliwək muwin imə e taon u Jeriko matuwın məmə otiet-arəpən e nəwtain məsin. ² Kən e taon əh, suah kit əh-ikin, nərgin u Sakias. In etəm-iasol kit rəha netəm koatos məni rəha takis, kən rəhan nautə tepət.

³ Kən in tolkeike məmə otəplan-tu məmə Iesu in pah, mətə təruru nəplanən mətə-inu in natiəkuəkir, kən netəmim koatətulosig-in.

⁴ Kən in təmaiu aupən muwin maiu e nig kit, nərgin u sikamo, məmə otitun nəplanən Iesu nian in otuwa-pa ikin.

⁵ Kən nian Iesu təmuwa ətuatip əh in ikin, təmasipər məplan, kən mən-ipən kəm in məmə, “Sakias. Eiuaiu uəhai, mətə-inu roiu ekəkəike muwin matig əpəh e rəham nimə.”

⁶ Kən Sakias təmeiuaiu uəhai əm, kən mit Iesu mian əpəh iman ikin imə, kən nikin təmagien.

⁷ Mətə nian netəmim kəmotəplan natimnat mən əh, kən koatasiwən-in nolən mən əh moatən nikali Iesu məmə, “Suah əh tatuwin e nimə rəha iol təfagə rat.”

⁸ Kən nian kinotuwın e nipəgnoa nimə rəha Sakias, in tətul mən-ipən məmə, “Iərəmərə, atətəlig-in-tu. Oekoor rəhak natimnat mol niel kəiu, kit rəhak, kən kit oekos-ipən kəm ian-rat mən. Kən natimnat itəm emakləh-in o suah kit, oekalpin mau kuwit.”

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Roiu Uhgın tinosmegəh rəkis ik ne rəham mən, mətə-inu ik mən, nəmahatətə e Uhgın, kən ik noanol pahrien kit rəha Epraham.

¹⁰ Kən io, Nəti Etəmim, emuwa məmə ekeam-in netəmim itəm koatəluə, kən mosmegəh ilat.”

Nimaa nəghatən rəha netəmim itəm koatos məni rəha iərəmərə rəhalat

¹¹ Nian netəmim koatətəlig-in Iesu, in təmatəkəike matuəh nimaa nəghatən kəm ilat mətə-inu in tinatuwa iuəhkir o Jerusalem, kən nikilat təht məmə nərəmərəən rəha Uhgın otəsuwəhən tuwa.

¹² Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Etəm-iasol kit tolkeike məmə in otuwın isəu məplan kig asol agin məmə kig asol otiləs-ipər in mol kig lan əpəh iman ikin, kən otəpanitəlig-pa mən.

¹³ Kən təmaun-in rəhan iolwək ten, kən moor məni kitiəh kitiəh kəm ilat.* Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat onəkotəkəike motol wək e məni u o nosən ətain mətəarus-pən io ekitəlig-pa mən.’

¹⁴ “Mətə ilat əpəh iman ikin koatətəhau suah əh, kən motahl-ipən nəghatən kəm kig asol agin məmə, ‘Itimat esotolkeikeən məmə suah u otərəmərə etimat.’

19:7: Luk 15:2

19:8: Eks 22:1; Nam 5:6-7

19:9: Luk 13:16; Wək 16:31

19:10: Luk 15:4; Jon

3:17; 1 Tim 1:15

* **19:13:** Etəm-iasol təmos-ipən məni kitiəh kitiəh kəm rəhan iolwək ten, kən məni kitiəh in tahmen-pən e wan-hanrit-taosan watu.

15 Məto kəmiləs-ipər in kol kig lan, kən in təmitəlig-pa mın. Kən in təmaun-in rəhan iolwək mın itəm təmoor rəhan məni kəm ilat. In tolkeike məmə otitun məmə ilat kəmotol win e məni naka nian in təmətatig əpəh isəu.

16 “Kən etəm tətəupən təmuwa mən-ipən kəm in məmə, ‘İərəmərə, nəmələhəu-pa məni kitiəh e nelmək, kən emol win e məni ten mın.’

17 Kən rəhan etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik iolwək təwır, nəmol wək itəm in təwır. Məto-inu nəmol wək təwır o nehm wırən nat itəm natiəkəku, kən roiu okegəhan-in mın ik məmə onakərəməyə taon ilat ten.’

18 “Kən etəm tətuarisig lan təmuwa mən-ipən məmə, ‘İərəmərə, nəmələhəu-pa məni kitiəh e nelmək, kən emol win e məni faif mın.’

19 Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘Ik onakərəməyə e taon ilat faif.’

20 “Kən iolwək kit mın təmuwa mən-ipən kəm in məmə, ‘İərəmərə, inu rəham məni. Eməlis ətain e napən, kən məhluaig-in wır,

21 məto-inu io iatəgin ik itəm rəham nolən tiəkis. Nakatos natimnat itəm kəsənəmə rəham, kən matəulək e nasumən mın itəm ik nəməsəfəən ilat.’

22 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm in məmə, ‘!Ik iolwək rat! Nəghatən əm rəham tatəgətun məmə nəmol tərət aɡin. Ninitun rəkis məmə io etəm-ikis, kən iakatos natimnat itəm kəsənəmə rəhak, kən iatəulək e nasumən mın itəm eməsəfəən ilat.

23 ?Təhro nəməsosən rəhak məni muwın mələhəu-pən e pag, kən nian ekitalig lan, ekitun nosən rəhak məni ilau profit rəhan?’

24 “Kən təmən-ipən kəm rəhan mın əh məmə, ‘Otos-irəkis rəhan məni, kən motos-ipən kəm suah u rəhan məni ten.’

25 “Kən ilat kəmotən məmə, ‘!İərəmərə, təsətuatipən məto-inu rəhan məni ten rəkis!’

26 “Kən etəm-iasol təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘İatən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatos nat kit, kəpanos-ipən mın neen mın. Məto etəm rəhan nat kit tikə, kəpanos-irəkis rəhan natimnat rafın.

27 Kən roiu, rəhak tikimır mın itəm kəməsotolkeikeən məmə ekuwa kig rəhalat, onəkotit ilat motuwa, kən onəkotohamnu ilat e niɡanəmtək.’ ”

Iesu təmuwin Jerusalem

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11;

Jon 12:12-19)

28 Kən nian Iesu təməghat rəkis un, kən in təmaliwək maupən matuwın Jerusalem, kən netəmim koatuarisig in.

29 Nian kınotuwa iuəhkır o latuənu mil u kəiu, Petfas ne Petani e Nitot Rəha Nig U Olif, kən in təmən-ipən kəm rəhan mil etəmim kəiu məmə,

30 “İan əpəh latuənu itəm kotisi-pən ikın. İkın əh, onakuehm nəti togki kit itəm kəsasuəən əh lan. İakis nol lan muasig muea ikın-u.

31 Kən okəmə suah kit tətəpəh otəmlau məmə, ‘?Nakətiakis togki o naka?’ kən onəkuən-ipən kəm in məmə, ‘İərəmərə rəhatat, in tolkeike məmə otol nat kit lan.’ ”

32 Kən kəmian muehm natimnat rafın tol əm məmə inu Iesu təmən mihin ne.

33 Kən nian kəmətiakis nəti togki, kən netəmim mın rəha togki kəmotətapəh olau məmə, “!Ei! ?Nətiakis nəti togki o naka?”

34 Kən ilau kəmuən-ipən məmə, “Kəp. İərəmərə tolkeike məmə otol nat kit lan.”

35 Kən kəmuasig muea kəm Iesu, kən kəmuapeg rəhalau kot muəfətain məntaa nəti togki lan, kən muasitu e Iesu tər masuə e nəti togki.

³⁶ Nian tãmasuə lan minatuwin, kən rəhan netəmim kotapeg rəhalat min kot motəpen-pən e suatip.

³⁷ Nian Iesu tinatuwa iuəhkir o Jerusalem mətasuə e togki mateiuaiu e Nitot Rəha Nig U Olif, kən netəmim rafin rəhan nikilat tətagiən, kən minətuoun moatənwiwi Uhgın motagət əfəməh o nat pispis min itəm kəmoatehm in təmatol.

³⁸ Kən koatən məmə,
 “!Iərəmərə Uhgın tətatiğ ilau Kig u itəm tatuwa e nərgin!
 !Pəs nəməlinuən tətatiğ əpəh e nego e neai, kən əpəh ilis ilis agin e nego e neai,
 katiləs-ipər nərgi Iərəmərə Uhgın!”

³⁹ Kən Farisi min neen itəm kəmotatiğ əh-ikin kəmotən-ipən kəm in məmə,
 “Iəgətun. Ən-iəhau rəham min netəmim məmə okotakəm nöhlilat.”

⁴⁰ Məto in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə netəm min u kəsotagətən, kən kəpiel min u, ilat okotagət əfəməh.”

Iesu tãmasək o netəm Jerusalem

⁴¹ Kən nian Iesu təmuwa iuəhkir təmehm taon əh Jerusalem, kən tãmasək o netəm min əh-ikin əh. ⁴² Kən tatən məmə, “Ei, nat əpnəpin nəmotapəs natimnat itəm tatos-ipa nəməlinuən mətəarus-pa u-roiu, məto okəmə nəkotitun ilat roiu əm, kən Uhgın otos-ipinə kəm itəmat. Məto kəp. Natimnat min əh koatəhluaig okol nəkəsotehmən.

⁴³ Məto e nian min itəm tatuwa otəmat, rəhatəmat tikimir min okotuwa kətul kitəlau-in itəmat, okotel niməptən kətu-pər kol əpətin rəhatəmat taon, kən motahtosiğ-in itəmat lan məmə nəkəsotietən.

⁴⁴ Kən ilat okotərəkin rafin nimə e taon rəhatəmat, kən okotohamnu itəmat rafin təlmin nisualkələh min rəhatəmat. Okol kəpiel kit ne rəha nimə min osətətulən. Natimnat rafin u otatuwa məto-inu itəmat nəmotəruru nian itəm Uhgın təmuwa məmə in otosmegəh itəmat lan.”

Iesu təməhg-iarəp netəmim itəm koatol maket e

Nimə Rəha Uhgın

(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19;

Jon 2:13-22)

⁴⁵ Kən Iesu təmuwin minatəhg-iarəp netəmim itəm koatol maket e Nimə Rəha Uhgın.

⁴⁶ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte rəkis e Naoa Rəha Uhgın məmə, ‘Rəhak nimə, in nimə rəha nəfakən kəm io,’ məto itəmat ninoatol tinuwa in ‘nimə kit itəm iakləh min koatəhluaig ikin.’”

⁴⁷ Kən uarisig lan, e nian min rafin, Iesu təmatəgətun əpəh imə e Nimə Rəha Uhgın. Kən pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min rəha noanol min rəha Isrel, kəmotegəs-in suatip məmə okotohamnu Iesu,

⁴⁸ məto kəməsotehmən suatip kit məto-inu netəmim rafin kotolkeike pik məmə okoatəto nəghatən min rəhan, kən nəghatən rəhan tətəkəlim wir rəhalat nətəligən.

20

Nətapəhən məmə pah təmegəhan-in Iesu məmə

otol wək

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Nian kit, Iesu təmatəgətun netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kən matən-iarəp namnusən təwir rəha Uhgın kəm netəmim. Kən pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou, ne netəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel kəmotuwa kehm in,

² Kən kəmotətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm itimat məmə pah təmegəhan-in ik nakatol natimnat min əh? ?Kən pah təmegəhan-in nepətən əh, Uhgın o etənim əm?”

³ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Təwir əm. İo ekətapəh-in min nəghatən kit kəm itəmat, kən itəmat onəkotaupən motuhalpın-pa kəm io.

⁴ ?Pah təmegəhan-in nepətən kəm Jon məmə in otol baptais e netənim, Uhgın o etənim əm?”

⁵ Kən kınəotən-ən nəghatən u kəm ilat min, minəotən məmə, “Okəmə kotən məmə Uhgın təmegəhan-in, kən in otən məmə, “?Məto tahro nəkəsətənən nıpahrien e Jon?”

⁶ Məto okəmə kitat kotən məmə netənim əm kəmotegəhan-in, kən netəm min əh okotaht kitat e kəpiel məto-inu ilat kınəotən rəkis nıpahrienən e Jon məmə in ien kit rəha Uhgın.”

⁷ Kən ilat kəmotuhalpın məmə, “İtimat esotitunən məmə pah təmegəhan-in.”

⁸ Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Kən io min, ko esənən məmə pah təmegəhan-in nepətən kəm io məmə ekatol natimnat min u.”

Nimaa nəghatən rəha nasumən rəha krep

(Mat 21:33-46; 22:15-22;

Mak 12:1-17)

⁹ Kən İesu təmuəh nimaa nəghatən kit kəm netənim məmə, “Etəm-iasol kit təməfe nol u krep e nasumən asol rəhan. Kən in təmələhəu-pən nasumən u e nelmi netənim neen, kən ilat okotol wək lan, kən nian rəha nəulək-inən, okotos-ipən məsin kəm in. Kən təmuwın əpəh e nıməptən pisin kit matig minos nian tepət. ¹⁰ Kən nian krep təmol noan kən kınəotəmarəg, etəm-iasol in təməhl-ipa rəhan kit iolwək məmə in otuwın mehm netəm koatol wək e rəhan nasumən məmə okotəhl noa krep, kən motoor kos-ipən rəha etəm-iasol neen. Məto netəm min əh kəmotətul motaht iolwək əh, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

¹¹ Kən etəm-iasol təməhl-ipa min rəhan kit iolwək min. Kən ilat kotaht min, motol naulisən rat kəm in, kən motahl-ipən titəlig məsotəmki-pənən noa krep neen ne kəm in.

¹² Kən in təhl-ipən min kit min, kən ilat kəmoatoh katoh kos-ipən nıməgəm kəm in, kən motahl-iarəp.

¹³ “Kən etəm-iasol rəha nasumən təmə, “?Ekol naka əh-roiu? Təwir məmə ekahl-ipən nətik ətuatıp itəm iakolkeike pik, okəm-naka ilat okotisiai-in.’ Kən in təməhl-ipən.

¹⁴ “Məto nian netəm min əh kəmotəhm, kəmotən kəm ilat min məmə, ‘Nəti etəm-iasol ilouin tatuwa itəm o nian kit nasumən tuwa məmə rəhan. Pəs kotuwın motohamnu, kən kitat okotos nasumən rəhan məmə rəhatat.’

¹⁵ Kən kəmotaskəlim motewkəkan motuwın əpəh ihluə e nasumən, kən motoh kohamnu.

“?Kən iərəməə otol naka kəm netəm min əh?

¹⁶ İn otuwa moh netəm min əh kotimis, kən in otələhəu-pən nasumən asol əh otuwın e nelmi netəm pisin.”

Kən nian netəm kəmoatətəlig-in in kəmotəto nəghatən əh, kəmotən məmə, “! Pəs okol kəsol agin-əhən nat əh!”

¹⁷ Məto İesu təmasıpən ətuatıp əm olat, kən mən məmə, “Naə Rəha Uhgın tatən məmə,

‘Kəpiel əh itəm netəm rəha niləkinən nımə kəmotərakin, in təmuwa kəpiel keike rəha nolən nımə.’

“?Məto nəghatən u nıpətin naka?

¹⁸ Netəmim rafin itəm okotiet motorin-pən ilat e kəpiel əh, kən okotorapitpit ilat motol nımısmısın. Məto okəmə kəpiel əh otiet maht suah kit, kən in otawtəwıtə mərat agın.”

¹⁹ Kən iəgətun mın rəha Lou, ne pris asol mın kəmotitun məmə nımaa nəghatən rəhan tatən ilat, kən tol nəhlan, kəmoategəs-in suatıp məmə okotaskəlım uəhai əm, kıləs-ipən e kalapus, məto kınəoatəgin netəmim, kən mo-tapəs.

?Tətuatıp məmə netəmim okotətu takıs kəm Sisa, o kəp?

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Kən iəgətun mın rəha Lou, ne pris asol mın koatalkəlık wır o İesu, moatolkeike məmə okotətu-pən nıpəgnəmtın mın neen e nəghatən kit rəhan məmə okotıləs-ipən in e nelmi etəm Rom, kapman rəhalat. Kən kəmotahl-ipən netəmim neen məmə ilat okotuwin motol kəut kəsua kəm İesu.

²¹ Kən kəut kəsua mın kəmotuwın motətapəh o İesu məmə, “İəgətun. İtımət ekotitun natımnat mın itəm nakatən ne natımnat itəm nakəgətun netəmim lan, kotətuatıp wır. İk onakəsölən nolən pısın kəm suah kit, kən matıg mol pısın mın kəm suah kit. Məto onəköl tahmen ahmen əm kəm ilat rafin. Kən ik nakatəghat-in əm nıpahrienən matəgətun netəmim e suatıp rəha Uhgın.

²² ?Ən-tu kəm itımət məmə, tətuatıp e Lou rəhatat məmə okotətu takıs kəm Sisa u in kapman rəha Rom, o kəp?”

²³ Məto İesu təmitun əm məmə koatol kəut kəsua kəm in, kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,

²⁴ “Otəgətun-tu məni kit kəm io. ?Narmı pah u tətatıg e məni u? ?Kən nərgı pah u tətatıg e məni u?” Kən kəmotən məmə, “Narmı Sisa, ne nərgı Sisa.”

²⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “İnəh natımnat rəha Sisa, os-ipən kəm Sisa. Kən natımnat rəha Uhgın, os-ipən kəm Uhgın.”

²⁶ Kən e nıganəmtı netəmim rafin, nəghatən mın itəm koatətapəh-in, okul kəsotıləs-ıəhauən İesu lan. Məto narmılat təmiwig pik o nəghatən itəm İesu təmuhalpın, kən kəməsotəghatən.

?Tahro o etəm otımıs kən məmegəh mın?

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Kən Satusi mın neen kəmotuwa o İesu. İlat koatən məmə netəm kəmotımıs, okul kəsotəmegəh mınən.

²⁸ Kən kəmotətapəh-in nəghatən kit kəm İesu məmə, “İəgətun. Moses təməte-pən e Lou rəhatat məmə okəmə suah kit otımıs, kən rəhan pətaguıhl tətatıg məto kəməsıaləsən nətılau kit, kən inəh pian kit otəkəike mit nəutahlımıs un. E nolən əh, ılau okuemək, kən nısualkələh mın okotaskəlım nərgı mın rəha etəm tıka.

²⁹ “Tol nəhlan, pian ilat sepın. Kən itəm tepət elat təmaupən mit pətan kit, kən uarisıg tımıs, məto kəsıaləsən nətılau kit.

³⁰ Pian itəm tatarısıg in, təmit mın nəutahlımıs un, məto in mın təmımıs, kən kəsıaləsən nətılau kit.

³¹ Kən uarisıg lan, pıalat kit mın tit mın nəutahlımıs un, məto təmımıs mın. Kən pian mın əh ilat rafin sepın kəmotıt pətan un, məto kəsotıləsən nətılat kit, kən kəmotımıs rafin.

³² Kən uarisıg lan, nəutahlımıs təmımıs mın.

³³ İnəh netəm sepın, ilat pıalat mın kəmotıt pətan əh. ?Məto e Namnun Nian, nian netəmim okotəmegəh mın e nımısən, pətan əh in rəha pah lan?”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “E nətueintən u, nəman ne nīpitan koatol marit.

³⁵ Məto e nian rəha natigən wi, netəmim itəm Uhgīn nīkin tətāgien olat məmə ilat okotəmegəh mīn e nīmīsən kən mos ilat muwīn kotatig e natigən wi, ko ilat kəsotol mīnən marit.

³⁶ Ilat okol kəsotimis mīnən məto-inu ilat okotahmen əm e nagelo mīn. Kən ilat nenəti Uhgīn məto-inu in təmol ilat kotəmegəh mīn e nīmīsən.

³⁷ Kən kotitun məmə inu otuwa mol nīpahrienən lan məto-inu, naoa rəha Moses tətəgətun mīn məmə nian netəmim okotimis, ilat okotəmegəh mīn. E namsu rəha nig itəm nigəm təmatuəpən lan, Moses tətaun-in Iərəməərə Uhgīn məmə in ‘Uhgīn rəha Epraham, Uhgīn rəha Aisak, ne Uhgīn rəha Jekop,’ nat əpnəpīn iləhal kəməhalimis rəkis nuwəh məsīn.

³⁸ Uhgīn u, in Uhgīn rəha netəm koatəmegəh, məto sənəmə in Uhgīn rəha netəm kəmotimis, məto-inu in tatehm netəmim rafin məmə ilat koatəmegəh, nat əpnəpīn okəmə kəmotimis rəkis o koatəmegəh əh.”*

³⁹ Kən iəgətun mīn rəha Lou neen kəmotən-ipən kəm Iesu məmə, “Iəgətun, nəmuhalpīn wīr pahrien.”

⁴⁰ Kən kəmotəgīn o nətapəh-inən nəghatən kit mīn tol mīn-nəhlən.

*Kig Tefit ne Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)*

⁴¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro netəmim koatən məmə Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, in mipi Kig Tefit rat?

⁴² Məto-inu e Naoa Rəha Napuən Mīn,† Kig Tefit atip əm təmən məmə, ‘Iərəməərə Uhgīn təmən kəm rəhak Iərəməərə Kristo məmə, “Əpələh e nīkalik matip, ikin rəha nəsanənən ne nīsiaiən,

⁴³ mətoarus-pa io ekos-iəhau rəham tikimīr mīn, mol ilat kotahmen e nīməhan kit itəm nateguafəl nelkəm lan.” ‡

⁴⁴ Kig Tefit atip təmən məmə Mesaea in rəhan Iərəməərə. ?Kən okəmə mipi Tefit atip əm, kən tahro matol rəhan Iərəməərə?”

*Iesu təməghat-in iəgətun mīn rəha Lou
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40;
Luk 11:37-54)*

⁴⁵ Nian netəmim kəmoatətəlig, Iesu təmən-ipən kəm rəhan mīn netəmim məmə,

⁴⁶ “Itəmat onəkotəkəike moatəto wīr itəmat kən məsotətəu-pənən nolən mīn rəha iəgətun mīn rəha Lou. Nīkilat tətāgien məmə okoatuwīn-in napən əfəməh mīn rəha nausitən məmə netəmim okoatehm ilat ron. Kən nīkilat tətāgien nian netəmim koatos-ipər nelmīlat e maket e nīsiaiən kəm ilat. Kən əpəh imə e nīmə rəha nuəfīmīnən, kotolkeike məmə okotəpələh aupən əpəh təwīr ikin. Kən e nian rəha lafet, ilat koatolkeike məmə okotuwīn kəpələh-pən aupən ikin rəha nīsiaiən.

⁴⁷ Kən ilat koatol tərət kən motakləh-in nīmə mīn rəha nəutahlīmīs mīn. Kən ilat koatəfak əfəməh moateiuə əm məmə netəmim okoatəplan ilat ron. Nəlpīnən rəha netəm mīn u in otəskasik maprəkis.”

20:37: Eks 3:6 * **20:38:** Nat əpnəpīn nīpəti etəmim təmīmīs, məto narmin tətəmegəh əh. † **20:42:** “Naoa rəha Napuən Mīn” in “Ol Sam” e Bislama Baebol ‡ **20:43:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “əköl rəham tikimīr mīn ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfipər nelkəm lan,” kən nīpətīn u məmə, “Oekol ik ilis taprəkis-in rəham tikimīr mīn.” **20:43:** Sam 110:1

21

Nautahlimis kit tamos-ipən rəhan məni kəm Uhgın (Mak 12:41-44)

¹ Kən Iesu təmatehm tatisilu wir netəm rəhalat nautə tepət itəm koataii-pən məni e pokis rəha məni əpəh e Nimə Rəha Uhgın,

² kən in təmehm nautahlimis kit ian-rat təmāii-pən məni əkəku kəiu əm.*

³ Kən Iesu təmən məmə, “Nipahrienən iatən kəm itəmat məmə, məni itəm pətan u təmāii-pən, in taprəkis-in rəha netəmim rafin,

⁴ məto-inu netəm rəhalat nautə tepət kəmotāii-pən məni neen məto in nat əpnapin əm olat, rəhalat tepət min əh-ikin. Məto nautahlimis u itəm in ian-rat pahrien, in tamos-ipən rafin məni rəhan o nos-nəmtinən nigın nagwənan, kən tikə min əh-ikin.”

Nəmtətin min rəha Namnun Nian

(Mat 24:1-35, 42-44; Mak 13:1-37)

⁵ Kən rəhan min neen netəmim koatəghat-in Nimə Rəha Uhgın itəm rəhan kəpiel asol min kotəwir, ne natimnat wir min əh imə itəm netəmim kəmos-
ipən kəm Uhgın. Kən Iesu təmən məmə,

⁶ “Itəmat nakoatehm natimnat min əh, məto nian otatuwa itəm netəmim okotohalkin-ohalkin kəpiel min rəha nimə əh, inəh kəpiel kit otəsətulən əh-
ikin tatətul ikin roiu.”

⁷ Kən kəmotətapəh ron məmə, “İəgətun. ?Natimnat min əh onəghan kotuwa? ?Kən nəmtətin naka otəgətun məmə otəsuwəhən natimnat min əh okotuwa?”

⁸ Kən Iesu tatən məmə, “Onəkotəkəike moatəto wir itəmat məmə suah kit otəseiuə-inən itəmat, məto-inu netəmim tepət okotuwa motən məmə, ‘!Io, io Kristo u!’ kən neen okotən məmə, ‘Nian rəha natimnat əh tınatuwa iuəhkir.’ Məto əsotuarisig-inən ilat.

⁹ Kən nian onəkotəto namnusən məmə netəmim koatəluagin, o netəmim koatətul moatəmou ilat rəhalat kapman, məto itəmat onəsotəginən. Natimnat min əh okotaupən ka pitən, məto sənəmə in Namnun Nian.”

¹⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Noanol min neen okotoh noanol pisin neen min, kən kapman kit otoh kapman kit.

¹¹ Kən namig asol min okotan, kən nəumis otan ikin min tepət e nətueintən, kən nimisən əskasik min okotan e nətueintən, kən əpəh ilis e neai, natimnat okotuwa motol niki netəmim otəgin, kən ilat okotəplan nəmtətin asol min e neai.

¹² “Məto nian natimnat min u okəsotuwamən əh, netəmim okotaskəlim itəmat, kən motoh itəmat, kən motiləs itəmat kan əpəh e nimə min rəha nuəfiminən, ne əpəh e kalapus, kən onakoatətul e niganəmti kig min ne netəm-iasol min rəha kapman məto-inu itəmat nakoatos nərgək moatən nipahrien lak.

¹³ Inəh nian ətuatip məmə nakotən-iarəp namnusən təwir kəm ilat.

¹⁴ Məto əsotətəlig-in paupənən məmə nəghatən naka itəm onəkotən kəm ilat,

¹⁵ məto-inu io ekos-ipinə nəghatən ətuatip kəm itəmat kən mos-ipinə ne-natigən kəm itəmat, kən mol rəhatəmat nəghatən təsanən, kən rəhatəmat tikimir min okol kəsotuhəlpinən, kən okol kəsotənən məmə nakoateiuə.

¹⁶ Kən rəhatəmat tata ne mama min, ne piatəmat min, ne rəhatəmat noanol min, ne iolitəmat min okotiləs-ipən itəmat e nelmi tikimir min. Kən okotohamnu itəmat neen.

* **21:2:** Məni u tahmen-pən e tuente fatu. **21:3:** 2 Kor 8:12 **21:6:** Luk 19:44 **21:14:** Luk 12:11-12 **21:15:** Wək 6:10 **21:16:** Mat 10:21-22

17 Netəmim rafin okotetəhau itəmat o nərgək.

18 Məto noanutəmat ne huə, kit otəsikəən.

19 Nian onakoatətul əskasik motahatətə lak e nian iəkis min itəm okoatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən onəkotos nəmegəhən lilin lan.

20 “Məto nian onakehm mopael min okotuwa tepət motitəlau e taon u Jerusalem, kən itəmat onəkotəkəike motitun məmə otəsuwəhən kən kərəkin aɡin taon əh Jerusalem.

21 Kən itəmat netəm nəkotatig Jutia, onəkotəkəike motaiu motaɡim motuwın motəhluaig əpəh nitot min. Kən itəmat netəm nəkotatig e taon əh, onəkotəkəike motiet. Kən itəmat netəm nəkotatig ikin min titəlau e taon əh, onakəsotuwın minən əh imə e taon əh,

22 məto-inu nian əh, in nian rəha Uhgın otol nalpınən lan kəm netəm koatol nolən tərət, kən mol əp nəghatən itəm kəmətə-pən e naoa rəhan tuwa mol nıpahrienən.

23 Awe, nahməən asol rəha mama min itəm nərpilat əh-ikin, ne itəm min u koatapınahin nisualkələh, məto-inu nərətən asol otuwa e nətueintən, kən neməha ne nalpınən rəha Uhgın otuwın kəm netəmim rafin rəha Isrel.

24 Kən okagimnu netəmim e naip, kən nian rəhalat tikimir min kəmotol win elat, kən okotit ilat motuwın ikin pisin pisin min kən ilat okotuwa slef min rəhalat. Kən Iaihlua min okotaliwək kən katewig-ewig e Jerusalem motiləs-iəhau netəmim ikin itəm koatatig əh, motərəməərə elat, kətoarus-pən nian rəhalat otol namnun.†

25 “Kən nəmtətin neen okotuwa e mitgar, ne məwig, ne məhau min. Kən ikin-u e nətueintən, netəmim rafin okotəgin nərəkərikən rəha nitəhəi ne peau-peau asol min.

26 Netəmim okotəgin pik moatimiseah o nərətən asol min itəm koatuwa e nətueintən, məto-inu natimnat rəha neai itəm kotəskasik pik, məto Uhgın otəloal-əloal elat.

27 Kən e nian əh, okotehm Nəti Etəmim tateiuaiu e mal napuə kit e nəsanənən ne nepətən əhag-əhag asol rəhan.

28 Kən nian natimnat min u kinotətuoun moatuwa katol nıpahrienən lan, otətul motasipər e neai, məto-inu otəsuwəhən rəhatəmat Kristo otuwa mikis itəmat.”

29 Kən in təmuəh nimaa nəghatən kəm ilat məmə, “Nakotitun-tu nig u fik ne nig neen min.

30 Okəmə kotalpətəɡ minotapilpil min, kən nəkotitun məmə in nian rəha nasumən.

31 E nolən kitəh əm, okəmə nakotehm natimnat min u koatol nəhlan, onəkotitun məmə otəsuwəhən, nəməmə rəha Uhgın tuwa.

32 “Nıpahrienən ekatən kəm itəmat məmə noanol rəha Isrel‡ otəsikəən mətoarus-pən natimnat rafin əh okotol nıpahrienən.

33 Neai ne nətueintən okiakə, məto nəghatən min rəhak okol kəsotikəən.”

34 Kən Iesu tatən məmə, “Nəkotəkəike moatəto itəmat. Əsotərəkinən rəhatəmat nian min o nolən əmən lafet, motapis lan, kən moatətəlig-in pik natimnat rəha nətueintən u. Təsəwirən məmə nian rəhak otuwa mos kaut kəm itəmat tahmen-pən məmə noanikulu təmohasin itəmat,

35 məto-inu nian əh otuwa miləs netəmim rafin rəha nətueintən.

21:22: Jer 5:29; 46:10; Hos 9:7 † 21:24: E nup fote uarisig Iesu timis, mopael min rəha Rom kəmotərəkin Jerusalem e nup 70 AD. 21:24: Sam 79:1; Nol Əpən 11:2 21:25: Aes 13:10; Esik 32:7; Joel 2:31; Nol Əpən 6:12-13 21:27: Dan 7:13; Mat 26:64; Nol Əpən 1:7 ‡ 21:32: Netəmim neen koatən məmə nəghatən u tatəghat-in netəmim itəm koatəmegəh nian Iesu tatəghat. Kitat kəmotəte tahmen netəmim neen min itəm koatən məmə tatəghat-in noanol min rafin rəha Isrel tatuwin muwin isəu.

³⁶ Mæto nian rafin onəkotəkəike moatətul matip, kən motəkəike katəfak mēmə nakotos nəsanənən tahmen mēmə nəkoatətul əskasik əm e nian natimnat rafin əh koatuwa, kən inəh niki Nəti Etəmim otagien otəmat nian onəkotətul e niganəmtin.”

³⁷ Kən nian rafin Iesu tatəgətun netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgın, kən lapin min in tiet muwin əpəh Nitot Rəha Nig U Olif mətapil əh-ikin.

³⁸ Kən nian min rafin laulaugin agin, netəmim koatuwa mēmə okotətəlig-in rəhan nəghatən əpəh e Nimə Rəha Uhgın.

22

Jutas təmol-salim-in Iesu

(Mat 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

¹ Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan tınatuwa iuəhkir, kən in tınətuoun e lafet rəha Nuhagego-inən.

² Kən pris asol min ne iəgətun min rəha Lou koateam-in anion suatip mēmə okotohamnu Iesu lan. Koateam-in anion suatip mətə-inu ilat koatəgin netəmim mēmə, kətah nimanin netəmim okotəmou okəmə kotitun mēmə kəmotəhamnu Iesu.

³ “Kən Setan təmos niki Jutas, u nərgin kit min u Iskariot, in e netəm tuelef rəha Iesu.

⁴ Kən in təmuwin matəghat kəm pris asol min ne netəm-iasol min rəha mopaél rəha Nimə Rəha Uhgın, mateam-in suatip mēmə otegəhan-in Iesu tuwin e nelmilat.

⁵ Kən nikilat təmagien, kən kəmotən-iəkis mēmə okotos-ipən məni kit kəm in.

⁶ Kən Jutas təmegəhan lan mēmə in otol, kən mateam-in suatip mēmə otegəhan-in Iesu tuwin e nelmilat nian netəmim okotikə lan.

Etəmim kəiu rəha Iesu kəmioal əpen-əpenə o lafet rəha Nuhagego-inən

(Mat 26:17-29; Mak 14:12-25; Jon 13:21-30; 1 Kor 11:23-26)

⁷ Kən nian rəha lafet rəha Pret U Is Tikə Lan tınuwa, kən e nian əh, netəmim okotəkəike motoh nəti sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

⁸ Kən Iesu təmaun-in Pita ne Jon, kən mən-ipən kəm ilau mēmə, “Ian kən mioal əpen-əpenə nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən mēmə okotuwin motəgwən ikin.”

⁹ Kən kəmuən-ipən kəm in mēmə, “?Nakolkeike mēmə itımlau oekian hiə mioal əpen-əpenə e nagwənən ikin?”

¹⁰ Kən təmən-ipən kəm ilau mēmə, “Uətəlig wir-tu. Nian itəmlau onakuet-arəpən e taon, kən onakuehm suah kit tatəhun pətəl asol kəmətu-pən nəhau lan. Kən nəkiauarisig-in məhaluwin e nimə kit itəm otuwin ikin.

¹¹ Kən nəkuən-ipən kəm etəm-iasol rəha nimə mēmə, “?Iəgətun təmahl-ipa itımlau mēmə ekuea muətapəh ron ik mēmə noan u in hiə itəm in ne rəhan min netəmim okotuwa motol nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən?”

¹² Kən in otit itəmlau nakian əpəh e noan ilis ikin itəm kinəlin wir rəkis natimnat rafin rəha nagwənən əh-ikin. Kən nakioal əpen-əpenə nagwənən əh-ikin.”

¹³ Kən kəmian muehm natimnat rafin tahmen əm mēmə inu Iesu təmən mihin ne. Kən kəmioal əpen-əpenə e nagwənən ikin rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

Namnun nagwənən rəha Iesu ne rəhan min

¹⁴ Kən e nian rəha nagwənən, Iesu təmuwin məpələh e tepil ilat rəhan aposol min.

¹⁵ Kən təmən-ipən kəm ilat məmә, “Otəsuwəhən, okol nahmən kəm io. Məto nīkik tīnolkeike pik məmә okotaupən kun nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

¹⁶ Iakolkeike pik məmә kitat okotagwən min-nulan məto-inu, okol esagwən minən e nagwənən rəha Nuhagego-inən mətoarus nipəti lafet u tuwa mol nipahrienən lan e nərəmərəən rəha Uhgīn.”

¹⁷ Kən Iesu təmos kap wain mən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən mən məmә, “Otos itəmat rafin, kən motənim,

¹⁸ məto-inu roiu iatən kəm itəmat məmә esənimən wain mətoarus-pən nian natimnat rafin kotatig ahgin nərəmərəən rəha Uhgīn.”

¹⁹ Kən təmos piret mən tagkiu ron kəm Uhgīn, kən məmkas mos-ipən kəm rəhan min netənim, kən mən məmә, “Inu nipətik itəm iakatos-ipinə otəmat. Nian rafin onəkotəkəike motol nat u məmә nikitəmat tataht io.”

²⁰ Kən e nolən kitiah əm, nian kəmotagwən rəkis, Iesu təmos kap wain kən təmən məmә, “Kap wain u in nitak itəm otaiu otəmat, kən tatəgətun nənīəkisən wi rəha nasituən rəha Uhgīn kəm netənim.

²¹ Məto onəkotətəlig wir-tu. Suah kit ukin-u kotagwən kitat min e tepil, kən in otəpanegəhan-in-pən io e nelmi rəhak min tikimīr.

²² Io Nəti Etənim oekəkəike mimis məmә inu Uhgīn təmən mihin ne. !Məto awe, nahmən asol tatuwin o etəm tategəhan-in-pən io e nelmi tikimīr min!”

²³ Kən kīnoatəpəh-əpəh olat min məmә, “?Kitat pah otol nat əh?”

²⁴ Kən nat kit min, ilat kīnoatol nīkilat min məmә pah u in ilis pik taprəkis-in ilat.

²⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “Kig min rəha nətueintən u koatərəmərə e netənim e rəhalat nəsanənən, kən koataun-in atip ilat məmә ilat ‘Netəm rəha Nasituən.’

²⁶ Məto itəmat onəkəsotolən min-nəhlan. Okəmә itəmat kit in ilis, in otīləs-iəhau in tahmen-pən e suakəku. Kən okəmә itəmat kit tatətul aupən, kən in otuwa iolwək əm kit.

²⁷ ?Pah u in ilis pik, etənim itəm tətagwən e tepil, o iolwək itəm tatos nagwənən matuwa? Nəkotitun məmә etəm tətagwən e tepil in ilis taprəkis. Məto io, etəm-iasol rəhatəmat, nian emətaliwək kitat min itəmat, emahmen-pən e iolwək əm kit.

²⁸ “Itəmat u, nian rafin nəkotatig iuəhkīr ron io e nian ekətatig e nian əskasik min.

²⁹ Kən tahmen-pən əm məmә Tata rəhak tatīləs-ipər io məmә ekuwa kig, kən io min iatīləs-ipər itəmat məmә nakotuwa kig min,

³⁰ məmә nakotuwa kəpələh kitat min io, kotagwən kələh e nian ekuwa mol kig lan. Kən e nian əh, itəmat min onəkotəpələh e jea min rəha kig, kən itəmat onəkotuwa motətul aupən e noanol min tuelef rəha Isrel moatakil ilat moatərəmərə elat.”

³¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm Saimon Pita məmә, “Kəsi. Saimon. Ətəlig-in-tu io. Setan tinəpəh rəkis o Uhgīn məmә otegəhan-in məmә in otuwa mos-ipən-os-ipən kəm itəmat mol nərətən kəm itəmat məmә otəgətun rəhatəmat nahatətəən in təkəsik lak o kəp.

³² Məto enəfak rəkis ron ik məmә rəham nahatətəən otəsətiteən. Kən nian nakatəuhlin rəham nətəligən tatitəlig-pa min, ik onəkəkəike mol nətəligən rəha piam min okotəskasik.”

³³ Məto Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmә, “Iərəmərə. Iatətul matip məmә ekimnə kilau min ik e kalapus, kən mimis kilau min ik.”

³⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “Pita, ekatən kəm ik məmә, o lapin huә, nian mənig otəsimnənən әh, kən ik onakən mau kisil məmә nəkəruru io.”

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “Aupən, emətahl-iarəp itəmat, nəməsotosən mənә e paos, ne kətim, ne put. ?Tahro? ?Rəhatəmat natimnat təsahmenən, o kəp?” Kən ilat kəmotən məmә, “Kəp.”

³⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmә, “Məto roiu, okəmә suah kit tatos rəhan mənә e paos o kətim, otəkәike mos. Kən etəm təsosən naip rəha nəluaginən, pəs otol-salim-in rəhan kot mos-nəmti rəhan kit.

³⁷ Iatən kəm itəmat məmә nəghatən u e Naoa Rəha Uhgın tatəghat-in io, kən in otəkәike mol nıpahrienən. In tatən məmә, ‘Netəmim nıkilat təht məmә in etəmim kit itəm tatərəkın Lou.’ Əwəh, nəghatən u tatol nıpahrienən әh-roiu.”

³⁸ Kən ilat kəmotən məmә, “Iərәмərə, əplan-tu. Naip rəha nəluaginən kәiu əpəh.” Kən in təmən kəm ilat məmә, “Ah, nahmen. Otapəs-ta.”

Iesu təmuwin matəfak əpəh e Nitot Rəha Nig U Olif
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Kən Iesu tәmiet e taon muwin əpəh e Nitot Rəha Nig U Olif tahmen-pən әm məmә in tatol mihin e nian rafin, kən rəhan mın netəmim koatətəu-pən.

⁴⁰ Kən nian in təmuwin mətoarus-pən әh-ikın әh, təmən-ipən kəm ilat məmә, “Onəkotəkәike moatəfak məmә nat kit otəsos-ipən-os-ipənən kəm itəmat motol rəhatəmat nahatətəən otatite lak.”

⁴¹ Kən in tәmalıwək mapəs ilat muwin mäsın, kən mısın nulan matəfak matən məmә,

⁴² “Tata, okəmә nıkim tagien, awi, os-irəkis nahmәən mın u itəm okəpanotuwa. Məto əsolən rəhak nətəligən, məto ol nat naka itəm ik әm nakolkeike.”

⁴³ Kən nagelo kit tәmisi-pən e neai muwa mos-ipən nəsənənən kəm Iesu.

⁴⁴ Kən məto-inu nıkin titahmə pik, kən rəhan nətəligən tınatol wək pik, kən tәməfak əskasık pik, kən noəh tәmaiu lan məhl matəht nısip tahmen e nita.*

⁴⁵ Nian tәməfak rəkis, in tәmətul mıtəlig-pən məmә otehm rəhan mın netəmim, kən tәməplan ilat kınotapıl rəkis. Kınotəpou məto-inu nıkilat titahmə.

⁴⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmә, “?Tahro nakotapıl? Otaiir motəfak məmә nat kit otəsos-ipən-os-ipənən kəm itəmat motol rəhatəmat nahatətəən otatite lak.”

Tikimır mın rəha Iesu kəmotuwa kıləs
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50;
Jon 18:2-11)

⁴⁷ Nian Iesu tәmatəghat әh, nımanın netəmim kəmotiet-arəpa ikın әh, kən suah әh Jutas, u in etəmim kit e netəm tuelef rəha Iesu, in tәmit ilat motuwa, kən tәmuwa iuəhkır məmә otatuilim e Iesu.

⁴⁸ Məto Iesu təmən-ipən kəm in məmә, “?Jutas, io Nəti Etəmim, məto tahro nәmuwa məmә onəkātuilim-pa lak kən e nolən әh megəhan-in-pən io e nelmi rəhak tikimır mın?”

⁴⁹ Kən nian netəmim mın rəha Iesu kınotehm natimnat mın әh mınotıtun məmә naka әh okol, kəmotən-ipən kəm in məmә, “?Iərәмərə, oekotahro? ?Ekotəte ilat e naip, o?”

⁵⁰ Kən ilat kit tәmoahın naip tәte-rəkis matəlgın matıp rəha slef rəha pris əsol agın.

22:34: Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38 **22:35:** Luk 9:3; 10:4 **22:37:** Aes 53:12 * **22:44:** E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən rəha ves 43-44 tıka. Kəm-naka, sənәmə Luk itəm tәməte ves 43-44, məto suah kit mın itəm tәməte kopi kit rəha naoa u.

⁵¹ Məto Iesu təmə, “!Ei! !Nahmen, otapəs əm!” Kən in təmələhəu-pən nelmin e matəlgi suah u, kən mol-wir min.

⁵² Kən Iesu təməghat kəm pris asol min, ne netəm-iasol min rəha mopael rəha Nimə Rəha Uhgın, ne etəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel, u kəmotuwa məmə okotaskəlim Iesu. In təmən məmə, “?Tahro, nəman? ?Nikitəmat təht məmə io emit netəmim muwin kotəluagin o kapman, o kəm-naka io iohamnu itəm kit, kən nakotəmik naip asol min rəha nəluaginən ne nəlnal min moatuwa məmə onəkotaskəlim?”

⁵³ ?Nian rafin etan əm kitat min itəmat e Nimə Rəha Uhgın, məto tahro nəotaskəlimən io? Məto roiu əh, in nian ətuatip rəhatəmat, kən nəsanənən rəha napinəpən in tatərəmərə.”

*Pita təmən məmə
in təruru Iesu*

(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kən kəmotuwa motaskəlim Iesu motiləs motuwın e latuənu rəha pris asol agın. Kən Pita tuarisig-in ilat məto təsuwınən iuəhkir olat.

⁵⁵ Netəm min əh kəmotahl nigəm kit əpəh e iat rəha pris asol agın, kən motəpələh kitəlau e nigəm. Kən Pita tuwa matəpələh ilat min.

⁵⁶ Kən pətan əkəku kit u slef rəha pris asol agın, təmuwa mehm Pita tatəpələh, kən nəhag-əhagən rəha nigəm tətasiəgəpın in, kən niganəmti pətan əh təmətul lan, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Suah u, in min ilau Iesu kəmatuan.”

⁵⁷ Məto Pita təmən-ipən kəm pətan un məmə, “Esitunən suah un nakatən.”

⁵⁸ Kən uarisig lan təsuwəhən, suah kit min tuwa mən-ipən kəm Pita məmə, “Ei, ik min, ik etəmim kit rəhan.” Məto Pita təmə, “Ei, sənəmə io etəmim rəhan.”

⁵⁹ Uarisig lan, aua kit tınuwa minuwın rəkis, kən suah kit təməghat əskasik kəm ilat məmə, “!Nipahrienən məmə suah u təmatuarisig-in Iesu, məto-inu in etəm Kalili!”

⁶⁰ Məto Pita təmə, “!Ei! !Esitun agın-əhən nəghatən u nakatən!” Kən nian Pita təmatəghat əh, kən mənig təmimnən.

⁶¹ Kən İərəməərə təməuhlin masipən ətuatip matehm Pita. Kən Pita, nikin təməht nəghatən rəha İərəməərə itəm təmən lan məmə, “O lapın əm u, nian mənig otəsimmənən əh, ik onakən mau kisil məmə nəkəruru io.”

⁶² Kən Pita təmiet muwin ihluə, təmasək təmasək.

*Netəmim kəmotəsan-əsan
e Iesu*

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Kən e nian əh, netəmim itəm kəmotaskəlim Iesu kəmotəghat əsan lan, kən moatoh.

⁶⁴ Kən kəmotəlis ətain niganəmtin kən motoh, moatən-ipən məmə, “!Ei, ien! ?Ən-tu məmə pah tatoh ik?”

⁶⁵ Kən kəmoatən nəghatən rat tepət moatərəkın in lan.

*Kəmiuw-iarəp Iesu e kaonsel
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64;
Jon 18:19-24)*

⁶⁶ Kən laulaugin agın, netəm-iasol rəha noanol rəha Isrel, ne pris asol min, ne iəgətun min rəha Lou kəmotuwa kuəfimın e kaonsel rəhalat, kən netəmim kəmotiləs Iesu motuwa tətul e niganəmti kaonsel əh. Kən netəm rəha kaonsel kəmotətapəh ron məmə,

⁶⁷ “Okəmә ik Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ipa, әn kәм itimat.” Mәto Iesu təmən-ipән kәм ilat mәмә, “Okәмә ekән kәм itemat, kән nәsotәнән nıpahrienән lak.

⁶⁸ Kән okәмә ekәtapәh otәmat, kән okol nәkәsotuhalpınән.

⁶⁹ Mәto tәtuoun roiu, io Nәti Etәmim, io oekuwin mәpәlәh әh-ikin rәha nәsanәнән ne nisaiiән, inәh e nıkalı Uhgın matıp, Uhgın u itәм rәhan nәsanәнән iaһgin.”

⁷⁰ Kән ilat rafin kәmotәtapәh ron mәмә, “?Tahro? ?Ik Nәti Uhgın?”

Kән Iesu tәмән-ipән mәмә, “Nakoatән mәмә io u inu.”

⁷¹ Kән kotән mәмә, “?Tahro kitat koateam-in nәghatән kit mın mәмә otasitu e rәhatat nәghatән? Kınotәto әtuatıp nәghatән әh e noһlin.”

23

Iesu tәmәtul e nıganәmti Pailat

(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Kән netәmim rafin rәha kaonsel kәmotәtul motit Iesu motuwın kәм Pailat.

² Kән moatән-iarәp nıpәgnәmtın mın itәм otoh Iesu mәмә, “Emotehm mәмә suah u tatit rәhatat netәmim mın, kән mol ilat kotalmәl, kән matәuhlin rәhalat nәtәligән koatol tıkimır ilat kapman rәha Rom, mәtahtosıg-in itimat mәмә esotәtouән takıs kәм Sisa itәм tatәrәmәrә e nımәptән u. Kән in matән-iarәp mәмә in Kristo itәм Uhgın tәmahl-ipa mәмә in kig kit.”

³ Kән Pailat tәmәtapәh ron mәмә, “?Tahro? ?Ik kig rәha netәм Isrel?” Mәto Iesu tән-ipән kәм in mәмә, “Ik nәmән mihin.”

⁴ Kән Pailat tәмән-ipән kәм pris asol mın ne netәmim rafin mәмә, “Eshmән nıpәgnәmtın kit ne, itәм tatән mәмә suah u tәmәrәkin lou.”

⁵ Mәto ilat kotagәt әfәmәh moatән mәмә, “Kәp. Mәto suah u tәtan әpnapın matәgәtun netәmim rafin ikin mın әh Jutia tәmәtuoun әpәh Kalili muwa mәtoarus-pa ukın-u, kән mol nәtәligән rәha netәmim koatәluе motalmәl.”

⁶ Kән nian Pailat tәmәto nәghatән әh, tәmәtapәh mәмә, “?Tahro? ?Suah u in etәм Kalili?”

⁷ Kән nian tәmәto mәмә Iesu tәmıet ikin әh itәм Herot Antipas tatәrәmәrә ikin, in tәmahl-ipән Iesu mәмә otuwın mehm Herot, mәto-inu e nian әh, Herot mın in tәtatıg Jerusalem.

Iesu tәmәtul e nıganәmti Herot Antipas

⁸ Kән nian Herot Antipas tәmehm Iesu, nıkin tәmagien pik, mәto-inu nuwәh mәsın in tәmolkeike mәмә otehm. Herot tәmatәto әm namnusән rәhan, kән in tәmolkeike pik mәмә in otehm Iesu otol nat pıspıs kit.

⁹ Kән o natımnat mın u, Herot Antipas tәmәtapәh-in nәghatән mın tepәt kәм Iesu, mәto Iesu tәmәpnapın әm mәsuhalpınән rәhan nәghatән.

¹⁰ Kән pris asol mın ne iәgәtun mın rәha Lou kәmotәtul motәghat әskasık e nıpәgnәmtın mın rәhalat moatoh Iesu lan.

¹¹ Kән uarisıg lan, Herot Antipas ne rәhan mın mopael kotagәt ausit e Iesu, kән moatәsan lan. Kән Herot tәмән-ipән kәм rәhan mopael mın mәмә okotuwın-in-pән kot wır kit rәha kig kәм in, kән motit motuwın mın kәм Pailat.

¹² Aupән ikin, Herot Antipas ne Pailat kәmәtioal tıkimır kәм ilau mın, mәto e nian әh, ilau kәmuea mınıoalkeike ilau mın.

Pailat tāmən māmə Iesu otəkəike mīmīs
(*Mat 27:15-26; Mak 15:6-15;*
Jon 18:39-19:16)

¹³ Kən Pailat təmaun-in pris asol mīn, ne netəm-iasol rəha netəm Isrel, ne netəmim rafin, kən ilat rafin kəmotuwa kitiaḥ.

¹⁴ Kən in tāmən-ipən kəm ilat māmə, “Suah u, nəmotiləs motuwa tətul e niganəmtək, kən nəmotən māmə tatəuhlin nətəligən rəha netəmim rəhatəmat koatol tikimīr kəm kapman. Məto emakil rəkis nətəligən u e niganəmtitəmat, kən məsehmən māmə tāmətgəhl lou kit, kən nīpəgnəmtin mīn itəm nakoatən lan təsolən nīpahrienən.

¹⁵ Kən Herot Antipas mīn, in təmakil mehm māmə nolən rat kit təsəkul-pənən lan. Tol nəhlan, in tahl-ipa tuwa mīn o kitat, kən təpiə əm māmə suah u in təməsolən nat kit itəm tərət māmə in otimīs ron.

¹⁶⁻¹⁷ Kən o nat əh inəh, rəhak mīn mopael okotalis əm, kən uarisig kotahl-iarəp tatuwin.”*

¹⁸ Məto ilat rafin kəmotagət əfəməh moatən māmə, “!Otiləs-iarəp suah un kən kohamnu! !Məto ahl-iarəp Parapas tuwa mehm itimat!”

¹⁹ (Suah u Parapas, kəmiləs-ipən e kalapus məto-inu in təmol netəmim kotəluagin o kapman e taon əh, kən in iohamnu itəm.)

²⁰ Məto Pailat in tolkeike māmə otahl-iarəp Iesu tatuwin, kən in təməghat mīn kəm ilat.

²¹ Məto ilat kəmotagət əfəməh pik māmə, “!Ətu-pər in e nig kəluau! !Ətu-pər in e nig kəluau!”

²² Məto Pailat təməghat mīn kəm ilat mīnətau kisil lan əh-roiu māmə, “? Tahro? ?Suah u in təmol nat tərət naka? Io esəhmən māmə in təmol nat kit itəm tətuatip māmə in otimīs ron. Məto rəhak mopael mīn, ilat okotalis əm, kən uarisig lan kotahl-iarəp tatuwin.”

²³ Məto ilat koatəkəike motəghat əskasik, kən motagət əfəməh e Pailat māmə otətu-pər Iesu e nig kəluau. Kən motagət pik moatuwin moatuwin, kinol win e nətəligən rəha Pailat.

²⁴ Kən Pailat təmakil Iesu māmə otəkəike mīmīs tahmen-pən māmə inəh ilat kəmotən mihin ne.

²⁵ Kən in təmol nətəligən rəhalat, kən təmahl-iarəp Parapas u aupən in təmətatig e kalapus o nəluaginən o kapman ne nohamnuən itəm. Məto təmegəhan-in Iesu tuwin e nelmi rəhan mopael mīn māmə ilat okotos motuwin kitəp nətəligən rəha nīmanin netəmim.

Kəmit Iesu kan māmə otimīs
(*Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;*
Jon 19:17-27)

²⁶ Kən nian mopael mīn kəmotit Iesu motiet e taon, kən kəmotəplan etəm Saerin kit, nərgin u Saimon. In təmisi-pən isəu maliwək matuwa e taon. Kən kəmotaskəlim motələhəu-pər nig kəluau rəha Iesu e nuwegin māmə otiləs, kən motən-ipən māmə otətəu-pən Iesu. ²⁷ Kən nīmanin netəmim tepət kəmotaliwək katuarisig-in Iesu e suatip, kən nīpitan tepət mīn koatuarisig-in ilat, koatasək moatəun-əun o Iesu.

²⁸ Məto Iesu təməuhlin masipən məplan ilat, kən mən-ipən kəm ilat māmə, “Nīpitan Jerusalem. Əsotasəkən ron io, məto otasək atip otəmat, ne nenətitəmat mīn.

²⁹ Otətəlig-in-tu io. Nian tatuwa itəm okəpanən māmə, “!Otagien itəmat netəm nəsoteməkən o nəsotapinahinən suakəku!”

* **23:16-17:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, katilpin nəghatən kit mīn ikīn-u tatən māmə, “E nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, Pailat in otəkəike mahl-iarəp rəhalat kit etəmim otiet e kalapus.” **23:29:** Luk 21:23

³⁰ E nian əh, netəmim okotən-ipən kəm nitot asol min məmə, ‘Awi, otisas-pa etimat,’ kən okotən-ipən kəm narit min məmə, ‘Awi, otəfətain itimat.’

³¹ ?Məto okəmə nigəm tatuəp nəhlan nian nig nimalin tətamiəmitə əh, kən tahro e nian nig tinəmətu?”†

Mopael min kəmotətu-pər Iesu e nig kəməluau

³² Kən mopael min kəmotiləs suah mil kəiu itəm kəmuətəgəhl lou kan məmə okotohamnu iləhal Iesu.

³³ Kən kəmotuwa ikin kit, nərgin u Louipil-uipil. Ikin əh, kəmotətu-pər Iesu e nig kəməluau. Kən kəmotətu-pər iətəgəhl lou mil əh-ikin, kit e nikali Iesu matip, kən kit e nikalin mol.

³⁴ Kən Iesu təmə, “Tata. Aluin rəhalat nolən rat min itəm koatol kəm io, kən məsalpinən, məto-inu kəsotitunən nat naka itəm koatol.” Kən kəmotoor rəhan natimnat moaturin taes ron.

³⁵ Kən netəm min u koatətul əh-ikin, moatehm natimnat min u, məto etəm-iasol min rəha noanol rəha Isrel kotalah əsan e Iesu moatən məmə, “! In təmosmegəh netəmim tepət rəkis. Məto okəmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, kən in Etəm Uhgın Təmitəpun, kən pəs in otosmegəh atip in!”

³⁶ Kən mopael min, ilat min koatəghat əsan e Iesu, kən motuwa iuəhkır ron moatətapəh məmə in tolkeike wain u itəm tagin,‡

³⁷ moatən məmə, “! Okəmə nıpahrienən ik kig rəha noanol min rəha Isrel, osmegəh atip ik əh-roiu!”

³⁸ Kən nəghatən kit əh-ikin kəməte kətu-pər e rəhn-kapə nig kəluau, tatən məmə, INU KIG RƏHA NETƏM ISREL.

³⁹ Kən iətəgəhl lou mil kit itəm katəkul-pər e nig kəluau, in tatəghat rat e Iesu, matən məmə, “! Ei! ?Ik Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, o kəp? ! Okəmə tol mihin, osmegəh ik kən məsmegəh min itimlau!”

⁴⁰ Məto iətəgəhl lou əh kit min təmən-ipən kəm in kit, kən mahtosig-in məmə, “?Tahro? ?Nəsəginən Uhgın, nat əpnəpin onakimis? Nəlpinən u rəhatəhal in tahmen-ahmen əm.

⁴¹ Məto təmətuatip əm məmə kilau okiamis o rəhalau nolən rat min itəm kəmioal. Məto suah u, in təsolən nat tərət kit ne.”

⁴² Kən təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Iesu, o nian onəkuwa matol kig lan, kən nikim otatəht io.”

⁴³ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Nıpahrienən iatən kəm ik, məmə roiu əm kilau min ik əpəh e nego e neai.”

Iesu təmimis

(*Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Kən iuəhkır tuelef klok e nərauiəgən, mit nəsasiəən, kən nəpinəpən tınan rafin ikin əh mətoarus-pən tri klok ehnaipən. Kən nıməhan itəm tatəkulosig-in-pən Ikin Tasim Agın Ikin e Nımə Rəha Uhgın, təməhap məsin kəiu.

⁴⁶ Kən Iesu təmagət əfəməh məmə, “! Tata. İatələhəu-pən nəmegəhən rəhak e nelməm!” Nian təmən rəkis nəghatən əh u, kən rəhan nəmegən tiet.

⁴⁷ Kən nian etəm-iasol rəha mopael min rəha netəm Rom təməhm natimnat min əh, kən in təmənwiwi Uhgın matən məmə, “! Nıpahrienən, suah u in tətuatip pahrien!”

23:30: Hos 10:8; Nol Əpən 6:16 † **23:31:** “Nig nimalin tətamiəmitə əh” tatəpsen-pən Iesu itəm tətuatip agın, məto tatos nəlpinən. Inu tahmen e nigəm itəm tatuəp. Kən “nig tinəmətu” tatəpsen-pən iol təfagə rat min. Kən uarisig lan, Uhgın otol nəlpinən asol kəm ilat. Inu tahmen e nigəm asol agın.

Afin Luk 21:20-24. **23:34:** Sam 22:18; Aes 53:12 **23:35:** Sam 22:7-8 ‡ **23:36:** Wain u itəm tagin, in nənimən rəha ian-rat min. **23:36:** Sam 69:21 **23:44-45:** Hip 6:19-20; 10:19-20

⁴⁸ Kæn netæmim itæm kæmotuwa ikin æh mæmæ okotæplan, nian kæmotæplan natimnat min æh, kæmoatuwin moatæto tærat e nikilat, kæn motahtaht manikilæhalat.

⁴⁹ Kæn ioli Iesu min, ne nipitan itæm kæmotisi-pæn Kalili motætæu-pæn Iesu motuwa, ilat kæmoatætul isæu mæsin kæn moatehm natimnat min æh.

Josep tæmitænim Iesu

(Mat 23:57-61; Mak 15:42-47;

Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kæn etæm Aramatia kit æh-ikin, nærgin u Josep. Aramatia in taon kit ræha Isrel, kæn suah æh in etæmim kit ræha kaonsel ræha netæm Isrel. In etæm tæwir, ræhan næmegæhan tætuatip, kæn in etæmim kit tæmatæsaugin mæmæ otæplan næræmæraæn ræha Uhgîn. Kæn in tæmæsegæhanæn e næghatæn ræha kaonsel itæm kæmoategæhan-in Iesu mæmæ okoh.

⁵² Kæn in tæmuwin mehm Pailat mætapæh ron mæmæ otegæhan-in nipæti Iesu tos.

⁵³ Kæn Josep tæmuwin milæs-iæhau nipæti Iesu e nig kæmæluau, mos muwa malpin e nimæhan wir kit, nærgin u linen. Kæn tæmilæs muwin mælæhæu-pæn e nipæg kæpiel itæm kinæmæte rækis o nolæn suwit ikin, mæto kæsitæniman æh suah kit ikin.

⁵⁴ In æh e nian ræha noanol min ræha Isrel itæm koatol æpen-æpenæ lan o nian ræha Sapat, kæn iuæhkîr Sapat tætuoun.

⁵⁵ Kæn nipitan itæm kæmotisi-pæn Kalili kæmotuarisig-in Iesu, kæmotætæu-pæn suah un, motuwin motæplan nipæg kæpiel, kæn motæplan nolæn itæm in tatælæhæu-pæn min Iesu ikin.

⁵⁶ Kæn uarisig, nipitan kæmotitælig-pæn latuænu, kæn kæmoatol æpen-æpenæ manat min neen ne fomat itæm næmiæwilat tæwir mæmæ okol-pæn e nipæti Iesu. Kæn e nian ræha Sapat, ilat kæmotameg moatætæu-pæn næghatæn ræha Lou.

24

Iesu tæmæmegæh min

e nimisæn

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;

Jon 20:1-10)

¹ Kæn e Sante laulaugin agin, nipitan kæmotuwin æpæh e suwit, motæmik nat pien-pien min u næmiæwilat tæwir itæm kæmotol æpen-æpenæ rækis lan.

² Nian kæmotuwa e suwit, kæmotehm kæpiel itæm kætahtosig-in nipæg kæpiel lan, mæto kæmahwin rækis.

³ E nian kæmotuwin e nipæg kæpiel, mæto kæsotehmæn nipæti Iæræmæra Iesu.

⁴ Kæn ilat kinotæreruru æfæmæh moatætælig-in natimnat min æh. Kæn æmun etæmim kæiu æh-ikin, katuætul ilat min nipitan, kæmian e napæn itæm tatipit-ipit.

⁵ Kæn nipitan kæmotægin pik, kæmotisin nulilat motasil-iæhau moatehm nimæptæn, kæn suah mil kuæmæ, “?Tahro nakoategæs-in etæm tæmegæh u ikin-u ima netæm kæmotimis?”

⁶ In tikæ ukin-u. !In tinæmegæh min! Nikitæmat otækæike matæht næghatæn itæm tæmæn kæm itæmat nian in tæmætætig æh æpæh Kalili mæmæ,

⁷ ‘Natimnat min u okotækæike motuwa motol nipahrienæn lan. Okegæhan-in-pæn Næti Etæmim tuwin e nelmi iol tæfagæ rat min, kæn okætu-pær e nig kæluau timis, mæto e nian tatol kisil lan, kæn in otæmegæh min.’ ”

⁸ Kæn nikilat tinæht næghatæn ræha Iesu.

⁹ Kæn kæmotiet e suwit motuwin motæn-ipæn natimnat min æh kæm netæm lefen ræha Iesu, ne ræhan min rafin.

¹⁰ Kən nīpitan mīn əh itəm kəmotən-iarəp natimnat mīn u kəm aposol mīn, inəh Meri Maktala, Joana, Meri mama rəha Jemes, ne nīpitan neen mīn itəm kəmotuwīn e suwīt.

¹¹ Məto aposol mīn kəmotəto nəghatən əh tahmen-pən əm e nəghatən alməl kit itəm nīpətin tikə, kən məsotənən nīpahrienən lan.

¹² Məto Pita təmətul maiu muwīn əpəh suwīt ikin, moeg-oeg masipən e nīpəg kəpiel kən təmehm əm napən itəm kəmalpin nīpəti Iesu lan, məto nat kit mīn tikə əh-ikin. Kən in təmaliwək mitəlig mīnatuwīn latuənu, kən matətəlig-in pik natimnat mīn əh.

*E suatip tatuwīn Emeas
(Mak 16:12-13)*

¹³ E nian əm əh inəh, suah mil kəiu rəha Iesu kəmualiwək mətian latuənu kit, nərgin u Emeas. Latuənu un mətoarus-pən Jerusalem, in iuəhkīr o lepen kilometa.

¹⁴ Kən e nian ilau kəmualiwək mətian, kən ilau kəmatuəghat-in natimnat mīn itəm kəmol ilat.

¹⁵ Nian ilau kəmatuəghat nəhlan, kən Iesu təmuwa iuəhkīr olau, məhlaliwək kələh mətəhaluwīn.

¹⁶ Məto kəməsiatunən məmə pah əh iləhal mīn kəmətəhlaliwək məto-inu Uhgīn təmahtosiɡ-in nətəligən rəhalau.

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilau məmə, “Təs mil. ?Naka un nakatuən?”

Kən əmun kəmuəlahl muətul, nīganəmtīlau təməpou.

¹⁸ Kən suah mil əh kit, nərgin u Kleopas, təmən-ipən kəm in məmə, “Okəm-naka ik əm un iapīspis kit u Jerusalem itəm nəsitunən natimnat mīn itəm kəmol ilat e nian mīn itəm kīnotuwīn rəkis.”

¹⁹ Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “?Natimnat naka mīn əh?”

Kən kəmuən-ipən kəm in məmə, “Natimnat mīn itəm kəmol e etəm Nasaret əh Iesu. In ien kit rəha Uhgīn, kən rəhan wək təsanən wir ne rəhan mīn nəghatən kotəfigəm, kən niki Uhgīn ne niki netəmim tətəgien lan.

²⁰ Məto rəhatimat pris asol mīn ne iəgətun mīn rəha Lou kəmotiləs-ipən e nelmi netəm Rom məmə okotakil məmə in otimis. Kən kəmotətu-pər e nig kəluau tīmis.

²¹ “Məto itimat emotələhəu-pən pap rəhatimat nətəligən tətətig əskasik lan məmə in otiləs-irəkis itimat noanol mīn rəha Isrel e nelmi tikimīr mīn rəhatimat. Kən roiu in nian tatol kisil lan.

²² Kən nat kit mīn, nīpitan neen itəm emotan, kəmotol məmə narmitimat təmiwig o nəghatən kit. Roiu laulaugin agin-əh, kəmotuwīn əpəh e suwīt itəm kəmitənīm Iesu ikin,

²³ məto kəməsotehmən nīpətin. Kən kəmotitəlig-pa moatən məmə, ‘Emotehm nat kit tahmen e napīlaiirən, inəh nagelo mil kəiu katuən-ipa kəm itimat məmə Iesu tatəmegəh.’

²⁴ Kən rəhatimat neen netəmim kəmotuwīn e suwīt, kəmotehm natimnat rafin agin tətətip tahmen-pən əm e nəghatən əh nīpitan mīn əh kəmotən mihin ne, məto kəsotehmən Iesu.”

²⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “Təs mil. !Rəhatəmlau-kapə tikə, kən nakatiaiuw nifagə matialəs pik o nənən nīpahrienən o natimnat itəm ien mīn rəha Uhgīn kəmotən!

²⁶ ?Nəkiatun o kəp məmə, Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa otəkəike mos nahməən e nīpətin, kən uarisig lan, in təpanuwīn əpəh e nego e neai mos nərgin rəha nisaiiən?”

²⁷ Kən Iesu təmən-ipən wır kəm ilau Naoa Rəha Uhgın itəm koatəghat-in in, təmətuoun e naoa rəha Moses kən muwın mətəarus-pən naoa mın rəha ien mın rəha Uhgın.

²⁸ Kən kınətəhaluwa iuəhkır o latuənu itəm suah mil katian ikin. Kən kənuəplan məmə Iesu tınətaliwək minatuwin məsətulən,

²⁹ mətə ilau kətiauəh nıkin məmə, “Ei, təwır məmə nəkətətig kitəhal mın ik, mətə-inu tınəpinəp rəkis, otəsuwəhən roiu mıt taht.” Kən təmuwin mınəhm ilau mətəhaləpələh.

³⁰ Kən kınətəhaləpələh məmə okəhlagwən, kən in təmos pıret mən tagkiu ron kəm Uhgın, kən məmkas mos-ipən kəm ilau.

³¹ Kən əmun Uhgın təmöl kəniatun məmə in Iesu, kən əmun in təmıkə mın, kən kənəsüəplanən.

³² Kən kəmuən-ipən kəm ilau mın məmə, “!Ei! ?Nian in təmatən-ipa wır Naoa Rəha Uhgın kəm kilau e suatıp, kən katuəto təwır lan nıkilau tətəgien pık, o kəp?”

³³ Kən roiu aɡın-əh mın, kəmuətul miaiet ikin əh miatəlig-pən mın Jerusalem. Kən ikin əh, ilau kəmuehm netəm lepen rəha Iesu ne netəmim neen mın rəhan kəmotuwa kuəfımın rəkis ilat mın katəpələh,

³⁴ kən moatən məmə, “! Nıpahrienən! ! İəramərə təməmegəh mın, kən Saimon Pita* təmehm rəkis!”

³⁵ Kən ilau kəmuən-ipən rafın natımnat itəm kəmöl kəm ilau e suatıp, kən muən-ipən nian ilau kəmatiatun Iesu lan e nian itəm in təmatəmkas pıret matos-ipən kəm ilau.

*Netəmim rəha Iesu mın kəmotehm
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18;
Jon 20:19-23)*

³⁶ Kən nian katuən əh nəghatən mın əh, Iesu təmuwa mətul ilugın-in ilat matən kəm ilat məmə, “Nəməlinuən tətətig otəmat.”

³⁷ Mətə ilat kəmotaut lan kən mınəatəgin, nıkilat təht məmə kınətəplan narmın kit.

³⁸ Mətə in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro rəhatəmat nətəligən tətərat nəhlan? ?Tahro rəhatəmat nətəligən tətətul pagpag?

³⁹ Otehm-tu nelmək ne nelkək məmə io əm u. Otea-pa motek nıpətık kən motıtun məmə io. Narmı etəmim nıpətın ne nıkılkilin tıkə, təsölən məmə inu nakoatehm io, nıpətık ne nıkılkilik əh-ikin.”

⁴⁰ Təmən nəghatən əh, kən təməgətun nelmın ne nelkin kəm ilat.

⁴¹ İlat kəsötən wırən nıpahrienən lan mətə-inu nıkilat tətəgien pık, kən narmılat tatiwig. Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Nəgwənən kit un nakoatos, o?”

⁴² Kən kəmotos nəm məsın itəm kəmwaan rəkis motos-ipən kəm in,

⁴³ kən e nıganəmtılat, təmos mun.

⁴⁴ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Aupən ikin, nian emətətig əh kitat mın itəmat, emən nəghatən u kəm itəmat məmə, natımnat rafın itəm koatəghat-in io e Naoa Rəha Uhgın, okotəkəike motuwa motol nıpahrienən lan, inəh nəghatən mın e naoa rəha Moses, ne naoa mın rəha ien mın rəha Uhgın, ne Naoa Rəha Napuən Mın.”

⁴⁵ Kən in təmerəh e rəhalat nətəligən məmə okotıtun nəghatən mın itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın.

24:27: Sam 22:1-21; Aes 53
15:4-5 24:37: Mat 14:26

* 24:34: Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “Saimon.”

24:34: 1 Kor

24:44: Luk 9:22

⁴⁶ Kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə netəmim okotol tərət kəm Kristo itəm Uhgın təmahl-ipa, motol tatəto nahməən e nīpətin matuwın matuwın timis, mətə e nian itəm tatol kīsīl lan, in otəmegəh mīn e nīmīsən.

⁴⁷ Kən e nərgi Kristo itəm Uhgın təmahl-ipa, netəmim okotəkəike motən-iarəp nəghatən əh məmə netəmim okotəkəike motəuhlin kən motitəlig e rəhalat təfagə rat mīn, kən Uhgın in otəsalpīnən nītai təfagə, kən maluin rəhalat nolən rat mīn. Nəghatən u otəkəike muwın kəm noanol mīn rafin əpəh ikīn mīn rafin, otətuoun Jerusalem kən muwın mətəahgīn-pən ikīn mīn rafin e nətueintən.

⁴⁸ Itəmat nəmotehm natimnat mīn u, kən onəkotən-iarəp ətuatip nəghatən mīn lan.

⁴⁹ Kən ekahl-ipa suah u itəm rəhak Tata təmən-iəkis məmə in otahl-ipa kəm itəmat, inu rəhan Narmīn. Mətə onakoatəsaḡin e taon əh mətəahgīn-pən nakotos nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uhgın, kən tərīoah e nəmegəhən rəhatəmat.”

*Uhgın təmīləs Iesu
muwın e neai
(Mak 16:19-20)*

⁵⁰ Kən Iesu təmit ilat motiet e taon motuwın əh latuənu Petani. Kən təmīləs-īpər nelmīn məfak olat.

⁵¹ Kən nian təmatəfak olat, kən təmapəs ilat nian Uhgın təmīləs mīnatuwın əpəh ilis e nego e neai.

⁵² Kən kəmoteiuaiu motəfak-pən kəm in, kən uarisig lan, kotitəlig-pən Jerusalem nīkilat tətəgīen.

⁵³ Kən nian rafin, koatuwın e Nīmə Rəha Uhgın moatənwiwi Uhgın.

Jon

Namnusən Təwir Rəha Iesu Kristo Itəm Jon Təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Jon

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u. In pia Jemes, kən ilau nəti Sepeti mil. In kit rəha netəm tuelef rəha Iesu, kən Iesu tolkeike p̄ik in. In təməte naoa m̄in u: Namnusən Təwir Itəm Jon Təməte, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təməte tatuw̄in kəm pah? Təməte naoa u tatuw̄in kəm netəmim məmə okotən n̄ipahrienən e Iesu. In tolkeike məmə otasitu elat mol nahatətən rəhalat tuwa məskasik, məto-inu rəhalat nahatətən təsəskasikən əh.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Jon in etəm-iasol kit rəha niməfak, kən netəmim rafin rəha niməfak koat̄isiai-in. In tolkeike məmə netəmim rafin okot̄itun w̄ir rəhan nəgətunən, kən nian nəgətunən eiua tətən, məto netəmim kot̄itun nahtosig-inən nəghatən eiua m̄in e nəghatən rəha Jon e naoa u.

?Təməte naoa u o naka? Jon təməte naoa u matən-iarəp w̄ir məmə Iesu in nəti Uhḡin, kən netəmim rafin itəm okotahatətə lan, okotos nəmegəhən itul̄in. Kən Jon tolkeike məmə otən-iarəp ətuat̄ip məmə Iesu in nəti Uhḡin, kən Iesu in Uhḡin pahrien. Kən Jon tolkeike məmə in otən-iarəp namnusən m̄in neen rəha Iesu itəm naoa m̄in rəha Matiu, ne Mak, ne Luk kəməsəhalənən. Kən in tolkeike məmə in otəg-ətuat̄ip-in nətəligən m̄in neen itəm netəmim koatən e Iesu.

Nəghatən Rəha Uhḡin Təmuwa Etəmim, in Iesu

¹ Aupən aḡin, e nətuounən nian, Nəghatən t̄inatig rəkis.* Nəghatən u təmət̄atig ilau Uhḡin, kən Nəghatən u, in Uhḡin.

² E nəukət̄i nian, in t̄inəmatig rəkis ilau Uhḡin,

³ kən Uhḡin təm̄ol nat̄imnat rafin e Nəghatən u, kən nat̄imnat rafin itəm Uhḡin təm̄ol, nat̄ kit̄iəh ne t̄ikə məmə Nəghatən u təsolən.†

⁴ Inu, in Nəukət̄i Nəmegəhən,‡ kən Nəmegəhən u, in Nəhag-əhagən rəha netəmim rafin.

⁵ Nəhag-əhagən əh, tətasiəgəp̄in napinəpən, kən napinəpən okol təsap̄rəkis-inən.§

⁶ Etəmim kit itəm Uhḡin təmahl-ipa tuwa, nərḡin u, Jon.*

⁷ Təmətul-arəp məmə otamnus-iarəp Nəhag-əhagən əh kəm netəmim, pəs ilat rafin kotən n̄ipahrienən lan.

⁸ Sənəmə Jon in Nəhag-əhagən əh, məto in təmuwa əm məmə otətul-arəp mən-iarəp Nəhag-əhagən əh kəm netəmim rafin.

⁹ Nəghatən əh təmātuwa e nətueintən, kən in Nəhag-əhagən pahrien, itəm in tətasiəgəp̄in netəmim rafin.†

¹⁰ Nat əpnəp̄in məmə Uhḡin təm̄ol nətueintən u e Nəghatən əh, kən təmət̄atig e nətueintən u, məto netəmim rəha nətueintən kotəruru in.

¹¹ Təmuwa iman ik̄in, məto natiman m̄in koatəuhlin məntaalat kəm in, məsotolkeikən.

¹² Məto netəmim rafin itəm kəmos in nikilat tagien ron, kən motahatətə e nərḡin, kən in təmegəhan-in ilat koatuwa nenət̄i Uhḡin m̄in.‡

* **1:1:** Jen 1:1; 1 Jon 1:1; Jon 17:5; Nol Əpən 19:13 † **1:3:** Kol 1:16; 1 Korin 8:6; Hip 1:2 ‡ **1:4:** Jon 5:26; 11:25; 14:6 § **1:5:** Jon 9:5; 12:46 * **1:6:** Aposol Jon in təməte naoa u. In tatəghat-in Jon Paptais e ves m̄in u. † **1:9:** 1 Jon 2:8 ‡ **1:12:** Kal 3:16

13 Nenəti Uhgín mìn əh, ilat kəsotaiirən e nolən itəm nisualkələh kotaiir mihin, kən sənəmə e nətəligən rəha etəmim, o rəha tata mìn, məto ilat kotaiir wi mìn e Uhgín, e rəhan nəsanənən əm. §

14 Nəghatən əh, in təmuwa etəmim, mətatig kitat mìn. Kən itimat emotəplan rəhan nepətən, kən nəsanənən asol ne nəhag-əhagən rəhan e niganəmtitimat. Inu, in nəsanənən asol ne nəhag-əhagən rəha Noan Kitiəh Əm, itəm in təmisi-pən e Tata Uhgín. In təríoah e nəwírən itəm tətawte-in kəm kitat, kən məríoah mìn e nípahrienən.*

15 Jon tatətul-arəp matən əfəməh məmə, “Etəmim u inu itəm io ematən məmə, ‘Io etaupən, kən suah kit mìn əh-ikin tətuarisig-in io, məto in ilis taprəkis-in io, məto-inun, nian eməsaiirən əh, in tənəmatig lilin rəkis.’ ”

16 Kən in təríoah e nəwírən itəm in tətawte-in kəm kitat, kən e nəwírən əh rəhan, nian rafin in tatos-ipa, matos-ipa, matos-ipa, kəm kitat rafin.

17 Tol nəhlan məto-inu Lou itəm Uhgín təmos-ipa aupən, Moses in suatip ron, məto Iesu Kristo in suatip rəha nawte-inən nəwírən əh ne nípahrienən rəha Uhgín kəm kitat. †

18 Suah kit təsehmən Uhgín nian kit ne. ‡ Məto Noan Kitiəh Əm, in Uhgín, itəm in iuəhkir o noanenau rəha Tata Uhgín, in təmol əp Uhgín kəm kitat kən kotitun. §

Jon təmən məmə sənəmə in Kristo itəm Uhgín təmən məmə otahl-ipa

(Mat 3:11-12; Mak 1:7-8;

Luk 3:15-17)

19 Kən netəm-iasol mìn e noanol rəha Isrel itəm kotatig Jerusalem, kəmotahl-ipən pris mìn neen ne Lifaet mìn un, netəm kotasitu e pris mìn e Nimə Rəha Uhgín, məmə okotuwa motehm Jon motətapəh ron, məmə, “?Ik etəmim pah un?” Kən o nat u, Jon təmətul-arəp matən-iarəp in.

20 Nian ilat kəmotətapəh ron, in təməsəhluaig-inən, məto təmən-ipən ətuatip əm in kəm ilat məmə, “Sənəmə io Kristo itəm Uhgín təmən məmə otahl-ipa.”

21 Kən ilat kəmotən məmə, “?Okəmə sənəmə ik Kristo, kən ik pah? ?Ik Elaija?”*

Məto Jon təmə, “Kəpə, sənəmə io Elaija.”

Kən ilat kəmotətapəh mìn ron məmə, “?Okəmə sənəmə ik Elaija, kən ik pah? ?Ik ien rəha Uhgín itəm kəmatən aupən məmə otəpanuwa?” †

Məto Jon təmə, “Kəpə.”

22 Kən ilat kəmotən məmə, “Ik onəkəike mən-iarəp ik kəm itimat, pəs itimat ekotuwın motən-ipən kəm netəm kəmotahl-ipa itimat ekotuwa.”

23 Kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Io u itəm ien rəha Uhgín Aesea tənəmən-iarəp rəkis aupən məmə, ‘Suah kit tətəgət əfəməh əpəh ikin taruən-aruən ikin, matən məmə, Otol-wır suatip rəha Iərəmərə.’ ” ‡

24 Nətəmim itəm kəməhl-ipa ilat, Farisi mìn neen əh-ikin,

25 kən ilat kəmotətapəh mìn o Jon məmə, “?Okəmə sənəmə ik Kristo itəm Uhgín təmən məmə otahl-ipa, kən sənəmə ik Elaija, kən sənəmə ik ien itəm kəmatən-iarəp aupən, kən təhrol nakatol baptais e netəmim?”

26 Kən tuhalpın matən məmə, “Io iatol baptais e netəmim e nəhau, məto suah kit u ikin ilugin etəmat, itəm itəmat nəkotəruru in.

§ 1:13: Jon 3:5; 1 Pita 1:23 * 1:14: Fil 2:7; 1 Tim 3:16 † 1:17: Rom 5:21 ‡ 1:18: Eks 33:20 § 1:18: 2 Korin 4:6; Kol 1:19; 2:9; Nol Əpən 22:4 * 1:21: Mal 3:1; 4:5-6; Mat 11:14; 17:10-13 † 1:21: Dut 18:15 ‡ 1:23: Aes 40:3

²⁷ Io etaupən, suah un in tatarisig, mətə in ilis, kən io ləhau ləhau əm, kən esahmen agin-əhən məmə ekol wək kit rəhan.”§

²⁸ Natimnat min u, kəmol əpəh e latuənu kit, nərgin u Petani, in tətətig əpəh entənipən e nəhau Jotan. Ikin əh Jon tatol baptais e netəmim ikin.

Iesu in tahmen e nətī sipsip rəha Uhgīn

²⁹ Kəmən lawigin, Jon təməplan Iesu taliwək matuwa, kən in tən məmə, “! Ei! !Otəplan-tu! Suah u inu, in Nətī Sipsip rəha Uhgīn.* Kən in otəpanos-irəkis nolən rat min rəha nətueintən u.†

³⁰ Etəmim u inu, io emətən kəm itəmat məmə, ‘Io etaupən, kən suah kit min əh-ikin tatarisig-in io, mətə in ilis taprəkis-in io, mətə-inu nian eməsairən əh, in tinəmatig lilin rəkis.’

³¹ Nian io emətəghat-in, kən io min eməruru məmə in etəmim pah; mətə emuwa matol baptais e netəmim e nəhau məmə ekol əp suah u kəm noanol min rəha Isrel.”

³²⁻³³ Jon təmatətul-arəp matən məmə, “Uhgīn təmahl-ipa io məmə io ekol baptais e netəmim e nəhau, kən nian emətəghat-in, io min eməruru məmə suah u inu. Mətə Uhgīn təmən-ipa kəm io məmə, ‘Onəkəplan Narmīn Rəhak oteiuaiu matig e etəmim kit. Kənu suah u inun, in otol baptais e netəmim e Narmīn Rəha Uhgīn.’ Kən əmun, uarisig eməplan Narmīn Rəha Uhgīn təmīsipər e neai tahmen e mak, muwa, meiuaiu məpələh-pər lan.

³⁴ Io ətuatip eməplan nat u, kən emətətul-arəp matən-iarəp məmə, ‘Suah u inu, in Nətī Uhgīn pahrien.’ ”

Iesu təmātuoun mətəun-in rəhan netəmim

³⁵ Kəmən lawigin, Jon tətətig əpəh ikin kitəh əm iləhal rəhan kəiu etəmim.

³⁶ Kən nian niganəmti Jon təmətul e Iesu taliwək matuwa kən təmə, “!Ei! ! Otəplan-tu! !Suah u inu, in Nətī Sipsip rəha Uhgīn!”

³⁷ Kən nian rəhan etəmim mil kəmuətə nəghatən əh, kəmuətul matiauarisig-in Iesu.

³⁸ Kən Iesu teirair məplan suah mil un katuətəu-pən-in, kən in təmə, “!Ei! ! Suah mil! ?Natuegəs-in naka?”

Kən ilau kuəmə, “Rapai. ?Ik nətətig hiə?” (Nəghatən u “Rapai,” nīpətīn u “!əgətun.”)

³⁹ Kən Iesu təmən-ipən məmə, “Pəs kəhaluwīn nakuəplan-tu.” Kən ilau kəmiauarisig-in məhaluwīn kuəplan ikin in tətətig ikin. Iuəhkīr mītgar tiwig ehnaipən, ilau kəmətuan iləhal min mətəorus tapinəp.

⁴⁰ Suah mil u kit itəm təmətə Jon, nərgin u Antru, pian u Saimon Pita.

⁴¹ Kən roiu agin-əh min, in təmuwīn mehm pian Saimon mit muwa, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Ei! !Enotəplan rəkis Mesaea!” (Nəghatən u, Mesaea, nīpətīn u məmə, “Kristo,” itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.)

⁴² Kən təmit Saimon muwa o Iesu.

Kən nian niganəmti Iesu təmətul lan, kən mən-ipən kəm in məmə, “Ik u inu Saimon, nətī Jon, mətə roiu okaun-in ətəgtəg ik məmə ‘Kefas.’ ” (In “Pita”‡ e nəghatən Kris).§

Iesu təmaun-in Filip ne Nataniel

⁴³ Kəmən lawigin min, Iesu nīkin tinəht məmə otuwīn-tu Kalili. Kən nian in təməplan Filip, kən tən-ipən kəm in məmə, “Wa-tu, mətəu-pa io.”

§ 1:27: Nəghatən pahrien itəm Jon təmən, tol nəhlan, “Io esahmen agin-əhən məmə ekos-irəkis put rəhan.” Netəmim aupən kotəmə wək rəha nos-irəkisən put rəha iərəməra, in wək rəha slef itəm in ləhau ləhau agin. * 1:29: Jen 22:8; Aes 53:7; 1 Pita 1:19; Nol Əpən 5:6 † 1:29: Hiprus 9:22,26 ‡ 1:42: Nīpətī nərgin u Pita, in “kəpiel.” § 1:42: Mat 16:18

⁴⁴ Filip u, in etəm Petsaeta, ima Antru ne Pita.

⁴⁵ Kən in təmehm Nataniel, kən tən-ipən kəm in məmə, “Itimat enotəplan suah ilouin, aupən Moses təməte rəkis rəhan nəghatən mīn itəm tatəghat-in e naoa rəha Lou. Kən ien mīn rəha Uhgīn aupən ilat mīn kəmotəte rəkis nəghatən mīn itəm tatəghat-in. In etəm Nasaret, in nəti Josep, kən nərgīn u, Iesu.”

⁴⁶ Məto Nataniel təmə, “?Naka lan? ?Nikim təht məmə nat wīr kit otisi-pən e Nasaret? !Kəp!”

Kən Filip təmə, “Ita, təwīr əm, pəs-tu kian nakəplan-tu.”

⁴⁷ Nian Iesu təməplan Nataniel taliwək matuwa, kən təmə, “!Suah u, in noanol ətuatīp rəha Isrel! !Neiueiuəən tikə lan!”*

⁴⁸ Kən əmun Nataniel tətəpəh o Iesu məmə, “?Nəmahro mītun məmə io etəm tol nulan?”

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nian ik nəmatəpələh e nəukət nig fik, kən Filip təsaun-inən əh ik, məto io enəməplan rəkis ik.”†

⁴⁹ Kən Nataniel təmə, “!Iəgətun! !Ik Nəti Uhgīn! !Ik Kig rəha noanol mīn rəha Isrel!”

⁵⁰ Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “?Ik nəmatahatətə lak məto-inu io emən əm məmə enəməplan rəkis ik, nian nəmatəpələh-pən əh e nəukəti nig fik? Ik onəpanəplan nat asol mīn taprəkis-in itəm u.”

⁵¹ Kən mən mīn məmə, “Nīpahrienən agīn u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, onəpanotəplan napuə oterəh, kən nagelo mīn rəha Uhgīn koatər moatuwīn e neai, kən moteiuaiu moatuwa o Nəti Etəmim.”‡

2

Marit kit əpəh Kena

¹ Kəmən niəh in, katol marit kit əpəh Kena, latuənu kit e Kalili. Kən mama rəha Iesu in əpəh ikin ilat mīn.

² Kən ilat kotaun-in-pən mīn Iesu ne rəhan mīn netəmim, məmə ilat mīn okotuwīn e marit əh.

³ Kən e nian əh, kəmotənīm rafin wain, kən mama rəha Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Rəhalat wain təmikə.”

⁴ Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “?Pətan, təhrol nakatələhəu-pa nat u kəm io? Nian rəhak təsuwamən əh.”

⁵ Məto rəhan mama tən-ipən kəm iolwək mīn rəha marit məmə, “Itəmat onəkotəkəike motol natīmnat rafin itəm in otən.”

⁶ Nuwigī nat asol ilat sikis, kəməlin əh-ikin əh o nəhau, məmə netəm Isrel ilat kotəike motaikuas e nelmilat məmə ilat okotarətuəh e niganəmti Uhgīn. Nuwigī nat mīn un, kəmōl e kəpiel, kən okəmə naka kitiəh tītun nosən wanhanrit lita nəhau. ⁷ Kən Iesu tən-ipən kəm netəm koatol wək məmə, “Otətu-pən nəhau e nuwigī nat mīn un.” Kən kəmotətu ilat kotərīoah wīr.

⁸ Kən tən-ipən kəm ilat məmə, “Otətu rəkis nəhau neen motos motuwīn kəm etəm tərəmərə e marit.” Kən ilat kəmotol mihin.

⁹ Kən nian suah un təmənīm asgəwīn, məto nəhau tīnol rəkis wain lan. Məto etəmim itəm tərəmərə e marit u, in təruru məmə kəmos hiə wain u. Netəm mīn əm un itəm kəmos nəhau motuwa, ilat əm kotitun. Kən etəm tərəmərə e marit təmaun-in etəm təmol marit,

* **1:47:** Jen 27:30-36; 31:26; 32:28 † **1:48:** Nig fik mīn, ilat nig-kitun mīn e nasumən ikin Isrel. Netəmim koatun noalat, kən moatəpələh ahgin nimalilat. Koatəpələh ahgin pik nig fik iuəhkīr o nimə rəhalat kən moatəfak məmə nikilat otətəht nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgīn. Nat itəm Iesu təmən e ves 47 ne 51 in tatəghat-in Nataniel məmə okəm-naka təmatəpələh ahgin rəhan nig fik, kən nīkin təmatəht nəmegəhən rəha Jekop. ‡ **1:51:** Jen 28:12

¹⁰ mən-ipən məmə, “Nian rafin netəmim kotaupən motos-iarəp wain wir, kən uarisig netəmim kotənim tepət un, kənu kəpanos-iarəp itəm u təsəwir pikən. Məto ik natos əh itəm təwir muwa mətoarus-pa u-roiu.”

¹¹ Kən inu nəmtətin itəm Iesu təmətuoun aɡin-əh lan mol. Kən in təmol ikin Kena, latuənu kit e Kalili. Nəmtətin əh, in təməɡətun nepətən rəha Uhgın lan, kən rəhan netəmim mın, kəmotahətətə əskasik lan.

*Iesu təməhg-iarəp netəmim itəm kotal maket e
Nimə Rəha Uhgın
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-18;
Luk 19:45-46)*

¹² Uarisig e marit əh, in təmeiuaiu muwin e taon əh Kapaneam ilat rəhan mama ne pian mın ne rəhan netəmim mın. Kən kəmotatig nian əkuəkır əm əh-ikin əh.

¹³ Kən tinuwa iuəhkır o nian rəha lafet kit rəha noanol mın rəha Isrel itəm katən məmə lafet rəha Nuhagego-inən.* Kən Iesu təmər muwin əpəh Jerusalem.

¹⁴ E Nimə Rəha Uhgın, Iesu təməplan netəmim itəm koatos mənı e kau, ne sipsip, ne iouen, məmə netəmim okotos-nəmtin. Kən netəmim neen əh-ikin, ilat koatol senis e mənı rəha netəm ik pisin pisin mın.

¹⁵ Kən in tos təulə neen, mətəl o nalis-alisən itəm. Kən in mitəp netəm mın un ilat rəhalat kau mın ne sipsip mın məmə okotiet e Nimə Rəha Uhgın. Kən in təməhtəɡ mənı rəha netəm mın u itəm koatol senis lan, kən təməhwın-ahwın rəhalat tepıl mın.

¹⁶ Kən məhai ilat mın u itəm koatol-salim-in iouen mən-ipən məmə, “! Otəmik nat mın un motiet! !Itəmat sotolən Nimə Rəha Tata rəhak tuwa in nimə kit rəha nolən makit!”

¹⁷ Kən netəmim rəhan, nıkilat tuəh nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgın, itəm tatən məmə, “!o ekolkeike pik Nimə Rəham e nıkkik, nıkkik tatimis-pən lan.”†

¹⁸ Kən netəm-iasol mın rəha netəm Isrel kotətapəh ron məmə, “?Pah təmol məmə nəkitun nolən nat u? !Ol nəmtətin məmə otəɡətun ətuatıp kəm itimat!”

¹⁹ Məto Iesu təmə, “Okəmə itəmat nakotərəkin Nimə u Rəha Uhgın, kən nian kısıl əm, io ekiləkin mın tətul.”‡

²⁰ Kən netəm-iasol mın un kotəmə, “!Ei, nəman! Netəmim kəmotol wək pik e nup ilat rafin foti-sikis motiləkin Nimə u Rəha Uhgın. ?Onakahrol nulan miləkin e nian kısıl əm?”

²¹ Məto Nimə əh Rəha Uhgın itəm Iesu tatəghat-in, in nıpətın.

²² Kən uarisig, nian in tinimis rəkis, kən mınəmegəh mın, kən rəhan netəmim mın, nıkilat tuəh nəghatən əh rəhan itəm təmən. Kən ilat kəmotahətətə e Naoa Rəha Uhgın, ne nəghatən itəm Iesu təmatən-ipən kəm ilat.

Iesu tinəmitun rəkis nətəligən mın rəha netəmim

²³ Nian əh Iesu təmətətig e Jerusalem e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, netəmim tepət kəmotəplan nəmtətin mın itəm in təmol, kən kəmotahətətə e nərgın.

²⁴ Məto Iesu in təmitun nat itəm tətətig e nıkilat, kən məsatahatətəən elat.

²⁵ Okol suah kit təsətul-arəpən məghat rəha netəmim lan, məto-inu Iesu tıtun rafin nətəligən rəha netəmim.§

3

Nikotimas təmuwin məplan Iesu

* 2:13: Eks 12; Dut 16:1-6 † 2:17: Sam 69:9 ‡ 2:19: Mat 26:60-61; 27:40; Mak 14:57-59; 15:29.

§ 2:25: Jon 1:47; 6:61; 13:11

¹ Etəm-iasol kit e noanol rəha Isrel, nərgin u, Nikotimas.* In Farisi kit.

² Kən nian kit lapin, in təmuwin məmə otəghat ilau Iesu. In təmən-ipən məmə, “Iəgətun, itimat ekotitun məmə ik iəgətun kit itəm Uhgın təmahl-ipa ik nakuwa, məto-inu suah kit okol təsolən nəmtətin min un ik nakatol okəmə Uhgın təsatigən ron.”

³ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nipahrienən agin u iatən-ipinə kəm ik məmə, okəmə etəmim kit təsair wiən, okol in təsəplanən nərəməərən rəha Uhgın.”†

⁴ Kən Nikotimas, narmın təmiwig pik, kən mətapəh ron məmə, “?Etəm tinol iahgin rəkis, otəhrol maiir mətmətig min? !In okol təsuwin minən e nərpi rəhan mama kən maiir-pa min!”

⁵ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nipahrienən agin u iatən-ipinə kəm ik məmə, okəmə etəmim təsair-wiən e nəhau ne Narmın Rəha Uhgın, okol təsuwinən matig ahgin nərəməərən rəha Uhgın.‡

⁶ Nipətitəm tətaiir əm e nita rəha etəmim əm, məto Narmın Rəha Uhgın əm un in tatol məmə narmitəm tətaiir wi min.

⁷ Təsəwirən məmə narməm otiwig məto-inu emən-ipinə kəm ik məmə, ‘Onəkotəkəike motaiir wi min.’

⁸ Tahmen əm e nimətag tətisi-pə ikin kit, matelel nat matuwin ikin kit itəm in tolkeike məmə otuwin-pən ikin. Natəto əm, məto ik nəkəruru məmə təmisi-pə hiə, kən matuwə hiə. Kən e suatip kitiəh əm, kitat kəsotəplanən Narmın Rəha Uhgın, məto koatəplan əm rəhan wək e nəmegəhən rəha etəmim itəm təmaiir wi min.”§

⁹ Kən əmun, Nikotimas tətapəh o Iesu məmə, “?Natimnat min un, otəhrol nulan muwa?”

¹⁰ Kən Iesu təmə, “Ik iəgətun asol rəha netəm Isrel. ?Təhrol nəkəruru natimnat min u?”

¹¹ Nipahrienən agin u iatən-ipinə kəm ik məmə, nəghatən min u itəm ekoatən ilat, itimat ekotitun wir, kən natimnat itəm ioatən-iarəp, itimat enotəplan rəkis. Məto itəmat nəsotahatətən e nəghatən min rəhatimat.

¹² Io iatən əm natimnat min itəm katol e nətueintən əm u, məto itəmat nəsotahatətən e rəhak nəghatən. ?Kən okəmə ekən natimnat min itəm katol e Nego e Neai, nakotəhrol nulan motahatətə lan?

¹³ Suah kit təsuwinən əpəh ilis e Nego e Neai, meiuaiu-pa, mən-iarəp nian kit ne. Məto Nəti Etəmim əm, təmisi-pən iman ikin e Nego e Neai, meiuaiu-pa, titun nən-iarəpən.

¹⁴ “Aupən, əpəh ikin taruən-aruən ikin, Moses təmiləs narmi sinek kit, mətu-pər ilis e nig əfəməh kit, kən miləs-ipər.* Kən e nolən kitiəh əm, okəike kiləs-ipər mihin Nəti Etəmim,

¹⁵ məmə netəm min u itəm okotahatətə lan, ilat okotos nəmegəhən itulin.

¹⁶ Tol nəhlan, Uhgın təmolkeike pik netəmim e nətueintən, tol-pən in təmos-ipa Nətin Noan Kitiəh Əm, məmə netəm min u itəm koatahatətə lan, ilat okol kəsotimisən, məto okotos nəmegəhən itulin.†

¹⁷ Uhgın in təməsahl-ipamən Nətin tuwa e nətueintən u məmə otən-iarəp nalpinən rəha nolən rəha netəmim rəha nətueintən, məto in təmahl-ipa, məmə otuwa mol suatip o nosmegəhən netəmim e nətueintən.

¹⁸ “Etəmim itəm tətahatətə lan, Uhgın okol təsənən nalpinən rəhan, məto etəmim itəm təsahatətən lan, Uhgın tinən rəkis nalpinən rəhan, məto-inu in təsahatətən e Nəti Uhgın Noan Kitiəh Əm.

* **3:1:** Jon 7:50-51; 19:39-42 † **3:3:** Jon 1:13; 1 Pita 1:23; Jem 1:18 ‡ **3:5:** Esik 36:25-27; Efes 5:26; Taet 3:5 § **3:8:** Esik 37:9 * **3:14:** Nam 21:4-9; Jon 8:28; 12:32; 12:24 † **3:16:** Esik 18:23,32; 37:9; 1 Tim 2:4; 4:10; 1 Jon 4:9-10

¹⁹ Uhgîn tətakil netəmim e nolən u məmә, Nəhag-əhagən tinuwa rəkis e nətueintən, mətō netəmim kəsotolkeikeən Nəhag-əhagən. İlat kəmoatolkeike Napinəpən ilə, mətō-inu nian rafin rəhalat nolən, təsətuatipən.

²⁰ Etəmim itəm tatol nolən itəm təsətuatipən, in tetəhau Nəhag-əhagən. Kən in təsuwamən e Nəhag-əhagən, mətō-inu in tapəs məmә Nəhag-əhagən əh otasiəgəpîn rəhan nolən mîn.

²¹ Mətō etəmim itəm tatətəu-pən suatip rəha nīpahrienən in otuwa e Nəhag-əhagən, məmә Nəhag-əhagən əh, in otasiəgəpîn rəhan nolən kən matəgətun məmә in təmōl ilat e nəsanənən əm rəha Uhgîn.”

Jon Təməghat-in Mîn İesu

²² Uarisig e natimnat mîn əh, İesu ne rəhan mîn netəmim kəmotuwîn e nītən Jutia. Təmatig nuwəh məsîn ilat mîn ikîn əh, kən matol baptais e netəmim.

²³ Mətō e nian əh, Jon mîn, in tatol baptais e netəmim əpəh ikîn kit iuəhkir əm o Salim, nərgîn u, Aenon, mətō-inu, ikîn əh, nəhau tepət ikîn. Kən netəmim koatuwîn ikîn əh, məmә Jon otol baptais elat.

²⁴ E nian əh, kəməsiləs-ipənən əh Jon e kalapus.

²⁵ Kən netəmim neen rəha Jon, ilat kəmotərgəhəu ilat etəm İsrəl kit, o nolən ətuatip itəm etəmim otəkəike maikuas məmә in otaruətuəh e niganəmti Uhgîn.

²⁶ Kən ilat kəmotuwîn kehm Jon, motən-ipən kəm in məmә, “İəgətun, ik nəkitun etəmim kit u aypən itəlau mîn əpəh entənipən-pən ikîn e nəhau Jotan, kən ik nəmətul-arəp matəghat-in kəm netəmim. Roiu əh, in tīnatol baptais e netəmim. Kən ilat rafin kīnoatuwîn ron.”

²⁷ Kən Jon tən-ipən məmә, “Etəmim təruru nolən nat kitəh ne, okəmә Uhgîn əpəh e Nego e Neai təsos-ipənən wək əh kəm in.

²⁸ İtəmat u noatətul-pa ron io. İtəmat nəkotitun məmә iatən nulan məmә, ‘Sənəmә io Kristo itəm Uhgîn təmən məmә otahl-ipa.’ Mətō Uhgîn təməhl-ipa io məmә iakaupən muwa, kən Kristo in otəpanuarisig.

²⁹ Ekuəh nimaa nəghatən kit kəm itəmat. Etəmim itəm in otol marit e pətan kit, pətan əh tatətəu-pən əm in. Kən etəmim u, netəmim koatəsahgin məmә in otuwa e lafet rəha marit, kən nikilat kotagien lan kən motətō nəwian, ilat kəsotetətən in. Kən io u, ekahmen e in kit itəm tətəsahgin əm matətəlig-in o nətəən nəwian, kən io mîn esetəhakən kəm in o netəmim itəm koatuarisig-in, mətō nikik tagien mərīoah ron.

³⁰ Kristo əh, in otəkəike muwa mə in ilis taprəkis-in io, kənu io ekəike meiuaiu.”

³¹ Etəmim itəm təmisi-pən ilis e Nego e Neai, in ilis taprəkis-in netəmim rafin. Etəmim itəm tətən əm e nətueintən, in etəmim əm rəha nətueintən, kən in tītun əm nənən natimnat mîn u e nətueintən u. Mətō, etəmim itəm tətisi-pən ilis e neai in ilis taprəkis netəmim rafin.

³² In tatətul-arəp o nən-iarəpən natimnat itəm in təməplan kən mīnətō rəkis, mətō etəmim kit ne təsahatətən e rəhan nəghatən.

³³ Mətō etəmim itəm təmos rəhan nəghatən kən mətahatətə lan, in tatətul-arəp məmә nəghatən itəm Uhgîn təmən, in nīpahrienən.

³⁴ Tol nəhlan mətō-inu etəmim əh itəm Uhgîn təməhl-ipa tuwa, in tatən-iarəp əm nəghatən mîn rəha Uhgîn. Kotitun məmә in tatən-iarəp əm nəghatən mîn rəha Uhgîn mətō-inu Uhgîn təmos-ipən Narmîn Rəhan tərīoah lan, okul kəsölən mak lan kəsehmən namnun.

³⁵ Əwəh, Tata Uhgîn in tolkeike pik Nətin əh, kən in tīnələhəu-pən rəkis natimnat rafin e nelmîn.

³⁶ Etəmim u itəm tətəhatətə e Nəti Uhgîn u, in tatos nəmegəhən itulîn u, namnun tikə. Kən mətō, etəm tatəht nəwia Nətin u, in okul təsosən nəmegəhən

itulín u nian kit ne, mæto-inu etámim itəm tol nəhlan, neməha rəha Uhgín tatuwín ron namnun tikə.

4

Iesu təmatəghat kəm pətan Sameria

¹ Farisi mìn kəmotəto nəghatən, məmə Iesu in tinatiuw-pa netámim tepət kínotuwa ron, kən in tatol baptais elat tepət. Rəhalat nampa taprəkis-in nampa rəha netámim rəha Jon.

² (Məto nípahrienən sənəmə Iesu in tatol baptais elat, netámim mìn əm rəhan ilat kotol baptais e netámim.)

³ Kən nian Iesu tinitun məmə Farisi mìn kínotəto nəghatən əh, kən in təmiet e Jutia mītəlig-pən əpəh Kalili.

⁴ Kən nian in təmatuwín ikín əh, təmən mə otəkəike muwín-pən Sameria ikín.* ⁵ Kən in təmuwín-pən e taon kit e Sameria, nərgín un, Saeka. Taon əh, in iuəhkír o níməptən kit itəm aupən Jekop in təmətatipən† kəm nətín u Josep.

⁶ Kən wel rəha Jekop əh-ikín. Kən Iesu tinəpou agín, mæto-inu in təmaliwək e suatip əfəməh, kən tuwa məpələh-pər iuəhkír o wel, mītameg. E nian əh, in tínol tina.‡

⁷⁻⁸ Kən rəhan netámim mìn kəmotuwín əpəh e taon, məmə okotos-nəmtín nagwənən. Kən pətan Sameria kit, təmuwa məmə otətu nəhau. Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Eh. Os-ipa-tu nəhau noan məsín kəm io. Ekolkeike məmə ekənim.”

⁹ Kən pətan Sameria u, tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! Ik etəm Isrel un, kən io pətan Sameria. ?Təhrol nakatətapəh-in-pa nəhau kəm io?” Təmən-ipən nəhlan mæto-inun etəm Jutia ne etəm Sameria kəsuanim kələhən nəhau e panikin kitəh.

¹⁰ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik nəkəruru nat naka itəm Uhgín tolkeike məmə otos-ipinə kəm ik. Kən ik məruru mìn io, io u, iatətapəh-in-pinə nəhau kəm ik. Okəmə ik nəkítun, ik onakətapəh-in-pa nəhau ron io. Kən io oekos-ipinə nəhau megəh.”§

¹¹ Kən pətan un, tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, ik rəham pəkít tikə, kən wel u, in əpəh ləhau isəu. ?Nəhau megəh un nakatən mə onakətu ahrol minu lan?

¹² Rəhatat pipi Jekop u aupən, in təmos-ipa wel u kəm itat, kən in təmatətu nəhau ikín nímín, ilat nenətín mìn, ne rəhan mìn kau mìn. ?Kən təhrol? ?Ik nakaprəkis-in Jekop, o?”

¹³ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Netəm koatənim nəhau e wel u, ilat okəpanotoaə mìn.

¹⁴ Məto etámim itəm otənim nəhau itəm io ekos-ipən kəm in, okol təsoaə mìnən nian kit ne.* Nəhau itəm io oekos-ipən kəm in, in tahmen e nəmti nəhau kit itəm títapuəl-apuəl mətaiu əpəh imə e nikin nian rafín, matos-ipən nəmegəhən itulín kəm in, itəm otəsolən namnun.”†

¹⁵ Kən pətan un tən-ipən kəm in məmə, “!Etəm-iasol, awi! Os-ipa-tu nəhau un kit kəm io, məmə io ekəsoaə mìnən nian kit, kən məsuwa mìnən u ikín-u, mətu nəhau.”‡

* **4:4:** E nian əh, tiəkis o netəm Isrel məmə okotuwín ima netəm Sameria, mæto-inu e rəhalat nehman, netəm Sameria ilat kotəmkimik e niganəmti Uhgín. † **4:5:** Jen 48:22; Jos 24:32 ‡ **4:6:** E nian əh, mītgar tənətul ətuatip. § **4:10:** Pətan u təməsitun wírən nípəti nəghatən itəm Iesu təmən-ipən məmə otos-ipən nəhau megəh. Nəghatən əh, nípətin ətuatip un nəmti nəhau kit itəm talien mītapuəl-apuəl. Məto Iesu in tətəghat-in atip in, məmə Narmín Rəhan in tatos-ipən nəhau lilín. Aes 44:3; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Sek 14:8; Jon 7:37-38; Nol Əpən 7:17; 21:6; 22:1,17. * **4:14:** Jon 6:35 † **4:14:** Sam 42:1-2; 63:1, Aes 12:3; 41:17-18; 44:3; 49:10; 55:1; Jer 2:13; 17:13; Jon 7:38 ‡ **4:15:** Jon 6:34

16 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Uwın maun-in-pən rəham iaguıhl, kən muea ikin-u.”

17 Kən pətan un tən-ipən kəm in məmә, “Io rəhak iaguıhl tikә.” Məto Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Nakatən pahrien məmә rəham iaguıhl tikә.

18 Məto-inu ik, nəmətəu-pən rəkis nəman faif, kən iərman u itəm itəmlau min nakatuatig u-roiu, sənəmә rəham ətuatip iaguıhl. Nəghatən rəham u-roiu, in nıpahrienән.”

19 Kən pətan u, tən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, iatəplan məmә ik ien kit rəha Uhgın.

20 Tıpitimat mın aupən, ilat kəmotəfak kəm Uhgın əpəh ilis e nıtot əpəh, məto itəmat netəm Isrel, nakoatən məmә Jerusalem əm un, okəkəike kan ikin katəfak.”

21 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Pətan, ik onakəkəike mən nıpahrienən e rəhak nəghatən. Nian əh-ikin tatuwa, məmә itəmat onəsotəfak mınən kəm Tata Uhgın əpəh e nıtot asol əh, ne Jerusalem mın.

22 Itəmat netəm Sameria, itəmat noatəfak kəm Uhgın məto itəmat nəkotəruru in. Məto itimat ioatəfak kəm Uhgın u, ekotıtun in, məto-inun suatip rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim in təmisi-pa etimat, netəm Isrel. §

23 Məto otəsuwəhən, nıpahrienən məmә nian əh tınuwa rəkis, nian Narmın Rəha Uhgın in otasitu e iəfak pahrien mın, mol ilat məmә ilat okotıtun wır Uhgın məmә Uhgın u, in Uhgın pahrien, kən mol ilat məmә ilat okotəfak kəm in e nıkilat pahrien. Məto-inu Tata Uhgın in tategəs-in iəfak mın itəm koatol nəhlan.

24 Uhgın in sənəmә etəmim. Kəpə. In narmın. Tol nəhlan, kən netəmim itəm koatəfak kəm in, ilat kotəkəike motəfak kəm Uhgın məmә Uhgın u, in Uhgın pahrien, kən ilat kotəkəike motəfak kəm in e nıkilat pahrien e nəsanənən rəha Narmın Rəhan.”

25 Kən pətan u, təmən-ipən kəm in məmә, “Io enıtun məmә Mesaea u, otəkəike muwa. Inu, kətaun-in məmә Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ıpa. Kən nian otuwa, kən in tıtun nən-ıarəpən natımnat rafın kəm kitat.”*

26 Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Io u inu, † iatəghat kəm ik.” ‡

27 Kən roiu agın-əh, netəmim rəha Iesu kəmotıtəlig-pa mın. Kən narmılat təmiwig pık nian kəmotəplan in tatəghat ilau pətan kit. Məto ilat kit təməsətapəhən ron məmә, “?Ik nakolkeike naka?” o “?Ik natəghat kəm pətan əh o naka?”

28 Kən pətan u, təmapəs rəhan nuwigı nəhau tatəpələh, mıtəlig muwın əpəh e taon. Təmuwın matən-ipən kəm netəmim ikin əh məmә,

29 “Eh. Otuwın-tu motəplan-tu suah kit əh-ikin əh, in təmən-ıarəp rafın natımnat mın itəm io ematol. ?Okəmә naka in Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ıpa?”

30 Kən ilat kəmotiet e taon əh, mınəotuwin məmә okotəplan-tu Iesu.

Iesu təmuəh nımaa nəghatən e nagwənən

31 Kən e nian əh, netəmim rəha Iesu koatuəh nıkin məmә, “Təgətun, ik agwən kit.”

§ 4:22: Rom 3:1,2; 9:4,5; 15:8,9 * 4:25: Netəm Sameria kəmotıtun e naoa rəha Dut 18:15-19 məmә Kristo in otən əp kəm ilat nalpəkəuən rəha Uhgın kəm ilat. † 4:26: E kopi oas mın neen rəha Niutesteman itəm kəmәte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u rəha Iesu, “Io u inu,” təmən ikin-u ne ikin tēpət mın e naoa u, in tahmen ahmen əm e nəghatən kit itəm Uhgın təmatən o nən atıpən nərgin kəm Moses, matən məmә, “Io Etatig.” Onakehm e naoa rəha Eks 3:14-16. Iesu tatən nəghatən əh, matol əp in məmә in Uhgın. Iesu in tatən məmә in Uhgın, kən matig matən mın məmә in Kristo itəm pətan əh tatən. ‡ 4:26: Jon 8:24; 9:35-37

³² Mæto in tən-ipən kəm ilat mēmæ, “Io nigak əpəh nagwənən itəm itəmat nəkotəruru.”[§]

³³ Tol nəhlan, rəhan netəmim kınətatəpəh-ətapəh olat mın mēmæ, “?Tahro? ?Okəm-naka suah kit təmos-ipən nagwənən kit kəm in, o?”

³⁴ Mæto Iesu tən-ipən kəm ilat mēmæ, “Uhgın təmahl-ipa io iakuwa, kən nagwənən u nigak, mēmæ iakatol natimnat itəm in tolkeike mēmæ oekol.* Kənu iakol rafin wək mın itəm in təmos-ipa mēmæ oekol, o nol namnunən rəhan wək.

³⁵ “Itəmat nəkotitun-tu nəghatən kit u katən mēmæ, ‘Məwig kuwit əh-ikin tətətig mēmæ okotoarus nian rəha nəulək-inən nagwənən e nasumən.’ Mæto io iatən-ipinə kəm itəmat, otəplan-tu nagwənən u e nasumən. Roiu əh, nimalilat tınapə rəkis. Nian rəha nəuləkən əh-roiu.†

³⁶ “Etəmim rəha nəuləkən tınuwa, mınətuoun mınatos rəkis rəhan nətouən. Kən nagwənən u, in təməulək in o nəmegəhən lilin. E nolən u, etəmim itəm tətəsum ne etəmim itəm tətəulək in mos matuwa, ilau kərən nıkilau otəgien.

³⁷ Nəghatən kit u katən mēmæ, ‘Suah kit tuwin mə otəsum, mæto etəm pısın kit mın otəulək-in məmık muwa.’ Nəghatən u, in nıpahrienən.

³⁸ Io emahl-ipən itəmat mēmæ onəkətuwin motəulək e nasumən itəm itəmat nəməsotəsum-inən. Netəm pısın mın, ilat kəmotəsum in. Kən itəmat nınəotəhl noa rəhalat wək.”

Netəm Sameria tepət kəmotəhatətə e Iesu

³⁹ Kən e taon u, netəm Sameria tepət, ilat kəmotəhatətə e Iesu mæto-inu pətan əh təmatətul-arəp matən-ipən kəm ilat mēmæ, “Iesu təmən-iarəp natimnat rafin itəm io ematol.”

⁴⁰ Kən nian netəm Sameria kəmotuwın motəhm, kən kəmotəkəike kəm in mēmæ otuwın motətig ilat mın. Kən Iesu təmuwin moatətig o nian kəiu.

⁴¹ Kən netəmim tepət mın kəmotəhatətə lan e rəhan mın nəghatən.

⁴² Kən moatən-ipən kəm pətan u mēmæ, “Itəmat emotəhatətə lan o nəghatən u itəm ik nəmən-ipa, mæto roiu əh, ekoatəhatətə lan mæto-inu itəmat əm emotəto rəhan nəghatən mın, kən motitun pahrien mēmæ in Iosmegəh rəha nətueintən.”‡

Iesu təmol-wır nəti etəm-iasol kit rəha kig

⁴³ Nian Iesu təmatəg mos nian kəiu rəkis ikin əh, in təmıet muwin Kalili.

⁴⁴ Mæto-inu aupən, in təmatən mēmæ ien mın rəha Uhgın, natiməlat mın, ilat kəsotısıai-inən ilat.[§]

⁴⁵ Netəm Kalili, aupən ilat kəmotuwın Jerusalem moatol lafet rəha Nuhagego-inən, kən e nian əh, ilat kəmotəplan natimnat mın itəm in təmol ikin əh. Kən nian Iesu təmuwin Kalili, nıkilat təmagien ron.

^{§ 4:32:} Job 23:12; Jon 6:27 * ^{4:34:} Jon 5:30, 8:29 † ^{4:35:} Nian Iesu tatəghat-in nagwənən e nasumən itəm nimalilat tınapə rəkis, in tatən ətuatıp əm mēmæ, “!Otəplan-tu! Netəmim kınətatul matıp rəkis. Sotolən kəmin motapıl o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın tahmen-pən əm e netəm koatol kəmin o nəuləkən, kən moatən mēmæ, ‘Məwig kuwit əpəh ikin, kən nagwənən təpanəmıtə.’ Kəpə, netəmim kınətatul matıp rəkis o nosən nəghatən rəha Uhgın.” ‡ ^{4:42:} 1 Jon 4:14 ^{§ 4:44:} Nat əpnəpın Iesu təmaıir latuənu Petlehem, e nəptən asol Jutia, netəmim kotəplan mēmæ in etəm Nasaret əpəh Kalili, mæto-inu təmətatig nuwəh ikin əh (Jon 7:41, 18:5, 19:19). Netəm Isrel e Jutia ne Kalili tepət kəsotəhatətəən pahrien lan, rəhalat nahatətəən tımətmətig əm lan, nian kotəplan in tatol nat pıspıs neen (Jon 1:11; 2:18,23-25; 4:45,48; 6:2, 41, 66). Mæto netəm Samaria itəm kotətig e taon u Saika, ilat kəmotəhatətə pahrien lan, mēmæ Iesu in Kristo itəm Uhgın təmən mēmæ otəhl-ıpa (Jon 4:40-42).

⁴⁶ Kən Iesu tāmītəlig-pən mīn e latuənu Kena, əpəh Kalili. İkin əh aypən, in təmol nəhau tuwa mol wain.* Kən e Kapaneam, etəm-iasol rəha kig tətətig ikin. Kən nətin kit tatimis.

⁴⁷ Kən nian suah u təməto məmə Iesu təmisi-pən u Jutia mīnuwa rəkis Kalili, kən in təmuwa məplan Iesu. Kən mən-ipən ron məmə oteiuaiu muwin əpəh Kapaneam kən mol-wir nətin. Məto-inu suakəku nol otimis.

⁴⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm suah un məmə, “!Nəman! Itəmat u, nakotəmə onəkotəplan əm nəmtətin mīn ne natimnat mīn itəm narmitəmat otiwig ron aypən, kənu uarisig un, nəpanotahətətə lak. Məto okəmə nəsoəplanən, okol nəsoəhatətəən lak.”

⁴⁹ Kən suah un təmə, “!Etəm-iasol, awi! !Pəs kian uəhai əm! !Otəsuwəhən roiu nətik timis!”

⁵⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Uwin; nətim otəpanəmegəh.” Kən suah un təmahətətə e nəghatən rəha Iesu kən mītəlig.

⁵¹ Nian in təmatuwīn əh e suatip, təməplan rəhan iolwək mīn, kən ilat kotən-ipən kəm in məmə, “Rəham suakəku tənəmegəh rəkis.”

⁵² Kən in təmətapəh olat məmə, “?Təməwir e nian naka?” Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Nəniəp ehnaipən e wan klok rəhan nəgəpanən təmikə.”

⁵³ Kən suah un, təmitun məmə, e nian ətuatip əh inəh, Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Rəham suakəku otəpanəmegəh.” Kən in ne rəhan mīn, kəmotahətətə e Iesu.

⁵⁴ Inu nian tatol kəiu lan itəm Iesu təmiet Jutia, muwa Kalili kən mol nəmtətin kit.

5

Iesu təmol-wir suah kit əpəh iuəhkir e nəhau Petseta

¹ Uarisig e nian əh, Iesu təmə muwin e taon u Jerusalem, məto-inu katol lafet kit rəha netəm İsrel əh-ikin əh.

² E Jerusalem, noan asol kit əpəh ikin, itəm kətaig lan. E nəghatən rəha netəm İsrel katən nərgin məmə Petseta. Kən nimə kit tatətul iuəhkir o noan əh. Nimə un, feranta lan, faif. In əh iuəhkir o ket u e fenis rəha taon u, nərgin u, Ket rəha Sipsip.

³⁻⁴ Kən ikin əh, e feranta mīn, netəm koatimis tepət koatəpəl əh-ikin. Neen niğanəmtilat təpis, kən neen nelkilat tərət, neen mīn nipətilat nəwtain təmimis.*

⁵ Kən suah kit əh-ikin əh tətəpəl. In təmatimis mīnos rəkis nup tate-eit.

⁶ Kən Iesu təplan suah un tətəpəl, kən in mīnitun məmə suah u təmimis nuwəh məsin, kən tətəpəh ron məmə, “?Təhro? ?Nakolkeike məmə onəkəwir?”

⁷ Etəm tatimis un tən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, etənim tikə məmə otələs io meiuaiu muwin e noan əh nian nəhau tatələal. Nian rafin, io etalkut pik məmə ekeiuaiu muwin e noan əh, məto netənim neen ilat kotəprəkis-in io moteiuaiu motuwīn. Kən ilat motəpən motek nəhau.”

⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “!Ətul! Mos rəham nimitiwīn maliwək matuwīn.”

⁹ Kən roiu aɡin suah apon təməwir mīn. Kən maiuaiu rəhan nimitiwīn mos matuwīn.

Nat u kəmol e nian rəha Sapat,†

* **4:46:** Jon 2:1-11 * **5:3-4:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aypən, kəmətu-pən nəghatən rəha ves 3-4 tol nulan məmə, “İlat koatəpəl ikin əh moatəsaɡin noan əh məmə otələal. 4 Məto-inun, nian neen, nagelo kit rəha Uɡin tuwa, muwin e noan əh, kən mol tatələal. Kən nian okəmə nəhau əh tələal un, etənim itəm təupən meiuaiu matuwīn e nəhau, nat əpnəpin tatos nīmisen naka, məto rəhan nīmisen otəwir.” † **5:9:** Sapat: Əplan e tiksonari.

¹⁰ Kən netəm-iasol mīn rəha Isrel kəmotəhai suah un itəm tīnəmegəh e rəhan nīmīsən, motəmə, “Nian u-roiu rəha Sapat; kən təsətuatipən e Lou rəhatat məmə onakos nulan rəham nīmītiwīn.”‡

¹¹ Kən in tən-ipən kəm netəm mīn u məmə, “Məto suah u təmōl-wīr io, in təmən-ipa məmə ekos rəhak nīmītiwīn maliwək matuwīn.”

¹² Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Suah pah apon təmən-ipinə kəm ik məmə onəkol nat un?”

¹³ Məto suah un təruru nərgi Iesu, məto-inu netəmim tepət ikin əh, kən Iesu təmīkə-pən əm əh ilugin elat.

¹⁴ Kən uarisig, Iesu təməplan suah un e Nimə Rəha Uhgīn, kən tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! !Əplan-tu! !Ik nīnəwīr rəkis! Məto onatəto ik məmə nəsol mīnən təfagə rat mīn. Okəmə nakol, nərātən kit otīlās mīn ik, itəm tərāt təhmīn mīn.”

¹⁵ Kən suah apon təmuwīn mən-ipən kəm netəm-iasol mīn rəha Isrel məmə, “Suah u itəm təmōl-wīr io, nərgīn un, Iesu.”

¹⁶ Kən tol nəhlan, netəm-iasol rəha netəm Isrel, ilat kīnoatitəp-itəp Iesu məmə okotol nərātən kəm in, məto-inu ilat kotəplan in tatol natīmnat mīn tol nəhlan e nian rəha Sapat. §

¹⁷ Məto Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nian rafin rəhak Tata tatol əh wək, kən io mīn oekatol wək.”*

¹⁸ Kən nəghatən u, tol nətəligən rəhalat təkaskīk təhmīn mīn, məmə okotohamnu in tīmīs. Məto-inu roiu əh, sənəmə məmə tatətgəhl əm Lou rəha Sapat, məto nat in iahgīn pīk, in tatən məmə rəhan u Tata ətuatip Uhgīn, kən tol nulan, in matol məmə in tahmen ətuatip e Uhgīn. †

Iesu in tərəmərə məto-inu in Nəti Uhgīn

¹⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Nīpahrienən agīn un iatən kəm itəmat, Nəti Uhgīn təruru nolən nat kit e rəhan atip əm nətəligən. Tītun əm nolən natīmnat mīn un itəm Tata Uhgīn tatol, məto-inu natīmnat rafin u itəm Tata Uhgīn tatol, Nətin, in mīn in tatol. ‡

²⁰ Nətin tītun nolən nəhlan, məto-inu Tata Uhgīn tolkeike pīk Nətin, kən in tatəgətun kəm in natīmnat rafin itəm in tatol. Kən in otəpanəgətun mīn natīmnat mīn kəm in itəm iahgīn mīn kotəprəkis-in in mīn u, məmə otol itəmat narmītəmat tatiwīg pīk ron.

²¹ “Məto-inu Tata Uhgīn tatol netəm kəmotīmīs ilat koatəmegəh mīn, kən e nolən kitīəh əm, Nətin tītun nos-ipənən nəmegəhən kəm netəmim itəm nīkin tagien məmə otos-ipən kəm ilat. §

²² Məto-inu sənəmə Tata Uhgīn itəm in otakil netəmim, məto in təmələhəupən rafin nakilən e nelmi Nətin,* †

²³ məmə netəmim ilat rafin okotīsiiai-in Nətin, tahmen əm məmə inun koatīsiiai-in mīhin Tata Uhgīn. Etəmim itəm tāsīsiiai-inən Nətin, okol tāsīsiiai-inən Tata Uhgīn u itəm təmahl-ipa Nətin. ‡

²⁴ “Nīpahrienən agīn u iatən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatəto rəhak nəghatən, kən mətahatətə e Uhgīn itəm təmahl-ipa io iakuwa, in tīnatos

‡ 5:10: Jer 17:21 § 5:16: E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, kəmətu-pən nəghatən tol nulan, “kən ilat kəmoategəs-in suatip o nohamnuən in.” * 5:17: Jon 14:10

† 5:18: Jon 10:30,33; 19:7 ‡ 5:19: Jon 14:10 § 5:21: Rom 4:17; Jon 11:25 * 5:22: Kitat kotəplan ves 21-22 kən mītun məmə Iesu in otakil kitat rafin, kən in otos-ipən nəmegəhən kəm netəm mīn un itəm nīkin tagien məmə otos-ipən kəm ilat. Məto Jon 3:17 tatəgətun məmə Iesu təməsuwamən e nətəieintən o nən-iarəpən nalpīnən rəhatat, məto təmuwa o nos-ipənən nəmegəhən kəm itat. † 5:22: Jon 5:26-27; 9:39; Wək 10:42 ‡ 5:23: Luk 10:16; 1 Jon 2:23

nāmegāhən itulīn. In okol tāsətulən e nīganəmtək māmə oekən-iarəp nalpīnən rəhan. In tinagīm rəkis e nīmīsən, kən minūwa o nāmegāhən. §

²⁵ Nīpahrienən agīn u iatən kəm itəmat, māmə o nian kit itəm tatuwa, kən tīnuwa rəkis, netəm mīn u kəmotīmīs, ilat okotəto nəwīa Nəti Uhgīn, kən netəm mīn u ilat kotətəlig-in, ilat okotos nāmegāhən.

²⁶ Tata Uhgīn in Nəukəti Nāmegāhən, kən e nolən kitīah əm, in təmol mə Nətin in mīn Nəukəti Nāmegāhən,*

²⁷ kən in təmələhəu-pən nəsanənən ne nepətən e nelmi Nətin māmə in otakil nolən mīn rəha netəmim, məto-inu in Nəti Etəmim.

²⁸ “Təsəwīrən māmə narmītəmat otiwīg pīk o nat u, məto-inu nian əh-ikīn tatuwa itəm netəm kəmotīmīs okotəto nəwīa Nətin,

²⁹ kən ilat okotətul e rəhalat mīn suwīt, ilat mīn u aupən kəmoatol nolən wīr mīn okotəkəike motətul mīn motos mīn nāmegāhən, məto itəm mīn aupən ilat kəmoatol nolən rat mīn, ilat okotəkəike motətul mīn e nīmīsən kən motətul e nīganəmti Tata Uhgīn māmə Nətin otən-iarəp rəhalat nalpīnən. †

³⁰ “Io ekəruru nolən nat kit e rəhak atīp əm nəsanənən. Io iakatakil nolən mīn rəha netəmim mīn, məto iatol ətuatīp əm māmə rəhak Tata tatən mihīn ne māmə oekol. Kən nian iakakil nolən rəha netəmim, ekītun mə ekol tətuatīp, məto-inun oesalkutən māmə ekol əm e rəhak nəsanənən. Məto io, ekəike malkut māmə iakol tahmen e nətəligən rəha Uhgīn itəm təməhl-īpa io ekuwa.” ‡

Nətul-arəpən o naruəsanən Iesu

³¹ Okəmə io pīsīn əm iakəghat-in io, kən rəhak nəghatən okol tāsətulən. §

³² Məto suah kit mīn əh-ikīn in tatətul-arəp kən matol nəfigəmən ron io, kən io ekītun māmə nəghatən mīn u rəhan itəm tatən lak in nīpahrienən.*

³³ “Aupən, itəmat nəmotahl-īpən rəhatəmat mīn netəmim māmə okotuwin motətəlig-in nəghatən rəha Jon, kən in təmatətul-arəp o nīpahrienən. †

³⁴ Iatəghat nulan, məto esagīlēn e nəghatən rəha etəmim əm kit māmə tītun nolən nəfigəmən ron io. Kəpə. Təsələn nulan. ‡ Iatəghat-in nəghatən rəha Jon nulan məto-inu ekolkeike māmə Uhgīn otosmegəh itəmat.

³⁵ Jon u, tahmen e lait kit. Tatuəp məhag-əhag wīr, kən nikitəmat təmagien ron o nian təkūəkīr əm.

³⁶ “Məto rəhak wək mīn, ilat mīn koatol nəfigəmən ron io. Kən ilat kotəsanən motaprəkis-in nəghatən mīn un Jon təmatən. Wək mīn un, rəhak Tata təmos-īpa kəm io mə oekol namnun elat. Kən wək mīn u rəhak, ilat koatən-iarəp io, kən ilat moatol əp io māmə rəhak Tata in təməhl-īpa io. §

³⁷ Kən Tata Uhgīn itəm təməhl-īpa io, inun itəm tinatətul-arəp ron io. In tatən-iarəp io pap, məto itəmat nəsotətəən nəwīan, kən itəmat nəsotəplanən nīganəmtīn.

³⁸ Kən nəghatən rəhan təsətīg wīrən e nikitəmat, məto-inun itəmat nəsotahatətəən lak, io u, itəm in təməhl-īpa io iakuwa.

³⁹ “Itəmat noatafīn pīk nəghatən mīn e Naoa Rəha Uhgīn, kən motahatətə e nəghatən mīn əh māmə itəmat onəkotos nāmegāhən itəm namnun tīkə. Məto otəplan-tu. Nəghatən mīn əh e Naoa Rəha Uhgīn, ilat koatəghat-in io, moatən-iarəp io.

§ 5:24: Jon 3:18 * 5:26: Jen 2:7; Job 10:12; 33:4; Sam 36:9; 42:8; 66:9; Jon 1:1-4 † 5:29: Netəmim itəm kotahatətə e Iesu, koatos nāmegāhən līlīn. Netəmim itəm kəsotahatətəən lan, ilat okotos nalpīnən līlīn (Jon 3:36, 5:24, Mak 16:16, Efes 2:8-10). Natīmnat mīn itəm netəmim koatol, okotol əp okəm-naka ilat kotahatətə pahrien e Iesu o kəpə (Mat 7:17-20; Kal 5:6, Jem 2:17,26). Uhgīn tatos-īpən nahatətəən kəm netəmim əpnāpīn əm, kən matīg masitu mīn elat māmə okoatol natīmnat wīr mīn. ‡ 5:30: Jon 8:16 § 5:31: Dut 17:6; 19:15 * 5:32: Jon 8:17-18 † 5:33: Jon 1:19-28 ‡ 5:34: 1 Jon 5:9 § 5:36: Jon 10:25; 14:11

⁴⁰ Məto itəmat nakotapəs nuwamən ron io məmə nakotos nəmegəhən ron io.

⁴¹ Esolən nat agin-əh e nənwiwiən rəha netəmim. Kəpə.

⁴² Məto itəmat u inun, io ekitun wir itəmat, kən io ekitun wir məmə nolkeikeən rəha Uhgın tikə e nikitəmat.

⁴³ Io emuwa e nərgi Tata rəhak, məto itəmat nəstosən io e nikitəmat, nikitəmat təsagienən ron io; məto okəmə etəmim kit tatuwa e nərgin atip əm, kən nikitəmat tos, kən motagien ron.

⁴⁴ Nian rafin itəmat nakotolkeike məmə nakotos nənwiwiən rəhatəmat min, məto nəstotalkut agin-əhən məmə onəkotol nat kit itəm Uhgın u, in pisin əm in Uhgın, otənwiwi itəmat ron. ?Onəkotahatətə ahro nulan lak e nolən əh?

⁴⁵ “Təsəwirən məmə nikitəmat otəht məmə, io oekən-iarəp nolən rat min rəhatəmat e niganəmti Tata Uhgın. Kəpə. Məto Moses ilə, nian rafin itəmat noatuag-pən ron,* in otən-iarəp nolən rat min rəhatəmat.

⁴⁶ Məto-inu okəmə itəmat nəmotahatətə pahrien e nəghatən min rəha Moses, kən itəmat onəkotahatətə min e rəhak nəghatən min. Məto-inun, nəghatən min itəm in təmətə rəkis, ilat koatəghat-in io.

⁴⁷ Məto itəmat nəstotahatətəən e nəghatən min itəm in təmətə, tol nəhlan, suatip tikə agin məmə onəkotahatətə lak.

6

Iesu təmagwən netəmim tepət

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44;

Luk 9:10-17)

¹ Uarisig e natimnat min u, Iesu təmuwin əpəh entənipən e nəhau asol nərgin un, Lek Kalili. Kən nərgin kit min un, Lek Taepirias.

² Kən nimanin netəmim kəmoatuarisig-in, məto-inun koatəplan nəmtətin min rəhan, itəm tatol netəmim koatimis koatəto təwir.

³ Kən Iesu təmuwin əpəh ilis e nitot kit, kən matəpələh ikin əh ilat rəhan min netəmim.

⁴ E nian əh, lafet kit rəha netəm Isrel u, kətaun-in məmə lafet rəha Nuhagego-inən tnatuwa iuəhkir.

⁵ Kən nian Iesu tasipən əpəh isəu, kən məplan nimanin netəmim tepət ilat koatuwa, kən in tətəpəh o Filip məmə, “?Okotəhrol motos piret tepət tahmen-in netəm min u məmə ilat okotun?”

⁶ In təmən asgəwin əm məmə otəplan nahatətəən rəha Filip, məto in tinitun rəkis nat naka itəm in otəpanol.

⁷ Kən Filip tən-ipən kəm in məmə, “!Ei! Okəmə okos-nəmtin piret mənı lan tahmen e tu-hanrit tenarius pap,* məto okol təsahmenən. Netəm min u rafin ilat okotun əm noan məsin noan məsin.”

⁸ Kən etəmim kit rəha Iesu, pian u Saimon Pita, nərgin u Antru, in təmən-ipən kəm Iesu məmə,

⁹ “Suakəku kit əh-ikin əh, in tatos piret faif kəmol e pale, ne nəm kəiu. Məto okol təsahmen-in agin-əhən netəm min əh.”†

¹⁰ Kən Iesu təmə, “Otən-ipən-tu kəm netəmim kotəpələh.” Kən ikin əh, manuwihl tepət, kən ilat kəmotəpələh. Kən nampa rəha nəman əm, in nat kit tahmen e faif-taosan.‡

* **5:45:** Jon 9:28; Rom 2:17 * **6:7:** Roiu, tu-hanrit tenarius tahmen e tu-hanrit-taosan vatu. † **6:9:** 2 King 4:42-44 ‡ **6:10:** Nipitan ne nisualkələh ilat min e nimanin, məto kəmafin əm nəman. Nolən rəhalat tol nəhlan. !Okəmə naka, netəmim ilat rafin tuente-taosan!

11 Kən Iesu tamos p̄iret, mən tagkiu kəm Uhḡin ron, kən mos-ip̄ən p̄iret un kəm ilat rafin u koatəpələh, kən matig mol m̄in nat kitiah əm e nəm. Kən ilat kəmotun tahmen-in nərpilat.

12 Kən nian kinotagwən rəkis, nərpilat tasis, kən Iesu təmən-ip̄ən kəm rəhan m̄in netəmim məmə, “Otuw̄in motuwər n̄imismisi p̄iret m̄in əh koatis. Təsəw̄irən məmə okotərək̄in.”

13 Kən ilat kəmotuw̄in motuwər n̄imismisi p̄iret kən motaii-p̄ən e kət̄im asol m̄in ilat tuelef kotər̄ioah w̄ir. P̄iret u, in n̄imismisi p̄iret ilat faif kəmol e pale itəm netəmim kəmotun kapəs.

14 Kən nian netəmim kəmotəplan nəmtətin əh itəm Iesu təmol, kən ilat kəmotən məmə, “N̄ipahrienən. !Ien pahrien u\$ rəha Uhḡin itəm aupən kəmatən məmə in otuwa e nətueintən!”*

15 Kən Iesu təmitun məmə netəm m̄in u kotəmə okotuwa motos in motuw̄in motəkəike kəm in məmə in otuwa mol kig rəhalat. Kən in təmagim m̄in, mapəs ilat muw̄in əpəh e nitot, mətan in p̄isin əm.†

Iesu təmaliwək e nətuei nəhau

(Mat 14:22-27; Mak 6:45-52)

16 Nian m̄itgar təmeiuaiu, netəmim rəha Iesu m̄in kəmotēiuaiu motuw̄in e lek əh. 17 Kən t̄inap̄inəp, mətə Iesu tikə, təsuwamən əh. Kən əmun, ilat kəmotuw̄in motər e pot kit, kən m̄inotasuə lan motaulego m̄in e lek un, məmə ilat okotuw̄in Kapaneam.

18 Kən n̄imət̄ag asol kit təmətul m̄inol nəhau t̄inərat-nərat.

19 Kən nian ilat kəmotasuə motuw̄in, tahmen e faif o sikis kilomita, kən ilat kotəplan Iesu taliwək e nətuei nəhau‡ matuwa iuəhk̄ir o rəhalat pot. Kən ilat kəmotəgin pik,\$

20 mətə in təmən-ip̄ən kəm ilat məmə, “Əsotəgin pikən, io u inu.*”

21 !Kən n̄ikilat təmagien o n̄iləsən in e pot, moatol əmun, roiu aḡin, mətə pot t̄inuw̄in e nəwtain nəhau entən̄ip̄ən-p̄ən ik̄in-un kəmotən məmə okotuw̄in ik̄in!

Netəmim kəmoategəs-in Iesu

22 Kəmən law̄igin, netəmim m̄in itəm kotatig əh entən̄ip̄ən-pa ik̄in e lek asol u, ilat kəmotəplan məmə aupən, pot kitiah əm tatətul uk̄in-u. Kən ilat kot̄itun məmə Iesu təsuw̄inən e pot u ilat rəhan m̄in netəmim, mətə-inun nian kəmotiet, ilat p̄isin əm moatuw̄in.

23 Kən pot m̄in neen, kəmotisi-p̄ən e taon u Taepirias, ilat kəmotuwa. Ilat kəmotuwar iuəhk̄ir əm o ik̄in-u itəm Ierəmərə təmətul ik̄in məfak matən tagkiu o p̄iret, kən netəmim kəmotun.

24 Kən tol nəhlan, nian ilat kəmotəplan məmə Iesu t̄inikə u ik̄in-u, kən rəhan m̄in netəmim kotikə, ilat m̄in kəmotasuə m̄in e pot kit, motuw̄in e Kapaneam, moategəs-in.

Iesu in p̄iret rəha nəmegəhən

25 Nian netəm m̄in u kəmotəplan Iesu əpəh entən̄ip̄ən-p̄ən əpəh e lek u, kotətapəh ron məmə, “?Iəgətun, ik̄ nəmuwa ik̄in-u nəghan?”

§ 6:14: Netəm Isrel ilat kəmotəsahgin ien kit məmə in otuwa tahmen e Moses (Jon 1:21). E nian rəha Moses, Uhḡin tamos-ip̄ən p̄iret t̄amisi-p̄ər e neai, n̄argin u mana. Kən ilat kəmoatəplan əm Iesu təmol nat p̄ispis, magwən ilat e p̄iret. Rəhalat nətəligən təmətul-p̄ən o nagwənən (ves 26) ne nəmki-rəkisən ilat e netəm Rom (ves 15). * 6:14: Dut 18:15-19 † 6:15: Mat 4:8-10; Jon 18:36-37 ‡ 6:19: Job 9:8

§ 6:19: Mat 14:26; Mak 6:49; Luk 24:37 * 6:20: “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26.

26 Məto Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “Nipahrienən ağıni iatən kəm itəmat məmə, itəmat noategəs-in io, sənəmə nəmotəplan nəmtətin min u itəm emol, məto itəmat nəmotun əm pıret, nərpiətəmat tasis.

27 Məto təsəwıren məmə itəmat nahgitəmat otikə o nosən pıret itəm otəpanəmnəmit mikə.† Itəmat, nahgitəmat otəkəike mikə o nosən pıret itəm tətətiğ lilin u, rəha nəmegəhən itəm namnun tikə.‡ Pıret u, inu, Nəti Etənim otəpanos-ıpinə kəm itəmat; məto-inu Tata Uhgın, in təməgətun məmə nıkin tagien o Nətin.”§

28 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Nolən naka min un itəm Uhgın tolkeike məmə itimat oekotol?”

29 Kən Iesu tən-ıpən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotəkəike motahətətə lak, məmə Uhgın təməhl-ıpa io.* Nat u inu Uhgın in tolkeike.”

30 Kən ilat kəmotətapəh min ron məmə, “?Məto ik onəkol nəmtətin naka, məmə itimat ekotəplan kən ekotahətətə lam? ?Ik onəkol nat naka?

31 Nian rəhatat pipi min u aıpən, ilat kəmotan ikin taruən-aruən ikin, ilat kəmotun ‘mana.’† Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, ‘In tatos-ıpən pıret itəm tətisi-pən e Nego e Neai məmə ilat okotun.’”‡

32 Məto Iesu təməni-ıpən kəm ilat məmə, “Nipahrienən ağıni u iatən kəm itəmat məmə, sənəmə Moses təmos-ıpən pıret u itəm tətisi-pən e Nego e Neai məmə nakotun. Rəhak Tata ilə in tatos-ıpinə. Kən inun tatos-ıpən pıret pahrien itəm tətisi-pən e Nego e Neai, məmə itəmat onəkotun.

33 Məto-inu pıret rəha Uhgın, inu in itəm tətisi-pən e Nego e Neai, mateiuaiupa e nətueintən.§ Kən pıret u tatos-ıpən nəmegəhən kəm netənim e nətueintən.”*

34 Kən ilat kəmotən-ıpən kəm in məmə, “Etəm-iasol, awi os-ıpa-tu pıret u kəm itimat nian rafin.”†

35 Kən Iesu təməni-ıpən kəm ilat məmə, “Io u, io‡ Pıret itəm tatos-ıpən nəmegəhən. Etənim otuwa ron io, in nəumis otəsus minən. Kən etənim itəm otahətətə lak, in otəsoaoa minən.§

36 Məto io emən-ıpinə rəkis kəm itəmat, məmə nat əpnəpin nəkotəplan io, məto itəmat nəsothətətən əh lak.

37 Netənim itəm rəhak Tata tatos-ıpa ilat kəm io, ilat okotuwa ron io. Kən etənim itəm otuwa ron io, okol iakəsahl-ıarəp-ən.*

38 Məto-inu io eməsisipənən e Nego e Neai meiuaiupa e nətueintən məmə iakol natimnat min u io əm ekolkeike. Məto emuwa məmə ekol natimnat min u itəm rəhak Tata təməhl-ıpa io ekuwa ron.

39 Kən in tolkeike məmə io esəmkarəpən-inən netəm min un itəm in təməki-pa ilat kəm io. In tolkeike məmə e namnun nian, io oekol netəm min u ilat okotəmegəh min e nımisən.†

40 Məto-inu rəhak Tata in tolkeike məmə netənim rafin itəm kotuag-pən o Netin, kən motahətətə lan, ilat okotos nəmegəhən itulin. Kən e namnun nian, io oekol netəm min u ilat okotəmegəh min e nımisən.”

41 O nat u, netənim nıkilat tınətuoun mətagət, məto-inu in tatən məmə, “Io u, Pıret itəm tətisi-pən e Nego e Neai, meiuaiupa e nətueintən.”

42 İlat koatən məmə, “?Təhrol? Suah u in Iesu, nəti Josep, kitat kotitun əm rəhan tata ne mama. ?Təhrol in tatən nulan məmə, ‘Io emisi-pən e Nego e Neai, matuwa e nətueintən?’”

† 6:27: Aes 55:2 ‡ 6:27: Jon 6:35, 48 § 6:27: Aes 55:2 * 6:29: Jon 6:35; 1 Tes 1:3; 1 Jon 3:23

† 6:31: Nam 11:7-9 ‡ 6:31: Eks 16:4,15; Neham 9:15; Sam 78:24; Sam 105:40 § 6:33: Jon 3:13,31

* 6:33: Dut 8:3; Mat 4:4; Luk 4:4 † 6:34: Mat 6:11; Jon 4:15 ‡ 6:35: Jon 8:12; 10:7,11; 11:25; 14:6;

15:1 § 6:35: Jon 4:14; 7:37-39 * 6:37: Jon 17:2 † 6:39: Jon 17:2,12; 18:9

43 Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “Nikitəmat təsagət-agətən nulan.

44 Okəmə Tata Uhgīn itəm tāmahl-ipa io ekuwa, in təsiuw-pamən etəmim kit tuwa ron io, kən okol etəmim un təsuwa atipən ron io məmə io oekol in otəmegəh mīn e nīmīsən e namnun nian.‡

45 Nəghatən itəm ien kit təməte aupən e Naoa rəha Uhgīn, tatən nulan məmə, ‘Uhgīn in otəgətun netəmim rafin.’ Etəmim itəm tatətəlig-in nəgətunən rəha Tata Uhgīn, in tatuwa ron io. §

46 Etəmim kitiəh ne tikə, itəm təməplan Tata Uhgīn. In pišin əm un itəm təmisi-pən lan, təməplan in.*

47 Nīpahrienən agīn u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, etəmim itəm tətahatətə lak, in tinos nəmegəhən lilin.

48 Io un, Piret rəha nəmegəhən. †

49 Nat əpnapīn tipitəmat mīn aupən, ilat kəmotun pīret u ‘mana’ əpəh ikīn taruən-aruən ikīn, mətə ilat kinotimīs rəkis.

50 Mətə Piret itəm tətisi-pən e Nego e Neai meiuaiu-pa u-roiu, in tol pišin. Piret u, təmeiuaiu-pa məmə etəmim itəm tatun, okol təsīmīsən.

51 Io u, io Piret itəm tətəmegəh, təmisi-pən e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. Etəmim itəm otun Piret u, in otəmegəh matuwīn, matuwīn, namnun tikə; kən Piret u, itəm io oekos-ipən o nəmegəhən rəha netəmim e nətueintən, inun, noanuwəhgək.”

52 Nəghatən u təmol netəmim kinotətul mīnoatərgəhəu kəm ilat mīn, motəmə, “?Təhrol? ?Suah u titun nos-ipamən noanuwəhgīn kitat kotun?”

53 Kən Iesu tāmən-ipən kəm ilat məmə, “Nīpahrienən agīn u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, okəmə itəmat nəsotunən noanuwəhgi Nəti Etəmim, kən məsotənimən nitan, okol nakəsotosən nəmegəhən.‡

54 Etəmim itəm tatun əm noanuwəhgək matənim nitak, in otos nəmegəhən lilin, § kən e namnun nian, io oekol in otəmegəh mīn e nīmīsən.*

55 Emən nəhlan, mətə-inu noanuwehgək in pīret pahrien nigī netəmim. Kənu nitak, in nənimən pahrien nīmī netəmim.

56 Etəmim itəm tatun noanuwəhgək, kən matənim nitak, in otatig lak. Kən iakətatig lan. † ‡

57 “Rəhak Tata itəm tāmahl-ipa io ekuwa, in nəukəti nəmegəhən. Kən io iatos nəmegəhən ron. Kən e nolən kitiəh əm, etəmim itəm tatun io, inu tatos nəmegəhən ron io.

58 Io u pīret pahrien, itəm təmisi-pən e Nego e Neai, meiuaiu-pa e nətueintən. In təsahmenən e pīret u, itəm tipitəmat mīn aupən kəmoatun. Nat əpnapīn məmə ilat kəmoatun pīret əh, mətə ilat kinotimīs rəkis. Mətə etəmim itəm tatun pīret u, in otos nəmegəhən lilin, itəm namnun tikə.” §

59 Iesu tāmən-iarəp nəghatən mīn u, nian təmatəgətun netəmim əpəh e nīmə rəha nuəfiminən* e Kapaneam.

‡ 6:44: Hos 11:4; Jon 6:65; 12:32 § 6:45: Aes 54:13; Jer 31:34 * 6:46: Jon 1:18; 5:37; 7:29

† 6:48: Piret əpnapīn əm tasitu e nipətītāt məmə kitat okotəmegəh kən motatig, mətə Iesu, in Piret rəha nəmegəhən, kən in nəukəti nəmegəhən lilin, itəm tatətuoun u-roiu. ‡ 6:53: Iesu tatuah nimaa nəghatən əh məmə katun noanuwəhgīn, katənim nitan, nipətīn un, məmə netəmim okotəkəike motahatətə e rəhan nīmīsən kən motos nəmegəhən lilin. (Jon 6:27,29,35,47-48,60). Nat naka in tāmən tol kitat nikitāt tuəh nipəti Nəgwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu; Mat 26:26,28. § 6:54: Ves 54 in suatip kit mīn rəha nənən ves 40. Nipətīlau kuahmen ahmen elau mīn. In tətuatip əm məmə nunən noanuwəhgi Iesu ne nənimən nitan in nuəhən nimaa nəghatən o nahatətəən rəhatat.

* 6:54: Sam 63:5 † 6:56: Nian kitat koatən məmə koatatig e Iesu, o koatəper-ipən e Iesu, nipətīn u məmə kitat koatatig e Iesu məsotietən, moatisi-pən lan, moatətul-pən ron, koatos rafin nəsanənən rəhatat ron, koatagile lan, koatīlpin kitat mīn. ‡ 6:56: Jon 15:4-7; 1 Jon 3:24; 4:15 § 6:58: Jon 6:41,51 * 6:59: nīmə rəha nuəfiminən: Əplan e tiksonari.

Netəmim min rəha Iesu kəmotapəs nahatətəən lan

⁶⁰ Netəmim tepət rəha Iesu kəmotəto nəghatən u rəha Iesu, kən ilat kotəmə, “!Nəman! !Nəghatən u tiəkis pik! ?Pah u titun nosən nəghatən tol nəhlan?”

⁶¹ Kən Iesu təmitun atip məmə netəmim min rəhan, kinotasiwın-asiwın-in nəghatən əh rəhan. Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Təhrol əh? ?Nətəligən rəhatəmat təmeiuaiu o nat u?”

⁶² ?Məto okəmə naka nəkotəplan Nəti Etəmim tər matuwın min ikin əh, in təmisi-pən ikin aupən, təhrol u-roiu?†

⁶³ Narmın Rəha Uhgın əm titun nos-ipənən nəmegəhən kəm etəmim.‡ Nəsanənən rəha etəmim təruru nolən nat u. Nəghatən min u ematən kəm itəmat, ilat nəghatən min rəha Narmın Rəha Uhgın itəm tatos-ipən nəmegəhən kəm netəmim.

⁶⁴ Məto itəmat neen u ikin-u, itəmat nəsotahatətəən əh lak.” (Iesu təmən nulan məto-inu in tinitun rəkis e nətuounən məmə netəm pah min u kəsotahatətəən lan, kən pah un in otegəhan-in-pən in e nelmi tikimır min rəhan.)§

⁶⁵ Kən in təmən məmə, “O nat u inu, io enəmən rəkis kəm itəmat, məmə okol etəmim kit təsuwamən ron io okəmə Tata Uhgın təsolən suatip ron.”*

⁶⁶ Uarisig e nəghatən əh, netəmim rəhan tepət kəmotagim, minotapəs nətəu-pənən.

Pita təmən-iarəp məmə in tətahatətə e Iesu

⁶⁷ Kən Iesu təmətapah o rəhan netəmim tuelef məmə, “?Təhrol etəmat? ? Itəmat min nakotən məmə nakotagim kapəs io?”

⁶⁸ Kən Saimon Pita təmən-ipən kəm in məmə, “?Iərəmərə, itəmat oekotuwın o pah? Ik əm un, rəham əm nəghatən in tatos-ipən nəmegəhən itəm namnun tikə.†

⁶⁹ Kən itəmat enotahatətə rəkis lam, kən itəmat enotitun rəkis məmə ik Etəm Asim rəha Uhgın.”‡

⁷⁰ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat u, netəm tuelef rəhak. Io u, emitəpun itəmat, məto itəmat kitiah u ikin, in iərmis.”§

⁷¹ In tatən Jutas, nəti Saimon Iskariot, məto-inu in min in etəm tuelef kit rəha Iesu, məto uarisig ikin, in otəpanegəhan-in-pən in e nelmi rəhan tikimır min.*

7

Iesu təməghat ilat pian min

¹ Uarisig e natimnat min u, Iesu təsolkeikeən məmə otuwın latuənu min e Jutia məmə otol rəhan wək əh-ikin əh, məto-inun, netəm-iasol rəha netəm Jutia kəmoatətə noa anion kit ron. Kən titəlig muwın latuənu min e nitən Kalili.

² Məto nian tinuəkır e nian rəha nolən lafet kit rəha netəm Isrel, nərgin un, lafet rəha Nolən Makeen.*

³ Kən pia Iesu min kəmotən-ipən kəm in məmə, “Təwır məmə nakiet muwın əpəh Jutia, mə pəs netəmim min rəham əh-ikin əh, ilat kotəplan nat pispis min rəham itəm natol.

⁴ Məto-inu etəmim itəm tolkeike məmə netəmim okotitun in, okol təsəhluaig-inən rəhan wək min. Okəmə natol natimnat min u, uwın mol əp ik, kən təwır agin məmə onəkol pəs netəmim min e nətueintən kotəplan.”

⁵ Pian agin-əh min pap, ilat min kəsotahatətəən lan, kən mol koatən nəhlan.†

† 6:62: Jon 3:31; 17:5 ‡ 6:63: Jon 6:68; 2 Korin 3:6 § 6:64: Jon 2:25 * 6:65: Jon 3:27; 6:44; 14:6 † 6:68: Jon 6:63 ‡ 6:69: Mak 1:24; 8:27-30; Luk 4:34 § 6:70: Jon 13:2,27 * 6:71: Jon 17:12
* 7:2: lafet rəha Nolən Makeen: Əplan e tiksonari. † 7:5: Sam 69:8; Mak 3:21

⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “Nian әtuatip rəhak tәsuwamән әh, † mәto itәmat, nian mīn rafin әm tәtuatip otәmat.

⁷ Netәmim rəha nәtueintән u, ilat okol kәsotetəhauән itәmat, mәto io, ilat kotetəhau io, § mәto-inun io iatән-iarəp məmә rəhalat nolән tәsәtuatipән.*

⁸ Itәmat onәkotuwīn e lafet, mәto io okol esuwīn paupәнән e lafet әh mәto-inun, nian әtuatip rəhak tәsuwamән әh.”†

⁹ In tәmatән nәghatән u, kән mәtatig әpəh Kalili.

Iesu tәmuwīn mīn e lafet rəha Nolән Makeen

¹⁰ Kən pia Iesu mīn kәmotaupән motuwīn e lafet әh, uarisig un, Iesu tәmuwīn mīn. Mәto nian tәmuwīn, in tәmatән anion әm o netәmim mәмә okәsotehmән.

¹¹ Kən e lafet әh, netәm-iasol rəha netәm Jerusalem, koategәs-in in moatәtapəh-in әpnarīn әm o netәmim mәмә, “?Suah әpəh in hiә?”

¹² Kən ikīn әh, nīmanin netәmim kәmotasiwīn-asiwīn in. Ilat neen kotәмә, “In etәм wīr kit,” mәto neen kotәмә, “Kəpә, in tateiuә-in әm netәmim әpəh.”

¹³ Mәto ilat koatəgin rəhalat netәm-iasol mīn, † kән kit tәмәsән-iarəpән Iesu әpəh e niki netәmim mәмә netәmim okotәto.

¹⁴ Lafet әh, kәmol o wik apiәpiә kit, kән ilugin e lafet u, Iesu in tәmuwīn әpəh e Nīmә Rəha Uhgīn, matəgәtun netәmim.

¹⁵ Kən netәm-iasol rəha netәm Isrel, narmilat tәmiwig pik, kән kotәмә, “? Suah u tәmahrol mītun natimnat mīn u e Naoa Rəha Uhgīn? Rəhatat kit etәm-iasol tәsəgәtunән lan, ne.”

¹⁶ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “Nəghatән mīn u itәм iatəgәtun netәmim lan, sənәмә rəhak әm. Ilat kotisi-pән e Tata Uhgīn itәм tәmahl-ipa io ekuwa.

¹⁷ “Kән okәмә suah kit rəhan nәtəligән tәskasik mәмә otol natimnat mīn itәм Uhgīn tolkeike, kән in otitun mәмә nәghatән mīn u rəhak, ilat koatisi-pән o Uhgīn, sənәмә rəhak atip әm.

¹⁸ Etәmim itәм tatəghat-in atip әm rəhan nepətән, in tәtalkut atip әm ron, mәмә otuw rәkis netәmim, kән kotos-ipər nərgīn ron. § Mәto etәmim itәм tolkeike mәмә netәmim okotiləs-ipər nərgi etәм tәmahl-ipән in tuwa, in etәmim rəha nәнән nīpahrienән, in sənәмә etәм tateiuә.

¹⁹ Moses tәmos-ipinә Lou kәм itәmat, mәto itәmat kitiәh ne tәsol-wīrән Lou әh ne. ?Itәmat nakotәмә onәkotohamnu io o naka?”*

²⁰ Kən nīmanin netәmim kotәмә, “!Nəman! !Narmīn rat kit un tәtatig lam! ?Pah tәмә otoh ik ne?”

²¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmә, “To emol wək kitiәh әm, † kән itәmat rafin, narmitәmat tatiwig ron.

²² Mәto itәmat mīn nәkotol wək e Sapat, noatəhg-ipән nīsualkəläh e nian әh, moatәtəu-pән Lou rəha Moses. † (Nīpahrienән, sənәмә Moses әtuatip in tәmәtuoun nolән әh, mәto tipitәmat mīn ilat kәmotәtuoun.) §

‡ 7:6: Mat 26:18; Jon 2:4; 7:30 § 7:7: Jon 15:18-21 * 7:7: Jon 3:19-20 † 7:8: Jon 7:6 ‡ 7:13: Jon 9:22; 12:42-43; 19:38; 20:19 § 7:18: Jon 5:41; 8:50,54 * 7:19: Netәm-iasol mīn rəha netәm Isrel, kәmoategәs-in suatip o nohamnuan Iesu e Jon 5:18 ne 7:25. E Lou rəha Moses, Uhgīn tatән-iəhau nohamnuan itәм (Eks 20:13). † 7:21: Jon 7:23; Jon 5:2-9 ‡ 7:22: Lev 12:3 § 7:22: Jen 17:9-14; 21:4

²³ Məto nian rafin, itəmat noatəhg-ipən nisualkələh e nian rəha Sapat moatol məmə onasotətgəhlən Lou rəha Moses.* ?Kən təhrol neməha tatol itəmat məto-inu io emol-wir agin nipəti etənim e nian rəha Sapat?†

²⁴ Otapəs nakilən nolən rəhak u itəm nəmotəplan əm e niganəmtitəmat, məto itəmat onəkotəkəike motakil rəhak nolən e nətəligən itəm tətuatip.”‡

Netənim kəmoatəghat-in

Kristo

²⁵ Kən e nian əh, netəm Jerusalem neen kotəmə, “?Təhrol əh? ?Suah u inu, netəm-iasol kotəmə okotohamnu?§

²⁶ Məto otəplan-tu. In tınatəgətun-arəp əm netənim əpəh e niganəmti netənim məto suah kit təsəhaiən in ron. ?Təhrol okəm-naka netəm-iasol min kinotitun rəkis məmə in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa?

²⁷ Məto kitat kotitun ikin suah u təmisi-pən ikin. Məto nian Kristo in otuwa, okol suah kit təsitunən ikin in tətisi-pən ikin.”*

²⁸ Kən e nian əh, Iesu in tatəgətun netənim e Nimə Rəha Uhgın. Kən in təmagət əfəməh matən-iarəp məmə, “Nikitəmat təht məmə nəkotitun io, kən motitun min ikin emisi-pən ikin, məto itəmat nəkotəruru. Io, eməsuwamən e nətəligən əm rəhak. Uhgın təmahl-ipa io ekuwa. Kən Uhgın, in nipahrienən. Itəmat nəkotəruru in,

²⁹ məto io ekitun,† məto-inu io emisi-pən lan. Kən in təmahl-ipa io ekuwa.”

³⁰ O nat u, ilat kəmotolkeike məmə mopaël min okotaskəlim Iesu, məto kit təməsea-pənən mek, məto-inun təsolən əh nian rəhan.‡

³¹ Məto e nimanin netənim ikin əh, ilat tepət kəmotahatətə lan, kən motəmə, “Okəmə Kristo tuwa, kən in okol təsolən nəmtətin tepət taprəkis-in itəm suah u Iesu tatol.”§

Mopaël min rəha Nimə Rəha Uhgın kəmotuwa məmə okotaskəlim Iesu

³² Kən nian Farisi min kəmotətə nimanin netənim kotasiwın-asiwın e Iesu nulan, ilat ne pris asol min kəmotahl-ipən mopaël min itəm kotətul o Nimə Rəha Uhgın məmə okotaskəlim Iesu.*

³³ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Io ekətətig nian təkuəkir əm kitat min itəmat, kən uarisig, ekitəlig-pən min o etəm təmahl-ipa io.

³⁴ E nian u, itəmat onəpanotegəs-in io, məto okol nəsotəhmən io; məto-inu ikin əh, itəm oekuwin ikin, okol itəmat nəsotuwamən ikin.”

³⁵ Kən netəm-iasol min rəha netəm Isrel kinotətapəh-ətapəh olat min məmə, “?In otuwın hiə əh məmə kitat okəsotəplanən in? ?Otuwin o noanol min neen rəha netəm Isrel itəm kotətig e nəptən pisin pisin min ilat netəm Kris, məmə otəgətun netəm Kris?

³⁶ In tatən məmə e nian əh, kitat okotegəs-in in, məto kəsotəhmən in, məto-inun ikin əh in tatuwin ikin, okol kitat kəsotuwınən ikin. ?Nəghatən u, nipətın tatən naka?”

* **7:23:** Netəm Isrel, nətəligən rəhalat tol nəhlan. Okəmə lou kəiu, kən kioal pisin elau min, okəmə natol kit matətgəhl kit, kən onakəkəike mitun məmə lou naka un in iahgin. Nat əpnəpin məmə kəsəgəhan-inən nolən wək e nian rəha Sapat, məto netəm Isrel ilat kinotən rəkis məmə nəhg-ipənən itəm, in iahgin e lou rəha Sapat. Tol nəhlan, okəmə okəhg-ipən suakəku kit e nian rəha Sapat, kən okəkəike kəhg-ipən e nian əh, kən sənəmə nolən rat. Iesu tatən məmə onasəkıtunən itəm, in min un in nətəu-pənən lou kit itəm in iahgin min e lou rəha Sapat. † **7:23:** Jon 5:2-9; Mak 3:5; Luk 13:12-14; Luk 14:4-6 ‡ **7:24:** Aes 11:1-3; Jon 8:15 § **7:25:** Jon 7:1 * **7:27:** Netənim kotitun məmə Iesu tınəpət əpəh e Nasaret, kən in rəhan u mama ne tata u Josep ne Meri (Mat 2:23; Jon 1:45; 6:42; 18:5). Netəm Isrel neen ilat kotitun məmə Kristo in otisi-pən əpəh taon Petlehem (Maeka 5:2; Mat 2:4-6), məto neen, nikilat təht məmə in otuwa əm, netənim ilat okotəruru ikin in təmisi-pən ikin. † **7:29:** Mat 11:27 ‡ **7:30:** Mat 26:18 § **7:31:** Jon 2:23; 4:48 * **7:32:** Jon 7:45-48

Nəhau itəm tatos-ipa nəmegəhən pahrien

³⁷ Namnun nian rəha lafet əh, in iahgin taprəkis-in nian mīn neen rəha lafet. Kən e nian əh, Iesu təmətul əpəh e niganəmti netəmim magət əfəməh məmə, “!Etəmim itəm tatoaoa, pəs in otuwa ron io, mənīm!† ‡

³⁸ Etəmim itəm tətahatətə lak, in tahmen e nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgīn u tatən nulan məmə, ‘Nəhau itəm tatos-ipən nəmegəhən pahrien, in otisi-pən e nīkin, tahmen e nəmti nəhau itəm titapuəl-apuəl matər mətaiu e nīkin.’”§

³⁹ Iesu təmən nəghatən u, matəghat-in Narmin Rəha Uhgīn u uarisig in otəpanos-ipən kəm netəm mīn u itəm kotahatətə lan. * Məto e nian əh, Narmin Rəha Uhgīn, təsuwamən əh e netəmim, məto-inu kəsīləs-ipərən əh Iesu.† ‡

Netəmim kəmotoor ilat mīn o Iesu

⁴⁰ Nian netəmim əh-ikīn kəmotətə nəghatən u, kən neen kotəmə, “Suah u, in ien rəha Uhgīn u, aupən kəmatəghat-in.”

⁴¹ Məto neen mīn ilat kotəmə, “Suah u, in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.”

Məto in pīsīn mīn neen kotən məmə, “?Nīkitəmat təht məmə Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa titun nīsī-pənən e netəm Kalili?§

⁴² Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa otəkəike masipən e noanol rəha Tefit, e taon u Petlehem, imə Tefit aupən.”*

⁴³ Tol nəhlan, kən nīmanin netəmim mīn u, kəmotoor ilat mīn o Iesu.

⁴⁴ Kən neen kotəmə okotaskəlīm in, məto etəmim kit təməsea-pənən mek.

Netəm-iasol mīn rəha netəm Isrel kəməsotahatətəən e Iesu

⁴⁵ Kən mopael mīn kəmotitəlig motuwīn o pris asol mīn ne Farisi mīn, kən netəm-iasol mīn əh kəmotətapəh olat məmə, “?Təhrol nəsotīləsən Iesu motuwa?”

⁴⁶ Kən mopael mīn un kotən-ipən kəm ilat məmə, “!Eməsotīləsən məto-inun suah kit təsəghatən tahmen e suah əh!”

⁴⁷ Kən Farisi mīn kəmotən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro? ?In tīneiuə-in mīn itəmat?”

⁴⁸ ?Nəmotəplan rəkis rəhatat kit etəm-iasol o Farisi kit təmatahatətə lan?

⁴⁹ Məto netəm əpnəpīn mīn, ilat kotəruru aɡīn Lou rəha Moses, tol nəhlan, Uhgīn otərəkīn ilat.”

⁵⁰ Kən Nikotimas u in Farisi kit, in əh-ikīn ilat mīn. Suah u inu aupən təmuwīn matəghat kəm Iesu.† Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə,

⁵¹ “?Təhrol? ?Tətuatip e Lou rəhatat məmə kitat okotən-iarəp nalpīnən rəha etəmim itəm kitat kəsotaupənən motitun wīr, kənu, məsotehm ətuatipən nat naka itəm in tatol?”

⁵² Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol? ?Ik mīn un ik etəm Kalili? Uwīn-tu mafin mīn Naoa Rəha Uhgīn. Ik onəkəplan məmə ien kit okol təsīsī-pənən Kalili.”

[E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u Jon 7:53–8:11 tikə.]

† **7:37:** “Noaoaən” in nīmaa nəghatən itəm tatəpsen-pən məmə kitat kotəkəike motos Uhgīn tahmen e etəmim itəm tatoaoa təkə mənīm nəhau. “!Otuwa ron io, mənīm!” in nīmaa nəghatən itəm tatən məmə, “Ahatətə lak.” ‡ **7:37:** Aes 55:1; Jon 4:13-14; 6:35; Nol Əpən 22:17 § **7:38:** Jer 2:13; Aes 44:3; 55:1; 58:11; Sek 14:8-9; Jon 4:10-14; 6:35; Nol Əpən 7:17 * **7:39:** Jon 1:33; Wək 2:17,33 † **7:39:** E naoa rəha Jon, nīpətīn rəha nīləs-ipərən rəha Iesu, in nat kəiu. Kit u məmə, kəmīləs-ipər Iesu e nig kəluau. Kən nat kit mīn, katīləs-ipər Iesu məto-inu təmīmīs, məmegəh mīn e nīmīsən, muwīn matig ilau Tata Uhgīn əpəh e nego e neai. Kən ikīn əh təmos nepətən əhag-əhagətuatip rəhan. ‡ **7:39:** Jon 12:23; 13:31,32 § **7:41:** Jon 1:46 * **7:42:** 2 Saml 7:16; Sam 89:3-4; Maeka 5:2; Jer 23:5; Mat 2:1,22-23; Luk 2:4-7 † **7:50:** Jon 3:1

⁵³ Kæn netämim kinotitelig-pæn min motuwîn latuænu min.

8

¹ Mæto Iesu tæmuwîn æpæh e nitot u, nærgin un, Nitot Ræha Nig U Olif.

Pætan itæm tæmapil ilau iærman pisin u sænæmæ ræhan iærman

² Kæmæn lawigin, laulaugin agin-æh, kæn Iesu tæmitelig-pæn min e Nimæ Ræha Uhgîn. Kæn netämim tepæt kæmotuwa, motuæfimin ilat min ron, kæn Iesu tæmæpælæh minætuoun matægætun ilat.

³ Kæn nægætun min ræha Lou ne Farisi min kæmotilæs pætan kit motuwa ron. Kæn motol in tætul aupæn e nigænæmtilat. Pætan un, netämim kæmotæplan mæmæ in tætapil ilau iærman kit sænæmæ ræhan ætuatip iærman.

⁴ Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm Iesu mæmæ, “Iægætun, pætan u netämim kæmotæhtimis in mæmæ in tætapil ilau iærman kit u, mæto sænæmæ ræhan iærman ætuatip.

⁵ E Lou ræhatat, Moses tæmælæhæu næghatæn kit tatæn mæmæ, pætan tol nulan, kitat kotækæike motaht e kæpiel apin motahtimnu.* ?Mæto ik, ræham nætæligæn tæhrol?”

⁶ Ilat kæmotætapæh næhlan, mæmæ okotol noa eko-eko, pæs ilat motæplan-pæn nolæn rat neen lan, kæn ilat kotitun nakilæn nolæn ræhan ron. Mæto Iesu tæpnæpin æm, moeg-oeg matæte nat e nisip e noanelmin.

⁷ Ilat kæmoatætapæh-in næghatæn u kæm in, moatuwîn moatuwîn, kæn in tætul, kæn mæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ itæmat kit u ikîn-u, in tæsolæn nolæn rat nian kit ne, pæs in otaupæn maht pætan u.”†

⁸ Kæn in tæmoeg-oeg min, matæte nat e nisip e noanelmin.

⁹ Kæn nian ilat kæmotæto næghatæn ræhan, kinotan kitiah kitiah, moatagim. Naguihl-aguihl min kotaupæn moatiet kitiah kitiah, motapæs æm Iesu ne pætan un.

¹⁰ Kæn Iesu tæmæg-ætuatip min mæn-ipæn kæm pætan un mæmæ, “?Pætan, netæm min u kæmotæhruwîn? ?Kit tæsuwamæn mæmæ otæn-iaræp ræham nalpinæn?”

¹¹ Kæn pætan un tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “Etæm-iasol, ilat kotikæ.”

Kæn Iesu tæn-ipæn mæmæ, “Io min, okol esæn-iaræpæn ræham nalpinæn. Mæto atuwîn, mol namnun e nolæn rat min.”‡

Iesu in næhag-æhagæn ræha netämim e nætueintæn

¹² Kæn Iesu tæmatæghat min kæm ilat, matæn mæmæ, “Io u, io Næhag-æhagæn ræha netämim u e nætueintæn. § Etæmim itæm tatætæu-pa io, okol in tæsaliwækæn e napinæpæn nian kit ne, mæto in otos næhag-æhagæn e næmegæhæn ræhan.”*

¹³ Kæn Farisi min kæmotæn-ipæn kæm in motæmæ, “!Ik nækatæn-iaræp ik nulan, mæto suah kit tæsolæn ræham næfigæmæn, kæn tol næhlan, ræham næghatæn okol tæsatulæn!”†

¹⁴ Kæn Iesu tæn-ipæn mæmæ, “Æwæh, nipahrienæn mæmæ io atip æm iatæn-iaræp io. Mæto ræhak næghatæn in tatætul æh, mæto-inun, io ekitun ikîn iatæsi-pæn ikîn, kæn mitun min ikîn iatuwîn min ikîn,‡ mæto itæmat nækotæruru ikîn iatuwîn ikîn, kæn motæruru ikîn iatæsi-pæn ikîn.

¹⁵ Itæmat u, nakotakil nolæn ræha etæmim e nætæligæn ræha etæmim æm. Mæto io esakilæn nolæn ræha etæmim næhlan.

¹⁶ Mæto okæmæ io, iakakil nolæn ræha netämim, oekol e nolæn itæm tætuatip, mæto-inu sænæmæ ekakil e nætæligæn æm ræhak, mæto itæmlau Tata Uhgîn itæm tæmahl-ipa io, ræhatæmlau nakilæn in kitiah æm.

* **8:5:** E Lou ræha Moses pætan ne iærman ilau kæræn okækæike kahtimnu ilau (Lev 20:10;

Dut 22:22-24). † **8:7:** Dut 17:7; Rom 2:1,22 ‡ **8:11:** Jon 3:17; 5:14 § **8:12:** Esik 1:26-28; Jon 1:4-5;

Hip 1:3 * **8:12:** Sam 27:1; 44:3; 119:105; Prov 6:23; Aes 49:6; 60:19-20; Mat 5:14; Nol æpæn 21:23-24

† **8:13:** Jon 5:31 ‡ **8:14:** Jon 13:3; 16:28

17 E Lou rəhatəmat, kəməte məmə, okəmə etənim kəiu, kətioal nəfigəmən o nəghatən kit, kən nəghatən u, in otatətul. §

18 Kən roiu əh, io iatən-iarəp io, məto rəhak Tata itəm in təmahl-ipa io iakuwa, in min tatol nəfigəmən ron io.”*

19 Kən tol nəhlan, ilat kənotətapəh ron məmə, “?Məto rəham Tata in hiə?”

Kən in təmə, “Itəmat nəkotəruru io, kən itəmat nəkotəruru min rəhak Tata. Okəmə itəmat nəkotitun io un, kən nəkotitun min rəhak Tata.”†

20 Iesu təməən nəghatən u, nian in təməgətun netənim əpəh e ikin kit itəm katələhəu-pən məni ikin e Nimə Rəha Uhgın. Məto suah kit təməsuwinən maskəlīm in, məto-inun təsolən əh nian rəhan.

Iesu təmisi-pən ilis

21 Kən Iesu təmatən-ipən min kəm ilat məmə, “Io ekagim tənin itəmat, kən itəmat onakoategəs-in io. Məto itəmat onəkotimis, kən təfagə rat u rəhatəmat‡ otatig əh etəmat. Ikin əh iakatuwin ikin, okol itəmat nəsotuwamən ikin.”

22 Kən netəm Isrel, ilat kotəmə, “?Nəghatən əh Iesu tatən məmə, ikin əh in tatuwin ikin, okol kitat kəsotuwınən ikin, nıpətın tatən naka? ?Okəm-naka in otohamnu atıp in, o?”

23 Kən Iesu təməən-ipən kəm ilat məmə, “Imatəmat u ikin-u, məto io, io imak əh ilis ikin əh, kən emisi-pən ikin, meiuaiu-pa. Itəmat netənim rəha nətueintən u. Məto io, sənəmə etəm rəha nətueintən u. §

24 Tol nəhlan, iatən-ipinə kəm itəmat məmə, itəmat onəpanotimis e nolən rat min rəhatəmat, məto-inu okəmə itəmat nəsotahatətəən lak məmə Io u inu,* kən itəmat onəkotimis, kən nolən rat min rəhatəmat okotatig agin-əh etəmat.”†

25 Kən ilat kəmotətapəh ron motəmə, “!Ei! ?Ik pah un?”

Kən in təməən-ipən kəm ilat məmə, “Io ekahmen əm məmə inun ematən kəm itəmat aupən, mətoarus-pa u-roiu.

26 Natimnat tepət itəm ekıtun nənən etəmat, kən mıtun nakılən nolən min rəhatəmat ron, məto etənim itəm təmahl-ipa io, rəhan nəghatən in nıpahrienən əm. Io iatən-iarəp əm natimnat min itəm eməto ron, məmə netənim rəha nətueintən ilat okotəto.”

27 Məto ilat kəsotıtunən məmə Iesu in tatəghat-in Tata Uhgın.

28 Tol nəhlan, in tən-ipən kəm ilat məmə, “Nian nəmotıləs-ipər rəkis Neti Etənim un,‡ nəpanotıtun məmə Io u inu. § Kən onəpanotıtun min məmə esol atıpən nat kit e rəhak əm nətəligən. Iatən əm natimnat itəm Tata Uhgın təməgətun io lan.*

29 Etəm təmahl-ipa io ekuwa, in tətatig itımlau min. In təsapəsən io ekan pısın,† məto-inu, nian rafın, iatol natimnat min itəm nıkin tagien ron.”‡

30 Nian Iesu təmatən nəghatən min əh, netənim tepət kəmotən nıpahrienən lan.

Noanol rəha Epraham

31 Kən Iesu təməən-ipən kəm netəm Isrel min itəm kəmotən nıpahrienən lan məmə, “Okəmə nakotaskəlīm əskasık nəghatən min u rəhak, itəm iatən-ipinə kəm itəmat, itəmat ətuatıp un, rəhak netənim min. §

§ 8:17: Dut 19:15 * 8:18: Mak 1:10-11; Jon 1:33-34 † 8:19: 1 Jon 2:23 ‡ 8:21: Nian Iesu tatən “təfagə rat u,” okəm-naka in tatəghat-in təfagə rat itəm kəsotahatətəən lan (Jon 9:41). § 8:23: Jon 3:31

* 8:24: “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. † 8:24: Roiu Iesu in təsəghat-in əmən nolən rat asol itəm kəsotahatətəən lan, məto tatəghat-in nolən rat min rafın agin-əh itəm netənim əh kəmotol. ‡ 8:28: Jon 3:14; 12:32-33 § 8:28: “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. * 8:28: Jon 14:24 † 8:29: Jon 16:32

‡ 8:29: Jon 4:34; 5:30; 6:38 § 8:31: 2 Jon 1:9

32 Kæn itæmat onækotitun nîpahrienæn, kæn nîpahrienæn u, otikis itæmat mæmæ nakəsotuwa-minæn kol slef.”*

33 Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itimat u noanol min ræha Epraham,† itimat u esotol agin-æhæn slef‡ min ræha suah kit. ?Tæhrol næmæn næghatæn u mæmæ, ‘Nîpahrienæn otikis itæmat, nakotapiæ.’?”

34 Kæn Iesu tæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Nîpahrienæn agin u iatæn-ipinæ kæm itæmat, netæmim itæm koatol nolæn rat, kæn nolæn rat u, in tatæramæræ elat, kæn mætaskælîm ilat matol ilat koatuwa ræhan slef min. §

35 Kæn slef, ræhan etæm-iasol tæsegæhan-inæn mæmæ otatig e nimæ ræhan.* Mæto iaræmeræ tategæhan-in mæmæ nætîn otætätig e nimæ ræhan nian rafin matuwîn matuwîn namnun tikæ.

36 !Tol næhlan, okæmæ Næti Uhgîn tatikis itæmat, kæn tatikis agin pahrien itæmat, kæn itæmat nakəsotuwa-minæn kol slef!

37 Ekitun mæmæ itæmat noanol min ræha Epraham, mæto noategæs-in suatip mæmæ onækotohamnu io, mæto-inu næsotolkeikeæn mæmæ onækotätelig-in ræhak næghatæn.†

38 Io iatæn natimnat min un, itæm emæplan ræhak Tata tæmol. Mæto itæmat noatol natimnat min u itæm ræhatæmat æm tata tæmæn kæm itæmat.”

39 Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Mæto tata ræhatimat, in Epraham.” Kæn Iesu tæmæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ itæmat noanol ætuatip min ræha Epraham, kæn itæmat onækotos ræhan nolæn min, tahmen lan tæmatol aupæn. Mæto itæmat sænæmæ noanol ætuatip ræhan.‡

40 Io iatæn-iaræp næghatæn pahrien kæm itæmat itæm iakatæto o Uhgîn, mæto itæmat nakotæn mæmæ onækotohamnu io. ?Nikitæmat tæht mæmæ nolæn ræha Epraham tol næhlan?

41 Itæmat nakotætæu-pæn æm nolæn ræha tata ræhatæmat æm.”

Kæn ilat kæmotæn-ipæn kæm in mæmæ, “Itimat u sænæmæ nisualkælæh lapîn. Uhgîn æm in Tata ræhatimat.”

Nenæti Setan

42 Kæn Iesu tæn-ipæn kæm ilat mæmæ, “Okæmæ Uhgîn pahrien in Tata ræhatæmat, kæn itæmat onækotolkeike io, mæto-inu io emisî-pæn lan, muwa ikin-u. § Mæto in sænæmæ ræhatæmat Tata. Io esuwamæn ikin-u e ræhak atip æm nætelligæn, emuwa mæto-inu in tæmahl-ipa io.

43 ? Mæto tæhrol nakəsotitunæn nîpæti næghatæn ræhak? ! Mæto-inun næsotolkeike agin-æhæn mæmæ onækotæto ræhak næghatæn!

44 Itæmat, ræhatæmat nolæn tahmen æm e nolæn ræha tata ræhatæmat, Setan. Kæn nian rafin itæmat nakotolkeike nolæn noan.* Nolæn ræhan itæm tæmatol e nætuounæn,† tatol æh, in etæmim ræha nohamnuæn itæm. In tatetæhau nîpahrienæn, mæto-inu nîpahrienæn tikæ lan. Nian in tateiuæ, in tatol æm ræhan nolæn, mæto-inu in etæmim ræha neiuæn, kæn in tata ræha neiuæ min.

45 Mæto io iatæn nîpahrienæn æm kæm itæmat, kæn tol næhlan, itæmat næsotahatætæn e ræhak næghatæn.

46 ?Tæhrol? ?Itæmat kit u ikin-u titun nægætunæn mæmæ io emol nolæn rat kit? ?Okæmæ io ekatæn æm næghatæn pahrien min, kæn tæhrol itæmat næsotahatætæn lak?

* 8:32: Rom 8:2; 2 Korin 3:17; Kal 5:1 † 8:33: Luk 3:8 ‡ 8:33: slef: æplan e tiksonari. § 8:34: Rom 6:12-23; 1 Jon 3:8-9 * 8:35: Kal 4:30 † 8:37: Jer 9:25-26; 1 Jon 3:10 ‡ 8:39: Rom 2:28-29; 9:7-9 § 8:42: 1 Jon 5:1 * 8:44: 1 Jon 3:8 † 8:44: E naoa ræha Jen 3:4, kotæplan mæmæ Setan tæmaupæn meiuæ e nætuounæn. In tæmæn-ipæn kæm If, mæmæ, “Ik onækol næsimis agin-æhæn.” Mæto Setan tæmatæghat næhlan, næuhlin næghatæn itæm Uhgîn tæmæn e Jen 2:17.

47 Etəmim rəha Uhgın, in tatətəlig-in nəghatən rəha Uhgın, mətə itəmat sənəmə netəmim rəha Uhgın. Tol nəhlan, nəstətəlig-inən nəghatən rəha Uhgın.”

Iesu ne Epraham

48 Kən netəm Isrel kəmotəhai Iesu motəmə, “!Nəman! !Itimat enotəplan ətuatip ik! Ik etəm Sameria kit. !Ik, narmın rat kit tətətig lam!”

49 Mətə Iesu təmə, “Narmın rat tikə lak, mətə io iatıləs-ipər nərgi rəhak Tata, kən mətə itəmat, nakotərəkin nərgək.

50 Io esalkutən o rəhak nərig asol, mətə suah kit in tətalkut ron io. Kən in otəpanakil netəmim rafın.

51 Nipahrienən agın u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatol nəwıak, okol in təsımısən nian kit ne.”‡

52 Kən netəm mın un kotən-ipən kəm in məmə, “!Roiu enotitun məmə narmın rat kit tətətig lam! Epraham təmımıs, kən ien mın kəmotımıs mın, mətə ik nakatən məmə, etəmim itəm tatol nəwıam, in okol təsımısən nian kit. ?Nəghatən naka u?

53 ?Ik nakaprəkis-in Epraham u tıpitimat tınəmımıs rəkis? ?Kən ne ien mın u kəmotımıs? ?Ik nakəmə ik etəmim naka?”§

54 Kən Iesu tən-ipən məmə, “Okəmə io əm iatıləs-ipər atip io, kən rəhak nısiailən in nat əpnəpın əm. Mətə rəhak Tata u itəmat nakoatən məmə in Uhgın rəhatəmat, inun in tatıləs-ipər io matos-ipən nısiailən kəm io.

55 Itəmat nəkotəruru in, mətə io ekıtun. Okəmə ekən məmə ekəruru in, kən in otol io məmə io etəmim rəha neıuəən, tahmen əm etəmat. Mətə io ekıtun in, kən io matol nəwıan.

56 Tıpitəmat u Epraham, nıkin təmagien pık məmə in otəpanəplan nian rəhak otuwa. Kən nian in təmıtun məmə rəhak nian otəkəike muwa, kən nıkin təmagien təmagien.”

57 Kən netəm mın u kəmotəhai motəmə, “!Nəman! !Ik nəsosən əh nup fıftı ne! ?Nəmahrol məplan Epraham?”*

58 Kən Iesu təmə, “Nipahrienən agın u iatən-ipinə kəm itəmat məmə, nian Epraham təməsaiirən əh, mətə Io Etatig.”† ‡

59 Kən əmun, ilat kəmotəmık kəpiel apın, motəmə okotaht Iesu lan,§ mətə Iesu təməhluag, kən miet e Nımə Rəha Uhgın, mınatuwın.

9

Iesu təmol-wır nıganəmti suah kit

1 Kən nian kit, Iesu təmalıwək mətən, kən məplan suah kit. Nian təmaiir, mətə nıganəmtın təpıs.

2 Kən netəmim mın rəha Iesu kəmotən-ipən kəm in məmə, “İəgətun, suah u təmaiir mətə nıganəmtın təpıs. ?O naka? ?O nolən rat rəhan, o nolən rat rəha tata ne mama rəhan?”*

3 Mətə Iesu təmə, “Nıganəmti suah u təmərat, mətə sənəmə e nolən rat rəhan, o e nolən rat rəha tata ne mama rəhan. Mətə, nıganəmti suah u təməpıs nəhlan məmə Uhgın otəgətun rəhan wək e nəmegəhən rəhan.†

‡ 8:51: Jon 11:26 § 8:53: Jon 4:12 * 8:57: Epraham təmımıs mınos rəkis nup tu-taosan, uarisig Iesu təpanaiir-pa. † 8:58: Nian Iesu təmən mın məmə, “Io Etatig,” tatos nərgi Uhgın (Eks 3:14). Tol nəhlan, tahmen-pən əm məmə in təmən məmə in Uhgın ətuatip. ‡ 8:58: Jon 1:1; 17:5; 17:24 § 8:59: Lev 24:16 * 9:2: Luk 13:2-3 † 9:3: Jon 11:4

4 Nian tatian əh,‡ kitat kotəkəike kol wək rəha Uhgın, itəm təmahl-ipa io ekuwa. Nian lapın otəpanuwa, kən etəmim in təruru nolən wək.§

5 Nian io etatig əh e nətueintən u, io Nəhag-əhagən rəha netəmim e nətueintən.”*

6 Nian Iesu təmən rəkis nəghatən əh, təmagəh nisip, kən mol nəmit əkəku lan, kən mos nəmit un, mol-pən e niganəmti suah un.

7 Kən Iesu mən-ipən kəm in məmə, “Onəkuwin e noan nəhau Saeloam, kən mau niganəmtim.” (Nərgin u Sailom, nipətin təmə, “Kəmahl-ipən”). Kən suah un təmuwin, mau niganəmtin. Nian təmitəlig-pa, mətə niganəmtin tinəwir, kən tinatehm nat.†

8 Kən netəmim iman ikin, ne netəm min u itəm kotitun in, məmə in etəmim kit nian rafin tateasiə o mənəi o netəmim, ilat narmilat təmiwig pik ron. Kən kinotətapəh-ətapəh olat min məmə, “!Ei! !Otəplan-tu! ?Suah u inu, nian rafin tatəpələh mateasiə o mənəi o netəmim?”

9 Kən netəmim neen koatəmə, “Əwəh, in əh.”

Kən mətə neen kotəmə, “Kəpə. Tahmen əm lan, mətə sənəmə in.”

Mətə suah un təmə, “!Io u inu!”

10 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Niganəmtim təmahlol məwir?”

11 Kən in təmə, “Suah u, nərgin u Iesu, in təmol nəmit neen kən mol-pən e niganəmtək, kən mən məmə, ‘Uwin əpəh Saeloam, mau niganəmtim.’ Kən əmun, emuwin. Nian emau niganəmtək, mətə niganəmtək tinəwir, enatehm nat.”

12 Kən ilat kəmotətapəh ron məmə, “?Mətə suah un tətatig hiə?”

Kən in təmə, “Io ekəruru.”

13 Kən netəmim kəmotiləs suah u itəm niganəmtin təməpis aupən, motuwin kəm Farisi min.

14 Nian u, itəm Iesu təmol-pən nəmit e niganəmti suah kit lan təwir, in nian rəha Sapat.

15 Kən Farisi min kəmotətapəh ron məmə, “?Nəmahrol niganəmtim təwir?” Kən suah un təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iesu təmol-pən nəmit e niganəmtək, kən ekuwin mau rəkis, kən niganəmtək təwir, iatəplan nat.”

16 Kən Farisi min neen kəmotən-ipən məmə, “Suah un təsisi-pənən o Uhgın, mətə-inun, in təsətəu-pənən Lou rəha Sapat.”

Mətə Farisi min neen min kotəmə, “?Mətə tahro? Suah əh sənəmə in iol təfagə rat. Iol təfagə rat təruru nolən nəmtətin kit nulan.” Kən ilat kəmotoor ilat min o nəghatən u.

17 Kən ilat kəmotətapəh min ron məmə, “?Suah əh təmol-wir niganəmtim, kən nikim təht məmə in etəmim naka?” Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “In ien kit.”

18 Mətə netəm-iasol rəha netəm Isrel kəsotənən nipahrienən lan məmə suah u aupən niganəmtin təməpis, mətə roiu əh, tinətaiir. Tol nəhlan, ilat kəmotoaun-in-pən rəhan tata ne mama kueia,

19 kən kəmotətapəh olau məmə, “?Təhrol? ?Nətitəmlau u suah u? ? Itəmlau onakuən-tu məmə nian in təmaiir-pa, kən niganəmtin təpis? ?Okəmə nipahrienən, kən niganəmtin təmahlol məwir?”

20 Kən rəhan mama ne tata kuəmə, “Itimlau ekiatun məmə nətitəmlau əh, kən itimlau ekiatun məmə təmaiir-pa, niganəmtin təpis.

21 Mətə itimlau ekuəruru məmə, roiu əh, kəmahrol niganəmtin taiir. Kən itimlau ekuəruru min məmə etəmim pah təmol niganəmtin təwir. Təwir məmə

‡ 9:4: Nian Iesu tatən məmə, “Nian tatian əh,” nəghatən u tatəpsen-pən rəhan nəmegəhən, mətə-inu in Nəhag-əhagən (ves 5). Mətə lapın tatəpsen-pən rəhan nimisən. § 9:4: Jon 12:35-36 * 9:5: Jon 1:4

† 9:7: Aes 35:5

itəmat nakotətapəh ron. In tɪnepət rəkis, in titun nənən natimnat mɪn rafin kəm itəmat.”

²² Rəhan tata ne mama, kəmuən nəhlan, məto-inu ilau katuəgin netəm-iasol mɪn rəha Isrel, məto-inu ilat kɪnotələhəu rəkis nəghatən kit məmə, etəmim itəm tatən-iarəp məmə Iesu in Kristo itəm Uhgɪn təmən məmə otahl-ipa, kən ilat okotahl-iarəp in e nimə rəha nuəfiminən.

²³ Tol nəhlan, rəhan tata ne mama, ilau kəmuən məmə, “In tɪnepət rəkis, təwɪr məmə itəmat nakotətapəh ron, pəs in tən.”

²⁴ O nat u, ilat kəmotəun-in-pən mɪn suah un itəm niganəmtɪn təməpɪs aupən, məmə otuwa mətul aupən e niganəmtɪlat. Kən kəmotəhai motən məmə, “Ən nɪpahrienən kən ləs-ipər nərgɪ Uhgɪn. Itimat ekotitun məmə suah u, in iol təfagə rat.”

²⁵ Məto suah u təmə, “Io ekəruru məmə suah u in iol təfagə rat, o kəp. Nat kitiəh əm itəm io ekɪtun. Aupən niganəmtək təməpɪs, məto roiu enataiir.”

²⁶ Kən ilat kɪnotətapəh mɪn ron məmə, “?Təmahrol ik? ?Təmahrol mol-wɪr ik, kən niganəmtɪm təwɪr?”

²⁷ Məto in təmə, “Enəmən-ɪpɪnə rəkis kəm itəmat, məto itəmat nəstətəlig-inən io. ?Təhrol nakotəmə iakən mɪn? ?Itəmat mɪn nakotəmə rəhan u itəmat?”

²⁸ Kən ilat kəmotəhai in motən rat, motəmə, “!Ah! !Ik u rəhan etəmim! !Məto itimat u, netəmim rəha Moses!‡

²⁹ Itimat ekotitun wɪr məmə Uhgɪn təmatəghat kəm Moses, məto suah un, ekotəruru məmə təmɪsɪ-pən hiə.”§

³⁰ Kən suah apon təmə, “!Nəman! !Narmək təmiwig pɪk! !Suah u in təmol-wɪr niganəmtək, məto itəmat nəkotəruru ikɪn təmɪsɪ-pən ikɪn!

³¹ Kitat kotitun məmə Uhgɪn təsətəlig-inən netəm koatol nolən rat. !Məto etəm tətisi-ɪn Uhgɪn, kən matol nəwɪan, Uhgɪn tatətəlig-in!*

³² E nətuounən nian, mətoarus-pa u-roiu, kəsətəən əh suah kit məmə təmol-wɪr ɪganəmtɪn əpɪs kit itəm təmaiir-pa tol mihɪn, məto niganəmtɪn tɪnəwɪr.

³³ Okəmə suah u təməsɪsɪ-pənən o Uhgɪn, okol təsol agɪn-əh nat kit. Məto tətuatɪp əm məmə in tətisi-pən o Uhgɪn.”†

³⁴ Kən ilat kəmotəhai mɪn motəmə, “!Nəman! Ik etəmim rəha nolən rat nian rafin əm, tətoun e nian nəmaiir-pa mətoarus-pa u-roiu. ?Nakahrol məmə nakəgətun itimat?” Kən ilat kəmotahl-iarəp in e nimə rəha nuəfiminən.‡

Nətəligən rəha Farisi mɪn, tahmen e etəm niganəmtɪn təpɪs

³⁵ Kən Iesu təməto nəghatən məmə kəməhl-iarəp suah u e nimə rəha nuəfiminən, kən in təmuwɪn məplan, kən tətəpəh ron məmə, “?Təhrol? ?Ik nəkatahatətə e Nəti Etəmim?”

³⁶ Kən suah un təmə, “?Etəm-iasol, etəmim un in pah? !Awɪ! Ən-ɪpa-tu kəm io, pəs io ekahatətə lan.”§

³⁷ Kən Iesu tən-ɪpən kəm in məmə, “Roiu əh, ik nɪnehm rəkis in. Suah u, mə inu io, iatəghat kəm ik u-roiu.”*

³⁸ Kən suah un tən-ɪpən kəm Iesu məmə, “!Ərəmərə, io enatahatətə lam.” Kən in təmɪsɪn-pən nulɪn ron, kən matəfak kəm in.†

‡ 9:28: Jon 5:45 § 9:29: Netəm-iasol rəha netəm Isrel, təməwɪr məmə ilat okotitun məmə Iesu təmɪsɪ-pən o Uhgɪn, məto-inu Uhgɪn əm titun nol-wɪrən niganəmtɪn əpɪs. Məsɪn mɪn un, Naoa Rəha Uhgɪn tatən məmə nian Kristo itəm Uhgɪn təmən məmə otahl-ipa tuwa, kən in otol-wɪr niganəmtɪn əpɪs mɪn okotəwɪr (Aes 29:18, 35:5, 42:7). Məto, netəm-iasol rəha netəm Isrel, niganəmtɪlat təpɪs o natimnat mɪn rəha Uhgɪn, kən kotapəs nətəu-pənən Iesu. * 9:31: Sam 66:16-20; Prov 15:29; Aes 1:15; 59:2 † 9:33: Jon 3:2 ‡ 9:34: Jon 9:2; Aes 66:5 § 9:36: Rom 10:14 * 9:37: Jon 4:26 † 9:38: Mat 28:9

³⁹ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Io emuwa e nətueintən u məmə ekakil netəmim motor ilat, kən tol nəhlan, netəm niganəmtilat təməpis, okotehm nat, kən netəm mīn u koatehm nat, niganəmtilat otəpis.”‡

⁴⁰ Kən Farisi mīn neen əh-ikin, kəmotəto nəghatən lan, kən kotən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol? ?Ik nakatən məmə niganəmtitimat mīn təpis?”§

⁴¹ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə niganəmtitəmat təpis, oesənən məmə itəmat nəkotəkəike motos nalpīnən o təfagə rat mīn rəhatəmat. Məto itəmat nakotəmə niganəmtitəmat təwīr, nakotehm nat, kən tol nəhlan, təfagə rat mīn rəhatəmat tətətig əh etəmat.”*

10

Iesu təmuəh nimaa nəghatən e etəmim rəha nehmən sipsip

¹ Kən tən məmə, “Nīpahrienən agīn u iatən kəm itəmat məmə, etəmim itəm tatuwīn imə e noanikulu rəha sipsip, təsuwīn-pənən e ket, məto in tətaiu əm lan kən matiwigego in məmə otuwīn imə e noanikulu rəha sipsip,* in iakläh ne iohamnu itəm kit.† ² Məto etəmim itəm tatuwīn-pən e ket, in etəm tatehm sipsip.‡

³ Etəmim itəm tatətul e ket, nian rafīn in taterəh e ket o suah u, kən sipsip mīn kotitun nəwian. Nian rafīn in tətaun-in nərgi sipsip mīn kitiəh kitiəh, kən in matit ilat moatiet.

⁴ Nian in tatit rəhan mīn rafīn sipsip moatiet e noanikulu, in tətaupən-in ilat, kən sipsip mīn koatuarisig-in, məto-inu kotitun nəwian.

⁵ Məto ilat kəsotətəu-pənən suah kit u itəm kotəruru, ilat okotəkəike kagim kapəs, məto-inu ilat kotəruru nəwian.”

⁶ Iesu təmuəh nimaa nəghatən u, məto ilat kotəruru nīpətīn məmə tatən naka.

Iesu in etəmim ətuatip rəha nehmən sipsip

⁷ Tol nəhlan, kən Iesu təmən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Nīpahrienən agīn u iatən kəm itəmat məmə, io u, io Ket rəha sipsip mīn itəm koatuwīn-pən ikin.§

⁸ Netəm mīn u itəm kotaupən-in io, ilat rafīn netəmim rəha naklähən əm ne nohamnuən itəm.* Məto sipsip mīn kol kəsotətəlig-inən ilat.

⁹ Io un, io Ket u. Etəm tatuwa-pa io ikin, məmə otuwīn imə, in otos nəmegəhən. In otuwa imə, miet muwīn ihluə e io, kən mos manuwihl wīr itəm tamiəmitə lan.†

¹⁰ Məto iakläh, in tatuwa əm o nat kitiəh əm. In tatuwa məmə otakläh kən mohamnu itəm, kən mərəkin-ərəkin natimnat rafīn. Məto io, emuwa məmə iakol suatip o nosən nəmegəhən,‡ kən nəmegəhən u, in tərīoah wīr e nəwīrən rafīn.

¹¹ “Io u, Etəmim rəha Nehm Wīrən Sipsip Mīn.§ Etəm wīr un, itəm tatehm wīr sipsip mīn, in nīkin tagien əm məmə otos-ipən nəmegəhən rəhan o sipsip mīn.*

¹² Məto etəmim un itəm katətou məmə in otatehm sipsip mīn, in sənəmə etəm ətuatip rəha nehmən sipsip. Sənəmə in rəhan əh sipsip mīn. Kən okəmə

‡ **9:39:** Aes 6:10; Mak 4:12; Luk 4:18 § **9:40:** Rom 2:19 * **9:41:** Jon 15:22,24; Hip 10:28-31 * **10:1:** Noanikulu rəha sipsip un, tahmen e ikin kit itəm katəhg-ipən sipsip mīn ikin nian rafīn lapīn, məmə ilat okotətig wīr o kuri iarupīn mīn ne laion mīn. † **10:1:** Jon 10:8,10 ‡ **10:2:** E ves mīn u 1-5, ket ne etəm tatehm sipsip, ilau kərən katuəpsen-pən Iesu, kənu iakläh mīn koatəpsen-pən netəm-iasol mīn rəha netəm Isrel. Kənu sipsip mīn koatəpsen-pən netəmim mīn rəha Uhgīn. § **10:7:** Jon 1:51; 14:6 * **10:8:** Jer 12:1; Esik 34:2 † **10:9:** Sam 118:20,22-24 ‡ **10:10:** Jon 1:4; 3:15-16; 5:40; 20:31 § **10:11:** Sam 23:1; Aes 40:11; Esik 34; Maeka 5:2,4; Mat 2:6; Mak 6:34; 1 Pita 2:25; 5:2-4; Nol Əpən 7:17; Jon 15:13; 1 Jon 3:16 * **10:11:** Hip 13:20

tarəplan kuri iarupin kit tatuwa məmə otus ilat, kən in otaiu mapəs ilat. Kən kuri iarupin u, tuwin mus sipsip min neen, kən məhɡatit ilat kotagim kitiəh kitiəh.

¹³ Etəm nəhlan, in otagim məto-inun katətou əm in o nehmən sipsip min, məto e nikin, in təsolən nat aɡin e sipsip min.

¹⁴⁻¹⁵ “Io u inu, io Etənim rəha Nehm Wirən Sipsip Min. Tata Uhgın in titun io, kən io ekitun in,† kən e nolən kitiəh əm, io ekitun rəhak sipsip min, kən rəhak sipsip min ilat kotitun io. Io nikiɡ tagien əm, məmə oekimis o nosmegəhən ilat.

¹⁶ Kənu rəhak min neen əpəh ikin sipsip min, itəm kəsotatigən e noanikulu u, məto io ekəkəike mit min ilat kotuwa. Ilat min, okəpanotitun nətoən nəwiak. Kənu sipsip min u ilat rafin u, okotuwa motuəfim in əm ilat min motol kitiəh. Kən etənim kitiəh əm, in otatehm ilat.‡ §

¹⁷ “Rəhak Tata in tolkeike pik io, məto-inu nikiɡ tagien əm məmə oekosipən rəhak nəmegəhən o netənim, məmə uarisig lan, io ekos min nəmegəhən rəhak.*

¹⁸ Etənim kit tikə məmə otos-irəkis nəmegəhən rəhak, məto io atip əm ekosipən rəhak nəmegəhən məto-inun io əm iakolkeike mihin. Io atip əm iatos nepətən məmə ekəhlman rəhak nəmegəhən, kən io atip əm matos min nepətən məmə ekaskəlim min rəhak nəmegəhən. Nat u inu, itəm rəhak Tata təmən-ipa kəm io məmə ekəkəike mol mihin.”†

¹⁹ Kən netəm Isrel u, ilat kəmotoor min ilat min o nəghatən min u.

²⁰ Ilat tepət kotən məmə, “!Suah u narmin rat kit tətətig lan! !Rəhn-kapə tətəlməl! ?Təhrol itəmat nakoətətəlig-in?”

²¹ Məto neen min, ilat koatən məmə, “Nəghatən u, sənəmə nəghatən rəha etəm narmin rat tətətig lan. ?Nikitəmat təht məmə, narmin rat titun nol-wirən iganəmtin əpis, təwir min?”‡

Netənim kəmoatətəhau Iesu, məto-inu in təmən məmə in Nəti Uhgın

²² Tinuwa e nian rəha netəm Isrel itəm koatol lafet kit lan Jerusalem. Nərgi lafet u, in lafet rəha Nol-Wirən Min Nimə Rəha Uhgın. §

²³ In əh e nian rəha nətəpən. Kən Iesu təmətaliwək e feranta e Nimə Rəha Uhgın, nərgin u, Feranta Rəha Kig Solomon.

²⁴ Kən netəm Isrel neen kəmotuwa motətul, motitəlau in. Kəmotən-ipən kəm in məmə, “?Onəghan kən ik nəpanol itimat ekotitun ik? Okəmə ik Kristo pahrien itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, nakən-ipa wir kəm itimat.”*

²⁵ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io enəmən-ipinə rəkis kəm itəmat,† məto itəmat nəsotahətətən lak. Nəmtətin min u itəm iatol e nərgi rəhak Tata, ilat koatol nəfigəmən e nəghatən rəhak,‡

²⁶ məto itəmat nəsotahətətən lak, məto-inun itəmat sənəmə rəhak min sipsip min. §

† **10:14-15:** Mat 11:27 ‡ **10:16:** Ves 16 u, in tatitəlig-pən e ves min 1-5. Ikin əh, noanikulu rəha sipsip tatəgətun netəm Isrel. Iesu tətəun-in ilat məmə rəhan min. Sipsip min itəm kotatig əh e noanikulu əh, ilat u, netəm Isrel itəm kəsotahətətən e Iesu. Sipsip min itəm Iesu tətən məmə ilat kəsotatigən e noanikulu u, ilat laihluə min. Nian in otaun-in ilat, kən ilat min okotətəlig-in nəwian, kən ilat rafin okotuwa kol kitiəh, kən etənim kitiəh əm, inu Iesu, in otatehm wir ilat. § **10:16:** Aes 56:8; Jon 11:52; Wək 10:34,35; Rom 1:16; Efes 3:6 * **10:17:** Aes 53:12 † **10:18:** Mat 26:53-54; Fil 2:8; Hip 5:8 ‡ **10:21:** Eks 4:11 § **10:22:** Lafet əh koatol nikilat tatuəh nian kit aupən. Tipilat min kəmotafəl wir Nimə Rəha Uhgın, təpia, kən məwir, masim. Lafet əh, in katən min məmə lafet rəha Laet Min, məto-inu netənim kəmotasiəpən e lait min tepət e rəhalat latuənu min. * **10:24:** Luk 22:67-71 † **10:25:** Jon 8:58 ‡ **10:25:** Jon 5:36; 14:11 § **10:26:** Jon 6:44

27 Rəhak sipsip mīn ilat koatəto nəwīak kən motitun. Io ekītun wīr ilat, kən ilat koatuarisig-in io.

28 Kən io iatos-ipən nəmegəhən lilin u namnun tikə kəm ilat, ilat okol kəsotisimīsən nian kit ne. Kən etəmim kit ne okol təsiuw rəkīsən ilat e nelmək.*

29 Rəhak Tata itəm təmos-ipa ilat kəm io, in təsanən taprəkīs-in natimnat rafin. Tol nəhlan, kən suah kit okol təsiuw rəkīsən ilat e nelmīn.†

30 Itimlau rəhak Tata, itimlau kitīəh əm.”‡

31 Kən netəm Isrel kəmotəmīk mīn kəpiel apīn, məmə okotaht in lan.

32 Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Io enamol rəkīs nəmtətin wīr mīn tepət e niganəmtitəmat. Nəmtətin mīn əh ilat əh, rəhak Tata təmos-ipa məmə io ekol. ?Məto nəmtətin ahrol un itəmat nakotəmə onəkotaht io ron e kəpiel apīn?”

33 Kən ilat kotəmə, “Itimat esotənən məmə ekotaht ik e kəpiel apīn o nat pīspīs wīr mīn u ik natol. Itimat ekotəmə ekotaht ik məto-inu nakatən rat Uhgīn. Ik etəmim əm, məto ik nakatən məmə ik Uhgīn.”

34 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Kəməte-pən aupən, e rəhatəmat ətuatip Lou, məmə Uhgīn təmən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itəmat uhgīn mīn.’§

35 Kən kitat kotitun məmə Naoa Rəha Uhgīn, okol təsəuhlinən. Uhgīn təmos-ipən nəghatən rəhan kəm netəmim neen. ?Tol nəhlan, okəmə Uhgīn təmatəghat-in netəm mīn u, kən mən ilat məmə uhgīn mīn,

36 kən nakotəhrol motəhai io moatən məmə io iatən rat Uhgīn məto-inu iatən məmə io Nəti Uhgīn? Io u inu, itəm Tata Uhgīn in təmələhəu-pən io məmə rəhan pīsīn əm, kən mol əpen-əpenə lak, məmə otahl-ipa io ekuwa e nətueintən.

37 Okəmə esolən nəmtətin mīn itəm rəhak Tata tatol, kən sotahatətəən lak.

38 Məto okəmə iatol nəmtətin mīn u rəhak Tata tatol, kən nat əpnəpīn məmə itəmat nəsotahatətəən e rəhak nəghatən mīn, məto təwīr məmə onəkotahatətə e nəmtətin mīn rəhak. Kən tol nəhlan, itəmat onəpanotitun wīr agīn məmə Tata Uhgīn tətətig lak, kən iakətətig e Tata Uhgīn.”*

39 Tol nəhlan, o nəghatən mīn u, ilat kəmotolkeike mīn məmə okotaskəlīm in, məto in təmīet elat, magīm.

40 In təmeguəfīmīn-pən mīn e nəwtain nəhau Jotan, muwīn əpəh, aupən, Jon təmol baptais e netəmim ikīn. Kən mətatig ikīn əh.

41 Kən netəmim tepət kəmotuwa ron, kən moatən məmə, “Jon təməsolən nəmtətin kit ne. Məto nəghatən mīn itəm in təmatən e suah u, ilat rafin nīpahrienən əm.”†

42 Kən ikīn əh, netəmim tepət kəmotahatətə e Iesu.

11

Lasaros təmīmīs

1 Etəm Petani kit, nərgīn u Lasaros, tatīmīs. Petani, in latuənu kit, ima Meri ne pian Mata.*

2 Meri u, inu, uarisig otəpənau nelki İərəməərə rəhatat e senta, kən mafəl e noanun, təmīəg.† Kən pətan u, rəhan u kaka Lasaros u tatīmīs.

* **10:28:** Jon 6:39; Rom 8:35-39 † **10:29:** Jon 17:2,6,24 ‡ **10:30:** Dut 6:4; Jon 17:21-23 § **10:34:** E Sam 82:1-2, Uhgīn təmuəh nimaa nəghatən kit məmə, netəm-iasol mīn rəha netəmim rəhan, ilat kotahmen e uhgīn mīn, meto inu in təmītəpun ilat məmə ilat okoatətul o Uhgīn, kən motakil rəhan netəmim mīn. Kəmotakil netəmim mihīn, kən tol nəhlan, kən tən elat məmə, “uhgīn mīn.” Məto kəsi, məmə ilat kəmosotakilən e suatip ətuatip, kən Uhgīn otərəkin ilat. Inu e ves u Jon 10:34, Iesu in tatos e nəghatən u kəməte aupən e Sam, kən tatəghat kəm netəm-iasol mīn roiu. * **10:38:** Jon 14:10,11,20; 17:21 † **10:41:** Jon 1:26-27,30,34 * **11:1:** Luk 10:38-42 † **11:2:** Jon 12:3

³ Tol nəhlan, wini Lasaros mil kuahl-ipən nəghatən o Iesu məmə, “Etəm-iasol, ik kit u itəm nakolkeike pik,‡ in tatimis.”

⁴ Nian Iesu təməto nəghatən u, kən in təmə, “Lasaros tatimis, mətə rəhan nimisən əh, okol təsolan in timis agin-əh. Nimisən əh rəhan otol məmə netəmim okotiləs-ipər motənwiwi Uhgın ron. Kən nimisən əh otol məmə netəmim okotiləs-ipər motənwiwi Nəti Uhgın ron.”

⁵ Iesu tolkeike pik Mata ne pian, ne rəhalau kaka Lasaros.

⁶ Tol nulan, nian tatəto pap məmə Lasaros tatimis, in təmatig min mos nian kəiu əpəh ikin tətətig ikin.‡

⁷ Kən uarisig, tən-ipən kəm rəhan netəmim min məmə, “Pəs kotitəlig-pən min Jutia.”

⁸ Mətə rəhan netəmim min kotən-ipən kəm in məmə, “Təgətun, roiu əm huə, netəm-iasol rəha Jutia kəmotəmə okotahtimnu ik e kəpiel apin. ?Mətə ik nakən məmə onakitəlig-pən min ikin əh?”

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotitun məmə tuelef aua e nərəuiəgən. Okəmə etəmim tətaliwək e nərəuiəgən, okol təsorinən nelkin e kəpiel kit, mətə-inu tətəplan nat e nəhag-əhagən rəha nətueintən.*

¹⁰ Mətə okəmə in tətaliwək lapin, in titun norinən nelkin e kəpiel kit, mətə-inu rəhan nəhag-əhagən tikə.”

¹¹ Iesu tinən rəkis nəghatən əh, kən in mən-ipən kəm ilat məmə, “Kitat kit u Lasaros, in tətəpil. Mətə io oekuwin əh-ikin məhgaiir lan.”†

¹² Kən rəhan min netəmim kotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, okəmə in tətəpil, kən rəhan nimisən otikə. !In otəto təwir min!”

¹³ E nəghatən u rəha Iesu, nipətin u məmə Lasaros tinimis rəkis. Mətə ilat nīkilat təht məmə Lasaros in tətəpil əm.

¹⁴ Kən Iesu təmən-ipən wir məmə, “Lasaros tinimis rəkis.

¹⁵ Nian nīkik tatuəh itəmat, nīkik tagien məmə eməsətigən itimlau min, mətə-inu nat u, otasitu etəmat məmə onəkotahatətə lak. Mətə təwir məmə pəs kotuwın motehm in.”

¹⁶ Kən Tomas u, kətaun-in məmə Mil Mil, in tən-ipən kəm netəmim neen min rəha Iesu məmə, “Təwir, pəs kitat rafin kotuwın, məmə kitat rafin okotimis əm kitat min.”

Iesu in nəukəti naiir-pa min e nimisən

¹⁷ Nian Iesu təmiet-arəpən Petani, kən təməto məmə kəmitənim Lasaros, tinos nian kuwit rəkis.

¹⁸ Latuənu u Petani, in iuəhkir əm o Jerusalem, okəmə naka suatip lan tahmen e kilomita ksil,

¹⁹ kən netəm Isrel tepət kəmotuwa məmə okotehm Mata ne Meri motiləs-ipər nətəligən rəhalau mətə-inun katuəto tərət o rəhalau kaka təmimis.

²⁰ Kən nian Mata təməto məmə Iesu tatuwa, in təmətul muwin məmə otəplan. Mətə Meri, in təmatəpələh əm imə.‡

²¹ Kən Mata təmən-ipən kəm Iesu məmə, “Etəm-iasol, okəmə ik nəmətatig ikin-u, okol rəhak kaka təməsimisən.

²² Mətə io enitun əh məmə nat naka onəkətapəh-in kəm Uhgın, kən Uhgın otəpanos-ipinə kəm ik.”

‡ **11:3:** Jon 11: 5,36 § **11:6:** Iesu in tolkeike Meri ne Mata ne Lasaros, tol nəhlan in tətəzahgin minu lan məmə Lasaros otimis paupən, mətə-inun in otol nahatətəən rəhalal təkəsik min nian in otol Lasaros tinəmegəh min e nimisən. Əplan-tu ves 14-15. * **11:9:** Jon 8:12; 9:5 † **11:11:** Nimisən rəha netəm kotahatətə e Iesu in tahmen əm məmə kəmotəpil əlu-əlu əm mətə-inu ilat kəmos nəmegəhən lilin. Jon 3:16; 5:24; 10:28; 11:25-26; 1 Tes 4:13-18 ‡ **11:20:** Luk 10:38-42

23 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Rəham kaka otəpanəmegəh mın.”

24 Mata təmә, “Io ekitun məmә Lasaros otəpanəmegəh mın e Namnun Nian, itəm netənim rafin kəmotimis okotaiir-pa mın.” §

25 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmә, “Io u, io Nəukəti Naiir-pa Minən e Nımisən, kən io mın, io Nəukəti Nəmegəhən. Etənim itəm in otahatətə lak, nat əpnəpın məmә in tənimis, məto in otəmegəh mın.

26 Kən etənim itəm tatəmegəh kən mətahatətə lak,* in okol təsimis agin-əhən nian kit ne.† ?Nəkatahatətə e nəghatən u rəhak?”

27 Mata tən-ipən kəm in məmә, “Əwəh, İərəməyə. Io enatahatətə lam, məmә ik Kristo itəm Uhgın təmən məmә otahl-ıpa. Ik Nəti Uhgın. Ik u inun, əpən netənim kəmoatən məmә ik onəpanuwa e nətueintən.”

Iesu təmasək

28 Nian Mata tınən rəkis nəghatən u, kən muwın məmә otən-ipən kəm pian Meri tuwa. Təmuwın kən masiwən-in-pən e matəlgın məmә, “İəgətun‡ tinuwa rəkis. Tolkeike məmә otəplan ik.”

29 Kən nian Meri təməto nəghatən u, təmətul uəhai əm, matuwın məmә otəplan Iesu.

30 Iesu in təsuwamən əh latuənu, in tatətul əh-ikin Mata təmuwın ikin mehm.

31 Kən nian netəm Isrel mın u itəm kəmoatəpələh imə ilat Meri, moatıləs-ıpər rəhan nətəligən, kəmotəplan in təmətul uəhai əm matuwın ihluə, kən ilat kotuarisig-in. Nıkilat təht məmә tatuwın e suwıt, otasək.

32 Meri təmıet-arəpən u ikin Iesu tatətul ikin, kən nian təməplan Iesu, in təmisin nulin mən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, okəmә ik nəmətatıg ikin-u, kən okol rəhak kaka təsimisən.”

33 Nian Iesu təməplan məmә pətan u ne netənim mın un ilat mın koatasək, in təməto tərət pık, nıkin tıfım.

34 Kən in təmətapəh olat məmә, “?Nəmotitənim hiə?”

Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmә, “Etəm-iasol, wa-tu məplan.”

35 Iesu, nahwi nəmtın təmaiəh. §

36 Kən netəm Isrel mın u, ilat kotəmә, “Ei, netənim. !In təmolkeike pık agin-əh suah u taprəkis!”

37 Məto ilat neen mın koatən məmә, “Suah əh in əh əpən, təmol-wır ıganəmtın əpis. ?Kən təhrol məsən-ıəhauən Lasaros məmә təsimisən?”

Iesu təmosmegəh mın Lasaros

38 Kən Iesu təməto mın tərət pık, kən in təmuwın əpəh e suwıt. İlat kəmotitənim Lasaros əpəh e nıpəg kəpiel kit, kən motıləs-ıpən mın kəpiel kit mın motahtosig-in-pən nıpəg kəpiel lan.

39 Kən Iesu tən-ipən məmә, “Otahwın rəkis-tu kəpiel.”

Kən Mata u, wını Lasaros, tən-ipən kəm Iesu məmә, “Etəm-iasol, in tınəpien rəkis. Kəmitənim tınos nian kuwıt rəkis.”

40 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmә, “?Təhrol? ?Ik nınaluin məmә emən-ıpınə rəkis kəm ik məmә okəmә nakahatətə lak kən onəkəplan nəsanənən asol ne nepətən əhag-əhag rəha Uhgın?”

41 Tol nəhlan, ilat kəmotahwın rəkis kəpiel. Kən Iesu təmuag-pər kən məmә, “Tata, io iatən tagkiu kəm ik məto-inu nəməto rəkis rəhak nəghatən.

§ 11:24: Dan 12:2; Jon 5:28,29; 6:39,40; Wək 24:15 * 11:26: Jon 3:15 † 11:26: Mat 25:46 ‡ 11:28: Jon 13:13 § 11:35: Luk 19:41

⁴² Kən ekıtun məmə e nıan rafın, natəto ıo. Məto ıatən nəghatən u, o netəm mın u, ıtəm koatətul ıtələu-in ıo, məmə ılat okotahatətə məmə ık nəmahı-ıpa ıo.”*

⁴³ Kən əmun, nıan İesu tınən rəkıs nəghatən u, in təmaun əfəməh məmə, “! Lasaros, ətul mıet!”

⁴⁴ Kən Lasaros təmətul mıet, matəmık mətmətıg əm nıməhan mın u ıtəm kəməlıs ətəın nelmın ne nelkın ne nıganəmtın ne lan. Kən İesu tən-ıpən kəm ılat məmə, “Otıkıs rəkıs nıməhan mın əh, pəs in talıwək.”

Netəm-ıasol mın rəha İsrıl kəmotegəs-in suatıp məmə okotoh İesu (Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Netəm İsrıl ıtəm kəmotuwa o Meri kən motehm natımnat mın u ıtəm İesu təmol, ılat tepət kəmotahatətə lan.

⁴⁶ Məto ılat mın neen kəmotuwın o Farısı mın, kən motən-ıarəp kəm ılat rafın natımnat mın ıtəm İesu təmol.

⁴⁷ Kən o nat u, Farısı mın u ne prıs asol mın ılat kəmotaskəlım nuəfımınən asol kıt rəhalat, kən ılat kəmotən kəm ılat mın məmə, “?Okotəhrol nulan? Suah əh tınatol nəmtətin tepət.

⁴⁸ Okəmə okotapəs əm, tatol nəhlan, kən netəmım rafın okotahatətə lan, kən netəm Rom ılat okotuwa motərəkın Nımə Rəha Uhgın ne kantrı rəhatat kən motos-ırəkıs ılau e nelmıtət.”

⁴⁹ Kən ılat kıt u, nərgın u Kaeafas, in prıs asol agın e nup əh. Tol nulan, in təmən məmə, “İtəmat nəkotəruru agın-əh nat u.

⁵⁰ ?Təhrol ıtəmat nəsoıtıtunən? ?İtəmat nəsoıtıtunən məmə təwır məsın otəmat məmə etəmım kıtıəh əm otımıs o netəmım, taprəkıs-in məmə kantrı apıəpıə otımıs?”†

⁵¹ Nıan in tınən nəghatən u, in təməsən atıpən e nətəlıgən əm rəhan. In prıs asol agın e nup əh, kən in təmaupən mən-ıarəp nəghatən ıtəm Uhgın təmos-ıpən kəm in. Kən in təmən məmə İesu in otımıs o nosmegəhən netəm İsrıl.‡

⁵² Kən məto rəhan nımısən, sənəmə o nosmegəhən netəm İsrıl əm, məto o nosməgəh mınən nenətı Uhgın mın ıtəm kotan atıt e nətueıntən, kən mol ılat kotuwa motol kıtıəh əm. §

⁵³ Tol nəhlan, e nıan əh, ılat kəmotegəhan-in məmə okotəkəıke kegəs-in suatıp kıt o nohamnuən İesu.

⁵⁴ Kən o nat u, İesu təsalıwək-arəp mınən ıkın mın e Jutıa, in təmagım ıkın-u, muwın əpəh e taon kıt, nərgın u Efrım. Taon u, in ıuəhkır əm o ıkın taruən-aruən ıkın. Kən in mətatıg ıkın əh, ılat rəhan mın netəmım.

Netəmım kəmoatol əpen-əpenə o nolən lafet rəha Nuhagego-inən

⁵⁵ Tınatuwa ıuəhkır o nıan rəha lafet kıt rəha netəm İsrıl, nərgın u, lafet rəha Nuhagego-inən.* Kən netəmım tepət kınəatıet ıkın pısın pısın mın mınəatuwa Jerusalem məmə okotol natımnat mın məmə ılat okotarətuəh† e nıganəmtı Uhgın, paupən un, məpanotuwın e lafet əh.

⁵⁶ Kən netəm mın əh kınəategəs-in İesu. Kən nıan kəmotuəfımın e Nımə Rəha Uhgın, kınəatəpəh-ətapəh olat mın məmə, “?Kəruru mə İesu otuwa e lafet u, o kəp?”

* **11:42:** Jon 3:17 † **11:50:** Jon 18:14 ‡ **11:51:** Kaiəfəs tolkeıke məmə okohamnu İesu məto-inu təsolkeıkeən məmə netəm Rom okotərəkın kantrı rəha netəm İsrıl. Məto, in təmatən aupən nat kıt ıtəm otuwa mol nıpahrıənən lan, məto in təruru nat əh in tatən. Rəhan nəghatən, nıpətin tatəgətun məmə İesu otəkəıke mımıs məmə Uhgın otəsölən nalpınən kəm rəhan netəmım o rəhalat təfagə rat mın. § **11:52:** Aes 49:6; Jon 10:16 * **11:55:** Eks 12:13,23,27 † **11:55:** Okotarətuəh, nıpətin un, məmə ılat okotafəl wır ılat mın, məto-inu ılat kotıtun məmə ılat kotamkımık e nıganəmtı Uhgın.

⁵⁷ Mæto e nian əh, pris asol mīn ne Farisi mīn kəmotələhəu nəghatən kit, məmə okəmə etəmim kit titun ikīn Iesu tətatiḡ ikīn, in otəkəike muwa mən-iarəpən kəm ilat, pəs mopael mīn kotuwīn motaskəlīm.

12

Meri təmau nelki Iesu e senta (*Mat 26:6-13; Mak 14:3-9*)

¹ Nian sikis əh-ikīn tətatiḡ əh kəpənan e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, kən Iesu tīnītəliḡ-pa mīn Petani, imə Lasaros ikīn. Suah u inu, Iesu in təmol in təmegəh mīn.

² Kən netəmim ikīn-u, kəmotol nagwənən kit rəha Iesu. Kən Mata in tos nagwənən, muwa.* Kən Lasaros mīn əh-ikīn e nagwənən əh, ilat Iesu ne, koatəməhl-pən, moatagwən.†

³ Kən Meri təmos senta kit tatər e nuwigī nat, muwa. Senta u, kəmol e noki nato.‡ Senta əh, nəmiəwīn təwīr, kən nəmtīn tiəkis. Kən in təmau nelki Iesu e senta u, kən mafəl e noanun. Nəmiəwī senta u, təmirəfin nīpəḡnoa nimə.§

⁴ Mæto etəmim kit rəha Iesu, nərgīn u Jutas Iskariot, suah un uarisīḡ otəpanegəhan-in-pən Iesu e nelmi rəhan tikimīr mīn, in təməhai ron. In təmən məmə,

⁵ “?Ik nəkəruru nol-salīm-in senta u, mos mənī lan, kən mos-ipən kəm ian-rat mīn? Senta u, in tahmen e tri-hanrit tenarius.*

⁶ In təmən nəhlan, mæto sənəmə in tatol nat aḡin e ian-rat mīn, mæto in təmən əm, mæto-inu in iakləh. In tatos kətīm rəha mənī rəhalat, kən nian neen, in tətakləh-in.

⁷ Mæto Iesu təmə, “Əpəs-tu pətan u. Sərəkinən rəhan nətəliḡən. In təmatələhəu wīr senta u, məmə otəu nīpətīk, o nian əh itəm okītənīm io lan.

⁸ Ian rat mīn, nian rafin itəmat min ilat nəkotatiḡ.† Mæto io, okol esatigən nian rafin kitat min itəmat.”

Pris asol mīn kəmotegəs-in mīn suatip o nohamnuən Lasaros

⁹ Kən nian nīmanin netəm Jutia kəmotəto məmə Iesu tətatiḡ latuənu Petani, kən ilat kīnoatuwa ikīn. Kəsotuwa əmən məmə okotehm Iesu, mæto ilat kotuwa mīn məmə okotəplan-tu Lasaros u təmīmīs, kən Iesu tol mīn təmegəh.‡

¹⁰ Kən əmun, pris asol mīn, kəmotegəhan-in mīn məmə okəkəike kohamnu mīn Lasaros,

¹¹ mæto-inun nian netəm Isrel tepət kəmotəplan Lasaros təməmegəh mīn, kən ilat kəmotəhatətə e Iesu, kən mīnotapəs rəhalat netəm-iasol mīn.

Iesu təmuwa Jerusalem matol əp in məmə in kīḡ (*Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40*)

¹² Kəmən lawīḡin, nīmanin netəmim itəm kəmoatuwa Jerusalem məmə okotol lafet rəha Nuhagego-inən, kəmotəto məmə Iesu tətaliwək mīnatuwa e taon.

¹³ Kən tol nəhlan, ilat kəmotiet e taon u, moatəmīk nat kit tahmen e nīmali nəmīl§ moatuwīn mə okotəplan Iesu. Kən moatagət əfəməh moatən məmə,

* **12:2:** Luk 10:38-42 † **12:2:** Nīpahrienən məmə ilat kəsotəpələhən motagwən. Mæto e nolən rəhalat e nian əh, ilat kotapīl motisīn-pən nuwləlmīlat e tepīl, kətagwən. ‡ **12:3:** Nato in nat kit nəmiəwīn tatəpien wīr, tahmen e nīḡpīs. § **12:3:** Mak 14:3 * **12:5:** Roiu, tri-hanrit tenarius tahmen e tri-hanrit-taosan vatu.” † **12:8:** Dut 15:11 ‡ **12:9:** Jon 11:43,44 § **12:13:** Nīmali nəmīl u in nəmtətīn rəha nəptən rəhalat ne nol wīnən e tikimīr mīn rəha netəm Isrel. Okəm-naka ilat kəmoturin-urin nīmali nəmīl mæto-inu nīkilat tatəht məmə Iesu in Kristo, kən in tīnuwa məmə otəmki-rəkīs ilat e nərəmərən rəha netəm Rom.

“!Hosana!”*

!Iəramərə Uhgîn tətatiġ ilau suah u itəm tatuwa e nərgîn!

!Iəramərə Uhgîn tətatiġ ilau Kig u rəha netəm Isrel!”†

14 Kən Iesu təməplan nətî togki kit, kən tasuə lan maliwək matuwîn. Natimnat min u, Naoa Rəha Uhgîn tinəmən rəkis məmə,

15 “Netəm Saeon,‡ itəmat sotəġinən.

!Otəplan-tu! !Kig rəhatəmat tatuwa,

in titasuə e nətî togki maliwək matuwa!”§

16 E nian əh, netəmim rəha Iesu ilat kotəruru nîpətî nat u. Məto uarisig, nian Iesu tinəmegəh min e nîmisən, kən Uhgîn tinol əp rəkis nepətən rəha Iesu, kən nîkilat təpanəht məmə aupən, kəməte rəkis nəġhatən lan e Naoa Rəha Uhgîn, kənu netəmim kînotol nəġhatən min əh tînuwa minol nîpahrienən lan.

17 E nian Iesu təmaun-in Lasaros, kən Lasaros tiet e nîpəġ kəpiel məmegəh min, nîmanin netəmim tepət kəmotatiġ ilat əh-ikîn. Kən ilat əh kəmotətul-arəp minotən-iarəp natimnat min u in təmol.

18 Tol nəhlan, netəmim tepət kəmotuwa məmə okotəplan Iesu, məto-inu koatəto məmə in təmol nəmtətin əh.

19 Kən Farisi min kînoatən-ən kəm ilat min məmə, “!Otəplan-tu, okol kitat kəsotol aġin-əhən nat kit. Roiu əh, netəmim rafin e nətuounən kînoatuarisig-in!”

Netəm Kris neen kəmotolkeike məmə okotəplan Iesu

20 Kən nian netəmim kəmotuwîn Jerusalem məmə okotəfak e nian rəha lafet u, kən netəm Kris neen min əh-ikîn ilat min, kəmoatəfak.

21 Netəm Kris min u kəmotuwa motehm Filip. Filip in etəm Petsaeta əpəh Kalili. Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, iakotolkeike məmə ekotəplan Iesu.”

22 Kən Filip tətul muwîn mən-ipən kəm Antru, kən ilau kəmian muən-ipən kəm Iesu.

23 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Roiu əh, Nətî Etəmim, rəhan nian tînuwa rəkis, məmə Uhgîn otol əp rəhan nepətən əhəġ-əhəġ.

24 Nîpahrienən aġin u iatən kəm itəmat məmə, etəmim otəkəike mītənim nîkuti nat e nîsip kən otîmis. Okəmə təsîmisən, kən okol təsəwiəən kən məsoeən. Məto okəmə otîmis, kən otoe-in noan tepət, tepət.*

25 Etəm nîkin tətəht pîk rəhan nəmegəhən e nətueintən u, in otəmkarəpən-in. Məto etəmim itəm nîkin təsəht pîkən nəhlan rəhan nəmegəhən e nətueintən u, in otaskəlim wîr nəmegəhən rəhan o nəmegəhən lilin.†

26 Etəm tolkeike məmə otol wək rəhak, in otəkəike muarisig-in io,‡ kən okəmə ikîn pəhrəən io ekatiġ ikîn, kən in min, in otatiġ ikîn-u.§ Kən etəm tatol wək rəhak, Tata Uhgîn otisiai-in.”

Iesu təməġhat-in nîmisən rəhan

27 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Roiu əh, nîkik tîtahmə pîk.* ? Oekahrol min-nulan? Okol esənən məmə, “Tata, ohrəkis nahməən itəm tatuwa ron io.’ Natimnat u inu, io emuwa ron.

28 Tata, ik os-ipər atîp nərgəm.”

* **12:13:** Nəġhatən u, “Hosana,” nîpətînat in “Asitu, Uhgîn, osmegəh itîmat,” məto e nian rəha Iesu, nəġhatən u, ilat kəmotəuhlin əm nîpətînat məmə, “!Ənwiwi Uhgîn!” Ves u ilat koatən, in təmîsi-pən e Sam 118:25-26. † **12:13:** Jon 1:49 ‡ **12:15:** Jerusalem u, kəmotəun-in min məmə Saeon, məto-inun nərgîn əh rəha nitot kit itəm kəmîləkin-pər taon lan. Saeon u, in nərgi Jerusalem kit min. § **12:15:** Sek 9:9

* **12:24:** 1 Korin 15:36 † **12:25:** Mat 10:39; 16:25; Mak 8:34-38; Luk 14:26; 17:33; 2 Korin 5:14-15

‡ **12:26:** Mat 10:38; Luk 14:27 § **12:26:** Jon 14:3; 17:24 * **12:27:** Mat 26:38,39; Jon 11:33,38; 13:21

Kən əmun, roiu aḡin-əh, ilat kəmotəto nəwian kit təmisi-pən e neai tatən məmə, “Io eniləs-ipər rəkis nərgək, kən roiu əh, oekiləs-ipər mīn.”

²⁹ Kən netəmim itəm kəmotətul iuəhkīr ron kəmotəto nəwian əh, kən ilat neen kotəmā, “!Netəmim! ?Naka u? ?Kalualuə kit, o?” Məto neen kotəmā, “Nəgelo kit əh tatəghat kəm in.”

³⁰ Məto Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Nəwian u, təməsuwamən məmə io ekəto. Məto təmuwa məmə itəmat onəkotəto.†

³¹ Roiu əh tīnol nian itəm Uhgīn otakil nolən rəha netəmim e nətueintən. Roiu əh, in otoh-iəhau nəsanənən rəha Setan,‡ iərəmərə rəha nətueintən u.§

³² Nian katiləs-ipər io ilis,* kən io oekiup-pa netəmim rafin kotuwa ron io.”†

³³ E nəghatən u, in tīnuhapik e nīmīsən rəhan.‡

³⁴ Kən netəmim kəmotən-ipən kəm in motən məmə, “Itimat enotəto rəkis e Lou rəhatat, məmə nian Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa tuwa, in otətətig lilin əm, matuwīn namnun tikə.§ ?Təhrol ik nakatən məmə netəmim okotəkəike motiləs-ipər Nəti Etəmim? ?Məto Nəti Etəmim u, in pah?”

³⁵ Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nəhag-əhagən u, tətətig otəmat o nian təkəku əm. Kən nian nəhag-əhagən u tətətig otəmat, itəmat nəkotəkəike motaliwək lan. Okəmā kəpə, kən napinəpən otirəfin itəmat. Kən etəmim itəm tətaliwək e napinəpən, in təruru ikīn in tatuwīn ikīn.

³⁶ Nian nəhag-əhagən u tətətig əh otəmat, itəmat nəkotəkəike motahatətə e nəhag-əhagən u məmə itəmat nakotuwa nenəti nəhag-əhagən.”*

Netəm Isrel ilat kəməsotahatətən e Iesu

Nian Iesu təmən rəkis nəghatən u kəm ilat, kən magim mapəs ilat muwīn matəhluaig.

³⁷ Nat əpnəpīn məmə in tīnol rəkis nəmtətin tēpət e niganəmti netəm Isrel, məto ilat kəsotahatətən lan.

³⁸ Ien rəha Uhgīn u Aesea, təmaupən matəghat-in rəhalat nolən. Kən nat u təmuwa məmə otol nəghatən rəhan tuwa mol nīpahrienən lan. In təmən məmə,

“?Iərəmərə, pah otahatətə e nəghatən rəhatimat?

?Ekoatən-iarəp, kən pah otahatətə lan?

?Kən Iərəmərə otol əp kəm pah nahgin itəm təsanən pik o nosmegəhən?”†

³⁹ Kənu ilat kotəruru nahatətən lan məto-inu tahmen-pən əm məmə Aesea təmən-iarəp mīn aupən məmə,

⁴⁰ “In təmol ilat məmə niganəmtilat otəpis.

Okəmā təsəpīsən, kən ilat okotəplan nat kən motitun.

Kən in tīnahtosig-in rəkis nīkilat.

Okəmā təsolən, kən ilat okotenatig kən motitun nəuhlinən nətəligən rəhalat, kən motahatətə lak, ekol nəmegəhən rəhalat tuwiwi mīn.”‡

⁴¹ Ien rəha Uhgīn, Aesea u aupən, təmən nulan məto-inun in təməplan nepətən əhag-əhag rəha Iesu, kən tol nəhlan, in tatəghat-in.§

† **12:30:** Eks 19:9; Jon 11:42 ‡ **12:31:** Nat əpnəpīn məmə nīmīsən rəha Iesu təmol məmə okəm-naka Setan təmol win, məto nīpahrienən məmə in təsol winən. Əplan-tu Luk 10:18; Hip 2:14-15; 1 Jon 4:4; Nol Əpən 12:8-9. § **12:31:** Mat 4:8-9; Jon 14:30; 16:11; 2 Korin 4:4; Efes 2:2, 6:12 * **12:32:** E naoa rəha Jon, tatəghat-in nəghatən u “katiləs-ipər io ilis” nian tēpət. Kən in nīpətīn kəiu. Nian tatən “katiləs-ipər io ilis,” nīpətīn kit in tatəghat-in nīmīsən rəha Iesu e nig kəmaluau. Kən nīpətīn kit mīn, e nig kəmaluau əh, in tatəgətun nəwīrən asol ne nepətən asol rəha Iesu. † **12:32:** Jon 3:14; 6:44; 8:28 ‡ **12:33:** Fil 2:8-9; 1 Tim 3:16; Hip 1:3 § **12:34:** Netəmim nīkilat tataht ves mīn əh, tahmen e 2 Saml 7:16, Sam 72:17; 89:4,35-37; 110:1,4, Aes 9:7; Esik 37:25; Dan 7:14. Nīkilat təsəhtən ves mīn itəm koatən məmə Kristo in otaupən mīmīs. * **12:36:** Mat 5:14; Efes 5:8-9; 1 Tes 5:5 † **12:38:** Aes 53:1; Rom 10:16 ‡ **12:40:** Aes 6:10 § **12:41:** Aes 6:1-4

⁴² Kən mətə, netəm-iasol min tepət məsin, ilat min kəmotahatətə e Iesu. Məto ilat koatəgin nən-iarəpən məmə ilat kəmotahatətə lan, məto-inun koatəgin Farisi min məmə okotahl-iarəp ilat e nimə rəha nuəfiminən,

⁴³ məto-inu netəm iasol min u, ilat kətolkeike pik məmə netəmin okotənwiwi ilat, taprəkis-in məmə Uhgın nikin otəgien olat.

Nəghatən rəha Iesu titun nakilən nolən rəha netəmin

⁴⁴ Kən Iesu təmagət əfəməh məmə, “Etəmin itəm tətahatətə lak, sənəmə tətahatətə pişin əm lak, məto tətahatətə min e Uhgın itəm təmahl-ipa io.

⁴⁵ Kən etəmin u itəm təməplan io, sənəmə təməplan əm io. In təməplan min Uhgın u təmahl-ipa io.*

⁴⁶ Io u nəhag-əhagən.† Emuwa e nətueintən u, məmə etəmin itəm otahatətə lak, otəsətigən e napinəpən.

⁴⁷ Etəmin itəm tatətə rəhak nəghatən, məsolən, okol esən-iarəpən rəhan nalpinən, məto-inun eməsuwamən e nətueintən u məmə ekən-iarəp nalpinən rəha netəmin. Məto emuwa məmə ekosmegəh ilat.‡

⁴⁸ Məto etəmin itəm tatəuhlin-pa məntaan kəm io, məsosən rəhak nəghatən, nat kit əh-ikin tətətig məmə in otən-iarəp rəhan nalpinən. O Namnun Nian, nəghatən min u rəhak, ilat okotən-iarəp nalpinən rəhan.§

⁴⁹ Tol nəhlan məto-inu nəghatən min u, sənəmə rəhak pişin əm, məto Tata Uhgın u təmahl-ipa io, kən in təmən məmə ekəkəike muwın mən nəhlan, kən mol nəhlan.*

⁵⁰ Kən io enəmitun rəkis məmə nəghatən min u, itəm in təmən-ipa kəm io, nəmegəhən lilin tətətig lan. Kən tol nəhlan, nəghatən min u iakatən ilat, Tata Uhgın təmən-ipa kən məgətun io elat, məmə ekən mihin.”

13

Iesu təmau nelki rəhan netəmin

¹ Tinuwa mətoarus nian netəm Isrel kətol lafet lan, lafet rəha Nuhagego-inən, kən Iesu tinitun məmə rəhan nian tinuwa rəkis məmə otiet e nətueintən u, muwın mehm Tata Uhgın.* Nian rafin in təmatolkeike pik rəhan netəmin u kotətig e nətueintən, kən məto roiu in tatəgətun əsas rəhan nolkeikeən rafin kəm ilat.

² Tinehnaipən, Iesu ne rəhan netəmin min kəmoatəgwən, kən Setan tinatos-ipən-os-ipən rəkis kəm Jutas Iskariot, nəti Saimon, məmə in otosalim-in Iesu tuwın e nelmi tikimır min rəhan.

³ Iesu təmitun məmə Tata Uhgın təmələhəu-pən rəkis natimnat rafin u e nelmin,† kən tinitun min məmə in təmisi-pən o Uhgın, kən in otəpanitəlig-pən min o Uhgın.

⁴ Tol nəhlan, in təmətul, kən məpəg rəkis rəhan sot asol, kən mətəut-in tawil kit.

⁵ Kən mıləs pesin kit, mətu-pən nəhau lan, kən əmun mətuoun mətau nelki rəhan min netəmin, kən mətafəl e tawil, tawil u itəm in tatətəut-in.

⁶ Təmol mihin, muwın e Saimon Pita, kən Pita tən-ipən kəm in məmə, “? İərəmə, təhrol? Təsəwirən məmə ik onakau nelkək.”

⁷ Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Roiu ik nəkəruru nipəti nat u io iatol, məto uarisig un, onəpanitun nipətin.”

⁸ Kən Pita tən-ipən kəm in məmə, “Okol nəsauən nelkək nian kit ne.”

Məto Iesu təmə, “Okəmə ekəsauən nelkəm, kən okol ik nəkəsuwamən mol rəhak etəmin.”

* 12:45: Jon 14:8-9 † 12:46: Jon 1:4 ‡ 12:47: Jon 3:17 § 12:48: Jon 5:45 * 12:49: Jon 14:31

* 13:1: Jon 16:28 † 13:3: Mat 28:18

⁹ Kæn Saimon Pita tæmæn-ipæn kæm in mæmæ, “!Iæræmæ, okæmæ tol næhlan, kæn onasauæn æm nelkæk, mæto onakau min nelmæk ne ræhk-kapæ!”

¹⁰ Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “!Kæp! Etæm un tinaig rækis, in tinæruæn rækis, tinahmen. Tæwir æm mæmæ okæsau minæn nipætïn; mæto io oekæike mau min æm nelkïn. Itæmat ninotæruæn rækis. Mæto sænæmæ itæmat rafïn agïn-æh.”‡

¹¹ Iesu tinitun rækis mæmæ ilat pah un otegæhan-in-pæn in e nelmi ræhan tikimîr min. Tol næhlan, kæn in tæn mæmæ, “Sænæmæ itæmat rafïn agïn-æh.”

¹² Nian Iesu tinau rækis nelki ræhan netæmim min, kæn muwïn min e ræhan napæn, kæn muwïn min mæpælæh e næmeen e tepîl. Kæn æmun mætapæh olat mæmæ, “?Itæmat nækotitun nipæti nat u emol roiu agïn etæmat? ¹³ Itæmat nakotaun-in io mæmæ Iægætun ne Iæræmæ, kæn tætuatip æm nulan, mæto-inun nipahrienæn mæmæ io u, ræhatæmat Iægætun ne ræhatæmat Iæræmæ.

¹⁴ “Mæto-inu io, io u ræhatæmat Iæræmæ ne io Iægætun ræhatæmat, kænu io ekau nelkitæmat, kænu itæmat min, onækotau nelkitæmat min. §

¹⁵ Io emol mægætun itæmat lan, mæmæ itæmat onækotol nolæn kitiah æm, mæmæ inu, emol mihin etæmat.

¹⁶ Nipahrienæn agïn u iatæn-ipinæ kæm itæmat mæmæ, iolwæk kit, in tæsprækis-inæn ræhan etæm-iasol, kænu iaht-ipæn in tæsprækis-inæn etæm titahlæpis.*

¹⁷ Roiu æh, itæmat nækotitun wir natimnat min u. Kæn o nat u, okæmæ nækoatol nulan, kæn itæmat onækotos næwiræn o Uhgïn. †

¹⁸ “Io esænæn itæmat rafïn.‡ Io ekitun wir itæmat min un itæm io emitæpun itæmat. § Mæto næghatæn u ræha Naoa Ræha Uhgïn, otækæike muwa mol nipahrienæn lan. Næghatæn u tatæn mæmæ, ‘Etæmim u, aupæn itimlau ematu-agwæn kælæh e plet kitiah, mæto roiu, in tinæuhlin ræhan nætæligæn, minatol noa kæm io.’* ”

¹⁹ Io iatæn-iaræp natimnat min u kæm itæmat u-roiu, nian okæsolan æh. Mæto nian okatol, kæn itæmat onækotahatætæ lak, mæmæ Io u inu. †

²⁰ Nipahrienæn agïn u iatæn-ipinæ kæm itæmat mæmæ, etæmim pah itæm tatos ræhak iahtlæpis kæn nikin tagien ron, tahmen-pæn æm mæmæ in tatos min io, kæn nikin tagien ron io. Kænu etæmim itæm tatos wir io, kæn nikin tagien ron io, tahmen-pæn æm mæmæ in tatos wir min ræhak Tata, kæn nikin tagien ron.”‡

*Iesu tæmæn-iaræp mæmæ Jutas in otegæhan-in-pæn in e nelmi tikimîr min
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21;
Luk 22:21-23)*

²¹ Nian Iesu tinæn-iaræp rækis næghatæn æh, kæn nikin tæmæfigæm pik, kæn in tæmæ, “Nipahrienæn agïn u iatæn-ipinæ kæm itæmat mæmæ, itæmat kit u ikïn-u, otegæhan-in-pæn io e nelmi tikimîr min ræhak.”

²² Kæn ræhan netæmim min kæmotætæg-pæn motæplan ilat min. Nikilat natæht mæmæ kæruru mæmæ in tatæn pah.

²³ Kæn ilat kit u itæm Iesu in tolkeike pik, § in tatamæhl* iuæhkîr æm o Iesu.

²⁴ Kæn Saimon Pita, in tæmasgæwïn-pæn anion kæm in mæmæ, “Ëtapæh-tu ron, mæmæ etæmim pah æh in tatæn.”

²⁵ Kæn suah æh tæmiæu-iæu muwa iuæhkîr o Iesu, kæn mætapæh ron mæmæ, “? Iæræmæ, pah un nakatæn?”

‡ 13:10: Jon 13:18 § 13:14: 1 Pita 5:5 * 13:16: Luk 6:40 † 13:17: Mat 7:24,25; Luk 11:28; Jem 1:25 ‡ 13:18: Jon 13:10 § 13:18: Jon 15:16 * 13:18: Sam 41:9 † 13:19: “Io u inu” - Æplan-tu futnot e Jon 4:26. ‡ 13:20: Mat 10:40; Jon 17:18 § 13:23: Etæmim itæm naoa u tatæn, in Jon u itæm tætapîl iuæhkîr o Iesu. In u, itæm Iesu tolkeike pik, mæto in tæmæte naoa u, kæn mæsænæn nærgïn. * 13:23: E nolæn ræhalat e nian æh, ilat kotæmæhl næhlan moatægwæn.

²⁶ Kən Iesu tāmə, “Io ekəmkaş pıret məşın, kənu meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm in, kənu suah u, inun.” Kən əmun, in təməmkaş pıret kit, meer-pən e sup, kən mos-ipən kəm Jutas, nəti Saimon Iskariot.

²⁷ Kən Jutas təmos pıret un. Kən Setan tinalpin rəhan nətəligən.

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Nat u nakəmə nakol, uwın uəhai əm mol.”†‡

²⁸ Netəmim mın un rəha Iesu itəm kotəməhl titəlau e tepil moatagwən, ilat kəsotıtunən məmə Iesu təmən-ipən nəghatən u kəm in o naka.

²⁹ Jutas in titahtu kətım rəha məni rəhalat, kən ilat neen nıkilat təht məmə Iesu təmən-ipən kəm in məmə otuwın mos-nəmtın nagwənən neen nıgilat o lafet, o okəm-naka tatuwın otos-ipən məni neen kəm ian-rat mın.§

³⁰ Kən nian Jutas təmos rəkis pıret u, təmətul miet uəhai əm. Kən tınapınəp rəkis.*

Iesu təmən nəghatən wi kit məmə okotol

³¹ Nian Jutas tınıet rəkis, kən Iesu tāmə, “Roiu əh, Uhgın tınatıləs-ipər nərgi Nəti Etəmim,† kən Nəti Etəmim tınatıləs-ipər nərgi Uhgın.

³² Məto nian Nəti Etəmim tınol əp rəkis nepətən rəha Uhgın, kən Uhgın atıp əm in otol əp mın nepətən rəha Nəti Etəmim. Kən in otol əm huə roiu əm.‡

³³ “Nənətik mın, okol esatıgən tuwəh kitat mın itəmat. Kən itəmat onəpanotegəs-in io, məto io iakatən mın əm nəghatən kitiəh əm kəm itəmat u-roiu, itəm ematən-ipən kəm netəm-iasol mın rəha Isrel aupən. Ematən-ipən kəm ilat məmə, ‘İkin əh ekatuwın ikın, itəmat nəkotəruru nuwınən ikın.’§

³⁴ “Io iatən-ipinə nəghatən wi kit kəm itəmat məmə nəkotəkəike moatol.* İtəmat nəkotəkəike motolkeike itəmat mın.† Tahmen-pən əm məmə io emolkeike mihin itəmat, kənu e nolən kitiəh əm, itəmat nəkotəkəike motolkeike itəmat mın.‡

³⁵ Kən okəmə nakolkeike nulan itəmat mın, kən netəmim rafın okotıtun məmə itəmat rəhak mın netəmim.”§

Iesu təmən-iarəp məmə Pita otəpanən məmə in təruru Iesu

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

³⁶ Kən Saimon Pita tətəpəh ron məmə, “?İərəmərə, ik onəkuwın hiə?”

Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “İkin əh io ekatuwın ikın, ik nəkəruru nətəupa-mən io roiu, məto uarisig un, onəpanuwa.”*

³⁷ Kən Pita tətəpəh ron məmə, “?İərəmərə, oekəsətəu-pənən ik u-roiu o naka? Io, nıkkı tagien əm məmə ekımis ron ik.”

³⁸ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “?İk nakəmə nıkim tagien əm məmə onakımis ron io? Nıpahrienən ağın u iatən kəm ik məmə, məniğ otəsımnənən əh, kən ik onakən mau kışıl məmə nəkəruru io.”†

14

Iesu in Suatıp o nuwınən o Tata Uhgın

1 Kən Iesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Nıkitəmat təsahməən. İtəmat nəkotəkəike motahatətə e Uhgın,* kən motahatətə mın lak.

† 13:27: Luk 22:3 ‡ 13:27: Setan: Əplan e tiksonari. § 13:29: Jon 12:5-6 * 13:30: Luk 22:53

† 13:31: Jon 12:23 ‡ 13:32: Jon 17:1-5 § 13:33: Jon 7:33-34 * 13:34: Jon 15:12; 1 Jon 2:7-11; 3:11

† 13:34: Lev 19:18; 1 Tes 4:9; 1 Pita 1:22 ‡ 13:34: Efes 5:1-2; 1 Jon 4:10-11 § 13:35: 1 Jon 3:14; 4:20

* 13:36: Jon 14:2 † 13:38: Jon 18:27 * 14:1: Sam 4:5

² E nimə rəha Tata rəhak, noan tepət əh-ikin. Nəghatən u in nīpahrienən. Okəmə təsol mihinən, okol enən-ipinə rəkis kəm itəmat. Roiu əh, io ekatuwin, ekol əpen-əpenə rəhatəmat.†

³ Kən mətə-inu ekuwin mol apen-pena otəmat, kən io oepanitəlig-pa min mos itəmat nakotuwa moatatig kitat min io,‡ məmə itəmat onəkotatig ikin-u itəm io min iakətatig ikin.§

⁴ Ikin əh iakatuwin ikin, itəmat ninotitun rəkis suatip rəhan.”

⁵ Mətə Tomas tən-ipən kəm in məmə, “Iərəmə, itimat ekotəruru ikin-un nakatuwin ikin. ?Ekotəhrol nulan motitun suatip tatuwin ikin əh?”

⁶ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Io u,* suatip ron.† Kən io un, nəukəti nīpahrienən,‡ kənu io un, nəukəti nəmegəhən.§ Etənim kit okol təsuwamən o rəhak Tata okəmə io ekəsosən in muwin.*

⁷ Okəmə nəmotitun io, kən nəmotitun min rəhak Tata.† Kən tol nəhlan, tətoun roiu, ninotitun rəkis in, kən minotəplan.”

⁸ Kən Filip tən-ipən kəm in məmə, “Iərəmə, awi əgətun-tu Tata Uhgın kəm itimat. Nat əm u inu, itimat ekotolkeike.”‡

⁹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Filip, io emətatig təfəməh kitat min itəmat. Mətə ik nəkəruru əh io. Etənim itəm tatəplan io, in tatəplan Tata Uhgın.§ ?Təhrol ik nakatən məmə, ‘Awi, əgətun Tata Uhgın kəm itimat?’* ”

¹⁰ ?Ik nəsahtətəən məmə iakətig e Tata Uhgın, kənu Tata Uhgın tətətig lak?† Nəghatən min u iakətən kəm itəmat, sənəmə rəhak əm. Tata Uhgın u, nian rafin, tətətig lak, inun in tatol rəhan min u wək.

¹¹ Itəmat onəkotəike motahətətə lak nian io iatən məmə iakətətig e Tata Uhgın, kənu Tata Uhgın tətətig lak. Mətə okəmə kəpə, təwir məmə nakotahətətə lak o nəfigəmən rəha nəmtətin min itəm emətol.‡

¹² Nīpahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə, etənim itəm tətahətətə lak, in otol nolən wək min un itəm io emətol.§ Əwəh, in otol nolən wək tər təhmin min taprəkis-in wək min un itəm io emol, mətə-inun io oekatuwin o Tata Uhgın.

¹³ Io Nətin, kən okəmə nakoteasiə-in nat kit e nərgək, nat əpnəpin okəmə nakoteasiə-in nat naka, io epanol,* məmə wək u rəha Nətin otiləs-ipər nərgi Tata Uhgın.

¹⁴ Kən okəmə onəkoteasiə-in nat kit ron io, e nərgək, kən io ekol.”

Iesu təməh məmə Narmın Rəha Uhgın otuwa

¹⁵ Kən Iesu təməghat əh matuwin, matən məmə, “Okəmə itəmat nako-
tolkeike io, kənu itəmat onəkotol nəghatən rəhak.†

¹⁶ Kən io, oekesiə o Tata Uhgın məmə in otahl-ipa Iasitu‡ kit min otəmat. Kən in otətətig lilin itəmat min.

¹⁷ Suah un inun, in Narmın rəha Nīpahrienən.§ Netənim rəha nətueintən u, okol kəsotosən in e nīkilat,* mətə-inu ilat kəsotəplanən in, motəruru in. Mətə itəmat, nəkotitun in, mətə-inun in tətətig itəmat min. Kən in otəpanatig e nīkitəmat.

¹⁸ “Nian io ekiet etəmat, okol esapəsən itəmat nəkotatig pişin əm, tahmen e suakəlh. Io epanitəlig-pa min otəmat.

† 14:2: Hip 11:16 ‡ 14:3: 1 Tes 4:16-17; 2 Korin 5:8, Fil 1:23 § 14:3: Jon 12:26 * 14:6: Jon 6:35
† 14:6: Jon 10:9; Hip 10:20 ‡ 14:6: Jon 1:14 § 14:6: Jon 1:4 * 14:6: Wək 4:12 † 14:7: Jon
1:18; 1 Jon 2:23 ‡ 14:8: Eks 33:18 § 14:9: Aes 9:6; Jon 1:14; 12:45; 2 Korin 4:4; Fil 2:6; Kol 1:15; Hip
1:3 * 14:9: Jon 1:18; 10:30; 12:44-45; 13:20 † 14:10: Jon 14:20; 10:38; 17:21 ‡ 14:11: Jon 5:36;
10:38 § 14:12: Luk 10:17 * 14:13: Mat 7:7 † 14:15: Dut 11:13; Jon 13:34, 1 Jon 2:3-5,24; 5:3; 2
Jon 6 ‡ 14:16: Jon 14:26; 15:26; 16:7 § 14:17: Jon 15:26; 16:13; 1 Jon 4:6; 5:6 * 14:17: 1 Korin
2:14

19 Otəsuwəhən, netəmim rəha nətueintən u ilat okəsotəplanən io. Məto itəmat onəpanotəplan io.† Kən məto-inun io epanəmegəh, itəmat mīn onəpanotəmegəh.‡

20 O nian rəha natimnat mīn u, kən itəmat onəkotitun məmə iakətətig e rəhak Tata.§ Kən itəmat nəkotətig lak, kənu io ekətətig etəmat.

21 “Etəmim itəm təmos wīr nəghatən rəhak, kən matol, etəmim u inun in tolkeike io. Kən etəmim itəm tolkeike io, rəhak Tata in otolkeike mīn in.* Kən io mīn oekolkeike in. Kən io oekol əp io kəm in, məmə in otitun əsas io.”

22 Kən Jutas u, (sənəmə Jutas Iskariot, məto iahunin kit), in təmətapəh ron məmə, “?Iərəməərə, ik onakahrol nulan kən mol əp ik kəm itəmat əm, məto onəsol əpən ik kəm netəmim rəha nətueintən?”†

23 Məto Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Etəmim itəm tolkeike io, in otatol nəwiak, kənu rəhak Tata in otolkeike in. Kənu io ne rəhak Tata, itimlau ekueia mətuatig itiməhal mīn. Kən itimlau ekioal imatimlau əh-ikin.‡

24 Etəmim itəm təsolkeikeən io, in təsolən nəwiak. Nəghatən mīn u itəm nəmotəto ematən, eməsən atipən ilat. Məto emos ilat o rəhak Tata itəm in təmahl-ipa io ekuwa.§

25 “Io iatən-iarəp nəghatən mīn u kəm itəmat nian etətig əh kitat mīn itəmat.

26 Məto Narmīn Rəha Uhgīn u, in Iasitu, itəm Tata Uhgīn otahl-ipa e nərgək, in otəgətun itəmat e natimnat mīn rafin. Kən in otatol itəmat məmə nikitəmat otatəht natimnat mīn u itəm iatən kəm itəmat, məsotaluinən.*

27 “Roiu əh tinuəkīr məmə io oekapəs itəmat. Io iatələhəu nəməlinuən rəhak tətətig otəmat.† Kənu nəməlinuən u, itəm iakatos-ipinə, təsahmenən e nəməlinuən itəm nətueintən u tatos-ipinə. Itəmat, nikitəmat təsahməən kən məsotəginən.

28 Itəmat ninəmotəto rəkīs rəhak nəghatən, emən-ipinə kəm itəmat məmə, ‘Io oepanapəs itəmat, məto uarisig, oepanitəlig-pa mīn otəmat.’ Okəmə nako-tolkeike pahrien io, kən nikitəmat otəgien əm məmə nəkotəplan io iakatuwīn o rəhak Tata, məto-inu in ilis taprəkīs-in io.

29 Io iatən-iarəp rəkīs əm natimnat mīn u kəm itəmat u-roiu, nian ilat kəsotolən əh, məmə nian ilat kīnotuwa moatol nīpahrien lan, kən itəmat onəkotəhatətə lak.

30 Roiu əh, okol esəghatən təfəməh mīn kəm itəmat, məto-inun Setan u iərəməərə rəha nətueintən u,‡ in tinatuwa. In təsosən nəsanənən məmə otol win lak.

31 Məto io iatol ətuatip əm nəwia Tata Uhgīn məmə netəmim rəha nətueintən okotitun məmə io ekolkeike in.§

“Itəla, pəs kotətul motəgim ikīn-u, moatuwīn.”

15

Iesu in tahmen e nəukət nig pahrien

1 Kən Iesu tatən məmə, “Io un,* io ekahmen e nokət nig pahrien. Kən rəhak Tata in tahmen e etəmim itəm tatitəsilin nig u.† 2 Nelmi nig mīn rafin itəm kəsotoəən, in tatəte rəkīs ilat, kən nelmi nig mīn rafin u itəm koatə, in tətəfəl wīr ilat,‡ məmə ilat okotə-in noalat tepət.§

† 14:19: Jon 16:16 ‡ 14:19: Jon 6:57 § 14:20: Jon 10:38; 17:21 * 14:21: Jon 16:27; 1 Jon 2:5

† 14:22: Wək 10:41 ‡ 14:23: Esik 37:27-28; Sek 2:10; Efes 3:17; 1 Jon 4:12,16; Nol Əpən 21:3 § 14:24:

Jon 5:19; 7:16; 8:28; 12:49-50 * 14:26: Jon 15:26; 16:7,13; 1 Jon 2:27 † 14:27: Aes 9:6-7; Luk 2:14;

24:36; Jon 16:33; Rom 5:1; Fil 4:7 ‡ 14:30: Jon 12:31 § 14:31: Jon 10:18; 12:49 * 15:1: Jon 6:35

† 15:1: Aes 5:1-7 ‡ 15:2: Hip 12:5-11 § 15:2: Mat 7:20; Kal 5:22-23; Efes 5:8-9; Fil 1:11

³ Itəmat nəkotahmen e nelmi nig u. Kən io enafəl wir rəkis itəmat e nəghatən mīn itəm iatən-ipinə kəm itəmat.*

⁴ Otəper-ipa lak,† kən io oekəper-ipən etəmat. Nelmi nig otəsoeən okəmə in təsəper-ipənən e nəukətin. E nolən kitiah əm, itəmat okol nəmegəhən rəhatəmat təsoe-inən noan okəmə nəsoətəper-ipamən lak.‡

⁵ “Io u, io nokət nig. Kən itəmat nelmi nig mīn, nelmi nig mīn itəm koatətul-pən wir lak, moatəper-ipa. Nəmegəhən rəha etəmim itəm tatəper-ipa lak kən iatəper-ipən lan, in otoe-in noan tepət. Məto itəmat u, okəmə nəsoətəper-ipamən lak, okol nəsoətolən nat kit.§

⁶ Okəmə etəmim təsəper-ipamən lak, in tahmen e nelmi nig kit, itəm kīnəra kin kən tinapə rəkis. Nelmi nig mīn tol nəhlan, kitun nəmikən kəra kin-pən e nigəm, kuwaan ətip.*

⁷ Okəmə itəmat nakotəper-ipa lak, kən nəghatən mīn rəhak kotəper-ipən etəmat, nat naka itəmat nakotolkeike, nəkotitun neasiə-inən. Kən Uhgīn otol kəm ik.†

⁸ Nīan nəmegəhən rəhatəmat otoe-in noan tepət,‡ nat əh in tatiləs-ipər nərgi rəhak Tata, kən e nolən u, tatəgətun məmə itəmat rəhak mīn netəmim.§

⁹ “Tata Uhgīn in tolkeike pik io. E nolən kitiah əm, io ekolkeike mihin itəmat. Otəper-ipən e rəhak nolkeikeən.

¹⁰ Okəmə itəmat nəkoatol rəhak nəghatən,* kən onəkotəper-ipa e rəhak nolkeikeən, tahmen ətuatip əm mə inun io emol nəghatən mīn rəha Tata Uhgīn, kən iatəper-ipən e rəhan nolkeikeən.

¹¹ Io ematən-iarəp nəghatən mīn u kəm itəmat, məmə nikitəmat otətagien, tahmen əm məmə io nīkik tətəgien. Kənu nikitəmat otəgien otəgien mərioah.†

¹² Itəmat nəkotəkəike moatol nəghatən u rəhak. Tatən məmə itəmat onəkotolkeike itəmat mīn, tahmen əm məmə io ekolkeike mihin itəmat.‡

¹³ Suah kit tikə itəm tolkeike pik in kit taprəkis-in etəmim un itəm tategəhan-in rəhan nəmegəhən məmə otosmegəh in mīn neen.§

¹⁴ Kən okəmə itəmat nəkotol natimnat mīn u iatən kəm itəmat, tatəgətun məmə itəmat un, io mīn neen.

¹⁵ Io oesaun-in mīnən itəmat məmə iolwək mīn rəhak, məto-inun etəm tatol wək, in təruru natimnat mīn itəm rəhan etəm-iasol tatol. Məto roiu əh, io ekaun-in itəmat, məmə io mīn neen, məto-inun natimnat mīn rafin u itəm eməto o rəhak Tata, enən-iarəp rəkis kəm itəmat.*

¹⁶ Itəmat nəməsoətipunən io, məto io emitəpun itəmat.† Kən io emələhəu-pən itəmat məmə itəmat onəkotuwīn motol wək, kən wək rəhatəmat otoe-in noan.‡ Kən noan un, in otətətig. Tol nəhlan, kən okəmə nakoteasiə-in natimnat mīn kəm Tata Uhgīn e nərgək, kən in otos-ipinə kəm itəmat.

¹⁷ Iatos-ipinə nəghatən kit kəm itəmat in tol nulan. Itəmat onəkotəike motolkeike itəmat mīn.”§

Netəmim rəha nətueintən, ilat koatətəhau netəmim rəha Iesu

¹⁸ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Okəmə netəmim rəha nətueintən u koatətəhau itəmat, nikitəmat otəkəike muwəh məmə aupən, ilat kəmotətəhau mihin io.*

¹⁹ Okəmə itəmat netəmim rəha nətueintən u, kən netəmim rəha nətueintən okotolkeike itəmat, məto-inu rəhalat u itəmat. Məto sənəmə itəmat netəmim

* 15:3: Jon 1:29; 13:10; Efes 5:26 † 15:4: Jon 6:56 ‡ 15:4: Əplan-tu futnot əpəh Jon 6:56. § 15:5: Fil 4:13 * 15:6: Mat 3:10 † 15:7: Mat 7:7 ‡ 15:8: Kal 5:22-23 § 15:8: Jon 8:31 * 15:10: Jon 14:15 † 15:11: 1 Jon 1:4 ‡ 15:12: Jon 13:34 § 15:13: Jon 10:11; Rom 5:7,8; 1 Jon 3:16 * 15:15: Jon 8:26 † 15:16: Jon 13:18 ‡ 15:16: Jon 15:5 § 15:17: Jon 15:12 * 15:18: Aes 66:5; 1 Jon 3:13

rəha nətueintən u. Io enimitəpun rəkis itəmat, kən mos-irəkis itəmat o nətueintən. Kən o nat u inu, netənim rəha nətueintən, kotetəhau itəmat.†

²⁰ Nikitəmat otəkəike mataht nəghatən u emən-ipinə rəkis kəm itəmat məmə, ‘Iolwək əm kit, təsaprəkis-inən rəhan etəm-iasol.’‡ Kən mətə-inu netəm rəha nətueintən u, ilat koatol tərət agin ron io, kən tol nəhlan, ilat okotol nolən kitiah əm etəmat.§ Okəmə ilat kəmotol rəhak nəghatən, kən ilat okotol rəhatəmat nəghatən. Mətə ilat kəməsotol agin-əhən rəhak nəghatən min.

²¹ Ilat okotol natimnat min nulan etəmat, mətə-inun itəmat rəhak min netənim.* Ilat okotol nəhlan, mətə-inu ilat kotəruru Uhgın itəm təmahl-ipa io.†

²² “Emuwa kən məghat kəm ilat. Tol nəhlan e noa nəghatən u, ilat kəmotəplan əsas rəhalat nolən rat min. Mətə kəmoatəuhlin məntalat ron io moatəpəs rəhak nəghatən. Kən roiu, kol kəsotənən məmə rəhalat nolən rat tikə.‡§

²³ Etənim itəm tetəhau io, in tetəhau min rəhak Tata.

²⁴ Emuwa mol wək min u e niganəmtilat itəm kol etəm pisin kit təməsolən. Tol nəhlan, ilat kəmotitun məmə pah u io. Kən nat əpnəpin kəmotitun io, mətə koatetəhau io, kən tol nəhlan məmə koatetəhau min rəhak Tata. Kən roiu, kol kəsotənən məmə rəhalat nolən rat tikə.*

²⁵ Mətə natimnat min əh otəkəike mol nəhlan, kən mol məmə nəghatən u otuwa pahrien itəm netəm aupən kəmotətə rəkis e naoa rəha Lou. Rəhalat u Lou tatən məmə, ‘Io esolən nat kit elat, mətə ilat kotetəhau agin-əh io, moatol timəht kəm io.’†

²⁶ “Mətə nian Iasitu otuwa, in otatən-iarəp io. Narmın rəha Nipahrienən u, tatisi-pən o Tata Uhgın.‡ Io ekahl-ipa in tuwa otəmat.

²⁷ Kənu itəmat min, onəkotəkəike motən-iarəp io,§ mətə-inu itəmat noatətig kitat min io e nətuounən e wək rəhak muwa mətəorus-pa u-roiu.

16

1 “Io enatən-iarəp natimnat min u kəm itəmat məmə rəhatəmat nahatətəən otəseiuaiuən.

2 Ilat okəpanotəhg-iarəp itəmat e nimə min rəha nuəfiminən rəhalat;* kən nipahrienən agin, nian əh-ikin tatuwa itəm netəm okotohamnu itəmat, kən nikilat təht məmə ilat koatol wək wir kit rəha Uhgın.†

3 Ilat okotol natimnat min u, mətə-inun ilat kotəruru Tata Uhgın, kən motəruru min io.‡

4 Mətə io ekaupən matən-iarəp natimnat min u kəm itəmat. Kən nian ilat kinotətuoun minatol etəmat, kən nikitəmat otuəh məmə io enəmən rəkis natimnat min u kəm itəmat.”

Wək min itəm Narmın Rəha Uhgın otəpanol

Kən Iesu təghat əh matuwın, matən məmə, “Io eməsən-iarəpən natimnat min u kəm itəmat aupən, mətə-inu emətətig kitat min itəmat.

⁵ Mətə roiu ekitəlig-pən min o rəhak Tata itəm təmahl-ipa io, mətə itəmat kit təsətapəhən ron io məmə, ‘?Ik onəkuwın hiə?’

† 15:19: Jon 13:16; 17:14 ‡ 15:20: Jon 13:16 § 15:20: 2 Tim 3:12 * 15:21: Aes 66:5; Mat 5:10-12; 10:22; Luk 6:22-23; Wək 5:41; 1 Pita 4:14; Nol Əpən 2:3 † 15:21: Jon 16:1-3 ‡ 15:22: Jon 9:41; Rom 1:20; 2:1; Luk 11:31-32 § 15:22: Iesu tinuwa kən mol əp rəhalat nolən rat, kən mol suatip o nikisən ilat e təfagə rat. Mətə netənim rəha nətueintən kotetəhau məmə Iesu tatol əp nolən rat rəhalat. Tol nəhlan, ilat kotəpəs in kən moatitəpun napinəpən maprəkis-in nəhag-əhagən (3:19-21; 9:39-41). * 15:24: Jon 5:36; Mat 11:20-24 † 15:25: Sam 35:19; 69:4 ‡ 15:26: Jon 14:26 § 15:27: Luk 24:48; Jon 21:24; 1 Jon 1:2; 4:14 * 16:2: Jon 9:22; 12:42 † 16:2: Wək 26:9-10 ‡ 16:3: Jon 15:21; 1 Jon 3:1

⁶ Məto roiu, tol nulan məmə emən natimnat min u kəm itəmat, kən nikitəmat təmahmə.

⁷ Məto io iatən pahrien kəm itəmat məmə, otəwir pik otəmat məmə io ekagim tənin itəmat. Məto-inu okəmə esagim təninən itəmat, kən IasituŞ okol təsuwamən matig itəmat min. Məto okəmə io ekagim, muwin, kən io ekahl-ipa in tuwa mətatig otəmat.*

⁸ Kən nian in otuwa, kən otəgətun netənim rəha nətueintən məmə ilat iol təfagə rat, kən nətəligən rəhalat təsahmenən o nolən itəm tətutip e niganəmti Uhgın, kən nətəligən rəhalat təsahmenən o nakilən nolən rəha netənim.

⁹ Narmın u otəgətun ilat məmə ilat iol təfagə rat,† məto-inu kəsotahatətəən lak.

¹⁰ Narmın u otəgətun kəm ilat məmə nətəligən rəhalat in təsahmenən o rəhalat nətutipən e niganəmti Uhgın,‡ məto-inu io ekitəlig-pən min o rəhak Tata, kən itəmat onəsotehmən io.

¹¹ Narmın u otəgətun kəm ilat məmə nətəligən rəhalat in təsahmenən o nakilən nolən rəha netənim, məto-inu Uhgın in tinakil rəkis iərəməmə rəha nətueintən u, Setan.Ş

¹² “Io iatos natimnat tepət min əh-ikin məmə epanən kəm itəmat. Məto roiu əh, okol nəsos rafinən ilat. Ilat kotiəkis pik əh otəmat.*

¹³ Məto nian Narmın rəha Nipahrienən otuwa,† in otit itəmat, tol mə itəmat nəkotitun nipahrienən rafin. In okol təsən atipən rəhan əm nəghatən. In otən-iarəpən əm natimnat min u itəm in tatəto e Tata Uhgın. Kən in otən-iarəpinə min kəm itəmat natimnat min u itəm nian kit okəpanotuwa.

¹⁴ In otəto nəghatən pahrien ron io kən matən-iarəp kəm itəmat. E nolən u, in otıləs-ipər io.

¹⁵ Natimnat min rafin rəha Tata Uhgın, in rəhak.‡ Tol nəhlan, kən io ekatən məmə, Narmın u, in otəto nəghatən pahrien ron io kən matol əp nipətın kəm itəmat.”

Otəsuwəhən okotəplan min Iesu

¹⁶ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Otəsuwəhən onəsotəplanən io, məto uarisig un, təsuwəhən, kən onəpanotəplan min io.”Ş

¹⁷ Kən netənim min neen rəhan, ilat koatətapəh-ətapəh kəm ilat min məmə, “?Nəghatən u, nipətın naka? In tatən kəm itat məmə, ‘Otəsuwəhən onəsotəplanən io, məto uarisig, otəsuwəhən, nəpanotəplan min io.’ Kən in tən məmə, ‘Məto-inu io iakatuwin o Tata Uhgın.’

¹⁸ ?Nəghatən u, ‘otəsuwəhən’ nipətın naka? Kitat kotəruru nəghatən min əh in tatən.”

¹⁹ Kən Iesu tinitun rəkis məmə ilat kotolkeike məmə okotətapəh-in nat kit ron, kən in tən-ipən kəm ilat məmə, “?Tahro? Io emən məmə, ‘Otəsuwəhən itəmat nəsotəplanən io. Məto uarisig, təsuwəhən onəpanotəplan min io.’ ?Kən roiu nakotətapəh otəmat min o nipəti nəghatən u?

²⁰ Nipahrienən agın u iatən kəm itəmat məmə, itəmat nikitəmat otahmə, itəmat onəkotasək pik,* məto nətueintən, nikin otəgien. Itəmat onəkotəto tərət pik agın, məto nahməən rəhatəmat otəuhlin-pa e năgienən.†

²¹ Nian okəmə tinuəhkır məmə pətan kit otemək, kən in tatəto tərət, məto-inun tinol nian rəhan məmə otəto nahməən e nipətın. Məto uarisig, okəmə nətın tinaiir rəkis, kən in nikin təsəht minən nahməən əh. In nikin tətəgien pik məto-inu nətın tinaiir-pa e nətueintən.

Ş 16:7: Jon 14:16 * 16:7: Jon 7:39 † 16:9: Jon 15:22 ‡ 16:10: Aes 64:5; Mat 5:20; Rom 1:17; 3:21,22; 10:3; Fil 3:6-9; Taet 3:5; 1 Pita 3:18 § 16:11: Jon 12:31 * 16:12: Mak 4:33 † 16:13: Jon 14:17 ‡ 16:15: Jon 17:10 § 16:16: Jon 14:18 * 16:20: Mak 16:10 † 16:20: Jon 20:20

²² E nolən kitiah əm, roiu əh itəmat nakotəto tərət. Məto uarisig, kənu io ekəplan mīn itəmat. Kənu nikitəmat otagien otagien, okol etənim kit təsol mīnən itəmat nikitəmat tahmə mīn.

²³ O nian əh, itəmat onəsotətapəh-in mīnən nat kit ron io. Nipahrienən agin u iatən kəm itəmat məmə, okəmə itəmat nakotətapəh-in nat kit o Tata Uhgīn e nərgək, kən in otos-ipinə kəm itəmat.‡

²⁴ Mətoarus-pa u-roiu, itəmat nəsotətapəh-inən əh nat kit ron e nərgək. Otətapəh-in e nərgək, kən onəkotos, məmə nikitəmat otagien otagien mərioah.”§

Iesu tīnol win rəkis e natimnat mīn rəha nətueintən

²⁵ Kən Iesu tatəghat əh matuwīn matən məmə, “Io ematuəh nimaa nəghatən e natimnat mīn u, matən kəm itəmat.* Məto nian əh-ikīn tatuwa, itəm io ekəsuaḥ mīnən nimaa nəghatən lan, məto oekəghat-in rəhak Tata kəm itəmat e nolən kit itəm itəmat onəkotitun wīr in.

²⁶ E nian əh, itəmat onəkoteasiə-in natimnat kəm rəhak Tata e nərgək, məto io esənən məmə io ekuwīn e nərgitəmat measiə-in natimnat ron†

²⁷ məto-inu Tata Uhgīn, in əmun tolkeike pik itəmat. In tolkeike itəmat məto-inu itəmat nakotolkeike io, kən itəmat nəmotahatətə məmə io emisi-pən lan.

²⁸ Io emisi-pən o Tata Uhgīn, muwa e nətueintən u. Kənu roiu otəsuwəhən kən ekiet mīn e nətueintən u, mītəlig-pən mīn o Tata Uhgīn.”

²⁹ Kən netənim rəhan mīn koatən məmə, “!In un! !Roiu əh ik nəsuəḥ mīnən nimaa nəghatən! Ik nakatən ətuatip əm kəm itəmat.

³⁰ Roiu əh enotitun məmə okəmə suah kit təsətapəh-inən əh nat kit ron ik, məto ik nəkitun nuhalpīnən nəghatən mīn rafin itəm kəsətapəhinən əh. O nat u, tol kən itimat ekotitun məmə ik nəmisi-pən o Uhgīn.”

³¹ Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “?Nipahrienən, itəmat nakotahatətə lak u-roiu?‡

³² Itəmat otətəlig-in-tu, nian əh-ikīn tatuwa, nipahrienən məmə nian əh tīniet-arəpa rəkis, itəm netənim okotitəp itəmat rafin, nakotaiu atit, motuwīn imatəmat mīn ikīn, motapəs io, io pīsīn əm.§ Məto okol io esan pīsīn əmən, məto-inu nian rafin rəhak Tata tətətig itīmīlau mīn.*

³³ Io enəmən-iarəp rəkis natimnat mīn u kəm itəmat, məmə rəhatəmat nətəligən oteiuaiu məto-inu nəkotatig lak.† E nətueintən u, nahməən otepət otəmat,‡ məto sotəginən, motətul məha-məha,§ məto-inu io enol win rəkis e nəsanənən rəha nətueintən.”*

17

Iesu təməfak atip ron

¹ Nian Iesu təməghat rəkis, kən mətag-pər ilis e neai, kən matəfak matən məmə, “Tata, rəhak nian tīnuwa rəkis. Io iakolkeike məmə ik onakiləs-ipər nərgi Nətim, məmə in mīn otəpaniləs-ipər nərgəm,*

² məto-inu ik nəmos-ipən nəsanənən ne nepətən kəm in, məmə in otərəməərə e netənim rafin,† kən mītun mīn nos-ipənən nəmegəhən lilin kəm ilat mīn u, itəm ik nəmos-ipən ilat mīn kəm in.‡

‡ 16:23: Mat 7:7 § 16:24: Jon 15:7-8 * 16:25: Mat 13:34; Mak 4:33,34; Jon 10:6 † 16:26: Kitat kotitun nuwīnən o Uhgīn e nəfakən, tahmen əm e nisualkələḥ koatuwīn o rəhalat tata mīn itəm kotolkeike ilat. Iesu in tatəfak o nat kitiah əm, inun, məmə Uhgīn otəplan kitat məmə kotətuatip e nigəməmtin (Rom 8:34, Hip 7:24-25; 1 Jon 2:1-2). Kən tol nəhlan, kitat kotitun nuwīnən measiə-in natimnat o Uhgīn. ‡ 16:31: Jon 4:23 § 16:32: Sek 13:7; Mat 26:56; Mak 14:27 * 16:32: Jon 8:29 † 16:33: Jon 14:27 ‡ 16:33: Jon 15:18-21 § 16:33: Mak 13:9 * 16:33: Rom 8:37; 1 Jon 4:4; 5:4; Nol Əpən 2:7,11,17,26; 3:5,12,21; 21:7 * 17:1: Jon 12:23; 13:31,32 † 17:2: Dan 7:14; Mat 28:18; 1 Korin 15:27-28 ‡ 17:2: 17:24; Jon 6:37,39

³ Kæn nãmegãhæn lilin u, nĩpætĩn u mãmã netãmim okotĩtun ik, itãm ik ãm un ik Uhgĩn pahrien, § kæn motĩtun min Iesu Kristo u, ik nãmahl-ĩpa.*

⁴ Io ematilãs-ĩpãr nãrgãm e nãtueintãn u, † kæn enol rafin rãkis wãk itãm ik nãmos-ĩpa kãm io mãmã iakol. ‡

⁵ Tata, roiu ãh, tĩnol nian rãham mãmã onakos io ekĩmnã mãtatĩg kilau min ik. Lãs-ĩpãr io mos-ĩpa nepãtãn ãhag-ãhag kãm io, tahmen ãm mã inun, emos aupãn kilau min ik e nian nãtueintãn u tãmatĩkã ãh. §

Iesu tãmãfak o rãhan min

⁶ “Netãm min u itãm ik nãmos-ĩrãkis ilat o nãtueintãn mos-ĩpa ilat kãm io, io ematol ãp nãrgãm kãm ilat, mãmã ilat okotĩtun ik.* Aupãn, ilat rãham min netãmim, mãto roiu ik nãmãlãhãu-pãn ilat e nelmãk, mãmã ilat rãhak min netãmim. Ilat kãmõatãtãu-pãn rãham nãghatãn,

⁷ kæn roiu ãh, ilat kotĩtun mãmã, natĩmnat min u itãm ik nãmos-ĩpa kãm io, ilat koatĩsĩ-pãn ãm ron ik.

⁸ Ilat kotĩtun natĩmnat min u, mãto-inu ik nĩnãmãn-ĩpa rãkis nãghatãn kãm io, kæn io emãn-ĩpãn kãm ilat, kæn ilat koatos e nĩkilat. Kæn ilat motĩtun mãmã nĩpahrienãn agĩn mãmã io emĩsĩ-pĩnã ron ik, kæn moatahatãtã lak mãmã ik nãmahl-ĩpa io.

⁹ “Io iatãfak olat min u. Io esãfakãn o netãmim rãha nãtueintãn, iatãfak ãm o netãm min u itãm ik nãmos-ĩpa ilat kãm io, mãto-inun ilat u rãham min.

¹⁰ Netãm min u iatos, ilat rafin rãham, kãnu ilat rafin u itãm ik natos, ilat rãhak. † Kæn netãm min u, ik nãmol ilat mãmã nãmegãhæn rãhalat tatĩlãs-ĩpãr nãrgãk.

¹¹ Roiu ãh iakatuwa ron ik, kæn otãsuwãhãn io esatĩgãn u e nãtueintãn u. Mãto netãm min u, ilat okõtatĩg ãh e nãtueintãn u. Tata, ik nakãtuatĩp agĩn. Awi, nakaskãlim netãm min u kotãtig wĩr e nãsanãnãn rãha nãrgãm u itãm ik nãmos-ĩpa kãm io, mãmã ilat okõtatĩg kitĩãh ãm, tahmen mãmã inu, kilau min ik kitĩãh. ‡

¹² Nian io emãtatĩg itĩmat min ilat, kæn ematĩpal wĩr § olat, e nãsanãnãn rãha nãrgãm ãm itãm ik nãmos-ĩpa kãm io. Io ematehm wĩr ilat, esãĩroauinãn kit.* Kitĩãh ãm u itãm tãmãlue, inun itãm Uhgĩn otãkãĩke mãrãkĩn, † kãnu nat ãh otol nãhlan, mãmã otol nãghatãn rãha Naõa Rãha Uhgĩn otuwa mol nĩpahrienãn.

¹³ “Roiu ãh, iatuwa ron ik, mãto iatãn nãghatãn min u nian etãtig ãh e nãtueintãn, mãmã ilat min, nĩkilat otãgĩen otãgĩen, tahmen ãm mãmã io nĩkĩk tãtagĩen.

¹⁴ Io emãn-ĩarãp rãham nãghatãn min kãm ilat. Kæn tol nãhlan, netãmim rãha nãtueintãn u, kãsolkeĩkeãn ilat, koatãtãhau ilat, ‡ mãto-inun ilat sãnãmã netãmim rãha nãtueintãn, § tahmen ãm mãmã io sãnãmã etãmim rãha nãtueintãn.

¹⁵ Io esãtapãhãn ron ik mãmã onakos-ĩrãkis ilat e nãtueintãn u. Mãto ekõlkeĩke mãmã ik onakãhtõsig-in etãm rat u, Setãn, mãmã in otãsuwãmãn mãrãkĩn ilat. Ik onakĩpal wĩr* olat. †

¹⁶ Io, sãnãmã etãmim rãha nãtueintãn u. Kæn tol nãhlan, ilat min sãnãmã netãmim rãha nãtueintãn.

§ 17:3: Jon 17:25,26 * 17:3: Fil 3:8 † 17:4: Jon 13:31 ‡ 17:4: Jon 19:30 § 17:5: Jon 1:1-2; 8:58; 16:28; Fil 2:6-11 * 17:6: Jon 1:18 † 17:10: Jon 16:15 ‡ 17:11: Jon 17:21-23; Sam 133:1; Jon 10:30 § 17:12: “Ematĩpal wĩr,” nĩpætĩn u, ematehm wĩr mãmã nat kit tãsarãkĩnãn, mol protektem elat. * 17:12: Jon 6:39 † 17:12: Inu Jutas. Jon 6:70,71 ‡ 17:14: Jon 8:23; 15:19 § 17:14: 1 Pita 2:11 * 17:15: “Onakĩpal wĩr,” nĩpætĩn u, otehm wĩr mãmã nat kit tãsarãkĩnãn, mol protektem elat. † 17:15: Mat 24:24; Jon 8:44; 1 Pita 5:8

17 Rəham nəghatən in nıpahrienən rafin. Onəkol rəham nəghatən məmə in otol wək e nəmegəhən rəhalat məmə ilat netəmim pahrien rəham motasim motətuatıp.‡

18 Ik nəmahl-ıpa io, ekuwa e nətueintən u, § kən e nolən kitiəh əm, io enatahl-iarəp mın ilat, kotuwın e nətueintən.*

19 Kən io iatos-ıpınə atıp io məmə iakatasim o nolən nalpəkauən rəham, † məmə ekasitu e netəm mın u, məmə ilat mın okotasim motətuatıp, kən ilat netəmim pahrien rəham.‡

Iesu təməfak o netəm okəpanotahatətə lan

20 “Io esəfakən əm o netəm mın u, məto iatəfak mın o netəm mın u itəm okəpanotahatətə lak e nəghatən rəha netəm mın u.

21 Tata, io iatəfak olat, məmə ilat rafin okotuwa kitiəh əm, təhmen-pən əm məmə inun kilau kitiəh əm, kən iakətətig-pınə lam, kən ik nəkətətig lak. İatəfak məmə ilat okotuwa kitiəh əm kitat mın ik, məmə netəmim rəha nətueintən okotahatətə məmə ik nəmahl-ıpa io. §

22 Ik nınəmos-ıpa rəkis nepətən* kəm io, kən io iatawte-in kələh nepətən rəhak kəm ilat, məmə ilat okotuwa kitiəh əm təhmen əm məmə kilau kətioal kitiəh. †

23 İakətətig e nıkilat, kən ik nəkətətig lak. Tol nəhlan, iatəfak məmə, ilat okotuwa kitiəh əm e natımnat mın rafin məmə netəm mın u rəha nətueintən, ilat okotəplan motıtun məmə ik nəmahl-ıpa io, kən məmə ik nəmolkeike rəham netəmim‡ təhmen əm məmə inu, ik nəmolkeike mihin io.

24 “Tata, ik nəmos-ıpa ilat u e nelmək məmə ilat rəhak mın, kən io ekolkeike məmə ilat okotıtun nuwamən ikın-u itəm io mın ekuwın ikın, § məmə ilat okotəplan nepətən əhag-əhag rəhak* itəm io ekatos. Nepətən əhag-əhag u, ik nəmos-ıpa kəm io, məto-inu ik nəmolkeike io aupən ağın nian nətueintən u təmatikə əh. †

25 “Tata, ik nəkətuatıp ağın.‡ Netəmim rəha nətueintən u, ilat kotəruru ik, § məto io ekıtun ik. Kən netəm mın u rəhak mın, ilat kotıtun məmə ik nəmahl-ıpa io.

26 Io emol əp ik kəm ilat, məmə ilat okotıtun wır ik,* kənu io, oiakatəkəike matol əp ik nəhlan, məmə nolkeikeən rəham otınıp wır nıkilat, † kən məmə io atıp oiakətətig e nıkilat. Nolkeikeən u iakatəghat-in, in nolkeikeən rəham, təhmen mə inu ik nakolkeike mihin io.”‡

18

*Tikimır mın rəha İesu kəmotuwa motaskəlım in
(Mat 26:7-56; Mak 14:43-50;
Luk 21:47-53)*

‡ 17:17: Lev 11:44-45; Jon 15:3; 1 Pita 1:16 § 17:18: Jon 3:17 * 17:18: Jon 20:21; Mat 28:18-20
† 17:19: Mak 14:24; Luk 22:19; Jon 6:51; 1 Kor 11:24; Dut 15:19,21; Taetas 2:14; Hip 9:14 ‡ 17:19: Hip
10:10 § 17:21: Jon 3:17 * 17:22: Jon 1:14 † 17:22: Jon 14:20 ‡ 17:23: Jon 16:27 § 17:24: Jon
12:26 * 17:24: Netəm koatəfak koatehm nepətən rəha İesu məsın əm roiu, (Jon 1:14, 2 Kor 3:18). Məto
kitat kotıtun məmə okəmə otıtəlig-pa, kitat okotahmen lan, məto-inu e nian əh, okotəplan əsas rəhan
nepətən əhag-əhag e nıganəmtıtət (1 Jon 3:2). Nepətən əhag-əhag rəha İesu itəm rəhan netəmim mın ilat
okotəplan; inu, rəhan nepətən məmə in Uhgın, nepətən əhag-əhag əh itəm in təmos aupən nətueintən
təpanatıp. † 17:24: Jon 1:1-3; 1:14; 1 Pita 1:20 ‡ 17:25: Sam 119:137; Rom 3:26 § 17:25: Jon
15:21; 16:3 * 17:26: Jon 17:6 † 17:26: E ves u, nıpətın kəiu. Kitiəh, İesu tatəfak məmə Tata Uhgın
otolkeike rəhan mın netəmim, təhmen əm məmə in tatolkeike İesu. Məto in tatəfak mın məmə rəhan
netəmim mın okotolkeike ilat mın təhmen əm məmə Tata Uhgın in tatolkeike İesu. ‡ 17:26: Jon 15:9;
Rom 5:5

1 Nian Iesu tēmaupən mēfak, kāmōtiet e taon u, kən moteguāfimin-pən entənīpən-pən e noanapinat kit, nērgin un, Ketron. Kən ikīn əh, kāmahwīnu kit ikīn. Kən Iesu ne rəhan netāmim mīn kāmōtuwīn e nīki nig mīn əh.

2 Kən Jutas u, etəm u uarisig in otəpanegəhan-in Iesu kəm rəhan tikimīr mīn, in tīnītun rəkis ikīn əh, mətō-inu nian neen, Iesu ne rəhan mīn netāmim ilat koatuāfimin ilat mīn ikīn.*

3 Kən pris asol mīn ne Farisi mīn kāmōtahl-ipən mopael mīn itəm koatətul o Nīmə Rəha Uhgīn kotuwa motehm Jutas. Kən Jutas tāmīt netəm mīn əh ilat mopael mīn neen rəha netəm Rom, mit ilat motuwīn e nīki nig olif əh. Ilat koatəmīk noanisīə, ne lait mīn, ne natimnat rəha nəluginən.†

4 Iesu tīnāmītun rəkis mēmə natimnat mīn u, in otuwa tol nulan, mətō in tāmaliwək muwīn olat, kən mətəpəh olat mēmə, “?Itəmat noategəs-in pah un?”

5 Ilat kāmōtən-ipən kəm in mēmə, “Etəm Nasaret kit, nērgin u Iesu.” Kən in tən-ipən kəm ilat mēmə, “Io u inu.”‡ § (Kən Jutas, suah u itəm təmegəhan-in-pən Iesu e nelmlat, in tatətul ilat mīn.)

6 Kən nian Iesu tāmən mēmə, “Io u inu,” ilat kāmōtani mēntaalat motitəlig, moteiuaiu motorin ilat e nisip.*

7 Kən Iesu tatīg mətəpəh mīn olat mēmə, “?Itəmat nakotegəs-in pah un?” Kən ilat kotəmə, “Etəm Nasaret kit, nērgin u Iesu.”

8 Kən Iesu tən-ipən mēmə, “Enən-ipinə rəkis kəm itəmat mēmə, ‘Io u inu.’† ‡ Okəmə itəmat nakoategəs-in io, kən təwir mēmə nakotəpəs netāmim mīn u, koatuwīn latuənu.”

9 In tāmən nəhlan mēmə nəghatən u itəm in tīnāmən rəkis in otol nīpahrienən. Nəghatən u tāmən mēmə, “Tata, netəm mīn u itəm nāmələhəupən ilat e nelmək, okol esaiiroauinən kit.”§

10 Saimon Pita təmatiləs rəhan kit nisa rəha nəluginən. Kən əmun, in tāmīuw-iarəp rəhan nisa, mətə rəkis matelgi slef kit rəha pris asol agin, matəlgin matip. Nərgi suah un, Malkas.

11 Mətō Iesu tən-ipən kəm Pita mēmə, “Aii-pən rəham nisa u e rəhan sipa. Ik onəkəike mītun mēmə nahmən u rəhak,* itəm Tata Uhgīn in təmos-īpa kəm io, kən io ekəike mətəlīg-in əm, mol.”†

Ilat kāmōtiləs Iesu motuwīn tətul aupən e niganəmti Anas

(Mat 26:57-58; Mak 14:53-54;

Luk 22:54)

12 Kən mopael mīn rəha netəm Rom ne etəm-iasol rəhalat, ne mopael mīn rəha netəm Isrel, kāmōtaskəlīm Iesu, kən motəlīs ətain nelmīn.

13 Kən kāmōtaupən motiləs in motuwīn tətul e niganəmti Anas. Anas un, in etəmaa Kaeafas. Kaeafas un, in pris asol agin e nup əh.‡

* **18:2:** Luk 21:37; 22:39 † **18:3:** Wək 1:16 ‡ **18:5:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. § **18:5:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 * **18:6:** Nol Əpən 1:17 † **18:8:** “Io u inu” - Əplan-tu futnot e Jon 4:26. ‡ **18:8:** Jon 6:20; 8:24,28,58; 13:19; 8:6,8 § **18:9:** Jon 6:39; 10:28; 17:12 * **18:11:** Nian Iesu tāmə, “Ik onəkəike mītun mēmə nahmən u rəhak,” nəghatən Kris ətuatip tatən mēmə, “?Oesənīm-pənən e panikin u itəm rəhak Tata otos-īpa kəm io?” E nəghatən Kris, “oekənīm e panikin” in nīmāə nəghatən, nīpətīn u, mēmə Iesu tategəhan-in mēmə in otos nahmən u itəm otuwa ron nian Uhgīn otol nalpīnən kəm in o nolən rat mīn rəha netāmim rafin. † **18:11:** Mat 20:22 ‡ **18:13:** E nian rəha Oltesteman, katos-īpər pris asol agin mīn kotətul mətəarus nian ilat okoatimīs. Mətō e nian Jon təmətə naoa u lan, netəm Rom kāmōtəuhlin nətəlīgən əh, motol mēmə etəm tatol pris asol agin, okəike katiləs-īpər nītāin, mēmə suah kit in otəsərəmərəən nian təfəməh. E nup 6 AD, netəm Rom kāmōtos-īpər Anas mēmə in otuwa pris asol agin, kənu e nup 15 AD, kāmōtiləs-īəhau in e rəhan wək, kən motiləs-īpər Kaiəfəs mēmə tatos nāmeen. Mətō Anas in tatos əh nərəmərəən e nətəlīgən rəha netəm Isrel, kən netəm Isrel koatən əh mēmə in pris asol agin.

14 Kæn Kaeafas u inu, in aupæn tæmæn kæm netæm-iasol ræha netæm Isrel mæmæ tæwîr pik mæmæ etæmim kitîæh æm otîmîs o netæmim, taprækis-in mæmæ netæmim rafin okotîmîs. §

Pita tæmæn mæmæ in

tæruru Iesu

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Kæn Saimon Pita ne etæmim kit mîn ræha Iesu, ilau kæmiauarisig-in Iesu. Etæmim u kit mîn ræha Iesu, pris asol agîn in titun wîr. Tol næhlan, in tæmætæupæn Iesu, mian æpæh imæ e iat ræha nimæ ræha pris asol agîn un.

16 Mæto Pita in tæmatætul æm e ket. Kæn etæmim kit mîn u ræha Iesu, itæm pris asol agîn titun wîr, in tæmîet muwa ihluæ, kæn mæn-ipæn kæm pætan u itæm tatætul o ket. Kæn in tæmit Pita mian imæ.

17 Kæn æmun, pætan un itæm tatætul o ket, tæmæplan Pita kæn tætapæh ron mæmæ, “?Ei, ik mîn un etæmim ræha suah æh?”

Mæto Pita tæmæ, “Kæpæ, sænæmæ io ræhan etæmim.”

18 Kæn e nian æh, in nian ræha nætæpæn, kæn iolwæk mîn ræha pris asol agîn, ne mopael mîn, ilat kæmotasiepæn e noanæmkilip e nigæm, kæn moatætul titælau in, moatæto. Kæn Pita mîn, in tæmuwîn motætul, moatæto nigæm.

Pris asol agîn tæmæghat

kæm Iesu

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Kæn pris asol agîn tatætapæh-in natîmnat mîn o Iesu. Tatætapæh o netæmim mîn ræhan ne næghatæn mîn ræhan itæm tæmatæn matægætun ilat lan.*

20 Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Io ematæn ræhak næghatæn mîn e nigænæmtî netæmim. Nian rafin, iatægætun netæmim lan, æpæh e nimæ mîn ræha nuæfiminæn, kæn æpæh e Nimæ Ræha Uhgîn, itæm netæm Isrel koatæpælæh ikin nian rafin. Io esæhluaig-inæn ræhak næghatæn mîn.

21 ?Tæhrol nakætapæh-in nulan kæm io? Tæwîr mæ nakuwîn mætapæh o netæm kæmoatæto ræhak næghatæn mîn. Tæwîr nakuwîn mætapæh o næghatæn mîn un emæn-ipæn kæm ilat. Ilat kotitun wîr natîmnat mîn u itæm ematæn.”

22 Nian Iesu tæmatæn næghatæn æh, kæn mopael kit itæm in tatætul e Nimæ Ræha Uhgîn, in tatætul æh-ikin, tæmem nikapîn, kæn mæmæ, “?Nakatæn nulan e pris asol agîn o naka?”

23 Kæn Iesu tæn-ipæn kæm in mæmæ, “Okæmæ emæn næghatæn neen itæm tæsætuatipæn, tæwîr mæmæ onakæn-iaræp. ?Mæto okæmæ ræhak næghatæn mîn kotætuatip æm, tæhrol nakatem io?”

24 Kæn æmun Anas tahl-ipæn Iesu tuwîn o pris asol agîn u Kaeafas. Kæn tatæmik mætmætig æm nol itæm kæmælis lan.

Pita tînæn mîn mæmæ

tæruru Iesu

(Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Kæn Saimon Pita tætul æh matæto nigæm. Kæn koatætapæh ron mæmæ, “?Ei, ik mîn un, ik etæmim ræha suah æh?” Mæto Pita tæmæ, “Kæpæ, sænæmæ io ræhan etæmim.”

§ 18:14: Jon 11:49-51 * 18:19: Nat ænnapîn mæmæ Kaiæfæs in pris asol agîn e nup æh (ves 13), mæto Anas in tatos æh nepætæn ræha pris asol agîn kit, mæto-inu in pris asol agîn aupæn ikin. Kæn ves u tatæghat-in Anas. (Jon 18:24; Luk 3:2; Wæk 4:5-6).

²⁶ Kən əmun, iolwək kit rəha pris asol aġin, in noanol kit rəha suah u Pita tāmətatiṗ matəlġin aupən, in tāmən məmə, “?Nikik təht məmə eməplan ik itəmat min əpəh e niki nahwīnuən, o kəpə?”

²⁷ Məto Pita tāmə, “Kəpə. Sənəmə io.”

Kən roiu aġin-əh min, mənig kit timnən.†

Iesu in tāmətul aupən e niġanəmti Pailat

(*Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5;*

Luk 23:1-5)

²⁸ Kən laulaugīn aġin-əh, kəmotiləs Iesu motiet e nimə rəha Kaeafas, motuwīn e nimə rəha Pailat. Pailat in etəm Rom, məto in tatos nərəmərəən asol Isrel. Netəm Isrel koatos nətuakəmən kit rəhalat, ilat kəsotuwīnən e nimə rəha etəm ik pīsīn kit. Okəmə okotuwīn imə, kən ilat koatən məmə ilat kotamkimik e niġanəmti Uhgīn, kən ilat okol kəsotunən nagwənən rəha lafet rəha Nuhagego-inən.‡

²⁹ O nətuakəmən u rəhalat, tol kən Pailat in tāmiet e rəhan nimə, muwa ihluə mə otəplan ilat. Kən in tāmətəpəh məmə, “?Nipəġnəmti naka un itəmat noatehm-pən e suah u?”

³⁰ Kən ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “Okəmə suah u in təsətgəhlən lou, okol esotiləsən in motuwa kəm ik.”

³¹ Kən Pailat tən-ipən kəm ilat məmə, “Təwīr məmə itəmat onəkotiləs in motuwīn, kən itəmat motakil, tətəu-pən lou min rəhatəmat.”

Məto ilat kotən-ipən kəm in məmə, “Məto netəm Rom əm ilat kotegəhan-in məmə kitun nohamnuən etəmim.”

³² Iesu təmatən aupən məmə in otimis nəhlan, § kən natimnat min u kəmol məmə nəghatən min u rəhan okotuwə motol nipahrienən.

³³ Kən əmun Pailat tuwīn min imə, kən maun-in Iesu tuwa mətul aupən-in niġanəmtin, kən tətəpəh ron məmə, “?Təhrol? ?Ik kig rəha netəm Isrel?”*

³⁴ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “?Ik atip əm nakatətəpəh nulan, o ik nakatətəpəh məto-inu netəmim koatən-ipinə io kəm ik?”

³⁵ Kən Pailat tən-ipən məmə, “?Təhrol? ?Ik nikim təht mə io etəm Isrel kit? Netəmim imam ikīn əm ne pris asol min rəham, ilat kəmotegəhan-in-pa ik e nelmək. ?Ik nəmol nat naka?”

³⁶ Kən Iesu tāmə, “Io, esolən kig rəha nətueintən u. Okəmə io kig kit tahmen e kig min rəha nətueintən u, kən rəhak netəmim min okotəmou, motoh netəm min un itəm kotolkeike məmə okotos-ipən io e nelmi netəm-iasol rəha netəm Isrel. Məto io sənəmə kig kit rəha nətueintən u.”†

³⁷ Kən Pailat tətəpəh ron məmə, “?Məto nipahrienən məmə ik kig kit?”

Kən Iesu tāmə, “Ik nəmən məmə io kig kit. Io emaiir-pa e nətueintən u o nat kitiah əm, məmə ekatətul-arəp matən-iarəp nipahrienən.‡ Kən etəmim itəm nikin tagien məmə otətəu-pən nipahrienən, kən in tatətəlig-in rəhak nəghatən.”§

³⁸ Məto Pailat tən-ipən kəm in məmə, “?Naka un, nipahrienən?”

Pailat təkakil məmə Iesu in təike mīmīs

(*Mat 27:15-31; Mak 15:6-20;*

Luk 23:13-25)

† **18:27:** Jon 13:38 ‡ **18:28:** Jon 11:55 § **18:32:** Iesu tāmən məmə in otimis e niġ kəməluau (*Mat 20:19; 26:2; Jon 3:14; 8:28; 12:32-33*). Kən netəm Rom, ilat koatohamnu netəm koatol nəratən, moatətu-pər ilat e niġ kəluau. Məto netəm Rom kəsotegəhan-inən məmə netəm Isrel, ilat kotol mihin.

* **18:33:** Mat 2:2; Luk 23:2-3 † **18:36:** Luk 17:21; Jon 6:51 ‡ **18:37:** Jon 3:32 § **18:37:** Jon 8:47

Kən Pailat tāmiet mīn muwīn mehm netəm-iasol mīn rəha netəm Isrel, mən-
ipən kəm ilat məmə, “Io esəplanən nolən rat kit ne e suah u, itəm tatən məmə
suah u təmərəkīn lou.*

³⁹ Meto e nolən rəhatəmat, e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən, nian rafin
iatikis suah kit mahl-iarəpən e kalapus. ?Kən təhrol? ?Itəmat nakotolkeike
məmə io ekegəhan-in kən mīkis kig rəha netəm Isrel?”

⁴⁰ Kən ilat kotagət əfəməh motən məmə, “!Kəpə! !Itimat ekotapəs suah
un, ekototolkeike Parapas!” Parapas un, in iakləh kit, kən in təmatəluagin
matohamnu itəm məmə otəhg-iarəp kapman rəha Rom.†

19

¹ Kən Pailat təmos-ipən Iesu e nelmī rəhan mopael mīn, kən ilat kəmotalis-
alis.*

² Kən kəmotəmīk nol itəm tol nihlən-nihlən, motol hat lan, tahmen e hat rəha
kig, kən motəfauin-pən e rəhn-kapə. Kən motuwīn-in-pən kot əfəməh kit kəm
in, tol nəguī-naris lan, tahmen e kot rəha kig.

³ Kən ilat motuwa ron, moatol mīləh lan, kən moatən məmə, “Ik u inu, kig
rəha netəm Isrel. Itimat ekotos-ipən nisīaiiən kəm ik.” Kən ilat moatem-pən
əm nīkapīn.

⁴ Kən Pailat tiet mīn muwīn ihluə, kən matən-ipən kəm netəmim məmə, “Ei,
netəmim. Io ekahl-iarəp mīn suah u tuwa ihluə, məmə itəmat onəkotəplan-tu
məmə io esəhmən nolən rat lan ne.”

⁵ Kən Iesu tāmiet mīn muwa ihluə. In tatəfauin hat u itəm kəmol e nol itəm
tol nihlən-nihlən, tahmen e hat rəha kig, kən matuwīn e kot əfəməh tol nəguī-
naris, tahmen e kot rəha kig, kən Pailat tən-ipən kəm ilat məmə, “!Netəmim!
!Otəplan-tu! !Suah u inu!”

⁶ Məto nian pris asol mīn ne mopael mīn itəm koatehm Nīmə Rəha
Uhgīn kəmotəplan, ilat kəmotagət əfəməh moatən məmə, “!Okəht-ipən e nīg
kəməluau! !Okəht-ipən e nīg kəməluau!”†

Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəla, itəmat pīsīn əm, otīləs motuwīn,
motəht-ipən in e nīg kəməluau. Məto io esəplanən nolən rat kit ne lan.”

⁷ Məto ilat kotəmə, “Rəhatimat kit əh-ikīn lou tatən məmə in otəkəike mīmīs,
məto-inu in tatən məmə in Nətī Uhgīn.”‡

⁸ Kən nian Pailat təməto nəghatən u, in təməgīn pik təhmīn mīn.

⁹ Kən in təmatīg muwīn mīn imə, mətəpəh o Iesu məmə, “?Ik etəm hiə?”§

Məto Iesu təsuhəlpīnən rəhan nəghatən.

¹⁰ Kən Pailat tən-ipən kəm in məmə, “?Təhrol nəsən-ipamən kəm io? ?
Ik nəsitunən məmə io iatos nəsanənən məmə ekahl-iarəp ik, kən matos mīn
nəsanənən məmə okəht-ipən ik e nīg kəməluau?”

¹¹ Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Okəmə Uhgīn təməsələn nat u, okol ik
onəsos agīn-əhən nəsanənən məmə onakakil io.* Tol nəhlan, nolən rat rəha
suah un itəm təmos-ipīnə io e nelməm, in tərət maprəkīs-in rəham.”†

¹² Kən tətoun e nian əh, Pailat təmolkeike məmə otīkis Iesu. Məto netəm-
iasol mīn rəha netəm Isrel koatagət əfəməh moatən məmə, “Okəmə nakikis
suah u mahl-iarəp, kən ik sənəmə etəmim rəha Sisa. Etəmim u itəm tatən
məmə in kig, in tikimīr rəha Sisa.”

* **18:38:** Luk 23:4 † **18:40:** Wək 3:14 * **19:1:** Aes 50:6; 53:5 † **19:6:** Wək 3:13 ‡ **19:7:** Lev 24:16;
Mat 26:63-66; Jon 5:18; 10:33 § **19:9:** Pailat təməpəh nəhlan o nītunən məmə okəmə naka Iesu in
uhgīn əkəku kit, o okəm-naka nīkin tataht məmə Iesu in etəm e nəptən pīsīn kit kən etəm pīsīn kit in otakil
nolən rəhan (Luk 23:6-7). Iesu tīnuhəlpīn rəkīs rəhan nəghatən, məto Pailat təməsənən nīpahriənən lan
(Jon 18:36-38a; Aes 53:7). * **19:11:** Rom 13:1 † **19:11:** Jon 18:30; Wək 3:13

¹³ Kən nian Pailat təməto nəghatən u, kən təmit Iesu muwa min ihluə. Kən in təmuwīn e ikin kit, nərgin un, Lou Kəpiel Epin-Epin, e nəghatən Isrel, in Kapata,‡ kən matəpələh-pər jea rəha nakilən.

¹⁴ Tinuəkir mitgar tətul e tina, e nian ətuatip rəha nol əpen-əpenəən o nolən lafet rəha Nuhagego-inən.

Kən Pailat tən-ipən kəm netəm Isrel məmə, “!Ei netəm min əpə! !Otəplan-tu! !Suah u in kig rəhatəmat!”§

¹⁵ Məto ilat kəmotagət əfəmäh, motən məmə, “!Ohamnu! !Ohamnu! !Əht-ipən e nig kəməluau!”

Kən Pailat təmən-ipən kəm ilat məmə, “?Itəmat nakotolkeike mə io ekəht-ipən kig rəhatəmat e nig kəməluau?” Məto pris asol min kotəmə, “!Sisa əm un, in rəhatimat kig!”

¹⁶ Kən Pailat təmegəhan-in-pən Iesu tuwīn e nelmilat, məmə mopael min rəha Rom okotuwīn motəht-ipən e nig kəməluau.

Mopael min kəmotətu-pər Iesu e nig kəməluau
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32;
Luk 23:26-43)

Kən ilat kəmotiləs Iesu motuwīn.

¹⁷ In tatiləs nig kəməluau rəhan,* matiet matuwīn ikin kit min, nərgin un, Kolkota e nəghatən rəha netəm Isrel. Nipətīn u, “Louipil-uipil.” ¹⁸ Kən ikin əh, kəmotəht-ipən Iesu e nig kəməluau. Kən kəmotatig motəht-ipən min etəmim kəiu, kit e nikalīn matip, kit e nikalīn mol, kən Iesu in tatakul ilugin elau.

¹⁹ Kən Pailat təmən kəte rəkis nəghatən kit, kiləs kan kəht-ipən e rəhn-kapə nig kəməluau. Nəghatən u tatən məmə, IESU, ETƏM NASARET, KIG RƏHA NETƏM ISREL.†

²⁰ Kən netəm Isrel tepət, ilat kotafin nəghatən u, məto-inu ikin əh kəmotəht-ipən Iesu ikin, in iuəhkir əm o taon.‡ Kən nəghatən u, kəməte rəkis e nəghatən rəha netəm Isrel, ne nəghatən rəha netəm Rom, ne nəghatən rəha netəm Kris.

²¹ Kən pris asol min rəha netəm Isrel, kəmotuwīn motən-ipən kəm Pailat məmə, “Onəkəsəteən məmə, ‘Kig rəha netəm Isrel.’ Təwīr mə onakəte ilə məmə, ‘Suah u in tatən məmə in kig rəha netəm Isrel.’ ”§

²² Məto Pailat təmə, “Nat itəm eməte, eməte.”

Mopael min kəmotoor natimnat rəha Iesu

²³ Kən nian mopael min kəmotəht-ipən rəkis Iesu e nig kəməluau, kən motəmik rəhan natimnat, kən kəmotoor ilat nəmtin kuwit, məto-inun mopael min ilat kuwit. Məto kot əfəmäh rəhan, etəmim itəm in təmol niməhan, in təmisilpīn-ilpīnən niməhan lan, in təmol apiəpiə əm niməhan əh.

²⁴ Kən mopael min u kinotən-ən kəm ilat min məmə, “Ei, təsəwīrən məmə okotearəsin nat u. Təwīr məmə okotatipin əm tais ron. Kən etəm tatol win lan, in titol rəhan u kot.” Nat u təmiet məmə otol nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgīn tuwa mol nipahrienən, u təmən məmə,

“Ilat kəmotəmki-rəkis rəhak natimnat. Ilat kəmotoor elat min.

Kən ilat kəmotatipin tais məmə otəgətun məmə pah otos natimnat min əh.”*

Kən tol nəhlan, mopael min kəmotol mihin pahrien.†

Iesu ne rəhan Mama

‡ **19:13:** Kapata in ikin kit kəməlin kəpiel itəm tepin-epin min ikin, kol tahmen əm e simen itəm kəməhləkīn. § **19:14:** Jon 19:19,21-22 * **19:17:** Luk 14:27 † **19:19:** Jon 19:14,21 ‡ **19:20:** Hip 13:12 § **19:21:** Jon 19:14 * **19:24:** Sam 22:18 † **19:24:** Jon 19:28,36,37

²⁵ Kən iuəhkir əm o nig kəməluau rəha Iesu, nipitan kuwit kəmoatətul əh-ikin. Mama rəha Iesu, ne pia rəhan mama, ne Meri kit min, pətan rəha Klopas, kən iahunin kit min Meri pətan Maktala.‡

²⁶ Kən nian Iesu təməplan rəhan mama ne suah un itəm in tolkeike pik§ katuətul e nikalin, kən tən-ipən kəm rəhan mama məmə, “!Pətan, nətim un!”

²⁷ Kən mən-ipən kəm suah u məmə, “Ik rəham u mama.” Kən tətoun e nian əh, suah u təmit pətan un mian iman ikin, kən in təmatehm wir in, tahmen e rəhan mama ətuatip.

Iesu tinimis
(*Mat 27:45-56; Mak 14:33-41;*
Luk 23:44-49)

²⁸ Kən uarisig lan, Iesu təmitun məmə wək min itəm in təmuwa məmə otol, tinol namnun rəkis.* Kən o nolən nəghatən min e Naoa Rəha Uhgın tuwa mol nipahrienən lan, in təmən məmə, “Enoaəa.”†

²⁹ Kən pesin əkəku kit əh-ikin tatəpələh, kəmiuw-pən wain lan u tagın. Kən ilat kəmotiləs nat kit tame-ame tahmen e katən, kən moteer-pən e wain un, kən motatu-pən e nelmi nig katən mə hisop, kən motiləs-ipər tuwin iuəhkir o nohli Iesu, məmə otırım.

³⁰ Kən nian in təmənım wain u məsin, kən məmə, “!Natimnat rafin tinol namnun!”‡

Kən təmətag-iəhau, megəhan-in-pən rəhan namegən tiet, kən mımıs.

Suah kit təmaru nikali Iesu

³¹ Nian əh rəha nol əpen-əpenəən, məto-inu okən lawigin un, nian rəha Sapat. (Kən Sapat u, in Sapat keike kit.)§ Kən netəm-iasol rəha netəm Isrel kəsotolkeikeən məmə nipəti suah miləhal əh okətəhaləkul e nig kəməluau mətoarus-pən nian əh. Kən o nat əh, ilat kəmotuwın motətapəh o Pailat məmə otahl-ipa rəhan min netəmim, kotuwın, motətgəhl nelkiləhal, pəs iləhal kəhalimis uəhai əm. Kənu ilat kotiləs-irəkis nipətiləhal.

³² Kən mopael min kəmotaupən motətgəhl nelki suah mil un kəiu itəm kəmotəht-ipən ilau e nig kəməluau iləhal Iesu.

³³ Məto nian kəmotuwa o Iesu, motəplan məmə in tinimis rəkis. Kən əmun, ilat kəsotətgəhlən nelkin.

³⁴ Kən mopael kit təmaru əm nikalin e rəhan niro,* kən roiu agin-əh, nita ne nəhau kəmuaiəh ahmen-ahmen əm, mətuatite e nipətin.†

³⁵ (Kən suah kit əh-ikin tatətul,‡ in təmehm natimnat min u e niganəmtin. Kən nəghatən min rəha suah u, in tətəuətup, kən in titun məmə in tatən pahrien. Kən in tatən-iarəp məmə itəmat min onəkotitun motəhatətə lan.)

³⁶ Natimnat min u kəmotuwa məmə okotol nəghatən e Naoa Rəha Uhgın tuwa mol nipahrienən lan,§ u tatən məmə, “Okol nikilikilin kit təsitəgıtən.”*

³⁷ Kən nəghatən kit min e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Ilat okotəplan suah u itəm kəmotaru.”†

Josep ne Nikotimas, ilau kəmiatənim Iesu

‡ **19:25:** Luk 8:2; Jon 20:1,18 § **19:26:** Jon tatən atip əm in məmə, “suah un itəm in tolkeike pik” (Jon 13:23). * **19:28:** Jon 17:4 † **19:28:** Sam 69:21; Jon 19:29 ‡ **19:30:** Luk 12:50; Jon 4:34; 17:4

§ **19:31:** Sapat u, in Sapat keike kit, məto-inu təmuwa ətuatip e nian rəha lafet rəha Nuhagego-inən.

* **19:34:** Sek 12:10; Nol Əpən 1:7 † **19:34:** 1 Jon 5:6-8 ‡ **19:35:** Aposol Jon itəm təməte naoa u, in tatəghat-in atip əm in e ves 35 (Jon 19:26; 21:24). § **19:36:** Jon 19: 24,28,37 * **19:36:** Iesu in tahmen e Nəti Sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən kən nitan otosmegəh netəmim rəha Uhgın. (Jon 1:29; 1 Kor 5:7; 1 Pita 1:19). Tahmen məmə kəməsətgəhlən nikilkili nenəti sipsip min itəm katoh e lafet rəha Nuhagego-inən (Eks 12:46; Nam 9:12), e nolən kitiəh əm, nikilkili Iesu kit, təməsitəgıtən. Sam 34:20.

† **19:37:** Sek 12:10; Nol Əpən 1:7

³⁸ Kæn uarisig e natimnat min u, etam Aramatia kit, nærgin u, Josep. Josep u, in etamim kit ræha Iesu, mæto tatæhluaig-in nat u, mæto-inun tatægin netæmiasol ræha netam Isrel.‡ In tæmuwin mæplan Pailat, kæn tætapæh ron mæmæ otegæhan-in pæs tilæs-irækis nipæti Iesu. Kæn æmun, Pailat tæmegæhan-in, kæn in tæmuwin milæs-irækis.

³⁹ Kæn Nikotimas, u aupæn in tæmuwin mæplan Iesu lapin,§ in tæmuwin ilau Josep. In tatitol kætım kit, tæmærioah e nat pien-pien min u mir ne alos. Kætım u tæfigæm tahmen e tate kilo.

⁴⁰ Kæn ilau kæmialæs-irækis nipæti Iesu, mualpin e nimæhan wir kit, nærgin u linen. Kæn ilau kæmioal-pæn mir ne alos e nimæhan u, tahmen ætuatip æm mæ inun netam Isrel kotalpin mihin nipæti etamim, moatitænım.

⁴¹ Kæn ikin æh kæmæht-ipæn Iesu ikin e nig kæmæluau, kæmahwinu ikin, kæn e ikin æh, nipæg kæpiel kit æh-ikin, itæm katitænım itæm ikin. Kæn ikin æh, kæsitænım-pænæn æh suah kit ikin.

⁴² Kæn ilau kæmuælæhæu-pæn nipæti Iesu e nipæg kæpiel u, mæto-inu nian æh in nian ræha netam Isrel koatol æpen-æpenæ lan o Sapat,* kæn nipæg kæpiel itæm katitænım itæm ikin, in iuæhkir æm.

20

Iesu tinæmegæh min

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8;

Luk 24:1-12)

¹ E Sante, laulaugin agin, titapinæp-æpinæp æh, Meri u pætan Maktala,* tæmuwin e nipæg kæpiel, kæn mæplan mæmæ kæpiel asol itæm kæmahtosig-in nipæg kæpiel lan, in kæmahwin rækis.

² Tol næhlan, kæn in tæmaiu mitælig muwin o Saimon Pita ne etamim u kit min ræha Iesu, u Iesu tolkeike pik, kæn mæn-ipæn kæm ilau mæmæ, “Ilat kæmotilæs-irækis nipæti Iæramæra æpæh e nipæg kæpiel. Kæn ekotærruru mæmæ kæmotælæhæu hiæ nipætin.”

³ Kæn Pita ne etamim kit min u ræha Iesu, kæmiaiet mætian mæmæ okuæplan nipæg æh.

⁴ Kæmuaiu æsanæn mian, mæto suah u kit in tæmaiu maupæn maprækis-in Pita, maupæn muwin æpæh nipæg u ikin.

⁵ Kæn in tæmæmæhl-æmæhl mætag-pæn æpæh imæ, kæn mæplan nimæhan wir u linen tatæmæhl, mæto in tæmæsuwinæn imæ. ⁶ Kæn Saimon Pita in tæmiet-aræpa min, kæn megupæn uæhai æm imæ e nipæg kæpiel u, kæn tæmæplan nimæhan u koatæmæhl,

⁷ kæn mæplan min nimæhan u kæmotalpin ræhn-kapæ Iesu lan aupæn. Nimæhan u, in tæsamæhl-pænæn ilat nimæhan min un neen, mæto in kæmaiu-aiu wir kæælæhæu pisin.

⁸ Etamim u ræha Iesu itæm tæmaupæn, in min tæmuwin imæ e nipæg kæpiel, kæn in tæmæplan natimnat min u, kæn in tæmatahatætæ mæmæ Iesu tinæmegæh min.

⁹ (Naoa Ræha Uhgın tatæn mæmæ Iesu otækæike mæmegæh min e nimisæn, mæto ilat kæsotitun wiræn æh næghatæn æh.)†

Meri u pætan Maktala in tæmæplan Iesu

(Mak 16:9-11)

¹⁰ Kæn etamim mil un ræha Iesu kæmiatælig mætian imælau ikin,

¹¹ mæto Meri in tatætul iuæhkir e nipæg kæpiel u mætasæk. Kæn nian in tæmætasæk æh, kæn mæmæhl-æmæhl mætuag-pæn æpæh e nipæg.

‡ 19:38: Jon 7:13 § 19:39: Jon 3:1-2; 7:50 * 19:42: Əplan-tu futnot e 19:31. * 20:1: Luk 8:2; Jon 19:25 † 20:9: Sam 16:10; Aes 53:11; Luk 24:25-27,46; Jon 2:22; Wæk 2:24-28

¹² Kən əmun təməplan nagelo kəiu əpəh imə. Natimnat rəhalau in tərūən tərūən. Ilau katuəpələh u ikin-u kəmələhəu-pən Iesu ikin. Kitiəh tatəpələh e nəme rəhn-kapə, kən kitiəh e nəme nelkin.

¹³ Kən ilau kəmuətapəh ron məmə, “Pətan. ?Ik natasək o naka?” Kən in təmən-ipən kəm ilau məmə, “Ilat kəmotiləs-irəkis nīpəti Iərəməərə rəhak, kən ekəruru məmə kəmotələhəu-pən hiə.”

¹⁴ Nian in tinən rəkis nəghatən u, kən meirair, kən təməplan Iesu tatətul əm u ikin-un, mətə in təruru məmə Iesu.

¹⁵ Kən Iesu təmətapəh ron məmə, “Pətan. ?Nakətasək o naka? ?Ik nategəs-in pah?” Mətə pətan u, nīkin təht məmə okəmə naka suah u itəm tatitasilin nahwīnuən, kən in təmən-ipən kəm in məmə, “Etəm-iasol, okəmə ik nəmīləs-irəkis nīpətin, kən mələhəu-pən əh kit, awi, ən-ipa-tu kəm io, pəs io ekuwīn mīləs.”

¹⁶ Kən Iesu tən-ipən məmə, “Meri.” Kən Meri təmeirair, mətəg-pən məplan, kən məmə, “!Raponi!” (Inu nəghatən rəha netəm Isrel u, nīpətin təmə, “Rəhak ləgətun.”)

¹⁷ Kən Iesu təmən-ipən kəm in məmə, “Saskəlīmən io, mətə-inu io esuwīnən əh əpəh ilis o rəhak Tata. Mətə ik, uwīn, mehm piak mīn kən mən-ipən kəm ilat məmə io enatitəlig-pən ilis o rəhak Tata, kən in mīn rəhatəmat Tata. In Uhgīn rəhak, kən in Uhgīn mīn rəhatəmat.”

¹⁸ Kən Meri Maktala təmuwīn məplan netəmim mīn rəha Iesu, kən tən-ipən kəm ilat məmə, “!Suah mīn əpə! !Io eməplan Iərəməərə!” Kən in təmən-iarəp nəghatən mīn itəm Iesu in təmən-ipən kəm in.

Netəmim mīn rəha Iesu kəmotəplan Iesu

(*Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49*)

¹⁹ E Santei ehnaipən, netəmim mīn rəha Iesu kəmotərgəfīmīn ilat mīn əpəh e nimə kit, kən motahtosig e toa motol lok lan, mətə-inu ilat koatəgin netəm-iasol rəha netəm Isrel. Kən əmun, Iesu təmuwa mətul ilugīn elat, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətətig otəmat.”‡

²⁰ Kən in təmuraipik nelmīn kən mol-pən nīkalin kəm ilat, kən nīkilat təmagien pik mətə-inu kīnotəplan Iərəməərə. §

²¹ Kən Iesu tən-ipən mīn kəm ilat məmə, “Pəs nəməlinuən tətətig otəmat.* Tol mə rəhak Tata təmahl-ipa io, † e nolən kitiəh əm io etahl-ipən itəmat nakoatuwīn e nətueintən.”‡

²² Kən nian in tinən rəkis nəghatən u, kən in təmeəhag-pən elat, kən məmə, “Itəmat, otos Narmīn Rəha Uhgīn. §

²³ Okəmə nəkotaluin nolən rat rəha etəmim, kən Uhgīn mīn in otafəl rəkis nolən rat rəhan. Mətə okəmə itəmat nəsotaluinən nolən rat rəha etəmim, kən Uhgīn otəsaluinən kən məsafəl rəkisən.”*

Iesu ne Tomas

²⁴ Kən etəm tuelef u kit rəha Iesu, nərgīn u Tomas, u kətaun-in məmə, Mil Mil, in təmīkə e nian Iesu təmīet-arəpa olat.

²⁵ Kən in mīn neen, ilat kəmotən-ipən kəm in məmə, “!Ei, emotəplan rəhatat Iərəməərə!”

Mətə Tomas təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə ekəplan nəme nil e nelmīn mil, kənu ekek e noanelmīk, kənu meə-pən e nəme nīro e nīkalin, kənu panahatətə lan. Mətə okəmə esəplanən, okol esahatətəən lan.”†

‡ 20:19: Jon 20:21,26; Jon 14:27; 16:33 § 20:20: Jon 16:19-22 * 20:21: Jon 20:19,26 † 20:21: Jon 3:17 ‡ 20:21: Mat 28:19; Jon 17:18 § 20:22: Esik 37:9; Jon 7:39; Wək 2:38; 8:15-17; 19:2; Kal 3:2 * 20:23: Mat 16:19; 18:18 † 20:25: Mak 16:11

26 Kən tinos wik kitiəh rəkis, netəmim mīn rəha Iesu koatəpələh mīn əpəh imə, e nimə kitiəh əm, kən motahtosig e toa, motol lok. Kən Tomas əh-ikin ilat min. Nat əpnapin kəmol lok e toa, mətə Iesu tatig muwa mīn mətul ilugin elat mən-ipən məmə, “Pəs nəməlinuən tətətig otəmat.”‡

27 Kən mən-ipən kəm Tomas məmə, “Əplan-tu nelmək. Wa mek e noanelməm. Kən mæg-ətuatip-in nelməm kən meə-pən e nəme niro u e nīkalik. Səmik mətmətigən rəham nahatətəən rəun, mətə ik onəkəike mətahatətə lak.”§

28 Kən Tomas tən-ipən kəm in məmə, “Ik rəhak Iərəməərə, kən ik rəhak Uhgīn.”*

29 Kən Iesu tən-ipən kəm in məmə, “Ik nəmahatətə lak, mətə-inu nəməplan io.† Mətə netəm mīn un kəsotəplanən io, kən ilat kotahatətə lak, ilat okotos nəwīrən pahrien, nīkilat tagien pahrien.”‡

Naoa u, kəməte məmə netəmim okotahatətə e Iesu

30 Iesu təmol nəmtətin mīn tepət e nīganəmti rəhan netəmim, itəm kəsəte rəkisən e naoa u.§

31 Mətə kəməte nəghatən mīn u məmə itəmat onəkotahatətə* məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa, inu Nəti Uhgīn. Kəməte nəhlan, məmə itəmat onəkotos nəmegəhən e nərgin, mətə-inu itəmat noatahatətə lan.†

21

Iesu təmol əp in kəm rəhan netəmim ilat sepīn

1 Uarisig e natimnat mīn u, Iesu təmol əp mīn in o rəhan mīn netəmim,* əpəh e nīməkləkil e nīkali lek asol, katən mə Lek Kalili.† Kən təmol əp in nulan.

2 E nian əh, netəmim mīn u rəha Iesu kəmotaliwək kitiəh: Saimon Pita, ne Tomas u kətaun-in məmə Mil Mil, ne Nataniel u, etəm Kalili iman latuənu Kena, ne nəti Sepeti mil,‡ ne etəmim mil kəiu mīn rəha Iesu.

3 Saimon Pita tən-ipən olat məmə, “Io enatuwīn ekatipin net.”

Kən ilat kotəmə, “Itəla, pəs kitat rafin kotuwīn.” Kən ilat rafin kəmotatite, motuwīn e pot kit. Kən Pita təmapeg rəhan natimnat o wək. Kən ilat kəmotuwīn, motatipin net, motətoarus tian. Mətə kəsotosən nəm kit ne.§

4 Kən tīnatian, kən Iesu tuwa matətul ipar, mətə rəhan mīn netəmim, ilat kotəruru məmə Iesu.*

5 In tətəpəh olat məmə, “!Nəman! ?Nəsotosən nəm kit, o?”

Kən ilat kotəmə, “Kəpə, nəm tīkə.”

6 Kən in tən-ipən kəm ilat məmə, “Itəla, otatipin-pən-tu net e matip ikin e nīkali pot u, kən onəkotiuw nəm neen.” Kən əmun, kotatipin-iarəp net, əmun, mīnotəruru niuw-pərən, mətə-inu net tīnər mīnər mīnəriəh e nəm.†

7 Kən suah u itəm Iesu tolkeike pik, in tən-ipən kəm Pita məmə, “!Ei! ! Iərəməərə ətuatip əh!” Kən nian Pita təmətə nəghatən u, təmətət uəhai əm, kən mətipən itəhai, meai muwīn ipar.

8 Kən netəmim mīn u neen rəha Iesu, ilat kəmotuwar e pot, moatiuw net apon təməriəh e nəm, mətə-inu bot in iuəhkīr əm məsīn o nīməkləkil, tahmen əm hanrit mita.

9 Kən nian ilat kəmotuwīn ipar, motəplan nīgəm əkəku kit əh-ikin, nəmtahlin tatuəp əh, kən nəm neen əh-ikin, katuwan e nīgəm, ne pīret əh-ikin. 10 Kən Iesu tən-ipən kəm ilat məmə, “Otəmīk nəm mīn un neen itəm nəmotos motuwa.”

‡ 20:26: Jon 14:27; 20:19,21 § 20:27: Luk 24:40 * 20:28: Nol Əpən 4:11 † 20:29: Jon 3:15

‡ 20:29: 1 Pita 1:8-9 § 20:30: Jon 21:25 * 20:31: Jon 3:15 † 20:31: Jon 19:35 * 21:1: Jon 21:14; Jon 20:19,26 † 21:1: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə Lek Taepirias, in nərgi Lek Kalili kit mīn. ‡ 21:2: Nəti Sepeti mil kəiu, ilau u Jemes ne Jon. Jon u inu in təməte naoa u. § 21:3: Luk 5:5

* 21:4: Luk 24:16; Jon 20:14 † 21:6: Luk 5:4-7

11 Kən Saimon Pita təmuwın mın e pot, kən mewkəkan net muwın əpəh ipar. Net u tərıoah e nəm asol mın, ilat rafın wan-hanrit-fifti-tri. Kən nat əpnarın məmə net u təmərıoah pap e nəm, mətə in təməsəhapən.

12 Kən İesu təmən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwa motagwən.” Kən ilat kit nıkin təsəhtən məmə otətapəh ron məmə, “?Ik pah un?” mətə-inu ilat kınotıtun əsas məmə in İərəmərə.

13 Kən İesu təmos pıret muwa mos-ipən kəm ilat, kən mos-ipən mın nəm.

14 Kən inu, nıan tatol kısıl lan, itəm İesu təmol əp in o rəhan mın netəmım uarisig e nıan in təmımıs, kən məməgəh mın.‡

İesu ne Pita

15 Nıan ilat kınotagwən rəkıs, İesu təmətapəh o Saimon Pita, məmə, “Saimon, nəti Jon. ?Ik nakolkeike io taprəkıs-in netəm mın un?” Pita tən-ipən kəm in məmə, “Əwəh, İərəmərə, ik nəkitun məmə io ekolkeike pık ik.”§

Kən İesu tən-ipən kəm in məmə, “İtəla, ik onakatagwən rəhak nenəti sipsip mın.”

16 Kən İesu tatig mətapəh mın ron məmə, “Saimon, nəti Jon. ?Ik nakolkeike io?”

In tən-ipən kəm İesu məmə, “Əwəh İərəmərə, ik nəkitun məmə iakolkeike ik.”

Kən İesu tən-ipən kəm in məmə, “İtəla, ik onakatehm wır rəhak sipsip mın.”*

17 Kən mətau kısıl lan, İesu tatig mətapəh mın ron məmə, “Saimon, nəti Jon. ?Ik nakolkeike io?”†

Kən Pita, nıkin təmähmə, mətə-inu İesu təmətapəh ron mau kısıl, məmə, “?Ik nakolkeike io?” Kən in tən-ipən kəm in məmə, “İərəmərə, ik nəkitun natımnat rafın.‡ İk nəkitun məmə io ekolkeike ik.”

Kən İesu tən-ipən kəm in məmə, “İtəla, ik atagwən rəhak sipsip mın.

18 “Nıpahrienən ağın u iatən kəm ik məmə, aıpən, e rəham netəm-aluəən, nəmatiargin atıp rəham kətəut, kən mətalıwək matuwın ikın mın rafın itəm nakolkeike məmə nakuwın ikın. Mətə nıan ik onakaguihl, onakəg-ətuatıp-in nelməm, kən etəm pısın kit otəlis ətain rəham kətəut, kən mit ik nakıan ikın ik nəsolkeikeən məmə nakuwın ikın.”

19 E nəghatən u, İesu təmaıpən matən-ıarəp rəkıs əm, nolən itəm Pita otımıs, kən rəhan nımısən,§ in otıləs-ıpər nərgı Uhgın.*

Kən İesu tən-ipən kəm in məmə, “İtəla, uarisig-in io.”†

İesu ne suah un itəm İesu təmolkeike pık

20 Kən Pita teıraır məplan etəmım kit rəha İesu u, İesu tolkeike pık, tatarısıg-in ilau. Suah əh inəh, itəm təmiəu-ıəu muwa iuəhkır o İesu e nıan kəmotagwən e lafet rəha Nuhagego-inən, kən matətapəh ron məmə, “?İərəmərə, pah un otegəhan-in-pən ik e nelmi rəham tıkımir mın?”‡

21 Nıan Pita təməplan in, kən tətapəh o İesu məmə, “?İərəmərə, mətə tahro e suah əh?”

22 Kən İesu tən-ipən kəm in məmə, “?Okəmə io ekolkeike məmə in otatəmegəh muwın mətəarus nıan iakitəlig-pa mın, ik onəkıtun o naka? İk un, ik onəkəike muarisig-in io.”§

23 Kən tol nəhlan o nat u İesu təmən, nəghatən kit əh-ikın katən titəlau-itəlau e piatat mın məmə, “Etəmım u rəha İesu otəsımısən,” mətə İesu təməsənən kəm Pita məmə suah u otəsımısən. In təmən əm məmə, “?Okəmə, io ekolkeike məmə in otatəmegəh, mətəarus-pən iakitəlig-pa mın, ik onəkıtun o naka?”

‡ 21:14: Jon 20:1,19,26 § 21:15: Mat 26:33-35; Jon 13:37-38 * 21:16: Esik 34:2; Mat 2:6; Jon 10:11; Wək 20:28; 1 Pita 5:2-3 † 21:17: Jon 13:38 ‡ 21:17: Jon 16:30 § 21:19: Katən məmə e nup tate mın tatuwa, kən kəpanətu-pər Pita e nig kəməluau. * 21:19: Jon 13:36; 2 Pita 1:14 † 21:19: Mat 4:19; 16:24 ‡ 21:20: Jon 13:23,25 § 21:22: Jon 21:19; Mat 4:19; 16:24

²⁴ Etəmim u rəha Iesu in etəmim kitiəh əm itəm tatən-iarəp natimnat mīn u, * kən in məte rəkis nəghatən mīn u. Kən itimat ekotitun məmə nəghatən mīn u tatən, in nīpahrienən əm. †

Namnun nəghatən

²⁵ Kən natimnat tepət mīn əpəh ikīn itəm Iesu təmol‡ kən okəmə netəmim kəpoatəte rəkis natimnat mīn u ilat rafin e naoa mīn, io, nīkik təht məmə rum otikə e nətueintən rafin o nəlinən naoa mīn u.

* **21:24:** Jon 15:27 † **21:24:** Nian neen, Jon tatəghat nəhlan, matən məmə, “itimat,” məto in tatən əm in pişin əm (19:35; əplan-tu 1 Jon 1:1-4). ‡ **21:25:** Jon 20:30

Wək Mīn Wək Mīn Rəha Aposol Mīn Nəghatən əkuəkīr rəha naoa u Wək Mīn

?Pah təməte naoa u? Luk təməte naoa u. Afīn e “Nəghatən əkuəkīr rəha naoa u Luk” o nītunən məmə Luk in pah.

?Təməte tatuwīn kəm pah? Luk təməte naoa u tatuwīn kəm in kit, nərgīn u Teofilas, etəm kitīāh əm itəm Luk təməte naoa u “Namnusən Təwīr Itəm Luk Təməte” tatuwīn kəm in. Nərig u, nīpətīn təmə, “Etəmīm itəm tokeike Uhgīn.” Luk təməte naoa u tatuwīn kəm suah u, mətō in tītun məmə Iaihlua tepət okotafīn mīn.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Naoa mīn rəha Namnusən Təwīr koatəghat-in nəmegəhən ne nīmīsən rəha Iesu. Naoa u tatən-iarəp məmə nīməfak təmāhro mətūoun. Naoa u məsīn tatəghat-in tepət e wək rəha Pita, kən məsīn mīn tatəghat-in nəmegəhən ne wək rəha Pol.

?Təməte naoa u o naka? Luk təməte naoa u matən məmə nīməfak təmāhro mīn nulan mətūoun, kən otahro mīn nulan nīməfak otatəwīā. Kən e naoa u, kitat okotehm məmə iəfak mīn okotahruhalpīn nəghatən kəm netəm Isrel ne netəm Iaihlua mīn itəm kotokeike məmə okotītun nəukəti nahatətən rəhalat. E naoa u, kotəplan məmə kapman rəha Rom tatəto nəghatən rəha Pol. Kən matəplan məmə Luk ne Pol kiolkeike məmə netəmīm rafīn itəm Rom tatərəmərə elat, ilat okotən nīpahriənən e Iesu.

Uhgīn təmən məmə otahl-īpa

Narmin rəhan

¹ Teofilas, e rəhak naoa itəm eməte aupən, eməte nolən mīn rəha natīmnat rafīn itəm Iesu təmatol ne matəgətun netəmīm lan.

² Naoa əh tatən-iarəp nian Iesu təmətūoun rəhan wək mətōarus Uhgīn təmīlās matuwīn e Nego e Neai. Mətō aupən, təməsuwīnən əh e Nego e Neai, Narmin Rəha Uhgīn təmətāsitu lan məmə otəgətun rəhan aposol* mīn.

³ E nian təməmegəh mīn e nīmīsən, nian tepət tatuwa olat kən ilat kotəplan in e nian kitīāh kitīāh e nian foti, kən matol əp in kəm ilat məmə okotītun məmə in təməmegəh pahriən e nīmīsən. Kən e nian mīn əh, təmatəgətun ilat e nərəmərəən rəha Uhgīn.

⁴ Nian Iesu təmətātīg əh ilat mīn ilat, in təmən-īpən nəghatən kit kəm ilat məmə, “Itəmat onəsotaupənən motiet u e Jerusalem. Onəkotəkəike kətātīg motətoarus onəkotos Narmin Rəha Uhgīn, u rəhak tata tīnəmən-īəkīs rəkīs məmə otos-īpīnə kəm itəmat, tahmen mīn məmə inu io iatən-īpīnə kəm itəmat.

⁵ Aupən Jon təmatol baptais e netəmīm e nəhau, mətō otəsuwəhən, Uhgīn in otol baptais etəmat e Narmin Rəhan.”

Uhgīn təmīlās Iesu muwīn e Nego e Neai

⁶ E nian mīn əh, itəm aposol mīn kəmotātīg ilat Iesu, kəmotətapəh ron məmə, “?Iərəmərə, tīnuwa e nian ətuatīp əh-roiu məmə ik onəkōl kitat netəm Isrel okotərəmərə mīn e nītən mīn rəhatat, o kəp?”

1:1: Luk 1:3 * **1:2:** “Aposol” in suah kit itəm Iesu Kristo təmāhl-īpa o nən-iarəpən rəhan nəghatən. Nian nakotafīn nəghatən əh “aposol” e naoa u, nīpətīn tən məmə netəmīm tuelef rəha Iesu u kəmotālīwək ilat mīn. Kən e naoa u, Pol təmən məmə in mīn aposol kit rəha Iesu, mətō in təməsalīwəkən ilat netəmīm tuelef mīn əh. Naoa əh, in tatəghat tepət e aposol mil, Pita ne Pol. **1:2:** Mak 16:19; Luk 24:49-51 **1:3:** Luk 24:36-49; Wək 10:41 **1:4:** Luk 24:49; Jon 14:16-17; Wək 2:33 **1:5:** Mat 3:11
1:6: Luk 24:21

⁷ Məto Iesu təməni-ipən kəm ilat məmə, “E nian mīn rəha natimnat mīn əh, Uhgīn təməhluaiḡ-in otəmat, okol itəmat nəsoṭitunən. Rəhak tata piṣin əm, in tīnītəpun rəkis e rəhan nəsanənən.

⁸ Məto e nian Narmīn Rəha Uhgīn otuwa matig etəmat, itəmat onəkotos nəsanənən. Kən itəmat onokotəkəike motuwīn motən-iarəp rəhak nəghatən əpəh Jerusalem, ne ikin mīn əpəh Jutia, ne Sameria, kən ne ikin mīn rafin e nətueintən.”

⁹ Nian təməni rəkis əm nəghatən əh kəm ilat, kən Uhgīn təmiləs-irəkis in tīnər matuwīn e neai. Nian ilat kəmoatəplan, kən napuə kit təmuwa malpin, kən ilat kəməsoṭəplan mīnən.

¹⁰ Nian kəmotitagpər əh e neai moategəs-in, roiu aḡin-əh, suah mil kəiu kəmian e natimnat ruən kəmuət-arəpa muətul iluḡin elat,

¹¹ kən muən-ipən kəm ilat məmə, “!Netəm Kalili! ?Təhrol nəkoatətul ikin-u moatətagpər nəpo lan e napuə? Iesu əh itəm Uhgīn təmiləs-irəkis otəmat miləs mər matuwīn e neai, in otəpanitəlig-pa mīn tahmen-pən əm e itəm əh, itəm tər matuwīn.”

Aposol mīn

¹² Kən aposol mīn kəmotiet e nitot u katən məmə, Nitot Rəha Niḡ U Olif, motitəlig-pən Jerusalem itəm sənəmə in isəu pik, in iuəhkīr əm.

¹³ Nian kəmotiet-arəpən Jerusalem, kəmotuwīn e nīpəḡnoa nimə kit əpəh ilis lan itəm koatətig ikin. Aposol mīn əh, nəḡilat u Pita ne Jon ne Jemes ne Antru, kən Filip ne Tomas, kən Patolomiu ne Matiu, kən Jemes nəti Alfeas, kən Saimon Selot,† kən Jutas nəti Jemes.

¹⁴ Netəm mīn əh ne nīpitan mīn, ne Meri u mama rəha Iesu, ne pia Iesu mīn, ilat koatuwa moatəfak kitiah nian tepət.

Etəmim itəm otos nəme Jutas

¹⁵ Nian neen tīnuwa mīnuwīn rəkis, kən netəm mīn u itəm koatahatətə e Iesu kəmotuwa kitiah. İlat tepət, tahmen e wan-hanrit-tuente ilat rafin. Kən Pita təmətul matəghat kəm ilat məmə,

¹⁶ “Piak mīn ne wīnik mīn. Nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgīn otəkəike muwa mol nīpahrienən lan, itəm nuwəh aupən Narmīn Rəha Uhgīn təmos-ipən nəghatən kəm Kig Tefit, kən Kig Tefit təməni-iarəp suah u Jutas məmə in otit netəmim motuwīn kaskəlīm Iesu. Kən nəghatən əh tīnuwa əh-roiu mīnol nīpahrienən lan.

¹⁷ Jutas kitat mīn kitiah əm. Kən in rəhan əh-ikin wək itəm təmatol mətasitu etat.”

¹⁸ (Jutas u inu təmos-nəmtin nəptən kit e məni u təmos e nolən rat itəm təmol. E nəptən əh, təmiet morin kən kəhap nərpīn nisgan tiet.

¹⁹ Kən netəm Jerusalem kəmotəto nəghatən əh, kəmotəun-in nəptən əh e nəghatən ikin məmə, “Akeltama,” nīpətin u məmə Nəptən e Nita.)

²⁰ Kən Pita təməni məmə, “E Naoa Rəha Napuən Mīn, nəghatən kit tatən məmə,

‘Təwīr məmə rəhan nimə tatətul əpnəpīn əm, okol etəmim kit təsatigən ikin.’

“Kən nəghatən kit mīn tatən mīn-nulan məmə,

‘Təwīr məmə etəm piṣin kit otuwa mos nəmeen mol wək rəhan.’

²¹⁻²² “Kən tol nəhlan, okotəkəike kilesipər suah kit itəm təmehm e nīḡanəmtin nəmegəhən rəha Iesu e nīmīsən, kən in otuwa mīn mehm kitat məmə otən-iarəp Iesu məmə in İərəməərə rəhatat. Suah u, in suah kit itəm kitat mīn kəmoatan aupən e nian mīn u itəm İərəməərə Iesu təmətalīwək lan. Suah

1:7: Mak 13:32 **1:8:** Mat 28:19; Luk 24:48 **1:11:** Mat 26:64; Luk 21:27 **1:12:** Luk 24:50-53

† **1:13:** Əplan-tu futnot e Mat 10:4. **1:13:** Mat 10:2-4 **1:16:** Sam 41:9 **1:18:** Mat 27:3-8 **1:20:** Sam 69:25; 109:8

un in suah kit itəm təmətatiḡ nian Jon təmatən-iarəp nəghatən rəha nolən baptais etəm, muwa mətəarus-pən nian itəm Uhgīn təmos-irəkis Iesu o kitat mīlās mər muwīn e Nego e Neai.”

²³ Kən ilat kəmotən-iarəp nərḡi etəmim kəiu, kit nərḡin u Josep u nian neen kətaun-in məmə Pasapas o Jastas, kən kit mīn, nərḡin u Matias.

²⁴ Kən ilat kəmotəfak motən məmə, “Iərəmərə, ik nəkitun niki netəmim rafin. Ik asitu etimat məmə suah mil u, in pəhrüən ik nīnəmītəpun rəkis

²⁵ məmə otaskəlim wək u rəha aposol itəm Jutas təmapəs məmə otuwīn e suatip itəm tərət, iman ətuatip ikin.”

²⁶ Nian kəmotəfak rəkis, ilat kəmoturin kəpiel neen, kotahmen e tais, məmə otəḡətun məmə pah otos wək əh, kən nərḡi Matias təmiet. Kən ilat kəmotiləs-ipən Matias məmə in aposol kit, kən roiu tīnol mīn tuelef aposol ilat rafin.

2

Narmīn Rəha Uhgīn təmuwa e nəmegəhən rəhalat

¹ E nian rəha Pentekos, * lafet kit rəha noanol mīn rəha Isrel, netəm mīn u itəm koatahatətə e Iesu kəmotuwa kitiaḡ.

² Kən roiu aḡin mīn, kəmotətə nat kit təmisi-pər e neai tahmen e nīmətəḡ asol kit tatelel nat, kən nat əh kəmotətə təmuwa mər rafin e nīpəḡnoa nīmə itəm koatəpələh ikin.

³ Kən ilat kəmotəplan nat kit tahmen e nīḡəm təmuəp. Kən ləpləpin nīḡəm mīn əh, kəmotiwīḡ motan ahmen-in netəmim rafin itəm koatəpələh əh imə.

⁴ Kən ilat rafin, Narmīn Rəha Uhgīn təmuwa mərīoah mətatiḡ elat, kən mīnos-ipən nəsanənən kəm ilat, mol ilat kīnoatəḡhat e nəghatən ik pīsīn mīn.

⁵ Kən noanol mīn neen əh-ikin rəha netəm Isrel itəm koatəfak kəm Uhgīn. Ilat kəmotisi-pən ik pīsīn pīsīn mīn mətə kotatiḡ Jerusalem.

⁶ Nian ilat kəmotətə nəghatən mīn əh, netəmim tēpət kəmotuwa. Kən ilat kəmotaut pīk mətə-inu kəmotətə nəghatən mīn rəhalat itəm netəm mīn əh koatən.

⁷ Kəmotaut pīk aḡin kən motən məmə, “!Ei! ?Netəm Kalili əm əh koatəḡhat, o kəp?”

⁸ ?Tahro kitat rafin koatətə rəhatat nəghatən mīn itəm ilat koatən?

⁹⁻¹¹ Kitat u netəm ik pīsīn pīsīn mīn tēpət. Ikin-u netəm Patia əh-ikin, ne netəm Metia, ne netəm Elam, ne netəm Mesopotemia, ne netəm Jutia, ne netəm Kapatosia, ne netəm Pontas, ne netəm Esia, ne netəm Fritia, ne netəm Pamfilia, ne netəm Ijip, ne netəm Lipia e nīkalīn-pən əh Saerin ikin, ne netəm Rom, neen noanol ətuatip rəha netəm Isrel, neen netəm pīsīn mətə koatəfak kəm Uhgīn, ne netəm Krit, ne netəm Arepia. Mətə kitat rafin kəmotətə ilat koatən nat asol itəm Uhgīn təmōl e nəghatən ik pīsīn mīn rəhatat.”

¹² Narmīlat tēmīwīḡ pīk, rehalat-kapə tēmīkə, kən kəmoatətapəh olat mīn məmə, “!Ei! ?Naka u tol nulan?”

¹³ Mətə neen kəmotalah-əmnu ilat, motən məmə, “Nat koatapīs əpəh.”

Pita təməḡhat kəm netəmim

¹⁴ Kən Pita təmətul ilat lepen aposol mīn, təmagət əfəməh matən-ipən kəm netəmim məmə, “Itəmat rafin noanol mīn rəha Isrel ne netəm pīsīn pīsīn mīn u nakoatatiḡ Jerusalem, otətəliḡ-in wīr-tu io, pəs ekuhapīk e nīpətī nat əh kəm itəmat.

1:21-22: Mak 1:9; 16:19; Jon 15:27 * **2:1:** Pentekos: Əplan e tiksonari. **2:1:** Lev 23:15-21; Dut 16:9-11 **2:3:** Mat 3:11 **2:4:** Mak 16:17; Wək 4:31; 10:44-46; 19:6

15 Itəmat nakoatən məmə netəm min u koatapis. Məto kəp, kəsotapisən. Nain kilok əm əh-roiu laulaugin. ?Kən tahro ilat koatapis?†

16 “Məto in tol nulan. Ien rəha Uhgın aupən, nərgın u Joel, təmə n rəkis nat u itəm itəmat nakoatəplan. In təmə n məmə,

17 ‘Uhgın təmə n məmə, “E namnun nian min, ekos-ipən rəhak Narmin kəm netəmim rafin. Ilat rafin okotos nəsanənən lan. Nenətəmat min, nəman ne nıpitan, ilat okotən-iarəp nəghatən min rəhak itəm io iatos-ipən kəm ilat. Netəm aluə min rəhatəmat, Uhgın otos-ipən nat kit tahmen e napilairən kəm ilat. Kən naguıhl-aguıhl min rəhatəmat okotapilair e napilairən pisin pisin min.

18 Sənəmə netəm-iasol min əm, məto nəman ne nıpitan ilat nolwək min əm rəhak, kən ekos-ipən Narmin rəhak kəm ilat. Kən ilat okotən-iarəp nəghatən min rəhak itəm iatos-ipən kəm ilat.

19 Oekol nat pispis min əpəh e neai, ne nəmtətin pisin pisin min e nıməptən. Onəkotəplan nita ne nigəm ne nəhaniəm okotər motol napuə lan.

20 Aupən, mitgar otapınəp kən məwig otasiə tahmen e nita. Kən uarisig, Nian asol asol agın rəha İərəmərə otuwa.

21 E nian əh, netəmim rafin itəm okotaun-in Nərgək, io ekosmegəh ilat.” ’

22 “Noanol min rəha Isrel, itəmat otətəlig-in nəghatən u. Itəmat nəkotitun wir nat pispis min, ne nəmtətin pisin pisin min itəm İesu təmol e nəsanənən rəha Uhgın, itəm itəmat nəmotəplan. Natimnat min əh tatəgətun məmə Uhgın in pisin əm təməhl-ipa İesu tuwa.

23 E nalpəkauən rəha Uhgın itəm təmol mələhəu aupən, in təmos-ipinə suah u e nelmitəmat. Kən itəmat nəmotəhamnu in e nian nəmotegəhan-in-pən in tuwin e nelmi netəm rat kəsotəfakən. Kəmotəh kətu-pər e nig kəməluau.

24 “Məto Uhgın təmikis İesu e nəhməən rəha nımisən, kən mol in təmegəh min e nımisən, məto-inu nımisən, rəhan nəsanənən tikə o naskəlimən.

25 Təfit təmə n nulan e İesu aupən məmə, ‘Nian rafin ekıtun məmə İərəmərə tətətig itımlau min. Okol esəginən məto-inu tətətig e nıkalik itımlau min.

26 Məto-inu o nat əh, io nıkkik tagien pik, matənwıwi ik e nohlik. Kən nıkkik təməlinu məto-inu ekıtun məmə Uhgın otosmegəh nıpətik.

27 Kən okol nəsapısən narmək tətətig ima netəm kəmotimis ikin. Kən okol nəsegəhan-in minən nıpəti rəham Etənim ətuatıp məmə otəmnəmit.

28 İk nəməgətun rəkis suatıp rəha nəmegəhan kəm io, kən ik onəkol io nıkkik tətəgien pik nian ekətətig kilau min ik.’ In əh nəghatən itəm Təfit təmə n e İesu aupən.

29 “Piak min. İakolkeike məmə ekən nat ətuatıp kəm itəmat. İaguıhl u pipi rəhatat aupən, Kig Təfit, in təmimis rəkis, kən kəmitənim, kən rəhan suwit tətətig imətət ikin mətoarus-pa u-roiu.

30 Məto in ien kit rəha Uhgın, kən in titun məmə Uhgın təmos noanawıl kit kəm in mən-ıəkis nəghatən kit kəm in məmə etənim kit e nita rəhan otuarisig-in otəkəike muwa mol Kig.

31 Kig Təfit təməplan məmə nat u otəkəike muwa mol nıpahrienən lan. In təmə n məmə Kristo əh, itəm Uhgın təmə n məmə otəhl-ipa, in otol təmegəh min e nımisən, kən Uhgın otəsapəsən narmin tətətig ima netəm kəmotimis ikin, kən nıpətın okol təəmnəmitən.

32 Kən nəghatən u tatəghat e İesu itəm Uhgın təmol rəkis təmegəh min e nımisən. !Kən itimat emotəplan e nıganəmtitimat!

† 2:15: Netəm əh kəsotənimən wain laulaugin, kən etəm tikə itəm tətəpis laulaugin. 2:21: Joel 2:28-32
2:28: Sam 16:8-11 2:29: 1 King 2:10 2:30: 2 Saml 7:12; Sam 89:3-4; 132:11 2:31: Sam 16:10

³³ Iesu, rəhan tata təmİLəs in mər muwĭn e nĭkalĭn matĭp e ikĭn rəha nĭsĭaiĭn ne nəsənənən. Kən tahmen-pən əm məmə Uhgĭn təmən-iəkĭs mihĭn aupən, in təmos-ipən Narmĭn rəhan kəm Iesu məmə Iesu otos-ipən kəm rəhan mĭn. Kən natĭmnat mĭn u, noatəplan, moatəto, Narmĭn Rəha Uhgĭn tatol.

³⁴ Kĭg Tefit təməsuwĭnən e Nego e Neai tahmen e Iesu. Kən Tefit təməsəghat-in atĭpən in nĭan in təmən nəghatən mĭn əh məmə, 'Iərəmərə təmən kəm rəhak Iərəmərə məmə, "Əpələh e nĭkalĭk matĭp, ikĭn rəha nĭsĭaiĭn ne nəsənənən, matəsahgĭn.

³⁵ Oekol rəham tĭkĭmĭr mĭn məmə okotahmen e nĭmoulul itəm nategotain e nəptən, kən ik matərəmərə elat." '

³⁶ Itəmat rafĭn noanol mĭn rəha Isrel onəkotəkəike motĭtun wĭr məmə Iesu əh itəm itəmat nəmotətu-pər e nĭg kəməluau, in əh, Uhgĭn təmöl məmə in Iərəmərə ne Kristo - etəm itəm Uhgĭn təmən məmə otahl-ipa."

Netəmim tepət kəmoatən nĭpahrienən e Iesu

³⁷ Nəghatən u rəha Pita təkək pahrien nĭkilat, kən kotətapəh o Pita ne aposol mĭn məmə, "Piatĭmat mĭn. ?Oekol tahro nulan?"

³⁸ Kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, "Onəkotəkəike kəuhlin nətəligən rəhatəmat, kən kol baptais etəmat e nərgĭ Iesu Kristo, məmə Uhgĭn otafəl rəkĭs nolən rat mĭn rəhatəmat. Kən Uhgĭn otos-ipĭnə Narmĭn u kəm itəmat,

³⁹ məto Uhgĭn təmən-iəkĭs nəghatən u otəmat, ne nenətĭtəmat mĭn, ne namĭpĭtəmat mĭn itəm okəpanotuwa. Nəniəkĭsən u tətatĭg o netəm mĭn u itəm Iərəmərə Uhgĭn rəhatat tətəun-in ilat."

⁴⁰ Kən Pita tatən nəghatən wĭr tepət məmə otiuw-pa ilat kotuwa, kən matən kəm ilat məmə, "Onəkotĭet rəkĭs e netəm un, netəm kotərat məmə Uhgĭn otəsölən nalpĭnən kəm itəmat mĭn ilat."

⁴¹ Kən ilat tepət itəm kəmotəto nəghatən rəha Pita kəmotən nĭpahrienən lan, kən kəmöl baptais elat. E nĭan əh, netəmim tepət tahmen e tri-taosan kəmotuwa moatuarisĭg-in ilat u koatahatətə e Iesu.

Naliwəkən rəha netəm mĭn u kəmoatən nĭpahrienən e Iesu

⁴² Nĭan rafĭn netəm mĭn u koatən nĭpahrienən e Iesu, koatətəlig-in nəghatən itəm aposol mĭn koatəgətun ilat lan. E naliwəkən rəhalat kəmoatuwa kitĭəh, e nagwənən ne Nagwənən Rəha Nəmtətĭn Rəha Iesu,‡ ne nəfakən. Kən nĭan rafĭn nĭkilat tĭkĭs məmə okotəkəike moatol nat əh.

⁴³ Aposol mĭn kəmotol nat pĭspĭs ne nəmtətĭn pĭsĭn pĭsĭn mĭn e nəsənənən rəha Uhgĭn. Kən netəmim narmĭlat təmĭwĭg pĭk ron.

⁴⁴ Netəm mĭn u koatahatətə e Iesu, nĭan rafĭn koatuwa kitĭəh moatawte-in rəhalat nautə mĭn kəm ilat mĭn,

⁴⁵ tahmen e okəmə suah kit rəhan nat kit tĭkə, kən kit otol-salĭm-in rəhan kit nautə kən masĭtu lan.

⁴⁶ Nĭan rafĭn kotuwĭn katəfak kitĭəh e Nĭmə Rəha Uhgĭn. § Kən kəmotuwĭn e nĭmə pĭsĭn pĭsĭn mĭn moatoor nagwənən nĭgĭlat e nagĭenən ne nĭkilat pahrien, kən kəmotagwən mĭn e Nagwənən Rəha Nəmtətĭn Rəha Iesu.

⁴⁷ Kən nĭan rafĭn koatənwiwi Uhgĭn, kən netəmim koatenwiwi ilat o rəhalat nolən. Kən nĭan rafĭn Iərəmərə Uhgĭn tatosmegəh netəmim kotuwa kitĭəh ilat netəm koatahatətə e Iesu.

2:33: Wək 5:32; 7:55-56 **2:35:** Sam 110:1 **2:36:** Wək 5:30-31 **2:39:** Aes 57:19 **2:41:** Wək 2:47; 4:4 ‡ **2:42:** Nagwənən Rəha Nəmtətĭn Rəha Iesu: Əplan e tĭksonari. **2:42:** Wək 20:7 **2:44:** Wək 4:32-35 § **2:46:** Nĭmə Rəha Uhgĭn - ikĭn itəm noanol mĭn rəha Isrel kotuwa moatəfak ikĭn kəm Uhgĭn. **2:47:** Wək 6:7; 11:21

3

Uhgin təmol nat pispis e etəm u nelkin tarat

¹ Nian kit e tri kilok ehnaipən, nian rəha nəfakən, Pita ne Jon kəmuəliwək mətian e Nimə Rəha Uhgin.

² Suah kit itəm təsaliwəkən e nian təmaiir mətoarus-pa nian əh, kəmiləs ka kahtu e nafiluə e Nimə Rəha Uhgin u katən məmə Nafiluə Təwir. Nian rafin tateasiə-in məni o netəmim itəm koatuwin imə.

³ Nian təməplan Pita ne Jon kınatian məmə okia imə, in təmətapəh olau məmə okios-ipən məni kit kəm in.

⁴ Kən Pita ne Jon niganəmtılau təmətul lan. Kən Pita təmə, “Ətag-pa mehm itımlau.”

⁵ Kən təmətag-pən məplan ilau nıkin tatəht məmə otos məni kit olau.

⁶ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Rəhak məni tikə agin. Məto nat naka itəm io iatos, ekos-ipinə kəm ik. !E nərgi İesu Kristo etəm Nasaret, iatən-ipinə kəm ik, ətul maliwək!”

⁷ Kən in təmasitu lan, mıləs nelmin matip miuw-pər məmə otətul. Kən roiu agin nelkin mil kəmuəg-ətuatip.

⁸ Kən təmətip mər mətul minataliwək, matətəu-pən ilau mətəhaluwın e Nimə Rəha Uhgin, kən minataliwək matətəpər-ətəpər matənwiwi Uhgin.

⁹ Kən netəmim rafin kəmotəplan in tətaliwək matənwiwi Uhgin.

¹⁰ Nian ilat kınotitun məmə suah ilouin inəh itəm tateasiə o məni nian rafin e nafiluə rəha Nimə Rəha Uhgin, kəmotaut pik, narmilat təmiwig e suah əh.

Pita təməghat kəm netəmim əpəh e Nimə Rəha Uhgin

¹¹ Nian təmatəkul-pən e Pita ne Jon, netəmim narmilat təmiwig ron, kotaiu motuwa məmə okotəplan iləhal e ikın kit e Nimə Rəha Uhgin u katən məmə Fəranta rəha Kig Solomon.*

¹² Nian Pita təməplan ilat, kən təmən-ipən kəm ilat məmə, “Noanol min rəha Isrel. ?Tahro narmitəmat tatiwig pik o nat pispis u? ?Noatarəplan itiməhal nikitəmat təht məmə itımlau etəm iasim mıl kəiu emioal-wır suah u e nəsanənən əm rəhatımlau? !Kəp!

¹³ O nat pispis u itəm nəmotəplan, Uhgin rəha Epraham, ne Aisak, ne Jekop, ne tipitat min rafin, in təmiləs-ipər nərgi rəhan iolwək lan, İesu. Inu etəm kitiəh əm İesu itəm nəmotiləs motuwın o netəm-iasol min rəha kapman məmə ilat okotohamnu, kən Pailat təmən rəkis məmə okisohamnuən okəhlman əm, məto itəmat nəmotən-ipən kəm Pailat məmə nəsolkeikeən in.

¹⁴ Itəmat nəmotapəs İesu itəm in iol ətuatip ne etəm təwir e niganəmti Uhgin, kən nəmotətapəh o Pailat məmə otəhlman suah əh iohamnu itəm.

¹⁵ Kən e nolən əh, itəmat nəmotohamnu İesu, itəm nəmegəhən rafin tətisi-pən ron. Məto Uhgin təmol təmegəh min e nımisən. Kən itimat emotəplan e niganəmtitimat məmə in nıpahrienən.

¹⁶ Suah u itəm itəmat nəkotitun moatəplan, in təməsanən əm məto-inu itimat iotahətətə e İesu ne nəsanənən rəhan. In nəsanənən rəha İesu ne nahətətən itəm təmos-ipa kəm itimat təmol-wır suah u, kən itəmat rafin nakoatəplan.

¹⁷ “Piak min. Io ekıtun məmə nat un nəmotol e İesu itəmat rəhatəmat netəm-iasol min, itəmat rafin nəmotol məto-inu nəsotitun wırən məmə İesu in pah.

3:4: Wək 14:9 **3:6:** Wək 4:10; 16:18 * **3:11:** Fəranta rəha Kig Solomon - ikın kit imə e Nimə Rəha Uhgin. İkin əh inəh, nian rafin netəm-iasol rəha noanol min rəha Isrel koatəghat-in Lou rəha Uhgin.
3:13: Eks 3:6,15; Luk 23:13-25; Wək 2:23 **3:17:** Luk 23:34; 1 Tim 1:13

18 Məto suatip u inu rəha Uhgın o nuhapikən rəhan nəghatən itəm təmən aupən. E nəghatən rəha rəhan mın ien mın, in təmən rəkis məmə rəhan Kristo itəm təmən rəkis aupən məmə otahl-ipa, in otəkəike məto nahməən e nıpətın.

19 “Itəla, roiu əh, onəkotəkəike motəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın kən motitəlig-pən o Uhgın məmə in otafəl rəhatəmat nolən rat mın, kən məmə İərəməərə Uhgın otos-ipinə namegən ne nəsanənən wi e nəmegəhən rəhatəmat,

20 kən məmə in otahl-ipa Kristo titəlig-pa mın, etəm itəm Uhgın təmən rəkis aupən. İatəghat-in Kristo u İesu.

21 Məto İesu otətətig pitən e Nego e Neai mətoarus Uhgın otol-wir mın natimnat rafin tahmen-pən e itəm Uhgın təmən-İəkis kəm itəmat, itəm rəhan ien mın aupən ağın kəmotən-İarəp.

22 “Kən Moses təmən-İarəp məmə, ‘İərəməərə Uhgın otıləs-ipər ien kit mın etəmat tahmen lak. Onəkotəkəike motətəlig-in natimnat rafin itəm otən kəm itəmat motol nəwian.

23 Netəm mın u itəm okotəht nəwia ien əh, Uhgın otıləs-İrəkis ilat o rəhan mın netəmim kən ilat okotimis.’

24 Inu nıpahrienən. İen mın rafin kəmotən əm nəghatən kitiəh, təmətuoun e ien u Samuel, muwa mətoarus-pa u-roiu.

25 “Nəniəkisən mın u itəm Uhgın təmən-ipən kəm rəhan ien mın aupən, in rəhatəmat. Kən nəniəkisən rəha nasituən itəm Uhgın təmən kəm tıpitəmat mın aupən, in rəhatəmat mın, məto-inu Uhgın təmən-ipən kəm Epraham məmə, ‘Ekol təwir kəm netəmim rafin e nətueintən, kən nat kit itəm mıpım İosmegəh otol, otos-ipən nəwirən əh kəm netəmim rafin.’

26 Nian Uhgın təmıləs-ipər rəhan iolwək u İesu İosmegəh, təmaupən mahl-ipinə kəm itəmat məmə in otəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mın, kən e nolən əh, in otol təwir kəm itəmat.”

4

1 Nian Pita ne Jon kəmatuəghat əh kəm netəmim, kən pris mın, ne etəm tərəmərə e mopael mın itəm koatehm Nimə Rəha Uhgın, ne Satusi mın,* kəmotiet-arəpa.

2 Nıkilat təmahmə pik məto-inu ilau katuəgətun netəmim məmə İesu təmimis kən məmegəh mın. Kən inu tatəgətun məmə netəm u kəmotimis, Uhgın otosmegəh mın ilat.

3 Kən kəmotaskəlim ilau, kiləs-ipən ilau e kalapus məto-inu tınapınəp rəkis, kən okuəməhl əm mətoarus olauwig.†

4 Məto netəmim tepət itəm kəmotəto nəghatən itəm kəmuən kəmotən nıpahrienən lan. Kən netəmim rafin itəm kəmotən nıpahrienən e İesu, ilat iuəhkır tahmen e faif-taosan.

Pita ne Jon kəmuətul e nıganəmti kaonsel

5 Kəmən lawıgin, pris asol, ne netəm-iasol rəha noanol mın rəha İsrəl, ne İəgətun mın rəha Lou rəha Moses,‡ kəmotargəfımın ilat mın əpəh Jerusalem.

6 Kəmotəpələh ilat Anas u pris asol ağın, ne Kaeafas, ne Jon, ne Aleksanta, ne netəmim neen e noanol rəha suah u pris asol ağın, kəmotəpələh e kaonsel.

7 Kəmotən Pita ne Jon kian muətul aupən elat, kən kotətapəh olau məmə, “? Nəmios hiə nəsanənən u mioal nat u, o nəmioal e nərgi pah?”

3:19: Wək 2:38 3:23: Dut 18:15,18-19 3:25: Jen 22:18 3:26: Wək 13:46 * 4:1: Əplan nəghatən mın əh e tiksonari: pris mın, ne mopael itəm koatehm Nimə Rəha Uhgın, ne Satusi. † 4:3: Okuəməhl mətoarus olawig məto-inu lou təmən məmə suah kit təsolən pas e kot lapın. 4:4: Wək 2:41

‡ 4:5: Lou rəha Moses - lou mın itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses əpəh nitot Saenae.

⁸ Kən Narmin Rəha Uhgın təmarioah e niki Pita, kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat u itəm noatərəmərə e noanol mīn rəha Isrel, ne netəm-iasol mīn.

⁹ Itəmat noategəs-in-pa otımlau məmə suah u itəm nelkin təmərət təmos hiə nəwırən, o emuahrol nulan mioal-wır nelkin.

¹⁰ Itəmat rafin ikın-u ne noanol mīn rafin rəha Isrel, onəkotəkəike motitun məmə suah u itəm nelkin tınəwır rəkis tatətul aupən-in itəmat e nəsanənən əm e nərgi İesu Kristo, etəm Nasaret. Suah əh inəh, itəmat nəmotətu-pər e nig kəməluau, in təmimis. Məto Uhgın təmol təmegəh mīn.

¹¹ Suah əh inəh, itəm Naoha Rəha Uhgın təmən lan məmə, ‘Kəpiel u itəm itəmat netəm rəha niləkinən nimə, nakotəmə tərət motəkin, məto roiu in tınuwa kəpiel keike itəm nimə tatətul-pər lan.’

¹² Nərig kit tikə e nətueintən itəm Uhgın təmos-ıpa məmə titun nosmegəhən netəmim, məto İesu pısın əm titun nosmegəhən netəmim.”

¹³ Netəm-iasol rəha kaonsel kəmotaut pik nian kəmotəplan məmə kəsüəginən ilat, nat əpnəpın kəsioalən skul, ilau etəmim əm. Kəmotitun ətuatıp məmə suah mil əh ilat pahrien İesu kəmotaliwək moatan.

¹⁴ Kən kınotəruru nuhalpınən nəghatən rəhalau məto-inu suah u nelkin tınəwır rəkis tatətul iləhal mīn ilau.

¹⁵ Kən kəmotən-ipən kəm iləhal məmə okəhaliet məhaluwın ihluə pəs ilat əm kotəghat pitən.

¹⁶ Kən kəmoatəpəh-əpəh olat mīn məmə, “?Okotahro suah mil əh? Netəmim rafin u Jerusalem kınotitun rəkis məmə nat pıspıs u kəmol e suah u, in iahgin pik, okol kəsotən-iamnınen.

¹⁷ Məto pəs kotən-ıəhau əskasik ilau məmə okəsüən-ıarəp mınən nərgi İesu kəm netəmim, kən nəghatən e nat pıspıs əh otəsiet mınən netəmim kotəto.”

kaonsel təmegəhan-in ilau məmə okiaiet

¹⁸ Kən kəmoatun-in iləhal kəhaluwa mīn imə, kən kəmotən-ipən kəm Pita ne Jon məmə okəsüən-ıarəp mınən nərgi İesu, kən məsuəgətun mınən netəmim lan.

¹⁹ Məto ilau kəmuən-ipən kəm ilat məmə, “Itəmat əm otakil məmə tətətuatıp e nıganəmti Uhgın məmə ekioal nəwıatəmat o nəwia Uhgın.

²⁰ Məto itımlau okol esuakımən nohlitımlau. Oekuəike muən-ıarəp natımnat itəm emuəplan e nıganəmtitımlau kən muəto e matəlgıtımlau.”

²¹ Kən kaonsel təmən-ipən mın kəm Pita ne Jon məmə ilat okotol nalpınən kit kəm ilau okəmə ilau okatuəkəike matuən-ıarəp İesu kəm netəmim, kən motahl-ıarəp ilau. Kəmotahl-ıarəp ilau məto-inu kınotəruru məmə okotahruəh ilau. Kəmotitun məmə netəmim nıkilat otahmə okəmə ilat okotol nalpınən kəm ilau, məto-inu netəmim rafin koatənwiwi Uhgın o nat pıspıs itəm Uhgın təmol e etəm nelkin təməfaiu

²² nian təmair mətoarus-pa əh-roiu. Rəhan nup taprəkis-in foti.

Nəfakən rəha netəm kəmoatahatətə e İesu

²³ Nian netəm-iasol rəha kaonsel kəmotegəhan-in ilau məmə ilau okatian, kəmiaiet uəhai əm mian əpəh netəm koatahatətə e İesu koatatig ikın, kən muən-ıarəp rafin nəghatən itəm pris asol mın ne netəm-iasol rəha kaonsel kəmotən-ipən kəm ilau.

²⁴ Nian kəmotəto nəghatən əh, ilat rafin kəmotuwa kitiəh motəfak-pən kəm Uhgın motən məmə, “İərəməərə Uhgın, ik nəmol neai, ne nıməptən, ne nıtəhai, ne natımnat rafin elat.

²⁵ Ik nəməghat e nəsənənən e Narmīn rəham kəm tīpītimat u aupən Kig Tefit, u in rəham iolwək, kən in təmən-iarəp rəham nəghatən məmə, ‘?Tahro netəm e nəptən pīsīn pīsīn mīn nīkilat tītahmə pīk nəhlan? Tahro ilat koatəte noa məmə okotol nəratən mīn əh, u itəm okol koatol pap, təsuwīnən mīet, otīkə-pən əm olat.

²⁶ Netəm koatərəmərə e nītən mīn, koatol əpen-əpenə okotəmou, kən netəm-iasol mīn rəha nətueintən koatuwa kitīəh ilat mīn ilat, məmə okotəmou ilat Iərəmərə Uhgīn ne Iosmegəh itəm in təmən’

²⁷ Iərəmərə Uhgīn, in nīpahrienən nəghatən itəm Kig Tefit təmən tīnuwa mīnet-arəp, mətō-inu Kig Herot Antipas, ne Pontias Pailat, ne noanol mīn rəha Isrel, ne Iaihlua mīn, ilat rafīn kəmotuwa kitīəh ikīn-u latuənu Jerusalem, moatol noa eko-eko məmə okotohamnu Iesu, itəm in rəham iol ətuatīp itəm nəmītəpun.

²⁸ Kəmoatəte noa rəhalat tatətəu-pən əsas əm rəham nəghatən itəm ik nīnəmən rəkīs e nəsənənən ne nenatīgən rəham aupən.

²⁹ Tol nəhlan, Iərəmərə, nīkim tatəht nəghatən itəm ilat kəmoatən məmə okotoh itīmat, ol itīmat rəham iolwək mīn məmə esotəgīnən məmə ekotən-iarəp rəham nəghatən.

³⁰ Əgəfəməhīn-pa nelməm məmə otol-wīr netəm koatīmīs, kən mol nat pīspīs mīn ne nəmtətīn pīsīn pīsīn mīn e nərgī Iesu, rəham iol ətuatīp.”

³¹ Nīan kəmotəfak rəkīs, kən nat kit təməlōal e nīmə, kən Narmīn Rəha Uhgīn təmuwa marioah mətātīg elat, kən kīnoatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn məsotəgīnən.

Netəm kəmoatən nīpahrienən e Iesu koatoor nautə rəhalat kəm ilat mīn

³² Netəm koatən nīpahrienən e Iesu rəhalat nətəlīgən təmuwa kitīəh. Kit təməsəumīsən məhluaig-in rəhan nautə mətō kəmoatoor nautə rəhalat kəm ilat mīn.

³³ Kən aposol mīn kəmosos nəsənənən e Narmīn Rəha Uhgīn kən moatən-iarəp məmə Iərəmərə Iesu təmegəh mīn e nīmīsən. Kən e nəwīrən rəha Uhgīn, in tətāsītu elat rafīn itəm koatəfak.

³⁴ Kən ilat kit, rəhan kit nat kit təməsīkəən, mətō-inu netəmīm neen kəmososalīm-in rəhalat nəptən o nīmə, kən motos-ipən mənī lan kəm aposol mīn,

³⁵ kən ilat kəmoatoor kəm itəm mīn u rəhalat nat kit tīkə.

³⁶ Tol nəhlan, suah kit əh-ikīn nərgīn u Josep, noanol kit rəha Lifae, etəm Saepiras, aposol mīn kəmosos-ipən nərgī wi kit kəm in, nərgīn u Panapas, u nīpətīn təmə, “etəm tətāsītu matīləs-ipər nətəlīgən.”

³⁷ In təmosalīm-in rəhan kit nəptən, kən məmīk mənī lan muwa məmki-pən kəm aposol mīn məmə ilat okotoor kəm ilat mīn.

5

Ananaeas ne Safaera

¹ Mətō suah kit mīn əh-ikīn, nərgīn u Ananaeas, ne rəhan pətan nərgīn u Safaera. Ilau mīn kəmīoal-salīm-in rəhalau kit nīməptən.

² In təmaskəlīm anīon mənī məsīn, kən rəhan pətan əm tītun. Kən məmīk əm məsīn muwīn məmki-pən kəm aposol mīn məmə mənī e nəptən rafīn.

³ Mətō Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Ananaeas. ?Tahro nategəhan-in iərmīs u Setan tatuwa e nīkim? Nakateiua-in Narmīn Rəha Uhgīn kən mətaskəlīm anīon mənī məsīn rəha nīməptən məmə rəham.

⁴ ? Aupən nīməsalīm-inən nīməptən u, in rəham o kəp? ? Kən nian nəmosalīm-in, rəham mənī lan o kəp? ? Tahro natol nuhlan? !Ik niseiuə-inən etəmim, məto nateiuə-in Uhgīn!”

⁵ Nian Ananaeas tāməto nəghatən əh, əmun mīsi-pər morin rəhan namegən tiet. Kən netəmim itəm kəmotəto nat əh, kəmotəgīn motasiəp.

⁶ Kən netəm aluə mīn kəmotuwa motalpin nīpətīn motiləs motiet motuwīn kitənīm.

⁷ Iuəhkīr aua kīsil təmuwa muwīn rəkīs, kən rəhan pətan Safaera tāmiet-ərəpə məruru məmə rəhan iərman tīnīmīs rəkīs.

⁸ Kən Pita tāmətapəh ron məmə, “?Ən-tu kəm io məmə mənī e nəptən rafīn əh rəhatəlau itəm nāmiosalīm-in?” Kən in tən məmə, “Əwəh. Mənī rafīn un.”

⁹ Kən Pita tāmən-ipən kəm in məmə, “?Tahro nəmatioal anion noa kit məmə nakueiuə-in Narmīn Rəha Iərəmərə məmə okol təsītunən nat u nəmioal? !Əto-tu! Nətəm kəmotitənīm rəham iərman, ilat u e nafiluə koatuwa məmə okotiləs mīn ik.”

¹⁰ Kən roiū agīn tīsi-pər morin-pən əpəh nelkī Pita ikīn, mīmīs namegən tiet. Nian netəm aluə mīn kəmotuwa imə, motəplan tīnīmīs rəkīs, kən kotiləs motiet motuwīn kitənīm e nīkali rəhan iərman.

¹¹ Nian netəmim rəha nīməfak ne netəm əpnəpīn kəmotəto nat əh, kəmotəgīn kəmotəgīn.

Aposol mīn kəmotasitu e netəmim tepət motol-wīr rəhalat nīmīsən

¹² Kən aposol mīn kəmotol nəmtətīn tepət ne nat pīspīs mīn e nīganəmtī netəmim. Kən netəmim mīn u itəm koatən nīpahrienən e Iesu kəmoatuwa kitīəh əm e Feranta rəha Kīg Solomon e Nīmə Rəha Uhgīn. ¹³ Nətəmim kəmoatīsiai-in ilat, məto netəm mīn u kəsotənən nīpahrienən e Iesu kəmotəgīn nuwīnən ikīn əh mehm ilat.

¹⁴ Məto nian rafīn netəmim tepət koatuwa moatən nīpahrienən e Iesu, nəman ne nīpītan, kən ilat tatepət.

¹⁵ Məto-inu e nat pīspīs mīn itəm aposol mīn kəmoatol, netəmim koatos rəhalat nīmīsən mīn moatuwa, kən moatəlīn ilat kotapīl e rəhalat pet ne nīmītiwīn e suatīp məmə nian Pita otaliwək mapikalīn ilat, in otek neen o kəm-naka nəghanpīs in əm tos neen kən məmə ilat okotəmegəh.

¹⁶ Kən netəmim tepət tepət kəmotīsi-pən e latuənu mīn iuəhkīr o Jerusalem kəmotuwa. Kəmotəmīk rəhalat netəm koatīmīs ne netəm itəm narmīn rat tətātīg elat motuwa, kən aposol mīn kəmotəfak elat kən ilat rafīn kotəwīr.

Netəm-iasol mīn kəmotəmki-pən aposol mīn e kalapus

¹⁷ Kən suah u pris asol agīn ne rəhan mīn netəmim Satusi mīn u, ilat e pati kitīəh, kəmotol pīk tīməht elat məto-inu netəmim tepət kīnoatapəs ilat mīnoatuwīn o aposol mīn.

¹⁸ Kən kəmotaut kaskəlīm aposol mīn kəmki-pən ilat e kalapus.

¹⁹ Məto lapīn-in, nagelo kit rəha Iərəmərə təmuwa mərəh e nafiluə e kalapus mit ilat motiet.

²⁰ Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otuwīn e Nīmə Rəha Uhgīn motən-iarəp nəghatən pahrien rəha nəmegəhən wi u kəm netəmim.”

²¹ Kən kəmən lawīgīn, kəmotol nəwīa nagelo kən mīnotuwīn əpəh e Nīmə Rəha Uhgīn moatən-iarəp nərgī Iesu kəm netəmim.

Aposol mīn kəmotuwīn e kot

Kən pris asol agīn ne rəhan mīn, kəmotəun-in netəm-iasol mīn rəha noanl mīn rəha Isrel, kən ilat kəmotuwa kitīəh məmə ilat okotəpələh e kaonsel* asol

^{5:12:} Wək 2:43; 14:3 ^{5:19:} Wək 12:7-10 * ^{5:21:} kaonsel - netəm-iasol rəha Isrel koatiuw-iarəp netəmim ikīn e kot.

rəha noanol mīn rəha Isrel. Kən motahl-ipən nəghatən kəm netəm kotərəməərə e kalapus məmә okotahl-ipa aposol mīn kotuwa e kot əpəh e kaonsel.

²² Məto nian mopael mīn kəmotuwīn e kalapus, məto aposol mīn kotikə. Kən kotitəlig-pa e kaonsel motən məmә,

²³ “Nian emotuwīn ket-arəpən e kalapus, motəplan toa tətəhtosiḡ, lok tatəkul-pən wīr əm lan, kən mopael mīn rəha kalapus koatətul katehm wīr əm nafiluə e kalapus, məto nian emoterəh motuwīn imə, məto kikə-kikə əh imə.”

²⁴ Nian etəm tətərəməərə e mopael mīn itəm koatehm Nimə Rəha Uhgīn, ne pris asol mīn kəmotəto nəghatən əh, kəmotaut pik, rəhalat-kapə təmikə, mīnotəruru əpnəpīn əm məmә nat naka otuwa mīn.

²⁵ Kən əmun etəmim kit tiet-arəpa məmә, “!Ei, nəman! !Netəm mīn ilouin itəm nəmotəmki-pən ilat e kalapus, ilat əpəh e Nimə Rəha Uhgīn koatəḡətun netəmim!”

²⁶ Kən etəm tərəməərə e mopael mīn təmit mopael mīn rəhan motuwīn motəmik aposol mīn motuwa. Məto kəməsotewkəkanən ilat məto-inu koatəḡīn məmә netəm əpnəpīn okotaht ilat e kəpiel apīn okəmә okotewkəkan ilat.

²⁷ Nian kəmotit ilat motuwa imə, kən motən məmә ilat okotətul aupən-in netəm-iasol rəha kaonsel. Kən pris asol aḡīn təmən-ipən kəm ilat məmә,

²⁸ “Emotən-iəhau əskasik aḡīn itəmat məmә onəsətəḡətunən netəmim e nərgi suah əh Iesu. Məto nəḡətunən rəhatəmat tinaiu rafin əpəh Jerusalem. Kən moatol məmә netəmim okotən məmә itimat emotoh suah əh.”

²⁹ Məto Pita təməḡhat rəhalat aposol mīn lan məmә, “Itimat ekotəkəike motol nəwīa Uhgīn, sənəmә nəwīa netəmim əm.

³⁰ Itəmat nəmotohamnu rəkis Iesu motətu-pər e nig kəməluau, məto Uhgīn u rəha tīpītat mīn aupən təmol təmegəh mīn e nīmīsən.

³¹ Uhgīn u inu təmiləs-ipər rəkis Iesu məmә otuwīn matəpələh e nikalin matip, ikin rəha nisaiiən ne nəsanənən, məmә in Iərəməərə ne Iosmegəh. Uhgīn təmol nat əh məmә in otol suatip məmә noanol mīn rəha Isrel kotitun nəuhlinən ilat e rəhalat nolən rat mīn, kən in otafəl rəkis nolən rat mīn rəhalat.

³² Kən itimat Narmīn Rəha Uhgīn ekoatən-iarəp natimnat mīn u, kən Uhgīn tatos-ipən Narmīn rəhan kəm netəmim itəm koatol nəwīan.”

³³ Nian netəmim rəha kaonsel kəmotəto nəghatən əh, təmew pik rəhalat neməha, kən kotalkeike məmә okotohamnu əm ilat.

³⁴ Məto suah kit təmətul, nərgin u Kamaliel, in Farisi kit ne iəḡətun kit rəha Lou, u itəm netəmim rafin koatisaiiən. Kən təmətapəh o mopael mīn məmә okotit aposol mīn motuwīn ihluə pitən.

³⁵ Kən in təmən-ipən kəm ilat məmә, “Natimak mīn, netəm Isrel. Otakil wīr noa rehatəmat məmә onəkotəhro netəm mīn u.

³⁶ Wi aḡīn huə suah kit nərgin u Teutas, təmīet-arəp matən məmә in etəm-iasol kit, kən iuəhkīr netəmim fo-hanrit kəmotuarisig-in. Məto kəmoḡhamnu in, kən rəhan netəmim kəmotan kitīəh kitīəh, kən rəhan nətəligən təmuwīn mīkə.

³⁷ Uarisig lan, nian kapman təmətafin netəmim, suah kit mīn nərgin u Jutas, etəm Kalili, in mīn təmiw netəmim koatuarisig-in. Məto netəmim neen kəmotohamnu mīn, kən rəhan netəmim kəmotan kitīəh kitīəh.

³⁸ Kən inu rəhak nətəligən e nənən u. !Ekən kəm itəmat, pəs kotapəs əm ilat motegəhan-in ilat kotiet! Məto okəmә nat koatol in rəha etəmim əm, otəpanisas.

³⁹ Məto okəmə tətisi-pən o Uhgın, okol kəsotosən nəsanənən məmə okotən-iəhau ilat. Okotəplan əm məmə kitat Uhgın koatəmou.” Kən ilat rafin kəmotegəhan-in rəhan nəghatən.

⁴⁰ Kən kəmotəun-in aposol mın məmə okotuwa imə, kən motən məmə mopaél mın okotalis ilat. Kən motən-iəhau əskasik mın ilat məmə okəsotəghat mınən kəm netəmim e nərği İesu kən motəhlman ilat kotiet.

⁴¹ Nian aposol mın kəmotiet e kaonsel, nıkilat tətəgien, məto-inu Uhgın təmisiəi-in ilat kən megəhan-in məmə netəmim okotoh ilat məto-inu koatu-arisig-in İesu.

⁴² Kən nian rafin e Nımə Rəha Uhgın ne nımə mın, ilat kəməsotəpəsən kəmoatəkəike katən-iarəp kən moatəgətun nəghatən wır məmə İesu in Křisto itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa.

6

Kəmos-ıpər netəm sepin

¹ Nian neen tınuwa mınuwın rəkis, kən netəm rəha İesu tınatər mınatəpət. Neen rəhalat kəmotisi-pən ikın pısın pısın mın, kən koatən əm nəghatən Křis. Kən tēpət, ilat netəm İsrəl əm. Məto iəfak mın itəm koatən əm nəghatən Křis kınəotən nıkalı iəfak mın u netəm İsrəl, moatən məmə nian koatoor məni ne nəgwənən kəm nəutahlmıs mın, məto kəsotehm wırən nəutahlmıs mın rəha itəm mın u koatən nəghatən Křis.

² Kən tuwelef aposol mın kəmotəun-in netəm rəha İesu məmə okotuwa-tu. Kən kəmotən-ıpən kəm ilat məmə, “Piak mın. Təsəwırən məmə itimat ekotəpəs nən-ıarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgın məmə itimat ekotımnə katoor məni ne nəgwənən kəm nəutahlmıs mın.

³ Məto roıu, otətgi-arəp-tu etəmat mın, netəmim sepin u itəm noatisiəi-in ilat, kən kotenatıg, ne Narmın Rəha Uhgın tərıoah e nəmegəhən rəhalat. Kən itimat ekotos-ıpən nat u kəm ilat məmə ilat okoatol.

⁴ Mapəs itimat e nəfakən kəm Uhgın ne nən-ıarəpən ne nəgətunən nəghatən rəha Uhgın.”

⁵ Kən ilat rafin nıkilat təmagiən, kən motegəhan e nəghatən əh. Kən kəmotətıg-ıarəp Stıpen u rəhan nahatətəən təkəsık e Uhgın ne Narmın Rəha Uhgın tərıoah mətatıg lan, kəmotətıg-ıarəp mın Filip, ne Prokoras, ne Nıkano, ne Timon, ne Pamenas, ne Nıkolas etəm Antiok u əupən təmapəs nəfakən rəha netəm iman ikın mınuwə matətəu-pən nəfakən rəha netəm İsrəl.

⁶ Kəmotit ilat motuwın kəm aposol mın, kən aposol mın kəmotələhəu-pən nelmılat elat motəfak elat.

⁷ Kən netəm rəha İesu koatən-ıarəp nəghatən rəha Uhgın kəm netəmim, kən netəm rəha İesu u Jerusaleml tınatəpət-natəpət. E netəm əh, pris mın tēpət kəmotahatətə e İesu.

Kəmaskəlım Stıpən

⁸ Kən Stıpen u etəm tərıoah e nəwırən ne nəsanənən rəha Uhgın, təmol nəmtətın tēpət ne nat pıspıs mın e nıganəmtı netəmim.

⁹ Məto netəmim neen e nımə rəha nuəfımınən rəha Netəm Kəmıkıs İlat,* kəmotəghat ilat Stıpen. Netəm mın u noanol mın rəha İsrəl u kəmotisi-pən Saerin ne Aleksantria. Kən netəmim neen mın u noanol mın rəha İsrəl u kəmotisi-pən Silisia ne Esia, ilat kəmotuwa kitiəh, kən mınəotərgəhəu ilat Stıpen. Kotəmə nəghatən rəha Stıpen təsətuatıpən, meto rəhalat tətuatıp.

5:40: Wək 4:18 **5:41:** Mat 5:10-12; 1 Pita 4:13 **6:1:** Wək 4:35 **6:7:** Wək 2:41; 16:5 * **6:9:** “nımə rəha nuəfımınən rəha Netəm Kəmıkıs İlat” Netəm mın əh, əupən ilat slef rəha suah kit, məto roıu kəmıkıs ilat.

¹⁰ Məto Narmĭn Rəha Uhgĭn təmol Stipen tenatig-pĭk, kən nian in otəghat, rəhan nəghatən tatoh-iəhau rəhalat.

¹¹ Kən ilat kəmotətou anion netəmim neen məmə okotasitu elat motən-iarəp məmə, “Itimat emotəto məmə Stipen təmən rat Moses ne Uhgĭn.”

¹² Kən rəhalat nəghatən təmol nĭki netəmim, ne netəm-iasol rəha Isrel ne iəgətun mĭn rəha Lou, kəmotetəhau Stipen. Kən kəmotuwĭn kaskəlĭm motiləs motuwĭn məmə otətul e nĭganəmti kaonsel.

¹³ Kən kəmotəmĭk netəmim neen motuwa məmə okoteiuə e Stipen. Kən netəm mĭn un kotən məmə, “Nian rafin tatən nəghatən rat e Nĭmə Rəha Uhgĭn, kən matən rat Lou rəha Moses.

¹⁴ Itimat emotəto in təmən məmə Iesu u etəm Nasaret, in otiləs-iəhau Nĭmə Rəha Uhgĭn, kən məuhlin nolən mĭn itəm Moses təmos-ĭpa kəm kitat aupən ĭkĭn.”

¹⁵ Kən netəmim rafin itəm kəmoatəpələh e kaonsel kəmotətag-pən ətuatip o Stipen, kən kəmotəplan məmə nĭganəmtĭn tĭnəhag-əhag tahmen e rəha nagelo.

7

Stipen təməghat-in Epraham

¹ Kən pris asol agĭn təmətəpəh o Stipen məmə, “?Tahro, nəghatən mĭn əh nĭpahrienən?”

² Kən Stipen təmən məmə, “Piak mĭn ne tata mĭn. Otətəlig-in-tu io. Uhgĭn u itəm in ilis ilis pĭk, təmĭet-arəpa o tĭpĭtat Epraham nian in təmətətig əpəh Mesopotemia, məsuwĭnən əh əpəh Haran.

³ Uhgĭn təmən-ĭpən kəm in məmə, ‘Apəs rəham mĭn, ne ĭkĭn nətətig ĭkĭn, muwĭn e ĭkĭn kit itəm io epanəgətun kəm ĭk.’

⁴ Kən Epraham təmĭet əh Kaltia muwĭn mətətig əpəh Haran. Təmətətig ĭkĭn-u kən rəhan tata təmĭmĭs, kən Uhgĭn təmĭləs muwa e nəptən u itəmat noatətig lan əh-roiu.

⁵ Məto təmĭsos-ĭpənən nəptən məsĭn huə tahmen e nuwigĭ ĭar ne kəm in məmə in rəhan ətuatip. Məto Uhgĭn təmən-ĭəkĭs kəm in məmə otəpanos-ĭpən rafin nĭtən əh kəm in ne namĭpĭn rat mĭn. Kən in otuwa ĭməlat agĭn ĭkĭn, nat əpnəpĭn e nian əh Epraham təmĭsĭləsən əh nətĭn kit.

⁶ Nəghatən itəm Uhgĭn təmən kəm in tol nulan, in təmən məmə, ‘O nian kit, noanol mĭn rəham okotuwĭn katig e nəptən pĭsĭn kit. Okol ĭapĭspĭs elat kotol wək kəm netəmim e nəptən pĭsĭn, okul nahməən kəm ilat kətoarus nup fo-hanrit.

⁷ Məto ekol nalpĭnən kəm netəmim itəm koatərəməərə elat. Kən uarisig, noanol mĭn rəham okotiet e nĭtən mĭn əh motuwa kəfak kəm io e nĭtən u.’

⁸ Kən Uhgĭn təmən-ĭəkĭs məmə in otehm wĭr Epraham ne noanol mĭn rəhan. Kən mən-ĭpən kəm in məmə in otəhg-ĭpən nĭsualkələh nəman məmə in nəmtətĭn kit məmə ilat netəmim rəha Uhgĭn. Kən nian Epraham təmĭləs Aisak, kən məhg-ĭpən nian təmos nian eit.* Kən nian Aisak təmĭləs Jekop, kən matig məhg-ĭpən mĭn. Kən nian Jekop təməmĭk nenətĭn ilat tuwelef, kən təməhg-ĭpən mĭn ilat. İlat tuwelef əh, nəukətĭ nĭta rəhatat.”

Stipen təməghat-in tĭpĭlat mĭn

6:10: Luk 21:15 **7:3:** Jen 11:31; 12:1 **7:4:** Jen 11:31–12:5 **7:5:** Jen 12:7; 15:18; 17:8 **7:7:** Jen 15:13-14; Eks 12:40 **7:7:** Eks 3:12 * **7:8:** Nolən rəha netəm Isrel tol mĭn-nulan, nian suakəku ĭərman təmāiir, e nian eit, kotəhg-ĭpən. **7:8:** Jen 17:9-14; 21:4

9 Kən Stipən tāmən-ipən mīn kəm ilat mēmə, “Məto-inu netəm mīn əh, nəukəti nīta mīn u rəhatat, kəmotetəhak e Josep, kəmotosalīm-in-pən kəm netəm Ijip, mēmə otuwa slef rəhalat, məto ilau Uhgīn e nian rafīn,

10 kən Uhgīn tīləs-irəkis in e nərātən. Nian tāmətul e nīganəmti kīg rəha netəm Ijip, kən Uhgīn təmos-ipən nenatīgən kəm in kən matīg mol mīn mēmə kīg otolkeike in, kən mol in tatərəmərə e nītən Ijip ne netəmim ne natīmnat rafīn rəhan.

11 “Kən əmun nəumis təman e nītən əpəh Ijip ne Kenan mol nagwənən tīkə, kən nəumis natus asol netəmim, kən tīpītat mīn nīgīlat nagwənən təmīkə.

12 Nian Jekop tīnəto mēmə nagwənən əpəh Ijip, təmahl-ipən tīpītat mīn əh kotuwīn, kən inu nətuounən ilat kəmotuwīn Ijip.

13 Kən uarisīg ilat kəmotuwīn mīn, kən tāmən-iarəp in kəm ilat, məto-inu ilat kəsotītunən mēmə in Josep pialat. Kən kīg rəha Ijip təməto namnusən rəha Josep ne pian mīn.

14 Kən Josep təmahl-ipən nəghatən kəm rəhan tata Jekop ne rəhan mīn mēmə okotuwa motatīg ilat mīn. E netəm əh, ilat rafīn sepīnte faif.

15 Kən Jekop ne rəhan mīn kəmotuwīn kətatīg Ijip, kən nian kəmotatīg kətatīg kīmīs ikīn.

16 Kən kəməmīk ilat kən əpəh Sekem kītənīm ilat ikīn e nīpəg kəpiel kit itəm Epraham tīnos-nəmtīn rəkīs o noanol mīn rəha Hamor.”

Stipen tāməghat-in Moses

17 Kən Stipen təmatəkəike matən-ipən kəm ilat mēmə, “Tīnatuwa iuəhkīr mēmə Uhgīn otosmegəh rəhan netəmim itəm tāmən-īəkīs kəm Epraham, kən noanol mīn rəhatat itəm kəmotatīg Ijip aupən, roiū əh tīnepət-nepət.

18 Kən kīg kit mīn rəha Ijip tāmətul, in təruru aģin Josep.

19 In təmos-īəhau tīpītat mīn e neiuəən, matol nahməən kəm ilat. Kən in təmol lou kit mēmə okotəmki-arəp nenətīlat mīn ihluə mēmə okotīmīs.

20 “Kən e nian əh, Moses təmaiir, kən in suakəku wīr kit e nīganəmti Uhgīn. Rəhan mama ne tata kəmuəhluəig-in anion əpəh imə mios məwīg kīsīl.

21 Nian kəmīləs-iarəp ihluə, nəti kīg pətan təməplan, kən tīləs mēmə otehm wīr rəhan.

22 Kəmotəgətun in e nenatīgən rafīn rəha netəm Ijip, kən nian in təmepət, in təsanən e nəghatən ne nolən nat.

23 “Nian tīnos nup foti, nīkin təht mēmə otuwīn-tu muag natiman mīn, netəm Isrel,

24 kən məplan kit etəm Ijip kit tatoh. Kən in təmuwīn mēmə otasitu e in kit əmun mohamnu etəm Ijip apon.

25 Kən Moses nīkin təməht mēmə kəm-naka in mīn neen netəm Isrel okotītun mēmə Uhgīn təmahl-ipən in mēmə otuwīn məmki-rəkīs ilat e nahməən katol elat. Məto ilat kotəruru.

26 Kən lawīgin təməplan mīn noanol kəiu rəha Isrel kətīoh ilau mīn, kən tuwīn məghat kəm ilau mēmə otoor rəkīs ilau, kən mēmə otol ilau kioal-wīr ilau mīn. Kən mən-ipən kəm ilau mēmə, ‘Suah mil. Itəlau piatəlau aģin mil. ? Tahro natioh itəlau mīn?’

27 Məto suah u təmətūoun nəmohən təmətgi-pən Moses isəu, kən mən-ipən kəm in mēmə, ‘?Pah təmīləs-ipər ik mēmə nakatərəmərə kən matiuw-iarəp itimat?’

²⁸ !Okəm-naka nakolkeike məmә onakohamnu mĭn io tahmen e etəm Ijip u nəmoh nənĭp!

²⁹ Nĭan Moses tәмәto nәghatән әh, kән tәмәgĭn mĭet Ijip magĭm muwĭn әpәh Mitĭan mәtatĭg ĩkĭn mahmen e ĩapĭspĭs kit. Nĭan tәмәtatĭg mәtatĭg mĭt pәtan ĩkĭn kit, kән mĭalәs nәtĭlau kәiu ĩarman mil.

³⁰ “Nĭan tәмәtatĭg Mitĭan mĭnos nup foti, kән nĭan kit tuwĭn mәtan ĩuәhkĭr o nĭtot asol әh Sinae әpәh ĩkĭn taruән-aruән ĩkĭn. Kән nagelo kit tәмĭet-arәpa ron e nĭgәm ĩtәм tatuәp e nĭg әkәku kit.

³¹ Nĭan tәмәplan nĭgәm әh, narmĭn tәмĭwĭg pĭk ron, kән muwĭn ĩuәhkĭr mәмә otәplan wĭr, kән mәto ĩarәmәrә Uhgĭn tәмәghat kәм in mәмә,

³² ‘Io Uhgĭn rәha tĭpĭm mĭn, Uhgĭn rәha Epraham, ne Aisak, ne Jekop.’ Kән Moses tәмәgĭn mĭnәtasiәp mĭnatәgĭn nәtag-pәнән әh nĭgәm ĩkĭn.

³³ Kән ĩarәmәrә Uhgĭn tәмән-ĭpән kәм in mәмә, ‘Oh-rәkĭs rәham put e nelkәм mәto-inu nәptән ĩk natәtul ĩkĭn in tol pĭsĭn agĭn, mәto-inu io әh-ĭkĭn.

³⁴ Emәplan nәratән ĩtәм katol e rәhak netәmĭm әpәh Ijip, emәto nasәkән rәhalat, kән mĭnatite muwa mәмә ekәмki-rәkĭs ĩlat o netәм Ijip. Wa. Roiu әh ekahl-ĭpән ĩk nakĭtәlĭg muwĭn mĭn Ijip.’ ”

Noanol mĭn rәha Isrel kәмәsotolkeikeән Moses

³⁵ Kән Stĭpen tәмәtәkәike matән mәмә, “Inu etәм kitĭәh әm Moses ĩtәм ĩlat kәmotapәs nәwĭan nĭan ĩlat kәmotән-ĭpән kәм in mәмә, ‘?Pah tәмĭlәs-ĭpәр ĩk mәмә nakatәrәmәrә kән matĭuw-iarәp ĩtĭmat?’ Mәto Uhgĭn pĭsĭn әm tәмahl-ĭpән suah әh Moses mәмә otәrәmәrә kән mōsmegәh ĩlat. Tәмahl-ĭpән nĭan nagelo tәмĭet-pa ron e nĭgәm ĩtәм tatuәp e nĭg әkәku kit.

³⁶ Kән Moses tәмĭt ĩlat motĭet Ijip, kән in tәmol nat pĭspĭs ne nәmtәtĭn tepәt, tәmol әpәh Ijip, ne nĭan kәmoateguәfĭmĭn e nĭtәhәi u katән mәмә Nĭtәhәi Asiә, ne nup foti e ĩkĭn taruән-aruән ĩkĭn.

³⁷ Inu etәм kitĭәh әm Moses u tәмән-ĭpән kәм netәм Isrel mәмә, ‘Uhgĭn otĭlәs-ĭpәр ĩen kit mĭn etәmat tahmen lak.’

³⁸ “Inu Moses ĩtәм noanol mĭn rәha Isrel kәmoatan kitĭәh ĩlat mĭn, kән nagelo tәмәghat kәм in e Nĭtot Sinae, kән ĩlat tĭpĭtat mĭn kәmoatan. Kән Uhgĭn tәmos-ĭpән nәghatән keike mĭn ĩtәм koatәmegәh, kән in otәhlman tuwa kәм kitat.

³⁹ “Mәto nĭan in tәмәtatĭg әh әpәh e Nĭtot Sinae, tĭpĭtat mĭn kәmotәht nәwĭan, motapәs nәtәlĭg-inән mәto nĭkilat tәмĭtәlĭg-pән o nat Ijip.

⁴⁰ Kән kәmotән-ĭpән kәм Eron mәмә, ‘Ol narmĭ nat kit mәмә in otuwa uhgĭn rәhatat. ?Mәto Moses әh ĩnәh, ĩtәм tәмәmĭk ĩtat kotĭet Ijip, kĭnotәruru mәмә in tĭnahruwĭn?’

⁴¹ Kән e nĭan әh, ĩlat kәmotol narmĭ nәtĭ kau kit mәмә in otuwa uhgĭn rәhalat, kән kәmotol sakrifais e nat megәh mĭn mәмә okotәfak kәм in. Kән kәmotol lafet rәha narmĭ nәtĭ kau ĩtәм ĩlat әm kәmotol.

⁴² Mәto Uhgĭn tәмәuhlin-pән mәntәan kәм ĩlat, kән megәhan-in ĩlat mәмә okotәfak kәм mĭtgar ne mәwĭg ne mәhau mĭn e napuә. Kән nat әh tatәgәtun әsas әm nәghatән rәha Uhgĭn ĩtәм kәmәte e naoa rәha ĩen mĭn rәha Uhgĭn. Tatән mәмә, ‘!Netәм Isrel! ?Nĭan rafĭn e nup foti e ĩkĭn taruән-aruән ĩkĭn, ĩtәmat nakoatoh nat megәh mĭn mәмә nakoatol-pa sakrifais kәм io? !Kәp!

⁴³ Mәto ĩtәmat nәmoatĭlәs nĭmә tapolen rәha uhgĭn ĩuә u Molek, ne narmĭ mәhau rәha uhgĭn ĩuә u Refan. Nat mil u nәmoatol mәмә onokotәfak kәм ĩlau. O nat әh ekahl-iarәp ĩtәmat nakotuwĭn ĩәu motaprәkĭs-in Papilon.’ ”

Stĭpән tәмәghat e Nĭmә Rәha Uhgĭn

7:28: Eks 2:14 **7:29:** Eks 2:21-22; 18:3-4 **7:34:** Eks 3:1-10 **7:35:** Eks 2:14 **7:36:** Eks 7:3; 14:21; Nam 14:33 **7:37:** Dut 18:15 **7:38:** Eks 19:3 **7:40:** Eks 32:1 **7:41:** Eks 32:2-6 **7:43:** Amos 5:25-27

⁴⁴ Stipen təmatəkəike matən məmə, “Nian tipitat min kəmotatig ikin taruən-aruən ikin aupən, ilat kəmos rəhalat nat kit, Nimə Tapolən rəha Uhgın itəm tatəgətun məmə Uhgın tətatig ilat min. Kən Moses təmol Nimə Tapolən əh tətəu-pən əm nətəligən rəha Uhgın u təmən-ipən rəkis kəm in. ⁴⁵ Kən nup tepət uarisig, e nian Josua təmit ilat motuwa məmə okotos-irəkis nitən əh o netəm Kenan, kən kəmotiləs Nimə Tapolən u motuwın e nitən u Uhgın təməhg-irəkis netəmim ikin. Kən ilat kəmotiləs motuwın motatig ilat min kətoarus-pa e nian rəha Tefit təmol kig lan.

⁴⁶ Uhgın təmol təwir kəm Tefit, kən Tefit təmətapəh ron məmə Uhgın otegəhan in pəs tol nimə kit itəm Uhgın otətatig ikin.

⁴⁷ Məto nimə əh, Kig Tefit təməsolən, məto nətin Kig Solomon təmol.

⁴⁸ Məto Uhgın itəm ilis agın, təsatigən e nimə itəm etəmim əm təmol, tahmen e nəghatən rəha Uhgın itəm ien rəhan təmən məmə,

⁴⁹ ‘İkin min rafin e neai tahmen in əm io məmə iakəpələh ikin mərəməərə, kən nətueintən rafin tahmen in əm məmə ekəf-pən nelkək ikin.

?Məto nimə-naka itəm nəkotitun nolən məmə otahmen-in io?

?Kən ikin pəhruən nəkotitun nolən məmə ekuwın mameg ikin?

⁵⁰ Otən-tu. ?Pah təmol rafin natimnat min əh?

Io pisin əm, io Uhgın emol rafin ilat.’ ”

Stipen təməhai netəm-iasol rəha kaonsel

⁵¹ Kən Stipen təmatəkəike matən məmə, “! Itəmat u! Rəhatəmat-kapə təskasik. Rəhatəmat nətəligən tapinəp tahmen e rəha netəm kəsotəfakən. Itəmat nəsolkeikeən məmə onəkotol nəwia Uhgın. !Itəmat nəkotahmen e tipitat min itəm koatəht nəwia Narmın Rəha Uhgın!

⁵² ?Ien min rəha Uhgın aupən, pah tipitəmat min kəməsolən nəratən kəm in? !Tikə! Kəmotol nəratən kəm ilat rafin. Kəmotohamnu min itəm min u koatən-iarəp nuwamən rəha Etəm Ətuatip. Kən itəmat nəmotegəhan-in-pən Etəm Ətuatip u e nelmi rəhan tikimır min kən kotohamnu.

⁵³ Itəmat nəmos rəkis Lou rəha Uhgın u aupən nagelo min kəmos motuwa, məto itəmat nəməsotətəu-pən agınən Lou əh.”

Kəmahtimnu Stipen

⁵⁴ Nian kəmoatəto nəghatən min rəha Stipen, niganəmtilat təmapinəp, nikilat nahmə nahmə, kən moatəgətain-pən nəluilat kəm in məto-inu nikilat nahmə agın.

⁵⁵ Məto Narmın Rəha Uhgın təmərioah e Stipen, kən titəgpər e Nego e Neai məplan nəhag-əhagən itəm təsanən pik təmiet imə Uhgın ikin, kən məplan İesu tatətul e nikali Uhgın matip, ikin rəha nəməməərəən ne nəsanənən.

⁵⁶ Kən Stipen təmən-ipən kəm ilat məmə, “!Ei, nəman! İatəplan Nego e Neai rəha Uhgın taterəh, kən Nəti Etəmim tatətul e nikali Uhgın matip, ikin rəha nəməməərəən ne nəsanənən.”

⁵⁷ Nian netəm-iasol rəha kaonsel kəmotəto nəghatən əh, kəmotasitig matəlgilat min e noanelməlat, kən motearig e Stipen e nəwialat rafin motaut motaiu motuwın kea-pən ahmən-ahmen əm ron,

⁵⁸ motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon, kən minoatətuoun kətaht e kəpiel apin. Kən ilat kəmotapeg rəhalat sot asol min, motəlin-pən iuəhkır o nelki etəm aluə kit, nərgin u Sol.

⁵⁹ Nian kəmotəht Stipen e kəpiel apin, in təməfak məmə, “İərəməərə İesu, os narmək.”

⁶⁰ Kən təmeiuaiu mīsin nulin kən masək əfəmäh məmə, “Iərəmərə, afəl nolən rat itəm ilat koatol lak.” Nian təmōl namnun rəhan nəfakən, kən rəhan namegən tiet.

8

¹ Kən Sol tatətul əm nīkin tətagien məmə ilat kəmotahimnu Stipen.

Sol təmōh netəm koatəfak

Mətuoun e nian əh, nəratən asol kīnatol e niməfak əpəh Jerusalem. Kən ilat kəmotiet Jerusalem motagim-pən Jutia ne Sameria, motapəs pīsīn əm aposol mīn koatətig Jerusalem.

² Netənim neen itəm koatəfak əskasik kəmotuwa motiləs Stipen motuwīn kītənim, kən ilat kəmotasək pīk ron.

³ Məto Sol təmətuoun mīnatərəkīn-ərəkīn niməfak, matuwīn e nimə mīn matewkəkan-iarəp nəman ne nīpitan itəm koatəfak, kən matəmki-pən ilat e kalapus.

Filip təmən-iarəp namnusən təwīr əpəh Sameria

⁴ Kən netəm koatəfak itəm kəmotiet Jerusalem moatagim, kəmotən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn ikīn mīn rafin itəm ilat koatuwīn ikīn.

⁵ Filip təmuwīn e taon kit rəha Sameria, kən matən-iarəp namnusən rəha Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-ipa.

⁶ Nian nīmanin netənim kəmotəto Filip, kən motəplan nat pīspīs mīn itəm in tatol, ilat rafin kəmotuwa iuəhkīr katətəlig-in nat naka in tatən.

⁷ Netənim tepət narmin rat mīn kəmotiet elat. Nian narmin rat mīn kəmoatiet, kəmotearig əfəmäh. Kən netənim tepət itəm nīpətīlat təmīmīs, o itəm kəsotaliwəkən, kəmotəwīr mīn.

⁸ Kən netənim rafin e taon əh, ilat rafin koatagien.

Saimon u təmōl natimnat e nəsanənən rəha iərmīs mīn

⁹ Kən e taon əh, suah kit nərgīn u Saimon, in təmatol nat pīspīs tepət e nəsanənən rəha iərmīs mīn, kən netənim rafin rəha Sameria, narmīlat təmīwīg ron. Təmōl nuwəh məsīn. In matos-ipər atip in məmə in etəm-iasol kit.

¹⁰ Kən netənim rafin, netəm-iasol mətoarus-pa iolwək mīn əm, kəmoatətag-pən pīk ron kən moatən məmə, “Suah u in uhgīn kit u nərgīn u Uhgīn Itəm Rəhan Nəsanənən Iīs.”

¹¹ Kəmoatətəu-pən in nuwəh məsīn məto-inu narmīlat tatiwīg o natimnat mīn itəm in tatol.

¹² Məto nian netənim kəmotəto nəghatən itəm Filip tatən-iarəp e namnusən təwīr rəha nərəmərəən rəha Uhgīn ne nəghatən rəha Iesu Kristo, kəmotən nīpahrienən lan, kən kəmol baptais elat, nəman ne nīpitan.

¹³ Suah mīn u Saimon, təmən mīn nīpahrienən e Iesu, kən kol baptais mīn lan. Kən in tatətəu-pən Filip ikīn mīn rafin. Narmin tatiwīg o nat pīspīs mīn ne nəmtətin mīn itəm in tatəplan Filip tatol.

¹⁴ Nian aposol mīn əpəh Jerusalem kəmotəto məmə netəm Sameria kīnotahatətə e nəghatən rəha Uhgīn, kən kəmotahl-ipən Pita ne Jon məmə okian olat.

¹⁵ Nian ilau kəmian muet-arəpən olat, kəmuəfak olat məmə Narmin Rəha Uhgīn otərioah mətatig elat,

¹⁶ məto-inu kəmol baptais əm elat e nərgī Iərəmərə Iesu, məto Narmin Rəha Uhgīn təsərioahən əh e nəmegəhən rəhalat.

¹⁷ Kən Pita ne Jon kəmuələhəu-pən nelmilau elat muəfak elat, kən Narmin Rəha Uhgın təmarioah mətatiḡ elat.

¹⁸ Nian Saimon təməplan məmə Narmin Rəha Uhgın tatuwin e nəmegəhən rəha netənim nian aposol mil katuələhəu-pən nelmilau elat matuəfak elat, kən in təməmki-arəp mənī məmə otos-ipən kəm ilau,

¹⁹ kən mən-ipən kəm ilau məmə, “İos-ipa mīn nəsanənən u kəm io məmə nian iakələhəu-pən nelmək e netənim, kən ilat kotitun nosən Narmin Rəha Uhgın.”

²⁰ Məto Pita təmən-ipən kəm in məmə, “!Ik ne rəham mənī onakian e niḡəm asol! Məto-inu ik nikim təht məmə nəkitun nos-nəmtinən e mənī nat u itəm Uhgın tatos-ipən əm kəm netənim.

²¹ Okol ik nəsolən wək u məsin ne, məto-inu rəham nətəliḡən təsətuatipən e niḡanəmti Uhgın.

²² Əuhlin ik e rəham nolən rat mīn kən məfak-pən kəm İərəməərə, məta in tafəl rəkis rəham nolən rat mīn itəm nikim tatuəhl-uəhl ilat.

²³ Eməplan məmə nian rafin netəhakən təmol rəham nətəliḡən tuwin ik pişin, kən nolən rat əh təməlis ik tiəkis.”

²⁴ Kən Saimon təmən-ipən məmə, “!Awi! Uəfak-pən kəm İərəməərə ron io məmə natimnat itəm itəlau nəmuən, kit otəsuwamən ron io.”

²⁵ Nian ilau kəmuən-iarəp nəḡhatən rəha İərəməərə ne natimnat itəm in təmol, kən ilau kəmiaiet Sameria mətian Jerusalem, muətul əḡmagim e latuənu mīn rəha Sameria matuən-iarəp mīn namnusən təwir rəha İərəməərə.

Filip təməḡhat kəm etəm İtiopia kit

²⁶ Kən nagelo kit rəha İərəməərə təmən-ipən kəm Filip məmə, “Əsou pis muwin e suatip tətisi-pən Jerusalem matuwin Kasa.” (Suatip əh tatəməhl əpəh ikīn taruən-aruən ikīn.) ²⁷ Kən in təmatuwin əmun məplan etəm İtiopia kit e suatip. Suah əh in etəm-iasol kit rəha kwin rəha netəm İtiopia.* Kən in tatərəməərə e mənī rafin rəha kwin. Suah u təmisi-pən Jerusalem e nəfakən,

²⁸ kən mīnitəliḡ matuwin iman ikīn. Kən in tatəpələh-pər e nat kit katən məmə, “kat” itəm hos tatiuw. Kən mətafin naoa itəm ien rəha Uhgın Aesea təməte.

²⁹ Kən Narmin Rəha Uhgın təmən-ipən kəm Filip məmə, “Uwin maliwək iuəhkir o kat əh.”

³⁰ Kən Filip təmaiu muwin iuəhkir ron, məto suah u tətafin naoa itəm ien rəha Uhgın Aesea təməte. Kən təmətapəh ron məmə, “?Nəkītun niḡətī nat un nakatafin, o kəp?”

³¹ Kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmə, “?Ekahro mītun? Məto-inu suah kit tikə itəm otuhapik niḡətī nəḡhatən u kəm io.” Kən in mətapəh məmə Filip otər muwin ilau mīn muəpələh.

³² In təmətafin nəḡhatən u e Naoa Rəha Uhgın, tatən məmə, “Kəmit tahmen e sipsip kan məmə okohamnu.

Kən tahmen e nəti sipsip, təsəḡhatən nian katəte noanun, Kən in təməpnəpin əm, məsəḡhatən.

³³ Kəmol aulis in, kən nian kəmakil e kot, kisakil ətuatipən. Nian kəmotohamnu, in etəm aluə əm kit, itəm nətin tikə.”

³⁴ Kən suah u təmətapəh o Filip məmə, “?Karmə Aesea təmətəḡhat atip in, o etəm pişin kit?”

³⁵ Kən Filip təmətuoun e nəḡhatən kitiəh əm itəm təmətafin, matən-ipən namnusən təwir rəha İesu.

8:17: Wək 19:6 * **8:27:** Nəḡhatən Kris ətuatip tatən məmə in suah kit itəm kəmate. E nian əh, okəmə suah kit tatol wək nian rafin iuəhkir e Kwin kit, kən okate məmə otəsitən Kwin. **8:33:** Aes 53:7-8

³⁶ Nian kəmatian e suatip muea ikin kit nəhau əh-ikin, kən suah un təmən-ipən kəm Filip məmə, “!Əplan-tu! Nəhau kit əpəh. ?Tahro? ?Pəs nakol baptais lak lan?”†

³⁸ Kən təmən-iəhau kat məmə otətul, kən ilau kərən kəmian əpəh ləhau e nəhau, kən Filip tol baptais lan.

³⁹ Nian kəmuər e nəhau muea ilis, Narmın rəha İərəmərə tiləs-irəkis Filip. Kən suah un təmisəplan minən, məto təmitəlig matuwın iman ikin e nagienən asol e nikin.

⁴⁰ Məto Filip təmaut əm, məplan tatətul əpəh e nitən pəhap ikin əpəh Astot. Kən in təmatuwın əpəh e taon min matən-iarəp namnusən təwir rəha İesu mətoarus in təmiet-pən əpəh Sisaria.

9

Sol təməplan İesu e suatip rəha Tamaskes (Wək 22:6-16; 26:12-18)

¹ Kən e nian əh, Sol təmatəghat əskasik matən-iəkis məmə otohamnu netəmim rəha İesu. In təmuwın məplan pris asol ağin

² mətapəh ron məmə otəte naoa kit kəm nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel əpəh Tamaskes, məmə okəmə otəplan kit tatətəu-pən Suatip Rəha İesu, nat ənəpən iərman o pətan, otaskəlim ilat məlis ilat məmik ilat muwın e kalapus əpəh Jerusalem.

³ Nian Sol təmuwa iuəhkir o Tamaskes, roiu ağin min nəhag-əhagən kit təmisi-pər e neai tatuəp tahmen e nipiən muwa masiəgəpən in ne ikin min titəlau lan.

⁴ Kən in təmiet morin e nəptən, kən məto nəwia suah kit tatən-ipən kəm in məmə, “!Sol! !Sol! ?Tahro natol nəratən kəm io?”

⁵ Kən Sol tətapəh məmə, “?Ik pah, İərəmərə?” Kən nəwia suah un təmən-ipən kəm in məmə, “!o İesu itəm ik natol tərət kəm io.

⁶ Məto roiu ətul muwın əpəh e taon. İkin əh, suah kit əh-ikin otəpanən-ipinə məmə nat naka onəköl.”

⁷ Kən netəmim itəm koatuarisig-in Sol, kəmotaut kətul kəsəghatən, kəmotəto əm nəwia suah un, məto kəsotəplanən.

⁸ Kən Sol tətul, məto niganəmtin tinoapoap, tinəruru nehmən nat. Kən kəmos əm nelmin motit motuwın Tamaskes.

⁹ Təmos nian kisil təmishmən nat, kən təməsəgwənən kən məsənimən nəhau ne.

¹⁰ Əpəh e Tamaskes, etəm rəha İesu kit əh-ikin, nərgin u Ananaeas. İərəmərə təmaun-in e nat kit tahmen e napilairən, kən mən-ipən kəm in məmə, “!Ananaeas!” Kən in tagət məmə, “İərəmərə, io əpəh.”

¹¹ Kən İərəmərə tən-ipən kəm in məmə, “Uwın əh e nimə rəha Jutas e suatip asol itəm katən məmə Tətuatip, kən mətapəh o etəmim kit, etəm Tasas, nərgin u Sol. In tatəghat roiu kəm Uhgın e nəfakən,

¹² kən Uhgın təmos-ipən napilairən kit, kən təməplan etəmim kit, nərgin u Ananaeas, təmuwa mələhəu-pən nelmin lan məmə niganəmtin otəwir min.”

¹³ Məto Ananaeas təmə, “İərəmərə, eməto nənən tepət e suah əh e rəhan nolən rat min itəm tatol e netəm koatahatətə lam əpəh Jerusalem.

¹⁴ Kən in təmuwa ikin-u e nərgi pris asol min məmə otaskəlim, məlis netəm koatahatətə lam.”

† **8:36:** E kopi oas min neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən u e ves 37, kəməsətəən. Məto katəplan ves 37 e naoa neen uarisig, kən in tatən məmə, “Kən Filip təmən-ipən kəm in məmə, ‘Okəmə nakatən niphrienən e İesu e nikim rafin, ekıtun nolən baptais lam.’ Kən tən məmə, ‘!o iatən niphrienən e İesu, məmə in Nəti Uhgın pahrien.’ ” **8:36:** Wək 10:47 **8:40:** Wək 21:8 **9:1:** Wək 8:3

15 Məto İərəmərə təmən kəm Ananaeas məmə, “!Uwın! Məto-inu suah u in rəhak etəmim itəm enəmaun-in rəkis məmə otən-iarəp nərgək kəm netəm İaihlua u sənəmə netəm İsrəl, ne rəhalat kig mın, ne netəm İsrəl.

16 Kən io epanəgətun in məmə otos nahməən o nərgək.”

17 Kən Ananaeas təmuwın latuənu muwın imə, kən mələhəu-pən nelmın e Sol, mən-ipən kəm in məmə, “Piak Sol. İərəmərə İesu itəm təmıet-arəp ron ik e suatıp nıan nəmoatuwa ikın-u, in təməhl-ıpa io məmə ik onakehm mın nat, kən Narmın Rəha Uhgın otərioah mətatıg lam.”

18 Roiu ağın, nat kit tahmen e nuwilıgı nəm təmıet rəkis e nıganəmtı Sol, kən in tınaiir mın mınatehm nat. Kən in təmətul mınatalıwək, kən kol baptais lan məmə in nəmtətin rəha nahatətəən.

19 Kən nıan təmun nagwənən neen, kən nıpətın təməsanən mın.

Sol tınətuoun matən-ıarəp nərgı İesu əpəh Tamaskes

Kən Sol təmatıg mos nıan neen mın ilat netəm rəha İesu əpəh Tamaskes.

20 Təmətuoun mın əm e nıan əh, matən-ıarəp nərgı İesu əpəh e nımə rəha nuəfımınən rəha netəm İsrəl, məmə İesu in Nəti Uhgın pahrien.

21 Kən netəmim rafın itəm kəmotətə in, kəmotaut pik ron, kən motən məmə, “!Ei! ?Suah u inu təmatol nəratən kəm netəm koatahatətə e İesu əpəh Jerusalem əpən, o kəp? Kən in təmuwa ikın-u məmə otaskəlım ilat məlis ilat məmik muwın kəm prıs asol mın. ?In əh, o kəp?”

22 Kən nəghatən itəm Sol tatən-ıarəp, in təsanən pik məprəkis-in nəghatən rəha netəm İsrəl itəm koatatıg Tamaskes, kən matəgətun wır məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ıpa. Kən ilat kınotəruru nat okotən.

23 Nıan tēpət təmuwa muwın rəkis, kən netəm İsrəl neen kəmoatətə anıon noa kit məmə okotohamnu Sol,

24 məto Sol təməto noa anıon rəhalat. Kən roiu e nərauiəgən ne lapın mın, netəm İsrəl kotətlosıg əpəh e nafıluə rəha fenis kəmol e kəpiel məmə okotohamnu Sol.*

25 Məto in mın neen kəmotıləs lapın motaii-pən e kətım asol kit itəm kəmətu-pən təulə lan, motuwın motıləs-ıarəp e nakuhəl e fenis. Kən in təmagım muwın Jerusalem.

Sol əpəh Jerusalem

26 Nıan Sol təmuwın Jerusalem, təmalkut məmə otuwın mətəu-pən netəm rəha İesu, məto ilat koatəgin, nıkilat təht məmə tateıuə-in əm ilat məmə in etəm rəha İesu.

27 Məto Panapas təmit muwın mit-ipən kəm aposol mın, mən-ipən kəm ilat məmə təməhro nulan Sol təməplan İərəmərə İesu e suatıp nıan təmətuwın Tamaskes. Kən təmən-ipən mın kəm ilat məmə İərəmərə təməghat kəm Sol, kən təhro nulan in tınatən-ıarəp nərgı İesu əpəh Tamaskes, məsəginən.

28 Kən ilat Sol kəmotatıg kən tatuwın ikın mın əpəh Jerusalem matən-ıarəp nərgı İərəmərə İesu məsəginən.

29 Kəmotəghat ilat netəm İsrəl itəm kotən nəghatən rəha netəm Kris, kəmotəh ilat mın e nəghatən. Kən kınəotol məmə okotohamnu Sol.

30 Nıan in mın neen rəha nıməfak kəmotətə, kəmotuwın motıt Sol motuwın əpəh ləhau iuəhkır o itəhı e taon əh Sisaria, kən motahl-ipən məmə otagım muwın əpəh isəu e taon əh Tasas.

31 Kən netəm koatəfak əpəh Jutia, ne Kalili, ne Sameria kəmotatıg e nəməlinuən, etəmim tikə itəm otol nəginən kəm ilat. Kən Narmın Rəha Uhgın

9:15: Wək 26:2,6; 27:24; Rom 1:5 9:16: 2 Kor 11:23-28 9:21: Wək 8:3 9:22: Wək 18:28

* 9:24: E taon əh Tamaskes, tahmen e taon tēpət, əpən əpən kəmol fenis asol e kəpiel titalau e taon.

9:25: 2 Kor 11:32-33 9:26: Kal 1:17-19 9:27: 1 Kor 9:1

təmətasitu elat mol ilat koatətul əskasık, kən ilat rafin koatətig kətisiyai-in İərəmərə. Kən ilat tınatəpət.

Pita təmol nelki Aeneas təwır mın

³² Pita təmalıwək muwın ikın mın məmə otuag netəm koatahatətə e İesu. E rəhan naliwəkən, təmuwın məplan netəmim rəha İərəmərə əpəh e taon əh Lita.

³³ Təmuwın ikın əh məplan suah kit nərgın u Aeneas, nıpətın təmimis tinos nup eit, təsaliwəkən mətapıl əm e rəhan pet.

³⁴ Kən Pita təmən-ipən kəm in məmə, “Aeneas. İesu Kristo tosmegəh ik əh-roiu e rəham nımısən. Ətul, maiu-aiu rəham nımıtiwın.” Kən roiu agın mın, Aeneas təməwır mın mətul.

³⁵ Kən netəmim rafin Lita ne ikın mın rafin əpəh Saron kəmotəplan suah u təmalıwək mətan, kən ilat rafin kınotəuhlin rəhalat nətəligən kən mınəatəfak kəm İərəmərə.

Pita təmol Tokas təmegəh mın

³⁶ E taon kit Jopa, pətan kit əh-ikın itəm in etəm rəha İesu, nərgın u Tapita, u nıpətın təmə, “tia,” u in nat megəh kit. E nəghatən rəha netəm Kris, koatən məmə Tokas. Pətan u, nian rafin tatol təwır kəm netəmim kən mətasitu mın e ian-rat mın. ³⁷ Məto e nian əh, nımısən kit təmol kən tımıs. Kən kəmotau kol senis kəm in, kələhəu e nımə əpəh ilis agın.

³⁸ İkin əh Lita iuəhkır əm o taon əh Jopa. Kən nian netəm rəha İesu kəmotətə məmə Pita əpəh Lita, kəmotahl-ipən suah mil kəiu məmə okian mən-ipən kəm in məmə, “!Otuwa uəhai əm-tu!”

³⁹ Kən Pita təmətəu-pən ilau. Nian kəməhalet-arəpa latuənu, kəmotit motuwın əpəh ilis agın. Məto nəutahlımıs mın tərıoah əpəh ikın koatasək ron, kən kəmoatəgətun kəm Pita rəhalat natımnat itəm pətan əh təməhl nian təmətəmegəh.

⁴⁰ Kən Pita təməhl-iarəp rafin ilat, kən meiuaiu mısın nulın matəfak. Kən mətag-pən o pətan əh təmimis məmə, “Tapita, ətul.” Kən pətan apon təməiir məplan Pita, kən mətul matəpələh.

⁴¹ Kən Pita təməa-pən ron maskəlım miuw-pər məmə otətul e nelkin mil. Kən maun-in-pən netəm koatahatətə e İesu ne nəutahlımıs mın məmə okotuwa imə, kən mit-ipən pətan əh kəm ilat.

⁴² Kən nəghatən e nat əh təməiu mıtəlau e taon əh Jopa. Kən tətət kəmotən nıpahrienən e İərəmərə İesu.

⁴³ Kən Pita təmətig əh Jopa məsın ilau suah kit nərgın u Saimon itəm tatol natımnat e nuwıgı kau.

10

Uhgın təməghat kəm Konilias

¹ E taon Sisaria, suah kit əh-ikın nərgın u Konilias. In etəm Rom, kən in etəm-iasol rəha mopael ilat rafin wan-hanrıt. Kən ilat koatısi-pən e “Mopael rəha İtali.”

² In etəmim kit itəm tətisiyai-in Uhgın rəha netəm İsrəl, in ne rəhan mın ne rəhan iolwək mın. In tatos-ipən rəhan məni tətət kəm ian-rat mın, kən matəfak kəm Uhgın rəha İsrəl nian rafin.

³ Nian kit əmun e tri kılək ehnaipən e nian tatəfak lan, təməplan nat kit tahmen e napılaiirən. In təməplan wır nagelo kit rəha Uhgın tatuwa ron, kən maun-in məmə, “!Konilias!”

⁴ Nian nıganəmtı Konilias təmətul lan, in təməgın kən mən məmə, “?İərəmərə, tahro?”

Kən nagelo təmən-ipən kəm in məmə, “Uhgīn tīnəplan rəkis nəfakən rəham ne nəwīrən itəm natol kəm ian-rat mīn.

⁵ Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa, motiləs suah kit motuwa, nərgīn u Saimon Pita.

⁶ In tətatiḡ ilau suah kit nərgīn u Saimon u tatol natimnat e nuwigī kau. Rəhan nimə tatətul iuəhkīr o itəhəl.”

⁷ Nian nagelo itəm təmatəghat kəm in təmagīm, kən Konilias təmaun-in rəhan iolwək kəiu ne mopael kit itəm tatol wək kəm in, kən in etəm rəha nəfakən.

⁸ In təmən-ipən rafīn natimnat itəm təməplan kəm iləhal, kən mahl-ipən iləhal məmə okəhaluwīn Jopa.

Uhgīn təməghat kəm Pita e napīlaiirən

⁹ Kən kəmən lawīgin, nian mīḡgar tīnalalīn, kən suah miləhal əh kəmatəhaluwa e suatīp iuəhkīr o taon əh Jopa, Pita təmuwīn əpəh ilīs e nətuei nimə itəm tepin-epin ikīn məmə otəghat kəm Uhgīn e nəfakən. ¹⁰ Məto nəumis tīnus, kən nian kəmatol əh nīḡin nagwənən, in taiir məto təməplan napīlaiirən kit itəm Uhgīn tatos-ipa.

¹¹ E napīlaiirən əh, təməplan neai təmerəh, kən nat kit tahmen e tapolən asol kətaskəlīm nīpəḡnəmtīn mīn, kən kəhlman-əhlman teiuaiu matuwa e nəptən.

¹² E nīpəḡ nat əh, təməplan nat megəh pīsīn pīsīn mīn əh-ikīn itəm kotaliwək ne motəkioah, ne mənīḡ pīsīn pīsīn mīn.

¹³ Kən nəwīa suah kit təmən-ipən kəm in məmə, “Pita, ətul. Ohamnu neen mon.”

¹⁴ Məto Pita təmə, “!Iərəməərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esonən əh nat kit nulan itəm Lou rəham təmən-iəhau məmə kəsunən tamkīmīk e nīḡanəmtīm.”

¹⁵ Kən nəwīa suah u təməghat mīn kəm in məmə, “Əsənən məmə nat kit tamkīmīk itəm io Uhgīn iatən məmə təwīr əm, təsamkīmīkən.”

¹⁶ Kəmuəghat o natimnat mīn əh mau kīsīl, kən roiu aḡin mīn, tapolən apon təmər muwīn əpəh e neai.

Pita təmos nīpəḡi napīlaiirən

¹⁷ Kən Pita nīkin təmatəht pīk məmə otītun nīpəḡi nat əh tahmen e napīlaiirən itəm təməplan. Məto suah miləhal un itəm Konilias təmahləpīs iləhal, kəməhalətapəh o nimə rəha Saimon, kən mīnəhaluwa mīnəhaləplan. Kən mīnəhaluwīn mətəhalətul əpəh e nafīluə.

¹⁸ Kən məhlaun əfəməh məmə, “!Ei! ?Suah kit u ikīn-u nərgīn u Saimon Pita?”

¹⁹ Kən nian Pita tətalkut əh məmə otītun nīpəḡi nat əh tahmen e napīlaiirən, kən Narmīn Rəha Uhgīn təmən-ipən kəm in məmə, “!Ei, əto-tu! Suah miləhal kīsīl əpəh kətəhaleḡəs-in ik.

²⁰ Ətul uəhai matite muwīn məplan iləhal. Kən məsəḡinən o nətəu-pənən iləhal məto-inu io emahl-ipa iləhal məmə okəhaluwa.”

²¹ Kən Pita təmeiuaiu muwīn mən-ipən kəm iləhal məmə, “Io u inu itəm itəməhal natəhaleḡəs-in. ?Nakəhalolkeike io o naka?”

²² Kən kəhalən-ipən kəm in məmə, “Əwəh. Etəm tətərəməərə e mopael mīn, u Konilias, təmahl-ipa itīməhal məmə ekəhaluwa. In suah kit itəm tətuatīp e nīḡanəmtī Uhgīn, kən in matəfak mīn kəm Uhgīn. Kən noanol mīn rəha netəm Isrel koatīsīai-in pīk. Nagelo kit rəha Iərəməərə təmən-ipən kəm in məmə ik onəkuwīn əh iman ikīn, kən mamnus nəghatən kəm in pəs in otəto.”

²³ Kən Pita təmit iləhal motuwīn imə məmə ilat okotapīl əh-ikīn.

Pita təmuwīn e nimə rəha Konilias

Kən kəmən lawigin, Pita təmətəu-pən iləhal, kən iəfak mīn neen rəha Jopa, kəmotətəu-pən ilat.

²⁴ Kəmən lawigin mīn, kəmotiet-arəpən əpəh Sisaria. İkin əh Konilias təmətəpəh o rəhan mīn ne netəmim neen məmə okotuwa katəsahgin Pita.

²⁵ Nian Pita təmatuwīn məmə otuwīn imə, kən Konilias təmiet misin nulin e nelki Pita ikīn məmə otəfak kəm in.

²⁶ Məto Pita təmitol-ipər mīn mən-ipən kəm in məmə, “Ətul, io etəmim əm tahmen lam.”

²⁷ Kən Pita təmatəghat ilau Konilias kən kəmian imə. Pita təplan məmə netəmim tepət kīnotuwa rəkis katəpələh.

²⁸ Kən Pita təmən-ipən kəm ilat məmə, “İtəmat rafin nəkotitun wīr məmə tasim e Lou rəha netəm Isrel məmə okotuwa mətan kitəh ilat netəm sənəmə netəm Isrel o kotuwīn motətag ilat. Məto Uhgīn təmən kəm io e napilairən məmə esənən məmə suah kit in tamkīmīk e niganəmtin.

²⁹ Tol-pən nəhlan, nian nəmotahl-ipinə nəghatən ron io, eməsənən nat kit, nīkik təmagien əm məmə ekuwa. ?Məto iakolkeike məmə ekətapəh məmə nəmotahl-ipinə nəghatən ron io məmə ekuwa o naka?”

³⁰ Kən Konilias təmə, “Nian kīsil tinuwīn rəkis tahmen əh-roiu e tri kīlok ehnaipən, ematəfak əpəh e rəhak nīmə. Kən roiu agīn suah kit itəm rəhan natimnat təhag-əhag tətul aupən-in io,

³¹ kən mən məmə, ‘Konilias. Uhgīn təməto rəkis rəham nəfakən, kən məsaluinən nat wīr mīn itəm ik natol kəm ian-rat mīn.

³² Ahl-ipən netəmim neen kotuwīn əpəh Jopa o suah kit əh-ikīn, nərgīn u Saimon Pita məmə otuwa. In tətətig e nīmə rəha suah kit, nərgīn u Saimon, u itəm tatol natimnat mīn e nuwigī kau. Rəhan nīmə tətətul iuəhkīr o itəhəi.’

³³ Kən ekahl-ipinə uəhai əm nəghatən ron ik. Kən təwīr pīk məmə ik nəmuwa. İtimat rafin u ikīn-u e niganəmti Uhgīn ioatətəlig-in ik məmə onakən-ipa rafin natimnat itəm İərəməərə təmos-ipinə məmə onakən-ipa kəm itimat.”

Pita təməghat

³⁴ Kən Pita təməghat mən məmə, “Roiu enitun məmə sənəmə noanol rəha Isrel əm itəm Uhgīn nīkin tagien olat,

³⁵ məto nīkin tagien o netəmim ikīn mīn rafin itəm koatīsiai-in ne moatol nat itəm tətuatip.

³⁶ “İtəmat nəkotitun rəkis nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm netəm Isrel itəm tətən namnusən təwīr rəha nəməlinuən ilat Uhgīn e İesu Kristo itəm in İərəməərə rəha netəm rafin.

³⁷ İtəmat nəkotitun natimnat mīn itəm İesu etəm Nasaret təmol əpəh ikīn mīn e Jutia təmətuoun e Kalili. In təmol natimnat mīn əh uarisig e wək rəha Jon Baptais itəm tətən-iarəp kəm netəmim məmə okəike kol baptais elat.

³⁸ İesu əh, Uhgīn təmitəpun mos-ipən Narmīn Rəha Uhgīn ne nəsanənən kəm in, kən məto-inu Uhgīn tətətig ilau mīn, in təmuwīn e ikīn mīn matol nat wīr mīn, kən matol-wīr netəmim itəm Setan təməlis ilat.

³⁹ “İtimat emotəplan natimnat itəm in təmol əpəh Jerusalem ne ikīn mīn əpəh Jutia. Kən itimat emotəplan nian netəmim kəmotoh kətətu-pər e nīg kəməluau kən tīmīs.

⁴⁰ Məto Uhgīn təmol təmegəh mīn e nian itəm tatol kīsil lan, kən matol əp in kəm netəmim neen məmə okotəplan məmə in təməmegəh mīn.

⁴¹ Sənəmə netəmim rafin kəmotəplan in, məto netəm əm un itəm Uhgın təmitəpun ilat məmə okotəplan, itimat əh inəh emotagwən kitiah itimat min nian təməmegəh min e nimisən.

⁴² “Kən in təmən-ipa kəm itimat məmə ekotən Iesu kəm netəmim, kən motəniarəp məmə Uhgın təmiləs-ipər rəkis in məmə in otakil nolən rəha netəmim rafin itəm koatəmegəh ne itəm kinotimis rəkis.

⁴³ Ien min rafin rəha Uhgın aupən kəmoatən-iarəp in məmə, netəmim rafin itəm koatən nıpahrienən lan, Uhgın otafəl rəkis rəhalat min nolən rat min e nərgi in Iesu.”

Narmın Rəha Uhgın təmuwa o Iaihlua min, netəm u sənəmə netəm Isrel

⁴⁴ Nian Pita təmatəghat əh, Narmın Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətətiğ elat u itəm koatəto nəghatən əh.

⁴⁵ Kən netəm Isrel itəm koatən nıpahrienən e Iesu itəm kəmotətəu-pən Pita əpəh Jopa motuwa, kəmotaut pık nian kəmotəplan nat əh məmə Uhgın təmawte-in min Narmın Rəhan kəm netəm u sənəmə netəm Isrel.

⁴⁶ Kinotitun məmə təmos-ipən Narmın Rəhan kəm ilat məto-inu kəmotətəto netəmim koatəghat e nəghatən ik pisin min moatıləs-ipər nərgi Uhgın. Kən Pita təmə,

⁴⁷ “?Pah titun nən-iəhauən netəm min u məmə okəsölən bəptais elat? Məto ilat kinotos rəkis Narmın Rəha Uhgın tahmen etat.”

⁴⁸ Kən in təmən-ipən məmə okol bəptais elat e nərgi Iesu Kristo. Kən ilat kəmotətəpəh o Pita məmə otətiğ məsin ilat min.

11

Pita təmamnus kəm netəm koatəfak əpəh Jerusalem

¹ Kən aposol min ne netəm koatəfak əpəh ikin min e nitən Jutia kəmotətəto məmə Iaihlua min, ilat min kınəotən nıpahrienən e nəghatən rəha Uhgın.

² Kən nian Pita təmə r muwin Jerusalem, məto netəm rəha iəfak min itəm koatən məmə okəkəike katəhg-ipən netəmim, ilat kınəotən nıkalın,

³ moatən məmə, “?Tahro ik nəmuwin mətətiğ e nimə rəha netəm kəsəhgipənən ilat, mətəgwən itəmat min ilat?”

⁴ Kən Pita tınətuoun matən wir kəm ilat namnusən rəha natimnat rafin əpəh Sisaria,

⁵ təmatən kəm ilat məmə, “Nian emətətiğ Jopa matəfak məplan nat kit tahmen e napılaiirən. E nat əh, eməplan nat kit tahmen e tapolen asol kit itəm təmiet e neai kətəskəlīm nıpəgnəmtin min kəhlman-əhlman teiuaiu matuwa ron io.

⁶ Emətəg-pən wir e nıpəgnoa nat əh məplan nat megəh pisin pisin min əh-ikin itəm kotaliwək ne motəkioah, ne nat megəh iarupin min, ne mənig pisin pisin min.

⁷ Kən eməto nəwia suah kit tatən-ipa kəm io məmə, ‘Pita, ətul mohamnu neen mon.’

⁸ “Məto ekən-ipən kəm in məmə, ‘!Iərəmərə, kəp! E rəhak nəmegəhən esunən nat kit nulan itəm Lou rəham təmən-iəhau məmə ekisunən tamkimik e nıganəmtin.’

⁹ “Eməto min nəwia suah un təmisi-pən e neai matən-ipa kəm io məmə, ‘Əsənən məmə nat kit tamkimik itəm io Uhgın iakən məmə təwir əm təsamkimikən.’

¹⁰ Emuəghat o natimnat min əh mau kisil, kən tapolən apon təmə r muwin əpəh e neai.

11 “Kən roiu aġin e nian əh, suah kġsil kəhaliet-arəpa e nimə itəm iotatig ikġn. Netəm Sisaria kəmotahl-ipa iləhal məmə okəhaluwa ron io, kit io kan.

12 Kən Narmġn Rəha Uhgġn təmən-ipa kəm io məmə ekətəu-pən iləhal, nat əpnapġn iləhal sənəmə netəm Isrel. Piatat mġn ilat sikis itəm kəmotətəu-pa io, emotuwġn kiet-pən əpəh e nimə rəha suah əh Konilias motuwġn imə.

13 Kən in təmən-ipa kəm itġmat məmə təhrol nulan in təməplan nagelo kit rəha Uhgġn təmuwa miet-arəpa ron e rəhan nimə, kən mən-ipən kəm in məmə, ‘Ahl-ipən netəmim neen kotuwġn əpəh Jopa o suah kit nərgġn u Saimon Pita.

14 In otən-ipġnə nəghatən kit kəm itəmat məmə itəmat rafġn, ik ne rəham mġn, ne rəham iolwək mġn, məmə Uhgġn otosmegəh itəmat rafġn.’

15 “Kən nian emətuoun matəghat, Narmġn Rəha Uhgġn təmeiuaiu mərġoah matig elat tahmen əm e inu təmuwa mġn etat aupən.

16 Kən nġkġk tatəht nəghatən itəm Iərəmərə təmən məmə, ‘Jon tatol baptais e netəmim e nəhau, mətə otəsuwəhən Uhgġn tol baptais etəmat e Narmġn Rəhan.’

17 Kən okəmə Uhgġn tatos-ipən kəm ilat Narmġn kitġh əm itəm təmos-ipa kəm kitat nian kitat kəmotən nġpahrienən e Iərəmərə Iesu Kristo, io etəmim əm, okol esən-iəhauən Uhgġn o nat naka itəm in tolkeike məmə otol kəm ilat.”

18 Nian kəmotətə nəghatən rəha Pita, ilat kəməsotətəhau mġnən, mətə kəmotənwiwi Uhgġn motəmə, “Nat əh tol nulan məmə Uhgġn tġnol rəkġs suatġp rəha Iaihlua mġn məmə ilat mġn okotəuhlin ilat e rəhalat nolən rat mġn məmə Uhgġn otosmegəh ilat.”

Niməfak əpəh Antiok

19 Nian Sol ne rəhan mġn kəmotəhamnu Stipen, kəmatol tərət kəm netəm koatən nġpahrienən e Iesu. Kən iəfak mġn əh kəmotagġm motuwġn əpəh ikġn mġn əpəh Fonisia ne Saepras ne Antiok, motən-iarəp nərgġ Iesu kəm netəm əm u, netəm Isrel.

20 Mətə ilat neen netəm Saepras ne Saerin kəmotuwġn Antiok motən-iarəp mġn namnusən təwġr rəha Iərəmərə Iesu kəm netəm əpnapġn əm, sənəmə netəm Isrel əm.

21 Kən Iərəmərə təmatol wək tepət e rəhan nəsanənən kən mətasitu pġk elat, kən netəmim tepət tepət kəmotəuhlin ilat motən nġpahrienən e Iərəmərə Iesu.

22 Netəm rəha niməfak əpəh Jerusalem kəmotətə namnusən rəha nat əh, kən kəmotahl-ipən Panapas məmə otuwġn əpəh Antiok.

23 Nian təmġet-arəpən, təməplan məmə Uhgġn təmolkēike pġk ilat matol təwġr kəm ilat, kən netəmim tepət kəmotən nġpahrienən e Iesu, kən Panapas nġkin təmagġen masitu elat məmə ilat okoatətul əskasġk e Iərəmərə e nġkilat rafġn.

24 Panapas in etəm wġr kit itəm Narmġn Rəha Uhgġn tərġoah mətatig lan, kən rəhan nahatətəən in təskasġk o Uhgġn. Kən in təmasitu e netəmim tepət ikġn əh məmə ilat okotən nġpahrienən e Iərəmərə Iesu.

25 Kən Panapas təmġet muwġn Tasas mategəs-in Sol.

26 Nian təməplan Sol, təmġt mġn əpəh Antiok, kəmuatig ikġn o nup kitġh muatəfak ilat netəm rəha niməfak əh matuəgətun netəmim tepət. Ikġn əh Antiok kəmətuoun kaun-in netəm rəha Iesu Kristo məmə, “Kristin.”*

27 E nian əh, ien neen rəha Uhgġn kəmotġet Jerusalem motuwġn əpəh Antiok.

11:14: Wək 16:31 11:15: Wək 10:9-48 11:15: Wək 2:4 11:16: Wək 1:5 11:18: Wək 13:48;
14:27 11:19: Wək 8:1-4 11:22: Wək 4:36 11:25: Wək 9:30 * 11:26: E nəghatən Kris, nġpətġ
nəghatən u “Kristin” tatən məmə “rəha Kristo.”

²⁸ Kit nərgin u Akapus təmətul məghat e nəsanənən e Narmin Rəha Ughin məmə otəsuwəhən nəumis otan e nitan Rom apiəpia. (Nəumis təman nian Klotias təmatəməmə e netəm Rom.)

²⁹ Kən netəm rəha Iesu əpəh Antiok kəmotolkeike məmə okotasitu e netəm rəha Iesu əpəh Jutia. Kit tahl-ipən məni naka, tepət o noan məsin, itəm titun nahl-ipənən.

³⁰ Kən kəmotol məni min əh, motəmki-pən kəm Panapas ne Sol məmə okuəmik mian kəm elta min rəha niməfak əpəh Jerusalem.

12

Kig Herot Akripa Kitiəh təmol nəratən kəm niməfak

¹ E nian əh, nian Panapas ne Sol kəmatuəgətun əpəh Antiok, Kig Herot Akripa Kitiəh təmahl-ipən rəhan mopael min məmə okotaskəlim netəmim neen rəha niməfak əpəh Jerusalem məmə otol ilat kotəto nahməən e nipətilat.

² Təməhl-ipən rəhan min netəmim kəmotuwın kaskəlim Jemes pia Jon kən motətamnu e rəhalat naip asol.

³ Nian təmətamnu Jemes, məplan məmə netəm Isrel nīkilat təmagien pik ron. Kən in təmatig maskəlim min Pita. Təmatol nat u e nian kəmatol lafet mil lan Rəha Nuhagego-inən ne Pret U Is Tikə Lan.

⁴ Nian tinaskəlim rəkis Pita, kən təmiləs-ipən e kalapus. Kən Herot təmən məmə mopael sikistin okoatətlosig-in, kuwit kuwit e aua min rafin e nərauiəgən ne lapin. Kən Herot tolkeike məmə otiuw-iarəp tətul e niganəmti netəmim nian lafet tinol namnun.

⁵ Məto nian Pita təmətatig e kalapus, kən netəm rəha niməfak kəmotəfak-pən əskasik ron kəm Ughin.

Ughin təmiləs-iarəp Pita e kalapus

⁶ E lapin itəm olawig in, kən Herot tiuw-iarəp, Pita təmətapil ilugin e mopael kəiu, kəməlis nelmin mil e sen kəiu, kətu-pən kit e mopael kit, kən kətu-pən kit e mopael kit min. Kən mopael kəiu katuətul matuehm nafiluə e kalapus.

⁷ Roiu agin-əh, nagelo kit rəha Iəməmə tət-pa, kən təmasiə məhag-əhag e nīpəgnoa kalapus. Təmekek nīkali Pita kən məhgaiir lan. Kən məmə, “!Ətul uəhai!” Kən sen mil kəmuissas atip e nelmi Pita mil.

⁸ Kən nagelo tən-ipən kəm in məmə, “Uwın e rəham put ne natimnat.” Kən Pita tuwın elat. Kən tən-ipən min kəm in məmə, “Uwının rəham kot, kən mətəu-pa io.”

⁹ Kən Pita təmətəu-pən miaiet e nīpəgnoa kalapus, məto in təsitunən məmə natimnat min u nagelo tatol lan in nīpahrienən. Nīkin təht məmə tatehm nat kit tahmen e napilaiirən.

¹⁰ Kəmuəliwək muaprəkis-in mopael kit itəm tatehm kalapus, kən muəliwək muaprəkis-in min mopael kit min, kən kəmuə e namnu toa itəm kəmiləkin e iaen. Toa u tatuəg-pən e taon asol. Nian kəmuə iuəhkir ron kən təmerəh atip kən kəmiaiet-pən ikın. Nian kəmuəliwək məsin mian e suatip, kən əmun nagelo təmikə min.

¹¹ Kən Pita in tinitun məmə sənəmə napilaiirən, kən tən məmə, “Roiu enitun ətuatip məmə Iəməmə təməhl-ipa rəhan nagelo təmuwa miləs-irəkis io e nat naka itəm Herot tolkeike məmə otol lak itəm netəm Isrel kəmoatolkeike məmə okotəplan.”

¹² Nian Pita tinitun məmə Ughin təmiləs-irəkis in, kən təmuwın əpəh e nimə rəha Meri, mama rəha Jon Mak. Netəm koatahatətə e Ughin tepət kəmotuwa kitiəh moatəfak-pən kəm Ughin məmə otasitu lan.

¹³ Kən Pita tēməht-əht toa e iat rəha nimə əh, kən pətan iolwək kit, nərgin u Rota, təmaiu muwın məmə karmə pah əh tataht-əht toa.

¹⁴ Nian təməto nəwia Pita, kən tēmītun məmə in Pita pahrien. Kən nīkin tēmagien pik aɡin-əh kən taluin nerəhən e toa məto təmaiu mītəlig muwın məplan netəmim u koatəfak, kən təmən məmə, “!Ei, netəmim, Pita əpəh ihluə e toa tatətul!”

¹⁵ Məto kotəmə, “Ah. Ik ialməl.” Məto in tēmatəkəike matən məmə, “!Kəp! Iatən pahrien.” Kən ilat kotən məmə, “Okəmə naka rəhan nagelo tiə.”

¹⁶ Məto Pita tatəkəike matəht-əht toa. Kən kəmotuwın kerəh e toa, kən nian kəmotəplan in, nīkilat tēmaut pik ron.

¹⁷ Məto Pita tēmīləs-ipər nelmīn mefətutu ilat məmə okəsotəghatən. Kən matən-iarəp kəm ilat məmə tēmāhro nulan Iərəmərə tēmīləs-iarəp in e kalapus. Kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Otən-ipən nəghatən u kəm Jemes ne piatət mīn e niməfak.” Kən tēmīet magim matuwın ik pişin kit mīn.

¹⁸ Kəmən lawigin, mopael mīn itəm kəmoatehm Pita e kalapus, kəmotəpəh-əpəh olat mīn, kən mīnotəruru əfəməh məmə Pita tēmāhruwın.

¹⁹ Kən nian Herot təməto məmə Pita tēmīkə, kən tēmāhl-ipən mopael mīn məmə okotegəs-in. Məto nian mopael mīn kəməsotəplanən, kən Herot tēmaun-in mopael mīn itəm kəmotehm kalapus mətəpəh olat məmə Pita tēmāhrol magim. Məto ilat kotəruru kən in təmən məmə okəmīk mopael mīn əh kan kohamnu ilat. Kən Herot tēmīet Jutia muwın e taon kit Sisaria matig ikīn o nian neen.

Kig Herot Akripa Kitiəh tēmimīs

²⁰ E nian əh, Kig Herot Akripa Kitiəh neməha tēmōl pik tēmetəhau netəm kotatig e taon mīl əh, Taea ne Saeton. Kən netəm-iasol mīn rəha taon mīl əh kəmotuwa kitiəh kən motuwın məmə okotəplan kig məmə okotaru nego, məto-inu netəm iməlat ikīn kotuwın katos-nəmtin nagwənən imə kig ikīn. Məto aupən ilat kəmotuwın motəplan kig, kəmotəghat ilat suah kit nərgin u Plastus, itəm tatehm wīr natimnat e nimə rəha Kig Herot, motiuw-pən məmə otətəu-pən ilat.

²¹ E nian itəm Kig Herot tēmītəpun lan məmə otuwın məplan ilat, kən tēmuwın e rəhan natimnat wīr mīn itəm tatəgətun məmə in tatərəmərə. Kən tēmuwa məpələh e ikīn imə kig, kən matəghat kəm netəmim.

²² Kən netəmim kəmotagət əfəməh məmə, “!Suah u tatəghat sənəmə in etəmim məto uhgin kit!”

²³ Kən roiu aɡin mīn nagelo kit rəha Iərəmərə tēmōh e nīmīsən əskasik kit məto-inu Herot tēmos nənwiwian o netəmim, kən məsos-ipənən nənwiwian kəm Uhgīn, kən wom mīn kəmoton nisgan kən timīs.

²⁴ Kən e nian əh, netəm koatən nīpahrienən e Iesu kəmoatəkəike kətamnus-iarəp nəghatən rəha Uhgīn e ikīn mīn tepət, kən netəmim tepət kəmotuwa katən nīpahrienən e Iesu.

²⁵ Nian Panapas ne Sol kəmīoal namnun rəhalau wək əpəh Jerusalem, mīatəlig mīan Antiok iləhal Jon Mak.

13

Uhgīn tēmītəpun Panapas ne Sol məmə okioal rəhan wək

¹ E nīməfak Antiok, ien mīn əh-ikīn ne iəgətun mīn. Ilat u Panapas, ne Simeon katən məmə etəm iapin, ne Lusias etəm Saerin, ne Manaen u tēmepət ilau Herot Antipas u tēmatərəmərə e Kalili aupən, ne Sol.

² E nian kit ilat kəmotapəs nagwənən kən moatəfak-pən kəm Iərəmərə, kən Narmīn Rəha Uhgīn təmən-ipən kəm ilat məmə, “Iakolkeike məmə roiu əh onəkotiləs-ipər Panapas ne Sol məmə ilau okioal wək u itəm emaun-in ilau ron.”

³ Kən nian kīnotapəs rəkis nagwənən motəfak, kən motələhəu-pən nelmilat e rəhalau-kapə məmə okotiləs-ipər ilau, kən motahl-ipən ilau məmə okian mioal wək.

Panapas ne Sol kəmuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn əpəh Saepras

(Əplan map rəha naliwəkən rəha Pol e namnu naoa u.)

⁴ Kən mətə-inu Narmīn Rəha Uhgīn təmahl-ipən ilau məmə okioal wək u, kən ilau kəmian əpəh e taon Selusia, kən ikīn əh kəmian e nego kit mian əpəh e nəptən kit Saepras.

⁵ Nian kəmīet-arəpən e taon Salamis, kəmian e nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn. Kən Jon Mak tatətu-pən ilau mətəsitə elau.

⁶ Kən kəməhlaliwək əm e nəptən un mətəarus məhaliet-arəpa e taon Pafos. Ikīn əh kəməhaləplan noanol kit rəha Isrel itəm tatol nat pispis e nəsanənən rəha iərmis mīn, kən in ien eiua, nərgīn u Patisas.

⁷ Suah u tətaliwək nian tepət ilau Setias Polas u kapman asol rəha netəm Saepras. Setias Polas in tenatig, rəhan nətəligən təwīr. Kən in təmahl-ipən nəghatən məmə Panapas ne Sol okuea muəplan, mətə-inu tolkeike məmə otətə nəghatən rəha Uhgīn.

⁸ Mətə suah u Patisas təmatən rat ilau. (Nərgīn e nəghatən Kris katən məmə Elimas). Kən mətəkut məmə otəuhlin nətəligən rəha Setias Polas məmə otəsənən nīpahriənən e Iesu.

⁹ Kən Sol u kətəun-in mīn məmə Pol, Narmīn Rəha Uhgīn təmərīoah e nīkin, kən təmətəg-pən ətuatip o Elimas kən mən məmə,

¹⁰ “!Ei! Ik nəti Setan. Ik tīkīmīr rəha natīmnat rafīn itəm kotətəuatip. Ik nakərīoah əm e neīueīuən ne nəratən. ?Onəghan nəpanapəs nən ratən suatip pahriən rəha Iərəmərə itəm natəuhlin?”

¹¹ Roiu əh, Iərəmərə otol nalpīnən kit kəm ik məmə nīganəmtīm otəpis, onəsəplanən nəhag-əhagən kit ne o nian neen.” Kən roiu agīn mīn təməplan norəu ne napīnəpən kəmuea mualpīn nīganəmtīm, kən nīganəmtīm təpis agīn. Kən təmətul matea-pən əpnapīn əm məmə suah kit otəsitə lan mit.

¹² Nian kapman Setias Polas təməplan nat əh, təmən nīpahriənən e Iesu mətə-inu təmaut magiən o nəgətunən rəha suah mil e Iərəmərə.

Panapas ne Pol kəmian Antiok əpəh ikīn Pisitia

¹³ Kən Pol ne rəhan mīn netəmīm kəmotiet Pafos motuwīn e nego kit motuwīn əpəh taon Perka e ikīn Pamfilia. Ikīn əh Jon Mak təmapəs ilat mītəlig-pən əpəh Jerusalem.

¹⁴ Kən ilat kəmotiet Perka motuwīn əpəh taon Antiok əh-ikīn Pisitia. Kən e nian rəha Sapat, kəmotuwīn imə e nimə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel moatəpələh.

¹⁵ Nian kəmotətə nafīnən rəha Lou ne Ien Mīn, kən netəm-iasol rəha nimə əh kəmotahl-ipən nəghatən kəm Pol ne Panapas motən məmə, “Piak mīn. Okəmə itəmat kit tatos nəghatən wīr məmə otən tasitə e netəmīm, tətul mən-iarəp.”

16 Kən Pol tәмәtul mefәtutu ilat mәмә okәsotәghatән, kән mән mәмә, “Noanol mİN rәha netәм Isrel ne itәmat Iaihlua mİN itәм noatәfak-pән kәм UhgİN, otәtәlig-in-tu io.

17 UhgİN rәha noanol mİN rәha Isrel tәmitәpun timitat mİN aupән kән mol ilat kotepәt nian ilat kәmoatatig әpәh ikin Ijip. Kән e nәsanәнән asol rәhan, tәmit-iarәp ilat e nәptән әh.

18 Kән matehm wİR ilat o nup foti nian kәmotan әpәh ikin taruән-aruән ikin.

19 In tәmol noanol mİN rәha netәм Isrel kәmotoh kapman mİN rәha nәptән sepİN itәм kotatig e nitән әh Kenan, kән mos-ipән nәptән әh rәhalat kәм tİpitat mİN mәмә rәhatat.

20 Natİmnat mİN әh kәmol nup fo-hanrit-fifti tİnuwa mİNuwİN rәkis. Uarisig e natİmnat mİN әh, UhgİN tәmos-ipән kәм noanol mİN rәha Isrel netәм-iasol mİN mәмә ilat okotәрәmәрә elat mәtoarus-pa e nian rәha ien rәha UhgİN Samuel.

21 Kән netәmim kәmotәtapәh kәм Samuel o kig, kән UhgİN tәmos-ipән kәм ilat Sol u nәti Kis, tәmİsi-pән e noanol rәha Benjamin. Kән in tәmәрәmәрә elat o nup foti.

22 Kән nian UhgİN tәmilәs-irәkis Sol, kән in mol Tefit tәmuwa kig. In tәmән-iarәp nat kit tәwİR lan mәмә, ‘Emәplan suah kit Tefit nәti Jese, in etәм tәtuatİp itәм io iakolkeike. Kән in otol natİmnat rafİN itәм io iakolkeike mәмә otol.’

23 “Kән UhgİN tәmol mәмә Iosmegәh kit, inu Iesu, otİsi-pән e noanol rәha suah u Kig Tefit, mәмә otosmegәh netәм Isrel tahmen-pән әm mәмә in tәmән-iәkis mihİN.

24 Mәto uarisig Iesu tәtuoun rәhan wәk, Jon tәmaupән mән-iarәp kәм noanol mİN rәha Isrel mәмә okotәkәike motәuhlin ilat e rәhalat nolән rat mİN kән kol baptaİs elat.

25 Nian Jon tәmatuwa iuәhkİR o nolән namnun rәhan wәk, in tәmән mәмә, ‘?Nİkitәmat tәht mәмә io pah? Io sәнәmә etәм ilouİN itәм UhgİN tәmән rәkis. !Kәp! In taturisig lak itәм io esahmenән mәмә ekapeg rәkis rәhan put.’*

26 “Piak mİN itәм nәmotİsi-pән e noanol rәha Epraham, ne itәmat Iaihlua mİN itәм nәkoatәfak kәм UhgİN, otәtәlig-in wİR, UhgİN tәmahl-ipa kәм kitat nәghatән u e Iesu mәмә in otosmegәh kitat.

27 Kән netәmim itәм kotatig Jerusalem ne rәhalat netәм-iasol mİN kәmәsotİtunән mәмә suah әh inәh Iesu, UhgİN tәmahl-ipa mәмә otosmegәh ilat. Kән nat әpnapİN kәmatafin-iarәp kәм ilat e Sapat mİN rafİN nәghatән rәha ien mİN rәha UhgİN itәм kәmoatән e Iesu, mәto ilat kәmәsotİtunән. Kән ilat kәmotән mәмә okohamnu Iesu tahmen-pән әm itәм ien mİN rәha UhgİN kәmotән aupән mәмә netәmim okotol mihİN.

28 Nat әpnapİN kәmәsotәplanән nat kit mәмә otİmİs ron, mәto kәmotәtapәh mәмә Pailat otohamnu.

29 “Nian kәmol rafİN natİmnat itәм Nәghatән rәha UhgİN tәmән mәмә okol mihİN lan, kән rәhan mİN netәmim kәmotİlәs-iәhau e nig kәluau motİlәs ka kitәnim e nİpәg kәpiel.

30 Mәto UhgİN tәmol in tәmegәh mİN e nİmİsән.

31 Kән e nian tepәt tatiet-arәpa o rәhan mİN netәmim. Netәм әh, ilat Iesu kәmotan aupән әpәh Kalili mәtoarus-pa Jerusalem. Kән roiu әh netәм әh koatән-iarәp kәм piatat mİN u noanol mİN rәha Isrel, mәмә ilat kәmotәplan pahrien Iesu, kән in tәmәmegәh pahrien.

13:17: Eks 1:7; 6:6; 12:51 13:18: Nam 14:34; Dut 1:31-32 13:19: Dut 7:1; Jos 14:1 13:20: Jdg 2:16; 1 Saml 3:20 13:21: 1 Saml 8:5,19; 10:20-24 13:22: 1 Saml 13:14; 16:12; Sam 89:20

13:23: 2 Saml 7:12-16 13:24: Mat 3:1-2 * 13:25: Iolwәk rәha etәм-iasol in tatapeg rәkis put rәha etәм-iasol rәhan. Wәk u in lәhau agİN. 13:25: Jon 1:20,27 13:28: Mat 27:22-23 13:29: Mat 27:59-60 13:31: Wәk 1:3,8

32 “Kən roiu əh, itimat ioatən-ipinə kəm itəmat namnusən təwīr əh, məmə nəniəkisən itəm Uhgīn təmol kəm tīpitāt mīn aupən,

33 roiu əh, tīnol rafin nəghatən rəhan kəm kitāt noanol mīn rəhalat nian təmosmegəh Iesu e nīmīsən. Tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgīn e Naoa Rəha Napuən Mīn kəiu tatən məmə,

‘Ik nətīk. Roiu enuwa rəham tata ətuatīp.’

34 “Uhgīn təmən-iəkīs rəkīs e rəhan Naoa məmə otəpanosmegəh Iesu e nīmīsən, kən okol təsīmīs mīnən, kən nīpətīn otəsəmnəmītən. Tatən məmə, ‘Nīpahrienən, oekos-ipinə nat wīr agīn mīn kəm ik itəm emən-iəkīs rəkīs kəm Kīg Tefit aupən.’

35 “Kən e ik pīsīn mīn kit mīn e Naoa Rəha Uhgīn, Kīg Tefit təmən kəm Uhgīn e Iosmegəh məmə,

‘Kən onisegəhan-inən məmə nīpətī Iolwək Ətuatīp rəham otəmnəmīt məpien.’

36 “Nian Tefit təmatəmegəh, təmol natīmnat mīn itəm Uhgīn tolkeike. Uarisīg ikīn tīmīs, kən kəmitənīm ilat tīpīn mīn, kən nīpətīn təməmnəmīt.

37 Kən nəghatən əh, təməsəghat-inən Tefit, məto təmatəghat-in Iesu məmə in mīn təmīmīs, məto Uhgīn təmol təmegəh mīn, kən nīpətīn təmīsəmnəmītən.

38 “Kən piak mīn, iakolkeike məmə onəkotītun məmə roiu iatən-ipinə kəm itəmat məmə e Iesu, Uhgīn otos-irəkīs nolən rat mīn rəhatəmat.

39 Kən itəmat onəkotəkəike motītun məmə Iesu pīsīn əm tītun nos-irəkīsən nolən rat rəha netəm u itəm koatahatətə lan. In otīkīs ilat o nolən rat mīn rəhalat. Məto suatīp rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses təsahmenən o nosmegəhən etəmim.

40 Kən itəmat onəkotəkəike moatəto itəmat məmə nəghatən rəha ien mīn rəha Uhgīn otəsuwamən etəmat.

41 Kən in tatən məmə,

‘Ei, otətəlig-in-tu, itəmat itəm noatəghat nausit moatən rat natīmnat rafin.

Onəkotaut kən motīmīs, məto-inu e nian nakoatəmegəh, oekol nat kit tərāt pik otəmat itəm okol nəsotənən nīpahrienən lan, nat əpnapīn okəmə suah kit otən ətuatīp kəm itəmat.’ ”

Netəmim kəmotagien o namnusən təwīr

42 Nian Pol ne Panapas kīnataiet e nīməfak, netəmim kəmotətapəh olau məmə, “Awi, okol nakuea mīn e Sapat u tatuwa, muən-iarəp mīn nəghatən əh neen kəm itimat.”

43 Kən nian netəmim kəmotiet e nīmə, ilat tēpət kəmotətəu-pən Pol ne Panapas. Netəm əh, neen noanol mīn rəha Isrel, kən neen netəm rəha ikīn mīn itəm kəmotapəs rəhalat nahatətəən moatətəu-pən nahatətəən rəha netəm Isrel.

Kən ilau kəmuəghat kəm ilat matuən-ipən əskasīk kəm ilat məmə, “Onəkotəkəike motaskəlīm nahatətəən rəhatəmat e Uhgīn.”

44 Kən e Sapat itəm tatuwa, iuəhkīr netəmim rafin e taon asol əh kəmotuwa məmə okotəto nəghatən rəha Uhgīn.

45 Kən nian netəm Isrel kəmotəplan nīmanin netəmim kəmotuwa o nəghatən rəha Pol, kən kəmotətəhak pik olāt, kən mīnotətuoun moatən rat Pol ne nat naka itəm in tatən.

46 Kən Pol ne Panapas kəməsuaginən kəmuən məmə, “Itīmīlau oekuəike muən-iarəp nəghatən u rəha Uhgīn kəm itəmat pītən, noanol mīn rəha Isrel. Kən itəmat nəmotapəs nəghatən rəha Uhgīn, kən itəmat nakoatən atīp əm məmə itəmat nəsotahmenən o nosən nəmegəhən līlīn. Kən roiu itīmīlau

enatian mēmə ekuən-iarəp namnusən təwīr u kəm Iaihlua mīn itəm sənəmə noanol mīn rəha Isrel,

⁴⁷ kən inu, inu nəghatən itəm Iərəmərə tamos-ipa rəkis kəm itimlau mēmə ekioal, in tatən e Naoa Rəha Uhgīn mēmə,

‘To emol ik mēmə onəkuwa ik nəhag-əhagən kit rəha Iaihlua mīn, mēmə natən-iarəp kəm netəmim rafin mēmə iakolkeike mēmə ekosmegəh ilat.’ ”

⁴⁸ Nian Iaihlua mīn kəmotəto nəghatən əh, nīkilat təmagien ron, kən mīnoatamnus-amnus kəm ilat mīn mēmə nəghatən rəha Iesu Iərəmərə in təwīr pīk. Kən netəm u itəm Uhgīn təmaun-in rəkis ilat mēmə okotos nəmegəhən u itəm namnun tīkə, ilat kəmotən nīpahrienən lan.

⁴⁹ Kən nəghatən rəha Iərəmərə təmaiu mītəlau e nītən əh rafin e taon əh.

Noanol mīn rəha Isrel kəmotəhg-iarəp Pol ne Panapas

⁵⁰ Məto noanol mīn rəha Isrel neen kəmotuwīn motəplan nīpitan asol rəha taon əh itəm koatəfak ilat netəm Isrel, ne netəm-iasol mīn e taon əh, motiuw-pa ilat moatol neməha kəm Pol ne Panapas. Kən kəmotəhg-iarəp ilau iməlat ikin.

⁵¹ Məto ilau kəmioah pīspīs nəptən e nelkīlau tahmen e nəmtətin kit mēmə Uhgīn təməuhlin məntaan kəm ilat kən otol nalpīnən kəm ilat. Kən ilau kəmīaiet mian e taon əh Ikoniam.

⁵² Məto netəm rəha Iesu əpəh Antiok, Narmīn Rəha Uhgīn tatərioah elat, kən ilat nīkilat tətəgien pīk.

14

Pol ne Panapas kəmīan Ikoniam

¹ E Ikoniam kəmīan mīn əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel, kən matuən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn, kən nəghatən rəhalau təwīr pīk mēmə təmiuw-pa netəm Isrel tepət ne netəm Iaihlua tepət mīn, mēmə ilat kəmoatən nīpahrienən e Iesu. ² Məto netəm Isrel itəm kəsotənən nīpahrienən e rəhalau nəghatən, kəmotuwīn o Iaihlua mīn, motol ilat kotetəhau pīk netəm u koatən nīpahrienən e Iesu, moatol neməha kəm ilat.

³ Məto Pol ne Panapas kəmuatīg ikin tuwəh, məsuəginən ilat, kəmatuəkəike matuən-iarəp nəghatən rəha nəwīrən rəha Uhgīn kəm netəmim rafin. Kən Iərəmərə təmol ilau kioal nat pīspīs ne nəmtətin tepət mēmə netəmim okotitun mēmə rəhalau nəghatən rəha nosmegəhən in nəghatən pahrien.

⁴ Kən netəm ikin əh, kəmotəhap ilat mīn, neen kəmotətəu-pən netəm Isrel itəm kəsotənən nīpahrienən e Iesu, kən neen kəmotətəu-pən aposol mil əh, Pol ne Panapas.

⁵ Kən netəm Isrel ne Iaihlua mīn, ne netəm-iasol mīn rəhalat mīn, kīnoatol nəghatən anion kit mēmə okotərəkīn ilau, kən motahtimnu ilau e kəpiel.

⁶ Məto nian kəmotəto nəghatən anion rəhalat, kəmuagīm mian əpəh e ikin Likaonia, kən mian mətuatīg e taon mil əh, Listra ne Tepe.

⁷ Kən e taon mil əh ne ikin mīn tītəlau e taon mil əh, ilau katuən-iarəp namnusən təwīr rəha Iesu Iosmegəh.

Pol ne Panapas əpəh Listra

⁸ Kən e Listra, suah kit əh-ikin. Nian təmair məto nelkīn təməfaiu təruru naliwəkən, tatəpələh əm, kən in tatəpələh ikin əh

⁹ matətəlig-in nəghatən rəha Pol. Pol təmətag-pən ətuatīp o suah əh, mīnitun mēmə suah əh tīnatahatətə rəkis mēmə nelkīn titun nəwīrən,

¹⁰ kən magət əfəmäh lan mämə, “!Ei piak, ətul!” Kən əmun, suah apon təmätip mər kən minataliwək.

¹¹ Nian nimanin netəmim kəmotəplan nat əh itəm Pol təmöl, kəmotən əfəmäh e nəghatən Likaonia mämə, “!Ei! Otəplan-tu. Uhgın min rəhatat kınotöl netəmim in, ilat minotuwa imətət ikin.”

¹² Kən kəmotəuhlin nərgi Panapas mämə Sus u nıpətın təmə in iərəmərə rəha uhgın min rəhalat. Kən kəmotəuhlin min nərgi Pol mämə Heremes, nıpətın u mämə in iəghat asöl rəha uhgın min rəhalat.

¹³ Nimə rəha narmi nat rəha uhgın əh Sus, in tatətul ihluə e taon əh. Kən pris rəha uhgın əh Sus təmasig kau min neen itəm tinətu-pən rəkis nəgui-nig elat. Kən məmik ilat muwa e nafiluə rəha latuənu rəhalat itəm kəmotöl əpətın e kəpiel. Məto in ne nimanin netəmim kətolkeike mämə kətol sakrifais kəm ilau motöl nənwıwıən lan kəm Pol ne Panapas.

¹⁴ Məto nian aposöl mil kəmuəto nəghatən e nat əh, kəmuəhap rəhalau natımnat.* Kən kəmuaiu mian əpəh ilugın elat. Kən muagət əfəmäh mämə,

¹⁵ “!Ei, nəman! ?Nakotəmə nəkətol nat un o naka? Itımlau etəmim əm tahmen etəmat. Etios namnusən təwır matuea kəm itəmat, kən ekıoalkeike mämə ekuəuhlin nətəligən rəhatəmat mämə nakotapəs nəfakən kəm uhgın min u itəm rəhalat nəsanənən tıkə. Məto onəkotəfak əm kəm Uhgın itəm tatəmegəh, mətatıg namnun tıkə. In pısin əm təmöl neai, nəptən, nıtəhəi, ne natımnat rafın itəm koatatıg ikin min rafın.

¹⁶ Aupən in təmegəhan-in mämə netəmim e ikin min rafın mämə ilat okotətəu-pən atıp əm suatıp min rəhalat.

¹⁷ Məto nian rafın in tatöl suatıp kəm ilat mämə ilat kətitun nəplanən rəhan nəwırən itəm in tatöl. In tatöl nuhüən tatəfik, matöl nagwənən min e nasumən, kən koatöl nıpətılət e nian ətuatıp rəhalat. In tatos-ipən nagwənən kəm itəmat mol itəmat nakoatəto təwır.”

¹⁸ Məto kəmatuən pap nəghatən əh kəm ilat, iuəhkır əm kuakıə o nəniəhauən ilat o nolən sakrifais, o nos-ipənən nənwıwıən kəm ilau.

¹⁹ Kən netəmim neen e noanol min rəha netəm Isrel kəmotiet e Antiok əh Pisitia ne Ikoniam motiet-pa Listra motıuw-pa netəmim tepət mämə okotuwa kəplan ilat. Kən kəmotıləs Pol kən motaht e kəpiel, kən motewkəkan ka kərakin-iarəp e taon motapəs tətəmähl. Nıkilat təht mämə təmımıs.

²⁰ Məto nian netəm rəha İesu kəmotuwa kətul kıtəlau in, kən tətul əmun muwın min əpəh imə e taon. Kən kəmən lawıgın, in ne Panapas kəmiatiet mian Tepe.

Pol ne Panapas kəmiətəlig-pən Antiok əh Siria

²¹ Kən Pol ne Panapas kəmuən-iarəp namnusən təwır e taon əh Tepe, kən kəmiatıuw-pa netəmim tepət kotuwa o İesu. Kən kəmiətəlig muea Listra, kən uarisig u, kiatiet min muea Ikoniam, kən miatiet min muea Antiok əh Pisitia.

²² Kən ikin əh, kəmatuem əskasik netəm rəha İesu. Kən matıoas-ipən nəghatən mämə okotətul əskasik e nahatətəən e İesu. Kən matuən mämə, “Kitat okotatıg e nəratən tepət nian koatuwın e suatıp rəha nuwınən matıg ahgın nərəmərəən rəha Uhgın. Məto nat əpnarın əm, kitat okotəkəike moatətul əskasik.”

²³ Kən e nıməfak min e ikin min rafın itəm ilau katian ikin, katuəmki-pər elta min rəhalat. Kən matuapəs nagwənən matıoal nəfakən, kən matuələhəu e nelmi İərəmərə netəmim itəm kınəotən rəkis nıpahrienən lan.

²⁴ Kən ilau kəmian-pən Pisitia ikin muatite-pa Pamfilia ikin e taon əh Peka,

^{14:11:} Wək 28:6 * ^{14:14:} “kəmuəhap rəhalau natımnat” in nəmtətın kit mämə kəmotəto tərət pik e nolən əh ^{14:15:} Sam 146:6; Wək 10:26 ^{14:16:} Wək 17:30 ^{14:17:} Jer 5:24 ^{14:19:} Wək 17:13; 2 Kor 11:25 ^{14:22:} Wək 15:32; 1 Tes 3:3

²⁵ ikin əh ilau kəmuən-iarəp namnusən təwir ikin. Kən ilau kəmuatite-pa mīn e taon kit mīn Atalia,

²⁶ kən kəmios nego ikin miatəlig-pa Antiok əh Siria. Netəm Antiok əh inəh, aupən ikin ilat kəmotahl-ipən Pol ne Panapas məmə okian muən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn, kən motəfak məmə Uhgīn otehm wīr ilau e ikin mīn itəm ilau katian ikin. Kən roiu kīnioal namnun wək rəhalau.

²⁷ Nian ilau kəmiatəlig-pa mīn, kəmuəun-in netəmim rəha niməfak məmə okotuwa kitiah. Kən ilau kəmuən-iarəp kəm ilat natimnat itəm Uhgīn təmol elau e nəsanənən rəhan, kən məmə təmahro nulan Iaihlua mīn, ilat kəmotuwa moatən nīpahrienən e Iesu.

²⁸ Kən ikin əh, ilau kəmuatig tuwəh ilat netəm rəha Iesu.

15

Iəfak mīn neen kəmoatən məmə netəmim okotətəu-pən

Lou rəha Moses

¹ Kən netəmim neen kəmotiet əpəh Jutia motatite-pa Antiok moatəgətun piatat mīn moatən məmə, “Okəmə kəsəhg-ipənən itəmat, tahmen e inu itəm Lou rəha Moses tatən mihin, okol Uhgīn təsosmegəhən itəmat.”

² Kən Pol ne Panapas ilat netəm əh koatərgəhəu o nəghatən əh, kən kəmotəghat əfəməh e nənən əh. Kən uarisig, netəm rəha niməfak əh Antiok kəmotitəpun Pol ne Panapas ne ilat neen mīn məmə okotuwīn Jerusalem motəplan aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak o nənən əh.

³ Netəm rəha niməfak kəmotahl-ipən ilat kotuwīn, kən nian ilat kəmoatiet-pən Fonia ne Sameria, kəmoatən-iarəp məmə tahro nulan Uhgīn tatiuw-pa Iaihlua mīn koatuwa rəhan netəmim. Kən nəghatən əh təmol piatat mīn ikin əh nīkilat tətəgien pik.

⁴ Nian kəmotiet-pa Jerusalem, netəm rəha niməfak ne aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak, kəmotəgien məmə okotos ilat motuwīn iməlat mīn ikin. Kən Pol ne netəm əh kəmotən-iarəp natimnat itəm Uhgīn təmasitu elat lan.

⁵ Məto Farisi neen əh-ikin itəm koatən nīpahrienən e Iesu, kəmotətul motən məmə, “Iaihlua mīn, okəike kəhg-ipən ilat, kən onəkotəkəike kəgətun ilat məmə okotətəu-pən Lou rəha Moses.”

Aposol mīn ne netəm-iasol mīn kəmotəghat əpəh Jerusalem

⁶ Kən aposol mīn ne elta mīn rəha niməfak kəmotəpələh kəmotəghat-in nənən əh.

⁷ Kən nian kəmotəghat nəfəməh məsīn, kən Pita təmətul mən məmə, “Piak mīn. Itəmat nəkotitun wīr məmə nuwəh rəkis Uhgīn təmitəpun io e nīkitat məmə ekən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu kəm Iaihlua mīn məmə okotən nīpahrienən lan.

⁸ Uhgīn titun nətəligən rəha netəmim, kən in tīnəgətun rəkis məmə nīkin tagien məmə otosmegəh netəm u sənəmə noanol mīn rəha Isrel, məto-inu təmos-ipa Narmīn Rəha Uhgīn kəm ilat e suatip kitiah əm itəm təmos-ipa kəm kitat.

⁹ In təməsol pīsīnən kəm ilat. !Kəp! In təmafəl rəkis rəhalat nolən rat mīn məto-inu koatən nīpahrienən lan tahmen-pən əm e itəm tīnol rəkis kəm kitat.

¹⁰ “? Məto tahro itəmat nakoatuwīn e suatip pīsīn məmə Uhgīn nīkin otahmə? ?Tahro itəmat nīnoatīləs-ipən Lou kəm ilat məmə in nat təfigəm kit itəm ilat kotalis? !Kəp! Itəmat, otəplan-tu. Kitat ne tīpitat mīn kitat rafin kəsotahmenən məmə okotīləs nat figəm əh.

¹¹ Məto kitat koatahatətə məmə İesu in İərəmərə rəhatat, kən in tatosmegəh kitat e rəhan nəwīrən əm, kən in matol əm nəhlan kəm ilat.”

¹² Nəghatən əh təmöl ilat kotəruru nat okotən, kən moatətəlig-in Pol ne Panapas kınatuamnus-iarəp nat pispis mīn ne nəmtətin pisin pisin mīn itəm Uhgīn təmöl ilau kioal e niganəmti İaihluə mīn.

Jemes təmahtosig-in nəghatən

¹³ Nian kəmioal namnun nən-iarəpən wək mīn rəhalau, kən Jemes tətul mən məmə, “Piak mīn. Otətəlig-in wīr-tu rəhak nəghatən.

¹⁴ Pita təmən wīr agīn kəm kitat məmə tahro nulan Uhgīn təmiet-pa pitən o İaihluə mīn məmki-rəkis ilat neen məmə rəhan mīn.

¹⁵ Məto nat əh tahmen-pən əm e nəghatən itəm ien rəha Uhgīn təmən itəm kəməte e Naoa Rəha Uhgīn. Uhgīn tatən məmə,

¹⁶ ‘Uarisig e natimnat mīn əh, oekitəlig-pa mīn.

Oekol-wīr nego rəha nərəməərən rəha Kig Tefit u təməhap aupən iuəhkīr tamnīm.

Nat əpnəpīn iuəhkīr tamnīm, məto ekiləs-ipər mīlpīn mafəl mol təkəsik mīn,

¹⁷ məmə netəm əpnəpīn e nītən mīn u İaihluə mīn, itəm nīnəmitəpun rəkis ilat məmə rəhak netəmim mīn, ilat okotegəs-in io.

¹⁸ İo İərəmərə iatən mihin kən emol netəmim kotitun rəkis nat əh aupən.’ ”

¹⁹ Kən Jemes təmən məmə, “Kən tol nəhlan, io iakən məmə roiu İaihluə mīn kīnoatəuhlin nətəligən rəhalat mīnoatuwa o Uhgīn. Kən təsəwīrən məmə kitat okotol tiəkis pīk mīn olat.

²⁰ Məto pəs okotəte naoa kit tuwīn kəm ilat məmə okəsotunən nagwənən mīn u itəm kīnol rəkis sakrifais lan kəm narmī nat mīn u iərmis mīn, kən kotəmkimik e niganəmti Uhgīn. Kən məsotolən təfagə e pətan. Kən məsotunən nat megəh itəm kəmaril nentou məto-inu nītən əh-ikīn e nīpətīn. Kən okəsotunən nītən.

²¹ Okotəkəike motən-İəhau ilat nəhlan o nələhəuən nəməlinuən tətətig, məto-inu təmətuoun rəkis e Sapat mīn rafīn, netəmim koatafin Lou rəha Moses əpəh e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm İsrəl. Kən katən-iarəp nəghatən mīn əh e taon mīn rafīn.”

Kəməte naoa kəm İəfak mīn u İaihluə mīn

²² Kən aposol mīn ne elta mīn ne netəm rəha nīməfak kəmotegəhan məmə okotahl-ipən ilat mīn neen kotətəu-pən Pol ne Panapas motuwīn Antiok. Kən kəmotətgi-arəp Saelas ne Jutas u katən məmə Pasapas. Suah mil əh netəmim koatīsiəi-in ilau.

²³ Kən kəmosot-ipən naoa kəm ilat məmə okotos motuwīn. Naoa tatən məmə,

“İtimat aposol mīn ne elta mīn rəha nīməfak, itimat piatimat u itəmat. İakotən təwīr kəm itəmat əpəh Antiok, ne Siria, ne Silisia u İaihluə mīn, məto roiu nīnotuwa piatimat mīn.

²⁴ İtimat emotətə məmə netəmim neen u e nīkitimat kəmotol tiəkis pīk kəm itəmat, kən itəmat nəmotətə tərət e nəghatən rəhalat. Məto itimat emīsotos-ipənən nəghatən məmə okotuwīn kən mihin.

²⁵ Tol nəhlan kən itimat emotaun-in nəghatən kit, kən motegəhan məmə itimat kəiu okioas nəghatən rəhatimat muətəu-pən Pol ne Panapas u ilau kuəwīr pīk otat.

²⁶ İuəhkīr kīamīs o wək u rəha İərəmərə rəhatat, İesu Kristo.

²⁷ Kən itimat ioatahl-ipinə Jutas ne Saelas məmə okīamnə muehm itəmat. İlau okuən əsas kəm itəmat nəghatən kitəh əm itəm itimat emotətə.

²⁸ Kən Narmin Rəha Uhgın nikin tagien ne nikitimat tagien məmə esotos-
ipinə minən lou kit kəm itəmat məmə otəfigəm pik otəmat, məto in əm u
nəkotəkəike motol:

²⁹ onisotunən nagwənən min u itəm kinol rəkis sakrifais lan kəm narmi
nat min u iərmis min; kən məsotunən nitan; kən məsotunən nat megəh itəm
kəmaril nentou məto-inu nitan əh-ikin e nipətin; kən məsotolən təfagə e pətan.
Okəmə nakotətəu-pən nəghatən min əh, onəkotuwın e suatip təwir.

Inu namnun rəhatimat nəghatən.”

³⁰ Kən netəm-iasol min əh kəmotahl-ipən netəm əh ilat kuwit məmə oko-
tuwin əpəh Antiok. Nian kəmotiet-pən Antiok, kəmotəun-in netəmim rəha
niməfak e ikin min əh, kən kotuwa kitəh, kən kotos-ipən naoa un kəm ilat.

³¹ Kən nian kəmotəfin naoa un, nikitat təmagien məto-inu nəghatən əh
təmiləs-ipər nikitat.

³² Jutas ne Saelas ilau ien mil rəha Uhgın. Kəmuəghat təfəməh kəm piatat
min əh mətialəs-ipər nətəligən rəhalat matioal ilat koatətul əskasik.

³³ Kəmuatig tuwəh məsin ikin əh, kən piatat min kəmotəuatipin ilau kən
motətapəh məmə Uhgın otos-ipən rəhan nəməlinuən kəm ilau, kən motahl-
ipən ilau kiətəlig-pən o netəm u kəmotahl-ipa ilau.

³⁴⁻³⁵ Kən Pol ne Panapas kəmuatig tuwəh məsin əpəh Antiok, kən ilat
netəmim tepət kəmoatən-iarəp ne moatəgətun netəmim e Iərəməərə.

Pol ne Panapas kəmuəhap ilau min

³⁶ Nian neen uarisig, Pol təməni-ipən kəm Panapas məmə, “Təwir məmə ki-
atelig min mian muəplan pialau min e taon min itəm kəmuən-iarəp nəghatən
ikin rəha Iərəməərə kəm ilat, muəplan-tu məmə koatahratig.”

³⁷ Kən Panapas tolkeike məmə otit min Jon Mak.

³⁸ Məto Pol təplan məmə təsətuatipən, məto-inu Jon Mak tinapəs rəkis ilau
əpəh Pamfilia mitalig məsətəu-pənən ilau mətoarus kioal namnun e wək.

³⁹ Kən kəmuən təskasik e nənən əh, kən muəhap ilau min. Kən Panapas təmit
Mak kən mios nego kit mian əpəh Saepras.

⁴⁰ Məto Pol təmit Saelas ilau min. Kən netəm koatəfak kəmotəfak məmə
Iərəməərə otehm wir ilau e rəhan nəwirən, kən motahl-iarəp ilau.

⁴¹ Kən kəmuəliwək mian-pən Siria ne Silisia ikin kən matuem əskasik
niməfak min.

16

Timoti təmətəu-pən Pol ne Saelas

¹ Kən Pol təmaliwək min muwin əpəh Tepe ne Listra. Kən ikin əh, etəmim kit
əh-ikin rəha Iesu, nərgin u Timoti. Mama rəhan in noanol kit rəha Isrel, məto
rəhan tata in etəm Kris.

² Netəm koatəfak əpəh Listra ne Ikoniam kəmotən məmə Timoti in etəm təwir
kit.

³ Kən Pol tolkeike məmə otit ilau min. Kən təməhg-ipən in məto-inu
təməsolkeikeən məmə noanol min rəha Isrel nikitat otəht rat məto-inu kotitun
məmə tata rəha Timoti in etəm Kris.

⁴ Kən nian iləhal kəməhaluwın e taon min, kəmətəhalən-iarəp kəm netəmim
rəha Uhgın nəghatən rəha aposol min ne elta min itəm kəmotələhəu əpəh
Jerusalem. Kən mitaləhaləgətun ilat məmə okotəkəike katətəu-pən nəghatən
min əh.

⁵ Kən e nolən əh, niməfak min kəmotəskasik e rəhalat nahatətəən, kən nian
rafin netəmim koatuwa moatepət e niməfak.

Pol təməplan napilairən kit rəha Uhgīn

⁶ Kən iləhal kəməhaluwīn-pən əpəh Fritia ne Kalesia ikin, məto-inu Narmīn Rəha Uhgīn təməsegəhan-inən iləhal məmə okəhaluwīn-pən Esia ikin məhalən-iarəp nəghatən u əh-ikin.

⁷ Nian kəməhaluwa iuəhkir e ikin Misia ne ikin Pitinia, məhalolkeike məmə okəhaluwīn Pitinia. Məto Narmīn rəha Iesu təsegəhan-inən məmə okəhaluwīn.

⁸ Kən kəməhalaliwək məhaluwīn-pən Misia ikin, kən məhalatite-pa e taon əh Troas.

⁹ Kən lapīn in, Pol təməplan nat kit tahmen e napilairən. Təməplan məmə etəm Masetonia kit tatətul matətapəh əskasik ron məmə, “Awi, okol nakuwa Masetonia masitu etimat.”

¹⁰ Nian Pol tīnəplan rəkis əm nat əh, kən enoataii-pən rəhatimat natimnat məmə ekotuwīn Masetonia, məto-inu enoatitun məmə Uhgīn tətəun-in itimat məmə ekotən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu kəm netəm ikin əh.

Litia əpəh Filipae təmən nīpahrienən e Iesu

¹¹ Kən emotos nego kit motiet əpəh Troas motaiu ətuatip əm o nitən Samotres. Kən kəmən lawigin emotuwīn motuar e taon Neapolis.

¹² Kən emotiet ikin-u motaliwək əm motuwīn əpəh e taon əh Filipae, u tatəmahl aupən e nitən asol Masetonia. Netəm ikin əh, netəm Rom ətuatip. Kən emotatig məsin əh-ikin.

¹³ Kən e Sapat, nian rəha nəfakən, emotiet e taon əh kən motuwīn əpəh ləhau e nəhau kit itəm emotəto məmə netəmim kotuwīn ikin katəfak. Kən emotuwīn moatəpələh katəghat itimat nīpitan itəm kəmotəupən motuwa katəpələh.

¹⁴ Kən pətan Tuatira kit əh-ikin tatətəlig-in itimat, nərgin u Litia. In pətan itəm tatol-salim-in nīməhan nəgui-naris u nian rafin nīməhan əh nəmtin tiəkis pik. Pətan əh nian rafin in tatəfak kəm Uhgīn, kən Iərəməərə təmol nīkin tīmətmətig məmə otən nīpahrienən e nəghatən itəm Pol tatən.

¹⁵ Kən kəmol baptais lan ne rəhan mīn, ne rəhan iolwək mīn. Kən in təmən-ipa kəm itimat məmə, “Awi, okol nakotuwa imak ikin kotatig məsin məto-inu itəmat nīnotitun rəkis məmə io iatən nīpahrienən e Iərəməərə.” Kən in təmatəkəike kəm itimat, kən ekotuwīn iman ikin.

Kəmīlās-ipən Pol ne Saelas e kalapus əpəh Filipae

¹⁶ Kən nian kit, nian emoatuwīn ikin rəha nəfakən əh, kən pətan əkəku kit təməplan itimat e suatip. In slef rəha netəmim neen itəm kəmosos-nəmtin. Pətan əh narmīn rat kit tətətig lan itəm tol in tatən-iarəp natimnat itəm otəpanuwa. Kən matol win e mənī tepət rəha rəhan netəm-iasol mīn məto-inu netəmim kotətou ilat məmə ilat okotəto rəhan nəghatən.

¹⁷ Kən in təmatuarisig-in itimat Pol, kən matən əfəməh məmə, “Netəm u, netəm rəha Uhgīn u in ilis, ilis pik. Koatən-ipinə kəm itəmat suatip rəha Uhgīn məmə in otosmegəh netəmim lan.”

¹⁸ Təmatol nəhlan etimat nian tepət, mətoarus nian kit Pol tīnəto tərət o nat əh mīnəpou in. Kən in təmeirair magət e narmīn rat apon məmə, “E nərgi Iesu Kristo iatən-ipinə kəm ik məmə onakiet rəkis e pətan əkəku un.” Kən roiu agin mīn, narmīn rat apon təmiet e pətan əkəku əh.

¹⁹ Kən nian rəhan netəm-iasol itəm koatərəməərə lan kinotitun məmə kinotakia e suatip rəhalat o nolən win e mənī, kəmotəto tərət. Kən kəmotaskəlīm Pol ne Saelas motiləs ilau motuwīn əpəh e ikin rəha kaonsel rəha taon əh,

²⁰ məmə okuətul e niġanəmti netəm Rom, netəm rəha kot. Kən ilat kəmotən məmə, “Suah mil u ilau noanol rəha netəm Isrel. Ilau kətioal nat tərət tepət u imətət ikin.

²¹ Ilau katuən məmə kitat okotəkəike kətəu-pən suatip pişin min. Məto suatip min əh kəsotətuatipən e lou rəhatat. Kitat netəm Rom. Okol kitat kəsotolən nəhlan.”

²² Kən netəm ikin əh kəmotuwa motəplan ilat minoatən rat ilau. Kən suah mil u rəha kot kuən-ipən kəm mopael min məmə okotapeg rəhalau natimnat motalis ilau.

²³ Kən kəmotalis ilau mau tepət, kən uarisig kotiləs-ipən ilau e kalapus. Kən motən-ipən kəm etəm tatehm kalapus məmə otəsəmkarəpənən elau kiaiet muagim.

²⁴ Nian etəm rəha nehmən kalapus təməto nəghatən əh, təmiləs ilau muwin e rum kit əpəh imə agin, kən mətəu-pən niġ e nelkilau tahmen e hankap.

Etəm tatehm kalapus təmən niṗahrienən e Iesu

²⁵ Kən nian tinalis kinkin lapin, Pol ne Saelas katuəfak, kən ilau katuan napuən min rəha nənwiwiən Uhgın. Kən netəmim min e kalapus koatətəlig-in ilau.

²⁶ Kən roiu agin-əh min, namig asol kit təməloal e nəptən kən mol nimə kalapus təməloal pik, kən nafiluə min e kalapus kəmoterəh, kən sen itəm kəməlis netəmim lan kəmotisəs.

²⁷ Kən nian etəm rəha nehmən kalapus təmāiir, məplan məmə nafiluə min rəha kalapus kəmoterəh, nikin təməht məmə netəm koatəməhl e kalapus kinotagim rafin. Kən miləs-ipər rəhan naip məmə otəgimnu atip in lan.*

²⁸ Məto Pol təmagət əfəməh məmə, “!Ei! !Əsarəuən ik! Itimat rafin əpəh ikin.”

²⁹ Kən suah əh təmaun məmə okiləs lait ka, kən in təmāiu muwin əpəh imə, mişin-pən nulin əpəh e nelki Pol ne Saelas ikin mətasiəp.

³⁰ Kən mit ilau məhaliet əpəh ihluə kən mətəpəh olau məmə, “!Suah mil! ? Ekahro nulan məmə Uhgın otosmegəh io?”

³¹ Kən kuən-ipən kəm in məmə, “Onəkəike mən niṗahrienən e Iərəməərə Iesu, kən məmə Uhgın otosmegəh ik ne rəham min.”

³² Kən kəmuən-ipən nəghatən rəha Iərəməərə kəm in ne netəmim itəm kotatig ilat min.

³³ Nat əpnapin lapin agin, məto suah əh təmit ilau muwin maikuas e niməgəm min e niṗətəilau itəm kəməlis ilau ikin. Kən e nian əm əh, kəmol bəptais lan ilat rəhan min.

³⁴ Kən in təmit Pol ne Saelas muwin əpəh iman ikin mos-ipən nagwənən kəm ilau. Kən in ne rəhan min rafin nikilat təmagien mərioah məto-inu kəmotən niṗahrienən e Uhgın.

³⁵ Nian təmian, etəm rəha kot mil əh kuən-ipən kəm mopael min məmə, “Okotuwin kerəh e suah mil əh katian.”

³⁶ Kən suah əh etəm rəha kalapus təmən-ipən kəm Pol məmə, “Etəm rəha kot mil kəmuən məmə ekoterəh etəlau nakatian, kən ialet mətian kən muətul mətig.”

³⁷ Məto Pol təmən-ipən kəm mopael min əh məmə, “?Ei, məto naka əh? Itimlau etəm Rom mil.† Kən etəm rəha kot mil əh kəsəpəlanən nat kit məmə emioal tərət, məto e niġanəmti netəmim kəmotalis itimlau, kən kiləs-ipən

16:20: Mak 13:9 **16:22:** 2 Kor 11:25; 1 Tes 2:2 * **16:27:** E nian əh, okəmə mopael kit tairaməg e etəm tatol kalapus tagim, okəike kohamnu mopael əh. **16:27:** Wək 12:18-19 **16:30:** Wək 2:37

† **16:37:** Okəmə suah kit in etəm Rom, məto katəu-pən nəghatən kit lan, kən lou kit əh-ikin rəhalat məmə aupən kapman otol nalpinən kəm in, məto in otəkəike mətul e kot mən-iarəp nəwtain nəghatən katəu-pən lan. Afın e Wək 25:15-16.

itĭmlau e kalapus. ?Kən roiu kioalkeike məmə oekiaiet anion əm? !Kəp! Ilau əm okuəike muea ikĭn-u kən mialəs-iarəp itĭmlau.”

³⁸ Kən mopael mĭn əh kəmotuwĭn kən-ipən kəm etəm rəha kot mil əh. Kən nian kəmuəto məmə Pol ne Saelas ilau etəm Rom mil, ilau kəmuəgĭn pĭk.

³⁹ Kən kəmian muən-ipən kəm Pol ne Saelas məmə, “!Ei, kəsi! Emioal tərət etəmlau.” Kən uarisĭg kiaiet ilau motiet e nĭpəg noa kalapus, kən muən-ipən wĭr kəm ilau məmə okiaiet e taon əh.

⁴⁰ Kən Pol ne Saelas, ilau kəmĭaiet e kalapus mian e nimə rəha Litia. Ikĭn əh kəmuəplan piatat ne wĭnitat mĭn rəha niməfak, kən muəghat məsĭn kəm ilat mətialəs-ipər nĭkilat. Kən uarisĭg u, kiaiet mətian.

17

Pol ne Saelas kəmian əpəh Tesalonaeka

¹ Kən Pol ne Saelas kəmualiwək mian-pən əpəh e taon mil əh Amfipolis ne Apolonia, mueia miaet-pa e taon əh Tesalonaeka. Ikĭn əh, nimə rəha nuəfĭmĭnən kit əh-ikĭn rəha netəm Isrel.

² Kən Pol təmöl tahmen əm e itəm tatol nian mĭn, təmuwĭn əpəh imə e nimə əh. Kən e Sapat kisĭl ilat netəm əh noanol mĭn rəha Isrel kəmoatol nəghatən tepət o Naoa Rəha Uhgĭn.

³ In tatən kəm ilat məmə, “Naoa Rəha Uhgĭn tatən wĭr agĭn-əh məmə Kristo itəm Uhgĭn təmən məmə otahl-ipa, otəpanəto nahməən e nĭpətĭn, muwa mətoarus mĭmĭs, kən Uhgĭn otəpanosmegəh mĭn in e nĭmĭsən. Iesu u itəm iatən kəm itəmat, inu Kristo əh.”

⁴ Ilat neen kəmotən nĭpahrienən e nəghatən əh, kən kəmotətəu-pən Pol ne Saelas. Kən netəm Kris tepət itəm koatəfak kəm Uhgĭn, ne nĭpĭtan asol tepət itəm koatərəməərə e nĭpĭtan mĭn, kəmotətəu-pən ilau.

⁵ Məto netəm-iasol rəha noanol mĭn rəha Isrel, kəmotətəhak, kən motuwĭn moategəs-in netəm nol təfagə, əpəh e nĭkal suatĭp mĭn ne ikĭn mĭn, motuwa mĭnoatos ilat mĭn, kən mĭnoatol nəratən tepət əpəh e taon əh. Kən kəmotuwĭn e nimə rəha suah kit nərgĭn u Jeson, moteatəp nafiluə e nimə, moategəs-in Pol ne Saelas. Kəmotolkeike məmə okotĭləs-ipən ilau e nelmi kaonsel əh-ikĭn əh.

⁶ Nian kəməsotəplanən ilau, kən kəmotaskəlim Jeson ne piatat mĭn neen motəmki-pən ilat məmə okotətul aupən in netəm-iasol mĭn rəha kaonsel. Kən kəmotagət əfəməh moatən məmə, “Suah mil əh Pol ne Saelas kətioal nat tərət tepət e ikĭn mĭn, kən mĭnuea e taon rəhatat.

⁷ Kən suah u Jeson təmaun-in ilau kian iman ikĭn, məto ilat koatətgəhl lou rəha Sisa itəm tatərəməərə e nĭtən mĭn. Ilat koatən məmə Iərəməərə kit mĭn əh-ikĭn tətatig, nərgĭn u Iesu.”

⁸ Nian noanol mĭn rəha Isrel kəmotən nəghatən əh, motol netəmim ne netəm-iasol mĭn əh kinotəruru əfəməh məmə okotol naka.

⁹ Kən netəm-iasol mĭn əh kəmotol Jeson ne piatat mĭn kəmosot-ipən mənĭ neen, məmə in nəniəkĭsən kit məmə okəsotol mĭnən nat əh, kən motahl-ipən ilat koatuwĭn.

Pol ne Saelas kəmian əpəh Perea

¹⁰ Nian tĭnapinəp, kən piatat mĭn ikĭn əh kəmotahl-ipən Pol ne Saelas məmə okian e taon əh Perea. Nian kəmĭaiet-pa ikĭn əh, kəmian e nimə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel.

¹¹ Noanol mĭn rəha Isrel ikĭn əh nətəligən rəhalat təwĭr, maprəkĭs-in netəm Tesalonaeka, məto-inu kotolkeike pĭk məmə okotətəlig-in nəghatən rəhalau. Kən nian rafĭn, koatafin wĭr e Naoa Rəha Uhgĭn, moategəs-in məmə nəghatən rəhalau tətuatĭp o kəp.

¹² Məto-inu e nolən əh, kən tepət kəmotən nıpahrienən e Iesu. Kən nıpitan asol mın Kris tepət, ne netəm Kris tepət kəmotən nıpahrienən e Iesu.

¹³ Məto nian noanol mın rəha Isrel əpəh Tesalonaeka kəmotəto məmə Pol tatən-iarəp mın nəghatən rəha Uhgın əpəh Perea, kən ilat kəmotuwa mın əpəh ikin mınəotol netəm Perea kinotol mın təməht kəm ilau.

¹⁴ Kən e nian əm əh, piatət mın kəmotahl-ipən mın Pol tuwın əpəh itəhəi muwın e nego muwın Atens, mapəs əm Saelas ne Timoti kətuatig əpəh Perea.

¹⁵ Kən netəmim itəm kəmotit Pol moatuwın Atens, kınəotitəlig-pa mın Perea, Pol tahləpis ilat məmə okotən-ipən kəm Saelas ne Timoti məmə okuaut uəhai əm mian muəplan mın in.

Pol əpəh Atens

¹⁶ Nian Pol təmatəsahgin Saelas ne Timoti əpəh Atens, in təməto tərət pık məto-inu nian taliwək mətan ikin əh, məplan ikin əh tərıəh e narmı nat mın.

¹⁷ Məto-inu o nat əh, kən in tuwın əpəh e nımə rəha nuəfımınən rəha netəm Isrel ilat netəm Isrel ne İaihlua mın itəm koatəfak kəm Uhgın, moatəghat pık o nat əh. Kən nian rafın in tatuwın ikin katol maket ikin matəghat kəm netəm əpnəpın mın əm.

¹⁸ Kən İəgətun mın neen netəm Kris, kətaun-in ilat Epikiurien ne Sıtoik,* ilat mın koatəghat. İlat neen koatən məmə, “?Suah əh təmıləs əm nəghatən əpəh kit e suatıp matən, kahrmə tatən naka əpəh?”

Kən netəmim neen kotəmə, “İtimat ekotəto məmə tatəghat-in uhgın mın rəha ikin pısın pısın mın.” Koatəghat nəhlan məto-inu Pol tatəghat-in Iesu, matən məmə təmımıs məto Uhgın təmosmegəh mın.

¹⁹ Kən kəmotəun-in-pən Pol məmə otuwa mətul e nıganəmti kaonsel rəha netəm koatəpələh e nıtot əh Areopakus. Kən kaonsel əh təmən-ipən kəm in məmə, “Ekotolkeike məmə ekotıtun nıpətı nəghatən wi itəm nakatən.
²⁰ Nəghatən mın əh neen, ekotəto məmə tol pısın agın-əh, kən ekotolkeike məmə ekotıtun nıpətın.”

²¹ Kəmotəghat nəhlan məto-inu netəm Atens ne netəm ik pısın mın itəm kəmotuwa Atens, kətolkeike məmə okotəpələh əm katətəlig-in nəghatən wi mın əh, kən motəuhlin wır nənən lan.

²² Kən Pol tətul e nıganəmti netəm rəha kaonsel əh məmə, “Netəm Atens. İo enəplan rəkıs məmə rəhatəmat nətəligən tepət tatuwın o uhgın mın.

²³ Nian İo etalıwək ikin-u İmatəmat ikin, matəplan ikin nəkoatəfak mın ikin ne narmı nat mın, kən eməplan nəghatən kit itəm itəmat nəmotəte-pən rəkıs e kəpiel kit məmə, İNU İKİN KATƏFAK-PƏN KƏM UHGİN KİT İTƏM İTİMAT EKOTƏRURU. Məto uhgın itəm itəmat nəkoatəfak kəm in, itəm nəkotəruru, Uhgın əh İnəh itəm İo İatən-İpınə kəm itəmat.

²⁴ Uhgın əh İnəh təmol nəptən u, ne natımnat rafın itəm koatatig lan, kən in matərəməre e neai ne nəptən, in təsətıgən e nıməfak mın itəm kitat əm netəmim kəmotol.

²⁵ Nat kit təsıkəən ron itəm kitat netəmim kotıtun nolən kos-ipən kəm in. Məto-inu in pısın əm tatos-İpa nəmegəhən kəm kitat kitiəh kitiəh, matos-İpa natımnat rafın kəm kitat.

²⁶ Aupən, aupən agın-əh, in təmol əm suah kitiəh əm. Kən netəm rafın ikin mın kəmotiet əm e suah əh, kən in pısın əm təmələhəu ilat rafın e ikin mın, kən in pısın əm təmən nian itəm ilat okotan lan, ne nuantən mın rəhalat.

17:17: Wək 18:19 * **17:18:** Epikiurien ne Sıtoik - İəgətun mın neen itəm koategəs-in nıpahrienən. İlat Epikiurien koatən məmə natımnat itəm tatol suah kit nıkin tagien, İnu nəukətın rəha nəmegəhən təwir. İlat Sıtoik koatən məmə təwir okəmə suah kit təsətəən nagienən ne nahməən e nıkin. **17:25:** 1 King 8:27; Wək 7:48 **17:25:** Sam 50:12

²⁷ Uhgĭn əh təmöl nəhlan məmə kitat rafin okotəkəike kegəs-in məmə okotehm, tahmen e etəmim itəm tateameam əpnapĭn əm məmə otehm nat kit. Məto nĭpahrienən məmə Uhgĭn əh, sənəmə in İsəu o kitat.

²⁸ Tahmen e itəm suah kit təmən aupən məmə, ‘Məto-inu kitat koatəkul-pən əm e Uhgĭn, kən moatos nəmegəhən, moataliwək, moatol natĭmnat rafin.’ Kən mahmen e suah kit rəhatəmat itəm təməte rəkis napuən kit məmə, ‘Kitat mĭn kitat nenətĭn mĭn.’

²⁹ “Məto-inu kitat nenətĭ Uhgĭn, okol kitat kəsotənən məmə in tahmen e natĭmnat itəm netəmim koatol ilat e iaen u kol tatĭpĭt-ĭpĭt, ne silfa ne kəpiel. In sənəmə nat kit itəm suah kit tĭtun nol əmən e nelmĭn o e rəhan nenatĭgən. !Kəp!

³⁰ “E nian əh aupən itəm netəmim kotəruru Uhgĭn, tahmen e itəm Uhgĭn təmahtosĭg-in nĭganəmtĭn məmə otəsəplanən nolən rat mĭn əh. Məto roiu tatən kəm kitat rafin e ikĭn mĭn rafin məmə, ‘Itəmat rafin onəkotəuhlin itəmat e rəhatəmat mĭn nolən rat mĭn.’

³¹ In təmən nəhlan, meto inu in tĭnəmĭtəpun rəkis nian itəm in otakil nolən lan rəha netəmim, kən in otol əm e suatĭp itəm tətuatĭp. Uhgĭn tĭnĭtəpun rəkis etəmim itəm otakil nolən mĭn rəha netəmim, kən in tĭnəmöl rəkis kəm netəmim məmə in otol nəhlan, məto-inu tĭnöl rəkis suah əh təmegəh e nĭmĭsən.”

³² Nian ilat kəmotətə nəghatən məmə Uhgĭn təmöl suah kit təmegəh mĭn e nĭmĭsən, neen kəmotalah-əmnu, məto neen katən məmə, “Itəmat ekotolkeike məmə ekotətə mĭn rəham nəghatən.”

³³ Kən Pol təmĭet e nəghatən əh rəha kaonsel.

³⁴ Kən netəmim neen kotuwĭn kəkul-pən lan, moatən nĭpahrienən e İesu. Netəm əh kit nərgĭn u Taionisĭəs, in etəm kit rəha kaonsel əh, ne pətan kit mĭn nərgĭn u Tamaris, ne netəmim neen mĭn.

18

Pol təmuwĭn Korin

¹ Uarisĭg e natĭmnat mĭn əh, Pol təmĭet əh Atens, muwĭn e taon pĭsĭn kit mĭn, nərgĭn u Korin.

² Ikĭn əh, təməplan suah kit, in noanol rəha İsrəl, nərgĭn u Akwila. Təmaiir əpəh Pontas, məto təmuwĭn mətatĭg əpəh Itali e taon asol əh Rom. Uarisĭg, kən etəm Rom əh, Klotias itəm tatərəməyə e ikĭn mĭn, təmöl lou kit məmə noanol mĭn rəha İsrəl okotəkəike motĭet Rom. Kən Akwila ne rəhan pətan Prisila kəmiaet mueia mətuatĭg əpəh Korin. Kəməsuatĭgən təfəməh kən Pol tĭet-pa, məplan ilau.

³ Kən mətatĭg iləhal mĭn ilau, matəkul-pən elau e wək rəhalau, məto-inu wək rəhan rəha nosən məni tahmen əm əh wək rəhalau. İlat netəm rəha nəhlən nĭmə tapolən.

⁴ Kən e nian rafin e Sapat, nian rəha nəfakən, Pol ne noanol mĭn rəha İsrəl ne netəm Kris koatol nəghatən tēpət əpəh e nĭmə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm İsrəl, məto-inu Pol tolkeike məmə otiuw-pa ilat məmə okotən nĭpahrienən e İesu.

⁵ Kən Saelas ne Timoti kəmiaiet Masetonia, kən nian kəmiaiet-pa ikĭn əh, Pol təmapəs wək kən matən-iarəp əm nian rafin namnusən təwĭr matən wĭr kəm noanol mĭn rəha İsrəl məmə İesu in Kristo itəm Uhgĭn təmən məmə otahl-ĭpa.

⁶ Məto ilat kəmotətəhau, kən moatəhai. Kən Pol təmorautin-orautin rəhan sot asol e nĭganəmtĭlat. Kən mən məmə, “Okəmə nəkotatĭg e nəratən lan nian

Uhgĭn otakil netəmim e Namnun Nian, mətō rəhatəmat atĭp. Tətuoun əh-roiu, ekuwĭn mən-iarəp namnusən təwĭr o Iaihlua mĭn.”

⁷ Kən in tāmĭet elat muwĭn mətatĭg e nimə rəha suah kit sənəmə noanol rəha Isrel, mətō in tatəfak kəm Uhgĭn, nərgĭn u Titias Jastas. Rəhan nimə in e nĭkal nimə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel.

⁸ Kən Krispas u in tatəramərə e nimə əh, in ne rəhan mĭn, ilat kəmotahatətə e Iəramərə. Kən netəm Korin tepət mĭn kəmotətō nəghatən rəha Pol, kən kəmotahatətə e Iesu, kən kol baptais elat.

⁹ Kən nian kit lapĭn, Pol təməplan nat kit tahmen e napĭlaiirən. E napĭlaiirən əh, Iəramərə təməghat kəm in məmə, “Əsəginən ilat. Uwĭn mən-iarəp rəhak nəghatən məsamegən,

¹⁰ mətō-inu kilau mĭn ik. Netəmim okol kəsotərəkĭnən ik, mətō-inu netəmim tepət e taon əh ilat rəhak netəmim mĭn.”

¹¹ Kən Pol təmatĭg ikĭn əh nup kitĭh kən məwĭg sikis, matəgətun netəmim e nəghatən rəha Uhgĭn.

Netəm Isrel kəmotiləs-ipən

Pol e kot

¹² Kən nian Kalio, in kapman rəha netəm Akaea, kən netəm Isrel kəmotuwa kitĭh motaskəlĭm Pol motiləs motuwĭn e kot.

¹³ Kən motən məmə, “Suah u tətalkut məmə otiuw-pən netəmim məmə okotəfak kəm Uhgĭn e nolən kit itəm təsətuatĭpən e Lou.”

¹⁴ Kən Pol təmətul məmə otəghat, mətō Kalio təmən-ipən kəm ilat məmə, “Netəm Isrel. Otətəlig-in-tu. Okəmə nat u in nat kit təsətuatĭpən, o təsətəu-pənən lou, itəmat nəkotĭtun rəkĭs məmə ekəike mətō nəghatən rəhatəmat.

¹⁵ Mətō, nəghatən u in musmus əm kit rəhatəmat e nərgĭ mĭn ne natĭmnat mĭn rəha Lou rəhatəmat, kən tətatĭg əm etəmat məmə onəkotən kələhəu wĭr. Io nĭkik təsagĭenən məmə ekakil nat tol nəhlan kit.”

¹⁶ Kən in mahl-iarəp ilat e kot.

¹⁷ Kən nian kəmotuwĭn ihluə, əmun kəmotaskəlĭm Sostenes u etəm-iasol rəha nimə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel. Kən kəmotoh kəmotoh əpəh e nafĭluə e nimə kot. Mətō Kalio təsələn nat kit məmə otən-ĭəhau ilat.

Pol təmĭtəlig Antiok əpəh Siria

¹⁸ Pol təmatĭg nian tepət əpəh Korin ilat piatat mĭn. Kən uarisĭg tapəs ilat muwĭn ikĭn əh-ikĭn Kegkria. Aupən Pol təmōl nəniəkĭsən kit kəm Uhgĭn, kən ikĭn-u in təmətē mĭn əm noanun matol namnun nəniəkĭsən laŋ rəhan. Kən in təmos mĭn nego kit ikĭn əh mĭtəlig-pa Siria. Kən Akwila ne Prisila kəmuətəu-pən in.

¹⁹⁻²¹ Nian kəmotuwa e taon əh Efesas, iləhal kəməhaluar. Kən Pol təmuwĭn əpəh imə e nimə rəha nuəfĭmĭnən rəha netəm Isrel, kən kəmotən nəghatən tepət. Ilat kəmotətapəh ron məmə otatĭg məsĭn ilat mĭn ilat. Mətō in təmə, “Ei kəsi, kəpə. Okol esatĭgən.” Mətō nian in tāmĭet təmən-ipən kəm ilat məmə, “Okəmə Uhgĭn tolkeike məmə ekuwa mĭn, kən epanuwa mĭn məplan itəmat.” Kən in təmos nego kit mĭet Efesas, mətō təmāpəs Akwila ne Prisila kətuatĭg ikĭn əh.

²² Nian Pol təmuwa e taon əh Sisaria, kən muar. Kən maliwək muwĭn məmə otəplan netəm rəha niməfak əpəh Jerusalem. Kən uarisĭg, təmĭtəlig-pa mĭn əpəh Antiok.

²³ Təmatĭg məsĭn ikĭn əh, kən mĭet mĭn maliwək muwĭn-pən əpəh Kalesia ne Fritia ikĭn matem əskasĭk netəm rəha Iesu.

Apolos təmuwĭn Efesas ne Korin

²⁴ Kən suah kit təmuwa əpəh Efesas, in noanol kit rəha Isrel, nərgin u Apolos. In təmaiir əpəh Aleksantria, kən in etəm wir kit rəha nəghatən, kən mitun wir min nəghatən min e Naoa Rəha Uhgın.

²⁵ İlat kəmoatəgətun rəkis in e suatip rəha İrəmərə. Kən nian rafin nigəm tatuəp e nikin o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın. Kən nəghatən rəhan e İesu in tətuatip tətuatip. Məto in titun əm nolən baptais itəm Jon təmatol aupən.

²⁶ Kən in təmatən-iarəp əskasik nəghatən rəha Uhgın əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel. Nian Prisila ne Akwila kəmuəto in, kəmiait məhaluwın əpəh e rəhalau nimə, kən muən-iarəp wir kəm in suatip rəha Uhgın.

²⁷ Kən nian Apolos tolkeike məmə otuwın əpəh Akaea, kən piatat min əpəh Efesas kəmotasitu lan motəte naoa kit tuwın kəm netəm rəha İesu əpəh Akaea, motətapəh olat məmə kotitun nosən Apolos motuwın əpəh iməlat ikin. Kən nian in təmuwın ikin əh, in təmasitu wir elat. İlat min əh, ilat kəmotahatətə e İesu e nəwirən rəha Uhgın.

²⁸ Apolos təmasitu elat nəhlan məto-inu in etəm wir kit rəha nəghatən, kən in matən-iarəp wir e Naoa Rəha Uhgın məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa. Kən e niganəmti netəmim, təmatoh-iəhau nəghatən rəha netəm Isrel.

19

Pol təmuwın min Efesas

¹ Nian Apolos təmətatig əh əpəh Korin, Pol təmətip suatip kit əpəh ilis ikin e nitot min miet-pa əpəh Efesas. İkin əh təməplan netəmim neen rəha İesu.

² Kən təmətapəh olat məmə, “?Tahro? ?Narmin Rəha Uhgın tınuwa mərioah mətatig etəmat nian nəmotahatətə e İesu, o kəpə?”

Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “İtimat esotəto aginən məmə nat kit min əh-ikin Narmin Rəha Uhgın.”

³ Kən Pol təmətapəh olat məmə, “?Məto kəmol baptais ahro nulan etəmat?”

Kən kəmotən-ipən kəm in məmə, “Kəmol baptais etimat e nolən baptais itəm Jon təmatol.”

⁴ Kən Pol təmə, “Nolən baptais itəm Jon təmatol tatol e netəmim itəm koatəuhlin ilat e rəhalat nolən rat min. Məto Jon təmatən-iarəp məmə netəmim okotəkəike motahatətə e etəmim itəm otəpanuarisig in. Suah u in İesu.”

⁵ Kən nian netəmim kəmotətə nəghatən əh, kən kəmol baptais elat e nərgi İrəmərə İesu.

⁶ Kən nian Pol təmələhəu-pən nelmin e rəhalat-kapə, Narmin Rəha Uhgın təmuwa mərioah mətatig elat. Kən kınəatəghat e nəghatən ik pisin min, kən moatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipən kəm ilat.

⁷ Kən netəm əh, ilat rafin tuelef.

⁸ Kən Pol təmatuwın e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel e məwig kisil matən-iarəp əskasik nəghatən e namnusən təwir rəha Uhgın məsəginən. Kən ilat min ilat, kəmotol nəghatən tepət məto-inu in tolkeike məmə otıuw-pa ilat o nərəmərəən rəha Uhgın.

⁹ Məto netəmim neen, rəhalat-kapə tiəkis pik məmə okotən nıpahrienən e rəhan nəghatən. Kən kəmoatəghat rat e suatip rəha İrəmərə rəhatat e niganəmti netəmim rafin. Məto-inu o nolən min əh, kən Pol təmıet elat kən mit netəm rəha İesu kotuwa koatuarisig-in. Kən nian rafin ilat

netəmim koatəghat əpəh e nima sikul asol kit itəm suah kit, nərgin u Tiranas, təmatəgətun ikin aupən.

¹⁰ Kən Pol təmatol wək əh o nup kəiu apiəpiə. Məto-inu təmatol nəhlan, kən netəmim itəm koatəg e ikin əh Esia, noanol mīn rəha Isrel ne netəm əpnəpīn əm, ilat rafin kəmotətə nəghatən rəha Iərəməərə.

Nenəti Skefa mīn

¹¹ Kən Uhgīn təmol Pol tatol nat pispis mīn itəm tol pisin agin-əh.

¹² Natimnat rəha Pol tahmen e iəgkəsip ne natimnat itəm təmatuwīn lan, netəmim koatəmīk moatuwīn moatek netəm koatimīs lan. Kən nīmīsən mīn kəmotəwīr, kən narmīn rat mīn kəmotiet elat.

¹³ Kən netəm Isrel neen koatuwīn ikin pisin pisin mīn neen, moatəhg-iarəp narmīn rat mīn e netəmim, kən netəm əh kəmotalkut məmə okotol nat əh e nərgi Iərəməərə Iesu. Kən kəmoatən-ipən kəm narmīn rat mīn məmə, “E nərgi Iesu, etəm kitiah əm itəm Pol tatən-iarəp, otiet.”

¹⁴ Kən e netəm kəmoatol nat əh, sepīn əh-ikin nenəti suah kit, nərgin u Skefa, u in pris asol agin rəha Isrel.

¹⁵ Məto narmīn rat təmən-ipən kəm ilat məmə, “Ekītun suah u Iesu, kən mītun mīn Pol. ?Məto itəmat pah mīn un?”

¹⁶ Kən suah apon narmīn rat tətəg lan, təmətul maht ilat mərəkīn ilat, məhap-əhap rəhalat natimnat mapeg rəkis, kən kotaipiəpiə əm motəgīm e rəhan nīmə kəmotəg e nita kəməhap-əhap ilat.

¹⁷ Nian noanol mīn rəha Isrel ne netəm Kris kəmotətə nat əh, kəmotəgīn pīk. Kən netəmim kəmotiləs-ipər nərgi Iərəməərə Iesu tər pīk.

¹⁸ Kən netəmim tərət itəm kotahatətə e Iesu, kəmotən-iarəp kəm netəmim nat tərət mīn itəm kəmoatol.

¹⁹ Neen itəm kəmoatəmīk nərīk, ilat mīn kəmotəmīk naoa mīn rəhalat e nat əh moatuwa, moatan-ətīp e niganəmti netəmim. Nian netəmim kəmotəfin e nəmti naoa mīn əh, tahmen e fifti-milian fatu ilat rafin.

²⁰ Kən nəghatən rəha Iərəməərə təmaiu iahgin e nəsanənən asol rəha Uhgīn.

Nərgəhəuən asol kit əpəh Efesas

²¹ Kən uarisig e nat əh, Pol tīnən e nīkin məmə otitəlig-pən əpəh Jerusalem, məto otuwīn-pən Masetonia ne Akaea ikin. Kən in tən məmə, “Nian emuwīn rəkis Jerusalem, ekəike muwīn mīn Rom.”

²² Kən in təmahl-ipən Timoti ne Erastas itəm katuasitu lan, məmə okuaupən mian əpəh Masetonia. Məto in otatig pitən məsin əpəh ikin Esia.

²³ Kən e nian əh, nərgəhəuən asol kit təmər əpəh Efesas o Suatip rəha Iərəməərə.

²⁴ Suah kit əh-ikin itəm tatol natimnat e iaen kit katən məmə silfa, nərgin u Temetrius. Ikin-u netəmim tərət koatəfak kəm uhgīn kit pətan, nərgin u Atemis. Kən Temetrius tatol narmī nīmə mīn e silfa itəm tahmen e nīmə rəha narmī nat rəha Atemis. Kən nian tatol-salīm-in ilat, matos mənī asol ilat rəhan netəmim mīn.

²⁵ Kən təmaun-in rəhan netəmim mīn ne netəm pisin itəm koatol wək kitiah əm məmə okotuwa kitiah. Kən tən məmə, “Io mīn, nəkotītun rəkis məmə koatol win e mənī asol e wək u rəhatat.

²⁶ Məto itəmat nəmotəplan ne motətə məmə tahro nulan suah əh Pol tətərəkīn netəmim tərət kən kīnoatətəu-pən, sənəmə e Efesas əm, məto iuəhkīr ikin mīn rafin e nītən əh Esia. In tatən-iarəp məmə uhgīn mīn itəm netəmim əm koatol e nelmīlat, sənəmə uhgīn mīn pahrien.

²⁷ Kən roiu əh, iuəhkır əm tatəəkīn suatip rəhatat o nosən mənī, kən iuəhkır əm mīn in tatol məmə netəmim okotəplan rat nimə rəha Atemis, u itəm in ilis pik. Kən namnun, okəmə naka nəghatən rəhan otəəkīn nərgīn Atemis itəm ilis pik tuwa mol nat əpnəpīn əm lan. Məto ikin-u Esia ne ikin mīn rafin, netəmim koatəfak kəm uhgīn u rəhatat.”

²⁸ Nian kəmotəto nəghatən əh, nīkilat təmahmə təmahmə, kən əmun mīnotagət əfəməh məmə, “!Ure e Atemis u Efesas!”

²⁹ Kən nat əh təmaiu mirəfin taon. Kən netəmim tepət kəmotuwa kitiah motuwīn kaskəlīm etəm Masetonia mil əh itəm katualiwək iləhal Pol, nərgīlau u, Kaeas ne Aristakas. Kən kəmotuwīn kələh kiuw-pən ilau əpəh ikin nian rafin koatol mitig asol ikin.

³⁰ Kən Pol tolkeike məmə otuwīn məghat kəm netəm əh, məto netəm rəha Iesu kəsotegəhan-inən.

³¹ Ne netəm-iasol neen rəha kaonsel asol əpəh Esia itəm kotolkeike Pol, kəmotahl-ipən nəghatən kəm in moatən-iəhau əskasik məmə otəsuwīnen əh netəm əh-ikin.

³² Kən ikin əh, netəmim koatol wilig wilig tepət motagət əfəməh. Neen koatən nat pīsīn, kən neen koatən nat pīsīn. Məto tepət kotəruru məmə kəmotuwa o naka.

³³ Kən noanol mīn neen rəha Isrel kəmotətgi-pən suah kit nərgīn u Aleksanta məmə otuwīn mətul aupən-in ilat. Kən təmos-ipər nelmīn matefətutu ilat məmə otən-iarəp nehmən rəhan.

³⁴ Məto nian netəmim kəmotitun məmə in noanol kit rəha Isrel, kəmotagət əfəməh mīn məmə, “!Ure e Atemis əpəh Efesas! !Ure e Atemis əpəh Efesas!” Kəmotagət əfəməh motos aua kəiu.

³⁵ Kən etəm-iasol kit u kapman asol rəha taon Efesas, təmətul mən-iəhau ilat məmə, “!Okəsotagətən-tu!” Kən mən məmə, “!Ei, netəmim! Atemis u, in uhgīn rəhatat. Kən nərgīn in ilis. Kən netəm ikin mīn rafin kotitun məmə in wək rəhatat netəm Efesas məmə okotehm wīr niməfak rəhan, kən motehm wīr kəpiel asim rəhan itəm təmīsī-pən e neai muwa.

³⁶ Kən suah kit tikə itəm otən məmə iateiuə. Kən tol nəhlan, təwīr məmə nətəligən rəhatəmat teiuaiu. Təsəwīrən məmə nakotalməl nulan.

³⁷ “Nəmosos suah mil un motuwa ikin-u, məto ilau kəsuaqləh-inən nat kit e nimə rəha narmī nat rəhatat, kən məsuəghat ratən e nərgī pətan əh, uhgīn rəhatat.

³⁸ Okəmə Temetrius ne rəhan iolwək mīn koatəplan-pən nəghatən rat e suah kit, nian əh-ikin rəha kot ne netəm u kot əh-ikin. Təwīr məmə okotuwīn kən-iarəp nəghatən rat mīn əh itəm kəmotəto kəm ilat.

³⁹ Məto okəmə nat kit mīn əh-ikin itəm nakotolkeike məmə onəkotol, onəkotəkəike motiləs motuwīn e mitig ətuatip rəhan.

⁴⁰ Tīmətig əm məmə okotiləs-ipən kitat e kot o nolən u-roiu məmə koatərgəhəu pik. Iuəhkır kotəməu təpiə əm ikin. ?Kən okol kəsotənən nat kit məmə kəmotuwa ikin-u e nəpələhən u-roiu o naka? Məto-inu nəpələhən u, nīpətīn tikə.”

⁴¹ Nian təmən rəkīs nəghatən əh, kən mən-iəhau nəghatən mahl-ipən ilat məmə okotagīm mīn.

20

Pol təmuwīn əpəh Masetonia ne Akaea

¹ Nian nərātən əh təmöl namnun, Pol təmaun-in netəm rəha Iesu məmə okotuwa kitiaḥ. Kən matəghat kəm ilat o nem əskasikən elat. Kən uarisig in, tauiatipin ilat miet maliwək muwin əpəh Masetonia.

² Təmuwin əh-ikin əh tepət ikin kən matos-ipən nəghatən tepət kəm netəmim rəha Iesu matem əskasik ilat, kən miet-pa Kris.

³ Matig mos məwig kisil ikin əh, kən uarisig təmə otos nego kit mitəlig-pa Siria. Məto təməto məmə noanol mīn rəha Isrel kīnoatol noa anion kit məmə okotohamnu əpəh e nego. Kən təməuhlin rəhan nətəligən, kən mapəs nego mətaliwək əm mitəlig-pən Masetonia.

⁴ Netəmim itəm kəmoatətəu-pən e nian əh, kit u Sopata nətī Piras etəm Perea, ne Aristakas, ne Sekantas, etəm Tesalonaeka mil, ne Kaeas etəm Tepe, ne Timoti, ne netəm Esia mil u Tikikas ne Trofimas.

⁵ Kən e Filipae, netəm əh kəmotaupən motuwīn katəsaḥgin itimat əpəh Troas.

⁶ Nian lafet rəha Pret U Is Tikə Lan təmöl namnun, itimat emotos nego kit motiet əpəh Filipae motaiu nian faif kən panotuwīn əpəh Troas, motuwīn motəplan ilat kən mətətig motos wik apiəpiə.

Iutikas təmimis kən məmegəh mīn əpəh Troas

⁷ E Sarare lapin, emotuwa kitiaḥ məmə ekotəfak, kən moatagwən, kən moatun Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu. Kən Pol təməghat kəm netəmim məto-inu titun məmə olawig tatuwin mapəs ilat. Kən təməghat mətoarus nalugi nian lapin.

⁸ Nipəgnoa nimə itəm ioatəpələh ikin, in e nimə kəmol kilpīn-ilpīn tər. Kən kəmasiepən e lait tepət əh-ikin.

⁹ Kən etəm aluə kit, nərgin u Iutikas, tatəpələh e winta ikin. Nian Pol tatən-iarəp nəghatən rəha Uḥgin matən matən, kən Iutikas, napilən tīnatos, tīnatiuw nəm, əmun məme e winta mīsi-pər muwin morin əpəh ləhau e nəptən. Kən nipəg noa nimə itəm təməme ikin, in tatol kisil lan. Kən nian kəmotēuiau motuwīn, məto tīnimis rəkis.

¹⁰ Kən Pol təmuwin mīn əpəh ləhau muwin mīsin nulin e nīkali etəm əlue əh, kən mīləs mago-ipa e nelmīn mil, kən mən-ipən kəm ilat məmə, “Nīkitəmat təsaḥmən. In tīnəmegəh mīn.”

¹¹ Kən Pol təmə mīn muwin əpəh ilis kən mol Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu ilat mīn ilat, kənu motagwən kitiaḥ. Kən tatəghat mīn kəm ilat mətoarus tian, əmun tatuwin mapəs ilat.

¹² Kən ilat kəmotit etəm aluə un motuwīn latuənu. Nīkilat tətəgien məto-inu netəm aluə təməmegəh mīn.

Kəmotiet Troas motuwīn Maelitas

¹³ Kən Pol təmə məmə otaliwək əm muwin əpəh e taon əh Asos, məto itimat ekotuwīn e nego motuwīn kiləs in əh-ikin. Kən itimat ekotos nego kaupən kan əpəh Asos, kən in tuarisig muwa. ¹⁴ Nian təmīet-pa, ekotit motuwīn e nego. Kən itimat rafin motuwīn əpəh Mitilen.

¹⁵ Emotiet motuwīn ikin əh, kən lawigin ekotuwa katəməhl ihluə e nəptən əh Kios. Kən lawigin mīn ekotuwa e nəptən əkəku Samos. Kən lawigin mīn epanotuwa Maelitas kən motuwar ikin.

¹⁶ Pol təmə rəkis məmə esotətulən Efesas məto-inu təsolkeikeən məmə ekotan pik əh e nītən Esia. In təmalkut məmə ekotuwīn uəhai Jerusalem məmə in otuwīn e lafet rəha Nagwənən Wi katən məmə Pentekos.

Pol təmauiatipin netəm-iasol mīn rəha nīməfak əpəh Efesas

¹⁷ Kən nian emotuwar əpəh Maelitas, Pol təməhl-ipən nəghatən əpəh Efesas məmə elta mīn rəha nīməfak okotuwa-tu kəplan.

18 Nian kəmotuwa, təməghat kəm ilat məmə, “Itəmat nəkotitun rəkis rəhak nolən itəm iatol nian emuwa əpis ikin-u Esia mətəarus-pa roiu.

19 Io iolwək əm rəha İərəməərə. Kən rəhak nətəligən in ləhau əm. Kən nian rafin nahui nəmtək tətaiu otəmat. Kən nian rafin etatig e nian əskasik mīn, mətə-inu noanol mīn rəha İsrəl kotolkeike məmə okotohamnu io.

20 Itəmat nəkotitun məmə o nian iatəghat kəm itəmat ne matəgətun itəmat e niki netəmim natimnat mīn itəm otasitu etəmat, məsəhluaig-inən nat kit otəmat, iatən-ipinə rafin e nipəgnoa nimə mīn kən ihluə e nigamnəmti netəmim.

21 İatən-ipən ətuatip kəm netəm İsrəl ne netəm Kris məmə okotəkəike motəuhlin ilat e rehalat nəmegəhən motuwa o Uhgīn, kən motahatətə e rəhatat İərəməərə İesu Kristo.

22 “Kən roiu əh, enatuwin Jerusalem mətə-inu Narmīn Rəha Uhgīn təmən kəm io məmə ekuwin. Esitunən məmə ekahratig əh-ikin.

23 Nat kitiəh əm ekıtun məmə taon mīn rafin itəm iatuwin-pən ikin, Narmīn Rəha Uhgīn tatən-ipa kəm io məmə nian ekuwin ikin əh ekatig e nəratən kit kən muwin e kalapus.

24 Kən esəginən natimnat mīn əh. Nəmegəhən rəhak in nat əpnəpin əm. Mətə iakolkeike pik məmə ekol namnun wək itəm İərəməərə İesu təmos-ipa məmə ekol o nən-iarəpən namnusən təwir e nəwirən rəha Uhgīn.

25 “Emuwin e ikin mīn rafin matəghat kəm itəmat e nəərəməərən rəha Uhgīn, kən roiu əh ekıtun məmə okol nəsotəplan mīnən io nian kit.

26 Kən iatən-ipinə kəm itəmat əh-roiu e niganəmti Uhgīn məmə, okəmə itəmat kit otuwin tərət ikin, mətə sənəmə io emol.

27 Emən-ipinə rafin natimnat kəm itəmat itəm Uhgīn tolkeike məmə onəkotitun.

28 “Onakoatəto wir itəmat. Kən netəmim itəm Narmīn Rəha Uhgīn təmos-ipinə e nelmitəmat, onəkotəkəike kehm wir ilat e niməfak rəha Uhgīn tahmen e etəm rəha sipsip itəm tatehm wir rəhan sipsip mīn. İlat mīn əh, Uhgīn təmos-nəmtin ilat e nita nətin.*

29 Enitun rəkis məmə nian ekiet rəkis etəmat, netəmim neen itəm kotahmen e kuri iarupin mīn okotuwa məmə okotus itəmat netəmim rəha İesu.

30 Itəmat atip mīn əm neen okəpanotətul moteiuə məmə okotit-irəkis netəm rəha İesu.

31 Kən onakoatəto wir itəmat kən məsotaluinən məmə e nup kisil eməsapəsən nən-ipinən nəghatən u kəm itəmat e nian mīn rafin. Kən nian neen, emitasək otəmat.

32 “Kən roiu əh, iatos-ipən itəmat e nelmi Uhgīn, ne nəghatən rəhan kəm itəmat məmə in təmolkeike pik itəmat. Nəghatən u nəsanənən lan əh-ikin məmə otol itəmat nakotəskasik, kən mos-ipinə nəwirən itəm Uhgīn təmən rəkis məmə otos-ipən kəm rəhan netəmim mīn.

33 “Io sənəmə etəmim itəm iakolkeike pik məni rəha etəm pisin, o natimnat itəm koatuwin lan.

34 Itəmat nəkotitun rəkis məmə io atip əm, iatol wək o nosən natimnat itəm io ne netəm koatuarisig-in io kotolkeike o natigən.

35 Nian nəmotehm rəhak nolən mīn, eməgətun suatip mīn əh kəm itəmat məmə onəkotol mihin motasitu e netəm u kəsotəskasikən. Kən onəsotaluinən nəghatən rəha İərəməərə İesu itəm təmən məmə, “Təwir agin o netəm u itəm

20:18: Wək 18:19–19:10 20:23: Wək 9:16; 21:11 20:24: Wək 21:13; 2 Tim 4:7 * 20:28: Suatip kit mīn o nəuhlinən nəghatən u “nita nətin” in tol min-nulan: “nitən atip.” 20:28: 1 Tim 4:16; 1 Pita 5:2-4 20:29: Mat 7:15; Jon 10:12 20:31: 1 Tes 2:11 20:34: 1 Kor 9:11-12 20:34: Wək 18:3; 1 Tes 2:9

koatos-ipən kəm netəmim maprəkis-in itəm koatəsaḡin məmə okos-ipən kəm ilat.’ ”

³⁶ Nian Pol təmöl namnun rəhan nəḡhatən, təmeiuaiu mīsin nulīn kən məfak ilat min ilat.

³⁷ Kən kəmotasək pīk motaskəlīm Pol katəpah nīkapīn motauiatīpin.

³⁸ Kəmoatəto tərət pīk məmə təmən kəm ilat məmə okol kəsotehm mīnən nīḡanəmtīn. Kən ilat min kəmotaliwək motuwīn əpəh nego ikin.

21

Pol təmuwīn Jerusalem

¹ Nian emotauiatīpin rəkis ilat, emotuwīn e nego kən motiet, motaiu ətuatīp əm o nītən əkəku əh, Kos. Kən lawīḡin ekotuwa e nītən əkəku əh, Rotes. Kən emotiet mīn ikin əh motuwa mīn e ikin kit katən məmə Patara, kən motuwar ikin. ² Ikin əh emotəplan nego kit, kīnatən məmə otiet muwīn əpəh Fonisia. Kən ekotətīpən lan motiet mīn.

³ Itimat emotuwa kəplan nītən asol əh Saepras, kən motaiu-pən e nīkalīn u pis ikin kən motaiu e nītən Siria. Nego əh təmuwa e taon əh Taea məmə otəmki-par natīmnat ikin. Kən ekotuwar ikin.

⁴ Ikin əh emotuwīn kəplan netəm rəha Iesu. Kən motatīḡ itimat min ilat, kos wik apiəpiə kit. Kən Narmīn Rəha Uḡin təḡhat kəm ilat, kən ilat kəmotən-ipən əskasīk kəm Pol məmə otəsuwīnən Jerusalem.

⁵ Məto nian rəhatimat natīḡən ikin-u tīnol namnun, kən ekotiet mīnoatuwīn, kən netəm rəha Iesu ikin əh, ne rəhalat nīpitan mīn, ne nətīlat mīn kəmotətəu-pa itimat ekotuwīn əpəh itəhəi e nīməkləkīl. Kən motisin nulītimat ikin motəfak, kən motauiatīpin itimat mīn.

⁶ Kən ekotuwin e nego, ilat kotītəliḡ-pən iməlat ikin.

⁷ Kən nego təmīet Taea maiu o nītən Toleme. Kən ekotuwar ikin motuwīn kəplan piatīmat mīn, kos nian kitīəh.

⁸ Kən lawīḡin, ekotiet mīn motuwīn kuwar əpəh e taon Sisaria kən motuwīn kətatīḡ e nīmə rəha Filip u itəm tatuwīn ikin mīn matən-iarəp namnusən təwīr. Kən in tatol sepīn lan e netəmim itəm kəməmki-pər ilat aupən o nasituen e aposol mīn.

⁹ Netīn pətan kuwīt kəsotətəu-pənən iərman. Nīpitan əh koatən-iarəp nəḡhatən itəm Uḡin tatos-ipən kəm ilat.

¹⁰ Emotatīḡ nian kīsīl o kuwīt ikin əh, kən ien kit rəha Uḡin əpəh Jutia təmuwa, nəḡḡin u Akapus.

¹¹ Təmuwa məplan itimat kən mīləs-irəkis kətəut rəha Pol, kən məlis əfīmən atīp nelmīn ne nelkīn lan, kən mən-iarəp məmə Narmīn Rəha Uḡin təmən kəm in məmə, “Netəm-iasol neen rəha Isrel okotəlis nəhlan suah əh rəhan u kətəut, kən motīləs-ipən e nelmi Iaihlua mīn.”

¹² Nian emotətəo nəḡhatən əh, itimat netəm ikin əh, emotən-iəhau əskasīk Pol məmə otəsuwīnən Jerusalem.

¹³ Məto Pol tən-ipin kəm ilat məmə, “?Tahro nakotasək? Nəkotol katətḡəhl nīkīk o nuwīnən ikin əh. Io esəḡin əmən o nuwīnən e kalapus o nəḡḡi Iərəmərə Iesu, məto iategəhan mīn məmə ekīmīs ron əpəh Jerusalem.”

¹⁴ Nian emotəplan məmə okol Pol təsəuhlinən rəhan nətəliḡən, kən ekotapəs əm, moatən məmə, “Pəs Iərəmərə otol əm nulan itəm in tolkeike mihin.”

¹⁵ Emotatīḡ məsīn ikin-u, kən uarisīḡ ekotaii-pən rəhatimat natīmnat, moataliwək əm motuwīn Jerusalem.

¹⁶ Netəmim neen rəha Iesu əpəh Sisaria kəmotətəu-pa itimat motit itimat motuwın e nimə rəha etəm Saepras kit u in etəm rəha Iesu nuwəh rəkis mətoarus-pa əh-roiu, nərgin u Nason. Kən motapıl ikın.

Pol təmuwın məplan Jemes

¹⁷ Nian emotuwa Jerusalem, piatat mın nıkilat təmagien pık məmə okotəplan itimat.

¹⁸ Kən lawıgın Pol ne itimat rafin ekotuwın məmə ekotəplan Jemes. Kən elta mın rafin rəha niməfak kəmotuwa.

¹⁹ Pol təmən təwır kəm ilat kən mən-iarəp wır kəm ilat natımnat rafin agın-əh e rəhan naliwəkən itəm Uhgın təmol kəm İaihlua mın.

²⁰ Nian kəmotətə nəghatən əh, ilat rafin nıkilat təmagien, kən kotənwıwi Uhgın motən-ipən kəm Pol məmə, “Ik nınıtun rəkis məmə roiu əh netəm Isrel tahmen e taosan tepət kınotıtun Iesu, kən ilat rafin kotaskəlım pık Lou rəha Moses.

²¹ İlat kınəmotətə rəkis nəghatən neen itəm katən məmə nakatəgətun noanol mın rəha Isrel əpəh ikın rəha netəm pısın pısın mın məmə okotəpəs Lou rəha Moses. Kən motətə məmə ik nakatən kəm ilat məmə okəsəhg-ipənən nenətılal mın, kən kəsətəu-pən mınən kastom rəhatat.

²² Roiu əh ilat okotətə məmə ik nınuwa ikın-u mətatıg. ?Kən okotəhro nulan əh-roiu?

²³ Təwır məmə onəköl nat u itəm ekotən-ipınə kəm ik əh-roiu. Nəman kuwıt ikın-u itəm kəmotöl nəniəkısən kit ilat Uhgın.

²⁴ Olawıg nəkəike mit ilat motuwın, kən mos-nəmtın rəhalat nat megəh mın rəha sakrifais, kən itəmat mın ilat motöl sakrifais rəha nəfələn itəm Lou rəhatat tatən. Kən ilat kotıtun nakən rəhalat-kapə təpiə. Nian natöl natımnat rafin əh, kən netəmim okotıtun məmə kateıuə lam, məto nıpahrienən, ik nataskəlım əh Lou rəha Moses.

²⁵ İtımət emotahl-ipən rəkis naoa kit kəm İaihlua mın itəm kotəhatətə e Iesu. Naoa tatən nəhlan məmə ilat okəsotunən nıta, ne nagwənən itəm katöl sakrifais lan kəm narmı nat mın, kən məsotunən nat megəh itəm kəmarıl nentou məto-inu nıtan əpəh ikın e nıpətın, kən məsotölən təfagə e pətan.”

²⁶ Kən lawıgın, Pol ne netəm əh kuwıt kotuwın kol natımnat itəm Lou tatən. Kən Pol tuwın əpəh e Nımə Rəha Uhgın məmə otən-ipən kəm pris mın məmə nian kuwəh əh-ikın tətatıg əh məmə Lou tatən, kən pris mın okotöl sakrifais kuwıt tınahmen-in netəm mın əh.

Netəm Isrel kəmotaskəlım Pol əpəh e Nımə Rəha Uhgın

²⁷ Nian tınuwa iuəhkır o nian sepın itəm sakrifais rəha nəfələn otöl namnun lan, netəm Isrel neen itəm kəmotısi-pən Esia aıpən, kəmotəplan Pol əpəh e nıməfak, kən kınotos nımanın netəmim rafin əh, kən motaskəlım Pol,

²⁸ motagət əfəməh lan məmə, “!Ei, netəm Isrel! !Otuwa kasıtu etımət! Suah ilouın əpə itəm tatuwın ikın mın matəgətun netəmim məmə okotətəhau kitat matən kəm ilat mın məmə Lou rəha Moses in nat əpnapın əm ne Nımə Rəha Uhgın. Kən mit netəm Kris neen u İaihlua mın motuwa ikın-u imətət pısın əm ikın e Nımə Rəha Uhgın, kən nolən əh təmətgəhl Lou kən mınöl tınamkımık ikın-u.”

²⁹ Kəmotən nəhlan məto-inu kəmotəplan suah əh Trofımas etəm Efasas təmətalıwək ilau Pol əpəh i taon. Kən nıkilat təht məmə okəm-naka Pol təmıt muea e ikın rəha netəm Isrel e Nımə Rəha Uhgın.

³⁰ Kən netəmim rafin e taon kəmotagət əfəmäh o nat əh, motaiu motuwĭn kaskəlĭm Pol motewkəkan-iarəp əpəh e Nimə Rəha Uhgĭn. Kən pris mĭn kotahtosig uəhai əm e nafiluə e Nimə Rəha Uhgĭn.

³¹ Nĭan kəmotalkut məmə okotohamnu Pol, kən etəm tatərəmərə e mopael mĭn rəha Rom əpəh Jerusalem, təmos nəghatən məmə katol nat asol kit əpəh e taon.

³² Kən təmaut məmĭk rəhan neen mopael mĭn ne netəm-iasol mĭn lan motaiu motuwĭn əpəh netəmim koatəmou ĩkĭn. Nĭan netəmim kəmotəplan ĩlat, kən kotapəs nohən Pol, kətul kəpnapĭn əm.

³³ Kən etəm tatərəmərə e mopael mĭn təmuwa o Pol maskəlĭm, kən magət e rəhan mopael mĭn kotuwa motəlĭs e sen kəiu. Kən motətəpəh o netəmim məmə, “?Etəmim pah u? ?Təmol nat tərət naka?”

³⁴ Kən nĭmanĭn netəmim neen koatən nəghatən pĭsĭn, neen koatən nəghatən pĭsĭn. Məto-inu kĭnotəruru ətuatĭp nəukətĭ nəghatən, kən nagətən tĭnepət. Etəm tərəmərə e mopael mĭn apon tĭnəruru məmə kəmahlol nulan, kən magət e rəhan mopael mĭn məmə otĭləs Pol kan e nĭmə rəhalat.

³⁵ Nĭan Pol tĭnategupər-egupər məmə otuwĭn ĩmə, kən mopael mĭn kəmotea-pən ron kĭləs-ĭpər, məto-inu netəmim nĭkĭlat təmahmäh pĭk məmə okotoh.

³⁶ ĩlat rafin kəmoatuarisig-in moatən əfəmäh məmə, “!Otohamnu! !Otohamnu!”

Pol təmən nəwtain nəghatən

³⁷ Nĭan kəmotĭləs motuwĭn məmə okotegu-pən ĩmə, kən tən-ĭpən kəm etəm tərəmərə e mopael mĭn məmə, “!akolkeike məmə ekən nat kit kəm ĩk.”

Kən etəm tərəmərə e mopael mĭn təmə, “?Nakahro mĭtun nəghatən Kris?”

³⁸ ?Okəmə naka ĩk etəm ĩjip ĩlouin ĩtəm nəmatol nəratən kəm rəhatĭmat kapman aupən, kən məmĭk netəmim fo-taosan ĩlat Netəm Rəha Neim Apĭn ĩtəm kotohamnu netəmim, kən motuwĭn kətatig əpəh ĩkĭn taruən-aruən ĩkĭn?”

³⁹ Məto Pol təmə, “Kəp. Io noanol kit rəha ĩsrel. Emailr əpəh Silisia e taon keike Tasas, kən io iatos nərəmərəən rəha ĩkĭn əh e taon əh. Awi, kol nakegəhan-in io pəs ekəghat-tu kəm netəm mĭn əh.”

⁴⁰ Kən tegəhan ĩn. Kən Pol tətul-pər əpəh kategupər-egupər ĩkĭn mĭləs-ĭpər nelmĭn mēfətutu ĩlat lan məmə okəsotagətən. Nĭan kəməsotagətən, kən təghat kəm ĩlat e nəghatən ĩsrel məmə,

22

¹ “Tata mĭn ne piak mĭn. Otətəlĭg-in-tu io. Pəs ekən rəhak kəm ĩtəmat.”

² Nĭan kəmotətəto məmə təməghat kəm ĩlat e nəghatən ətuatĭp rəhalat, kən nəghatən təmĭkə aĭĭn-əh, moatətəlĭg-in.

Kən tən məmə,

³ “Io noanol kit rəha ĩsrel. Emailr əpəh Silisia e taon əh Tasas, məto emepət u Jerusalem. Kamaliel təməgətun io. Təməgətun wĭr io e Lou rəha tĭpĭtat mĭn məmə ekətəu-pən ətuatĭp. Kən e nĭan əh, ematəsanən o nolən natĭmnat ĩtəm Uhgĭn tolkeike tahmen etəmat u-roiu.

⁴ Aupən ematoh netəmim ĩtəm kotətəu-pən Suatĭp Rəha Iesu. Kən mətaskəlĭm ĩlat, nəman ne nĭpĭtan, matəmki-pən ĩlat e kalapus.

⁵ Nəghatən mĭn u pris asol aĭĭn ne netəm-iasol mĭn rəha kaonsel rəhatat kotĭtun nənən məmə nĭpahrienən. E nĭan əh, emos naoa rəhalat muwĭn əpəh o netəm ĩsrel əpəh Tamaskes. Kən ematuwĭn ĩkĭn əh məmə ekaskəlĭm netəm mĭn əh rəha Iesu məmĭk ĩlat muwa məmki-pən ĩlat e kalapus əpəh Jerusalem mol nalpĭnən kəm ĩlat.

*Pol təmən-iarəp məmə təmahro mətau-pən Iesu
(Wək 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ “E nian miṭgar tinalalin əm, kən enuwa iuəhkir o Tamaskes, kən nəhag-əhagən kit tatuəp tərüən tərüən, təmisi-pən e neai, masiəgəp-in-pinə io ikin.

⁷ Kən ekisi-pər morin e nəptən. Məto nəwia suah kit tatən-ipa kəm io məmə, ‘!Sol! !Sol! ?Tahro natol tərət kəm io nulan?’

⁸ Kən ekəmə, ‘?Məto İərəməərə, ik pah?’ Kən təmə, ‘Io Iesu, etəm Nasaret u itəm ik natol tərət lan.’

⁹ Netəm itəm kəmoatuarisig-in io e suatip, kəmotəplan nəhag-əhagən əh, məto kəməsotətəən nəwia suah əh itəm təməghat kəm io.

¹⁰ Kən ekətapəh ron məmə, ‘?İərəməərə, ekahro nulan əh-roiu?’ Kən İərəməərə tən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul maliwək muwın əpəh Tamaskes. İkin əh, suah kit əh-ikin itəm otən-ipinə kəm ik natimnat itəm Uhgın tınəmən rəkis məmə ik onəkol.’

¹¹ Məto-inu nəhag-əhagən əh təsanən pik, kən mol niğanəmtək təpis, kən netəmim itəm koatuarisig-in io kotos əm nelmək motit io ekotuwin Tamaskes.

¹² “Kən ikin əh, suah kit əh-ikin, nərgin u Ananaeas, in suah kit itəm tətəkəlim wir Lou rəhatat, kən netəm İsrəl əh-ikin əh kotisiai-in pik.

¹³ Kən təmuwa məplan io mətul-pa iuəhkir ron io məmə, ‘Piak Sol, roiu əh niğanəmtim otəwir min.’ Kən e nian əm əh, niğanəmtək təmaiir min enatəplan in.

¹⁴ Kən tən-ipa kəm io məmə, ‘Uhgın rəha tipitat min aupən, in təmitəpun rəkis ik məmə ik onəkıtun natimnat itəm in tolkeike. Kən ik məplan Etəm Ətuatip əh rəhan, kən məto ətuatip rəhan nəghatən e nohlin.

¹⁵ Onəkəike mən-iarəp kəm netəmim rafin natimnat itəm ik nəməto kən məplan.

¹⁶ ?Kən roiu əh, nakatəsaḡgin naka? Ətul muwın məfak-pən kəm Iesu, kən kol bəptais lam, kən in otafəl rəham nolən rat min.’ ”

Uhgın təmahl-ipən Pol kəm netəm u sənəmə netəm İsrəl

¹⁷ Kən təmatən məmə, “Uarisig e nat u, kən ekuwin Jerusalem. İkin əh, emuwın e Nimə Rəha Uhgın matəfak, kən məplan napılaiirən kit itəm Uhgın təmos-ipa.

¹⁸ E napılaiirən əh, eməplan İərəməərə tən-ipa kəm io məmə, ‘Ətul uəhai əh-roiu aḡin miet Jerusalem. Məto-inu netəm ikin-u okol kəsotətəlig-inən rəhak nəghatən itəm ik natən.’

¹⁹ Məto ekəmə, ‘İərəməərə, netəm əh kotitun wir məmə aupən ematuwin əpəh e nimə rəha nəfakən rəhalat mətaskəlim netəm u kotahatətə lam muwa mətəlis ilat mətəmki-pən ilat e kalapus.

²⁰ Kən nian netəmim kəmotəhtimnu Stipen, kən nitan təmaiı məto-inu təmatən-iarəp ik. Məto io min, ematətul itimat min ilat. Kən nikik tətəḡien məto-inu kotaht Stipen e kəpiel, kən matehm rəhalat natimnat.’

²¹ Məto İərəməərə təmən-ipa kəm io məmə, ‘Uwın. Məto-inu io etahl-ipən ik ikin əh kəm İaihlua min.’ ”

²² Kən kəmoatətəlig-in wir kətoarus tən namnun. Məto nian kəmotətə nəghatən əh, motəḡət əfəməh məmə, “! Otıləs-iarəp suah un, kohamnu! ! Təsəwirən məmə otatig!”

²³ Kəmoatəkəike motəḡət əfəməh motərakin əpnəpın əm rəhalat natimnat, moatəmik nimoulul katərakin əpnəpın əm.

²⁴ Kən etəm Rom itəm tərəmərə mopael mīn tən mēmə okiləs kan əpəh e nimə rəha mopael mīn. Kən tēmə okalis mətō-inu tolkeike mēmə Pol otən kəm in mēmə netəmim kotagət pik lan nəhlan o naka.

²⁵ Mətō nian kəmoatietain wir Pol mēmə okotalis, kən tən-ipən kəm netəm-iasol mīn əh kit rəha mopael mīn itəm tatətul iuəhkir ron mēmə, “!Ei! Io etəm Rom u. ?Tətuatip mēmə onəkotalis io nian esuwīnən əh e kot?”

²⁶ Nian etəm-iasol rəha mopael mīn tēmətō nəghatən əh, təmuwīn məplan etəm tərəmərə elat mən-ipən kəm in mēmə, “!Ei! !Okəmə naka ik nəkəruru suah əh in etəm Rom!”

²⁷ Kən etəm tərəmərə e mopael mīn əh tətəpəh o Pol mēmə, “!Ei! Ən wir-tu mēmə ik etəm Rom pahrien o kəp.”

Kən Pol tən mēmə, “Əwəh. Iatən pahrien.”

²⁸ Kən etəm tərəmərə e mopael mīn tēmə, “Emətou mənī pik o negəhan-inən io mēmə ekuwa io etəm Rom.”

Mətō Pol tēmə, “Rəhak tata in etəm Rom. Kən tol nəhlan, io etəm Rom.”

²⁹ Kən əmun mopael mīn itəm kəmoatətul matip mēmə okotalis Pol kəmotaut kani mənətaalat ka isəu. Kən nian etəm-iasol əh təmītun mēmə Pol in etəm Rom, kən təməgin mətō-inu tīnəlis rəkis e sen.

Pol təmətul aupən e kaonsel

³⁰ Kən lawīgin, kən etəm tərəmərə e mopael mīn əh tolkeike mēmə otītun ətuatip mēmə tahro netəm Isrel koatol nəhlan e Pol. Kən mən kikis rəkis sen lan, kən maun-in pris asol mīn ne netəm-iasol rəha kaonsel rəha netəm Isrel mēmə okotəpələh kəghat, kən muwīn mīləs Pol muwa tətul aupən in ilat.

23

¹ Kən Pol təmətag-pən ətuatip əm o netəm rəha kaonsel, kən mən mēmə, “Piak mīn. E rəhak nəmegəhən aupən mətōarus-pa u-roiu, esətoən mēmə nīkik otəgin mēmə emol nat tərət kit e nīganəmti Uhgīn.”

² Kən pris asol agīn əh Ananaeas tən-ipən kəm netəm koatətul iuəhkir ron mēmə kit otem-pən nohlin.

³ Mətō Pol təmən-ipən kəm in mēmə, “!Uhgīn otol mihin mīn lam! Ik nakahmen e nimə itəm kəmōl pen lan tərūən pik əm ihluə, mətō tamkīmīk əpəh imə. ?Tahro natəpələh ikīn-u mətakil io e Lou rəhatat, mətō ik nəmən mēmə kit otem io? Ik nīnətəghl rəkis Lou əh.”

⁴ Netəm koatəpələh iuəhkir o Pol kotəmə, “?Tahro natəghat rat e pris asol agīn rəha Uhgīn?”

⁵ Kən Pol tēmə, “Piak mīn. Io esītun agīn-əhən mēmə in pris asol agīn rəha Uhgīn. Mətō io ekītun mēmə Naoa Rəha Uhgīn tatən nəhlan mēmə, ‘Əsəghat ratən e netəm itəm kotepət lam.’ ”

⁶ Kən təməplan mēmə nəwtain kaonsel məsīn ilat Satusi mīn, kən nəwtain məsīn ilat Farisi mīn. Kən in təməghat əfəməh mēmə, “Piak mīn. Io Farisi kit. Rəhak tata ne tīpīk mīn, ilat Farisi mīn. Mətō netəm u kotolkeike əm mēmə okotīuw-iarəp io e kot mətō-inu emələhəu-pən rəhak nətəligən e nahatətəən u rəhatat mēmə etəm təmīmīs otəpanəmegəh mīn.”

⁷ Nian təmən rəkis əm nəghatən əh, kən Farisi ne Satusi mīn kəmotərgəhəu asol əpəh imə e kaonsel, kən mīnotəhap ilat mīn, mīnotol nənən kəiu.

⁸ Mətō-inu Satusi mīn koatən mēmə nian etəmim otīmīs, okol təsəmegəh mīnən. Kən moatən mēmə nagelo tikə, kən narmin tikə. Mətō Farisi mīn koatən mēmə, nat mīləhal əh, in nīpahrienən.

⁹ Məto-inu o nat əh, kən ilat kəmotagət pik ron. Kən nəghatən rəhalat təmər muwın ilis.

Kən iəgətun mīn neen rəha Lou u Farisi mīn, kəmotən əskasik məmə, “Itimat esotəplan-pənən nəghatən rat kit ne e suah u. Okəm-naka nīpahrienən məmə narmin kit o nagelo kit təməghat kəm in.”

¹⁰ Kən nərgəhəuən təməskasik pik. Kən etəm tərəmərə e mopaël mīn əh, təgin məmə okəmə okotiləs Pol əh-roiu, okotearəsin-earəsin. Kən tahl-ipən rəhan mopaël mīn məmə okotuwın kiləs-irəkis Pol kiləs kan mīn əpəh iməlat ikīn.

¹¹ Kən lapin əmun, İərəmərə tuwa o Pol mən-ipən kəm in məmə, “Nat əh, nat əpnəpīn əm. Əsəginən. Ik nəmən-iarəp rəkis io ikīn-u Jerusalem. Kən onəköl mihin mīn əpəh Rom.”

Netəm Isrel neen kəmotən anion məmə okotohamnu Pol

¹² Kən lawigin, netəm Isrel neen kəmotəpələh e nəghatən kit, kən motən anion məmə okotohamnu Pol. Kən motöl nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən ne motənīm nəhau kətoarus okotohamnu Pol. Kən okəmə okotətgəhl nəniəkisən əh, pəs Uhgīn otoh ilat kotimis.

¹³ İlat taprəkis-in foti itəm kəmoatöl anion noa əh.

¹⁴ Kən kəmotuwın o pris asöl mīn, ne netəm-iasöl mīn rəha nıməfak rəha netəm Isrel, motən-ipən kəm ilat məmə, “Emotöl nəniəkisən kit məmə esotunən nat kit mətoarus ekotohamnu Pol.

¹⁵ Kən itəmat ne netəm rəha kaonsel onəkotəkəike kahl-ipən nəghatən kəm etəm tərəmərə e mopaël mīn rəha Rom motətapəh ron məmə, otəkəike mīləs mīn Pol muwa u ikīn-u, kən moteiuə lan məmə onəkotəplan o natimnat mīn əh rəhan. Kən itimat ekotəhluaig e suatip kətəlkəlik məmə okotiləs kətəh u, kən ekotəskəlīm kohamnu.”

¹⁶ Məto rəhn ioanian Pol kit İərman, nəti wīnīn, təməto nəghatən əh, kən muwın əpəh imə mopaël mīn ikīn mən-iarəp kəm Pol.

¹⁷ Kən Pol taun-in etəm-iasöl kit rəha mopaël mīn tuwa, kən tən-ipən kəm in məmə, “Awi, oköl nakit etəm aluə u muwın tehm etəm tərəmərə e mopaël mīn. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm in.”

¹⁸ Kən mopaël əh tit mian o etəm tərəmərə elat. Kən mən-ipən kəm in məmə, “Suah u Pol itəm tətətig e kalapus, təmaun-in io məmə oekit etəm aluə u muwa kəm ik. In tatos nəghatən kit məmə otən kəm ik.”

¹⁹ Kən etəm tərəmərə e mopaël mīn əh, tos nelmi suah apon mian əpəh ikīn kit ilau pīsīn əm, kən mətapəh ron məmə, “?Naka əh nakəmə nakehm io ron?”

²⁰ Kən suah un təmə, “Netəm-iasöl mīn əpəh Isrel kəmotəgəhan rəkis məmə olawig kotuwa kətapəh ron ik məmə onakit Pol mian əpəh e kaonsel rəhalat. Okoteiuə-in ik məmə kaonsel tolkeike məmə otəplan wīr mīn-tu nəghatən mīn rəha suah əh.

²¹ Məto awi, əsegəhan-inən ilat kotiuw-pən ik. Məto-inu rəhalat netəmīm taprəkisi foti okotuwa kətəhluaig e suatip kətəsahgin. İlat kəmotöl nəniəkisən kit məmə okəsotagwənən məsotənīmən nəhau mətoarus okotohamnu pitən Pol. Kən mīnoatətul matip əm əh-roiu məmə okotöl nat əh, moatəsahgin əm rəham nəghatən.”

²² Kən etəm tərəmərə e mopaël mīn apon təmə, “Əsən mīnən kəm suah kit məmə nəmən-ipa nəghatən u kəm io.” Kən mahl-ipən tatuwın.

Kəmahl-ipən Pol kəm Filiks u kapman rəha Rom

²³ Kən etəm tərəmərə e mopaël mīn taun-in rəhan etəm-iasöl kəiu mən-ipən kəm ilau məmə, “Okian muən kəm mopaël mīn ilat rafin fo-hanrit-sepinte məmə okotətul matip o nuwīnən Sisaria. Kən tu-hanrit okotaliwək əm, kən

sep̄inte okotasuə e hos, kən tu-hanrit itəm okotəm̄ik n̄iro okotətul matip. Okotiet e nain klok əh-roiu lapin.

²⁴ Kən motəkəike kiləs hos neen məm̄ə Pol otəpələh elat, kən motiləs motuw̄in kəm kapman əh Filiks, kən moatehm wir məm̄ə okəsolən nat kit lan e suatip.”

²⁵ Kən etəm-iasol rəha mopael m̄in təm̄əte naoa kit mos-ipən kəm itəm mil un məm̄ə okotiləs kan kəm kapman asol əh Filiks. Naoa un tatən məm̄ə,

²⁶ “Filiks. Ik etəm ilis pik pahrien. Io Klotias Lisias iatəte naoa kəm ik itəm ik natərəmərə e kapman, kən iatən təwir kəm ik.

²⁷ Suah u, noanol m̄in rəha Isrel kinotaskəl̄im rəkis, kən iuəhk̄ir kotohamnu. Məto io eməto məm̄ə in etəm Rom, kən ekuw̄in itimat rəhak mopael m̄in kiləs-irəkis olat.

²⁸ Emolkeike məm̄ə ekegəs-in-tu məm̄ə nat naka təm̄ol təsətuatipən itəm koatəplan-pən lan, mol kotiləs motuw̄in e kaonsel rəhalat.

²⁹ Kən eməplan məm̄ə in təsolən nat tərət kit ne itəm otimis ron, o məm̄ə otuw̄in o kalapus ron. Nəghatən m̄in itəm koatətu-pən lan in nat kit e rəhalat atip əm lou.

³⁰ Məto uarisig suah kit təmuwa mən-ipa kəm io məm̄ə netəm Isrel koatol anion noa kit məm̄ə okotohamnu, kən n̄ikik təht məm̄ə təwir məm̄ə ekahl-ipinə kəm ik. Enən-ipən rəkis kəm netəm əh itəm koatol timəht kəm in məm̄ə okotimnə kən-ipinə kəm ik nat tərət m̄in itəm koatəplan-pən lan.

Inəh namnu rəhak nəghatən.”

³¹ Kən mopael m̄in kəm̄otol əm məm̄ə inu ne etəm tərəmərə elat təmən mihin. Kəmotiləs Pol motuw̄in e taon əh Antipatris lapin. ³² Kən law̄igin, mopael m̄in itəm kəm̄otaiu e hos m̄in, ilat əm kotiləs Pol motuw̄in. Kən mopael neen m̄in kəm̄otitəlig-pa iməlat ikin.

³³ Mopael m̄in əh kəm̄otiləs motuw̄in əpəh Sisaria, kən motiləs-ipən naoa kəm etəm-iasol əh Filiks, kən motələhəu-pən Pol e nelmin.

³⁴ Nian kapman u təmafin naoa, kən mətəpəh o Pol məm̄ə, “?Ik etəm hiə?” Kən nian təm̄əto məm̄ə Pol in etəm Silisia,

³⁵ in təmən məm̄ə, “Nian netəmim okotuwa kən-iarəp natimnat itəm koatəplan-pən əh lam, io ekən kot otəpələh o nətəligən u rəham, kən io ekakil.” Kən mən-ipən kəm rəhan mopael m̄in məm̄ə okotiləs-ipən Pol e nimə rəha kapman rəha Rom itəm Kig Herot Asol təm̄iləkin aupən, motaskəl̄im əh-ikin.

24

Pol təm̄ətul aupən e Filiks e kot

¹ Nian faif tinuw̄in rəkis, kən pris asol agin, nərgin u Ananaeas, təmuw̄in Sisaria ilat netəm-iasol m̄in neen rəha Isrel ne ienatig e lou,* nərgin u Tetalas. Nian kəm̄otiet-pa, kən motuw̄in kətul e n̄iganəmti Filiks kən motən-iarəp nəghatən m̄in itəm n̄ikilat təht məm̄ə Pol təm̄ol təsətuatipən.

² Kən kəm̄otaun-in Pol məm̄ə otuwa imə e nəghatən, kən Tetalas tatən-ipən nəghatən m̄in rəhalat kəm Filiks məm̄ə, “Etəm-iasol. Ekotisiai-in pik ik mətə-inu ik ilis pahrien. Kən nolən rəham o nəm̄ikən itimat in tatətuatip wir. Imatimat ikin təm̄əm̄əlinu nuwəh rəkis mətəarus-pa u-roiu. Kən ik nəm̄əgətətuatip-in rəkis nolən u ikin-u məm̄ə otol nəm̄əgəhən ne natigən rəhatimat təwir.

³ Kən nian rafin kitat koatəto təwir o natimnat m̄in əh, kən ekotənwiwi pik ik ron.

^{23:27}: Wək 21:30-33; 22:25-27 ^{23:28}: Wək 22:30 ^{23:30}: Wək 23:16-23; 24:1-9 * ^{24:1}: Ienatig e lou in suah kit itəm titun wir lou matəghat e kot.

⁴ Esotolkeikeən māmə ekaskəlīm pik ik, mətō ekətapəh ron ik māmə on-akasəkitun itimat mətəlig-in wir-tu nəghatən əkuəkir u rəhatimat.

⁵ “Itimat emotəplan rəkis māmə suah əh in etəm tərət kit. In nəukəti nərātən tepət e ikin mīn e nītən mīn. In tatol itimat netəm Isrel ekoatərgəhəu pik, kən etəm-iasol rəha netəm koatuarisig-in suah ilouin etəm Nasaret.

⁶ Kən in mətalkut māmə otol Nimə Rəha Uhgīn tamkimik e niganəmti Uhgīn, kən ekotaskəlīm.†

⁸ Kən okəmə nakətapəh ron, nəkitun nətōən nəghatən mīn u tiet e nohlin itəm iatən-ipinə kəm ik.”

⁹ Kən netəm Isrel kəmotegəhan e nəghatən rəha loea əh moatən māmə, “Nəghatən mīn rafin əh, in nīpahrienən.”

Pol təmuhalpīn nəghatən

¹⁰ Kən Filiks torin-pən rəhn-kapə kəm Pol māmə otəghat. Kən Pol təghat māmə, “Etəm-iasol Filiks. Io ekitun wir māmə ik nəmatakil e kot netəm u ikin-u imatimat ikin e nup tepət rəkis. Kən tol nəhlan nīkik tagien māmə ekən-iarəp nəwtain nəghatən rəhak kəm ik.

¹¹ Io emuwīn Jerusalem mīnos əm nian tuelef əm māmə ekuwīn məfak. Kən ik nəkitun natətapəh-inən nat u māmə in nīpahrienən o neiuəən.

¹² Netəm u koatətu-pa nəghatən u lak, kəsotəplanən ne māmə ekuərgəhəu itimlau suah kit əpəh e Nimə Rəha Uhgīn. Kən məsotəplanən māmə iatol netəmim koatərgəhəu əpəh e nimə rəha nuəfiminən rəha netəm Isrel, o ikin mīn əpəh e taon. !Kəp!

¹³ Kən okol təsəgətun ətuatipən kəm ik māmə nəghatən itəm koatən lak u-roiu in nīpahrienən, mətō-inu in neiuəuəən.

¹⁴ “Mətō ekitun nən-ipinən kəm ik māmə nīpahrienən māmə nian iatətəu-pən Suatip Rəha Iesu itəm netəm Isrel kotəmə in nəfakən neiuəən, io iatəfak kəm Uhgīn rəha tipitimat mīn, kən io iatən nīpahrienən e nəghatən mīn itəm kəməte e Lou rəha Moses ne nəghatən rəha ien mīn rəha Uhgīn aupən.

¹⁵ Io iatələhəu-pən əm rəhak nətəligən kəm Uhgīn māmə in otol kəm netəm kəmotimis māmə okotəmegəh mīn, netəm u kotətuatip ne netəm kəsotətuatipən. Inu nətəligən kitiəh əm itəm nīkilat tatəht.

¹⁶ Mətō-inu tol nəhlan, kən etalkut pik māmə ekol nat naka itəm io ekitun māmə tətəuatip e niganəmti Uhgīn ne netəmim.

¹⁷ “Uarisig e nup neen itəm emiet u ikin-u Jerusalem, kən emitəlig-pa mīn māmə ekos məni muwīn kəm netəm imak ikin, kən mol sakrifais mīn əpəh e Nimə Rəha Uhgīn.

¹⁸ Kən nian ematol əh nat əh, kən enətuatip rəkis e niganəmti Uhgīn, kəmotəplan io əpəh e Nimə Rəha Uhgīn. Kən sənəmə itimat netəmim tepət, kən məsotərgəhəu mīnən.

¹⁹ Mətō netəm Isrel neen itəm kəmotisi-pən Esia, kəmoatətul əh-ikin e nian əh. Kən okəmə koatos nəghatən kit tərət lak, təwir əm māmə ilat okotuwa kətul e niganəmtim kən-iarəp.

²⁰ Mətō okəmə kəpə, təwir māmə netəm Isrel mīn u itəm koatətul ikin-u, okotən-ipinə ətuatip kəm ik nat naka itəm emol təsahmenən e nian emətul e niganəmti kaonsel rəhalat.

24:5: Wək 17:6 † **24:6:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən pišin kit mīn əh-ikin itəm tatilpīn nəghatən u matən māmə, “Kən emotən māmə ekotətu-pən nəghatən kit lan e kot e nolən rəha Lou rəhatimat. 7 Mətō Lisias itəm tərəmərə e mopael mīn, təmiləs nəlugi nənən rəhatimat, kən ilat rəhan netəmim kəmotəuw rəkis mīn suah u otimat. 8 Kən mələhəu nənən kit māmə netəmim itəm koatəplan-pən nərātən kit e suah u, otəkəike muwa mən-ipinə kəm ik.”

24:6: Wək 21:28-30 **24:15:** Jon 5:28-29 **24:18:** Wək 21:17-28

21 Kəmotetəhau io o nəghatən kitiah əm məmə nian emətul aupən-in elat, magət əfəmäh elat məmə, 'Itəmat nakotakil io u-roiu məto-inu io iatən nīpahrienən məmə netəm kəmotimis okotəmegəh mīn.' "

22 Suah əh Filiks in tītun wīr Suatīp Rəha Iesu. Kən təmahtosiḡ-in nəghatən əh məmə, "Nian Lisias u etəm tərəmərə e mopaēl mīn otiet-pa ikīn-u, kən epanos-ipīnə nəghatən e nəpələhən u-roiu."

23 Kən Filiks təmən-ipən kəm etəm tepət e mopaēl mīn məmə okoatehm wīr Pol kən təmegəhan-in rəhan mīn məmə kotītun nosən natīmnat itəm in tolkeike motuwa kəm in.

Pol təməghat kəm Filiks ne rəhan pətan

24 Kən uarisḡ e nian neen, Filiks təmit rəhan pətan Trusila muwa u noanōl kit rəha Isrel. Kən Filiks tən-ipən kəm ilat məmə okotit Pol motuwa-tu tətul aupən in. Kən nian Pol təmuwa, kən matəghat kəm ilau matən-ipən nolən mīn rəha nahatətəən e Kristo Iesu.

25 Kən Pol təmatən-iarəp rəhan nīpəḡnəmtīn mīn kəm ilau məmə otiuw rəhalau nətəliḡən. Kən nian in təməghat e nolən rəha nəmegəhən itəm tətuatīp, ne nolən itəm suah kit tatərəmərə e rəhan nətəliḡən ne nolən mīn, ne nian Uḡin otakil netəmim lan, kən Filiks təməḡin təməḡin kən mən məmə, "Tinahmen. Iet əh. Okəmə ekos nian kit mīn, kən panaun-in mīn ik."

26 Kən nian tepət tatən-ipən məmə Pol otuwa matuəghat, məto-inu in tolkeike məmə otəto Pol, məto nat kit mīn, nīkin təht məmə okəmə naka Pol otos-ipən mənī neen kəm in pəs in tahl-iarəp.

27 Kən nian tīnos nup kəiu, Filiks təmeiuaiu e kapman, kən suah kit nəḡin u Posias Festas təmos nəmeen. Məto Filiks təmapəs Pol tətətiḡ əm e kalapus məmə otol nīki netəm Isrel tətəḡien.

25

Pol təmətapəh məmə otəplan Sisa

1 Nian Festas təmol kapman mīnos əm nian kisil, kən miet Sisaria muwīn əpəh Jerusalem.

2 Ikīn əh, pris asol mīn ne netəm-iasol mīn rəha Isrel kəmotən-ipən kəm Festas nakilən rəhalat e natīmnat neen itəm nīkilat təht məmə Pol təmol təsətuatīpən.

3 Kəmotətapəh məmə Festas otol nəwialat, kən motolkeike məmə otahl-ipən Pol tītəliḡ-pən əpəh Jerusalem, məto-inu ilat kəmotol anion noa kit məmə okotohamnu Pol e suatīp.

4 Məto Festas təmə, "Pol otətətiḡ əm e kalapus əpəh Sisaria. Kən otəsuwəhən, ekītəliḡ-pən əh-ikīn.

5 Kən rəhatəmat neen netəm-iasol okotəkəike motətəu-pa io ekotuwīn Sisaria, kən okəmə Pol təmol nat kit təsahmenən, kən okotətu-pa kəm io."

6 Kən Festas təmatḡ mos nian eit o ten ilat mīn ilat, kən mītəliḡ muwīn əpəh Sisaria. Kən kəmən lawīḡin, tahl-ipən nəghatən məmə okit Pol ka, tətul e kot, kən muwīn məpələh e jea itəm etəm tətakil nəghatən tatəpələh ikīn.

7 Nian Pol təmuwa imə, netəm Isrel itəm kəmotisi-pən Jerusalem kəmotətul kītəlau in moatən-iarəp nəghatən əskasik neen e Pol, məto suatīp tīkə itəm otəḡətun rəhalat nəghatən məmə koatən pahrien.

8 Kən Pol təmuhalpīn nəghatən rəhalat məmə, "Esolən nat kit tərət e Lou rəha netəm Isrel, ne Nīmə Rəha Uḡin, ne Sisa u tərəmərə e ikīn mīn."

⁹ Məto Festas tolkeike məmə otol niki netəm Isrel tagien kən mətapəh o Pol məmə, “?Nikim tagien məmə onəkuwīn Jerusalem? ?Pəs ekimnə ikin makil rəham nəghatən e nənən mīn u?”

¹⁰ Kən Pol təmə, “Io iatətul e kot rəha Rom, itəm rəhan etəm-iasol in Sisa. Kən tətuatip məmə onakakil nəghatən ikin rəhak. Kən ik nəkitun rəkis məmə esolən nat kit tərət e netəm Isrel.

¹¹ Okəmə emətgəhl lou o emol nat kit tərət məmə ekimis ron, kən okol esətapəhən kəm ik məmə, nakiləs-irəkis io o nat əh. Məto okəmə nənən mīn əh koatən lak kəsotətuatipən, kən suah kit tikə məmə otos-ipən io e nelmilat. Məto ekolkeike əm məmə Sisa in otakil nənən mīn u itəm koatən lak.”

¹² Kən Festas təməghat e nənən əh məsīn ilat rəhan mīn netəmim itəm kotakil nəghatən. Kən uarisig tən-ipən kəm Pol məmə, “Ik nəmən məmə nakolkeike məmə onəkuwīn məplan Sisa o nəghatən u rəham. Kən təwīr əm. Ik onəkuwīn məplan Sisa.”

Pol təmətul aupən e Kig Akripa 2

¹³ Nian neen mīn təmuwa muwīn, kən Kig Akripa ne wīnīn nərgīn u Pernis, ilau kəmuea Sisaria məmə okuəplan Festas muən təwīr kəm in.

¹⁴ Kən nian kəmuatig ikin əh nian neen, kən Festas tən-ipən kəm kig natimnat neen itəm katən e Pol. In təmən məmə, “Suah kit u ikin-u e kalapus, itəm Filiks təmiləs-ipən.

¹⁵ Nian emuwīn Jerusalem, kən pris asol mīn ne netəm-iasol rəha Isrel kəmotən-iarəp nīpəgnəmtīn neen lan məmə tatol təsətuatipən motətapəh məmə ekən-iarəp məmə in təmol tərət kən otos nalpīnən ron.

¹⁶ Məto emən-ipən kəm ilat məmə, ‘Itimat netəm Rom sənəmə nolən u rəhatimat məmə okotegəhan-in əm etəmim tuwīn e nelmi netəmim itəm koatən məmə təmol nat kit təsətuatipən. Məto təkəike mətul aupən-in ilat muhalpīn rəhalat nəghatən itəm katətu-pən lan.’

¹⁷ Kən nian netəm Isrel mīn əh kəmotuwa, eməsiuw-pən mīnən, məto kəmən lawīgin əm, kən ekotuwin kəpələh e nimə kot kən motaun-in mīn Pol məmə otuwa mətul aupən.

¹⁸ Nian rəhan tikimīr mīn kəmotətul motəghat, məto kəsotənən məmə təmol nat naka tərət itəm nikik təmatəht məmə okotən mihīn.

¹⁹ Ilat kəmoatən-iarəp əm nərgəhəuən kit rəhalat e nəfakən rəhalat, kən moatən nənən e etəm təmimis kit, nərgīn u Iesu, itəm Pol tatən məmə suah əh tatəmegəh.

²⁰ E natimnat mīn əh, io esitun wīrən nənən lan məsīn, kən mol ekətapəh o Pol məmə, “?Tahro, nikim tagien məmə nakuwīn Jerusalem? ?Pəs ekimnə ikin makil nənən mīn itəm katən lam?”

²¹ Məto Pol təməsegəhanən, kən mətapəh məmə ekahl-ipən in Rom kəm Sisa, pəs in otakil nənən mīn əh itəm katən lan. Kən emən-ipən məmə rəhak netəmim okoatehm wīr mətoarus ekehm suatip kit, kən panahl-ipən tuwīn məplan Sisa.”

²² Kən Kig Akripa təmən kəm Festas məmə, “Io mīn iakolkeike məmə ekəto nəghatən rəha suah əh.” Kən Festas təmə, “Təwīr əm. Olawīg nakəto rəhan nəghatən.”

²³ Kəmən lawīgin, kən Kig Akripa ne Pernis kəmuea e nimə kot, kən netəm-iasol itəm koatəməmə e mopael mīn, ne netəm-iasol pik mīn e taon əh Sisaria kəmotuwa, kən kəmotol nolən asol mīn rəha nisaiiən. Kən Festas tahl-ipən rəhan mopael mīn məmə okotuwin motiləs Pol motuwa.

²⁴ Kən Festas təmə, “Kig Akripa ne itəmat rafin itəm nakoatəpələh u ikin-u roiu. Suah u itəm tatətul aupən-in itəmat, netəm Isrel u ikin-u ne Jerusalem

koatəghat kəm io ron nian rafin. Nian rafin kotagət əskasik lak məmə təsəwīrən məmə ekegəhan-in suah əh tətətig, məto təkəike mīmīs.

²⁵ Məto io esəplanən nat tərət kit lan ne, itəm ekol nalpīnən kəm in e nīmīsən. Məto nian in təmətəpəh məmə otuwīn məplan Sisa əpəh Rom, kən nīkik təht məmə ekegəhan-in.

²⁶ Məto esosən nəghatən ətuatip kit ne e nat u məmə ekəte naoa lan mahl-ipən kəm Sisa. Kən tol nəhlan, ekiləs muwa məmə otətul aupən e niganəmtim, Kig Akripa, ne itəmat rafin. Iakolkeike məmə ik onakehm mīn-tu kən mītun natimnat mīn əh, kən nian kilau okuəplan natimnat rafin mīn əh, pəs ekītun nəteən naoa lan kit mahl-ipən kəm Sisa.

²⁷ Ekītun məmə təsətuatipən məmə ekahl-ipən etəm tatol kalapus kit kəm Sisa, kən məsən-ipən ətuatipən kəm in məmə nat naka təmol tərət.”

26

Pol təməghat e niganəmti Kig Akripa

¹ Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Pol məmə, “Ik nəkitun nənən nəwtain nəghatən əh itəm katən lam.” Kən Pol təmīləs-ipər nelmīn mefətutu ilat lan, kən muhalpīn rəhalat nəghatən mən məmə,

² “Kig Akripa. Nīkik tagien pīk agin roiu məmə ekətul e niganəmtim, kən mən-iarəp rafin nənən mīn itəm netəm Isrel koatətu-pa lak.

³ Nīkik tagien məto-inu ik nəkitun wīr nolən mīn e kastom rəha netəm Isrel e natimnat mīn itəm ilat koatəghat pīk ron. Kən awi, okol nakətəlig-in mətīg-tu rəhak nəghatən.

⁴ “Netəm Isrel rafin kotitun natimnat rafin e rəhak nəmegəhən məmə təhro nulan e rəhak natigən, nian ematəkəku e nətuounən imak ikīn e rəhak nəptən, mətoarus-pa uarisig emuwīn Jerusalem.

⁵ Netəm əh kotitun io nuwəh rəkis, kən okəmə nīkilat tagien, kotitun nənən məmə io Farisi kit nian ematəkəku rəkis mətoarus-pa u-roiu. Kən netəm əh Farisi mīn, ilat koatətu-pən wīr agin Lou rəha nəfakən rəha netəm Isrel, məprəkis-in netəmim rafin.

⁶ Kən roiu u, iatətul ikīn-u məmə ik onakakil rəhak nəghatən mīn məto-inu io iatələhəu-pən rəhak nətəligən e nəniəkisən itəm Uhgīn təmol aupən ilat tīpitimat mīn.

⁷ Nəniəkisən u kitəh əm itəm netəm tuelef noanol mīn rəhatimat itəm kəmoatəfak kəm Uhgīn lapīn ne e nərauiəgən məmə okotos. ? Kig Akripa, iatələhəu-pən nətəligən rəhak nəhlan, məto təhro netəm Isrel mīn u koatən-ipən nəghatən mīn əh lak?

⁸ ?Təhro tiəkis pīk otəmat o nənən nīpahrienən məmə Uhgīn titun nolən etəm təmīmīs təmegəh mīn?

⁹ “Aupən, io mīn eməplan məmə tətətuatip məmə ekol natimnat tepət pəs mərəkīn suah Iesu, etəm Nasaret.

¹⁰ Nat əh inəh ematol əpəh Jerusalem. Pris asol mīn kəmotegəhan-in io kən ekəmki-pən netəmim tepət rəha Iesu e kalapus. Kən nian kəmakil ilat e kot, kən kohamnu ilat, kən io emegəhan məmə in nat təwīr agin kit.

¹¹ Nian tepət iatuwīn e nīmə rəha nuəfīmīnən rəha netəm Isrel matol nalpīnən kəm ilat matol məmə ilat okotən rat Iesu. Nīkik təmətəhmə pīk ematətəhau ilat, kən matitəp ilat nian rafin. Kən kotagim kan e taon isəu mīn ikīn pīsīn pīsīn mīn, məto ematitəp əh ilat.”

Pol təmən-iarəp rəhan nuwamən o Iesu (Wək 9:1-19; 22:6-16)

¹² Kən Pol tāməkəike matən məmә, “Nian kit ematuwin әpәh Tamaskes mēmә ekol nat әh. Pris asol mīn koategәhan-in io, kән motән әskasık kәм io mēmә ekəike mol.

¹³ Kig Akripa, e nilugi nian, ematuwin e suatip, kән mәplan nәhag-әhagән kit tәмisi-pән e neai muwa masiәgәpin io ne netәм koatuarisig-in io. Nagәhagән әh, tatuәp taprәkis-in mitgar.

¹⁴ Kән emotiet e nәptән motәto nәwian kit tәмisi-pәр e neai matәghat kәм io e nәghatән Isrel mәмә, ‘!Sol! !Sol! ?Tahro nakatol tәrat pık kәм io nulan? Nolән әh in tatәrәkin atip әm ik. Ik nakatoh rәhak nalpәkauән, kән nakahmen e kau itәм kәmaru e nig kәмәgәt tasilә lan, mәto in tatol wael, kән nig tәмәha mәtaru, kән matol nahmәән asol atip әm kәм in.’

¹⁵ Kән ekәtapәh ron mәмә, ‘?Mәto Iәrәmәrә, ik pah un?’

Kән Iәrәmәrә tән-ipa kәм io mәмә, ‘Io Iesu itәм nakatol tәrat lan.

¹⁶ Mәto әtul. Emitәpun rәkis ik mәмә ik rәhak etәmim. Kән onakән-iarәp kәм netәmim rafin natimnat itәм nәmәplan u-roiu, ne natimnat itәм epanol, ik nәkәplan.

¹⁷ Oekilәs-irәkis ik e nelmi netәм Isrel ne nelmi Iaihlua mīn itәм io ekahl-ipән ik mәмә onәkuwin mән-iarәp io kәм ilat.

¹⁸ Onәkәike merәh e niganәmtilat mәмә okotәuhlin ilat motiet e napinәpән motuwa e nәhag-әhagән. Kән motiet e nәsanәнән rәha iәrmis motuwa o Uhgīn. Kән Uhgīn ofafәl rәhalat nolән rat mīn, mәto-inu kәmotән nipahrienән e nәghatән itәм iatән. Kән ilat okotuwa imәlat ikīn ilat netәм u Uhgīn tinәmitәpun rәkis ilat.’ ”

Pol tāmән rәhan wək

¹⁹ Kән Pol tāməkәike matән mәмә, “Kig, io iatol natimnat itәм Uhgīn tāmән kәм io e nat kit tahmen e napilaiirән.

²⁰ Io iatән-iarәp rәhan nәghatән emәtuoun әpәh Tamaskes, kән uarisig u ekuwin matән-iarәp әpәh Jerusalem, ne ikīn mīn e nitән Jutia, ne ima netәм ikīn mīn rafin u Iaihlua mīn. Kән matән-iarәp kәм ilat mәмә okotәkәike kәuhlin ilat e rәhalat nolән rat mīn motahatәtә e Uhgīn, kән motol natimnat itәм tatәgәtun mәмә kәmotәuhlin pahrien ilat.

²¹ Mәto-inu o nat әh, kән netәм Isrel kotilәs io әpәh e Nimә Rәha Uhgīn motolkeike mәмә okotohamnu io.

²² Mәto Uhgīn tәtasitu lak nian rafin mol iatәtul ikīn-u-roiu matән kәм netәм u lәhau, ne netәм koatos nәrәmәrәән, nat naka itәм emәplan, kән matән әm natimnat itәм Moses ne ien mīn rәha Uhgīn kәmoatән mәмә otәpanol mihin.

²³ Kәmotән mәмә Kristo әh itәм Uhgīn tāmән mәмә otahl-ipa, in otәto nahmәән e nipәtin kән panimis. Kән meto inu in otәtuoun mәmegәh mīn e nimisән, kән otәgәtun nәhag-әhagән kәм netәм Isrel ne Iaihlua mīn, mәмә nәhag-әhagән u in suatip itәм Uhgīn otosmegәh ilat.”

Pol tәmalkut mәмә Kig Akripa otitun Iesu

²⁴ Nian Pol tәmatәghat әh, Festas tәmagәt әfәmәh lan mәмә, “!Pol ik ninәtalmә! !Rәham nitunән tinәfәmәh pık agīn, kән roiu әh rәhm-kapә natitәlau!”

²⁵ Mәto Pol tән-ipән kәм in mәмә, “Etәм-iasol rәhak Festas, io esalmәlән. Nәghatән mīn u iatән, kotәtuatip әm, kән ilat nipahrienән.

²⁶ Io ekitun nәghat әtuatipән kәм kig, kән okul esaulisән mәto-inu ekitun mәмә in titun rәkis natimnat mīn u. Ekitun mәмә in tәmos rafin nәghatән mīn әh, kән sәнәmә in nat kit itәм kәmol anion-pән huә kit tәkәku ikīn.

²⁷ ?Kig Akripa, tahro? ?Nakotən nĭpahrienən e nəghatən itəm ien mĭn rəha Uhgĭn kəmotəte? Ekitun məmə ik nakatən nĭpahrienən elat.”

²⁸ Məto kig tən-ipən kəm Pol məmə, “?Nĭkim təht məmə e nĭan əkuəkĭr əm huə roiu, nəkitun niuw-pamən io məmə io ekuwa Kristin kit?”

²⁹ Məto Pol təmə, “Nat əpnəpĭn əm məmə in nĭan əkuəkĭr o in nĭan əfəməh, iatəfak-pən kəm Uhgĭn məmə sənəmə ik pĭsĭn əm, məto netəmim rafĭn itəm kəmotəto rəhak nəghatən roiu, Uhgĭn otosmegəh ilat, kən məmə otahmen lak, məto sen əm u itəm kəmālis io lan, esolkeikeən məmə okəlis itəmat lan.”

³⁰ Kən Kig təmətul ilat kapman u Festas, ne Pernis, ne netəmim rafĭn itəm koatəpələh,

³¹ kən motiet, moatən-ipən kəm ilat mĭn məmə, “Suah əh təsolən nat kit tərət məmə in otimĭs ron o muwĭn e kalapus ron.”

³² Kən Kig Akripa tən-ipən kəm Festas məmə, “Nəkĭtun nahl-iarəpən suah əh, məto in əmun in tolkeike məmə Sisa otakil rəhan nəghatən.”

27

Mopael mĭn kəmotit Pol motuwĭn Rom

¹ Nĭan kəmotegəhan məmə oekotuwĭn Itali, kəmotələhəu-pən Pol ne netəm koatol kalapus neen mĭn e nelmi etəm-iasol kit rəha mopael mĭn, nərgĭn u Julias. In tatərəməərə e mopael wan-hanrĭt. In e mopael u katən məmə, “Mopael Rəha Sisa.”

² Kən nego kit təmĭet əpəh Atramitiam matuwa, kən minatĭg məmə otitəlig-pən mĭn əpəh Esia, kən ekotuwĭn lan. Kən etəm Masetonia kit təmətəu-pa itĭmat, nərgĭn u Aristakas, in etəm Tesalonaeka.

³ Kən lawĭgin ekotiet-pa Saeton. Kən Julias təmatol təwĭr kəm Pol, kən megəhan in məmə otuwar muwĭn məplan rəhan neen netəmim itəm tĭtun ilat. Kən ilat kəmoatehm wĭr Pol.

⁴ Kən ekotiet mĭn ikĭn əh, kən nĭmətag tatĭləs itĭmat, kən motĭtəlau e nĭkali nĭtən əh Saepras itəm nĭtəhəi təməlinu ikĭn.

⁵ Kən emotaiu ihluə e Silisia ne Pamfilia, kən motiet-pa Lisia e taon Maera.

⁶ Ikĭn əh, etəm tərəməərə mopael mĭn təmuwĭn məplan nego kit itəm təmĭet Aleksantria matuwĭn Itali. Kən təmki-pən itĭmat lan.

⁷ Kən emotiet mĭn, məto e nĭan tepət nego əh tətaiu mətĭg əm. Emotalkut məsĭn məmə ekotətoarus taon Nitas, kən emotuwa iuəhkĭr, məto tiəkĭs, məto-inu ioatĭləs pĭkən nĭmətag, kən okol esotaiuən motuwĭn təhmĭn. Kən ekotaiu e nĭkalĭn pĭs ikĭn məmə ekotuwĭn Krit. Emotĭtəlau e poen asol əh nərgĭn u Salmone. Kən motĭtəlau e nəwtain nəptən əh,

⁸ emotaiu ipar ipar əm, məto tiəkĭs əh. Kən ekotuwa motiet-pa e ikĭn kit katən məmə, Pasis Wĭr, iuəhkĭr o taon əh Lasea.

⁹ Məto-inu emotərəkĭn əm nĭan wĭr tepət təmuwa muwĭn, kən nĭan wĭr o nuwĭnən e nego tĭnol namnun, kən otəsuwəhən əh-roiu, nĭan rəha nĭamĭtə, kən itəhəi tərət. Nĭan asol rəha netəm Isrel u katən məmə, Nĭan Rəha Nafələn Təfagə, tĭnuwa rəkĭs minuwĭn e məwĭg Oktopa. Kən Pol təməghat məmə okoatəto wĭr ilat, matən məmə,

¹⁰ “Piak mĭn. Iatəplan məmə okotatĭg e nəratən tepət e naliwəkən u rəhatat. Tĭmətĭg əm məmə itəhəi otərəkĭn kako mĭn u, ne nego u, kən okəmə naka kitat mĭn okotimĭs.”

¹¹ Məto etəm-iasol rəha mopael mĭn tatətəlig-in pĭk etəm tatĭləs nego ne etəm-iasol rəha nego. Kən məsətəlig-in pĭkən nəghatən rəha Pol.

¹² Kən pasĭs əh təsəwĭr pĭkən məmə nego otətul ikĭn e nĭan rəha nətəpən məto-inu nĭan əh, in nĭan nĭtəhəi tatəsəsau pĭk lan. Kən ilat tepət kotən məmə

təwīr məmə okotiet. Nīkilat tēməht məmə okotuwīn əpəh e pasis əh Finiks motəhluaig ikin. Pasis əh in pasis kit əpəh Krit itəm təmōl nohlīn kəiu, kit tatuag-pən e nəwtain pəhap ikin, kən kit tatuag-pən nəwtain pis ikin. Kən nego tītun nəməhlən ikin e nian rəha nəsəsauən.

Nimətag asol təmōh ilat

¹³ Kən nimətag wīr kit tinatīsi-pis matelel nat, kən netəm e nego, nīkilat təht məmə nimətag əh inəh kotolkeike məmə okotaiu lan. Kən motəmə pəs okotiet. Kən motiuw-pər iagke, motiuw niuwən, kən motiet. Emotaiu ipar ipar əm e nītən əh Krit.

¹⁴ Məto təsuwəhən, nimətag asol kit tinatuwa mīn, nərgīn u, Luətuəmlae, tatīsi-pən e nəptən apon,

¹⁵ mīnatīlās itimat, mīnatoḥ nego. Kən nego tinəruru naiuən mīlās pīkən nimətag, kən ekotapəs naiuən moatətəlig-in əm nimətag tatīlās itimat.

¹⁶ Emotuwīn-pa Koata ikin e nīkalin pis ikin. Ikin əh emotəhluaig ikin məsīn, kən motalkut məmə ekotiuw-pər pot rəha nego un. Kən netəm koatol wək e nego, nahgilat tēmīkə o nīlās-ipərən pot.

¹⁷ Kən motəmki-pən təulə neen e nəwtain nego ləhau ikin, kən kietain tiəkis məmə otaskəlīm nego. Ilat kəmotəgīn məto-inu ihluə e Lipia, sənəmə lokamnim pīk, kən nīkilat təht məmə nego otīlās pīkən nīməkləkīl ikin əh. Kən kəmotiuw-iəhau niuwən rəhalat, kən motapəs əm nimətag tīlās nego matuwīn.

¹⁸ Kəmən lawīgīn kən nimətag tatol əm nulan, kən kəmotəmki-arəp kako neen e nego.

¹⁹ Kəmən lawīgīn mīn, kəmotəmki-arəp natīmnat mīn katol wək lan e nego tahmen e təulə ne neen mīn.

²⁰ Kən nian tepət eməsotəplanən mītgar ne məhau mīn lapīn. Kən nimətag təmatol əm nulan nīkitimat təht məmə okol esotəmegəh mīnən.

²¹ Nian eməsotagwənən o nian tepət məsīn, kən Pol tətul aupən-in itimat mən məmə, “Nəman. Okol nəmotətəlig-in io, ko kəməsotietən Krit, kən okol kəsotatīgən e nəratən u kən məsotərəkīnən natīmnat tepət.

²² Məto roiu ekən-ipīnə kəm itəmat məmə əsotəgīnən. Okol kitat kit ikin-u təsīmīsən, məto nego əm otərat.

²³ Nagelo kit rəha Uhgīn rəhak itəm iatəfak kəm in təmən-ipa nəghatən u kəm io ehnaipən məmə,

²⁴ ‘Pol. Əsəgīnən. Onəkəike muwīn mətul e nīganəmti Sisa əpəh Rom. Məto-inu Uhgīn təwīr, kən nīkin tagīen məmə otosmegəh netəm u ilat mīn ik itəm noatasuəh e nego.’

²⁵ Kən Piak mīn, əsotəgīnən. Io etahatətə e Uhgīn məmə natīmnat mīn rafīn otol əm məmə inu ne nagelo təmən-ipa mīhin kəm io.

²⁶ Məto nimətag otīlās-ipar kitat əpəh e nəptən əkəku kit.”

Nitəhəi tēmīlās-ipar nego

²⁷ Tīnos nian ilat rafīn fotin, kən lapīn lan nimətag tīlās nego muwīn əpəh e nītəhəi asol Metiterenian. Kən e nalugī nian lapīn, netəm koatol wək e nego, nīkilat təht məmə enoatuwa iuəhkīr o nəptən kit. ²⁸ Kən kəmotətu-pən nat fīgəm kit əpəh e nīpəgnəmti təulə kəhlman-əhlman teiuaiu məmə okotəhm-tu məmə lokamnim o lokipar. Kən kəmotəplan məmə tahmen e negopagən tate-sepīn ilat rafīn. Kən motaiu məsīn mīn u kotəhlman-əhlman mīn, məto tīnahmen e negopagən ilat rafīn tuente-eit əm.

²⁹ Kən netəm koatol wək e nego kəmotəgīn məmə nego otīlās pīkən kəpiel, kən motəmki-arəp iagke kuwīt əpəh uarisig moatəfak məmə otian uəhai əm.

³⁰ Kən netəm koatol wək e nego kəmotalkut məmə okotuwār kagim, kən motiləs-iəhau pot rəha nego moteiuə məmə okotuwān əpəh e nohlin nego kəmki-arəp mīn iagke neen.

³¹ Məto Pol təmən-ipən kəm etəm tərəmərə e mopael mīn ne mopael mīn məmə, “Okəmə netəm əh kəsotəpələhən u ikin-u e nego, okol Uhgīn təsosmegəhən itəmat.”

³² Kən mopael mīn kəmotətətip təulə, kən pot tiet-pən itəhəi.

³³ Tinuwa iuəhkīr əm o nianən, kən Pol təmuəh nīkilat məmə okotəkəike kagwən. Təmən məmə, “E nian ilat rafin fotin nəmoatəpələh əm moategəs məsotunən nat kit.

³⁴ Kən roiu iatən-ipinə məmə onəkotəkəike kun nat kit məmə onəkotəsanən. Kitat rafin okotəmegəh. Suah kit otəsətigən e nəratən.”

³⁵ Kən Pol təməmīk pīret, kən mətul aupən-in elat məfak-pən ron kəm Uhgīn, kən məmkas mun.

³⁶ Kən nīkilat təməwīr mīnoatos nagwənən mīnoatun.

³⁷ Itimat rafin tu-hanrit-sepīnte-sikis e nego.

³⁸ Nian ilat rafin kəmotagwən rəkis, kən motəmīk pak flaoa mīn kəmki-arəp e nego məmə nego otoigoig.

Nego təmiləs nīməkləkīl

³⁹ Kən nian təmian, netəm koatol wək e nego kəmotəplan məmə enotuwa iuəhkīr o nəptən əkəku kit, məto kotəruru məmə nəptən naka. Kən motəplan pasis kit u nīməkləkīl kit əh-ikin. Kən nīkilat təht məmə okotiləs-ipar nego əh-ikin.

⁴⁰ Kən kəmotətətip təulə e iagke mīn kapəs ilat kotəmmīn itəhəi. Kən motikis rəkis təulə mīn itəm kəməlis ətain nuweə asol mīn lan ikin katiləs nego ikin. Kən motiuw-pər niuwən əpəh aupən məmə nīmətag otiləs nego muwar.

⁴¹ Məto ikin əh lokipar məsīn, kən nohli nego təmaru nīməkləkīl, nego təməruru nəloalən. Kən nītəhəi tīnatəhap-əhap naunisīn nego.

⁴² Kən mopael mīn kīnoatən məmə okotohamnu netəm koatol kalapus u nego tatəmīk ilat məta neen kotagim.

⁴³ Məto Julias u tərəmərə elat tolkeike məmə otosmegəh Pol kən mən-iəhau məmə okəsotolən nat əh koatən. Kən mən-ipən kəm netəm u kotitun neaiən məmə okotətipən paupən əpəh itəhəi, moteai par.

⁴⁴ Kən mən-ipən kəm ilat rafin əh-ikin məmə okotəmīk nīmīsmīsī timpa ne nəwtain nego mīn itəm nītəhəi tətəhap-əhap moteai lan. Emotol nəhlan kən motuwar rafin, suah kit təsīmīsən.

28

Pol əpəh e nəptən əh Malta

¹ Nian emotuwar, kən itimat rafin ekotəsanən əm, kən panotəto uarisig məmə nəptən əh, nərgīn u Malta.

² Netəm ikin əh kəmotəwīr pīk otimat. Kən e nian əh nuhuən təmatəfik, nətəpən tepət. Kən kotahl nīgəm asol kit məmə otəhg itimat.

³ Kən Pol təmea-pən o nīg neen itəm kəmərgətain məmə otəmki-pən e nīgəm. Əmun sīneik kit itəm tus itəm katīmīs, təgīn nahgi nīgəm miet məkul-pən e nelmi Pol matus.

⁴ Netəm ikin əh kəmotəplan sīneik tətəkul-pən e nelmi Pol, kən moatən kəm ilat mīn məmə, “Okəm-naka suah u in iol təfagə kit iohamnu itəm. Təməsīmīsən əpəh itəhəi, məto uhgīn u nərgīn u Nalpinən otəsegəhan-inən məmə otəmegəh.”

⁵ Məto Pol təmorautin-pən sineik əpəh e nigəm məsolən ne məmə sineik təmus otəto nahməən.

⁶ Netəmim nikilat təht məmə nıpəti Pol otasis o otəsuwəhən əh-roiu, tisi-pər morin mimis. Kəmoatəpələh kətəlkəlik ron roe, məto təsolən nat kit ne. Kən nikilat təməuhlin kən məht məmə okəm-naka suah u in uhgin kit.

⁷ İkin əh sənəmə isəu o nəptən rəha suah kit, nərgin u Puplias, itəm tatərəməyə e netəm ikin əh. Təməmik itimat ekotuwin iman ikin, kən matol təwir kəm itimat. Kən ekotatig iman ikin kos nian kisil.

⁸ Kən əmun tata rəha suah apon Puplias, tinatimis matətəp-ətəp, kən mətaiu e nita. Kən Pol tuwin ron əpəh iman ikin imə, mələhəu-pən nelmin lan, məfak lan, əmun nimisən rəhan təwir min.

⁹ Nian netəmim kəmotəto nat əh, kən ilat rafin e nitən un itəm koatimis kəmotuwa min o Pol. Kən Pol təkək elat kotəwir.

¹⁰ Netəm ikin əh, kəmos-ipa natimnat tepət kəm itimat. Nian enoa-tol əpen-əpenə məmə ekotiet, kəmotəmki-pən rafin rəhatimat natimnat ne nagwənən əpəh e nego itəm otətasitu etimat e suatip.

Pol təmuwin Rom

¹¹ Emotatig ikin əh motos məwig kisil, kən emotuwin e nego kit təmisi-pən Aleksantria matəhluaig e nəptən əh e nian rəha nətəpən. E nohli nego əh, kəməf əpən narmi uhgin mil əh mil-mil mil, nərgilau u Kasto ne Polakis.

¹² Emotuwa əh Saerakus, kən motətul ikin kos nian kisil.

¹³ Kən motiet ikin əh motuwa e taon kit min, nərgin u Retiam. Kən lawigin, nimətag iasi-pis tinatelel nat, kən ekotiet motaiu o nian kəiu, motiləs nat əpəh Puteoli.

¹⁴ İkin əh emotəplan piatat min neen əh-ikin itəm koatəkək. Kən kotətapəh məmə ekotatig itimat min ilat o wik kitəh. Kən uarisig emotaliwək əm motuwin əpəh Rom. Kən inu suatip rəhatimat itəm emotaliwək lan motiet-pa Rom.

¹⁵ Kən nian piatat min itəm koatəkək əpəh Rom kəmotəto məmə emotuwin, kən kəmotuwa məmə okotəplan itimat əpəh e suatip. Kəmotuwa katəpələh əpəh Apias təmol nimə makit ikin rəhan. İkin əh, hotel kisil əh-ikin. Kən nian Pol təməplan ilat, təmənwiwi Uhgin, kən nikin təmagien mər ilis.

¹⁶ Nian emotiet-pa, kən kapman təmegəhan-in məmə Pol otətətig pisin əm e nimə kit, pəs mopaël kit tatehm.

Pol təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgin əpəh Rom

¹⁷ Tinos nian kisil, kən Pol tahl-ipən nəghatən kəm netəm-iasol min rəha İsrəl məmə okotuwa o nəghatən kit. Nian kəmotuwa, kən təmən-iarəp kəm ilat məmə, “Piak min. İo eməsolən nat tərət kit e netəm imətət ikin, ne kastom rəhatat itəm tıpitat min kəmotəgətun kitat lan əpən. Məto netəm Jerusalem kəmotəskəlīm io kiləs-ipən io kəm netəm Rom.

¹⁸ Kən netəm Rom kəmotətapəh-in nəghatən tepət ron io. Məto kəsotəplanən nəghatən kit ne məmə oekimis ron. Kən kətolkeike məmə okotahl-iarəp io.

¹⁹ Məto netəm İsrəl ikin əh kəsətolkeikeən. Kən io atip əm ekətapəh məmə ekuwa ikin-u Rom mətul e kot e niganəmti suah u Sisa, məto esənən nəghatən kit tərət e natimak min.

²⁰ “Məto-inu tol nəhlan, kən ekətolkeike məmə ekahl-ipən nəghatən otəmat məmə ekəplan itəmat məghat lan məsin kəm itəmat. Kəməlis io e sen u məto-inu o İosmegəh əm u, itəm kitat netəm İsrəl koatən məmə otəpanuwa.”

²¹ Kən kəmotən-ipən kəm Pol məmə, “Esotosən naoa lan kit ne itəm təmisi-pən Jutia. Kən kitat mīn neen kəsotisi-pənən ikin əh motos nəghatən ka məmə katən nəghatən tərət neen lam.

²² Məto ekotolkeike məmə ekotəto-tu məmə rəham nətəligən təhrol nulan. Məto-inu ekotitun məmə kinatən rat nolən rəha nəfakən u rəhatəmat əpəh ikin mīn rafin.”

²³ Kən ilat kəmos nian kit o nəghatən. Kən e nian əh, ilat tərət mīn netəm Isrel kəmotuwa əh Pol tətətig ikin. Kən in təməghat kəm ilat e nian apiəpiə əh, matən wīr kəm ilat nərəmərəən Rəha Uhgīn. Kən matən mīn Lou rəha Moses ne ien mīn rəha Uhgīn, məmə otiuw ilat kotuwa o Iesu.

²⁴ Neen kəmotəto rəhan nəghatən, motən nīpahrienən lan. Məto neen kəsotənən nīpahrienən lan.

²⁵ Kən mīnoatərgəhəu mīnoatol məmə okotəgim mīn. Məto uarisig kotiet, Pol tən-ipən nəghatən kit mīn kəm ilat məmə, “Nəghatən itəm Narmīn Rəha Uhgīn təmos-ipən kəm ien rəha Uhgīn u Aesea məmə otən-iarəp kəm tīpitat mīn aupən, in tətuatip əm. Uhgīn təmən kəm ien məmə,

²⁶ ‘Uwīn mən-iarəp kəm netəm əh məmə io Uhgīn iatən məmə,

“Onəkotəto motəto motəto,
məto okol nəsoitunən nian kit ne.
Kən onəkotəplan motəplan motəplan,
məto okol nəsoitunən nian kit ne.”

²⁷ In tol mīn-nulan məto-inu nīkilat tīniəkis rəkis.

Kəmotəhtosig-in matəlgilat ne nīganəmtilat.

Məto okəmə kəsotolən nəhlan,
okəm-naka kotitun nəplanən e nīganəmtilat ne motəto e matəlgilat,
o kotitun nītunən e nīkilat,
kən motəuhlin ilat motəhatətə lak,
kən məmə ekol ilat kotəwīr mīn.’ ”

²⁸ Kən Pol təmə, “Onəkotəkəike kitun wīr məmə Uhgīn təmol suatip u rəhan o nosmegəhən netəmim. Tīnuwīn rəkis o Iaihlua mīn. Kən netəm mīn əh okotətəlig-in nəghatən əh kən motən nīpahrienən lan.”*

³⁰ Kən e nup kəiu apiəpiə, Pol təmatətou əm nīmə əh mətətig lan. Kən nīkin tətəgien o netəmim rafin itəm koatuwa moatehm.

³¹ In təməkəike matən-iarəp nərəmərəən Rəha Uhgīn, kən matəgətun əskasik ilat e namnūsən təwīr rəha Iərəməərə Iesu Kristo. Kən suah kit tīkə məmə otən-iəhau o nən-iarəpən nəghatən əh.

28:22: Wək 24:14 **28:27:** Aes 6:9,10 * **28:28:** E kopi oas mīn neen rəha Niutesteman itəm kəməte e nəghatən Kris aupən, nəghatən pisin kit mīn əh-ikin itəm tatilpin nəghatən u matən məmə, “29 Nian Pol təmol namnun rəhan nəghatən, kən kəmotiet nətəligən rəhalat təman kitiəh kitiəh kən moatərgəhəu.”

Rom

Naoa itəm Pol təməte tuwın kəm iəfak mın ikın Rom Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Rom

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwın kəm pah? Təməte naoa u tatuwın kəm iəfak mın itəm ilat kotatig e taon asol u Rom.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol tatən məmə in tolkeike məmə otuwın mehm iəfak mın əpəh Rom, uarisig in təpanuwın e kantri u Spen. Məto aupən ikın, in otəkəike muwın mos mənı neen o nos-ipənən kəm ian-rat mın e niməfak rəha Jerusalem. E niməfak rəha Rom, Iaihlua mın tepət, məto netəm Isrel tepət mın.

?Təməte naoa u o naka? Uarisig Pol tatuwın Rom, in tolkeike məmə ilat okotaupən motitun in, kən inəh, in təməte naoa u. Netəm Rom kəsotosən əh nəgətunən kit rəha aposol kit. Kən inəh, in tolkeike məmə otən-iarəp suatip ətuatip rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim. Kən in tolkeike məmə otən əsas məmə otahro mın nulan, Iaihlua mın ne netəm Isrel, ilat rafin okotuwa kitiah əm e niməfak rəha Uhgın.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, u io slef kit rəha Kristo Iesu. Uhgın təmaun-in io məmə io aposol, kən təmitəpun mıləs-ipər io məmə ekən-iarəp namnusən təwir rəhan. ² Namnusən təwir u, in tinəmən-iəkis nuwəh rəkis e rəhan ien mın itəm kəmotəte-pən e Naoa Rəha Uhgın.

³⁻⁴ Namnusən təwir əh tatəghat-in Nətin, Iesu Kristo rəhatat İərəmərə. In təmuwa etəmim kit e noanol rəha Kig Tefit. Kən Uhgın təməgətun məmə in Nətin ətuatip nian təmosmegəh in e nimisən e nəsanənən e wək rəha Narmin asim.

⁵ E Kristo, Uhgın təmol təwir kəm io, mos-ipa kəm io wək wir məmə io aposol kit. Təmos-ipa wək əh məmə ekaun-in netəmim e niki Iaihlua* mın e noanol mın rafin məmə okotən nıpahrienən lan, kən tol nəhlan, moatol nəwian. Kən nian koatol nəhlan, otıləs-ipər nərgi Iesu.

⁶ Kən itəmat mın, Uhgın təmaun-in itəmat məmə itəmat rəha Iesu Kristo.

⁷ Kən roiu ekəte naoa kəm itəmat rafin əpəh Rom itəm Uhgın tolkeike itəmat, kən təmaun-in itəmat məmə rəhan.

Pəs Uhgın Tata rəhatat, ne İərəmərə Iesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təmolkeike məmə otuwın məplan netəm Rom

⁸ Uarisig epanəghat, iakən tagkiu kəm rəhak Uhgın e Iesu Kristo otəmat rafin agın-əh, məto-inu netəmim rafin e nətueintən kəmotəto namnusən e nahatəən rəhatəmat.

⁹ Kən Uhgın titun məmə e nian rafin iatəfak, kən məsaluinən itəmat. Iatol pik wək rəhan e nıkk rafin o nən-iarəpən namnusən təwir e Nətin.

¹⁰ Kən iatəfak məmə okəmə in nətəligən pahrien rəha Uhgın, in oterəh e suatip kit məmə ekimnə məplan itəmat.

¹¹ İakolkeike pik məmə ekimnə məplan itəmat məmə ekawte-in kəm itəmat nəwirən kit rəha Narmin Rəha Uhgın məmə otol itəmat nakotətul əskasik təhmın mın.

1:1: Wək 9:15 **1:2:** Rom 16:25-26 * **1:5:** Nəghatən u "Iaihlua" tatəghat-in netəmim rafin itəm sənəmə noanol rəha Isrel. **1:5:** Wək 26:16-18; Kal 2:7-9 **1:7:** Nam 6:25-26 **1:10:** Wək 19:21; Rom 15:23

¹² Nipəti nəghatən u məmə, nahatətəən rəhatəmat titun nasituən lak, kən rəhak mīn titun nasituən etəmat.

¹³ Piak mīn ne wīnik mīn, təwīr məmə nəkotitun məmə nian tepət, rəhak nətəligən təht məmə ekimnə muag itəmat. Məto nian rafin natimnat neen koatahtosig-in io o nimnəən. Iakolkeike məmə rəhak wək otoe-in noan e nəmegəhən rəhatəmat, tahmen e nəmegəhən rəha Iaihlua mīn ikīn pişin pişin mīn.

¹⁴ Ekəkəike mən-iarəp namnusən təwīr kəm netəmim rafin itəm sənəmə noanol rəha Isrel, netəm itəm kotitun nəghatən Kris ne nolən rəhalat, ne netəm itəm kotəruru, kən ilat itəm kəmotol-wīr skul, ne ilat itəm kəsotol-wīrən skul. Əwəh, ekəkəike mən-iarəp kəm ilat rafin.

¹⁵ Kən o nat əh, iakolkeike pik məmə ekən-iarəp namnusən təwīr kəm itəmat mīn əpəh Rom.

¹⁶ Iatəghat min-nəhlan məto-inu, io esaulis-inən namnusən təwīr. Esaulisən məto-inu namnusən təwīr in nəsanənən rəha Uhgīn o nosmegəhən netəmim rafin itəm koatahatətə lan, təmaupən muwa o noanol mīn rəha Isrel, uarisig u, o Iaihlua mīn.

¹⁷ Tol nəhlan, e namnusən təwīr, Uhgīn təmol əp suatip rəhan məmə Uhgīn tatos-ipən rəhan əm nətuatipən kəm netəmim. E nahatətəən əm, Uhgīn tatol məmə netəmim kotuwa motətuatip e niganəmtin. Kən inu tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən məmə, “Netəmim itəm kotətuatip e niganəmti Uhgīn e nahatətəən rəhalat, ilat okotos nəmegəhən lilin.”

Neməha tatol Uhgīn o təfagə rat rafin

¹⁸ Məto Uhgīn e nego e neai tatəgətun rəhan neməha ne nalpīnən o netəmim rafin itəm koatəht nəwian moatol təfagə rat. Ilat koatətlosig-in nīpahrienən rəha Uhgīn e nolən rat mīn rəhalat,

¹⁹ məto-inu ilat kotitun nəplan ətuatipən natimnat rafin itəm netəmim kotitun nitunən Uhgīn lan. Tol nəhlan məto-inu Uhgīn atip təməgətun ətuatip ilat lan.

²⁰ Okol netəmim kəsotəplan ətuatipən Uhgīn e niganəmtilat. Məto təmətuoun e nian in təmol neai, ne nəptən, ne natimnat rafin, kən netəmim rafin kotitun nəplanən e niganəmtilat, natimnat rafin itəm in təmol, kən tol nəhlan, kotitun nəplanən rəhan nəsanənən itəm tatuwīn əm nulan namnun tikə, ne nīpahrienən məmə in Uhgīn, kən motitun nitunən məmə Uhgīn in təhrol nulan. O nat əh, etəmim kit tikə itəm titun nənən məmə in təruru məmə Uhgīn təhrol nulan.

²¹ Tol nəhlan məto-inu, nat əpnəpīn ilat kəmotitun Uhgīn məşin, məto kəmotapəs nīşaiiən məmə in Uhgīn, kən məsotənən kəm in məmə nīkilat tagien o natimnat in təmol kəm ilat. Məto nīkilat təmatəht nalpəkəuən alməl mīn məmə Uhgīn təhro nulan, kən nətəligən rəhalat təmuwa mapinəp, mīnotəruru suatip itəm Uhgīn tolkeike məmə okotitun.

²² Nat əpnəpīn ilat koatən məmə ilat kotenatig, məto ilat kəmotuwa ialməl mīn,

²³ kən kəmotapəs nəfakən kəm Uhgīn itəm rəhan nepətən təhag-əhag, kən otəşimīşən tətətig lilin, kən mīnotətuoun moatəfak kəm narmi nat mīn itəm tahmen e netəmim u okotimīş nian kit, o tahmen e mənig mīn, o nat megəh mīn koataliwək o koatəkioah.

²⁴ O nat u, Uhgín təmapəs ilat megəhan-in ilat məmə okotətəu-pən əm nolən rat mīn itəm nīkilat tolkeike məmə okotol e nīpətīlat. Tol nəhlan, ilat kəmotol nolən mīn e nīpətīlat itəm tol əm naulisən.

²⁵ İlat kəmotapəs nīpahrienən rəha Uhgín motaskəlīm neiuēiuəən, kən moatəfak moatol wək kəm neai, ne nəptən, ne natımnat rafin itəm Uhgín təmol, məto kəmotapəs nəfakən kəm Uhgín. Məto pəs kitat kotənwiwi in nian rafin namnun tīkə. Əwəh.

²⁶ O nolən mīn əh itəm netəmim kəmotol kəm Uhgín, təmapəs ilat, megəhan-in ilat məmə okotətəu-pən əm nolən rat mīn itəm nīkilat tolkeike məmə okotol e nīpətīlat itəm tol naulisən əm. Nat əpnapīn nīpītan mīn, məto ilat kotapəs nətəu-pənən rəhalat nəman, moatit atīp ilat mīn, kən nat u in nat pīsīn e itəm u Uhgín təmələhəu.

²⁷ Kən e nolən ahmen-ahmen əm, nəman mīn, ilat kəmotapəs nītən rəhalat nīpītan mīn, moatolkeike pīk nəman pīsīn mīn. İlat koatit atīp ilat mīn itəm tol naulisən. Kən Uhgín təmos-īpən nalpīnən kəm ilat o rəhalat nolən rat agin mīn.

²⁸ Kən nat kit mīn. Məto-inu ilat kəsotolkeikeən məmə okotītun Uhgín, in təmapəs ilat megəhan-in ilat məmə rəhalat nətəligən təsitunən məmə nat kit in təwīr o nat kit in tərət, kən megəhan-in məmə okotol nat itəm təsətuatīpən məmə okotol.

²⁹ Nīkilat təmərioah e nolən rat pīsīn pīsīn mīn rafin, kən ilat naumis, kən ilat koategəs-in suatīp o nərəkīnən netəmim. Kən nīkilat təmərioah e nolən rat mīn əh: ilat koatetet netəmim, ilat iohamnu itəm, ilat koatol natımnat itəm koatiuw-pa neməha, ilat neiuēiuə, ilat koatol tərət kəm netəmim. İlat koatən nīkali netəmim,

³⁰ moatən rat netəmim, ilat koatətəhau Uhgín, ilat nagət-irəkīs, ilat nausit moatəghat ausit. İlat koategəs-in suatīp o nolən təfagə rat mīn itəm netəmim kotəruru əh. İlat moatəht nəwīa tata ne mama.

³¹ İlat nenīkə, ilat nəghat tīpīk, nolkeikeən rəhalat tīkə o netəmim, kən nat əpnapīn ilat atīp mīn neen, okol təsətəlig-inən nasəkən o nasituan e netəmim.

³² İlat kotītun pap nəghatən ətuatīp rəha Uhgín itəm tatən məmə netəm mīn u koatol nolən mīn əh, kotəkəike motīmīs. Məto ilat koatəkəike e nolən mīn əh, kən ilat koatol nolən rat taprəkīs-in nat əh, nīkilat tagien o netəmim neen mīn itəm koatol nolən rat mīn əh, kən moatīləs-īpər rəhalat nətəligən məmə okotol.

2

*Uhgín otakil muəh mələhəu nəghatən o təfagə rat**

¹ Tol nəhlan, nat əpnapīn itəmat netəmim naka, okəmə nakotakil motuəh motələhəu nəghatən rəha suah kit o nolən rat kit rəhan,† məto nakotakil motuəh motələhəu rəhatəmat atīp nəghatən. Kən rəhatəmat nəghatən tīkə o nuhalpīnən, məto-inu itəmat itəm nəkoatol nəhlan, nəkoatol nolən rat mīn ahmen-ahmen mīn əm elat.

² Kən kitat kotītun məmə nian Uhgín tətakil matuəh matələhəu nəghatən kəm netəmim itəm koatol nolən mīn əh itəm enəmən rəkīs, rəhan nəghatən in tətuatīp əm.

³ Tol nəhlan, nian itəmat nakotakil motuəh motələhəu nəghatən rəha netəmim o nəratən rəhalat, məto itəmat nəkoatol nolən ahmen-ahmen əm, kən okol nəsotagīmən nian Uhgín otakil muəh mələhəu nəghatən kəm itəmat.

1:27: Lev 18:22; 20:13; 1 Kor 6:9 * **2::** E ves mīn u e 2:1-3:8, Pol tatəghat ətuatīp kəm netəm İsrəl. Tatəghat-in nolən rəhalat itəm nīkilat təht məmə kotətuatīp e nīganəmti Uhgín məto-inu ilat noanol rəha İsrəl, kən koatətəu-pən Lou rəha Moses. † **2:1:** Netəm İsrəl kəmotən məmə İaihlua mīn, ilat rafin netəm kotərat məto-inu İaihlua mīn kəməsotosən Lou rəha Moses. **2:1:** Mat 7:1-2; Jon 8:7

⁴ !Nikitəmat təsəht pikən nolən rəha Uhgîn! In tatol təwîr pik kəm itəmat, kən məsetəhau uəhaiən itəmat, kən rəhan nətəligən otəmat in təfəməh. Məto itəmat nəkoatol nat əpnapîn əm e nolən wîr mîn əh rəhan. Nəkotitun o kəp, məmə tatol nolən təwîr mîn kəm itəmat məmə onəkotəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat mîn.

⁵ Məto rəhatəmat-kapə tiəkis, kən məsotəuhlinən itəmat e rəhatəmat nolən rat mîn. Kən o nat u, nakotargətain neməha ne nalpînən rəha Uhgîn otəmat. Kən onəkotos neməha ne nalpînən rəhan e nian Uhgîn otol əp rəhan nələhəuən nəghatən itəm tətəuatip.

⁶ Kən Uhgîn otos-ipən kəm netəmim kitiah kitiah tətəu-pən əm natimnat itəm kəmotol.

⁷ Uhgîn otos-ipən nəmegəhən lilin kəm netəmim itəm koatətul əskasik nian rafin o nolən nat itəm tətəuatip. Netəm mîn əh koatalkut pik o nolən nat wîr məmə Uhgîn otos-ipən kəm ilat nənwiwîən, ne nisiaiən, ne nəmegəhən itəm namnun tikə.

⁸ Məto in otos-ipən rəhan neməha ne nalpînən kəm netəmim neen itəm koatalkut atip əm o nərpilat, kən moatəuhlin mənətaalat o nîpahrienən, kən moatətəu-pən nolən rat mîn.

⁹ Netəmim rafin itəm koatol nolən rat, ilat okotos nərətən ne nian iəkis mîn. Otaupən pitən o noanol mîn rəha Isrel, uarisig u o Iaihlua mîn.

¹⁰ Məto o netəmim rafin itəm koatol nolən wîr, Uhgîn otos-ipən nənwiwîən, ne nisiaiən, ne nəməlinuən. Otaupən pitən o noanol mîn rəha Isrel, uarisig u, o Iaihlua mîn.

¹¹ Tol nəhlan məto-inu Uhgîn tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin. Nat əpnapîn ilat noanol rəha Isrel o Iaihlua mîn, ilat rafin okotos nat itəm tətəuatip olat, inu nalpînən o nəwîrən.

¹² Uhgîn otol nalpînən kəm Iaihlua mîn o nolən rat mîn rəhalat, nat əpnapîn kəməsotosən Lou itəm Uhgîn təmos-ipən kəm Moses. Kən noanol rəha Isrel, netəmim itəm kəmos Lou, Uhgîn otakil rəhalat nolən mîn e nəghatən rəha Lou, kən in otuəh mələhəu nəghatən rəhalat lan.

¹³ Tol nəhlan məto-inu sənəmə netəmim itəm koatəto Lou itəm kotətəuatip e nîganəmti Uhgîn, məto netəmim itəm koatol nat itəm Lou tatən, ilat əh, Uhgîn otən məmə ilat kotətəuatip e nîganəmtin.

¹⁴ Nîpahrienən, Iaihlua mîn kəməsotosən Lou rəha Moses. Məto nian mîn neen, koatətəu-pən əm rəhalat nətəligən motol nat itəm tətəuatip, tahmen-ahmen əm e itəm əh Lou tatən. Inu tatəgətun məmə lou kit əh-ikin e nîkilat, kən ilat kotitun nat itəm in tətəuatip, ne nat itəm təsətəuatipən, nat əpnapîn kəsotosən Lou rəha Moses.

¹⁵ Ilat kotitun məmə nîpəti Lou əh-ikin rəha Uhgîn e nîkilat məto-inu nian ilat koatol təwîr, nîkilat tatəht məmə, “nolən u təwîr,” kən nian koatol nolən rat, nîkilat tatəht məmə, “nolən u tərət.”

¹⁶ Əwəh, nian kit otəpanuwa pahrien itəm Uhgîn otən məmə Iesu Kristo otakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin o nolən mîn itəm netəmim kotitun nəplanən, ne nolən mîn ne nətəligən anion mîn. Inu rəhak nəghatən rəha namnusən təwîr.

Netəm Isrel ne Lou rəha Moses

¹⁷ Məto pəs ekəghat kəm itəmat netəm Isrel. Nakoatən məmə itəmat noanol rəha Isrel, kən moatəgile e Lou məmə in suatip rəha Uhgîn o nosmegəhən itəmat lan, kən moatəghat ausit məmə itəmat əm nəkotitun Uhgîn, kən in titun mîn əm itəmat.

18 Kən nakoatən məmə nəkotitun rəkis nat naka itəm Uhgın tolkeike, kən itəmat nəkotitun suatip itəm tətuatip wır mətə-inu Lou təməgətun itəmat lan.

19 Itəmat nakotən pık məmə nakoatit iganəmtin əpis min, kən itəmat nako-tasiəgəpin suatip rəha netəm koataliwək tapinəp ikin,

20 kən moatəgətun ialmə min ne nisualkələh.‡ Nakoatən nəhlan mətə-inu itəmat nakoatos Lou itəm nitunən ne nıpahrienən rafin koatatig lan.

21 Təwir əm nakoatəgətun netəm pisin pisin min. ?Mətə tahro nəsotəgətun atipən itəmat? Itəmat nakoatəgətun məmə netəmim okəsotakləhən. ?Mətə tahro nakotakləh?

22 Itəmat nakoatəgətun məmə okəsakləh-inən pətan. ?Mətə tahro itəmat nakotakləh-in pətan? Nakoatətəhau narmı nat min kəmətə e nig. ?Mətə tahro nakoatakələh-in natimnat e niməfak rəha narmı nat min?

23 Nakotəghat ausit o Lou. ?Mətə tahro nakotətəghl Lou motərəkin nərği Uhgın?

24 Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə, “!Netəm Isrel! Iaihlua min koatən rat nərği Uhgın o nolən tərət rəhatəmat.”

25 Nolən rəha nəhg-ipənən in nat təwir okəmə nəkoatətəu-pən Lou. Mətə okəmə nakotətəghl Lou, kən tahmen əm məmə kəsəhg-ipənən itəmat.

26 Okəmə Iaihlua kit u kəsəhg-ipənən, mətə tatətəu-pən Lou, Uhgın otəplan suah əh məmə kinəhg-ipən rəkis.

27 Kən netəmim itəm kəsəhg-ipənən ilat e nıpətılat, mətə koatətəu-pən Lou, ilat okotakil motuəh motələhəu nəghatən rəhatəmat mətə-inu, nat əpnəpin nəmotos pap Lou itəm kəmətə, kən kəməhg-ipən itəmat, mətə nakoatətəghl Lou.

28 Okəmə suah kit təmol nolən rəha netəm Isrel e nıpətın, təsolən məmə in təmuwa etəm Isrel pahrien. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən sənəmə nat kit rəha nıpətın.

29 Mətə suah kit itəm in etəm Isrel pahrien, in etəm Isrel e nıkin. Kən nolən pahrien rəha nəhg-ipənən, in nat kit rəha nıki etəmim itəm Narmın əm Rəha Uhgın tatol, mətə Lou təsolən. Kən sənəmə netəmim itəm koatıləs-ipər nərği suah əh, mətə Uhgın əm tatıləs-ipər nərğın.

3

Nian rafin Uhgın tatol rəhan nəghatən

1 Kəm-naka suah kit otən məmə, “?Okəmə nıpəti nəhg-ipənən suah kit, in sənəmə nat kit rəha nıpətın, kən tahro nakoatən məmə nəhg-ipənən in nat wır kit? ?Kən o nat naka in nat wır kit məmə suah kit in etəm Isrel?”

2 !Kən io ekən məmə okəmə suah kit in etəm Isrel, in nat wır ağın e nolən min rafin! Nat tətəupən, Uhgın təmələhəu-pən e nelmılat, nəghatən ətuatip rəhan.

3 In nıpahrienən məmə ilat neen kəsotolən nəghatən itəm ilat kəmotən məmə okotol. Mətə nolən rəhalat təsolən məmə Uhgın otəsolən rəhan nəghatən.

4 !Kəp! Nat əpnəpin netəmim rafin e nətueintən koateiuə, mətə Uhgın təseiuən. Tahmen əm e Naoa Rəha Uhgın tatəghat-in Uhgın matən min-nulan məmə,

“Nian nakəghat, nəghatən rəham otəgətun məmə ik nakətəuatip.

Nian netəmim okotakil rəham nolən min, motən məmə nəmol nolən tərət min, mətə onatol win elat.”

5 Mətə kəm-naka suah kit otən e nətəligən rəha etəmim əm məmə, “Kitat koatol nolən itəm təsətuatipən. Mətə nolən rat rəhatat tatəgətun məmə Uhgın

‡ 2:20: Nian Pol tatən “iganəmtin əpis min,” ne “ialmə min,” ne “nisualkələh,” in tatəghat-in Iaihlua min itəm netəm Isrel koatən məmə ilat kotol nolən min əh. 2:20: 2 Tim 3:5 2:21: Mat 23:3-4

2:24: Aes 52:5 2:26: Kal 5:6 2:29: Dut 30:6; Kol 2:11 3:4: Sam 51:4

tatol tətuatip nian rafin. ?Kən okəmә nolән rat rəhatat tatiləs-ipər nərgi Uhgın, mətō in otol nalpınən kəm kitat o naka? Rəhan nolән təsətuatipən.”

⁶ !Ei, kəp, nətəligən əh in neiuēiuəən! ?Okəmә nətəligən əh in nıpahrienən, kən Uhgın otahro min-nulan makil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim e nətueintən?

⁷ Kən kəm-naka suah kit otən məmә, “?Okəmә ekeiuə, kən rəhak neiuəən otəgətun məmә Uhgın tatən əm nıpahrienən, kən netəmim koatənwiwi in ron, kən tahro nulan Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən rəhak məmә emol təfagə rat?”

⁸ Mətō io ekatən məmә, okəmә kotətəu-pən nətəligən alməl mın nəhlan, netəmim kotitun nənən məmә, “Pəs kotol nolən rat mın məmә rəhatat nolən rat mın okotōe-in nəwırən.” Mətō nəghatən u tərāt. Nıpahrienən, netəmim neen koatən rat nərgək moateiuə məmә io iatəghat matətəu-pən nətəligən alməl mın nəhlan. Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat, kən nəghatən əh in tətuatip əm.

Suah kit tikə itəm tətuatip wir agın

⁹ ?Kən tahro? ?Kitat okotən naka əh-roiu? ?Nıkitəmat təht məmә Uhgın otol təwır kəm netəm Isrel maprəkis-in Iaihlua mın? !Kəp! Emən rəkis məmә nəsanənən rəha təfagə rat tatərəmərə e netəmim rafin, netəm Isrel ne Iaihlua mın.

¹⁰ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmә, “Suah kit tikə itəm tətuatip, kitiəh agın huə ne tikə;

¹¹ Suah kit tikə itəm titun, suah kit tikə itəm tategəs-in Uhgın.

¹² Netəmim rafin agın kəmotəuhlin məntaalat o Uhgın, ilat kəmotuwa nəlpah mın o nolən nəwia Uhgın, suah kit tikə itəm in tatol nəwırən, kitiəh agın huə ne tikə.”

¹³ “Nəghatən rəhalat tahmen e nəpienən rəha suwit itəm təmoag, Namilat tərıoah e neiuēiuəən.”

“Poesen rəha sinek tətisi-pən e nohlilat.”

¹⁴ “Nohlilat tərıoah e nau-iərmis-inən ne nəghatən tarıp.”

¹⁵ “Kotaiu uəhai əm o nohamnuən itəm;

¹⁶ ikin mın rafin itəm koatuwin ikin, koatərəkın natimnat, kən moatol netəmim koatəto tərāt,

¹⁷ kən ilat kotəruru agın suatip rəha nəməlinuən.”

¹⁸ “İlat kəsotəginən Uhgın, kən nisaiian rəhan tikə agın e nətəligən rəhalat.”

¹⁹ Kitat kotitun məmә natimnat rafin itəm Lou tatən, in rəha netəm itəm Uhgın təmos-ipən Lou kəm ilat. Tol nəhlan məmә suah kit tikə titun nuhalpınən nəghatən itəm Uhgın otən. Kən netəmim rafin e nətueintən otəkəike motətul aupən e nıganəmti Uhgın məmә in otakil muəh mələhəu nəghatən rəhalat.

²⁰ Tol nəhlan, etəmim tikə agın itəm Uhgın otən-iarəp məmә in tətuatip e nıganəmtin mətō-inu in təmətəu-pən Lou. Kəp, mətō e Lou, kitat rafin kotitun məmә kitat nol təfagə rat.

Nətuatipən e nıganəmti Uhgın tatuwa e nahatətəən əm

²¹ Mətō roiu, Uhgın tinol-arəp rəkis rəhan suatip məmә netəmim okotuwa kətuatip e nıganəmtin. Suatip əh sənəmә inu okotətəu-pən Lou. Mətō nəghatən mın e Lou, ne nəghatən rəha ien mın aupən, koatəghat-in suatip pisin əh.

²² Uhgîn tatol suah kit tatətuatip e niganəmtin nian tətahatətə e Iesu Kristo. Kən Uhgîn otol kəm netəmim rafin itəm koatahatətə lan. Netəmim rafin kotahmen-ahmen əm,

²³ mətə-inu netəmim rafin kəmotol təfagə rat kən motəmkakiəh e suatip rəha nətuatipən rəha Uhgîn itəm təwir məhag-əhag,

²⁴ kən e nəwirən rəhan, Uhgîn tatən əm məmə ilat rafin itəm koatahatətə lan, ilat kotətuatip əm e niganəmtin, motuwa netəmim rəhan, tahmen e nalpəkauən rəhan. Ilat kəsotətouən nat kit məmə okotuwa nəhlan, mətə Kristo Iesu təmətou suatip rəhalat, mikis ilat o təfagə rat min rəhalat e nimisən rəhan.

²⁵ Uhgîn təmahl-ipa Kristo məmə in sakrifais itəm təmos nalpinən ne neməha rəhan o təfagə rat min, nian nitan təmaiu. Kən Uhgîn tətəfəl təfagə rat min rəha netəmim nian netəmim kotahatətə məmə Kristo təmimis olat. Uhgîn təmol suatip əh məmə otəgətun məmə rəhan nolən in tətətuatip agin-əh, mətə-inu e nətəligən rəhan itəm kaifəməh, in təsolən nalpinən o təfagə rat min itəm netəmim kəmotol aupən.

²⁶ Təmol nəhlan məmə otəgətun roiu məmə nolən rəhan in tətətuatip. In təməsaluin əmən təfagə rat min, mətə təmahl-ipa Iesu məmə in otos nalpinən o təfagə rat min. Kən Uhgîn atip əm tatən məmə netəmim itəm kotahatətə e Iesu, ilat okotətuatip e niganəmtin.

²⁷ ?Tol nəhlan, etəmim kit titun nəghat ausitən o nat kit itəm təmol, məmə in tətətuatip e niganəmti Uhgîn, o kəp? Kəp, nat tikə. ?Kən etəmim təruru nəghat ausitən o naka? Mətə-inu etəmim kit tikə itəm titun nətəu-pənən Lou məmə tatuwa mətətuatip e niganəmti Uhgîn. Uhgîn tatol etəmim tətətuatip e niganəmtin e nahatətəən əm rəhan.

²⁸ Tol nəhlan mətə-inu kitat kotaskəlim əskasik nətəligən məmə etəmim tatətuatip e niganəmti Uhgîn e rəhan nahatətəən, mətə sənəmə e nətəu-pənən Lou.

²⁹ Uhgîn, in sənəmə Uhgîn rəha netəm Isrel əm. In Uhgîn min rəha Iaihlua min,

³⁰ mətə-inu Uhgîn kitiəh əm, itəm in otol netəmim kotətuatip e niganəmtin e suatip kitiəh əm, nahatətəən rəhalat. Tahmen-ahmen əm o netəm Isrel ne Iaihlua min.

³¹ ?Tahro əh-roiu e Lou əh? ?Nahatətəən əh tatol Lou əh in nat əpnapin? ! Kəp! Mətə nian koatahatətə əm e Uhgîn, kən e nolən əh, koatətəu-pən ətuatip suatip pahrien rəha Lou.

4

Uhgîn təmol Epraham tətətuatip e niganəmtin e nahatətəən

¹ Epraham in nəukəti noanol min rəha Isrel aupən. Otətəlig-in-tu nat naka itəm Epraham təmehm məmə in suatip rəha nətuatipən e niganəmti Uhgîn.

² Uhgîn təmol Epraham tətətuatip e niganəmtin, mətə sənəmə e nolən wir min rəha Epraham. Okəmə nolən wir min rəhan in suatip rəha nətuatipən, kən Epraham titun nəghat ausitən ron. Mətə e niganəmti Uhgîn, okol Epraham təsausitən o nat kit,

³ mətə-inu Naoa Rəha Uhgîn tatən məmə, “Epraham təmatahatətə e Uhgîn, kən Uhgîn təmən məmə Epraham in tətətuatip e niganəmtin o nahatətəən rəhan.”

⁴ Nian suah kit tatol wək o nətəuən, rəhan iərəməərə təsənən məmə rəhan nətəuən in presen kit kəm in, mətə iərəməərə təkəike mos-ipən nətəuən o rəhan wək.

⁵ Məto kitat kəsotolən wək məmə okotuwa katətuatip e niġanəmti Uhg̃in. Kitat kotahatətə əm e Uhg̃in, kən in tatol məmə kitat kotuwa katətuatip e rəhatat nahatətəən. Uhg̃in pişin əm itəm tatol netəm u kotərat koatuwa katətuatip e niġanəmtin.

⁶ Tefit in təmatəghat-in nat u nian in təmən-iarəp məmə nəw̃irən pahrien otuw̃in o etəm itəm Uhg̃in tatən məmə in tətuatip e niġanəmtin, məto sənəmə e nolən w̃ir itəm suah u təmol. In təmən məmə,

⁷ “Nəw̃irən pahrien tatuw̃in o netəm u Uhg̃in təmafəl rəhalat nolən rat, kən in təmaluin rəhalat təfagə rat.

⁸ Nəw̃irən pahrien tatuw̃in o etəm u itəm İərəməərə təsaskəlīmən e niġin rəhan təfagə rat.”

⁹ ?Nikitəmat təht məmə nəw̃irən pahrien əh in rəha netəm əm u kəməhg̃-ipən ilat, netəm Isrel, o nəw̃irən pahrien əh, in min rəha netəm kəsəhg̃-ipənən ilat, İaihlua min? Əwəh, rəha İaihlua min. Ematən məmə, Uhg̃in təmən məmə Epraham in tətuatip e niġanəmtin məto-inu o rəhan nahatətəən.

¹⁰ ?Kən nəgəhan Uhg̃in təmən kəm Epraham məmə in tətuatip, nian kinəhg̃-ipən rəkis, o nian kəsəhg̃-ipənən əh? Uhg̃in təmaupən mən nəhlan, uarisig kəpanəhg̃-ipən.

¹¹ Kən kəməhg̃-ipən in tahmen e nəmtətin itəm təməgətun pahrien məmə in tətuatip e niġanəmti Uhg̃in e rəhan nahatətəən, nian kəsəhg̃-ipənən əh. Kən tol nəhlan, in tata rəha netəmim rafin itəm kəsəhg̃-ipənən ilat, məto kotahatətə e Uhg̃in. Kən in tatən məmə ilat koatətuatip e niġanəmtin o nahatətəən rəhalat.

¹² Kən in tata rəha netəmim neen min, ilat itəm kəməhg̃-ipən ilat. Məto in sənəmə rəhalat tata məto-inu kəməhg̃-ipən ilat, məto in rəhalat tata məto-inu ilat min koatətəu-pən suatip rəha nahatətəən itəm rəhatat tata Epraham təmətəu-pən aupən u kəpanəhg̃-ipən.

¹³ Uhg̃in təmol nəniəkisən kəm Epraham ne rəhan noanol min məmə nətueintən otuwa rəhan o nian kit. Məto Lou sənəmə suatip itəm nəniəkisən u otuwa mol niġahrienən lan. In otuwa mol niġahrienən e nətuatipən itəm təmişipən e suatip rəha nahatətəən.

¹⁴ Tol nəhlan məto-inu okəmə nəniəkisən tatuwa mol niġahrienən o netəmim itəm koatəg̃ile əm e Lou, kən niġilat təht məmə ilat kotətuatip lan, kən suatip rəha nahatətəən in nat əpnap̃in əm, kən nəniəkisən niġət̃in tikə.

¹⁵ Məto nəghatən u, in niġahrienən: Lou tatən məmə nalp̃inən ne neməha rəha Uhg̃in tatuw̃in o netəmim itəm koatətəg̃hl Lou, kən ik̃in min rafin Lou əh-ik̃in, netəmim koatətəg̃hl. Tol nəhlan, nolən rəha nətəu-pənən Lou tatiuw̃-pa nalp̃inən ne neməha rəha Uhg̃in, kən təsolən məmə nəniəkisən otuwa mol niġahrienən.

¹⁶ Tol nəhlan, nəniəkisən tatuwa mol niġahrienən e nəmegəhən rəhatat e suatip rəha nahatətəən məmə nəniəkisən otuwa e nəw̃irən itəm Uhg̃in tətawte-in kəm kitat, kən kitat kotitun niġunən pahrien məmə rəhan nəniəkisən in rəha noanol min rafin rəha Epraham, sənəmə rəha netəm min əm u itəm Uhg̃in təmos-ipən Lou kəm ilat, məto rəha netəm min u, ilat min itəm koatətəu-pən suatip rəha nahatətəən rəha Epraham. In rəhatat rafin tata.

¹⁷ Tahmen e Naoa Rəha Uhg̃in itəm tatən məmə, “Emol ik̃ nakuwa tiġi noanol tepət.” E niġanəmti Uhg̃in, Epraham in rəhatat tata. In təmahatətə e Uhg̃in u tatos-ipən nəmegəhən kəm netəm kəmotimis, kən in titun nolən natimnat e nat aġin tikə.

¹⁸ Nian Uhgín tāmən-iækis kəm Epraham māmə in otuwa tata rəha noanol tepət, Epraham təmahatətə e Uhgín mītun e nīkin māmə nəghatən rəha Uhgín in nīpahrienən, nat əpnapin in tiækis agin māmə nəniækisən otuwa mol nīpahrienən. Uhgín tāmən māmə, namipin min okotepət motaprəkis.

¹⁹ Nahatətəən rəhan təseiuaiuən, nat əpnapin in titun māmə nīpətin tinaguīhl minahmen əm o nīmīsən mətō-inu rəhan nup iuəhkīr o wan-hanrit, kən titun māmə Sera tinaprəkis-in ikin katemək ikin kən okol təseməkən.

²⁰ Epraham tāməsəf-əfən rəhan nahatətəən e nəniækisən rəha Uhgín. Nīpahrienən, rəhan nahatətəən tāməwiə muwa məskasik təhmin min, kən matos-ipən nənwiwian kəm Uhgín.

²¹ In tāmītun wīr e nīkin māmə Uhgín tatos nəsanənən o nolən rəhan nəniækisən tuwa mol nīpahrienən.

²² O nat əh inəh, “Uhgín tāmən māmə Epraham in tətuatip e niganəmtin o nahatətəən rəhan.”

²³ Nəghatən u itəm tatən māmə, “Uhgín tāmən māmə Epraham in tətuatip e niganəmtin,” kəməsətəən māmə rəha Epraham pīsīn əm,

²⁴ mətō kəmətə min māmə rəhatat, itəm Uhgín otən māmə kitat okotətuatip e niganəmtin, kitat itəm kotahatətə lan, itəm təmosmegəh Iesu Iərəmərə rəhatat e nīmīsən.

²⁵ Kəmegəhan-in-pa Iesu tuwa mīmīs o təfagə rat min rəhatat, kən Uhgín təmōl in təmegəh min e nīmīsən māmə in otol suatip māmə kitat okotətuatip e niganəmtin.

5

Nəməlinuən ne nagienən

¹ Tol nəhlan, koatatig e nəməlinuən kitat Uhgín mətō-inu, e nahatətəən rəhatat ron, in tāmən māmə kitat kotətuatip e niganəmtin. Kən natimnat min əh kəmotuwa e Iərəmərə rəhatat Iesu Kristo.

² E nahatətəən rəhatat, natimnat itəm Kristo təmōl, təməmīk kitat kotuwa e niganəmti Uhgín māmə okotos nəwīrən itəm Uhgín tətawte-in kəm kitat. Kən nəwīrən əh, kotatig lan əh-roiu. Kən kitat kotagien mətō-inu kitat kotitun wīr agin māmə okotos nepətən əhag-əhag rəha Uhgín.

³ Kən nat kit min, kitat kotagien nian kotatig e nian əskasik min mətō-inu, kitat kotitun māmə nian əskasik min kotasitu etat māmə okotətul əskasik e nəratən.

⁴ Kən nian koatətul əskasik, Uhgín, nīkin tagien otat. Kən nian kotitun māmə Uhgín nīkin tagien otat, kən kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasik e Uhgín.

⁵ Kən natimnat itəm koatələhəu-pən rəhatat nətəligən təskasik e Uhgín ron, kotitun māmə okotuwa kol nīpahrienən mətō-inu, in təmos-ipa Narmīn Rəhan kəm kitat, kən Narmīn tatos-ipa nolkeikeən rəha Uhgín tərīoah e nīkitat.

⁶ Kən nian rəhatat nəsanənən təmatikə əh o nosmegəh atipən kitat, e nian ətuatip itəm Uhgín tāmən, Kristo təmīmīs o nosmegəhan kitat netəm rat u kəsotisīai-inən in Uhgín.

⁷ E rəhak nətəligən, in nat tiækis agin māmə suah kit otegəhan-in māmə in otīmīs o suah kit min itəm rəhan nolən tətuatip. Mətō kəm-naka suah kit otīmīs o suah kit min itəm rəhan nolən təwīr agin o netəmim.

⁸ Mətō Uhgín təməgətun rəhan nolkeikeən kəm kitat e nolən u māmə, nian kitat netəm kəmoatol əh təfagə rat, kən Kristo təmīmīs otat.

⁹ Tol nəhlan, Uhgín təmōl kitat kotətuatip e niganəmtin e nīta Kristo itəm təmāiu nian təmīmīs otat. Kən mətō-inu nat u in nīpahrienən, kitat kotitun

wir mämə Kristo otosmegəh kitat o neməha ne nalpinən rəha Uhgın e namnun nian.

¹⁰ Nian kəmotol tikimır kitat Uhgın, məto in təmol kitat kotuwa iolin min e nimisən rəha Nətin. Kən məto-inu təmol kitat kotuwa iolin min, nat kit itəm taprəkis-in inu mämə kitat kotitun wir mämə Uhgın otosmegəh kitat e nalpinən ne neməha rəhan, məto-inu Kristo tatəmegəh.

¹¹ Kən nat kit min, nikitat tagien mämə kəmotuwa kitiəh kitat Uhgın e İerəmərə rəhatat İesu Kristo, itəm Uhgın təmiuw-pa kitat lan kotuwa iolin min.

Atam təmiuw-pa nimisən, kən Kristo təmiləs nəmegəhən

¹² Aupən agın, suah u Atam, təmol təfagə rat, kən tol nəhlan, təfagə rat misipən lan muwa e nətueintən e etəm kitiəh əm əh. Kən təfagə rat təmiləs nimisən muwa ikin. Kən tol nəhlan, netəmim rafin okotəkəike motimıs məto-inu ilat rafin koatol təfagə rat.

¹³ Nipahrien, netəmim kəmotol təfagə rat uarisig Uhgın təpanos-ipa Lou. Məto nian Lou tikə, okol kəsotətgəhlən Lou, mol mämə Uhgın təsəte rəkisən təfagə rat min rəhalat.

¹⁴ Məto nat əpnəpin Uhgın təməsəte rəkisən təfagə rat min rəhalat, netəmim itəm koatətig e nian rəha Atam mətoarus-pa Moses, ilat rafin kəmotimıs. Əwəh, nat əpnəpin netəm min əh kəməsotolən təfagə rat tahmen e təfagə rat rəha Atam, məto ilat rafin kəmotimıs.

E nolən min neen, Atam in tahmen e Kristo itəm təmuarisig in, məto-inu nat naka itəm Atam təmol, tatuwin o netəmim rafin, tahmen-pən əm mämə nat naka Kristo təmol tatuwin o netəmim rafin.

¹⁵ Məto nat naka itəm Uhgın təmos-ipa tol pisin agın e təfagə rat rəha Atam. Təfagə rat rəha suah kitiəh əm u, Atam, təmiuw-pa nimisən o netəmim tepət, kən inu in nat asol. Məto nat asol taprəkis, in nəwirən asol rəha Uhgın itəm in təmawte-in o netəmim tepət o nafələn təfagə rat rəhalat, kən nat əh təmuwa e nəwirən rəha suah kitiəh əm u, İesu Kristo.

¹⁶ Ekən min mämə, nəwirən asol rəha Uhgın itəm in təmawte-in kəm netəmim, in tol pisin agın e noa təfagə rat rəha suah kitiəh əm əh. Suah u təmol təfagə rat kitiəh əm, kən Uhgın təmakil muəh mələhəu nəghatən lan mämə otos nalpinən. Kən uarisig, nian netəmim tepət kəmotol təfagə rat tepət, məto Uhgın təmos-ipa nat təwir kəm kitat, kən təmol mämə kitat kotətuatip e niganəmtin.

¹⁷ Nipahrienən mämə təfagə rat rəha suah kitiəh əm, Atam, təmol nimisən tatərəmə e netəmim rafin, kən inu nat asol. Məto nat asol kit min itəm taprəkis mämə, nat itəm suah kitiəh əm, İesu Kristo, təmol. Netəmim rafin itəm koatos nəwirən rəha Uhgın itəm in təmawte-in əpnəpin əm kəm ilat, kən motahatətə mämə Uhgın tatol ilat kotətuatip e niganəmtin, ilat okotos nəmegəhən lilin. Kən ilat Kristo, okotərəmə.

¹⁸ Əwəh, Atam təmol təfagə rat kit mol mämə, Uhgın təmakil muəh mələhəu nəghatən rəha netəmim rafin mämə okotəkəike motos nalpinən. Kən e nolən ahmen-ahmen əm, Kristo təmol nat ətuatip kit, mol suatip mämə netəmim kotitun motuwa motətuatip e niganəmti Uhgın. Kən nətuatipən əh, tatol mämə netəmim rafin kotitun nosən nəmegəhən lilin.

¹⁹ Netəmim tepət kəmotuwa nol təfagə məto-inu suah əh Atam təməht nəwia Uhgın. Məto netəmim tepət okotuwa motətuatip e niganəmti Uhgın məto-inu suah kit min, Kristo, təmol nəwia Uhgın.

²⁰ Uhgîn tamos-ipa Lou mämә tәfagә rat otuwa mol iahgin, kән mämә netәmim okotitun nolән rat min rәhalat. Mәto nian tәfagә rat tәmuwa mol iahgin, nәwirән itәм Uhgîn tәmawte-in әpnapin әm tәmuwa iahgin tәhmin min maprәkis,

²¹ mämә nәwirән otol win e tәfagә rat min. Tәfagә rat tәmatәrәmәrә e netәmim rafin matiuw-pa nimisән elat. Mәto roiu nәwirән itәм Uhgîn tәtawte-in kәм kitat otәrәmәrә, kән nәwirән әh otol mämә netәmim okotәtuatip e nigәнәmti Uhgîn, kән motos nәmegәhән lilin e Iesu Kristo rәhatat Iәrәmәrә.

6

Nәsanәнән rәha tәfagә rat okol tәsәlis atainән kitat

¹ ?Kән tol nәhlan o nat әh, kitat okotәhrән? Okәмә naka suah kit otән mämә, tәwir mämә koatәkәike әm o nolән tәfagә rat, mämә nәwirән rәha Uhgîn otәwia mol iahgin tәhmin.

² !Kәp, tәsәtuatipән! Nian tәfagә rat tәtalkut mämә otiuw-pән kitat tәrat ikin, kән nikitat tәike mәht mämә, tahmen әm mämә kәmotimis rәkis lan, kән okol kәsotolән nәwian roiu.

³ Nәkotitun o kәp mämә, kәmol baptais etat, kән baptais әh tatәgәtun mämә kitat kәmotuwa kitiәh kitat Kristo. Kән nian Kristo tәmimis, tahmen әm mämә kitat kotimis kitat min, u nipәtin tәmә nәmegәhән rәhatat o nolән tәfagә rat, in tәmimis.

⁴ Tol nәhlan, nian kәmol baptais etat, in tahmen mämә kәmotimis, kән kitәnim itat kitat Kristo. Kән in tol nәhlan mämә kitat okotәtәu-pән suatip rәha nәmegәhән wi, tahmen әm mämә Uhgîn Tata tәmosmegәh Kristo e nimisән, e nәsanәнән asol rәhan.

⁵ Tol nәhlan mәto-inu, kәmotuwa kitiәh kitat min e nimisән rәhan, kән okotuwa min kitiәh kitat min e nolән itәм Uhgîn tәmosmegәh in lan e nimisән.

⁶ Kitat kotitun mämә nian kәmәht-ipән Kristo e nig kәmәluau, kәmәht-ipән ilat nolән oas min rәhatat mämә, otәrәkin nolән oas rәhatat itәм tolkeike pik tәfagә rat. Kән tәmol mämә tәfagә rat otәsәrәmәrә minән etat,

⁷ mәto-inu etәmim itәм tәmimis, tәsatig ahginән nәsanәнән rәha tәfagә rat.

⁸ Mәto-inu kәmotimis kitat Kristo, kән tol nәhlan, kotahatәtә mämә okotәmegәh kitat min roiu, ne nian itәм tәpanuwa.

⁹ Kotahatәtә nәhlan mәto-inu kotitun mämә Uhgîn tәmosmegәh Kristo e nimisән, kән tol nәhlan okol tәsimis minән. Nimisән tәsәrәmәrә minән lan.

¹⁰ In tәmimis mau kitiәh әm, kән e nimisән rәhan, tәmos-irәkis nәsanәнән rafin rәha tәfagә rat. Mәto tatәmegәh roiu, kән e nәmegәhән rәhan, in tatәmegәh mämә otilәs-ipәр nәrgi Uhgîn.

¹¹ Kән e nolән ahmen-ahmen әm, nikitәmat tәkәike mәht itәmat mämә nәmotimis e tәfagә rat, tәfagә rat rәhan nәsanәнән tikә o niuw-pәнән itәmat. Mәto e nәmegәhән rәhatәmat әh-roiu, nikitәmat tәkәike mәht itәmat mämә nakotәmegәh e Uhgîn mämә onәkotilәs-ipәр nәrgin e Kristo Iesu.

¹² Tol nәhlan, sotegәhan-inән mämә tәfagә rat tәrәmәrә e nipәtitәmat itәм otәpanimis nian kit. Sotegәhan-inән mämә nәkoatol nәwia nәtәligән rat rәha nipәtitәmat.

¹³ Kән sotegәhan-in minән nolән nipәtitәmat min mämә nәkoatol tәfagә rat lan. Mәto otegәhan-in-pән nәmegәhән rәhatәmat rafin kәм Uhgîn, mәto-inu itәmat netәmim itәм Uhgîn tәmәmki-rәkis itәmat e nimisән mәmki-pән itәmat e nәmegәhән. Kән otegәhan-in nolән nipәtitәmat min mämә okotol nolән min itәм kotәtuatip e nigәнәmti Uhgîn.

¹⁴ Tol nàhlan mato-inu, tafagə rat otəsəramərəən etəmat mato-inu roiu, nəsotatig ahginən Lou itəm təsasituən etəmat məmə nəsotolən tafagə rat. Məto nakoatatig ahgin nəwīrən itəm Uhgīn tətawte-in kəm itəmat, kən e nəwīrən əh, in otasitu etəmat məmə nəsotolən tafagə rat.

Slef min rəha nolən ətuatip

¹⁵ ?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, pəs okotol tafagə rat mato-inu, Lou təsəramərəən etat, mato nəwīrən rəha Uhgīn itəm tətawte-in kəm kitat tatəramərə etat. !Kəp, təsətuatipən!

¹⁶ Nəkotitun o kəp məmə, nian nakotegəhan-in-pən itəmat kəm suah kit məmə nəkotol nəwian, kən itəmat rəhan slef, kən itəmat slef rəha suah un noatol nəwian. Suatip kəiu o nətəu-pənən. E suatip kit, nakotuwa slef rəha tafagə rat, kən suatip u tatuwin o nīmīsən. Kən e suatip kit min, nakotuwa slef rəha nolən nəwia Uhgīn, kən suatip u tatuwin o nətəu-pənən e niganəmti Uhgīn.

¹⁷ Kitat koatənwiwi Uhgīn məmə nat əpnəpən aupən nəmoatol slef rəha tafagə rat, mato uarisig, e nikitəmat rafin nəmotol nəgətuənən itəm ematəgətuən itəmat lan.

¹⁸ Uhgīn təmīkis itəmat e tafagə rat, kən tafagə rat, rəhan nəsənənən tikə o nərəmərəən etəmat. Kən nəmotuwa slef rəha nolən min itəm kotətuatip e niganəmti Uhgīn.

¹⁹ Iatəghat e nətəligən min itəm netəmim kotitun, inu slef ne etəm-iasol, mato-inu nətəligən rəhatəmat təsahmenən o nitunən natimnat rəha Uhgīn. Aupən ikīn, nəmotegəhan-in noli-noli nīpətītəmat məmə ilat slef rəha nolən min itəm tol naulisən əm, ne slef rəha nərətən itəm tatər tərət. Məto roiu otegəhan-in-pən ilat məmə ilat slef rəha nolən min itəm kotətuatip, kən nakotuwa netəmim itəm Uhgīn təmələhəu kalin məmə rəhan min.

²⁰ Nian itəmat nəmoatol slef rəha tafagə rat, nolən itəm tətəuətəp e niganəmti Uhgīn təsəramərəən etəmat.

²¹ ?Noan nəwīrən naka nəmos e nəmegəhən rəhatəmat o nolən tərət min itəm noataulis ron əh-roiu? !Noan nolən rat min əh, in nīmīsən əm!

²² Məto roiu, Uhgīn təmīkis itəmat e tafagə rat, kən nəmotuwa slef min rəhan, kən noan nəwīrən itəm noatəhl, tatit itəmat məmə nakotuwa netəmim rəha Uhgīn e nikitəmat rafin. Kən nakoatos nəmegəhən lilin.

²³ Tol nàhlan mato-inu nətəuən rəha tafagə rat in nīmīsən, məto nat itəm Uhgīn tatos-ipa in nəmegəhən lilin e Kristo Iesu rəhatat Iərəmərə.

7

Lou təsəramərəən e kitat

¹ Piak min ne winik min. Itəmat nəkotitun nolən rəha lou. Lou min koatəramərə e netəmim nian ilat koatəmegəh əm.

² Tahmen e nat u. Okəmə pətan kit itəm təmol marit, lou tatən məmə in rəhan əm əh iərman nian in tatəmegəh. Məto okəmə iərman əh tīmīs, kən lou rəha marit təsaskəlim minən pətan əh, kən in titun nətəu-pənən suah pīsīn kit.

³ Məto okəmə in tatəu-pən iərman pīsīn kit nian rəhan iərman tatəmegəh əh, katən məmə in tategoafəl rəhan iərman. Məto okəmə rəhan iərman təmīmīs, lou əh rəha marit təsaskəlim minən pətan əh, kən nat əpnəpən tatəu-pən iərman pīsīn, in təsegoafələn rəhan iərman.

⁴ Piak min ne winik min. E nolən ahmen-ahmen əm, məto-inu ninotol kitiah itəmat Kristo, tahmen əm məmə itəmat nəmotīmīs itəmat min e nig kəluau. Kən nian nəmotīmīs, Lou rəha Moses təsaskəlim minən itəmat u-roiu. Uhgīn təmīkis itəmat o nətəu-pənən ətuatip natimnat rafin agin e Lou məmə Uhgīn

otosmegəh itəmat. Kən itəmat nakotahmen-pən əm e pətan kit itəm rəhan iərman in təmimis, kən roiu in təsolən marit, kən in titun nətəu-pənən suah pisin. Rəhatəmat iərman aupən, in Lou. Məto roiu, itəmat nakotətəu-pən suah pisin u Kristo, itəm Uhgın təmosmegəh e nımisən. Kən nakotətəu-pən in məmə nakoatəe noan wir, itəm in nolən təwir min itəm koatisiai-in Uhgın.

⁵ Nian nətəligən rat rəha etənim* tatərəməərə e kitat, nətəligən rat min rəhatat koatiuw-pən kitat məmə okotol nolən rat min e nipətətat. Kən nian Lou tatən məmə okəsotolən nolən rat min əh, tol məmə nikitat tatəht pik nolən rat min, kən koatolkeike moatol təhmin nolən rat min. Tol nəhlan, kəmotol təfagə rat tepət. Kən noa təfagə rat min əh, in nımisən əm.

⁶ Məto roiu, okol kitat kəsətəu-pən minən Lou rəha Moses məmə okotos nəmegəhən lilin, məto-inu tahmen əm məmə kitat kəmotimis e Lou əh. Kən tol nəhlan, Lou təsərəməərəən e kitat u-roiu. Kən roiu, kitat slef min rəha Uhgın, məto kəsotətəu-pənən suatip oas o nətəu-pənən Lou itəm kəməte, məto koatətəu-pən suatip wi rəha Narmın Rəha Uhgın.

Lou tatol məmə netənim kotol təfagə rat

⁷ ?Kən kitat okotəhrən? Okəmə naka suah kit otən məmə, “Lou in nat tərət məto-inu tatol məmə kitat koatol təfagə rat.” !Məto kəp, təsətuatipən! Io ekıtun əm məmə təfagə rat tahro nulan məto-inu Lou tatəgətun io lan. Okəmə Lou in təməsənən məmə esolən nolən rəha nolkeikeən nat kit rəha etəm pisin, kən okol esıtunən nolən əh məmə təhrol nulan.†

⁸ Məto təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmol məmə nolən rəha nolkeikeən nat kit rəha etəm pisin təmuwa tepət e nıkkik. Məto okəmə Lou təpikə, kən təfagə rat rəhan nəsanənən təpikə nəhlan, tahmen məmə təmimis.

⁹ Aupən ikin, nian eməruru əh Lou, nıkkik təsəhtən təfagə rat rəhak, emətətig wir əm. Məto uarisig emıtun məmə Lou əh-ikin, kən nəsanənən rəha təfagə rat təmuwa məmegəh min məskasık, kən enıtun məmə ekəike mımis o təfagə rat rəhak.

¹⁰ Kən eməplan məmə nəghatən əh rəha Lou itəm təmuwa məmə otol etənim təmegəh, məto nipahrienən təmiuw-pa əm nımisən.

¹¹ Tol nəhlan məto-inu, təfagə rat təmaskəlīm nəghatən rəha Lou, mol rəhan in iolwək, kən təmeiuə-in io. Nıkkik təməht məmə okəmə emalkut o nətəu-pənən Lou rəha Moses, kən ekos nəmegəhən lilin. Məto enəruru nolən, kən e nəghatən rəha Lou, ekəike mımis o təfagə rat min rəhak.

¹² Məto Lou tasim təmisi-pən e Uhgın, kən nəghatən min rəha Lou kəmotisi-pən e Uhgın motasim, motətuatip, motəwir motasitu e netənim.

¹³ Kən okəmə naka suah kit otən məmə, “Lou in nat təwir, məto təmol məmə ekimis.” !Məto kəp, təsətuatipən! Nian emıtun nəghatən rəha Lou itəm in təwir, nıkkik təmuwin o nolən təfagə rat, kən io emol təfagə rat itəm noan in nımisən. Tol nəhlan, təfagə rat təmol məmə ekimis. Təmol nəhlan məmə ekıtun məmə nolən rat min rəhak, ilat təfagə rat pahrien. Kən nian eməplan nəghatən rəha Lou, enıtun məmə təfagə rat in nat tərət agın-əh.

¹⁴ Kitat kotıtun məmə Lou təmisi-pən e Uhgın. Məto io, io etənim əm. Kən kol-salim-in io məmə io slef kit, kən təfagə rat in rəhak etəm-iasol.

7:4: Rom 6:2,11 * **7:5:** Netənim rafin koatol təfagə rat məto-inu nətəligən rat rəha etənim tətətig e kitat rafin. Nətəligən rat əh tatiuw-pən kitat məmə koatol təfagə rat. Rəhatat nəsanənən tikə məmə okəsotolən təfagə rat motol nolən wir. Uhgın əm titun nos-ipa nətəligən wi kəm kitat. **7:6:** Rom 8:2; 6:4

† **7:7:** E nəghatən min rəha ves 7:7-25, nian Pol tatən “io,” məto nipəti nəghatən u məmə in tatəghat-in netənim rafin. **7:7:** Eks 20:17; Dut 5:21 **7:10:** Luk 10:28; Lev 18:5; Sam 19:7-10; Esik 20:11; Rom 10:5 **7:11:** Jen 3:13 **7:12:** 1 Tim 1:8

¹⁵ Esitunən natimnat itəm iakaton, mato-inu nat wir min itəm iakolkeike məmә ekol, esolən, mato iaton әm naka itəm iatetәhau.

¹⁶ Ekitun wir mәмә tәfagә rat rәhak in nat tәrat nat әpnapin esolkeikeән mәмә ekol. Kән nian ekәto tәrat e nikik o tәfagә rat u, in nәmtәtin kit mәмә Lou tatol rәhan wәk, kән Lou in nat wir kit.

¹⁷ Tol nәhlan, sәnәmә io itəm iaton tәfagә rat min, mato nolән rәha tәfagә rat itәм tәtatig e rәhak nәtәligән nian rafin, tatol mәмә ekol nolән rat min.

¹⁸ Ekitun mәмә nәtәligән rat rәhak otәsegәhan-inән mәмә ekol nat wir kit. Ekitun in nipahrienән mato-inu iakolkeike mәмә ekol nat itәм tәwir, mato okol esolән.

¹⁹ Nat naka iaton sәnәmә in nat wir itәм iakolkeike mәмә ekol, mato iaton әm tәfagә rat itәм esolkeikeән mәмә ekol.

²⁰ Kән okәмә ekol nat naka itәм esolkeikeән mәмә ekol, sәnәmә io pahrien u iaton, mato in tәfagә rat itәм tәtatig lak tatol.

²¹ Tol nәhlan, iatәplan mәмә nolән kit tatol wәk e nәmegәhән rәhak nian rafin. Nolән әh tol nәhlan mәмә, nian iakolkeike mәмә ekol nat wir, mato tәfagә rat huә iuәhkir ron io tatiuw-pән io e tәfagә rat.

²² E nikik rafin, iakolkeike Lou rәha Uhgin,

²³ mato iatәplan min lou kit min itәм tatol wәk e nәmegәhән rәhak itәм tәtәluagin ilau rәhak nitunән, mәlis io, matol mәмә io slef rәha tәfagә rat itәм tatol wәk e rәhak nәmegәhән.

²⁴ !Kәsi, iatәto tәrat pik agin! ?Karmә pah otilәs-irәkis io e nipәtik u itәм tatuwin o nimisән?

²⁵ !Pәs kotәnwiji Uhgin. Iesu Kristo rәhatat Iәrәmәrә in otol!

Kән tol nәhlan nәmegәhән rәhak tol min-nulan mәмә, io slef rәha Lou rәha Uhgin e rәhak nәtәligән wi, mato e nәtәligән rat rәhak, io slef rәha lou rәha tәfagә rat.

8

Nolән rәha nәtәu-pәнән Narmin Rәha Uhgin

¹ Kән nәukәti nәghatән rafin min әh tol min-nulan, mәмә Uhgin tatән mәмә kitat kotәtuatip e niganәmtin mato-inu kotahatә e nat itәм Kristo tәmol otat. Kән tol nәhlan, Uhgin kol tәsuәhән, kән mәsәlәhәuән nәghatән mәsolән nalpinән kit rәha netәм min u kәmotuwa kitiәh ilat Kristo Iesu,

² mato-inu nәsanәнән rәha Narmin, itәм tatos-ipa nәmegәhән wi kәм kitat e Kristo Iesu, in tәmikis kitat e nәsanәнән rәha tәfagә rat ne nimisән.

³ Lou tәruru nikisән nәhlan kitat, mol kitat kotәtuatip e niganәmti Uhgin mato-inu, nәtәligән rat rәha etәmim tatol win e nolән itәм Lou tolkeike. !Mato nat itәм Lou tәruru nolән, Uhgin tәmol! Inu, tәmahl-ipa Nәtin әtuatip kән tәmuwa etәmim mahmen e kitat. Kән Uhgin tәmakil muәh mәlәhәu nәghatән mol nalpinән o tәfagә rat itәм kitat netәmim rafin koatol. In tәmol nәhlan nian tәmol Netin tәmuwa sakrifais o tәfagә rat min rafin rәhatat.

⁴ Uhgin tәmol nәhlan mәмә, nәghatән әtuatip min rәha Lou okotuwa motol nipahrienән e nәmegәhән rәhatat itәм kәsotәtәu-pәнән suatip rәha nәtәligән rat rәha etәmim, mato koatәtәu-pән suatip itәм Narmin Rәha Uhgin tatәgәtun kәм kitat.

⁵ Netәmim itәм koatәtәu-pән nәtәligән rat rәha etәmim, nәtәligән rәhalat tatuwin әm o nat itәм nәtәligән rat rәhalat tolkeike. Mato netәmim itәм koatәtәu-pән nolән itәм Narmin Rәha Uhgin tolkeike, nәtәligән rәhalat tatuwin әm o nat itәм Narmin Rәha Uhgin tolkeike.

⁶ Okəmə nətəligən rat rəha etəmim in tatərəmərə lan, kən suah əh tatətəu-pən əm suatip rəha nīmīsən. Məto okəmə Narmīn Rəha Uhgīn tatərəmərə e rəhan nətəligən, kən suah əh tatətəu-pən suatip rəha nəmegəhən ne nəməlinuən.

⁷ Tol nəhlan məto-inu, nətəligən rat rəha etəmim, tatol tīkīmīr ilau Uhgīn, məto-inu təsətəu-pənən lou mīn rəha Uhgīn, kən in təruru aḡīn nətəu-pənən.

⁸ Netəmim itəm koatətəu-pən nətəligən rat rəha etəmim, okol kəsotolən nīkī Uhgīn tagien.

⁹ Məto itəmat nəsotətəu-pənən nətəligən rat rəha etəmim. Okəmə in nīpahrienən məmə Narmīn Rəha Uhgīn tətətig etəmat, kən noatətəu-pən nolən itəm Narmīn Rəha Uhgīn tolkeike. Etəmim itəm Narmīn Rəha Kristo təsətigən lan, in sənəmə etəmim rəha Kristo.

¹⁰ Məto Kristo tətətig etəmat. Kən nat əpnəpīn nīpətītəmat otəkəike mīmīs o təfəgə rat, məto narmītəmat tətəmegəh məto-inu itəmat nəkotətəuatīp e nīgənəmtī Uhgīn.

¹¹ Narmīn Rəha Uhgīn tətətig etəmat, inu Narmīn Rəha Uhgīn u itəm təmōl Kristo Iesu təmegəh mīn e nīmīsən. Nīpahrienən, nīpətītəmat otīmīs nian kit. Məto e Narmīn Rəhan, Uhgīn otos-ipən mīn nəmegəhən e nīpətītəmat.

¹² Piak mīn ne wīnīk mīn. O natīmnat mīn əh, kitat kotəkəike katīg kətəu-pən nat itəm Uhgīn tolkeike, məto kəsotətigən kətəu-pən nat itəm nətəligən rat rəha etəmim tolkeike məmə otol,

¹³ məto-inu okəmə nəkotətig mōtətəu-pən nat itəm nətəligən rat rəha etəmim tolkeike, nəkotəkəike mōtīmīs. Məto okəmə e Narmīn Rəha Uhgīn nakotohamnu nolən rəha etəmim, kən onəkotəmegəh,

¹⁴ məto-inu netəmim rafīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatit ilat, ilat nenətī Uhgīn mīn.

¹⁵ Itəmat nəkotītun məmə inu in nīpahrienən məto-inu, Uhgīn təmos-ipinə Narmīn Rəhan kəm itəmat, kən Narmīn təsōlən itəmat nakoatəḡīn mīn Uhgīn, tahmen e slef kit tətəḡīn rəhan etəm-iasol. Kəp, məto Narmīn Rəhan təmōl məmə Uhgīn təməhl itəmat. Kən Narmīn tatol məmə kitat kotītun nənən kəm Uhgīn məmə, “!Ik rəhatīmat tata!”

¹⁶ Kən Narmīn atīp Rəha Uhgīn tatən kəm narmītət məmə kitat nenətī Uhgīn mīn.

¹⁷ Kən məto-inu kitat nenətīn mīn, kitat okotos natīmnat wīr mīn itəm Uhgīn təmələhəu kalīn məmə rəhatat. Kən kitat Kristo okotos natīmnat mīn əh. Kitat kotītun məmə inu nīpahrienən məto-inu kitat koatəto nahməən kitat mīn, kən kotītun məmə Uhgīn otos-ipən nīsīaiiən kəm kitat tahmen e itəm otol e Kristo.

Nepətən əhag-əhag rəha Uhgīn itəm tatuwa

¹⁸ Ekītun məmə nahməən itəm kotatīg lan u-roiu, okotəplan məmə ilat nat əpnəpīn əm nian Uhgīn otol-arəp nepətən əhag-əhag rəhan e nəmegəhən rəhatat.

¹⁹ Nīpahrienən, natīmnat rafīn itəm Uhgīn təmōl, inu nəptən ne natīmnat itəm koatəwīə lan, ne neai, ne nat megəh mīn, ilat koatəsahḡīn mōtolkeike pīk məmə okotəplan nian itəm Uhgīn otol-arəp məmə nenətīn mīn u pah mīn.

²⁰ Koatasīpən nəhlan məto-inu Uhgīn təmōl məmə natīmnat rafīn itəm in təmōl, ilat koatətig e nelmi nərətən, mōtəruru nolən wək wīr mīn itəm rəhalat aupən ikīn. Ilat kəsotolkeikəən nəhlan, məto in Uhgīn itəm təmōl nəhlan elat. Kən in təmōlkeike məmə ilat okotələhəu-pən rəhalat nətəligən əskasik lan,

²¹ məmə in otikis ilat e nəmnəmitən ne nīmīsən itəm ilat kotatig pahrien lan. Kən in otikis ilat nəhlan məmə in titun nos-ipənən nepətən əhag-əhag kitiah əm kəm ilat itəm otos-ipən kəm nenətin mīn.

²² Kitat kotitun məmə aupən agin mətoarus-pa əh-roiu, natimnat rafin itəm Uhg'in təmol, koatekimis təhmen e pətan kit itəm tatəto nahməən məmə otiləs nətin.

²³ Kən sənəmə natimnat mīn əm itəm Uhg'in təmol, ilat koatekimis nəhlan. Məto kitat mīn koatekimis nəhlan, nat əpnəpin məmə Uhg'in təmos-ipa rəkis nat wīr kəm kitat, u Narmīn Rəhan. Kən Narmīn in məsīn rəha natimnat wīr agin mīn itəm Uhg'in otəpanos-ipa nian kit. Kən roiu koatəsaḡin e nian ətuatip məmə Uhg'in otegəhan-in rafin kəm kitat natimnat itəm təməhl kitat ron. Kən in otikis nīpətītāt itəm toas, mos-ipa in wi.

²⁴ Təmətuoun e nian Uhg'in təmosmegəh kitat, kitat koatələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən o natimnat mīn əh. ?Okəmə suah kit təmos nat kit itəm in təmatəsaḡin, in otəsaḡin mīn o naka?

²⁵ Məto koatələhəu-pən rəhatat nətəligən e nat kit itəm kəsotəplanən əh, kən motol rəhatat nətəligən təfəməh moatəsaḡin moatətul əskasik.

²⁶ Kən təhmen məmə nolən əh tətəsitə etat,* Narmīn Rəha Uhg'in tətəsitə etat e rəhatat nəpouən. Kitat kotəruru məmə naka koatəkəike kəfak ron, məto Narmīn əm Rəha Uhg'in tatən rəhatat lan nian kitat koatekimis e nolən kit itəm nəḡhatən tikə lan.

²⁷ Kən Uhg'in itəm in titun niki netəmim, in titun naka Narmīn Rəhan tatən, məto-inu Narmīn Rəhan tatəfak o iəfak mīn tətəu-pən nətəligən rəha Uhg'in.

Nalpəkauən rəha Uhg'in

²⁸ Kitat kotitun məmə, Uhg'in tatol məmə natimnat rafin itəm koatuwa, inəh nat wīr mīn ne nat rat mīn, ilat rafin koatuwa o nasitəuən etat itəm kotolkeike Uhg'in, inu kitat netəm itəm in təmaun-in kitat e nalpəkauən rəhan.

²⁹ Tol nəhlan məto-inu, aupən aupən agin, Uhg'in tinitun rəkis məmə kitat okotahatətə lan. Kən e nian əh, in təmən məmə nolən rəhatat otuwa mahmen e Nətin məmə netəmim tepət okotuwa pian mīn ne wīnīn mīn, kən in təmaupən maiir, kən in ilis e kitat rafin.

³⁰ Kən kitat itəm in təmaupən mən məmə okotuwa rəhan, in təmaun-in kitat. Kən kitat u itəm təmaun-in, in təmol kitat kotətuatip e nīḡanəmtin. Kən kitat u itəm təmol kitat kotətuatip, in otiləs-ipər mos-ipən nisīaiiən ne nepətən əhag-əhag rəhan kəm kitat.

Nolkeikeən asol rəha Uhg'in

³¹ ?Okotən mīn naka e natimnat mīn əh? Uhg'in in kitat mīn, matol natimnat rafin məmə ilat natimnat wīr mīn e nəmegəhən rəhatat, kən nat əpnəpin əm okəmə pah tatol tikimīr kəm kitat.

³² In təməsəḡinən o Nətin ətuatip məmə otimīs o kitat rafin, məto in təmegəhan-in əm. Kən okəmə in təmos-ipa Nətin kəm kitat, kən in otawte-in natimnat rafin kəm kitat.

³³ ?Pah titun nətu-pa mīn nəḡhatən kit məmə kitat kəmotol tərət? Suah kit tikə, məto-inu, in Uhg'in itəm təmol kitat kotətuatip e nīḡanəmtin, kitat itəm in təmitəpun.

³⁴ ?Kən pah titun nələhəuən nəḡhatən məmə kitat kotəkəike motos nalpīnən? Suah kit tikə, məto-inu Kristo Iesu təmimīs o kitat, kən nat kit mīn, Uhg'in

8:23: 2 Kor 5:2-4 * **8:26:** "nolən əh" tatəḡhat-in nolən rəha nələhəu-pən rəhatat nətəligən əskasik e natimnat wīr itəm otəpanuwa. **8:27:** Sam 139:1 **8:28:** Efes 1:11 **8:29:** Kol 1:18; Hip 1:6
8:31: Sam 118:6 **8:33:** Aes 50:8-9

təmosmegəh in e nimisən. Kən roiu, in tatəpələh e nīkali Uhgīn matip, ikin rəha nisaiian ne nəsanənən, matəfak kəm Uhgīn o kitat.

³⁵ ?Naka titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Kristo o kitat? ?Nəratən, o nian iəkis mīn, o nəratən itəm netəmim koatol kəm kitat, o nəumis, o rəhatat nautə tikə, o ikin tasilə ikin, o nəəp rəha nəluaginən o nohamnuən itəm? Kəp. !Nat kit tikə!

³⁶ Nəmegəhən rəhatat tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Uhgīn. Nian rafin, netəmim koatolkeike məmə okotohamnu itimat o nərgəm. Itimat ekotahmen e sipsip mīn itəm okohamnu ilat.”

³⁷ Nīpahrienən, e natimnat mīn əh rafin, Kristo itəm tolkeike kitat, tatol məmə kitat koatol win agin.

³⁸ Kən ekītun məmə nat kit tikə agin titun niləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgīn, inu nimisən, o nəmegəhən, o nagelo mīn, o iərmis mīn, o natimnat itəm tatuwa əh-roiu, o natimnat itəm otəpanuwa, o nəsanənən mīn rafin,

³⁹ o natimnat əpəh ilis, o natimnat ləhau agin, o nat kit e natimnat rafin itəm Uhgīn təmol, okol ilat rafin kəsotiləs-irəkisən kitat o nolkeikeən rəha Uhgīn itəm koatos o Iəramərə rəhatat Kristo Iesu.

9

Pol təmolkeike pik məmə netəm Isrel okotahatətə e Kristo

¹ Kən roiu iakolkeike məmə ekəghat-in rəhak mīn netəmim u noanol mīn rəha Isrel, məmə kəmotapəs Kristo. Iatən nīpahrienən mətə-inu itimlau Kristo kitiah əm, eseiuaən. Rəhak nətəligən ne Narmīn Rəha Uhgīn katuən məmə nat u iatən in nīpahrienən.

² Nīkik təmitəgit kən mətahmə pik olat nian rafin.

³ Okəmə io ekītun nosən nalpīnən ne neməha rəha Uhgīn, kən inu otasitu o natimak mīn məmə okotahatətə e Kristo, kən nīkik təpagien əm. Nīpahrienən, nīkik təpagien okəmə Uhgīn otiləs-irəkis io e Kristo itəm iakolkeike pik, okəmə in otasitu natimak mīn məmə okotahatətə lan. Ekən nəghatən u, “natimak mīn,” mətə-inu e nīpətīn, ilat noanol rəha Isrel.

⁴ Ilat noanol rəha Isrel, kən natimnat wīr mīn u rəhalat: Uhgīn təməhl ilat məmə nenətīn mīn, kən təmol əp rəhan nepətən əhag-əhag kəm ilat, kən mos-ipən mīn nəniəkisən mīn rəha nasituən,* kən mos-ipən mīn Lou kəm ilat, ne nəfakən əpəh e Nimə Rəha Uhgīn, ne nəniəkisən mīn.

⁵ Kən tipilat mīn, ilat netəm-iasol mīn rəha Uhgīn aupən, kən e nīpətīn ikin, Kristo təmisi-pən e noanol rəhalat, kən in Uhgīn itəm in ilis e natimnat rafin, itəm okatənwiwi əm nulan kətan namnun tikə. Əwəh.

Suatip itəm Uhgīn təmitəpun netəmim lan

⁶ Noanol rəha Isrel kəməsotahatətəən e Kristo, mətə nolən əh təməsolən məmə Uhgīn tateiua e rəhan nəniəkisən, mətə-inu sənəmə ilat rafin itəm kəmotisi-pən e noanol rəha Isrel, ilat netəm Isrel pahrien.

⁷ Kən e nolən əh inəh, ilat itəm kəmotisi-pən e Epraham, ilat sənəmə netəm pahrien rəha Epraham. Mətə Uhgīn təmən kəm Epraham məmə, “Noanol ətuatip rəham otisi-pən e nita rəha Aisak.”

⁸ Nīpətīn nat u məmə, ilat u kəmotaiir e noanol rəha Epraham sənəmə ilat rafin nenətī Uhgīn mīn. Mətə nenətī Uhgīn pahrien, ilat netəmim itəm kəmotaiir e nəniəkisən rəha Uhgīn. Kən ilat u noanol pahrien rəha Epraham.

8:36: Sam 44:22 **9:3:** Eks 32:32 **9:4:** Eks 16:10; 24:15-18; 33:12-23; 40:34-38 * **9:4:** Nəniəkisən rəha nasituən neen tol mīn-nulan: (Noah) Jen 9:8-17; (Epraham) Jen 12:2-4, 15:9-21, 17:1-27; (Isrel) Eks 19:24; (Finehas) Nam 25:10-13; (Tefit) 2 Saml 7:5-16; (Isrel - in wi) Jer 31:31-34 **9:7:** Jen 21:12 **9:8:** Kal 4:23

⁹ Tol nəhlan məto-inu Uhgın təmən-iəkiş kəm Epraham min-nulan, “E nian ətuatıp, oekitəlig-pa, kən Sera tiniləs rəkiş nətın kit iərman.”

¹⁰ Məto nəghatən təsolən namnun ikin-u. Nəti Sera u Aisak təmit Repeka, kən in təmiləs mil mil kəiu. Rəhalau tata kitiəh əm, pipi rat rəha noanol min rəha Isrel u Aisak.

¹¹ Məto nian mil mil u kəməsuaiirən əh, kən məsioalən əh nat kit itəm təwir o tərə, Uhgın təmən-ipən nəghatən kit kəm Repeka. Kən nəghatən u tatəgətun wır məmə Uhgın titəpun netəmim tətəu-pən əm rəhan nətəligən,

¹² məto sənəmə məmə kitat kəmotol nat wır kit or nat tərə kit. Uhgın təmən kəm Repeka məmə, “Nita rəha nətım asol lan, ilat okotol wək əm kəm rəha in əkəku lan.”

¹³ Kən inu tatəu-pən əm nəghatən e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə, “Emolkeike Jekop, məto emetəhau Esao.”

¹⁴ ?Okotəhrən əh-roiu? ?Okotən məmə nolən rəha Uhgın təsətuatıpən? !Kəp! Kotitun məmə in tatol tətəu-pən

¹⁵ məto-inu Uhgın təmən kəm Moses məmə, “Oekasəkitun netəmim itəm ekitəpun ilat, kən ekol nolən təwir kəm netəmim itəm ekitəpun ilat.”

¹⁶ Kən tol nəhlan, kitat kəsotosən nəniəkisən rəha Uhgın o nat kit itəm koatol, tahmen məmə koatolkeike pık in, o məto-inu kitat koatol wək ron, kəp. Koatos əm e nasəkitunən rəha Uhgın.

¹⁷ E Naoa Rəha Uhgın, in tatən kəm Fero, kig rəha Ijip məmə, “Emiləs-ipər ik o nat kitiəh əm u məmə netəmim okotəplan rəhak nəsanənən e nəmegəhən rəham, məmə netəmim okotən-iarəp nərgək e nətueintən rafin.”

¹⁸ Kən nıpəti nat u məmə, Uhgın tətəsəkitun netəmim neen məto-inu in atıp tolkeike məmə otol mihin. Kən in tatol netəmim neen məmə ilat kotapəs nətoən rəhan nəghatən məto-inu in atıp tolkeike məmə otol mihin.

¹⁹ Kəm-naka itəmat kit otətapəh ron io məmə, “Okəmə Uhgın tatol netəmim neen məmə ilat kotapəs nətoən rəhan nəghatən, kən ilat okotəkəike motol nəhlan. ?Kən tahro Uhgın tatən məmə ilat kəmotol təfagə rat?”

²⁰ Məto ekuhalpın nəghatən u məmə, ik etəmim əm. Tahro natuhalpın əsanən nəghatən rəha Uhgın. Nikitəmat təht-tu. Nuwigi nat kəmol e noantənimtə, kol təsənən kəm etəm təmol məmə, “?Nəmahro mol io məmə ekol nulan?”

²¹ Etəmim itəm tatol natımnat e noantənimtə, in titun nosən noantənimtə kit mol nuwigi nat lan kəiu, kit itəm təwir rəha nolən lafet, kən kit min rəha wək əpnapın əm.

²² Kən Uhgın titun nətəu-pənən nolən ahmen-ahmen əm e netəmim. Okəmə in tolkeike, in titun nolən ilat məmə otərəkin ilat. In tolkeike məmə otol-arəp məmə neməha tatol o təfagə rat, kən in otol nalpınən asol kəm netəmim itəm koatol təfagə rat. Məto nat əpnapın in tatol nəhlan, rəhan nətəligən kaifəməh məsol uəhaiən nalpınən kəm ilat itəm koatol məmə nıkin otahmə.

²³ Rəhan nətəligən kaifəməh nəhlan məmə in otol-arəp nəwırən asol rəhan kəm netəm min u itəm in tolkeike məmə otəsəkitun ilat. In təmol əpen-əpenə ilat aupən aupən agin məmə ilat okotatig e nəwırən rəha Uhgın əpəh e nego e neai.

²⁴ Inu kitat rafin itəm in təmitəpun, kən sənəmə noanol əm rəha Isrel, məto İaihlua min.

²⁵ Tahmen əm e naka u Uhgın təmən e Naoa u rəha Hosea məmə, “Netəm min əh itəm sənəmə rəhak netəmim,

ekaun-in ilat māmā, ‘rəhak mīn netāmim.’

Kən netāmim itəm eməsolkeikeən ilat aupən,
ekaun-in ilat māmā, ‘netāmim itəm iakolkeike.’

²⁶ Kən ikin-u ətuatip, itəm emən kəm ilat māmā, ‘Itəmat sənəmā rəhak mīn netāmim,’

netāmim okotaun-in ilat māmā, ‘Ilat nenəti Uhgīn itəm tatəmegəh.’ ”

²⁷ Kən ien Aesea təmatəghat-in noanol mīn rəha Isrel e nian tatən-iarəp māmā,
“Nat əpnəpīn netəm Isrel kotepət tahmen e nīməkləkīl əpəh itəhəi, mətō Uhgīn otosmegəh əm ilat noan məsīn,

²⁸ mətō-inu Iərəmərə in otol rafin uəhai əm rəhan nəghatən o nos-ipənən nalpīnən kəm netāmim e nətueintən.”

²⁹ Kən tahmen e nəghatən itəm ien Aesea təmən aupən māmā,

“Okəmā Iərəmərə Əsanən Pīk Agīn in təsegəhan-inən itat māmā rəhatat nīta məsīn okotəmegəh, okol kitat kəpotuwa motahmen e netāmim rəha Sotom ne Komora itəm in təmərəkīn agīn ilat.”

Netəm rəha Isrel kəməsotahatəən

³⁰ ?Naka nīpəti nəghatən mīn u? Nīpətīn tol mīn-nulan māmā, Iaihlua mīn itəm kəsotalkut əskasīkən māmā okotətuatip e nīganəmti Uhgīn, Uhgīn təmol ilat kotətuatip e nīganəmtīn e nahatətəən rəhalat.

³¹ Mətō netəm Isrel kəmotalkut pīk e suatip rəha nətəu-pənən Lou māmā ilat kotətuatip e nīganəmti Uhgīn. Mətō ilat kəsotətuatipən.

³² ?O naka? Mətō-inu ilat kəmotalkut pīk māmā okotətuatip e nīganəmti Uhgīn o nolən wīr mīn rəhalat, mətō kəsotətuatip-pən suatip rəha nahatətəən. Ilat koatoh pīkən “Kəpiel Rəha Noh Pīkənən.”

³³ Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən māmā,

“!Otəplan-tu! Emələhəu kəpiel kit əpəh Saeon† māmā netāmim okotoh pīkən, in kəpiel itəm otol ilat kotəme.

Mətō etāmim itəm tətahatətə e Suah əh, okol in otəsaulisən nian tatətul e nīganəmti Uhgīn.”

10

¹ Piak mīn ne wīnik mīn. Iakolkeike pīk māmā Uhgīn otosmegəh netəm Isrel, kən nian rafin iatəfak ron.

² Io iatən-iarəp kəm itəmat māmā ilat kotalkut pīk o nolən natimnat itəm otol nīki Uhgīn tagien. Mətō nolən rəhalat təsīsī-pənən e nītunən itəm tətətuatip.

³ Okol ilat kəsotətuatip-pənən suatip rəha Uhgīn māmā ilat okotuwa kətuatip e nīganəmtīn, mətō-inu ilat kotəruru suatip rəhan, kən motalkut māmā okotətuatip-pənən rəhalat atip suatip, suatip rəha nətəu-pənən Lou.

⁴ Kristo təmol namnun e suatip rəha nətəu-pənən Lou māmā etāmim in tətətuatip e nīganəmti Uhgīn. In təmol namnun e suatip əh māmā netāmim rafin itəm koatahatətə lan, ilat rafin okotətuatip e nīganəmti Uhgīn.

Nəmegəhən itəm Uhgīn tatos-ipa, in rəha netāmim rafin

⁵ Moses təməte nəghatən kit e suatip rəha nətəu-pənən Lou māmā suah kit tuwa mətətuatip e nīganəmti Uhgīn. In təmən māmā, “Etāmim itəm tatol natimnat rafin agīn-əh itəm Lou tatən, in otos nəmegəhən līlīn.”

⁶ Mətō suatip rəha nahatətəən māmā suah kit tuwa mətətuatip e nīganəmti Uhgīn in təpiə əm, tahmen e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən māmā, “Əsanən māmā nakəkəike muwīn əpəh e nego e neai,” māmā onakegəs-in Kristo mīləs meiuaiu muwa māmā otasitu lam.

^{9:25}: Hos 2:23 ^{9:26}: Hos 1:10 ^{9:28}: Aes 10:22,23 ^{9:29}: Aes 1:9 ^{9:32}: Aes 8:14 † ^{9:33}:
‘Saeon’ in nərgīn kit mīn rəha Jerusalem. ^{9:33}: Aes 8:14; 28:16 ^{10:5}: Lev 18:5 ^{10:6}: Dut 30:13

⁷ Kən tatən min məmә, “Əsənән məmә nakəkәike muwın əpəh ləhau e ikin rəha netəm kəmotimis ikin,” məmә nakiləs-iarəp Kristo mol təmegəh min e nımisən.

⁸ ?Məto, tatən min naka? Tatən məmә, “Nəghatən Rəha Uhgın in iuəhkır əm ron ik. In əpəh e nohlım ne nıkim.” Nəghatən u in nəghatən rəha nahatətəən itəm ioatən-iarəp.

⁹ Tol nəhlan məto-inu, okəmә nakən-iarəp e nohlım məmә Iesu in Iərəmərə, kən okəmә nakahatətə e nıkim məmә Uhgın təmosmegəh in e nımisən, kən Uhgın otosmegəh ik.

¹⁰ Kən inu nıpahrienən nəhlan məto-inu Uhgın tatol etəmim kit tatətuatıp e nıganəmtın nian suah əh tətahatətə lan pahrien e nıkin. Kən Uhgın tatosmegəh etəmim kit nian in tatən-iarəp e nohlın məmә Iesu in Iərəmərə rəhan.

¹¹ Tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmә, “Netəmim rafın itəm koatahatətə e suah əh, okol ilat okəsotaulisən nian okoatətul e nıganəmtı Uhgın.”

¹² Nəghatən əh in rəha netəmim rafın, nat əpnarın okəmә ik noanol rəha Isrel, o Iaihlua kit, məto-inu Iərəmərə kitiəh əm u tətərəmərə mətawte-in rəhan nəwırən kəm netəmim rafın itəm koatətapəh ron.

¹³ Tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmә, “Netəmim rafın itəm koataun-in nərgi Iərəmərə məmә otosmegəh ilat, in otosmegəh ilat.”

¹⁴ ?Məto netəmim okotahro motaun-in Iərəmərə o nosmegəhən ilat, okəmә kəsotahatətəən lan? ?Kən okotahro motahatətə lan okəmә kəsotətəən namnusən lan kit? ?Kən okotahro motəto namnusən okəmә suah kit təsən-iarəpən kəm ilat?

¹⁵ ?Kən netəmim okotahro kən-iarəp namnusən təwır okəmә Uhgın təsahlipənən ilat? Tahmen e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmә, “!In nat wır agın nian suah kit tatuwa o nən-iarəpən namnusən təwır!”

¹⁶ Məto sənəmә netəm Isrel rafın itəm kəmos e nıkilat namnusən təwır. Tahmen e nəghatən itəm Aesea təməte məmә, “Iərəmərə, netəmim təkəku əm kəmotən nıpahrienən e nəghatən rəhatimat.”

¹⁷ Kən tol nəhlan, nahatətəən tətisi-pən e nat itəm nakatəto, kən nat itəm nakatəto tətisi-pən e namnusən itəm katən e Kristo.

¹⁸ ?Məto ekətapəh məmә, ilat kəmotəto o kəp? Əwəh, kəmotəto. Naoa Rəha Uhgın tatən məmә, “Nəghatən təmuwın e ikin min rafın e nətueintən, təmuwın ikin min rafın agın.”

¹⁹ ?Kən ekətapəh əm o nat kit min məmә, netəm Isrel kəmotitun, o kəp? Əwəh, kəmotitun. Moses təmaupən mən məmә, “Ekol itəmat nakotet netəmim e kantri əpnarın əm itəm ekol təwır kəm ilat, kən ekol neməha tol itəmat məto-inu ekol təwır kəm kantri min itəm ko-talməl.”*

²⁰ Kən uarisig Aesea təsəginən o nənən məmә, “Netəmim itəm kəsotegəs-inən io, kəmotəplan io; Netəmim itəm kəsotətapəh-inən io, emol-arəp atıp io kəm ilat.”

²¹ Məto Aesea təmən nəghatən rəha Uhgın e netəm Isrel məmә, “E nian rafın, nian rafın, eməg-əfəmäh-in nelmək məmә ekasitu etəmat, itəmat itəm nakoatəht nəwiak moatəuhlin mənətaətəmat ron io.”

10:7: Dut 30:13 **10:8:** Dut 30:14 **10:11:** Aes 28:16 **10:12:** Efes 3:8 **10:13:** Joel 2:32 **10:15:** Aes 52:7 **10:16:** Aes 53:1 **10:18:** Sam 19:4 **10:19:** Dut 32:21 * **10:19:** Nıpahrienən, netəm Isrel kəmotitun nəghatən rəha Uhgın, məto ilat kəməsotolkeikeən məmә okotətəlig-in. Kən tol nəhlan, Uhgın təmos-ıpən nəghatən kitiəh əm kəm Iaihlua min məmә in otol netəm Isrel kotetət ilat ron. **10:20:** Aes 65:1 **10:21:** Aes 65:2

11

Uhgin tatasakitun ah netam Isrel

¹ Pəs ekətapəh o nəghatən kit e netəm Isrel. ?In pahrien məmə Uhgin təməuhlin mentan o rəhan netəmim o kəp? !Kəp! Otəplan-tu io. In təməsəuhlinən məntaan kəm io u etəm Isrel, noanol rəha Epraham, nita rəha Benjamin.

² Aupən aupən agin, Uhgin təmitəpun noanol rəha Isrel məmə in otolkeike ilat, kən ilat okotuwa rəhan min netəmim. Kən in təməsəuhlinən məntaan olat. Nəkotitun o kəp məmə naka Naoa Rəha Uhgin tatən e Elaija. In təmatətapəh əskasik o Uhgin matən-iarəp nərətən itəm Isrel təmol.

³ In təmə, “Iərəməərə, kəmotohamnu rəham ien min motohalkin-ohalkin rəham olta min. Kən io pisin əm ekətatig, kən moatalkut min məmə okotohamnu io.”

⁴ ?Məto Uhgin təmən-ipən naka kəm in? In təmən məmə, “Iataskəlim netəmim sepen-taosan məmə rəhak min, itəm kəsotəfakən əh kəm uhgin eiueiuə u Paal”

⁵ Kən tahmen əm əh-roiu, netəm Isrel noan məsin əh-ikin itəm Uhgin təmitəpun ilat e rəhan nəwirən.

⁶ Kən okəmə Uhgin tatosmegəh ilat e nəwirən rəhan, kən təməsolən e natimnat təwir min itəm ilat koatol. Məto okəmə təposmegəh ilat məto-inu ilat koatol natimnat wir min, kən nəwirən itəm Uhgin tətawte-in kəm ilat, in tol pisin, kən sənəmə nat kit itəm in tətawte-in kəm ilat, in nətouən əm o rəhalat wək.

⁷ ?Kən tahro? Netəmim tepət rəha Isrel kəmotegəs-in pik suatip rəha nuwamən mətuatip e niganəmti Uhgin, məto kəməsotosən. Məto ilat itəm Uhgin təmitəpun, kəmos. Məto ilat rafin əh itəm kəməsotosən, Uhgin təmol ilat məmə kotapəs nətəən rəhan nəghatən.

⁸ Tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgin tatən məmə, “Kən mətoarus-pa u-roiu, Uhgin təmol məmə nətəligən rəhalat tətəpil əlu-əlu, kən mol məmə niganəmtilat təpis, kən mol məmə matəlgilat talu.”

⁹ Kən Kig Tefit təmən məmə, “Pəs rəhalat nagwənən tepət otuwa mahmen e noanikulu kit, itəm otəhasin ilat, mol ilat kotən məmə natimnat rafin təwir əm. Pəs rəhalat natimnat wir okotuwa kəpiel kit rəha noh pikənən ne nalpinən kəm ilat.

¹⁰ Pəs niganəmtilat tapinəp məmə kosotəplanən nat, Pəs noankawilat təfaiu kitiah o nərətən rəhalat namnun tikə.”

Suatip rəha Uhgin o nosmegəhən Iaihlua min

¹¹ ?Kən ekətapəh min məmə, netəm Isrel kəmotoh pikən motiet motorin məmə okol kəsotətul minən? !Kəp! O rəhalat nəmkakiəhən, Uhgin təmol suatip o nosmegəhən Iaihlua min məmə otol netəm Isrel kotetet netəm min əh, kən motolkeike rəhan nəwirən.

¹² !Tol nəhlan, okəmə Iaihlua min kəmos nəwirən rəha Uhgin məto-inu netəm Isrel kəmotapəs nosmegəhən rəha Uhgin, kən netəm Isrel rafin itəm Uhgin təmitəpun rəkis, nian ilat okotəhatətə e Kristo, nəwirən rəha Uhgin otuwa mepət!

¹³ Roiu iatəghat kəm itəmat Iaihlua min. Məto-inu io aposol rəhatəmat Iaihlua min, io iatənwiwi rəhak wək

¹⁴ məmə, io ekol məta natimak min netəm Isrel kotətəhak ron, kən e nolən əh Uhgin otosmegəh neen.

¹⁵ Nian Uhgín tāmāuhlin mantaan o netām Isrel, kən in tāmāmik Iaihlua min kəmotuwa iohlin min. Məto nian in otāmik netām Isrel kotuwa min ron, inu in nat asol kit, tahmen e netām kəmotimis kəmotəmegəh min.

¹⁶ Okəmā netāmim kotələhəu kalin nəwītai pīret rəha nagwənən wi māmə rəha Uhgín, kən pīret apiəpiə, in min rəha Uhgín.* Kən e nəghatən rəha nig, okəmā nəukətin rəha Uhgín, kən nelmin min, ilat min rəha Uhgín. Nəghatən u, nīpətin tāmə okəmā Epraham ne mipin min aupən, ilat rəha Uhgín, kən noanol min rəhalat, ilat min rəha Uhgín.

¹⁷ Məto nelmi nig min neen rəha nasum-inən, Uhgín təmatgəhl rəkis, inu tahmen e netāmim neen rəha Isrel. Kən itəmat Iaihlua min, nəkotahmen e nelmi nig u olif əpnapin min e nīkinat. Uhgín təmilpin itəmat e nəukəti nig māmə nakoatos nəmelat, kən roiu nakoatos nəwīrən itəm Uhgín təmən-iəkis kəm Epraham ne nətin min u in nəukəti nig.†

¹⁸ Məto itəmat Iaihlua min, nəsotəghat ausitən māmə Uhgín təmilpin itəmat e nig itəm təmatgəhl rəkis ikin, u tahmen e netām Isrel neen. Sotaluinən māmə nəukəti nig tətəgwən itəmat, məto sənəmā itəmat nelmi nig nakotəgwən nəukəti nig.

¹⁹ Kəm-naka suah kit otən māmə, “Uhgín təmatgəhl rəkis nelmi nig min neen māmə otīlpin io ekos nəmelat.”

²⁰ In nīpahrienən, məto tətəgəhl rəkis ilat məto-inu kəsotahatətən e Uhgín. Kən itəmat nakoatəper-ipən e nəukəti nig e nahatətən əm rəhatəmat. Tol nəhlan, əsotausitən ron, məto itəmat nəkotəkəike motəgin,

²¹ məto-inu Uhgín təmatgəhl rəkis nelmi nig ətuatip neen nəhlan, kən okəmā nəkəsotəkəikeən o nosən nahatətən əskasik lan, kən in otatgəhl rəkis itəmat.

²² Otətəlig-in nolən kərən mil rəha Uhgín kəm netāmim: in tatol təwīr kəm neen, kən matələhəu nəghatən əskasik kəm neen min. In təmələhəu nəghatən əskasik o netāmim itəm kəmotəht nəwian, məto in tatol təwīr kəm itəmat, okəmā nəkotəkəike motahatətə lan o rəhan nəwīrən. Məto okəmā nakotapəs nahatətən lan, kən in otatgəhl rəkis min itəmat.

²³ Kən okəmā netām Isrel kotītəlig-pa min kahatətə e Uhgín, kən in otīlpin min ilat e nəukətin, məto-inu tatos nəsanənən o nolən nəhlan.

²⁴ Kən nīpəti nəghatən u māmə, itəmat Iaihlua min, itəmat nəkotahmen e nelmi nig u olif əpnapin əpəh e nīkinat itəm Uhgín təməte rəkis, kən mīlpin-pən e nig u olif e nasumən rəhan. Nolən əh sənəmā nolən ətuatip kit rəha nig, o nīləsən nelmi nig pīsin kit mīlpin-pən e nig pīsin kit. Məto noanol min rəha Isrel, kotahmen e nelmi nig u olif əpəh e nasumən. Kən roiu tīmətig māmə Uhgín otīlpin min ilat e nəukətilat ətuatip.

Uhgín tətəsakitun netāmim rafin

²⁵ Piak min ne wīnik min. Iakolkeike māmə nəkotitun nat anion u māmə, itəmat nəsotīləs-ipər pīkən itəmat. Uhgín təmol māmə netāmim neen rəha Isrel kəmotapəs nətoən rəhan nəghatən. Məto nolən əh otətətig əh mətoarus-pa Iaihlua min rafin itəm Uhgín təmītəpun, ilat okotahatətə lan.

²⁶ Kən e nolən əh, Uhgín otosmegəh rafin netām rəha Isrel. Tahmen əm e itəm Naoa Rəha Uhgín tatən māmə, “Etəm otosmegəh netāmim otisi-pən e noanol rəha Isrel;‡

* **11:16:** Nəghatən u rəha pīret təmisi-pən e Oltesteman. In tatəghat-in nian koatos nagwənən wi e nasumən. Netāmim koatol pīret lan, kən motaupən katos-ipən nəwītai pīret məsin kəm Uhgín. Kən in tatəgəhun māmə pīret tapiəpiə, in min rəha Uhgín, kən ilat kotitun nunən. Nam 15:19,20 † **11:17:** Nəghatən Kris ətuatip tatən māmə, “Kən roiu, nakoatos nahui nig wīr rəha nəukəti nig u olif.” **11:17:** Efes 2:11-19 **11:22:** Jon 15:2,4 ‡ **11:26:** Nəghatən Kris ətuatip tatən māmə, ‘otisi-pən Saeon.’ Saeon in nərgin kit min rəha Jerusalem, kən in tatəpsen-pən noanol rəha Isrel.

in otos-irækis nolən rat rəha noanol rəha Isrel.

²⁷ Kən inu nənəkisən rəha nasituən rəhak kəm ilat məmə ekafəl rækis təfagə rat rəhalat.”

²⁸ Noanol mīn rəha Isrel kəmotapəs namnusən təwīr rəha Iesu Kristo, kən tol nəhlan, ilat kəmotuwa tīkīmīr mīn rəha Uhgīn. Məto nat u in o nəwīrən rəhatəmat məto-inu roiu, Uhgīn təmos-īpīnə rəhan nəwīrən kəm itəmat Iaihlua mīn. Məto Uhgīn tatolkeike əh netəm Isrel məto-inu in təmītəpun ilat, kən ilat nīta rəha Epraham, Aisak, ne Jekop.

²⁹ Tol nəhlan məto-inu, nian Uhgīn təmītəpun rækis netəmim kən mol təwīr kəm ilat, okol in təsəuhlin mīnən rəhan nətəligən.

³⁰ Itəmat u Iaihlua mīn itəm aupən nəmoatəht nəwīa Uhgīn. Məto roiu, Uhgīn təmasəkitun itəmat məto-inu netəm Isrel kəmotəht nəwīan.

³¹ Kən e nolən ahmen-ahmen əm, netəm Isrel koatəht nəwīa Uhgīn roiu, məmə Uhgīn tītun nasəkitun mīnən ilat. Tol nəhlan məto-inu roiu ilat koatəplan məmə Uhgīn təmasəkitun itəmat, kən məta ilat okotolkeike məmə Uhgīn otol mihin mīn elat.

³² Netəmim rafin koatəht nəwīa Uhgīn, kən in tatol məmə rəhalat nolən rat tətəkəlim ilat rafin agīn, ko ilat atīp kəsotīkīsən ilat. In təmol nəhlan məmə in tītun nasəkitunən ilat rafin.

Nolən rəha Uhgīn in təwīr agīn

³³ !Otəplan-tu! !Nəwīrən rəha Uhgīn kəm netəmim, ne nenatīgən rəhan, ne nītunən rəhan, ilat rafin kotepət agīn-əh! Kitat kotəruru nītunən nolən rəha nətəligən rəhan, ne rəhan suatīp mīn. Inu tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatən məmə,

³⁴ “Suah kit tīkə itəm tītun natīmnat itəm tətatīg e nətəligən rəha Uhgīn.

Kən suah kit tīkə itəm in tītun nos-īpənən nəghatən kit məmə otasitu e Uhgīn.”

³⁵ “Suah kit tīkə itəm tītun nos-īpən atīpən rəhan kit nat kit kəm Uhgīn məto-inu, natīmnat rafin agīn rəha Uhgīn rækis.”

³⁶ Tol nəhlan məto-inu Uhgīn təmol natīmnat rafin, kən natīmnat rafin koatatīg məto-inu nəsanənən rəhan tətəkəlim ilat, kən natīmnat rafin in təmol məmə rəhan. !Pəs kitat kotos-īpən nənwīwīən kəm in tatuwīn matuwīn namnun tīkə! Əwəh.

12

Sakrifais itəm nəmegəhən tətatīg lan

¹ Piak mīn ne wīnīk mīn. Məto-inu Uhgīn təmasəkitun kitat, ekətapəh əskasik otəmat məmə nakotos-īpən nīpətītəmat rafin kəm Uhgīn tahmen e sakrifais kit itəm tətəmegəh, kən nəmotələhəu kalīn məmə rəhan, kən nīkin tətāgien lan. Inu suatīp ətuatīp itəm onəkotəfak kəm Uhgīn lan.

² Sotosən nolən rəha netəmim e nətueintən, məto otegəhan-in pəs Uhgīn otəuhlin rəhatəmat nətəligən tuwa muwīwī məmə nolən rəhatəmat okotuwa motəwīr. Kən tol nəhlan, itəmat onəkotītun nakilən, kən nītunən, kən nītəpunən nolən wīr mīn itəm Uhgīn tolkeike, inu nolən mīn itəm kotəwīr, ne nolən mīn itəm kotol nīkin tagien, ne nolən mīn itəm kotətuatīp.

³ Kən e nəwīrən itəm Uhgīn təmawte-in kəm io, iatən-īpīnə kəm itəmat rafin məmə sotīləs-īpər atīpən nətəligən rəhatəmat. Məto e nətəligən ətuatīp, otəplan nəsanənən mīn itəm Uhgīn təmos-īpīnə kəm itəmat e nahatətəən rəhatəmat e Kristo. Kən nian nəkotəplan nəsanənən mīn əh, otəplan rəhatəmat nolən

m̄in, k̄ən motakil motəplan m̄əm̄ə r̄əhatəmat nolən m̄in kotəw̄ir motahmen katətəu-pən r̄əhatəmat nahatətəən, o k̄əp.

⁴ Suah kit n̄ipət̄in kit̄iəh əm, m̄əto tatos nol̄in-ol̄in tepət, k̄ən nol̄in-ol̄in n̄ipət̄in m̄in əh, r̄əhalat əh-ikin w̄ək p̄is̄in p̄is̄in m̄in itəm koatol.

⁵ K̄ən tahmen-p̄ən əm e netəm koatahatətə e Kristo. Kitat tepət, m̄əto kotuwa n̄ipət̄in kit̄iəh əm lan, k̄ən motaḡile at̄ip əm e kitat m̄in.

⁶ K̄ən Uhḡin t̄əmos-ipa n̄əsanənən o nolən w̄ək p̄is̄in p̄is̄in m̄in t̄ətəu-pən n̄əw̄irən r̄əhan itəm t̄əmauwe-in k̄əm kitat. Uhḡin tatos-ipən k̄əm suah kit n̄əsanənən o n̄ən-iarəpən n̄əghatən r̄əhan itəm in tatos-ipən ətuat̄ip k̄əm in. K̄ən p̄əs suah u otən-iarəp n̄əghatən m̄in əh t̄ətəu-pən nahatətəən r̄əhan.

⁷ Ok̄əm̄ə suah kit tatos n̄əsanənən o nasituən, p̄əs in tasitu; ok̄əm̄ə in tatos n̄əsanənən o n̄əḡətunən, p̄əs in t̄əḡətun;

⁸ ok̄əm̄ə in tatos n̄əsanənən o n̄iləs-ipərən n̄ətəl̄iḡən, p̄əs in t̄iləs-ipər; ok̄əm̄ə in tatos n̄əsanənən o nos-ipənən m̄əni, p̄əs in tos-ipən tepət; ok̄əm̄ə in tatos n̄əsanənən o nitən niməfak, p̄əs in tol e n̄ikin rafin; ok̄əm̄ə in tatos n̄əsanənən o nasakitunən, p̄əs in tol e n̄ikin agien.

Suat̄ip reha nolkeikeən netəmim

⁹ Nolən r̄əha nolkeikeən r̄əhatəmat o netəmim, t̄ək̄əike muwa nolkeikeən pahrien. Otetəhau nolən rat m̄in, k̄ən motask̄əl̄im əskasik nolən w̄ir m̄in.

¹⁰ Otolkeike itəmat m̄in tahmen m̄əm̄ə itəmat piatəmat ne w̄in̄itəmat m̄in. Itəmat kit̄iəh kit̄iəh nakotalkut p̄ik m̄əm̄ə onəkot̄is̄iai-in itəmat m̄in.

¹¹ Otək̄əike nian rafin o nolən w̄ək r̄əha Uhḡin e n̄ikitəmat rafin m̄əsotəpouən, tahmen e n̄iḡəm̄ə tatuəp.

¹² Otagien m̄əto-inu n̄əmotəl̄əhəu-pən əskasik r̄əhatəmat n̄ətəl̄iḡən e Uhḡin. K̄ən nian n̄əratən tatuwa, otol r̄əhatəmat n̄ətəl̄iḡən t̄əfəməh. K̄ən motəghat k̄əm Uhḡin e n̄əfakən nian rafin.

¹³ Otawte-in k̄əm netəmim r̄əha Uhḡin nat naka itəm r̄əhalat t̄ik̄ə. Otək̄əike motol t̄əw̄ir k̄əm iap̄isp̄is̄ m̄in itəm koatuwa imatəmat ikin.

¹⁴ Otətapəh o Uhḡin m̄əm̄ə otol n̄əw̄irən k̄əm netəm koatol n̄əratən k̄əm itəmat. Sotaun-inən n̄əratən tuwa olat, m̄əto otətapəh o Uhḡin m̄əm̄ə otol n̄əw̄irən k̄əm ilat.

¹⁵ Otagien itəmat netəm koatagien. K̄ən otasək itəmat netəm koatasək.

¹⁶ Otol r̄əhatəmat n̄ətəl̄iḡən tahmen-ahmen əm etəmat rafin, n̄ikitəmat t̄əsəhtən m̄əm̄ə itəmat neen il̄is̄, m̄əto n̄ikitəmat otagien əm nakotan k̄əl̄əh əm itəmat netəm u l̄əhau. Nikitəmat t̄əsəhtən m̄əm̄ə nakotenat̄iḡ w̄ir.

¹⁷ Ok̄əm̄ə suah kit tatol t̄ərat k̄əm itəmat, əsotalp̄inən r̄əhan nolən. Onəkotək̄əike motalkut m̄əm̄ə n̄əkotol nolən itəm netəmim rafin okotəplan m̄əm̄ə t̄ətuat̄ip.

¹⁸ Otol nat̄im̄nat rafin itəm n̄əkot̄itun nolən m̄əm̄ə itəmat n̄əkotat̄iḡ e n̄əm̄əlinuən itəmat netəmim rafin.

¹⁹ Piak m̄in ne w̄in̄ik m̄in. Sotalp̄inən n̄itai t̄əfaḡə r̄əha suah kit, m̄əto otap̄əs əm m̄əm̄ə Uhḡin otəpanəl̄əhəu nalp̄inən ne neməha k̄əm in, m̄əto-inu e Naoa R̄əha Uhḡin, Īəram̄ərə tatən m̄əm̄ə, “In r̄əhak p̄is̄in əm w̄ək o nalp̄inən n̄itai t̄əfaḡə. Io ekol n̄əhlan.”

²⁰ M̄əto itəmat n̄əkotol əm m̄əm̄ə Naoa R̄əha Uhḡin tatən m̄ihin m̄əm̄ə, “Ok̄əm̄ə r̄əham t̄ik̄im̄ir n̄əumis tatus, os-ipən nagw̄ənən k̄əm in; ok̄əm̄ə in tatoaoa,

os-ipən nat kit kəm in tənīm.
Nian natol natimnat min u,
in otaulis pik lan.”

²¹ Sotegəhan-inən məmə nolən tərət otətoarus itəmat mīləs-iəhau itəmat, məto otol məmə rəhatəmat nolən təwīr otīləs-iəhau nolən tərət.

13

Nərəməərəən rəha kapman

¹ Pəs kitat rafin okotəkəike katig ahgin kapman, məto-inu nepətən o nərəməərəən rafin tatisi-pən e Uhgīn, kən kapman rafin itəm kotatig, Uhgīn pīsīn əm tatīləs-ipər.

² Kən tol nəhlan, okəmə suah kit tatəht nəwīa kapman, in tatəht nəwīa nat itəm Uhgīn təmələhəu, kən netəmim itəm koatol nəhlan, koatiuw-pa nalpīnən olat.

³ Tol nəhlan məto-inu kapman itəm Uhgīn təmələhəu təsolan netəmim itəm koatol nolən wīr kotəgin, məto tatol əm o netəm koatol nolən rat. Okəmə nəsolkeikeən məmə nəkotəgin netəm-iasol min rəha kapman, nəkotəkəike motol nolən wīr min, kən ilat okotīləs-ipər itəmat ron.

⁴ Sotaluinən məmə ilat iolwək min rəha Uhgīn itəm wək rəhalat məmə ilat okotol təwīr kəm itəmat. Məto okəmə nəkotol tərət, nəkotəkəike motəgin, məto-inu ilat koatos nəsanənən o nolən nalpīnən. Ilat iolwək min rəha Uhgīn itəm otol neməha ne nalpīnən rəha Uhgīn kəm netəm koatol tərət.

⁵ Tol nəhlan, kitat rafin okotəkəike motatig ahgin kapman o nat kəiu. Kit u məmə kitat okəsotosən nalpīnən, kən kit min u, məto-inu kotitun məmə in nolən ətuatip.

⁶ Kən o nat kitīəh əm, otətou-pən takīs kəm kapman, məto-inu netəm-iasol rəha kapman, ilat nolwək rəha Uhgīn, kən inu wək rəhalat.

⁷ Otos-ipən kəm netəmim rafin, natimnat itəm tətuatip məmə onəkotos-ipən. Okəmə in takīs pīsīn pīsīn min, nəkotəkəike kətou ilat. Okəmə in nisīaiən, otīsīai-in ilat. Okəmə etəm tatos nərəməərəən, kən otatig ahgin.

Nolkeikeən

⁸ Nəkotəkəike motətou rəhatəmat kaon min. Məto kaon kitīəh əm tatəkəike mətatig otəmat, inun kaon rəha nolkeikeən itəmat min, kən nəkotəkəike motətou nian rafin, namnun tikə, məto-inu etəm tolkeike in kit, in tatol natimnat rafin itəm Lou tatən.

⁹ Lou tatən məmə, “Sotakləh-inən pətən,” “Sohamnuən etəmim,” “Sakləhən,” “Nīkim təsuwīnən e natimnat rəha suah kit,” kən lou neen min əh-ikin. Məto nəghatən kitīəh əm in nəukətīlat rafin, in tatən məmə, “Olkeike ik kit tahmen əm məmə natolkeike atip ik.”

¹⁰ Okəmə suah kit tolkeike in kit, okol təsolan nəratən kəm in. Kən tol nəhlan, etəmim itəm tatolkeike netəmim, in tatol nīpətī Lou rafin koatuwa motol nīpahriənən.

Nolən ətuatip o nian rəha namnun nian

¹¹ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu itəmat nəkotitun wīr nian koatatig lan u-roiu. Nian tīnatuwa məmə nəkotəkəike motaiir məsotapīlən, məto-inu nosmegəhən rəhatat tīnatuwa iuəhkīr, maprəkīs-in nian kitat kīnotahatətə.

¹² Napinəpən otəsuwəhən tikə, kən nəhag-əhagən otəsuwəhən tuwa. Kən tol nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha napinəpən, kən motaskəlīm nolən wīr min rəha

nəhag-əhagən tahmen-pən e mopaël kit itəm tətaskəlim wır rəhan naip rəha nəluaginən.

¹³ Pəs kitat kotol nolən wır mın, tahmen e netəmim itəm kotaliwək e nəhag-əhagən kən netəmim koatəplan. Okəsotolən lafet rat mın, məsotapisən, məsotit əpnapın itəmat mın, kən məsotolən nolən alməl mın, məsotərgəhəuən, məsotetetən kitat mın.

¹⁴ Məto otegəhan-in məmə İərəməərə İesu Kristo otərəməərə e nəmegəhən rəhatəmat, kən otapəs nətəlig-inən suatıp mın o nolən təfagə rat mın itəm nətəligən rat rəhatəmat tolkeike.

14

Nəghatən rəha netəm mın u itəm rəhalat nahatətəən təsəskasikən

¹ Nıkitəmat tətəgien əm məmə nakotos iəfak mın neen kotuwa motəplan itəmat, nat əpnapın rəhalat nahatətəən təsəskasikən, kən motəruru okəmə niki Uhgın təsəgienən o kəp, o nolən mın neen itəm netəmim neen koatən-iəhau. Nakotos ilat kotuwa, məto esolkeikeən məmə nakotərgəhəu o nətəligən mın rəhalat.

² Etəmim kit, e rəhan nahatətəən, təwır əm məmə in otun nagwənən rafın. Məto etəmim kit mın, rəhan nahatətəən təsəskasikən, kən nıkin təht məmə in titun nunən nagwənən e nasumən əm, mapəs nunən mit.

³ Etəmim u itəm titun nunən natımnat rafın, təsəwırən məmə in otəplan rat etəmim itəm təsunən natımnat rafın. Kən etəmim itəm təsunən natımnat rafın, təsəwırən məmə in otən kəm etəmim itəm tatun natımnat rafın məmə, in tatol nolən rat, məto-inu Uhgın nıkin tagien əm ron.

⁴ Təsəwırən məmə ik natən məmə iolwək rəha suah kit mın təmol nolən tərət. Rəhan atıp əm iərəməərə otən məmə təmol təwır o tərət.* Kən in otol təwır məto-inu İərəməərə titun nos-ipənən nəsanənən kəm in o nolən nat wır mın.

⁵ Suah kit in tən məmə nian kitıəh əm in rəha Uhgın taprəkis-in nian rafın, məto suah kit mın tən məmə nian rafın kotahmen-ahmen əm. Məto etəmim otəkəike mətul əskasik o rəhan nətəligən e nat u.

⁶ Etəmim kit itəm tatən məmə nian kitıəh əm in rəha Uhgın, in tatol o nıləs-ipərən İərəməərə. Kən etəm tatun mit, tatun o nıləs-ipərən İərəməərə, məto-inu tatən kəm Uhgın məmə nıkin tagien o nıgın nagwənən. Kən etəm tapəs əm nunən mit, in mın tapəs nunən o nıləs-ipərən İərəməərə, kən in mın tatən kəm Uhgın məmə nıkin tagien o nıgın nagwənən.

⁷ Suah kit təsərəməərə-atıpən e nəmegəhən rəhan, nat əpnapın in tatəmegəh, o in təmımis.

⁸ Okəmə kitat koatəmegəh, koatəmegəh o nıləs-ipərən İərəməərə, kən okəmə kotımis, kəmotımis o nıləs-ipərən İərəməərə. Kən tol nəhlan, okəmə koatəmegəh o kəmotımis, kitat rəha İərəməərə.

⁹ Kristo təmımis matıg məmegəh mın, məmə in İərəməərə rəha netəm koatəmegəh ne netəm kəmotımis rəkis.

¹⁰ Kən təsəwırən məmə nakən nıkalı iəfak kit mın məmə təmol nolən tərət e natımnat mın əh. Kən təsəwırən məmə nakehm-əhau pıam, məto-inu kitat rafın okotətul aupən e nıganəmtı Uhgın məmə in otakil kitat.

¹¹ Tahmen e İərəməərə tatən e Naoa Rəha Uhgın məmə, “Inu nıpahrienən, tahmen məmə in nıpahrienən məmə iatəmegəh, netəmim rafın okotısın nulilat kəm io,

13:12: 1 Jon 2:8 **13:13:** Luk 21:34; Efes 5:18 **13:14:** Efes 5:11 **14:1:** Rom 15:7 **14:2:**

Jen 9:3-4 **14:3:** Kol 2:16 * **14:4:** Ves 4 u, in eksampol kit. “Iolwək” tatəpsen-pən kitat iəfak mın, kən “İərəməərə” tatəpsen-pən Uhgın. Nıpəti nəghatən məmə Uhgın otakil kitat, məto təsəwırən məmə kitat okotakil kitat mın. **14:4:** Mat 7:1; Jem 4:11-12 **14:5:** Kal 4:10-11 **14:8:** Kal 2:20 **14:10:** 2 Kor 5:10

kən netəmim rafin okotən-iarəp e nohlilat məmə io, io Uhgîn.”

¹² Kən tol nəhlan, kitat rafin kitiəh kitiəh okotətul e niganəmti Uhgîn o nən-iarəpən natimnat itəm kəmotol.

¹³ Tol nəhlan, pəs kotapəs nolən rəha nənən nikali suah kit məmə rəhan nolən in təfagə rat kit. Məto pəs kotən məmə okəsotolən nat kit itəm otol piətat kit təme e rəhan nəmegəhən.

¹⁴ Io emuwa kitiəh itimlau İərəməərə İesu, kən o nat u, io ekıtun wır məmə nagwənən rafin kotəwır o nunən, kəsotolən suah kit tamkimik e niganəmti Uhgîn. Məto okəmə suah kit nıkin təht məmə nat kit tamkimik e niganəmti Uhgîn, nat əh tamkimik atıp əm ron.

¹⁵ Okəmə piəm kit tatəto tərət pik o nat kit itəm nəmun, kən nəsalıwəkən e suatıp rəha nolkeikeən. Əsolən məmə nat nakatun tatərəkın piəm kit itəm Kristo təmimis ron.

¹⁶ Əsegəhan-inən məmə nat kit itəm ik nakən məmə in təwır, okəghat-in məmə in nat tərət.

¹⁷ Tol nəhlan məto-inu nərəməərəən rəha Uhgîn sənəmə nat rəha nagwənən ne nənımən, məto in nat kit rəha nətuatıpən e niganəmti Uhgîn, ne nəməlinuən, ne nagienən e Narmın Rəhan,

¹⁸ məto-inu suah kit itəm tatol wək kəm Kristo e nolən əh, in tatol niki Uhgîn tətəgien, kən netəmim koatehm in məmə in etəm təwır, kən nikilat tagien əm ron.

¹⁹ Kən tol nəhlan, pəs kitat kotalkut pik o nolən nat itəm tatuwin o nəməlinuən, kən tatıləs-ipər nətəligən rəhatat rafin.

²⁰ Əsərəkınən wək rəha Uhgîn o nagwənən əm. Nagwənən rafin kotəwır, məsotamkimikən e niganəmti Uhgîn. Məto suah kit tatol təfagə rat nian in tatun nat kit itəm tol pian tatəme lan e rəhan nəmegəhən.

²¹ Kən tol nəhlan, təwır məmə nəsotunən mit, o nənımən wain, o nolən nat kit mın itəm otol piatəmat otəme e nəmegəhən rəhan.

²² Kən okəmə itəmat nakotos nətəligən kit o natimnat mın u, otaskəlim anion əm itəmat Uhgîn. Suah kit tətətig e nəwırən pahrien nian in tatol əm natimnat itəm in titun məmə tətəuətıp məmə in otol.

²³ Məto etəmim itəm rəhan nətəligən tatol kəiu o nat itəm tatun, məmə in tətəuətıp o nunən o kəp, təwır məmə in təsunən. Məto okəmə in tatun, Uhgîn otən nolən rəhan in təfagə rat, məto-inu in tatun, məto nıkin təsəhtən məmə in nat ətuatıp, rəhan nolən təsətulən e nahatətəən. Kən okəmə suah kit tatol nat kit itəm nıkin təht məmə in tərət, in tatol təfagə rat.

15

Nıləs-ipərən nətəligən rəha iəfak pişin pişin mın

¹ Kitat neen, nahatətəən rəhatat təskasik, kən kitat kotıtun məmə nat əlkələh mın əh, ilat nat əpnəpın əm. Məto okol kitat kəsotəkəikeən o nolən natimnat mın əh məmə nıkitat tətəgien lan. Nıkitat təkəike məht piətat mın ne wınıtat mın itəm rəhalat nətəligən kəiu e natimnat mın əh.

² Kitat okotəkəike motol nolən itəm otol niki netəm pişin tagien lan, məmə otasitu elat, mol nahatətəən rəhalat tuwa məskasik.

³ Pəs kotal nəhlan məto-inu Kristo mın, in təməsolən nolən kit məmə in atıp nıkin otəgien lan. Məto in təmol natimnat rafin əgın itəm Uhgîn nıkin tolkeike, kən o natimnat mın u, netəmim kəmotən rat in ron. Inu tahmen e Naoa Rəha Uhgîn tatən məmə, “Nən ratən mın itəm netəm pişin pişin mın koatol lam, koatuwa ron io.”

⁴ Natimnat min əh itəm kəməte aupən e Naoa Rəha Uhgın, kəməte min məmə otəgətun kitat, məmə okotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhatat e Uhgın. Kən kitat kotitun nolən əh məto-inu koatətul əskasik e nian iəkis min, kən Naoa Rəha Uhgın tatiləs-ipər nətəligən rəhatat.

⁵ Uhgın pisin əm tətasiu etat məmə koatətul əskasik e nian iəkis min, kən in pisin əm tatiləs-ipər nətəligən rəhatat. Kən roiu, iatətapəh ron məmə in otasiu etəmat e nətəligən rəhatəmat məmə otuwa mol kitiah əm, tahmen əm e nolən rəha Kristo Iesu.

⁶ Kən iakətapəh nəhlan otəmat rafin itəm noatos nətəligən kitiah əm, məmə nəwiətət titun nuwamən mahmen e nəwia suah kitiah əm o nıləs-ipərən nərgi Uhgın, itəm in Uhgın ne Tata rəha İərəməərə rəhatat Iesu Kristo.

⁷ Otos iəfak min neen e nikin agien məmə okotuwa motəplan itəmat, tahmen əm məmə Kristo təmos itəmat e nikin agien. Otol nəhlan məmə netəmim okotənwiwi Uhgın lan.

⁸ Sotaluinən nat u məmə, Kristo təmuwa iolwək rəha netəm Isrel məmə otəgətun məmə Uhgın tatol rəhan nəghatən, nəghatən inu məmə nəniəkisən min rəhan kəm tipı netəm Isrel aupən, ilat kəmotuwa nıpahrienən.

⁹ Kən təmuwa məmə İaihlua min okotənwiwi Uhgın o rəhan nasəkitunən, tahmen e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“Tol nəhlan, oekiləs-ipər nərgəm e niki İaihlua min, oekan napuən min mənwiwi nərgəm.”

¹⁰ Kən tatən min məmə,
“Otagien, İaihlua min, itəmat rəhan min netəmim.”

¹¹ Kən tatən min məmə,
“İtəmat İaihlua min otənwiwi İərəməərə,
kən itəmat rafin noanol min rəha nətueintən otənwiwi in.”

¹² Kən Aesea tatən min məmə,
“Noanol rəha Jese aupən otər min*
kən Uhgın otiləs-ipər in məmə otərəməərə e noanol min rəha nitən min rafin.
Kən İaihlua min okotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhalat lan.”

¹³ Uhgın təmasitu o kitat məmə okotələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən lan. Pəs in otol məmə nikitəmat otər mərioah e nagiənən ne nəməlinuən nian nakoatahatətə lan məmə, e nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın, on-akoatələhəu-pən əskasik pik təhmın rəhatəmat nətəligən e Uhgın.

Pol in aposol rəha İaihlua min

¹⁴ Piak min ne wınik min. Ekitun wir məmə nəmegəhən rəhatəmat təmə mərioah e nəwirən, kən nəmotos nitunən rafin, kən nəkotahmen o nəgətunən itəmat min.

¹⁵ Məto e naoa u rəhak, eməsəhluaig-inən nat kit, emən-iarəp e nıkk rafin natimnat min u kəm itəmat, kən molkeike məmə nikitəmat otəkəike matəht nəghatən min əh. Tətuatip əm məmə iatəghat nəhlan, məto-inu Uhgın təmasitu lak e rəhan əm nəwirən

¹⁶ məmə io ekuwa iolwək rəha Kristo Iesu o nən-iarəpən namnusən təwir kəm İaihlua min. Io ekahmen e pris kit itəm iatən-iarəp namnusən təwir rəha Uhgın məmə, İaihlua min itəm koatahatətə e Kristo, okotuwa presen wir min itəm Narmın Rəha Uhgın təmələhəu kalın məmə rəha Uhgın, kən Uhgın nikin tagien o nosən.

¹⁷ Kən e wək rafin itəm iatol o Uhgın, iatəghat ausit məto-inu in Kristo Iesu əm itəm tatol wək.

15:4: 2 Tim 3:16

15:7: Rom 14:1

15:8: Mat 15:24

15:9: 2 Saml 22:50; Sam 18:49; Wək 3:25

15:10: Dut 32:43

15:11: Sam 117:1

* 15:12: Jese in tata rəha Kig Tefit

15:12: Aes 11:10; Nol

Əpən 5:5 15:16: Rom 1:5; 11:13

¹⁸ Ko esəghat ausitən o nat kit mīn, ekəghat ausit əm o natimnat wīr itəm Kristo təmōl nian emol rəhan wək o nīlāsən Iaihlua mīn kotuwa motol nəwīa Uhgīn. Kristo təmōl wək e rəhak nəghatən, ne rəhak nolən mīn,

¹⁹ kən təmōl wək e nəsanənən rəha nəmtətin mīn ne nat pīspīs mīn, kən təmōl ilat rafin e nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uhgīn. Kən tol nəhlan, emən-iarəp rafin namnusən təwīr rəha Kristo, təmətuoun Jerusalem muwīn mətōarus-pən kantri u Ilirikam.

²⁰ Nian rafin e nətuounən rəhak wək mətōarus-pa u-roiu, ematolkeike məmə ekuwīn mən-iarəp namnusən təwīr e ikīn mīn neen itəm kəsəto-agīn-əhən nərgī Kristo ikīn. Esolkeikeən məmə ekol wək e ikīn kit itəm suah kit tīnuwīn rəkīs ikīn mən-iarəp namnusən təwīr.

²¹ Mətō tahmen əm e Naoa Rəha Uhgīn itəm tatəghat-in Kristo məmə, “Netəmim itəm kəsən-iarəpən namnusən təwīr kəm ilat, ilat okotəplan in,

kən netəmim itəm kəsotətoən əh namnusən təwīr, ilat okotītun.”

²² Nian tepət, wək u rəhak o nuwīnən ik pīsīn pīsīn mīn tətəhtosīg-in io o nīmənən məplan itəmat.

Nətəligən rəha Pol o nuwīnən Rom

²³ Mətō roiu, rəhak wək ikīn-u tīnol namnun, kən e nup tepət rəkīs, iakolkeike pīk məmə ekīmənə məplan itəmat,

²⁴ kən tol nəhlan, nīkīk tatəht məmə ekīmənə məplan itəmat nian ekuwīn əpəh kantri u Spen. Kən nian ekīmənə kotauilim o nian əkuəkīr əm, kən iakolkeike məmə nakotasitu lak e rəhak naliwəkən.

²⁵ Mətō roiu, iatuwīn Jerusalem o nasituən e iəfak mīn əh-ikīn,

²⁶ mətō-inu iəfak mīn əpəh kantri mil u Masetonia ne Akaea, nīkilat təmagien o nos-ipamən rəhalat mənī məmə ekasitu e ian-rat mīn e nīməfak əpəh Jerusalem.

²⁷ Nīkilat təmagien əm o nolən, kən in tahmen e iehl kit itəm noanol rəha Isrel kəmōtol kəm ilat. Tol nəhlan mətō-inu okəmə Iaihlua mīn kəmotos nəwīrən rəha Uhgīn e suatīp rəha netəm Isrel, kən Iaihlua mīn okotəkəike mōtasitu e netəm Isrel e rəhalat mənī.

²⁸ Oekos mənī itəm ilat kəmotos-īpa, muwīn mos-īpən kəm iəfak mīn əpəh Jerusalem. Kən nian emol namnun wək u, kən ekiet Jerusalem muwīn əpəh kantri u Spen, kən e rəhak naliwəkən oekīmənə məplan itəmat.

²⁹ Nian ekuwa mītəlau imatəmat ikīn, ekītun məmə iatos natimnat wīr tepət e Kristo məmə ekos-īpīnə kəm itəmat, kən itəmat onəkotəto təwīr lan.

³⁰ Piak mīn ne wīnīk mīn, mətō-inu kitat koatahatətə e Iərəmərə rəhatat Iesu Kristo, kən Narmīn Rəha Uhgīn tatol məmə kitat koatolkeike kitat mīn, ekətapəh əskasīk otəmat məmə nəkoatəfak rōn io kəm Uhgīn, kən e nolən əh, nakotasitu lak e nəluaginən rəhak.

³¹ Otəfak məmə Uhgīn otasitu lak mahtosīg-in netəm Jutia itəm kəsotənən nīpahrienən e namnusən təwīr məmə, okəsotərəkinən io. Kən otəfak mīn məmə nian ekuwīn mīet-pən Jerusalem, netəm mīn u koatahatətə e Kristo, nīkilat otagian o rəhak wək.

³² Kən e nolən əh, okəmə Uhgīn tolkeike mihin, ekīmənə məplan itəmat e nagienən, kən kitat rafin agīn-əh, nīkitat otagian.

³³ Pəs Uhgīn itəm in nəukətī nəməlinuən tətətig itəmat min. Əwəh.

16

Pol tatauiatipin in min neen

¹ Io iatən-ipinə kəm itəmat məmə winitat u Fipi, itəm tatos wək rəha dikon e niməfak əpəh Kegkria, in pətan wır kit.

² Iakətapəh otəmat məmə nian in otimnə, onəkotagien əm ron e nərgi Iəramərə rəhatat, e nolən itəm in tətuatip məmə netəmim rəha Uhgın okotol mihin. Okəmə rəhan nat kit təkə, təwır məmə nakotasitu lan, məto-inu in təmasitu lak ne netəmim tepət.

³ Otən təwır kəm Prisila ne Akwila, itəm itiməhal emətəhalol wək kitiəh rəha Kristo Iesu.

⁴ Iuəhkir kiamis o nasituən lak. Sənəmə io pisin əm, məto io ne Iaihlua min rafin u koatəfak, itimat ekotənwiwi Uhgın olau.

⁵ Kən otən təwır kəm niməfak itəm kəmotuəfim in e rəhalau nimə.

Otən təwır kəm io kit u Epaenetas, u itəm təmaupən mahatətə e Kristo e profens əpəh Esia.

⁶ Otən təwır kəm Meri itəm təmatol pik wək otəmat.

⁷ Otən təwır kəm Antronikas ne Junias, natimak mil itəm itiməhal min ilau eməhaluwın e kalapus. Aposol min koatisiai-in pik ilau, kən ilau kəmuəupən-in io muahatətə e Kristo.

⁸ Otən təwır kəm Ampliatas, itəm iakolkeike e nolkeikeən rəha Iəramərə.

⁹ Otən təwır kəm Urpanas, itəm kitat koatol wək kitiəh e Kristo, kən otən təwır kəm io kit u Stakis.

¹⁰ Otən təwır kəm Apeles itəm təmətul əskasik e Kristo e nian iəkis min.

Otən təwır kəm Aristopolas ne noanol min rəhan, ne rəhan iolwək min.

¹¹ Otən təwır kəm Herotian, rəhak ətuatip.

Otən təwır kəm Nasisas ne rəhan min, ne rəhan iolwək min itəm koatəfak kəm Iəramərə.

¹² Otən təwır kəm Trifaena ne Trifosa, pətan mil itəm kətioal pik wək rəha Iəramərə.

Otən təwır kəm io kit u Persis, pətan kit min itəm tatol pik wək rəha Iəramərə.

¹³ Otən təwır kəm Rufas, iəfak wır kit rəha Iəramərə, ne rəhan mama itəm təmatol təwır kəm io tahmen e rəhak ətuatip mama.

¹⁴ Otən təwır kəm Asigkritas, ne Filegon, ne Heremes, ne Patropas, ne Heremas, ne piatat min itəm ilat min koatatig.

¹⁵ Otən təwır kəm Filolokas, ne Julia, ne Nereas ne winin, ne Olimpapas, ne iəfak min rafin itəm ilat min kotatig.

¹⁶ Otən təwır kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo. Niməfak rafin rəha Kristo koatən təwır kəm itəmat.

¹⁷ Piak min ne winik min. Iakətapəh əskasik otəmat məmə nakoatəto wır itəmat o netəm koatol məmə nakotəhap itəmat min, kən koatəgəton natimnat itəm koatol netəmim koatakia e nahatətəən rəhalat, kən nəgətonən əh tol pisin agin e nəgətonən itəm nəmotos rəkis. Otətul isəu olat,

¹⁸ məto-inu netəm kotol nəhlan, ilat kəsotolən wək rəha Iəramərə Kristo, məto koatol wək əm o nat nipətilat tolkeike. Ilat koatən wır nəghatən, kən nəghatən rəhalat tətəhen, kən ilat koateiuə, kən matərək in nətəligən rəha netəmim tepət itəm kotəruru nat.

¹⁹ Netəmim kinotəto rəkis nammusən məmə itəmat nəkoatol nəwia Kristo. Tol nəhlan, nikik tagien pik otəmat. Məto iakolkeike pik məmə nakotenatig e nolən ətuatip min, kən məmə nəsotuwinən e nolən rat min.

²⁰ Uhgïn itəm nəkətī nəməlinuən, otəsuwəhən in teguətāin Setan, kən in otatīg əm ləhau e nelkītəmat. Pəs nəwīrən rəha Iərəmərə Iesu tətātīg itəmat min.

²¹ Timoti itəm itimlau min etioal wək kitīəh, tatən təwīr kəm itəmat. Kən Lusias, ne Jeson, ne Sosipata u natimak min, kəhalən min təwīr kəm itəmat.

²² Io Tesias, itəm eməte nəghatən rəha Pol e naoa u, io iatən təwīr kəm itəmat u kitat kitīəh e Iərəmərə.

²³⁻²⁴ Kaeas tatən təwīr kəm itəmat. Io Pol, ekətātīg e rəhan nimə, kən netəm rəha niməfak kotuəfimin iman ikin.

Erastas u etəm tatərəmərə e mənī rəha taon əh, ne piatat Kuartas, ilau min katuən təwīr kəm itəmat.

²⁵ Pəs kotənwiwi Uhgïn. In titun nolən məmə itəmat nəkoatətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. In otol nəhlan e namnusən təwīr rəha Iesu Kristo itəm iatən-iarəp. Nəghatən u təməhluaig nuwəh rəkis,

²⁶ mətə roiu, təmol əp in. Kən in Uhgïn u itəm tatəmegəh nian rafin, kən in təmən məmə ekotən-iarəp namnusən rəha Kristo itəm ien min aupən kəmotəte e naoa min rəhalat, kən netənim okotitun. Ekotən-iarəp məmə noanol min rafin e nətueintən, pəs ilat okotahatətə e Uhgïn, kən tol nəhlan moatol əm nəwian.

²⁷ Uhgïn pişin əm in Uhgïn, kən in pişin əm in tenatīg. !Pəs kotənwiwi Uhgïn nian rafin namnun tikə, o nat itəm Iesu Kristo təmol! Əwəh.

1 Korin

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm iəfak mın ikın Korin

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 1 Korin

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm niməfak rəha Korin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Korin in taon asol kit. Ikın əh, netəmim tepət kotos rəhalat kago o nol-salim-inən, kən netəmim tepət kotuwa məmə okotos-nəmtin. Netəmim neen kotuwa e nego, neen kotaliwək əm. In taon kit təwir pık e profens rəha Akaea, itəm tətətig e nəptən asol u Kris. Məto taon u, narmi nat mın kəmotər lan, kən nolən rat mın tepət e taon əh. Niməfak rəha Korin, Iaihlua mın kotepət lan. Pol təmətuoun niməfak u e nian rəha naliwəkən itəm tatol kəiu lan. Məto roiu əh, nəratən asol mın neen tınatig e niməfak. Netəmim neen koatol nolən rat mın, kən neen koatos nətəligən mın itəm kəsotətuatipən. Kəmotətapəh o Pol o natimnat mın neen itəm ilat kəsotitun wırən, kən in təmətə naoa u tətəu-pən ətuatip əm rəhalat nətəligən. Kən təmətə naoa u məmə otəg-ətuatip-in nolən rat mın itəm ilat neen kəmoatol.

?Təmətə naoa u o naka? Niməfak rəha Korin in tətətig e taon kit itəm nolən rat mın rafin təmərıoah wır lan. Nolən rat mın neen kəmotuwa imə e niməfak. Pol təmətə naoa u məmə otən-iarəp nolən rat mın itəm tətətig e niməfak, ne nəratən pisin mın neen mın. In təmən kəm ilat məmə okotəhro mın nulan motəkəike kətəlig-pa mın o Uhgın, kən nolən naka u tətəuətıp itəm etəmim otol okəmə in etəmim rəha Iesu.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, itəm Uhgın təmaun-in kən mıtəpun e nəwian məmə io aposol rəha Kristo Iesu, iatəte naoa u itımlau piətət Sostenes. ² Naoa u tatimnə kəm itəmat niməfak rəha Uhgın əpəh Korin, itəmat itəm Uhgın təmələhəu kalın məmə rəhan mın e Kristo Iesu, kən təmaun-in itəmat məmə rəhan mın, itəmat mın netəm e ikın mın rafin itəm koatəfak kəm İərəməərə rəhatat Iesu Kristo itəm in İərəməərə rəhatat rafin.

³ Pəs Uhgın Tata rəhatat ne İərəməərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təmənwiwi Uhgın e nəfakən

⁴ Nian rafin iatən kəm Uhgın məmə nıkik tagien otəmat məto-inu təmawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat e Kristo Iesu.

⁵ Təmawte-in rəhan nəwırən u tepət kəm itəmat e nolən mın rafin, e nasituən o nən-iarəpən ne nıtunən nəghatən rəhan.

⁶ Təmöl nəhlan məto-inu, nəmotəplan məmə namnusən e Kristo in nıpahrienən.

⁷ Tol nəhlan, nian nəkoatətul matıp moatəsahgin nuwamən rəha İərəməərə rəhatat Iesu Kristo, Uhgın tatos-ıpinə kəm itəmat rəhan nəsanənən e Narmın o nolən wək rəhan, nəsanənən rafin mın əh itəm kotətuatıp o nəmegəhən rəhatəmat.

⁸ Kən in otol itəmat nəkoatətul əskasık mətoarus-pən namnun nian məmə okəsehm-pənən nolən rat kit etəmat e Nian rəha İərəməərə rəhatat Iesu Kristo, itəm tatuwa mın lan.

⁹ Kæn Uhgîn otol nat u kãm itəmat məto-inu nian rafin in tatol rəhan nəghatən. In Uhgîn itəm təmaun-in itəmat nakotuwa kitiah itəmat Nətin Iesu Kristo u Iərəməərə rəhatat.

Netəmim rəha niməfak kəmotəhap ilat mìn

¹⁰ Iatətapəh əskasik otəmat, piak mìn ne winik mìn, e nərgi Iərəməərə Iesu Kristo, məmə itəmat rafin nakotətəlig-in itəmat mìn, məsotolən məmə nətəligən kit otuwa məhap itəmat, kæn məto nakotuwa pahrien kol kitiah e nətəligən ne nikin kitiah.

¹¹ Piak mìn ne winik mìn, iatən nəhlan məto-inu netəmim neen rəha Kloe* kəmotən-iarəp kəm io məmə itəmat nakoatərgəhəu.

¹² Nipəti nəghatən itəm iatən tol nulan, itəmat neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pol,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Apolos,” neen kotəmə, “Itimat ekoatuarisig-in Pita,” neen mìn kotən məmə, “Itimat ekoatuarisig-in Kristo.”

¹³ ?Nikitəmat təht məmə nəkotitun nəhap-əhapən nulan Kristo? ?Nikitəmat təht məmə io Pol eməkul e nig kəməluau otəmat? ?O kəmol bəptais etəmat neen e nərgi Pol?

¹⁴ Io iakən tagkiu kəm Uhgîn məmə io eməsolən bəptais etəmat kit, məto emol bəptais əm e Krispas ne Kaeas.

¹⁵ Nikik tagien nəhlan məto-inu suah kit okol təsənən məmə kəmol bəptais lan e nərgək.

¹⁶ Ei, emaluin, emol bəptais mìn e Stefanas ne rəhan mìn. Uarisig e itəm əh, emaluin okəmə emol bəptais mìn e suah kit o kəp.

¹⁷ Nipəti nəghatən mìn u məmə, Kristo təsahl-ipamən io məmə ekol bəptais e netəmim, məto təmahl-ipa io məmə ekən-iarəp əm namnusən təwir. Kæn esən-iarəp əmən e nitunən rəha etəmim məto-inu, esolkeikeən məmə nəghatən e nimisən rəha Kristo e nig kəməluau in otoigoig.

¹⁸ Tol nəhlan məto-inu, nəghatən e nimisən rəha Kristo in toigoig malməl o netəm u koatitəp suatip rəha nuwinən e nigəm asol, məto o kitat itəm Uhgîn tatosmegəh kitat, in nəsanənən əm rəha Uhgîn.

¹⁹ Kæn Naoa Rəha Uhgîn tatən məmə, “Io ekərəkin aɡin nenatigən rəha netəm kotenatig, kæn mahtosig-in nitunən rəha netəm kotitun pik nat.”

²⁰ ?Netəm kotenatig hiə? ?Iəgətun mìn rəha Lou hiə? ?Netəmim itəm kotitun wir suatip rəha nəghatən hiə? Uhgîn təmol nenatigən rəha nətueintən tinuwa rəkis nalməl əmən. ²¹ Tol nəhlan məto-inu, e nenatigən rəha Uhgîn, təmol məmə netəmim rəha nətueintən okəsotitunən in e nenatigən əm rəhalat. Məto in təmol məmə nəghatən alməl mìn rəhatimat otosmegəh netəmim itəm koatən nipahrienən lan.

²² Noanol mìn rəha Isrel koatətapəh-in nat pispis mìn, kæn Iaihluə mìn koategəs-in nenatigən məmə okotəplan Uhgîn,

²³ məto kitat koatən-iarəp əm nimisən rəha Kristo e nig kəməluau, kæn nəghatən u in tahmen e kəpiel e suatip itəm tatol noanol mìn rəha Isrel koatəme, kæn in tahmen e nalmələn kəm Iaihluə mìn.

²⁴ Məto o netəm mìn un itəm Uhgîn təmaun-in ilat, noanol mìn rəha Isrel neen ne Iaihluə mìn neen ilau kərən, Kristo in nəsanənən rəha Uhgîn ne nenatigən rəhan.

1:9: 1 Tes 5:24; 1 Jon 1:3 **1:10:** Fil 2:2 * **1:11:** Kloe in pətan kit itəm rəhan nautə tēpət, kæn netəmim koatisiai-in. **1:12:** Wək 18:24-28; 1 Kor 3:4 **1:14:** Wək 18:8; Rom 16:23 **1:16:** 1 Kor 16:15 **1:18:** Rom 1:16 **1:19:** Aes 29:14 **1:20:** Job 12:17; Aes 19:12; 33:18; 44:25 **1:21:** Mat 11:25 **1:23:** Rom 9:32; 1 Kor 2:14 **1:24:** Kol 2:3

²⁵ Tol nàhlan mətò-inu, nalmələn rəha Uhgìn in tenatig taprəkis-in nenatigən rafin rəha netəmim, kən nəpouən rəhan in təsanən taprəkis-in nəsanənən rafin rəha netəmim.

²⁶ Piak mìn ne wìnik mìn, nikitəmat otəkəike məht məmə itəmat netəm ahro nian Uhgìn təmaun-in itəmat. Itəmat tepət nəsotenatigən e nìganəmti netəmim, kən məsotosən nəsanənən, kən sənəmə itəmat nenəti netəm-iasol neen.

²⁷ Mətò Uhgìn tatitəpun nat alməl mìn e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotenatig, kən mītəpun nat əpou mìn e nətueintən məmə okotol aulis netəm kotəsanən.

²⁸ In təmitəpun natimnat itəm, e nətəligən rəha netəmim, ilat nat əpnəpìn əm, ne itəm netəmim kəsotolkeike pìkən, ne natimnat itəm kotikə. Kən təmitəpun natimnat mìn əh məmə in otol nat keike e nətəligən rəha netəmim, kəmotuwa nat əpnəpìn əm elat.

²⁹ Təmol nàhlan məmə suah kit otəsəghat ausitən e nìganəmti Uhgìn.

³⁰ Mətò-inu e nəwìə Uhgìn, itəmat nəmotuwa kitiəh itəmat Kristo Iesu. Kən Kristo təmuwa o kitat məmə nenatigən rəha Uhgìn, inəh e Kristo, Uhgìn təmol kitat kotətuatip e nìganəmtin, kən mələhəu kalin kitat məmə rəhan mìn, kən mosmegəh kitat.

³¹ Tol nàhlan, tahmen e Naoa Rəha Uhgìn tatən, “Etəm itəm tatəghat ausit, otəghat ausit əm o nat itəm Iərəməərə təmol lan.”

2

¹ Piak mìn ne wìnik mìn. Nian emimnə otəmat, eməsən-iarəpən nəghatən rəha Uhgìn e nəghatən itəm kotenatig ne nolən rəha etəmim itəm titun wìr nəghatən.

² Kən nian emətətig kitat mìn itəmat, nìkik təkəsik məmə esən-iarəp mìnən nat kit, mətò Iesu Kristo əm, ne nìmisən rəhan e nìg kəluau.

³ Emuwa otəmat e nəpouən ne nəgìnən, kən matəgìn mətasiəp-asiəp.

⁴ Kən nian emən-iarəp rəhak nəghatən e namnusən təwìr, eməsənən e nenatigən rəha netəmim, ne nəghatən asol mìn itəm otiuw itəmat, mətò nian eməghat, nəmotəplan nəsanənən rəha Uhgìn ne wək rəha Narmìn Rəha Uhgìn.

⁵ Emol nàhlan məmə nahatətəən rəhatəmat otəsətul əmən e nenatigən rəha netəmim, mətò in otətul e nəsanənən rəha Uhgìn.

Nenatigən rəha Narmìn Rəha Uhgìn

⁶ Mətò in nìpahrienən məmə itəmat ekotən-iarəp nəghatən tenatig kəm netəm itəm kinotəkəsik rəkis e nəmegəhən rəhalat, mətò sənəmə nenatigən rəha netəm u-roiu, o netəm koatərəməərə u-roiu, itəm ilat okotuwa nat əpnəpìn mìn əm.

⁷ Kəp. Itəmat ekoatəghat-in nenatigən rəha Uhgìn aupən itəm təmatəməhl anion, kən in nenatigən itəm təmatəhluaig, kən Uhgìn təmol nalpəkəuən aupən aupən agìn məmə, nenatigən əh, in otol nəwìrən kəm kitat.

⁸ Nətem koatərəməərə e nəptən əh-roiu, ilat kinotəruu nalpəkəuən əh rəha Uhgìn, mətò okəmə ilat kinəmotitun, ko kəsotətu-pərən Iərəməərə rəha nəwìrən rafin e nìg kəməluau.

⁹ Mətò Naoa Rəha Uhgìn tatən məmə,
“Suah kit təsəplanən,
suah kit təsətəən,
suah kit təsitunən

nat naka itəm Uhg̃in təm̃ol əpen-əpenə lan rəha netəm u kotalkeike in,”

¹⁰ mətō Uhg̃in təm̃ol əp nalpəkauən anion əh rəhan kəm kitat e Narm̃in. Kən Narm̃in titun natimnat rafin, kən mitun m̃in natimnat rəha Uhg̃in itəm etəm̃im kit okol təs̃itunən.

¹¹ ?Tol nəhlan, etəm̃im pah titun nətəligən rəha etəm̃im kit, mətō narm̃in əm? ?E nolən kitiəh əm, etəm̃im pah titun nətəligən rəha Uhg̃in, mətō Narm̃in əm?

¹² Uhg̃in təməsos-ipamən kəm kitat nətəligən rəha netəm̃im e nətueintən, mətō təmos-ipa Narm̃in itəm tətisi-pən ron. In təmos-ipa kəm kitat məm̃ə kitat okotitun nat naka itəm Uhg̃in təmos-ipa əpnar̃in əm kəm kitat.

¹³ Inu nəghatən itəm itimat ioatən, kən nenatigən rəha netəm̃im təsəgətunən itimat e nəghatən m̃in əh, mətō Narm̃in Rəha Uhg̃in təməgətun itimat, kən ekotən-iarəp natimnat pahrien rəha Narm̃in Rəha Uhg̃in e nəghatən m̃in itəm təm̃isi-pən lan.

¹⁴ Etəm̃im itəm Narm̃in Rəha Uhg̃in tikə lan, okol təsosən natimnat itəm tətisi-pən e Narm̃in Rəha Uhg̃in mətō-inu ilat nat alməl m̃in əm kəm in, kən okol in təs̃itunən ilat mətō-inu Narm̃in Rəha Uhg̃in əm titun nasituən e netəm̃im o nitunən natimnat rəha Uhg̃in.

¹⁵ Kitat itəm koatos Narm̃in Rəha Uhg̃in kotəplan motitun natimnat m̃in əh, mətō netəm̃ əpnar̃in, ko koatəplan məsotitun ag̃in-əhən kitat.

¹⁶ Tol nəhlan mətō-inu Naoa Rəha Uhg̃in tatən məm̃ə,

“?Pah u titun nətəligən rəha Iərəməərə

məm̃ə in otəgətun in?”

Mətō kitat kotitun nətəligən rəha Kristo.

3

Nəhap-əhapən e niməfak

¹ Piak m̃in ne wiñik m̃in. Nian emətətig kitat m̃in itəmat, okol esəghatən kəm itəmat tahmen e netəm̃im itəm kinotəskasik rəkis e nəmegəhən rəhalat e Narm̃in Rəha Uhg̃in, kəp. Eməghat kəm itəmat tahmen məm̃ə itəmat netəm̃im rəha nətueintən əm, kən eməghat kəm itəmat tahmen məm̃ə itəmat nisualkələh əm e nəmegəhən wi rəhatəmat e Kristo.

² Nian emətəgətun itəmat, tahmen məm̃ə emətəgwən itəmat e melek əm, eməsos-ipinə nagwənən əskasik kəm itəmat mətō-inu itəmat nəsotahmenən o nunən. Kən ñipahrienən, itəmat nəsotahmenən əh o nunən,

³ mətō-inu nolən rəhatəmat tahmen əm e rəha netəm̃im rəha nətueintən. Tol nəhlan mətō-inu itəmat nakoatetet itəmat m̃in, kən moatərgəhəu, kən tahmen əm məm̃ə itəmat netəm̃im rəha nətueintən əm u. Nəkotahmen e netəm̃ əpnar̃in m̃in.

⁴ Nian suah kit otən məm̃ə, “Io rəha Pol,” kən kit m̃in tən məm̃ə, “Io rəha Apolos,” nolən əh tatəgətun məm̃ə itəmat netəm̃ rəha nətueintən əm.

⁵ Otəplan-tu. ?Apolos in pah, kən Pol in pah? Itimlau e kuahmen əm e iolwək itəm emuasitu etəmat o nuwamən o Iesu. Itimlau etioal əm wək itəm Iərəməərə təmos-ipa pis̃in pis̃in kəm itimlau məm̃ə ekioal.

⁶ Tahmen məm̃ə io eməfe ñikutin nat, kən Apolos in tətəu e nəhau, mətō Uhg̃in tatol tatəwiə.

⁷ Tol nəhlan, etəm̃im itəm tatəfe nat, o etəm tətəu e nəhau, in nat əpnar̃in əm, mətō Uhg̃in pis̃in əm in nat keike itəm tatol natimnat koatəmegəh moatəwiə.

⁸ Etəm̃ tatəfe, ne etəm tətəu, katian əm o nat kitiəh əm. Kən Uhg̃in otətou ilau kitiəh kitiəh e rəhalau wək pis̃in pis̃in m̃in.

⁹ Itimlau iolwæk mil ræha Uhgïn, kæn itæmat nækotahmen e nasumæn ræha Uhgïn, o nimæ ræha Uhgïn.

¹⁰ E næwîræn itæm Uhgïn tæmawte-in kæm io, emilækin wîr nelki nimæ tahmen e etæm titun wîr nilækinæn nimæ. Kæn suah kit min tatilækin nimæ mæsin. Mæto ilat rafin okotækæike moatehm wîr wæk ræhalat ræha nilækinæn nimæ,

¹¹ mæto-inu okol suah kit tæsilækinæn nelki nimæ kit min itæm tol pîsin e inu itæm kinilækin rækis. Kæn nelki nimæ u in Iesu Kristo.

¹² Okæmæ suah kit tilækin-pær ræhan nimæ itæm nelki nimæ in Iesu Kristo, kæn in titun nilækinæn e iaen u kol tatipit-ipit, o e silfa, o e kæpiel næmtin tiækis, o e nig, o e nuwig, o e maniah.

¹³ Kæn nian kit netæmim okotæplan wæk ræhan, mæto-inu e nian Iesu tatuwa min, ræhan wæk otuwa e næhag-æhagæn. Ræhan wæk okælæhæu-pæn e nigæm, kæn nigæm otægætun mæmæ ræhan wæk tæwîr or tærat.

¹⁴ Okæmæ nigæm tæmæsusæn ræhan nimæ, in otos ræhan nætouæn.

¹⁵ Mæto okæmæ nigæm tæmus ræhan nimæ, kæn ræhan natimnat rafin tæmikæ. In æm, Uhgïn otosmegæh, mæto tahmen-ahmen æm e suah kit itæm taiu mætagim e nimæ itæm nigæm tatus.

¹⁶ ?Nækotitun o kæp mæmæ, itæmat un nimæ ræha Uhgïn, kæn Narmîn Ræha Uhgïn tætatig etæmat?

¹⁷ Okæmæ suah kit tærækin nimæ ræha Uhgïn, kæn Uhgïn otærækin in, mæto-inu nimæ ræha Uhgïn, in ræhan pîsin æm. Kæn nimæ u ræha Uhgïn, itæmat.

¹⁸ Tæsæwîræn mæmæ suah kit tætiæuæ-in atip in. Okæmæ suah kit nîkin tæht mæmæ in tenatig u-roiu e nigænæmti netæmim, in otækæike muwa ialmæl kit e nigænæmtilat mæmæ in otuwa ienatig pahrien.

¹⁹ Tol næhlan mæto-inu nenatigæn ræha netæmim ræha nætueintæn, in talmæl pik e nigænæmti Uhgïn. Tahmen e Naoa Ræha Uhgïn tatæn mæmæ, "Uhgïn tatol noanikulu kit e næghatæn ræha suah kit itæm tatæn mæmæ in tenatig wîr, kæn Uhgïn taskælim in."

²⁰ Kæn Naoa Ræha Uhgïn tatæn min mæmæ, "Iæræmæ ræ titun mæmæ, nætæligæn ræha netæm kotenatig, ilat nat æpnæpin æm."

²¹ Kæn æsotænæn mæmæ itæmat ræha suah u o ræha suah æh mæmæ onækotilæsipær atip itæmat ron. Uhgïn tatos-ipæn natimnat rafin ræhatæmat mæmæ otasitu etæmat.

²² Pol, o Apolos, o Pita, o nætueintæn, o næmegæhæn, o nimisæn, o nian roiu, o nian itæm tatuwa, ilat rafin ræhatæmat mæmæ Uhgïn otol tæwîr kæm itæmat lan,

²³ kæn itæmat ræha Kristo, kæn Kristo in ræha Uhgïn.

4

Aposol min ræha Kristo

¹ Tol næhlan, netæmim okotækæike motos itæmat tahmen e iolwæk min ræha Kristo itæm Uhgïn tæmælæhæu-pæn e nelmitæmat mæmæ itæmat ekotol æp nælpækæuæn anion ræha Uhgïn.

² Kæn netæmim itæm koatehm natimnat ræha etæm-iasol kit, ilat kotækæike motol ræhalat wæk tæwîr mæmæ nian etæm-iasol tatæplan ræhalat wæk, kæn titun nahatætææn elat.

³ E io, in nat æpnæpin æm okæmæ itæmat, o netæm pîsin neen kotæn-iaræp nætæligæn ræhalat e ræhak wæk. Kæn io atip esahmenæn o nakilæn ræhak wæk.

⁴ E ræhak nætæligæn, mæmæ emol æm nat itæm in tæwîr, mæto nat u tæsænæn mæmæ io ekætutætip. Iæræmæ ræ æm tætuatip o nakilæn ræhak wæk.

⁵ Tol nəhlan, sotautautən o nakilən natimnat. Nakoatəsaḡin e nian İəramərə otuwa lan. In otəmki-pən e nəḡag-əḡagən natimnat itəm koatəhluaig e nəpinəpən, kən in otol-arəp nat naka tətatiḡ e niki netəmim o nolən min rəhalat. E nian əh Uḡin otənwiwi ilat kitiaḡ kitiaḡ.

⁶ Piak min ne winik min. Emən-ipinə nəḡhatən min əh kəm itəmat etimlau Apolos məmə itəmat onəkotos nitunən ikin, kən okəmə nakotos nıpəti nəḡhatən min u, “Nəkotəkəike motol əm nəḡhatən min itəm kinəte rəkis,” kən nəsotos-ipərən netəm-iasol neen motos-iaḡau neen.

⁷ ?Tahro? ?Itəmat ilis taprəkis-in netəmim min rafin? ?Itəmat nakoatos natimnat neen itəm Uḡin təsos-ipinə kəm itəmat? !Kəp! ?Kən tahro nakoatəḡhat ausit o natimnat itəm Uḡin təmos-ipinə kəm itəmat tahmen əm məmə itəmat əm nəmotol natimnat min əh?

⁸ Nikitəmat təhat məmə ninotos rafin rəkis natimnat rəha Uḡin. Nikitəmat təhat məmə ninotos rafin rəkis nautə rəha Uḡin. Nolən rəhatəmat tahmen məmə nəmotuwa kig min rəha Uḡin, məto itəmat ekotatiḡ ləḡau əm. ! Məto kəp, sənəmə nıpahrienən! !Nəman! Okəmə nıpahrienən məmə itəmat nəmotuwa kig min rəha Uḡin, nikitəmat otəḡien pık, kən okəmə tol nəhlan, itəmat min ekotol kig kitat min itəmat. Məto təsolən mihin.

⁹ Itəmat aposol min, məto nikik təht məmə Uḡin təmələḡəu itəmat əpəḡ ləḡau aḡin-əḡ, ioatatiḡ tahmen e netəm itəm kəmakil rəkis məmə okotəkəike motimis. Nikik təht nəhlan məto-inu tahmen məmə ekoatətul e nıḡanəmti nəḡelo min ne netəmim rafin məmə ilat okotəplan nolən rəha nımisən rəhatimat.*

¹⁰ !Netəmim tepət koatən məmə itəmat ialməl min o nəḡḡi Kristo, məto nikitəmat təht məmə itəmat nakotenatiḡ wir e Kristo! Məto sənəmə nıpahrienən. !Netəmim tepət koatən məmə rəhatimat nepətən tikə, məto nakoatəḡhat ausit məmə rəhatəmat nepətən iaḡin! Məto sənəmə nıpahrienən. Netəmim tepət koatisiai-in itəmat, məto katən rat itəmat.

¹¹ Məto, inu nıpahrienən. Mətoarus-pa roiu, nəumis tatus itəmat, kən moatoaəa, kən ekoatuwin e natimnat kəmotəḡap-əḡap, kən netəmim koatoh itəmat, kən rəhatimat nımə tikə.

¹² Itəmat atıp əm ioatol pık wək e nelmitimat. Nian okotən rat itəmat, məto itəmat ekotəfak o nəwirən olat. Nian netəmim koatol nəratən kəm itəmat, məto itəmat ekotəpnəpin əm.

¹³ Nian netəmim koatən rat itəmat, məto itəmat ekoatəḡhat wir əm kəm ilat. Mətoarus-pa roiu itəmat ekotahmen e nuwitik rəha netəmim rafin, o namkimik rəha nətueintən rafin.

*İlat okotəkəike kətəu-pən
nolən rəha Pol*

¹⁴ Esəteən nəḡhatən min u məmə ekol itəmat nakotaulis, məto məmə otəḡḡaiir etəmat, məto-inu itəmat nenətik min itəm ekolkeike itəmat.

¹⁵ Rəhatəmat iəḡətun tepət itəm okotəḡətun itəmat e Kristo, kən okəm-naka ilat kotahmen əm e rəhatəmat tata kalin ten-taosan, məto rəhatəmat tata ətuatıp kitiaḡ əm, inu io, məto-inu e Kristo İesu emuwa rəhatəmat tata ətuatıp nian emən-iarəp namnusən təwir kəm itəmat aıpən.

4:5: 1 Kor 3:8 **4:6:** Rom 12:3 **4:7:** Rom 12:6 * **4:9:** Nian kig kit təmol win e nəluəḡinən, minatitəlig matit rəhan mopael min ne rəhan tikimır min. Rəhan mopael min kotuarisig-in, kən tikimır min kotuarisig-in ilat, kən netəmim rafin kotitun məmə tikimır min okotimis. Netəmim kəmotol lafet kit, kən netəmim rafin koatəplan tikimır min atıp koatoh ilat min, o kəm-naka koatol fait ilat nat iarupin min tahmen e laion. Kən Pol tatən məmə in ne rəhan min netəmim kotahmen e tikimır min itəm okotimis, kən netəmim rafin koatəplan. **4:11:** 2 Kor 11:23-27 **4:12:** Mat 5:44; 2 Tes 3:8 **4:15:** Kal 4:19

¹⁶ Tol nəhlan, ekətapəh əskasik otəmat məmə onəkotətəu-pa rəhak nolən min.

¹⁷ Məto-inu o nat u, etahl-ipinə nətik e Kristo u Timoti itəm iakolkeike. In tətaiu əskasik e Iərəməərə. In otən min kəm itəmat suatip rəha nəmegəhən rəhak e Kristo Iesu itəm tatətəu-pən natimnat itəm iatəgətun e niməfak min rafin ikin min rafin.

¹⁸ Itəmat neen koatən məmə esimnə minən, kən motausit pik o rəhatəmat nepətən.

¹⁹ Məto otəsuwəhən, ekəike mimnə məplan itəmat okəmə Iərəməərə tegəhan-in io. Kən ekəsəplan əmən nəghatən min itəm netəm iausit min koatən, məto ekəplan nəsanənən rəhalat.

²⁰ Məto-inu nərəməərəən rəha Uhgın sənəmə in nat kit rəha nəghatən, məto in nat kit rəha nəsanənən.

²¹ ?Kən nakotolkeike naka? ?Ekimnə malis itəmat, o ekimnə e nolkeikeən ne narmın rəha nəmeiən?

5

Pian kit, rəhan nolən tərət agın

¹ Kəmən-iarəp kəm io məmə suah kit u e nikitəmat tətəkləh-in pətan kit, kən təmol e nolən tərət kit itəm taprəkis-in nolən rəha netəm kəsotəfakən, nat əpnapin kəsotəfakən. In tətəkləh-in pətan wi rəha rəhan tata.

² ! Kən itəmat nakotausit ron məmə təwir əm! Nəsotətəon tərət, məto onəkotəkəike motəto tərət o nolən əh, kən nəsotahl-iarəpən suah əh, məto onəkotəkəike motahl-iarəp itəm təmol nolən rat əh e nikitəmat.

³ Nat əpnapin esatigən kitat min itəmat, məto e narmın etatig kitat min itəmat, kən tahmen əm okəmə kitat koatətig, enən rəkis e nərgi Iərəməərə Iesu məmə naka in tətəuətəp məmə kitat okotol e suah əh.

⁴ Nian nakotuwa kitiəh, kən e narmın, etatig kitat min itəmat, kən nian nəsanənən rəha Iərəməərə rəhatat Iesu in əh-ikin kitat min,

⁵ kən otələs-ipən suah u əh-roiu e nelmi Setan məmə otərəkin nıpətən, məto Iərəməərə otosmegəh narmın nian in tatuwa min e namnun nian.

⁶ Rəhatəmat nausitən tərət. ?Nəkotitun o kəp məmə, is noan məsın əm tətəlapik apiəpiə flao itəm kəmətig?

⁷ Otərəkin rəkis is oas min rəhatəmat məmə itəmat flaoa wi itəm kəmətig u is tikə lan, kən nıpahrienən itəmat nəkotahmen ətuatip e pıret əh. Tol nəhlan məto-inu Kristo itəm in nətə sipsip rəha lafet rəha Nuhagego-inən, təmimis rəkis tahmen e sakrifais o nolən rat min rəhatat.

⁸ Tol nəhlan, pəs kotol lafet əh, məto kəsotolən e is oas, itəm tahmen e nolən tərət min itəm netəmim kotolkeike pik nolən kəm netəmim, ne nolən rat min rafin. Məto pəs kotol lafet e Pıret U Is Tikə Lan, tahmen e nolən rafin itəm kotol nıpahrienən motətuatip.

⁹ Eməte rəkis naoa kəm itəmat məmə nəsotan kələhən itəmat netəm koatakləh-in pətan.

¹⁰ Esən-iəhauən məmə nəsotanən itəmat netəm kəsotəfakən, nat əpnapin nolən rəhalat tol min-nulan: ilat koatakləh-in pətan, ilat naumis, ilat iakləh min e neiuəən, kən ilat koatəfak kəm narmi nat min. Okəmə nəsotanən itəmat min ilat, kən nəkotəkəike motiet ikin-u e nətueintən.

¹¹ Məto nıpətə naoa itəm eməte kəm itəmat məmə onəsotan kələhən itəmat suah kit itəm tatən məmə in piatəmat kit, məto in tətəkləh-in pətan, o in tətəumis, o in tatəfak kəm narmi nat min, o in tatən rat netəmim, o in tətəpis

nian tepət, o in tətakläh-in e neiueiuəən. Əsotolən nat kit itəmat min ilat, nat əpnapın in nat əkəku əm tahmen e nəkotagwən kitiah.

¹² Sənəmə in rəhak kit wək məmə ekakil netəm kəsotəfakən. Məto in wək rəhatəmat məmə onəkotakil nolən rəha netəmim əpəh e niməfak itəm koatol təfagə e nolən min u.

¹³ Uhgın otakil netəm Iaihlua min, məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Otahl-iarəp e nikitəmat etəm tatol nolən rat.”

6

Nolən rəha niuw-iarəpən itəm

¹ Nian okəmə itəmat kəiu kuəhai ilau min, in tol naulisən məmə otıləs muwın kəm netəm kəsotəfakən məmə okotiuw-iarəp ilau motakil rəhalau nərgəhəuən. Məto nəkotəkəike motıləs motuwın kəm iəfak min.

² ?Nəkotitun o kəp məmə iəfak min, ilat okotakil netəmim e nətueintən? ? Kən okəmə itəmat onəkotakil netəmim e nətueintən, kən tahro nikitəmat təht məmə nəsotahmenən o nakilən rəhatəmat nolən əlkələh min?

³ ?Nəkotitun o kəp məmə, kitat okotakil nagelo min? !Kən natimnat min rəha nətueintən, ilat kotimətig əm o nakilən!

⁴ ? Kən tol nəhlan, okəmə nakoatərgəhəu o nətəligən min neen, tahro nakoatuwin o netəm ihluə məmə ilat okotakil nərgəhəuən rəhatəmat? Ilat kəsotosən nisaiian rəha niməfak məto-inu ilat kəsotahmenən məmə okotakil nat asol min neen tahmen e kitat.

⁵ Iatən nəhlan məmə nakotaulis lan. ?Tahro? ?Itəmat kit tikə itəm tenatig məmə in titun nələhəuən nənən min əh?

⁶ !Məto kəp! Itəmat piak min nakoatuwin o netəm ihluə məmə ilat okotakil rəhatəmat nərgəhəuən min. Kəsi.

⁷ Itəmat nakoatuwin o suah kit məmə otakil rəhatəmat nərgəhəuən. Inu tatəgətun məmə nəmotəmkakiəh e suatip rəha Uhgın e nəmegəhən rəhatəmat. ?Tahro? Okəmə suah kit tatol tərət kəm ik, təwir məmə nakaluin əm. Okəmə tateiuə-in ik mətəkləh-in ik, aluin min əm.

⁸ Məto kəp. Itəmat piatəmat min əm, məto itəmat atip nəkoatol tərət kəm itəmat min, kən moateiuə-in itəmat min motəkləh kəm itəmat min.

⁹ ? Nəkotitun o kəp məmə, netəm koatol nəratən, okol kəsotuwınən e nərəmərəən rəha Uhgın? Əsotətəlig-inən neiueiuəən. Inu nipahrienən məmə netəm koatakləh-in pətan, ne netəm koatəfak kəm narmi nat min, ne nəman itəm kinotol marit rəkis koatakləh-in pətan, ne nəman itəm koatit atip ilat min,

¹⁰ ne iəkləh min, ne naumis min, ne netəm koatapıs e wain, ne netəm koatəghat rat e nərgi netəmim, ne netəm koateiuə motəkləh kəm netəmim, ilat okol kəsotuwınən e nərəmərəən rəha Uhgın.

¹¹ Kən itəmat neen, nəmoatol nəhlan. Məto, Narmın Rəha Uhgın rəhatat təmafəl itəmat, mələhəu kalin itəmat məmə rəhan, mol itəmat nəkotətuatip e niganəmtin e nərgi İəməmə İesu Kristo.

Nolən rəha nakləh-inən pətan in təfagə rat

¹² Netəmim neen koatən məmə, “Natimnat rafin təwir əm məmə ekol.” Məto, sənəmə ilat rafin kotasitu etəmat. Suah kit tatən min məmə, “Natimnat rafin təwir əm məmə ekol.” Məto, okol esegəhan-inən məmə nat neen okotəməmə e rəhak nəmegəhən.

¹³ Netəmim neen koatən məmə, “Nagwənən in nat təwir rəha nərpitəm, kən nərpitəm in tolkeike nagwənən. Kən tahmen əm, okəmə nipətıtət tolkeike pətan, kən nolən əh rəha nitən pətan in təwir əm.” Nat mil əh, nagwənən ne

nərpitəm, kuəwir, nat əpnapin məmə Uhgın otol namnun ilau kərən. Məto Uhgın təsos-ipamən nıpətıtət məmə kotitəp nıpitan. Uhgın təmos-ipa nıpətıtət məmə kotisiai-in İəramərə lan, kən İəramərə in tərəmərə e nıpətıtət.

¹⁴ E rəhan nəsanənən, Uhgın təmosmegəh İəramərə e nımısən, kən in otosmegəh min kitat.

¹⁵ ?Nəkotıtun o kəp məmə, nıpətıtəmat, ilat rəha Kristo pısın əm? ?Kən nıkitəmat təht məmə ekiləs nıpətık itəm in kitiəh ilau Kristo, kən mol kioal kitiəh ilau pətan rəha suatıp? !Kəp! Okol təsolən mihin.

¹⁶ ?Kən nəkotıtun o kəp məmə, etəm tətən ilau pətan rəha suatıp, ilau katuea kitiəh əm e nıpətın? Məto-inu nəghatən rəha Naoa Rəha Uhgın tətən məmə, “İlau okuea nıpətın kitiəh əm.”

¹⁷ Məto etəm itəm tatol kitiəh ilau İəramərə, tatuwa kitiəh ilau min e narmın.

¹⁸ Otagım rəkis otuwın isəu o nolən rəha nıtəpən nıpitan. Nolən rat rafın itəm suah kit tatol itəm tol pısın e itəm u, in təsərəkınən nıpətın. Məto itəm u tətərəkın nıpətın.

¹⁹ ?Nəkotıtun o kəp məmə, nıpətıtəmat in nımə kit rəha Uhgın itəm Narmın Rəha Uhgın tətətig ikın, kən Uhgın təmos-ipinə Narmın kəm itəmat, mətətig etəmat? Kən itəmat sənəmə rəhatəmat atıp u itəmat.

²⁰ Uhgın təmətou rəkis itəmat e nətouən itəm nəmtın tiəkis. Tol nəhlan, otisiai-in Uhgın e nolən min rəha nıpətıtəmat.

7

Nəghatən e marit

¹ Roiu ekən-ipinə nənən e naoa rəhatəmat itəm nəmotəte kəm io. Əwəh, in təwir məmə etəmim kit təsolən marit.

² Məto netəmim tepət itəm koatitəp pətan, tol nəhlan, təwir məmə etəmim otəkəike mos atıp rəhan pətan, kən pətan tatos rəhan iərman.

³ İərman otəkəike man ilau rəhan pətan okəmə pətan tolkeike, kən pətan otəkəike man ilau rəhan iərman okəmə iərman tolkeike.

⁴ Pətan təsərəmərə atıpən e nıpətın, məto rəhan iərman tətərəmərə lan. Kən tahmen-ahmen əm e iərman, in təsərəmərə atıpən e nıpətın, məto rəhan pətan tətərəmərə lan.

⁵ Təsəwırən məmə pətan o iərman təgin o nıpətın okəmə kit tolkeike. Məto okəmə ilau kərən kuegəhan məmə təwir əm okuəpəs o nəfakən o nian neen, kən təwir əm. Məto okueike muea min kitiəh. Okəmə kəsioalən, kən Setan otehm suatıp o nos-ipən-os-ipənən kəm ilau. İatən nəhlan məto-inu itəmat rafın nəsotəskasikən.

⁶ Nəghatən əh məmə, “okuəpəs o nəfakən o nian neen,” in nətəligən əm rəhak, sənəmə lou kit.

⁷ E rəhak nətəligən, təwir məmə netəmim rafın okəsotolən marit tahmen lak. Məto Uhgın tatol suatıp pısın pısın min kəm kitat kitiəh kitiəh, kən tatol məmə neen koatol marit, kən neen koatan əm.

⁸ Kən iatən kəm netəm kəsotolən marit ne nəutahlımis min məmə, təwir məmə koatan əm məmə io ne.

⁹ Məto okəmə tiəkis olat məmə okotaliwək e suatıp ətuatıp, kən təwir məmə okotəkəike motol marit pəs nıkilat təsəht pıkən.

¹⁰ Itəmat itəm nəmotol marit, ekən-ipinə nəghatən u kəm itəmat, sənəmə rəhak məto rəha İəramərə məmə, pətan otəsəpəsən rəhan iərman.

6:13: 1 Tes 4:3-5

6:14: Rom 8:11; 1 Kor 15:20; 2 Kor 4:14

6:15: Efes 5:30

6:16: Mat 19:5

6:17: Jon 17:21-23; Rom 8:9-11

6:20: 1 Kor 7:23; 1 Pita 1:18-19

7:9: 1 Tim 5:14

7:10: Mat

11 Məto okəmə in otol, kən təwir məmə otəsətəu-pən minən suah kit min, o okəmə tahro, titəlig-pən min əm o rəhan iərman. Kən iərman otəsapəsən rəhan pətan.

12 Itəmat itəm rəhatəmat nəman o nıpitan kəsotəfakən, inu rəhak əm nəghatən, sənəmə rəha İərəmərə, məmə okəmə itəmat kit, rəhan pətan təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau kətuatig, iərman otəsapəsən.

13 Kən okəmə itəmat kit, rəhan iərman təsəfakən, məto tolkeike məmə ilau kətuatig, pətan otəsapəsən.

14 Otol nəhlan məto-inu nian pətan kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalın min rəhan iərman məmə rəha Uhgın. Kən nian iərman kit tatəfak, kən Uhgın tatələhəu kalın min rəhan pətan məmə rəha Uhgın. Okəmə təsölən nulan, kən rəhatəmat nisualkələh, ilat rəha nətueintən əm, məto tol nəhlan, Uhgın tatələhəu kalın ilat məmə rəhan min, məto-inu təmələhəu kalın rəkis tata ne mama.

15 Məto okəmə etəm təsəfakən tolkeike məmə otapəs rəhan pətan o iərman itəm tatəfak, egəhan in əm. Etəm tatəfak, iərman o pətan, Uhgın təsaskəlīmən ilat e marit əh. Məto, Uhgın təmaun-in itat məmə okotatig mətig e nəməlinuən.

16 Pətan, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham iərman e nolən təwir rəham. Kən iərman, kəm-naka Uhgın otosmegəh rəham pətan e nolən təwir rəham.

17 Məto in əm u, nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min itəm İərəmərə təmələhəu, kən təwir məmə nəkotatig əm lan. Inu rəhak nəghatən iatələhəu kəm niməfak min rafin.

18 Nian Uhgın təmaun-in suah kit, okəmə kəməhg-ipən in, kən otəsəhluaig-inən nəhg-ipənən itəm kəmol lan. Kən nian Uhgın təmaun-in suah kit min, okəmə kəsəhg-ipənən, kən təwir məmə təsegəs-inən məmə okəhg-ipən.

19 In nat əpnəpən əm okəmə kəməhg-ipən suah kit o kəsəhg-ipənən. Nat keike məmə kitat kotətəu-pən əm nəghatən min rəha Uhgın.

20 Nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min, kən təwir məmə nəkotatig əm elat.

21 ?Nian Uhgın təmaun-in ik, ik slef əm kit? Nəkim təsəht pikən, məto okəmə nəkitun nətəu-pənən suatip itəm kəmikis slef min lan, ətəu-pən əm.

22 Tol nəhlan məto-inu etəm slef əm nian İərəmərə təmaun-in, in etəm rəha İərəmərə itəm kəmikis rəkis, kən tahmen-ahmen əm, etəm itəm sənəmə slef kit nian İərəmərə təmaun-in, in slef əm rəha Kristo.

23 Uhgın təmətəu rəkis itəmat e nətəuən itəm nəmtin tiəkis. Sotölən məmə itəmat nəkotuwa slef min rəha netəmim.

24 Piak min ne winik min, nian Uhgın təmaun-in itəmat, nəmotatig e natigən pisin pisin min, kən təwir məmə nəkotatig əm elat itəmat Uhgın.

25 Inu nəghatən kit rəhatəmat netəm wi itəm nəsotölən marit. Esos ətuatipən nəghatən kit o İərəmərə, məto iakən əm rəhak nətəligən. Məto itəmat nəkotitun məmə rəhak nəghatən in nıpahrienən, məto-inu İərəmərə təmasəkitun io.

26 Məto-inu o nəratən asol itəm nəkotatig lan, rəhak nətəligən tol min-nulan məmə, nəkotatig əm nulan nəkotatig mihin u-roiu.

27 ?Tahro? ?Nəmol marit? Segəs-inən suatip o nəpəsən rəham pətan. ?Tahro? ?Nəsölən marit? Segəs-inən suatip o nosən rəham kit pətan.

28 Məto okəmə natol marit, nəsolən təfagə rat. Kən okəmə pətan wi tatol marit, in təsölən təfagə rat. Məto netəm kəmotol marit, okotatig e nəratən tepət e rəhalat natigən, kən iakolkeike məmə nəsotuwinən e nəratən min əh.

29 Piak min ne winik min, inu nıpəti nəghatən rəhak. Natigən rəha netəmim e nətueintən in tinəkuəkir əm. Kən roiu ne matuwın, netəm kəmotol marit, okəsotətəlig-in pikən nolən rəha marit rəhalat.

³⁰ Kæn okәмә suah kit tәtasәk, tәwір mәмә otaliwәk e nәmegәhән rәhan tahmen mәмә tәsasәkән. Kæn okәмә suah kit nikin tagien, in otaliwәk tahmen mәмә nikin tәsagienән. Kæn okәмә suah kit tatos-nәmtin nat kit, tәwір mәмә nikin tәht mәмә sәnәмә rәhan.

³¹ Kæn tәwір mәмә netәmim itәм koatol bisnes e nәtueintән, ilat okotәtәlig-in mәмә rәhalat bisnes in nat әnnapin әm, mәto-inu nәtueintән ne nәwірән rәhan otәpanikә.

³² Iakolkeike mәмә nikitәmat tәsәht pikән nat kit rәha nәtueintән u. Tol nәhlan, okәмә suah kit tәsolән marit, nikin tәtәht pik wәk rәha Iәrәmәrә mәмә tahro nulan mol Iәrәmәrә nikin tagien o wәk itәм in tatol.

³³ Mәto etәм tәmol marit, nikin tәtәht pik әm natimnat rәha nәtueintән mәмә otahro nulan mol niki rәhan pәtan tagien,

³⁴ kæn rәhan nәtәligән tatuwin o nat kәiu, rәhan pәtan ne wәk rәha Iәrәmәrә. Kæn pәtan itәм tәsolән marit, o pәtan wi, nikin tәtәht pik wәk rәha Iәrәmәrә mәмә tahro nulan in otәtuakәм o Iәrәmәrә e nipәtin ne narmin. Mәto pәtan itәм tәmol marit, in tәtәtәlig-in pik әm natimnat rәha nәtueintән mәмә otahro nulan mol rәhan iәрman nikin tagien.

³⁵ Iatән-ipinә nәghatән min u o nәwірән atip rәhatәmat, sәnәмә iatән-iәhau itәmat, mәto mәмә nakotәtәu-pән suatip rәha nәmegәhән itәм tәtuatip, kæn nikitәmat tәtәht pik wәk rәha Iәrәmәrә.

³⁶ Mәto okәмә iәрman kit ne pәtan wi kit, kinән-iәkis mәмә ilau okioal marit, kæn iәрman tәmә okuәpәs pitән, mәto roiu nikin tәht mәмә tәsolән nolән әtuatip e pәtan әh, kæn okәмә pәtan әh tәtatig wir әm o nup min neen, kæn iәрman nikin tәht mәмә tәike mol-tә marit e pәtan әh, kæn tәwір әm, in titun nolән. In tәsolән tәfagә rat. Mәto tәwір mәмә in otol marit.

³⁷ Kæn okәмә kәiu min nәhlan kioalkeike mәмә okioal marit, mәto iәрman nikin tinәht rәkis mәмә okuәpәs marit, kæn suah kit tikә itәм tәtәkәike kәм in mәмә in tapәs marit, mәto iәрman әm in tәtәrәmәrә e nikin, kæn nikin tinәht rәkis mәмә otәsolән marit e pәtan әh, suah әh, in min tatol nolән әtuatip.

³⁸ Tol nәhlan, iәрman itәм tatol marit e pәtan wi, in tatol әtuatip, mәto iәрman itәм tәsolән marit, in tatol tәwір maprәkis.

³⁹ Pәtan otәkәike mәtatig ilau rәhan iәрman e nian rafin, mәto okәмә rәhan iәрman timis, in titun nolән marit e suah kit min itәм in tolkeike, mәto nat kitiah әm, in tәike mol marit e iәрman kit itәм tәtәfak kәм Iәrәmәrә.

⁴⁰ Mәto e rәhak nәtәligән, okәмә in tәtatig әm nәhlan mәsolән marit, kæn nikin otagien taprәkis-in okәмә in tatol marit. Kæn nikik tәht mәмә Narmin Rәha Uhgин tәtatig min lak mos-ipa nәghatән әh kәм io.

8

Nagwәнән itәм katol sakrifais lan kәм narmi nat min

¹ Kæn roiu, iakәghat e nagwәнән min itәм katol-pән sakrifais lan kәм narmi nat min. Kitat kotitun mәмә, “kitat rafin koatos nitunән.” “Nitunән” in nat kit itәм suah kit tәtausit ron, mәto nolkeikeән tatilәkin matilәs-ipәр etәmim.

² Okәмә suah kit nikin tәht mәмә in titun pik nat, mәto in tәsitunән әh natimnat itәм in otәkәike mitun.

³ Mәto etәmim itәм tolkeike Uhgин, Uhgин titun in.

⁴ ?Kæn tahro e nagwәнән min itәм katol-pән sakrifais lan kәм narmi nat min? Kitat kotitun mәмә narmi nat in nat әnnapin әm kit e nәtueintән, kæn uhgин әlkәlәh min kotikә, mәto Uhgин kitiah әm.

⁵ Katən məmə, “uhgin əlkələh” min ne “iərəməyə əlkələh” min tərət əh-ikin. Inu neiuəən əm. Məto nıpahrienən netəmim neen koatəfak kəm ilat. Məto nat əpnapın okəmə uhgin əlkələh min əh-ikin, əpəh e neai o əpəh ləhau e nətueintən,

⁶ məto o kitat, Uhgin kitiah əm, Tata Uhgin. Natimnat rafın təmisi-pən lan, kən təmos-ıpa nəmegəhən kəm kitat məmə kitat okotol nəwian. Kən İərəməyə kitiah əm, İesu Kristo, kən Uhgin təmol natimnat rafın agın e Kristo, kən e Kristo kitat koatəmegəh.

⁷ Məto sənəmə netəmim rafın kotitun nəghatən u. Aupən, netəmim neen kəmotəfak kəm narmı nat min nian rafın. Məto roiu, nian koatun mit itəm kəmol sakrifais lan kəm narmı nat, nıkilat təht məmə koatəfak kəm uhgin əlkələh min pahrien. Kən ilat koatəto məmə koatol təfagə rat məto-inu nıkilat təsəskasikən.

⁸ Məto nagwənən təsolən kitat kotuwa iuəhkır o Uhgin. Okəmə kəsotunən mit əh, o kotun mit əh, nətəligən rəha Uhgin kəm kitat in tahmen əm.

⁹ Təwır əm, nəkotitun nətəu-pənən suatıp itəm nakotolkeike, məto oatəto itəmat. Sotolən nat kit itəm nakotolkeike məto in otol məmə piatəmat kit o wınitəmat kit itəm nıkin təsəskasikən təme e rəhan nəmegəhən.

¹⁰ Ekən nəhlan məto-inu okəmə suah kit itəm nıkin təsəskasikən, tatehm itəmat itəm nakoatos nitunən əh, kən nakotuwin e nimə rəha narmı nat min məmə nakotagwən, kən tahro? Kəm-naka rəhatəmat nolən otıuw-pən rəhan nətəligən, kən in min otuwin mun mit itəm kəmotol sakrifais lan kəm narmı nat min, kən in tatol təfagə rat kit.

¹¹ Kən nitunən itəm nıkitəmat təht məmə nakoatos, in tatərəkın etəm nıkin təsəskasikən. Məto in piatat kit itəm Kristo təmimis ron.

¹² Nian nəkoatol nolən rat e itəmat kit e nolən əh, matərəkın nıkin təsəskasikən, kən nəkoatol təfagə rat e Kristo.

¹³ Tol nəhlan, okəmə nat kit itəm iatun tol piak tatəme e rəhan nəmegəhən, kən təwır məmə esun minən mit nian kit ne məmə otəsəmeən e rəhan nəmegəhən.

9

Pol təmuhalpın nəghatən itəm katətu-pən lan

¹ ?Nıkitəmat təht məmə ekitun nolən nat naka itəm iakolkeike, o kəp? !Əwəh! ?İo aposol kit, o kəp? !Əwəh! ?Eməplan İesu İərəməyə rəhatat e nıganəmtək, o kəp? !Əwəh! ?İtəmat u noa rəhak wək e İərəməyə, o kəp? !Əwəh!

² Okəmə netəmim neen koatən məmə sənəmə io aposol, məto nıpahrienən, itəmat nəsoitun nənən nəhlan, məto-inu nəmegəhən rəhatəmat e İərəməyə tatəgətun məmə io aposol kit.

³ Ekuhalpın nəghatən rəha netəmim neen itəm koatən məmə io sənəmə aposol kit.

⁴ ?Nian kitat aposol min koatəpəh otəmat o nagwənən ne nat okənım ne, in ətuatıp o kəp? Əwəh, itəmat nəkotitun.

⁵ Aposol min neen, ne pia İərəməyə min, ne Pita,* rəhalat nıpitən itəm koatəfak koatuarisig-in ilat nian ilat kotaliwək moatol wək rəha İərəməyə. ?In tətəuətıp məmə kitat kotol tahmen-ahmen əm, o kəp? Əwəh, itəmat nəkotitun.

⁶ ?O nıkitəmat təht məmə io əm ne Panapas, itımlau pısın əm ekuəkəike mioal atıp wək o natıgən rəhatımlau?

8:6: Efes 4:5,6

8:9: Rom 14:13-15; Kal 5:13

8:11: Rom 14:15,20

8:13: Rom 14:21

9:1:

Wək 22:17-18; 26:16; 1 Kor 15:8-9

9:2: 2 Kor 3:2-3

9:4: Luk 10:8

* **9:5:** Nəghatən Kris ətuatıp

tatən məmə, ‘Kefas’ itəm in nərgın kit min rəha Pita

⁷ Otətəlig-in-tu, tol nəhlan. ?Pah tatol mopael məto təsolkeikeən məmə katətou in lan? ?O, pah tətəsum məsunən nagwənən lan? ?O, pah tətəgwən nat megəh mīn məsunən əh kit ne?

⁸ ?Nikitəmat təht məmə natimnat mīn itəm iatəghat-in, koatisi-pən əm o nətəligən rəha netəmim? !Kəp! Lou tatən nat kitəh əm.

⁹ Kəməte e Lou rəha Moses məmə, “Nian nakotasig kau motuwa məmə otol wək mewig-ewig e wit, sotəlisən nohlin pəs ton nīmismisi wit neen.”† ?Təhro? ?Niki Uhgīn tatəht əm kau mīn, ¹⁰ o nikin tatəht mīn kitat? Əwəh, kəmos-ipa lou u o rəhatat nəwīrən, məto-inu netəm itəm kotaupən motəfe nat e nasumən, ne netəm koatuarisig motəulək ikin, ilat rafin nətəligən rəhalat kitəh əm məmə okotos nagwənən e nasumən u.

¹¹ E wək mīn rəhatimat, təhmen əm məmə emotasum kit məmə itəmat nəkotəgwən ikin, inu nagwənən rəha narmitəmat. ?Kən təhro, tiəkis otəmat məmə nakotos-ipa nagwənən neen rəha nīpətīn kəm itimat?

¹² Netəm pīsīn neen kotitun nətəpəh-inən nagwənən otəmat, kən in tətətip əm, məto ilat koatol wək rəha Uhgīn. ?Kən təhro e itimat? !Nətəpəhən rəhatimat in tətətip əgīn!

Məto itimat esətələn kəm itəmat məmə itimat ekotitun mihin nolən. Məto itimat ekotol natimnat rafin itəm ekotitun nolən, nat əpnəpīn in tiəkis, məmə esotahtosig-inən namnusən təwīr rəha Kristo.

¹³ ?Nəkotitun o kəp məmə, netəmim itəm koatol wək e Nīmə Rəha Uhgīn, koatos nīgīlat ikin nagwənən? Kən netəmim itəm koatol wək e olta, ikin katol sakrifais ikin, koatos nīgīlat ikin nagwənən.

¹⁴ E suatip kitəh əm, Iərəmərə təmən məmə, netəmim itəm koatən-iarəp namnusən təwīr, rəhalat natimnat o natigən otəkəike mīsi-pən ikin.

¹⁵ Məto esətəpəh-inən kəm itəmat o nat naka itəm tətətip əm kən ekitun nətəpəh-inən. Eməsətəən naoa u məmə itəmat nəkotol natimnat mīn neen əh kəm io. Iatausit məsin məmə iatən-iarəp namnusən təwīr kəsətouən io lan. Kən esolkeike əgīn-əhən məmə ekətəu-pən suatip pīsīn. Nīmīsən in təwīr taprəkis-in suatip pīsīn.

¹⁶ Məto esausitən məmə iatən-iarəp namnusən təwīr məto-inu, ekəike mən-iarəp. !Kəsi, nahməən asol otuwa rən io okəmə esən-iarəpən namnusən təwīr!

¹⁷ Okəmə iatən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn məto-inu iakolkeike mol nulan, kən tətətip məmə ekos nətouən lan. Məto in Uhgīn əm itəm təmītəpən io məmə ekol wək u, kən tol nəhlan, ekəike mol.

¹⁸ ?Kən rəhak nətouən in naka? In əm u, məmə nian ekən-iarəp namnusən təwīr, ekən-iarəp əpnəpīn əm, məsosən nətouən lan, kən tol nəhlan esətəpəhən o nat kit, nat əpnəpīn in tətətip məmə ekol.

¹⁹ Suah kit təsərəməərəən lak, məto io emos-iahau atip io məmə io slef əm rəha netəmim rafin məmə ekiuw-pa tēpət kotuwa o Kristo.

²⁰ Nian emətan itimat netəm Isrel, emuwa mahmen e netəm Isrel məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Kən nat əpnəpīn Lou təsərəməərəən lak, nian emətan itimat netəm koatətəu-pən Lou, emuwa mahmen elat, məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo.

²¹ Nian emətan itimat netəm kəsətətəu-pənən Lou, emuwa mahmen elat. Məto esəra kinən lou rəha Uhgīn, kəp. Lou rəha Kristo tətərəməərə lak. Emol nəhlan məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo.

† 9:9: wit: Əplan e tiksonari. 9:9: Dut 25:4; 1 Tim 5:18 9:10: 2 Tim 2:6 9:11: Rom 15:27
9:12: Wək 20:34; 2 Kor 11:9 9:13: Dut 18:1-3 9:14: Mat 10:10; Kal 6:6 9:16: Jer 20:9 9:20:
Wək 21:20-26

²² Nian emətan itimat netəm rəhalat nahatətəən təsəskasikən, emuwa mahmen elat məmə ekiuw-pa ilat kotuwa o Kristo. Emuwa mahmen e netənim rafin məmə e nolən min rafin ekiuw-pa neen kotuwa o Kristo.

²³ Iatol nəhlan o namnusən təwir məmə io min ekos natimnat wir min rəhan.

²⁴ ?Nəkotitun o kəp məmə, e naiuən, netənim rafin koataiu, məto kitiah əm tatol win? Kən təwir məmə nakotaiu e nolən rəha naiuən itəm nakotalkut pik məmə onəkotol win. ²⁵ Netənim itəm kotalkeike məmə kotuwın e naiuən, kotətuakəm əskasik o rəhalat naiuən. Koatol məmə okotol win e nat kit itəm otəpanikə, məto kitat koatol məmə kitat okotol win e nat kit itəm tətətig lilin.

²⁶ Tol nəhlan, tahmen e naiuən, esaiu əpnapinən, kən tahmen e boksig, esəht-arəpənən tahmen e etənim tətəht magoagəp.

²⁷ !Kəp! Iatətuakəm kəm nıpətik məmə otuwa rəhak slef. Iatol nəhlan məmə, nian emən-iarəp namnusən təwir kəm netənim tepət rəkis məmə ilat okotuwa e naiuən əh, kən io ekəsuwamən mahmen e etənim itəm təmətəghl lou rəha naiuən kən kəra kin e naiuən.

10

Pol təmən-iarəp nolən rəha netəm Isrel aupən

¹ Piak min ne winik min, iakolkeike məmə nəkotitun məmə nian tipitimat min kəmotiet Ijip, ilat rafin, mal napuə təmətəghl olat, kən ilat rafin kəmotuwın-pən itəhəi u katən məmə Nitəhəi Asia.

² Kən e mal napuə ne nitəhəi, Uhgın təmol baptais elat rafin məmə okotuwa netənim rəha Moses.

³ Kən ilat rafin kəmotun nagwənən kitiah əm itəm təmisi-pən e Narmın Rəha Uhgın,

⁴ kən motənim nəhau kitiah əm itəm təmisi-pən e Narmın Rəha Uhgın, məto-inu kəmotənim nəhau e kəpiel rəha Narmın Rəha Uhgın itəm təmətan ilat min ilat, kən kəpiel əh in Kristo.

⁵ Nat əpnapin ilat kəmotol nəhlan, məto Uhgın nıkin təməsagienən olat tepət, kən ilat tepət kəmotimis əpəh ikin pisin pisin min taruən-aruən ikin.

⁶ Kən Uhgın təmegəhan-in natimnat min əh məmə ilat nəmtətin min məmə otəhgaiir etat motəgətun itat, kən okəsotolən tikirilə motələhəu-pən rəhatat nətəligən e nolən rat min tahmen e itəm kəmotol aupən.

⁷ Əsotətəu-pənən nolən rəha nəfakən kəm narmi nat min tahmen elat neen kəmoatol aupən. Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Netənim kəmotəpələh məmə okotəgwən motənim, kən motətul məmə okotol danis u tiuw-pən ilat tətət ikin.”

⁸ Tərat məmə kitat okotit anion nıpitən tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən ilat rafin tuente-tri-taosan kəmotimis e nian kitiah əm.

⁹ Tərat məmə kitat okotol natimnat itəm otiuw neməha rəha İərəməə* tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən sinek tus ilat kotimis.

¹⁰ Tərat məmə nakotən nıkali Uhgın tahmen elat neen kəmoatol aupən, kən nagelo rəha nimisən tohamnu ilat.

¹¹ Kən Uhgın təmegəhan-in natimnat min əh məmə otuwa e nəmegəhan rəhalat, məmə ilat nəmtətin min, kən kəməte ilat məmə okotəhgaiir etat motəgətun itat, itəm koatətig roiu məmə namnun nian tatuwa iuhkır.

9:22: 2 Kor 11:29 **9:25:** Fil 3:14; 2 Tim 2:4-5; 4:7-8 **9:27:** Rom 8:13; 13:14 **10:1:** Eks 13:21-22

10:1: Eks 14:22 **10:3:** Jon 6:31; Eks 16:4,35 **10:4:** Eks 17:6; Nam 20:11 **10:5:** Nam 14:29-30

10:6: Nam 11:4,34; 1 Kor 10:11 **10:7:** Eks 32:4,6,19 **10:8:** Nam 25:1-9 * **10:9:** Tatəghat o nolən

rəha netənim itəm koatol nolən rat kit, kən nolən rat kit min, tatuwin matuwın məmə okotəplan okəmə Uhgın otol nalpinən o kəp. **10:9:** Eks 17:2 **10:9:** Nam 21:5,6 **10:10:** Nam 16:41-50; 17:5,10

¹² Kən okəmә nikitəmat təht mēmә nakotətul əskasik, oatəto wir itəmat, mətō-inu itəmat mīn nəkotitun nəmeən e nolən rat mīn əh.

¹³ Nos-ipən-os-ipənən itəm tatuwa e nəmegəhən rəhatəmat tahmen əm e itəm katol mihin e netənim rafin. Mətō nian rafin, Uhgīn tatol rəhan nəghatən, kən otəsegəhan-inən nos-ipən-os-ipənən otuwa e nəmegəhən rəhatəmat mēmә in təskasik maprəkis-in nəsanənən rəhatəmat. Mətō nian nos-ipən-os-ipənən tatuwa e nəmegəhən rəhatəmat, Uhgīn otol suatip kit mēmә onəkotitun nosən nətulən rəhatəmat, mēmә nat əh otəsiuw-pənən itəmat e nəratən.

Narmi nat mīn ne iəfak mīn

¹⁴ Tol nəhlan rəhak mīn, otagim rəkis e nolən rəha nəfakən kəm narmi nat mīn.

¹⁵ Itəmat netəm kotenatig, kən otakil atip nəghatən rəhak mēmә in təwir o tərat.

¹⁶ Nian kitat kotagwen e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, kən motən kəm Uhgīn mēmә nikitat tagien o nənimən, kən moatənim nənimən əh, tahmen mēmә kitat koatuwa moatol kitiəh kitat Kristo e nitan. ?Iatən pahrien, o kəp? Kən nian kitat koatun pīret itəm kotəmkas katoor, kitat koatuwa kitiəh kitat Kristo. ?Iatən pahrien, o kəp?

¹⁷ Kitat u netənim tepət, mətō kotahmen e nīpətīn kitiəh əm, mətō-inu pīret kitiəh əm, kən kitat rafin koatun əm pīret əh.

¹⁸ Nikitəmat tatəht nolən rəha netəm Isrel. Nian etəm tatol sakrifais kəm Uhgīn, kən netənim neen koatun mit itəm kəmol sakrifais lan, tahmen əm mēmә ilat rafin kəmotuwa kitiəh ilat Uhgīn e sakrifais əh. ?Inu nīpahrienən, o kəp? Əwəh, in nīpahrienən.

¹⁹ ?Naka nīpətī rəhak nəghatən mīn? ?Tahro? ?Iakatən mēmә mit itəm katol sakrifais lan kəm narmi nat mīn nəsanənən əh-ikīn rəhalat, o kəp? Kəp. ?O tahro? ?Iakatən mēmә narmi nat mīn, ilat uhgīn əlkələh mīn neen, o kəp? Kəp.

²⁰ Mətō iakatən mēmә nian netənim koatol sakrifais kəm narmi nat mīn, koatol kəm iərmis mīn, kəsotolən kəm Uhgīn. Kən esolkeikeən mēmә naku-tuwa kitiəh itəmat iərmis mīn.

²¹ Okol nəsuwīnən mun pīret ne wain e Nagwənən Rəha Nəmtətin Rəha Iesu, kən matig muwīn mīn e nīməfak rəha narmi nat mīn mun sakrifais ne wain rəha iərmis mīn ilat netəm koatəfak lan.

²² ?Tahro? ?Nəkoatol mēmә İəramərə otetet itəmat tahmen e netəm Isrel? ? Nikitəmat təht mēmә nəsanənən rəhatat tepət maprəkis-in rəha Uhgīn?

²³ Itəmat nakoatən mēmә, “Təwir əm mēmә ekol natimnat rafin itəm iakolkeike.” Mətō io ekən mēmә, sənəmә ilat rafin koatasitu etəmat. Itəmat nakoatən mēmә, “Təwir əm mēmә ekol natimnat rafin itəm iakolkeike.” Mətō io ekən mēmә sənəmә ilat rafin itəm koatasitu e nəmegəhən rəhatəmat.

²⁴ Təsəwīrən mēmә itəmat kit tategəs-in atip rəhan nəwīrən, mətō tatəkəike megəs-in mīn rəha netənim mīn neen.

²⁵ Otun əm mit rafin itəm katol-salim-in e maket, kən məsotətapəh-inən nəghatən lan mēmә kəmol sakrifais lan kəm narmi nat mīn, o kəp. Kən nikitəmat təsəht pīkən.

²⁶ Nolən əh təwir əm mətō-inu Naoa Rəha Uhgīn tatən mēmә, “Nətueintən ne natimnat rafin əh-ikīn, ilat rəha İəramərə.”

²⁷ Kən okəmә etəm təsəfakən kit tətəpəh-in ik mēmә nakuwīn e rəhan nīmә muagwən, kən nīkim tagien mēmә onəkuwīn, un əm nagwənən naka itəm

tatos-ipinā, mēsətapəhən məmə kəmol sakrifais lan kəm narmi nat min o kəp. Nikim təsəht pikən.

²⁸ Məto okəmā kit tən-ipinā kəm ik məmā, “Kəmol sakrifais e mit u kəm narmi nat min,” kən təwir məmā nəsunən. Nikim otatəht suah əh, ne nətəligən rəhan.

²⁹ Sənəmā nat tərət ron ik, məto in nat tərət e nətəligən rəhan əm. ?Məto təhro nətəligən rəha suah kit min otakil rəhak nolən itəm iakolkeike məmā ekol, kən mahtosig-in io məmā esolən nat kit?

³⁰ ?Okəmā iatən kəm Uhgīn məmā nikik tagien o nagwənən, təhro okən rat io o nat kit itəm emən rəkis kəm Uhgīn məmā nikik tagien lan?

³¹ Nəukəti nəghatən rafin əh tol nəhlan, nat naka itəm onəkol, o nakagwən, o nakənim, nəkəike mol ilat rafin e nolən itəm otıləs-ipər nərgi Uhgīn lan.

³² Solən məmā suah kit təme e rəhan nəmegəhən, okəmā in noanol rəha Isrel, o Iaihlua, o suah kit e niməfak rəha Uhgīn.

³³ Otol nolən əh təhmen e nolən rəhak itəm iatalkut məmā ekol niki netəmim rafin kotagien e nolən min rafin. Iatol nəhlan məto-inu esegəs-in atipən rəhak nəwirən, məto rəha netəmim tepət, məmā Uhgīn otosmegəh ilat.

11

¹ Otasgəwin io təhmen məmā io iatasgəwin Kristo.

Nolən rəha nəfakən

² Iatənwiwi itəmat məto-inu nəsotaluinən io e natimnat rafin itəm emol kən məgətun, kən naskəlīmən nəgətunən min təhmen əm məmā eməgətun itəmat lan.

³ Məto iakolkeike məmā itəmat rafin nəkotitun məmā rəhn-kapə netəmim rafin in Kristo itəm tərəmərə elat, kən rəhn-kapə pətan in rəhan iərman itəm tərəmərə lan, kən rəhn-kapə Kristo in Uhgīn itəm tərəmərə lan.

⁴ Suah kit tatol aulis Kristo okəmā təfətəin rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in.

⁵ Məto pətan tatol aulis rəhan iərman okəmā təsəfətəinən rəhn-kapə nian in tatəghat kəm Uhgīn e nəfakən o tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn təmos-ipən kəm in. Nolən əh təhmen əm məmā təmak rəhn-kapə.*

⁶ !Okəmā pətan kit təsəfətəinən məmā otəfətəin rəhn-kapə nəhlan, təwir məmā otətə əm noanun! Məto okəmā in tətəulis o nətəən noanun, o nakən rəhn-kapə, kən təwir məmā otəfətəin rəhn-kapə.

⁷ Təwir məmā suah kit təsəfətəinən rəhn-kapə məto-inu nian Uhgīn təmol etəmim, etəmim təmos narmi Uhgīn, kən matol-arəp nəwirən rəha Uhgīn; məto pətan tatol-arəp nəwirən rəha iərman rəhan.

⁸ Tol nəhlan məto-inu iərman təsisi-pənən e pətan, məto pətan təmisi-pən e iərman,

⁹ kən Uhgīn təməsolən iərman məmā in iasitu rəha pətan, məto təmol pətan məmā in iasitu rəha iərman.

¹⁰ Tol nəhlan, pətan otəkəike məfətəin rəhn-kapə itəm tatəgətun məmā tətisi-ai-in rəhan iərman məto-inu nagelo min koatəplan.

¹¹ Məto o kitat u kəmotuwa kitəh kitat Iərəmərə, pətan təsatig atipən e iərman, kən iərman min təsatig atipən e pətan,

10:28: 1 Kor 8:7 **10:30:** 1 Tim 4:4 **10:31:** Kol 3:17 **10:32:** Rom 14:13 **10:33:** 1 Kor 9:20-22 **11:1:** 1 Kor 4:16 **11:3:** Jen 3:16; Efes 5:23 * **11:5:** Okəmā pətan kit təmak rəhn-kapə, in nat kit rəha naulisən. Netəmim neen koatən məmā in nəmtətin kit məmā katol nalpinən kit kəm in, kən netəmim neen koatən məmā in nəmtətin kit məmā in pətan rəha nausitən. **11:7:** Jen 1:26-27 **11:9:** Jen 2:18-23

¹² mæto-inu pætan tæmisi-pæn e iærman, kæn tahmen min æm, iærman, pætan tæmilæs. Mæto natimnat rafin tæmisi-pæn o Uhgîn.

¹³ Otakil atip nat u mæmæ otætutip mæmæ pætan itæm tatæfak kæm Uhgîn tæsæfætænæn ræhn-kapæ, o kæp.

¹⁴ Netæmim rafin kotitun mæmæ iærman itæm noanun kaifæmæh, tatol aulis in.

¹⁵ Mæto okæmæ pætan kit noanun kaifæmæh, nîkin tagien lan kæn katisiai-in in lan, mæto-inu noanun æh Uhgîn tæmos-ipæn mæmæ otæfætæn ræhn-kapæ.

¹⁶ Mæto okæmæ suah kit tolkeike mæmæ otæghat o nat æh, kæn iaten næhlan mæmæ nolæn kit min tikæ e itæm u, kæn nimæfak pisin pisin min rafin koatol tahmen-ahmen æm.

Nagwænæn Ræha Næmtætîn Ræha Iesu

¹⁷ E næghatæn min itæm ekæn kæm itæmat æh-roiu, oesænwiwiæn itæmat mæto-inu næpælæh-kælæhæn ræhatæmat tæsæsituæn, mæto tatærækin æm itæmat.

¹⁸ Emaupæn mæto mæmæ nian nakoatuæfimîn itæmat min mæmæ nakotæfak, kæn moatæhap-æhap itæmat min. Kæn nîkik tæht mæmæ o næghatæn min æh, neen nîpahrienæn,

¹⁹ mæto-inu næhap-æhapæn min otækæike motuwa mæmæ okæplan ætuatip mæmæ pah tatæfak pahrien.

²⁰ !Nian nakoatuæfimîn itæmat min, nakoatæn mæmæ nakoatun Nagwænæn Ræha Næmtætîn Ræha Iesu, mæto otæplan-tu nolæn u ræhatæmat! Sænæmæ Nagwænæn Ræha Næmtætîn Ræha Iesu,

²¹ mæto-inu nian nakotagwæn, itæmat kitæh kitæh koatækæike æm kæsæhginæn ilat min neen. Kit næumis tatus æh, kit tinapis rækis.

²² ?Ræhatæmat latuænu tikæ mæmæ nakotaupæn motagwæn ikin? ?O itæmat næsotisiai-inæn nimæfak ræha Uhgîn, kæn moatol aulis ian-rat min? ?Kæn ekæn mæmæ naka kæm itæmat? ?Ekænwiwi itæmat o nolæn æh? !Kæp, tiækis agin-æh!

²³ Mæto-inu, emægætun rækis itæmat nægætunæn itæm tæmisi-pæn o Iæræmæ. E lapin æh uarisig kegæhan-in-pæn e nelmi tikimîr min, in tæmos pîret,

²⁴ kæn mæn kæm Uhgîn tagkiu ron, kæn mæmkas, kæn mæmæ, "Inu nîpætik itæm otitægît otæmat. Otol mihin kæn nîkitæmat tatæht io."

²⁵ E nolæn kitæh æm, nian kînotagwæn rækis, in tos kap wain mæn mæmæ, "Kap wain u in næniækisæn wi ræha nasituæn itæm tatuwa e nitak. Otol mihin nian rafin nakoatænîm, nîkitæmat tatæht io."

²⁶ O nat æh, nian rafin nakotun pîret u, o nakotænîm kap wain u, onækotækæike motæn-iaræp nîmisæn ræha Iæræmæ mætoarus titælig-pa min.

²⁷ Tol næhlan, etæmim pah itæm tatun pîret o tatænîm kap wain u ræha Iæræmæ e nolæn kit itæm tæsætutipæn, in tatol tæfagæ o nærækinæn nîpætîn ne nîta Iæræmæ.

²⁸ Etæmim otækæike makil ræhan næmegæhæn pitæn, uarisig tæpanun pîret ne mænîm kap wain,

²⁹ mæto-inu etæmim itæm tatun matænîm, mæto nîkin tæsæht wiræn nîpæti Iæræmæ, nunæn ne nænimæn itæm in tatol tatiuw-pa atip æm nalpinæn kæm in.

³⁰ Mæto o nat æh, itæmat tepæt nakotæpou matimîs, kæn itæmat neen kînotimîs rækis.

³¹ Mæto okæmæ kitat kotakil atip nolæn min ræhatat, Iæræmæ tæsakilæn kitat mol nalpinæn kæm kitat.

³² Nian Iæræmæ takil kitat mol nalpinæn kæm kitat, in tatol mæmæ kitat okotætutip, mæmæ nian in otakil netæmim e nætueintæn mæn nalpinæn ræhalat mæmæ okotimîs, kæn kitat okæsotosæn nalpinæn æh kitat min ilat.

³³ Tol nəhlan piak mın ne wınık mın, nian nakotuwa kitiah məmə nako-tagwən, otəsağın itəmat mın.

³⁴ Okəmə suah kit nəumis nus, təwir məmə otagwən iman ikin latuənu, məmə nian nakoatuəfimin, Uhgın otəsos-ipənən nalpınən kəm itəmat o nolən mın əh rəhatəmat. Nian ekimnə, oekos-ipinə suatip e natimnat pisin neen mın itəm nakoatətapəh ron.

12

Nəsanənən pisin pisin mın rəha Narmın Rəha Uhgın

¹ Piak mın ne wınık mın, pəs ekəghat e nəsanənən pisin pisin mın rəha Narmın Rəha Uhgın itəm tatos-ipa kəm kitat, məto-inu iakolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motitun.

² Itəmat nəkotitun məmə aupən, nian nəməsotəfakən kəm Uhgın, katiuw-pən rəhatəmat nətəligən katit itəmat e suatip o nəfakən kəm narmi nat mın itəm kəsotəghatən.

³ Tol nəhlan, ekən kəm itəmat məmə suah kit tikə itəm tatəghat e nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın matən rat Iesu, kən suah kit mın okol təsənən məmə, “Iesu in İərəmərə,” məto Narmın Rəha Uhgın, in əm tol etəmim tatən.

⁴ Nəsanənən pisin pisin mın rəha Narmın Rəha Uhgın itəm tatos-ipa kəm kitat, məto koatisi-pən e Narmın Rəha Uhgın kitiah əm.

⁵ Kitat koatol wək pisin pisin tepət, məto İərəmərə kitiah əm itəm koatol wək rəhan.

⁶ Kitat koatol wək e nolən pisin pisin tepət, məto in Uhgın kitiah əm itəm tatol wək e nəmegəhən rəha netəmim rafin məmə ilat okoatol wək mın əh rafin.

⁷ Kən Narmın Rəha Uhgın tatos-ipa rəhan nəsanənən pisin pisin mın kəm kitat kitiah kitiah məmə kitat okotasitu etat rafin.

⁸ O suah kit, Narmın tatos-ipən nəghatən rəha nenatigən. Kən kit mın, Narmın kitiah əm tatos-ipən nəghatən rəha nitunən nat.

⁹ Kən kit mın, Narmın kitiah əm tatos-ipən nahatətən. Kən kit mın, Narmın kitiah əh tatos-ipən nəsanənən o nol-wirən nimisən.

¹⁰ Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən o nolən nat pispis mın. Kən kit mın, tatos-ipən nəghatən mın itəm Uhgın tatos-ipa. Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən o nakilən narmın pisin pisin mın. Kən kit mın, tatos-ipən nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pisin mın.* Kən kit mın əh, tatos-ipən nəsanənən o nənən niptəti nəghatən ik pisin mın əh.

¹¹ Nəsanənən mın əh ilat rafin, koatisi-pən əm e Narmın kitiah əm, kən tatos-ipa kəm kitat kitiah kitiah e suatip mın itəm in əm tolkeike.

¹² Nipəti etəmim in kitiah əm, məto nolın-olın tepət; kən nat əpnapın nolın-olın pisin pisin mın, ilat koatılpin e nipətin kitiah əm. Kən tol nəhlan, tahmen-amen əm e Kristo.

¹³ Kitat neen, kitat noanol mın rəha Isrel, kitat neen İaihlua mın, neen slef mın əm, neen sənəmə slef mın, məto Narmın Rəha Uhgın kitiah əm təmol baptais e kitat rafin ağın-əh məmə, kəmotuwa nipəti Kristo kitiah əm, kən kitat kəmos Narmın Rəha Uhgın u kitiah əm.

¹⁴ Otətəlig-in, nipəti etəmim kəməsolən nolın kitiah əm, məto nolın tepət.

¹⁵ Okəmə nelkin tatən məmə, “Sənəmə io nelmin, kən tol nəhlan, sənəmə io noli nipətin kit,” kən nəghatən rəhan təsolən məmə nelkin in sənəmə nolın nipətin məsin.

12:2: Hab 2:18-19 **12:3:** 1 Jon 4:2-3 **12:4:** Rom 12:6 * **12:10:** Nəsanənən rəha nənən nəghatən ik pisin mın, tatəghat-in nəghatən mın itəm suah kit təsitunən. Əplan-tu 1 Kor 13:1, ne Wək 2:4. **12:11:** 1 Kor 7:7 **12:12:** 1 Kor 10:17 **12:13:** Kal 3:28

¹⁶ Kən okəmә matəlgın tən mämә, “Sənәmә io nıganәmtın, kən tol nəhlan, sənәmә io noli nıpətın kit,” kən nəghatən rəhan tәsolən mämә matəlgın in sənәmә noli nıpətın mәsın.

¹⁷ ?Okәмә nıpətın in nıganәmtın rafın әm, kən otahro mәto nat? ?Kən okәмә nıpətın in matəlgın rafın әm, kən otahro mәto nәmiәwın nat?

¹⁸ Mәto kәp, Uhgın tәmoor nolın-olın nıpətın ilat rafın itәм in tolkeike mämә ilat okotol mihın.

¹⁹ ?Okәмә ilat rafın nolın kitıәh әm, kən nıpətın pәhruән ikın?

²⁰ Mәto nıpahrienән, nolın-olın tәpәt, mәto nıpətın kitıәh әm.

²¹ Nıganәmtın okol tәsәнән kәм nelmın mämә, “Io ekapәs ik, io enahmen rәkıs.” Kən rәhn-kapә okol tәsәнән kәм nelkın mil mämә, “Io ekapәs itәmlau, io enahmen rәkıs.”

²² Tәsolән nəhlan. Nolın-olın nıpәtıtıt itәм nıkıtıt tәht mämә ilat kotәpou agın, ilat nat keike o nıpәtıtıt.

²³ Kən nolın-olın nıpәtıtıt itәм nıkıtıt tәht mämә ilat nat әpnapın әm, koatol nolән rәha nısıaiiән elat. Kən nolın-olın rәha naulısән, kıtıt koatehm wır ilat.

²⁴ Mәto nolın-olın nıpәtıtıt itәм tәsolән naulısән, kıtıt kәsotolән nat agın elat. Mәto Uhgın tәmuәfımın nolın-olın nıpәtıtıt mın, kән matısıai-in nolın-olın mın itәм kıtıt koatehm-pән әm ilat.

²⁵ Kән e nolән әh, nolın-olın nıpәtıtıt okәsotәhap-әhapән ilat mın, mәto ilat okoatehm wır ilat mın rafın.

²⁶ Okәмә nolın mәsın tatәto nahmәән, kән nolın mın ilat rafın okotәto nahmәән ilat mın. Kən okәмә nolın mәsın katos-ipән nısıaiiән kәм in, kән nolın mın rafın okotagien ilat mın.

²⁷ Nıpәti nəghatән u mämә itәmat nıpәti Kristo, kән itәmat rafın kitıәh kitıәh, itәmat nolın mın rәha nıpәti Kristo.

²⁸ Kән e nımәfak, Uhgın tәmaupән mälәhәu-pән aposol mın, kән uarisig un, ien mın, kән uarisig un, iәgәtun mın. Kән tәmälәhәu-pән netәм koatol nat pıspıs, ne ilat itәм koatol-wır nımısән mın, kән netәм kotasıtu e netәmım, kән netәм kotenatıg itәм kotasıtu o nәнән rәha nımәfak, kән netәм koatәghat e nəghatән ikın pısın mın.

²⁹ ?Netәmım rafın aposol mın? ?O netәmım rafın ien mın? ?O netәmım rafın iәgәtun mın? ?O netәmım rafın nol nat pıspıs?

³⁰ ?O netәmım rafın koatol-wır nımısән mın? ?O netәmım rafın koatәghat e nəghatән ik pısın mın? ?O netәmım rafın koatән-ıarәp nıpәti nəghatән ik pısın mın? Kәp, tәsolән nəhlan.

³¹ Mәto tәwır mämә nakotәlәhәu-pән әskasık nәtәlıgән rәhatәmat o nosән nәsanәнән pısın pısın mın itәм Narmın Rәha Uhgın tatos-ıpa, ilat mın әh itәм kotәwır agın.

Mәto roiu ekән-ıpınә suatıp wır agın-әh.

13

Nolkeikeән

¹ Okәмә iatәghat e nəghatән rәha netәм ik pısın mın, o nəghatән rәha nagelo mın, mәto esosән nolkeikeән e nıkık, iatәghat pık әm tahmen e suah kit itәм tatoh nuwigı dram, o tatoh әpnapın әm bel.

² Okәмә iatos nәsanәнән itәм Narmın Rәha Uhgın tatos-ıpa o nән-ıarәpән nəghatән mın itәм Uhgın tatos-ıpa, mәto esosән nolkeikeән e nıkık, io nat әpnapın әm. Kән okәмә ekıtun nat anıon rafın ne nıtunән rafın, mәto esosән

nolkeikeən e nīkik, io nat əpnapīn əm. Kən okəmə rəhak nahatətəən təskasik məmə otol nītot kit tiet, məto esosən nolkeikeən e nīkik, io nat əpnapīn əm.

³ Okəmə ekəmki-pən rafin rəhak natīmnat kəm ian-rat mīn, o ekegəhan-in nīpətīk məmə nīgəm otus, məto esosən nolkeikeən e nīkik, esolən win e nat kit.

⁴ Nolən rəha nolkeikeən tol nulan: suah kit rəhan nətəligən təfəməh, kən matol təwīr kəm netəmim, kən məsetəhakən e netəmim, kən məsos-ipər atīpən, kən məsausit pīkən,

⁵ kən məsol-pənən netəmim, məsalkutən o nərpin, kən nīkin təsahmə uəhaiən, kən təsaskəlīm-iəkīsən e nīkin nərətən itəm suah kit tatol lan.

⁶ Kən nīkin təsagienən o nolən rat mīn, məto nīkin tagien əm o nolən wīr mīn rəha nīpahrienən.

⁷ Nolən rəha nokeikeən tol nulan: nat əpnapīn suatīp rəha suah kit tiəkis, məto nian rafin suah əh tatətəu-pən əm, məsəhlmanən rəhan nahatətəən nian kit, kən nian rafin tatələhəu-pən əskasik rəhan nətəligən e Uhgīn, rəhan nahatətəən tatətul əm nulan e nian rəha nərətən.

⁸ Nolən rəha nolkeikeən namnun tikə. Məto rəha nən-iarəpən nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa, otəpanikə. Rəha nəghatən ik pīsīn mīn, okotəpanikə. Rəha nītunən nat, otəpanikə.

⁹ Tol nəhlan məto-inu nītunən rəhatat noan məsīn əm, kən koatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa noan məsīn əm.

¹⁰ Məto nian Iesu Kristo otuwa mīn mol ətuatīp natīmnat rafin, kən nəsanənən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatos-īpa roiu okotikə.

¹¹ Nian ematakəku, ematəghat tahmen e suakəku, kən nītunən rəhak tahmen e rəha suakəku, kən nolən rəha nətəligən rəhak tahmen e rəha suakəku. Məto nian emuwa mol etəm-iasol in io, emələhəu nolən mīn rəha suakəku e məntaak.

¹² Roiu, kitat koatəplan noan məsīn əm tahmen e suah kit itəm tateranəm e klas itəm toapoap. Məto e nian əh, kitat okotəplan əsas nīganəmti Uhgīn. Roiu, ekītun noan məsīn əm, məto e nian əh, epanītun əsas natīmnat rafin, tahmen məmə Uhgīn tītun mihin io əh-roiu.

¹³ Kən roiu, nolən miləhal u kīsīl kətəhalətul: nolən rəha nahatətəən, nolən rəha nələhəu-pənən əskasik nətəligən e Uhgīn, ne nolən rəha nolkeikeən. Məto itəm təwīr pīk agīn eləhal, in nolən rəha nolkeikeən.

14

Nən-iarəpən nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa, ne nənən nəghatən ik pīsīn mīn

¹ Otalkut əskasik məmə nolkeikeən otərəmərə e nəmegəhən rəhatəmat, kən motalkut əskasik məmə onəkotos nəsanənən mīn itəm Narmīn Rəha Uhgīn tatos-īpa, kən otalkut pīk təhmīn mīn o nəsanənən rəha nən-iarəpən nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa.

² Ekən nəhlan məto-inu itəmat kit itəm tatəghat e nəghatən ik pīsīn mīn, təsəghatən kəm netəmim, məto tatəghat əm kəm Uhgīn. Pahrien, suah kit tikə itəm tītun nəghatən itəm in tatən, məto in tatən-iarəp nəghatən anion mīn e Narmīn Rəha Uhgīn.

³ Məto netəmim rafin itəm kotən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa, koatən kəm netəmim o nīləkīnən ilat, o nīləs-ipərən nətəligən rəhalat, kən o nasituan mīləs-ipər nīkilat.

⁴ Etəmim itəm tatəghat e nəghatən ik pīsīn mīn, tatiləkin atīp əm in, məto etəmim itəm tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgīn tatos-īpa, tatiləkin nīməfak.

⁵ Iakolkeike mämә itәmat rafin aḡin-әh nakotәghat e nәghatән ik pisin min, mәto tәwir pik mämә nakotән-iarәp nәghatән itәм Uhgин tatos-ipa. Etәmim itәм tatән-iarәp nәghatән itәм Uhgин tatos-ipa, in tәtasitu pik e nimәfak taprәkis-in etәmim itәм tatәghat e nәghatән ik pisin min mәtoarus in tән nipәtin mämә otilәkin nimәfak.

⁶ Piak min ne winik min. ?Okәмә iatuwa otәmat kән matәghat e nәghatән ik pisin min, tahro nulan io iakәwir otәmat okәмә esol-arәpән nәghatән neen itәм kәmoatәhluaig aupән, o esosән nitunән neen, o nәghatән itәм Uhgин tatos-ipa, o nәghatән rәha nәgәtunән? ⁷ Otәtәlig-in o natimnat tahmen e nau itәм kәtahl, o kita itәм katoh. Natimnat min әh kәsotәmegәhән, etәmim әm tatol ilat kotagәt. Mәto okәмә kәsotagәt әtuatipән, kән itәmat onәkotәruru mämә napuән naka ilat koatan.

⁸ Kән okәмә tәwi tәsagәt әtuatipән, kән netәmim okotәruru mämә kotәkәike motol әpen-әpenә o nәluaginән.

⁹ Mәto tahmen әm etәmat. ?Okәмә noatәghat e nәghatән itәм netәmim kotәruru, tahro nulan okotitun nipәti nәghatән nakoatән? Itәmat onәkotәghat әm kәм magoagәp, mәto netәmim kәsotosән nipәtin.

¹⁰ Pahrien mämә nәghatән min tepәt e nәtueintән, mәto ilat rafin nipәtilat әh-ikin.

¹¹ Kән okәмә esitunән nipәti nәghatән itәм suah kit tatән-ipa kәм io, io iapispis kәм in, kән in iapispis kәм io.

¹² Tahmen әm etәmat. Itәmat nakotolkeike nәsanәнән min rәha Narmin Rәha Uhgин, kән tol nәhlan, otalkut mämә nakotilәkin nimәfak e nәsanәнән min itәм okotasitu pik lan.

¹³ Mәto-inu o nat әh, okәмә itәmat kit tatәghat e nәghatән ik pisin min, otәkәike mәfak min mämә Uhgин otos-ipән nipәti nәghatән u mämә otән-iarәp kәм nimәfak.

¹⁴ Okәмә iatәfak e nәghatән ik pisin min, nikik tatәfak mәto nәtәligән rәhak tatәtul әpnapin әm.

¹⁵ ?Kән ekahro? Ekәfak e nikik, mәto ekәfak min e nәtәligән rәhak. Kән ekan napuән e nikik, mәto ekan min napuән e nәtәligән rәhak.

¹⁶ ?Okәмә nakatәнwiwi Uhgин e nikim e nәghatән pisin, tahro suah kit itәм tәruru nәghatән u in otән “Әwәh” e rәham nәfakән, mәto-inu in tәruru nat itәм nakatән?

¹⁷ Kәм-naka natәнwiwi wir Uhgин, mәto nәsilәkinән etәmim pisin kit min.

¹⁸ Iatән tagkiu kәм Uhgин mämә iatәghat e nәghatән ik pisin min taprәkis-in itәmat rafin.

¹⁹ Mәto e nimәfak, okәмә iatәgәtun netәmim e nәghatән faif әm itәм kotitun, inu tәwir aḡin maprәkis-in mämә ekән nәghatән ten-taosan e nәghatән pisin itәм kinotәruru.

²⁰ Piak min ne winik min. Sotolән nәtәligән rәhatәmat tahmen e nisualkәlәh. Tәwir mämә nәkotahmen e nisualkәlәh itәм kotәruru әh nolән rat. Mәto e nәtәligән rәhatәmat, tәwir mämә nakotimәtә.

²¹ Kәmәte nәhlan e Lou rәha Moses mämә,
“Ekol mämә netәм koatәghat e nәghatән ik pisin min okotән rәhak nәghatән kәм rәhak netәmim.

Kән ilat okotәto nәghatән min rәha iapispis min,

Mәto nat әpnapin ilat okotәto nat әh itәм tol pisin, okol kәsotәtәlig-inән io.

Iәrәmәrә tatән mihin.”

²² Tol nəhlan, nəghatən ik pisin min, in nəmtətin kit rəha netəmim itəm kəsotəfakən, sənəmə nəmtətin kit rəha iəfak min. Məto nian suah kit tatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, in rəha iəfak min, sənəmə rəha netəm kəsotəfakən.

²³ ? Tol nəhlan, okəmə niməfak apiəpiə tatuəfimın, kən netəmim rafin koatəghat e nəghatən ik pisin min, kən ilat neen itəm kəsotitunən, o netəm kəsotəfakən kotuwa imə, ilat okotən məmə itəmat nakotalmə, o kəp?

²⁴ Məto okəmə etəm təsəfakən kit, o etəm təruru tuwa imə nian netəmim rafin koatən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, kən nəghatən rəhatəmat otek nikin, kən in otitun məmə in iol təfagə, kən nəghatən min əh otakil rəhan nolən,

²⁵ kən rəhan təfagə min itəm koatəhluaig otuwa e nəhag-əhagən. O nat əh, in otiet morin e nisiiən matəfak kəm Uhgın, matən-iarəp məmə, “!Itəmat pahrien Uhgın nakoatan!”

Nələhəu atuatiyən nolən rəha nəfakən

²⁶ Piak min ne winik min. Pəs iakən nipəti rəhak nəghatən min roiu. Nian itəmat rafin nakotuwa kitiəh e nuəfimınən o nəfakən, itəmat rafin kitiəh kitiəh rəhatəmat əh-ikin wək o nolən, neen koatan napuən, neen katəgətun ilat, neen koatol-arəp nəghatən neen itəm kəmoatəhluaig aupən, neen koatəghat e nəghatən ik pisin min, neen koatən nipəti nəghatən min əh. Onəkotəkəike moatol natimnat min əh o niləkinən niməfak təskasik.

²⁷ Okəmə netəmim neen koatəghat e nəghatən pisin, kəiu o kəm-naka kisil əm okotəghat. Kit otən rəhan u, uarisig kit, kənu kit min tən rəhan, kən suah kit otəkəike mən nipəti nəghatən min əh.

²⁸ Okəmə etəmim tikə o nən-iarəpən nipəti nəghatən min əh, etəm itəm otəghat e nəghatən pisin, otəkəike məsəghatən e niməfak, kən məghat anion kəm Uhgın.

²⁹ Təwir məmə ien kəiu o kisil okotəghat, kən netəmim neen okotakil wir nəghatən koatən.

³⁰ Kən okəmə Uhgın tatol əp nəghatən kit itəm təmatəhluaig aupən tatuwa o suah kit itəm tatəpələh, təwir məmə etəm təmaupən matəghat otapəs nəghatən.

³¹ Tol nəhlan, itəmat itəm nakotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ipa, kit otaupən məghat, kənu kit min, u kit min məmə nakotəgətun netəmim rafin, kiləs-ipər nətəligən rəhalat.

³² Sotaluinən məmə ien min koatərəməmə e nikilat məmə kotitun nən-iarəpən nəghatən rəhalat e nian itəm in tətuatip o nənən,

³³ məto-inu Uhgın sənəmə in Uhgın rəha nolən nəruruən e nat, məto in Uhgın rəha nəməlinuən, tahmen e niməfak min rafin.

³⁴ Nian katəfak lan, nipitan okəsotəgətən, məto-inu təsətuatipən məmə okotəghat. Məto okotəkəike moatətəlig-in netəm-iasol rəha niməfak, tahmen əm e itəm Lou tatən mihin.

³⁵ Okəmə kotalkeike məmə kotitun nat kit, okotəkəike kətapəh o rəhalat nəman min əpəh latuənu, məto-inu tol naulisən məmə pətan otəghat əpəh e niməfak.

³⁶ ?Tahro? ?Nikitəmat təht məmə nəghatən rəha Uhgın təmaupən miet-arəpa otəmat? ?O nikitəmat təht məmə nəghatən rəha Uhgın təmuwa əm otəmat?

³⁷ Okəmә itəmat kit nikin təht məmə in ien kit, o Narmın Rəha Uhgın təmos-
ipən nəsanənən kit kəm in, in otəkəike mən nıpahrienən e nəghatən itəm iatəte
kəm itəmat məmə in nəwia İarəmərə.

³⁸ Okəmә tapəs nənən nıpahrienən e nəghatən u, in okəsən minən
nıpahrienən e rəhan nəghatən.

³⁹ Tol nəhlan, piak mın ne winik mın, təwir məmə nakotolkeike məmə
nakotən-iarəp nəghatən itəm Uhgın tatos-ıpa, kən məsotətlosig-inən nənən
nəghatən ik pisin mın.

⁴⁰ Məto e natımnat rafın agın itəm nəkoatol e nəfakən, otol e nolən itəm in
tətuatıp o niməfak, motətəu-pən wir nolən rəha nəfakən.

15

Kristo təməmegəh mın e nimisən

¹ Piak mın ne winik mın. İakolkeike məmə ekən-iarəp mın kəm itəmat
namnusən təwir itəm ematən-iarəp kəm itəmat aupən, nəmotos e nikitəmat,
kən motos rəhatəmat ikın nətulən lan.

² Okəmә nakotaskəlım əskasik namnusən təwir ətuatıp itəm io emən-iarəp
kəm itəmat, Uhgın otosmegəh itəmat lan. Məto okəmә nakotapəs nat ətuatıp,
motahatətə e nəghatən pisin, kən nahatətəən rəhatəmat in nat əpnarın əm.

³ Natımnat itəm io eməto, ilat nat keike, kən enən-ıpınə rəkis kəm itəmat
məmə, Kristo təmimis o rəhatat nolən rat mın tahmen e Naoa Rəha Uhgın
təmən rəkis mihin,

⁴ kəmitənim, kən təmegəh mın e nimisən e nian itəm tatol kisil lan tahmen
əm e Naoa Rəha Uhgın təmən rəkis mihin,

⁵ kən təmaupən miet-arəp o Pita, uarisig u, o rəhan netəm tuelef.

⁶ Uarisig lan, in təmiet-arəp mın o piətət mın taprəkis-in faif-hanrit e nian
kitiəh əm, u ilat tepət koatəmegəh əh, məto neen kınotimis rəkis.

⁷ Kən uarisig, tiet-arəpa o Jemes, kən o aposol mın rafın.

⁸ Kən uarisig elat rafın, in təmiet-arəpa mın ron io, nat əpnarın io ekahmen
e suakəku itəm təsaiirən e nian ətuatıp rəhan.

⁹ Tol nəhlan, io ləhau agın e aposol mın rafın, kən esahmenən məmə
netənim okotaun-in io məmə io aposol kit, məto-inu ematol nərətən kəm
niməfak rəha Uhgın aupən.

¹⁰ Məto e nəwirən itəm Uhgın təmawte-in kəm io, emuwa mahmen nulan
roiü, kən nəwirən əh təsuwa əpnarınən məto noan əh-ikın. Nıpahrienən, emol
wək taprəkis-in rafın aposol mın, məto sənəmә e rəhak əm nəsanənən, məto e
nəwirən əm itəm Uhgın təmawte-in kəm io.

¹¹ Nat əpnarın io emən-iarəp, o ilat kəmotən-iarəp namnusən təwir kəm
itəmat, məto nəghatən u inu itəm iatən-iarəp, namnusən təwir itəm nəmotən
nıpahrienən lan.

Nəmegəhən e nimisən rəha netəm kəmotimis

¹² ? Məto okəmә kəmatən-iarəp məmə Kristo təməmegəh mın e nimisən,
kən təhro itəmat neen nakoatən məmə netəm kəmotimis okol kəsotəmegəh
minən?

¹³ Məto okəmә nəghatən rəhatəmat in nıpahrienən, məmə netəm kəmotimis
kəsotəmegəh minən, kən okol Kristo mın təsəmegəhən e nimisən.

¹⁴ Kən okəmә Kristo təsəmegəhən e nimisən, kən wək rəhatimat o nən-
iarəpən namnusən təwir, in nat əpnarın əm, tahmen mın əm e nahatətəən
rəhatəmat.

15 Nat kit min nahlan, okama Kristo tasamegahan e nimisan, itimat emoateiu e Uhgın mato-inu emotan-iarap mama Uhgın tamosmegah Kristo e nimisan. Mato okama netam kamotimis ko kasotamegah minan e nimisan, kan okol Uhgın tasamegahan Kristo e nimisan.

16 Mato-inu okama netam kamotimis ko kasotamegah minan e nimisan, kan okol Kristo tasamegah minan e nimisan.

17 Kan okama Kristo tasamegah minan e nimisan, kan nahatataen rihatamat nipatin tika, kan itamat noatati ah e tafagah rat min.

18 Kan netamim itam kamotan nipahrienan e Kristo itam kinotimis rakis, ilat min kamotakiah.

19 !Okama koatalahau-pen askasik rihatat nateligan e Kristo o namegahan am rihatat e natueintan, kasi, tawir mama netamim okotato tarat otamat maprakis-in netamim rafin mato-inu, kam-naka kitat kamotamkaki!

20 !Mato kap! Nipahrienan mama Kristo tamamegah min pahrien e nimisan. In tamaupan e netam rafin itam kamotimis kan mamegah min e nimisan, kan okol tasimis minan.*

21 Otatelig-in. Nimisan tinuwa e natueintan e etamim kit, kan e suatip kitiyah am, namegah minan e nimisan tamuwa e etamim kit.

22 Tol nahlan, netamim rafin okotimis mato-inu kamotisi-pen e Atam, kan tahmen-ahmen am, netamim rafin itam kamotuwa kitiyah ilat Kristo okotamegah min.

23 Mato ilat min u, okotamegah min e nian atuatip rhalat. Kristo in tamaupan mamegah min, kan nian in otuwa min, rahan min okotamegah min.

24 Kan namnun nian otuwa. In otarakin narameran rafin, ne nepatan rafin, ne nasanen rafin. Uarisig lan, in otahlman-pen narameran rahan e nelmi Uhgın Tata.

25 Tol nahlan mato-inu, in taika mataramera matoarus mamki-pa rahan tikimir min meguatın ilat e nelkin.

26 Namnu rahan tikimir itam otarakin, in nimisan. Kan nimisan otika min,

27 mato-inu "tinamki-pa natimnat rafin meguatın e nelkin." Otatelig-in-tu, nian tatın mama natimnat rafin agin-ah tinateguatın e nelkin, nakotaplan mama sanama Tata Uhgın min ah-ikin e nelkin. In Uhgın itam tamalahau-pen natimnat rafin agin-ah lahau e nelki Kristo.

28 Nian Uhgın tinol natimnat min ah, kan Natin atip otuwa lahau e narameran raha Uhgın itam tamalahau-pen natimnat rafin e nelkin, mama Uhgın am otaramera e natimnat rafin.

29 Otatelig-in-tu. ?Tahro e netamim itam katol baptais elat o netam kinotimis rakis? ?Okama netam kamotimis kasotamegah minan nian kit, kan tahro katol baptais e netamim olat?†

30 ? Kan tahmen am etimat, tahro ioatilas pikın nian askasik min e namegahan rihatimat nian rafin?

31 !Iatos noanawil, piak min ne winik min, mama netamim kotalkut mama okotohamnu io e nian tepat! Nakotitun mama inu nipahrienan tahmen-ahmen mama iatausit o nahatataen rihatamat e Kristo Iesu Iaramera rihatat.

32 ?Okama emaluagin e nat megah min itam koaton itam apah Efesas‡ o nateligan raha netamim am, emol win e naka? Okama netam kamotimis

* 15:20: Kristo in tahmen e naniakisın raha Uhgın mama netamim rafin okotamegah min e nimisan.

15:21: Rom 5:12 15:23: 1 Tes 4:16; Nol Epın 20:5 15:25: Mat 22:44 15:26: Nol Epın 20:14

15:27: Sam 8:6 † 15:29: Pol tasan atuatipın mama in tolkeike mama netamim okotol baptais elat o netamim itam kinotimis rakis, mato tamın am mama netamim neen kamoatol nahlan. Kan kitat roiu, tiakis o nitunan nipati naghatan u. 15:30: Rom 8:36 ‡ 15:32: Pol tataghat o tikimir min rahan apah Efesas, mato sanama nat megah min pahrien.

kəsotəmegəh mīnən, pəs kotol əm tahmen e nəghatən u itəm tatən məmə,
 “Pəs kotagwən motənīm,
 məto-inu olawīg kotīmīs.”

³³ Sotolən netəmīm koteiuə-in itəmat. Inu nīpahrienən itəm suah kit təmən,
 “Nian netəm rəhalat nolən təwīr koatan ilat netəm kotərat, netəm kotərat
 koatərəkin nolən wīr rəhalat.”

³⁴ Otītəlig-pa mīn motos ətuatīp nenatīgən rəhatəmat itəm tətuatīp məmə
 nəkotol mihīn, kən motəhlman təfagə rat mīn, məto-inu itəmat neen kotəruru
 əh Uhgīn, kən inu nat kit rəha naulīsən.

Nīpəti etəm təmīmīs tatəmegəh mīn

³⁵ Məto okəmə netəmīm neen kotətapəh məmə, “?Etəm təmīmīs okotəmegəh
 ahro nulan? ?Okotos nīpəti naka motuwa?”

³⁶ !Nəghatən əh talməl! Nīkuti nat itəm nəməfe, otəkəike mīmīs pitən, uarisīg
 u təpanəmegəh.

³⁷ Nian nakəfe nīkuti nat, nə səfəən nəukətīn itəm otuwa, məto nīkuti nat əm,
 kəm-naka in nīkuti wit o nat pīsīn kit.

³⁸ Məto Uhgīn tol tatəwīə e nəukətīn itəm in tolkeike mihīn, kən e nīkutin
 nat rafīn, in əm tatos-īpa nīpətīlat.

³⁹ Nīpətīlat rafīn kəsotahmen-ahmenən. Nīpəti etəmīm tol pīsīn e rəha nat
 megəh mīn, ne mənīg mīn, ne nəm itəhəi.

⁴⁰ Əpəh e neai, natīmnat əh-ikīn, kən e nətueintən natīmnat mīn əh-ikīn tol
 pīsīn. Nian kotəplan nat əpəh ilīs e neai məmə in təwīr, rəhan nəwīrən in tol
 pīsīn e nəwīrən rəha nat əpəh ləhau e nətueintən.

⁴¹ Kən nəhag-əhagən rəha mītgar tol pīsīn e nəmīhlən rəha məwīg ne nasiəən
 rəha məhau mīn. Kən nasiəən rəha məhau mīn neen, kotol pīsīn e rəha neen
 mīn.

⁴² Kən tahmen-ahmen əm e nīpəti netəm kəmotīmīs itəm koatəmegəh mīn.
 Nīpətīn itəm kəmitənīm otəmnəmīt, məto nian otəmegəh mīn, otəsəmnəmīt
 mīnən.

⁴³ Nian katītənīm, in nat kit itəm netəmīm kəsotolkeikeən, məto nian
 otəmegəh mīn, in nat kit itəm netəmīm okotəplan rəhan nəwīrən. Nian
 katītənīm, nəsanənən rəhan tikə, məto nian otəmegəh mīn, təsanən.

⁴⁴ Nian katītənīm nīpətītāt, in nat rəha nətueintən, məto nian otəmegəh mīn,
 in nat rəha nego e neai. Okəmə nīpətīn əh-ikīn rəha nətueintən, rəha nego e
 neai mīn əh-ikīn.

⁴⁵ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Etəm tətaupən agīn-əh, Atam, təmuwa
 mos namegən.” Kən namnu Atam, inu Kristo, təmuwa narmin u tatos-īpa
 nəmegəhən.

⁴⁶ Nat rəha narmin təməsaupənən muwa, məto nat rəha nətueintən, uarisīg
 lan nat rəha narmin təpanuwa.

⁴⁷ Etəm təmaupən agīn, kəmol e nīmoulul rəha nīməptən, məto etəm tatu-
 arisīg u Kristo, təmīsī-pən e nego e neai.

⁴⁸ Netəmīm rafīn rəha nətueintən, nīpətīlat kotahmen e nīpəti Atam, məto
 netəmīm itəm okotuwin e nego e neai, nīpətīlat okotahmen e nīpəti Kristo,
 etəm u təmīsī-pən ikīn.

⁴⁹ Roiu kitat kotahmen e Atam u rəha nətueintən, kən tol nəhlan, o nian kit
 okotahmen e Kristo u rəha nego e neai.

⁵⁰ İatən-iarəp kəm itəmat, piak mīn ne wīnik mīn məmə, nīpətīn ne nīta
 etəmīm otəsūwīnən e nərəmərəən rəha Uhgīn, kən tahmen-ahmen əm, nat
 itəm otəmnəmīt otəsosən nat itəm tətātīg līlīn.

⁵¹ Otətəlig-in-tu, kən oekən nat anion məmə, sənəmə kitat rafin okotimis, məto Uhgın otol nıpətıtət rafin tuwiwi,

⁵² in otol uəhai əm tahmen e nıpıtən, nian namnu təwi rəha Uhgın otasək, məto-inu təwi otasək, kən netəm kəmotimis okotəmegəh mın məsotimis mınən, kən Uhgın otol nıpətıtət tuwiwi.

⁵³ Tol nəhlan məto-inu, nat itəm otəmnəmit otəkəike muwın e nat itəm otəsəmnəmitən, kən nat itəm otimis otəkəike muwın e nat itəm otəsımısən mətatıg lılın.

⁵⁴ Nian nat itəm tatəmnəmit təmuwın e nat itəm təsəmnəmitən, ne nat itəm otimis təmuwın e nat itəm otəsımısən mətatıg lılın, kən nəghatən itəm kəmətə otuwa nıpahrienən, tatən məmə,

“Nəluaginən tınol namnun. Uhgın təmol win agın. Nımısən tınıkə.”

⁵⁵ “!Ei, Nımısən! ?Onakahrol nulan mol win etimat?

!Ei, Nımısən! ?Onakahrol nulan mus itimat?”

⁵⁶ Təfagə rat in tahmen e nat kit tatus itəm kən matuwa in nımısən, kən Lou tatol təfagə rat nəsanənən rəhan tepət.

⁵⁷ !Məto pəs kotənwiwi Uhgın! Tatol məmə kitat koatol win e rəhatat İərəmərə İesu Kristo.

⁵⁸ Tol nəhlan, piak mın ne wınık mın, otətul əskasık. Sotegəhan-inən nat kit təloal etəmat. Nian rafin, otol wək rəha İərəmərə e nıkitəmat rafin, məto-inu nəkotıtun məmə wək rəha İərəmərə itəm nəkoatol, sənəmə nat əpnəpın əm.

16

Məni o nasituən e iəfak mın əpəh Jerusalem

¹ Roiu iakən məni o nasituən e iəfak mın əpəh Jerusalem. Otol tahmen əm məmə emən mihin kəm nıməfak mın əpəh profens əh Kalesia.

² E Sante mın rafin, itəmat rafin kitiəh kitiəh otəkəike mələhəu kalın məni neen. Etənim itəm in tatos məni asol, otələhəu kalın tepət, kən etənim itəm tatos məni əkəku, otələhəu kalın noan məsın. Tol nəhlan, nian ekımnə, okol nəkəsotalkut mınən o nolən məni ilat rafin nian kitiəh əm.

³ Kən otətgi-arəp itəmat neen məmə okotəmık məni motuwın, kən nian ekımnə, ekəte naoa mən-iarəp ilat kəm netəm Jerusalem, kən mahl-ipən ilat kotəmık məni motuwın əpəh ikın.

⁴ Okəmə ekəplan məmə təwır məmə io mın ekuwın, kən ilat okotətəu-pa io.

Naliwəkən mın rəha netəm-iasol mın neen

⁵ Uarisig epanımnə muag itəmat, ekuwın-pən Masetonia, məto-inu ekaupən muwın muag nıməfak mın əpəh ikın.

⁶ Kəm-naka ekatıg məsın kitat mın itəmat, mə kəmə tahro, koatıg əm mətoarus nətəpən tol namnun. Tol nəhlan, nəkotıtun nasituən lak e rəhak naliwəkən itəm iatuwın-pən mın ikın.

⁷ Esolkeikeən məmə ekımnə məplan itəmat u miet mın, məto iakolkeike məmə ekımnə kotatıg məsın okəmə İərəmərə tegəhan-in io.

⁸ Məto etatıg əm Efesas mətoarus nian rəha Pentekos, lafet rəha Nagwənən Wi,

⁹ məto-inu Uhgın təmerəh e suatıp asol ron io məmə ekol wək təwır itəm otəe-in noan tepət, nat əpnəpın netənim tepət kotalkut məmə okotahtosıg-in io o nolən wək.

¹⁰ Okəmə Timoti tımnə məplan itəmat, otol təwır kəm in motos-ipən nısiailən kəm in, məto-inu in tatol wək rəha İərəmərə tahmen əm lak.

15:51: 1 Tes 4:15-17

15:52: Mat 24:31

15:53: 2 Kor 5:4

15:54: Aes 25:8

15:55: Hos 13:14

15:56: Rom 7:13

16:1: Rom 15:25-26; 2 Kor 8:1-9

16:5: Wək 19:21

16:6: Rom 15:24

16:9:

Wək 19:8-10; 2 Kor 2:12

16:10: 1 Kor 4:17

¹¹ Sotolən məmə itəmat kit tatehm əhau in. Otahl-ipa tuwa kən motasitu lan e rəhan naliwəkən məmə otitəlig-pa ron io. İatəzahgin piatat mın ilat Timoti məmə okotuwa motehm io.

¹² Kən e piatat Apolos, emətapəh əskasik məmə in otəkəike mətəu-pən piatat mın mimmə məplan itəmat. In təsolkeikeən pik məmə otimmə əh-roiu, mətə in otimmə e nian itəm tətuatip ron.

¹³ Otegəs. Otətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat. Məsotəginən. Motol nətəligən rəhatəmat təskasik.

¹⁴ Natimmnat rafin ağin itəm itəmat nəkoatol, otol e nolkeikeən.

¹⁵ Itəmat nəkotitun məmə Stefanas ne rəhan mın, ilat kəmotəupən motən nıpahrienən e İesu əpəh Akaea, kən ilat kotalkut əskasik o nasituən e iəfak mın. İatən əskasik kəm itəmat piak mın məmə,

¹⁶ otisiai-in ilat motol nəwialat, ne netəmim rafin itəm koatol pik wək o niməfak.

¹⁷ Nıkkik təmagien nian Stefanas, ne Fotunatas, ne Akaekas kəməhaliet-arəpa, mətə-inu nat əpnarın itəmat nakotikə, mətə nian eməplan iləhal, təhmen əm məmə eməplan itəmat.

¹⁸ İləhal kəməhaləs-ipər pik rəhak nətəligən təhmen əm məmə kəməhalol etəmat. Netəm kotal nəhlan, okəike kisiai-in ilat.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹⁹ Niməfak mın e profens əpəh Esia koatən təwır kəm itəmat. Akwila ne Prisila kioalkeike pik məmə okuən təwır kəm itəmat e nərgi İərəmərə ilat iəfak mın itəm kəmotuəfımın e nimə rəhalau.

²⁰ Piatat mın rafin ikin-u koatən təwır kəm itəmat. Otən təwır kəm itəmat mın təhmen məmə itəmat kitiaəh əm e Kristo.

²¹ İo Pol, iatos pen matəte əm e nelmək nəghatən u rəha nənən təwır kəm itəmat.

²² Okəmə suah kit təsolkeikeən İərəmərə, pəs nalpınən rəha Uhgın tatuwin ron.

!İərəmərə rəhatimat, wa-ta!

²³ Pəs İərəmərə İesu tawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat.

²⁴ Ekahl-ipinə rəhak nolkeikeən kəm itəmat rafin e Kristo İesu. Əwəh.

2 Korin

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Korin

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Korin

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak rəha Korin, ne iəfak min rəha profens Akaea.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol tinəməte rəkis naoa kisil mahl-ipən kəm niməfak rəha Korin. Inu naoa itəm tatol kuwit lan. Məto naoa itəm tatol kitiəh, ne naoa itəm tatol kisil, ilau kəmiakə. Naoa itəm tatol kəiu, inu 1 Korin, kən e naoa u in təməghat əskasik kəm ilat məmə okotəg-ətuatip-in nolən rat min rəhalat, kən in təməgətun min ilat e natimnat pisin min neen. Ilat tepət e niməfak kotətəu-pən nətəligən rəha Pol itəm təməte e naoa 1 Korin. Məto neen əh-ikin, ilat koatən məmə Pol in sənəmə etəm-iasol, kən təsətuatipən məmə in otəghat min nəhlan. Kən ilat koatən məmə in tatol wək rəhan o nosən əm mən.

?Təməte naoa u o naka? Pol in təməte naoa u matəgətun məmə in aposol kit, kən Uhgın in təmos-ipən wək u kəm in, kən tətəuətəp əm məmə in otəghat nəhlan kəm ilat. Kən in tolkeike məmə otən-iəhau nəgətun eiueiuə min itəm koatatig Korin.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, itəm Uhgın təmitəpun e nəwian məmə io aposol rəha Kristo Iesu, iatəte naoa u itimlau piətət Timoti. Naoa u tatimnə kəm itəmat, niməfak rəha Uhgın əpəh Korin, ne iəfak min ilat rafin əpəh ikin Akaea.

² Pəs Uhgın Tata rəhatat ne Iərəməərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwiran ne nəməlinuən kəm itəmat.

Uhgın itəm tatol kepin netənim

³ Pəs kotənwiwi Uhgın, u in Uhgın ne Tata rəha Iərəməərə rəhatat Iesu Kristo. In Tata itəm in nəukətin nasəkəitunən, kən in Uhgın itəm nol kepinən rafin tətisi-pən ron.

⁴ In tatol kepin kitat e nəratən rafin rəhatat məmə kitat kotitun nol kepinən netənim e nəratən pisin pisin min. Kən kitat kotol kepin ilat e nolən rəha nol kepinən itəm Uhgın təmol kəm kitat.

⁵ Tahmen əm e nahməən itəm Kristo təmos, təmuwa min e nəmegəhən rəhatat. Kən e nolən kitiəh əm, Kristo in suatip məmə nol kepinən təmuwa pik e nəmegəhən rəhatat, kən roiu nol kepinən rəhatat tatuwin min o netənim pisin pisin min.

⁶ Okəmə itimat ekoatəto nahməən, nahməən əh tatuwa otimat nian ekoatən-iarəp namnusən təwir, kən namnusən təwir əh otol kepin itəmat məmegəh itəmat. Okəmə Uhgın təmol kepin itimat, tatol məmə itimat ekotitun nol kepinən itəmat. Kən noan nol kepinən əh, tatoe-in e nəmegəhən rəhatəmat, kən nian nəkotatig e nahməən kitiəh əm itəm kitat kotatig lan, tətəsitə etəmat məmə onəkotətul əskasik matuwın matuwın.

⁷ Itimat emotələhəu-pən əskasik rəhatimat nətəligən o Uhgın otəmat məmə onəkotətul əskasik. Tol nəhlan məto-inu kitat rafin koatatig e natigən kitiəh əm məmə, itəmat nakoatəto nahməən itəm ekoatatig lan, kən tahmen-ahmen əm məmə nakotos nol kepinən kitiəh əm rəha Uhgın itəm emotos.

⁸ Piak min ne winik min, ekotolkeike mamə nakotitun wir nian əskasik min itəm emotatig lan e profens ikin Esia. Nəratən asol min kəmotu itimat, taprəkis-in nəsanənən rəhatimat, təmol nikitimat təht mamə okəm-naka ekotimis.

⁹ Nipahrienən, itimat emotəto mamə kinəgəhan-in rəkis itimat mamə ekotimis. Məto nian əskasik min əh kəmotuwa mamə esotagileən etimat, məto ekotagile e Uhgın itəm tatol etəm təmimis təmegəh min.

¹⁰ In təmosmegəh itimat e nəratən asol əh itəm təmatuwın o nimisən, kən in otosmegəh itimat e nəratən itəm otəpanuwa. Emotələhəu-pən əskasik rəhatimat nətəligən lan mamə in otosmegəh min itimat.

¹¹ Kən in otol nəhlan nian nakotəfak otimat mamə, netəmim tepət okotənwiwi Uhgın o natimnat wir itəm in otol kəm itimat məto-inu netəmim tepət kəmotəfak otimat.

Pol təməuhlin rəhan nətəligən o rəhan naliwəkən

¹² Roiu ekən nəghatən u məsaulisən mamə, e nətəligən rəhatimat, nikitimat təht mamə esotolən nat kit tərət e nolən rəhatimat. E nolən min rafin itəm emotol, itimat emotətəu-pən suatip itəm Uhgın təmitəpun mamə emotəghat ətuatip əm moatən əhag-əhag nəghatən. Emotol nolən əh kəm netəm əpnəpin əm rəha nətueintən, kən motol taprəkis kəm itəmat. Esotəghatən e nitunən əm rəhatimat rəha nətueintən, məto emotagile əm e nəwirən rəha Uhgın.

¹³⁻¹⁴ İatən nəhlan məto-inu, esotəteən nəghatən kit itəm tiəkis otəmat o nəfinən, o nitunən nipətın. Roiu, nakotitun məsin nətəligən rəhatimat, məto iakolkeike pik mamə nian kit onəkotitun rafin. Kən e nolən əh, nian İərəməre İesu otuwa min, itəmat onəkotagien otimat təhmen min mamə itimat ekotagien otəmat.

¹⁵⁻¹⁶ Məto-inu enitun mamə nakotagien otimat, nikiik təht mamə nian ekatuwin Masetonia, ekaupən mimnə məplan itəmat, kən nian ekitəlig Masetonia, ekimnə min məplan itəmat. Tol nəhlan, nakatos nəwirən mau kəiu. Kən uarisig e itəm min əh, onəkotasitu lak motahl-ipən io ekuwin nitən Jutia.

¹⁷ ?Nikitəmat təht mamə, nian emol nətəligən min əh, məto emol əpnəpin əm? ?O, kəm-naka nətəligən rəhak təmisi-pən e nolən rəha nətueintən, təhmen e netəmim itəm koatən “əwəh” ne “kəp” e nəghatən kitəh əm?

¹⁸ İtəmat nakotitun mamə Uhgın nian rafin tatol rəhan nəghatən, kən io min, rəhak nəghatən kəm itəmat sənəmə, “əwəh” ne “kəp,”

¹⁹ məto-inu rəhak nəghatən o Nəti Uhgın İesu Kristo, itəm eməhalən-iarəp kəm itəmat itiməhal Saelas ne Timoti, sənəmə, “əwəh” ne “kəp,” məto e Kristo, nian rafin rəhak nəghatən in “əwəh,” in nipahrienən.

²⁰ Tol nəhlan məto-inu, nat əpnəpin nəniəkisən kuwəh Uhgın təmol, ilat kotuwa nipahrienən e Kristo, inu nəghatən “əwəh” rəha Uhgın. Tol nəhlan, e Kristo, kitat koatən “Amen, Əwəh” kəm Uhgın, kən moatiləs-ipər nərgin lan.

²¹ Uhgın əm tatol itimat ekoatətul əskasik e Kristo kitat min itəmat. In təmitəpun kitat,

²² kən təmol mak e nəmegəhən rəhatat mamə kitat rəhan min, kən təmələhəu-pən rəhan Nəmin e nikitat mamə kitat okotitun roiu mamə rəhan nəniəkisən min, ilat rafin okotuwa nipahrienən e nəmegəhən rəhatat o nian kit.

²³ Kən roiu, okəmə esənən nipahrienən, pəs Uhgın otol nalpınən kəm io. Eməsuwamən Korin məto-inu esolkeikeən mamə ekən nəghatən əskasik kit kəm itəmat.

²⁴ Esotolkeikeən məmə ekotərəməyə e nahatətəən rəhatəmat, kəp. Məto ekotol wək kitat min itəmat o nagiənən rəhatəmat, məto-inu itəmat ninoatətul əskasik rəkis e nahatətəən rəhatəmat.

2

¹ Tol nəhlan, enən rəkis e nīkik məmə okol esimnə minən məplan itəmat mol nīkitəmat tahmə.

² ?Emən nəhlan məto-inu, okəmə ekol nīkitəmat tahmə, pah u ikin-un otol io nīkik tagien? Itəmat əm, itəm emol nīkitəmat tahmə.

³ Kən eməte naoa əh, məmə nian ekimnə, esətoən tərət e nīkik. Esolkeikeən məmə netəmim itəm okotəkəike motol nīkik tagien, ilat okotol məmə ekəto tərət. Eməte naoa əh e nolən əh, məto-inu enitun məmə kitat kitiəh əm, kən nian nīkik tagien, kən nīkitəmat min tagien.

⁴ Tol nəhlan, nian eməte naoa əh kəm itəmat, nīkik təpou pik otəmat, kən nīkik titəgət, nahui nəmtək taiəh otəmat. Esəteən naoa əh məmə otol nīkitəmat təpou, məto eməte məmə onəkotitun rəhak nolkeikeən asol otəmat.

Aluin nolən rat min rəha nol təfagə

⁵ Etəmim itəm təmol nəratən, təmol io ekəto tərət, məto təmol itəmat rafin nakotəto tərət pik, məto esolkeikeən məmə nəghatən rəhak e nat u in təskasik pik.

⁶ Nəlpinən itəm itəmat tərət nəmotos-ipən kəm in tinahmen.

⁷ Məto roiu əh, nəkotəkəike motaluin rəhan nolən rat kən motol-wir nīkin, məmə nīkin otəsəpou pikən mol təme e rəhan nəmegəhən.

⁸ İatətapəh əskasik otəmat məmə nakotuwın motol təwir kəm in məmə in otitun rəhatəmat nolkeikeən ron.

⁹ Eməte naoa əh kəm itəmat məmə ekəplan məmə onəkotol nəwiak e natimnat rafin, o kəp.

¹⁰ Okəmə itəmat nəkotaluin nolən rat rəha suah kit, io min ekaluin rəhan nolən. Okəmə suah əh təmol nat tərət neen məmə io ekəkəike maluin rəhan nolən, məto enaluin rəkis rəhan nolən e niganəmti Kristo. Emol nəhlan məmə otəsitu etəmat

¹¹ məmə Setan otəsərəkənən kitat e rəhan neiueiuəən min, məto-inu kitat kotitun rəkis rəhan nətəligən o nolən nəratən.

Netəmim itəm koatən-iarəp namnusən təwir

¹² Nian emuwın əpəh Troas o nən-iarəpən namnusən təwir rəha Kristo, eməplan məmə İərəməyə təmol suatip kəm io.

¹³ Məto esatig əməlinuən e rəhak nətəligən məto-inu, eməsəplanən piak Taetas ikin əh. Kən emauiatipin ilat, miet muwın Masetonia.

¹⁴ Pəs kotənwiwi Uhgın, məto-inu in təmol win e rəhan tikimir min e nəluaginən. Kən tahmen e kig kit itəm təmol win e nəluaginən minatitəlig matit rəhan mopael min ne rəhan tikimir min, Uhgın tatit itimat e Kristo. Kən itimat rəhan min netəmim itəm ioatən-iarəp nenatigən rəha Kristo, kən nenatigən əh in tahmen e nəmiəwın kit itəm tatuwın ikin pisin-pisin min.

¹⁵ E niganəmti Uhgın, itimat ekotahmen e nəmiəwın rəha Kristo kəm netəmim rafin, netəmim itəm Uhgın tatosmegəh ilat, ne netəmim itəm okotuwın e nəlpinən rəha Uhgın.

¹⁶ İtimat nəmiəwın rəha nımisən kəm neen itəm tatəgətun ilat məmə okotimis. Kən itimat nəmiəwın rəha nəmegəhən kəm neen, itəm tatəgətun ilat məmə Uhgın otosmegəh ilat. ?Kən pah u titun nolən wək asol əh?

17 Məto itimat esotahmenən e netəm əpnapın mın, itəm koatən-iarəp nəghatən rəha Uhgın o nos əmən məni. Kəp, məto Uhgın təmah-ı-pən itimat, kən e Kristo, itimat ekotən-iarəp namnusan təwir e nıganəmti Uhgın, kən nəghatən rəhatimat təmisi-pən e nikitimat itəm tətutıp əm.

3

1 Okəmə naka nikitəmat təht məmə enoatıləs-ı-pər itimat məmə itəmat onəkotegəhan lan. Netənim neen okotəkəike motos naoa kit itəm kəməte elat nian koatuwin o netəm kotəruru ilat. ?Tahro nikitəmat təht məmə suah kit otəkəike məte naoa nəhlan etimat kəm itəmat? ?O, tahro itəmat əm nakotolkeike məmə onəkotəte? !Kəp!

2 Itəmat atıp əm nəkotahmen e naoa itəm tatol əp wək rəhatimat. Naoa əh kəməte-pən e nikitimat, itəm netənim rafın koatafın kən moatıtun.

3 Itəmat noa rəha wək rəhatimat. Kən nəmegəhən rəhatəmat tatəgətun məmə itəmat naoa kətafın itəm Kristo təməte. Kristo təməte naoa əh e Narmin Rəha Uhgın itəm tatəmegəh, məto təsətəən e nelmi etənim. Kən in təməsətə-pənən e kəpiel epin-epin, məto təməte-pən e niki netənim.*

4 Itimat esotəginən o nənən nəhlan otəmat məto-inu itimat ioatıtıg e Kristo, kən moatahatətə əskasık e Uhgın.

5 Nikitimat təsəhtən məmə itimat əm ekotahmen o nolən wək u, ne noan rəha wək. Məto Uhgın əm tatol məmə itimat ekotıtun nolən wək.

6 In təmol məmə itimat ekotahmen məmə ekotuwa rəhan iolwək mın rəha nəniəkisən wi rəha nasituən itəm Uhgın təmən. Nəniəkisən wi əh təsisi-pənən e Lou itəm kəməte, məto təmisi-pən e Narmin Rəha Uhgın, məto-inu Lou itəm kəməte tatol məmə netənim koatuwin o nımisən, məto Narmin Rəha Uhgın tatos-ıpa nəmegəhən.

Nəhag-əhagən rəha Nəniəkisən Wi Rəha Nasituən

7 Otətəlig-in-tu. Nian Uhgın təməte Lou e kəpiel, mos-ı-pən kəm Moses, nəhag-əhagən əh-ikin rəha Uhgın, kən nəhag-əhagən əh təmalpin nıganəmti Moses, kən netəm Isrel okol kəsotəplanən nıganəmtin, nat əpnapın nəhag-əhagən tinateiuaiu. Kən okəmə wək rəha Lou in suatıp itəm tatuwin o nımisən, məto in təhag-əhag,

8 kən wək rəha Narmin Rəha Uhgın otəhag-əhag pik.

9 !Okəmə wək itəm kəmakil netənim məmə otəkəike motımis, in tatəhag-əhag, kən wək itəm tatol netənim kotətutıp e nıganəmti Uhgın, in tatəhag-əhag pik agın!

10 Nıpahrienən, nəniəkisin oas rəha nasituən itəm təməhag-əhag aıpən, roiu in təsəhag-əhagən, məto-inu nəniəkisin wi itəm təhag-əhag pik agın, tınaprəkis-in itəm aıpən.

11 !Kən okəmə wək rəha Lou itəm otəpanikə, tınuwa e nəhag-əhagən, kən wək rəha Narmin Rəha Uhgın itəm otatıtıg lılın, tatəhag-əhag pik agın-əh!

12 Tol nəhlan, məto-inu emotələhəu-pən əskasık rəhatimat nətəligən e wək əh rəha Narmin Rəha Uhgın, nətəligən rəhatimat təskasık e Uhgın, kən məsotəginən o nən-ıarəpən rəhan nəghatən.

13 Itimat esotahmenən e Moses, itəm təmətalpin nıganəmtin e nıməhan agege məmə netəm Isrel okəsotəplanən məmə nəhag-əhagən teiuaiu muwin mikə.

3:1: Wək 18:27; 2 Kor 5:12 3:2: 1 Kor 9:2 * 3:3: Nian Pol tatəghat e nəghatən "kəməsətə-pənən e kəpiel epin-epin," tatəghat e Lou itəm Uhgın təmos-ı-pən kəm Moses, kən Moses təməte e kəpiel. 3:3: Eks 24:12; Jer 31:33; Esik 36:26-27 3:4: Wək 20:31 3:6: Jer 31:31; Jon 6:63; 1 Kor 11:25 3:7: Eks 34:29 3:9: Dut 27:26; Rom 1:17 3:11: Luk 22:31 3:12: Wək 14:27; 1 Kor 16:9 3:13: Eks 34:33

14 Mæto Uhgîn tæmol nætelligæn ræhalat tiækis. Kæn mætoarus-pa æh-roiu, nimæhan æh tætahtosiġ-in nætelligæn ræhalat nian kotafin Naoa Ræha Næniækisæn Oas.† Uhgîn tæsos-irækisæn æh nimæhan æh, mæto-inu tatos-irækis æm e Kristo.

15 Əwæh, mætoarus-pa æh-roiu ne, nian kotafin Lou ræha Moses, nimæhan kit tatæfætain nikilat.

16 Mæto okæmæ etæmim pah tæuhlin mætag-pæn o Iæræmæra, nimæhan æh otiet rækis.

17 Otætellig-in-tu, Iæræmæra æh, in Narmîn. Kæn ikin Narmîn ræha Iæræmæra tætatig ikin, in tatikis kitat.

18 Kæn kitat, itæm kæsæfætainæn niġanæmtitat e nimæhan, koatæplan næhag-æhagæn asol ræha Iæræmæra, kæn netæmim koatæplan næhag-æhagæn æh e næmegæhæn ræhatat. Kæn in tæuhlin næmegæhæn ræhatat mæmæ okotuwa kahmen lan e næhag-æhagæn itæm ræhan næsanænæn tatær tatær. Kæn næhag-æhagæn æh tæmiſi-pæn o Iæræmæra itæm in Narmîn Ræha Uhgîn.

4

Nat keike e kipæhau oas

1 Tol næhlan, nikitimæt tæsepouæn o wæk u mæto-inu itimat emotos e nasækitunæn ræha Uhgîn.

2 Mæto e nolæn ræhatimat esotegæhan-inæn nolæn itæm tæthluaig ne nolæn aulis min. Ko esoteiuææn mæsothuhlinæn næghatæn ræha Uhgîn. !Kæp! Mæto itimat ioatæn ætuatip æm nipahrienæn, kæn e nolæn æh, e niġanæmti Uhgîn, emotol-aræp e niġanæmti netæmim rafin mæmæ ræhatimat nolæn in tætuatip.

3 Kæn okæm-naka namnusæn tæwir itæm ekoatæn-iaræp in tæthluaig o netæmim neen, mæto kæp, tæthluaig æm o netæmim itæm koatætu-pæn suatip o nuwinæn e niġæm asol.

4 Koatætu-pæn suatip æh mæto-inu Setan, u in Iærmis itæm tæteræmæra e nætueintæn u, tæmæfætain nætelligæn ræhalat, mæmæ kæsotæplanæn næhag-æhagæn wir ræha namnusæn tæwir itæm tatuæp mætasiægæpin ilat. Næhag-æhagæn æh tæmiſi-pæn e Kristo. Kæn nian kitat koatæplan Kristo, kæn kitat koatæplan mæmæ Uhgîn in tahro nulan.

5 Itimat esotæn-iaræp atipæn itimat, mæto ioatæn-iaræp Iesu Kristo mæmæ in Iæræmæra, kæn itimat iolwæk min ræhatæmat o nærgi Iesu.

6 Tol næhlan mæto-inu Uhgîn u tæmæn mæmæ, “Pæs næhag-æhagæn tuæp masiægæpin ikin tapinæp ikin,” in tæmasiægæpin e nikitat mæmæ kitat kotitun nehman næsanænæn, ne nepætæn æhag-æhag ræha Uhgîn, kæn kitat koatehm natimnat min æh e niġanæmti Kristo.

7 Mæto kitat koatos nat keike æh e kipæhau oas, inu niþætitat. Tol næhlan mæmæ otægætun mæmæ næsanænæn wir æh taprækis, tæmiſi-pæn e Uhgîn, tæsiſi-pamæn otat.

8 Næratæn tepæt koatilas pikæn itimat e suatip min rafin, mæto tæsarækinæn itimat. Nian neen ekotærruru suatip, mæto esotapæsæn nalkutæn.

9 Netæmim koatol næratæn kæm itimat, mæto Uhgîn tæsapæsæn itimat. Koatoh itimat, mæto kæsotæraġinæn itimat.

10 Ikin pæhruæn ioatuwin ikin, katohamnu niþætitimæt tahmen e kæmohamnu Iesu. Tol næhlan mæmæ, netæmim okotæplan næmegæhæn ræha Iesu e niþætitat.

† **3:14:** “Naoa Ræha Næniækisæn Oas” in “Oltesteman.” **3:16:** Eks 34:34 **3:17:** Jon 8:36; Rom 8:2
4:2: 2 Kor 2:17; 1 Tes 2:5 **4:4:** Efes 2:2; Kol 1:15; Hip 1:3 **4:6:** Jen 1:3; Aes 9:2; 2 Kor 3:18 **4:7:**
 2 Kor 5:1 **4:8:** 2 Kor 1:8; 7:5 **4:10:** 1 Kor 15:31

¹¹ Kæn itimat itəm ekoatəmegəh, nian rafin kategəhan-in itimat məmə ekotimis o nərgi Iesu. Tol nəhlan məmə netənim okotəplan rəhan nəmegəhən e nīpətītat itəm otəpanimis nian kit.

¹² Kənu, nian rafin itimat ioatīləs pīkən nīmīsən məmə itəmat onəkotītun nəmegəhən itulin.

¹³ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Emahatətə, kæn tol nəhlan ekatən.” Kæn e nolən kitīah əm rəha nahatətəən, itimat mīn ekotahatətə, kæn tol nəhlan ekoatən,

¹⁴ mətə-inu itimat ekotītun məmə, etəm təmol Iərəmərə Iesu təmegəh mīn e nīmīsən, in otol itimat ne itəmat, kitat rafin kotəmegəh mīn e nīmīsən kitat Iesu, kæn məf-iarəp kitat e nīganəmtīn.

¹⁵ Natīmnat rafin u o nəwīrən rəhatəmat, kæn nian nəwīrən rəha Uhgīn tatiuw-pa netənim tepət təhmīn mīn okotuwa o Kristo, kæn okotos-ipən nənwīwīən tepət kəm Uhgīn, kæn okotīləs-ipər nərgīn ilīs ilīs agīn.

¹⁶ Tol nəhlan, nīkitīmat təsəpouən. Nat əpnəpīn məmə nīpətītat tateiuai roiu, mətə Uhgīn tatol nīkitīmat tatuwiwi nian rafin.

¹⁷ Tol nəhlan mətə-inu, nəratən itəm koatatīg lan, ilat nat əpnəpīn əm, kəsotatīgən tuwəh. Mətə noalat in nəhag-əhagən wīr itəm otətatīg līlīn, kæn in təwīr məfigəm taprəkīs-in ilat.

¹⁸ Kæn tol nəhlan, nīganəmtītat kəsotətulən e nat itəm katəplan, mətə koatətul e nat itəm kəsəplanən, mətə-inu nat itəm katəplan in nat rəha roiu əm, otəpanīkə, mətə nat itəm kəsəplanən in namnun tīkə.

5

Nīpətīn wi əpəh e nego e neai

¹ Tol nəhlan, kotītun məmə nīpətītat in tahmen e nīmə tapolən itəm kitat kotatīg lan ikīn-u e nətueintən, kæn nian kit otəmnəmit mərat. Kæn nian nīmə tapolən əh tīkə e nətueintən, mətə əpəh e nego e neai, rəhatat nīmə wi əh-ikīn itəm sənəmə etənim təmol, mətə Uhgīn əm təmol, nīpətītat wi itəm otatīg līlīn.

² Mətə roiu e nīpətītat rəha nətueintən, koatəhg nīkitat, kæn kotolkeike pīk məmə nian otatuwa itəm kitat okotuwīn e nīpətītat wi rəha nego e neai, tahmen e kitat koatuwīn e natīmnat wi.

³ Tol nəhlan mətə-inu sənəmə kitat okotuwa narmin əm nīpətīn tīkə, mətə okotos nīpətīn wi rəha nego e neai.

⁴ Nīpətītat itəm otīmīs tol kitat koatekīmīs moatehag rəha nəpouən, mətə sənəmə koatolkeike məmə okotīmīs kæn nīpətītat otīkə, kəp. Mətə kitat kotolkeike məmə okotuwīn e nīpətītat wi məmə nəmegəhən līlīn otəwīək nīpətītat rəha nətueintən itəm otīmīs.

⁵ Kæn Uhgīn pīsīn əm təmol kitat o natīmnat mīn əh, kæn təmos-ipa Narmin Rəhan məmə otəgətun wīr kəm kitat məmə rəhan nəniəkīsən mīn otuwa pahrien.

⁶ Kæn tol nəhlan, nətəligən rəhatat təkaskīk, kæn kitat kotītun wīr məmə nian koatos əm nīpətīn rəha nətueintən u, kitat koatətul əh ihluə imə Iərəmərə ikīn rəhatat.

⁷ Kitat kotatīg e nətueintən e nahatətəən e Uhgīn, sənəmə e natīmnat itəm koatəplan.

⁸ Iatən məmə nətəligən rəhatat təkaskīk, kæn kotolkeike məmə kotapəs nīpətītat motuwīn e nīmə wi rəhatat kitat Iərəmərə.

⁹ Tol nàhlan, okàmə kotatig e nìpətìtat, o okàmə kotapəs nìpətìtat rəha nətueintən, kitat kotalkut pik məmə kotol natimnat itəm koatol niki Iərəmərə tagien.

¹⁰ Kotol nàhlan mətò-inu kitat rafin okotəkəike motətul aupən e Kristo məmə in otakil rəhatat nolən mìn, kən kitat kitiəh kitiəh okotos nətouən tətəupən natimnat itəm kəmotol e nətueintən, okàmə nat təwir o nat tərət.

Ien əhruiin mìn rəha Uhgìn

¹¹ Kən roiu əh, mətò-inu ekotisiai-in Iərəmərə, kən motalkut məmə ekotiuw-pa netəmim. Uhgìn tìtun itimat ne wək rəhatimat, kən ekotolkeike məmə itəmat mìn onəkotitun wir itimat.

¹² Esotolkeikeən məmə ekotiləs-ipər itimat e nìganəmtitəmat, mətò ekotos-ipinə rəhatimat nətəligən məmə okəm-naka nikitəmat otagien otimat. Kən roiu, nəkotitun nuhalpìnən nəghatən rəha netəmim itəm kotasit o nolən itəm netəmim koatəplan, mətò nìkilat təsəhtən nat itəm tətətig e niki etəmim.

¹³ Okàmə itimat ialməl mìn, mətò o nərgi Uhgìn. Kən okàmə rəhatimat nətəligən tətəuatip əm, in nat kit itəm otasitu etəmat.

¹⁴ Tol nàhlan mətò-inu, nolkeikeən rəha Kristo tətərəmərə etimat, mətò-inu itimat ekotitun wir məmə suah kitiəh əm təmiməs o netəmim rafin, kən tol nàhlan, netəmim rafin kinotiməs.

¹⁵ Kən təmiməs o netəmim rafin məmə ilat itəm koatəmegəh, okotapəs nolən natimnat itəm ilat əm kotolkeike, mətò ilat kotəkəike motol nolən mìn itəm Iesu tolkeike, u etəm təmiməs olat kən məmegəh mìn e nìmiməs.

¹⁶ Tol nàhlan, roiu ne, itimat esotakilən netəmim e nolən itəm netəmim rəha nətueintən kotakil netəmim lan. Nat əpnapìn nian kit emotakil Kristo e nolən əh, mətò roiu esotolən.

¹⁷ Tol nàhlan, okàmə suah kit təmuwa kitiəh ilau Kristo, in təmuwa etəmim wi. !Nat oas təmikə, kən nat wi tìnuwa!

¹⁸ Natimnat rafin mìn əh tatisi-pən e Uhgìn. Aupən kitat tìkimir mìn kitat Uhgìn, mətò e Kristo, in təməmik kitat kotuwa iuəhkìr ron, mol kitat iolin mìn. Kən təmos-ipa kəm itimat wək u rəha niuw-pamən tìkimir mìn rəha Uhgìn okotuwa iolin mìn.

¹⁹ Inu tatən məmə Uhgìn təmìuw-pa rəhan tìkimir mìn e nətueintən məmə okotuwa iolin mìn e Kristo, kən məsafin mìnən rəhalat nolən rat mìn. Kən təmos-ipa kəm itimat nəghatən u rəha niuw-pamən tìkimir mìn rəhan okotuwa iolin mìn.

²⁰ Tol nàhlan, itimat ien əhruiin mìn rəha Kristo, kən tahmen məmə Uhgìn tətəun-in netəmim e nəwiatimat. Kən ioatətapəh əskasik otəmat e nərgi Kristo məmə: nakotapəs nolə tìkimir, kən motuwa ioli Uhgìn mìn.

²¹ Uhgìn təmol suah u itəm rəhan nolən rat tìkə, məmə in sakrifais rəha nolən rat mìn rəhatat, məmə e in, kitat okotətuatip e nìganəmti Uhgìn.

6

¹ Mətò-inu itimat ioatol wək kitiəh itimat Uhgìn, ekotətapəh əskasik otəmat məmə nian Uhgìn tətəwte-in rəhan nəwirən kəm itəmat, nəsosən tahmen in nat əpnapìn əm,

² mətò-inu Uhgìn tatən məmə,

“E nian ətuatip, eməto ik,

kən e nian rəha nosmegəhən, emasitu lam.”

Iakən kəm itəmat, məmə roiu, in nian ətuatip rəha Uhgìn, roiu in nian rəha nosmegəhən.

Nian askasik min e nāmegāhan rāha Pol

³ Esotolān nat kit itām suah kit otāme lan e rāhan nahatātān, mātō-inu esotolkeikeān māmā okāsān ratān wāk rāhatimat.

⁴ Mātō nolān min rafin e nāmegāhan rāhatimat koatāgātun māmā itimat iolwāk min pahrien rāha Uhgīn: itimat ekotātul askasik e nian rāha nāratān, ne nian iākis min, ne nian itimat ekotāto tātāt.

⁵ Netāmim kāmotoh itimat, kān kāmki-pān itimat e kalapus, kān katitāp itimat māmā okoh itimat. Emotol pik wāk, māsotapilān lapīn, kān nāumis tus itimat.

⁶ Esotolān nolān kit itām tatol nīkitimat tamkimik, itimat ekotenatig, nātāligān rāhatimat kaifāmāh, ekotol tāwir kām netāmim, Narmīn Rāha Uhgīn tatāt e nīkitimat, kān ekotolkeike netāmim e nolkeikeān pahrien.

⁷ Ekoatān ām nīpahrienān, kān nāsānānān rāha Uhgīn tātātig etimat. Rāhatimat nolān ātuatīp in tahmen e natīmnat rāha nāluaginān o nohān ne nātlosigān.

⁸ Netāmim neen koatīsiāi-in itimat, neen koatehm-āhau itimat, neen koatān rat itimat, neen koatān wīr itimat, neen koatān māmā itimat ekoateiuā māmā itimat iolwāk min rāha Uhgīn, mātō itimat iolwāk min pahrien rāhan.

⁹ Netāmim neen kāsotegāhan-inān māmā itimat aposol min pahrien, mātō netāmim tepāt koatān māmā itimat aposol min pahrien. Nian rafin nīmīsān tatitāp itimat, mātō ekoatāmegāh āh. Katoh itimat, mātō kāsōhamnuān āh itimat.

¹⁰ Nīkitimat tāpou, mātō nian rafin ekotāgien āh. Rāhatimat nautā tikā, mātō itimat ekotol netāmim tepāt rāhalat nautā tepāt. Rāhatimat nat kit tikā, mātō ekoatos natīmnat rafin.

¹¹ Piak min āpāh Korin, emotān rafin nāghatān kām itāmat kāsāpāsān kit, kān ekotolkeike itāmat e nīkitimat rafin.

¹² Itimat esotāhtosig-inān nolkeikeān rāhatimat otāmat, mātō itāmat notāhtosig-in rāhatāmat otimat.

¹³ Roiu āh, iatāghat kām itāmat māmā itāmat nenātik ātuatīp. Tātūatīp ām māmā itāmat min, nakotolkeike itimat e nīkitāmat rafin.

¹⁴ Sotānān kām netām kāsotāfakān māmā nākoatol wāk kit itāmat min ilat. ? Nolān ātuatīp ne nolān tātāt kiātun nol kālāhān nat kit? ?O, nāhag-āhagān ne nāpināpān kiātun nuwāmān māpālāh kālāh muāghat? !Kāp!

¹⁵ Kān e nolān kitīāh ām, Kristo ne Setan, okol kāsūānān nāghatān kitīāh nian kit. ?Iāfak ne etām tāsāfakān kiātun nolān nat e nātāligān kitīāh? !Kāp!

¹⁶ E Nīmā Rāha Uhgīn, ikīn kit tikā āh-ikīn o narmi nat min, mātō-inu kitāt u Nīmā Rāha Uhgīn itām tatāmegāh. Kān Uhgīn tāmān māmā,
“Ekātig itimat min ilat,
kān maliwāk itimat min ilat,
kān ekuwa io Uhgīn rāhalat,
kān ilat okotuwa rāhak netāmim.”

¹⁷ Kān Iārāmārā tāmān māmā,
“Tol nāhlan, otiet rākis elat, motān isāu olat.
Kān māsotekān nat itām tamkimik e nīgānāmti Uhgīn,
kān nīkik tagien māmā ekos itāmat.”

¹⁸ “Kān ekuwa rāhatāmat tata,
kān itāmat onākotuwa nenātik min,”
inu nāghatān rāha Iārāmārā itām in ilis agīn.

7

¹ Iolik min. Naniäkisen min u rəhatat. Kən tol nəhlan, pəs kotafəl nikitat, motos-iräkis natimnat rafin itəm koatol nipətitat ne narmitat kotamkimik. Kən pəs kotələhəu kalin kitat məmə rəha Uhgın əm motətəu-pən rafin suatip itəm nikin otagien lan.

Niki Pol təmagien olat

² Oterəh e nikitəmat kəm itimat. Esotolən tərət kəm suah kit, esotiuw-pənən suah kit tərət ikın, esotalkutən məmə ekotos nat kit rəhatəmat e nolən eko-eko.

³ Esənən nəghatən u mətə-inu nəmotol nolən rat. Emən räkis kəm itəmat məmə ekotolkeike pik itəmat nian rafin, kən nat əpnəpın nımisən o nəwırən otuwa e nəmegəhən rəhatimat, mətə itəmat əpəh imə e nikitimat.

⁴ Io etahətətə əskasik etəmat. Iatausit otəmat. Itəmat nəmotiləs-ipər pik rəhak nətəligən. Emos nəratən tepət təmuwa e rəhak nəmegəhən, mətə nıkkı tagien maprəkis otəmat.

⁵ Tol nəhlan mətə-inu, nian emotuwa Masetonia, esotamegən, mətə nian rafin, nəratən tatiləs itimat təmisi-pən ikın pisin pisin min. E nəmegəhən rəhatimat, netənim kəmotəμου motol nəratən kəm itimat, kən itimat ekoatəgin.

⁶ Mətə Uhgın tatol kepın netənim itəm nətəligən rəhalat təpou, kən təmol kepın itimat e nuwamən rəha Taetas.

⁷ Kən sənəmə e nuwamən əm rəhan itəm təmol nikitimat tagien, mətə e nəghatən wır rəha nol kepınən itəm nəmotən-ipən kəm in. In təmən-ipa kəm itimat məmə itəmat nakotolkeike pik məmə nəkotəplan io, kən təmən məmə nikitəmat tatəto tərət o nəghatən rəhak, kən təmən məmə nakolkeike pik io moatətul əskasik o nərgək. Nian emətə, nəgienən e nıkkı təmər mərioah.

⁸ Nat əpnəpın okəmə rəhak naoa əpən təmol itəmat nakotəto tərət, mətə esətəən tərət ron. Mətə əpən, emətə tərət ron, mətə-inu eməplan məmə naoa u təmol itəmat nakotəto tərət, mətə rəha nian əkuəkır əm.

⁹ Mətə roiu, nıkkı tagien, kən sənəmə məmə nəmotəto tərət, kəp. Nıkkı tagien məmə nian nəmotəto tərət, nəmotəuhlin itəmat e rəhatəmat nolən rat min. Nıpahrienən, Uhgın tolkeike məmə kitat okotəto tərət o nolən tol min-nulan. Kən mətə-inu nəmotəuhlin itəmat, kən natimnat itəm emotən əpən kəm itimat təməsolən məmə nəmotakiəh e rəhatimat nahatətəən.

¹⁰ Kən nian koatəto tərət e nolən itəm Uhgın tolkeike, kən kotəuhlin kitat e rəhatat nolən rat, kən Uhgın tatosmegəh kitat. Kən nikitat otəsəpouən o nolən əh. Mətə nian koatəto tərət e nolən rəha nətueintən, tatiuw-pən kitat e nımisən.

¹¹ Otəplan-tu nəmegəhən rəhatəmat nian nəmotəto tərət e nolən itəm Uhgın tolkeike. Nolən əh, noan tepət: nakotolkeike motalkut əskasik məmə nəkotol nolən ətuatip, kən motoalkut əskasik məmə nokotəg-ətuatip-in rəhatəmat nolən rat min, kən motətəhau nolən rat min, kən narmitəmat təmiwig nəmotaut motəgin nolən rat min. Nəmotolkeike məmə nəkotəplan min io, kən nakotolkeike pik məmə nəkotətul əskasik o nərgək. Kən nəmoatətul matip məmə nəkotol nalpınən kəm netəm kotol nolən rat. E nolən min rafin rəhatəmat, nəmotəgətun məmə nəsolən nat kit tərət e natimnat u.

¹² Kən emətə naoa u kəm itəmat, mətə esətəən o suah u itəm təmol nolən rat, kən esətəən o suah u itəm in təmərəkın. Kəp. Emətə ilə məmə itəmat onəkotəplan əsas e nıganəmti Uhgın məmə nəkoatətul əskasik o nərgitimat.

¹³ Natimnat rafin min əh koatiləs-ipər nətəligən rəhatimat.

Sənəmә itimat әm itәм nәmoatılәs-ipәр nәtәligән, mәto nikitimat tagien pik o Taetas, mәto-inu nikin tagien mәмә nәmoatılәs-ipәр mın nәtәligән rәhan.

¹⁴ Emән-ipән kәм in mәмә etausit pik otәmat, kән itәmat nәmәsotolән io ekaulis. Natimnat rafin itәм emotән kәм itәmat, ilat nıpahrienән. Kән e nolән kitiah әm, natimnat rafin itәм emotән kәм Taetas etәmat, kән motausit ron, ilat mın nıpahrienән.

¹⁵ Taetas, nikin tatәht әh mәмә itәmat rafin agın-әh nәmotol nәwian, kән moatәgin moatasiәp nian nәmotegәhan-in mәмә otuwa mәplan itәmat. Kән nian nikin tatәht natimnat mın әh, nolkeikeән rәhan otәmat tatәр tәhmın mın.

¹⁶ Nikik tagien pik mәto-inu etahatәtә әskasik etәmat mәмә nәkoatol naka itәм tәtuatıp.

8

Pol tәmәtapәh mәмә okotawte

¹ Piak mın ne winik mın, ekotolkeike mәмә nәkotıtun nәwirән rәha Uhgın itәм tәmawte-in kәм nimәfak mın әpәh Masetonia mәмә ilat kotıtun nasituән e netәmim neen mın.

² Ilat kәmotatig e nәratән asol kit ne nian әskasik mın, kән nat әpnapın ilat nan rat rәhalat nautә tikә agın, mәto nәmegәhән rәhalat tәrioah wir e nagienән. Kән nan ratән ne nagienән kәmuoe-in nolән tәwir. E nolән әh, kәmotәrakin mәni tәpәt motos-ipән kәм iәfak mın әpәh ikın mın.

³ Iatән-iarәp kәм itәmat mәмә ilat kәmotos-ipән tәpәt, taprәkis-in itәм netәmim nikilat tәht mәмә okol kәsotolән. Kән ilat atıp kәmotol.

⁴ Kәmotәtapәh amul otimat mәмә itimat ekotegәhan pәs ilat kotasitu e wәk rәha nos-ipән mәni kәм iәfak mın әpәh Jerusalem.

⁵ Kәmotaupән kos-ipән nәmegәhән rәhalat kәм Iәrәmәrә, kән uarisig, kәм itimat, e nolән itәм Uhgın tolkeike. Nikitimat tәsәhtән mәмә okotol tәpәt nәhlan, mәto kәmotol.

⁶ Kән tol nәhlan, emotuәh niki Taetas mәмә otitәlig-pinә otәmat. In tәmaupән mәghat kәм itәmat o nolән nat u, kән tol nәhlan, emotәtapәh mәмә in otәghat kәм itәmat mәмә nәkotol namnun wәk wir rәha nawteән әh itәм nәmotәtuoun.

⁷ E natimnat mın u rafin, itәmat nәmotol tәwir pik maprәkis, inu nahatәtәән rәhatәmat, ne nәghatән rәhatәmat, ne nitunән rәhatәmat, ne nolән rәha nәtul әskasikән, ne nolkeikeән rәhatәmat otimat. Kән roiu, iakolkeike mәмә nәkotol wәk kit mın e nolән tәwir pik maprәkis, inu wәk wir rәha nawteән.

⁸ Esәнән mәмә nәkotәkәike motol. Mәto emotәgәtun kәм itәmat mәмә netәm pisin pisin mın nikilat tagien o nasituән e wәk әh. Kән roiu әh, iakolkeike mәмә ekisilu wir mәмә nolkeikeән rәhatәmat in nıpahrienән tahmen elat, o kәp.

⁹ Itәmat nәkotıtun wir nәwirән rәha Iәrәmәrә Iesu Kristo itәм tәmawte-in kәм itәmat, mәмә nat әpnapın rәhan nautә tәpәt, mәto tәmol otәmat mәмә in rәhan nautә tikә. Kән mәto-inu tәmol mәмә rәhan nautә tikә, kән mol itәmat rәhatәmat nautә tәpәt.

¹⁰ Kән inu rәhak nәtәligән e natimnat mın u, itәм otasitu etәmat. Otol namnun e wәk itәм nәmotәtuoun e nup uarisig. Nikitәmat tәmaupән mәht mәмә nәkotol wәk әh, kән itәmat nәmotaupән motәtuoun motol.

¹¹ Tol nәhlan, roiu otol namnun wәk u rәha nos-ipәнән. Kән rәhatәmat nәtәligән o nolән wәk u itәм nakotolkeike pik mәмә nәkotol, in otuwa nıpahrienән, kән itәmat onәkotol e rәhatәmat atıp natimnat.

¹² Okəmə nikitəmat tagien o nos-ipənən, kən Uhg̃in nikin tagien o nosən natimnat əm itəm nakoatos moatos-ipən. Kən in təsətapəh-inən natimnat itəm tikə otəmat.

¹³ Esotolkeikeən məmə nəmegəhən rəha netəmim neen otimətig mətə-inu kəmos rəhatəmat məni, mətə nəmegəhən rəhatəmat in otiəkis mətə-inu nəmotasitu elat. Kəp. Iakolkeike məmə tahmen-ahmen əm otəmat rafin.

¹⁴ Roiu, itəmat nakoatos tēpət kən motitun nasituən elat. Kən o nian m̃in neen, ilat kotitun noorən kəm itəmat okəmə rəhatəmat tikə. Kən itəmat nakotahmen-ahmen əm,

¹⁵ tahmen e itəm Naoa Rəha Uhg̃in tatən məmə,
 “Netəmim itəm kəmotəulək tēpət, tahmen əm, təsaprəkisən.
 Kən netəmim itəm kəmotəulək noan-məs̃in, rəhan nagwənən tahmen əm, təsikəən.”

Taetas təmuwin Korin

¹⁶ Iatənwiwi Uhg̃in məmə təmələhəu-pən e niki Taetas nətəligən o nasituən etəmat, tahmen-ahmen e rəhak.

¹⁷ Tol nəhlan mətə-inu Taetas, nikin tagien o nimnəən məplan itəmat tahmen e itəm emən kəm in. Kən taprəkis-in itəm əh, nikin tagien pik o nasituən etəmat, kən in rəhan əm nətəligən məmə in otimnə məplan itəmat.

¹⁸ Kən itimat ekotahl-ipinə m̃in piətət kit m̃in timnə ilau m̃in. Suah u, netəm e niməfak m̃in koatisiai-in o rəhan wək o nən-iarəpən namnusən təwir.

¹⁹ Kən taprəkis-in inu, niməfak m̃in kəmotitəpun məmə otuwa itimat m̃in o niləsən məni u muwin əpəh. Kən itimat ekotərəmərə lan o noorən məmə otiləs-ipər nərği İərəməərə, kən matəgətun məmə nikitimat otagien pik o nasituən.

²⁰ Itimat esotolkeikeən məmə suah kit otən rat itimat o nolən rəha noorən məni asol əh.

²¹ Tol nəhlan, itimat ekotalkut pik məmə ekotol nat itəm tətuatip, mətə sənəmə e niganəmti İərəməərə əm, mətə e niganəmti netəmim m̃in.

²² Kən ekotahl-ipinə piətət kit m̃in iləhal suah mil u. Suah əh, e wək tēpət ne nolən tēpət, emotisilu wir məmə in tolkeike pik məmə otasitu. Kən roiu, in tolkeike pik məmə otasitu mətə-inu in tətahatətə pik etəmat.

²³ Kən o Taetas, itimlau m̃in ekioal wək kitiəh əm, kən in m̃in tatol wək e nikitəmat o nasituən etəmat. Kən o piətət m̃in, ilat ien əhrui rəha niməfak m̃in, kən nolən wir m̃in e nəmegəhən rəhalat koatisiai-in Kristo.

²⁴ Tol nəhlan, otol rəhatəmat nolən kəm suah miləhal əh məmə nakotolkeike pahrien iləhal, kən iləhal okəhalitun o nat naka itimat ekotausit otəmat. Kən otol-wir kəm ilat məmə niməfak m̃in okotəplan.

9

¹ Okəmə esətəən naoa u kəm itəmat, in təwir əm mətə-inu nəkotitun rəkis wək u rəha nasituən e iəfak m̃in əpəh Jerusalem.

² Iatən nəhlan mətə-inu io ekitun məmə nakotolkeike məmə onəkotasitu. Kən ematiləs-ipər nolən wir rəhatəmat o netəm Masetonia, matən kəm ilat məmə e nup itəm tinuw̃in rəkis, itəmat əpəh Akaea, nəmoatətul matip o nos-ipənən. Kən nian kəmotəplan məmə nikitəmat tagien pik o nasituən, təmol m̃in ilat tēpət kotolkeike məmə okotasitu m̃in.

³ Mətə roiu, etahl-ipinə piətət miləhal u məmə iləhal okəhaləplan itəmat məmə itəmat onəkotol nat itəm nəmotən, tahmen əm məmə emən mihin, kən tol nəhlan rəhatimat nəghatən o niləs-ipərən nolən wir rəhatəmat, sənəmə nat əpnəpin əm.

⁴ Məto okəmə nəsolələn, kən nian ekimnə itimat netəm Masetonia neen, kən okotəplan məmə itəmat nəsolələn əh, kən nolən əh otol itimat ekotaulis, məto-inu itimat enoatiləs-ipər rəkis itəmat. Kən otol itəmat nakotaulis taprəkis.

⁵ Tol nəhlan, nıkkik təht məmə ekəkəike mətapəh o piətət miləhal məmə okotimnə rəkis pitən kəplan itəmat, kən motol namnun wək o nəmki-pamən məni asol itəm nəmotən-iəkis məmə nakotos-ipən. Məto iakolkeike məmə in nos-ipənən kit itəm tətisi-pən atip e nikitəmat, sənəmə suah kit tatəkəike kəm itəmat məmə nakotos-ipən.

Nolən nawteən

⁶ Sotaluinən nat u. Etəm tatəfe noan məsin, matəulək-in noan məsin. Kən etəm tatəfe tepət, matəulək-in tepət.

⁷ Itəmat kitiəh kitiəh nakəkəike mos-ipən nat naka nəmən e nıkkim məmə nakos-ipən. Okəmə nıkkim təsagienən ron, təsəwirən məmə nakos-ipən. Kən okəmə nakos-ipən məto-inu suah kit tatəkəike kəm ik məmə nakos-ipən, in min təsəwirən. Ekən nəhlan məto-inu Uhgın tolkeike etəm u tatos-ipən e nıkin pahrien.

⁸ Kən Uhgın titun nawte-inən nəwirən rafin agın kəm itəmat məmə e nian rafin e natimnat rafin, nakotos natimnat rafin itəm tətətip məmə nəkotəkəike motos, kən moatos tepət min əh-ikin məmə nakotoor kəm netəmim.

⁹ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,
“In tatoor rəhan natimnat tepət kəm ian-rat min,
kən rəhan nolən ətuatip tətətig lilin.”

¹⁰ Kən Uhgın itəm tatos-ipən nıkkuti nat o etəm tatəfe, kən matos-ipinə pıret o nunən, e suatip kitiəh əm in otos-ipinə nat tepət kəm itəmat mol in tepət min məmə, itəmat nəkotitun nasituən e netəmim neen min, kən in otol noan tepət itəm təmisi-pən e nolən ətuatip rəhatəmat.

¹¹ E natimnat rafin e nəmegəhən rəhatəmat, Uhgın otos-ipən rəhan nəwirən kəm itəmat məmə itəmat nəkotitun nawteən e nian rafin. Kən nian ekotoor rəhatəmat nasituən, netəmim okotənwiwi Uhgın ron.

¹² Wək u itəm itəmat nəkotol, tatos-ipən məni o nagwənən kəm netəmim rəha Uhgın u nəumis tatus ilat, məto tatol nat wir kit min taprəkis, inu nənwiwiən itəm təmər mərioah e nıki netəmim matuwın o Uhgın.

¹³ Nian nəkotol wək u, natol-arəp nolən rəhatəmat kəm netəmim tepət. Kən ilat okotiləs-ipər nərgi Uhgın ron, məto-inu itəmat nəkoatol pahrien nolən rəha netəmim itəm koatən nıpahrienən e namnusən təwir rəha Kristo. Kən okotiləs-ipər nərgi Uhgın o nawteən rəhatəmat e məni asol kəm ilat ne netəmim rafin.

¹⁴ Kən nian koatəfak otəmat, nıkkilat tuwın otəmat məto-inu Uhgın təmawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat taprəkis agın-əh məmə nəmotasitu pıkk elat.

¹⁵ !Pəs kotən kəm Uhgın məmə nıkkitat tagien o Nətin itəm təmos-ıpa kəm kitat, u in nat təwir agın maprəkis!

10

Pol təmuhalpın nəghatən e rəhan wək

¹ Io Pol, io atip, iatəkəike e nat kit kəm itəmat. Netəmim neen koatən məmə nian kitat min itəmat, rəhak nətəligən in ləhau əm, məto nian ekiet rəkis etəmat, rəhak nolən təskasik pıkk. Kristo, in rəhan nətəligən ləhau, kən in etəm mətig. Kən e nolən kitiəh əm,

² iatətapəh otəmat məmə, onəkotol nolən rəhatəmat tətuatip məmə nian ekimnə, məsəhai pikən itəmat. Məto ekıtun məmə ekəhai netəmim neen u koatən məmə ekoatətəu-pən nolən rəha nətueintən u,

³ məto-inu nat əpnapin ekotatig e nətueintən u, itimat esotəluaginən e nolən rəha nətueintən u.

⁴ Natimnat rəha nəluaginən itəm itimat ekoatəluagin lan, sənəmə nat itəm nətueintən koatəluagin lan. Kəp, natimnat rəhatimat, ilat koatos nəsanənən rəha Uhgın o nərəkınən ikın tiəkis o nuwinən ikın ima tikimır min.

⁵ Itimat ekoatərəkın nəghatən eiueiua min ne nətəligən ausit min, ilat rafin itəm koatən-iahau netəmim o nitunən Uhgın. Nətəligən min rafin itəm tikimır min rəha Uhgın, itimat ekoatəluagin elat, motol win elat, motol məmə ilat rafin okotol nəwia Kristo.

⁶ Kən nian itəmat nakotətəu-pən wir nəwia Kristo, itimat ekoatətul matip o nolən nalpinən kəm netəmim rafin itəm koatəht nəwian.

⁷ Itəmat nakoatəplan nat itəm ihlua, məto nəkotəruru nipətin. Okəmə suah kit titun pahrien məmə in etəmim rəha Kristo, kən in otətəlig-in wir min məmə itimat min rəha Kristo tahmen lan.

⁸ Nat əpnapin iatəghat ausit məsin o nepətən itəm Iərəməərə təmos-ipa, okol esaulisən ron. Təmos-ipa o niləkinən itəmat, sənəmə o niləs-iahauən itəmat.

⁹ Esolkeikeən məmə nikitəmat təht məmə ekəte naoa min kəm itəmat e nolən itəm netəmim neen koatən, məmə otol itəmat nakotəgin.

¹⁰ Ilat kotən rat io məmə, “Rəhan naoa təfigəm kən masilə, məto nian tətən kitat min, in sənəmə etəm əskasik kit, kən rəhan nəghatən in nat əpnapin əm.”

¹¹ Netəm tol nəhlan kotəkəike motitun məmə, nolən rəhatimat itəm koatəplan e naoa min emotahl-ipən nian itimat isəu, məto nian ekotimnə, ekotol rafin nolən min əh.

¹² Esotolkeikeən məmə ekotəplan ahmen itimat ne netəm pisin neen itəm koatələs-ipər atip ilat. !Kəsi, itimat esotahmenən! !Kəp, iatəsan əm! Nian ilat atip əm koatəplan ahmen ilat min, kən koatakil atip əm ilat min, tol rəhalat nitunən talməl.

¹³ Məto itimat, esotəghat ausitən taprəkis e nepətən rəhatimat, məto ekotəghat ausit e wək itəm Uhgın təmələhəu-pən məmə rəhatimat, kən wək u, itəmat min əpəh ikın.

¹⁴ Kən nəghat ausitən e nepətən rəhatimat otəmat in ətuatip əm, in təsepət pikən. Okəmə esotuwamən otəmat, okol esotəghatən nəhlan. Məto nipahrienən, emotaupən motuwa mətoarus-pa itəmat nian emotan moatən-iarəp namnusən təwir rəha Kristo.

¹⁵ Netəmim neen koatəghat ausit o wək itəm suah pisin təmol. Məto itimat ekoatəghat ausit əm e wək itəm Uhgın təmələhəu-pən kəm itimat. Itimat emotələhəu-pən əskasik nətəligən rəhatimat məmə nahatətən rəhatəmat otəwia təhmin min, kən tol nəhlan, rəhatimat wək e nikitəmat otol iahgin mepət,

¹⁶ kən tol nəhlan, ekotitun nuwinən motən-iarəp namnusən təwir e ikın min e nikali imatəmat ikın muwin təhmin min. Kən e nolən əh, itimat esotolən wək e ikın kit itəm suah kit tinol wək rəkis ikın, kən məsotəghat ausitən o wək rəha etəm pisin.

¹⁷ Məto Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Pəs etəm tatəghat ausit, in otəghat ausit əm e natimnat itəm Iərəməərə təmol.”

¹⁸ Iatən nəhlan məto-inu, kəsisiai-inən etəmim itəm tatiləs-ipər atip in, məto kəsisiai-in əm etəmim itəm Iərəməərə tatiləs-ipər.

11

Pol ne aposol eiueiuə min

¹ Iakolkeike məmə nakotegəhan-in io pəs ekən rəhak məsin nalmələn kəm itəmat. Məto pahrien, noatol rəkis.

² Iatehm wir itəmat, məsolkeikeən məmə suah kit min otəmki-rəkis itəmat e nelmək, kən nolən əh rəhak təmisi-pən əm o Uhgın. Io tata rəhatəmat, kən itəmat nəkotahmen e pətan əkəku wi kit itəm kinən rəkis məmə okos rəham kətim kan məmə otətəu-pən suah kitiəh əm, nərgin u Kristo. Kən iatehm wir rəhak pətan əkəku əh məmə ekegəhan-in-pən in kəm rəhan iərman, kən in təruru əh iərman.

³ Məto iatəgin məmə onəkotahmen e If itəm Setan təmeiuə in e nəghatən ətehen. Iatəgin məmə suah kit otiuw-pən rəhatəmat nətəligən tuwin ik pisin, kən nakotapəs rəhatəmat nolkeikeən o Kristo, itəm in tətuatip məpiə wir.

⁴ Iatən nəhlan məto-inu okəmə suah kit tatuwa otəmat matən-iarəp Iesu itəm tol pisin e Iesu itəm ekoatən-iarəp, o okəmə itəmat nakoatos narmın itəm tol pisin e Narmın nəmotos rəkis, o nakotəto namnusən təwir itəm tol pisin e itəm nəmotos rəkis, məto itəmat ialmə min, nakotegəhan-in əm.

⁵ Aposol min əh itəm itəmat nakoatən məmə ilat “aposol min ilis pik,” məto e rəhak nətəligən esəplanən məmə ilat ilis maprəkis-in io.

⁶ Okəmə naka kəsəgətun wirən io e nəghatən, məto ekıtun wir nəukətin namnusən təwir. Itimat emotəgətun nat əh kəm itəmat e nolən min rafin nian təpət.

⁷ Nian ematən-iarəp namnusən təwir rəha Uhgın kəm itəmat, esolən məmə nakotətou nat kit. Io atip əm emos-iəhau io o niləs-ipərən itəmat. ?Kən tahro? ?Nolən əh in təfəgə rat kit? !Kəp!

⁸ Nian ematol wək kitat min itəmat, niməfak min ik pisin kəmoatətou io. Iuəhkir tahmen məmə emakləh-in ilat məmə ekasitu etəmat.

⁹ Kən nian kəmoatan, kən rəhak nat kit tikə, esətapəhən o suah kit o nasituən məto-inu piatat min itəm kəmotisi-pən Masetonia kəmotos-ipa natimnat itəm rəhak tikə. Tol nəhlan, esətapəh-inən nat kit otəmat, kən məsos-ipənən wək əskasik otəmat o nehmən io, kən ekol nəhlan nian rafin.

¹⁰ Tahmen e nıpahrienən rəha Kristo tətətig lak, iatən pahrien məmə suah kit tikə ikın min rafin əpəh Akaea o nən-iəhauən io o nəghat ausitən o nəsətapəh-inən nasituən.

¹¹ ?Kən tahro ekəsətapəh-inən nat kit otəmat, məto-inu esolkeikeən itəmat? !Kəp! Uhgın titun məmə ekolkeike pik itəmat.

¹² Netəmin neen kotolkeike məmə nikitəmat təht ilat məmə kotahmen etimat e wək itəm koatəghat ausit ron. Məto iakatəkəike o nolən rəha nəsətapəh-inən natimnat məmə rəhalat nəghatən otiet morin.

¹³ Netəm nəhlan, ilat aposol eiueiuə min, kən koateiuə-in netəmin e wək rəhalat. !Kən ilat koatan tahmen məmə ilat aposol min pahrien rəha Kristo, məto kəp!

¹⁴ Məto kəsotautən e nolən əh, məto-inu Setan atip, tətən tahmen məmə in nagelo kit rəha nəhag-əhagən.

¹⁵ Kən sənəmə in nat kit itəm okotaut lan, okəmə iolwək min rəha Setan kotan tahmen məmə ilat iolwək min rəha nolən tətuatip. E namnun nian, ilat okotos rəhalat nətouən tətəu-pən nolən min rəhalat.

¹⁶ Ekisimatip min. Pəs suah kit tikə nikin təht məmə io ialmə. Məto okəmə nikitəmat təht nəhlan, kən otegəhan-in io pəs ekol nolən rəha ialmə məsin, kən ekəghat ausit məsin.

¹⁷ Nəghatən u rəhak sənəmə nat itəm İərəmərə təməni-ipa kəm io məmə ekən. Məto iatəghat əm tahmen e ialmə kit.

¹⁸ Netənim tepət koatəghat ausit o nolən mən rəha nətueintən, kən tol nəhlan, io mən, ekəghat ausit.

¹⁹ !Ei! !Nakotenatig wır, kən tol nəhlan, motegəhan-in məmə iaməl mən kotəgətun itəmat!*

²⁰ Nakotegəhan-in əm okəmə suah əpnəpən kit tatol itəmat slef, o okəmə tatos nat kit rəhatəmat e nolən eko-eko, o tatiləs-ipər atip in, o tatem-pən niganəmtitəmat.

²¹ !Iataulis məmə nətəligən rəhatimat təpou pik məmə esotolən nolən rat mən əh!

Rəhak nəghatən in talməl, məto nolən naka itəm netəm əh kotəmə okotəghat ausit ron, io mən, ekəghat ausit ron.

²² ?Tahro? ?İlat koatən məmə ilat netəm Hipru? Io mən. ?Koatən məmə ilat netəm İsrəl? Io mən. ?Koatən məmə ilat noanol rəha Epraham? Io mən.

²³ ?Koatən məmə ilat iolwək mən rəha Kristo? Io mən, məto ekaprəkis-in ilat. Kəsi, iatəghat tahmen e ialmə kit. Emol wək pik taprəkis-in ilat, kən kiləs-ipən io e kalapus nian tepət taprəkis-in ilat, kən kəmalis io taprəkis-in ilat, kən iuəhkır ekimis nian tepət.

²⁴ Nian faif, noanol rəha İsrəl kəmotəlis io mau tate-nain.

²⁵ Nian kəsıl, kəmalis io e nıkılkil. Nian kit kəmaht io e kəpiel apən. Nian kəsıl emuwın e nego kən nego tamnim, kən nian kit emeai əpəh itəhəi lokamnım o nian apiəpiə kit, lapın ne nərauiəgən.

²⁶ Nian rafin etaliwək o nolən wək rəhak. Kən iuəhkır narua əsol tiləs io ekimis, kən emətətig ikin tasılə ikin imaa iakləh mən, kən ikin tasılə ikin imaa natimak mən noanol rəha İsrəl, kən ikin tasılə ikin imaa İaihlua mən, kən ikin tasılə ikin e taon əsol, kən ikin tasılə ikin e ikin taruən-aruən ikin, kən ikin tasılə ikin əpəh itəhəi, kən ikin tasılə ikin imaa piak eiueiuə mən.

²⁷ Emol pik wək, kən nian tepət əsapılən lapın. Nian mən neen, nəumis tus io, kən mətoaoa, kən nian tepət nigak nagwənən tikə. Kən nian tepət iatətəp, kən rəhak natimnat təsahmenən o nətəpən.

²⁸ Kən taprəkis-in natimnat mən əh, nian rafin nıkik təht pik niməfak mən rafin.

²⁹ Okəmə suah kit rəhan nəmegəhən teiuaiu, kən io mən, rəhak nəmegəhən teiuaiu. Okəmə suah kit tatit suah kit mən e təfagə rat, kən nıkik titahmə pik ron.

³⁰ Okəmə ekəike məghat ausit, kən ekəghat ausit o nat itəm tatəgətun məmə rəhak nəsanənən tikə.

³¹ Kən Uhgın, u in Uhgın ne Tata rəha İərəmərə İesu, itəm katiləs-ipər nərgin nian mən rafin namnun tikə, titun məmə io, eseuən.

³² Əpəh Tamaskes, etəm-iasol rəha Kig Aretas təməlin rəhan mopael mən o nehm wırən nafiluə rəha taon məmə okotegəs-in motaskəlīm motiləs-ipən io e kalapus.

³³ Məto kəmiləs-ipən io e kətim əsol kit, kətu-pən nol lan, kiləs-ipən e winta e fenis əsol kəmol e kəpiel, kən kəhlman-əhlman tuwın əpəh ləhau, kən inəh suatip emagım lan.

12

Nihlin kit ne nat kit tahmen e napılaiirən

* **11:19:** E ves 19-21, Pol tatəghat əsan ilat. Nıpahrienən, in tatən-iəhau ilat. **11:22:** Fil 3:5 **11:23:** Wək 16:23 **11:24:** Dut 25:3 **11:25:** Wək 16:22; 14:19 **11:26:** Wək 9:23; 14:5 **11:33:** Wək 9:23-25

¹ Ekæike matəghat ausit, nat əpnapin təsolən win e nat kit ikin, mæto ekækæike matən natimnat min tahmen e napilairən ne nəghatən wi min itəm Iərəməərə tæmol əp kəm io.

² Ekəitun iəfak kit itəm tətahatətə e Kristo.* E nup fotin tinuwın rækis, Uhgın tæmiləs muwın əpəh ilis e nego e neai.† Iəkəruru okəmə nıpətin tinatuwın, o narmın əm, Uhgın əm titun.

³ Kən ekən min məmə iəkəruru okəmə nıpətin tinatuwın, o narmın əm, Uhgın əm titun. Mæto ekəitun məmə suah əh,

⁴ Uhgın tæmiləs muwın əpəh iman ikin.‡ Kən in tæmæto nat anion min itəm təsətuatipən məmə etəmim rəha nətueintən otən.

⁵ Ekəghat ausit o etəm tol nəhlan, mæto esəghat ausit atipən ron io, mæto ekəghat ausit əm o rəhak nolən min itəm nəsanənən tikə elat.

⁶ Mæto okəmə ekən məmə ekəghat ausit, okol esalmələn, mæto-inu ekəghat-in nıpahrienən. Mæto esəghat ausitən nəhlan, kən tol nəhlan, suah kit tikə itəm otıləs-ipər io ilis taprækis nat itəm tətuatip. Iakolkeike məmə otəplan ahmen io e nat naka itəm ekən, o ekol.

⁷ Uhgın təsolkæikəən məmə etausit o nəghatən wi min itəm in tæmol əp kəm io, kən nəghatən min əh kotəwir maprækis. Kən tol nəhlan tæmahl-ipa nəratən kəm io tahmen e nihlin kit tətəru nıpətik. Nəratən əh in iahləpis rəha Setan məmə tol nahmæn e nıpətik, kən tol nəhlan esausitən.

⁸ Emuəh niki Iərəməərə mau kisil məmə otıləs-irækis ron io.

⁹ Mæto tən kəm io məmə, “Rəhak nəwirən asol titun naskəlīmən ik, mæto-inu nian rəham nəsanənən tikə, nəsanənən rəhak titun nuwamən mol iahgin e rəham nəmegəhən.” Tol nəhlan, etagien pik məmə ekəghat ausit e rəhak nəmegəhən itəm nəsanənən tikə, məmə nəsanənən rəha Kristo otatig e nəmegəhən rəhak.

¹⁰ O nat əh, etagien nian nəsanənən tikə e nıpətik, kən etagien nian katən rat io, kən etagien e nian iækis min, kən etagien nian katol nəratən kəm io, kən etagien e nian itəm tiækis ron io. Etagien elat rafin o nərgi Kristo, mæto-inu nian rəhak nəsanənən tikə, kən iatəsanən.

¹¹ Emol nolən rəha ialməl, mæto itəmat əm nəmoatakæike kəm io məmə ekol. Nəməsotıləs-ipərən nərgək, mæto təpəwir pik okəmə nəmotol mihin, mæto-inu io sənəmə ləhau e “aposol min ilis pik” e nat kit əkəku əm, nat əpnapin io etəm əpnapin əm.

¹² Nian emətan kitat min itəmat, ematol natimnat itəm tatəgətun io məmə io aposol pahrien kit. Ematol nəmtətin min, ne nat asol min itəm tol narmi netəmim tatiwig, ne nat pispis min e nikitəmat, kən emol e nətəligən rəhak kaifəməh.

¹³ Nat kitəh əm eməsolən e nikitəmat, eməsətapəh-inən mənı kit otəmat. ! Otaluın o təfagə rat u rəhak!§

¹⁴ Roiu iatətul matip məmə ekimnə muag itəmat itəm otol kisil lan. Kən ekəsətapəh-inən mənı kit otəmat, mæto-inu esotolkæikəən rəhatəmat nautə, mæto iakolkeike əm itəmat. Otətəlig-in-tu. Sənəmə wək rəha suakəku məmə otehm wir rəhan tata ne mama. Mæto in wək rəha tata ne mama məmə okuehm wir rəhalau suakəku.

¹⁵ Tol nəhlan, nikik tagien məmə ekos-ipinə rafin rəhak natimnat otəmat, kən mos-ipən min rəhak nəmegəhən otəmat. Rəhak nolkeikəən otəmat in tepət, mæto rəhatəmat ron io in təkəku əm. !Inu təsətuatipən!

* **12:2:** Pol tatəghat-in atip. † **12:2:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “neai tatol kisil lan.” Mæto nıpətin tatən məmə “nego e neai u in ikin rəha Uhgın.” ‡ **12:4:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Paradaes” itəm nıpətin tatən məmə “nego e neai,” ikin itəm netəmim itəm kotətuatip koatuwın ikin nian okotimis. **12:7:** Job 2:6 **12:9:** Fil 4:11-13 **12:11:** 2 Kor 11:5 **12:12:** Rom 15:19

§ **12:13:** Pol tatol mılə elat e nəghatən u. **12:13:** 2 Kor 11:9

¹⁶ Pəs kotən məmə esətapəh-inən məni kit otəmat. Məto itəmat neen koatən məmə emos natimnat otəmat e nolən eko-eko.

¹⁷ ?Tahro? ?Io emos natimnat e nolən eko-eko nian emahl-ipən netəmim kəm itəmat, o kəp? !Kəp!

¹⁸ Emuəh niki Taetas məmə otuwın otəmat, kən mahl-ipən piətət kit ilau min. ?Taetas təsosən natimnat otəmat e nolən eko-eko, o kəp? ?Nəkotitun o kəp məmə, rəhatimlau nətəligən kitiəh əm, kən matioal nolən kitiəh əm?

¹⁹ Kəm-naka nikitəmat təht məmə e nəghatən min rafin əh, emotuhalpın nəghatən kəm itəmat itəm suah kit təmən otimat. Kəp. E niganəmti Uhgın, emoatəghat tahmen e netəm rəha Kristo. Kən iolik min, natimnat rafin itəm koatol, koatol məmə itəmat nakotəsanən.

²⁰ İatən nəhlan məto-inu iatəgin məmə nian ekimnə, kəm-naka ekəplan məmə nəsolən məmə inu iakolkeike mihin. Kən itəmat min nəkotəplan məmə io esolən məmə inu nakotolkeike mihin. İatəgin məmə ekəplan itəmat neen kotərgəhəu, neen koatetet, neen koatəmərıt e neməha, neen kotəhap-əhap ilat min, neen koatən rat netəmim, neen koatən nikalın netəmim, neen koatausit, neen koatol əpnapın nat.

²¹ İatəgin məmə nian ekimnə min, rəhak Uhgın otıləs-iəhəu io e niganəmtitəmat, kən nikik otitəgit kən ekasək otəmat neen itəm nəmotol nolən rat aupən, kən məsotəuhlinən ilat o nolən rat min rəhalat itəm koatol nian rafin, inu koatol nolən rat itəm tol naulisən o nənən, kən nəman ne nıpitan koatan anion, kən koatol nəhlan əpnapın əm.

13

Namnun nəghatən rəha Pol o nəhgairən elat

¹ Inu rəhak naliwəkən itəm tatol kisil lan otəmat. Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nian suah kit tatətu-pən nəghatən e suah kit min, etəmim kəiu o kisil okotəkəike motən nəghatən kitiəh, kən tol nəhlan netəmim kotitun məmə nəghatən koatətu-pən lan, in nıpahrienən.”*

² Nian emimnə otəmat itəm tatol kəiu lan, emən-iarəp rəkis nəghatən o nəhgairən e netəm koatol təfagə rat ne itəmat rafin, məmə okotapəs təfagə rat min. Kən roiu ekən min nian io əpəh isəu. Nian ekimnə min, ekol nalpınən kəm ilat itəm kəsotapəsən təfagə rat.

³ Ekotol nəhlan məto-inu nikitəmat təht məmə rəhak nəsanənən tikə, kən itəmat kotalkeike motitun əsas məmə nian iatəghat, in nəghatən rəha Kristo əm. In təsəpouən o nolən wək itəmat min, məto rəhan nəsanənən tepət e nikitəmat.

⁴ Nıpahrienən, nian kəmətu-pər e nig kəluau, rəhan nəsanənən tikə e nıpətın. Məto tatəmegəh roiu e nəsanənən rəha Uhgın. Kən e nolən kitiəh, rəhatimat nəsanənən tikə e nıpətitimat, məto itimat ekotəmegəh itimat Kristo e nəsanənən rəha Uhgın, kən nian ekotəghat kəm itəmat, onəkotəplan nəsanənən əh.

⁵ İtəmat atıp, otakil wır nəmegəhən rəhatəmat məmə rəhatəmat nahatətən in pahrien, o kəp. İtəmat atıp, nakotehm wır rəhatəmat nolən. ? Nəkotitun o kəp, məmə Kristo İesu tətətig e nəmegəhən rəhatəmat? !Məto okəmə rəhatəmat nəmegəhən təsətəu-pənən nolən rəha nahatətən, kən Kristo təsatigən e nəmegəhən rəhatəmat!

⁶ Kən emələhəu-pən əskasik rəhak nətəligən məmə onəkotəplan məmə itimat aposol min pahrien.

12:18: 2 Kor 8:6,16-18 **12:21:** 2 Kor 13:2 * **13:1:** Dut 19:15 Kəm-naka, Pol tatən məmə rəhan naliwəkən kisil tahmen e nəghatən rəha netəmim kəiu o kisil. **13:1:** Dut 19:15; Mat 18:16; 1 Tim 5:19

13:4: Fil 2:7-8 **13:5:** 1 Kor 11:28

⁷ Kæn roiu, ekoatəfak kəm Uhgın məmə itəmat kit təsələn nat kit tərət. Esotolkeikeən nəhlan məmə otəgətun məmə rəhatimat wək e nikitəmat in təwir mətuatip. Məto ekotolkeike məmə itəmat nəkoatol nolən itəm tətuatip, nat əpnəpın netəmim neen koatən məmə wək rəhatimat tərət.

⁸ Tol nəhlan məto-inu okol itimat esotolən nat kit itəm tahtosig-in nıpahrienən, məto ekotitun nolən əm nat itəm tatıləs-ipər nıpahrienən.

⁹ Nikitimat tagien nian itimat ekotitun nolən u, itəm nəsanənən tikə lan, məto nəmegəhən rəhatəmat tatətul əskasık. Kæn nəfakən rəhatimat otəmat məmə nəmegəhən rəhatəmat tahmen o nətəu-pənən suatip ətuatip.

¹⁰ Nian io əpəh isəu otəmat, ekəte nəhlan o nat kit. İərəməərə tinos-ipa rəkis nepətən kəm io, məto esolkeikeən məmə nian ekimnə otəmat, ekəike mol əskasık etəmat e nepətən əh. In təmos-ipa nepətən əh məmə ekiləs-ipər itəmat, sənəmə məmə ekərəkın itəmat.

Namnun nəghatən

¹¹ Piak mın ne winik mın. Inu rəhak namnun nəghatən. Otagien. Otəuhlin rəhatəmat nolən mın. Otəto rəhak nəghatən. Otuwa e nətəligən kitiəh. Otatig e nəməlinuən. Kæn Uhgın rəha nolkeikeən ne nəməlinuən otatig itəmat mın.

¹² Otən təwir kəm itəmat mın tahmen məmə itəmat kitiəh əm e Kristo.

¹³ İəfak mın rafin koatən-ipinə təwir kəm itəmat.

¹⁴ Pəs İərəməərə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat rafin. Kæn pəs Uhgın otos-ipən rəhan nolkeikeən kəm itəmat rafin. Kæn pəs Narmın Rəha Uhgın otol nikitəmat rafin tol kitiəh.

Kalesia

Naoa itəm Pol təmäte tuwın kəm iəfak mın ikin

Kalesia

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Kalesia

?Pah təmäte naoa u? Aposol Pol təmäte naoa u.

?Təmäte tatuwın kəm pah? Təmäte tatuwın kəm niməfak mın itəm kotatig pis ikin e nitən Kalesia, inu Ikoniam, Listra, ne Tepe. Pol in təmätuoun niməfak mın əh nian in təmaupən maliwək e rəhan naliwəkən mın.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Nəratən asol kit e niməfak e nian əh rəha Pol. Netəm Iaihlua tepət koatən nıpahrienən e Iesu Kristo. Kən netəm Isrel tepət koatən nıpahrienən e Iesu. Məto netəm Isrel neen koatən məmə Iaihlua mın itəm kotən nıpahrienən e Iesu, okotəkəike kətəu-pən lou mın rəha Moses, tahmen e nəhg-ipənən. İlat kəmoatən məmə Iaihlua mın okəkəike kəhg-ipən ilat okəmə kotolkeike məmə okotuwa kətuatıp e nıganəmti Uhgın.

?Təmäte naoa u o naka? Pol in təmäte naoa u, məmə otəg-ətuatıp-in nətəligən rəha netəm Isrel itəm koatən məmə Iaihlua mın okotəkəike kətəu-pən lou rəha Moses okəmə ilat kotolkeike məmə Uhgın in otosmegəh ilat. Pol tolkeike məmə iəfak mın okotıtun məmə nahatətən in suatıp itəm Uhgın təmöl məmə etəmim otətuatıp e nıganəmtın, kən in tatosmegəh ilat e nıkin agien. Məto nolən rəha nəhg-ipənən, o nolən rəha wək əskasik mın, o nolən rəha nətəu-pənən lou, kəsotomegəhən etəmim. Netəm-iasol rəha niməfak rəha Isrel kəmoatəpələh əpəh Jerusalem moatəghat-in nətəligənən mın əh. Kən moatən məmə təwır əm məmə Iaihlua mın okəsotətəu-pənən lou rəha Moses. Afın e Wək Mın 15:1-35.

Pol təmätuoun matəghat kəm ilat

¹⁻² Piak mın ne wınık mın itəm nəkoatəfak latuənu pısın pısın mın ikin Kalesia, io Pol, io aposol kit rəha Uhgın, ekatəte naoa u, mitahl-ipinə kəm itəmat. Io ne piatat mın neen itəm koatəfak u ikin-u, ekotolkeike məmə ekotən “təwır” kəm itəmat. Io u inu, itəm Iesu Kristo ne Tata Uhgın kəmiäləs-ipər io məmə io rəhalau aposol. Uhgın u, in təmİLəs-ipər Iesu taiir-pa mın e rəhan nımİsən. Sənəmə etəmim əpnapın əm kit təmaun-in io kən mİLəs-ipər io, məto Uhgın. ! Tol nəhlan, onəkotəkəike motəto!

³ Pəs Uhgın, u Tata rəhatat, ne Iesu Kristo, u İərəmərə rəhatat, ilau okuawte-in nəwırən rəhalau kəm itəmat kən muələhəu nəməlinuən tətətig otəmat.

⁴ Iesu Kristo təmegəhan-in atıp məmə in otİmis o nolən rat rəhatat, kən miuw rəkis itat e nolən rat mın ne nətəligən rat mın rəha nətueintən. In təmİmis məto-inu Tata Uhgın tolkeike məmə in otol mihin.

⁵ Tol nəhlan, təwır mə kitat okotənwiwi pik Uhgın u rəhatat, tatuwın, matuwın, namnun tikə. Əwəh. Pəs otol mihin.

Namnusən Təwır kitiəh əm

⁶ Narmək təmiwig pik otəmat məto-inu roiu agın-əh huə Uhgın təmaun-in pap itəmat e nəwırən rəha Iesu, təmawte-in-pinə əpnapın əm kəm itəmat. Məto roiu itəmat nakotapəs Uhgın, moatəgım, moatətəu-pən nəghatən eiueiuə mın.

⁷ Nəghatən mın əh sənəmə Namnusən Təwır rəha Uhgın. Netəmim neen kəmotəuhlin Namnusən Təwır rəha Uhgın moatən in pısın, kən katən məmə in namnusən təwır, kən katiuw kalın itəmat lan, kən katərəkın rəhatəmat nətəligən lan. !Məto Namnusən Təwır kitiəh əm, kən kit mın tikə!

⁸ Nat əpnapın okəmə io, o nagelo kit rəha nego e neai tətamnus-iarəp nəghatən pisin kit min, itəm təsahmenən e inun emotən-iarəp rəkis kəm itəmat aupən, pəs Uhgın otıləs-ipən e Nigəm Asol.

⁹ Kən ekisimatip min, matən məmə, okəmə suah kit otamnus-iarəp nəghatən pisin u, təsahmenən e Namnusən Təwir itəm itəmat ninəmotitun rəkis, pəs Uhgın otıləs-ipən e Nigəm Asol.

¹⁰ Rəhak nəghatən əh in təskasik, kən nat əpnapın əm okəmə netəmim neen kəsotagienən ron io. İakolkeike əm məmə niki Uhgın otagien o nəghatən rəhak. Okəmə iatəghat əh məmə netəmim neen nıkilat otagien ron io, kən ko sənəmə io iolwək pahrien kit rəha Kristo.

Uhgın Təmaun-in Pol

¹¹ Piak min ne winik min, ekolkeike mə ekən-ipinə ətuatip kəm itəmat məmə Namnusən Təwir itəm iatən-iarəp nian rafin sənəmə nat kit itəm təmisi-pən e nətəligən rəha etəmim əm.

¹² Namnusən Təwir u, sənəmə suah kit təmos-ipa kəm io, kən məgətun io lan, məto İesu Kristo əm in təmerəh e rəhk-kapə.

¹³ Itəmat ninəmotitun rəkis rəhak nolən min itəm ematol aupən e nian ematəfak itimat netəm İsrəl. Kən emən mə oekoh rafin netəmim min rəha İesu, mərəkin-ərəkin ağin niməfak, kən matol nalpınən əskasik kəm ilat.

¹⁴ E nian əh, io ematətul-iəkis o nəukət kastom rəha netəm İsrəl, itəm rəhak pipi min kəmotəgətun io lan aupən. Emıtun taprəkis-in io min neen, itəm emotaiir ahmen.

¹⁵ Nat əpnapın ematərəkin pap rəhan min netəmim, məto Uhgın təmasəkitun io. Aupən ikin təmitəpun kən mawle rəkis io e nian emətətig əh e nərpi rəhak mama. Kən təmuwa e nian ətuatip rəhan, in təmaun-in io mə ekuwa io, rəhan etəmim.

¹⁶ Kən Uhgın təmerəh e rəhk-kapə, məgətun io e nətın İesu, məmə oekitun wir in, kən muwin mamnus-iarəp Namnusən Təwir rəhan kəm netəm min u sənəmə ilat netəm İsrəl, katən ilat məmə İaihlua min. E nian əh, io eməsuwinən mehm suah kit mə otəgətun io e Namnusən Təwir əh.

¹⁷ Kən io eməsuwinən əpəh ilis Jerusalem məmə oekehm netəm min u kəmoatol aposol aupən. Eməsuwinən mə okotəgətun io e Namnusən Təwir rəha İesu. E nian əh, io eməsou-pis-pən əpəh ikin kit Arepia, kən matig mitəlig-pa min muwin əm latuənu kit, nərğın u Tamaskes.

¹⁸ Matuwın, matuwın nup kisil kinəhaluwa minəhaluwın rəkis un, kən io ematig mitəlig-pən min Jerusalem məmə ekehm Pita. Kən eməsətigən tuwəh, emuatig mios nian fiftin əm.

¹⁹ Kən e nian əh, emehm əm Jemes u, pia İesu, İərəmərə rəhatat, məto eməsəplanən aposol min u neen.

²⁰ İatən pahrien e nigənəmti Uhgın məmə nəghatən u, nıpahrienən, sənəmə neiuəən.

²¹⁻²² Eməsətigən tuwəh əpəh ilis Jerusalem. Kən uarisig un, emuwın əpəh nitən Siria ne Silisia. Kən e nian əh, netəmim itəm koatəfak kəm Kristo latuənu pisin pisin min nitən Jutia, (nitən asol rəha Jerusalem), ilat kəməsotəplanən əh io motəruru nigənəmtək.

²³ Məto kəmoatəto əm namnusən u, netəmim neen kəmoatən məmə, “Suah əpəh in əpəh, rəhatat tikimır, təmatoh itat o nəfakən, matərəkin nəmegəhən rəhatat, kən mətalkut məmə otərəkin min rəhatat nahatətəən. Məto roiu əh, in min tınatən-iarəp Namnusən Təwir rəha İesu.”

²⁴ Kæn ilat kæmotænwiwi pik Uhgîn o natimnat min itəm in tæmol e ræhak næmegæhæn, in tæmæuhlin-pa io ekol nulan.

2

Aposol min neen kæmotegæhan-in wæk ræha Pol

¹⁻² Tatuwin, matuwin minos nup fotin tinuwa minuwîn rækis un, kæn Uhgîn tæmæn-ipa kəm io mæmæ ekæike mitælig-pæn min æpæh ilis Jerusalem. Kæn itimlau Panapas emian kæn miait Taetas itimæhal min mæhaluwîn. Kæn emæhaluwîn kiet-aræpæn Jerusalem, emotuæfimin itimat netəm-iasol min æm ræha nimæfak. Nian emotæpælæh e nuæfiminæn æh, io ematæn-ipæn wir næghatæn min itəm ekuwin matæn-iaræp kəm Iaihlua min, ilat sænæmæ netəm Isrel. Emæn-ipæn wir natimnat min rafin agîn kəm ilat mæto-inu esolkeikeæn mæmæ nikilat otæht mæmæ ræhak næghatæn tæsætutipæn, kæn moatæn rat ræhak wæk, tol nat æpnapîn æm lan, noan tikæ.

³ Kæn e nian æh, nikik tæmatæht pik mæmæ kætah okotæhai io mæ ekæike mæn-ipæn kəm Iaihlua min, mæmæ okæike kæhg-ipæn ilat. Mæto kæmæotænæn. Kæn io kit u, Taetas, in etəm Kris, sænæmæ etəm Isrel, kæsæhg-ipænæn æh. Mæto ilat kæmæotænæn mæ okæike kæhg-ipæn.

⁴ Nænæn ræha næhg-ipænæn tæmisi-pæn e netæmim neen kæmoateiuæ æm mæmæ ilat piatat min. Kæn ilat kæmotalkælik wir mæmæ okotehm-tu mæmæ itimat ekoatætæu-pæn æh Lou, o kæp. Mæto itimat enotiet rækis minotuwîn o Iesu Kristo, kæn minotol kitiæh itimat min, kæn itimat sænæmæ slef ræha Lou. Mæto netəm min æh, nikilat tæmæsagienæn o ræhatimat næghatæn min, kæn motolkeike mæmæ okotægo-pæn itat rafin e Lou ne kastom ræha næfakæn ræha netəm Isrel. Kæn kæmotæn mæmæ okæike kæhg-ipæn Iaihlua min tahmen e Taetas.

⁵ Mæto emotæn-iæhau ilat mæstolæn mæmæ ræhalat næghatæn otær maprækis-in ræhatimat. Kæn itimat emotaskælim æskasik næghatæn pahrien tætatig e Namnusæn Tæwir, mæmæ itæmat onækotitun wir.

⁶ Kæn netæmim neen æh-ikîn katæn ilat mæmæ ilat netəm-iasol min ræha nimæfak, (mæto e nehmen ræhak, etəm tatos nærig asol, ne etəm tæsosæn nærig asol, ilau kuahmen ahmen æm. Kæn e nigænæmti Uhgîn, in tæsafinæn nærig min æh). Kæn netəm min æh kæmæotægætunæn io e næghatæn wi kit, mæmæ ekuwin mamnus-iaræp.

⁷⁻⁸ !Kæpæ! Kæmæstolæn, mæto-inun ilat kæmotitun æm mæmæ, e næsanænæn ræha Uhgîn, in tæmilæs-ipær io mæmæ io aposol, kæn mitæhlæpis-pæn io mæ ekuwin mæn-iaræp Namnusæn Tæwir kəm Iaihlua min. Kæn e næsanænæn æh, tinilæs-ipær rækis mihin Pita, mæmæ in min in aposol. In otatæn-iaræp Namnusæn Tæwir kəm netəm Isrel.

⁹ Kæn Jemes ne Pita* ne Jon, katæn ilæhal mæmæ næukæti nimæfak milæhal. Nian kæmæhalæplan, kæn mæhalitun mæmæ e næwiræn ræha Uhgîn, in tæmos-ipa wæk u e nelmæk. Kæn kæhaluwa mæhalol sekhan etimlau Panapas mæmæ itimat ekotol æm kitiæh. Kæn emotæn mæ oekotoor wæk min. Itimlau oekian muamnus-iaræp Namnusæn Tæwir kəm Iaihlua min, kæn ilæhal okæhaluwîn mæhalæn-iaræp kəm netəm Isrel.

¹⁰ Kæn ilat kæmotæn-ipa æm næghatæn kitiæh æm mæmæ nikitimlau otækæike matæht ian-rat min æpæh Jerusalem mæmæ ekuasitu elat. Mæto, nikik tinagien rækis o wæk æh.

Pol tæmæhai Pita

2:1-2: Wæk 15:2 **2:4:** Kal 1:7; 5:1,13 **2:7-8:** Wæk 22:21 * **2:9:** Næghatæn Kris ætuatip tatæn nærgi Pita ikîn-u mæmæ, "Sifas." **2:10:** Wæk 11:29-30

11-14 Kən uarisig un, emıtəlig-pən əpəh ləhau taon kit Antiok. Nian emətətig ikın əh, kən Pita təmuarisig min muwa. Kən Pita təmətəgwən ilat in min neen koatəfak, məto ilat İaihlua min. Kən nian netəmim min rəha Jemes, itəm kəmotisi-pən Jerusalem motiet-arəpa, ilat kəmotəhai Pita, motəmə, “İaihlua min u, okəike kəhg-ipən ilat. Məto okəmə kəsolan, Uhgın okol təsəsituən elat.” Kən nəghatən u kəmoatən təmərəkın Pita, mol taulis kən məgin nuwın minən magwən təlmin netəm kəsəhg-ipənən ilat. Kən nolən rat əh Pita təmol, miuw e kitat min neen əpəh Antiok, ilat İəfak min u noanol min rəha İsrəl, ilat min kəmos o Pita moatol nolən rəha etəmim itəm tatəghat e nolən kəiu, kən moatəgin netəm kəsəhg-ipənən ilat. Motətig kiuw min e Panapas, təgin min ilat. Kən e nian eməplan məmə ilat kınəsotətəu-pən ətuatipən suatip itəm Namnusən Təwir tatən, kən eməhai-pən əm Pita e nıganəmtilat, matən-ipən əskasik məmə, “Nat əpnəpın ik etəm İsrəl, məto nəsosən əh rəhatat nolən. ? Kən tahro natəkəike kəm netəm min u kəsəhg-ipənən ilat məmə okəhg-ipən ilat?”

Etəmim itəm otatəhatə e İesu, Uhgın in otasitu lan

15 Kən e nian əh, io emən-ipən wir kəm Pita məmə nıpahrienən məmə itımlau emiasipən ətuatip e noanol rəha netəm İsrəl. Itımlau sənəmə İaihlua mil itəm netəm İsrəl nıkilat tatəht məmə ilat rafın nol təfagə məto-inu kəsotətəu-pənən e lou.

16 Məto roiu ekiatun məmə Uhgın təsəfinən etəmim kit məmə in tətətip e nıganəmtin məto-inu in tatətəu-pən ətuatip Lou rəha netəm İsrəl. Etəmim itəm tətəhatətə pahrien e İesu Kristo, in əmun tətətip e nıganəmti Uhgın. Nətəligən əh in əh, tol itımat min netəm İsrəl, oekotəkəike motəhatətə əm e İesu Kristo məmə ekotətətip e nıganəmti Uhgın. Uhgın təsəfinən itımat məto-inu ekotətəu-pən Lou, məto in tətəfin əm itımat məto-inu ekotəhatətə e İesu Kristo. Etəmim kit okol təsətuatipən e nıganəmti Uhgın məto-inu in tatətəu-pən pik Lou.

17 Itımat u netəm İsrəl, kən ekotəhatətə e İesu Kristo məmə ekotuwa motətətip e nıganəmti Uhgın. Məto netəm İsrəl neen, nıkilat tatəht məmə itımat nol təfagə məto-inu esotətəu-pənən lou. ?Tol nəhlan, in Kristo itəm tatol məmə itımat nol təfagə, o kəp? !Kəp! Sənəmə tol min nəhlan.

18 Məto təfagə pahrien in tol min nulan, okəmə ekıtəlig-pən min matətəu-pən lou. Okəmə ekatol min nəhlan, kən io esətuatipən e nıganəmti Uhgın. Nolən əh tatəgətun əsas əm məmə io iol təfagə rat.

19-20 Tol nəhlan məto-inu, nian emalkut pik o nətəu-pənən Lou, kən eməplan məmə nolən u təsahmenən məmə tatol io ekətətip e nıganəmti Uhgın. Tol nəhlan, eməpəs nətəu-pənən Lou o nuwamən etəm ətuatip. Tahmen məmə emimis, kən roiu e nəmegəhən wi rəhak, Lou təsərəmərəən lak. Emol nəhlan məmə ekol əm nətəligən rəha Uhgın. In tahmen məmə itımlau Kristo, kəmətu-pər itımlau min e nig kəməluau. Nəmegəhən oas rəhak təmimis. Məto emaiir-pa min itımlau Kristo. Kən roiu u, sənəmə io iatəmegəh, məto Kristo in tatəmegəh e nıkilat. Kən e nəmegəhən rafın rəhak, ekətəhatətə əm e Nəti Uhgın, itəm təmolkeike pik io, kən muwa mımis mos megəh io.

21 Nolkeikən u, Uhgın təmawte-in-pa kəm itat, in iahgin pik. Kən okol esərəkınən nolkeikən əh itəm Uhgın təmawte-in-pa əpnəpın əm. Məto iatəplan məmə itəmat min neen, nəkoatətəu-pən Lou mə otol itəmat nəkotətətip e nıganəmti Uhgın. Məto okəmə nəkoatol nəhlan, kən itəmat nəkotol nat əpnəpın əm e nımısən rəha İesu Kristo

3

Netəm Kalesia kəmotapəs suatip

¹ !Netəm Kalesia, itəmat ninotalməl pik! ?Pah təmasig itəmat matuwın e suatip eko-eko nəhlan? Emotən-iarəp wır pap kəm itəmat məmə Iesu təmos nahməən e rəhan nımısən otəmat, məto tahro? ?Okəm-naka suah kit təmos-ipən-os-ipən kəm itəmat kən miuw rəkis itəmat mol itəmat ninotalməl pik?

² ?Otən-tu kəm io məmə, Uhgın təmos-ipinə Narmın Rəhan kəm itəmat məto-inu itəmat nakotətəu-pən Lou, o kəp? Kəpə, in təmos-ipinə kəm itəmat məto-inu itəmat nakotəhatətə e Namnusən Təwır rəha Iesu Kristo.

³ ?Tahro? ?Nakotalməl pik nəpo lan? Itəmat nəmotətuoun wır nəmegəhən wi rəhatəmat e Iesu Kristo e nasituən rəha Narmın Rəha Uhgın, kən məto roiu, itəmat ninotalkut məmə onəkotapəs, kən motuwa netəm ətuatip e rəhatəmat əm nəsanənən.

⁴ Nəmoatətə nahməən tepət məto-inu nəmotəhatətə e Namnusən Təwır. ? Nəmotətə nahməən əh əpnəpın əm? Kəp, nahməən əh sənəmə rəha nat əpnəpın əm.

⁵ Narmın Rəha Uhgın təməsolən nat pispis mın kəm itəmat məto-inu nəkoatətəu-pən Lou. In təmol məto-inu itəmat nəmotətə Namnusən Təwır rəha Iesu Kristo kən itəmat nakotəhatətə lan.

Nətəu-pənən Lou, ne nahatətəən e Iesu

⁶ Otətəligin-tu nat kit oekən. Suah kit, Epraham, itəm Naoa Rəha Uhgın təməghat-in-iarəp rəkis min lan məmə:

“Epraham in təməhatətə əskasik e Uhgın, kən tol nəhlan, Uhgın təməən məmə in tətəuatip e nıganəmtin.”

⁷ E suatip kitiəh əm, netəmim itəm koatahatətə e Uhgın, in tətəfin ilat məmə kotahmen e noanol ətuatip rəha Epraham.

⁸ Naoa Rəha Uhgın təməən rəkis əupən məmə Uhgın otos Iaihlua mın, kotuwa ron mol ilat kotətuatip e nıganəmtin e nahatətəən rəhalat. Əupən, Naoa Rəha Uhgın təməən-iarəp nəghatən wır kit kəm Epraham məmə:

“Otisi-pən e rəham noanol, kən ekawte-in rəhak nəwırən e netəmim rəha noanol mın rafin e nətueintən.”

⁹ Kən Uhgın təməwte-in rəhan nəwırən kəm Epraham məto-inu in təməhatətə əskasik lan. E suatip kitiəh mın əm, Uhgın titun nəwte-inən nəwırən kəm netəmim itəm koatahatətə pahrien lan.

¹⁰ Məto netəmim mın un, itəm nikilat tatəht məmə ilat okotos nəmegəhən məto-inun ilat koatətəu-pən rafin nat naka itəm Lou tatən, netəm mın əh, ilat kınotatig rəkis e nəlmi nəratən. Tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə:

“Netəmim itəm kəsotol ətuatipən natimnat mın rafin itəm kotatig e naoa rəha Lou, ilat kınotatig rəkis e nəlmi nəratən, kən okotəkəike motos nalpınən kit.”

¹¹ Kən tol nəhlan, tətəuatip əm o kitat məmə suah kit tikə itəm tatuwa tətəuatip e nıganəmti Uhgın məto-inu in təmətəu-pən Lou, məto Naoa Rəha Uhgın tatən mın-nulan məmə:

“Etəmim itəm tətəhatətə e Uhgın, in tatuwa tətəuatip e nıganəmtin, kən in otos nəmegəhən pahrien.”

¹² Nəghatən əh, tatəghat-in nahatətəən rəhatat e Uhgın. Nolən rəha nətəu-pənən Lou, in təsahmen-ahmenən e nolən rəha nahatətəən e Uhgın. In əh, məto-inu nolən rəha nətəu-pənən Lou, tahmen-pən əm nulan, Naoa Rəha Uhgın tatən məmə:

“Etənim itəm tolkeike məmə otos nəmegəhən pahrien məto-inu tatətəu-pən ətuatip Lou, in otəkəike mol natimnat min rafin agin itəm Lou tatən.”

¹³ Netənim rafin agin kəsotol ətuatipən nat naka itəm Lou tatən. Tol nəhlan, Lou in təmələhəu nalpinən tətətig o kitat rafin, kən kitat rafin kotatig e nəlmi nəratən. Məto İesu Kristo təmimis e nig kəməluau, kən miuw rəkis kitat e nəlmi nəratən əh. İesu in təmos nalpinən otat tahmen-pən əm e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə:

“Etənim kit, itəm kəməhamnu kətu-pər e nig, nolən əh tatəgətun-pən məmə Uhgın in təmol nalpinən kəm in.”

¹⁴ Məto roiu, İesu təmimis nəhlan məmə netənim əpnəpin min rafin, ilat okotatig e nəwırən itəm Uhgın təməni kəm Epraham məmə, in otos-ipən kəm noanol min rəhan. Kən nat əh tol nəhlan məmə inu roiu kitat netəm kotahətə e İesu, kitat kotitun nosən Nəmin Rəha Uhgın itəm Uhgın təməni məmə otos-ipən kəm netənim.

Uhgın təmaupən mol nəniəkisən rəhan, məto Lou təmuarisig təsafələn

¹⁵⁻¹⁶ Piak min ne wınik min, e nəmegəhən rəhatat, kitat kotitun nolən u rəha nəniəkisən. Nian suah kit tatol, okul kəsafələn, kəsətu-pənən kit min. E suatip kitiəh əm, Uhgın təmol nəniəkisən kit kəm Epraham o rəhan kit noanol. Kən e nəghatən əh, təməsənən məmə Uhgın təməni-əkis noanol min rafin rəha Epraham, məto təməni əm məmə etənim kitiəh əm otisi-pən e rəhan noanol, etənim u, in İesu Kristo.

¹⁷ Kən rəhak nəghatən, nıpətin tol nulan məmə, əupən, Uhgın təməni-əkis məmə otətəskəlīm nəghatən rəhalau Epraham, məto uarisig nup fo-hanrit-tate təmuwin rəkis, kən Lou təmuwa. Məto Lou əh, okul təsərəkisən nəghatən itəm in təməni kəm Epraham, okul təsafələn nəniəkisən rəha Uhgın.

¹⁸ Kən okəmə kitat kotatig e nəwırən rəha Uhgın məto-inun kitat koatətəu-pən Lou u, tatəgətun-pən məmə nəniəkisən itəm Uhgın təmol əupən in nat əpnəpin əm. Məto təsolən nəhlan. Məto-inu kitat kotəplan Epraham in təmətatig e nəwırən min rəha Uhgın məto-inu in təməskəlīm-əkis nəniəkisən rəha Uhgın.

Lou rəhan əh-ikin wək

¹⁹ Suah kit otəpanətapəh məmə, “?Okəmə tol nəhlan, kənu Uhgın təmos-ipən Lou kəm Moses o naka?” Kən ekıtun nənən kəm itəmat u-roiu məmə nəniəkisən itəm Uhgın təmol kəm Epraham in təmaupən matig, məto Lou in təmuarisig in. Təmuwa məmə otəgətun əm kitat netənim məmə okotitun məmə kitat nol təfagə rat. Məto Uhgın təmələhəu Lou əh məmə otatig matuwın matuwın mətoarus etənim u noanol rəha Epraham otaiir-pa otat. Kitat kotitun məmə Lou əh, rəhan wək təwır, məto nikitat otəkəike matəht məmə Lou əh, Uhgın təmaupən mos-ipən kəm nagelo min, uarisig təpanos-ipən kəm etənim kit u Moses. Moses, in suatip o nos-ipa min Lou kəm itat. Məto nian Uhgın təmol nəniəkisən ilau Epraham, təməsolən nəhlan.

²⁰ Uhgın in təməsolən suatip kit məmə suah un otəghat kəm Epraham. Məto in ətuatip əm təməghat mən-ipən nəniəkisən rəhan e nıganəmti Epraham.

²¹ Kən sənəmə Lou əh təmuwa mə otərəkisən nəniəkisən rəha Uhgın. Kəpə, təsolən nəhlan. Okəmə Lou titun nos-ipamən nəmegəhən wi kəm kitat, kən kitat kapotitun nuwamən kətuatip e nıganəmti Uhgın. Məto təsol mihinən.

²² Məto Lou kit tol nəhlan tikə. Məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə nolən rat təməlis rafin kitat. Kən kitat rafin koatətgəhl Lou min. Tol nəhlan məmə,

suatip kitiāh əm məmə kitat okotos nəwīrən mīn rəha Uhgīn itəm təmən-iəkis rəkis. Kən suatip u məmə koatahatətə e Iesu Kristo.

Nian u-roiu rəha nahatətəən e Iesu Kristo

²³ Aupən, Lou itəm Uhgīn təmos-ipən kəm Moses, in təmataskəlīm kitat tiəkis, tahmen əm mə kitat kəmotatig e kalapus, mətoarus-pa u-roiu, Uhgīn təmerəh e niganəmtitat kotəplan suatip rəha nahatətəən.

²⁴ Kən Lou əh, in tahmen əm e etəm-iasol kit itəm təmatərəməərə etat, muwa mətoarus-pən nian Kristo təmuwa, məmə e nian əh, kitat kīnotuwa motətuatip e niganəmti Uhgīn, məto-inun, kitat kəmotahatətə lan.

²⁵ Məto roiu əh, Lou okol təsərəməərə mīnən etat, məto-inun nian rəha nahatətəən e Iesu Kristo tinəmuwa rəkis.

Itəmat rafin kitiāh əm e Iesu

²⁶ Kən məto-inun itəmat nəmotahatətə e Iesu Kristo, itəmat rafin, nenəti Uhgīn mīn.

²⁷ Kən kīnol baptais rəkis etəmat, məmə itəmat nakotuwa motol kitiāh itəmat mīn. Tol nəhlan məmə, itəmat nīnotos nolən wīr mīn rəha Iesu tahmen əm məmə nəmotəlpin nīpətītəmat e natimnat wī.

²⁸ Kən itəmat rafin aɡīn nəmotuwa motol kitiāh itəmat Iesu Kristo, kən itəmat rafin nīnotahmen əm. Təwīr məmə kitat kəsotoor mīnən netəmim, nat əpnəpīn okəmə in etəm Isrel o in Iaihlua kit, in slef kit o in sənəmə slef kit, in iərman kit o in pətan kit.

²⁹ Itəmat rafin netəmim rəha Iesu. Tol nəhlan, itəmat noanol mīn pahrien rəha Epraham. Kən e suatip kitiāh əm, nəwīrən mīn itəm Uhgīn təmən-iəkis kəm Epraham, itəmat onəkotos motatig lan.

4

Kitat nenəti Uhgīn

¹ Roiu əh, oekəghat məsīn mīn e nolən rəhatat, oekən muəh nīmaa nəghatən lan. Okəmə suah kit, in otīmīs kənu nətīn in otos rəhan nəwīrən mīn rafin, məto okəmə nətīn tatakəku əh, kənu kol təsosən nəwīrən rəhan. Nətīn tahmen əm e slef kit, nat əpnəpīn rəhan nəwīrən mīn rafin.

² In otəkəike mətatig əm e nelmi rəhan mīn, tatuwīn matuwīn mətoarus-pən nian rəhan tata təmən in mīnitun nosən natimnat mīn itəm rəhan tata təmələhəu kəm in.

³ Kənu kitat mīn kotahmen-pən əm nəhlan. Aupən kitat kotahmen əm e suakəku əh. Kitat slef mīn rəha iərmiş mīn itəm kəmoatərəməərə etat.

⁴ Məto tinuwa e nian ətuatip itəm Uhgīn təmən, kən Uhgīn təmahl-īpa nətīn tuwa, pətan kit təmīləs taiir-pa e nətueintən, kən in matətəu-pən wīr natimnat rafin itəm Lou in tatən.

⁵ Təmol nəhlan məmə otikīs rəkis kitat u, Lou təməlis ətain itat, kənu Uhgīn otəhl kitat, mīləs-irəkis kitat tahmen əm e nenətīn ətuatip mīn.

⁶ Kənu roiu əh, Uhgīn tolkeike məmə in otol pəs kitat kotītun məmə kitat nenətīn mīn, təmahl-īpa Narmīn rəha Nətīn təmuwa e nikitat mīn rafin, kən matol itat kotaun-in Uhgīn məmə, “Tata.”

⁷ O nat əh, kitat sənəmə slef mīn əm, məto kitat nenəti Uhgīn pahrien mīn. In tatos-īpa natimnat wīr mīn kəm kitat, itəm in tinəmən rəkis məmə otos-ipən kəm nenətīn mīn.

Pol nīkin tītəhmə o netəm Kalesia

3:23: Kal 4:3 **3:24:** Rom 10:4 **3:26:** Jon 1:12 **3:27:** Rom 6:3 **3:28:** Rom 10:12 **3:29:** Rom 4:13 **4:3:** Kol 2:20 **4:5:** Jon 1:14; Rom 1:3 **4:7:** Rom 8:15-17

⁸ Aupən itəmat nəmotəruru Uhgın. Itəmat nəmoatəfak əm iərmis mın məmə rəhatəmat uhgın mın, ilat kəmotəlis ətain itəmat, məto ilat sənəmə ilat uhgın pahrien mın.

⁹ Məto roiu əh, nınotitun Uhgın. O təwır ilə məmə ekən nəhlan məmə Uhgın tınitun rəkis itəmat. ?Məto ekolkeike məmə ekətapəh-tu otəmat məmə nəkotitəlig-pən mın o iərmis mın o naka? Rəhalat nəsanənən tikə, kənu kol kəsotolən-ta nat wır kit kəm itəmat nian kit ne. Təhrol nakotəmə ilat okoatəlis mın itəmat?

¹⁰ ?Təhrol itəmat nakotətəu-pən nətuakəmən rəhalat e nian mın rəhalat, ne məwıg mın rəhalat, ne nian asim mın, ne nup mın rəhalat o naka? ?Nikitəmat təht məmə okol Uhgın nıkin tagien otəmat ron?

¹¹ !Kəsi nəman! !Io ekatəgın agın otəmat! !Ekatəplan mə emol wək pik etəmat o nat əpnəpın əm!

¹²⁻¹³ Piak mın ne wınik mın, io ekatən əskasık kəm itəmat məmə, aupən itəmat nəməsotatıgən e Lou kit, kən io emuwa mehm itəmat koatətig, emos nolən rəhatəmat. Eməsətəu-pənən Lou. Kən roiu, ekolkeike məmə itəmat mın onəkotos nolən rəhak, ekəsolən məmə Lou otaskəlım pik io tiəkis. Itəmat nikitəmat təht u, aupən nian io ematən-iarəp Namnusən Təwır kəm itəmat, məto-inu nımisən rəhak təmol, kən ekətatıg kitat mın itəmat. Məto nat əpnəpın məmə io ematımis e nian əh, məto itəmat nəməsotolən io ekəto tərət.

¹⁴ Nımisən rəhak təmaləkiamtə itəmat, məto itəmat nikitəmat təməsəht ratən io, kən məsotən ratən io. Itəmat nəmoatos wır io moatuwın e nıpəg noanimə mın rəhatəmat, təhmen əm məmə io nagelo kit rəha Uhgın, o io, io İesu Kristo.

¹⁵ Aupən, itəmat nəmoatolkeike pik io, eməplan məmə okol napotitun nolən nat u, napotos-iarəp əm nıganəmtək u tərət, kawluin ilau itəm təwır kit rəhatəmat, pəs tasitu lak. ?Məto tınəhrol əh-roiu?

¹⁶ Nıkkik təht məmə, okəmə naka nəghatən mın pahrien rəhak təmol itəmat nakotətəhau io.

¹⁷ İəgətun eiuə mın un, koatalkut pik məmə onəkotəuhlin rəhatəmat nətəligən moatətəu-pən ilat. Məto ilat kəsotolən məmə otasitu etəmat. Kotolkeike əm məmə okotiuw rəkis itəmat ron io məmə itəmat onəkotalkut pik o nətəu-pənən ilat.

¹⁸ In nat təwır məmə nakotalkut pik o nolən natımnat, məto nəkotəkəike motalkut o nat itəm in təwır, nat əpnəpın ekətatıg kitat mın itəmat, o esatıgən kitat mın itəmat.

¹⁹ Io mın neen, io iatəto tərət agın-əh otəmat təhmen-pən əm e pətan itəm məntaan tınatahmə məmə otemək, matuwın matuwın mətoarus itəmat nakotos nolən ətuatıp rəha İesu Kristo e rəhatəmat nəmegəhən.

²⁰ Ekolkeike pik məmə ekətatıg kitat mın itəmat u-roiu məto-inu okəmə ekətatıg, okol esagət pikən etəmat. Məto roiu etatıg isəu otəmat nəhlan, kən məruru mə ekəhrol nulan masitu etəmat.

Namsu rəha Heka ne Sera

²¹ Itəmat netəm nakotolkeike pik nətəu-pənən Lou, onəkotuhalpın-tu rəhak nəghatən. ?Nəmotətəto rəkis nat naka itəm Lou tatən, o nəsotətəən əh?

²² In tatən Epraham itəm təmıləs nətin iərman kəiu. Kit itəm slef rəha pətan rəhan təmıləs, kən kit rəhan pətan ətuatıp təmıləs, sənəmə in slef məto pətan əh rəhan.

²³ Suakəku itəm pətan slef təmıləs in təmaiir e nətəligən əm rəha netəmim. Məto suakəku itəm pətan ətuatıp əh rəhan təmıləs, in təmaiir məto-inu Uhgın in tınəmən-ıəkis rəkis məmə pətan əh otıləs.

24-25 Kæn kitat kotitun nænæn namsu ræha pætan mil æh kæn motæuhlin-pa niþætïn etat. Pætan mil æh ilau katuægætun nænæn mil itæm Uhgïn tæmol kæm netæmim. Pætan u Heka, in ne nætïn min ilat slef min æm, okætälækiæmtæ ilat. Kæn pætan æh Heka, in tahmen e nænæn itæm Uhgïn tæmol e nitot Sinae æpæh e nitæn asol Arepia, ikin æh inæh Uhgïn tæmos-ipæn Lou ikin kæm Moses. Kæn in tahmen min e taon asol kit u Jerusalem itæm netæm ikin kotaskælim æskasik Lou, kæn ilat kotahmen e slef min itæm Lou tatælis ætain ilat.

26 Mæto Jerusalem kit min æpæh ilis e neai, in tahmen e pætan itæm sænæmæ slef, itæm Lou tæsælis ætainæn, kæn in mama ræhatat.

27 Inu næghatæn kit e Naoa Ræha Uhgïn tatæn næhlan mæmæ,
“!Ik u inu, nimægi-nig, agien!

Ik u inu, næmæsætoæn næhmæn kit o nemækæn, agæt æfæmæ, mæto-inun nikim tætagien!

Ik næmæsïlæsæn suakæku nian kit ne, mæto roiu æh, nenætïm min tinol tepæt tepæt agïn, taprækis-in nenæti pætan itæm ræhan iærman tæsapæsæn.”

28 Piak min ne winik min, itæmat nenæti Uhgïn min mæto-inun tæmæn-iækis mæmæ otol mihin. Itæmat onækotahmen e Aisak u aupæn, næti Sera.

29 Kæn aupæn suakæku u Ismael, næti Heka, itæm tæmaiir e nætæligæn æm ræha netæmim, in tæmatærækin pik suakæku u Aisak itæm tæmaiir e wæk ræha Narmïn Ræha Uhgïn. Kænu roiu ne, nolæn æh tatuwïn æm nulan, ilat itæm slef ræha Lou koatærækin kitat itæm kæmotaiir wi e Narmïn Ræha Uhgïn e nahatætææn.

30 ?Mæto Naoa Ræha Uhgïn tæmæn mæmæ naka? In tæmæn mæmæ,
“Ik onakækæike mahl-iaræp pætan un slef ne nætïn. Ilau kuagim rækis u ikin-u, mæto-inun, næti pætan æh, in okol tæsosæn næwiræn kit ræha tata. Næwiræn min rafin ræha tata otuwïn kæm næti pætan itæm sænæmæ slef.”

31 Mæto kitat u, kitat sænæmæ nenæti pætan slef, kitat nenæti pætan itæm sænæmæ slef.

5

Iesu tæmikis rækis ræhan min netæmim

1 Nian Iesu Kristo tæmikis rækis itat, tæmol kitat mæmæ Lou tæsælis ætainæn kitat. O nat æh inæh, itæmat onækotæike motætul æskasik. Sotætæu-pænæn Lou, mæmæ otæræmære etæmat. Lou æh, titalækiamtæ itæmat, mæmæ itæmat onækotuwïn motol wæk min ræhan.

2 Otætælig-in-tu io. Io Pol iatæn næghatæn u kæm itæmat. Okæmæ itæmat onækotegæhan mæmæ ilat okotæhg-ipæn itæmat, kænu nat u itæm Iesu tæmol tæsasitu agïnæn etæmat.

3 Kæn io iatagæt æskasik otæmat mæmæ etæmim itæm otegæhan mæmæ okæhg-ipæn in, in otos-ipæn atip æm in e nelmi Lou. Kæn etæmim itæm tætatig e nelmi Lou, otækæike matætæu-pæn rafin agïn natimnat min itæm Lou tatæn mæmæ otol.

4 Itæmat u, itæm nakotalkut-alkut o nætæu-pænæn Lou mæmæ otol itæmat nækotætuatip e nigænæmti Uhgïn, itæmat ninotæte rækis atip itæmat o Iesu Kristo. Itæmat ninotæhæn-ipæn rækis mæntaatæmat o næwiræn ræha Uhgïn.

5 Kæn mæto kitat u, okotælæhæu-pæn æm ræhatat nætæligæn e Uhgïn, pæs in otol kitat kotætuatip e nigænæmtin, mæto-inun kitat kotæhatætæ æm e Iesu Kristo. Kæn Narmïn Ræha Uhgïn, in otol itat koatætul æskasik kæn motæshgïn mætoarus nat un otiet-aræpa.

6 Nian kitat kotuwa motakul-pæn e Iesu Kristo, nat æpnæpin okæmæ etæmim kæmæhg-ipæn o kæsæhg-ipænæn, mæto nat asol un, in ræhatat æm nahatætææn e

Iesu Kristo. Nahatətəən əh, in tol kitat kotalkeike Uhgın, motatig katol min nolkeikeən kəm netəmim min.

⁷⁻⁸ Aupən, eməplan itəmat kən mitun məmə itəmat nakotaiu əsanən e suatip ətuatip e nəmegəhən rəhatəmat, məmə nakotətoarus mak, məto roiu, nəmotitəlig. Uhgın təmaun-in rəkis itəmat. ?Tol nəhlan, ekolkeike məmə ekətapəh-tu məmə, pah min kotaiuosig e rəhatəmat suatip, moatiuw kalın itəmat məmə onakoatətəu-pən min Lou? !Ekitun məmə okol Uhgın təsən-iəhauən itəmat nəhlan!

⁹ In tahmen e nəghatən kit itəm katən nulan məmə, “Ilat kəmotis noanig rat kit, tinatəwıə, matərəkın nətəligən rəhatəmat.”

¹⁰ Məto ekitun məmə nıpahrienən İərəmərə in otol nətəligən rəhatəmat tuwa min mol kitıəh kitat min io. Kən io ekitun wır məmə etəmim u itəm tatərəkın rəhatəmat nətəligən nulan, nat əpnəpın in etəm-iasol o in etəm ahrol kit, məto Uhgın otol nalpınən kit kəm in.

¹¹ Piak min ne wınık min, nəghatən neen itəm katən məmə io, ekatən-iarəp əh məmə netəm kəmotahatətə e Uhgın okəike kəhg-ipən ilat məmə Uhgın otasitu elat. Məto nəghatən əh, sənəmə nıpahrienən. Okəmə io ekatən-iarəp nəhlan, kən netəm min u itəm koatan itəmat min ilat, nıkilat otəgien əm ron io. !Məto otəplan-tu! Netəm Isrel neen, koatərəkın əh io, koatitəp io, moatoh io, məto-inun io iatən-iarəp məmə nımısən rəha İesu e nig kəməluau, in əm un, in otosmegəh kitat.

¹² !E rəhak nətəligən, netəm min un itəm koatərəkın nətəligən rəhatəmat moatən məmə okəike kəhg-ipən itəmat, təwır məmə ilat okotuwın motətə-atıp ilat min!

¹³ Məto piak min ne wınık min, Uhgın təmaun-in itəmat, kən mıkis rəkis itəmat, məmə Lou itəm Uhgın təmos-ipən kəm Moses in otəsəlisən itəmat. !Otətə wır itəmat! Nıkitəmat otəsəhtən məmə, “Təwır, io enəgım rəkis e Lou əh. Roiu əh, io ekitun nolən natımnat rafın itəm nıkik tolkeike.” Itəmat, onəkəsotənən nəhlan. Məto nolkeikeən rəhatəmat otəkəike mol itəmat nıkitəmat tagien məmə onəkotasitu etəmat min.

¹⁴ Nolən əh, in tatətəu-pən wır nəghatən kit rəha Lou, u itəm tıtərgəfımın rafın nəghatən pısın pısın min rəha Lou, in tatən məmə, “Ik, onakolkeike netəmim rafın, kən matol təwır kəm ilat, tahmen əm mə ik nakatol atıp kəm ik.”

¹⁵ Itəmat onəkotəkəike katətə wır itəmat. Okəmə itəmat nəkoatol tıməht kəm itəmat min, nəkotahmen əm e kəi min, koatus atıp əm ilat min, kən nəghatən rəhatəmat otərəkın itəmat.

Nolən rəha Narmın Rəha Uhgın ne nolən rəha netəmim

¹⁶ Io, ekolkeike mə ekən nəghatən kit kəm itəmat. Itəmat, Narmın Rəha Uhgın otəkəike matit itəmat kən itəmat nakotətəu-pən, kən itəmat məsotosən nolən rat aupən rəhatəmat, itəm nəmotos kaiir-pa.

¹⁷ Nolən rat aupən əh, inun, nəkoatol natımnat tərət itəm nıkitəmat tolkeike. Məto nolən əh, in tetəhau nolən rəha Narmın Rəha Uhgın. Kən Narmın Rəha Uhgın in təsolkeike minən nolən rat aupən kəmotos kaiir-pa moatol. Nolən mıl əh kətıoal təməht kəm ilau min, kən tatol məmə nəkəsotolən nolən wır min itəm nakotolkeike məmə onəkotol.

¹⁸ Sotaluınən nat kit, okəmə Narmın Rəha Uhgın tatit itəmat, kənu Lou in təsəlis ətəin minən itəmat.

¹⁹ Kitat kotitun əm nolən rat aupən rəha netəmim itəm kəmotos kaiir-pa moatol. Nıpıtan ne nəman ne, koatit anıon ilat min; kən ilat koatol nolən rat

rafin itəm tol naulisən o nənən; rəhalat nətəligən tatuwin pik o nolən rat min əh.

²⁰ Ilat koatəfak kəm narmi nat min, moatəmik nərək, moatos təmafah rat min, moatol kilepa, ne. Kənu moatol min timəht, moatəmou, moatetet, moatol neməha, moatos-ipər atip əm ilat, moatoor ilat min, kən okəmə rəhalat nətəligən tol pisin pisin, kən ilat koatəhai ilat min.

²¹ Nikilat tətəkləh-in natimnat rəha netəm pisin, moatənim nənimən min kətapis lan, kən moatol lafet katagien lan o nolən nat tərət min əm, moatol min natimnat tepət min tol nəhlan. !Ilatən min tahmən-pən əm məmə emən aypən məmə, oatəto wir itəmat! Məto netəm koatol nolən min əh, okol ilat kəsotuwamən motatig ahgin nərəməərən Rəha Uhgın itəm tatol əpen-əpenə lan.

²² Məto noa Narmın Rəha Uhgın itəm tatəwiə e nəmegəhən rəha netənim rəha Uhgın, in tol nulan. Ilat koatolkeike netənim, kən nikilat tətəgien, kənu nəməlinuən tətətig e nikilat, kən rəhalat nətəligən kaifəməh, kən moatasəkitun etənim, kən rəhalat nolən in təwir təwir. Kən netənim kotitun mə ilat netəm ətuatip, koatol noa.

²³ Kən ilat netəm mətig. Kən nian nətəligən rat tatig elat, ilat kotətul əskasik, məsotolən natimnat rafin itəm ilat atip kotolkeike nolən. Nolən min u, ilat kotəwir pik, kən nəghatən kit tikə o Lou kit, məmə otən-iəhau itəmat məmə onəkəsotolən natimnat min əh.

²⁴ Kitat u netəm rəha Iesu Kristo, kitat kinəmotapəs rəkis nolən rat min rəhatat, u kəmoatol natimnat min itəm nətəligən əm rəhatat tolkeike. Tahmen əm nulan mə, kəməht-ipən nətəligən rat min rəhatat e nig kəməluau.

²⁵ !Kotəplan-tu! Narmın Rəha Uhgın in təmos-ipa rəkis nəmegəhən kit kəm kitat, kən təwir məmə kitat okotaliwək e nolən wir min rəhan.

²⁶ Tərət məmə kitat okotausit motos-ipər pik kitat, motiuw-pər nərətən, moatetet kitat min.

6

Təwir məmə kotasitu e katipa əfigəm rəhatat min

¹ Piak min ne winik min, okəmə itəmat kit təme e rəhan nəmegəhən, təwir mə itəmat un, Narmın Rəha Uhgın tatit itəmat, onəkotəkəike motasitu lan motəg-ətuatip-in. Məto onəkəsotagət pikən lan, onəkotəghat mətig əm kəm in, motol məmə nikitəmat min titəhmə ron. Məto otəto min itəmat, məmə nat kitiah əm itəm itəmat nakotən-iəhau etənim ron, otəseko-pa minən otəmat.

² Itəmat onəkotasitu nəhlan etəmat min. Onəkotalis kələh nat əfigəm rəhatəmat min. Okəmə nəkotol nəhlan, kən itəmat nakotətəu-pən wir nat naka itəm Lou rəha Kristo tatən.

³ Təsəwirən məmə kitat okotos-ipər atip kitat. Okəmə suah kit nikin tatəht mə "Io, io etəm agin-əh kit," etənim un, nikin tateiuə-in, məto in təruru məsəplanən məmə in nat əpnəpən əm.

⁴⁻⁵ Məto itəmat onəkotəike motəplan wir-tu natimnat itəm noatol min. Tol nulan məmə, okol etənim kit in təsakil atipən rəhan wək ne wək rəha suah kit min. Məto in otəkəike mehm wir rəhan pisin əm wək aypən. Məto-inun, netənim rəhalat wək min tol pisin pisin. Kən ilat koatos katipa əfigəm pisin pisin min e nəmegəhən rəhalat kitiah kitiah. Məto təwir məmə etənim kitiah nikin otəgien o rəhan wək, okəmə rəhan wək təwir əm.

⁶ Itəmat u, təwir məmə itəmat onəkotawte-in natimnat min neen kəm rəhatəmat nəgətun min, itəm koatəgətun itəmat e nəghatən rəha Uhgın.

⁷ Oatəto itəmat, soteiuə-in atipən itəmat min məmə itəmat nəkotitun nolən nat əpnapin kit itəm nikitəmat rat aupən nakotolkeike. Kən okol nəkəsotolən ialmə e Uhgın. Ik nəmis noanig naka e rəham nasumən, kən ik onakəhl atip min noan, mun.

⁸ Etənim itəm tatasum-in nolən rat aupən, itəm kəmos kaiir-pa moatol, tahmen e noanig rat e rəhan nəmegəhən, in otəkəike məhl noan tərət mun, kənu noanig un, otoa-in, nıpətın u, Nımısən. Məto etənim itəm tatis noanig wır, itəm Narmın Rəha Uhgın təmos-ipən, Narmın Rəha Uhgın otol toa-in, noan wır kit, kən in otəhl. Nərgın noanig un, in Nəmegəhən Lilin itəm namnun tikə.

⁹ Sotəpou-inən nolən itəm təwır, məto-inu kitat okotəhl noanig wır əh, e nian ətuatip rəhan, okəmə kəsotapəsən wək.

¹⁰ Kən nian min rafin itəm kotitun nolən, pəs koatol təwır kəm netənim rafin, kən motatig katol tepət min kəm netəm min u kotahmen e piatat min ne winitat min e İesu Kristo.

Namnun nəghatən rəha Pol təməm kəm ilat

¹¹ Oekəte rəkis namnun nəghatən rəhak e naoa e nelmək əm.* Itəmat onəkotəplan məmə leta min rəhak, ilat iahgin min.

¹² Netəm İsrəl u koatən məmə okəike kəhg-ipən itəmat, ilat kotasit əm e niganəmtilat min neen o nat u. Məto ilat koatən nəhlan o nat kitiah əm, məmə netəm İsrəl neen min okəsotolən nəratən kəm ilat.

¹³ Kən ne nat kit min, netəm min əh, kotolkeike məmə okəhg-ipən itəmat məto-inu kotasit əm məmə okotol win etəmat lan. Kən motiw kalın itəmat, nakotitəlig motuwın min e nelmi Lou rəha netəm İsrəl. Məto otəplan-tu, ilat min kəsotətəu-pən wırən natimnat min itəm Lou tatən.

¹⁴ Məto io rəhak, io ekəsən wi atipən io o nat kit itəm emol. Məto ekolkeike məmə ekənwiwi əm nat naka İərəməyə İesu Kristo təmol e nian in təmimis e nig kəməluau. O nat əh inəh, nolən min rəha nətueintən okol kəsotiw rəkisən rəhak nətəligən, kənu netəm e nətueintən itəm kəsotahatətən e Uhgın, ilat kəsotolkeikən nolən itəm iatətəu-pən.

¹⁵ Okəmə Uhgın in otol suah kit tuwa in etəm wi, kən in otol suah əh, tətuatip e niganəmtin, nat əpnapin okəmə kəməhg-ipən o kəsəhg-ipənən.

¹⁶ Kən roiu, ekatəfak o netəm min u koatətəu-pən wır nəghatən u, ilat noan ol ətuatip min rəha Uhgın. İatəfak məmə, pəs nəməlinuən rəha Uhgın ne rəhan nəskitunən otatig olat.

¹⁷ Rəhak u namnun nəghatən. Io esolkeikən məmə suah kit otən min nat tərət lak. Məto-inun iatəmik əh nəme nıməgəm itəm kəmaht io e kəpiel apin kən kəmalis io. Nəme nıməgəm min u, tatəgətun məmə io, slef rəha İesu.

¹⁸ Piak min ne wınik min, iatəfak məmə İərəməyə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwırən otəmat. Əwəh.

6:8: Rom 8:13 * **6:11:** Nian Pol təməte naoa u, in təməghat, kən suah kit min təməte rəhan nəghatən e naoa. Roiu in tatos pen, kən tatəte atip e nelmin. **6:15:** Kal 5:6; 2 Kor 5:17 **6:17:** 2 Kor 4:10

Efesas

Naoa itəm Pol təməte tuwın kəm iəfak mın ikın Efesas Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Efesas

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwın kəm pah? Təməte naoa u tatuwın kəm niməfak əpəh Efesas, kən molkeike məmə ilat okotahl-ipən tuwın kəm niməfak pisin pisin mın iuəhkir.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol təməsətəən naoa u məmə otəg-ətuatip-in nərətən neen rəha niməfak əpəh Efesas. In təməte əm məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat. Pol təmətuoun niməfak əpəh Efesas, kən mətətig ilat mın ilat o nup kışil. Kən in tolkeike pik ilat, kən ilat kotalkeike pik in. Efesas in taon asol kit e nitən asol u Esia, kən in rum wır kit məmə Pol otən-iarəp nəghatən ikın rəha Uhgın.

?Təməte naoa u o naka? Pol tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat. In tolkeike məmə otən-iarəp nolən ətuatip, ne wək rəha niməfak itəm in nıpəti İesu Kristo, kən nəghatən u tatuwın kəm niməfak e ikın mın rafın.

¹ İo Pol, u io aposol kit rəha Kristo İesu, itəm Uhgın təmıtəpun rəkis məmə rəhan. İatən təwır kəm itəmat rafın iəfak mın əpəh Efesas itəm nakoataskəlīm əskasik nahatətəən rəhatəmat e Kristo İesu.

² Pəs Uhgın u Tata rəhatat, ne İərəmərə İesu Kristo, okuawte-in nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nəwırən itəm Uhgın təmos-ipən e Kristo

³ Nənwiwıən tuwın o Uhgın u Tata rəha İərəmərə İesu Kristo rəhatat. E Kristo, in təmawte-in o narmitat nəwırən rafın rəha nego e neai.

⁴ Tol nəhlan, məto-inu nian Uhgın təməsolən əh neai ne nıməptən, məto in təmıtəpun kitat məmə kotuwa kitiəh kitat Kristo, kən məmə e nıganəmtin, kitat kotətuatip kən kəsehm-pənən nolən rat kit e kitat.

⁵ Məto-inu Uhgın tolkeike pik kitat, uarisig in təmol natımnat, məto in təmıtəpun rəkis kitat məmə okotuwa nenətin mın e İesu Kristo. Nat əh tatətəupən əm nəwıan ne nat naka itəm in tolkeike.

⁶ Təmol nəhlan məmə kitat okotənwiwi Uhgın o rəhan nəwırən itəm in təwır taprəkis, nəwırən əh itəm təmawte-in əpnəpın əm kəm kitat e Nətin itəm in tolkeike pik.

⁷ Məto-inu nita Kristo təmaıu, kitat kəmotuwa kitiəh lan, kən Uhgın təmıkis kitat e rəhatat nolən rat mın, inəh təmafəl rəkis nolən rat mın rəhatat. ! Nıpahrienən, nəwırən rəha Uhgın in iahgın taprəkis!

⁸ Kən təmos-ıpa nəwırən əh itəm təfigəm maprəkis.

E nenatigən ne nitunən mın rafın rəhan,

⁹ nıkin tagien məmə təmol əp kəm kitat nat anion e nalpəkəuən e rəhan nəghatən, itəm in otol e Kristo.

¹⁰ Kən inu nalpəkəuən. E nian ətuatip rəhan, in otəhlman natımnat rafın e neai ne nıməptən okotuwa ləhau e nərəmərəən rəha Kristo.

¹¹ Uhgın tatol natımnat rafın tatuwa təhmen əm məmə inu təmən mihin. Aupən aupən agın in təmıtəpun kitat məmə okotuwa rəhan mın nian təmiuwpa kitat kotuwa kol kitiəh kitat Kristo.

¹² Təmöl nəhlan məmə itimat noanol mın rəha Isrel u emotaupən katahatətə e Kristo, itimat ekotol məmə katiləs-ipər nərgi Uhgın.

¹³ Kən itəmat Iaihlua mın, nəmotuwa kitiah itəmat Kristo nian itəmat nəmotətə nəghatən pahrien, namnusən rəha nosmegəhən. Nəmotahatətə lan, kən Uhgın təmos-ipən Narmın Rəhan kəm itəmat tahmen e nəmtətin kit məmə itəmat rəhan mın.

¹⁴ Məto-inu kitat kəmos Narmın Rəha Uhgın, kən kitat kotitun wır məmə Uhgın otos-ipa natimnat wır mın kəm kitat itəm in təmən-ia kis məmə in otol mihin. Kitat okotos natimnat mın əh nian Uhgın otikis kitat u rəhan mın. Inu otol məmə netəmim okotənwiwi Uhgın məto-inu in ilis taprəkis.

Nənwıwıan ne nəfakən rəha Pol

¹⁵⁻¹⁶ Məto-inu o natimnat mın u, iatəfak otəmat nian rafin mətoarus-pa u-roiu, kən iatən tagkiu kəm Uhgın otəmat. Nolən əh emətuoun nian eməto namnusən o rəhatəmat nahatətəən e İəməmə İesu, ne rəhatəmat nolkeikeən o iəfak mın rafin.

¹⁷ İatəfak otəmat kəm Uhgın itəm in Uhgın rəha İəməmə İesu Kristo rəhatat, kən in Tata itəm katənwiwi katisiai-in pik agın. İatəfak məmə in otos-ipinə narmın rəha nenatigən ne nitunən məmə nəkotitun wır in təhmın mın.

¹⁸ Kən iatəfak mın məmə in oterəh e rəhatəmat nətəligən məmə onəkotitun nat naka nəmotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan, itəmat itəm Uhgın təmaun-in. Kən iatəfak mın məmə onəkotitun məmə Uhgın otos-ipinə nat təwır taprəkis kəm itəmat u noatahatətə e Kristo.

¹⁹ Kən iatəfak mın məmə onəkotitun nəsanənən rəhan məmə in iahgin pik agın, kən nəsanənən əh tatol wək e nəmegəhən rəhatat itəm koatən nıpahrienən e İesu. Kən nəsanənən əh in tahmen əm e rəhan nəsanənən asol

²⁰ itəm təmol İesu təmegəh mın e nımısən, kən təmol məmə in təmuwa matəpələh e nikali Uhgın matip e nego e neai, ikin rəha nəsanənən ne nisaiian.

²¹ Kən İesu in ilis e netəm-iasol mın ne nepətən mın rafin, ne nəməməən ne nəsanənən rafin, ne nərig mın rafin, e nian u-roiu, ne e nian itəm otəpanuwa.

²² Kən Uhgın təmələhəu-pən natimnat rafin agın ləhau e nelkin, kən mol in tuwa rəhn-kapə natimnat rafin, kən inu otasitu e nıməfak.

²³ Kən nıməfak in nıpəti İesu, kən nalpəkəuən rəha Uhgın o Kristo tatuwa nıpahrienən e nıməfak, kən e nolən kitiah əm, nalpəkəuən rəha Uhgın o natimnat rafin tatuwa pahrien e Kristo.

2

Nəmegəhən wi e Kristo

¹ İtəmat u, aupən tahmen əm məmə nəmotimis məto-inu nəmotəht nəwia Uhgın, kən motol nolən rat mın.

² Nəmotan motol nolən tərət rəha nətueintən, kən moatol nəwia etəm təməmə e nəsanənən rəha nəratən rəha magoagəp. In əm əh narmın rat itəm tatol wək roiu e nəmegəhən rəha netəm u koatəht nəwia Uhgın.

³ İtəmat mın emotatig nəhlan itimat mın ilat nian kit aupən. Nıkitimat tolkeike nolən rat mın, kən itimat emotol nəratən əh itəm kəmotol nıkitimat tagien. Nat naka itəm təmisi-pən e nıkitimat ne nətəligən rat mın rəhatimat, məto itimat emoatətəu-pən əm ilat. Kən nian emotaiir, məto nolən rat tınatig rəkis e nıkitimat, tahmen e netəm əpnapın mın. Kən niki Uhgın tıtahmə o nolən rat mın rəhatimat, kən in otəkəike mol nalpınən kəm itimat.

⁴ Məto Uhgın, in tərıoah e nolkeikeən o kitat, kən rəhan nasəkitunən o kitat in iahgin pık.

⁵ Kən nat əpnapın e nian əh kəmotımıs e narmıtət o rəhatat nolən rat mın, məto in təmol kitat kotəmegəh kitat Kristo məto-inu in tolkeike pık kitat. (Otətəlig-in-tu. E nəwırən rəhan, in təmosmegəh itəmat.)

⁶ Kən Uhgın təmıləs-ipər kitat, kitat Kristo, kən təmol məmə kitat kotəpələh kitat Kristo e nego e neai.

⁷ Uhgın təmol nəhlan məmə e nian itəm otəpanuwa, in otəgətun rəhan nəwırən itəm in iahgin taprəkıs agın-əh, kən kitat koatəplan rəhan nəwırən e nolən wır rəhan kəm kitat e Kristo Iesu.

⁸ E nəwırən asol rəha Uhgın itəm təmawte-in kəm itəmat, in təmosmegəh itəmat e nahatətəən, kən natımnat mın əh, sənəmə itəmat atıp nəmotol, məto in nat kit itəm Uhgın tatos-ipa əpnapın əm kəm itəmat,

⁹ sənəmə e wək kit itəm itəmat nəmotol, kən tol nəhlan ko suah kit təsos-ipər atıpən in ron.

¹⁰ Tol nəhlan məto-inu in Uhgın itəm tatol wək e nəmegəhən rəhatat, kən in təmol kitat e Kristo Iesu məmə kitat okotol wək mın itəm kotəwır. Wək mın u, Uhgın tınol əpen-əpenə rəkıs lan məmə kitat okotol ilat.

İlat kəmotuwa kitiəh e Kristo

¹¹ Tol nəhlan, itəmat onəsotaluinən məmə nian nəmotaiir, kən itəmat sənəmə noanol rəha Isrel. Kən netəm Isrel itəm kınəhg-ipən rəkıs ilat, ilat kəmotən məmə itəmat İaihlua mın məto-inu kəsəhg-ipənən itəmat. Məto nat u, in nat kit itəm katol əm e nıpəti etəmim.

¹² Kən onəsotaluinən məmə e nian əh, itəmat nəmotətul isəu o Kristo, itəmat sənəmə netəm Isrel ətuatıp, məto itəmat İaihlua mın əm, kən nəniəkısən mın rəha nasıtuan rəha Uhgın kəm netəm Isrel aupən itəm kəməlis ilat lan e Uhgın, okol təsuwamən məmə rəhatəmat. Nəmegəhən rəhatəmat e nətueintən u in təmol nəhlan məmə, nat kit tıka məmə onəkotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan, kən itəmat nəmotəruru agın Uhgın.

¹³ Məto itəmat itəm aupən nəmotan isəu o Uhgın, nəmotuwa kitiəh itəmat Kristo Iesu, kən roiu nəmotuwa pahrien o Uhgın e nıta Kristo.

¹⁴ Tol nəhlan məto-inu Kristo pısın əm təmələhəu nəməlinuən, təməlis noanol rəha Isrel ne İaihlua mın kotuwa kitiəh məmə ilat netəm kitiəh mın əm. Aupən, Lou rəha noanol mın rəha Isrel in təhmen-pən əm e noanapinat İəkıs kit itəm təmətoor ilat kən matol məmə ilat koatol tıkimır. Məto Kristo təmətəwın noanapinat əh.

¹⁵ Təmol nəhlan nian in təmımıs e nıg kəməluau, kən təmol məmə kitat okotapəs nətəu-pənən Lou mın rafın rəha noanol mın rəha Isrel məmə okotətuatıp e nıganəmtı Uhgın. Kristo təmol nəhlan məmə in otol noanol mın rəha Isrel ne İaihlua mın kotuwa kitiəh lan. Kən e nolən əh, in təmələhəu nəməlinuən.

¹⁶ Kən e nımısən rəhan e nıg kəməluau, Kristo təmıləs ilat kotuwa kitiəh, kən mit ilat motıtəlig-pən o Uhgın, kən mol rəhalat tıməht tauke.

¹⁷ In təmuwa matən-iarəp nəməlinuən kəm itəmat u aupən nəmotatıg isəu o Uhgın, kən matən-iarəp nəməlinuən kəm itəmat u emotatıg İuəhkır o Uhgın.

¹⁸ Kən roiu o nat naka itəm Kristo təmol, kitat rafın noanol mın rəha Isrel ne İaihlua mın, kotıtun nuwamən o Tata Uhgın e Narmın Rəhan kitiəh əm.

¹⁹ Kən tol nəhlan, sənəmə itəmat İapıspıs mın o netəm İhlua, məto roiu itəmat natıg e nego e neai itəmat netəm koatahatətə e Iesu, kən itəmat nenəti Uhgın mın.

²⁰ Kitat kotahmen e nimə kit rəha Uhgın itəm nelki nimə in Kristo Iesu, kən aposol mın ne ien mın, ilat nelmi nimə asol mın,

²¹⁻²² kən Kristo tatilpın itəmat Iaihlua mın e nimə əh tahmen e nelmi nimə mın, kən tatiləkin nelmi nimə mın rafin məmə ilat okotuwa nimə ətuatıp rəha nəfakən o İərəmərə, itəm Uhgın tətatiğ ikin e Narmin Rəhan.

3

Pol təmən-iarəp nalpəkauən anion rəha Uhgın

¹ O nəghatən mın əh, emən-iarəp namnusən rəha Kristo Iesu kəm itəmat u sənəmə noanol mın rəha Isrel, kən roiu etatiğ e kalapus ron.

² Itəmat nəkotitun rəkis məmə Uhgın təmos-ipa wək asol u kəm io məmə ekən-iarəp nəwırən rəhan kəm itəmat.

³ Tahmen e nəghatən itəm eməte rəkis kəm itəmat, iatən məmə Uhgın pisin əm təmol əp nat anion rəhan kəm io.

⁴ Nian onəkotafin nəghatən əh, kən onəkotitun rəhak nitunən e nıpəti nəghatən rəha nalpəkauən anion rəha Uhgın.

⁵ Uhgın təməsol əpən nat u kəm netəm aupən, məto roiu tinol əp e Rəhan Narmin kəm rəhan mın aposol mın ne ien mın itəm təmitəpun rəkis.

⁶ Nat anion əh məmə e namnusən təwir əm, netəm u sənəmə noanol mın rəha Isrel, ilat mın kəmotuwa kahmen e netəm Isrel o nosən nəwırən rəha Uhgın, kən ilat kəmotuwa kitiəh, kən koatos kələh nəwırən rəha Uhgın e nəniəkisən rəhan e Kristo Iesu.

⁷ Io emuwa iolwək rəha namnusən təwir əh e nəwırən asol itəm Uhgın təmos-ipa əpnapın əm kəm io e nəsanənən asol rəhan.

⁸ Nat əpnapın io ləhau ağin e netəmim rafin rəha Uhgın, məto e nəwırən rəhan, Uhgın təmos-ipa wək u, məmə ekən-iarəp kəm itəmat u sənəmə noanol mın rəha Isrel, nəwırən mın rəha Kristo itəm ko kitat kəsotitunən ilat rafin məto-inu ilat tepət namnun tükə,

⁹ kən ekol əp kəm netəmim rafin nolən itəm Uhgın təmol rəhan nalpəkauən anion otuwa met-arəp. Uhgın u təmol natimnat rafin, in təmatəhluaig-in nalpəkauən əh nuwəh rəkis.

¹⁰ In təmol nəhlan məmə roiu in otol-arəp kəm İərəmərə mın ne nepətən mın əpəh e magoagəp rəhan nenatigən itəm suatıp rəhan tepət tepət. Kən ilat okotəplan rəhan nenatigən nian okotehm niməfak.

¹¹ Inu nalpəkauən rəhan itəm tətatiğ lilin, kən təmuwa nıpahrienən e Kristo Iesu, İərəmərə rəhatat.

¹² Kən məto-inu o Kristo ne rəhatat nahatətən lan, kitat kotitun nuwamən nian rafin motətul e nıganəmti Uhgın məsotəginən.

¹³ Tol nəhlan, ekətapəh otəmat məmə sotolən məmə nətəligən rəhatəmat teiuaiu o nərətən itəm ekətatiğ lan ikin-u. İatəto nahməən otəmat, kən in otasitu e rəhatəmat nəmegəhən.

Nəfakən rəha Pol

¹⁴ O natimnat mın əh itəm io emən rəkis, kən iatisin nulək matəfak kəm Uhgın Tata,

¹⁵ itəm in təmol noanol mın rafin e nətueintən ne əpəh e nego e neai.

¹⁶ Nəsanənən ne nolkeikeən ne nenatigən rəha Uhgın in tepət təwir taprəkis, kən ekətapəh o Uhgın məmə Narmin Rəhan otol nikitəmat təsanən e nat wır mın əh rəhan

¹⁷ məmə e nahatətəən rəhatəmat e Kristo, in otətətig kitiah e nikitəmat. Kən iatəfak mīn məmə nəmegəhən rəhatəmat oteiuaiu mamnim wir e nolkeikeən rəha Uhgīn

¹⁸ məmə itəmat netəm rafin itəm nakoatahatətə e Kristo, onəkotehm wir nolkeikeən asol rəha Kristo, e nəfəməhən rəhan, ne nepətən rəhan, ne rəhan nərən ilis, ne rəhan neuiaiuən ləhau.

¹⁹ Nolkeikeən əh rəha Kristo, okol kəsotitun rafinən məto-inu in iahgin pīk, məto iatəfak məmə onəkotitun wir nolkeikeən əh məmə Uhgīn otərioah e nəmegəhən rəhatəmat e nolən wir mīn rafin rəhan.

²⁰ !Kən pəs kotiləs-ipər nərgi Uhgīn! E nəsanənən rəhan itəm tatol wək e nəmegəhən rəhatat, in titun nolən natimnat taprəkis-in agin natimnat rafin itəm nikitat tatəht o koatətapəh ron.

²¹ Pəs kitat niməfak kotol kitiah kitat Kristo Iesu moatənwiwi Uhgīn nian rafin matuwīn matuwīn namnun tikə. !Əwəh!

4

Kitat kitiah e Kristo

¹ Tol nəhlan, io Pol u ekətətig e kalapus o Iərəmərə, iatətapəh əskasik otəmat məmə nəkotatig e nəmegəhən kit itəm tətətip e naunən itəm Uhgīn təmaun-in itəmat lan.

² Otos-iəhau atip itəmat e natimnat rafin, kən motuwa itəmat netəm mətig, kən nətəligən rəhatəmat otəfəməh, kən nian suah kit otol nat kit təsahmenən e niganəmtitəmat, kən nikitəmat otəśahmə uəhaiən ron e nolkeikeən rəha Uhgīn.

³ Narmīn Rəha Uhgīn təmeafimīn itəmat, tol nəhlan onəkotalkut əskasik məmə nəkotatig kitiah e nəməlinuən.

⁴ Kitat nīpətīn kitiah əm, kən Narmīn Rəha Uhgīn kitiah əm, kən itəmat noatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e nat kitiah əm, nəwirən itəm Uhgīn təmaun-in itəmat ron.

⁵ Kən Iərəmərə kitiah əm, nəgətunən kitiah əm, baptais kitiah əm;

⁶ kən kitat koatəfak kəm Uhgīn kitiah əm u in rəhatat rafin Tata. In tatərəmərə rafin e kitat, kən tatol rəhan wək e nəmegəhən rafin rəhatat, kən mətətig e nikitat rafin.

⁷ Məto e kitat rafin agin kitiah kitiah, Kristo təmoor rəhan nəsanənən o nolən wək pisin pisin mīn.

⁸ Tol nəhlan, Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,

“Nian in təmə r ilis agin,

kən mit-iarəp rəhan tikimīr mīn itəm təmol win elat.

Kən təmos-ipən nat wir kəm netənim.”

⁹ Əplan-tu nəghatən əh məmə, “In təmə r.” Nīpətīn təmə, Kristo təmaupən meiuaiu ləhau agin, ikīn-u e nətueintən.

¹⁰ Suah u itəm təmeiuaiu-pa, in etəm kitiah əm itəm in təmə r mīn ilis agin-əh maprəkis-in neai məmə in otatig ikīn mīn rafin.

¹¹ In etəm kitiah əm itəm in təmos-ipən nəsanənən rəhan kəm netənim pisin pisin mīn məmə neen okotuwa aposol mīn, neen okotuwa ien mīn, neen okotuwa netənim rəha nən-iarəpən namnusən təwir, neen okotuwa pasta mīn ne iəgətun mīn.

¹² Kristo təmol nəhlan məmə ilat okotasitu motol əpen-əpenə e netənim rəha niməfak, kən netəm rəha niməfak okotol wək rəha Uhgīn məmə nīpətī Kristo otəskasik,

¹³ mætoarus kitat rafin kotuwa motol kitiäh e nahatætæn rəhatat, ne nitunən e Nəti Uhgın, kən moatepət motuwa motahmen e Kristo itəm in tətuatıp agın.

¹⁴ Kən mämə kitat okotapəs nolən mın rəha nisualkələh itəm nian rafin koatəuhlin rəhalat nətəligən e nat kinotahatətə rəkis lan, tahmen e kinu kit itəm peau-peau mın kotahl əpnapın əm kətan. Nətəligən rəhatəmat tatol nəhlan mæto-inu suah kit tatəgətun nat pisin, o suah kit mın tatiuw rəhatəmat nətəligən e nəghatən rəhan itəm nikitəmat təht mämə in təwır, mæto e nıpahrienən, suah əh tateiuə.

¹⁵ Mæto kəp, kitat okəsotolən nəhlan. Okotən əm nıpahrienən e nolkeikeən, kən e nolən əh, e natimnat rafin itəm koatol, okotepət motuwa motahmen e Kristo, itəm in rəhn-kapə niməfak.

¹⁶ Kən Kristo tatol mämə rəhan mın netəmim kotuwa kitiäh, tahmen-pən əm e noanol mın itəm koatılpin nıpəti etəmim. Nian nolın-olın nıpətin koatol-wır wək ətuatıp rəhalat e nolkeikeən, mol nıpətin tatepət matəskasık.

Nolən wi rəha iəfak mın

¹⁷ E nərgi İerəmərə iatən əskasık kəm itəmat mämə onəsotətəu-pən mınən nolən rəha netəm mın u kəsotənən nıpahrienən e Uhgın. Nətəligən rəhalat tol nat əpnapın lan.

¹⁸ Nitunən rəhalat tətən əm əpəh tapınəp ikın, kən moatan isəu o nəmegəhən itəm Uhgın tatos-ipa mæto-inu rəhalat-kapə tiəkis kən kəsotolkeikeən mämə okotıtun Uhgın, kən kinotəruru nat.

¹⁹ Kən məsotaulisən o rəhalat nolən rat mın, kən minotegəhan-in nolən rat mın koatərəməmə e nəmegəhən rəhalat, tahmen e nitəpən nıpitan, ne nolən mın nəhlan. Kən nian rafin koatolkeike mın mämə okotol təhmın mın.

²⁰ !Mæto nian kəmatəgətun itəmat e Kristo, nəgətunən in tol pisin agın-əh e inəh!

²¹ Kəmatəgətun itəmat e nolən rəha Kristo, kən itəmat rəhan mın, kən kəgətun itəmat e nıpahrienən itəm tətatiğ lan.

²² Kən kəməgətun itəmat nəhlan e nolən mın rəhatəmat aupən mämə, otəhlman rəhatəmat nolən oas mın itəm kotərat tahmen e nat pien kit, kən nolkeikeən tərət mın atıp koateiuə-in itəmat.

²³ Nəmegəhən ne nətəligən rəhatəmat otəkəike muwa muwiwi mın.

²⁴ Kən itəmat onəkotəkəike motuwa netəm wi mın e nolən mın rəhatəmat, itəm Uhgın təmol mämə okotahmen lan, inu nolən mın itəm nikin tətəgien lan, ne nolən mın ətuatıp pahrien.

²⁵ Tol nəhlan, itəmat rafin nəkotəkəike motapəs nolən rəha neiueiuəən, mæto nakotən nıpahrienən kəm itəmat mın, mæto-inu kitat nolın-olın nıpəti Kristo.

²⁶ Nian nıkim tıtahmə, əsolən nolən rat, kən aluin uəhai əm məsolən neməha tətatiğ lam mætoarus mıtgar tuwın miwig,

²⁷ kən əsos-ipənən kuhal kit kəm Setan.

²⁸ Itəm tətəkləh otəkəike məhlman nolən əh, mæto in otəkəike mol atıp nat e nelmın, mämə in otol win e nat wır kit itəm tıtun nos-ipənən kəm ian-rat mın.

²⁹ Əsənən nəghatən rat e nohlım, mæto ən əm nat wır itəm otasitu e netəmim nian kotaliwək e suatıp pisin pisin mın, mämə nəghatən əh otawte-in nəwırən rəha Uhgın kəm ilat.

³⁰ Əsotolən Narmın Rəha Uhgın tətə nahməən o nolən rəhatəmat, mæto-inu in nəmtətin rəhatəmat mämə itəmat rəha Uhgın, kən in otıləs-irəkis itəmat e nolən rat mın e nian rəha nosmegəhən.

4:13: Kol 1:28

4:16: Kol 1:18; 2:19

4:17: Rom 1:21; 1 Pita 1:14

4:22: Rom 8:13; Kol 3:9

4:23: Rom 12:2

4:24: Jen 1:26; Kol 3:10

4:25: Sek 8:16; Kol 3:8-9

4:26: Sam 4:4; Jem 1:19-20

4:29: Kol 4:6

4:30: Aes 63:10; Efes 1:13-14; 1 Tes 5:19

³¹ Kən əra kin rafin natimnat min u: nahməən e nikitəmat itəm tətətiḡ tatuwəh; ne nolən neməhaa; ne nolən rəha nən ratən netəmim; ne nolən rəha nikitəmat ne nohli təmat tətətipərəh pik tahmen e kaluəluə; ne nolən rəha nərgəhəuən; ne nolən min rafin itəm okotol nəratən kəm netəmim.

³² Məto otəwir otəmat min, kən motol nikitəmat timətmətiḡ otəmat min. Kən motaluin nolən rat min itəm nəkoatol etəmat min, tahmen-pən əm məmə Uhgın təmaluin rəhatəmat nolən rat min e Kristo.

5

Nəmegəhən e nəhag-əhagən

¹ Tol nəhlan, otalkut əskasik məmə onəkotasgəwın Uhgın məto-inu itəmat nenəti Uhgın min itəm in tolkeike pik itəmat.

² Kən otaskəlim əskasik nolən rəha nolkeikeən, tahmen əm məmə Kristo təmolkeike mihin kitat kən muwa mimiş otat, kən nimişən rəhan tahmen e sakrifais kit nəmiəwın təwir itəm katos-ipən kəm Uhgın mol nikin tagien lan.

³ Məto-inu itəmat netəmim rəha Uhgın itəm nəkotətuatip, kən itəmat nəsotolən aḡın nolən rat kit məmə okən rat itəmat ron, iatən nolən rat min tahmen e nipi tan ne nəman ne, koatit anion ilat min; ne nolən rat rafin itəm tol naulisən o nənən; ne netəmim naumis.

⁴ Kən təsəwirən məmə nakotən nəghatən itəm taulis o nənən, o nəghatən alməl min, o nəsanən, o nəpoaən. Təsətuatipən məmə nakotən nəghatən rat min əh, məto otən nəghatən wir min kəm Uhgın, məmə nikitəmat tagien o natimnat itəm in təmol otəmat.

⁵ Kən nəkotəkəike motitun nat u məmə, netəmim itəm koatitəp nipi tan, o netəmim itəm koatol nolən rat itəm tol naulisən o nənən, o netəm naumis, ilat min əh ko kəsotuwınən e nərəməmə rəha Kristo ne Uhgın, (netəm naumis kotahmen e netəm koatəfak kəm narmi nat min, rəhalat nautə in uhgın rəhalat).

⁶ Sotegəhan-inən məmə suah kit otiuw-pən itəmat e nəghatən eiueiuə min rəhan itəm nipi ahrienən lan tikə. Məto-inu o nolən rat min əh, Uhgın nikin otərat kən otol nalpinən kəm netəmim itəm koatəht nəwian.

⁷ Tol nəhlan, əsotuwınən motan kələh itəmat min ilat motol nolən rat min itəm koatol.

⁸ Nian kit aupən, napinəpən tətərəməmə etəmat, məto roiu itəmat ninotuwa o Kristo kən nəhag-əhagən tinətərəməmə etəmat. Kən tol nəhlan, otən tahmen e netəm rəha nəhag-əhagən,

⁹ məto-inu nəhag-əhagən e nəmegəhən rəhatəmat tatə-in nəwirən, ne nətuatipən, ne nipi ahrienən.

¹⁰ Kən otalkut məmə onəkotegəs-in motitun nolən min itəm okotol Uhgın nikin tagien lan.

¹¹ Əsotətəu-pənən netəmim rəha napinəpən motol nolən rat min itəmat min ilat. Noa təwir min e nolən min əh tikə. Məto otəmki-pa nolən min əh e nəhag-əhagən, kən netəmim okotitun məmə nolən min əh kotərat.

¹² In naulisən asol o nən-iarəpən nolən anion min rəha netəm u itəm koatəht nəwia Uhgın.

¹³ Məto natimnat rafin itəm okotuwa e nəhag-əhagən, netəmim kotəplan wir məmə ilat kotahro nulan.

¹⁴ Tol nəhlan məto-inu nian nəhag-əhagən tatol əp nat kit, kən in min tatuwa nəhag-əhagən. O nat u inu katən məmə,

4:31: Kol 3:8

4:32: Mat 6:14; 18:22-35; Kol 3:12-13

5:1: Mat 5:48

5:2: Eks 29:18; Hip 10:10

5:5: 1 Kor 6:9-10; Kol 3:5

5:6: Rom 1:18; Kol 2:4,8

5:8: Jon 12:36; Efes 2:13; Kol 1:13; 1 Pita 2:9

5:13: Jon 3:20-21

“Itəmat u noatapil, otaiir-ta,
otəmegəh e nimisən,
pəs Kristo otasiəgəpin itəmat.”

¹⁵ Kən oatəto wir itəmat, məsotatigən məmə netəm kotalməl ne, məto nəkotatig e nenatigən,

¹⁶ kən nian rafin okəmə nəkotəplan suatip o nolən nəwirən kit, otol, məto-inu roiu kotatig e nian rəha nəratən tepət.

¹⁷ Kən tol min-nəhlan, sotalməlan-ta, məto otəkəike motalkut məmə onəkotitun nat naka itəm Iərəməərə tolkeike.

¹⁸ Sotapisən e alikol məto-inu otuiw-pən itəmat e nalmələn, məto təwir məmə nəmegəhən rəhatəmat otərioah əm e Narmın Rəha Uhgın.

¹⁹ Otəghat kəm itəmat min e napuən min e Naoa rəha Napuən, ne napuən min rəha niməfak, ne napuən min itəm tətisi-pən e Narmın Rəha Uhgın. Otan, kən otan napuən min e nikitəmat kəm Iərəməərə,

²⁰ kən nəkotəkəike moatən kəm Tata Uhgın məmə nikitəmat tagien o natimnat rafin, kən otən e nərgi Iərəməərə Iesu Kristo.

Nolən rəha netəm kəmotol marit

²¹ Otətəlig-in kən motol nəghatən rəhatəmat min məto-inu nakotisiai-in Kristo.

²² Itəmat nipitan itəm ninotol marit rəkis, otətəlig-in kən motol nəghatən rəha nəman min rəhatəmat məmə noatol kəm Iərəməərə.

²³ Otol nəhlan məto-inu iərman in tərəmərə e rəhan pətan tahmen e Kristo in tərəmərə e niməfak u nipətin, kən in rəhan Iosmegəh.

²⁴ Niməfak tatətəlig-in kən matol nəghatən rəha Kristo, kən tahmen-ahmen əm, nipitan itəm kinotol marit rəkis okotəkəike kətəlig-in kən motol nəghatən rəha rəhalat min nəman e natimnat rafin.

²⁵ Kən itəmat nəman itəm ninotol marit rəkis, otolkeike rəhatəmat nipitan tahmen əm məmə Kristo təmolkeike niməfak, kən mos-ipən rəhan nəmegəhən ron.

²⁶ Təmol nəhlan məmə in otol niməfak otətuatip, kən təmaikuas lan e nəghatən rəha Uhgın, tahmen e nəhau tətəikuas e netənim.

²⁷ Təmol min nəhlan məmə Kristo titun nosən rəhan niməfak muwa ron, kən niməfak u tətətuatip wir, kən kəsehm-pənən nolən rat kit lan, kən in təwir məhag-əhag. Niməfak əh in tahmen e pətan kit itəm kəmol-pən malə-malə kəm in məmə otol marit, kən nat kit tikə e nipətin itəm təsətuatipən.

²⁸ Kən e suatip kitiəh əm, nəman okotəkəike motolkeike rəhalat nipitan min tahmen məmə koatolkeike atip əm nipətilat. Etəm itəm tolkeike pik rəhan pətan, tolkeike atip in.

²⁹ Otətəlig-in-tu, suah kit tikə itəm tatətəhau atip nipətin, məto in tətəgwən wir kən matehm wir, tahmen əm məmə Kristo tatol kəm niməfak,

³⁰ məto-inu kitat nəwtain nipətin.

³¹ Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “O nat əh, suah kit otiet rəkis e rəhan tata ne mama, kən mol kitiəh ilau rəhan pətan, kən ilau okuea tahmen e nipətin kitiəh əm.”

³² Nəghatən əh in nəghatən wir kit itəm təfigəm, kən nipətin tatəhluaig. Məto iatən məmə in nimaa nəghatən kit məmə Kristo ne niməfak, ilau kitiəh.

³³ Məto nəghatən əh tatuwa min otəmat. Kən itəmat nəman kitiəh kitiəh onəkotolkeike rəhatəmat nipitan min tahmen e nakotolkeike atip min itəmat. Kən nipitan, nəkotəkəike motisiai-in rəhatəmat nəman.

6

Nolən rəha nisualkələh ne tata ne mama

¹ Itəmat nisualkələh. Otol nəwia tata ne mama rəhatəmat məto-inu rəha İəramərə u itəmat, kən nolən əh in tətuatip məmə itəmat nəkotol.

² Nəghatən kit e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Otos-ipən nisialien kəm rəhatəmat tata ne mama.” Inu tatətul aupən e lou min itəm nəniəkisən kit tətətig lan, kən nəniəkisən əh tatən nəhlan məmə,

³ okəmə nəkotol nəhlan, “natimnat min e nəmegəhən rəhatəmat okotaiu wır, kən natigən rəhatəmat e nətueintən u otəfəməh.”

⁴ Tata min. Əsotolən nolən əskasik e nenətəmat min məmə otol nıkilat təpou mahmə, məto ehm wır ilat, məg-ətuatip-in nolən min rəhalat, kən məgətun ilat e suatip rəha İəramərə.

Nolən rəha slef min ne rəhalat etəm-iasol min

⁵ Slef min. Otol nəwia netəm-iasol min rəhatəmat e nətueintən u, otol e nisialien, ne nəginən, kən otol e nıkitəmat pahrien tahmen əm məmə rəhatəmat etəm-iasol in Kristo.

⁶ Kən otol nəwialat, məto sənəmə nian əm itəm ilat koatehm itəmat lan məmə nıkilat otətagien otəmat. Məto otol nəwialat tahmen məmə itəmat slef min rəha Kristo, kən moatol nolən min itəm Uhgın tolkeike e nıkitəmat pahrien.

⁷ Otol rəhatəmat wək e nıkitəmat rafın tahmen-pən əm mə noatol wək rəha İəramərə, sənəmə noatol wək rəha etəmim əm,

⁸ məto-inu nəkotitun məmə İəramərə otos-ipinə nətouən kəm netəmim rafın e nat wır min itəm kəmotol, nat əpnəpın okəmə in slef kit o in etəm əpnəpın əm kit.

⁹ Kən itəmat netəm-iasol min. Otehm mihin min əm rəhatəmat slef min e suatip kitiəh əm. Əsotəghat əskasikən kəm ilat məmə ilat okotol nəwiam, məto-inu nəkotitun məmə Etəm-iasol rəhalat ne rəhatəmat in kitiəh əm əpəh e nego e neai, kən in tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafın.

Nuwınən e natimnat rəha Uhgın o nəluaginən

¹⁰ Namnun nəghatən rəhak tol min-nulan. Otətul əskasik e İəramərə ne rəhan nəsanənən asol. ¹¹ Otuwın e natimnat rafın rəha Uhgın o nəluaginən məmə nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat nian Setan tatol nalpəkəuən e neıueıuən o nohən itəmat.

¹² İatən nəhlan məto-inu kitat kəsotəluaginən kitat netəmim rəha nətueintən, məto koatəluagin kitat nat pısın itəm kəsotəplanən, inəh İəramərə min, ne nepətən min, ne nat itəm kotəsanən e nəratən rəha napınəpən roıu e nətueintən, ne İərmis min e magoagəp.

¹³ Tol nəhlan, otuwın e natimnat rafın rəha Uhgın o nəluaginən məmə nian nəratən itəm Setan tatol otuwa, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat, kən nian nəmol əpen-əpenə rafın o nəluaginən, nəkotitun nosən nətulən rəhatəmat.

¹⁴ !Kən, otol əpen-əpenə! Nian nakotətul əskasik o nəluaginən, rəhatəmat natimnat rəha nəluaginən tol min-nulan:

Otaskəlim əskasik nəghatən pahrien, inu tahmen e kətəut itəm nəmotəlis nəlugitəmat lan.

Otol nolən rəhatəmat otətuatip e nıganəmti Uhgın e nahatətəən, inu tahmen e İaen itəm tatətlosig-in manıkiləhatəm.

¹⁵ Otol rəhatəmat nətəligən təskasik e namnusən təwîr rəha nəməlinuən, inu tahmen e put əskasik itəm tətəsitə etəmat o nətulən.

¹⁶ Kən nat kit mîn e in mîn əh, otahətətə əskasik e Uhgîn, inu tahmen e sil u in timba asol kit itəm tîtun nahtosig-inən məwiəmîs nigəm e nəgənîn nîfagə rəha Setan itəm tatuəp.

¹⁷ Otən nîpahrienən e nosmegəhən rəha Uhgîn, inu tahmen məmə natuwîn e hat əskasik kəmol e iaen itəm tatəfətain rəhn-kapətəm.

Otitun wîr Naoa Rəha Uhgîn, inu tahmen məmə nakos e naip rəha nəluaginən itəm Narmîn Rəha Uhgîn tatos-ipinə kəm itəmat.

¹⁸ Kən otegəhan-in məmə Narmîn Rəha Uhgîn otit itəmat e rəhatəmat nəghatən kəm Uhgîn e nian rafin, kən otəghat kəm Uhgîn e nəfakən e nolən pîsîn pîsîn mîn ne nətapəhən mîn. Tol nəhlan, otegəs wîr, kən motəfak nian rafin o iəfak mîn rafin.

¹⁹ Kən otəfak mîn ron io məmə nian rafin itəm iatəghat, kən Uhgîn otos-ipa nəghatən kəm io, məmə esəginən o nən-iarəpən nat anion rəha namnusən təwîr itəm Uhgîn təmol əp kəm kitat.

²⁰ Kən roiu, io ien əhrûin rəha Iesu Kristo, məto ekətətig əm e kalapus kəməlis io e sen u iaen, məto-inu iatən-iarəp namnusən təwîr əh. Ekəike mən-iarəp namnusən təwîr əh məsəginən, kən otəfak ron io məmə ekol min-nulan.

Namnun nəghatən rəha Pol

²¹⁻²² Io iakolkeike məmə itəmat nakotəto namnusən rəhak, kən tol nəhlan, ekahl-ipinə Tikikas tîmnə. In piətət keike kit itəm tətəiu əskasik e wək rəha Iərəməərə ikîn-u. In otən-iarəp namnusən rəhatimət kəm itəmat məmə io etəhratig nulan, kən namnusən əh otîləs-ipər nətəligən rəhatəmat.

²³ Pəs Uhgîn Tata ne Iərəməərə Iesu Kristo okios-ipinə nəməlinuən, ne nolkeikeən, ne nahatətəən.

²⁴ Pəs Uhgîn otawte-in nəwîrən rəhan kəm netəmim rafin itəm kotolkeike rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo e nolkeikeən itəm namnun tîkə.

Filipae

Naoa itəm Pol təmæte tuwɪn kəm iəfak mɪn ikɪn Filipae

Nəghatən əkuəkɪr rəha naoa u Filipae

?Pah təmæte naoa u? Aposol Pol təmæte naoa u.

?Təmæte tatuwɪn kəm pah? Təmæte tatuwɪn kəm niməfak əpəh Filipae.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmæte? Pol in təmætuoun niməfak əpəh Filipae e rəhan naliwəkən itəm tatol kəiu lan. Nian Pol təmætətig e kalapus əpəh Rom, netəm rəha niməfak əpəh Filipae, kəmotahl-ipən Epafrotaetas məmə otəmɪk mənɪ neen muwɪn kəm in. Okəm-naka, niməfak əpəh Filipae in təmætuoun mahl-ipən mənɪ kəm Pol.

?Təmæte naoa u o naka? Pol təmæte naoa u məmə otən tagkiu o niməfak əpəh Filipae o natɪmnat itəm kəmotahl-ipən kəm in. Pol tolkeike məmə otɪləs-ipər nətəlɪgən rəhalat, kən mən-ipən kəm ilat məmə suatɪp kitɪəh əm məmə okotagien lan. Iesu Kristo pɪsɪn əm titun nolən ilat nɪkɪlat tagien, nat əpnəpɪn məmə koatatɪg e nian wɪr o nian iəkɪs.

Pol təmən təwɪr kəm ilat

¹ Io Pol, ne Timoti, slef mil rəha Kristo Iesu, iatuən təwɪr kəm itəmat rafin netəm koatəfak kəm Kristo Iesu əpəh Filipae, ne netəm-iasol rəha niməfak, ne dikon mɪn.

² Pəs Uhgɪn u Tata rəhatat, ne Iərəmərə Iesu Kristo, okuawte-in nəwɪrən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Pol təməfak o netəm Filipae

³ Iakolkeike mə iakən kəm itəmat məmə nian mɪn rafin itəm nɪkɪk təht itəmat, iatən kəm rəhak Uhgɪn məmə nɪkɪk tagien otəmat.

⁴ Kən nian rafin e rəhak rafin nəfakən otəmat rafin, iatəfak əm e nagienən,

⁵ məto-inu rəhatəmat nawteən təmasitu lak e wək rəha namnusən təwɪr, e nətuounən, nian nəmotahatətə e namnusən təwɪr, mətoarus-pa u-roiu.

⁶ Tol nəhlan ekɪtun wɪr məmə Uhgɪn itəm təmætuoun wək təwɪr e nəmegəhən rəhatəmat, in otəpanol namnun lan e nian Kristo Iesu otɪtəlɪg-pa mɪn.

⁷ Nian rafin, iakolkeike pɪk itəmat, kən ekəike məto nagienən nəhlan məto-inu itəmat nəmotuwa kotal kitɪəh e nəwɪrən rəha Uhgɪn o wək itəm təmos-ɪpa kəm io. E nian emətətig e kalapus, ne nian emətan əm matətul-arəp o namnusən təwɪr məmə in nɪpahrienən, məto itəmat nəmotasitu lak.

⁸ Uhgɪn titun məmə iatən pahrien məmə iakolkeike məmə ekəplan itəmat, məto-inu iakolkeike pɪk itəmat, tahmen əm məmə Iesu Kristo tolkeike mihɪn itəmat.

⁹ Kən inu rəhak nəfakən məmə rəhatəmat nolkeikeən otəwɪə təhmɪn mɪn e nɪtunən nat ne nenatɪgən rafin

¹⁰ məmə itəmat onəkotɪtun nehmən nat naka in təwɪr pɪk agɪn-əh, kən məmə onəkotətəuatɪp wɪr, kəsehm-pənən nat tərət kit etəmat e nian itəm Kristo otuwa mɪn lan.

¹¹ Pəs rəhatəmat nəmegəhən otoe-in noan nəwɪrən ne nətuatɪpən itəm Iesu Kristo tatol e nəmegəhən rəhatəmat, o nənwɪwɪən ne nɪləs-ipərən nərgɪ Uhgɪn.

Nian Pol əpəh e kalapus, netəmim kəmotəto namnusən təwɪr

¹² Io min neen, iakolkeike mämә onәkotitun mämә nat әpnapin nahmәәn naka itәм kәmol lak, mәto tәmasitu pik o nәn-iarәpән namnusән tәwir kәm netәmim tepәt,

¹³ mәto-inu tol nәhlan, mopael min itәм koatehm nimә rәha Sisa, ne netәм pisin pisin min tepәt, kinotitun rәkis mämә io etatig e kalapus mәto-inu io iolwәk rәha Kristo.

¹⁴ Kән rәhak natigән e kalapus tәmol mämә iәfak min iuәhkir ilat rafin kәmotahatәtә әskasik tәhmin min e Iәrәmәrә, kән matol nәtәligән rәhalat tәskasik o nәn-iarәpән nәghatән rәha Uhgin mәsotәginән.

¹⁵ Nipahrienән, neen kәmotән-iarәp namnusән tәwir rәha Kristo mәto-inu koatetet io kән motolkeike mämә okotaprәkis-in io. Mәto neen koatән-iarәp әm namnusән tәwir rәha Kristo e nәtәligән әtuatip.

¹⁶ Itәм min u nәtәligән rәhalat tәtuatip әm, ilat koatән-iarәp namnusән tәwir mәto-inu kotolkeike io, kән motitun mämә Uhgin tәmәlәhәu-pән io ikin-u e kalapus mämә iatәtul-arәp o namnusән tәwir mämә in nipahrienән.

¹⁷ Mәto neen itәм koatetet io, kәsotән-iarәpән Kristo e nikilat pahrien, mәto koatol әm mәto-inu kotolkeike mämә okotilәs-ipәр atip ilat, kән nikilat tәht mämә okotol nәratән kәm io roiu, nian etatig e kalapus.

¹⁸ Mәto nat әh, nat әpnapin әm. Okәмә koatol e nikilat pahrien o kәp, mәto nat asol mämә koatән-iarәp namnusән tәwir rәha Kristo, kән inu tatol nikik tәtagien.

¹⁹ Pahrien, kән nikik otagien min mәto-inu ekitun mämә e noa nәfakән rәhatәmat, ne nasituән rәha Narmin rәha Iesu Kristo, in otosmegәh io e nәratән u,

²⁰ tahmen әm mämә iakolkeike pik kән matәlәhәu-pән rәhak nәtәligән mämә oesolән nat kit itәм otol aulis io e niganәmti Uhgin. Mәto roiu ne nian rafin, nikik tәskasik mämә okәмә iatәmegәh o ekimis, mәto iatisiai-in Kristo e nәmegәhән rәhak.

²¹ Tol nәhlan mәto-inu nәmegәhән rәhak in Kristo әm, kән okәмә ekimis, in nat tәwir taprәkis.

²² Okәмә iatәmegәh әh, in tәwir o nolән wәk mәsin min rәha Uhgin e nәtueintән. ?Kән ekitәpun itәм pәhruән? !Iәkәruru!

²³ Roiu әh suatip kәiu katuәmәhl aupән in io, mәto iakolkeike ilau kәрән. Iakolkeike pik mämә iakapәs natigән ikin-u muwin mәplan Kristo itәм in tәwir agin maprәkis-in natigән u ikin-u.

²⁴ Mәto iakәplan mämә ekәike mәtatig ikin-u o nasituән etәmat.

²⁵ Kән mәto-inu ekitun mämә inu in nipahrienән, kән ekitun mämә oekәtatig kitat min itәmat, o nasituән etәmat mämә nahatәtәән rәhatәmat otәwiә e nagienән.

²⁶ Kән e nolән әh, nian ekuwa min mәplan itәmat, nikitәmat otagien nakotәnwiwi Kristo Iesu, mәto-inu io emitәlig-pa min otәmat.

Nәtulән әskasik

²⁷ Kән nat asol, itәmat onәkotәkәike motol mämә nolән min rafin e nәmegәhән rәhatәmat koatos-ipән nisiiәn kәm namnusән tәwir rәha Kristo. Kән, nat әpnapin okәмә ekimnә o esimnәән, pәs oekәto mämә nakotәtul әskasik e nәtәligән kitiәh әm, kән mämә itәmat rafin, itәmat nakotalkut e nәtәligән kitiәh әm o nәn-iarәpән namnusән tәwir,

²⁸ kән mämә nәsotәginән rәhatәmat tikimir min. Inu nәmtәtin kit olat mämә Uhgin otәrәkin ilat, mәto in otosmegәh itәmat. Uhgin otol natimnat min әh rafin.

²⁹ Otol nāhlan mæto-inu in tæmegāhan-in mēmæ onəkotahatətə e Kristo, kən nat kit mīn, mēmæ onəkotos mīn nahmæen ron.

³⁰ Kitat rafin koatatig e nāmouæn kitiah əm, itəm nāmotəplan e rəhak nāmegāhan aupən, kən roiu nakoatəto mēmæ ekətatig lan.

2

Kotəkəike kətəu-pən suatip rəha Iesu Kristo

¹ ?Nikitəmat təkaskik e Kristo mæto-inu noatol kitiah itəmat mīn, o kəp? ! Əwəh! ?Nakoatəto təwīr e nolkeikeən rəhan, o kəp? !Əwəh! ?Moatauilim itəmat Narmīn Rəha Uhgīn, o kəp? !Əwəh! ?Moatol təwīr kəm itəmat mīn kən moatasəkītun itəmat mīn, o kəp? !Əwəh!

² Təwīr, pəs nətəligən rəhatəmat tuwa kitiah; kən motolkeike itəmat mīn; kən motuwa kitiah e narmīn ne nətəligən o natimnat itəm nakoatuwīn ron. Kənu, okəmæ nəkəatol natimnat mīn əh, in otol nīkik tagien pīk agīn.

³ E nolən kitiah əm, sotolən nat kit mēmæ itəmat nakotəwīr motaprəkis-in itəmat mīn neen, kən sotolən nat kit mēmæ nakotiləs-ipər atip itəmat lan. Məto otos-iəhau atip itəmat, kən otətəlig-in pīk itəmat mīn neen taprəkis-in itəmat əm.

⁴ Kən otasitu etəmat mīn e nāmegāhan rəhatəmat. Təsəwīrən mēmæ suah kit tatehm atip əm rəhan nāmegāhan.

⁵ Rəhatəmat nətəligən otəkəike mahmen e nətəligən rəha Iesu itəm tol min-nulan:

⁶ Kristo in tahmen əm e Uhgīn

mæto in təməsalkutən mēmæ in otaskəlim nepətən rəha Uhgīn,

⁷ mæto təmapəs rəhan nepətən, kən təmuwa mahmen e iolwək əm kit, kən təmāiir e nətueintən muwa etəmim əm kit.

⁸ Kən nian in etəmim kit, nīpətīn tahmen əm etat, in təmos-iəhau atip in mol nəwīa Tata Uhgīn e natimnat rafin muwa mætoarus mīmīs, itəm kəmol aulis in e nīmīsən e nīg kəluau.

⁹ Mæto-inu təmol nāhlan, Uhgīn təmīləs-ipər agīn in, kən mos-ipən nərīg kəm in itəm taprəkis-in nərīg mīn rafin,

¹⁰ mēmæ e nərgī Iesu, natimnat rafin itəm koatəmegəh ikīn mīn rafin e neai, ne nətueintən, ne nīki nītən ləhau ikīn, okotīsīn nulīlat motos-ipən nīsīaiiən kəm in,

¹¹ kən ilat rafin okotən-iarəp mēmæ Iesu Kristo in Iərəmərə, o nos-ipənən nīsīaiiən kəm Tata Uhgīn.

Itəmat nəkotahmen e nəhag-əhagən e nītən mīn

¹² Rəhak netəmim mīn itəm iakolkeike pīk, nian emətan kitat mīn itəmat, itəmat nəmoatol nəwīak nian rafin. Kən roiu, mæto-inu etatig isəu otəmat, itəmat atip nəkotəkəike motalkut əskasik mēmæ nəkəatol nəwīak e natimnat mīn u: mæto-inu nīnotītun rəkīs nolən əh rəha Kristo, otalkut əskasik o nətəu-pənən suatip rəha nosmegāhan. Otətəu-pən suatip əh e nīganəmtī Uhgīn motasiəp motəgin.

¹³ Kən otətəu-pən suatip əh mæto-inu Uhgīn tatol wək e nāmegāhan rəhatəmat mēmæ onəkotolkeike mēmæ nəkəatol nəwīan, kən tatos-ipīnə nəsanənən kəm itəmat mēmæ onəkotol pahrien nəwīan.

¹⁴ E natimnat rafin itəm nəkəatol, sotəghat-əghatən ron, kən məsotərgəhəuən ron

¹⁵ māmə nāmegəhən rəhatəmat otətuatip wir, kən kəsehm-pənən nərātən kit lan, kən itəmat nenəti Uhgīn itəm nolən eko-eko tikə etəmat, itəm nəkotatig e nəlugi netəm koteko-eko, iapinəp mīn. Kən itəmat nakotəhag-əhag tahmen e məhau mīn e nətueintən

¹⁶ itəm nakotaskəlīm wir nəghatən e nāmegəhən. Ken otol natimnat mīn əh rafin māmə nian Kristo tatuwa mīn, kən ekausit otəmat, kən oekitun māmə esaiu əpnapinən, nahgik təsikəən o nat əpnapin əm.

¹⁷ Nolən rəhatəmat rəha nahatətəən e Uhgīn tahmen e sakrifais* kit kəm Uhgīn. Okəm-naka ekimis, kən muwa mahmen e sakrifais e wain itəm katəhtəg-pən ilau sakrifais rəhatəmat. Məto nat əpnapin əm, nīkik tagien əm kitat mīn itəmat.

¹⁸ Kən e nolən kitiəh əm, nīkitəmat təkəike magien itəmat mīn io.

Timoti ne Epafrotaetas

¹⁹ Okəmə Iərəmərə Iesu tegəhan-in, iakolkeike māmə ekahl-ipinə Timoti timnə məplan itəmat māmə nian iakəto namnusən etəmat, kən io mīn, nīkik otagien.

²⁰ Suah kit tikə mīn u ikin-u itəm rəhan nətəligən tahmen e rəha Timoti, itəm nīkin tatəht pik itəmat.

²¹ Netəm pisin pisin koatətəlig-in atip əm wək mīn rəhalat, məsotətəlig-inən wək rəha Iesu Kristo.

²² Məto itəmat nəkotitun māmə nian rafin tahro nulan Timoti tatol wək rəha Uhgīn, kən rəhan wək in təwir, kən tahmen e suakəku tatol wək ilau rəhan tata, in təmasitu lak e wək rəha namnusən təwir.

²³ Məto-inu o nat əh, nīkik tatəht māmə nian oekitun māmə rəhak natigən otahro nulan, oekahl-ipinə uəhai əm timnə mehm itəmat,

²⁴ kən ekahatətə e Iərəmərə māmə otəsuwəhən io mīn ekimnə mehm itəmat.

²⁵ Məto nīkik təht māmə ekəike mahl-ipinə Epafrotaetas titəlig-pinə məplan itəmat. In piak itəm iatuea kitiəh matioal wək kitiəh, kən matuəluagin e nəluginən kitiəh rəha Uhgīn. Aupən nəmotahl-ipa e nərgitəmat māmə otuwa mən-iarəp kəm io namnusən rəhatəmat, kən māmə otasitu lak.

²⁶ Məto roiu, in tolkeike pik māmə otəplan rafin itəmat, kən matəto tərət pik məto-inu itəmat ninəto rəkis māmə in tatimīs.

²⁷ Pahrien, in təmatimīs pik, iuəhkīr əm timīs. Məto Uhgīn təmasəkītun, məto sənəmə in əm, məto io mīn, kən təmahtosig-in nat əh itəm otol nīkik titəgit pik.

²⁸ Məto-inu o nat əh, nīkik tagien pik o nahl-ipinən māmə nīkitəmat otagien nian onəkotəplan, kən māmə io ekaluin nīkik təsəht mīnən.

²⁹ Nīkitəmat otəkəike magien māmə onəkotəplan mīn, tahmen māmə in piatəmat kit e Iərəmərə. Kən otos-ipən nīsaiiən kəm netəm kotahmen əm lan,

³⁰ məto-inu iuəhkīr in timīs o wək rəha Kristo, məsəginən o rəhan nāmegəhən e nian əskasik mīn māmə in otasitu lak, nian rəhatəmat suatip tikə o nasituən.

3

Suatip pahrien o nosən nolən ətuatip

¹ Rəhak mīn netəmim itəm iakolkeike pik, inu namnun nəghatən rəhak. Otagien o Iərəmərə. Kən ekəte mīn əm nəghatən kitiəh itəm eməte kəm itəmat aupən, məto sənəmə in nat tiəkis ron io, kən in otasitu etəmat mahtosig-in itəmat o nəghatən eiueiuə mīn.

2:16: Dan 12:3; Fil 1:10; 1 Tes 2:19 * **2:17:** Nian tepət netəm Isrel koatoh nat megəh mīn motuwaan e nigəm əpəh e Nimə Rəha Uhgīn māmə okotəfak. Nian neen koatəhtəg-pən wain o nəhau e nat megəh itəm nigəm tatus tahmen e nos-ipənən kəm Uhgīn. **2:18:** Fil 3:1; 4:4 **2:21:** 2 Tim 4:10 **2:25:** Fil 4:18

² Roiu, iatən kəm itəmat məmə, !Oatəto kuri mīn əh! !Oatəto netəm koatol nolən rat mīn! !Oatəto netəm koatəte itəm! Ilat koatən məmə okəike kəhg-ipən suah kit məmə in otətuatip e niganəmti Uhgīn. Netəm mīn əh kotahmen e kuri iarupīn mīn itəm koatol nərətən.*

³ Məto kitat u nenəti Uhgīn pahrien mīn itəm in təməte rəkis nolən rat mīn e nikitat, kən Narmīn Rəha Uhgīn tatol məmə kitat kotitun nəfakən kəm Uhgīn e rəhatat nəmegəhən. Kən kitat kotalit pik e Kristo Iesu kən motagile əm lan, məto sənəmə in nat kit itəm kitat atip kəmotol e nīpətītāt o nosmegəhən itat.

⁴ Məto aupən, rəhak natimnat nəhlan tepət itəm emətagile lan o nosmegəhən io. Kən okəmə suah kit nīkin təht məmə titun nagile əmən e natimnat tol nəhlan, məto rəhak natimnat kotol nəhlan taprəkis agīn-əh.

⁵ Nian emos nian eit ətuatip, kən kəməhg-ipən io. Kən io etəm Isrel, emisi-pən e noanol rəha Benjamin, tipik mīn ilat mīn netəm Isrel ətuatip, kən io mīn iatətəu-pən suatip kitiah. Aupən, io Farisi kit, kən iatətəu-pən wir Lou.

⁶ Emolkeike pahrien e nīkik rafin məmə ekol Uhgīn nīkin tagien məmə emol nərətən kəm netəm koatahatətə e Iesu. Kəməsehm-pa-mən nat tərət kit ne e nəmegəhən rəhak məto-inu emətəu-pən rafin lou mīn rəha nat Isrel.

⁷ Məto natimnat mīn rafin əh itəm emətagile elat aupən, kən nīkik təht ilat kotəwir pik agīn, məto roiu əh iatəplan məmə ilat nat əpnapīn əm məto-inu enitun nat itəm Kristo təmol.

⁸ Məto təsolən namnun ikīn əh. Kən roiu etakil məmə natimnat rafin agīn, ilat nat əpnapīn əm məto-inu iatəplan nat kit itəm in təwir pik agīn, məmə ekitun Kristo Iesu, İəməmə rəhak. Emapəs rafin ilat o Kristo. İatakil ilat tahmen e nəmə nərīk məmə ekitun wir Kristo,

⁹ kən məmə ekioal kitiah itimlau mīn. Uhgīn təsəplanən io məmə ekətuatip məto-inu io atip emətəu-pən ətuatip Lou, məto in tatəplan io məmə ekətuatip məto-inu iatahatətə əm e Kristo. Uhgīn tatol məmə io etəm ətuatip e nahatətən rəhak.

¹⁰ İakolkeike məmə ekitun təhmīn mīn Kristo, ne nəsanənən itəm Uhgīn təmol in təmegəh mīn e nīmīsən, kən iakolkeike məmə ekuwa iuəhkīr ron nian ekəto nahməən tahmen e nahməən itəm in təməto. Kən iakolkeike məmə ekuwa mahmen lan e nīmīsən rəhan,

¹¹ kən e suatip əh, ekitun nələhəu-pən əskasikən rəhak nətəligən lan məmə, io mīn, Uhgīn otol ekəmegəh mīn.

Pol təmalkut əskasik məmə in otitun təhmīn Kristo

¹² Esənən məmə enos rəkis natimnat mīn əh, kən məmə e nəmegəhən rəhak əh-roiu, io ekətuatip wir. Kəp. Məto emitəp mətəlkut pik məmə ekos maskəlīm natimnat mīn əh məmə rəhak, məto-inu Kristo Iesu təmitəp io kən maskəlīm tiəkis, təmol io rəhan, məmə ekos natimnat mīn əh.

¹³ Piak mīn, esənən məmə enos rəkis natimnat mīn əh. Kəp. Məto nat kitiah əm itəm etəlkut ron, məmə ekaluin natimnat e məntaak, mətəlkut pik matos noəh o nat itəm tatəməhl aupən-in io,

¹⁴ kən tahmen e suah kit itəm tətaiu məmə in otol win o nosən nat kit, kən io etaiu o nosən noan nalkutən rəhak, kən noan nalkutən əh in nəmegəhən wi e Kristo Iesu itəm Uhgīn təmaun-in io məmə ekos.

* **3:2:** Netənim neen e noanol rəha Isrel kəmotəgətun e nīməfak məmə okəike kəhg-ipən suah kit, kən in təike mətəu-pən Lou rəha netəm Isrel məmə in otətuatip e niganəmti Uhgīn. Məto Pol təsolkeikeən ilat məto ilat koateiuə matəəkīn nahatətən rəha nīməfak. **3:3:** Rom 2:29 **3:4:** Wək 22:3 **3:5:** Luk 1:59; Wək 23:6; 2 Kor 11:22 **3:6:** Wək 8:3 **3:7:** Mat 13:44-46 **3:9:** Rom 3:21-22 **3:10:** Rom 6:3-5; 8:17 **3:12:** 1 Tim 6:12,19 **3:14:** 1 Kor 9:24

¹⁵ Kæn kitat rafin itəm kinotaskasik rækis e nāmegəhən rəhatat, okotəkəike motaskəlīm nətəligən mīn əh. Məto okəmə itəmat neen nətəligən rəhatəmat tol pīsīn e nat u, pəs Uhgīn otol tagəhag kəm itəmat nətəligən itəm tətuatip.

¹⁶ Məto nat keike məmə kotətəu-pən suatip itəm kinotitun rækis.

¹⁷ Piak mīn, otuwa kitiah motətəu-pən nāme nelkək, itəm itimat emotol rækis nəkotəplan, kæn otisilu wir netəm koatitəp nāme nelkitimat.

¹⁸ Otətəu-pən nāme nelkək məto-inu enən-ipīnə rækis kəm itəmat nian tepət, kæn roiu nahui nəmtək tətaiu ron məmə, netəmim tepət rəhalat naliwəkən tatəgətun məmə ilat tikimīr mīn rəha namnusən təwir rəha Kristo məmə in tāmimis e nig kəməluau.

¹⁹ Uhgīn otərəkin ilat. Koatətəlig-in pik əm nərpilat, məmə in uhgīn rəhalat, kæn motausit o nolən natimnat itəm tol naulisən, kæn nətəligən rəhalat tatuwin pik əm o natimnat rəha nətueintən.

²⁰ Məto kitat netəm rəha nego e neai, koatəsaḡgin Iosmegəh itəm otisi-pən e nego e neai, u Iərəmərə Iesu Kristo.

²¹ Kæn in otəuhlin nīpətītāt rəha nətueintən u, inu nagwənən nigī mətikolo, kæn mol tahmen e rəha Kristo nian tāməmegəh e nīmīsən. In otol nəhlan e nəsanənən rəhan itəm titun nələhəu-pənən natimnat rafin e rəhan nərəmərən.

4

¹ Tol nəhlan, rəhak mīn, otətul eskasik mihin nulan e Iərəmərə. Iakolkeike itəmat kæn molkeike pik məmə ekəplan mīn itəmat. Rəhak mīn netəmim, nāmegəhən rəhatəmat itəm tətuatip tatol nikik tətāgien, kæn itəmat noa wək rəhak itəm təwir aḡin.

Pol tāmīlās-ipər nətəligən rəhalat

² Iuotia ne Sintike, awi, okol nəkuəpəs rəhatəmlau nərgəhəuən muegəhan e nətəligən rəhatəmlau məto-inu rəha Iərəmərə kərən u itəmlau.

³ Əwəh, kæn ik mīn, itəm kilau mīn ik kəmioal wək nuwəh rækis, iakolkeike məmə nakasitu e pətan mil u, məto-inu emol pik wək itiməhal mīn ilau. Katuasitu lak matuən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu Kristo, itimat Klemen ne piak mīn neen mīn itəm kəmotasitu e wək. Uhgīn təməte nərgilat e naoa rəha nāmegəhən.

⁴ Otagien o Iərəmərə nian rafin. !Kæn ekən mīn, otagien!

⁵ Otol kəm netəmim məmə okotəplan məmə itəmat netəm mətig. Kæn məsotaluinən məmə otəsuwəhən Iərəmərə titəlig-pa mīn.

⁶ Nikitəmat təsəht pikən natimnat mīn, məto e natimnat mīn rafin, otəfak-pən əm kəm Uhgīn o nat naka itəm nakotolkeike. Kæn nian nakotəfak moatətapəh ron, otən kəm in məmə nikitəmat tagien o rəhan nəwirən.

⁷ Kæn Uhgīn otos-ipən kəm itəmat nəməlinuən itəm iaḡgin pik taprəkis-in nitunən rafin rəha netəmim. Kæn nəməlinuən əh otərəmərə wir e nikitəmat ne nətəligən rəhatəmat məto-inu nakoatahatətə e Kristo Iesu.

⁸ Kæn roiu piak mīn, otətəlig-in natimnat mīn itəm tol nīpahrienən, itəm tətaskəlīm nisīaiiən, itəm tətuatip, itəm nolən rat tikəlan, itəm kitat kotolkeike, itəm nərgilat kotəwir, itəm kotəwir pik, itəm netəmim koatənwiwi. Otətəlig-in natimnat mīn əh.

⁹ Otol nat naka itəm eməgəhun itəmat lan, itəm nəmotos e nəmegəhən rəhatəmat, kən otol mīn nat naka itəm io emən, kən otol nat naka nəmotehm-pa lak. Nian nəkoatol nəhlan, kən Uhgīn itəm tatos-ipīnə nəməlinuən kəm itəmat, otītan itəmat mīn e nian mīn rafin.

Pol nīkin tagien o nasituən rəhalat

¹⁰ Nīkik tagien iatənwiwi Iərəmərə məto-inu nuwəh məsīn nəməsotasituən lak, məto əh-roiu nīkitəmat tataht mīn io. Nīpahrienən nəmoatətəlig-in pīk io, məto suatīp tīkə məmə nakotasitu lak.

¹¹ Esənən nat u məto-inu natīmnat itəm iakolkeike tīkə ron io, kəp. Məto-inu roiu ekītun məmə nīkik tagien əm o natīmnat itəm iatos.

¹² Ekītun suatīp rəha nagienən okəmə rəhak natīmnat tīkə, o okəmə rəhak natīmnat tepət. Enītun rəkis suatīp anion əh e nian rafin, okəmə nīgak nagwənən tepət o noan məsīn əm, okəmə rəhak nautə tepət o noan məsīn əm.

¹³ Məto-inu Kristo tatos-ipa rəhan nəsanənən kəm io, kən ekītun naliwəkən e nəwīrən o nəratən.

¹⁴ Məto itəmat nəmotol nolən təwīr nian nəmotasitu lak e nəratən itəm emətətig lan.

¹⁵ Nīpahrienən, itəmat netəm Filipae nīnotitun rəkis məmə nian nəmətuoun motəto namnusən təwīr e Iesu Kristo, nian emiet əpəh Masetonia, itəmat əm un nəmotasitu lak e mənī. Nīməfak mīn tīkə itəm təmos-ipa natīmnat neen kəm io.

¹⁶ Kən nian emuwīn iuəhkīr əm, e taon Tesalonaeka, mətatīg əpəh ikin, nəmotahl-ipa mīn mənī kəm io, kən sənəmə mau kitīəh əm.

¹⁷ Sənəmə iategəs-in mənī məmə nakotos-ipa kəm io, məto iakolkeike məmə Uhgīn otəplan nəwīrən əh kən mətou itəmat lan.

¹⁸ Emos rafin mənī itəm nəmotahl-ipa kəm io, kən in tahmen maprəkis məto-inu nian Epafrotaetas təməmīk natīmnat mīn u muwa kəm io, roiu rəhak natīmnat rafin tepət. Itəmat nəmotos-ipən nat kit kəm Uhgīn tahmen e sakrifais itəm nəmīəwīn təwīr. In tatos əm, nīkin tətəgien ron.

¹⁹ Kən Uhgīn rəhak in otos-ipīnə kəm itəmat natīmnat rafin itəm tətəuətīp o nəmegəhən rəhatəmat. Kən rəhan rafin nos-ipənən koatīsi-pən e rəhan nautə tepət təwīr, kən moatuwa e Kristo Iesu.

²⁰ Pəs netəmim rafin okotīsiai-in Uhgīn Tata rəhatat tatuwīn matuwīn namnun tīkə. Əwəh.

Namnun nəghatən rəha Pol

²¹ Iatən təwīr kəm itəmat rafin itəm nakoatahatətə e Kristo Iesu. Piatat mīn ilat mīn io u ikin-u koatən mīn təwīr kəm itəmat.

²² Netəm rafin itəm koatahatətə e Kristo Iesu, koatən-ipīnə təwīr kəm itəmat, kən ilat mīn əpəh e nīmə rəha Sisa koatən təwīr pīk kəm itəmat.

²³ Pəs Iərəmərə Iesu Kristo otawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat rafin.

Kolosi

Naoa itəm Pol təməte tuwın kəm iəfak mın ikın Kolosi Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Kolosi

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwın kəm pah? Təməte tatuwın kəm niməfak əpəh Kolosi, taon asol kit əpəh nıtən asol Esia.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Katən məmə okəm-naka Epafra təmətuoun niməfak əh Kolosi. Pol təsuwınən məplan niməfak əh, məto iəgətun eıueıuə neen kəmotuwa e niməfak. Koatən məmə okotəkəıke kətəu-pən suatıp neen rəha nagwənən ne nənimən, kən kəfak kəm nagelo mın, moatən məmə Kristo in sənəmə ilis pık. Koatən məmə koatos nıtunən neen itəm koatəhluaig, moatən məmə nıtunən ne nolən rəha etəmim in nat kit itəm iahgin pık.

?Təməte naoa u o naka? Pol təməte naoa u məmə otoh nəgətunən eıueıuə mın itəm koatətig e niməfak. Molkeıke məmə otən-ıarəp məmə Kristo in ilis taprəkis-in natımnat rafın, kən iəfak mın okəsotagileən e nəgətunən eıueıuə mın əh, məto-inu ilat nat əpnarın əm.

Pol təmətuoun rəhan nəghatən

¹ Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo Iesu, itəm Uhgın təmıtəpun rəkis io məmə rəhan. Itımlau pıətət Timoti etuatig,

² kən nikitımlau tətəgien məmə iatuəghat kəm itəmat e naoa u, itəm iatuəte matuahl-ıpınə kəm itəmat netəmim rəha Uhgın əpəh Kolosi, inu piak mın ne wınık mın e Kristo itəm nakotahatətə əskasık lan. Itımlau iatuəfak məmə nəwırən ne nəməlinuən rəha Uhgın Tata rəhatat in otəkəıke mətatig otəmat.

Pol təmənwiwi Uhgın o netəm Kolosi

³ Nian ekoatəfak otəmat kəm Uhgın u tata rəha İərəmərə Iesu Kristo, kən nian rafın ekoatən tagkiu kəm in o rəhan wək e nəmegəhən rəhatəmat, məto-inu emotətə

⁴ məmə rəhatəmat nahatətəən təkəsık ron ne nolkeıkeən rəhatəmat tatuwın o netəmim itəm koatəfak.

⁵ Nahatətəən ne nolkeıkeən rəhatəmat tol min-nulan məto-inu nəkotıtun wır e nikitəmat məmə Uhgın otos-ıpınə kəm itəmat nat naka itəm in təmöl əpen-əpenə lan əpəh ilis e nego e neai. Nəmotətə rəkis natımnat mın əh e nəghatən pahrien, inu namnusən təwır rəha Iesu Kristo.

⁶ İkin mın e nətueıntən u, namnusən təwır tatəe-in noan matəwiə matol wi nəmegəhən rəha netəmim. Tol əm mə inu nian itəmat nəmotətə motıtun nıpahrienən əh e nəwırən rəha Uhgın, kən tatəwiə mın matəe e rəhatəmat nəmegəhən.

⁷ Inu suah u Epafra, tınən rəkis nəghatən u kəm itəmat. In etəmim wır kit itəm tatos rəhatımlau nəghatən. In etəmim kit tatətul əskasık o nolən wək rəha Kristo kən mətasıtu etəmat.

⁸ In təmən kəm itımlau nolkeıkeən rəhatəmat itəm tatuwın o netəmim itəm Narmin Rəha Uhgın təmos-ıpınə kəm itəmat.

⁹ Tol min-nulan, e nian itımat emoatətə namnusən əh, kən ekoatəfak e nian rafın otəmat. Ekoatətapəh-in o Uhgın məmə in otətəlmın itəmat e rəhan nətəligən ne nenatıgən pəs nəkotıtun wır nəwian.

¹⁰ Ekoatəfak nulan məmə naliwəkən rəhatəmat otos-ıpən nısiıııən kəm Uhgın pəs tol nıkin tətəgien ron. Məto-inu nəmegəhən rəhatəmat tatəe-in

noan itəm təwîr o wək rafin rəha Uhgîn itəm noatol. Pəs Uhgîn otasitu etəmat məmə nəkotitun wîr in.

¹¹ Ekoatəfak məmə nəsanənən asol rəha Uhgîn otol itəmat nakotəsanən e nian nərətən tatuwa. Pəs nəkoatətul əskasik kən nətəligən rəhatəmat təfəməh, kən nagienən tətətig etəmat,

¹² kən nakoatən kəm Tata Uhgîn məmə nikitəmat tətəgien o natimət itəm təmol. In təmol itəmat nəkotətutip, məmə nəkotitun nosən nautə rəha Uhgîn itəm otəpanuwa. Onəkotos rəhatəmat nautə tahmen e netənim rafin itəm koatəfak motaliwək e nəhag-əhagən rəha Uhgîn.

¹³ Kən Uhgîn təmol nəhlan nian in təmîləs-irəkis kitat e nərəməərən rəha napinəpən, mîmol kitat kînotuwa e nərəməərən rəha Nətin itəm in tolkeike pik.

¹⁴ Kən nətin təmîkis kitat e nalpinən rəha təfagə, inəh təmafəl kitat e təfagə rat mîn rəhatat.

*Kristo in ilis taprəkis-in
natimnat rafin*

¹⁵ Nəti Uhgîn tahmen-pən əm e rəhan tata itəm kol netənim kəsotehmən.

Aupən aupən agîn, nian niməptən ne neai ne natimnat rafin kəmoatikə əh, məto Nətin, in tinimaupən matig rəkis, kən tol-pən in, in ilis tatərəməərə o natimnat rafin mîn u.

¹⁶ In ilis məto-inu in təmol natimnat rafin e nətueintən u, ne neai, natimnat itəm katehm ilat o kəsehmən ilat, inəh nagelo mîn, ne iərmis mîn, ne narmîn rat mîn, ne iərəməərə mîn rafin. Kən in təmol natimnat mîn rafin u məmə rəhan.

¹⁷ Kən in tinimaupən matig rəkis e natimnat rafin. Kən natimnat mîn rafin koatətig məto-inu nəsanənən rəhan tətəskəlîm ilat.

¹⁸ Kən in əm tatətul aupən o niməfak, kən niməfak in tatol wək tahmen-pən e nîpətin, kən in rəhn-kapə.

Kən in nəukəti niməfak, inəh in etənim itəm in təmaupən məmegəh lîlin e nîmîsən.

Tol nəhlan, in ilis e natimnat rafin.

¹⁹ Məto-inu e nəwia Uhgîn, nəmegəhən ne nəsanənən rafin rəhan tətətig əm e Kristo, kən Kristo in ilis e natimnat rafin.

²⁰ Kən e Kristo, Uhgîn təmələhəu nəməlinuən nian nîta Kristo təmaiu e nig kəməluau, kən netənim, ne nat megəh mîn, ne nagelo mîn, ne iərmis mîn, ne natimnat rafin kəmotuwa kuəfîmîn ilat mîn e nərəməərən rəha Uhgîn.

E Kristo əm Uhgîn təmol natimnat mîn əh.

²¹ Aupən ikin, itəmat nəmoatətul isəu o Uhgîn, kən itəmat tikimîr mîn rəhan e nətəligən rəhatəmat, kən nəmoatol təfagə rat.

²² Məto roiu əh, Uhgîn təmol məmə itəmat nəmotuwa kol kitîəh itəmat mîn e nîmîsən rəha Kristo itəm nîpətin təkəkul e nig kəməluau. Uhgîn təmol mihîn əh lan məmə otos itəmat nakotuwa iuəhkîr ron, kən motətutip e nîganəmtîn, kən rəhatəmat nolən rat tikə, kən okol suah kit təsən ratən itəmat.

²³ Natimnat mîn u tol nəhlan okəmə itəmat nəkoatətul əskasik e rəhatəmat nahatətəən e Iesu. Nəmoatəto namnusən təwîr itəm tatəgətun natimnat itəm Uhgîn otol kəm itəmat əpəh e nego e neai, kən rəhatəmat nətəligən otəkəike matətul əskasik e natimnat mîn əh. Namnusən təwîr u, itəm nəmotəto rəkis, kəmamnus-iarəp ikin mîn e nətueintən, kən io Pol, Uhgîn təmaun-in io məmə iatən-iarəp namnusən təwîr əh.

1:11: Efes 1:19; 3:16 **1:12:** Efes 1:11,18 **1:13:** Luk 22:53; Efes 2:2 **1:14:** Efes 1:7 **1:15:** Jon 1:18; 2 Kor 4:4 **1:17:** Jon 1:1; 8:58 **1:18:** Wək 26:23; Efes 1:22-23; Nol Əpən 1:5 **1:19:** Kol 2:9
1:20: Efes 1:10 **1:21:** Rom 5:10; Efes 2:12 **1:22:** Rom 5:10; Efes 5:27

²⁴ Nīkik tagien mēmā ekatəto nahmān e nīpətīk o rəhatəmat nahatətəən. Kristo təməto nahmān e nīpətīn mēmā niməfak otaiir. Kən e suatīp kitīah əm, io mīn iatəto nahmān e nīpətīk o nīpətī Kristo, inu in niməfak, mēmā otəwīə məskasīk. Kən tol mīn-nəhlan, wək itəm Iesu təmətuoun, iakolkeike mēmā iakasitu e wək rəha Iesu o niməfak, kən matəto nahmān ron.

²⁵ Uhgīn əm tāmīləs-ipər io mēmā ekol wək e niməfak rəhan. Roiu əh, ekitun nasituən etəmat o wək itəm Uhgīn təmələhəu-pən e nelmək. Rəhak wək mēmā iatən-iarəp nəghatən mīn rafin rəha Uhgīn pəs nəkotitun wīr,

²⁶ nəghatən əh in nalpəkau anionən rəha Uhgīn itəm təmatəhluaiɡ o netəmim rafin aupən ikīn, mətə roiu əh Uhgīn tīnuhapīk nīpətīn kəm rəhan netəmim.

²⁷ Kən Uhgīn nīkin tagien əm mēmā otən-iarəp natīmnat wīr mīn rəha Iesu kəm itəmat, netəm naihlua mīn u kəsənən mə itəmat netəm Isrel, mēmā onəkotitun mīn. Nalpəkau anionən itəm təwīr rəha Uhgīn, in tol mīn-nulan, Kristo təmos nīkitəmat, kən nəkotitun motahatətə lan mēmā onəkotos rəhan nəwīrən itəm təwīr aɡīn-əh əpəh e nego e neai.

²⁸ Kən itimat ekoatən-iarəp Kristo kəm netəmim rafin. Kən ekoatən əskasīk moatəhgaiir e nīkilat, kən moatəɡətun ilat e nenatīɡən wīr, mēmā ilat kotuwa iəfak mīn itəm koatətul əskasīk e rəhalat nahatətəən e Kristo.

²⁹ Iatol wək əskasīk o nat əh, kən e nian rafin iatol wək əskasīk pīk e nəsanənən asol rəha Kristo itəm tatol wək e nəmegəhən rəhak.

2

Nəkotəkəike motahatətə əskasīk e Iesu

¹ Iakolkeike mēmā nəkotitun mə iatol wək əskasīk pīk otəmat netəm Kolosi, ne netəm Laotisia, ne neen mīn itəm koatəfak mətə esəhmən ilat.

² Iatol wək nəhlan o nīləs-ipərən nətəlīɡən rəhatəmat rafin, nian itəmat nakotīlpīn wīr nīkitəmat mēmā nīkitəmat otol kitīah əm, kən natīmnat mīn u in tatuwa nian nakoatolkeike itəmat mīn. Kən iatol wək mēmā itəmat rafin onəkotos nītunən təwīr itəm otol nīkitəmat təsanən, kən in otol mīn mēmā nəkotitun wīr nəghatən pahrien rəha Uhgīn itəm aupən təmatəhluaiɡ mətə roiu tīnet-arəp. Kən nalpəkauən anion əh, in Kristo,

³ itəm Uhgīn təmərgətāin nenatīɡən ne nītunən wīr mīn rafin rəhan tətatīɡ lan.

⁴ Io iatəghat nulan kəm itəmat o nahtosīɡ-inən nəghatən eiueiuə mīn rəha netəmim itəm tətəhen o niuw-rəkīsən rəhatəmat nətəlīɡən.

⁵ Tol mə etatīɡ pap isəu otəmat, mətə nīkik tatəht pīk itəmat. Kən nīkik tagien pīk mətə-inu emətə mēmā rəhatəmat nətəlīɡən kitīah əm, kən itəmat nakotahatətə əskasīk əm e Kristo.

Rəhatəmat nəmegəhən otəkəike mətatīɡ əm e Kristo.

⁶ Mətə-inu itəmat nəmotos Kristo Iesu mēmā in Iərəmərə rəhatəmat, kən nəkotəkəike moatətəu-pən əskasīk in.

⁷ Otaskəlīm Kristo tiəkīs tahmen e noki nīɡ tateiuaiu mīləs nəptən, kən pəs rəhatəmat nəmegəhən təwīə məskasīk lan. Pəs rəhatəmat nahatətəən otəkəike məwīə matəskasīk e nian rafin, nahatətəən inu kəməɡətun itəmat lan aupən. Kən nian rafin okotəike moatən kəm Uhgīn mēmā nīkitəmat təmər marioah e nāɡienən o natīmnat itəm təmōl otəmat.

⁸ Oatəto wīr itəmat mēmā netəmim kəsotatuən itəmat e iəɡətun eiueiuən rəhalat. Nəɡətun eiueiuən əh tatətəu-pən nətəlīɡən rəha netəmim əm ne nəukətī lou mīn itəm tatəghat-in natīmnat rəha nətueintən əm. Nəghatən mīn əh tātīsī-pən o nətəlīɡən oas mīn rəha netəmim, mətə kəsotīsī-pənən o Kristo.

⁹ Kən Kristo in Uhg̃in. Kən in təmuwa mos n̄ipəti etəmim tahmen e kitat, kən nat̄imnat rafin rəha Uhg̃in tətatiḡ lan.

¹⁰ Kən nian nəmotahatətə e Kristo, kən Uhg̃in in təmos-ipən nat̄imnat rafin rəha nəwirən kəm itəmat. Kən Kristo tətərəmərə e netəmim ne nat̄imnat rafin itəm koatərəmərə e nətueintən ne neai.

¹¹ Kən nat kit min e Kristo, nian itəmat nəmotahatətə lan, kən in təməhg̃-ipən itəmat. Məto sənəmə nəhg̃-ipənən rəha n̄ipət̄in itəm netəmim koatol, məto nəhg̃-ipənən rəha n̄ikitəmat itəm Iesu tatol. In təmətə rəkis nətəligən ne nolən rat min e rəhatəmat nəmegəhən.

¹² Kən e nian itəm kəmau-təlimin itəmat e nəhau, in nəmtətin kit məmə nəmegəhən aupən rəha təfagə rat rəhatəmat koat̄imis kən kat̄itən̄im ilat Iesu, kən Uhg̃in təməmegəh min e nəmegəhən wi min itəmat Iesu e nəmegəhən rəhatəmat, in əh e nahatətəən rəhatəmat e nəsanənən asol rəha Uhg̃in itəm təmol Iesu təmegəh min e n̄imisən.

¹³ Aupən ik̄in, nian Uhg̃in təməsətə rəkisən əh nolən rat min e n̄ikitəmat, kən e n̄iganəmt̄in, itəmat nəmot̄imis rəkis o nolən rat min əh. Məto nian nəmotuwa kol kit̄iəh itəmat Iesu, kən Uhg̃in tosmegəh min itəmat min. Uhg̃in təmafəl rəkis nolən rat min rəhatat.

¹⁴ Nian kitat kəmoatol nolən rat, kən kəmotəht Lou rəha Moses itəm tatən məmə okot̄imis o nolən rat min əh, kən tatətu-pa n̄ipəgnəmt̄i nəghatən min kəm kitat. Məto Uhg̃in təməht-ipən nəghatən min əh e n̄ig kəməluau, kən nəsanənən rəhalat tikə.

¹⁵ E n̄ig kəməluau-in, Kristo in təmol win e nəsanənən rəha iərəmərə min rafin, kən təmərək̄in nərəmərəən rəha iərm̄is min tahmen-pən mə in təmol win elat e nəluaginən asol kit. Kən roiu əh, in təmol rəhan tik̄im̄ir min kəmotuwa nat əpn̄ap̄in əm e n̄iganəmt̄i netəmim.

Iesu tətərəmərə etəmat

¹⁶ Tol min-nulan, əsotəteliḡ-inən nəghatən rəha netəmim itəm kotələhəu-osig məmə nəkəsotolən nat̄imnat neen, məsotunən nagwənən u o məsotən̄imən nat u. Əsotəteliḡ-inən nəghatən rəhalat itəm koatən məmə nakol nat̄imnat min u e nian asim min, o e nian rəha məwig wi min, o e nian rəha Sapat.

¹⁷ Lou min u rəhalat itəm koatəghat-in, kotahmen e narm̄i nat kit itəm otəpanuwa, məto n̄ipəti nat̄imnat rafin tətatiḡ e Kristo.

¹⁸ Netəmim neen kotasit pik məto-inu ilat koatən mə koatehm nəməhlaiirən min neen itəm n̄ipət̄ilat tatiḡ. Ilat koatən kəm itəmat məmə nəkotəkəike motol nat̄imnat neen itəm tatəgətun məmə rəhatəmat nətəligən teiuaiu, kən itəmat onəkotəkəike moatəfak kəm nagelo min. Əsotətəu-pənən nətəligən min rəhalat. Nətəligən min əh etəmim əm tatol. Okəmə nəkoatətəu-pən nəghatən rəhalat, kən onəkotak̄iəh e rəhatəmat nəmegəhən. Məto-inu netəm min əh koatos-ipər ilat o nat n̄ipət̄in tikə.

¹⁹ Netəm min əh kəsotaskəl̄imən Iesu tiəkis. Məto Iesu tahmen-pən mə in rəhn-kapə n̄iməfak kənu n̄iməfak in n̄ipəti Iesu. E nolən kit̄iəh tahmen-pən e n̄ipəti etəmim, itəm tat̄ilp̄in ik̄in e noanol min tatuwin e n̄ik̄ilk̄ilin, kən Iesu tatol mihin əm nat kit̄iəh e n̄iməfak rəhan mə n̄iməfak otəskasik, kən matəwiə e nəmegəhən wir itəm Uhg̃in tatol tətəwiə.

Nəmos nəmegəhən wi məto-inu itəmat nəmotol kit̄iəh e Iesu

²⁰ Nian nəmotahatətə e Iesu, in tahmen mə nəmot̄imis itəmat min. Kən məto-inu lou təsuw̄inən o etəmim itəm təm̄imis, kən nəukəti lou min itəm

tatəghat-in natimnat rəha nətueintən əm, nəsanənən rəhalat tikə məmə okotərəməyə etəmat. Tol min-nəhlan, iatətapəh otəmat məmə, tahro itəmat nəkoatətəu-pən lou min rəha nətueintən ne, inəh nəghatən oas min itəm koatən məmə,

²¹ “Əsaskəlimən nat u,” o “Əsun asgəwinən nat u,” o “Əsekən nat u.”

²² Məto nəghatən min u təmisi-pən əm e nətəligən rəha etənim. İlat koatəghat-in əm natimnat rəha nətueintən u, tahmen-pən e nəgwənən neen, ne nənimən neen. Məto natimnat min un, okol təsasituən, kən təsərəkinən nikitəmat, məto-inu e nian onəkotos o nakotun, kən tikə min.

²³ Ekıtun mə nian nakoatehm nəghatən min əh, nakotəmə kətəh nəghatən aɡin-əh min neen. İlat koatən məmə netənim okotəfak min-nulan o nəhlan, kən ilat koatən məmə okotol rəhalat nətəligən teiuaiu min-nulan o nəhlan, kən ilat koatən min məmə netənim okotəike moatehm wir nıpətilat min-nulan o nəhlan e nolən itəm in tiəkis o nıpətilat. Məto iatən-ipinə kəm itəmat məmə nəghatən min əh, rəhalat nəsanənən tikə məmə otahtosig-in nətəligən rat min ne nolən rat min itəm netənim koatol e nıpətilat.

3

¹ Məto-inu Uhgın təmosmegəh min itəmat min Kristo, kən tol mihin nəhlan, roiu əh itəmat onəkotəkəike motol nikitəmat tətətig əskasik e natimnat itəm tətətig əpəh e nego rəha Uhgın, ikin əh İesu tatəpələh ikin e nıkali Uhgın matip, ikin əh, ikin rəha nəsanənən ne nisaiiən.

² Itəmat onəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən tətətig əm e nego rəha Uhgın, pəs nətəligən rəhatəmat otəsətigən e natimnat rəha nətueintən u,

³ məto-inu itəmat nəmotimis itəmat Kristo, kən nəmegəhən pahrien rəhatəmat koatəhluaiɡ ilat Kristo itəm tətətig e nego e neai ilau Uhgın. Nəmegəhən wi u, netənim kəsotəplanən.

⁴ Nəmegəhən pahrien rəhatəmat in e Kristo əm. Kən nian Kristo otitəlig-pa min, kən Uhgın otəgətun Kristo kitat min kəm netənim rafin, kən ilat okotəplan nəwirən ne nəsanənən rəhan.

Suatip ətuatip

⁵ Məto itəmat onəkotəkəike motapəs aɡin nolən tərət min rəha nətueintən, nolən tərət tol min-nulan: nıpitan ne nəman ne, koatit anion ilat min; ilat koatol nolən tərət tol naulisən o nənən; ilat koatolkeike pik ilat min o nolən tərət; təfagə rat tepət e rəhalat nətəligən; ilat naumis, kən nolən əh tahmen-pən məmə koatəfak kəm narmi nat min.

⁶ Nolən rat min əh tatol niki Uhgın titəhmə, kən in otol nalpınən asol kəm netənim itəm koatol nolən rat min əh.

⁷ Aupən ikin, nolən rat min əh koatərəməyə e rəhatəmat nəmegəhən.

⁸ Məto roiu əh, nəkotəkəike motos-irəkis ilat e rəhatəmat nəmegəhən, kən tol min-nəhlan: nikitəmat təsarətən; nikitəmat ne nohlitəmat təsatiperəh pikən tahmen e kaluəluə; əsolən tərət kəm netənim; əsən ratən netənim; əsənən nəghatən itəm tol naulisən o nənən.

⁹ Soteiuə-inən itəmat min məto-inu itəmat nəmotapeɡ rəkis nətəligən oas rəhatəmat kən motapəs rəhan nolən min,

¹⁰ kən nəmotuwın-in nətəligən wi. Uhgın tatos-ipinə nəmegəhən wi u kəm itəmat, matol məmə itəmat onəkotuwa motol əm mə in ne. Kən pəs nəkotıtun wir in.

¹¹ Məto e natimnat min əh, in nat əpnapin əm okəmə ik etəm Isrel, o sənəmə ik etəm Isrel; okəm kəməhg-ipən ik o kəsəhg-ipənən ik; okəmə nəmol-wir skul o nəsol-wirən skul; okəmə ik slef əm kit o ik nakatərəməyə e netəmim. Məto nat asol in Kristo, kən tətətig min e nəmegəhən rəhatat rafin.

¹² Uhgın təmolkeike itəmat, kən mitəpun itəmat məmə rəhan min. Kən tol min-nulan: onəkotəkəike motasəkitun netəmim; motol təwir kəm netəmim; rəhatəmat nətəligən otəkəike mətətig ləhau; itəmat netəm mətig; kən nətəligən rəhatəmat otəfəməh. Otol nəghatən min əh, təhmen-pən mə nakoatuwin-in napən wir rəha Uhgın.

¹³ Nian suah kit otol nat kit otəsahmenən e niganəmtitəmat, kən nikitəmat otəsahmə uəhaiən ron. Okəmə suah kit tatol tərət kəm itəmat kit, pəs in otos əm timis e nikin, məto in otəkəike maluin kən in mol təwir əm kəm suah un. Saskəlīm-iəkisən e nikim nolən tərət rəha etəmim itəm təmol kəm ik, məto ol təwir əm kəm in, təhmen-pən əm mə İərəməyə təmisaskəlīm-iəkisən nolən tərət rəhatat e nikin, məto in təmol təwir əm kəm kitat.

¹⁴ Nat kəike itəm otəkəike matig e nikitəmat, in nolkeikeən. Otos motuwın-in təhmen-pən mə napən wir rəha Uhgın. Nian onəkotolkeike itəmat min, kən tol itəmat nakoatuwa kitəh.

¹⁵ Otos nəməlinuən rəha Kristo pəs in tatərəməyə e nikitəmat, məto-inu Uhgın təmaun-in itəmat məmə nakotuwa kol kitəh, kən nakoatatig əm e nəməlinuen. Kən nian rafin otən kəm Uhgın məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm in təmol kəm itəmat.

¹⁶ Otəgətun itəmat min e nəghatən rəha Kristo, kən moatən e nətəligən təwir kəm itəmat min məmə nəkotəkəike moatol, məsotapəsən. Otan napuən min e Naoa rəha Napuən, ne napuən min rəha niməfak, ne napuən min itəm tətisi-pən e Narmın Rəha Uhgın. Otan ilat rafin təhmen-pən e nənwıwıən kit itəm tətisi-pən e nikitəmat matuwın kəm Uhgın. İnəh e nolən min əh, pəs nəghatən wir rəha Kristo tətətig mətəmegəh mətəwiə wir e nikitəmat e nian min rafin.

¹⁷ Natimnat rafin itəm noatol, ne nəghatən min rafin itəm noatən, məto nəkotol əm e nərgi İərəməyə İesu. Kən nian rafin itəmat onəkotəkəike motən kəm Uhgın, tata rəhatat, məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm İesu təmol kəm itəmat.

Nolən wi rəha tata, ne mama, ne nisualkələh

¹⁸ Nipitan, otisiai-in nəərəməyəən rəha iaguıhl min rəhatəmat, təhmen-pən əm mə pətan u in iəfak in otəkəike mol mihin.

¹⁹ Kən nəman, otolkeike rəhatəmat nipitagwəhl, kən motol təwir kəm ilat, məto əsotolən rəhatəmat nəərəməyəən məmə otərəkin rəhatəmat nipitaguihl min.

²⁰ Nisualkələh, otisiai-in rəhatəmat tata ne mama, məto-inu İərəməyə rəhatat nikin otəgien o nolən əh.

²¹ Itəmat tata min, esotolən nalpınən taprəkis-in nəratən itəm nisualkələh koatol, məmə nikilat otahmə ron. Məto okəmə nəkoatol nəhlan elat, kən rəhalat nətəligən in otatite.

Nolən rəha slef ne rəhan İərəməyə

²² Slef min, nian rafin onəkotəkəike motol nəwıa netəm-iasol min rəhatəmat, məto sənəmə nian əm itəm ilat koatehm itəmat lan məmə nikilat otətagien otəmat. Məto itəmat onəkotəkəike motol wək e nikitəmat pahrien rəha nos-ipənən nisıaiiən kəm Uhgın.

²³ Wək naka itəm nəkoatol, otol e nikitəmat rafin tahmen-pən əm mə noatol wək rəha İərəməyə rəhatat, sənəmə noatol wək rəha etəmim əm.

²⁴ Məto-inu onəkotəkəike motitun wir məmə İərəməyə rəhatat in otos-ipa nətouən ətuatip rəha natimnat min itəm nəkoatol ilat. Nətouən əh Uhgın tinəmən rəkis məmə otos-ipən kəm nenətin min. ?Kən nəkotitun nat u? Nəkotol wək rəha suah inəh İərəməyə pahrien rəhatat, in İərəməyə Kristo.

²⁵ Məto etəmim itəm tatol nolən tərət, in otos ətuatip min noan nətouən rəhan o nolən tərət, məto-inu Uhgın, in tatol tahmen-ahmen əm kəm netəmim rafin.

4

¹ Netəm-iasol min itəm koatərəməyə, onəkotəkəike motol tətəuatip kən mahmen kəm rəhatəmat slef min, məto-inu itəmat min nəkotəkəike motitun məmə rəhatəmat min Etəm-iasol in tətətig min əpəh e nego e neai.

Pol təməgətun ilat

² Itəmat onəkotəkəike moatəghat-pən kəm Uhgın e nəfakən e nian rafin. Kən nian onakoatəfak, rəhatəmat nətəligən otəkəike mətətig lan, kən nian rafin agın nəkotəkəike moatən kəm Uhgın məmə nikitəmat tətəgien o natimnat itəm in təmol kəm itəmat.

³ Kən io iakolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motəfak min otimat min, məmə Uhgın oterəh e suatip mə ekotən-iarəp nalpəkau anionən rəha Uhgın e Kristo. Məto-inu ematən-iarəp nəghatən u inu kən kahtosig-in-pən io ron e kalapus.

⁴ Otəfak məmə iatən-iarəp nəghatən əh tətəuatip kən məpiə wir tahmen əm mə ekəike mol mihin.

⁵ Itəmat netəm noatəfak, pəs netəm kəsotəfakən kotəhm-pən İesu e nolən min rəhatəmat, kən e nian rafin onəkotəkəike moatəhm wir mə nolən, ne nəghatən min rəhatəmat in otiuw İaihlua min kotuwa o İesu.

⁶ Itəmat nəkotəkəike moatəghat wir kəm ilat e nəghatən min əm u itəm təwir kən mətehen, kən pəs ilat okotəto nəghatən min əh mə kotəwir. Kən itəmat onəkotəkəike motitun wir suatip min o nuhalpınən nəghatən min rəhalat itəm koatətapəh o rəhatəmat nahatətən o İesu.

Pol təməhl-ipən təs mil katian olat

⁷⁻⁸ Etəhl-ipinə piətət etəm təwir, Tikikas, in tatimnə otəmat o nat kəiu əm məmə in otamnus nəghatən rafin rəhatimat kəm itəmat, kən in otol nikitəmat təmegəh. In piətət kit itəm io ekolkeike pik. Nian rafin in tətətul matip o nəsituaən lak e wək rəha İərəməyə.

⁹ In tatimnə ilau piətət Onesimas. Nian rafin in tətəhatətə əskasik e İesu, kən itimat ekotolkeike pik in. In etəmim kit rəhatəmat. İlau okuən kəm itəmat namnusən rəha natimnat rafin ikin-u.

Namnun nəghatən rəha Pol təmuwın kəm ilat

¹⁰ Aristakas in tətətig e kalapus itimlau min. In tətəhl-ipinə nəghatən wir kəm itəmat. Kən Mak, in pia Panapas, in min tətəhl-ipinə nəghatən wir rəhan kəm itəmat. Itəmat nənamotos rəkis rəhak nəghatən ron. Okəmə in otimnə rəhatəmat ikin, kən nakotit motuwın moatəhm wir.

¹¹ Kən Josua Jastas, in min tətəhl-ipinə nəghatən wir rəhan kəm itəmat. E noanol min rəha İsrəl itəm koatəhatətə e İesu, suah miləhal əm əh, iləhal kətəhalasitu lak o wək rəha nego rəha Uhgın. Kən suah miləhal əh, iləhal kətəhalasitu pik lak e nian əskasik min itəm tatuwa e rəhak nəmegəhən.

¹² Epafraſ in rəhatəmat kit etənim, in mɪn tətahl-ipinə nəghatən wɪr kəm itəmat. In etənim kit nian rafin tatol wək rəha Iesu Kristo, kən e nian rafin in tatəfak əskasik otəmat. In tatətapəh o Uhgɪn məmə itəmat onakoatətul əskasik kən motimətə motitun wɪr natimnat rafin itəm Uhgɪn tolkeike.

¹³ Ekitun nənən kəm itəmat məmə suah u in tatol wək əskasik o nasituən etəmat, ne netəm Laotisia, ne netəm Hierapolis.

¹⁴ Tokita Luk etəm kitat kotalkeike pɪk, ne suah u Temas, ilau mɪn katuahl-ipinə nəghatən wɪr kəm itəmat.

¹⁵ Otahl-ipən mɪn rəhak nəghatən wɪr kəm piətət ne winitat mɪn əpəh Laotisia, ne pətan əh Nimfa, ne netəm koatəfak e nian mɪn rafin əh rəhan ikɪn.

¹⁶ Məto e nian onəkotafin rəkis rəhak naoa un, kən motəike motahl-ipən kəm netəm Laotisia mə ilat okotafin mɪn kəm netənim rəha niməfak əh-ikɪn. Kən e nolən kitiah mɪn, itəmat onəkotəkəike motafin mɪn naoa rəha netəm Laotisia.

¹⁷ Kən itəmat nəkotəkəike motən-ipən kəm Akipas məmə in otəkəike mol rafin wək itəm Iərəməərə rəhatat in təmos-ipən kəm in məmə otol.

¹⁸ Io Pol, iatos pen matəte əm e nelmək nəghatən u rəha nənən təwɪr kəm itəmat. Sotaluinən sen itəm kəməlis io lan e kalapus. Pəs Uhgɪn otasitu etəmat kən mawte-in rəhan nəwɪrən tətətig otəmat.

1 Tesalonaeka

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwın kəm iəfak mın ikın Tesalonaeka

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 1 Tesalonaeka

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwın kəm pah? Təmətə tatuwın kəm niməfak əpəh Tesalon-
aeka.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Pol təmətuoun niməfak əpəh Tesalonaeka e nup kəiu o kışil əm tınuwın rəkis, kən in niməfak wi kit. Netəm rəha niməfak okotəkəike kəwiə e nəmegəhən rəhalat. İlat neen, kəmotuwın e nian iəkis mın mətə-inu kotahatətə e Kristo. Kən neen kəsotıtun wırən nian itəm İesu otıtəlig-pa mın lan e nətueintən. Neen nıkilat təht məmə İesu otuwa uəhai mın əm. Kən motəruru məmə netəmim kəmotımış uarisig e İesu titəlig-pa mın, okahro ilat.

?Təmətə naoa u o naka? Pol təmətə naoa u məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat, kən mol nahatətən rəhalat təkəsik. Kən molkeike məmə otos-ipən nəgətunən neen itəm tətuatıp e nitəlig-pa mınən rəha İesu Kristo.

Pol təmən təwır kəm ilat

¹ İo Pol, ne Saelas,* ne Timoti, etəhalən təwır kəm itəmat u niməfak əpəh ikın Tesalonaeka. Itəmat nəmotuwa kitiəh o Tata Uhgın ne İərəmərə İesu Kristo.

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

² Nian rafin etəhalən-ipən kəm Uhgın məmə nikitiməhal tagien otəmat, kən mətəhaləfak otəmat e nəfakən rəhatiməhal.

³ Nian etəhaləfak kəm Tata Uhgın, nikitiməhal tagien mətə-inu nian rafin nikitiməhal tatəht nat kışil, kit u rəhatəmat wək itəm tətisi-pən e nahatətən rəhatəmat, ne rəhatəmat wək əskasik o nasituən e netəmim itəm tətisi-pən e nolkeikeən rəhatəmat, ne nolən rəha nətul əskasikən rəhatəmat e nian iəkis mın itəm koatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən nəkotol nəhlan mətə-inu nəmotələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e İərəmərə İesu Kristo.

⁴ Piak mın ne wınik mın itəm Uhgın tolkeike itəmat. Nikitiməhal tagien mın otəmat mətə-inu ekəhalitun məmə Uhgın təmıtəpun itəmat.

⁵ Kən ekəhalitun nat u, mətə-inu namnusən təwır itəm eməhalən kəm itəmat, sənəmə təmuwa e nəghatən əm, mətə təmuwa mın e nəsanənən, ne Narmin Rəha Uhgın, kən kitat kotıtun wır məmə in nıpahrienən. Kən nian emotatig kitat mın itəmat, nəkotıtun məmə nolən rəhatiməmat in təwır məmə otasitu etəmat.

⁶ Kən itəmat nəkotasgəwın itiməhal ne İərəmərə e nolən u: nəmotos pap nahməən asol, mətə nəmotos nəghatən e nıkin agien itəm Narmin Rəha Uhgın təmos-ipinə.

⁷ Tol nəhlan, e nolən rəhatəmat nəmotəgətun suatıp wır kit kəm iəfak mın əpəh Masetonia ne Akaea məmə kotasgəwın itəmat.

⁸ Nəmotən-iarəp nəghatən rəha Uhgın tahmen e təwi təmasək kəto ikın mın rafin, kən sənəmə əpəh Masetonia ne Akaea əm, mətə netəmim ikın mın rafin kotıtun rəhatəmat nahatətən. ?Kən ekəhaləkəike məhalən-iarəp namnusən rəha nahatətən rəhatəmat, o kəp?

⁹ Kəp, mətə-inu ilat atıp koatən-iarəp məmə nian emotuwa moatəplan itəmat, nikitəmat tagien o nətoən nəghatən rəhatiməhal. Koatən-iarəp məmə

* **1:1:** E nəghatən Kris, nergin u Saelas in 'Silfanus' **1:1:** Wək 17:1-9 **1:3:** 1 Kor 13:13; Kol 1:4-6
1:5: 1 Kor 2:4-5 **1:6:** Wək 17:5-9

itəmat nəmotəuhlin məntaatəmat o narmi nat min, kən motuarisig-in Uhgın itəm tatəmegəh, kən in Uhgın pahrien,

¹⁰ kən nakoatəzahgin Nətin u Iesu, itəm təmisi-pən e nego e neai, kən Uhgın təmosmegəh in e nımisən, kən in otosmegəh kitat o nalpınən ne neməha rəha Uhgın itəm tatuwa.

2

Wək rəha Pol əpəh Tesalonaeka

¹ Piak min ne winik min. Nəkotitun məmə nian itiməhal eməhaluwa məhalehm itəmat, nuwamən rəhatiməhal, in sənəmə tol nat əpnəpın əm, məto təmol noan.

² Kən itəmat nəkotitun məmə əpəh Filipae, netənim kəmotol tərət kəm itiməhal, kən motəhai motən rat itiməhal, məto Uhgın rəhatat təmasitu etiməhal, kən itiməhal esəhaləginən nən-iarəpən rəhan namnusən təwir kəm itəmat, nat əpnəpın netənim kəmotalkut məmə okotən-iəhau itiməhal.

³ Tol nəhlan məto-inu rəhatiməhal nəghatən o niuwən rəhatəmat nətəligən təsietən e nətəligən rat min o nikin itəm təsətuatipən, kən esəhlalkutən o neiuə-inən itəmat.

⁴ Kəp, esəhalolən nəhlan. Məto nian etəhaləghat, ekəhalitun məmə Uhgın təmuag-pən rəkis e nikitiməhal, kən təmən məmə itiməhal etəhalahmen məmə etəhalən-iarəp namnusən təwir, kən in təmələhəu-pən e nelmitiməhal. Kən ekəsahləghatən məmə netənim nikitat otəgien otiməhal, məto etəhaləghat məmə Uhgın nikin otəgien otiməhal, kən in Uhgın itəm tatuag-pən e nikitiməhal.

⁵ Nəkotitun məmə itiməhal esəhaluwamən otəmat məmə ekəhaliuw nətəligən rəhatəmat e nəghatən ətehen min. Kən esəhalən-iarəpən namnusən təwir kəm itəmat məmə ekəhalos rəhatəmat məni. Kən Uhgın, in titun nikitiməhal məmə nəghatən u in nıpahrienən.

⁶ Itiməhal esəhaluwamən məmə itəmat kit o etənim əpnəpın əm kit otələs-ipər itiməhal.

⁷ Kən nat kit min, məto-inu itiməhal aposol min rəha Kristo, ekəhalitun nənən məmə nəkotəkəike motisiai-in itiməhal tahmen e etəm-iasol miləhal, məto eməsəhalolən. Nian etəhlatig kitat min itəmat, nolən rəhatiməhal timətig tahmen e mama kit itəm tatehm wir nətin min.

⁸ Nikitiməhal tagien məmə ekəhalən-iarəp namnusən təwir, məto sənəmə məmə ekəhalən-iarəp əm, məto eməhalol natimnat rafin itəm ekəhalitun nolən məmə otasitu etəmat. In tahmen məmə eməhalos-ipinə nəmegəhən rəhatiməhal, məto-inu itiməhal eməhalolkeike itəmat, kən nəmotuwa rəhatiməhal netənim.

⁹ Piak min ne winik min. ? Nikitəmat tataht, o kəp, wək əskasik itəm eməhalol? Nian itiməhal emətəhlamnus-iarəp namnusən təwir rəha Uhgın kəm itəmat, itiməhal eməhalol wək e nelmitiməhal laulaugin mətoarus-pən lapın məmə esəhalətapəh-inən nat kit otəmat.

¹⁰ Itəmat ne Uhgın, nəmotəplan kən motitun nən-iarəpən məmə nian emətəhlatig kitat min itəmat iəfak min, nolən rəhatiməhal in tətuatip, kən Uhgın tətagien lan, kən etənim kit təsosən nıpəgnəmtin kit itəm tərət otiməhal.

¹¹ Itəmat nəkotitun məmə itiməhal eməhalol təwir kəm itəmat rafin tahmen e tata kit tatehm wir nenətin min.

¹² Kən e nolən kitiəh əm, etəhalem əskasik itəmat, kən mətəhaliləs-ipər rəhatəmat nətəligən, mətəhalətapəh əskasik məmə nəmegəhən rəhatəmat

otətuatip e niganəmti Uhgın, kən nikin tagien lan. Uhgın u, tətəun-in itəmat məmə nakotuwa e nərəməərən ne nəwırən rəhan.

¹³ Kən nian rafin, itiməhal ekəhalən tagkiu kəm Uhgın məto-inu nian nəmotos nəghatən rəha Uhgın itəm nəmotəto otiməhal, kən motos tatig e nikitəmat, kən nikitəmat təsəhtən məmə in nəghatən rəha netəmim əm, məto nikitəmat təht məmə in nəghatən rəha Uhgın, kən pahrien in nəghatən rəhan. Kən nəghatən u tatol wək e nəmegəhən rəhatəmat, netəm nakoatən nıpahrienən lan.

¹⁴ Kən piak min ne winik min, nəmotos nərətən tahmen e niməfak min rəha Uhgın e Kristo Iesu əpəh Jutia əpən. Nat əpnəpin məmə ilat netəmim imatəmat atip ikin, məto ilat kəmotol terat kəm itəmat tahmen əm e noanol min rəha Isrel kəmotol tərət kəm iəfak min əpəh Jutia.

¹⁵ Kəmotohamnu İərəməərə Iesu, ne ien min, kən motəhg-iarəp itimat ekotiet. Nolən rəhalat tatol niki Uhgın təsəgienən, kən ilat tikimır min o netəmim rafin,

¹⁶ məto-inu kotalkut məmə okotən-iəhau itimat o nəghatən kəm İaihlua min məmə Uhgın otosmegəh ilat. E nolən əh, ilat koatərgətəin rəhalat nolən rat mətoarus tahmen. Məto roiu əh, neməha ne nalpinən rəha Uhgın tinuwa olat.

Pol təmolkeike məmə otəplan ilat

¹⁷ Piak min ne winik min. Nian eməhaluwın isəu otəmat nian noan məsin əm, məto eməhalolkeike pik məmə ekəhaləplan min itəmat. Nıpahrienən, nıpətətət isəu otat min, məto nətəligən rəhatat kitiaəh. Kən eməhlalkut pik məmə ekəhalitəlig məhaləplan itəmat,

¹⁸ məto-inu eməhalolkeike məmə ekəhalimnə otəmat. İo, Pol, emalkut nian tərət, məto Setan təmahtosig-in suatip otiməhal.

¹⁹ ?Təhro ekəhalolkeike pik məmə ekəhaləplan min itəmat? ?Tol nəhlan məto-inu, nian İərəməərə Iesu otuwa min, pah min un eməhalələhəu-pən nətəligən əskasik rəhatiməhal elat məmə ilat noa wək wır rəhatiməhal? ?Kən nikitiməhal otəgien min o pah min? ?Kən pah min un in rəhatiməhal nətəuən itəm nikitiməhal otəgien elat? ?İtəmat, o kəp? Əwəh, itəmat u.

²⁰ Nıpahrienən, itiməhal ekəhləusit otəmat, kən nikitiməhal tagien otəmat.

3

¹ Tol nəhlan, nian nikitiməhal təməpou kən iuəhkır nikitiməhal titəgit, məto-inu itiməhal ekəhaləruru məmə nəkotatig təwır əm o kəp, kən itiməhal eməhaləlis nəghatən məmə io ne Saelas ekətuatig Atens,

² emuahl-ıpinə Timoti məmə in otimnə məplan itəmat. In piatat kit itəm tatol wək rəha Uhgın itiməhal min o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın. In təminəh otəmat məmə otasitu etəmat mıləs-ıpər rəhatəmat nətəligən, kən mol itəmat nəkoatətul əskasik e rəhatəmat nahatətəən,

³ məmə nərətən itəm tatuwa roiu, okol təsolən nikitəmat təht pik. Nəkotitun rəkis məmə in nətəligən rəha Uhgın məmə netəmim okotol tərət etat nəhlan.

⁴ Nıpahrienən, nian emətəhlatig kitat min itəmat, eməhaləkəike mətəhalən kəm itəmat məmə okol tərət kəm kitat. Kən itəmat nəkotitun wır məmə tinuwa mol nıpahrien lan tahmen əm məmə itiməhal eməhalən mihin.

⁵ O nat əh, nian nikitiməhal təməpou kən iuəhkır nikitiməhal titəgit, kən emahl-ıpinə Timoti məmə otimnə məplan-tu rəhatəmat nahatətəən, məmə tatəskasik əh, o kəp. Ekətəgin məmə e suatip kit, Setan u etəmim rəha nos-ıpən-os-ıpənən, in tos-ıpən-os-ıpən kəm itəmat, kən wək rəhatiməhal in tol nat əpnəpin əm.

Timoti tāmən-iarəp namnusən təwīr

⁶ Kən roiu əh, Timoti tāmətəlig-pa mīn otīmlau, kən matos namnusən təwīr e rəhatəmat nahatətəən ne nolkeikeən. Tāmən-īpa kəm itīmlau məmə nikitəmat tatəht əh itīməhal e nagiənən, kən motolkeike məmə nəkotəplan itīməhal, tahmen əm məmə itīməhal ekəhalolkeike məmə ekəhaləplan itəmat.

⁷ Tol nəhlan, piak mīn ne wīnik mīn, nat əpnəpīn eməhlatīg e nəratən, kən mətəhaləto nahməən, mətə namnusən rəha nahatətəən rəhatəmat tāmīləs-īpər rəhatīməhal nətəligən otəmat.

⁸ Nian eməhalos namnusən məmə nəkoatətul əskasik əh o Iərəməərə, kən ekəhaləto məmə enəhalos mīn nəmegəhən.

⁹ Nian ekəhalətul e nīganəmti Uhgīn, nagiənən rəhatīməhal otəmat in iahgīn, kən ekəhalən kəm Uhgīn məmə nikitīməhal tagiən pīk otəmat.

¹⁰ E nian rafīn, nərauiəgən ne lapīn, etəhaləfak əskasik məmə ekəhaləplan mīn itəmat, kən məhaləgətun itəmat e nat naka nəkotəruru əh məmə rəhatəmat nahatətəən otəwīə məskasik.

¹¹ Kən pəs rəhatat Uhgīn atīp, u Tata rəhatat, ne Iərəməərə Iesu rəhatat, kioal suatīp rəhatīməhal məmə ekəhalīmənə məhalehm itəmat.

¹² Pəs Iərəməərə tol nolkeikeən rəhatəmat otepət mər marioah otəmat ne netəmim rafīn, tahmen e nolkeikeən rəhatīməhal otəmat tepət.

¹³ Pəs in tol nikitəmat təsənən məmə, nian Iərəməərə Iesu tatuwa mīn ilat rəhan mīn netəmim, kən nakotətul e nīganəmti rəhatat Uhgīn u Tata rəhatat, kən nəkotətuatīp kən nolən kit tīkə məmə otīləs pīkən itəmat.

4*Nəmegəhən rəhatəmat təkəike mol Uhgīn nīkin tagiən*

¹ Piak mīn ne wīnik mīn, roiu ekəike məghat e natīmnat mīn neen. Eməhaləgətun rəkis etəmat nolən naka itəm nəkotol məmə Uhgīn nīkin otagiən otəmat. Kən pahriən, nəkoatol mihin. Kən roiu etəhalətapəh otəmat kən mətəhalətapəh əskasik e Iərəməərə Iesu məmə nəkoatol əm nulan tatuwīn matuwīn məsīn mīn.

² Otol nəhlan mətə-inu itəmat nəkotītun suatīp itəm eməhaləgətun itəmat lan e nərəmərəən rəha Iərəməərə Iesu.

³ Nətəligən rəha Uhgīn məmə in təmələhəu kalīn itəmat məmə rəhan mīn məmə nəkoatol nat itəm tətuatīp wīr: sotətəu-pənən suatīp rəha nīpitan ne nəman itəm koatit anion ilat mīn.

⁴ Itəmat kitiəh kitiəh nəkotəkəike motərəməərə e nīpətītəmat e nolən itəm təwīr mətuatīp kən katisiai-in.

⁵ Sotolən nolən rəha nətəu-pənən nətəligən əskasik o nit anionən pətan o iərman. Nolən əh rəha netəm kəsotəfakən kotəruru Uhgīn.

⁶ Kən e natīmnat mīn əh, sotolən tərət e piatəmat mīn o nakləh-inən pətan rəha suah pīsīn. Iərəməərə otol nalpīnən kəm netəm mīn u itəm kotol nolən mīn itəm tol nəhlan, kən enəhalən rəkis nat u kəm itəmat o nəhgaiirən etəmat.

⁷ Tol nəhlan mətə-inu Uhgīn təməsaun-inən kitat məmə okotəmkimik e nīganəmtin, mətə okotatīg e nəmegəhən itəm kəmotələhəu kalīn məmə rəhan.

⁸ Tol nəhlan, etəm tatəuhlin məntaan e nəgətunən əh, sənəmə tatəuhlin məntaan kəm etəmim, mətə tatəuhlin məntaan kəm Uhgīn itəm təmos-īpa Narmin Rəhan kəm itəmat.

⁹ Nəkotītun rəkis nolən rəha nolkeikeən itəmat iəfak mīn, kən inu sənəmə nat kit itəm ekəkəike mətə e naoa, mətə-inu Uhgīn təməgətun rəkis itəmat o nolkeikeən itəmat mīn.

¹⁰ Kən pahrien, nakotolkeike piatat mīn rafin ikin Masetonia. Məto, piak mīn ne wīnik mīn, ekəhalətapəh əskasik məmə nəkotol mihin tatuwin nulan məsin mīn.

¹¹ Itəmat nəkotəkəike motalkut o nətəu-pənən suatip rəha nəmegəhən itəm in təməlinu, kən motol atip rəhatəmat wək, kən nəkotol wək e nelmitəmat tahmen əm məmə eməhalən mihin kəm itəmat.

¹² Otol nəhlan məmə rəhatəmat nəmegəhən otiuw-pa nisiiien rəha netəm ihluə mīn, kən itəmat nəsoṭagileən e suah kit.

Nuwamən rəha Iərəməərə

¹³ Piak mīn ne wīnik mīn. Ekəhalolkeike məmə itəmat nəkotəkəike motitun netəm mīn u itəm kəmotimis. Kən esəhalolkeikeən məmə itəmat nakotasək tahmen e netəmim itəm kəsotələhəu-pənən rəhalat nətəligən e Uhgīn.

¹⁴ Kitat kotahatətə məmə Iesu təmimis kən məmegəh mīn, kən nikitat titun məmə nian Iesu otuwa mīn, kən Uhgīn otol məmə, netəm mīn u itəm kinotahatətə rəkis e Iesu nian kəmotimis, okotuwa mīn ilat Iesu.

¹⁵ Kən ekəhalən kəm itəmat nəghatən ətuatip rəha Iərəməərə məmə, kitat u itəm koatəmegəh əh motatig mətoarus nuwamən rəha Iərəməərə, pahrien kitat okol kəsotaupən-inən netəm mīn u itəm kəmotaupən kəmotimis.

¹⁶ Məto Iərəməərə ətuatip əm oteiuaiu-pa e nego e neai, kən mən-iarəp əfəməh, kən etəm-iasol rəha nagelo mīn otagət əfəməh, kən netəmim okotətə təwi rəha Uhgīn, kən netəm mīn u itəm kinotahatətə rəkis e Iesu nian kəmotimis, okotəmegəh motaupən motər.

¹⁷ Kən uarisig lan, kitat netəm koatəmegəh əh motatig, okotər kitat mīn ilat e nimal napuə məmə okotəplan Iərəməərə e magoagəp. Kən tol nəhlan, okotatig kitat Iərəməərə namnun tikə.

¹⁸ Tol nəhlan, otīləs-ipər nətəligən rəhatəmat mīn e nəghatən mīn u.

5

¹ Piak mīn ne wīnik mīn. Təwir əm məmə esətəən kəm itəmat e nian ətuatip rəha natimnat mīn əh,

² məto-inu itəmat nəkotitun rəkis məmə Nian Rəha Iərəməərə otuwa tahmen e iakləh itəm tatuwa lapin, nian netəmim kotəruru.

³ Nian netəmim koatən məmə, “Natimnat rafin təməlinu, kən nəratən tikə,” kən nəratən otuwa olat uəhai əm, tahmen e pətan itəm məntaan titəhmə o neməkən, kən okol netəmim kəsotagimən.

⁴ Məto piak mīn ne wīnik mīn, nəsoṭətulən e napinəpən e natimnat mīn əh, kən nuwamən rəha nian əh otəsolən itəmat nəkotaut tahmen e nuwamən rəha iakləh kit.

⁵ Itəmat rafin nenəti nəhag-əhagən ne nenəti nianən. Kitat sənəmə netəmim rəha lapin ne napinəpən.

⁶ Kən tol nəhlan, pəs kəsotolən tahmen e netəm mīn u kotapil, məto pəs kotaiir kən moatehm wir rəhatat nətəligən ne rəhatat nolən mīn,

⁷ məto-inu netəm mīn u koatapil, ilat koatapil lapin, kən netəm mīn u itəm koatapis, ilat koatapis lapin.

⁸ Məto pəs kitat kotərəməərə e rəhatat nolən mīn, məto-inu kitat netəm rəha nianən. Pəs kotaskəlim nolən rəha nahatətəən ne nolkeikeən, inu tahmen e mopael kit itəm tatuwin-in iaen kit itəm tatətlosig-in manikiləhatəm, kən pəs kotələhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən e Uhgīn, inu tahmen e mopael kit itəm tatuwin-in hat əskasik kəmol e iaen itəm tatəfətain rəhn-kapətəm.

⁹ Pəs kotol nəhlan məto-inu Uhgın təsitəpunən kitat məmə neməha ne nalpınən rəhan otuwa otat, məto təmitəpun kitat məmə in otosmegəh kitat e rəhatat İləməmə İesu Kristo.

¹⁰ Təməmīs otat məmə kitat kotitun natigən kitiah kitat min okəmə koatəmegəh o kəmotimīs.

¹¹ Tol nəhlan, otıləs-ipər rəhatəmat min nətəligən, kən otasitu etəmat min məmə natol nahatətəən rəhatəmat təskasik. Pahrien, inu nolən itəmat nəkotol u-roiu.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹² Piak min ne winik min. Roiu ekəhalətapəh otəmat məmə nakotisiai-in netəm min u koatol wək əskasik itəmat min ilat, moatəməmə etəmat e İləməmə, kən moatən kəm itəmat nian nəkoatol tərət.

¹³ Otisiai-in wir ilat motolkeike ilat o wək itəm koatol, kən motatig e nəməlinuən itəmat min itəmat min.

¹⁴ Kən piak min ne winik min, etəhalətapəh əskasik məmə nakotəghat əskasik kəm netəm min u kəsotolən nat kit. Otıləs-ipər nətəligən rəha netəm nikilat təpou. Otasitu e netəm itəm rəhalat nəsanənən tikə. Otol rəhatəmat nətəligən təfəməh kəm netənim rafin.

¹⁵ Okəmə suah kit otol nat kit təsahmənen etəmat, kən itəmat nəsotalpınən nitai nəratən, məto nian rafin, itəmat nəkotəkəike motalkut məmə nəkoatol təwir kəm itəmat min ne netənim pisin min.

¹⁶ Nikitəmat otəkəike mətagien nian rafin;

¹⁷ kən moatəghat kəm Uhgın e nəfakən nian rafin;

¹⁸ kən nian rafin otən kəm Uhgın məmə nikitəmat tagien, nat əpnəpin nəkotatig e nəwirən, o nəratən. Otol nat miləhal əh məto-inu iləhal nəwia Uhgın otəmat e Kristo İesu.

¹⁹ Sotahləmisən nigəm rəha Narmın Rəha Uhgın;

²⁰ əsotənən məmə nəghatən itəm Uhgın təməs-ipinə kəm suah kit, in tol nat əpnəpin əm lan.

²¹ Otəplan wir kən motakil wir natimnat rafin, kən otaskəlīm tiəkis nat itəm təwir,

²² kən motapəs natimnat rafin itəm tərət.

²³ Pəs Uhgın pisin əm itəm in Uhgın rəha nəməlinuən, otol itəmat məmə rəhan pisin əm un itəmat. Pəs Uhgın otol məmə narmın rafin rəhatəmat, ne nəmegəhən rafin rəhatəmat, ne nipətəmat rafin okotətuatip məmə nipəgnəmtin tikə otəkul-pən etəmat nian rəhatat İləməmə İesu Kristo tatuwa min.

²⁴ Etəm tətaun-in itəmat, nian rafin tatol rəhan nəghatən, kən in otol natimnat min əh.

²⁵ Piak min ne winik min. Otəfak otimat.

²⁶ Otən təwir kəm itəmat min təhmen məmə itəmat kitiah əm e Kristo.

²⁷ E nərgi İləməmə, iatən əskasik kəm itəmat məmə nakotafin naoa u kəm piak min ne winik min rafin.

²⁸ Pəs rəhatat İləməmə İesu Kristo otawte-in rəhan nəwirən kəm itəmat.

2 Tesalonaeka

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwin kəm iəfak min ikin Tesalonaeka

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Tesalonaeka

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm niməfak əpəh Tesalonaeka

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəmim tepət e niməfak, koatol nəruruən e nuwamən rəha Iesu. Koatos nian iəkis tepət, kən neen nikitat tatəht məmə inəh nəmtətin itəm tatəgətun məmə otəsuwəhən, Iesu titəlig-pa min. Kəsotitun wirən nipəti naoa aupən rəha Pol (inu 1 Tesalonaeka). Kən neen koatən məmə Iesu otitəlig-pa uəhai əm, kən ko kəsotol wək pikən. Məto ilat koateiuə əm məto-inu koatəlpah.

?Təməte naoa u o naka? Pol təməte naoa u məmə otələhəu ətuatip nətəligən rəhalat e nitəlig-pa minən rəha Iesu.

Pol təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pol, ne Saelas,* ne Timoti, etəhalən təwir kəm itəmat u niməfak əpəh ikin Tesalonaeka. Itəmat nəmotuwa kitiəh o Uhgın rəhatat Tata, ne Iərəməre Iesu Kristo.

² Pəs Uhgın Tata, ne Iərəməre Iesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwirən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nənwiwian ne nəfakən rəha Pol

³ Piak min ne winik min. Nian rafin itiməhal ekəhaləto məmə ekəhaləkəike məhalən kəm Uhgın məmə nikitiməhal tagien otəmat. Kən tətətip əm məmə ekəhalol mihin nəhlan, məto-inu nian rafin nahatətəən rəhatəmat tatuwa matəskasik, kən nian rafin itəmat rafin noatolkeike pik itəmat min, kən nolkeikeən ne nahatətəən əh katutəwiə matuər mətian mətian.

⁴ Tol nəhlan, itiməhal etəhalən-iarəp kəm netəmim rəha niməfak rəha Uhgın e ikin min rafin məmə nikitiməhal tagien pik otəmat. Itiməhal etəhalən nəhlan məto-inu nian rafin, itəmat nəkoatətul əskasik e nəmegəhən rəhatəmat e Kristo, kən itəmat motaskəlim əskasik əh nahatətəən rəhatəmat, nat əpnəpin netəm ihluə koatol tərət kəm itəmat, kən mol itəmat nakoatəto nahməən tepət.

⁵ Natimnat min əh tatəgətun məmə nolən rəha Uhgın o nakilən netəmim, in tətətip əm. Nakoatos nahməən o nərəməreən rəha Uhgın, kən noan nətul əskasikən e nəratən rəhatəmat, Uhgın otafin itəmat məmə nakotahmen-in nuwinən e nərəməreən rəhan.

⁶ Tol nəhlan məto-inu nolən rəha Uhgın in tətətip, kən in otol nalpinən kəm ilat u koatol nəratən kəm itəmat,

⁷ kən o nian kit in otos-ipinə namegən kəm itəmat itəm nakoatos nahməən, kitat min itəmat. Natimnat min əh okotuwa motol nipahrienən nian Uhgın otol-arəp Iərəməre Iesu itəm otisi-pən e nego e neai. In otuwa e nigəm itəm tatuəp pik ilat rəhan nagelo min itəm kotəsanən.

⁸ In otol nalpinən kəm itəm min u kotəruru Uhgın kən məsotətəu-pənən nammusən təwir rəha Iərəməre Iesu rəhatat.

⁹ Uhgın otol nalpinən kəm ilat e nəratən itəm nammun tikə. Kən otahtosig-in lilin ilat e niganəmti Iərəməre ne nəhag-əhagən asol rəha nəsanənən asol rəhan.

* **1:1:** E nəghatən Kris, nərgin u Saelas in 'Silfanus' **1:2:** Rom 1:7 **1:4:** 2 Kor 7:4; 1 Tes 2:19 **1:6:** Rom 12:19 **1:7:** 1 Tes 3:13 **1:8:** Aes 66:15 **1:9:** Aes 2:10

¹⁰ Nat u otuwa e nian Iesu tatuwa min. In otos nənwiwiən o natimnat itəm təmöl kəm iəfak min rəhan, kən narmilat otiwig ron, itəmat min itəmat min ilat mətō-inu nəmotahatətə e rəhatiməhal nəghatən itəm eməhalən kəm itəmat.

¹¹ O natimnat min u, nian rafin etəhaləfak otəmat məmə Uhgın otafin itəmat məmə nakotahmen-in rəhan naunən. Kən etəhaləfak məmə Uhgın otol wək e nəsanənən rəhan məmə, nətəligən wir itəm nakotolkeike məmə nakotətəu-pən, ne wək wir min itəm tətisi-pən e nahatətəən rəhatəmat, okotol noan.

¹² Itiməhal etəhaləfak nəhlan məmə katiləs-ipər nərği İərəmərə Iesu o natimnat itəm təmöl e nəmegəhən rəhatəmat, kən in otiləs-ipər itəmat. Natimnat min əh otuwa e nəwirən rəha Uhgın rəhatat ne İərəmərə Iesu Kristo.

2

Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin

¹ Piak min ne winik min. Pəs ekəghat e nian rəhatat İərəmərə Iesu Kristo otuwa min lan, kən Uhgın otuəfimin kitat min Kristo lan.

² Etəhalətapəh məmə nikitəmat təsəht pikən, kən məsotautən e nəghatən eiua kit itəm katən məmə itiməhal eməhalən. Katən məmə in nəghatən itəm tətisi-pən o Uhgın, o namnusən kit, o naoa kit itəm tatən məmə Nian Rəha İərəmərə tīnuwa rəkis.

³ Sotolən etəmim kit teiua-in itəmat e nəghatən kit, mətō-inu nian əh otəsuwamən mətōarus nian itəm netəmim okotuwa tikimır min rəha Uhgın motol nəluaginən ilat min, kən Uhgın otol-arəp Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin, itəm Uhgın otərəkin pahrien tətəu-pən əm rəhan nalpəkauən aupən rəkis.

⁴ In otuwa tikimır e natimnat rafin itəm netəmim koatəfak ron, ne natimnat rafin itəm koatən məmə rəhalat uhgın min. In əm un otiləs-ipər atip in ilis e natimnat min rafin. Kən in otuwın məpələh e Nimə Rəha Uhgın, kən mən məmə in Uhgın.

⁵ ?Tahro? ?Nəmotaluin məmə nian emətətig kitat min itəmat, ematən-ipinə natimnat min u?

⁶ Kən nīnotitun nat naka itəm tətəhtosig-in etəm əh-roiu məmə Uhgın otol-arəp in e nian ətuatip rəhan.

⁷ Nəsanənən anion rəha Təfagə Rat Agın tīnatol wək rəkis. Mətō etəm itəm tətəhtosig-in nəsanənən əh, in otol nəhlan mətōarus-pən Uhgın otos-irəkis.

⁸ Kən Uhgın otol-arəp Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin, itəm İərəmərə Iesu otərəkin in e nīmətag e nohlin, kən mərəkin agın e nəhag-əhagən rəha nuwamən rəhan.

⁹ Etəm Tatol Təfagə Rat Agın Nian Rafin otuwa mol wək e nəsanənən rəha Setan, kən in otol nat pispis eiueiua min, ne nəmtətin eiueiua min, ne nat eiueiua min itəm otol narmi netəmim tatiwig,

¹⁰ ne nəratən pisin pisin min rafin itəm koteiua-in netəm min u itəm kotaliwək e suatip tatuwin e nalpinən. Uhgın otərəkin ilat mətō-inu kəmotən əskasik məmə kəsotolkeikeən nīpahrienən itəm tītun nosmegəhən ilat.

¹¹ O nətəligən əh, Uhgın tahl-ipən kəm ilat nat kit təsanən itəm tatol nətəligən rəhalat tatəluə. Tahl-ipən nat əh məmə okotən nīpahrienən e neiueiuaən.

¹² Kən tahl-ipən məmə Uhgın otən-iarəp nalpinən rəha netəmim rafin itəm kəsotənən nīpahrienən e nīpahrienən, mətō koatəto təwir agın nian koatol nolən min itəm tərət.

Iəfak min okotəkəike motatul əskasik

¹³ Piak min ne winik min itam Ieramerə tolkeike. Nian rafin ekəhaləkəike məhalən tagkiu kəm Uhgın otəmat, məto-inu e nətuounən Uhgın təmitəpun itəmat məmə otosmegəh itəmat. In otol nəhlan e wək rəha Narmin Rəhan itəm tətəhəu kalin itəmat məmə rəhan, kən otosmegəh itəmat e nahatətəən rəhatəmat e nıpahrienən.

¹⁴ Uhgın təmaun-in itəmat o natimnat min əh e namnusən təwir itəm etəhalən-iarəp, məmə kitat kotuwa kitəh kitat rəhatat Ieramerə Iesu Kristo e rəhan nisiiən, ne nəsanənən, ne nəhag-əhagən.

¹⁵ Tol nəhlan, piak min ne winik min, otətul əskasik kən motaskəlim nəgətunən itəm eməhalos-ıpinə kəm itəmat e nəghatən itəm təmiet e nohlitiməhal, o nəghatən itəm nəmotafin e naoa eməhalahl-ıpinə.

¹⁶ Uhgın rəhatat Tata təmolkeike kitat, kən e nəwıran rəhan təmiləs-ıper nikitat namnun tikə, kən təmol məmə kitat okotəhəu-pən əskasik rəhatat nətəligən lan. Kən pəs rəhatat Ieramerə Iesu Kristo atıp ilau Uhgın Tata,

¹⁷ okialəs-ıper nikitəmat kən mioal itəmat nakotəsanən e nolən wir min rafin ne nəghatən wir min rafin.

3

Pol təmətapəh o nəfakən

¹ Piak min ne winik min. Inu namnun nəghatən. Otəfak otiməhal məmə nəghatən rəha Ieramerə otuwın uəhai əm ikin min rafin, kən netənim okotisiai-in motətəu-pən, tahmen əm etəmat itəm nəmotisiai-in motətəu-pən.

² Kən otəfak otiməhal məmə Uhgın otıləs-ırəkis itiməhal o netəm rat, məto-inu sənəmə netənim rafin kotahatətə e Ieramerə.

³ Məto Ieramerə, nian rafin tatol rəhan nəghatən, kən in otol itəmat nakotəsanən, kən matehm wir itəmat o Setan məmə otəsərəkınən itəmat.

⁴ Kən kitat kotitun wir e Ieramerə məmə roiu itəmat nəkoatol nat naka itəm eməhalən, kən nəkoatol əm nulan moatuwin moatuwin.

⁵ Pəs Uhgın otit nikitəmat e suatıp rəha nolkeikeən rəha Uhgın ne nolən rəha Kristo o nətul əskasikən nian nəratən otuwa.

Əsolən nolən rəha nəlpahən

⁶ Piak min ne winik min. E nərgi Ieramerə Iesu Kristo, etəhalən əskasik kəm itəmat məmə nakotətul isəu o piatat min itəm koatol nolən rəha nəlpahən, kən məsotatigən motətəu-pən nəgətunən itəm nəmotos otiməhal.

⁷ Itəmat atıp nəkotitun məmə nəkotəkəike motətəu-pən nolən itəm eməhalol. Nian emətəhlatig kitat min itəmat, eməsəhaləlpahən,

⁸ kən eməhalos-nəmtin nagwənən o netənim, eməsəhalos əpnəpinən. Məto eməhalol wək pik, lapin ne lenian, eməhalol wək e nelmitiməhal məmə esəhalos-ıpinəən wək əskasik otəmat o nehmən itiməhal.

⁹ Tətuatıp otiməhal məmə ekəhalətapəh otəmat məmə nakoatehm itiməhal, məto itiməhal eməsəhalolən nəhlan məto-inu itiməhal ekəhalolkeike məmə ekəhaləgətun itəmat e nolən itəm tətuatıp məmə nakotətəu-pən.

¹⁰ Kən nian emətəhlatig əh kitat min itəmat, eməhalos-ıpinə lou u məmə, “Okəmə etənim tapəs wək, okol kəsos-ıpənən nagwənən kəm in.”

¹¹ Ekəhalən nəhlan məto-inu eməhaləto məmə netənim neen un itəmat min ilat koatəlpah, ilat kəsotolən wək kit, ilat iəghat tipik min, məto kəsotolən wək.

¹² E nərgi Ieramerə Iesu Kristo, ekəhalən kən məhaluəh niki netənim itəm kotol nəhlan məmə okotəkəike motapəs nəgəsən motatig mətig əm, kən motol wək o nətuəən nagwənən nigilat.

¹³ Kæn itæmat piak min ne winik min, æsotæpouæn o nolæn nat itæm tætuatip.

¹⁴ Okæmæ suah kit tæsætæu-pænæn ræhatimæhal næghatæn e naoa u, kæn nækotækæike motol mæmæ netæmim okotitun mæmæ in pah. Kæn mæsotuwînæn iuæhkîr ron mæmæ nækotol in taulis o nolæn ræhan.

¹⁵ Mæto næsotæplanæn in mæmæ ræhatæmat kit tikimîr, mæto in piatæmat kit, kæn tæwir mæmæ nakotæhgaiir lan.

Namnun næghatæn

¹⁶ Kæn pæs Iæræmære ræha næmælinuæn, in pisin æm otos-ipinæ næmælinuæn nian rafin e nolæn min rafin. Pæs Iæræmære tætatig itæmat min itæmat rafin.

¹⁷ Io Pol, iatos pen matæte æm e nelmæk næghatæn u ræha nænæn tæwir kæn itæmat. Kæn e naoa min rafin ekæte næhlan mæmæ nækotitun in naoa ræhak. Inu nolæn ræha næteæn ræhak.

¹⁸ Pæs ræhatat Iæræmære Iesu Kristo otawte-in ræhan næwiræn kæn itæmat rafin.

1 Timoti

Naoa itəm Pol təmaupən mətə tuwin kəm Timoti Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Timoti

?Pah təmətə naoa u? Aposol Pol təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwin kəm pah? Təmətə tatuwin kəm Timoti. Timoti in etəm aluə kit itəm təmaiir e taon u Listra. Mama rəhan in noanol kit rəha Isrel, kən rəhan tata in Iaihlua kit. Timoti in fren kit rəha Pol, kən nian rafin katian əpəh ikin min matuən-iarəp namnusən təwir rəha Iesu Kristo. Pol tolkeike pik Timoti, tol nəhlan kən in tətəun-in Timoti məmə tahmen e nətin ətuatip.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Pol təmətə məmə iəgətun eiueiuə neen e niməfak əpəh Efesas, kən mol in tahl-ipən Timoti məmə otuwin məg-ətuatip-in neiuəən əh. Okəm-naka, Timoti təmuwa tahmen e pasta rəha niməfak əh Efesas, nat əpnəpən məmə in etəm aluə əm. Nəgətun eiueiuəən min əh koatəgətun məmə netəmim okotəkəike motətəu-pən nətəligən rəhalat e nolən rəha netəmim o nosən nəmegəhən itəm namnun tikə. Koatən məmə netəmim okotəkəike motitun nīpəti nəghatən anion min, kən motol natimnat neen itəm ilat kəmoatən.

?Təmətə naoa u o naka? Pol təmətə naoa u matən-iarəp nətəligən neen rəhan kəm Timoti matiləs-ipər rəhan nətəligən, kən məmə otasitu e niməfak rəha Efesas. Pol tatəghat-in nolən wir min rəha nəfakən, ne nehm wirən netəm koatəfak. Kən matən-iarəp nolən wir min itəm netəm-iasol min rəha niməfak ne iəfak min u okotətəu-pən. Kən namnun nəghatən itəm Pol təmən kəm Timoti tatən məmə, in otəkəike muwa etəm wir kit rəha nol wəkən rəha Iesu Kristo. Kən rəhan nolən otəkəike mətuatip wir.

Pol təmən təwir kəm Timoti

¹ Timoti. Io Pol, iakatən təwir kəm ik. Kən io aposol kit rəha Kristo Iesu mətə-inu Uhgın u itəm təmosmegəh kitat, ne Kristo Iesu itəm in nīpəti nahatətəən rəhatat məmə o nian kit Uhgın otosmegəh kitat, ilau əm kəmuahləpıs io məmə ekol wək u.

² Rəhalau nahatətəən e Kristo tahmen ahmen əm, kən tol nəhlan in tahmen-pən əm məmə ik nətik pahrien. Pəs Uhgın Tata rəhatat ilau Kristo Iesu, Iərəməərə rəhatat, okuawte-in rəhalau nəwirən kəm ik, kən muasəkıtun ik, kən muələhəu nəməlinuən tətətig ron ik.

Pol təmolkeike məmə Timoti otahtosig-in iəgətun eiueiuə min

³ Aupən ikin e nian ematuwin Masetonia, kən io emən kəm ik məmə io ekolkeike pik məmə onakətətig Efesas, kən rəhak nətəligən tatol əm min-nulan. Netəmim neen əh-ikin kotətig itəm ilat koatəgətun netəmim e nəghatən min itəm kotərat. Mətə ik onakahtosig-in ilat məmə okəsotolən nolən əh.

⁴ Ilat okotəkəike motapəs nolən min əh itəm koatən nəghatən eiueiuə min itəm koatəghat-in noanol min aupən ikin. Nəghatən min əh in tatiuw-pa əm timəht, mətə in to təsasituən e netəmim məmə ilat okotitun nalpəkəuən rəha Uhgın inu okotahatətə əm lan.

⁵ Mətə noa nəghatən u məmə nolkeikeən tatər e nikitəmat. Nolkeikeən tatər e niki suah kit nian nikin təwir təfagə rat tikə lan, kən in titun məmə nolən rat kit təsatigən lan, kən tətahatətə pahrien əm e Iesu.

⁶ Netəmim neen kinotapəs nolən ətuatip u, kən ilat kinotəruru rəkis rəhalat suatip, mətə koatətəu-pən nəghatən alməl min əh.

⁷ Ilat kotolkeike mämә netәmim koatән mämә ilat kotenatig wir e Lou rәha Uhgın, mәto ilat kәsotitun wirән nıpәti nәghatән itәм koatән, ne nәghatән mın itәм koatән pik ilat.

⁸ Kitat kotitun wir Lou rәha Uhgın mämә tәwir okәмә kitat kotitun wir wәk rәha Lou kән moatәtәu-pән e nolән itәм Uhgın tolkeike.

⁹ Nian rafin kitat okotәkәike motitun mämә Lou tәмәsuwamән o netәм kotәtuatıp, mәto Lou in rәha netәм rat ne netәм koatәht Lou: netәм kәsotisiai-inән Uhgın ne nol tәfagә rat; netәм rәhalat nolән teko-eko kotәuhlin mentalat o nәfakән; netәм kәmotohamnu rәhalat tata ne mama; netәм koatohamnu itәм;

¹⁰ nәman ne nıpıtan itәм kınotol marıt rәkis, mәto koatan әnnapın; nәman koatit atıp ilat mın kән nıpıtan koatit atıp ilat mın; netәmim katosalim-in iolwәk mın mämә okotos mәni elat; ne netәм koateiueiuә, ne netәм koateiueiuә e nian koatәghat e kot; ne netәм koatol nolән pısın neen mın. Әwәh, in nıpahrienән mämә Lou in rәha netәmim itәм koatol natımnat rafin әh itәм tatәrәkin nәghatән mın itәм kotәtuatıp.

¹¹ Nәghatән әtuatıp mın u, koatisi-pән e namnusән tәwir moepән rәha Uhgın, Uhgın etәм tәwir tәtuatıp. Namnusән u in tәmos-ipa kәм io mämә ekән-iarәp.

Pol nikin tәmagien o Kristo

¹² Io ekatән tagkiu kәм Kristo Iesu, Iәрәmәrә rәhatat, itәм tatos-ipa nәsanәнән kәм io o wәk u, mәto-inu in tatehm io mämә iakaskәlim wir wәk rәhan kән mәsapәsән, kән in tәmәhlәu-pa wәk u mәtәhlәpis io mämә ekol.

¹³ Aupән ematәghat rat e nәrgın, kән ematoh nәfak matol tәrat kәм Iesu. Nat әnnapın io ematol pap min-nulan mәto in tәmasәkitun io mәto-inu io emәsәнән әh nıpahrienән lan, kән emәruru mämә nat naka itәм io ematol in tәrat.

¹⁴ Mәto nolkeikeән rәha Iәрәmәrә rәhatat in iahgin iahgin pik ron io, maprәkis-in nolән rat mın rәhak. Kән tatәtәlmın nıkik o nahatәtән lan ne nolkeikeән itәм tatisi-pән o Kristo Iesu.

¹⁵ Inu nәghatән tatән pahrien, kән kitat kotәkәike motән nıpahrienән lan: Kristo Iesu tәmuwa e nәtueintән mämә otosmegәh netәм kotәrat, kән io etәм rat agın taprәkis-in rafin ilat.

¹⁶ Mәto Uhgın tәmasәkitun io, etәм rat agın, tahmen e nәmtәtin kit itәм tatәgәtun mämә nәtәligән rәhan kaifәмәh, namnun tikә, tatuwın o netәм kotәrat, pәs netәmim neen kotehm kән motuarisig-in suatıp kitih әm mämә okotahatәtә e Iesu kән in tosmegәh ilat mos-ipән nәmegәhән lilin kәм ilat.

¹⁷ !Kotәнwiwi Uhgın! Pәs kotisiai-in Uhgın rәhatat. In Iәрәmәrә lilin; in tәsimisән; kәsehmән in; kән in pısın әm in Uhgın. Pәs koatılәs-ipәр nәrgın tatuwın matuwın matuwın namnun tikә. Әwәh.

¹⁸ Kән inәh nәtik Timoti. Inu rәhak nәghatән tahmen-pән e nәghatән rәha ien mın itәм kәmoatән kәм ik aupән. Ik onakәkәike maskәlim nәghatән mın әh pәs tol rәham nәtәligән tәskasik, kән ik onakәluagin wir e nәluaginән rәha nahatәtән.

¹⁹ Askәlim rәham nahatәtән tәskasik, kән ol nolән itәм ik nәkitun mämә in tәtuatıp e nıganәmti Uhgın. Mәto netәmim neen ilat koatol nolән neen itәм ilat kotitun mämә tәrat, kән kәmotәrәkin rәkis rәhalat nahatәtән, tahmen e suah kit itәм tatılәs nego matәр e nımas tәtәhap-әhap agın matәrat.

²⁰ Suah mil u Haemeneus ne Aleksanta ilau kəmian motol kitiah əm ilat netəm mīn u. Io enegəhan-in rəkis ilau məmə katuəməhl-pən e nelmi Setan məmə okiatun məmə okəsuan ratən Uhgīn.

2

Nolən rəha nəfakən

¹ Nat aupən itəm ekolkeike məmə ekən, in tol nulan. Io iatən əskasik kəm itəmat məmə itəmat nəkotəkəike moatəfak kəm Uhgīn o netəmim rafin, kən motən kəm Uhgīn məmə nikitimat tətəgien o natimnat itəm in təmol ilat.

² Kən e nian rafin itəmat onəkotəkəike moatəfak o netəm koatərəmərə ne netəm-iasol mīn rəhatat məmə kitat rafin okotətig e nəməlinuən kən motətig mətig, pəs kitat kotisiai-in wīr Uhgīn kən rəhatat naliwəkən in tətəuatip.

³ Nolən rəha nəfakən mīn u in təwīr pīk, kən in otol Uhgīn Iosmegəh rəhatat nīkin otəgien lan.

⁴ Uhgīn u, in tolkeike məmə otosmegəh netəmim rafin, kən molkeike məmə ilat okotitun motən nīpahrienən e nəghatən pahrien rəhan.

⁵ Otəfak o netəmim rafin məmə ilat okotəhatətə e Uhgīn məto-inu Uhgīn kitiah əm tətətig, kən suah kitiah əm tatətul in suatip o nosən netəmim muwīn kotol kitiah ilat Uhgīn, etəmim əh Kristo Iesu.

⁶ E nian ətuatip, in əm təmos-ipa rəhan nəmegəhən o nətouən suatip rəha netəmim rafin məmə otikis ilat e təfagə rat rəhalat. Kən inu tatəgətun məmə Uhgīn tolkeike məmə otosmegəh netəmim rafin.

⁷ Kən o nəghatən əh, Uhgīn təmīləs-ipər io məmə io aposol kit rəhan o nəniarəpən namnusən təwīr u kəm Iaihlua mīn, netəmim itəm kəsənən məmə netəm Isrel, kən təmīləs-ipər io məmə iəgətun kit rəha nahatətəən pahrien. Io iatən pahrien, eseiuəuəən.

⁸ Kən ikin mīn rafin, iakolkeike məmə nəman okotəghat kəm Uhgīn e nəfakən. Kən nian koatīləs-ipər nelmīlat məmə okotəfak kəm Uhgīn, iakolkeike məmə nəmegəhən rəhalat otətuatip, kən nīkilat təsəhmən, kən məsotəhaiən ilat mīn.

⁹ Kən io iakolkeike məmə nīpitan u iəfak mīn okotuwīn e rəhalat napən itəm tətəuatip kən matəfətain wīr ilat, məsotuwən nətəligən rəha nəman, kən məsotolən məmə netəmim okotehm o nausitən. Kən ilat kəsotolən noanulat məmə okotəusit ron. Kən ilat kəsotuwīn-inən natimnat mīn o niuwən nətəligən rəha netəmim, iatən natimnat mīn tahmen-pən e napən mīn itəm nəmtīlat tiəkis, o nat kit kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, o nat kit kəmol e perel inu kəpiel itəm nəmtin tiəkis.

¹⁰ Məto iakolkeike məmə nīpitan u iəfak mīn, rəhalat nətəligən otəsuwīnən o malə-malə rəha nīpətilat o nehmən, məto okotol malə-malə e nəmegəhən rəhalat, inəh ilat okotol nolən mīn itəm otasitu e netəmim, nolən mīn itəm tətəuatip o nīpitan itəm koatən məmə ilat koatəfak kəm Uhgīn.

¹¹ Nian nəman okoatəgətun e nīməfak, nīpitan okotəkəike moatətəlig-in məsotəgətən, kən motəkəike motos-iəhau ilat, kən motisiai-in iəgətun mīn, kən motətəu-pən iəgətun mīn əh itəm koatəgətun.

¹² Io esegəhan-inən nīpitan məmə okotəgətun kən motərəmərə e nəman. Ilat okotəkəike kəsəghatən,

¹³ məto-inu aupən ikin, Uhgīn təmaupən mol Atam, uarisig ikin təpanol If.

¹⁴ Kən sənəmə Atam u Setan təmeiuə-in aupən kən tol nəwian, məto If u təmol nəwia Setan kən mətəghl lou rəha Uhgīn.

¹⁵ Məto Uhg̃in otosmegəh n̄ipitan nian ilat koatol ətuat̄ip wək rəhalat, inu neməkən ne nehm w̄irən n̄isualkələh. In otosmegəh ilat okəmə koataskəl̄im əskasik nolən rəha nahatətəən, ne nolən rəha nolkeikeən netəmim, ne nolən rəha nəmegəhən itəm tətuat̄ip.

3

Netəm-iasol m̄in rəha niməfak

¹ Inu nəghatən tatən pahrien məmə, “Okəmə etəmim kit tolkeike məmə in otuwa etəm-iasol kit rəha niməfak, kən in təmolkeike wək kit itəm təw̄ir.”

² Kən etəm-iasol tol nəhlan:

okəkəike kəsehm-pənən nolən rat kit lan;

in rəhan pətan kit̄iəh əm;

tatehm w̄ir nəmegəhən rəhan nian raf̄in;

tatol nat̄imnat e n̄itunən;

katisiai-in;

tatehm w̄ir netəmim itəm koatuw̄in iman ik̄in;

in iəgətun w̄ir kit;

³ sənəmə etəmim kit rəha nap̄isən o nəmouən;

məto in etəm mətig;

sənəmə in etəmim rəhan nəghatən t̄itat̄iperəh pik tahmen e kaluəluə;

n̄ikin təsuw̄in pikən e m̄əni;

⁴ in otəkəike matərəməərə w̄ir e rəhan m̄in, kən mol məmə rəhan n̄isualkələh koatol nəw̄ian moatisiai-in w̄ir.

⁵ Məto okəmə in təruru nərəmərə w̄irən o rəhan m̄in, kən in otaroh nəhlan mərəmərə o niməfak rəha Uhg̃in?

⁶ Etəm tətahatətə wi e Iesu, in təsahmenən məmə otos wək u məta in tatosipər pik in, kən Uhg̃in tol nalp̄inən kəm in tol məmə təmol mihin e Setan u iausit pik.

⁷ Kən etəm-iasol, rəhan nolən otəkəike məw̄ir mətuat̄ip məmə netəm kəsotəfakən okotən məmə in etəm təw̄ir. Okəmə təsol mihinən, məta noan̄ikulu rəha Setan toh pikən, kən nərḡin in otərat.

Netəm kotasitu e niməfak

⁸ E nolən kit̄iəh əm, dikon m̄in, rəhalat nəmegəhən otəkəike mətuat̄ip w̄ir, kən moatən əm n̄ipahrienən e nian raf̄in. Netəm koatap̄is o kotolkeike pik m̄əni, kəsotahmenən o naskəl̄imən wək u.

⁹ Ilat netəmim itəm kotitun məmə nolən rat kit təsat̄igən elat, kən moataskəl̄im əskasik nəghatən pahrien m̄in rəha Iesu Kristo itəm Uhg̃in təmol əp.

¹⁰ Netəm kotol nəhlan, niməfak otəkəike makil w̄ir rəhalat nəmegəhən, okəmə kəsehm-pənən nat kit tərat elat, kən ilat okotos wək rəha dikon.

¹¹ Məto n̄ipitan rəha netəm koatasitu e wək rəha niməfak, ilat m̄in okotəkəike motol rəhalat nəmegəhən tətuat̄ip w̄ir. Təsəw̄irən məmə ilat n̄ipitan iən n̄ikalitəm, o n̄ipitan rəha nap̄isən, məto ilat n̄ipitan itəm netəmim koatahatətə elat e nian raf̄in.

¹² Suah kit itəm tatos wək rəha dikon, in otəkəike mos rəhan pətan kit̄iəh əm, kən in otəkəike matərəməərə w̄ir e rəhan m̄in n̄isualkələh ne rəhan latuənu.

¹³ Netəmim itəm koatol-w̄ir wək u rəha dikon, nərḡilat in otəw̄ir lan, kən rəhalat nətəligən in otəskasik pik o naskəl̄imən nahatətəən rəhalat e Kristo Iesu.

Nəukət̄in nahatətəən rəhatat

¹⁴ Roiu əh, nian iakatəte naoa u kəm ik, nīkik tatəht məmə, otəsuwəhən kən ekimnə mehm ik.

¹⁵ Məto okəmə esimnə uəhaiən, kən naoa u in otən natimnat rafin itəm kitat nenəti Uhgın okotətəu-pən. Inu kitat u nəfak, kən Uhgın rəhatat tatəmegəh mətatig namnun tikə. Kitat netəm nəfak u kotaskəlim nəghatən pahrien, kən matehm wir.

¹⁶ Nīpahrienən, nəghatən pahrien rəha Iesu Kristo itəm Uhgın təmol əp, in nat pispis itəm in iahgin, kən tol nəhlan:

Kristo in təmuwa etəmim kən netəmim kəmotəplan.

Kən Narmın Rəha Uhgın tatəgətun wir məmə Iesu tətuatip wir.

Kən nagelo mın kəmotehm in.

Kən katən-iarəp namnusən təwir rəhan kəm netəmim ikin pisin pisin mın.

Kən netəmim rəha nətueintən u kotahatətə lan.

Kən Uhgın təmos muwın ilis e neai mətuatig ilau mın.

4

Iəgətun eiueiuə mın

¹ Narmın Rəha Uhgın tatən-iarəp wir məmə e nian mın uarisig Iesu otəpanuwa lan, netəmim tepət okotapəs nətəu-pənən nolən pahrien rəha nahatətəən e Uhgın. Ilat okotətəu-pən narmın eiueiuə mın kən motətəu-pən nəgətunən rəha iərmis mın.

² Nəgətunən mın əh koatisi-pən o iəgətun mın itəm koatən məmə rəhalat nəghatən in nīpahrienən, məto ilat koateiueiuə, kən məsotolən nat itəm koatən. Netəm mın əh, nətəligən rəhalat teko-eko agın, kən kinotəruru nakilən məmə nəghatən pahrien hiə kən nəghatən eiueiuə hiə.

³ Ilat koatəgətun netəmim moatən məmə okəsotolən marit, kən moatəgətun ilat məmə okəsotunən nagwənən mın neen. Məto Uhgın təmol nagwənən mın əh məmə okotun ilat. Kən kitat u koatəfak kotitun nīpahrienən, kotitun nosən, kəfak kənwiwi Uhgın ron, kən motun,

⁴ məto-inu natimnat rafin itəm Uhgın təmol ilat kotəwir əm. Nat kit tikə məmə okəsotunən. Kitat kotitun nunən natimnat rafin okəmə kitat koatəfak moatənwiwi Uhgın ron,

⁵ məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə ilat kotəwir, kən kitat koatəfak ron. Kən roiu, nagwənən mın əh kotəwir əm.

Iolwək təwir rəha Kristo Iesu

⁶ Okəmə natən-iarəp nəghatən u kəm piatat mın ne winitat mın, kən ik iolwək təwir kit rəha Kristo Iesu. Kən tatəgətun məmə ik etəmim kit itəm natun nəghatən wir mın rəha nahatətəən ne nəgətunən ətuatip mətəmegəh lan, kən rəham nəmegəhən tatətəu-pən nəghatən mın əh rafin.

⁷ Apəs, əsətəlig-inən nəghatən eiueiuə mın itəm nətəligən rəha Uhgın tikə lan, nəghatən mın u tahmen namsu əpnəpın mın itəm nīpətın tikə. Məto əgətun atip rəham nəmegəhən məmə tatətəu-pən Naoa Rəha Uhgın.

⁸ Nolən rəha nehm wirən nīpətım məmə in otəsanən, in təwir o natimnat mın neen, məto okəmə natəgətun atip rəham nəmegəhən e nolən rəha Uhgın, kən in təwir məmə otasitu e natimnat rafin e nəmegəhən rəha nətueintən u, ne rəha nəmegəhən lili.

⁹ Inu nəghatən tatən pahrien, kən kitat kotəkəike motən nīpahrienən lan.

¹⁰ Kənu kitat koatol pik wək o iəgətun atipən rəhatat nəmegəhən e nolən əh, məto-inu kinotahatətə rəkis e Uhgın u tatəmegəh kən mətatig itulin, kən

in Iosmegəh rəha netənim rafin, məto in tatosmegəh əm netəm mɪn u itəm koatahatətə lan.

¹¹ Əgətun natimnat mɪn əh kəm netənim, kən mən-ipən kəm ilat məmə okotəkəike moatətəu-pən.

¹² Pəs netənim okəsotehm əhauən ik məto-inu ik etəm aluə əm kit. Məto ol rəham nəmegəhən tətuatip wir məmə netənim okotəplan məmə ik etəm mətə, kən ilat kotitun nətəu-pənən ik e nəghatən mɪn, ne naliwəkən, ne nolkeikeən, ne nahatətən, ne nolən ətuatip.

¹³ Ol natimnat mɪn əh, kən nat kɪsɪl mɪn, ol iləhal u məmə rəham wək okəhalətul aupən e rəham nəmegəhən mətoarus ekimnə: afin Naoa Rəha Uhgɪn kəm netənim, kən mən-iarəp Naoa Rəha Uhgɪn, kən məgətun Naoa Rəha Uhgɪn.

¹⁴ Timoti, Uhgɪn təmos-ipinə kəm ik rəhan nasituən o nolən wək rəhan nian elta mɪn rəha niməfak kəmotələhəu-pən nelmilat lam, kən ien mɪn neen rəhalat kəmotən-iarəp nəghatən itəm Uhgɪn təmən lam. Əsapəsən nasituən əh.

¹⁵ Ik onakəkəike matol wək mɪn u, kən rəham nətəligən otəkəike mətatig əskasik e natimnat mɪn u pəs netənim kotitun nehmən məmə rəham nəmegəhən ne rəham wək tatəwiə wir.

¹⁶ Atehm wir nolən mɪn e nəmegəhən rəham, kən ol rəham nəgətunən məmə in tatətuatip e nian rafin. Onakəkəike mətalkut əskasik məmə onəkol natimnat mɪn əh, məto-inu okəmə nakol, kən onakosmegəh itəmat netəm koatətəlig-in ik.

5

Nolən rəha nisiiən o nəghatən kəm netənim

¹ Səghat əskasikən e iaguɪhl mɪn, məto əghat kəm ilat e nisiiən məmə nakiuw rəhalat nətəligən, təhmen əm mə ilat rəham tata ətuatip mɪn. E nolən kitiəh mɪn əm, ol təhmen əm kəm netəm aluə təhmen məmə ilat piam ətuatip mɪn.

² Əghat mətig e nisiiən kəm nɪpɪtaguɪhl mɪn təhmen məmə rəham mama ətuatip mɪn. Rəham nəghatən ne nolən mɪn kəm nɪpɪtan itəm koatətəm aluə otəkəike mətuatip agɪn, təhmen məmə ilat wɪnɪm mɪn.

Nolən rəha nehm wirən nəutahlɪmɪs mɪn

³ Niməfak otəkəike matehm wir nəutahlɪmɪs mɪn itəm rəhan mɪn kotikə agɪn o nehmən ilat.

⁴ Məto nəutahlɪmɪs kit u nenətɪn mɪn əh-ikɪn o mipɪn mɪn əh-ikɪn, ilat okotəkəike motitun paupən məmə wək rəha netəm koatəfak, ilat okotaupən motehm wir atip rəhalat mɪn. Nolən u təhmen əm məmə koatətou rəhalat kaon kəm rəhalat mama ne tata ne pipi mɪn, kən inəh Uhgɪn nɪkin tagien ron.

⁵ Məto nəutahlɪmɪs itəm tətətig in pɪsɪn agɪn əm, etənim tikə o nehmən in, in tatələhəu-pən əskasik rəhan nətəligən tətətig e Uhgɪn. In əh e nian rafin, lapɪn ne e nərauiəgən, in tatəfak kəm Uhgɪn məmə otətəsitu lan.

⁶ Məto nəutahlɪmɪs u tatətəlig-in pɪk natimnat rəha nɪpətɪn o nətoən təwir lan, in tatəmegəh, məto e narmin təhmen məmə in tɪnɪmɪs rəkis.

⁷ Ik onakəkəike mən-ipən nəghatən mɪn əh kəm niməfak məmə ilat okotəkəike motol pəs netənim kəsotən ratən ilat.

⁸ Suah kit otəkəike mehm wir rəhan mɪn, kən maupən mehm wir rəhan ətuatip mɪn. Məto okəmə in təsolən, tatəgətun məmə təməuhlin məntaan e nolən rəha nəfakən, in tərət maprəkis-in etəm təsəfakən.

⁹ Okəmә nakәte-pән nәrgi nәutahlimis kit e naoa rәha nasituән mәмә nimәfak otasitu elat, rәhan nup in otәkәike mos sikiste, kән rәhan iәрman kitiah әm aupән.

¹⁰ Kән in pәtaguihl kit itәм netәmim koatisiai-in o rәhan nolән wir ne nasituән min itәм in tatol, tahmen mәмә in tatehm wir rәhan nisualkәlәh; kән nian iapispis min okotuwa iman ikin, tatol tәwir kәм ilat; kән matos-iәhau atip in mәtasitu e netәм koatәfak;* kән mәtasitu e ian-rat min; kән rәhan nәtәligән tәskasik mәмә otol wәk min itәм tәwir.

¹¹ Mәto sәte-pәнән nәrgi nәutahlimis min itәм kәsotipitaguihlән әh e naoa rәha nasituән, mәto-inu uarisig ikin okәмә nәtәligән rәha nol minән marit tinuwa mәskasik e nikilat minaprәkis-in nәtәligән rәhalat e Kristo, kән ilat kotәмә okotol min marit.

¹² Kән Uhgин in otakil mol nalpinән kәм ilat mәto-inu kәmotәtgәhl rәhalat noanawil itәм kәmotol kәм in aupән.†

¹³ Kән nat tәrat kit min, mәta ilat koatәpou kән motos nolән rәha nuwinән e nimә min rafin moatән nәghatән itәм nipәtin tikә. Uarisig ilat kotuwa motәrat pik o nosән musmus e nәghatән rәha suah pisin o nosән muwin mәhlәmisin nimәme mәnig lan, kән ilat kotolkeike mәмә okotән pik nәghatән rәha netәм pisin, kән ilat koatән nәghatән min neen itәм tәsahmenән mәмә okotән.

¹⁴ Kән io ekatән kәм nәutahlimis min itәм kәsotipitaguihlән mәмә tәwir ilat okotol min marit, kән motilәs nisualkәlәh, kән okotehm wir rәhalat min. Kән okәмә kotol nәhlan, kән mәsotos-ipәнән kuhal kit kәм rәhatat tikimir min mәмә okotән rat kitat.

¹⁵ Mәto nәutahlimis neen kinotapәs rәkis suatip әtuatip kән moatәtәu-pән Setan.

¹⁶ Nipitan u iәfak min okotәkәike moatehm wir nәutahlimis min rәhalat, mәsotәhlman-pәнән ilat kәм nimәfak mәмә otatehm ilat. Kән nimәfak in otatehm әm nәutahlimis min u rәhalat netәmim kotikә agin mәмә okoatehm ilat.

Wәk rәha netәм-iasol rәha nimәfak

¹⁷ Elta min itәм koatәrәmәrә wir e wәk rәha nimәfak, nimәfak otәkәike misiai-in ilat, kән matәtou ilat. Kән iәgәtun min ne netәм koatән-iarәp Naoa Rәha Uhgин, ilat koatәtul aupән mәмә okisiai-in ilat.

¹⁸ Mәto-inu Naoa Rәha Uhgин tatән mәмә, “Nian kau kit tatol wәk kit rәham, kән okәмә tolkeike mәмә otun kit, sahtosig-inән.” Kән tatән min mәмә, “Nian suah kit tatol wәk, mәto okәike kәtou in lan.”

¹⁹ Әsәtәlig-inән nәghatән rәha etәmim kitiah әm itәм tatән mәмә elta kit rәha nimәfak tәmol nolән rat, mәto okәмә etәmim kәiu o kisil katәhalән, kән nakәtәlig-in rәhalәhal nәghatән.

²⁰ Kән okәмә etәм-iasol kit rәha nimәfak tatol nat kit tәrat, kән natәghat әskasik kәм in e niganәmti netәmim rafin rәha nimәfak, kән tol nәhlan netәmim okotәgin o nolән nat tәrat min.

²¹ E niganәmti Uhgин, ne Iesu, ne nagelo min itәм Uhgин tәmitәpun rәkis ilat, io ekatән әskasik kәм ik mәмә ik onakәkәike mәtәu-pән nәghatән rәhak e nolән itәм in tәtuatip. Ik onakәsolән nolән pisin kәм suah kit, kән matig mol pisin min kәм suah kit. Mәto onәkol tahmen ahmen әm kәм ilat rafin.

* **5:10:** Nәghatән Kris әtuatip tatән mәмә, “Kән tәtaikuas e nelki netәmim rәha Uhgин.” - Nolән әh tatәgәtun mәмә in pәtan kit tatos-iәhau atip in; kән nikin tagien o nasituән e netәmim. † **5:12:** E nian әh, nәutahlimis min neen kәmotos noanawil rәhalat kәм Uhgин mәмә okәsotolән marit, kән ilat okotol әm wәk rәha nimәfak. Kән okәмә nәutahlimis kit tolkeike mәмә in otol marit min, kән in otәtgәhl rәhan noanawil itәм tәmol kәм Uhgин. **5:13:** 2 Tes 3:11 **5:14:** 1 Kor 7:9 **5:18:** Dut 25:4; Mat 10:10; 1 Kor 9:9 **5:19:** 2 Kor 13:1 **5:20:** Efes 5:11

²² Əsələs-ipər ueiuəhaiən etəmim məmə in otos wək rəha niməfak, inu nakoatələhəu-pən nelmitəmat moatəfak lan. Məto-inu okəmə in suah kit itəm rəhan əh-ikin nolən rat, kən rəhan nolən rat otatig lam, tahmen məmə ik min nəmos rəhan nolən rat. Məto ol əm rəham nəmegəhən tatuwiwi matətuatip e nian rafin.

²³⁻²⁵ Netəmim neen kitat kotitun məmə ilat nol təfagə rat, kən kotitun məmə Uhgın otol nalpınən kəm ilat. Məto neen rəhalat təfagə rat tatəhluaig əh-roiu, məto uarisig okəpanotəplan. Kən tahmen ahmen əm, nian tepət wək itəm təwir min, kitat kotitun əm. Məto neen əh-ikin itəm koatəhluaig əh-roiu, məto okəpanotəplan ilat.

Təsəwirən məmə onakənim əm nəhau məto-inu, nian neen ik nakatimis. Məto təwir məmə onakənim wain noan məsin pəs in tasitu e nərəpəm.

6

Nolən ətuatip o slef min

¹ Slef min itəm koatəfak okotəkəike motisaii-in netəm-iasol min rəhalat. Nolən əh in otahtosig-in naihlua, məmə kəsotən ratən nərgi Uhgın, kən məsotən ratən nəgətunən rəhatat. ² Məto slef min itəm rəhalat etəm-iasol in iəfak, ilat okəsotolən nolən əh u kotəmə, “Ei. Etəm-iasol əh in piatat əm kit,” kən ilat məsotisaii-in wırən. Məto ilat okotəkəike motol wək pik təhmın min e nıkilat pahrien, məto-inu rəhalat etəm-iasol in iəfak kit itəm koatolkeike in.

Nəgətunən neiuəiuəən min ne natimnat wir min pahrien

Natimnat min u, ik onakəkəike matəgətun netəmim lan. Kən e nian rafin ik onakəkəike matəghat əskasik kəm ilat o nətəu-pənən.

³ Məto netəmim neen koatəgətun nəghatən neen itəm tol pisin e nəghatən əh rəhak, kən ilat koatən məmə nəgətunən rəha İrəməərə rəhatat İesu Kristo, in neiuəiuəən, kən koatən məmə nəgətunən rəha nolən rəha nəmegəhən itəm Uhgın tolkeike, in neiuəiuəən.

⁴ Netəm min əh koatol nəhlan ilat kəsotitun agın-əhən nat kit, kən ilat nausit pik. İlat kotalməl o nuwinən məghat pik o nəghatən min itəm tatiuw-pa neməha, o nəghatən min itəm netəmim koatətəhau ilat min ron. Nolən u in tatol netəmim koatetet ilat min, kən motəhap-əhap ilat min, kən moatəghat rat e nərgilat min, kən moatətəlig rat elat min.

⁵ Kən e nian rafin ilat koatol timəht. Inu nolən rəha netəmim itəm rəhalat nətəligən tərət, ilat koatəue e nəghatən pahrien. İlat koatən məmə suatip rəha nahatətəən e Uhgın in suatip kit o nosən məni ne nautə min.

⁶ Məto nat itəm təwir pik sənəmə kitat kotos məni ne nautə. Nat itəm təwir pik in məmə kitat okotaliwək e nolən itəm Uhgın tolkeike, kən motagien əm, nat əpnəpın rəhatat nautə noan məsin o tepət,

⁷ məto-inu nian kitat kəmotaiir-pa e nətueintən u, kən kəməsotosən nat kit motuwa. Kən e nian okotimis lan, okol kəsotos minən nat kit motitəlig.

⁸ Məto okəmə nigitat nagwənən ne napən tahmen əm, kən kitat kotagien.

⁹ Netəmim itəm kotalkeike pik məmə rəhalat nautə otepət, in timətig əm olat məmə okotol nolən rat min tepət. In tahmen-pən e noanıkulu tətəhasın ilat e noakəmihl rəha nərətən, kən ilat kotalkeike məmə okotol natimnat tepət rəha nalmələn, kən natimnat tepət itəm tərət olat. Kən nolkeikeən rəha natimnat rat min əh okoatərəkın-rəkın nəmegəhən rəhalat.

¹⁰ Məto-inu nolən rəha nolkeike pikən məni, in nəukətın natimnat rat tepət. Kən netəmim neen ilat koatətul-iəkis o nətəu-pənən suatip u, kən ilat

kinotuwın rækis isəu o nolən rəha nahatətəən, kən ilat koatol natimnat min neen itəm tatarəkin atip nıkilat, kən moatəto tərət lan.

Nəghatən wır rəha Pol tatuwın kəm Timoti

¹¹ Məto ik Timoti, etəm rəha Uhgın, aıu muwın isəu o nolən rat min əh. Ik onakəkəike malkut pık o nətəu-pənən nolən ətuatip, itəm Uhgın tolkeike. Rəham nahatətəən otəkəike məskasık, kən ik onakəkəike molkeike netəmim. Askəlım rəham nahatətəən tatuwın əm nulan, namnun tikə. Kən onəkəike muwa ik etəm mətig kit.

¹² Onakəluagin wır e nəluaginən rəha nahatətəən. Kən maskəlım nəmegəhən lılın itəm Uhgın təmaun-in ik ron. Aupən ikın in təmaun-in ik ron nian nəmən-iarəp nahatətəən rəham e İesu e nıganəmti netəmim tepət.

¹³ E nıganəmti Uhgın, itəm tatos-ıpa nəmegəhən kəm natimnat rafın, ne nıganəmti Kristo İesu itəm təmən-iarəp wır nəghatən pahrien e nıganəmti Pontias Pailat, iatəghat əskasık kəm ik nəhlan:

¹⁴ ol natimnat min u, kən məsapəsən kit mətoarus-pən İərəmərə rəhatat İesu Kristo otuwa

¹⁵ e nian ətuatip itəm Uhgın təmıtəpun. Uhgın itəm kitat okotəkəike moatənwiwi e nian rafın, in pısın əm tatarəmərə e natimnat rafın. In Kig rəha kig min rafın, kən İərəmərə rəha İərəmərə min rafın.

¹⁶ In əm təsımısən mətatig lılın, rəhan nətuounən tikə, kən namnun tikə. İkın tətatig ikın, nəhag-əhagən tasiə mıtəlau in, kən okol kəsənən iuəhkır ron. Suah kit təsehmən əh in, kən okol suah kit təsehmən nian kit. Nian rafın kitat okotəkəike motisiai-in in, kən moatən-iarəp rəhan nəsanənən ne nərəmərəən matuwın matuwın namnun tikə. Tol nəhlan. Əwəh.

Nəfak u rəhalat nautə tepət

¹⁷ Əghat əskasık kəm netəm koatəfak itəm rəhalat nautə rəha nətueintən u tepət. Ən məmə ilat okəsotıləs-ıpər pıkən ilat, kən kəsotahatətəən e rəhalat məni u tepət rəha roiu əm, məto olawıg ne tikə min. İlat okotəkəike motahatətə əm e Uhgın itəm tatos-ıpa natimnat wır tepət kəm kitat məmə kitat okotətə təwır lan.

¹⁸ Əghat əskasık kəm ilat məmə okotimətə e nolən təwır, ne nasituən wır min. Kən nıkilat otəkəike magien o nawteən kəm netəmim.

¹⁹ E nolən əh, in tahmen məmə ilat koatələhəu natimnat wır min tepət, tahmen-pən əm məmə kəmotasa wır o nəmegəhən itəm otəpanuwa. Kən ilat kotıtun nosən nəmegəhən, itəm nəmegəhən pahrien.

Namnun nəghatən rəha Pol

²⁰ Timoti, ik onakəkəike matehm wır natimnat min itəm Uhgın təmələhəu-pən rækis e nelməm. Apəs kən mətul isəu o nəghatən min itəm nıpətılət tikə kən kəsotos-ıpənən nısiailən kəm Uhgın, kən nəghatən min itəm kəsotətəuatıpən e Naoa Rəha Uhgın. Nəghatən min əh katən məmə koatos-ıpa nıtunən, məto kəp, koateıuə.

²¹ Məto netəmim neen koatuarisig-in nəghatən eiueıuə min əh, kən minotos-arəpən e suatıp rəha nahatətəən pahrien.

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat.

2 Timoti

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pol təməte tuwin kəm Timoti

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Timoti

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm Timoti. Kən in molkeike məmə ilat min əpəh e niməfak rəha Efesas, məmə okotafin. Afın e “Namnusən Əkuəkir Rəha Naoa u 1 Timoti” o nıtunən məmə Timoti in pah.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Nian kapman rəha Rom taskəlīm Pol əpəh Rom, in təsətətigən e kalapus, mətə in təmətətig e rəhan kit nimə, kən mopael min kəmotətig ilat min motehm məmə in otəsəgimən. Namnun japta rəha Wək Min tatəghat-in nian min əh. Kən əmun kapman təmahl-iarəp in, kən taliwək əm mətən o nup kəiu. Mətə roiu əh, tınuwin min e kalapus əpəh Rom, kən kalapus əh in tətət ikin pahrien. Naoa rəha Wək Min təsəghat-inən nian əh, naoa tınol namnun rəkis. Kalapus əh in tətət ikin, kən tiəkis o netəmim o nuwinən mətəg-pən-in. Luk əm ilau min. Pol təmölkeike məmə Timoti otuwa mehm mətə-inu in rəhan fren wir. Kən in molkeike məmə Timoti in otəmik naoa min rəhan.

?Təməte naoa u o naka? Pol təmıtun məmə otəsuwəhən kohamnu in timis. Tol nəhlan, in təməte naoa u o nələhəu-pənən niməfak e nelmi netəm-iasol pisin min neen tahmen e Timoti. Nian iəkis min koatuwa o niməfak, kən Pol in tolkeike məmə Timoti otətəkəlīm Namnusən Təwir, kən matətul əskasik e nahatətəən rəhan, kən məsəginən nən-iarəpən Namnusən Təwir, kən in otətul matip o nətoən nahməən e nıpətın okəmə nəratən otuwa.

Pol təmən təwir kəm Timoti

¹ Io Pol, u io aposol kit rəha Kristo Iesu, itəm Uhgın təmıtəpun rəkis io məmə rəhan, kən mahl-ipa io məmə ekən-iarəp rəhan nəniəkisən rəha nəmegəhən lili e Kristo Iesu.

² Iatən təwir kəm ik Timoti, nətik itəm iakolkeike pik ik. Pəs Uhgın Tata ne Kristo Iesu rəhatat İərəməə okuawte-in rəhalau nəwirən, ne nasəkitunən, ne nəməlinuən kəm ik.

Pol təmils-ipər nətəligən rəha Timoti

³ Nian rafın, lapın ne lenian, iatəfak ron ik, kən matən tagkiu kəm Uhgın ron ik. Kən iatol wək rəhan tahmen-pən əm e tıpik min, kən ekıtun məmə nolən rat kit təsətəgən lak.

⁴ Nıkkik tatuəh nahui nəmtəm, kən iakolkeike pik məmə ekəplan min ik pəs nıkkik otəgıen.

⁵ Nıkkik tatuəh nahatətəən pahrien rəham itəm tahmen-pən əm e nahatətəən itəm təmaupən mətətig e rəham pipi Lois ne rəham mama İunis, kən ekıtun məmə roiu in tınətətig lam.

⁶ Kən tol nəhlan, iatən min kəm ik məmə onakelel nigəm rəha nəsanənən itəm Uhgın təmos-ıpinə o nolən rəhan wək. Uhgın təmos-ıpinə nəsanənən əh nian emələhəu-pən nelmək matəfak-pınə lam.

⁷ Ol wək e nəsanənən əh, mətə-inu Uhgın təsos-ipamən kəm kitat nıkin rəha nəginən, mətə təmos-ipa nıkin rəha nəsanənən, ne nıkin rəha nolkeikeən, ne nıkin itəm tatol nolən min itəm in titun məmə kotətəuatip.

⁸ Kæn inæh, əsaulis-inən o næn-iarəpən Iərəmərə, kæn əsaulis-inən io itəm etatig e kalapus o nərgin. Məto e nəsanənən itəm Uhgın tatos-ipinə kəm ik, nəkəlke mol məmə io ne, itəm iatəto nahməən o namnusən təwır.

⁹ Uhgın təmosmegəh kitat kæn maun-in kitat məmə kitat okotuwa rəhan min netəmim itəm kotasim, kæn təməsolən o nat kit itəm kitat kəmotol, məto in təmol e rəhan atip nətəligən, ne nəwırən. Nian Uhgın təməsolən əh nətueintən ne, məto in təmələhəu rəkis nalpəkəuən məmə in otawte-in rəhan nəwırən kəm kitat e Kristo Iesu,

¹⁰ məto roiū, in təmol əp nəwırən əh kəm kitat e nuwamən rəha Iosmegəh rəhatat, Kristo Iesu. Kæn Kristo təmərəkın nımısən ne rəhan nəsanənən, kæn təmasiəgəpın nəmegəhən u namnun tikə, kæn kitat koatehm e namnusən təwır.

¹¹ Kæn Uhgın təmitəpun io məmə io iəghat, ne aposol, ne iəgətun o namnusən təwır əh.

¹² Tol nəhlan iatəto pık nahməən ron u ikın-u e kalapus. Məto esaulis-inən, məto-inu ekıtun məmə pah u iatahatətə lan, kæn mıtun wır məmə in titun nehm wırən nat naka itəm in təmələhəu-pa e nelmək o namnun nian.*

¹³ Ətəu-pən əm suatip rəha nəgətunən u tətuatip itəm emən kəm ik, kæn ol nat u e nahatətəən ne nolkeikeən e Kristo Iesu.

¹⁴ E nasituən rəha Narmin Rəha Uhgın itəm tətətig e nıkitat, kæn atehm wır nat wır itəm Uhgın təmələhəu-pən e nelməm.

¹⁵ Nəkıtun məmə rəhak min netəmim əpəh Esia, ilat Fukelas ne Hermokenes, ilat rafin kəmotagım rəkis motapəs io.

¹⁶ Pəs Iərəmərə otasəkıtun Onesiforas ne rəhan min, məto-inu nian tepət təmətasitu lak matiləs-ipər rəhak nətəligən. Kæn təməsaulisən məmə emətətig e kalapus.

¹⁷ Nıpahrienən, nian in təmuwa Rom, təmeam-in io, təmeam-in io mətoarus-pən məplan io.

¹⁸ !Pəs Iərəmərə otasəkıtun in e namnun nian! Ik nəkıtun wır natımnat wır min itəm təmol kəm io əpəh Efesas.

2

Mopael təwır rəha Kristo Iesu

¹ Ik u nətık, pəs Uhgın otol nıkim təsanən e nəwırən itəm tətisi-pən e Kristo Iesu.

² Nəməto rəkis natımnat min u itəm eməgətun itəmat lan e nıganəmti netəmim tepət. Kæn os rəhak nəghatən mələhəu-pən e nelmı netəmim neen itəm natən nıpahrienən elat, kæn ilat okotıtun nəgətunən netəmim neen min lan.

³ Nian nəratən tatuwa, məto ətul əskasik kitat min ik, tahmen e mopael wır kit rəha Kristo Iesu.

⁴ E nian rəha nəluaginən, mopael kit təsolən natımnat rəha nəmegəhən rəha netəmim əpnapın əm, məto tatol əm wək rəha mopael məto-inu, in tolkeike məmə rəhan etəm-iasol rəha mopael, nıkin otagien lan.

⁵ E nolən kitiəh, etəm tətaiu məmə in otol win, in otəkəike mətəu-pən lou min rəha naiuən, məto okəmə təsolən, kæn in otəsosən nətouən rəha nol winən.

⁶ Tətuatip əm min-nulan məmə etəm tatol pık wək e nasumən, in otaupən məulək-in.

⁷ Ətəlig-in wır nat naka iatən kəm ik, məto-inu Iərəmərə otasitu lam o nıtunən nıpəti nəghatən min u.

1:9: Efes 2:8-9; Taet 3:5 **1:10:** Hip 2:14 **1:11:** 1 Tim 2:7 * **1:12:** Suatip pısın o nəuhlinən ves 12b: “kæn mıtun wır məmə in titun nehm wırən nat naka itəm io emələhəu-pən e nelmın o namnun nian.” **1:14:** 1 Tim 6:20 **2:3:** 2 Tim 1:8 **2:5:** 2 Tim 4:8 **2:6:** 1 Kor 9:7

⁸ Atətəlig-in Iesu Kristo u noanol rəha Tefit, kən Uhgın təmosmegəh in e nımısən. Kən inu namnusən təwir iatən-iarəp.

⁹ Kən iatəto nahməən o namnusən təwir əh, kən nıpahrienən, kəməlis io e sen tahmen-pən məmə io iakləh kit o iohamnu itəm. Məto kəsəlisən nəghatən rəha Uhgın.

¹⁰ Tol nəhlan, iatətul əskasik e nahməən mın rafın o netəmim itəm Uhgın təmitəpun ilat, məmə in otosmegəh ilat e Kristo Iesu, kən ilat okotatig e nəwıran itəm təhag-əhag rəha Uhgın, itəm namnun tikə.

¹¹ Inu nəghatən tatən pahrien məmə, Okəmə kotuwa kitiəh e Kristo e nımısən rəhan, kən okotəmegəh mın kitat mın.

¹² Okəmə koatətul əskasik e nian iəkis mın, kən kitat okotərəməərə mın kitat mın. Okəmə kitat kotən-iamnın in, kən in otən-iamnın kitat.

¹³ Okəmə kitat kəsotolən rəhatat noanawıl, məto in tatol rəhan noanawıl, məto-inu in otəkəike matol rəhan nolən.

Iolwək təwir rəha Uhgın

¹⁴ Natımnat mın u, onəkəike matən matısimatıp lan kəm rəham mın netəmim. Ən əskasik kəm ilat nəhlan məmə, “İatən e nərgın Uhgın məmə itəmat nəsotərgəhəuən o nıpəti nəghatən mın.” Nərgəhəuən nəhlan təsasituən e suah kit, məto tatərəkin əm netəmim itəm koatəto.

¹⁵ Alkut əskasik məmə onəkuwa iolwək təwir itəm nian Uhgın tatəplan rəham wək, in titun nənən məmə, “Əwəh, nəmol təwir,” kən nəsaulisən o rəham wək, məto-inu natəgətun ətuatıp nəghatən rəha nıpahrienən.

¹⁶ Məto apəs nəghatən əpnapın mın əm itəm kotərat məsotısiai-inən Uhgın, məto-inu netəmim itəm koatəghat nəhlan, nəmegəhən rəhalat tatuwin matuwin əm o nolən mın itəm kəsotısiai-inən Uhgın.

¹⁷ Nəgətunən rəhalat in tahmen-pən əm e nıməgəm pien itəm tatəməhal matepət matol iahgin. Təs mil u kioal min-nulan, ilau u Haemeneus ne Faelitas,

¹⁸ itəm kinuəmkarəpən rəkis e suatıp rəha nıpahrienən. Katuən məmə Uhgın təmol kitat kotəmegəh mın rəkis e nımısən, kən okol Uhgın təsos-ıpa mınən nıpətıtat wi mın nian Iesu tatuwa mın. Kən təs mil u katuərəkin nahatətəən rəha netəmim neen.

¹⁹ Məto tol pap nəhlan, nımə itəm Uhgın tatiləkin tatətul tiəkis, kən təməte-pən lan məmə, “İərəməərə titun netəm mın u rəhan mın,” ne “Netəm mın u koatən məmə ilat netəm rəha İərəməərə, okotəkəike motapəs nolən rat mın.”

²⁰ Ətəlig-in-tu. E nımə rəha etəm rəhan nautə tepət, plet pısın pısın mın tepət. Kəmol neen e iaen u kol tatıpıt-ıpit, neen e silfa, neen e nig, neen e nıməptən. Wək rəha neen, in wək asol itəm katısiai-in. Kən wək rəha neen, in wək əpnapın əm itəm tol naulısən.

²¹ Okəmə suah kit tatol rəhan nəmegəhən tatuwiwi mətapəs nolən rəha naulısən, in titun nolən wək asol itəm katısiai-in, kən Uhgın otələhəu kalın məmə rəhan pısın əm, kən mol əpen-əpenə məmə otol wək mın itəm kotəwir.

²² Aiu muwin isəu o nolən rat mın itəm tatəwiə e niki netəm aluə. Kən ətəu-pən wir suatıp rəha natımnat mın u: nolən itəm tətəatıp, ne nahatətəən,

ne nolkeikean, ne nāmālinuān. Ɖtəu-pən suatip əh itəmat netəm mīn u itəm koatətapəh o nasituān rəha ləramərə e nīkilat itəm təwīr.

²³ Apəs magīm rəkis e nəghatən alməl mīn itəm nīpətīlat tīkə. Nəghatən mīn əh koatiuw-pa əm timəht o nərgəhəuān.

²⁴ Iolwək rəha ləramərə, okol in təsərgəhəuān, mətə in tatakəike matol təwīr kəm netəmim rafin, kən otəkəike muwa etəm rəha nəgətunən, kən rəhan nətəligən kaifəmāh.

²⁵ Okəmā netəmim neen koatən rat rəhan nəgətunən, kən in otəkəike mēgətun wīr ilat e nolən mətīg əm. Kən okəm-naka Uhgīn otegəhan-in mēmā ilat okotəuhlin rəhalat nəmegəhən, mēmā ilat okotītun nīpahrienən,

²⁶ kən ilat okotuwa mīn e nətəligən təwīr, kən motagīm rəkis-in noanīkulu rəha Setan, itəm təmaskəlīm ilat kən koatol nəwīan.

3

Nolən rat mīn iuəhkīr o Namnun Nian

¹ Mətə onəkəike mītun nəghatən u mēmā nian əskasīk mīn okotuwa iuəhkīr o Namnun Nian.

² Tol nəhlan mətə-inu, netəmim okoatətəlig-in atip əm ilat, kən ilat okotolkeike pīk mēni. Netəmim okotausit, moatos-ipər atip əm ilat. Ilat okotən rat netəmim ne Uhgīn, kən ilat okotəht nəwīa tata ne mama, kən okəsotənən mēmā nīkilat tətəgien o nat itəm katol kəm ilat, kən okəsotisiai-inən Uhgīn.

³ Rəhalat nolkeikean kəm netəmim otīkə, kən okəsotaluinən nərātən itəm suah kit otol kəm ilat. Ilat okotərəkin nərgī netəmim. Okəsotərəmərəən e nolən mīn rəhalat. Nīkilat otəgien əm o nərəkinən netəmim. Okotətəhau nat itəm in təwīr.

⁴ Ilat kəut kəsua mīn, kən okotol natīmnat rat neen mətə kəsotətəlig-inən mēmā nat naka otiet lan. Kən ilat okotīləs-ipər atip ilat, kən ilat okotolkeike pīk natīmnat o nətəən təwīr e nīpətīlat, mətə ilat okəsotolkeikean Uhgīn.

⁵ Okotol nolən mīn rəha iəfak mīn mēmā netəmim okotəplan, mətə ilat okəsotolkeikean mēmā nəsanənən rəha Uhgīn otəuhlin rəhalat nəmegəhən mōl kotuwīwi. Uwīn isəu o netəm mīn u.

⁶ Apəs əm ilat mətə-inu neen koatehm suatip o nuwīnən latuənu mīn, kən moatiuw rəkis nətəligən rəha nīpitan itəm rəhalat nətəligən təsəskasīkən. Təfagə rat mīn rəha nīpitan mīn u, in tiəkis pīk olat, kən nolən rat mīn tepət itəm ilat koatolkeike, koatiuw-pən ilat.

⁷ Kən nīpitan mīn əh koatətəlig-in wīr e nəghatən mīn rafin rəha netəm mīn əh, mətə ko kəsotītunən nəghatən rəha nīpahrienən.

⁸ Aupən ikīn, Janes ne Jampres kəmatioal timəht kəm Moses, * kən e nolən kitīah mīn əm, netəm mīn əh koatəht nəghatən rəha nīpahrienən. Netəm mīn u, rəhalat nətəligən tərīoah e nolən rat mīn, kən nolən rəha nahatətəən rəhalat in neiueiuə-əmən.

⁹ Mətə nəgətun eiueiuəən rəhalat, ko təsətulən tuwəh, mətə-inu netəmim rafin okotəplan mēmā ilat kəsotītunən nat itəm koatəghat-in, kotahmen-pən əm e suah mil əh.

Nəghatən rəha Pol kəm Timoti

¹⁰ Mətə ik, Timoti, ik nəmətəu-pən rəhak nəgətunən, ne nolən rəha nəmegəhən rəhak, ne nat naka itəm ekolkeike mēmā ekol, ne rəhak nahatətəən, ne nolən rəha nətəligən rəhak itəm təfəmāh, ne rəhak nolkeikean, ne nətul əskasīkən rəhak,

¹¹ Kæn nækitun nian iækis mæn itəm koatuwa e rəhak næmegəhən, ne nolən tərət mæn itəm katol lak. Kæn nækitun nolən iækis mæn itəm kəmōl lak əpəh Antiok, ne Ikoniam, ne Listra. Məto Iərəmərə təmiləs-irækis io e natimnat mæn əh rafin.

¹² Nipahrienən, netəmim rafin itəm kōtolkeike məmə okōtol nolən itəm Uhgın tolkeike, kæn motol e Kristo Iesu, netəmim okōtol tərət kəm ilat,

¹³ Məto nian kitəh mæn əm, nol təfagə rat mæn ne netəm rəha neiueiuəən, ilat okōtol nolən rat motuwın kol itəm in tərət agın. Ilat netəmim kateiuə-in ilat, † kæn ilat okoteiuə-in pik agın-əh netəmim.

¹⁴ Məto ik, Timoti, onakəkəike matətəu-pən əm natimnat wır mæn itəm kəməgətun ik lan itəm nəmən əskasik rækis nipahrienən lan, məto-inu ik nækitun wır netəmim itəm kəmotəgətun ik lan.

¹⁵ Kæn nian nəmatəkəku mətoarus-pa u-roiu, nəmitun Naoa Rəha Uhgın itəm titun nos-ipənən nenatigən məmə nækitun nosən næmegəhən lilin lan o nahatətəən e Kristo Iesu.

¹⁶ Nəghatən mæn rafin e Naoa Rəha Uhgın, kəmotisi-pən əm e nohli Uhgın, kæn koatasitu etat. Koatəgətun kitat, moatəniəp nolən rat mæn rəhatat, moatəg-ətuatip-in kitat, kæn moatəgətun kitat e nolən mæn itəm kotətuatip.

¹⁷ Koatasitu etat nəhlan məmə, kitat netəm rəha Uhgın, okotos nasituən rafin mæn əh, kæn motuwa netəmim itəm kotitun nolən wək mæn rafin itəm kotəwır.

4

¹ Timoti, oekən-ipinə nəghatən keike kit kəm ik e niganəmti Uhgın ne Kristo Iesu itəm otakil nolən rəha netəmim rafin, netəm koatəmegəh ne netəm kəmotimis, kæn oekən-ipinə nəghatən u məto-inu in otuwa mæn matərəmərə. Kæn inəh, iakatəkəike matən kəm ik məmə,

² ən-iarəp nəghatən rəha Uhgın, kæn ətul matip o nən-iarəpən, nat əpnapın məmə otimətig əm, o tiækis. Əg-ətuatip-in nolən rəha netəmim, kæn ən-iarəp nolən rat mæn, kæn miləs-ipər nətəligən rəha netəmim, kæn nian natol wək mæn u, rəham nətəligən otəkəike məfəməh, kæn rəham nəgətunən otəkəike mətuatip məwır.

³ Nəkəike mol nəhlan məto-inu, nian itəm tatuwa, netəmim okəsotolkeikeən məmə okotətəlig-in nəghatən pahrien. Məto ilat okotos iəgətun pisin pisin mæn itəm okotəgətun nəghatən mæn itəm ilat əm kōtolkeike.

⁴ Kæn ilat okotəuhlin matəlgilat o nətəlig-inən nəghatən pahrien, kæn motuwın moatətəlig-in namsu eiueiuə mæn.

⁵ Məto ik, atəhm wır rəham nətəligən ne rəham nolən mæn e nian mæn rafin, nat əpnapın nat pisin pisin mæn koatuwa e rəham næmegəhən, kæn ətul əskasik nian nəratən tatuwa, kæn uwın mən-iarəp namnusən təwır, kæn ol rafin wək itəm Uhgın təmos-ipən kəm ik məmə onəkōl.

⁶ Timoti, ol natimnat mæn əh, məto-inu otəsuwəhən, io ekimis. Kæn roiu næmegəhən rəhak tahmen e wain itəm kinatəhtəg-pən e olta məmə okol sakrifais lan.

⁷ E rəhak fait wır rəha nahatətəən, ematipin wır nelmək, kæn e rəhak naiduən, io emaiu wır rækis mətoarus-pa namnun naiduən, kæn io emataskəlim wır nolən ətuatip rəha nahatətəən kæn eməsapəsən wək rəha nən-iarəpən namnusən təwır.

⁸ Kæn roiu, Iərəmərə itəm rəhan nakilən tətəuətəp wır, in təmol əpen-əpenə e nətouən rəhak, inu hat rəha etəm tatol win e rəhan naiduən, kæn in otəfauin-pa kəm io e nian rəha nakilən məto-inu in təmakil io məmə rəhak næmegəhən

3:11: Wək 13:50; 14:5; 14:19 **3:11:** Sam 34:19 **3:12:** Mat 16:24; Jon 15:20; Wək 14:22 † **3:13:** Setan o netəmim pisin mæn okoteiuə-in ilat. **3:16:** Rom 15:4 **4:3:** 1 Tim 4:1 **4:6:** Fil 2:17 **4:7:** 1 Tim 6:12

tətuatip. Kən sənəmә io pisin әm, mәto otos-ipән kәм netәmim rafin itәм kotolkeike moatәsahgin mәмә in otuwa min.

Pol tәmәn-iarәp namnusәn rәha in min neen

⁹ Eam-in uәhai әm rәham suatip mәмә onәkuwa mehm io,

¹⁰ mәto-inu Temas, u tolkeike pik nәtueintән u, in tәmapәs io maiu muwin Tesalonaeka. Kresens tinuwin rәkis әpәh Kalesia, kән Taetas tinuwin rәkis Talmesia.

¹¹ Mәto Luk pisin әm itimlau min. Tәwir mәмә nian nakatuwa, onakit Mak itimlau min, mәto-inu in titun nasituән e wәk rәhak.

¹² Emahl-ipән rәkis Tikikas tuwin әpәh Efesas.

¹³ Kән nian nakatuwa, onakos rәhak kot itәм emәlәhәu kәм Kapas әpәh Troas, kән onakos min rәhak naoa min itәм kәmaiu-aiu, kән iakolkeike pik min mәмә onakos naoa min u kәmol e nuwigі sipsip.

¹⁴ Suah u Aleksanta itәм etәmim rәha nolән wәk e iaen, in tәmatol tәrat kәм io. Iәrәmәrә otos-ipән nitai nәtouән rәhan o natimnat min әh.

¹⁵ Kән ik min, atәto ik o suah әh, mәto-inu tәtahtosig-in nәghatән min rәhatat.

¹⁶ Nian emaupән mәtul e kot mәмә ekән-iarәp nәghatән min rәhak, suah kit tәmәsәtul-arәpән masitu lak, mәto netәmim rafin kәmotagim motapәs io. Pәs Uhgin nikin otәsәhtән natimnat rafin itәм ilat kәmoatol.

¹⁷ Mәto Iәrәmәrә tәmәtul e nikalik mos-ipa nәsanәнән kәм io mәмә ekән-iarәp wir nәghatән rәhan, kән pәs Iaihlua min okotәto. Kән tәmilәs-iarәp io e nohli laion.

¹⁸ Iәrәmәrә otilәs-irәkis io e nәratән min rafin itәм okol kәм io, kән in otaskәlim wir io, kән milәs io ekuwin e nәrәmәrәән rәhan әpәh ilis e nego e neai. Pәs kotilәs-ipәр nәrgin tatuwin matuwin namnun tikә. Әwәh.

Namnun nәghatән

¹⁹ Iatән tәwir kәм Prisila ne Akwila, ne Onesiforas ne rәhan min.

²⁰ Erastas tәmәsәtәu-pa-mән io, in әpәh Korin. Kән nian emiet Maelitas, emapәs Trofimas tәtatig mәto-inu in tatimis.

²¹ Alkut pik mәмә nakuwa uәhai әm ikin-u, uarisig in nian rәha nәtәpән. Iupulas tatән tәwir kәм ik, kән Putens, ne Linus, ne Klotia, ne piәtat min rafin ikin-u koatән tәwir kәм ik.

²² Pәs Iәrәmәrә tәtatig itәmat min. Pәs Uhgin otawte-in rәhan nәwirән kәм ik.

Taetas

Naoa itəm Pol təməte tuwin kəm Taetas Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Taetas

?Pah təməte naoa u? Aposol Pol təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Pol təməte naoa u tatuwin kəm Taetas. Taetas in Iaihlua kit itəm təmahatətə e Kristo. Pol təmieuw-pa in o Kristo, kən Taetas təmöl wək tepət ilau Pol tahmen əm e Timoti. Koatehm nərgin nian tepət e Niutesteman.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pol ne Taetas kəmian e nəptən u Krit, kən ilau kəmuətuoun niməfak kit ikin-u. Pol təmiet min, məto təmən-ipən kəm Taetas məmə in otətətig mol rafin wək min ikin əh. Krit in nəptən kit itəm tərīoah wir e nolən rat min, tahmen məmə inu netəmim koateiuə pik nian rafin, moatəgwən pik, kən moatəlpah koatəlpah. Neen koatuwa e niməfak kən moatən nəghatən eiuə tepət məmə okotos məni lan.

?Təməte naoa u o naka? Pol tolkeike məmə otasitu e Taetas e rəhan min wək əpəh e niməfak əpəh Krit. Taetas otəkəike mīləs-ipər netəmim məmə okotuwa elta min o nehmən niməfak. Kən Pol tatəghat-in nolən rəha nəghatən kəm netəm min u kəsotətəu-pənən nətəligən rəha Taetas. Kən mos-ipən nəgətunən neen rəha nahatətəən ne naliwəkən ətuatip. Kən in təmən məmə Timoti otahtosig-in wir nəgətunən eiuə min. Namnun nəghatən təmən məmə otahl-ipa etəmim kit tuwa masitu e niməfak, kən Taetas in otəkəike muwa min masitu e Pol.

Pol təmən təwir kəm Taetas

¹ Taetas. Io Pol, iatəte naoa u kəm ik. Io slef kit rəha Uhgīn, kən io aposol kit rəha Iesu Kristo. Təmahl-ipa io məmə ekasitu e netəmim itəm Uhgīn təmītəpun rəkis ilat məmə rəhan min, mīləs-ipər nahatətəən rəhalat, masitu elat məmə okotitun nəgətunən pahrien. Nian netəmim koatətəu-pən nəgətunən pahrien əh, kən rəhalat nəmegəhən otətuatip kotahmen-pən e nolən itəm Uhgīn tolkeike.

² Kitat kotitun nīpahrienən əh, kən motahatətə lan. Kən e nolən əh, rəhatat nətəligən tətətig əskasik rəkis məmə okotos nəmegəhən lilin. Aupən aupən agin itəm Uhgīn təməsələn əh natimnat rafin, məto Uhgīn tinəmən rəkis nəmegəhən lilin əh, məmə in otol mihin. Kən kitat kotitun məmə in təseiuən nian kit ne.

³ Kən e nian ətuatip itəm Uhgīn təmən, in təmöl məmə netəmim okotitun nəghatən rəhan. Ilat kotitun məto-inu Uhgīn Iosmegəh rəhatat təmən mələhəu nəghatən kit məmə təmos-ipa wək u tətətig e nelmək məmə io ekən-iarəp nəghatən əh rəha nəmegəhən lilin.

⁴ Taetas, rəhalau nahatətəən kitīəh, kən e nolən rəha nahatətəən, in tahmen əm mə ik nətik pahrien. Rəhak nəfakən məmə Uhgīn Tata rəhatat ilau Kristo Iesu, Iosmegəh rəhatat, pəs okuawte-in rəhalau nəwirən kəm ik, kən muələhəu nəməlinuən tətətig ron ik.

Wək rəha Taetas əpəh Krit

⁵ E nian emiet Krit, kən emələhəu ik nəkətətig məmə onəkol rafin wək itəm tətətig, kən məmə onakīləs-ipər elta min rəha niməfak, e taon min rafin e nītən Krit tahmen əm mə inu emən mihin kəm ik.

⁶ Elta min rəha niməfak okəike kəsehm-pənən nolən rat kit e rəhalat nəmegəhən, kən rəhalat pətan kitīəh əm, kən rəhalat nisualkələh okotəkəike

motahatətə e Uhg̃in, kən məsotan əpnəpinən motol natimnat təsahmenən, kən məsotəhtən nəwīa rəhalat tata ne mama məmə netəmim okotən rat ilat ron.

⁷ Nəmegəhən rəha elta mīn rəha niməfak otəkəike mətuatip wīr mətō-inu ilat koatos wək asol rəha Uhg̃in. Ilat itəm koatehm wīr netəmim okotəkəike motol mihin məmə kəsotiləs-ipər atipən ilat motol rəhalat nəghatən məmə netəmim okotəgin, kən nīkilat təsahmə uəhaiən. Sənəmə ilat netəmim rəha nāpīsən o nəmouən, kən sənəmə ilat netəmim rəha nosən mənī e neīueīuəən.

⁸ Mətō nəmegəhən rəhalat in otəkəike mol min-nulan. Ilat okotəkəike moatehm wīr netəmim itəm koatuwa əh rəhalat ikīn. Ilat netəm kotolkeike mə okotol əm natimnat itəm təwīr, kən nolən rəhalat in tatəgətun mə ilat netəm mətə, kən kotenatig. Ilat netəm rəha nətəu-pənən nəghatən rəha Uhg̃in. Rəhalat nəmegəhən in otəkəike mətuatip wīr e nīganəmti Uhg̃in. Ilat kotitun nən atipən e nīkilat məmə kotapəs nolən natimnat itəm tərət kən moatol əm nat itəm təwīr.

⁹ Ilat okotəkəike motahatətə əskasik e nəghatən rəha namnusən təwīr məmə in nīpahrienən tahmen-pən mə kəməgətun ilat lan. Kən inəh, ilat kotenatig wīr o nəgətunən netəmim e nəgətunən pahrien itəm tətəuətīp məmə ilat okotətəu-pən. Kən nian netəmim neen okoatən nəghatən mīn itəm tol pīsīn e nəgətunən pahrien, kən netəm-iasol mīn rəha niməfak okotəgətun ətuatīp ilat motən-ipən kəm ilat məmə rəhalat nəgətunən in neīueīuəən.

¹⁰ Iatəghat min-nulan mətō-inu netəmim tepət e niməfak əpəh Krit kotətəhau nəgətunən pahrien u. Ilat, nəghatən rəhalat tītətīpērəh pīk tahmen e kaluəluə, mətō nuhuən lan tīkə, kən moatiuw rəkīs netəmim neen e nəgətunən eīueīuə mīn rəhalat. Netəmim tepət itəm koatən məmə okəkəike kəhg-ipən netəmim, ilat iəgətun eīueīuə mīn.

¹¹ Ahtosig-in nəghatən rəhalat məmə okəsotəgətunən e niməfak nəgətunən əh kotərət itəm kəsotətuatīpən məmə okotəgətun, mətō-inu nəgətunən rəhalat tātərəkīn-rəkīn nahatətəən rəha noanol mīn rafīn rəha netəmim neen. Ilat koatəgətun neīueīuəən əh mətō-inu kotolkeike məmə okotos mənī lan, mətō kəsotaulīsən lan.

¹² Etəm Krit kit aypən, in ien kit rəhalat, in mīn təmən min-nulan məmə, “Netəm Krit, ilat netəm rəha neīueīuəən nian rafīn. Kən ilat kotahmen e kuri iarupīn mīn. Kən ilat nəlpah, nian rafīn kotolkeike məmə kotagwən əm lan.”

¹³ Mətō nəghatən rəha ien u, in tol əm nīpahrienən. Kən tol nəhlan, əhai ilat mən-ipən kəm ilat məmə rəhalat nəgətunən in neīueīuəən, pəs ilat okotahatətə əm e nəghatən pahrien,

¹⁴ kən ilat okəsotətəu-pənən noanage rəha netəm Isrel ne nəghatən rəha netəm koatapəs nəghatən pahrien.

¹⁵ Kən nəkotitun məmə netəmim itəm kotətəuətīp e nīganəmti Uhg̃in, nat tīkə itəm otol ilat kotamkīmīk. Mətō netəmim itəm koatamkīmīk e nīganəmti Uhg̃in mətō-inu ilat kəsotahatətəən e Iesu, kən nolən kit tīkə itəm otol ilat kotətəuətīp. Kən tol min-nəhlan, nətəlīgən ne nīkilat kərən kəsətuatīpən, kən ilat kotəruru nakilən nat itəm təwīr, ne nat itəm tərət.

¹⁶ Ilat koatən məmə kotitun Uhg̃in, mətō nolən rəhalat tatəgətun məmə koateīuə, ilat koatəuhlin məntaalat kəm Uhg̃in. Netəm mīn əh kotərət aɡīn, kotalməl koatəht nəwīa Uhg̃in, kən okol ilat kəsotolən nat wīr kit ne.

2

Nəgətunən itəm tətəuətīp

1:9: 1 Tim 3:2-7; 2 Tim 2:24-26 **1:10:** 1 Tim 4:7 **1:11:** 2 Tim 3:5-6; 1 Pita 5:2 **1:13:** 2 Tim 4:2
1:14: 1 Tim 4:7 **1:16:** 1 Jon 1:6; 2:4

¹ Məto ik Taetas, ik onəkəike mægətun wır netəmim e nəgətunən itəm tatətəupən nəghatən ətuatıp e Iesu.

² Ik onəkəike mægətun iaguıhl mın məmə e naliwəkən rəhalat, ilat okotan mətig, kən məsotənim pikən wain, kən nolən rəhalat otəkəike mətuatıp wır pəs netəmim okotisiai-in ilat, kən ilat okotəkəike moatətul əskasık kən moatol natımnat e nenatıgən. Nahatətəən rəhalat otəkəike məmnım wır e nəghatən rəha Uhgın. Kən ilat okotəkəike motolkeike netəmim. Kən motəkəike kətul tiakis e nian iakis mın itəm koatuwa e rəhalat nəmegəhən.

³ Kən e nolən kitiəh əm, nəkəike mægətun wır nıpitaguıhl mın məmə ilat okotəkəike motol nolən itəm tətuatıp məmə otos-ıpən nısiiaiən kəm Uhgın. Kən ilat okəsotənən nıkalı netəmim. Kən sənəmə nıpitan rəha nıpısən. Məto ilat otəkəike motəgətun nəmegəhən ətuatıp.

⁴ İnəh, ilat okotəgətun nıpitan mın e suatıp itəm ilat okotolkeike rəhalat mın nəman ne nenətilat mın.

⁵ İlat okotəkəike motəgətun nıpitan məmə ilat nıpitan mətig itəm nəmegəhən rəhalat in tətuatıp, kən ilat kəsotan əpnapınən, kən moatisiai-in rəhalat nəman mın, kən moatehm wır natımnat mın rəha latuənu, kən ilat moatol təwır kəm netəmim. Nian koatol nolən tol mın-nulan, kən otahtosıg-in netəmim məmə kəsotən ratən nəgətunən rəha Uhgın.

⁶ Kən e suatıp kitiəh mın, otəghat əskasık kəm netəm aluə məmə ilat kotıtun nən atıpən e nıkilat məmə kotapəs nolən natımnat itəm tərət kən moatol əm nat itəm təwır.

⁷ Kən ik, e natımnat rafın, onəköl əm nat ətuatıp mın, pəs ilat okotətəupən nat naka itəm ik nakatol. Nian onəkəgətun, nəmegəhən rəham otəkəike mətuatıp, mol nəghatən rəham təfigəm.

⁸ Ik onəkəkəike matən əm nəghatən pahrien itəm netəmim okol kəsotəplanən məntaa rəham nəghatən kən motən rat. Pəs in otol rəham tikimır mın okotaulis lan məto-inu ilat kəsotehm-pənən nolən rat kit ne lam, kən məsotənən nat tərət kit etat.

⁹ Əgətun wır slef mın məmə ilat okotol nəwıa rəhalat etəm-iasol mın e natımnat rafın, məmə nıkilat otagian o wək rəhalat. Slef mın okəsotənən nıtai nəghatən rəha etəm-iasol mın rəhalat,

¹⁰ kən məsotakləhən kəm ilat, məto nian rafın ilat okotəkəike moatol natımnat ətuatıp mın, məmə rəhalat etəm-iasol mın okotən nıpahrienən e rəhalat wək. E nolən itəm okotol e natımnat rafın, otəgətun məmə nəgətunən rəha Uhgın, İosmegəh rəhatat in tətuatıp məwır.

¹¹ Ik onəkəkəike mægətun natımnat mın əh rafın məto-inu Uhgın təmerəh rəkis e suatıp kəm netəmim rafın məmə otosmegəh ilat lan nian tətawte-in rəhan nəwırən kəm ilat.

¹² Nəwırən əh rəha Uhgın tatəgətun məmə nian kitat koatatıg əh e nətueintən, kotəkəike motapəs nətəu-pənən nolən rat mın ne natımnat rat mın rəha nətueintən itəm koatəwiə e nıkitat, məto okotan mətig, kən nəmegəhən rəhatat otətuatıp wır motahmen-pən mə kitat netəmim rəha Uhgın.

¹³ Nəmegəhən rəhatat in otəkəike matol mın-nulan nian kitat okoatəsahgın nian Iesu Kristo, rəhatat Uhgın ne rəhatat İosmegəh, in otuwa mın lan e nəsanənən ne nəwırən. Nian əh in təwır agın, kən kitat kotıtun mə otəpanuwa, kən matol nıkitat tətagian.

¹⁴ İesu nıkin təmagien məmə otımıs otat, kən mətou nəmegəhən rəhatat mos-ırəkis e nəsanənən rəha nolən rat mın rafın, kən mafəl wır kitat məmə

kitat okotuwā rəhan mīn netəmim itəm kotalkeike mēmā koatol əm nat itəm təwīr.

¹⁵ Natimnat mīn u, onatəgətun ilat e niməfak. Ləs-ipər nətəligən rəhalat mēmā okoatətəu-pən ləramərə, kən məghat əskasik kəm netəm koatətəu-pən nəghatən eiueiua mīn. Uhgīn təmos-ipīnə wək əh kəm ik, kən əghat min-nulan. Əsolən mēmā etəmim kit otən rat ik.

3

Nolən rəha iəfak mīn

¹ Taetas, ən-ipən wīr mīn kəm rəham netəmim mēmā okotisiāi-in netəmiasol ne kapman rəhalat. Okotəkəike moatol nəwialat, kən moatətul matip e nian rafin o nolən wək itəm otasitu e netəmim.

² Kən ilat okəsotəghat eiuan o nərəkinən nərgi netəmim, kən okəsotolən timəht, məto ilat nan mətig əm kən moatol təwīr kəm netəmim, kən motos-iəhau rəhalat nətəligən moatisiāi-in netəmim rafin.

³ Koatol min-nulan məto aupən kitat kotərat kəmotahmen əm elat. Kən Uhgīn təmasitu etat nian kitat mīn kəmoatol nolən rat mīn əh, kitat ialməl mīn. Kəməsotolən nəwia Uhgīn. Nos-ipən-os-ipənən rəha nərətən təmərəkin kitat. Kən nolən rat mīn rəhatat itəm kitat kəmoatolkeike, kəmoatərəmərə etat. Kitat kəmoatol əm nəwialat, kən kəmoatol nolən rat rafin. Kən kəmoatolkeike natimnat mīn rəha netəm pīsīn. Nolən rat rəhatat təmol mēmā netəmim kotetəhau kitat, kən kitat kəmoatetəhau kitat mīn.

⁴ Məto nian nolkeikeən ne nəwīrən rəha Uhgīn Iosmegəh rəhatat təmiet-arəpa,

⁵ kən in təmosmegəh kitat, məto sənəmā təmol məto-inu kitat netəm ətuatip. !Kəp! In təmosmegəh kitat məto-inu təmasəkitun kitat. In təmosmegəh kitat nian Narmīn Rəha Uhgīn təmafəl rəkis nolən rat mīn kən kotaiir wi mīn, kən Narmīn təməwiək-in nikitat.

⁶ Narmīn u inu, Iesu Kristo Iosmegəh rəhatat in suatip mēmā Uhgīn tatətəlmīn nikitat tətər lan e nikin agien.

⁷ In təmol kitat kotətuatip e niğanəmtin e nəwīrən rəhan mēmā okotahatətə e rəhan nəghatən itəm təmən kəm kitat mə o nian kit kitat kotatig itulin kitat mīn.

⁸ Inu nəghatən kit in nəghatən pahrien.

Kən io ekolkeike mēmā onakəgətun wīr netəmim lan mēmā okotitun wīr. Nəgətunən mīn əh okotasitu e iəfak mīn mēmā rəhalat nətəligən otətatig əskasik əm e nolən natimnat itəm təwīr. Nəgətunən mīn u ilat kotəwīr kən okotasitu wīr e netəmim.

⁹ Məto apəs nəghatən alməl mīn itəm netəmim koatən tol min-nulan: koatəghat o noanol mīn rəhalat tuwīn muwīn mīləs tipilat rat agin mīn; kən moatetet ilat mīn kən moatən-iəhau ilat mīn o nipəti nəghatən rəha Lou rəha Moses. Apəs əm nəghatən mīn u məto-inu okol təsasituən e suah kit ne, kən rəhan nəwīrən tikə.

¹⁰ Okəmā suah kit tatol netəmim koator ilat mīn o nəghatən tol min-nulan, onəkuwīn məghat əskasik kəm in kən mən-iəhau. Məto okəmā tatol mīn, kən nakuwīn mīn mən-iəhau mīn. Okəmā nəmən-iəhau pap mau kəiu, məto in tatakəike e rəhan nolən, kən otətul-pən isəu ron motapəs.

¹¹ Məto ik nəkitun mēmā suah kit tol min-nulan, rəhan nətəligən tərət kən tatol keko-eko, kən matol təfagə rat e niğanəmti Uhgīn. Rəhan əm nolən tatəgətun mə in iol tərət.

Namnun nəghatən rəha Pol

¹² Oekahl-ipinə suah mil u kit, Atemas o Tikikas otimnə mehm ik. Nian otimnə, ik onakəkəike meam-in uəhai əm suatip mə onakimnə mehm io əpəh taon Nikopolis, məto-inu io emolkeike məmə ekuwın matig ikın e nian rəha nətəpən.

¹³ Kən etəmim kəiu, Apolos ne Sinas u in ienatig e lou,* ilau katualiwək e rəhalau naliwəkən, məto ik onakasitu elau məmə natimnat rafin rəhalau otəkəike mətatig.

¹⁴ Rəhatat netəmim okotəkəike motitun wır suatip o nolən wək kən moatol nat itəm təwır məmə ilat kotitun nasituən e netəmim neen itəm rəhalat natimnat təsahmenən. Təsəwırən məmə ilat kotatig əpnapın əm.

¹⁵ Netəm mın u itəm itimat ekoatatig koatahl-ipinə nəghatən wır kəm itəmat. Kən ən təwır kəm iəfak mın itəm kotalkeike itimat.

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwırən kəm itəmat.

3:12: Efes 6:21-22; Kol 4:7-8 * **3:13:** Ienatig e lou - Suah kit itəm titun wır lou rəha kot, kən in tatəghat rəha netəmim itəm koatuwın e kot. **3:13:** Wək 18:24; 1 Kor 3:5-6 **3:14:** Efes 4:28

Filimon

Naoa itəm Pol təmäte tuwın kəm Filimon Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Filimon

?Pah təmäte naoa u? Aposol Pol təmäte naoa u.

?Təmäte tatuwın kəm pah? Təmäte tatuwın kəm Filimon əpəh e niməfak ikın Kolosi. İlau fren wır. Filimon in etəmim kit itəm tatos slef mın.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? E nian əh, netəmim tepət koatos slef. Kən iəfak mın neen mın, ilat mın koatos slef mın. Filimon, rəhan kit əh ikın slef, nərgın u, Onesimas. Məto Onesimas, in təmākləh-in mənı neen rəha Filimon, kən əmun, in magım. Okəmə Filimon otəplan Onesimas, lou rəha Rom tatən mə Filimon titun nohamnuən tımıs. Məto Onesimas təməplan Pol əpəh e kalapus ikın Rom, kən Pol təmən-iarəp Namnusən Təwır kəm in, kən təmāhatətə e İesu Kristo. Kən Onesimas in təmasitu e Pol. Kən Pol təmahl-ipən in tıtəlig-pən o Filimon. Pol təmən kəm Filimon məmə nat əpnəpın Onesimas in slef rəhan, məto roiu in pian e İesu Kristo.

?Təmäte naoa u o naka? Pol təmäte naoa u matətapəh o Filimon məmə otaluın nolən rəha Onesimas, kən mos in tıtəlig-pa mın. Nat əpnəpın məmə in rəhan slef, məto Pol tolkeike məmə Filimon otəplan Onesimas tahmen əm məmə in pian kit e İesu Kristo.

¹ İo Pol, itəm etatig e kalapus o Kristo İesu, itımlau piətət Timoti, iatuən təwır kəm ik Filimon. İk iolitımlau itəm ekioalkeike pik, kən kitəhal kətəhalol wək kitıəh əm rəha İesu.

² Kən iatuən təwır kəm wınıtət Apia, ne Akipas itəm kitat mopael mın koatəluagin rəha Uhgın, kən iatuən təwır kəm netəm rəha niməfak itəm koatuwa moatəfak e rəham nimə.

³ Pəs Uhgın u Tata rəhatat, ne İərəmərə İesu Kristo okuawte-in nəwırən ne nəməlinuən kəm itəmat.

Nəfakən rəha Pol

⁴ E nian mın rafın itəm iatəfak ron ik, matən tagkiu kəm Uhgın ron ik,

⁵ məto-inu eməto nahatətəən rəham e İərəmərə İesu, ne nolkeikeən rəham itəm tatuwın o nəfak mın rafın.

⁶ Kən iatəplan nolən rəham, məmə natawte e nıkim agien məto-inu e rəham nahatətəən. Kən iatəfak məmə nolən əh otasitu lam məmə onəkıtun wır kən mos nat wır mın rafın rəha Uhgın itəm tətawte-in e Kristo kəm kitat.

⁷ Piak, iatəfak nəhlan məto-inu rəham nolkeikeən təmöl niki nəfak mın koatəto təwır, kən nian eməto, io mın, nıkik təmagien kən tatıləs-ipər rəhak nətəligən lan.

Nətapəhən rəha Pol

⁸ Tol nəhlan, e Kristo esəginən o nənən kəm ik məmə onəköl nat kit itəm nəkəike mol,

⁹ məto esol mihinən. İatətapəh-in əm e nolkeikeən. İo iaguıhl kit, etatig e kalapus o Kristo İesu. Kən io inu Pol,

¹⁰ İatətapəh-in suah kit ron ik e rəhak nıpahrienən məmə nakos e nıkim agien. Suah əh in təmuwa tahmen-pən e nətik nian emətatig e kalapus, inu Onesimas, rəham slef.

¹¹ Aupən ikın, in təməsöl wək wırən kəm ik, məto roiu in titun nolən wək təwır kəm kilau kərən.*

1:2: Kol 4:17; 2 Tim 2:3 **1:7:** 2 Kor 7:4 **1:10:** 1 Kor 4:15; Kol 4:9 * **1:11:** Nərgın u “Onesimas” in təmə, “etəm itəm titun nolən wək wır.”

¹² Kæn roiu, etahl-*ipin*æ min suah u, etəm itəm iakolkeike p̄ik.

¹³ Okəmæ tətatiġ itimlau min, n̄ikik tagien ron, kæn in otatos n̄ameem m̄etasitu lak nian etatiġ ikin-u e kalapus o namnusən t̄awir.

¹⁴ M̄əto esolkeikeən m̄əmæ ekol nat kit itəm ik n̄aseġəhan-inən. Kæn okəmæ natol nat wir, iakolkeike m̄əmæ in tātisi-p̄ən əm e n̄ikim agien, m̄əto sənəmæ nat io iatəkəike kəm ik m̄əmæ nakol.

¹⁵ Esitunən, okəm-naka Onesimas t̄əmagim e nian əkuək̄ir u m̄əmæ onakos min in tit̄əliġ-pa min n̄ətuatiġ agin-əh,

¹⁶ m̄əto sənəmæ in otol min əm slef r̄əham, k̄əp. M̄əto roiu əh, in suah wir tapr̄əkis-in slef kit, in pialau etəm t̄awir. Io iakoleike p̄ik in, m̄əto ik onakolkeike p̄ik in tapr̄əkis, m̄əto-inu in r̄əham slef, kæn in piam e Īərəmərə.

¹⁷ Nakatehm io m̄əmæ k̄əmuea kitiəh e w̄ək ne nolkeikeən r̄əha Kristo, kæn tol n̄əhlan, iat̄ətap̄əh m̄əmæ nian in otimn̄ə, nakos in e n̄ikim agien tahmen-p̄ən əm m̄əmæ io.

¹⁸ Okəmæ t̄əmol nat kit t̄ərat kəm ik, o t̄əmos r̄əham nat kit kæn m̄əsətouən, p̄əs n̄əkələh̄əu-p̄ən tətatiġ e kaon r̄əhak.

¹⁹ Kæn əh-roiu, Io Pol, iat̄əte e nelmək – *p̄əs io epan̄ətou*. M̄əto t̄awir m̄əmæ n̄əsaluinən r̄əham kaon asol agin kəm io, itəm tol min-nulan, emasitu lam kæn n̄əmos r̄əham n̄əmegəhən lilin.

²⁰ Piak, iakolkeike m̄əmæ onak̄ətuoun mat̄ətou r̄əham kaon† kəm io, kæn ol nat u iat̄ətap̄əh-in e n̄ərgi Īərəmərə, kæn ol n̄ikik tat̄əto t̄awir e Kristo.

²¹ Iat̄əte naoa u kəm ik m̄əto-inu ek̄itun m̄əmæ on̄əkol n̄əwiak, kæn on̄əkol tapr̄əkis-in nat naka itəm iat̄ətap̄əh-in.

²² Kæn nat kit min, afəl r̄əhak kit rum m̄əto-inu emələh̄əu-p̄ən r̄əhak n̄ətəliġən e Uhḡin m̄əmæ in otos io ek̄itəliġ-p̄inæ min otəmat, inu noa n̄əfakən r̄əhatəmat.

Namnun n̄əghatən r̄əha Pol

²³ Epafra, itimlau min etuatiġ e kalapus o n̄ərgi Kristo Iesu, kæn in tatən t̄awir kəm itəmat.

²⁴ Kæn Mak, ne Aristakas, ne Temas, ne Luk, itəm itimat ekoatol w̄ək kitiəh, ilat min koatən t̄awir kəm itəmat.

²⁵ P̄əs Īərəmərə Iesu Kristo otawte-in r̄əhan n̄əwirən kəm itəmat rafin.

1:16: 1 Tim 6:2 † **1:20:** E n̄əghatən Kris, n̄əghatən r̄əha Pol ikin-u “m̄ətou r̄əham kaon” in iuəhk̄ir əm e n̄ərgi Onesimas. **1:22:** Fil 1:25; 2:24 **1:23:** Kol 1:7 **1:24:** Kol 4:10-14

Hiprus

Naoa itəm kəm̄te tuw̄in kəm̄ noanol rəha Isrel Nəghatən əkuək̄ir rəha naoa u Hiprus

?Pah təm̄te naoa u? Kitat kotəruru məm̄ə pah təm̄te naoa u. Etəm̄ təm̄te naoa u təm̄sətəən nərḡin e naoa. Etəm̄ təm̄te təm̄səplanən Iesu Kristo. Məto təm̄to Namnusən Təw̄ir o netəm̄im p̄isin-p̄isin m̄in itəm̄ kəm̄otəplan Iesu. Kən suah u, in titun nəghatən rəha Oltesteman, ne nolən rəha netəm̄ Isrel aupən. Okəm̄-naka Panapas o Apolos təm̄te naoa u, məto-inu ilau kiatun nat tahmen e suah u. Kən ilau iahḡin e niməfak. Netəm̄im neen, n̄ikilat təht məm̄ə Pol təm̄te, məto n̄ikilat təsəhtən nəhlan məto-inu e leta tepət rəha Pol, təm̄ləhəu-pən nərḡin, məto nərḡin tikə e naoa u.

?Təm̄te tatuw̄in kəm̄ pah? Təm̄te naoa u kəm̄ netəm̄ Isrel itəm̄ kota-hatətə e Kristo Iesu, məto okəm̄-naka neen kəm̄otitəlig-pən noan məsin e nolən rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses. Okəm̄-naka ilat kəsotitun w̄irən nəukəti Namnusən Təw̄ir.

?Nəmeḡəhən tahro nulan nian təm̄te? E nian əh, netəm̄ Isrel koatərək̄in netəm̄ Isrel itəm̄ koatahatətə e Iesu Kristo. N̄ikilat təpou ron. Təw̄ir məm̄ə ilat okotətə məm̄ə nahatətəən rəhalat in n̄ipahrienən, kən Iesu in Kristo itəm̄ Uhḡin təm̄ən məm̄ə otahl-ipa.

?Təm̄te naoa u o naka? E nian əh netəm̄im neen e niməfak, n̄ikilat təht məm̄ə nolən rəha nətəu-pənən Lou rəha Moses e Oltesteman, in ilis taprək̄is-in nolən rəha nahatətəən e Iesu Kristo. Məto nolən m̄in nəhlan rəha Oltesteman, ilat narmin m̄in əm̄ rəha natimnat m̄in itəm̄ Iesu otol. Kəm̄otətə naoa u məm̄ə netəm̄im okotəplan motitun məm̄ə Iesu Kristo in ilis taprək̄is-in natimnat rafin, tahmen-pən e ien m̄in, ne nagelo m̄in, ne Moses, ne Aron ne pris m̄in. Nolən rəha nahatətəən e Iesu Kristo in təw̄ir pik taprək̄is-in nolən rəha nətəu-pənən lou rəha Moses. Inu, in n̄ipahrienən məto-inu natimnat rafin rəha Oltesteman təmuwa mol n̄ipahrienən lan e Iesu Kristo. Kən nim̄isən rəhan in tahmen əm̄ məm̄ə otos-irək̄is nolən rat m̄in rəha etəm̄im.

Kristo təm̄ol əp Uhḡin kəm̄ itat

¹ Aupən ikin, Uhḡin təmatən* nəghatən rəhan, məto təmatələhəu əm̄ e səpag kəm̄ t̄ip̄itat m̄in e nian tepət ne suat̄ip̄ p̄isin p̄isin m̄in.

² Məto roiu əh, k̄inotegu-pən e namnun nian,† kən t̄inatəghat ətuat̄ip̄ əm̄ kəm̄ kitat e Nət̄in, itəm̄ in təm̄iləs-ipər məm̄ə otərəmərə e nautə rafin rəha tata rəhan.‡ Kən e Nət̄in əh, in təm̄ol natimnat rafin e nətueintən.§

³ Nət̄i Uhḡin in nəhag-əhagən rəha nəw̄irən ne nəsanənən rəha Uhḡin.* In təm̄əru ətuat̄ip̄ rəhan tata e natimnat rafin.† In tatəm̄ik ətain natimnat rafin e nəsanənən rəha nəghatən rəhan.‡ Nian in təm̄im̄is rək̄is məm̄ə otafəl rək̄is rəhatat nolən rat m̄in,§ kən in tatəpələh e rəhn mat̄ip̄ kig, ikin rəha nepətən ne nisaiiən, e nego e neai.*

Nət̄i Uhḡin u, in ilis taprək̄is-in nagelo m̄in

⁴ Tol nəhlan, Uhḡin təm̄iləs-ipər rək̄is Nət̄in u, kən in ilis taprək̄is-in nagelo m̄in, tahmen-pən məm̄ə nəriḡ u itəm̄ Uhḡin təmos-ipən kəm̄ in, in ilis pik taprək̄is-in nərḡilat rafin.†

* **1:1:** Hip 2:2 † **1:2:** 1 Pita 1:20 ‡ **1:2:** Sam 2:8 § **1:2:** Jon 1:1-3; Kol 1:16 * **1:3:** Jon 1:14; 12:41; Aes 6:1-4 † **1:3:** Jon 14:9; Fil 2:6-7; Kol 1:15; 2 Kor 4:4 ‡ **1:3:** Kol 1:17 § **1:3:** Taet 2:14 * **1:3:** Fil 2:5-11; Kol 1:15-18. † **1:4:** Efes 1:20-21; Fil 2:9

⁵ Uhgîn tәмәsән agîn-әhән kәм nagelo kit rәhan mәмә,
 “Ik nәtik.
 Roiu enuwa rәham tata әtuatip.”‡
 Mәto in tәмәghat nulan kәм Iesu. Kән Uhgîn tәмәsән agîn-әhән kәм nagelo
 kit mәмә,
 “Io tata rәham,
 kән ik onәkuwa nәtik.”
 Mәto in tәмәghat nәhlan kәм Iesu.§
⁶ Mәto e nian Uhgîn tahl-ipa Nәtin itәм tәmaupән maiir* tuwa e nәtueintән,
 kән in tән mәмә,
 “Pәs rәhak rafin nagelo mîn,
 nîpînәgîlat taru nisîp e nisîaiiән, motәнwiwi in.”
⁷ Nian Uhgîn tatәghat-in nagelo mîn, in tatән mәмә,
 “Io emol rәhak nagelo mîn
 îlat kotahmen e nîmәtag itәм tәtan ikîn mîn rafin, matol rәhak wәk.
 Îlat iolwәk mîn rәhak, tahmen e nigәм.”†‡
⁸ Mәto tәmatәghat-in Nәtin kән matән mәмә,
 “Uhgîn, rәham nәрәmәрәән otәtatîg lîlîn, namnun tikә.
 Kән nәtuatipән in nәlnal rәha nәрәmәрәән rәham.
⁹ Ik nәmolkeike әm nәtuatipән
 kән metәhau nolән eko-eko mîn.
 Tol nәhlan, io u, rәham әtuatip Uhgîn,
 io emәlәhәu aupән ik, kән ik îlis e ik mîn neen.
 Kән emol-pән oel e rәhm-kapә, tatәgәtun mәмә ik kîg,
 matol nîkim tagien taprәkis-in ik mîn neen.”§
¹⁰ Kән Uhgîn tatән-ipән mîn kәм in mәмә,
 “Iәрәmәрә, e nәtuounән, ik nәmol nәtueintән u,
 mol in tәskasîk.
 Kән e nelmәм atîp әm,
 ik nәmol natîmnat rafin itәм kotatîg e neai.
¹¹ Natîmnat mîn u rafin, îlat okәpanotîkә,
 îlat okotoas tahmen e nîmәhan itәм tәмәmnәmît,
 mәto ik nәtatîg lîlîn әm.*
¹² Ik onakaiu-aiu îlat,
 tahmen әm mәмә etәmîm tәmaiuiu rәhan nîmәhan.
 Ik onakәuhlin natîmnat mîn u,
 tahmen e etәmîm tәmîkis rәhan nîmәhan,
 mәмә in otәtәut-in in pîsîn.
 Mәto ik, nәkәtatîg lîlîn әm nulan,
 kән okol nәsîmîsән nian kit.”†
¹³ Uhgîn tәмәsән-ipән agîn-әhән kәм nagelo kit rәhan mәмә,
 “Ik әpәlәh e rәhak matîp, ikîn rәha nepәtән ne nisîaiiән,
 kән matәsahgîn.
 Pәs io ekos-iәhau rәham tikîmîr mîn,

‡ 1:5: Sam 2:7; Wәk 13:33; Hip 5:5; 1 Kron 17:13 § 1:5: Mat 3:17 * 1:6: Katән mәмә in tәmaupән
 maiir mәto-inu tәmaupән maiir e pian mîn. Katәghat-in nәhlan Iesu, mәto-inun in tәmaupән matîg,
 uarisîg natîmnat mîn rafin (Әplan mîn Kolosi 1:15). Tol nәhlan, kән natîmnat rafin mîn, in rәhan әm.
 Tatos nepәtән ne nisîaiiән nәhlan tahmen e suakәkә itәм tәmaupән maiir. Sam 89:27; Hip 2:10; Rom
 8:29. † 1:7: Sam 104:4 ‡ 1:7: Nîmәtag ne nigәм kәmueia nian Uhgîn tәmos-ipa Lou. Hip 2:2;
 12:18-21. § 1:9: Sam 45:6-7 * 1:11: Aes 34:4; 51:6; Nol Әpән 6:12-17 † 1:12: Sam 102:25-27

mol ilat kotahmen e nıməhan kit itəm nateguafəl nelkəm lan.” ‡ §

¹⁴ Məto nagelo mın, ilat iolwək mın əm. Nagelo mın, ilat narmin mın itəm Uhgın təməhl-ıpa məmə okoatehm netəmim itəm okotos nəmegəhən ron.

2

Nən-ıəhauən itəm o nuwınən e nıəh

¹ İesu in ilis pık. Tol nulan, təwır məmə kitat okotətəlig-in wır nat naka itəm kitat kəmotətə, * məmə nıəh rəha nıtəhəi təsiləsən kitat.

² Nəghatən † itəm nagelo mın kəmoatən-ıarəp ‡ in nıpahrienən, kən netəmim ilat okotos nalpınən o nətəhlən Lou ne nəlpah-ınən nolən nat Lou tatən.

³ ? Tol nəhlan, kən kitat okotəhrol nulan motagım okəmə kitat kotol nat əpnapın əm e nosmegəhən asol əh rəha İesu? Nosmegəhən u, itəm İərəmərə təmaupən mən-ıarəp, kən netəm mın u itəm kəmotətə, ilat kəmotəgətun kəm kitat məmə in nıpahrienən. §

⁴ Uhgın təmatig mol mın nəfigəmən o nəghatən əh e nolən nəmtətin mın, ne natımnat mın itəm narmi netəmim tatiwig ron, ne nat pıspıs mın, ne nosıpamən nəsanənən mın rəha Narmın Rəha Uhgın o nolən wək. *

İesu təmuwa mahmen e pian mın

⁵ Nagelo mın okol kəsotərəməyən e nətueintən itəm otəpanuwa, itəm kotəghat-in. †

⁶ Məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Etəmim in nat əpnapın əm, məto ik, nıkim tatəht in, ik nəsaluınən, kən ik natehm wır nəti etəmim. ‡

⁷ E nıan əkuəkır əm itəm ik nəmos-ıəhau in, teıuııu ləhau e nagelo mın, kənu mos-ıpən nərəmərən ne nepətən ne nısiııən kəm in.

⁸ Kən ik mos-ıpən nepətən məmə in otərəməyə e natımnat rafın.” § *

Roiu əh, tatən məmə, “natımnat rafın,” nıpətın un məmə Uhgın təsapəsən nat kitiəh ne məmə etəmim təsərəməyən lan. Məto kitat kəsotehmən əh natımnat mın əh kotuwa.

⁹ Məto nat kitiəh kitat kəmotəhm, inu İesu, itəm “e nıan əkuəkır əm nəmos-ıəhau in teıuııu ləhau e nagelo mın” kən roıu əh “kınıs-ıpən nepətən ne nısiııən kəm in” məto-inun in təmos nahməən mımıs o kitat. Əwəh, e nəwırən rəha Uhgın, İesu təmımıs o netəmim rafın e nətueintən. †

¹⁰ Uhgın təmol natımnat rafın məto-inun in təmolkeıke mihın, kən natımnat rafın kotatig-pən e nelmın. ‡ Kən təwır agın məmə Uhgın təmol İesu u, təmaupən mohatıp nol o nosmegəhən netəmim, in təməto nahməən e nımısən, məmə in tətuatıp agın § o nəmıkən nenəti Uhgın mın tepət kotuwın katig e nəhag-əhagən rəha nəwırən ne nəsanənən rəhan. *

¹¹ İesu in tatol rəhan netəmim kotasım, məmə rəha Uhgın əm, rəhalat nolən rat tıkə. † Kən İesu ne rəhan mın netəmim, rəhalat tata kitiəh əm. Tol nəhlan kən İesu in təsaulısən məmə otaun-in ilat u məmə pian mın ne wının mın. ‡

¹² In təmən-ıpən kəm Uhgın məmə,

‡ **1:13:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “ekol rəham tıkimır mın ilat kotahmen e nat kit itəm nəkəpələh matəfıpar nelkəm lan,” kən nıpətın u məmə, “Oekol ik ilis agın taprəkıs-in rəham tıkimır mın.”

§ **1:13:** Sam 110:1 * **2:1:** Rom 11:22 † **2:2:** Nəghatən u tatəghat-in, in Lou rəha Moses. ‡ **2:2:**

Wək 7:53 § **2:3:** Hip 10:28-29; 12:25 * **2:4:** Mak 16:20 † **2:5:** Netəm İsrıl ilat koatən məmə nıpahrienən məmə nagelo mın ilat koatərəməyə roıu ikın mın rafın e nətueintən; Dut 32:8. ‡ **2:6:**

“nəti etəmim,” inu İesu. § **2:8:** Sam 8:4-6 * **2:8:** Jen 1:26; Nol Əpən 20:4,6; 22:5 † **2:9:** Fil 2:8-9

‡ **2:10:** Rom 11:36 § **2:10:** Hip 2:17; 4:15; 5:8-9 * **2:10:** Luk 24:26; Rom 8:17; 2 Tes 2:14; 1 Pita 5:1;

Hip 2:7 † **2:11:** Hip 13:12; Efes 5:26 ‡ **2:11:** Mat 28:10

“Io oekən-iarəp ik kəm piak mīn ne wīnik mīn ne natimnat mīn itəm ik nəmōl. Oekən napuən mənwiwi ik e nuəfiminən asol e niganəmtilat.”§

13 In tatən mīn məmə,

“Io oekələhəu-pən nahatətəən rəhak e Uhgīn.”*

Kən matən mīn məmə,

“Io u, itimat nisualkələh itəm Uhgīn təmos-ipa kəm io.”†

14 Nisualkələh mīn əh, Iesu tatəghat-in ilat, ilat nīpətīlat ne nītalat əh-ikīn. Ilat u netəmim aɡīn-əh əm. O nat u, Iesu təkəkəike muwa e nətueintən mos nīpətīn ne nītan tahmen əm elat məmə in otuwa pialat pahrien.‡ Təmōl nəhlan məmə in otīmīs, kən nīmīsən rəhan, in otərəkīn nəsanənən rəha Iərmīs, itəm tətaskəlīm nəsanənən rəha nīmīsən.§

15 Məto-inu netəmim koatəɡīn nīmīsən.* Nəɡīnən rəhalat tətaskəlīm ətain ilat nian rafīn, tahmen əm məmə ilat slef mīn. Məto Iesu in təmīmīs məmə otīuw rəkīs netəm mīn u, məmə sənəmə ilat slef mīn. In təmīkīs ilat.

16 Kotitun əsas məmə sənəmə in təmasitu e nagelo mīn, məto in təmasitu e noanol mīn rəha Epraham.†

17 Iesu təkēke mos nīpətīn ne nītan nəhlan, məmə in otuwa mol tahmen e pian mīn e nolən mīn rafīn,‡ məmə in tītun nasəkītunən§ kitat, kən koatəɡīle lan. In otəkəike muwa mol nəhlan, təɡətun məmə in pris asol aɡīn pahrien, tatol wək rəha Uhgīn, kən məmə in otīlpīn neməha rəha Uhgīn.

18 Kən roiu əh, nian Setan tatos-ipən-os-ipən kəm ilat, kən Iesu tītun nāsītun elat, məto-inu in mīn, in tīnəto tərət rəkīs nian Setan təmos-ipən-os-ipən kəm in.*

3

Iesu in taprəkīs-in Moses

1 Piak mīn ne wīnik mīn, Uhgīn tīnaun-in* kələh kitat mīn itəmat o nuwīnən e nego e neai, kən mol məmə kitat netəm iasim. Məto-inu Iesu tətāsītun nulan e kitat, itəmat onəkotəkəike katətəlig-in pīk Iesu əh, in aposol kən in pris asol aɡīn rəha nəfakən rəhatat itəm kitat koatən-iarəp.

2 Uhgīn təmīləs-ipər Iesu məmə in otol wək u, kən in təmōl nəwīa Uhgīn e natimnat rafīn, tahmen e Moses aupən təmōl nəwīa Uhgīn e rəhan wək rafīn, məmə in otatehm wīr nīmə, inu netəmim rəha Uhgīn.†

3 Ilau kərən kətīoal nəwīa Uhgīn, məto etəm təmīləkīn nīmə, netəmim koatīləs-ipər nərgīn ron taprəkīs-in nīmə itəm in təmōl. Kən e nolən kitīəh əm, tətuatīp məmə Uhgīn otīləs-ipər Iesu taprəkīs-in Moses.

4 Kən nīmə mīn rafīn, netəmim koatīləkīn, məto Uhgīn in təmīləkīn natimnat rafīn itəm tətātīg.

5 Moses in iolwək kit e nīpəɡnoa nīmə rəha Uhgīn, itəm tatol nəwīa Uhgīn, matehm nīmə rəhan, inu netəmim rəha Uhgīn. Kən nəmegəhən rəha Moses tətəpsen-pən natimnat itəm Uhgīn otəpanəɡətun.

6 Kristo, in mīn tatol nəwīa Uhgīn. Məto sənəmə in iolwək əm kit tahmen e Moses. In Nətin, kən tatos nepətən o nərəmərəən e rəhan nīmə. Kən okəmə kitat kəsotəɡīnən, kən motalkut məmə okotətul əskasīk‡ o nat un itəm kitat kəmotələhəu-pən nətəligən rəhatat lan, kən motausit ron, kən nīpahrienən məmə kitat u, netəmim rəhan, kitat rəhan nīmə.§

§ 2:12: Sam 22:22 * 2:13: Aes 8:17 † 2:13: Aes 8:18; Jon 10:29 ‡ 2:14: Jon 1:14 § 2:14: Jen 3:15; 1 Kor 15:54-57; 2 Tim 1:10; 1 Jon 3:8 * 2:15: 2 Tim 1:7 † 2:16: Aes 41:8-9; Luk 3:8 ‡ 2:17: Fil 2:7; Hip 2:10; 4:15; 5:1,8-9 § 2:17: Hip 5:2 * 2:18: Hip 4:15 * 3:1: Rom 8:28 † 3:2: Nam 12:7 ‡ 3:6: Hip 3:14; 4:14; Rom 11:22 § 3:6: 1 Kor 3:16; 1 Pita 2:5

Oatehm maha-maha itamat min e nahatətəən rəhatəmat

⁷ Nəghatən u inu, Narmin Rəha Uhgın təmən e Naoa Rəha Uhgın məmə,
“Roiu əm, onəkotəkəike moatətəlig-in nəwian,

⁸ məsotolən rəhatəmat-kapə təskasik pik,
tahmen e tipitəmat min ilat kəmoatol mihin aupən moatəht nəwia Uhgın,
nian ilat kəmoatek asgəwin Uhgın e ikin taruən-aruən ikin.*

⁹ İkin əh, tipitəmat min kəmotəkəike kəm io məmə okotəplan rəhak nəsanənən,
nat əpnapın ilat kəmotəplan pap natimnat min itəm emol o nup foti.†

¹⁰ Kən io iatol neməha kəm ilat, kən matən məmə,
‘Nikilat tətən isəu ron io nian rafin.
Kən ilat motapəs nolən nat itəm iatən kəm ilat.’

¹¹ Neməha təmöl io,
kən ekos noanawil kit mən məmə,
‘İlat okol kəsotuwınən e ikin katos namegən ron io ikin.’”‡ §

¹² Piak min ne winik min, oatehm wir itəmat min o nat u. Otol
məmə nikitəmat atip otəsəratən kən kit təsapəsən nahatətəən, mol məmə
nəkotəuhlin-pən itəmat isəu o Uhgın itəm tatəmegəh.

¹³ Uhgın təmən “Roiu əm,” kən nian u “roiu” tətətig əh. Tol nəhlan,
nəkotəkəike moatəghat roiu kəm itəmat min, moatehm maha-maha itəmat
min nian rafin, məmə nolən rat otəseiüə-inən itəmat kit mol rəhn-kapə
təskasik o Uhgın.

¹⁴ Məto-inu okəmə kitat kotətul timtim mətoarus-pən namnun, motahatətə
e Uhgın təskasik miəkis, tahmen əm məmə inu kəmotətuoun motahatətə wi
əm lan, kən tatəgətun məmə kitat kinoatos kələh natimnat min rəha Kristo.

¹⁵ Məto sotaluinən nəghatən itəm kəmən,
“Roiu əm, onəkotəkəike motətəlig-in nəwian
məsotolən rəhatəmat-kapə təskasik pik,
tahmen e tipitəmat min ilat kəmoatol mihin aupən
moatəht nəwia Uhgın.”*

¹⁶ ?Kən pah min un itəm kəmotətə pap nəwia Uhgın, məsotolən? İlat un
Moses təmit-irəkis ilat İjip.†

¹⁷ ?Pah min un kəmotol Uhgın neməha tol o nup foti? İlat un, netəm kəmotol
nolən rat, kən moatəme motimis moatəməhl əpnapın əm əpəh ikin taruən-
aruən ikin.‡

¹⁸ ?Kən pah min un Uhgın təmatəghat kəm ilat, matos noanawil məmə ilat
okəsotuwınən motiet-arəpən ikin katos namegən ron ikin? In təmatəghat kəm
netəm kəmotəht nəwian. §

¹⁹ Kən kitat koatəplan məmə kəməsegəhan-inən ilat məmə okotiet-arəpən
ikın katos namegən ikin ron, məto-inu ilat kəsotahatətəən lan.

4

İkin katos namegən o Uhgın ikin

¹ Məto kitat u, Uhgın təmən-iəkis rəkis məmə kitat kotitun nuwinən imə ikin
katos namegən ron ikin, kən nəniəkisən u, tatətul əh, materəh otat. Tol
nəhlan, pəs kitat koatətə itat, kən moatəgin məmə kitat kit okol mətan təsosən
namegən əh.

² Məto-inu kitat kinotətə rəkis namnusən təwir məmə Uhgın təmöl əpen-əpenə
ikın kit o namegən rəhatat, tahmen əm məmə inu netəm aupən kəmotətə

* **3:8:** Eks 17:1-7; Nam 20:2-5 † **3:9:** Nam 14:3; Dut 1:3; Wək 7:36 ‡ **3:11:** Nam 14:21-23 § **3:11:**
Sam 95:7-11 * **3:15:** Sam 95:7-8; Hip 3:7-8 † **3:16:** Nam 14:1-35 ‡ **3:17:** Nam 14:29; 1 Kor 10:1-13
§ **3:18:** Nam 14:22-23; Sam 95:11; Hip 3:11

nəghatən mihin. Məto nəghatən əh, təməsasituən elat, məto-inu ilat kəmoatəto əm, məsotahatətəən lan.

³ Məto-inu kitat netəm kəmotahatətə əm lan, kitat kotitun nuwinən imə, ikin katos namegən ron ikin. Məto rəha netəm mīn u itəm kəsotahatətəən lan, Uhgīn təmən məmə,

“Neməha təmol io, kən ekos noanawil kit, mən məmə,
‘Ilat okol kəsotuwīnən ikin katos namegən ron io ikin.’ ”*

Təmən nəhlan, nat əpnəpīn məmə tīnol əpen-əpenə rəkis ikin katos namegən ron ikin nian in təmətuoun matol nətueintən.

⁴ Kitat kotitun məmə tīnol əpen-əpenə rəkis lan, məto-inu Naoa Rəha Uhgīn in tatəghat-in Sapat, matən məmə, “Təmol nətueintən, kən e nian sepīn lan, Uhgīn təmameg e rəhan wək.”†

⁵ Məto ikin mīn neen e Naoa Rəha Uhgīn, Uhgīn tatən məmə, “Ilat okol kəsotuwīnən ikin katos namegən ron io ikin.”‡

⁶ Tol nəhlan, ikin katos namegən o Uhgīn ikin əh, in tətətig əh məmə netəmim okotuwīn ikin. Məto netəm mīn u aupən itəm kəmotəto namnusən təwīr, ilat kəmotəmīk-arəpən-in nuwinən ikin katos namegən ron ikin, məto-inu kəmotəht nəwīa Uhgīn.

⁷ Kənu, uarisig lan, tol-pən Uhgīn təmələhəu mīn nian kit mīn o nuwinən ikin katos namegən ron ikin. Nian əh, inu roiū. Uhgīn təmən-iarəp nat u kəm Tefit məmə,

“Roiū əm, onəkotəkəike motətəlig-in nəwīan məsotolən rəhatəmat-kapə təskasīk pīk.”§

⁸ Nīkitəmat tuəh-tu suah u Josua* aupən. Okəmə Josua təmos-ipən namegən kəm ilat nian in təmit ilat moatuwin Kenan, kənu Uhgīn okul təsən mīnən məmə otələhəu nian kit mīn məmə in nian rəha nuwinən imə ikin katos namegən ron ikin.†

⁹ Kən tol nəhlan, kən in təmən nian pīsīn kit mīn, nian əh-ikin tətətig əh o rəhan netəmim məmə okotuwīn motos namegən, e nolən kitiah əm itəm Uhgīn təmameg mihin e rəhan wək mīn aupən, e nian rəha Sapat.

¹⁰ Məto-inu etəm tatuwin imə məmə otos namegən u, in otameg e rəhan wək, tahmen əm e Uhgīn itəm təmameg e rəhan wək aupən.‡

¹¹ O nat u, kitat okotalkut əskasīk məmə okotuwīn imə motos namegən u. Təsəwīrən məmə kitat kit, otətəu-pən nolən rəha netəm aupən itəm kəmotəht nəwīa Uhgīn, moatəme.

¹² Məto-inu Naoa Rəha Uhgīn,§ in təməgəh məsanən mītahləpīk e wək rəhan.* Kən in tahmen e naip tasīlə e nīkalīn kərən mil.† In tītun nətarerəhən matəplan nətəligən mīn ne nīkin pīsīn pīsīn mīn e netəmim, tahmen əm e naip itəm tatətarerəh matəplan ikin tatīlpīn mīn ikin e nīkīlkīlītəm ne nəhau imə agīn. In tətakil nətəligən mīn ne nolən anion mīn e nīkitəm.‡

¹³ Uhgīn tatəplan natīmnat rafīn e nətueintən tahmen əm məmə kəməte kītalkīn-italkīn katəpīk, koatəməhl pīpīə əm. Kitat okotəkəike motən-iarəp rafīn agīn natīmnat itəm kəmotol kəm Uhgīn u inu.§

Iesu in təmuwa pris asol agīn itəm təwīr maprəkis, məto-inu in Uhgīn pap, məto təmuwa etəmim

* 4:3: Sam 95:11; Hip 3:11 † 4:4: Jen 2:2 ‡ 4:5: Sam 95:11 § 4:7: Sam 95:7-8; Hip 3:7-8

* 4:8: Josua in nərgīn kit e nəghatən rəha Isrel. Kən nərgīn u Iesu, nərgīlau tahmen-ahmen əm e Josua e nəghatən rəha netəm Kris. Nian Josua təmos-ipən namegən kəm netəm Isrel əpəh Kenan, nəmegəhən rəha Josua in tatəpsen-pən nat itəm Iesu otəpanol, mos-īpa namegən pahrien kəm kitat. † 4:8: Dut 31:7; Jos 22:4 ‡ 4:10: Jen 2:2; Hip 4:4 § 4:12: 1 Pita 1:23; Aes 49:2; Nol Əpən 19:13-15; Jon 12:48

* 4:12: Aes 55:11; Jer 23:29 † 4:12: Efes 6:17 ‡ 4:12: 1 Kor 4:5 § 4:13: Nol Əpən 2:23

14 Tol nəhlan, pəs kitat kotaskəlīm-iəkis nahatətəən rəhatat itəm kīnoatən-iarəp rəkis, mətō-inu kitat koatos pris asol agin kit rəhatat in iahgin. Inu Iesu, Nəti Uhgīn, itəm tinuwīn rəkis imə e nego e neai.*

15 Mətō-inu rəhatat pris asol agin, in Pris kit itəm tatəto wīr nikitat, matəto wīr otəhrol kitat kəsotahmenən, mətō-inu natimnat rafin itəm tatek asgəwīn kitat e nəmegəhən, natimnat kitiəh mīn əm, kinotek asgəwīn rəkis in e rəhan nəmegəhən. Rəhatat pris asol agin, in tinitun rəkis rəhatat nəpouən mīn.† Mətō nat kitiəh əm un, in təsolən nat tərət kit.

16 O nat u, pəs kitat kəsotəginən o nuwamən iuəhkir o jea rəha kig‡ u, tətawte-in rəhan nəwīrən kəm kitat. Kən ikīn əh, in otasəkitun itat, kən mos-ipa nəwīrən kəm kitat e nīkin agien, e nian rəha nəratən otuwa otat.§

5

1 Kitat kotitun məmə nian rafin Uhgīn tatitəpun suah kit kən matiləs-ipər in məmə otuwa pris asol agin, məmə in suatip rəha netəmim okotuwīn o Uhgīn. In suatip rəhalat o nos-ipənən natimnat kəm Uhgīn, kən in matol sakrifais o rəhalat nolən rat mīn.* 2 Roiu əh, mətō-inu pris asol agin u in etəmim kit, in titun nolən timətig əm o netəmim,† nat əpnəpin məmə ilat kotəruru agin nat itəm tətuatip, ilat kotagim rəkis e suatip, mətō-inu in mīn, in təsahmenən, in tatol təfagə rat‡ nian tepət.

3 In tatol təfagə rat nəhlan, kən tol məmə e nian rəha sakrifais, in otəkəike mol sakrifais o rəhan atip təfagə, kən matig mol mīn rəha netəmim mīn.§

4 Suah kit okol təsənən məmə in otol wək rəha pris asol agin, matiləs-ipər atip in. Kəpə, Uhgīn otəkəike maun-in rəhan kit etəmim məmə in otol wək u, tahmen əm məmə inu təmaun-in mihin Eron aupən.* †

5 Tol nəhlan, Kristo in təmisiləs-ipər atipən in məmə in pris asol agin. Mətō Uhgīn in təmitəpun, kən mən-ipən kəm in məmə, “Ik nətik.

Roiu enuwa rəham tata ətuatip.”‡

6 Kən ikīn kit mīn e Naoa Rəha Uhgīn,§ in tatən məmə

“Ik pris kit tahmen e Melkisetek aupən,* †

kən ik onakatol wək rəha pris nian rafin, matuwīn matuwīn namnun tikə.”

7 E nəmegəhən rəha Kristo e nətueintən u, in tatəfak kəm Uhgīn, matətapəh-in nasituən, mətəsək əfəməh, nahui nəmtin titaiəh. Uhgīn tatos nəsanənən o nosmegəhən in e nīmīsən. Kən in təmatisiai-in Uhgīn, kən matol nəwian,‡ kən o nat u, Uhgīn təmətō in.§

* 4:14: Hip 7:25 † 4:15: Hip 2:17 ‡ 4:16: Jea rəha kig u, in Uhgīn tatəpələh ikīn, kən matəramərə, mətō o natimnat mīn itəm Iesu təmol, jea rəha kig u, in tatuwa tahmen e Ikīn Katilpin Neməha rəha Uhgīn Ikīn itəm Oltesteman tatəghat-in (Onakehm e Eks 25:18-22; Lev 16:1-15). Ikīn əh inəh, itəm Uhgīn tətəsəkitun kənu matəhlman nəwīrən rəhan ikīn kəm itat kən mətəfəl rəkis nolən rat mīn rəhatat. In titun nolən e nita Iesu itəm təmaiu otat, kən təmərəkīn-rəkīn rəhan neməha. § 4:16: Eks 25:18-22; Lev 16:2,14,15; Hip 9:5 * 5:1: Hip 2:17; 7:27; 8:3; 9:9 † 5:2: Hip 2:17-18 ‡ 5:2: Hip 4:15; 7:28 § 5:3: Lev 9:7; 16:6-15; Hip 7:27; 9:7 * 5:4: Hip 5:1-4 koatəghat-in ətuatip wək itəm pris asol agin mīn kəmotol aupən, muwa mətōarus nian netəm Rom kəmotərəkīn Nimə Rəha Uhgīn e nup fote tinuwīn rəkis uarisig Iesu təpanimis. † 5:4: Eks 28:1; Nam 18:7 ‡ 5:5: Sam 2:7; Wək 13:33; Hip 1:5 § 5:6: Sam 110:4 * 5:6: Jen 14:18-20; Sek 6:13; Hip 5:10; 6:20; 7:1-22 † 5:6: Melkisetek (Jen 14:18) in kig rəha Salem (Salem u, nipətīn u, Nəməlinuən) kən in pris rəha Uhgīn Ilis Pīk. In təmətatig e nian rəha Epraham. Kristo in tahmen e Melkisetek mətō-inu in pris ne in kig mīn. Mətō noanol rəha Eron mīn, ilat pris mīn əm, mətō sənəmə kig mīn; Hip 7:2. ‡ 5:7: Luk 22:42 § 5:7: Mat 26:36-46; Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

⁸ Nat əpnapin məmə Kristo in Nəti Uhgın, məto in təməto nahməən. Tol nəhlan, nahməən rəha Iesu, təmol in titun wır nıpəti nolən nəwia Uhgın,*

⁹ Kən təmuwa etəm ətuatıp rəha nolən wək rəha pris asol agin rəhatat. Kən in təmol suatıp o nosmegəhən lilin rəhan netəm min u koatol nəwian, matos wır ilat, matuwın matuwın namnun tikə.

¹⁰ Kən Uhgın təmos-ipən nəriğ u kəm in, məmə in pris asol agin tahmen əm e suah u Melkisetek aupən.†

¹¹ Itimat emotos nəghatən tepət mə ekotən-ipinə kəm itəmat, məmə Iesu in pris asol agin tahmen e Melkisetek. Məto tiəkis pık o nən wırən ilat rafin kəm itəmat, məto-inun itəmat nəkoatəlpah-in pık nətoən nat kit kən mitun.

¹² Itəmat nəmotahatətə nuwəh rəkis, kən təwır məmə itəmat nınotuwa rəkis iəgətun min rəha nəghatən rəha Uhgın. Məto kəpə, itəmat nəkoatol əm nulan. Roiu əh, kəike kəgətun min itəmat, tətoun min e nəukətin nəghatən min rəha Uhgın. Nıpahrienən u, itəmat nınotahmen-in rəkis nunən nagwənən əskasik min, məto nəkotahmen əm məmə kətapinahin əh itəmat.‡

¹³ Məto e netəm min u itəm koatəmah əh nəhlan, ilat u nisualkələh mətmətig, itəm koatəkəku əh, kəsotenatig wırən əh o nitunən nəgətunən min rəha nolən ətuatıp.

¹⁴ Məto nagwənən əskasik in niği netəm rəhalat nitunən tınımətə rəkis, itəm kəmotiww rəhalat nətəligən o nitunən natimnat pisin pisin min itəm tətuatıp ne itəm tərat, kən ilat moatol itəm təwır,§ in əm in əm.

6

¹ Tol nulan, təwır məmə kitat okəsotəgətun minən nəukəti* nəgətunən rəha nahatətəən e Kristo, məto pəs kitat okoatəkəike moatuwin məmə okotimətə e Iesu Kristo. Kitat kinotəuhlin rəkis kitat e nolən min itəm kotitun nit-ipənən item e nımisən.† Kitat kinotahatətə rəkis e Uhgın. Tahmen əm məmə kinotafəl rəkis nəme nımə. Nian əh-roiu in rəha nəgpəhap-inən nımə.

² Kitat kinotitun rəkis nəgətunən min rəha nolən pisin pisin min rəha naikuasən, kən minotitun rəkis nəgətunən min rəha nələhəu-pənən nelmitəm e rəhn-kapə etəmim, o nəfakən lan. Kən kitat kinotitun rəkis məmə kitat okotətul min e nımisən, kən motitun min məmə Uhgın otakil netəmim, kən mos-ipən nalpinən lilin rəhan kəm netəm kotol təfagə rat. Natimnat min u, kitat kinotəghat-in rəkis, təsəwırən məmə kitat koatisimatıp e nəghatən kitiəh min əm nian rafin.

³ Tol nulan məmə okəmə Uhgın təmegəhan-in əm kəm kitat, kən kitat okotuwa netəm kinotimətə rəkis.

⁴ ?Okotalkut məmə okotol nulan, məto təhrol e netəmim itəm kəmotuwa o Uhgın məto roiu kinotapəs Uhgın motəuhlin min məntaalat o Kristo? İlat əh, ilat netəm kəmotehm nəhag-əhagən,‡ kən kinotun asgəwin rəkis noan e nego e neai itəm Uhgın tatos-ipa,§ kən minoatitun məmə in təwır, kən minoatos rəkis o Narmın Rəha Uhgın.*

⁵ Kən ilat u, netəm kinotun asgəwin rəkis məmə nəghatən rəha Uhgın in təwır,† ilat kinotətə rəkis nəsanənən rəha nərəmərən rəha Uhgın itəm otəsuwəhən tuwa.

⁶ Məto okəmə ilat kəmotəuhlin məntaalat o Uhgın, suatıp kit tikə min məmə okotəuhlin-pa min ilat o Uhgın.‡ İlat kəmotərəkin atıp əm ilat, məto-inu tahmen-pən əm məmə kinotəht-ipən min əm Nəti Uhgın e niğ kəməluau,

* 5:8: Fil 2:6-8 † 5:10: Sam 110:4; Hip 5:6 ‡ 5:12: 1 Pita 2:2 § 5:14: Rom 16:19 * 6:1: Hip 5:12 † 6:1: Hip 9:14 ‡ 6:4: Hip 10:32 § 6:4: Efes 2:8 * 6:4: Kal 3:2 † 6:5: Sam 34:8 ‡ 6:6: 2 Pita 2:21

moatilās-ipər mīn e nīganəmti netəmim, kən ilat kīnoatol mīn mīlə lan, moatərəkīn.

⁷ Nīkim tuəh-tu nat u. Nəptən u tatos wīr nuhuən itəm tatəfik, kən in nagwənən tepət lan nīgi netəm mīn un, koatol wək ikin. Uhgīn nīkin tagien pīk ron, kən nəwīrən rəhan tətatiḡ lan.

⁸ Məto nīməptən rat itəm təsosən nat wīr tepət lan, kən iapil-iapil ne kiras əm katuəwiə lan. Nəptən əh tīnəsəwīr mīnən o nat kit. Tīnətaiu əm o nərəkīnən. E namnun, nīgəm otus natimnat itəm kotatiḡ lan.

⁹ Piak mīn, nat əpnapīn io iatəghat nulan kəm itəmat, məto ekītun wīr məmə itəmat nəsothamenən e nəptən rat əh. Ekītun wīr məmə itəmat noatos natimnat mīn u itəm təwīr maprəkis, itəm Uhgīn təmos-ipīnə kəm itəmat məto-inun in tatosmegəh itəmat.

¹⁰ Uhgīn okol təsaluinən rəhatəmat wək mīn nəmoatol məto-inu Uhgīn rəhan nolən tətutip əm nian rafin. Kən okol in təsolən nat əpnapīn e nolən wīr rəha nolkeikəən itəm nəmotol kəm in, kən moatol əh, nian nəmotasitu e rəhan netəmim. §

¹¹ Itimat ekotolkeike məmə itəmat rafin nakoatakəike katos nolkeikəən itəm nəkoatol, moatol məmə otatuwīn e namnun, kən itəmat nakotos nat un itəm nakotagiḡ lan.*

¹² Itimat esotolkeikəən məmə nakotəlpah, məto ekotolkeike məmə onəkotos nolən† rəha netəm mīn un itəm kotaiu aupən. Ilat kotahatətə əskasik e Uhgīn kən moatol rəhalat nətəliḡən kaifəməh. ‡ Moatol nəhlan, kən roiu, ilat kīnotos rəkis natimnat itəm Uhgīn təməni-əkis məmə rəhalat. §

Rəhatat iagke tətatiḡ e nego e neai

¹³ Nəniəkisən kit tol nəhlan, itəm Uhgīn təməni kəm Epraham aupən. Nian Uhgīn təmol nəniəkisən rəhan, kən nəriḡ kit tikə mīn məmə in otos mol nəniəkisən lan rəhan təfiḡəm. Məto-inu nərgīn in ilis taprəkis-in nərgīn mīn rafin. Tol nəhlan, Uhgīn təmos noanawīl atip əm e nərgīn, matən məmə,*

¹⁴ “Io oekəhlman rəhak nəwīrən kəm ik, iahgin. Io oekol rəham noanol otuwa tepət tepet.”†

¹⁵ Məto-inu Epraham rəhan nətəliḡən təfəməh, in təmatəsahgin matuwīn matuwīn, mətoarus nian in təmos natimnat mīn un itəm Uhgīn təməni-əkis məmə otos-ipən kəm in. ‡

¹⁶ Nian etəmim tatos noanawīl e nərgi etəm-iasol kit rəhan, § kən noanawīl u rəhan, tatəlis rəhan nəghatən təfiḡəm. Kən netəmim okotəkəike motahatətə e rəhan nəghatən, okol kəsotərgəhəu mīnən ron.*

¹⁷ Uhgīn təmos noanawīl e nərgīn nəhlan, məto-inu in tolkeike məmə otol netəm mīn un itəm okotos natimnat mīn itəm in təməni-əkis, † ilat okotitun wīr məmə rəhan nalpəkəuən, okol təsəuhlinən nian kit. ‡

¹⁸ Uhgīn tatos noanawīl nəhlan məmə otilās-ipər nətəliḡən rəhatat u, itəm kīnotiet rəkis motagiḡm kən moatahgīl-pən lan. Kən pəs kitat kotaskəlīm-əkis nolən əh itəm Uhgīn tīnos-ipa rəkis kəm itat, məmə kitat okotagiḡ əskasik e nəniəkisən mīn rəhan. Nat mīl u, ilau okol kəsəuhlinən nian kit, məto-inu Uhgīn, təseiūən nian kit.

§ 6:10: Mat 10:40,42 * 6:11: Hip 3:6 † 6:12: Hip 13:7 ‡ 6:12: Jem 1:3; Nol Əpən 13:10; 14:12

§ 6:12: Hip 10:36 * 6:13: Jen 22:16 † 6:14: Jen 22:17 ‡ 6:15: Jen 21:5 § 6:16: E nolən rəha nəlisən nəghatən təskasik, okəmə kitat kit tolkeike məmə otol nəhlan, kən in tatos noanawīl e manin ne winin ne. Məto netəm Isrel aupən, ilat kəmoatos noanawīl e nərgi etəm asim kit, o nat kit itəm tasim, kən nian netəmim neen koatəto, kən ilat koatahatətə e nəghatən itəm koatən. Okol kəsotərgəhəu mīnən ron, məto-inu nəriḡ əh kəmotən, in tatəlis ətain nəghatən, təskasik. * 6:16: Eks 22:11 † 6:17: Rom 4:16 ‡ 6:17: Nam 23:19; Taet 1:2

¹⁹ Kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən təkaskik o nosən natimnat min əh, tol nəhlan, mol məmə in tahmen e iagke kit itəm tətaskəlim wir rəhatat nəmegəhən, § məmə nat kit otəsəloalən lan kən məsiuw rəkis minən kitat. Tahmen əm məmə iagke u, in tinatig rəkis əpəh imə e İkin Tasim Agin İkin, əpəh ilis e nego e neai, e nəwtain nıməhan imə-pən İkin.*

²⁰ İkin əh, İesu tinuwın rəkis İkin rəhatat lan, məmə oterəh e suatip rəhatat. † In təmuwa rəkis pris asol agin ‡ tahmen əm e pris u Melkisetek § aupən, kən in otatos wək u nian rafin, namnun tikə.

7

*Melkisetek,
Kig rəha Nətuatipən,
Kig rəha Nəməlinuən,
ne pris rəha Uhgın İlis Agin*

¹ Suah u, Melkisetek,* in kig rəha Salem †, kən in pris rəha Uhgın u İlis Pık Agin. Aupən, nian Epraham təmuwın e nəluaginən ilat kig min, kən in təmol win elat. Kən in minitəlig minatuwa. Melkisetek, in təmatuwın məplan Epraham e suatip, kən in təməfak mətapəhin-pən məmə Uhgın otəhlman nəwirən kəm Epraham.

² Kən Epraham, təmos-irəkis tait e rəhan natimnat min itəm təmol win lan e nəluaginən, kən mos-İpən kəm Melkisetek. Melkisetek u, nıpəti nərgin un, “Kig rəha Nətuatipən.” Kən nərgin kit min u, kətaun-in məmə Kig rəha Salem, nıpətin u məmə, “Kig rəha Nəməlinuən.”

³ Naoa Rəha Uhgın təməsəghat-inən rəhan tata ne mama ne rəhan noanol min. Kən təsənən nian təmaiir lan, ne nian itəm təmimis lan. Tahmen əm məmə in təməsimisən, in tatol əh wək rəha pris. Tol nəhlan, nəkəplan məmə in tahmen e Nəti Uhgın u, in pris lilin kit ‡

⁴ Nıkim tuəh-tu Melkisetek. In etəm-iasol kit. Nat əpnapın məmə tipitat u Epraham in etəm-iasol, məto in təmatisiai-in pık Melkisetek, matos-İpən rəhan nat asol min əm, in əm in əm, məmə rəhan tait kəm in. §

⁵ Kitat kotitun məmə, e nup min rafin, netəm İsrəl ilat kotəkəike moatos-İpən rəhalat tait kəm noanol min rəha Lifae, ilat u pris min, tahmen-pən əm məmə inu Lou rəha Uhgın tatən mihin. Nat əpnapın məmə pris min əh, ilat noanol min rəha Epraham, məto netəm iməlat İkin ilat kotəkəike moatos-İpən tait kəm ilat.

⁶ Melkisetek u, in sənəmə noanol kit rəha Lifae. Məto in təmos tait min u rəha natimnat rəha Epraham. Kən in təməfak-pən kəm Uhgın məmə otəhlman nəwirən rəhan* kəm Epraham u, Uhgın təmos-İpən rəhan nəniəkisən kəm in.

⁷ Kən tətuatip agin məmə etəmim itəm tatos nərig asol otəfak məmə Uhgın otəhlman nəwirən tatuwın e etəmim itəm ləhau əm lan.

⁸ Kən pris min u itəm koatos tait u, ilat netəmim əm, itəm okəpanotimis. Məto Melkisetek u, in tatos tait, katən məmə in tatəmegəh. †

⁹ Epraham təmatətou rəhan tait tatuwın kəm Melkisetek nulan, kən kitun nənən məmə Lifae u, etəm tatos tait rəha netəm İsrəl, in min təmos-İpən tait kəm Melkisetek.

¹⁰ Məto-inu nian Melkisetek təməplan Epraham, Lifae təməsaiirən əh. Məto nian Epraham təmətou nulan tait tuwın kəm Melkisetek, in tahmen əm məmə

§ 6:19: Fil 3:12 * 6:19: Lev 16:2; Hip 9:2,3,7 † 6:20: Hip 4:14 ‡ 6:20: Hip 2:17 § 6:20: Hip 5:16 * 7:1: Jen 14:17-20 † 7:1: Nərgin əh, Salem, in nərgin oas rəha Jerusalem aupən. Nərgin əh, Salem, nıpətin u “nəməlinuən.” ‡ 7:3: Sam 110:4 § 7:4: Jen 14:20 * 7:6: Jen 14:19,20 † 7:8: Hip 5:6

rəhan u noanol, Lifae, in mīn tāmətou-pən tait kəm Melkisetek, mətō-inun in tīnətātīg rəkīs e nīpəti rəhan pipi.‡

Kristo in tahmen e Melkisetek

¹¹ Wək rəha pris mīn u, kəmotisi-pən e noanol rəha Lifae, in nəukəti Lou itəm Uhgīn təmos-ipən kəm netəm Isrel. Mətō wək rəha pris mīn u, in təsəwīrən mahmen. § Mətō-inu pris mīn u, ilat kəsotahmenən. Uhgīn təməgətun məmə ilat kəsotahmenən nian in tāmīlās-ipər pris kit mīn tuwa.* Kən pris un in təruru nīsi-pənən e noanol rəha Lifae ne Eron,† mətō in pris kit tahmen e Melkisetek.

¹² Nian kəməuhlin nolən rəha nītəpunən pris, kən okəike kəuhlin mīn Lou.

¹³ Otəkəike mol nulan mətō-inun, kitat koatətaghat-in Iərəməərə rəhatat, itəm tāmīsi-pən e noanol kit itəm sənəmə noanol ətuatip rəha pris mīn, itəm koatol wək e olta.

¹⁴ Kitat kīnotitun rəkīs məmə Iərəməərə rəhatat in tāmīsi-pən e noanol rəha Juta,‡ kən nian Lou rəha Moses tāmātəghat-in wək rəha pris mīn, in təməsəghat-in aɡīn-əhən noanol u.

¹⁵ Mətō təwīr əm, mətō-inu kitat kīnotitun məmə pris kit mīn tīnəmuwa rəkīs, itəm tahmen e Melkisetek.

¹⁶ In təmuwa pris, mətō sənəmə Lou təmōl mak e noanol rəhan məmə noanol u in rəha pris mīn. In təmos wək rəha pris e nat kit itəm təsənən maprəkīs-in Lou, inu nəsanənən rəha nəmegəhən u rəhan itəm namnun tīkə. §

¹⁷ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,
“Ik pris kit tahmen e Melkisetek* aupən,
kən ik onakatol wək rəha pris nian rafīn,
matuwīn matuwīn namnun tīkə.”

¹⁸ Kəmələhəu kalīn Lou aupən, mətō-inun rəhan nəsanənən tīkə, in təsasituan, okol təsōlən nat kit. †

¹⁹ Mətō-inu Lou əh, təruru nələhəu ətuatipən nat kit.‡ Kən roiu əh, nolən pīsīn kit itəm təwīr maprəkīs, in tinos nəmeen, məmə kitat okotələhəu-pən rəhatat nətəligən lan. Kən in suatip rəhatat u, o nuwīnən iuəhkīr o Uhgīn. §

²⁰ Uhgīn təmən-iəkīs məmə Kristo in otol wək rəha pris matuwīn matuwīn namnun tīkə, kən təmos noanawīl ron, məmə rəhan nəghatən otəfigəm. Mətō təməsosən noanawīl mihīn e pris mīn aupən.

²¹ Mətō Uhgīn təmos əm noanawīl nian Iesu təmuwa pris. Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,

“Iərəməərə təmos noanawīl kit,
kən okol kəsəuhlinən nətəligən rəhan.*

In tatən məmə,
‘Ik onəkol wək rəha pris nian rafīn,†
matuwīn matuwīn namnun tīkə.’”

²² Uhgīn təmos noanawīl nəhlan, matol mə Iesu tuwa mol suatip itəm tatol kitat kotitun əsas məmə nəniəkīsən rəha nasituan in təwīr, maprəkīs-in nəniəkīsən u aupən.‡

‡ **7:10:** Nat kīsil kətəhaləgətun məmə Melkisetek in ilīs taprəkīs-in pris mīn u noanol rəha Lifae. Kitiəh un, Melkisetek in təməsīmīsən, tatəmegəh əh. Kəiu un, tīpi Lifae u Epraham, in təmatos-ipən tait rəhan kəm Melkisetek. Kīsil un, Melkisetek təməfak-pən kəm Uhgīn məmə otəhlman nəwīrən kəm Epraham, mətō sənəmə Epraham təməfak o Melkisetek. § **7:11:** Hip 7:18,19; 8:7 * **7:11:** Hip 10:1 † **7:11:** Lifae in noanol rəha pris mīn, mətō Eron in tāmīsi-pən e noanol rəha Lifae, kən noanol mīn rəhan, katən məmə ilat pris asol aɡīn mīn. ‡ **7:14:** Jen 49:10; Mat 1:3; 2:6; Nol Əpən 5:5 § **7:16:** Jon 1:4; 5:26; Hip 7:25 * **7:17:** Jen 14:18; Sam 110:4; Sek 6:13; Hip 5:6,10; 6:20; 7:1-22 † **7:18:** Rom 8:3; Kal 3:21; Hip 9:9; 10:1 ‡ **7:19:** Rom 3:20 § **7:19:** Hip 4:16; 10:22; Jem 4:8 * **7:21:** 1 Saml 15:29; Mal 3:6 † **7:21:** Sam 110:4; Hip 5:6; 6:20; 7:17 ‡ **7:22:** Luk 22:20; Hip 8:6; 12:24

²³ Aupən, pris m̄in ilat tepət, m̄əto-inun kitiah tol wək matuw̄in matuw̄in mimis un, kit tos n̄ameen, mol wək matuw̄in matuw̄in, mimis moatol əm nulan. Ilat k̄əsotolən wək lilin.

²⁴ M̄əto Iesu, in otos wək r̄əha pris r̄əhatat matuw̄in matuw̄in namnun tik̄ə, m̄əto-inun, t̄ətatig lilin.

²⁵ Tol n̄əhlan, in t̄itun nosmeḡəh lilinən § kitat u, kotilp̄in kitat min m̄əmə koatuw̄in o Uhḡin, m̄əto-inu in tat̄əmeḡəh lilin, tat̄əghat r̄əhatat lan k̄əm Uhḡin.*

²⁶ O nat u, inun in pris asol aḡin† it̄əm in tahmen o nasituən etat. In tasim, k̄ən m̄ətuatip̄ w̄ir, in t̄əsolən nolən rat. In tol p̄isin aḡin e net̄əm koatol t̄əfaḡə rat, k̄ən in ilis tapr̄əkis-in ilat əp̄əh e nego e neai.

²⁷ In tol p̄isin e pris asol aḡin m̄in un aupən. Nian rafin, ilat kot̄ək̄əike kaupən moatol sakrifais o naf̄əl r̄əkisən t̄əfaḡə rat r̄əhalat.‡ Uarisig lan un, ilat k̄əpanotol m̄in sakrifais kit m̄in, o naf̄əl r̄əkisən t̄əfaḡə rat r̄əha net̄əmin m̄in. § M̄əto nian Iesu tateḡəhan-in m̄əmə in otol sakrifais atip̄ e r̄əhan n̄əmeḡəhən,* k̄ən mau kitiah əm† in tahmen moau.

²⁸ Lou in tat̄iləs-ip̄ər pris m̄in it̄əm k̄əsotahmenən.‡ M̄əto noanaw̄il r̄əha Uhḡin, it̄əm tatuarisig-in Lou, in tat̄iləs-ip̄ər N̄ətin u, § it̄əm t̄əw̄ir mahmen aḡin* o nolən wək u, matuw̄in namnun tik̄ə.

8

Iesu in pris asol aḡin t̄əw̄ir mapr̄əkis-in net̄əm m̄in un k̄əmotol wək r̄əha pris asol aḡin aupən

¹ Kitat koat̄əghat-in nat u,* m̄əto n̄əuk̄ətin tol nulan. Kitat koatos pris asol aḡin kit, t̄ətuatip̄ əm e it̄əm un emat̄ən. In t̄inat̄əp̄ələh r̄əkis† e r̄əhn matip̄ Et̄əm-iasol əp̄əh ilis e nego e neai, ikin r̄əha nep̄ət̄ən ne nis̄iaiiən.

² In tatol wək əp̄əh Ikin Tasim Ikin e nego e neai, inu Nim̄ə Tapol̄ən pahrien‡ it̄əm Uhḡin əm t̄əmiuw. S̄ən̄əmə et̄əmin it̄əm t̄əmiuw Nim̄ə Tapol̄ən əh. §

³ K̄əm̄iləs-ip̄ər rafin pris asol aḡin m̄in u aupən, m̄əmə okoatos-ip̄ən nat̄imnat m̄in k̄əm Uhḡin, k̄ən moatol sakrifais. E suatip̄ kitiah əm, r̄əhatat u pris asol aḡin, in m̄in ot̄ək̄əike mos-ip̄ən sakrifais kit k̄əm Uhḡin.*

⁴ Ok̄əmə in t̄ətatiḡ əh e n̄ətūeint̄ən u, k̄ən okol s̄ən̄əmə in pris kit, m̄əto-inu pris m̄in əp̄əh ikin koat̄atiḡ it̄əm koatos-ip̄ən nat̄imnat k̄əm Uhḡin, tahmen əm m̄ə inu Lou t̄əmən m̄ihin.

⁵ Pris m̄in u, ilat koatol r̄əhalat wək e narm̄i nim̄ə əm it̄əm tatasḡəw̄in† nat̄imnat m̄in it̄əm t̄ətatiḡ e nego e neai. Tol n̄əhlan, nian Uhḡin t̄əmən-ip̄ən k̄əm Moses aupən, m̄əmə ot̄iuw Nim̄ə Tapol̄ən Asim, in t̄əmən m̄əmə, “Onak̄ək̄əike matehm̄ w̄ir m̄əmə on̄əkol nat̄imnat m̄in u t̄ətuatip̄ tahmen əm e r̄əhak mak it̄əm emol mat̄əḡətun r̄əkis ik lan əp̄əh ilis e nit̄ot asol.”‡

⁶ M̄əto roiu, Iesu, pris asol aḡin u r̄əhatat, in t̄inos r̄əhan wək it̄əm t̄əw̄ir t̄əw̄ir mapr̄əkis-in wək r̄əhalat. K̄ən e nolən kitiah əm, Iesu in suatip̄ r̄əha n̄əniək̄isən wi r̄əha nasituən u, in t̄əw̄ir mapr̄əkis-in n̄əniək̄isən oas r̄əha nasituən. M̄əto-inu n̄əniək̄isən wi u, in tat̄ətul-p̄ər e n̄əghat̄ən m̄in it̄əm kot̄əw̄ir motapr̄əkis. §

§ 7:25: Suatip̄ kit m̄in əh-ikin o n̄ənən, m̄əmə, “t̄itun nosmeḡəh aḡin-əhən.” * 7:25: Rom 8:34; 1 Jon 2:1 † 7:26: Hip 2:17; 4:14; 6:20; 8:1 ‡ 7:27: Lev 9:8; 16:6, § 7:27: Lev 9:15; 16:15; Hip 5:1,3

* 7:27: Efes 5:2 † 7:27: Rom 6:10; Hip 9:12, 26,28; 10:10; 1 Pita 3:18 ‡ 7:28: Hip 5:1-2 § 7:28: Hip 1:2 * 7:28: Hip 2:10 * 8:1: Hip 1:3; 2:17; 3:1; 4:14; 6:20; 7:26; 9:11; 10:12; 12:2 † 8:1: Əplan-tu futnot e 1:3 ‡ 8:2: Hip 3:6; 10:21; 1 Pita 2:5; Nol Əp̄ən 13:6 § 8:2: Hip 9:11, 24 * 8:3: Hip 9:14 † 8:5: Kol 2:17; Hip 9:23 ‡ 8:5: Eks 25:40 § 8:6: Hip 8:8,13; Luk 22:20; Hip 7:22; 9:15; 12:24

⁷ Məto-inu okəmə kəsehman nat tərət kit e nəniəkisən oas,* okol nəniəkisən wi təsosən nəmeen.

⁸ Məto Uhgın təməplan nəratən rəha netəmim, kən təmən məmə,
“Nian əh-ikin otəpanuwa,
itəm io, oekol nəniəkisən wi rəha nasituən rəha noanol mın rəha Isrel ne
noanol mın rəha Juta.

⁹ Nəniəkisən rəha nasituən u,
in otol pisin agin e nəniəkisən oas rəha nasituən,
itəm io emol kəm tıpılat mın aupən,
e nian u itəm io emos nelmilat matit ilat moatiet rəkis Ijip.
Oiakol nəniəkisən wi rəha nasituən,
məto-inu ilat kəməsotaskəlimən nəniəkisən u itəm io emol kəm ilat aupən,
kən tol məmə io emapəs ilat, maluin.†

¹⁰ Kən io, İərəmə, iatən-iarəp məmə,
e nian itəm otəpanuwa,
io oekol nəniəkisən wi kit rəha nasituən‡ kəm noanol mın rəha Isrel.
Oekos-ipən rəhak lou mın e rəhalat-kapə,
kən oekəte rəkis-pən e nikilat,§
kən io ekuwa mol Uhgın ətuatıp rəhalat,
kən ilat okotuwa kol rəhak ətuatıp netəmim.*

¹¹ İlat kit okol təsuwinən məgətun netəm iman ikin məmə,
‘Ik onakəkəike mıtun İərəmə u.’
Kən etəmim kit okol təsuwinən mən-ipən nəghatən u kəm pian,
məto-inun ilat rafin okotıtun io,†
tətuoun e netəm əpnəpin mın
muwin mətoarus-pən netəm koatos nərig asol mın.

¹² Məto-inun, io, ekasəkitun ilat o rəhalat nolən mın itəm təsətuatıp agin-əhən.
Io oekafəl rəkis nolən rat mın rəhalat,
kən io oekaluin nolən rat mın rəhalat.”‡ §

¹³ Nian Uhgın tatəghat-in nəniəkisən rəha nasituən u, məmə in nəniəkisən
wi, nıpətin u məmə nəniəkisən rəha nasituən aupən, tinoas mınərat. Kən nat
itəm in tınuwa mınəas, tınəsahmen mınən, kən otəsuwəhən, tıka.

9

İkin Tasim İkin e nətueintən ne İkin Tasim İkin e nego e neai

¹ Kən e nəniəkisən rəha nasituən itəm təmaupən matig, ilat okotəike motətəu-
pən suatıp ətuatıp mın o nəfakən. Kən Nimə Tapolən Asim, in rəha nətueintən
əm u. ² Netəm aupən, kəmotiuw Nimə Tapolən Asim u,* moatol noan kit əpəh
ilugin ətuatıp, kəmagəhl noan kəiu. Noan itəm tətaupən lan, koatən məmə
İkin Tasim İkin.† E noan əh, kəmotələhəu-pən nat katəhtu-pər lait lan‡ ikin,
ne tepıl kit itəm kəməlin-pər pıret asim mın lan.§ ³ Kəmiuwosig nıməhan e
noan uarisig, kən noan əh, katən məmə, “İkin Tasim Agin İkin.”*

⁴ İkin əh, nat kit əh-ikin kəmol e iaen u kol tatıpıt-ipit, itəm katəmki-pən nat
pien-pien lan, katuwaan. Kən ikin əh, Bokis rəha Nəniəkisən Rəha Nasituən†
tatəpələh əh-ikin. Bokis u, kəmol e nig, kən kalpin e iaen u kol tatıpıt-ipit. Kən

* **8:7:** Hip 7:11,18; 10:1 † **8:9:** Eks 19:5-6 ‡ **8:10:** Rom 11:27 § **8:10:** Lou oas mın u, kəməte-pən e
kəpiel kəiu kuepin-epin. 2 Kor. 3:3; Hip 10:16 * **8:10:** Esik 11:20 † **8:11:** Aes 11:9; Jon 6:45 ‡ **8:12:**
Aes 43:25; 64:9; Maeka 7:19; Hip 10:17; Jer 31:31-34 § **8:12:** Hip 10:16 * **9:2:** Eks 25:8,9 † **9:2:**
Eks 26:33,34 ‡ **9:2:** Eks 25:31-40; Jon 8:12; Nol Əpən 1:20 § **9:2:** Eks 25:23-29; Jon 6:35,48 * **9:3:**
Eks 26:31-33 † **9:4:** Bokis rəha Nəniəkisən Rəha Nasituən u, in “Covenant Box.” Eks 25:10-22

e nipægnoa Bokis əh, pətəl kit əh-ikin kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kəmarigin-pən pīret u mana,‡ noan məsin ikin. Kənu kəmələhəu-pən mīn kasikin rəha Eron e Bokis u, kasikin itəm aupən Uhgīn təmol təwiə mīn. § Kən kəpiel mil kəiu əh-ikin, itəm kuepin-epin, kəməte rəkis-pən Lou ilat ten elau.* 5 Kən ilis e rəhn-mīnat Bokis u, narmi Jerubim rəha Nəhag-əhagən,† ilau kəiu əh-ikin. Kətiauwoşig nīməlməiləu o Ikin Katilpīn Neməha rəha Uhgīn Ikin.‡ § Məto okol esənən natimnat mīn u, məte əlkələh, pəs ekələhəu əm e səpag.

6 Nian kəmotəlin wīr rafin natimnat mīn u, pris mīn kotitun nuwīnən imə miet e noan itəm tətaupən nian ilat koatol wək rəha nəfakən.*

7 Məto pris asol agīn, in əm titun nuwīnən imə e Ikin Tasim Agīn Ikin. Məto okol təsuwīnən nian rafin.† In titun nuwīnən nian kitiah əm e nup mīn rafin.‡ Kən nian in tatuwīn, in təike moş nita, kən mol sakrifais lan o nolən rat rəhan,§ kən matig mol mīn o nolən rat rəha netənim,* itəm ilat kotəruru məmə koatol təfagə rat. 8 Kən e natimnat mīn u, Narmīn Rəha Uhgīn tatəgəton məmə, nian Nīmə Tapolən Asim aupən təmatətul əh, kən suatip† tikə o kitat o nuwīnən e Ikin Tasim Agīn Ikin.

9 (In tahmen əm e narmi nat kit‡ itəm tatəgəton e nian u itəm kotatig lan roiu.) Natimnat mīn itəm pris mīn koatos-ipən kəm Uhgīn, moatol sakrifais lan kəm in,§ natimnat mīn u, kəsotahmenən o nələhəu ətuatipən nətəligən rəha netənim itəm kotuwa o nəfakən.

10 Məto-inu nəfakən oas aupən, in tatəgəton əm suatip mīn itəm koatən pik nolən rəha nagwənən* ne nənimən† ne naikuasən.‡ Natimnat mīn u, in nat rəha nipətītəm əm. Məto nolən mīn əh, ilat katipa əfigəm əm kit rəha netənim, matuwīn mətoarus-pən nian Uhgīn otəuhlin natimnat rafin tuwa muwiwi.

Nita Iesu in sakrifais kit itəm in təwīr maprəkis agīn-əh

11 Məto roiu əh, Kristo tinuwa rəkis, kən in pris asol agīn itəm təməmik natimnat wīr mīn, mīnuwa. § Kən in təmuwīn imə e Nīmə Tapolən Asim itəm təwīr təhmīn mīn, maprəkis-in itəm təmaupən.* Nīmə əh, in sənəmə nat kit itəm netənim kəmotol, kən sənəmə nat kit rəha nətueintən u itəm Uhgīn təmol.

12 Nian Kristo təmuwīn imə e Ikin Tasim Agīn Ikin, təməsuwīnən e nup mīn rafin, tahmen e pris asol agīn mīn aupən kəmotol mihin. In təmol mau kitiah əm, kən tahmen, məto-inun in təsosən nita nəni ne nita nəti kau muwīn imə məmə otos-irəkis təfagə rat. Kəpə, in təmos atip əm nitan, muwīn imə, kən in əm təmətou nəmtitat mikis itat e təfagə rat mīn.†

‡ 9:4: E nian rəha Moses, Uhgīn təmos-ipən pīret təmisi-pən e neai, nərgin u mana. Eks 16:31-33; Jon 6:48-51. § 9:4: Nam 17:1-10 * 9:4: Eks 31:18 † 9:5: Jerubim inu, katən məmə Jerubim rəha Nəhag-əhagən, məto-inun nəhag-əhagən asol rəha nəwīrən ne nəsanənən rəha Uhgīn tətətig ilugin elau. Nian neen ilau katioas nəhag-əhagən rəha Uhgīn mətian əh kit (Esik 1:4-21; 10:9-22; Sam 18:10). ‡ 9:5: Ikin Katilpīn Neməha rəha Uhgīn Ikin, inun, rəhn-mīnat Bokis rəha Nəniəkisən ilis ikin. Ikin əh, nəhag-əhagən asol rəha nəwīrən ne nəsanənən rəha Uhgīn tətətig ikin. Netənim kotəruru nuwīnən imə Ikin Tasim Agīn Ikin məmə okotəplan natimnat mīn u, məto pris asol agīn əm. Kən in təsuwīnən nian rafin. Nian kitiah əm e nup kitiah tatuwīn. Pris asol agīn titun nuwīnən imə Ikin Tasim Agīn Ikin, in təmik nita rəha sakrifais kən muwīn kən təmorautin nita e rəhn-mīnat bokis u. Nolən əh, in nəmtətin wīr kit, itəm tatəgəton məmə netənim okotəkəike kīmīs o rəhalat nolən rat mīn. Məto e nita əh rəha sakrifais, in tatilpīn neməha rəha Uhgīn. § 9:5: Eks 25:17-22; Hip 4:16 * 9:6: Nam 28:2-4 † 9:7: Lev 16:2 ‡ 9:7: Lev 16:34 § 9:7: Lev 16:3,11,14; Hip 5:3 * 9:7: Lev 16:15 † 9:8: Luk 23:45; Jon 14:6; Hip 10:19-20 ‡ 9:9: Hip 10:1-2 § 9:9: Hip 5:1; 8:3 * 9:10: Lev 11:2-23 † 9:10: Nam 6:3; Kolosi 2:16 ‡ 9:10: Lev 11:25,28,40 § 9:11: Hip 10:1 * 9:11: Hip 8:2; 9:24 † 9:12: Rom 3:25

13 E nolən rəha nəniəkisən rəha nasituən aupən, kəmorautin-pən nita nəni ne kau, o nəmtapi kau itəm kəmuwaan ətip e olta, korautin-pən e suah kit itəm tamkimik e niganəmti Uhgın məmə nıpətin otaruətuəh, namkimikən tikə lan.

14 Məto nita Iesu‡ in tatos nəsanənən asol taprəkis-in natimnat min u. § Kristo in təmol atip sakrifais lan, e nəsanənən rəha Narmın itəm tətətig lilin. In sakrifais kit itəm tətətip agin, nəratən kit tikə lan. Tol nəhlan, kən nitan in tatos nəsanənən, təhmen o nafələn nikitəmat* o nolən min itəm kotitun nit-ipənən itəm e nimisən, məmə itəmat onəkotəfak əm kəm Uhgın itəm tatəmegəh. †

15 O natimnat min u itəm Iesu təmol, in suatip o nosən nəniəkisən wi rəha nasituən. ‡ Uhgın təmaun-in netəmim rəhan, kən mən-iəkis kəm ilat məmə natimnat wir min u, in rəhalat. Kən natimnat min u, okol kəsotikəən nian kit, § məto okoatətig lilin. Ilat okotos natimnat min un, məto-inun nimisən rəha Kristo in tinətou rəkis nəmti təfagə rat rəha netəm min un itəm kəmoatətəgəh Lou rəha nəniəkisən rəha nasituən itəm təmaupən matig.

16 Okəmə Iesus təsimisən nəhlan, kən rəhan netəmim okəsotosən natimnat wir min itəm in təmən-iəkis mə rəhalat. Məto-inu okəmə suah kit tol nəniəkisən kit məmə nian in otimis, kən rəhan natimnat otuwın o suah pisin kit, kən suah u in otəkəike mimis pitən, kənu nəniəkisən rəhan in otətətig matəmegəh.

17 Nəniəkisən kit tol nəhlan, təsatigən məsəmegəhən nian etəm təmən tətətig əh. Rəhan nəniəkisən in otətətig matəmegəh əm nian in tinimis rəkis.

18 O natimnat min u, e nəniəkisən rəha nasituən aupən, nita nat megəh kit təike maiəh, təgətuən məmə nat kit təmimis, kən otol məmə nəniəkisən in tatəmegəh mətatig.

19 Tol nəhlan, nian Moses in təmatən-iarəp rəkis nəghatən min rafin rəha Lou kəm netəmim, kən uarisig lan, in təmos niməme sipsip kəmol tasiə, ne nelmi nig u hisop, meer-pən e nita nəti kau ne nita nəni ne nəhau, kən təmorautin-pən nita e naoa rəha Lou ne netəmim min.*

20 Kən in təmən-ipən kəm ilat məmə, “Inu nita nat megəh kit itəm tatimis o nolən nəniəkisən rəha nasituən rəha Uhgın tətətig matəmegəh. Kən itəmat nəkotəkəike moatisiai-in, moatol nəwian.” †

21 E nolən kitiəh əm, Moses təmorautin-pən nita e Nimə Tapolən Asim ne natimnat min itəm kəmos o nəfakən.

22 Lou tatən məmə pris otəkəike matol-pən nita e natimnat tepət, iuəhkır natimnat rafin, məmə ilat okotasim. Kən okəmə nita təsaiuən ron, kən Uhgın okol təsafələn təfagə rat. ‡

23 Tol nəhlan, nita rəha nolən sakrifais, in təmaiəh o nolən natimnat min u, kotasim. Məto Nimə Tapolən Asim ne natimnat min rəhan əh-ikin, ilat narmi natimnat min əm § itəm tatəpsen-pən natimnat itəm koatətig e nego e neai. Məto nəfakən o natimnat itəm tol nıpəti nat agin-əh min, itəm kotətig e nego e neai, nita nat megəh təsahmenən o nolən ilat kotasim. Okəike kol sakrifais kit itəm təwir maprəkis.

24 Iesu in təsuwınən imə e Ikin Tasim Ikin rəha nətueintən u, itəm netəmim əm kəmotol. Nimə əh, in narmi nat əm rəha Ikin Tasim Ikin pahrien əpəh ilis e nego e neai. Məto Iesu təmuwın e nego e neai, kən roiu əh in tatən-ipən natimnat rəhatat lan kəm Uhgın e niganəmtin.*

‡ 9:14: 1 Pita 1:2,18-19 § 9:14: Hip 10:4 * 9:14: Sek 13:1; Hip 10:2,22; 1 Jon 1:7 † 9:14: Taet 2:14

‡ 9:15: Luk 22:20 § 9:15: Hip 10:34 * 9:19: Eks 24:6-8 † 9:20: Eks 24:8; Luk 22:20 ‡ 9:22:

Lev 17:11 § 9:23: Hip 8:5 * 9:24: 1 Jon 2:1; Rom 8:34

²⁵ Kən nian Iesu təmol atip sakrifais e rəhan nəmegəhən, in rəhan nolən tol pisin e pris asol agin u aupən. E nəniəkisən rəha nasituən u aupən, pris asol agin otəkəike muwin imə e Ikin Tasim Agin Ikin kən mos nita nat megəh, sənəmə nitan atip, mol sakrifais lan. Təike matol nəhlan e nup min rafin. Məto Kristo təmuwin e Ikin Tasim Agin Ikin e nego e neai, təmos atip nitan kən mol sakrifais lan mau kitiəh əm kən tinahmen.

²⁶ Okəmə Kristo təmatol sakrifais nəhlan e nup min rafin, tahmen e pris min u aupən, in otəkəike məto nahməən nian tepət tətouon e nian Uhgın təmol nətueintən. Məto roiu, kitat kinotatig e namnun nian, in təmiet-arəpa mau kitiəh əm, † məmə otol atip sakrifais e rəhan nəmegəhən o nos-irəkisən təfagə rat. Kən rəhan sakrifais, in namnun.

²⁷ Kitat netənim, Uhgın tinələhəu nian ətuatip rəhatat kitiəh kitiəh məmə okotimis lan, mau kitiəh əm. Kən uarisig lan un, in otakil rəhatat nolən min. ‡

²⁸ E nolən kitiəh əm, Kristo təmol atip sakrifais lan, mau kitiəh əm, § məmə in otatipa-in təfagə rəha netənim tepət. * Məto uarisig, nian otatitəlig-pa min, † in otəsuwa-minən o nos-irəkisən təfagə rat, məto o nosmegəhən netənim itəm kotəsahgin, nəumis tatus ilat ron. ‡

10

Sakrifais rəha Iesu, təmol nian kitiəh əm, kən in tinahmen

¹ Natimnat min rəha Lou, ilat kotahmen e narmi nat* itəm otəsuwəhən kotuwa, məto toapoap. Ilat sənəmə nipəti nat. E nup min rafin pris min koatol sakrifais. Məto nat əpnapin məmə ilat koatol sakrifais, məto Lou in təruru nolən iəfak min itəm kotuwa o Uhgın kotətuatip e niganəmtin, məto-inun ilat narmi sakrifais agin, itəm toapoap.

² Okəmə sakrifais min ilat kotahmen, motitun nolən netənim kotətuatip. Kən iəfak min kotitun nələhəuən motapəs nolən rəha sakrifais, məto-inun nikilat tinəruən rəkis mau kitiəh əm. Kən okəmə tinafəl rəkis nikilat nəhlan, kən ilat kəsotəto minən tərət o rəhalat nolən rat. Məto, kəpə, ilat koatəto əh tərət.

³ Tol nəhlan, e nup min rafin, ilat koatol pap sakrifais, məto nat u tatol əm məmə ilat okol kəsotaluinən nolən rat min rəhalat,

⁴ məto-inu nita nəni ne kau in təruru agin nos-irəkisən təfagə rat. †

⁵ Tol nəhlan, nian Kristo tinatimnə e nətueintən, in təmən-ipən kəm Uhgın məmə,

“Ik nakapəs sakrifais min ne natimnat min koatos-ipən kəm ik.

Məto ik nəmol-pən nipətik kit məmə ekuwin lan.” ‡

⁶ Kəmotuwaan ətip natimnat e olta tahmen e nəfakən rəhalat otimnə ron ik, kən moatol sakrifais o nafəl rəkisən təfagə.

Məto nat əpnapin koatol nəhlan,
məto kəsotolən məmə nikim tagien elat.

⁷ Kən io iatən məmə,

“Kəməte nəghatən kit tətətig e Naoa Rəha Uhgın itəm tatəghat-in io məmə,

‘Uhgın, io u, emuwa o nolən rəham nətəligən.’ ” §

⁸ Kristo təmən aupən məmə,

“Ik nakapəs sakrifais min

ne natimnat min itəm koatos-ipinə kəm ik,

ne natimnat min itəm katuwaan ətip e olta,

ne sakrifais min itəm katol o nafəl rəkisən təfagə.

† 9:26: Hip 9:12,28 ‡ 9:27: 2 Kor 5:10 § 9:28: Hip 7:27; 9:12,26; 10:10 * 9:28: Aes 53:12 † 9:28: Mat 16:27 ‡ 9:28: 2 Tim 4:8 * 10:1: Kol 2:17; Hip 8:5 † 10:4: Hip 9:12-14 ‡ 10:5: Hip 2:14; Sam 40:6-8 § 10:7: Mat 26:39

Natimnat min u, ik nakapəs,
kən kəsotolən məmə nıkim tagien elat,”
(nat əpnapın məmə ilat koatətəu-pən suatıp itəm Lou təmən.)

⁹ Məto Kristo tatən min məmə, “Io u, emuwa məmə ekol nətəligən rəham.”
E nəghatən u rəhan, in tətəh-irəkis nənəkisən oas rəha nasituən, məmə in otələhəu nənəkisən wi rəha nasituən kit.

¹⁰ Kən İesu Kristo təmöl nətəligən rəha Uhgın tol nulan. In təmöl sakrifais atıp e nıpətın,* mau kitiəh əm,† məmə otol kitat kotasim, kitat u rəhan netəmim min.‡

¹¹ Nian rafın, pris min ilat koatətul moatol wək rəha nəfakən, moatol sakrifais, moatol nat kitiəh əm nian rafın, o nafəl rəkisən nolən rat. Məto sakrifais min u, ilat kəsotahmen agın-əhən o nos-irəkisən təfagə rat nian kit.

¹² Məto pris u rəhatat, tınol rəkis rəhan sakrifais mau kitiəh əm, kən sakrifais əh in tahmen mahgoau o nafəl rəkisən nolən rat rəha netəmim tatuwin matuwın namnun tikə. Kən nian tınələhəu rəkis nəhlan rəhan sakrifais, kən in tınatəpələh§ e nelmi Uhgın matıp, ikin rəha nıpətən ne nisiiən.

¹³ Kən ikin əh, in tətəzahgın əm məmə Uhgın otol rəhan tikimır min kotahmen e nıməhan itəm tateguafəl nelkin lan,*

¹⁴ məto-inu e nolən sakrifais mau kitiəh əm əh, Kristo təmöl rəhan netəmim kınətətuatıp e nıganəmtin, matuwın matuwın, namnun tikə. Netəm min u, ilat un, itəm in tatol ilat koatuwa motasim.

¹⁵ Kən Narmin Rəha Uhgın, in min tatən wir natimnat min u kəm itat. In təmən məmə,

¹⁶ “İərəməərə tatən məmə,
‘Nian itəm otəpanuwa,
oekol nənəkisən wi rəha nasituən kəm rəhak netəmim tol nulan.
Io oekos-ipən lou min rəhak e nıkilat,
kən oekəte rəkis-pən e rəhalat-kapə.’”†

¹⁷ Kən in tatən min məmə,
“Io oekaluin rəhalat nolən rat min,
kən nıkkik otəsəht minən nolən min rəhalat itəm koatətgəhl Lou.”‡

¹⁸ Nian Uhgın təmafəl rəkis nolən rat rəhalat, kən tol məmə ilat okəsotol minən sakrifais tuwin kəm Uhgın ron.

Pəs kotətul əskasik e rəhatat nahatətəən

¹⁹ Piak min ne winik min. Tol nulan, kən nıta İesu təmöl məmə kitat kotıtun nuwinən imə İkin Tasim Agın İkin, kən məsotəgınən.

²⁰ Roiu əh, İesu in təməte suatıp wi kit, itəm tətəmegəh. In təməhap nıməhan itəm tətəkulosig İkin Tasim Agın İkin, tətəpsen-pən nıpətın. Kən mol suatıp wi u rəhatat məmə kitat kotıtun nuwin-pənən ikin, motuwın o Uhgın.§

²¹ Kən pris asol agın rəhatat, in etəm-iasol itəm tətərəməərə* e nımə rəha Uhgın, inun rəhan netəmim.†

²² Tol nulan, pəs kotuwın iuəhkır e nıganəmti Uhgın,‡ e nıkkitat itəm tərıoah e nahatətəən pahrien. Məto-inu Kristo təmorautin-pən nıtan e nətəligən min

* **10:10:** Hip 2:14 † **10:10:** Hip 7:27 ‡ **10:10:** Hip 10:14; Efes 5:26 § **10:12:** Pris min, ilat koatətul əm nian ilat kınotol rəkis sakrifais min rəhalat, məto-inun rəhalat sakrifais min okol təsolən namnun nian kit. Məto İesu in təməpələh, məto-inun in, rəhan sakrifais, tatol nian kitiəh əm o nafələn rəhatat nolən rat min. Rəhan sakrifais in tahmen agın maprəkis. Kən İesu tətəpələh lilin. Əplan min-tu Hip 1:3; 7:26-27; 9:12; 9:25-26; 10:11-14. * **10:13:** Əplan-tu futnot e 1:13 † **10:16:** Jer 31:33; Hip 8:10 ‡ **10:17:** Jer 31:34; Hip 8:11 § **10:20:** Lev 16:2; Mat 27:51; Efes 2:18; Hip 9:8 * **10:21:** Sek 6:13 † **10:21:** Hip 3:6 ‡ **10:22:** Hip 7:19; Efes 3:12

rəhatat məmə kitat okotasim. § Kən in təmaikuas rəkis e nīpətītat e nəhau talien, in əm in əm.*

²³ Kitat kotəmə kəmotələhəu-pən nətəligən rəhatat e Kristo. Tol nəhlan, pəs kotətul tīmtim lan, məsotəloal-əloalən, məto-inu kitat kotītun nagileən e rəhan nəghatən mīn itəm tīnəmən-iəkis rəkis kəm itat.

²⁴ Pəs kotahluiə-ahluia e nətəligən rəhatat mīn, məmə kitat okotolkeike kitat mīn, kən moatol təwīr təwīr kəm kitat mīn tatuwīn təhmīn mīn nəhlan.

²⁵ Təsəwīrən məmə okotəhlman nolən rəha nuəfīmīnən kitat mīn. Netəmim neen ilat koatol nəhlan, məto pəs kitat koatem məha-məha kitat mīn nian rafin. † Kən nian kotəplan məmə nian rəha nuwamən rəha Iesu tatuwa iuəhkīr, təwīr məmə kitat koatəkəike e nem əskasikən itat mīn, moatol tatər təhmīn mīn.

²⁶ Təwīr məmə koatem əskasik itat mīn nəhlan, məto-inu okəmə kitat kīnotītun rəkis nīpahrienən, məto kəsotolən nat agīn lan, kən kitat moatəkəike e nolən rat, kən tatol məmə sakrifais kit mīn tikə agīn o nos-irəkisən təfagə rat rəhatat. ‡

²⁷ Kən okəmə sakrifais kit mīn tikə mə otos-irəkis təfagə rat rəhatat nəhlan, kən nat kitiah əm əh-ikīn tətətig. Inun, kitat koatəgīn, moatasiəp, məto-inun kitat kotītun wīr məmə kitat koatəsahgīn əm nalpīnən əskasik, ne nīgəm asol rəha neməha rəha Uhgīn itəm otəkəike mus rəhan tikīmīr mīn. §

²⁸ E Lou oas rəha Moses aupən, okəmə suah kit tatol nat əpnapīn e Lou, kən etəmim kəiu o kīsil okəhalən-iarəp in, kən suah u təike mīmīs. Okol kəsotasəkītunən.*

²⁹ ?Məto təhrol e netəm mīn un itəm koteguafəl-eguafəl Nəti Uhgīn? † Uhgīn təmol nəniəkisən rəha nasituən kəm kitat, kən nīta Kristo təmol nəniəkisən u tətətig matəmegəh. ‡ Nītan əm un, tītun nolən etəmim tasim, kən in etəmim rəha Uhgīn. § ?Məto təhrol e etəmim itəm tatehm əpnapīn əm nīta u, məmə in sənəmə nat iasim kit? ?Narmīn Rəha Uhgīn in tator nəwīrən rəhan kəm netəmim, məto təhrol e etəmim itəm tatən rat Narmīn əh? Suah u, tətuatīp agīn əm məmə nalpīnən rəhan in otəskasik maprəkis-in nalpīnən rəha etəm tatətəgəhl Lou rəha Moses.

³⁰ Məto-inu kitat kīnotītun rəkis Uhgīn u itəm təmən məmə, “Nalpīnən nītai nat, inu wək rəhak əm.

Kən io oekalpīn nītai nolən rəhalat tahmen ahmen əm.”*

Kən in təmən mīn məmə

“Iərəməərə in otakil nolən rəha netəmim rəhan.”†

³¹ Uhgīn u itəm tatəmegəh, tətətig tətətig. Kən okəmə kitat kotatīg əh e təfagə rat, kən motəməhl e nelmīn nəhlan, nat u in nat kit rəha nəgīnən.

³² Təwīr məmə nīkītəmat tatuəh nian u aupən, nian nəhag-əhagən təmatasiəgəpīn itəmat aupən. E nian u, itəmat nəmotatīg e nəluaginən asol e nəmegəhən, kən in nian iəkis kit, itəm nəmotatīg e nahməən asol. ‡ Məto itəmat nəmoatətul əskasik.

³³ Nian neen netəmim koatən rat itəmat e nīganəmti netəmim, § kən moatol mīn natīmnat rat mīn neen kəm itəmat. Nian neen, itəmat nəmos moatətul-pən o netəm mīn un itəm katol tərət elat nəhlan.

³⁴ Itəmat nəmos moatətul-pən olat nəhlan, kən nian kəmotuwīn e kalapus, kən itəmat nəmotatīg e nəratən məsīn rəhalat.* Kən nian netəmim kəmotakləh-in natīmnat mīn rəhatəmat, kən itəmat nīkītəmat təmagien əm, †

§ 10:22: Esik 36:25; Hip 9:14; 12:24 * 10:22: 1 Pita 3:21 † 10:25: Hip 3:13 ‡ 10:26: Hip 6:4-8; 2 Pita 2:20-21 § 10:27: 2 Tes 1:7-9; Hip 12:29 * 10:28: Dut 17:6,7 † 10:29: Hip 6:6 ‡ 10:29: Mat 26:28 § 10:29: Nol əpən 1:5 * 10:30: Dut 32:35 † 10:30: Dut 32:36; Sam 135:14 ‡ 10:32: Fil 1:29,30 § 10:33: 1 Pita 4:14 * 10:34: Hip 13:3 † 10:34: 1 Pita 4:13

məto-inu itəmat nəmotitun rəkis məmə rəhatəmat natimnat neen əh-ikin tətətig, itəm in təwir maprəkis, kən natimnat min u, okol təsikəən nian kit.‡

³⁵ Inəh, in nətouən asol rəhatəmat itəm Uhgın otəpanos-ipinə kəm itəmat. Kən məto-inun o nat wir min əh itəm koatəməhl aupən-in itəmat, təsəwirən məmə onəkotəmkarəpən-in nahatətəən əskasik rəhatəmat.

³⁶ Itəmat nəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən təfəməh,§ məmə nəkoatol natimnat itəm Uhgın tolkeike. Kən itəmat onəpanotos natimnat min itəm in təmən-iəkis məmə otos-ipinə kəm itəmat.*

³⁷ Məto tol nulan, inun Uhgın təmən mihin məmə, “Otəsuwəhən, kən suah u itəm tatuwa, in otiet-arəpa, otəsolən kəmin.†

³⁸ Məto rəhak etəmim itəm tətətip e niganəmtək, in otətəkəike e rəhan nahatətəən.‡ Məto okəmə ekəplan məmə tapəs io, minətan təlig-təlig, kən nīkik otəsagienən ron.”

³⁹ Məto kitat u, kəsotolən nəhlan. Kitat okol kəsotan təlig-təligən məmə Uhgın otərəkin kitat. Kəpə. Kitat netəm rəha nahatətəən e Uhgın, məmə kitat koatos nəmegəhən.

11

Nahatətəən

¹ ?Nat naka u, in nahatətəən? Kitat kotələhəu-pən rəhatat nətəligən e natimnat min u, itəm otəpanuwa, kənu nahatətəən rəhatat in tatol məmə kitat okotitun wir məmə natimnat min u, ilat nīpahrienən. Nat əpnəpən məmə kəsotehmən* natimnat min u, məto kitat kotitun wir məmə kitat okotos məto-inun nahatətəən tatəgətun nəhlan kəm kitat.

² Kən Uhgın təmənuwi netəm min u aupən o rəhalat nahatətəən.

³ Nahatətəən tatol məmə kitat kotitun wir məmə natimnat rəha nətueintən u, Uhgın təməghat əm, kən ilat kəmotətig.† Natimnat itəm kotəplan roiu, in təməsosən nat kit itəm tinətig rəkis mol ilat lan.

⁴ Epel in təmahatətə əskasik e Uhgın, tol nəhlan in təmos-ipən nat kit kəm Uhgın itəm təwir maprəkis-in rəha Ken.‡ Kən məto-inu in təmahatətə əskasik e Uhgın nəhlan, kən Uhgın təmən-iarəp məmə in etəm ətuətip kit, kən nīkin tagien o nosən rəhan natimnat. Kən nat əpnəpən məmə suah u təmimis rəkis, məto nolən rəha nahatətəən rəhan in tatəghat əh kəm kitat.§

⁵ Kən Inok təmahatətə əskasik e Uhgın, tol nəhlan in təsimisən. Uhgın təmos-irəkis in e nətueintən u, məmə otuwın əpəh ilis e nego e neai. Netəmim kəsotəplan minən, məto-inu Uhgın təmiləs-irəkis.* Məto nian Uhgın təməsiləs-irəkisən-əh, Uhgın təməgətun kəm in məmə nīkin tagien ron.

⁶ Məto okəmə etəmim təsəhatətəən e Uhgın, in təsolən Uhgın nīkin tagien ron, məto-inu nian suah kit tolkeike məmə otuwa o Uhgın,† in otəkəike mahatətə məmə Uhgın tətətig, kən matətou netəm min un itəm kotalkut o nitunən in.

⁷ Noah in təmahatətə əskasik e Uhgın. Tol nəhlan, nian Uhgın təmatən-ipən natimnat min kəm in aupən, itəm netəmim kəsotəplanən əh,‡ Noah təmatisiai-in, matol nəwian. Kən in təmiləkin nego asol kit§ məmə otosmegəh rəhan

‡ **10:34:** Hip 11:16; 1 Pita 1:4,5 § **10:36:** Rom 5:3,4; Hip 12:1; Jem 1:3,4,12; 5:11 * **10:36:** Hip 6:15; 9:15 † **10:37:** Nol Əpən 22:20 ‡ **10:38:** Hab 2:3-4; Rom 1:17; Kal 3:11 * **11:1:** 2 Kor 4:18 † **11:3:** Jen 1 ‡ **11:4:** Jen 4:4-5 § **11:4:** Hip 12:24 * **11:5:** Jen 5:21-24 † **11:6:** Hip 7:19 ‡ **11:7:** Hip 11:1 § **11:7:** Jen 6:13-22

m̄in. E r̄ahan nahat̄at̄eān, tahmen əm m̄əmə Noah in t̄əmat̄akil net̄ənim. K̄ən e r̄ahan nahat̄at̄eān, Uhḡin t̄əmol in t̄ətuat̄ip e n̄igan̄əmt̄in.*

⁸ Epraham in t̄əmahat̄ət̄ə əskasik e Uhḡin. Tol n̄əhlan, e nian Uhḡin t̄əmaun- in r̄əkis m̄əmə otuw̄in e n̄əpt̄ən p̄is̄in kit, in t̄əmatol n̄əwia Uhḡin. N̄əpt̄ən əh, Uhḡin t̄əməni- iəkis r̄əkis k̄əm in m̄əmə otos- ip̄ən k̄əm in. K̄ən Epraham t̄əmiet, m̄əto in t̄əruru m̄əmə tatuw̄in hīə ne.

⁹ T̄əmahat̄ət̄ə əskasik e Uhḡin n̄əhlan, k̄ən m̄ətat̄ig e n̄əpt̄ən u it̄əm Uhḡin t̄əməni- iəkis aup̄ən m̄əmə otos- ip̄ən k̄əm in.† M̄əto t̄əmətat̄ig ikin əh e n̄im̄ə tapol̄ən əm, tahmen əm e iap̄isp̄is kit. K̄ən Aisak ne Jekop it̄əm Uhḡin t̄əmos- ip̄ən n̄əniəkis̄ən u k̄əm il̄əhal k̄ərən, ilau m̄in k̄əm̄ətuat̄ig əm e n̄im̄ə tapol̄ən.‡

¹⁰ Epraham t̄əmol nulan, m̄əto- inu in tat̄əsahgin m̄əmə otuw̄in e taon kit§ it̄əm n̄əuk̄ətin tīəkis, ot̄ətat̄ig tuw̄əh.* Taon u, Uhḡin əm t̄əmol mak lan, k̄ən m̄inol r̄əkis t̄ətat̄ig.†

¹¹ Sera t̄ətat̄at̄ət̄ə əskasik e Uhḡin, nat əpn̄ap̄in m̄əmə in tin̄ip̄itaguihl agin, m̄əto Uhḡin t̄əmos- ip̄ən n̄əsan̄ənən k̄əm in m̄əmə in otem̄ək. In t̄əmil̄əs n̄ətin u, m̄əto- inun in t̄əmahat̄ət̄ə lan m̄əmə otol n̄əniəkis̄ən r̄əhan tuwa m̄iet- arəp.‡ §

¹² Epraham tin̄aguihl r̄əkis, ot̄əsuw̄əhən tim̄is,* m̄əto noanol m̄in t̄əp̄ət k̄əmot̄is̄i- p̄ən lan. Nat əpn̄ap̄in m̄əmə in et̄ənim kitīəh əm, m̄əto noanol m̄in əh r̄əhan, ilat t̄əp̄ət t̄əp̄ət, tahmen əm e m̄əhau əp̄əh e napūə ne n̄im̄əkl̄əkil əp̄əh it̄əh̄i it̄əm k̄əruru n̄əfin̄ən.†

¹³ Net̄əm m̄in u, ilat k̄əmot̄at̄ət̄ə əskasik e Uhḡin, m̄əto nian k̄əmot̄im̄is, ilat k̄əməsotos̄ən əh nat̄im̄nat m̄in u it̄əm Uhḡin t̄əməni- iəkis m̄əmə otos- ip̄ən k̄əm ilat.‡ Ilat koat̄əplan nat̄im̄nat m̄in u m̄əmə nat̄im̄nat m̄in u koatan is̄əu əh olat, m̄əto n̄ikilat tagien p̄ik m̄əmə okot̄əplan.§ K̄ən ilat moat̄ən- iarəp m̄əmə koat̄at̄ig e n̄ətueint̄ən u m̄əto ilat kot̄ahmen əm e iap̄isp̄is m̄in əm.* N̄ətueint̄ən u, s̄ənəmə in im̄əlat pahrien ikin.

¹⁴ Nian net̄ənim koat̄əghat n̄əhlan, in tat̄əḡətun əsas əm, m̄əmə ilat koat̄eḡəs- in im̄əlat ətuat̄ip ikin.

¹⁵ R̄əhalat n̄ət̄əl̄iḡən t̄əs̄it̄əl̄iḡ- p̄ənən e n̄əpt̄ən r̄əhalat aup̄ən, it̄əm kin̄otap̄əs r̄əkis. Ok̄əmə n̄ikilat tat̄əht n̄əhlan, kot̄it̄un n̄it̄əl̄iḡən matuw̄in, m̄əto t̄əs̄ol̄ən m̄ihin.†

¹⁶ Ilat k̄otolkeike im̄əlat ik p̄is̄in kit it̄əm t̄əw̄ir map̄r̄əkis, inun e nego e neai.‡ K̄ən o nat u, in t̄əsaulis- inən§ m̄əmə ok̄ən m̄əmə in r̄əhalat Uhḡin.* K̄ən Uhḡin t̄əmol əp̄ən- əp̄ənə r̄əkis e taon kit† ikin əh.

¹⁷⁻¹⁸ Epraham t̄əmahat̄ət̄ə e n̄əniəkis̄ən m̄in it̄əm Uhḡin t̄əməni- ip̄ən k̄əm in. K̄ən n̄əghat̄ən kit it̄əm Uhḡin t̄əməni- iəkis k̄əm in tol nulan, “K̄ən ok̄ən Aisak u m̄əmə in noanol ətuat̄ip r̄əham,‡ k̄ən e Aisak u, oekol r̄əham noanol otep̄ət otep̄ət.” M̄əto e nahat̄ət̄eān r̄əha Epraham, nian Uhḡin t̄əmek asḡəw̄in in, k̄ən in t̄əmətul mat̄ip o nohamnūən n̄ətin noan kitīəh əm§ u Aisak m̄əmə otol sakrifais lan k̄əm Uhḡin.* ¹⁹ M̄əto- inu Epraham n̄ikin tat̄əht m̄əmə Uhḡin titun

* **11:7:** Jen 6:9 † **11:9:** Wək 7:5 ‡ **11:9:** Jen 12:1-8 § **11:10:** Hip 12:22; 13:14 * **11:10:** Nol Əp̄ən 21:2, 14 † **11:10:** Hip 11:16 ‡ **11:11:** Suat̄ip kit m̄in r̄əha n̄əuhlin̄ən n̄əghat̄ən u tol nulan. ‘Epraham t̄əmahat̄ət̄ə əskasik e Uhḡin, nat əpn̄ap̄in Sera tin̄ip̄itaguihl agin, m̄əto Uhḡin t̄əmos- ip̄ən n̄əsan̄ənən k̄əm in m̄əmə ot̄əp̄ik- əp̄ik. In t̄əmil̄əs n̄ətin u m̄əto- inu Epraham t̄əmahat̄ət̄ə e Uhḡin m̄əmə in otol r̄əhan n̄əniəkis̄ən tuwa m̄iet- arəp.’ § **11:11:** Jen 17:19; 18:11-14; 21:2 * **11:12:** Rom 4:19 † **11:12:** Jen 22:17 ‡ **11:13:** Hip 11:39 § **11:13:** Mat 13:17 * **11:13:** Jen 23:4; Lev 25:23; Fil 3:20; 1 Pita 1:17; 2:11 † **11:15:** Jen 24:6-8 ‡ **11:16:** 2 Tim 4:18 § **11:16:** Mak 8:38 * **11:16:** Jen 26:24; 28:13; Eks 3:6, 15 † **11:16:** Hip 11:10; 13:14 ‡ **11:17-18:** Jen 21:12; Rom 9:7 § **11:17-18:** Nat əpn̄ap̄in m̄əmə Epraham n̄ətin kit m̄in u Ismael, r̄əhan slef t̄əmil̄əs, m̄əto n̄ətin u Aisak kat̄ən m̄əmə in noan kitīəh əm m̄əto- inun Uhḡin t̄əməni- iəkis aup̄ən m̄əmə otos- ip̄ən k̄əm Epraham, k̄ən in n̄əti p̄ətan ətuat̄ip r̄əhan u Sera. Əplan- tu Jon 3:16 * **11:17-18:** Jen 22:1-10; Jem 2:21

nolən etəmim təmegəh mīn e nīmīsən.† Kən in təmos mīn netin, iuəhkir əm tahmen məmə in təmegəh mīn e nīmīsən.

²⁰ Aisak təmahatətə əskasik e Uhgīn, kən tol nəhlan, təməfak məmə Uhgīn otəhlman nəwīrən rəhan tuwīn kəm Jekop ne Esao, matən-iarəp natimnat mīn itəm otəpanuwa nian kit.‡

²¹ Jekop təmahatətə əskasik e Uhgīn. Tol nəhlan, nian iuəhkir əm in tīmīs, in təməfak məmə Uhgīn otəhlman nəwīrən kəm nəti Josep mil.§ In təməf kasikin, mətul əməhl-əməhl, kən in matənwiwi Uhgīn.

²² Josep təmahatətə əskasik e Uhgīn. Tol nəhlan, iuəhkir əm in tīmīs, kən in təmatəghat-in nian noanol mīn rəha Isrel okəpanotiet Ijip. Kən in təmatən rəkis əm kəm ilat məmə okotəhrol e nīkilkilin.*

²³ Tata ne mama rəha Moses kəmuahatətə əskasik e Uhgīn. Tol nəhlan, nian Moses təmaiir,† ilau kəmuəplan məmə in suakəku wīr kit, kən ilau kəmatuəhluaig-in o məwig kisil. Kən ilau kəməsuaginən nətgəhlən nəghatən rəha kig.‡

²⁴ Moses təmahatətə əskasik e Uhgīn. Tol nəhlan, nian in təmol iahgin, kən təməsolkeikəən məmə okən məmə in nəti pətan əkəku rəha Fero, kig rəha Ijip.§

²⁵ In təməsolkeikəən məmə otətətig e nagienən e nolən rəha təfagə rat məto-inu nagienən rəha təfagə, in tətətig o nian əkuəkir əm. In nīkin təmagien məmə otuwīn moatətig ilat netəmim rəha Uhgīn, moatətə tərət ilat mīn ilat.

²⁶ Nīkin təmatəht məmə okəmə netəmim okotalah-əmnu* in o Kristo itəm otəpanuwa, kən in okol təsaulisən. In nīkin otagien təhmīn mīn o nat u taprəkis-in məmə otətətə təwīr e natimnat wīr mīn e nəmegəhən əpəh Ijip.† In təmatol nulan məto-inun nian rafin in tatuag-pən o nətouən itəm Uhgīn otosipən kəm in.‡

²⁷ Moses in təmahatətə əskasik nəhlan e Uhgīn, kən təmagim Ijip§ məsəginən kig u itəm neməha tatol pīk. In təməseirairən mītəlig, in təməkəike matuwīn, tahmen məmə inu tətəplan Uhgīn u, itəm etəmim təsəplanən e niganəmtin.

²⁸ Təmahatətə əskasik e Uhgīn nəhlan, kən in təmətuoun nolən lafet rəha Nuhagego-inən. In təmən-iarəp kəm noanol mīn rəha Isrel məmə okotəkəike motorautin-pən nīta sipsip e toa e nīmə mīn rəhalat. Okotol nəhlan məmə nagelo itəm Uhgīn otahl-ipa o nohamnuən itəm,* in otəsohamnuən nenətīlat mīn u nəman,† itəm kəmotəupən kaiir.

²⁹ Noanol mīn rəha Isrel kəmotahatətə əskasik e Uhgīn. Tol nəhlan, ilat kotitun neguəfīmīnən e Nītəhəi Asiə itəm təmoor, kən kotaliwək lan tahmen əm e nītən iasək. Məto nian netəm Ijip kəmotalkut o nətəu-pənən ilat, kən nītəhəi təməmik ilat, kən kotəmnim.‡

³⁰ Noanol mīn rəha Isrel kəmotahatətə əskasik e Uhgīn, kən tol nəhlan, ilat kotaliwək motitəlau e fenis rəha Jeriko. Fenis u, kəmol e kəpiel. Ilat koatitəlau, moatitəlau e fenis əh, mətoarus-pən nian sepīn, kən əmun, fenis asol un, təmitəgīt misas.§

³¹ Rehap u, pətan e suatip, təmahatətə əskasik e Uhgīn. Kən tol nəhlan, nīkin təmagien məmə otos suah mil un noanol rəha Isrel mil, itəm kəmueia anion məmə okuəplan kən miatun wīr natimnat ikīn. Ilau kəmuea e rəhan nīmə.* Kən o nat u, noanol mīn rəha Isrel ilat kəməsotohamnuən pətan u nian ilat kəmotəhamnu netəm ikīn əh itəm kəmotəht nəwīa Uhgīn.†

† 11:19: Rom 4:21; Jon 5:21 ‡ 11:20: Jen 27:27-29,39,40 § 11:21: Jen 48:1,8-22 * 11:22: Jen 50:24,25; Eks 13:19; Jos 24:32 † 11:23: Eks 2:2 ‡ 11:23: Eks 1:16, 22 § 11:24: Eks 2:10 * 11:26: Hip 13:13 † 11:26: Luk 14:33 ‡ 11:26: Hip 10:35 § 11:27: Eks 12:50, 51 * 11:28: 1 Kor 10:10 † 11:28: Eks 12:21-23 ‡ 11:29: Eks 14:21-31 § 11:30: Josua 6:12-20 * 11:31: Jos 2:1-16 † 11:31: Jos 2:1,9-14; 6:22-25; Jemes 2:25

³² Məto okol esənən tuwın təhmın mın. Okol esəghatən təfəmäh mən Kiteon, ‡ ne Parak, § ne Samson, * ne Jefata, † ne Tefit, ‡ ne Samuel, § ne ien mın.

³³ İlat u kəmotahatətə əskasık e Uhgın, kən tol nəhlan, ilat kəmotol natımnat tepət. İlat kəmotit noanol mın rəha İsrəl motuwın motəluagin ilat netəm ik pısın pısın mın, kən moatol win elat. * İlat kəmoatol nolən ətuatıp mın, kən moatos natımnat wır mın itəm Uhgın təmən-iəkis məmə otos-ıpən kəm ilat. Kəmotahotısıg-in nohlin laion mın, məmə okəsotunən ilat, †

³⁴ kən ilat kəmotohamis nıgəm asol itəm tatuəp, ‡ kən ilat motagım tənın netəm kotəmə okotohamnu ilat e nisa rəha nəluaginən. § İlat rəhalat nəsanənən tıka, məto Uhgın təmos-ıpən nəsanənən kəm ilat. * Kən ilat koatol win e mopaël mın rəha nıməptən pısın pısın mın. †

³⁵ Nıpitan neen əh-ikin itəm kotahatətə əskasık e Uhgın, kən tol nəhlan Uhgın tatol nenətılət kotaiir-pa mın e nımısən. ‡ Məto netəmim neen əh-ikin itəm kotahatətə əskasık e Uhgın. Məto ilat kotegəhan-in rəhalat tıkimır mın koatol nəratən ne nahməən kəm ilat e nıpətılət, kən nıkilat təsəhtən nat u. İlat kəməsotapəsən rəhalat nahatətəən, məmə rəhalat tıkimır mın okotıkıs ilat. İlat koatahatətə məmə Uhgın in otol ilat kotəmegəh mın e nəmegəhən kit itəm təwır maprəkıs.

³⁶ Kən ilat neen, netəmim koatalah əsan elat, kən koatalis-alis ilat. § Kən ilat neen, netəmim koatəlis ətain ilat e sen, kən moatəmki-pən ilat e kalapus. *

³⁷ İlat neen, kəmahtımnı ilat e kəpiël apın, † kən ilat neen, netəmim kəmotəmık soə rəha nəahlən nıg, motətətıp nıpətılət nəwtain kəıu, motohamnu ilat. Kən ilat neen, kəmətamnu ilat e nisa rəha nəluaginən. ‡ Kən ilat neen koatuwın əm e nuwıgı nənı ne sipsıp. § İlat ian-rat mın agın, nian rafın netəmim koatərəkın ilat, moatol tərət agın elat.

³⁸ İlat, netəm wır mın. Nətueıntən u, təsahmenən məmə ilat okotatıg ikın. Məto ilat kəmoatatıg əpnapın əm, əpəh ikın taruən-aruən ikın, ne e nıtot mın, ne e nıpəg kəpiël mın, * ne nıpəg mın əpəh e nısıp.

³⁹ Netəm mın u, ilat rafın kəmotahatətə əskasık nulan e Uhgın, kən in təmos-ıpən nərıg wır kəm ilat. † Məto ilat kəməsotosən əh nat u ‡ itəm Uhgın təmən-iəkis rəkıs məmə otos-ıpən kəm ilat, §

⁴⁰ məto-inu in tınol rəkıs nalpəkauən kit rəhan, məmə in otol təwır maprəkıs kəm kitat. Kən e nətəlıgən rəhan, in tolkeıke məmə otılpin kitat mın ilat u aupən, məmə kitat mın ilat əm, okotətoarus ahmen ahmen əm mak e namnun nayıuən. * †

12

Uhgın tətəg-ətuatıp-in nenətın mın

¹ Kən netəm mın u, ilat tepət tepət, koatatıg kıtəlau e kitat, koatətul-arəp o Uhgın, moatahatətə əskasık lan, kən rəhalat nəmegəhən in tatıləs-ıpər

‡ 11:32: Jaj 6-8 § 11:32: Jaj 4-5 * 11:32: Jaj 13-16 † 11:32: Jaj 11-12 ‡ 11:32: 1 Saml 16:1,13
§ 11:32: 1 Saml 1:20; 3:19-4:1 * 11:33: 2 Saml 8:1-3 † 11:33: Dan 6:22 ‡ 11:34: Dan 3:19-27
§ 11:34: Eks 18:4 * 11:34: 2 King 20:7; Jaj 16:28 † 11:34: Jajes 15:8 ‡ 11:35: 1 King 17:22, 23; 2
King 4:36, 37 § 11:36: Jer 20:2; 37:15 * 11:36: Jen 39:20 † 11:37: 2 Kron 24:21 ‡ 11:37: 1 King
19:10; Jer 26:23 § 11:37: 2 King 1:8 * 11:38: 1 King 18:4; 19:9 † 11:39: Hip 11:2, 4 ‡ 11:39:
E ves 33 kitat kotəplan məmə netəm mın u neen kəmoatos natımnat wır mın itəm Uhgın təmən-iəkis
məmə otos-ıpən kəm ilat. Məto nəniəkısən kit əh-ikin itəm kəsotosən əh. İlat kotətəg-pən o nian itəm
Uhgın otahl-ıpa Kristo tuwa, məto ilat u, kəməsotehmən e rəhalat nəmegəhən. § 11:39: Hip 11:13;
10:36 * 11:40: Nol Əpən 6:11; Hip 2:10 † 11:40: Suatıp kit mın rəha nənən “okotətoarus ahmen
ahmen əm mak,” tol nulan, “kitat mın ilat mın un, okol kələh kitat kotətuatıp agın.”

nahatətəən rəhatat. O nat u, pəs kotəlin rafin nat figəm itəm otaskəlīm ətain itat məmə kəsotaiu pikən, ne təfagə rat itəm tatəper-ipən e kitat. Kən pəs kitat kotaiu* məsotəpou-inən† naiuən itəm Uhgīn təmələhəu aupən-in kitat.

² Kotitun nolən nian niganəmtitāt otatətul-pən əm o Iesu,‡ itəm in nəukəti nahatətəən rəhatat,§ kən inun itəm otol məmə kitat kotətoarus mak e nahatətəən rəhatat. Pəs kitat nikitāt otuəh nolən rəha Iesu, inun in rəhan nətəligən kaifəməh, nian in təmimīs e nig kəluau, kən mətə nahməən.* Mətə in təmol nat əpnapin lan, megəhan-in naulisən rəha nimīsən e nig kəməluau, mətə-inu təmol rəhan nətəligən təskasik o nagienən itəm in otəpanos. Kən roiu, in tatəpələh e rəhn matip Uhgīn u in Kig,† ikīn nepətən ne nisaiiən tətətig ikīn.

³ Təwir məmə nikitəmat otatəht Iesu, ne rəhan nətul əskasikən e nian iol təfagə min kəmotəraikin-pən nəghatən rat min kəm in, məmə nikitəmat otəpəpouən‡ kən motapəs nahatətəən rəhatəmat.

⁴ Ekītun məmə itəmat, noatəluagin o noh rəkisən təfagə rat e nəmegəhən rəhatəmat, mətə itəmat kit tikə itəm nitən təmaiəh o nəluaginən u.§

⁵ Itəmat ninotaluin rəkis nəghatən itəm tatiləs-ipər nətəligən rəhatəmat. E nəghatən u, Uhgīn təməghat nulan kəm itəmat, tahmen e nenətin ətuatip min, matən məmə, “Nətik, nian Iərəməərə tətəg-ətuatip-in ik, solən nat əpnapin lan.

Əsolən nikim təpou nian in tətəgət pik lam.

⁶ Mətə-inu okəmə Iərəməərə tolkeike pik suah kit, kən in təike məg-ətuatip-in suah un.*

Kən okəmə in tos suah kit məmə nətīn, kən in təike malis-alis.”†

⁷ Tol nəhlan, otətul məha-məha e nian iəkis min. Uhgīn tatos-ipa nian iəkis min u o nəg-ətuatip-inən itəmat. Itəmat nenəti Uhgīn min, mol məmə in tətəg-ətuatip-in nulan itəmat.‡ ?Mətə suakəku naka un itəm tata rəhan in təsəg-ətuatip-inən?

⁸ Uhgīn tətəg-ətuatip-in rafin nenətin ətuatip min.§ Okəmə Uhgīn təsolən nəhlan etəmat, kən nipətīn u məmə sənəmə itəmat nenətin ətuatip min, itəmat nisualkələh lapin.

⁹ Rəhatat tata min e nətueintən u, koatəg-ətuatip-in itat. Kən kitat, koatīsiain ilat. ?Kən okotəhrol nulan e tata rəha narmitāt* itəm tətətig e nego e neai? Təwir məmə okotos-iəhau agin itat, kən motatig ahgin.† Kən e nolən əh, kitat okotos nəmegəhən.‡

¹⁰ Rəhatat min tata, kotəg-ətuatip-in itat o nian əkuəkīr əm, e rəhalat əm nətəligən. Mətə Uhgīn tətəg-ətuatip-in itat məmə otasitu etat, kənu otol kitat kotasim tahmen lan.§

¹¹ Okəmə Uhgīn tətəg-ətuatip-in kitat, in tahmen e nat kit itəm nian kitat kəmotun, mətə tīsiu, kən marəp. Mətə uarisig, okəmə kotegəhan-in məmə nəg-ətuatip-inən əh otīuw asilə e rəhatat nətəligən, kən in otəe noan təwir, inun nəməlinuən* itəm tətīsi-pən e nətuatipən.

¹² Tol nəhlan, nat əpnapin məmə itəmat noatətig e nian iəkis, mətə otiləs-ipər nelmitəmat itəm təpou, məmə otəsanən. Ne nulitəmat itəm kətuawig-awig, motol məmə kuəskasik o naiuən.†

* 12:1: 1 Kor 9:24 † 12:1: Hip 10:36 ‡ 12:2: Sam 25:15 § 12:2: Hip 2:15 * 12:2: Fil 2:8,9; Hip 2:9 † 12:2: Mak 16:19 ‡ 12:3: Kal 6:9; Nol Əpən 2:3 § 12:4: Hip 10:32-34 * 12:6: Sam 94:12; 119:75; Nol Əpən 3:19 † 12:6: Prov 3:11-12 ‡ 12:7: Dut 8:5; 2 Saml 7:14; Prov 13:24 § 12:8: 1 Pita 5:9 * 12:9: Nam 16:22; 27:16 † 12:9: Jem 4:7 ‡ 12:9: Aes 38:16 § 12:10: 2 Pita 1:4 * 12:11: Aes 32:17; Jem 3:17,18 † 12:12: Aes 35:3

13 “Otol suatip rəhatəmat tətuatip wir,‡
məmə pah un itəm noataliwək kələh, nelkin təmimis,
nelkin okol təsərat agin-əhən, miet rəkis,§
məto in otəpanəwir min.”*

Etəm təsahatətəən e Uhgın, in otəkəike mos nalpınən

14 Otalkut məmə onakatig wir itəmat netəmim rafin e nəməlinuən.† Kən motalkut məmə nəkotol itəmat məmə rəhatəmat nəmegəhən tasim.‡ Etəmim itəm təsasimən, okol təsəplanən niğanəmti Ierəmərə nian kit.§

15 Otəto wir itəmat məmə itəmat kit itəm tətaiu matuwın otəpou e nəlugi suatip, kən məsosən nəwırən rəha Uhgın.* Otəto wir min itəmat məmə noki nig akona kit† in otəsuwınən e nikitəmat, kən məwiə, mol noan tətət e nəmegəhən rəhatəmat. Kən nahuin titun nərəkinən nəmegəhən rəha netəm iasim neen min.

16 Oatəto wir itəmat məmə suah kit təsit əpnəpınən iərman o pətan.‡ Itəmat kit otəsahmenən e Esao u, rəhan nəmegəhən təsətuatipən, in tatol nat əpnəpın e Uhgın. In təmaupən maiir, məto in təmol-salim-in nepətən rəha suakəku itəm təmaupən maiir.§ Məto nəmti nat u, in təmol-salim-in, in nagwənən itəm təmun mau kitiəh əm.

17 Itəmat nəkotitun məmə uarisig, nikin otəpanuwın min e nepətən rəha nəmti-nipin. Kən təmalkut pik məmə rəhan tata otəfak məhlman nəwırən kit kəm in. Məto nat əpnəpın məmə təmətasək pik pap ron,* məto okol təsəuhlinən nikin əh-roiu, kən rəhan tata okol təsəfakən məhlman nəwırən kəm in.

Lou təhrol nulan mol pisin e namnusən təwir

18-21 Aupən ikın, noanol min rəha Isrel, kəmotuwın e nitot asol u Sinae, e nətueintən u. Kən ikın əh, kəmotəplan nigəm itəm tatuəp, kən napinəpən asol təmeiuiə mirəfin nat, kən kəmotəto nimətag asol ne təwi tətəgət əfəməh,† kən kəmotəto nəwian kit tatəghat kəm ilat.‡ Kən nian kəmotətəlig-in rəhan nəghatən min, kən ilat kəmoatən əskasik məmə ilat kotapəs agin-əh nəto minən nəwian u.§ Kəmotəgin motasiəp o nəghatən u, təmən məmə, “Okəmə nat megəh əm kit otuwın e nitot u, məto itəmat onəkotəike moataht e kəpiel apin motahtimnu timis.”* Nian Moses təməplan natimnat min u, in min təməto tərət kən məmə, “Io enəgin u enəgin, minətasiəp.”†

Məto itəmat nəsotuwamən ikın-u.‡

22 Itəmat nəmotuwa e nitot u Saeon,§ ne taon asol* u ima Uhgın ikın itəm tatəmegəh, tətətig tətətig. Inun Jerusalem wi əpəh ilis e nego e neai,† u nagelo min taosan taosan kəmuəfimin ilat ikın o nagienən asol.

23 Kən itəmat nəmotuwa e nuəfiminən asol rəha netəmim rəha Uhgın, itəm kotahmen e netəm kəmotəpən kaiir u rəhan min,‡ nərgilat kəməte rəkis e nego e neai.§ Kən itəmat nəmotuwa o Uhgın, itəm otəpanakil netəmim rafin.* Itəmat nəmotuwa motol kitiəh itəmat narmi netəm ətuatip itəm kinotimis rəkis, kən Uhgın tinol ilat kinotətoarus mak.†‡

‡ 12:13: Prov 4:26 § 12:13: Kal 6:1 * 12:13: Aes 35:3; Hip 10:36-39; 12:1-3; Prov 4:26 † 12:14: Rom 14:19 ‡ 12:14: Rom 6:22 § 12:14: Mat 5:8 * 12:15: Hip 3:12; 4:1 † 12:15: Dut 29:18; Hip 3:12 ‡ 12:16: 1 Kor 6:18 § 12:16: Jen 25:29-34 * 12:17: Jen 27:30-40 † 12:18-21: Eks 19:12-22; 20:18; Dut 4:11 ‡ 12:18-21: Dut 4:12 § 12:18-21: Eks 20:18-19; Dut 5:5,25; 18:16 * 12:18-21: Eks 19:12,13 † 12:18-21: Dut 9:19 ‡ 12:18-21: Eks 19:16-19; 20:18-21; Dut 4:11-12 § 12:22: Aes 24:23; 60:14; Nol Əpən 14:1 * 12:22: Hip 11:10; 13:14; Mat 16:16 † 12:22: Kal 4:26 ‡ 12:23: Eks 4:22 § 12:23: Nol Əpən 20:12 * 12:23: Jen 18:25; Sam 94:2 † 12:23: Fil 3:12 ‡ 12:23: Suatip kit min o nəuhlinən nəghatən u, “Uhgın tinol ilat kinotətoarus mak” tol nulan, “Uhgın tinol ilat kinotətuatip agin.”

²⁴ Itəmat nəmotuwa o Iesu u, in suatip rəha nəniəkisən wi rəha nasituən u itəm Uhgîn təmol kəm itat. Kən nəmotuwa o nita Iesu, itəm in təmorautin-pən§ mol itəmat nakotasim. Nita əh in təmən-iarəp natimnat mîn u itəm kotəwir motaprəkis-in natimnat mîn itəm nita Epel təmən-iarəp.*†

²⁵ O natimnat mîn u, oatəto wir itəmat, məmə itəmat onəsotəuhlinən mənətaətəmat o Uhgîn‡ u tatəghat kəm itəmat.§ Məto-inu Moses, in etənim əm. Kən kitat kotitun məmə netəm aupən kəməsotətəlig-inən rəhan nəghatən o nəhgaiirən elat. Ilat kəməsotəgim rəkisən e nalpînən rəhalat. ?Kən okəmə tol nəhlan, kən okahrol kitat okəmə kəsotətəlig-inən nəghatən rəha Uhgîn itəm təmisipən e nego e neai muwa məmə otəhgaiir etat?* ?Kitat okotəgim rəkis-in ahrol nulan?

²⁶ Nian aupən, nəwia Uhgîn təməloal e nəptən.† Məto roiu əh, təmən-iəkis kəm itat məmə, “Nian kit mîn əh-ikin, io ekəloal mîn e nətueintən. Kən o nian əh, sənəmə nətueintən əm ekatigtig lan tasiəp, məto neai mîn otasiəp-asiəp məloal.”‡

²⁷ Nian Uhgîn tatəghat-in məmə, “Nian kit mîn əh-ikin,” nipətin un məmə in otatigtig§ e natimnat rəha nətueintən əm itəm Uhgîn təmol, məmə otoh rəkis ilat. Otoh rəkis nəhlan natimnat, məmə natimnat itəm okəsotəloalən, ilat okotatig, kən inun, natimnat itəm okotatig lilin.

²⁸ O nat u, təwir məmə kitat kotən tagkiu o Uhgîn, məto-inu kitat koatos nego rəha Uhgîn u, kəruru nəloal-əloalən lan, kən okol təsietən nian kit.* Təwir məmə kitat kotəfak kəm in, e nolən itəm nikin tagien lan, məmə kitat okotisiai-in, kən motəgin mîn,†

²⁹ məto-inun Uhgîn rəhatat, in tahmen e nigəm asol kit itəm tatuwaan ətip natimnat rafin.‡

13

Namnun nəghatən

¹ Təwir məmə nəkotəkəike əh moatol nolkeikeən kəm itəmat mîn tahmen e piatəmat mîn.*

² Sotaluinən nehmən iapispis mîn itəm koatuwa imatəmat ikin.† !Okəm-naka ilat nagelo mîn! Netənim neen itəm kəmoatol nulan, ilat kəmoatehm wir netənim, məsotitunən məmə ilat nagelo mîn.‡

³ Sotaluinən netəm kotatig e kalapus.§ Nikitəmat otatuəh ilat, mətahmə olat tahmen əm məmə inun ik mîn nəkətatig e kalapus. Otəto kələh nəhməən e nikitəmat, itəmat netəm mîn un itəm katol tərət elat, tahmen əm məmə inun ik natəto nəhməən e nipətim atip.

⁴ Pəs netənim rafin kotisiai-in natigən rəha marit, məmə in tasim nian rafin.* Pəs netənim rafin kotəgin o niməhan rəhalat mîn, məsoteguafələn. Uhgîn otakil etəm aluə ne pətan əkəku itəm kətuapil kələh, kən makil mîn iərman ne pətan itəm kətuapil kələh, iərman itəm tətəpil ilau pətan u sənəmə rəhan pətan, ne pətan itəm sənəmə rəhan ətuatip iərman.†

⁵ Ətul-pən isəu o nolkeikeən rəha məni.‡ Nikim təike magien əm o rəham natimnat u natos tahmen§ məto-inu Uhgîn tatən məmə,

§ 12:24: Hip 9:19; 10:22; 1 Pita 1:2 * 12:24: Jen 4:10; Hip 11:4 † 12:24: Nita Epel in təmən-iarəp məmə Uhgîn otol nalpînən, məto nita Iesu təmən-iarəp məmə Uhgîn otoh rəkis nalpînən. ‡ 12:25: Hip 3:12 § 12:25: Hip 1:1 * 12:25: Hip 2:2,3; 10:29 † 12:26: Eks 19:18 ‡ 12:26: Hag 2:6 § 12:27: Aes 34:4; 54:10; 1 Kor 7:31; Hip 1:11,12; 2 Pita 3:10; 1 Jon 2:17 * 12:28: Sam 15:5; Dan 2:44 † 12:28: Mal 2:5; 4:2 ‡ 12:29: Eks 24:17; Dut 4:24; 9:3; Sam 97:3; Aes 33:14; 2 Tes 1:7 * 13:1: Rom 12:10 † 13:2: Job 31:32; Mat 25:35; Rom 12:13 ‡ 13:2: Jen 18:1-33 § 13:3: Mat 25:36; Hip 10:34 * 13:4: Mal 2:15 † 13:4: Dut 22:22 ‡ 13:5: 1 Tim 3:3 § 13:5: Fil 4:11; 1 Tim 6:6-8

“Okol esapəsən ik,
məsəhlmanən ik nian kit”*

⁶ Kən tol nəhlan kitat kotitun əsas, kən moatən məmə,
“Iərəməərə in iasitu rəhak,
tol nəhlan esəginən.

Oesəginən nat kit itəm etəmim əm otol kəm io.”†

⁷ Nikitəmat otəkəike matəht netəm-iasol mīn u rəhatəmat‡ itəm kəmotəupən
motəgətun itəmat e nəghatən rəha Uhgīn. Otətəlig-in-tu natimnat wīr mīn itəm
təmiet e nəmegəhən rəhalat, kən motahatətə e Iərəməərə tahmen əm elat. §

⁸ Iesu Kristo in tatol əm nulan, nəniəp, ne roiu, kən otəpanətətiḡ nulan,
namnun tikə.*

⁹ Sotolən məmə nəgətunən wi pisin pisin mīn tiuw rəkis itəmat o suatip
ətuatip.† Itəmat otuag-pən əm o Uhgīn, itəm tətəsitə etəmat e nīkin agien
məmə otol rəhatəmat nətəligən təkəsiḡ.‡ Təsəwīrən məmə kitat okotətou-pən
nətuakəmən rəha nunən nagwənən, § məmə in otol kitat kotəkəsiḡ, mətə-inu
in nīpahrienən, nətuakəmən əh, okol təsəsitə e netəm koatol.

¹⁰ Rəhatat olta tatig. Mətə pris mīn itəm koatol wək rəhalat əpəh imə
e tapolən rəha nətueintən u,* ilat u, kəsegəhan-inən ilat məmə okotun†
nagwənən‡ kit e olta u rəhatat. §

¹¹ E nolən rəha pris əsol agin, nian in tatohamnu rəkis nat megəh, kən matos
nitan kən muwīn əpəh imə e İkin Tasim Agin İkin, kən mos-ipən kəm Uhgīn o
nafəl rəkisən təfagə rəha netəmim.* Mətə uarisig, katiləs-iarəp nat megəh u
əpəh ihluə ikīn e nīmə tapolən mīn rəhalat, motaan ətip.†

¹² E nolən kitiəh əm, Iesu təmiet rəkis e taon,‡ kən ikīn əh in təmətə nahməən
e nīpətīn, kən mīmīs ikīn əh, məmə nitan § titun nafəl rəkisən təfagə rat rəha
netəmim, mol ilat kotətuatip, motasim, məmə ilat rəha Uhgīn.*

¹³ Tol nulan, pəs kitat kotol məmə inu okotiet ihluə imətət ikīn, motol kitiəh
kitat mīn əpəh ihluə.† Kən okotəkəike motətul matip məmə netəmim okotol
nulisən kəm itat, tahmen əm mə inun, kəmotol mihīn lan.‡

¹⁴ E nətueintən u, rəhatat kit taon ətuatip imətət ikīn tikə, itəm otətətiḡ lilin. §
Mətə kitat koategəs-in rəhatat taon ətuatip itəm kotitun məmə otəpanuwa.*

¹⁵ Tol nulan, e nasitəhən rəha Iesu, pəs kitat kotos-ipən sakrifais rəhatat kəm
Uhgīn nian rafin.† Sakrifais mīn u rəhatat, inun, okoatiləs-ipər nərgi Uhgīn
nian rafin, moatən-iarəp nərgin.‡

¹⁶ Sotaluinən o nolən təwīr ne nawte-inən nat rəhatəmat tatig kəm netəm
rəhalat nat kit tikə, § mətə-inun in mīn tahmen e sakrifais* itəm niki Uhgīn
tagien ron.†

¹⁷ Otol nəwīa netəm-iasol mīn e nīməfak,‡ kən motətiḡ ahgin ilat. İlat u,
koatehm wīr nəmegəhən rəhatəmat, § məsotamegən, mətə-inu ilat kotitun
məmə okotəike motən nəmtət lan kəm Uhgīn məmə ilat kəmotol wək u, təhrol

* **13:5:** Dut 31:6,8; Jos 1:5 † **13:6:** Sam 118:6,7 ‡ **13:7:** Hip 13:17, 24; 1 Kor 16:16 § **13:7:**
Hip 6:12 * **13:8:** Sam 102:27; Hip 1:12 † **13:9:** Efes 4:14 ‡ **13:9:** Kol 2:7 § **13:9:** 1 Kor
8:8; Hip 9:10 * **13:10:** Hip 8:5 † **13:10:** 1 Kor 9:13; 10:18 ‡ **13:10:** Jon 6:48-58 § **13:10:**
“Nagwənən” itəm katol sakrifais lan e “rəhatat olta” inun Kristo pisin əm (Jon 6:48-58). Pris mīn aupən,
ilat kəmotitun nunən noanuwhgin nat megəh mīn e sakrifais mīn neen ilat koatol o nos-ipənən kəm
Uhgīn. Mətə kəsegəhan-inən kəm ilat o “nunən” Kristo, nīpətīn u məmə kəsotosən ron. * **13:11:** Lev
16:15 † **13:11:** Eks 29:14; Lev 4:12,21; 9:11; 16:27 ‡ **13:12:** Jon 19:17 § **13:12:** Rom 3:25 * **13:12:**
Efes 5:26 † **13:13:** Luk 9:23 ‡ **13:13:** Hip 11:26 § **13:14:** Hip 12:27 * **13:14:** Fil 3:20; Hip 11:10;
12:22 † **13:15:** 1 Pita 2:5 ‡ **13:15:** Sam 50:2-15; Hos 14:2; Aes 57:19 § **13:16:** Rom 12:13 * **13:16:**
Fil 4:18 † **13:16:** Sam 50:21-15; Hos 14:2 ‡ **13:17:** Hip 13:7,24 § **13:17:** Aes 62:6; Wək 20:28

nulan. Itəmat nakotəike motol ilat nīkilat tagien o wək u. Okəmə itəmat noatol nīkilat təsagienən ron, nolən u okol təsasitu agin-əhən etəmat.

¹⁸ Otəfak otimat,* mətə-inu ekotitun əsas məmə rəhatimat nolən in tətuatip əm,† kən ekotolkeike agin məmə nian rafin itimat ioatol nolən təwīr əm.

¹⁹ Io ekolkeike pik məmə itəmat onəkotəkəike motətapəh-in o Uhgīn, məmə io ekitun nitəlig-pa-minən otəmat uəhai əm.

²⁰ Iatəfak min otəmat min məmə, Uhgīn otasitu etəmat. Uhgīn u, in nəukəti nəməlinuən.‡ Kən in təmol rəhatat Iərəmərə Iesu təmegəh min e nīmīsən,§ mətə-inu nitan təmaiu o nolən nəniəkīsən lilin* in tətətig matəmegəh.† Iesu əh, in etəm təwīr maprəkīs o nehm wīrən sipsip min rəhan.‡ Iatəfak məmə Uhgīn u, ²¹ in otos-ipinə natimnat wīr min rafin kəm itəmat, itəm otol itəmat nəkotahmen o nolən nat itəm in tolkeike. Kən iatəfak məmə, Uhgīn otol wək e nəmegəhən rəhatat kitiah kitiah,§ kən e nasituən rəha Iesu Kristo, in otol rəhatat nolən təwīr təwīr, kən nīkin otagien pik ron. Kən pəs kotiləs-ipər nərgi Kristo ilis nian rafin, matuwīn matuwīn namnun tikə. Əwəh.*

²² Piak min ne winik min. Naoa u rəhak təsəfəməh pikən. Mətə iakətapəh əskasik otəmat məmə, otol-tu rəhatəmat nətəligən təfəməh min məmə nakotətəlig-in rəhak nəghatən min itəm otiləs-ipər nətəligən rəhatəmat.

²³ Iakolkeike məmə onəkotitun məmə piətət u Timoti, ilat kəmotiləs-iarəp in e kalapus. Okəmə in otuwa uəhai əm, kən itimlau min, ekiamnə.

²⁴ Itəmat otən təwīr kəm netəm-iasol min rəhatəmat, ne iəfak min u imatəmat ikin. Netəm Itali kəmotən təwīr kəm itəmat.

²⁵ Pəs Uhgīn otawte-in rəhan nəwīrən kəm itəmat rafin. Əwəh.

* **13:18:** 1 Tes 5:25 † **13:18:** Wək 23:1 ‡ **13:20:** Rom 15:33 § **13:20:** Wək 2:24 * **13:20:** Jen 17:7,13,19; Aes 55:3; 61:8; Esik 37:26; Mat 26:28 † **13:20:** Hip 9:20 ‡ **13:20:** Jon 10:11 § **13:21:** Fil 2:13 * **13:21:** Rom 11:36

Jemes

Naoa itəm Jemes təməte

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Jemes

?Pah təməte naoa u? Jemes, u in pia Iesu, in təməte naoa u. In etəm-iasol rəha niməfak əpəh Jerusalem.

?Təməte tatuwin kəm pah? Jemes təməte naoa u tatuwin kəm netəm Isrel itəm koatahatətə e Iesu Kristo motatig e nəptən pisin min rəha Iaihlua min.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Netəm-iasol min e netəm Isrel kəmotohamnu Stipen, uarisig kotol nolən rat min e niməfak min əpəh Jerusalem. Kən tepət itəm kotahatətə e Iesu kəmotiet əpəh Jerusalem motuwın e ikin pisin pisin min. Məto nian əskasik min koatiləs-pikin əh ilat.

?Təməte naoa u o naka? Jemes təməte naoa u məmə otıləs-ipər nətəligən rəhalat məto-inu kotatig e nian əskasik min. Kən molkeike məmə otəgətun ilat e nəukəti nahatətəən itəm tətuatip. Nian etəmim kit tətahatətə pahrien e Iesu Kristo, kən rəhan nolən rat min kotəuhlin motuwa motəwir. Tətapəs nolən rat min, kən matol nolən wir min.

Jemes tatən təwir kəm ilat

¹ Io Jemes, io slef rəha Uhgın ne Iesu Kristo, Iərəmərə rəhatat. Iatən təwir kəm itəmat noanol min rəha Isrel u tuelef itəm kotahatətə e Iesu, itəm nəmotiet motatig ikin min rafin e nətueintən.

Nahatətəən ne nenatigən

² Piak min ne winik min. Nian nəratən pisin pisin min koatuwa e rəhatəmat nəmegəhən, kən otehm natimnat min əh tahmen e natimnat itəm nikitəmat tətəgien pik əm lan.

³ Nəkotol nəhlan məto-inu, itəmat nəkotitun məmə nian nəratən min koatiləs pikən rəhatəmat nahatətəən e Uhgın, kən nian nəkotol win lan, ilat okotol məmə nəkotitun nətul əskasikən məsin min.

⁴ Kən nian onakoatətul əskasik e nəratən min əh, kən onəkotuwa kəmətə e nahatətəən, kən nolən min ne nətəligən min rafin rəhatəmat okotətuatip motəsanən, kən nakotaskəlim nolən wir min rafin.

⁵ Okəmə itəmat kit, rəhan nenatigən təsahmenən, kən tolkeike məmə in otitun natimnat min itəm Uhgın tolkeike məmə otol, pəs in tətapəh-in-pən o Uhgın, kən Uhgın otos-ipən kəm in e nikin agien. Uhgın tətawte-in nitunən əh kəm netəmim rafin e nikin agien, kən məsəhaiən ilat o nat itəm koatətapəh-in.

⁶ Məto nian suah kit in tətətapəh o Uhgın nəhlan, in otəkəike mahatətə lan, kən rəhan nətəligən otəsolən kəiu lan, məto-inu etəm itəm rəhan nətəligən kəiu, rəhan nətəligən tətən əpnəpin əm, in tahmen e peau-peau min əpəh itəhai itəm nimətag tətəhig-əhig ilat.

⁷ Okəm-naka nikin tətəht məmə Iərəmərə otos-ipən nat kit kəm in, məto kəp, otəsosən.

⁸ Etəmim itəm tatos nətəligən kəiu nəhlan, okol təsətul əskasikən e nat kit itəm nikin tətəht məmə otol.

⁹ Piatat kit itəm in ləhau, kən rəhan nautə tikə, nikin otəkəike magien məto-inu in etəm-iasol e niğanəmti Uhgın.

¹⁰ Kæn pæs etəm itəm rəhan nautə tepət, nīkin tagien mīn o nat u itəm in tītun mēmə in nīpahrienən, mēmə Uhgīn otos-iəhau, mətō-inu in tahmen e nəgu-nīg itəm otəpanikə.

¹¹ Nian mīt tatər, tape-ape tape-ape, kæn matəhg nagwən nīg tauke mēme, kæn rəhan nəwīrən tēmikə. Tahmen əm e etəm rəhan nautə tepət. Nian tatol rəhan wək mīn matos nautə tepət lan, kæn in mīn otəpanikə.

¹² Etəmim itəm tatətul əskasik nian nərātən tatuwa e rəhan nəmegəhən, in tətətig e nəwīrən pahrien, mətō-inu, nian tīnol win e nərātən mīn əh, kæn Uhgīn otos-ipən kəm in rəhan nətouən, inu nəmegəhən lilin. Uhgīn təmən-iəkis rəkis mēmə nəmegəhən lilin u, in rəha netəmim itəm kotolkeike in.

¹³ Nian nat kit tatiuw-pən suah kit mēmə in otol təfagə rat, okol in təsənən mēmə Uhgīn tatos-ipən-os-ipən o nolən təfagə rat mīn, mətō-inu okol nat kit təsiuw-pənən nətəligən rəha Uhgīn mēmə in otol təfagə rat, kæn Uhgīn təsos-ipən-os-ipənən təfagə rat kəm etəmim.

¹⁴ Mətō nətəligən rat atip rəha etəmim, in tatos-ipən-os-ipən kəm in, kæn matiuw-pən in mēmə in otatətəlig-in.

¹⁵ Nətəligən rat tatoe-in təfagə rat, kæn nian təfagə rat tīnuwa mīnepət, kæn tatuwa in nīmīsən.

¹⁶ Piak mīn ne wīnik mīn itəm iakolkeike pik itəmat. Sotegəhan-inən mēmə suah kit oteiuə-in itəmat mēmə Uhgīn in etəm rəha nos-ipən-os-ipənən kəm netəmim o nolən təfagə rat.

¹⁷ Natimnat wīr mīn rafin ne natimnat rafin itəm kotətuatip, koatisi-pən əm o Uhgīn əpəh ilis itəm təmōl nəhag-əhagən mīn rafin əpəh e neai. Mətō nolən rəha Uhgīn tol pīsīn e natimnat mīn u itəm kotaliwək e neai, kæn kotol mēmə nəghanpīs koatətəu-pən. Uhgīn təsōl pīsīnən. In tətətig tətətig.

¹⁸ Kæn e rəhan əm nətəligən, Uhgīn tēmītəpun mēmə kitat kəmotuwa nenətīn mīn nian kəmotahatətə e nəghatən pahrien rəhan. In təmōl nəhlan mēmə e natimnat rafin itəm in təmōl, kitat pīsīn əm rəhan nat keike, kotahmen e nagwənən wi e rəhan nasumən.

Ətəlig-in kæn mol nəghatən rəha Uhgīn

¹⁹ Piak mīn ne wīnik mīn itəm iakolkeike pik itəmat. Nīkitəmat otəkəike matəht nəghatən u. Pæs itəmat kitīəh kitīəh onəkotəkəike motətul matip o nətəligən, mətō onəsotəfig-afig pikən o nəghatən, sotolən mēmə neməha tatol uəhai əm itəmat,

²⁰ mətō-inu nian neməha tatol suah kit, neməha u təsōe-inən noan itəm tətətuatip Uhgīn tolkeike.

²¹ Otərakin rəkis nolən mīn rafin itəm tamkimik, ne təfagə rat mīn itəm kotepət e nəmegəhən rəhatəmat. Uhgīn təmələhəu-pən rəhan nəghatən e nīkitəmat, kæn nəghatən əh rəhan tītun nosmegəhən itəmat. Kæn təwīr mēmə nakotos-iəhau rəhatəmat nətəligən, kæn moatətəlig-in wīr nəghatən u.

²² Sotətəlig-in əmən nəghatən rəha Uhgīn, mətō otətəlig-in kæn motol nat naka itəm tatən. Okəmə nakotəto məsotolən nəghatən u, kæn nakoateiuə-in atip əm itəmat.

²³ Etəm tatətō kæn məsōlən nəghatən u, in tahmen-pən e etəmim itəm tateranəm wīr e klas matəplan narmīn,

²⁴ kæn nian tīneranəm rəkis magīm, mətaluin uəhai əm mēmə nīganəmtīn tahro min-nulan.

²⁵ Məto etəmim itəm tatətag-pən əskasik e lou itəm tətuatip agin u tatikis netəmim,* kən matol e nian min rafin, məsaluinən nat itəm təməto, məto in tatol, in otətətig e nəwiran pahrien nian in tatol nəhlan.

²⁶ Okəmə suah kit nikin təht məmə in tatətəu-pən wir nolən min rəha nəfakən, məto tatəghat-pən əm məsətəlig-in wirən rəhan nəghatən min, in tateiuə-in atip əm in, kən rəhan nolən min rəha nəfakən in nat əpnəpin əm.

²⁷ Nolən min rəha nəfakən itəm rəhatat Tata Uhgın tatəplan məmə in tətuatip wir kən nəratən tikə lan kotol nulan: iəfak kit tatəkəike matehm wir suakəlh min ne nəutəhlimis min e nəratən min rəhalat. Kən matəkəike matehm wir nəmegəhən rəhan məmə nolən rat min rəha nətueintən otəsölən məmə in otamkimik lan.

2

Sotehmən netəmim neen məmə ilat ilis kotəprəkis-in netəmim neen

¹ Piak min ne winik min. Itəmat nakotəhatətə e Iesu Kristo, İərəməərə rəhatat itəm ilis agin kən katisiai-in pik. Məto təsəwirən məmə nəkotol təwir kəm suah kit kən moatehm məmə in ilis, kən moatehm rat suah kit min moatol tərət kəm in.

² Tol mə inu ne. Suah kəiu katuea e niməfak rəhatəmat. Suah kit tatuwin-in napən wir min u nəmtilat tiəkis, ne noanat min kəmol e iaen u kol tatipit-ipit. Kən suah kit min tatuwin-in e napən rat min əm.

³ Təsəwirən məmə nakotos-ipən nisaiian kəm etəmim itəm tatuwin-in natimnat wir min, motən-ipən məmə, “Wa, məpələh u ikin təwir ikin.” Məto etəm tatuwin-in napən rat min, nakotən-ipən kəm in məmə, “Ətul-pən əpəh,” o “Əpələh əm e nisip.”

⁴ Nian nəkoatol nolən tol min-nulan, nakoatehm netəmim neen məmə ilat ilis taprəkis-in netəmim neen min, kən e rəhatəmat nətəligən rat, nakotakil netəmim.

⁵ Piak min ne winik min itəm iakolkeike pik. Otətəlig-in-tu. Uhgın təmitəpun rəkis ian-rat min rəha nətueintən məmə rəhalat nahatətəən e Kristo otepat. Kən təmitəpun min ilat məmə okotos nəərəməərəən rəha Uhgın itəm təməni-əkis məmə rəha netəmim itəm kotolkeike in.

⁶ Məto itəmat nəmotehm rat ian-rat min. ?Məto netəmim pah min u koatol nahməən kəm itəmat, kən moatiuw-pən itəmat e kot? ?Netəm rəhalat nautə tepat, o kəp? Əwəh, ilat əh.

⁷ Kən netəm min u koatəghat rat e nərgin u ilis, nərgi Iesu itəm rəhan u itəmat.

⁸ Lou rəha Kig itəm tətətig e Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Olkeike ik kit tahmen əm məmə nakolkeike atip ik.” In təwir pik otəmat okəmə nəkoatətəu-pən pahrien nəghatən u.

⁹ Məto okəmə nakoatehm netəmim neen məmə ilat ilis taprəkis-in netəmim neen min, nəkoatol təfagə rat, kən nəghatən rəha Lou tatən məmə itəmat netəm rəha nətgəhlən Lou.

¹⁰ Tol nəhlan məto-inu, etəmim kit itəm təmətgəhl nəghatən kitiah əm rəha Lou, təmol təfagə rat tahmen-pən əm məmə in təmətgəhl nəghatən min rafin rəha Lou.

¹¹ Tol nəhlan məto-inu, Uhgın u itəm tatən məmə, “Sakləh-inən pətan,” in Uhgın kitiah əm itəm tatən məmə, “Sohamnuən etəmim.” Kən okəmə

* **1:25:** Nəghatən u, “lou itəm tətuatip agin u tatikis netəmim,” tatəghat-in suatip rəha nahatətəən məmə suah kit otuwa mətuatip e niganəmti Uhgın. Kən okəmə suah kit tatətəu-pən suatip əh, Uhgın tatikis in e nəsanənən rəha təfagə rat, kən tatikis in e nalpinən itəm in təike mos. Əplan-tu Kal 5:13-14. **1:25:** Rom 8:2; Jem 2:12 **2:1:** Wək 10:34-35; Jem 2:9 **2:5:** 1 Kor 1:26-28 **2:8:** Mat 19:19; Kal 5:14

nəsotakläh-inən nīpitan, məto nəmotohamnu netəmim, itəmat netəmim itəm nəmotətəhl Lou.

¹² Nian nakoatəghat kən motol nat kit, otol nolən mīn rəha netəmim itəm kotitun məmə Uhgīn otakil ilat e lou itəm tatikis ilat.

¹³ Otol nəhlan mətō-inu okəmə suah kit tāsasəkitunən netəmim, kən Uhgīn mīn otāsasəkitunən suah u nian in otakil netəmim. Mətō okəmə itəmat nakotasəkitun netəmim, kən Uhgīn otasəkitun itəmat, kən mən-ipinə məmə onəsotosən nalpīnən e nian in otələhəu-pən nəghatən rəha nalpīnən kəm netəmim.

Nahatətəən ne wək wīr mīn

¹⁴ Piak mīn ne wīnik mīn. ?Okəmə suah kit tatən məmə tətahatətə e Iesu Kristo, mətō in təsolən wək wīr kit, kən rəhan nahatətəən in təwīr o nat kit? Kəp. Nahatətəən tol nəhlan, okol təsosmegəhən suah kit.

¹⁵ Tol mə inu ne. Piatat kit o wīnitat kit, rəhan napən tikə, kən nīgīn nagwənən təsahmenən.

¹⁶ Kəm-naka itəmat kit tatən-ipən kəm in məmə, “Atuwīn, pəs Uhgīn otasitu lam, kən onəsətəpən, onakagwən wīr.” ?Mətō okəmə in təsolən nat kit məmə otasitu lan, in təmol nat wīr naka?

¹⁷ E nolən əh inəh, okəmə suah kit tatos nahatətəən pīsīn əm, mətō məsolən wək wīr kit tətəu-pən, kən rəhan nahatətəən təmimīs, nīpətīn tikə.

¹⁸ Mətō okəm-naka suah kit otən məmə, “Netəmim neen koatos nahatətəən, kən netəmim neen koatol wək wīr mīn.” Mətō iatən kəm ik nəhlan məmə, “Okəmə esəhmən rəham wək wīr mīn, kən esitunən okəmə rəham nahatətəən in nīpahrienən, o kəp. Mətō nian onakehm wək wīr mīn rəhak, kən tatəgətun məmə nahatətəən rəhak, in nīpahrienən.”

¹⁹ Inu nəghatən kit itəm nəmən nīpahrienən lan məmə, “Uhgīn kitiəh əm.” !Təwīr ron ik! Mətō iərmīs mīn, ilat mīn kotitun məmə nəghatən əh in nīpahrienən, kən moatasiəp katəgīn pīk.

²⁰ !Ik rəhm-kapə tikə! Etəmim itəm tətahatətə, mətō təsolən wək wīr mīn, rəhan nahatətəən in nīpətīn tikə. Pəs ekəgətun ik e nat kit itəm otən kəm ik məmə inu nīpahrienən.

²¹ Nīkim otəht tīpītat u Epraham. Uhgīn təməplan məmə in tətuatīp e nīganəmtīn e wək itəm təmol, mətō-inu təmos nətīn u Aisak, muwīn mələhəu-pər e olta.

²² Kən rəhan nahatətəən ne rəhan wək mīn kətioal nat kitiəh, kən rəhan nahatətəən təmoə-in noan, inu rəhan wək mīn.

²³ Kən nəghatən u rəha Naoa Rəha Uhgīn təmuwa mol nīpahrienən, tatən məmə, “Epraham təmāhatətə e Uhgīn, kən Uhgīn təmən məmə Epraham in tətuatīp e nīganəmtīn.” Kən katən məmə in ioli Uhgīn.

²⁴ Kən roiu nəkitun nehmən məmə, Uhgīn tatol suah kit tətuatīp e nīganəmtīn o natimnat itəm tatol, mətō sənəmə e nahatətəən pīsīn əm rəhan.

²⁵ Kən e nolən əh inəh, Uhgīn təməplan məmə Rehap u, pətan rəha suatīp, in təmuwa mətuatīp e nīganəmtī Uhgīn o wək itəm təmol, kən wək u məmə in təmātehm wīr iahləpīs anion mil rəha Isrel, kən mahl-ipən ilau e suatīp pīsīn kiətəlig mətīan.

²⁶ Nīpətī etəmim, okəmə namegən tikə lan, təmimīs. Kən e nolən əh inəh, kitat kit itəm tatos nahatətəən, mətō təsolən wək wīr mīn, rəhan nahatətəən təmimīs.

3

Namitəm ne rəhan wək

¹ Piak min ne winik min. Təsəwirən məmə itəmat tepət nakotuwa iəgətun min rəha niməfak, məto-inu nəkotitun məmə Uhgın in otəplan wir kən makil nəmegəhən rəhatəmat iəgətun min, taprəkis-in netəm əpnəpın.

² Nipahrienən, kitat rafin koatəme e nəmegəhən rəhatat nian tepət. Məto okəmə suah kit təsəmeən e rəhan nəghatən, nat u tatəgətun məmə in etəm mətə, kən nətəligən rəhan titun nehm wirən rəhan min nolən min rafin.

³ Tol məmə nat min u ne. Katətu-pən pit e nohli hos məmə otol nəwia etəmim, kətealalin rəhn-kapə hos, kən tatəuhlin nipətın rafin. ⁴ Kən nego, in iahgin, kən nimətag asol tatəhtig, məto stia in nat əkəku kit itəm nian kapten tətəlalın, kən nipətı nego asol rafin tateko-pən əh kapten tolkeike məmə okian-pən ikin. ⁵ E nolən əh inəh, namitəm in nat kit nətin, məto titun niuw-pamən nat asol min. Nikitəmat təht-tu, noanəmtahli nigəm əkəku kit titun nuəpən mus nig mətə tepət.

⁶ Kən nipahrienən, namitəm in tahmen-pən e nigəm. Namitəm in noli nipətı etəmim itəm nəratən min rafin rəha nətueintən u kotərioah wir lan. Kən nəratən min rəhan koatərəkin nəmegəhən rafin rəhatat. Kən Setan əm tətəhl nigəm e namitəm. Kən namitəm tətəhl nigəm rat e suatip min rafin e nəmegəhən rəhatat matərəkin natimnat rafin.

⁷ Netəmim kotitun nahkulən e nat iarupın min məmə okotuwa kəpou, inəh nat megəh min, ne mənig min, ne nat kotəkioah min, ne nat itəm kotatig itəhəi. Netəmim kəmotahkul elat kotəpou.

⁸ Məto etəmim tikə otahkul e namitəm təpou. In nat iarupın tatol wael, mərioah e nəratən ne nakonən rəha nimisən.

⁹ E namitat, kotənwiwi ləramərə Tata Uhgın rəhatat, kən e namitat kotən rat netəmim lan itəm Uhgın təmol ilat kotal məmə in ne.

¹⁰ Nohlitəm kitəh əm tatən-iarəp nənwiiwən ne nən ratən. Piak min ne winik min. Pəs okəsələn min-nəhlan.

¹¹ Nəhau wir ne nəhau arıp, okol kəsiasipənən e nəmti nəhau kitəh.

¹² Piak min ne winik min. ?Nig u fik otoe-in noa olif? ?Kən nol u krep otoe-in noa fik? !Kəp! Kən nəmti nəhau arıp təsos-ipamən nəhau wir.

Nenatigən təwir itəm tətisi-pən o Uhgın

¹³ ?Suah kit əh-ikin ilugin etəmat itəm nikin təht məmə in tenatig wir kən mitun nat naka itəm Uhgın tolkeike? Təwir. Kən pəs in otol wək wir min e nolən itəm tətisi-pən e nenatigən, inəh nolən rəha etəmim itəm rəhan nətəligən ləhau. Kən nolən ətuatip rəhan otəgətun nenatigən ne nitunən rəhan.

¹⁴ Məto okəmə nikitəmat təht məmə nakotenatig, məto nikitəmat tərrioah e netetən, kən nakoatətəlig-in atip əm itəmat o niləs-ipərən itəmat, tol nəhlan, nakoateiuə-in atip əm itəmat. Sotəghat ausit pikən o nenatigən eiueiuə rəhatəmat, məto-inu kəsənəmə nolən u rəha etəmim u tenatig.

¹⁵ Nenatigən tol min-nəhlan tətisi-pənən e nego e neai, məto rəha nətueintən əm u, ne nətəligən rəha etəmim, ne rəha Setan.

¹⁶ Tol nəhlan məto-inu nian netəmim koatetet motolkeike məmə koatos-ipər atip ilat, kən netəmim koatətəu-pən əm rəhalat atip nətəligən moatol nəratən, kən nolən tərət rafin kotet-arəp.

¹⁷ Məto etəm itəm tatos nenatigən itəm tətisi-pən e nego e neai, rəhan nolən tol min-nulan. Nat aupən, rəhan nəmegəhən in tətəuətəp wir, kən in tolkeike pik nəməlinuən, kən in etəm mətig, in tətisiəi-in nətəligən rəha netəmim pisin pisin min, kən in tərrioah e nasəkıtunən, kən matoe-in noan tepət e nəmegəhən

rəhan, in tatehm netəmim məmə kotahmen-ahmen əm, kən təsənən nat kit kən matol nat pisin.

¹⁸ Netəm rəha nəghat-inən nəməlinuən, kotahmen-pən e netəmim itəm kəmotəfe nīkuti nat e nasumən, kən tatəwiə matoe-in noan. Okəm kotol natimnat min əh motasitu e netəmim o nələhəuən nəməlinuən, kən ilat okotəplan noan məmə in nətuatipən.

4

Nolən rəha nuwamən iuəhkīr o natueintən, o Uhgīn

¹ ? Naka u nəukəti nəmouən ne nərgəhəuən rəhatəmat? Natimnat min əh koatuwa məto-inu itəmat nakotolkeike nətoən təwīr e nīpətītəmat, kən nətəligən min əh rəha nətoən təwīr, ilat koatol fait e nīkitəmat kitīəh kitīəh məmə okotuwa netəm-iasol min e nəmegəhən rəhatəmat.

² Nīkitəmat tatuwīn o natimnat rəha netəm pisin, məto nəsosən, kən nakotərgəhəu moatəmou ron. Nakoatolkeike natimnat neen, məto nəsosən. Kən məta onəkotohamnu netəmim ron. Nəməsosən natimnat məto-inu nəsotətəpəh-inən o Uhgīn.

³ Kən nian nakotətəpəh-in, məto nəsosən, məto-inu nəmotətəpəh-in e nətəligən itəm tərət məmə otol itəmat atip əm nakotəto təwīr lan.

⁴ Itəmat nəkotahmen e pətan itəm təsisiai-inən rəhan iərman, tapəs kən matətəu-pən əpnarīn əm nəman. E nolən əh inəh, itəmat nəmotapəs Uhgīn kən moatətəu-pən natimnat rəha nətueintən. Nəkotītun o kəp məmə, etəmim itəm tolkeike pīk natimnat rəha nətueintən, in tatətəhau Uhgīn. Kən etəmim kit itəm tatītəpun məmə otolkeike natimnat rəha nətueintən, in tatuwa məmə in tīkīmīr rəha Uhgīn.

⁵ Kən nəghatən u rəha Naoa Rəha Uhgīn sənəmə nəghatən əpnarīn əm. Tatən məmə, “Uhgīn tolkeike pīk məmə nīkitat itəm in təmos-ipa kəm kitat, otuwīn əm ron.”

⁶ Məto Uhgīn tətawte-in rəhan nəwīrən tatuwa matahgoau kəm kitat. O nat əh, Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə, “Uhgīn tətəhtosig-in netəm kotausit, məto tətawte-in rəhan nəwīrən kəm netəmim koatos-iəhau rəhalat nətəligən.”

⁷ Kən tol nəhlan, otos-iəhau itəmat kən motatīg ahgīn nelmi Uhgīn. Otətul əskasīk nian Setan tatuwa matos-ipən-os-ipən kəm itəmat, kən in otaiu muwīn isəu otəmat.

⁸ Otuwīn iuəhkīr o Uhgīn, kən in otuwa iuəhkīr otəmat. Itəmat u nol təfagə rat, otaikuas e nelmitəmat. Kən itəmat u rəhatəmat nətulən kəiu, otol nīkitəmat tətəuatip.

⁹ Təwīr məmə nīkitəmat otahmə məpou, kən nakotasək əfəməh o rəhatəmat təfagə rat. Otəuhlin rəhatəmat naləhən otuwa nasəkən, kən rəhatəmat nəgīenən otuwa nīkin əpou.

¹⁰ Otos-iəhau rəhatəmat nətəligən tuwīn kəm Iərəmərə, kən in otīləs-ipər itəmat.

¹¹ Piak min ne wīnīk min. Sotəghat ratən e nərgītəmat min. Okəmə suah kit tatəghat rat e nərgī pian kit, o in tatələhəu nəghatən kit məmə in təmol təfagə rat kit,* kən suah əh, in tatəghat rat e lou† matələhəu nəghatən məmə

3:18: Mat 5:9 **4:1:** Rom 7:23 **4:4:** Rom 8:7; 1 Jon 2:15 **4:6:** Prov 3:34; 1 Pita 5:5 **4:7:**

Efes 6:12 **4:8:** Aes 1:16; Sek 1:3; Mal 3:7 **4:10:** Job 5:11; 1 Pita 5:6 * **4:11:** Nəghatən u rəha Jemes nīpətīn təsənən məmə kitat okəsotəgətunən təfagə rat rəha netəmim. Nəghatən min tēpət e Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə kitat kotəkəike motəgətun təfagə rat rəha etəmim məmə in otiet rəkis lan. Məto kotəkəike motol e nətəligən itəm tətatīg ələhau. Kal 6:1; Luk 17:3; 2 Tim 3:16; Jem 5:20; Kal 5:21; 1 Tes 5:14; 2 Tes 3:15; Taet 3:10. † **4:11:** “Lou” e ves u tatəghat-in ‘lou rəha nolkeikeən.’ Əplan-tu Jem 2:8

lou təsahmenən məmə in otol rəhan wək, o kəm-naka lou in nat əpnapin əm. Kən nian nakoatəplan lou məmə in təsahmenən, itəmat nəkəsotətəu-pənən lou, məto nəmotər kəpələh-pər e lou, kən məsotatig ahginən lou.

¹² Uhgın əm in tatos-ipa Lou, kən in əm tətakil netəmim matələhəu nəghatən lan. Kən in titun nosmegəhən, kən mitun nərəkinən. ?Məto itəmat, nikitəmat təht məmə itəmat Uhgın mın, məmə nakotakil təfagə rat mın rəha piatəmat mın motuəh ilat? !Kəp!

Nəghatən ausit

¹³ Otətəlig-in-tu, itəmat netəm nakoatən məmə, “Roiu o olawig, kotuwın e taon u o taon əh, motatig e nup kit, motol bisnes ikın, kən moatargətain məni.”

¹⁴ ?Nakotahro kitun məmə naka u otuwa olawig? ?Nəmegəhən rəhatəmat in naka? Itəmat nəkotahmen e nəhaniəm itəm tətətig noan məsin əm kən matig mikə mın.

¹⁵ Məto nəghatən itəm tətətip məmə onəkotən in tol nulan, nəkotəkəike motən məmə, “Okəmə in nəwia İərəmərə pahrien, kən ekotatig kən motol natimnat mın u, o natimnat mın əh.”

¹⁶ Məto roiu, nakotəghat ausit moatos-ipər pik itəmat. Kən nəghatən mın əh itəm nakoatən, ilat rafin kotərat.

¹⁷ Tol nəhlan, etəmim itəm titun nat kit itəm tətətip məmə otol, məto təsolən, in tatol təfagə rat.

5

Nəghatən tatuwin o netəm rəhalat nautə tepət

¹ Itəmat netəm rəhatəmat nautə tepət. Otətəlig-in-tu nəghatən u. Təwir məmə nakotəto tərət motasək əfəməh o nəratən itəm tatuwa otəmat.

² Rəhatəmat nautə tinəmnəmit rəkis, kən win mın kınəon rəhatəmat napən.

³ Rosta tatus rəhatəmat iaen u kol tatipit-ipit, ne silfa. Kən rosta mın okotən-iarəp nolən rat mın rəhatəmat kən motus nıpətəmat tahmen e nigəm. Nian rəha namnun nian tatuwa iuəhkır, məto itəmat nəmotargətain rəhatəmat nautə mın.

⁴ !Otətəlig-in-tu nat u! Rəhatəmat iolwək mın kəmotəulək e rəhatəmat nasumən mın, məto nəmotəkləh-in məni məsin rəhalat. Kən nətouən itəm nəməsotos-ipənən kəm ilat, koatən-iarəp rəhatəmat nolən rat mın. İərəmərə Əsanən Pık Agın, tinatəto nasəkən rəha iolwək mın rəhatəmat.

⁵ E nətueintən u, itəmat nəmotatig e nəmegəhən itəm timətig əm, nəmotol nikitəmat tagien o rəhatəmat nautə e nian itəm otəsuwəhən Uhgın otakil muəh mələhəu nəghatən o rəhatəmat nolən rat mın. Itəmat nəkotahmen e nat megəh mın itəm kətagwən ilat, kol kotasis-asis o nian rəha nohən ilat.

⁶ Nəmotiuw-iarəp netəmim itəm kotətuatip e kot, kən motakil motuəh motələhəu nəghatən motəhamnu ilat, kən ilat kəməsotolən nat kit məmə okotən-iəhau itəmat.

Nətəligən əfəməh e nian rəha nəratən

⁷ Piak mın ne winik mın. Otol məmə rəhatəmat nətəligən otəfəməh nian nakoatəahgin məmə İərəmərə otitəlig-pa mın. Nikitəmat tatəht nolən rəha suah kit rəha nasumən. Tatəahgin nian ətuatip rəha nətəən nımai, kən matəahgin nian rəha nəfəən, kən mos rəhan nətəligən təfəməh nian matəahgin mətoarus-pən tinimətə, kən matəulək-in rəhan nagwənən keike.

⁸ E nolən əh tahmen əm, itəmat mın, otol məmə rəhatəmat nətəligən otəfəməh, kən motətul əskasık, məto-inu otəsuwəhən İərəmərə otitəlig-pa mın.

⁹ Piak min ne winik min. Sotəghat-əghatən o nən ratən itəmat min məmə nikitəmat təsagienən o natimnat min neen. Okəmə nəkoatol nəhlan, Uhgin otakil mələhəu-pən nəghatən o rəhatəmat nolən rat min. !Roiu agin-əh tatətul matip, kən otəsuwəhən tuwa mol!

¹⁰ Piak min ne winik min. Nikitəmat tataht-tu ien min aupən itəm kəmotən-iarəp nəghatən min e nərgi Iərəməərə. Rəhalat nəmegəhən tatəgətun kitat məmə rəhatat nətəligən otəkəike məfəməh e nian nərətən tatuwa.

¹¹ Kən nəkotitun inu, katən məmə netənim itəm koatətul-iəkis e nian nərətən tatuwa, ilat koatətig e nəwirən pahrien. Nəmotəto namnusən rəha Jop məmə təmətul əskasik e nian iəkis min, kən motitun nalpəkəuən wir rəha Iərəməərə o Jop, kən uarisig e nian tepət rəha nərətən, Iərəməərə təmol təwir agin kəm in. Kən tol nəhlan, sotaluinən məmə niki Iərəməərə təmər məriəoh e nasəkitunən kitat, kən nikin titəhmə otat.

¹² Piak min ne winik min. Nat u in nat keike, məmə nəsotosən noanawil. Sotosən noanawil e nego e neai, o nətueintən, o nat kit min. Nian rafin, otən əm nīpahrienən. Nian itəmat kit otən məmə, “Əwəh,” kən rəhan nəghatən otəkəike mol nīpahrienən. Kən nian itəmat kit otən məmə, “Kəp,” kən rəhan nəghatən otəkəike mol nīpahrienən. Okəmə suah kit təsolən nəhlan, kən Uhgin otələhəu-pən nəghatən rəha nalpinən kəm in.

Nəfakən itəm noan əh-ikin

¹³ Okəmə itəmat kit tətətig e nərətən, təwir məmə otəghat kəm Uhgin e nəfakən. Okəmə itəmat kit nikin tagien, təwir məmə otan napuən min rəha nənwiwian.

¹⁴ Okəmə suah kit tatimis, təwir məmə otaun-in elta min rəha niməfak məmə okotuwa kəfak lan, kən motol-pən oel lan e nərgi Iərəməərə.

¹⁵ Kən nian ilat koatahatətə məmə Uhgin otol-wir suah əh, kən motəfak lan, rəhalat nəfakən in suatip məmə Iərəməərə otol məmə etəm tatimis otəto təwir min. Kən okəmə in təmol təfagə rat kit itəm tatiuw-pa nimisən, kən Uhgin otafəl rəhan təfagə rat.

¹⁶ Tol nəhlan, təwir məmə nəkoatən-iarəp rəhatəmat nolən rat min kəm itəmat min, kən motəfak otəmat min pəs motəmegəh. Suah kit itəm tətuatip, rəhan nəfakən in təsanən, kən tatəe-in noan.

¹⁷ Elaija in etənim kit tahmen əm e kitat. Kən in təməfak təməfak məmə otəsəfikən, kən nuhuən təməsəfikən mos nup kisil ne məwig sikis.

¹⁸ Kən təməfak min, kən Uhgin təmahl-ipa nuhuən tuwa min, kən nasumən rafin, nagwənən təmatig min elat.

Iuw-pa min netənim kəmotuwın isəu e rəhalat nahatətəən

¹⁹ Piak min ne winik min. Okəmə itəmat kit tateko mətapəs suatip rəha nīpahrienən, kən okəmə suah kit min tatiuw-pa min,

²⁰ təwir məmə nəkotitun nat u məmə, etəm u itəm otol iol təfagə otitəlig-pa min e suatip rəha nīpahrienən, in otosmegəh suah u o nimisən, kən otol suatip məmə Uhgin otafəl rəkis təfagə rat min tepət rəha suah əh.

1 Pita

Naoa itəm Pita təmaupən mətə

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 1 Pita

?Pah təmətə naoa u? Pita təmətə naoa u.

?Təmətə tatuwin kəm pah? Təmətə naoa u tatuwin kəm netəmim rəha Uhgın itəm kotatig ikin pisin pisin e profens min rəha Pontas, ne Kalesia, ne Kapetosia, ne Esia, ne Pitnia (1 Pita 1:1). Roiu katən nərği nəptən min əh məmə Turke.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? E nian əh, etəm-iasol rəha Rom, nərğin u Nero, təmərəkın pık niməfak. Təmoh niməfak min neen kotimis, kən moh neen. Otəsuwəhən toh Pita.

?Təmətə naoa u o naka? Pita tolkeike məmə otıləs-ipər nətəligən rəha iəfak min itəm kotatig e nərətən. In tolkeike məmə okotətul əskasık e rəhalat nahatətən kən moatol nat kit itəm təwir, nat əpnəpın nərətən tatuwa.

Pita təmən təwir kəm ilat

¹ Io Pita, io aposol kit rəha Iesu Kristo. Iatən təwir kəm itəmat netəm rəha Uhgın itəm nəkotatig ikin min rafin əpəh e profens min u Pontas, ne Kalesia, ne Kapatosia, ne Esia, ne Pitinia. Uhgın təmitəpun rəkis itəmat, kən imatəmat ikin sənəmə nətueintən u, itəmat iapispis min əm u ikin-u.

² Tata Uhgın təmitəpun itəmat məto-inu, aupən aupən ağin, təmol rəhan nalpəkəuən mələhəu, kən in tinitun rəkis suatip min rafin rəha nəmegəhən rəhatəmat. Kən Narmin Rəhan tatol itəmat nakotətul pisin kasim məmə, nəkotol nəwia Iesu Kristo, kən nitan taikuas etəmat e nolən rat min rəhatəmat.*

Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwirən ne nəməlinuən tepət kəm itəmat.

Otənwiwi Uhgın o nalpəkəuən rəhan

³ !Pəs kotənwiwi Uhgın itəm in Uhgın ne Tata rəha İərəməərə Iesu Kristo rəhatat! E nasəkitunən asol rəhan, in təmol məmə kitat kotaiir-pən e nəmegəhən wi, kən moatələhəu-pən əskasık rəhatat nətəligən lan. Tatuwa min-nəhlan məto-inu Iesu Kristo təməmegəh min e rəhan nımisən.

⁴ Kən e nəmegəhən wi u, kitat okotos natimnat wir min əpəh e nego e neai itəm Uhgın təmələhəu pisin məmə rəhatat. Kən nat u okol təsəmnəmitən, kən okol təsəmkimikən, kən okol rəhan nəhag-əhəgən təsikəən.

⁵ E nahatətən rəhatəmat, nəsanənən rəha Uhgın tatətulosig-in itəmat mətoarus-pa in otosmegəh itəmat, kən Uhgın otol əp rəhan nosmegəhən e namnun nian.

⁶ Nikitəmat tətəgien o nat u, nat əpnəpın okəmə nian iəkis pisin pisin min koatuwa pap e rəhatəmat nəmegəhən. Məto koatuwa o nian əkuəkır əm.

⁷ Nian iəkis min əh moatuwa məmə okotəgətun məmə itəmat nakotəhatətə pahrien. Iəen u kol tatipit-ipit, in nat kit itəm nigəm tatus mətafəl rəkis in rat min lan. Kən nian iəkis min əh kotahmen e nigəm itəm tatus rəhatəmat nahatətən mətafəl rəkis in rat min lan. Iəen u kol, in nat təwir, məto otəpanikə min nian kit. Məto rəhatəmat nahatətən, in nat təwir taprəkis-in iəen u kol.

* **1:2:** Nəghatən Kris etuatip tatən məmə, Uhgın “təmorautin nita Iesu etat” u nipətin məmə tətəikuas etəmat o nolən rat min. Afin min e nəghatən min u “tətorautin nitan” ne “nitan taikuas e netəmim”: Lev 14:6-7; Sam 51:7; Eks 24:5-8; Hip 9:19; 1 Jon 1:7. **1:4:** Kol 1:12 **1:5:** Jon 10:28; 17:11 **1:6:** Jem 1:2; 1 Pita 5:10

Kən o rəhatəmat nahatətəən, Uhgın otənwiwi itəmat, mīləs-ipər nərgitəmat, mos-ipən nisialiən asol kəm itəmat e nian Iesu Kristo otuwa met-arəpa lan.

⁸ Nat əpnapın nəməsotəplan papən Iesu Kristo, məto nakoatolkeike. Kən nat əpnapın nəsotehmən u-roiu, məto nakotahatətə lan. Kən nikitəmat təmər marioah e nagienən itəm in təwir agın-əh taprəkis, kən okol suah kit təsənən nəwīrən rəha nagienən əh.

⁹ Nikitəmat tətəgien nəhlan məto-inu itəmat noatos nat u itəm nakotahatətə lan, inu məmə Uhgın otosmegəh rəhatəmat nəmegəhən.

¹⁰ Suatip rəha Uhgın o nosmegəhən netəmim lan, in nat kit itəm ien mīn aupən kəmotolkeike pik məmə okotitun tuwīn təhmīn mīn, kən tol nəhlan kəmotafin kategəs-in wīr nətəligən mīn lan. Kən ilat kəmoatəghat-in nəwīrən u itəm otuwa kəm itəmat.

¹¹ Narmīn rəha Kristo təmətətig ilat mīn, kən matəghat kəm ilat, kən aupən ikīn matən-iarəp nahməən itəm okotuwa e nəmegəhən rəha Iesu, kən uarisig lan e nəsanənən asol rəhan. Məto ien mīn kəmotalkut o nitunən suatip itəm natimnat mīn əh okotuwa lan, ne rəhalat nian ətuatip.

¹² Uhgın təmol əp kəm ien mīn məmə, nəghatən mīn itəm ilat kəmoatən, kəməsotəghat-inən nian itəm ilat kəmotətig lan, məto kəmotəghat-in əm nian rəhatat. Kən roiu, netəmim kīnotən-iarəp nəghatən rəha namnusən təwir kəm itəmat e nəsanənən rəha Narmīn Rəha Uhgın itəm tətisi-pən e nego e neai. Kən natimnat mīn u kotəwir agın məmə nagelo mīn, ilat mīn kətolkeike məmə okotəplan kən motitun natimnat mīn u itəm kəmotuwa.

Nolən rəha nəmegəhən itəm tətəuətīp

¹³ Tol nəhlan, nəkotəkəike motol rəhatəmat nətəligən tətul matip o nolən wək, kən motəgətun wīr rəhatəmat nətəligən. Otələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e nəwīrən itəm Uhgın otawte-in kəm itəmat nian Iesu Kristo otuwa mīn.

¹⁴ Otol nəwia Uhgın tahmen-pən əm məmə nisualkələh itəm kotəwir koatol nəwia tata mīn. Aupən ikīn, itəmat nəməsotitunən nīpahrienən rəha Uhgın, kən nəmoatol nolən rat mīn itəm nikitəmat əm tolkeike. Məto roiu, otəsegəhan-inən nətəligən mīn əh okotiww rəkis mīn itəmat.

¹⁵ Uhgın u itəm təmaun-in itəmat, in tasim mətuatip. Kən e nolən əh inəh, itəmat mīn onəkotəkəike motasim motətuatip e natimnat rafin itəm nəkoatol.

¹⁶ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu Naoa Rəha Uhgın tatən məmə, “Nəkotəkəike motasim motətuatip məto-inu lo ekasim mətuatip.”

¹⁷ Itəmat nakotətapəh-in nasituən o Uhgın u tahmen məmə in rəhatəmat Tata, məto onəkəsotaluīnən məmə nian Uhgın tətakil nolən mīn rəha netəmim, in tatol əm e nolən itəm tahmen-ahmen əm. Tol nəhlan, nian nakotəmegəh əh e nətueintən u, onəkotəgin motisīai-in Uhgın e nolən mīn rəhatəmat, kən otol nolən təwir tahmen məmə itəmat iapispis mīn əm e nətueintən u.

¹⁸ Nəkotəkəike motol nəhlan məto-inu itəmat nəmotitun rəkis nat keike itəm Uhgın təmətou rəkis itəmat lan. Otətəlig-in-tu nolən rəha nəmegəhən rəhatəmat aupən itəm nīpətīn tikə u təmisi-pən o tīpītəmat mīn. Məto Uhgın təmikis rəkis itəmat e nolən rat əh. Kən Uhgın təməsos-nəmtīnən rəhatəmat nəmegəhən e nat kit rəha nətueintən itəm otəpanikə, tahmen e silfa ne iaen u kol tatipit-īpit, ¹⁹ məto in təmos-nəmtīn itəmat e nita Kristo itəm in nat keike

1:7: Prov 17:3; Sek 13:9; Mal 3:3; Jem 1:3 **1:8:** Jon 20:29; 2 Kor 5:7 **1:10:** Mat 13:16-17 **1:11:** Sam 22; Aes 53; Luk 24:26-27 **1:14:** Rom 12:2; Efes 2:3; 4:17-18 **1:16:** Lev 11:44,45; 19:2; 20:7
1:17: Rom 2:11; Nol Əpən 2:23

təwɪr pik aɡɪn. Kristo in tahmen e nəti sipsip wɪr itəm nimisən o nəratən tikə aɡɪn lan.†

²⁰ Aupən aupən aɡɪn, nian Uhgɪn təməsolən əh nətueintən u, təmitəpun rəkis Kristo məmə otol wək əh. Məto roiu iuəhkɪr o namnun nian, Uhgɪn təmol əp in, məmə otuwa masitu etəmat.

²¹ O natimnat itəm Iesu təmol, itəmat nakotahatətə e Uhgɪn, itəm təmosmegəh Iesu Kristo e nimisən, kən mɪləs-ɪpər in mos-ɪpən nəsanənən itəm təhag-əhag ne nisaiiən kəm in. Kən tol nəhlan, nakotahatətə e Uhgɪn, kən moatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən lan.

²² Nəmotaiquas e rəhatəmat nəmegəhən tinuwa mɪnuwiwi mɪn rəkis məto-inu nəmotətəu-pən nəghatən rəha nɪpahrienən. Kən o natimnat mɪn u, nako-tos nolkeikeən pahrien tatuwɪn otəmat mɪn neen. Kən tol nəhlan, otolkeike pik itəmat mɪn e nɪkin pahrien.

²³ Otol nəhlan məto-inu, nəmotaiir wi rəkis mɪn, kən nəmegəhən wi rəhatəmat təməsisi-pənən o netəmim itəm ilat rafin okəpanotimis. Məto nəmegəhən wi u rəhatəmat in otətətig namnun tikə məto-inu təmisi-pən e nəghatən kit itəm tatəmegəh mətatig namnun tikə, inu nəghatən rəha Uhgɪn.

²⁴ Naoa Rəha Uhgɪn tatən məmə,
“Netəmim rafin kotahmen e ma kiras,
kən nəwɪrən rafin rəhalat tahmen əm e nəɡuɪ-nig əpəh e nɪkinat.
Ma kiras əh tətəuke, kən nəɡuɪn mɪn koatisas,

²⁵ məto nəghatən rəha Iərəməərə tətətig lilin namnun tikə.”

Kən inu nəghatən rəha namnusən təwɪr itəm netəmim kəmotən-iarəp rəkis kəm itəmat.

2

¹ Məto-inu o nəghatən mɪn əh, otərakin nolən mɪn u kotiet rəkis e rəhatəmat nəmegəhən: nolən rafin rəha netəhəuən netəmim kən matol nəratən kəm ilat; nolən rafin rəha neiuəən; nolən rəha netəm koatən pik əm nat, məto kəsotolən; nolən rəha netətən; nolən rafin rəha nən ratən netəmim.

²⁻³ Itəmat nəmotitun rəkis məmə Iərəməərə təmol təwɪr kəm itəmat. Tahmen-pən məmə nəmotun asɡəwɪn noa nig itəm tətəhen. Kən roiu nəkotəkəike motuwa kahmen e nisualkələh mətmətig itəm kotasək o nəməhən. Itəmat nəkotəkəike kolkeike pik nəɡwənən ne nənimən itəm tətəuətɪp məwɪr məmə nakotəɡwən nɪkitəmat lan. Kən natimnat mɪn əh okotol nakotepət e rəhatəmat nəmegəhən itəm Uhgɪn təmosmegəh itəmat lan.

Kəpiel megəh e nimə rəha Uhgɪn

⁴ Uhgɪn tolkeike məmə otɪləkɪn rəhan kit nimə e kitat netəmim, kən təmitəpun Kəpiel kit itəm netəmim kəmotapəs, məto in kəpiel keike tatəmegəh məmə Uhgɪn otətuoun nimə lan. Kən nian nakotuwa o kəpiel u Kristo e suatɪp rəha nahatətəən,

⁵ itəmat mɪn, nəkotahmen e kəpiel megəh mɪn itəm Narmɪn Rəha Uhgɪn tatos itəmat matɪləkɪn Nimə lan Rəha Uhgɪn. Kən itəmat pris asim mɪn, itəm nakoatos-ɪpən sakrifais mɪn kəm Uhgɪn itəm nɪkin tətəɡien ron məto-inu o natimnat itəm Iesu Kristo təmol.

⁶ Tahmen-pən e Naoa Rəha Uhgɪn tatən mihin məmə,
“Otəplan-tu. Iakatələhəu kəpiel əpəh Jerusalem,*

† **1:19:** E nian rəha Oltesteman, netəmim kəmotol sakrifais kəm Uhgɪn o təfagə rat mɪn e nəti sipsip mɪn itəm nəratən tikə lan. Afɪn e Eks 12:5. **1:19:** Wək 20:28; Hip 9:12-14 **1:20:** 2 Tim 1:9-10 **1:21:** Jon 14:6; Rom 5:1-2 **1:22:** Jon 13:34; Rom 12:10 **1:25:** Aes 40:6-8 **2:1:** Efes 4:22; Jem 1:21 **2:2-3:** Sam 34:8 **2:2-3:** Sam 34:8 **2:5:** Rom 12:1; Efes 2:21-22; Nol Əpən 1:6 * **2:6:** Nəghatən Kris ətuatɪp tatən məmə, “Saeon,” nərgɪn kit mɪn rəha Jerusalem.

inu kəpiel keike pik agin itəm io emitəpun,
 kəpiel u in rəha nətuounən nimə,
 kən etəmim itəm otahatətə lan,
 in otəsaulisən.”

⁷ Kəpiel u in nat keike kəm itəmat itəm nakoatahatətə lan. Məto kəm netəmim itəm kəsotahatətəən lan, kəpiel u in tahmen-pən e nəghatən u e Naoa Rəha Uhgın itəm tatən məmə,

“Kəpiel u itəm netəm rəha niləkinən nimə kəmotərakin,
 məto Uhgın təmöl tuwa kəpiel itəm in rəha nətuounən nimə,”

⁸ kən Naoa Rəha Uhgın tatən məmə,

“Kəpiel u tatöl netəmim koatiləs pikən,

kən in kəpiel itəm tatöl məmə netəmim kotiet katorin.”

Ilat koatiləs pikən kəpiel u məto-inu koatəht nəwia nəghatən, kən inu nalpəkəuən itəm Uhgın təmöl olat.

⁹ Məto Uhgın tinəmitəpun rəkis itəmat məmə rəhan mın, kən itəmat pris mın rəha Kig, kən itəmat netəm asim mın itəm Uhgın tatərəməərə etəmat, kən itəmat noanol mın kit rəha Uhgın. In təmöl itəmat nəhlan məmə nəkotitun nən-iarəpən nənwiwiən itəm tatiləs-ipər in o rəhan nəwırən ne natimnat itəm in təmöl. In təmaun-in rəkis itəmat məmə onəkotiet e napinəpən məmə nakotuwin e nəhag-əhagən wır rəhan.

¹⁰ Aupən ikin, itəmat netəm əpnəpin mın əm, məto roiu, itəmat noanol mın rəha Uhgın. Aupən ikin, nəməsotitunən nasəkitunən rəha Uhgın, məto roiu, nəkotitun nasəkitunən rəha Uhgın.

¹¹ Iolik mın itəm iakolkeike pik itəmat, nikitəmat otəkəike matəht məmə nətueintən u sənəmə imətat ətuatip ikin. Kitat kotahmen e iapispis mın ne iaihlua mın ikin-u. Tol nəhlan, iatən əskasik kəm itəmat məmə nakotətul isəu o nolən rat mın itəm nətəligən rəhatəmat tolkeike. Nətəligən mın əh, ilat tikimır mın rəhatəmat kən koatəluagin e nikitəmat.

¹² Nian rafin kitat kotatig ilugin e netəmim itəm rəhalat nahatətəən tikə. Kən nəmegəhən rəhatəmat in otəkəike mətuatip wır agin məmə nat əpnəpin ilat okoatətu-pinə nəghatən rat etəmat, məto okotəplan nolən wır mın rəhatəmat, kən ilat okotos-ipən nisaiiən kəm Uhgın e nian in otuwa mın makil netəmim lan.

Nisaiiən netəm-iasol

¹³ Kitat netəmim rəha Iərəməərə, kən kotolkeike məmə okotisiiai-in nərgin. Tol nəhlan, nəkotöl nəwia netəm-iasol mın rafin itəm netəmim koatiləs-ipər ilat məmə okotərəməərə, tahmen e kig, itəm in etəm-iasol agin,

¹⁴ o tahmen e rəhan netəm-iasol mın itəm tətahl-iarəp ilat o nolən rəhan wək. Ilat okotuwin motələhəu nalpinən kəm netəmim itəm koatətgəhl lou rəhalat, kən moatənwiwi netəm koatöl nolən təwır.

¹⁵ Nəkoatöl nəhlan məto-inu Uhgın tolkeike məmə rəhatəmat nolən wır mın okotən-iəhau nəghatən alməl mın rəha netəm mın u rəhalat nitunən tikə.

¹⁶ Itəmat sənəmə slef mın rəha təfagə rat mın, məto-inu Uhgın təmikis rəkis itəmat. Tol nəhlan, otətəu-pən nolən rəha suah kit nəhlan. Məto sotənən məmə, “Uhgın təmikis rəkis io, kən tol nəhlan, ekitun nolən nat naka itəm iakolkeike, nat əpnəpin in təfagə rat.” Kəp. Itəmat slef mın rəha Uhgın, kən tol nəhlan, otətəu-pən nolən mın itəm kotətəuatip.

¹⁷ Otos-ipən nisiaiien itəm tətuatip kəm netəmim rafin. Otolkeike iəfak mīn, inu netəmim mīn rəha Uhgīn, kən onəkotəgin motisiai-in Uhgīn, kən otisiai-in kig.

¹⁸ Itəmat slef mīn, onəkotəkəike motol nəwia rəhatəmat etəm-iasol mīn, kən motos-ipən nisiaiien kəm ilat. Nəkotol nəhlan kəm ilat rafin, netəm koatol tīmətig kən motəwir kəm itəmat, ne netəm mīn u koatol nolən əskasik mīn kəm itəmat.

¹⁹ Okəm-naka nəkoatol əm nat ətuatip mīn əm, mətə rəhatəmat netəm-iasol mīn koatol tərət kəm itəmat kən nakoatəto tərət lan. Niki Uhgīn otāgien otəmat okəmə nakoatos əm nian iəkis mīn əh kotuwa katimīs əm e nikitəmat mətə-inu nakotasipən əm o Uhgīn.

²⁰ Mətə kəsənən məmə itəmat netəm wir okəmə nəkoatol nolən rat kit, kən netəm-iasol koatoh itəmat ron, kən nəsotaiuən motāgim. Nalpinən u, in rəhatəmat atip əm. Mətə, Uhgīn nikin tətāgien otəmat okəmə nakoatos nahmən mətə-inu nəkoatol nat təwir əm, kən nəsotaiuən motāgim.

²¹ Uhgīn təmaun-in itəmat məmə nakoatos nahmən mətə-inu Kristo təmos nahmən otəmat. In təmaupən məgətun nolən ətuatip əh məmə itəmat nəkoatətəu-pən əm nəme nelkin.

²² Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,
“In təməsələn təfagə rat kit,
kən in təməsənən nəghatən eiueiuə mīn nian kit ne.”

²³ Nian netəmim kəmotəghat rat lan, mətə in təməsəhaiən ilat. Nian in təmətə nahmən e nipətin, mətə in təməsənən məmə in otalpin nitai nərətən. Mətə in təmələhəu-pən natimnat rafin e nelmī Uhgīn itəm nian rafin rəhan nakilən in tətuatip əm.

²⁴ Nian Iesu təməkul e nig kəluau, kən təmos nalpinən rəha təfagə rat mīn rafin rəhatat e nipətin. In təmimīs məmə təfagə rat mīn okotimīs e nəmegəhən rəhatat, kən kitat okotəmegəh məmə okotətəu-pən suatip rəha nətuatipən. Təmosmegəh kitat e nahmən rəha nīməgəm e nipətin.

²⁵ Aupən, itəmat nəkotahmen e sipsip mīn itəm kəmotəluə. Mətə roiu, nəmotəuhlin itəmat motuwa o Etəm Tatehm Wir Sipsip, inu Etəm Tatehm nəmegəhən rəhatəmat.

3

Nolən təwir rəha iərman ne pətan itəm kəmioal marit

¹ Kən e nolən kitiah əm rəha nisiaiien Iərəmərə, itəmat nipitan nəkotəkəike kol nəwia iaguīhl mīn rəhatəmat mətə-inu o nat u. Okəmə ilat kəsotahatətən e nəghatən rəha Uhgīn, kən rəhatəmat nolən wir mīn əm okotiuw-pən rəhalat nətəligən kəm Uhgīn. Nolən wir mīn rəhatəmat kotahmen, motaprəkis-in məmə onakoatəghat kəm ilat.

² Nian ilat koatəplan məmə nolən rəhatəmat in tətuatip wir, kən koatəplan nisiaiien e nəmegəhən rəhatəmat, inu tahmen əm məmə otuūw-pa ilat kotuwa o Uhgīn.

³ Pəs malə-malə rəhatəmat in sənəmə rəha nipətitəmat, tahmen e nolən rəha nəlisən noanutəm, o nuwinən e natimnat kəmol e iaen u kol tatipit-ipit,* o nuwinən e napən wir mīn.

⁴ Mətə otol malə-malə e nikitəmat itəm nəwirən rəhan okol təsikəən, inu nolən əpou, ne nolən mətig nəməlinuən əh-ikīn. Ilat nolən keike e niganəmti Uhgīn.

2:17: Rom 12:10 **2:18:** Efes 6:5 **2:20:** 1 Pita 3:14,17 **2:21:** Mat 16:24; Jon 13:15 **2:22:** Aes 53:9; Jon 8:46; 2 Kor 5:21; 1 Jon 3:5 **2:23:** Aes 53:7; 1 Pita 3:9 **2:24:** Aes 53:5-6; Rom 6:11 **2:25:** Esik 34:5-6; Mat 9:36; Jon 10:14; Hip 13:20-21 **3:1:** Efes 5:22 * **3:3:** Nat kətoanin kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, o iaring, o rig, o noanat katəlis nelmītəm lan. **3:3:** 1 Tim 2:9

⁵ Inu nolən rəha nīpītan iəfak mīn aupən itəm kəmotələhəu-pən əskasik rəhalat nətəligən e Uhgīn. Ilat kəmotol nəwīa iaguīhl mīn rəhalat, kən e nolən əh, kəmoatol malə-malə e nīkīlat,

⁶ tahmen e Sera itəm təmol nəwīa Epraham, kən mətəun-in məmə in rəhan etəm-iasol. Kən itəmat nenəti Sera okəmə itəmat nəkoatol nolən mīn itəm kotətuatīp, kən məsotəgīnən.

⁷ Kən itəmat nəman itəm nəmotol marit, e nolən əh inəh rəha nīsiaiīn Iərəmərə, nəkotəkəike motos nenatīgən o nehm wīrən rəhatəmat nīpītaguīhl mīn e nəmegəhən rəhatəmat mətə-inu, ilat kəsotosən nəsanənən tahmen etəmat. Kən motīsiai-in ilat e rəhatəmat nolən mīn mətə-inu ilat mīn okotos mīn nat wīr u, nəmegəhən līlīn. Otol nəhlan məmə nat kit otəsəhtosīg-inən rəhatəmat nəfakən.

Iəfak mīn rafīn

⁸ Namnun nəghatən əh. Itəmat rafīn nəkotəkəike kol nolən mīn u: otos nətəligən kitīəh, otəsakitun itəmat mīn, otolkeike itəmat mīn, otol nīkītəmat tīmətīg otəmat mīn, otos-iəhau rəhatəmat nətəligən.

⁹ Okəmə netəmim koatol tərət kəm itəmat, mətə nəkəsotalpīnən nītai nərətən. Okəmə netəmim koatəghat rat kəm itəmat, mətə nəkəsotalpīnən. Mətə otəfak motən-ipən kəm Uhgīn məmə in otol təwīr kəm ilat. Otol nəhlan mətə-inu Uhgīn təmaun-in itəmat məmə onəkotol nolən əh, pəs onəkotos nəwīrən rəhan.

¹⁰ Naoa Rəha Uhgīn tatən məmə,
 “Etəmim itəm tolkeike nəmegəhən təwīr,
 kən molkeike məmə otatəto təwīr e nīan rafīn,
 in otəkəike məsənən nəghatən rat mīn,
 kən in otəkəike məsənən neiuəən.

¹¹ In otəkəike məuhlin in, mīet rəkīs e nolən rat mīn,
 kən mol əm natīmnat mīn itəm kotəwīr.

In otəkəike malkut pīk məmə otatīg ilat netəmim rafīn e nəməlinuən.

¹² In otəkəike mol nəhlan meto-inu Iərəmərə tatehm wīr netəmim itəm kotətuatīp,

kən matətəlig-in wīr rəhalat nəfakən,
 mətə tatol tīkīmīr ilat netəm koatol təfagə rat.”

¹³ ?Okəmə nakotalkut pīk o nolən natīmnat mīn itəm kotəwīr, pah otol nərətən kəm itəmat?

¹⁴ Mətə okəmə nīpahriənən nakoatəto nahməən o nolən ətuatīp rəhatəmat, kən nakoatətig e nəwīrən pahriən. Sotəgīnən nərətən itəm netəmim kotītun nolən kəm itəmat, kən pəs nīkītəmat təsəht pīkən.

¹⁵ Mətə e nīkītəmat, otīsiai-in Kristo məmə in Iərəmərə. Otətul matīp e nīan rafīn o nuhalpīnən nəghatən rəha etəmim pah itəm tatətapəh-in otəmat məmə tahro nakoatələhəu-pən əskasik rəhatəmat nətəligən e İesu. Mətə otəghat mətīg kəm ilat e nīsiaiīn.

¹⁶ Kən nīan rafīn nəkotəkəike kītun e nətəligən rəhatəmat məmə rəhatəmat nolən in tətətuatīp əm. Kən okəmə netəmim kotəghat rat e nolən wīr mīn rəhatəmat mətə-inu itəmat rəha Kristo, ilat okotaulīs e nəghatən rat mīn rəhalat.

¹⁷ Okəmə in nalpəkəuən rəha Uhgīn məmə nakoatos nahməən o nolən wīr mīn rəhatəmat, nat u in nat təwīr taprəkīs-in məmə nakoatos nahməən o nolən rat mīn rəhatəmat.

¹⁸ Tol nəhlan mətə-inu, Kristo təmīmīs o təfagə rat mīn, təmīmīs nīan kitīəh əm tīnahmen, okol təsīmīs mīnən nīan kit. In etəm tətətuatīp agīn, mətə təmīmīs

o netəm kəsotətuatipən məmə otos itəmat muwın kəm Uhgın. Kəmotohamnu in kən nıpətin tımıs, məto Uhgın təmol məmə in təmegəh mın e nımısən, e nəmegəhən kit itəm rəha nego e neai.

¹⁹ Kən e nəmegəhən əh, təmuwın mən-iarəp nəghatən rəha Uhgın kəm narmi netəm kəmotımıs itəm kotatig e kalapus,

²⁰ ilat u kəmoatəht nəwia Uhgın aupən aupən aɡın nian Uhgın təmatos rəhan nətəligən əfəməh matəsahɡın ilat e nian suah u Noah təmatiləkin nego. Netənim eit əm, itəm kəmotatig e nego, Uhgın təmosmegəh ilat e nian kəmotaiu motuwın motiet-pən e nəhau asol.

²¹ Kən nəhau əh, in narmi nolən baptais itəm tatosmegəh itəmat mın roiu. Nolən baptais u, nıpətin sənəmə tətəfəl rəkis nəmit e nıpəti etənim, məto in tahmen məmə nakotətapəh o Uhgın məmə in otos-ipa kəm itəmat nıtunən məmə rəhatat təfəgə rat mın kəmotikə. Kən nəsanənən asol itəm Uhgın təmol Iesu Kristo təmegəh mın e nımısən lan, in nəsanənən itəm tatosmegəh itəmat e nolən baptais.

²² Kən Iesu Kristo tinuwın rəkis əpəh e nego e neai, kən mətatig e nıkali Uhgın matip, ikin rəha nısiailən, ne nəsanənən, ne nepətən. Kən Uhgın təmol məmə nagelo mın, ne natımnat rafin itəm koatos nepətən ne nəsanənən, ilat rafin kotatig ahɡın nərəmərən rəha Iesu.

4

Suatip rəha nolən nəwia Uhgın

¹ O natımnat mın əh, itəmat mın onəkotəkəike motos nətəligən rəha Kristo kən moatətul matip o nətoən nahməən e nıpətitəmat, məto-inu in təməto nahməən asol e nıpətin. Nəkoatol nəhlan məto-inu okəmə itəmat nınotəto tərət e nıpətitəmat, nat əpnəpın nəkoatol nolən təwir mın, kən tatəgətun məmə nınotapəs nolən rəha təfəgə rat.

² Tol nəhlan, nian itəmat nəkotatig e nətueintən u, nəsoətətəu-pənən suatip rəha nolən natımnat rat mın itəm tətətig e rəhatəmat nətəligən, məto onəkotətəu-pən suatip rəha nolən nəwia Uhgın.

³ Nəmotərəkin rəkis nian tepət o nətəu-pənən nolən mın rəha netəm mın u kəsotənən nıpahrienən e Uhgın. Aupən, itəmat nəmoatit əpnəpın nıpitan; kən nətəligən rəhatəmat təmatuwın o natımnat rat mın; kən nəmoatəpıs; kən nəmoatol lafet rəha nıtəpən nıpitan; kən nəmotənım alikol kəpıs motalməl; kən nəmoatəfak kəm narmi nat mın itəm in nolən tərət aɡın.

⁴ Netəm əh itəm kəsotənən nıpahrienən e Uhgın, narmilat təmiwig məto-inu itəmat nəmotapəs nətəu-pənən ilat motuwın kənim e naruəh rəha təfəgə rat rəhalat, kən ilat koatən rat pık itəmat ron.

⁵ Məto ilat okotəkəike motən-iarəp natımnat mın rafin e nəmegəhən rəhalat kəm Uhgın itəm in tatətul matip məmə otakil muəh mələhəu nəghatən rəha nalpınən rəha netəm kəmotımıs, ne netəm koatəmegəh.

⁶ Tol nəhlan, netəm mın u itəm kəmotımıs rəkis, ilat kəmotəto namnusən təwir* məmə nat əpnəpın kəmos nalpınən e nıpətilat motımıs, məto Uhgın tıtun nolən ilat okotəmegəh mın e narmın, tahmen lan.

⁷ Kitat koatuwa iuəhkır e nian rəha namnun natımnat rafin. Tol nəhlan, otol rəhatəmat nətəligən tətair o nıtun wırən natımnat, kən motehm wır rəhatəmat nətəligən məmə nəkotitun nəghatən kəm Uhgın e nəfakən itəm təsanən.

3:20: Jen 6–7 **4:1:** Rom 6:2,7 **4:3:** Efes 2:2-3 **4:5:** Wək 10:42 * **4:6:** Kəm-naka nəghatən u, “Netəm mın u itəm kəmotımıs rəkis,” tatəghat-in netənim itəm kəmotahatə e Kristo, kən uarisig lan kəmotımıs. O kəm-naka tatəghat-in netənim itəm kəmotımıs e nian rəha suah u Noah (əplan-tu 3:19).
4:7: Rom 13:11-12

⁸ Kæn nat keike in ilis taprækis-in natimnat rafin mæmæ, nakotolkeike itæmat min e nikitæmat rafin mæto-inu, e nian nækotol næhlan, kæn nian rafin, nækotætul matip o naluinæn nolæn rat min ræhatæmat.

⁹ Kæn nækotækæike motit itæmat min motuwîn e latuænu min ræhatæmat mæmæ nakotagwæn itæmat min, kæn motægætun ikin netæmim okotapil ikin. Kæn æsotænæn nikalin mæmæ nikitæmat tæsagienæn ron.

¹⁰ Uhgîn tæmos-ipinæ næsanænæn pisin pisin min kæn itæmat kitiah kitiah. Tæwir mæmæ nækotol wæk e næsanænæn min æh moatasitu etæmat min. Kæn otol wæk æh e nolæn ræha iolwæk min itæm koatol wæk ætuatip ræha Uhgîn nian rafin. Onækotoor næwiræn ræhan e suatip pisin pisin min itæm in tatos-ipinæ.

¹¹ Okæmæ Uhgîn tæmos-ipæn kæn suah kit næsanænæn ræha næn-iaræpæn, kæn tæwir mæmæ in otæn-iaræp tahmen æm mæmæ ræhan næghatæn in ræha Uhgîn. Okæmæ Uhgîn tæmos-ipæn kæn suah kit næsanænæn ræha nasituæn, kæn tæwir mæmæ in otasitu e netæmim e næsanænæn itæm Uhgîn tæmos-ipæn mæmæ, e natimnat rafin, netæmim okotænwiwi Uhgîn o nat itæm Iesu Kristo tæmol. Pæs kitat koatæn-iaræp ræhan næwiræn ne næsanænæn tatuwîn matuwîn namnun tikæ. Ðwæh.

Iæfak min okotos nahmææn e nipætilat

¹² Io min neen itæm iakolkeike pik itæmat, ekitun mæmæ roiu næratæn æskasik tatilæs pikæn itæmat tahmen e nigæm, kæn nækotætæto nahmææn asol lan. Mæto tæsæwiræn mæmæ narmitæmat otiwig pik o næratæn min æh. Næratæn min æh koatuwa o netæmim tepæt, sænæmæ itæmat æm.

¹³ Mæto tæwir mæmæ nikitæmat otætagien æm mæto-inu nækotætæto nahmææn tahmen-pæn æm e Kristo. Kæn okæmæ nækotol næhlan, kæn nikitæmat otægien pik agin nian in otol æp ræhan næhag-æhagæn asol ræha næwiræn ne næsanænæn ræhan.

¹⁴ Okæmæ netæmim koatæn rat itæmat o nærgi Kristo, kæn onækotatig e næwiræn pahrien, mæto-inu Narmin Ræha Uhgîn itæm tæsanæn mæhag-æhag mætætig otæmat.

¹⁵ Tærat mæmæ itæmat kit otol nolæn ræha nohamnuæn itæm, o naklæhæn, o nætgæhlæn lou, o tæfagæ rat ækæku kit tahmen e næghat tipikæn. Okæmæ in tatos nalpinæn matæto nahmææn ron, kæn tætuatip æm.

¹⁶ Mæto okæmæ itæmat nækotæto nahmææn mæto-inu itæmat Kristin min, sotaulisæn ron, mæto nækotækæike motænwiwi Uhgîn mæmæ nækotæto nærgin u Kristin.

¹⁷ Tol næhlan mæto-inu nian ræha nakilæn netæmim ræha Uhgîn tinætuoun. ! Kæn okæmæ nakilæn æh tinætuoun e netæmim ræha Uhgîn, kæn awe o netæm min u itæm koatæht namnusæn tæwir ræha Uhgîn!

¹⁸ Naoa Ræha Uhgîn tatæn mæmæ,
“Okæmæ in tiækis o netæm kotætuatip mæmæ Uhgîn otosmegæh ilat,
?Kæn tahro o netæm kotæruru Uhgîn moatol tæfagæ rat?”

¹⁹ Kæn tol næhlan, netæmim itæm koatæto nahmææn mæto-inu in nætæligæn ræha Uhgîn, tæwir mæmæ ilat okotælæhæu-pæn næmegæhæn ræhalat e nelmi Uhgîn itæm tæmol neai ne nimæptæn ne natimnat rafin, kæn nian rafin in tatol ræhan næghatæn. Kæn tæwir mæmæ ilat okotækæike katætæu-pæn min æm suatip ræha nolæn tæwir.

5

Næghatæn tatuwîn kæn elta min ne netæm aluæ

¹ Kæn roiu, iakolkeike mæmæ ekæghat mæsin kæn itæmat elta min ræha nimæfak. Io elta kit ekahmen etæmat, kæn io atip emæplan nahmææn ræha Kristo, kæn

Uhgin otos-ipa kəm kitat rəhan məsin nəhag-əhagən asol rəha nepətən ne nəsanənən rəhan, itəm in otol əp.

² Inu rəhak nəghatən kəm itəmat məmə, otol wək rəha nehm wırən netəmim rəha Uhgin itəm koatatig e nelmitəmat, tahmen e etəm rəha sipsip itəm tatehm wır rəhan sipsip mın. Kən otol e nıkin agien məto-inu nakotolkeike məmə onəkotol. Inu nətəligən itəm Uhgin tolkeike. Məto təsəwırən məmə nəkotol e nikitəmat təsagienən məmə nəkotol. Kən sotolən məto-inu nikitəmat təht məmə onəkotos pık məni lan. Məto otol əm məto-inu nikitəmat tətəgien məmə onəkotasitu. ³ Kən təsəwırən məmə itəmat nakotuwa motahmen e etəm-iasol itəm tatol təskasik kəm rəhan iolwək mın, məto itəmat onəkotol nolən itəm in tətətip məwır məmə iəfak mın kotitun nəplanən kən motətəu-pən nolən rəhatəmat.

⁴ Etəm-iasol rəha netəm koatehm sipsip mın otiet-arəpa mın, kən e nian əh, in otos-ipinə nətouən wır rəha nisialien kəm itəmat itəm okol rəhan nəwırən təsikəən.

⁵ Kən e nolən kitiəh əm, itəmat netəm aluə, otisiai-in motol nəwia elta mın rəha niməfak. Kən itəmat rafin agın onəkotos-iəhau rəhatəmat nətəligən teiuaiu moatisiai-in itəmat mın rafin. Otol nəhlan məto-inu Naoa Rəha Uhgin tatən məmə,

“Uhgin təsagienən mətahtosig-in netəm kotausit,

məto tətawte-in rəhan nəwırən kəm netəm koatos-iəhau atip ilat.”

⁶ Kən tol nəhlan, otos-iəhau atip itəmat motatig ahgin nelmi Uhgin əsanən, məmə in otıləs-ipər itəmat e nian ətuatip rəhan.

⁷ Kən otos rafin rəhatəmat katipa əfigəm mın ka kələhəu-pən kəm Uhgin məto-inu, in tolkeike itəmat matehm wır itəmat.

⁸ Otaiir moatehm wır məto-inu, rəhatəmat tikimır Setan in tahmen-pən e laion kit itəm tatilik-ilik mətaiu anion mətagət mategəs-in suah kit məmə otun. ⁹ Otətul əskasik e nahatətəən rəhatəmat nian Setan tatuwa otəmat, məto-inu itəmat iəfak mın neen əpəh ikin mın rafin e nətueintən, koatuwin əm e nahməən kitiəh əm.

¹⁰ Məto uarisig lan nəmotəto rəkis nahməən e nian əkuəkır əm, kən Uhgin otol nakotəto təwır mın e rəhatəmat nəmegəhən, kən mol nakotəsanən e rəhatəmat nahatətəən, motətul əskasik, kən nat kit otəsiuw rəkisən itəmat. Nəwırən mın rafin tətisi-pən əm o Uhgin, kən in təmaun-in itəmat nakotuwa e Kristo məmə nakotuwin e nəhag-əhagən asol rəha nəwırən rəhan, ne rəhan nəsanənən itəm tətətig lilin.

¹¹ Pəs koatən-iarəp nəsanənən rəha nərəmərəən rəhan, tatuwin matuwin namnun tikə. Əwəh.

Namnun nəghatən

¹² Saelas* itımlau min, təmasitu o naoa u, kən ekatehm məmə in piak etəm təwır, kən rəhak nıpahrienən tətətig lan. İatəte naoa əkuəkır u kəm itəmat məmə ekiləs-ipər rəhatəmat nətəligən, kən iatən-iarəp məmə natımmat itəm eməte rəkis, koatəghat-in nəwırən pahrien rəha Uhgin. Otətul əskasik lan.

5:1: Rom 8:17-18; 2 Kor 1:5-7; Efes 3:13; Fil 1:29 **5:2:** Jon 21:15-17; Wək 20:28 **5:3:** 2 Kor 1:24; Fil 3:17; Taet 2:7 **5:5:** Prov 3:34; Efes 5:21; Jem 4:6 **5:6:** Mat 23:12; Luk 14:11; Jem 4:10 **5:7:** Mat 6:25-30 **5:8:** 1 Tes 5:6 **5:9:** Efes 6:10-18; Jem 4:7 **5:9:** Efes 6:11-13; Jem 4:7 * **5:12:** Nəghatən Kris tatən nərgin u məmə, “Silfanus” itəm in nərgin əkuəkır u “Saelas.” **5:12:** Wək 12:2,25; 13:13; 15:22,30

¹³ Piatəmat min ne winitəmat min e niməfak u ikin-u Rom koatən təwir kəm itəmat.† Uhgın təmitəpun itəmat min ilat. Kən nətik u Mak, in min tatən təwir kəm itəmat.

¹⁴ Otən təwir kəm itəmat min tahmen məmə itəmat kitiah əm e Kristo. Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəməlinuən kəm itəmat rafin u netənim rəha Kristo.

† **5:13:** Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Pətan itəm tətətig Pəpilon,” məto nipətin məmə “niməfak əpəh Rom.” E nian rəha Oltesteman, Pəpilon in taon asol kit itəm nepətən ne nəsanənən rafin rəha nətueintən tətətig lan, kən netənim ikin koatol tikimir kəm netənim min rəha Uhgın. Kən tahmen-pən əm e nian rəha Jemes, Rom tatəməmə e latuənu min rafin matətəhau netəm koatəfak kəm Uhgın.

5:13: Wək 12:2; 2 Tim 4:11

2 Pita

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Pita təməte Nəghatən əkuəkır rəha naoa u 2 Pita

?Pah təməte naoa u? Pita təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm netəmim rəha niməfak.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? Pita titun məmə otəsuwəhən tımis, kən molkeike məmə otos-ipən rəhan namnun nəghatən kəm niməfak.

?Təməte naoa u o naka? Tolkeike məmə otəhgaiir kən məgətun netəmim rəha niməfak məmə iəgətun eiua mın okotuwa ilugin elat. Məto niməfak otəkəike matətul əskasik matətəu-pən əm nəgətunən itəm tətuatip. Kən molkeike məmə nahatətəən rəhalat e Iesu otəkəike muwa məskasik, kən nitunən rəhalat o Iesu otəkəike məwiə.

*Pita təmən təwir kəm ilat
(Jut 4-13)*

¹ Io Saimon Pita, io slef ne aposol rəha Iesu Kristo. Iatən təwir kəm itəmat itəm nəmotos nahatətəən itəm in təwir tahmen e rəhatimat. Nəmotos nahatətəən əh e nolən ətuatip rəha rəhatat Uhgın ne Iosmegəh, inu Iesu Kristo.

² Pəs Uhgın otawte-in rəhan nəwiran ne nəməlinuən taprəkis agin kəm itəmat məto-inu nəkotitun Uhgın, ne Iesu rəhatat Iərəməərə.

Uhgın təmaun-in ilat məmə rəhan mın netəmim

³ E nəsanənən rəha Uhgın, təmos-ipa kəm kitat natimnat rafin itəm okotəkəike kos rəha nəmegəhən ne nolən mın itəm kotətuatip kən Uhgın tolkeike. Tatos-ipa e nitunən rəhatat ron. In təmaun-in kitat e rəhan atip əm nəsanənən ne nəwiran.

⁴ Kən e nəsanənən ne nəwiran rəhan, in təmos-ipa rəhan nəniəkisən mın itəm iahgin kən məwir pik. Təmos-ipa nəhlan məmə e nəniəkisən mın əh, nəkotitun nuwamən motol kitiəh e nolən rəha Uhgın, kən motagim rəkis e nəratən rəha nətueintən itəm təmisi-pən e nolkeikeən rat mın e niki netəmim.

⁵ Kən tol nəhlan, nəkotəkəike motalkut pik məmə nolən rəhatəmat otuwa təwir agin. Rəhatəmat nahatətəən əh-ikin, kən nəkotəkəike motol mın nolən mın u: otol təwir kəm netəmim, kən otos nitunən,

⁶ otehm wir rəhatəmat nətəligən ne rəhatəmat nolən mın; kən otətul əskasik e Uhgın nian nəratən tatuwa, kən otos-ipən rəhatəmat nəmegəhən rafin kəm Uhgın kən motol nəwian,

⁷ kən otolkeike iəfak mın, kən otolkeike netəmim rafin.

⁸ Təwir məmə nəkotol nolən mın əh, məto-inu nian nəkotol motol motol ilat, kən rəhatəmat nitunən e rəhatat Iərəməərə Iesu Kristo otəe-in noan e nəmegəhən rəhatəmat.

⁹ Məto okəmə etəmim kit təsolən ilat, kən in tahmen e suah kit itəm təruru nuag-pənən isəu, o kəm-naka niganəmtin təpis, kən in təmaluin məmə Uhgın təmafəl rəkis nolən rat mın rəhan aupən.

¹⁰ Tol nəhlan piak mın ne winik mın, nəkotəkəike kalkut əskasik məmə nəkotol nolən mın əh, kən ilat okotəgətun məmə niphrienən, Uhgın təmitəpun itəmat, kən maun-in itəmat məmə rəhan netəmim. Məto-inu okəmə nəkotol natimnat mın əh, kən okol nəsotəməən nian kit,

¹¹ kən Uhgın nikin otəgien məmə oterəh e toa otəmat məmə nəkotitun nuwinən ikin itəm Iesu Kristo, rəhatat Iərəməərə ne Iosmegəh, in otərəməərə lilin ikin.

¹² Tol nəhlan, nian rafin ekəkəike matən-ipinə natimnat min u kəm itəmat məmə nikitəmat otəht min, nat əpnapin nəkotitun ilat, kən motətul tiəkis e nīpahrienən itəm nəmotos rəkis.

¹³ E nian iakatəmegəh e nətueintən u, nikik təht məmə tətuatip məmə ekən-iarəp min natimnat min əh məmə nikitəmat otəht min,

¹⁴ məto-inu ekitun məmə otəsuwəhən ekimis, tahmen məmə rəhatat ləramərə Iesu Kristo təmol əp ətuatip kəm io.

¹⁵ Kən ekəkəike malkut pik roiu məmə onəsotaluinən natimnat min u nian oekimis rəkis.

¹⁶ Nian emotən-iarəp kəm itəmat məmə Iesu Kristo otuwa min e nəsanənən, eməsənən namsu min itəm suah kit təmol e rəhan əm nətəligən, məto itiməhal eməhaləplan ətuatip e niganəmtitiməhal məmə rəhan nəsanənən ne nəhag-əhagən in ilis agin.

¹⁷⁻¹⁸ Itiməhal min Iesu əpəh ilis e nitot rəha Uhgın nian Uhgın Tata təmos-ipən nisialien kəm in, kən mol in nəhag-əhagən tasiə miet e nīpətin, kən təməto nəwia Uhgın u Nəhag-əhagən Asol təmən kəm in məmə, “Inu nətik itəm iakolkeike, nikik tagien pik ron.” Itiməhal atip eməhaləto nəwian əh təmisi-pən e nego e neai.

¹⁹ Natimnat min əh təmol itiməhal ekotitun wir məmə nəghatən rəha ien min aupən in nīpahrienən. Kən təwir məmə itəmat min onəkotəto wir nəghatən əh. In tahmen e lait kit tətasiə e napinəpən, mətoarus-pən tian, kən fetukai tinər e nikitəmat.

²⁰ Kən nat asol e natimnat min u, nəkotəkəike motitun məmə nəghatən rəha ien min e Naoa Rəha Uhgın, ien kit təməsən atipən nəghatən min əh,*

²¹ məto-inu nəghatən rəha ien min təsisi-pənən e nətəligən rəha netəmim əm, məto netəmim kəmotən-iarəp nəghatən itəm təmisi-pən e Uhgın nian Narmin Rəhan təmek nikilat.

2

Iəgətun eiueiuə min

¹ Məto ien eiueiuə min əh-ikin e niki netəm Isrel aupən, kən e nolən kitiah əm, iəgətun eiueiuə min okotuwa min e nikitəmat. E nolən anion, okotən-iarəp nəgətunən eiueiuə min itəm otərəkin rəhatəmat nahatətəən, kən taprəkis-in nat u, ilat okotəuhlin məntaalət o rəhalat Etəm-iasol, nat əpnapin in təmos-nəmtin ilat. Kən otəsuwəhən, Uhgın otərəkin ilat e nalpinən itəm ilat atip əm koatiuw-pa.

² Kən netəmim tepət okotətəu-pən nolən rat min rəhalat itəm tol naulisən. Kən tol nəhlan, netəmim tepət okotən rat suatip rəha nīpahrienən.

³ Kən məto-inu ilat iaumis min o məni, kən okotos rəhatəmat natimnat e nolən eko-eko e noanage min itəm kəmotisi-pən əm e nətəligən atip əm rəhalat. Nuwəh agin, Uhgın təmən-iarəp nalpinən rəhalat, kən otəsuwəhən in otərəkin ilat.

⁴ Itəmat nəkotitun məmə in otol nalpinən əh məto-inu nəmotəplan nolən rəhan aupən. Nian nagelo min kəmotol təfagə, Uhgın təsaskəlim əmən rəhalat nalpinən, məto təmərakin-pən ilat e nīpəg asol teiuaiu agin, ikin rəha netəm kotərat, kən təməlis ilat e sen, kən kotatig e napinəpən mətoarus-pa in otələhəu nəghatən o nalpinən rəhalat.

1:14: Jon 21:18-19; 2 Kor 5:1 **1:16:** Mat 17:1-5 **1:17-18:** Mat 17:5; Mak 9:7; Luk 9:35 * **1:20:** Suatip kit min o nəuhlinən nəghatən Kris e 1:20 tol nəhlan: “Kən nat asol e natimnat min u, nəkotəkəike motitun məmə suah kit tikə məmə, in pisin əm otən nīpəti nəghatən rəha ien min itəm kəməte e Naoa Rəha Uhgın,” **1:21:** 2 Tim 3:16; 1 Pita 1:11-12 **2:1:** Mat 24:11; Jut 4 **2:4:** Jut 6

⁵ Kæn Uhgîn tæmæsaskælîm-æmæn nalpînæn ræha netæmim aupæn itæm kæmoatæht næwian e nian ræha Noah, mæto tæmohamnu ilat e naruæh asol itæm tæmaiu. Mæto Noah tæmatæn-iaræp næghatæn ræha nolæn itæm tætuatîp e nîganæmtî Uhgîn, kæn Uhgîn tæmosmegæh in, ne ræhan netæmim sepîn.

⁶ Kæn Uhgîn tæmol nalpînæn o næratæn ræha netæm Sotom ne Komora, kæn tæmaan taon mil æh e nîgæm, kioal næmtap lan. Inu tatægætun nat naka itæm otol kæm netæm mîn u itæm koatæht næwian.

⁷ Mæto in tæmosmegæh Lot. Suah æh in etæm tætuatîp e nîganæmtî Uhgîn, kæn nîkin tîtahmæ o nolæn rat mîn itæm tol naulisæn ræha netæm mîn æh-ikîn æh u kæmoatæht næwia Uhgîn.

⁸ Kæn in tæmætætîg ilat min ilat, kæn nian rafîn in tæmæplan nolæn rat mîn ræhalat, kæn matæto næghatæn rat mîn ræhalat, kæn nian rafîn æm, nîkin itæm tætuatîp æm, tæmahmæ pîk o nolæn rat mîn ræhalat.

⁹ Natîmnat mîn æh tatægætun mæmæ Iæramæra Uhgîn tîtun nosmegæhæn netæmim itæm kotahatætæ lan, kæn tîtun næmki-rækisæn ilat e næratæn itæm kotatîg lan. Mæto netæmim itæm kæsotætætîpæn, Uhgîn tîtun naskælîmæn mol nalpînæn kæm ilat roiu muwîn mætoarus nian in otælæhæu næghatæn o nalpînæn ræha netæmim.

¹⁰ Uhgîn otol nalpînæn kæm netæm rat rafîn, mæto in otol nalpînæn asol kæm netæmim itæm koatol natîmnat ræha naulisæn itæm nîpætîlat tolkeike mæmæ okotol, kæn natîmnat u koatol ilat tamkîmîk, kæn netæm mîn æh koatapæs næramæraæn rafîn.

Netæm mîn æh kotalusit mæsotægînæn nat kit, kæn mæsotægînæn næn ratæn natîmnat e nego e neai itæm koatæmegæh u ilat îlîs pîk.

¹¹ Nat æpnapîn nagelo mîn, itæm ilat kotæsanæn kæn nahgîlat tepæt taprækis-in netæm mîn æh, mæto nagelo mîn kæmæsotæhaiæn natîmnat îlîs pîk æh, mæsotætupænæn næghatæn kit elat e nîganæmtî Iæramæra Uhgîn.

¹² Mæto netæm mîn æh koatæn rat natîmnat itæm kæsotîtun wîræn. Ilat kotahmen e nat iarupîn mîn, itæm ræhalat nætægæn tîkæ, mæto koatol æm nat itæm nîpætîlat tolkeike. Nat iarupîn mîn æh kæmotaiir mæmæ netæmim okotarupîn-in ilat motohamnu ilat. Kæn Uhgîn otærækîn mîn netæm rat mîn æh tahmen e nat iarupîn mîn æh.

¹³ Uhgîn otætou ilat e næratæn mæto-inu ilat kæmotol næratæn kæm netæmim.

Kæn îægætun eiueiuæ mîn æh, nîkîlat tagîen mæmæ okotagwæn ne motænîm pîk, sænæmæ lapîn æm mæto e nærauiægæn. Ilat kotahmen e napînæn e nîmæhan, o kotahmen e nîmægæm itæm tatol aulis itæmat, moatærækîn nærgî nîmæfak. Kotuwa motagwæn itæmat min ilat, mæto koateiuæ-in itæmat, moatol nolæn tærat.

¹⁴ Nian rafîn ræhalat nætægæn tatuwîn o naklæh-inæn nîpitan itæm ræhalat nætægæn tîmætîg æm, kæn nian rafîn koatol tæfagæ rat mæsotapæsæn. Koatiuw rækis netæmim itæm ræhalat nætægæn tætalîwæk-aliwæk, koatuwîn e nolæn rat ræhalat. Ilat koatægætun atîp ilat e nolæn ræha naumisæn. Uhgîn tæmæn rækis nalpînæn ræhalat.

¹⁵ Ilat kæmotapæs suatîp itæm tætuatîp, kæn moteko motætæu-pæn suatîp ræha Palam næti Peor, itæm tæmolkeike pîk nosæn mæni e nolæn tærat.

¹⁶ Mæto togki kit tæmæhai o ræhan nolæn tærat mîn. Kitat kotîtun mæmæ togki tæsægætæn, mæto Uhgîn tæmol mæmæ togki tatægæt e nîki etæmim mæmæ otæn-îæhau nolæn eko-eko ræha ien u.

¹⁷ Iægætun eiueiuæ mîn æh kotahmen e næmtî næhau itæm tæmamîr, o kotahmen e nîmal napuæ itæm nîmætæg asol tæmæmki-rækis, kæn nuhæn tîkæ lan,

mæto-inu nægætunən rəhalat kotərat. Uhgīn tāmələhəu kalin napinəpən asol mēmə rəhalat.

¹⁸ Ilat koatəghat ausit e nəghatən itəm nīpətīn tīkə. Koatəghat e nəghatən mīn rəha nolən mīn itəm nīpətī netəmim kotalkeike, kən moatiuw-pa netəmim kotuwa e nərātən itəm kəmotiet wi əm lan.

¹⁹ Koatən-iəkis mēmə netəmim kotitun nətəu-pənən natimnat itəm ilat kotalkeike, lou kit tīkə lan. Məto ilat atip slef mīn rəha nolkeikeən rat mīn rəhalat, məto-inu suah kit in slef rəha nat naka itəm tatərəmərə lan.

²⁰ Məto okəmə kotagim rəkis e nərātən rəha nətueintən nian kotitun Iərəmərə ne Iosmegəh rəhatat Iesu Kristo, kən uarisig lan kotitəlig e nolən rəha təfagə rat, motuwa slef rəhan, ilat kotatig e nərātən itəm in tərət taprəkis-in itəm in aupən.

²¹ Okəmə ilat kəmotəruru agin suatip rəha nolən ətuatip, in təməwir pik olat, taprəkis mēmə ilat kinotitun suatip əh kən uarisig lan kotəuhlin məntaalat o nəghatən rəha Uhgīn itəm kəmos-ipən kəm ilat.

²² Ilat koatol mēmə nimaa nəghatən mil u kueia mioal nīpahrienən elat. Katuən mēmə, “Kuri kit təmitəlig muwīn matun nat itəm in təmeoa-in rəkis,” ne “Pīkəs itəm təmaig mərūən, kən mitəlig mīn muwīn mətəig e nəmīt.”

3

Nian rəha Iərəmərə

¹ Iolik mīn, inu rəhak naoa itəm tatol kəiu lan tatimnə otəmat. Eməte ilau kərən mēmə nikitəmat otəht mīn natimnat mīn əh, kən mēmə katuəhgaiir itəmat mol nətəligən rəhatəmat tətəuatip.

² Iakolkeike mēmə onəkotətəlig-in mīn nəghatən mīn itəm ien mīn rəha Uhgīn kəmotən aupən, ne nəghatən rəha Iərəmərə Iosmegəh rəhatat itəm rəhatəmat aposol mīn kəmotən-iarəp kəm itəmat.

³ Nat kit itəm nakotaupən motitun mēmə, e nian Namnun Nian tatuwa iuəhkīr, netəmim neen okotuwa itəm kotətəu-pən əm nat nīpətīlat tolkeike mēmə okotol, kən ilat okotəghat ausit motən rat nəghatən rəha Uhgīn.

⁴ Okotən mēmə, “?Tahro? ?Təmən-iəkis rəkis mēmə otuwa mīn, məto in hiə? E nian itəm tīpītāt mīn kəmotimis mətoarus-pa u-roiu, natimnat rafin tahmen-ahmen əm. Kən aupən aupən agin, nian Uhgīn təmol nətueintən mətoarus-pa roiu, natimnat rafin kotahmen-ahmen əm.”

⁵ Koatəghat nəhlan, məto ilat kəsotolkeikeən mēmə okotətəlig-in mēmə e nəghatən rəhan, Uhgīn təmol neai ne nətueintən. Kən mol nəptən tiet ilugin e nəhau, kən mos nəhau mol ikin mīn rafin e nətueintən.

⁶ Kən təmatig mos mīn nəhau əh mau-təlimin mərəkīn nəptən aupən ikin lan.

⁷ Kən nəghatən əh rəha Uhgīn tətəskəlim neai ne nīməptən kətəuatig roiu, kən ilau okətəuatig mətoarus-pa nian in otaan ilau e nigəm e nian rəha nakilən ne nalpinən rəha netəm koatəht nəwia Uhgīn.

⁸ Məto io mīn neen, sotaluinən nat kitīəh u mēmə, e nətəligən rəha Iərəmərə Uhgīn, nian kitīəh in tahmen e nup wan-taosan, kən nup wan-taosan in tahmen e nian kitīəh.

⁹ Netəmim neen, nīkilat təht mēmə Uhgīn təpou o nol uəhaiən nənīəkīsən rəhan, məto sənəmə tol nəhlan. Rəhan nətəligən təfəməh otəmat, kən təsolkeikeən mēmə in otərəkīn etəmim kit, məto tolkeike mēmə netəmim rafin okotəuhlin məntaalat o nolən rat mīn rəhalat motitəlig-pən ron.

¹⁰ Məto Nian Rəha İərəmərə otuwa tahmen e etəmim təmuwa məmə otakləh, otuwa e nian itəm etəmim təruru. E nian əh, kotəto nərəkərikən asol, kən neai otikə. Kən nigəm otus mərəkin mığar, ne məwig, ne məhau mın, kən nigəm otus nətueintən ne natımnat rafin kotatig lan, kotikə agin.

¹¹ Kən məto-inu Uhgın otərəkin rafin agin natımnat mın əh e nolən əh, itəmat nəkotəkəike motətəlig-in nolən rəha nəmegəhən rəhatəmat. Nəkotəkəike motətəu-pən suatip itəm nəmegəhən rəhatəmat okotətuatip e niganəmti Uhgın, kən nəmotələhəu kalın məmə rəhan.

¹² Nıkitəmat otəkəike magien o nian əh itəm tatuwa, kən motol natımnat itəm okotol nian əh otuwa uəhai əm. E nian əh, nigəm otus mərəkin neai, kən nəgəpanən otol mığar, ne məwig, ne məhau mın okotaiəh motikə.

¹³ Məto Uhgın təmən-iəkis məmə otol neai wi ne nətueintən wi, ikin rəha netəmim itəm kotətuatip e niganəmtin. Kən koatəsahgin nat əh o nəniəkisən əh.

¹⁴ Tol nəhlan, io mın neen. Kən məto-inu nakoatəsahgin nian əh itəm tatuwa, otalkut əskasik məmə Uhgın otəsehmən napınən kit e nəmegəhən rəhatəmat, kən təfagə rat kit tikə lan, kən nəkotatig e nəməlinuən itəmat mın.

¹⁵ Nəkotəkəike motos e rəhatəmat nətəligən nat u məmə, nolən rəha nətəligən əfəməh rəha İərəmərə otat, tatol məmə in otosmegəh netəmim neen mın. Inu tahmen e nəghatən itəm piətət wir Pol təməte kəm itəmat e nenatigən itəm Uhgın təmos-ipən kəm in.

¹⁶ Tatəghat-in natımnat mın əh e naoa mın rafin rəhan. E naoa mın əh, natımnat neen əh-ikin itəm tiəkis məmə okotitun. Kən netəm kəsotolən skul məsotitunən nat, kən rəhalat nətəligən tətaliwək-aliwək, ilat koatəuhlin nəghatən mın rəha Pol, e nolən kitiəh əm itəm koatəuhlin nəghatən rəha naoa neen mın rəha Uhgın. Kən Uhgın otərəkin ilat ron.

Namnun nəghatən

¹⁷ Kən tol nəhlan, io mın neen. Məto-inu nəkotitun rəkis nat u, otaiir məmə nəghatən alməl rəha netəmim itəm koatəht nəwia Uhgın, okəsotiuw-rəkisən itəmat e ikin rəhatəmat nahatətəən təkəsik ikin, kən nakoatəme e rəhatəmat nahatətəən.

¹⁸ Məto otol rəhatəmat nahatətəən təwiə məskasik e nitunən rəha İərəmərə ne İosmegəh rəhatət İesu Kristo, kən təwiə mın e nəwirən itəm tətawte-in kəm itəmat. !Pəs kotənwiwi in nian rafin, roiu tatuwın matuwın namnun tikə! Əwəh.

1 Jon

Naoa itəm Jon təmaupən mətə

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 1 Jon

?Pah təmətə naoa u? Aposol Jon təmətə naoa u. In pia Jemes, kən ilau nətī Sepeti mil. In kit rəha netəm tuelef rəha Iesu. Kən in etəm u itəm Iesu tolkeike pik. In təmətə naoa mīn u: Namnusən Təwir Itəm Jon Təmətə, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təmətə tatuwin kəm pah? Təmətə naoa u tatuwin kəm netəmim rəha niməfak mīn ikin mīn rafin. In tolkeike məmə netəmim ikin kitiəh-kitiəh okotafin, kən motahl-ipən naoa u tatuwin e niməfak mīn ikin pisin pisin mīn.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmətə? Netəmim neen kotəmə Iesu Kristo sənəmə in Nətī Uhgīn pahrien itəm təmuwa etəmim pahrien kit. Koatən məmə narmīn rəha Kristo təmuwa e nīpətī suah əh Iesu nian Jon Baptaes təmol baptaes lan. Kən narmīn rəha Kristo tiet e nīpətī Iesu, uarisig timis e nig kəməluau. Məto nəgətunən əh in neiuəən. Kən moatəgətun məmə nolən rat in tikə. İlat neen kotəmə təwir əm məmə netəmim okotol əpnəpīn əm nolən rat məto-inu e rəhalat nəgətunən, nīpətī etəmim in nat əpnəpīn əm. Nərgi nəgətunən mīn əh, kətaun-in məmə “Nostisisim.”

?Təmətə naoa u o naka? Təmətə naoa u məmə otəgətun mīn nəghatən itəm tətuatip, kən məmə otən-iarəp neiuəiuə mīnən rəha iəgətun eiuə mīn. Kən təməgətun məmə nolkeikeən in nat asol. Kən molkeike məmə otasitu, kən mol nahatətən rəha iəfak mīn tuwa məskasik kən motitun wir məmə Uhgīn təmosmegəh pahrien ilat, kən ilat moatos nəmegəhən lilin.

Nəghatən Megəh

¹ Nəghatən rəha nəmegəhən* təmaupən matig e nətuounən nian,† inun, itimat‡ emotəto kən motəplan e niganəmtitimat ətuatip.§ Emotehm, kən motek e nelmitimat ətuatip.* In un, in nəghatən rəha nəmegəhən itəm ekoatəghat-in, moatən-iarəp.

² Nəmegəhən əh təmiet-arəpa;† emotehm kən moatətul-arəp o nən-iarəpən,‡ kən moatən-ipinə kəm itəmat məmə in nəmegəhən lilin, in təmətatig ilau Tata Uhgīn kən təmiet-arəpa otimat.§

³ Ekoatən-iarəp kəm itəmat natimnat mīn itəm emotehm kən motəto rəkis, məmə itəmat mīn onəkotuwə kol kitiəh kitat mīn itəmat. Okotuwə kitiəh kitat Tata Uhgīn ne Nətīn, Iesu Kristo.*

⁴ Ekoatəte natimnat mīn u məmə otol nagienən e nikitat tər mərioah.

Okotaliwək e nəhag-əhagən

⁵ Nəghatən u inu, itimat emotəto ron kən ioatən-ipinə kəm itəmat, məmə Uhgīn in nəhag-əhagən,† kən napinəpən tikə agin lan.

⁶ Okəmə kitat kotəmə kīnoatol kitiəh kitat mīn, məto kitat kotaliwək e napinəpən,‡ kən koateiuə, kən məsotatigən e nīpahrienən.§

* **1:1:** Jon 14:6 † **1:1:** Jon 1:1,3 ‡ **1:1:** Naoa u, Aposol Jon in təmətə. Kitat kotəruru təmətə kəm pah. Nat əpnəpīn məmə in tatən pik “itimat,” məto Jon pisin əm təmətə. Tatən itimat, matəghat-in atip in ne aposol mīn neen. § **1:1:** Luk 24:48; Jon 1:14; 19:35; 2 Pita 1:16; 1 Jon 4:14 * **1:1:** Jon 20:27 † **1:2:** Jon 1:1-4; 11:25; 14:6 ‡ **1:2:** Jon 15:27 § **1:2:** Jon 1:1-4 * **1:3:** 1 Kor 1:9 † **1:5:** 1 Tim 6:16 ‡ **1:6:** Jon 3:19-21; 8:12; Efes 5:8; 1 Jon 2:11 § **1:6:** 1 Jon 2:4; 4:20

7 Mæto in tətatig e nəhag-əhagən, kən okəmæ kotaliwæk e nəhag-əhagən tahmen lan,* kən kitat koatol kitiəh kitat min, kən kitat okotarustuəh† ‡ e nolən rat min rafin e nita Nətin, Iesu.

8 Okəmæ kitat kotəmæ sənəmæ kitat nol təfagə rat,§ kitat koateiuə-in atip əm kitat min, kən niphahrienən tikə etat.*

9 Uhgîn in etəm kitun nagileən lan, kən rəhan nolən in tətuatip əm.† Tol nəhlan, okəmæ kitat kotən-ipən nolən rat min rəhatat kəm Uhgîn,‡ kən in otafəl kitat kən maluın rəhatat nolən rat min, kən marustuəh rəkis in nolən rat min rafin rəhatat mə okotətuatip e niganəmtin.§

10 Okəmæ kitat kotəmæ kəsotol agin-əhən nolən rat, kən kitat koatən neiuəən e Uhgîn, kən rəhan nəghatən təsətig agin-əhən e nəmegəhən rəhatat.*

2

Iesu Kristo in etənim rəha nasituən etat

1 Rəhak nisualkələh min,* iatəte natimnat min u kəm itəmat, matən-iəhau itəmat məmə onəsotolən nat tərət. Mæto okəmæ suah kit otol nolən rat, rəhatat kit əh-ikin etəm tatəghat rəhatat lan kəm Tata Uhgîn,† inu Iesu Kristo in Etəm Tətuatip.

2 In un, itəm təmol sakrifais atip e rəhan nəmegəhən o rəhatat nolən rat min, kən o nat u, neməha otəsol minən Uhgîn.‡§ Kən təməsolən o rəhatat pisin əm nolən rat min, mæto rəha netənim rafin agin-əh e nətueintən.*

3 Kitat okotitun əsas məmə kotitun Uhgîn† okəmæ kitat koatol nəwian.‡ §

4 Etəm u tatən mə “Ekıtun Uhgîn,”* mæto təsolən nəwian, in ieiua, kən niphahrienən tikə lan.†

5-6 Mæto etəm un tatol rəhan nəghatən,‡ nolkeikeən rəha Uhgîn təmatig minip wir pahrien e nikin.§ Etəm u itəm tatən məmə tatəper-ipən lan,* otəkəike mətəp suatip kitiəh əm itəm Iesu təmitəp.† Nolən u tatəgətun əsas‡ məmə kitat koatatig lan.§

Kitat kotəkəike motol nolkeikeən kəm kitat min

* **1:7:** Aes 2:5 † **1:7:** Okəmæ kotarustuəh e niganəmti Uhgîn, okotən-iarəp əm təfagə rat min kəmotol kəsotahmenən e niganəmti Uhgîn. Mæto sənəmæ tahmen e narustuəhən itəm kətaig e nien o nos-irəkisən nətuakəmən kit e niphətitəm. Kitat okotəkəike kotarustuəh e nita Iesu, məmə in otos-irəkis nolən rat min rəhatat. Tol nəhlan, kitat kotətuatip, kotarustuəh e niganəmti Uhgîn, in təsəplanən nolən rat rəhatat, mæto-inu nita Iesu təmafəl rəkis. ‡ **1:7:** Hip 9:14; Nol Əpən 7:14 § **1:8:** Jer 2:35; Rom 3:9,19; Jem 3:2

* **1:8:** 1 Jon 2:4 † **1:9:** E naluinən nolən rat rəha nol təfagə min, Uhgîn in tatol e nətuatipən, mæto-inu nimisən rəha Iesu in təmətou rəkis nolən rat min. Tol nəhlan, tətuatip məmə Uhgîn otaluın nolən rat min rəhatat mətafəl rəkis. ‡ **1:9:** Sam 32:3-5; 51:2; Prov 28:13 § **1:9:** Jer 31:34; Maeka 7:18-20; Hip 10:22

* **1:10:** Jon 5:38 * **2:1:** 1 Tes 2:11 † **2:1:** Rom 8:34; 1 Tim 2:5; Hip 7:25 ‡ **2:2:** Rom 3:25; 1 Jon 4:10 § **2:2:** Iesu in təmol sakrifais atip e nəmegəhən rəhan o rəhatat nolən rat min, kən o nat əh, neməha təsol minən Uhgîn. Iesu in sakrifais, kən in pris min itəm təmol sakrifais u. Iesu təsətapəhən o Uhgîn məmə otən məmə kitat kəsotolən nolən rat kit, mæto tətəpəh o Uhgîn məmə otəplan kitat məmə kitat netəm rəhatat nolən rat min kəmos rəkis nalpinən. Neməha rəha Uhgîn, Kristo in təmos, təmol sakrifais atip e rəhan nəmegəhən. Kən nat u, in tinahmen. * **2:2:** Jon 3:17 † **2:3:** 1 Jon 4:13; 5:2 ‡ **2:3:** Nolən nəwian un, təsolən kitat kotətuatip, mæto tatəgətun əm məmə kitat kotitun Uhgîn. § **2:3:** Jon 14:15

* **2:4:** Taet 1:16; 1 Jon 3:6; 4:7,8 † **2:4:** 1 Jon 1:6,8 ‡ **2:5-6:** Jon 14:15 § **2:5-6:** 1 Jon 4:12

* **2:5-6:** Nian tatən məmə suah kit tatəper-ipən e Iesu, niphətin u məmə in tətətig lan məsietən, tatisi-pən lan, tatətul-pən ron, tatos rafin nəsanənən rəhan ron, tatəgile lan, tatilpin ilau min. † **2:5-6:** Mat 11:29 ‡ **2:5-6:** 1 Jon 2:3 § **2:5-6:** Jon 15

⁷ Nīkik keike mīn, io esəteən nəghatən wi kit kəm itəmat məmə onəkotol, kən məto iatəte in oas* itəm nəmotos rəkis e nətuounən, nian nəmotəto namnusən təwir;† nəghatən oas u in nəghatən nīnəmotitun.

⁸ Məto e nəhmən kit mīn, nəghatən u itəm iatəte tatimnə otəmat məmə onəkotol, in tatəuhlin məmə nəghatən wi,‡ məto-inu kinəplan e suatip wi kit e nəmegəhən rəha Iesu ne rəhatəmat. Məto-inu roiu, napinəpən tīnatagim,§ kənu nəhag-əhagən pahrien* tīnatasia rəkis.†

⁹ Kən etəm u tatən mə in tətətig e nəhag-əhagən məto tatətəhau pian,‡ in tətətig əh e napinəpən.§

¹⁰ Etənim u itəm tolkeike pian, in tatətul e nəhag-əhagən,* kən nat kit tikə e nīkin məmə otapitətəl lan, morin.†

¹¹ Məto etənim u itəm tetəhau pian, in tətətig e napinəpən,‡ kən mətan e napinəpən, kən məruru ikin tatuwin-pən ikin, məto-inu napinəpən tatohamis niganəmtin.§

¹² Rəhak nīsualkələh mīn, iatəte naoa u kəm itəmat, məto-inu Uhgīn təmafəl rəkis nolən rat mīn rəhatəmat o nat u itəm Iesu təmol.

¹³ Tata mīn, iatəte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotitun in, itəm təmaupən matig e nətuounən.* Netəm aluə mīn, iatəte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotol win† e etəm rat, Setan.

¹⁴ Nīsualkələh, eməte nat u kəm itəmat, məto-inun nəmotitun Tata Uhgīn. Tata mīn, eməte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nəmotitun in, itəm təmaupən matig e nətuounən.‡ Netəm aluə mīn, eməte nat u kəm itəmat, məto-inu itəmat nakotəsanən,§ kən nəghatən rəha Uhgīn tətətig e nīkitəmat, kən nəmotol win e etəm rat, Setan.*

Sotolkeikeən natimnat rəha nətueintən

¹⁵ Sotolkeikeən nətueintən† o natimnat mīn rəha nətueintən. Okəmə suah kit tatolkeike nətueintən, kən nolkeikeən rəha Tata Uhgīn təsatigən e nīkin.‡

¹⁶ Məto-inu natimnat rafin e nətueintən u, təsisi-pənən o Tata Uhgīn, məto rəha nətueintən əm. Natimnat u rafin rəha nətueintən, ilat u, naumisən o natimnat rəha nīpətītəm əm,§ kən naumisən o natimnat itəm tatiuw rəkis niganəmtītəm,* ne nausitən o rəhan nautə mīn ne nepətən.

¹⁷ Kən nətueintən u otəpanikə. Kən naumisən o nautə mīn otəpanikə. Kən naumisən o nolən mīn rəha nətueintən itəm koatiuw nətəligən rəha netənim otəpanotikə.† Məto etənim itəm tatol nəwia Tata Uhgīn,‡ in otətətig lilin.

Tikimīr mīn rəha Kristo kinotuwa rəkis

¹⁸ Nīsualkələh, kotegu-pən e namnun nian.§ Nəmoatəto məmə tikimīr kit rəha Kristo* otuwa.† Kən roiu tikimīr mīn rəha Kristo tepət, kinotuwa rəkis.‡ Tol nəhlan, kitat kotitun məmə inu, kīnoategu-pən e namnun nian.

* **2:7:** Dut 6:5; Lev 19:18 † **2:7:** 1 Jon 2:24; 3:11,23; 4:21; 2 Jon 5,6 ‡ **2:8:** Jon 13:34 § **2:8:** Rom 13:12 * **2:8:** Jon 1:9 † **2:8:** Efes 5:8; 1 Tes 5:5 ‡ **2:9:** 1 Jon 3:10,15,16; 4:20,21 § **2:9:** 1 Jon 1:5 * **2:10:** 1 Jon 3:14 † **2:10:** Sam 119:165 ‡ **2:11:** 1 Jon 1:6 § **2:11:** Jon 11:9; 12:35 * **2:13:** Jon 1:1 † **2:13:** Jon 16:33 ‡ **2:14:** Jon 1:1 § **2:14:** Efes 6:10 * **2:14:** 1 Jon 2:13; Sam 119:9-11; Jon 5:38; Hip 4:12; 1 Jon 1:10 † **2:15:** Rom 12:2 ‡ **2:15:** Jem 4:4 § **2:16:** Jen 3:6; Rom 13:14; Efes 2:3 * **2:16:** Prov 27:20 † **2:17:** Hip 12:27 ‡ **2:17:** Mat 12:50 § **2:18:** Rom 13:11 * **2:18:** Tikimīr rəha Kristo in 'antichrist' e Inglis. † **2:18:** 1 Jon 2:22; 4:3; 2 Jon 1:7 ‡ **2:18:** 1 Jon 4:1

19 Netəm mīn u, kəmotapəs rəhatat niməfak mīn§ mətō-inun ilat sənəmə rəhatat agin-əh mīn. Okəmə rəhatat agin-əh mīn, kəməsotietən etat. Mətō ilat kəmotiet etat, məmə otəgətun məmə ilat sənəmə rəhatat mīn.

20 Mətō itəmat un, Etəm Tətuatip, in təmətəfiə* kəm itəmat e Narmīn Rəha Uhgīn,† kən itəmat rafin nəkotitun nat u.

21 Iatəte nat u kəm itəmat, sənəmə nəkotəruru nīpahrienən, mətō itəmat nīnotitun rəkis nīpahrienən, kən motitun məmə nīpahrienən təsoe-inən neiuəən.‡

22 ?Pah u in ieiua? Etəmim u itəm tatən məmə Iesu sənəmə in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa. Etəmim u inu, in tikimīr rəha Kristo. In təsənən nīpahrienən e Tata Uhgīn ne Nətīn.§

23 Etəm təsənən nīpahrienən e Nətīn təruru nosən Tata. Etəm tatən nīpahrienən e Nətīn, in tatos mīn Tata Uhgīn.*

24 Pəs nat naka nəmotətō e nətuounən, nian nəmotətō namnusən təwir, otatəper-īpən əh etəmat tiəkis. Okəmə nat naka nəmotətō e nətuounən otatəper-īpən etəmat, kən itəmat onakoatəper-īpən e Nətīn, ne Tata Uhgīn.†

25 Kən nat u inu, nəmegəhən itulīn, in təmən-īəkis məmə otos-īpa kəm kitat.

26 Iatəte nəghatən mīn u kəm itəmat matən-iarəp netəm mīn u itəm okotiūw rəkis itəmat.‡

27 Mətō itəmat u, nətəfiəən rəha Narmīn Rəha Uhgīn itəm nəmotos e Kristo,§ in tətətig əh e nīkitəmat. ?Tol nəhlan, pah mīn titun nəgətunən nat wi kit kəm itəmat? Narmīn Rəha Uhgīn tatəgətun natimnat rafin kəm itəmat,* kən nətəfiəən əh rəhan, in nīpahrienən, sənəmə neiuəən. Tol nəhlan, otəper-īpən əskasik lan,† tahmen-pən əm məmə in təməgətun itəmat məmə nəkotol.

28 Kən roiu əh, nīsualkələh, otəper-īpən lan, məmə nian in otuwa‡ kən kitat kəsotəgīnən məsotaulis-inən nīganəmtīn§ e rəhan nuwamən.

29 Okəmə nəkotitun məmə in tətuatip,* onəkotitun əsas məmə netəmim rafin itəm koatol nolən ətuatip, ilat u, nenətīn mīn.†

3

Itəmat u nenəti Uhgīn mīn

1 !Oteplan-tu! !Nolkeikeən itəm tepət mahgoau kəm kitat,* itəm Tata Uhgīn təmos-īpa, inun, məmə tətəun-in kitat məmə nenətīn mīn!† Kən nīpahrienən məmə kitat əh. Netəmim rəha nətueintən kəsotitunən kitat, mətō-inun ilat kotəruru Uhgīn.‡

2 Nīkik mīn, kitat nenəti Uhgīn mīn u-roiu. Kitat kəsotitunən məmə okotəhrol nulan motol pīsīn nian Kristo otitəlig-pa. Mətō kitat kotitun məmə nian otitəlig-pa,§ kitat okotahmen lan,* mətō-inu e nian əh, okotəplan əsas məmə in tol nəhlan.†

§ 2:19: Wək 20:30 * 2:20: Netəm Isrel kotətəfiə-pən e rəhn-kapə pris mīn e oel, moatol kən tatəgətun məmə ilat u, sənəmə netəmim əpnəpīn əm, mətō ilat u, netəmim rəha Uhgīn əm, itəm in təmitəpun o nolən wək u. Kən e nolən kitīəh əm, Iesu in tatos-īpa Narmīn Rəha Uhgīn kəm netəm mīn un itəm koatən nīpahrienən lan, matəgətun məmə Kristo təmitəpun ilat mə rəhan əm. Netəm mīn u itəm koatos nətəfiəən e Narmīn Rəha Uhgīn, in tahmen e nəmtətīn kit məmə ilat u, rəhan mīn netəmim. Tatətəfiə-in-pən Narmīn Rəha Uhgīn elat məmə ilat kotahmen-in nolən wək rəhan. † 2:20: 1 Jon 2:27; 2 Kor 1:21-22

‡ 2:21: 2 Pita 1:12 § 2:22: 1 Jon 4:3; 2 Jon 1:7 * 2:23: Jon 8:19; 14:7; 1 Jon 4:15; 5:1; 2 Jon 1:9

† 2:24: Jon 14:23; 15:4; 1 Jon 1:3; 2 Jon 9 ‡ 2:26: 1 Jon 3:7 § 2:27: 1 Jon 2:20 * 2:27: 1 Kor 2:12

† 2:27: Jon 15:4 ‡ 2:28: 1 Jon 3:2; Kol 3:4 § 2:28: Efes 3:12 * 2:29: 1 Jon 3:7 † 2:29: Jon 1:13

* 3:1: Jon 3:16 † 3:1: Jon 1:12 ‡ 3:1: Jon 15:21; 16:2,3 § 3:2: Kol 3:4; 1 Jon 2:28 * 3:2: Rom 8:29; 2 Pita 1:4 † 3:2: Jon 17:24; 2 Kor 3:18

³ Kæn etämim itäm tatağıle mämә otahmen e Kristo, in tataruәtuәh rәkis‡ in atip nolән mın rәhan,§ mәto-inu Kristo in mın in tәtuatip wır agın.

⁴ Etämim itäm tatol nolән rat, in tatәtgәhl mın lou rәha Uhgın, mәto-inu nәghatән u nolән rat, nıpәtın u, nәtgәhlән lou rәha Uhgın.

⁵ Kæn itәmat nәkotıtun mämә Kristo tәmuwa mämә otos-irәkis rәhatat nolән rat mın,* mәto-inu nolән rat tıkә lan.†

⁶ Tol nәhlan, okәмә kitat koatәper-ipән lan, tol-pән okol kәsotәkәikeән e nolән rat mın. Mәto netәм mın un itәм koatәkәike әh e nolән rat mın, tol-pән kotәruru agın-әh in, mәsotәplanән in.‡

⁷ Nısualkәlәh, sotәtәlig-inән suah kit teiuә-in itәmat o nat u. Etәм tatol nat әtuatip, nıpәtın u mämә in etәм әtuatip, tahmen әm e Kristo in etәм әtuatip.

⁸ Mәto etämim itәм tatakәike әh e nolән rat mın, tatәgәtun mämә in rәha Setan u, etәм tәmatol nolән rat e nәtuounән.§ Mәto Nәti Uhgın tәmuwa o nәrәkınән wәk mın әh rәha Setan.*

⁹ Netәм mın u itәм kәmotaiir wi mın motuwa nenәti Uhgın mın,† ilat okol kәsotәkәikeән e nolән rat,‡ mәto-inu ilat koatos niamıtә rәha Uhgın. Kæn o nat u, okol ilat kәsotәkәikeән e nolән rat, mәto-inu ilat nenәti Uhgın mın.§

¹⁰ Tol mә, kotıtun nәнән mämә pah mın u nenәti Uhgın,* kәnu pah mın u nenәti Setan.† Etämim u itәм tәsol әtuatıpән, kæn in mәsolkeikeән pian kit,‡ in sәнәmә nәti Uhgın kit.

Kitat kotәike motolkeike kitat mın

¹¹ Nәghatән u inu, nәmotәto e nәtuounән e namnusән tәwır,§ mämә kitat okotәike motolkeike itat mın.*

¹² Sotolән tikiri Ken, itәм in etämim rәha Setan kæn tohamnu pian.† ?Kæn tәmohamnu pian o naka? Tәmohamnu mәto-inun rәhan nolән mın tәrat kәnu rәha pian, nolән mın in tәtuatip.‡

¹³ Piak mın, narmitәmat tәsiwig pikән okәмә netämim rәha nәtueintән u koatәhau itәmat.§

¹⁴ Okәмә kitat kotolkeike piatat mın, tatәgәtun mämә kitat kinotaprәkis-in rәkis nımisән, mınotegu-pән e nәmegәhән.* Mәto etәм un nolkeikeән tıkә lan, in tatәtig әh e nımisән.†

¹⁵ Etämim un itәм tatәhau pian‡ in tahmen e etәм tәtohamnu itәм,§ kæn itәmat nәkotıtun mämә iohamnu itәм, in tәsosән nәmegәhән lilin.*

¹⁶ O nat u kitat kotıtun wır mämә nolkeikeән in tol nulan, mәto-inun Iesu tәmos-ipa rәhan nәmegәhән otat.† Kæn e nolән kitiah әm, tәwır mә kitat mın kotos-ipән nәmegәhән rәhatat o piatat mın.‡

¹⁷?Okәмә suah kit rәhan natımnat tepәt kæn pian kit rәhan nat kit tıkә, mәto in tәsasәkitunән pian,§ mәsolән nat agın lan, nolkeikeән rәha Uhgın otәhrol nulan matıg e suah u?*

‡ **3:3:** Tataruәtuәh, nıpәtın u, titafәl rәkis. § **3:3:** 2 Kor 7:1; 1 Jon 1:7; 2 Pita 3:13,14 * **3:5:** 1 Jon 3:8

† **3:5:** 2 Kor 5:21 ‡ **3:6:** 1 Jon 3:9; 2:4; 5:18; 3 Jon 1:11 § **3:8:** Jon 8:44 * **3:8:** Hip 2:14 † **3:9:**

Jon 1:13 ‡ **3:9:** 1 Jon 5:18 § **3:9:** Nikuti nat tatәwiә noe-in atıpән noan. E suatıp kitiah әm, Uhgın

tatәlәhәu-pән rәhan niamıtә e suah kit, kæn in tatәwiә tahmen e nikuti nat itәм kәmәfe e nәmegәhән

rәha etämim un, kæn mateo in noan e nolән mın rәha Uhgın. Tol nәhlan, netämim mın u itәм kәmotaiir

wi mın motuwa nenәti Uhgın mın, ilat kәsotәkәikeән e nolән rat. * **3:10:** 1 Jon 3:1,2; Jon 1:12 † **3:10:**

1 Jon 3:8 ‡ **3:10:** 1 Jon 2:9; 4:8 § **3:11:** 1 Jon 2:7 * **3:11:** Jon 13:34-35; 15:12; 1 Jon 4:7,11,21; 2 Jon

1:5 † **3:12:** Jen 4:8 ‡ **3:12:** Prov 29:10 § **3:13:** Jon 15:18,19; 17:14 * **3:14:** Jon 5:24 † **3:14:**

1 Jon 2:9 ‡ **3:15:** 1 Jon 2:9 § **3:15:** Mat 5:21,22; Jon 8:44 * **3:15:** Kal 5:20,21 † **3:16:** Jon 10:11

‡ **3:16:** Jon 15:13; 1 Tes 2:8 § **3:17:** Dut 15:7,8; Jem 2:15,16 * **3:17:** 1 Jon 4:20

¹⁸ Nenətik min, pəs kitat kəsotənən nolkeikeən e nohlitat əm, məto okotol əp nolkeikeən pahrien e nolən min rəhatat.†

¹⁹⁻²⁰ Okəmə kotol nəhlan, kən nat əpnapın okəmə kotəto-pən e nikitat məmə okotos nalpınən, məto kitat okotitun məmə kotatig e nıpahrienən, kən mem məha-məha nikitat e nıganəmtin. Məto-inu Uhgın in ilis maprəkis-in nikitat, kən in titun natimnat rafın.

²¹ Piak min, okəmə kotəto-pən e nikitat məmə okəsotosən nalpınən, kitat okəsotaginən e nıganəmti Uhgın,‡

²² kən motos natimnat rafın ron itəm koatətapəhin-pən,§ məto-inu kitat koatol nəwian* kən moatol nolən itəm in tolkeike.†

²³ Kənu nəghatən u rəhan tatən məmə kotəkəike motahatətə e Nətin,‡ İesu Kristo,§ kən motolkeike kitat min, tahmen məmə inu in təmən mihin kəm itat.*

²⁴ Netəm min u itəm koatol nəwian,† ilat koatəper-ipən lan,‡ kən in tatəper-ipən elat. Kən kitat kotitun məmə in tətatig e nikitat, məto-inun Narmın Rəha Uhgın itəm in təmos-ipa, in tatəgətun kəm kitat.§

4

Onakakil mehm mətig narmın min

¹ Nıkkik min, okəmə etəmim kit tatən məmə Narmın Rəha Uhgın tətatig lan, matol in tatən-iarəp rəhan nəghatən, kən təwır pıkk məmə onəkotehm wır motakil mətig məmə narmın əh tətatig lan, in rəha Uhgın pahrien, o sənəmə rəha Uhgın.* Kitat okotəkəike motəplan wır məto-inun ien eiueiuə min tepət kınotiet rəkis moatəghat e nətueintən.†

² O nat u, itəmat onəkotitun əsas məmə in Narmın Rəha Uhgın itəm tətatig e etəmim kit, inun, Narmın itəm tatən-iarəp məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, kən in təmuwa e nıpətın,‡ narmın əh in Narmın ətuatıp rəha Uhgın.§

³ Məto etəmim kit itəm təsən-iarəpən məmə İesu in Kristo itəm Uhgın təmən məmə otahl-ipa, narmın rəha etəmim əh, sənəmə rəha Uhgın. İnəh, in narmın rəha tıkmır rəha Kristo,*† itəm nınəmotətə rəkis məmə in otəpanuwa, kən roiu tınətatig rəkis e nətueintən.‡

⁴ Nısualkələh, itəmat netəmim rəha Uhgın min, kən nəmotəhg-irəkis ien eiueiuə min əh,§ məto-inu Narmın itəm tətatig e nikitəmat in taprəkis-in narmın itəm tətatig e nətueintən u.*

⁵ İlat netəm rəha nətueintən,† tol nəhlan, nəghatən min rəhalat koatən, in rəha nətueintən əm, kən netəm koatətəlig-in ilat, ilat min netəm rəha nətueintən u.

⁶ Məto itimat nenəti Uhgın min. Tol nəhlan, netəmim itəm kotitun Uhgın, ilat kotətəlig-in itimat. Məto netəmim itəm ilat sənəmə nenəti Uhgın min, ilat kəsotətəlig-inən itimat.‡ O nat u, kitat okotitun əsas Narmın itəm tatən pahrien,§ ne narmın itəm tateiuə.*

Nolkeikeən rəha Uhgın ne rəhatat

⁷ Nıkkik min, pəs kitat kətolkeike kitat min,† məto-inu nolkeikeən in tatısi-

† 3:18: Esik 33:31; Rom 12:9 ‡ 3:21: Efes 3:12; 1 Jon 5:14 § 3:22: Mat 7:7 * 3:22: Jon 14:15

† 3:22: Hip 13:21 ‡ 3:23: Jon 6:29 § 3:23: Jon 1:12; 3:18; 20:31 * 3:23: Jon 13:34 † 3:24: 1

Jon 2:3 ‡ 3:24: 1 Jon 2:6; 4:15 § 3:24: 1 Jon 4:13 * 4:1: Jer 29:8 † 4:1: Mat 7:15; 1 Jon 2:18

‡ 4:2: Jon 1:14; 1 Jon 2:23 § 4:2: 1 Kor 12:3 * 4:3: 1 Jon 2:22; 2 Jon 1:7 † 4:3: E Inglis, katən əm

‘antichrist,’ kən nıpətın u məmə in tıkmır rəha Kristo. ‡ 4:3: 1 Jon 2:18 § 4:4: Jon 16:33 * 4:4:

2 King 6:16; Rom 8:31 † 4:5: Jon 15:19; 17:14,16 ‡ 4:6: Jon 8:47 § 4:6: Jon 14:17 * 4:6: Mak

13:5 † 4:7: 1 Jon 3:11

pən o Uhgín, kən etəm tatol nolkeikeən, in təmaair wi mìn muwa nətì Uhgín kit,‡ kən titun Uhgín.§

⁸ Məto etəm u, rəhan nolkeikeən tìkə, in təruru Uhgín, məto-inu Uhgín, in nəukətì nolkeikeən.

⁹ Uhgín təmol əp rəhan nolkeikeən kəm kitat nulan, məmə in təmahl-ipa Nətìn noan kitìah əm,* tuwa e nətueintən, məmə kitat okotos nəmegəhən ron.†

¹⁰ Nat u in nolkeikeən pahrien, sənəmə kitat kəmotolkeike Uhgín, məto in təmolkeike kitat.‡ Uhgín təmahl-ipa Nətìn tuwa, kən in təmol sakrifais atip e rəhan nəmegəhən o rəhatat nolən rat mìn, məmə neməha otəsol mìnən Uhgín.§

¹¹ Piak mìn, Uhgín təmolkeike pik kitat nulan,* kən tol nəhlan, kitat mìn okotəkəike motol mihin nolkeikeən əh kəm itat mìn.†

¹² Suah kit təsehmən Uhgín nian kit ne.‡ Məto okəmə kitat kətolkeike itat mìn, kən Uhgín tatəper-ipən e nikitat, kən nolkeikeən rəhan tìnatoe-in nolkeikeən e nikitat.§

¹³ Kitat kotitun* məmə kitat kotəper-ipən lan, kən in tətətig etat, məto-inun tìnəpə ipa rəkis rəhan Narmìn kəm kitat.†

¹⁴ Kənu itimat emotəplan rəkis kənu moatən-iarəp‡ məmə Tata Uhgín in təmahl-ipa Nətìn məmə in Iosmegəh rəha nətueintən.§

¹⁵ Etəmim itəm tatən-iarəp məmə Iesu in Nətì Uhgín, kən Uhgín tətətig lan, kən in mìn tətətig-pən e Uhgín.*

¹⁶ Kən tol nəhlan, kitat kotitun nolkeikeən rəha Uhgín kəm kitat, kən motagile lan.

Uhgín in nolkeikeən.† Etəm tətətig e nolkeikeən, tətətig-pən e Uhgín, kən Uhgín mìn tətətig lan.‡

¹⁷ Nian kotətig nəhlan e Uhgín, kən nolkeikeən rəhan tìnatoe-in nolkeikeən e nikitat,§ məmə kitat kəsotəginən* e nian Uhgín otətakil itəm, məto-inu e nətueintən u rəhatat nolən tahmen e Kristo.

¹⁸ Etəm u tərìoah e nolkeikeən, okol təsəginən Uhgín. Məto nolkeikeən pahrien u, itəm tìnatoe rəkis e nikitat, tatəhg-irəkis nəginən,† məto-inu nətəligən rəha nosən nalpìnən tatol kitat koatəgin, kən nat u tatəgatun məmə rəhan nolkeikeən təsoe-inən əh e nikitat.

¹⁹ Kitat kətolkeike itat mìn məto-inun Uhgín təmaupən molkeike itat.

²⁰ Məto okəmə suah kit təmə, “Io ekolkeike Uhgín,” məto tatətəhau əh pian,‡ in ieiua.§ Məto-inu etəm təsolkeikeən pian u in tətəhm e nìganəmtìn,* okol təsolkeikeən Uhgín, itəm in təsehmən.†

²¹ Kən in təmos-ipa rəhan nəghatən kəm itat məmə etəmim pah tolkeike Uhgín in otəkəike molkeike mìn pian.‡

5

Kitat koatol win məto-inu kitat koatahatətə e Iesu

¹ Etəmim itəm tətəhatətə* e Iesu məmə in Kristo itəm Uhgín təməm məmə otahl-ipa, suah u inu, in nətì Uhgín,† kən etəmim itəm in tolkeike tata kit, in tolkeike mìn nenətìn mìn.‡

‡ 4:7: Jon 1:15 § 4:7: 1 Jon 2:4 * 4:9: Jon 1:18 † 4:9: Jon 3:16,17; 1 Jon 5:11 ‡ 4:10: Rom 5:8,10 § 4:10: Rom 3:25 * 4:11: Jon 3:16 † 4:11: Jon 15:12; 1 Jon 3:11 ‡ 4:12: Jon 1:18 § 4:12: 1 Jon 4:17; 2:5 * 4:13: 1 Jon 2:3 † 4:13: 1 Jon 3:24 ‡ 4:14: Jon 15:27 § 4:14: Luk 2:11; Jon 3:17 * 4:15: 1 Jon 3:24 † 4:16: 1 Jon 4:8 ‡ 4:16: 1 Jon 3:24 § 4:17: 1 Jon 4:12; 2:5 * 4:17: Efes 3:12 † 4:18: Rom 8:15 ‡ 4:20: 1 Jon 2:9 § 4:20: 1 Jon 1:6; 2:4 * 4:20: 1 Jon 3:17 † 4:20: 1 Jon 4:12; Jon 1:18 ‡ 4:21: 1 Jon 2:7,9 * 5:1: Jon 3:15 † 5:1: Jon 1:13; 1 Jon 2:22; 1 Jon 2:23 ‡ 5:1: 1 Jon 2:23

² Kæn kitat kotitun mæmæ okæmæ kotalkeike Uhgîn kænu moatol næwian, § kænu okotalkeike min nenætîn min.*

³ Mæto-inu okæmæ kotalkeike Uhgîn, nîpætîn un, okotal noan, † kæn ræhan næghatæn otahmen e katipa itæm taluk-aluk æm.‡

⁴ Netæm kotaiir e Uhgîn, § ilat koatol win e nolæn min ræha nætueintæn. Kænu nahatætæn ræhatat in tatos-ipa næsanænæn o nolæ win e nolæn min ræha nætueintæn.

⁵ ?Pah min un ilat koatætul æskasik motol win e næluaginæn ræha nætueintæn u? Ilat æm un, netæm kotatahatætæ mæmæ Iesu in Nætî Uhgîn.

Iaruæsan kisil kætæhalol æp Iesu Kristo kæm kitat

⁶ Iesu Kristo, in etæm u itæm tæmuwa, kæn næhau ne nîtan* kætioal æp in kæm itat. Sænæmæ næhau æm itæm tatol æp in, mæto næhau ne nîtan.

⁷ Narmîn Ræha Uhgîn in tætaruæsan næghatæn mil u ræha næhau ne nîta, matæn-iaræp mæto-inu Narmîn Ræha Uhgîn in nîpahrienæn.†

⁸ Kæn nuæfimînæn kisil kætæhalaruæsan ilæhal min. Ilæhal un, Narmîn Ræha Uhgîn, ne næhau, ne nîta. Kæn ilæhal u, kætæhalegæhan-in mætæhalol æp næghatæn ræhalæhal min.

⁹ Nian min, kitat koatæto næghatæn min itæm netæmim koatæn-iaræp, motahatætæ elat.‡ Mæto nian Uhgîn tatæn-iaræp nat kit, in iahgîn taprækis, kæn kitat okotitun nahatætæn tæhmîn min e ræhan næghatæn, mæto-inu in Uhgîn, § kæn in tatætul-aræp o Nætîn.

¹⁰ Etæmim itæm tæhatætæ e Nætî Uhgîn, in tatæn nîpahrienæn e nîkin o næghatæn ræha Uhgîn. Mæto etæmim itæm tæsatætætæn e næghatæn u ræha Uhgîn, tahmen æm mæmæ in tatæn mæmæ Uhgîn in ieiueiuæ æm,* mæto-inu Uhgîn tæmætul-aræp o Nætîn, mæn-iaræp kæm in, mæto in tæsanæn nîpahrienæn lan.

¹¹ Kænu næghatæn itæm Uhgîn tæmæn-iaræp o Nætîn, in tol nulan. Uhgîn tæmos-ipæn næmegæhæn lîlîn† kæm itat, kænu næmegæhæn u, katos o Nætîn.‡

¹² Etæm tatos Nætîn, in tatos næmegæhæn. Mæto etæm tæsosæn Nætî Uhgîn, in tæsosæn næmegæhæn. §

Namnun næghatæn

¹³ Iatæte næghatæn min u kæm itæmat netæm kotahatætæ e Nætî Uhgîn, mæmæ onækotitun mæmæ itæmat nakotos næmegæhæn lîlîn.*

¹⁴ Pæs kæsatægînæn,† mæto kotæskasik o nætapæh-inæn nat kit e nîganæmtî Uhgîn, mæto-inu kotitun mæmæ næghatæn u inu, tatem æskasik itat. Nian okotætæpæh-in nat kit kæm in itæm tæwir e ræhan nætæligæn, kæn in otæto ræhatat næfakæn.‡

¹⁵ Kæn okæmæ kotitun mæmæ in otæto itat, kæn nat naka okoteasiæ-in-pæn, kæn kînotitun rækis mæmæ okotos. §

¹⁶ Okæmæ kotehm piatat kit tatol nolæn rat, mæto sænæmæ nolæn rat itæm titun nit-ipænæn e nîmisæn, ik onakæfak ron, kæn Uhgîn otos-ipæn næmegæhæn kæm

§ 5:2: 1 Jon 2:3 * 5:2: 1 Jon 3:14 † 5:3: Jon 14:15 ‡ 5:3: Mat 11:30 § 5:4: Jon 1:13 * 5:6: Jon 19:34,35 † 5:7: Jon 14:17 ‡ 5:9: Jon 5:33,34 § 5:9: Mat 3:16,17; Jon 5:32,37; 8:17,18 * 5:10: Jon 3:33; 1 Jon 1:10 † 5:11: Mat 25:46 ‡ 5:11: Jon 1:4 § 5:12: Jon 3:15,16,36 * 5:13: 1 Jon 5:11 † 5:14: Efes 3:12; 1 Jon 3:21 ‡ 5:14: Mat 7:7 § 5:15: 1 King 3:12

suah u.* Mæto nolæn rat kit əh-ikin itəm tatit-ipən itəm e nimisən,† kæn io esənən mämə onəkotəfak o netəm min itəm koatol nolæn əh.‡§

17 Nolæn rat min rafin un, in təfagə rat,* kæn mæto təfagə rat min əh-ikin itəm kəsotit-ipənən itəm e nimisən.†

18 Kitat kotitun mämə etəm tətair e Uhgïn‡ təsəkaikeən e təfagə rat, mæto-inu Nəti Uhgïn tatəmik ətain wir in, kæn etəm rat u Setan, təruru nekən.§

19 Kitat kotitun mämə kitat nenəti Uhgïn min,* mæto netəmim rəha nətueintən rafin, ilat u kotatig e nelmi Setan.†

20 Kitat kotitun min mämə Nəti Uhgïn təmuwa kæn mos-ipa nenatigən kəm itat,‡ mämə kitat okotitun in, u in nīpahrienən.§ Kənu kitat koatətul-pən e Uhgïn u in nīpahrienən, mæto-inu kitat koatətul-pən e Nətin Iesu Kristo. In un, in Uhgïn pahrien, kæn in nəukəti nəmegəhən lilin.*

21 Nenətik min, otagim rəkis o natimnat min itəm okotos nəme Uhgïn e nikitəmat.†‡

* 5:16: Jem 5:15 † 5:16: Hip 6:4-6; 10:26 ‡ 5:16: Jer 7:16; 14:11 § 5:16: E ves u, ne ves 17, Jon tatəghat-in təfagə rat itəm tatit-ipən itəm e nimisən. Jon tatəghat-in təfagə rat itəm kətəuhlin mantaatəm o Kristo ne netəhauən rəhan netəmim. Nolæn rat min əh, tatəgətun mämə netəm koatol ilat kəsotosən nəmegəhən lilin, kənu məsin min u mämə narmilat tinimis. Nat u inu, Jon tatən əhag-əhag kəm itat e 1 Jon 5:12 ne 1 Jon 3:14.

E Mat 12:31-32 tatəghat-in təfagə rat u, nən ratən Narmin Rəha Uhgïn. * 5:17: 1 Jon 3:4 † 5:17: 1 Jon 5:16; 1 Jon 2:1 ‡ 5:18: Jon 1:13 § 5:18: Jon 14:30 * 5:19: 1 Jon 4:6 † 5:19: Jon 12:31; 14:30; 17:15 ‡ 5:20: Luk 24:45 § 5:20: Jon 17:3 * 5:20: 1 Jon 5:11 † 5:21: 1 Kor 10:14; 1 Tes 1:9 ‡ 5:21: Nəghatən Kris ətuatip tatən mämə, “onakagim o narmi nat min,” mæto Jon tatəghat-in təfagə rat, mämə in tahmen e narmi nat, mæto okəmə kotleike rəhatat təfagə rat min taprəkis-in Uhgïn, kæn təfagə rat in tatos nəme Uhgïn e nikitat.

2 Jon

Naoa itəm tatol kəiu lan itəm Jon təməte Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 2 Jon

?Pah təməte naoa u? Aposol Jon təməte naoa u.

?Təməte tatuwin kəm pah? Təməte tatuwin kəm pətan kit rəha niməfak. Məto okəm-naka nəghatən u “pətan,” nīpətin təmə niməfak kit. Kən “nenətin mīn,” ilat netəmim rəha niməfak. Jon təməte nəghatən mīn əh, təhmen e nəghatən kit tatəhluaig. Təsolkeikeən məmə otən-iarəp nərgin məto-inu, kol mətan netəmim neen kotol nolən rat elat.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian əh, iəgətun mīn tepət kotaliwək e ikin pīsīn pīsīn mīn. Netəmim itəm kəmotəto nəghatən rəhalat kīnotos-ipən nagwənən kəm ilat. Kən motos-ipən ikin mīn rəha napīlən, kən motasitu elat. Məto iəgətun eiua mīn koatuwin əpnəpīn mīn o niuw-rəkīsən netəmim rəha niməfak məmə okotapəs nəghatən pahrien.

?Təməte naoa u o naka? Nian iəgətun eiua mīn kotuwa, Jon təmə netəmim itəm kotahatətə e nəghatən pahrien rəha Uhgīn, okotəkəike kapəs iəgətun eiua mīn əh, kən motapəs nolən ne nəgətunən rəhalat, kən məsotasituən elat. Məto Jon tolkeike məmə netəmim rəha niməfak okotəkəike kolkeike netəmim rəha niməfak. Inu nalpəkauən rəha Uhgīn.

Nətuounən

¹ Naoa u rəha elta tatuwin kəm pətan Uhgīn təmītəpun* ne nenətin mīn. Nīpahrienən məmə iakolkeike pīk itəmat. Məto sənəmə io pīsīn əm iakolkeike itəmat, məto netəm mīn un rafin itəm kotitun mīn nīpahrienən,† kotolkeike itəmat.

² Kən ekotolkeike itəmat, məto-inun o nīpahrienən itəm tətətig e nīkitat‡ kən otətig lilīn e nīkitat.

³ Pəs Tata Uhgīn ne Nətin Iesu Kristo okuawte-in rəhalau nəwīrən, ne nasəkītunən, ne nəməlinuən kəm kitat e nīpahrienən ne nolkeikeən.

Kitat okotətəu-pən nəghatən pahrien mīn

⁴ Nīkik təmagien asol nian eməplan nenətim mīn neen kotaliwək e suatīp rəha nīpahrienən,§ təhmen əm məmə inun, Tata Uhgīn təmən mihīn kəm kitat məmə kotəkəike kol.

⁵ Kən roiu əh, wīnīk, io esətəən nəghatən wi kit kəm itəmat, məto itəm əm un kīnotəto rəkīs e nətuounən.* Kən iakatəpəh məmə okotol əm nolkeikeən kəm kitat mīn.

⁶ Kən nolkeikeən u, nīpətin u nolən nəwīa Uhgīn. Kən in tatən məmə kitat okotəike motətəp suatīp rəha nolkeikeən, təhmen əm məmə inun nəmotəto e nətuounən.

⁷ Məto-inu iəgətun eiua mīn tepət koatan e nətueintən.† Ilat kəsotahatətəən məmə Iesu in Kristo itəm Uhgīn təmən məmə otahl-īpa,‡ in təmuwa etəmim pahrien, e nīpətin pahrien.§ Etəm tol nəhlan in ieiua kən in tīkīmīr rəha Kristo.*

⁸ Tol nəhlan, oatəto itəmat məmə okəsətətīpən nətəuən rəhatəmat, pəs itəmat onəkotos nətəuən rafin lan, məto-inun itimat emotol pīk wək etəmat.†

* 1:1: 1 Pita 5:13 † 1:1: Jon 8:32 ‡ 1:2: Jon 14:17 § 1:4: 3 Jon 1:3,4 * 1:5: 1 Jon 2:7 † 1:7: 1 Jon 4:1 ‡ 1:7: 1 Jon 2:22; 4:2,3 § 1:7: Jon 1:14 * 1:7: 1 Jon 2:18 † 1:8: 1 Kor 3:8; Hip 10:35,36; 11:26

⁹ Okəmə etəm tatətu-pən atip əm nəgətunən kit rəhan e nəgətunən rəha Kristo, kən məsatəkəikeən e nəgətunən rəha Kristo,‡ nolən rəhan tatəgətun məmə Uhgın təsatigən e nikin. Məto etənim pah itəm tatəper-ipən əskasik e nəgətunən rəha Kristo, in tatos Tata Uhgın ne Nətin ilau kərən e nikin. §

¹⁰ Okəmə suah kit tuwa rən ik, kən məsənən nəgətunən ətuatip rəha Kristo, asitən in muwin imam ikin, məsənən “təwir” kəm in.*

¹¹ Məto-inu etəm tatən “təwir” kəm in, tətəsitə lan matol suatip o rəhan nəgətunən rat. †

Namnun nəghatən

¹² İatos nəghatən tərət məmə ekəte kəm itəmat, məto esolkeikeən məmə ekəte e məpepe ne pen. Məto nıkik tataht pık mə ekuwa mətag itəmat kən məghat ətuatip kəm itəmat e nıganəmtitəmat, pəs nəgienən rəhatat otərioah.‡

¹³ Nənəti piam § itəm Uhgın təmitəpun, ilat koatən təwir kəm ik.

‡ **1:9:** Jon 8:31 § **1:9:** 1 Jon 2:23 * **1:10:** Rom 16:17 † **1:11:** 1 Tim 5:22 ‡ **1:12:** Jon 3:29 § **1:13:** Pia pətan əh in nıməfak kit mın, Jon in tətətig ikin əh. Kən nənəti pian u, ilat nımanin rəha nıməfak əh.

3 Jon

Naoa itəm tatol kisil lan itəm Jon təmäte

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u 3 Jon

?Pah təmäte naoa u? Aposol Jon təmäte naoa u.

?Təmäte tatuwin kəm pah? Təmäte tatuwin kəm Kaius u in etəm-iasol kit rəha niməfak, kən in titun Jon.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? E nian əh, iəgətun mīn rəha niməfak koatuwin ikin pisin pisin mīn, kən moatəgətun. Netəmim itəm koatəto rəhalat nəgətunən koatos-ipən nagwənən kəm ilat, kən moatos-ipən ikin rəha napilən, kən motasitu elat.

?Təmäte naoa u o naka? Kaius, in etəmim kit itəm tətəsitə e iəgətun mīn itəm kotaliwək ikin pisin pisin mīn. Jon təməto namnusən kit e nolən təwir rəha Kaius, kən Jon təmäte naoa u məmə otıləs-ipər nətəligən rəhan.

Nətuounən nəghatən

¹ Kaeas, ik piak keike kit. Io, elta* rəha niməfak, iatəte naoa u kəm ik. Nipahrienən u, məmə io ekolkeike pik ik.†

² Piak keike, io enitun rəkis məmə rəham nəmegəhən e niganəmti Uhgīn in təwir əm, kən iatəfak məmə onəsimisən mətətig wir əm, kən natigən rafin rəham otəwir.

³ Nīkik təmagien nian eməto piatat mīn neen kəmotuwa moatən rəham nətul əskasikən o nipahrienən ne nəkəikeən rəham o naliwəkən e nipahrienən.‡

⁴ Nian iatəto məmə nenətik mīn kotaliwək e nipahrienən, kən nīkik tətagien pik mərīoah taprəkis-in natimnat mīn rafin.

Kaias təmol wək təwir

⁵ Piak ruən, ik natətul əskasik o nat naka itəm ik natol kəm piatat mīn itəm koatimnə, nat əpnapin məmə ilat netəm ik pisin.§

⁶ Ilat kəmotamnus rəham nolkeikeən əpəh e niməfak u ikin-u. Ik nəmol-wir kəm ilat, masitu elat. Kən nian okoatuwin e rəhalat suatip, təwir məmə onakasitu elat* e nolən itəm Uhgīn tolkeike mihin,

⁷ mətə-inu ilat koataliwək o nən-iarəpən nəghatən rəha Iesu Kristo, kən məsotosən nasituən kit o netəm kəsotəfakən.

⁸ Tol nəhlan, kən kitat u, okotəkəike motasitu e netəm kotal nəhlan, məmə kitat okotos nelmitat mīn kitiah o nən-iarəpən nipahrienən.

Tiotrefes ne Temitrias

⁹ Eməte naoa kit kəm niməfak rəham, mətə Tiotrefes, in tolkeike pik məmə otıləs-ipər atip in, məmə in etəm-iasol kit, kən in təsətəlig-inən itimat.

¹⁰ Okəmə io ekimnə, kən io oekamnus ətuatip natimnat mīn neen itəm in tatol, ne nən anionən nīkalitimat itəm in tatən. In sənəmə təsitən əm piatat mīn muwin iman ikin, mətə tatən-iəhau mīn netəm mīn un itəm kotalkeike məmə okotit piatat mīn motuwin iməlat ikin, kən mətahl-iarəp ilat e niməfak.

¹¹ Piak ruən, sosən o nolən rat rəha netəmim, tərəkīn ik. Os əm o etəmim itəm rəhan nolən təwir. Ətəlig-in-tu məmə netəm mīn u itəm koatol təwir, tatəgətun məmə ilat nenəti Uhgīn mīn,† mətə netəm mīn un itəm koatol tərət,

* **1:1:** 2 Jon 1:1 † **1:1:** Inu naoa rəha aposol Jon, mətə in təsən-iarəpən in, mətə təmatəhluaig-in in, tahmen-pən əm e nolən kitiah əm itəm in təmol e Namnusən Təwir itəm Jon Təmäte. ‡ **1:3:** 2 Jon 1:4 § **1:5:** Rom 12:13; Hip 13:2 * **1:6:** 1 Kor 16:11; 2 Kor 1:16 † **1:11:** 1 Jon 2:29

tatəgətun məmə ilat kotəruru Uhgın.

¹² Məto netəmim rafin koatənuwi Temetrius.‡ Kən rəhan nolən mın u nian rafin kotəgətun mın məmə tatətəu-pən nəghatən pahrien. Kən itimat mın ekoatən-iarəp kəm netəmim məmə in etəm wır, kən nəkotitun məmə itimat ioatən nıpahrienən.§

Namnun nəghatən

¹³ İatos nəghatən tepət məmə oekəte mən-ıpınə kəm ik, məto esolkeikeən məmə oekəte e pen,

¹⁴ məto-inu nıkkik tatəht pıkk məmə otəsuwəhən ekəplan ik, kən kilau kuəghat ətuatıp kəm kilau mın.

¹⁵ İatəfak məmə pəs Uhgın otasitu lam e nəməlinuən.*

İk mın neen koatən-ıpınə “təwır” kəm ik. Kən onakən-ıpən “təwır” rəhatimat kəm piatat mın neen ikın-un.

‡ 1:12: 1 Tim 3:7 § 1:12: Jon 19:35; 21:24 * 1:15: Rom 1:7; Efes 6:23

Jut

Naoa itəm Jut təməte

Nəghatən əkuəkır rəha naoa u Jut

?Pah təməte naoa u? Jut təməte naoa u. In pia Jemes ne Iesu.

?Təməte tatuwin kəm pah? Kitat kotəruru ətuatip məmə Jut təməte naoa u tatuwin kəm pah. Okəm-naka təməte tatuwin kəm netəm Isrel itəm kotən nıpahrienən e Iesu Kristo.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təməte? E nian əh, iəgətun eiuə mın neen kəmotuwın motaliwək ikin pisin pisin mın, moatəgətun netəmim. Məto ilat kəmoatəgətun rat ilat, moatən məmə təwır əm məmə netəmim rəha niməfak koatol nolən tərət əpnəpın mın. Ilat koatən məmə təwır əm o nolən nəhlan, məto-inu nəwırən rəha Uhgın in iahgın, kən okol təsolən nalpınən kəm ilat.

?Təməte naoa u o naka? Jut tolkeike məmə iəfak mın ikin mın rafin okotəto məmə nəghatən rəha iəgətun eiuə mın in tərət, kən in neiuəən əm. Kən tolkeike məmə niməfak otətul əskasik e nəghatən itəm in nıpahrienən.

Jut təmən təwır kəm ilat

¹ Io Jut, slef rəha Iesu Kristo, kən io pia Jemes, iatən təwır kəm itəmat u Uhgın təmaun-in itəmat. Uhgın Tata tolkeike pik itəmat, kən Iesu Kristo taskəlīm wır itəmat.

² Pəs nasəkitunən, ne nəməlinuən, ne nolkeikeən rəha Uhgın otər mərioah e nəmegəhən rəhatəmat.

Nolən mın rəha netəm kotəuhlin məntaalat e Uhgın (2 Pita 2:1-17)

³ Io mın neen, aıpən, emolkeike pik məmə ekəte naoa u timnə otəmat o nəghat-inən suatip itəm Uhgın tatos o nosmegəhən kitat. Məto roiu, iakatəto məmə ekəike məte nəghatən u timnə otəmat muəh nikitəmat məmə onəkotəluagin əskasik o naskəlīmən nəghatən pahrien rəha nahatətəən rəhatat. Uhgın təmələhəu-pən nəghatən u e nelmı iəfak mın nian kitıəh əm, kən kol təsos-ıpən mınən.

⁴ Iatən nəhlan məto-inu netəmim neen kəmotuwa anion e nikitəmat. Kəməte aıpən agın məmə ilat okotos nalpınən. Ilat koatəht nəwıa Uhgın, kən motəuhlin suatip rəha nəwırən rəha Uhgın moatən məmə tategəhan-in nakləh-inən pətan. Kən kəmotəuhlin məntaalat e Iesu Kristo itəm in pisin əm in Kig ne İərəmərə rəhatat.

⁵ Nəghatən u, nəkotıtun rəkis ilat rafın, məto ekolkeike məmə ekən mau kit mın kəm itəmat məmə İərəmərə təmosmegəh rəhan netəmim motiet İjip, məto uarisig təmərəkın ilat u itəm kəsotahatətəən lan.

⁶ Kən otətəlig-in-tu nagelo mın itəm kəmotəmkarəpən-in nepətən rəhalat, məto kəmotapəs ikin ətuatip rəhalat. Uhgın təməlis ilat e sen itəm okol təsitəgıtən nian kit, kən mahtosig-in ilat e napınəpən mətoarus-pa Nian Asol itəm otakil ilat lan, kən mol nalpınən kəm ilat.

⁷ Kən tahmen əm e Sotom ne Komora ne taon mın titəlau elau. Netəmim ikin mın əh kəmotapəs nolən ətuatip motuwın e nolən rəha nakləh-inən pətan ne nolən rəha nəman koatit atıp ilat mın ne nıpitan koatit atıp ilat mın. Kən Uhgın təmol nalpınən kəm ilat e nigəm itəm okol təsəpısən nian kit ne, məmə netəmim okotəplan noan rəha nolən rat mın əh.

⁸ Nat əpnapin netəmim min əh kinotitun natimnat min əh, məto e nolən kitiah əm, ilat koatən məmə kəmotəplan nat kit tahmen e napilairən itəm təmegəhan-in nolən rat min rəhalat, kən tol nəhlan kotən məmə təwir əm məmə koatol nolən tərət e nīpətīlat moatuwin əm nulan, kən koatapəs nərəmərəən rafin, kən koatən rat nagelo min itəm ilis pik.

⁹ Məto Mikael, nat əpnapin in etəm-iasol rəha nagelo min, təməsolən nəhlan nian in ne Setan kəmatuərgəhəu o nīpəti Moses. Təməsəhaiən Setan məsətu-pənən nəghatən kit lan, məto təmən əm məmə, “!Pəs İərəməərə otən rəham nalpinən!”

¹⁰ Məto netəm min əh koatən rat natimnat itəm kotəruru. Kən e nolən rəha nat megəh min, ilat koatol natimnat min itəm nīpətīlat tolkeike məmə otol, kən nolən əh tatərəkīn ilat.

¹¹ !Kəsi, nahməən asol otuwa olat! İlat koatətəu-pən suatip itəm nəti Atam u Ken təmətəu-pən. Kən ilat kinotos-ipən rafin nīkilat e nolən rat itəm Palam təmol aupən məto-inu in tolkeike pik məni. Kən ilat kəmotol nolən rəha Kora moatəht nəwia netəm-iasol min, kən e nolən kitiah əm itəm Uhgīn təmərəkīn Korah ne rəhan min, Uhgīn otərəkīn ilat.

¹² Nian nəkoatol lafet wir min məto-inu itəmat nakotolkeike itəmat min, kən ilat kotuwa motəgwən pik əpnapin əm itəmat min ilat, nīkilat təsəhtən netəmim neen, məto ilat kotahmen e nīmas kit əpəh ihluə itəm tatəhluaig itəhai itəm nego titun nīləs pikənən kən məhap. İlat netəm kəsotəhmən sipsip min, məto koatun pik əm sipsip. İlat kotahmen e mal napuə itəm nīmətag təmīləs muwa, məto okol nuhuən təsəfikən. İlat kotahmen e nig min itəm tīnuwa e nian ətuatip rəhalat məmə okotoe, məto kəsotoeən, kən in tahmen əm məmə kəmotimīs, kən netəmim kotiuw-pər ilat kən kotimīs agin.

¹³ İlat kotahmen e peau-peau min itəhai itəm kotorasīlin motəruən əpnapin əm, kən koatol-arəp nolən rat rəha naulisən e rəhalat nəmegəhən məmə netəmim rafin koatəplan. İlat kotahmen e məhau min itəm kəmotakiah e suatip ətuatip rəhalat. Tol nəhlan, Uhgīn tətəskəlīm iməlat ikīn əpəh e napinəpən itəm nəghagən tikə agin ikīn.

¹⁴ Suah u Inok u aupən, in noanol itəm tatol sepīn lan e noanol min rəha Atam, təmən-iarəp nəghatən rəha Uhgīn itəm təmos-ipən kəm in məmə, “Otəplan-tu, İərəməərə tatuwa ilat rəhan nagelo min tepət tepət taprəkīs,

¹⁵ tatuwa məmə otakil netəmim rafin, kən otən-iarəp nalpinən rəha netəm rafin min u itəm koatəht nəwian. In otol nalpinən məto-inu kəmotol nolən rat min e nolən tərət pik, kən iol təfagə min əh kəmotərəkīn nəghatən min itəm tərət kəm Uhgīn.”

¹⁶ Nian rafin, netəm min əh kəmoatəghat-əghat kəm ilat min məmə nīkilat təsəgienən o natimnat, kən moatən rat natimnat rafin. İlat koatətəu-pən atip nətəligən rat e nīkilat itəm ilat atip kotalkeike məmə okotol, kən motəghat ausit elat min, kən koatəghat nəghatən tətəhen məmə okotol netəmim okotətəu-pən rəhalat nətəligən.

Nəghatən o nəhgairən elat

¹⁷ Məto rəhak min netəmim, nīkitəmat tatəht nat naka aposol min rəha rəhatat İərəməərə İesu Kristo kəmotən aupən, məmə otuwa.

¹⁸ Kəmotən kəm itəmat məmə, “E nian itəm namnun nian tatuwa iuəhkīr, netəmim itəm koatəghat ausit moatən rat natimnat rafin, ilat okotətəu-pən atip əm rəhalat nətəligən rat e nīkilat itəm ilat atip kotalkeike məmə okotol.”

¹⁹ Inu netəmim itəm okotəhap itəmat. Ilat kotətəu-pən atip əm rəhalat nətəligən rəha nətueintən, kən Narmın Rəha Uhgın tikə elat.

²⁰ Məto itəmat, rəhak mın netəmim, otol itəmat motəsanən e rəhatəmat nahatətəən itəm tətuatip wir, itəm təmisi-pən o Uhgın. Kən otəghat kəm Uhgın e Narmın Rəhan.

²¹ Kən motos nolkeikeən rəha Uhgın tətətig otəmat nian nakoatəsaħgin nasəkitunən rəha İərəməərə İesu Kristo məmə in otos itəmat nakotuwin e nəmegəhən lilin.

²² Otasəkitun netəm mın u itəm rəhalat nətəligən təsətulən ləmətai kitiəh.

²³ Motəmki-rəkis netəm kotətig iuəhkır o nigəm motosmegəh ilat. Otasəkitun neen mın, məto nəkotəgin pik nolən rat mın rəhalat, itəm koatol nəmegəhən rafin rəhalat tamkimik muwin mek mın niməhan rəhalat.

Nəfakən o nənwiwiən Uhgın

²⁴ Pəs kotənwiwi Uhgın itəm in titun naskəlimən itəmat məmə okol nəsətəmeən, kən titun nolən itəmat məmə nəme təfagə rat tikə agin e nəmegəhən rəhatəmat, nian otos itəmat nakotuwin e nəhag-əhagən rəha nigənəmtin, kən nikitəmat tagien pik agin ikin əh.

²⁵ Uhgın kitiəh əm, kən in İosmegəh rəhatat e İesu Kristo rəhatat İərəməərə. Pəs kotən məmə nənwiwiən, ne nepətən, ne nəsanənən, ne nəərəməərəən rafin agin, in rəha Uhgın, aypən agin mətoarus-pa u-roiu, matuwin namnun tikə. ! Əwəh!

Nol Əpən

Nol əpən natimnat kəm Jon

Nəghatən əkuəkir rəha naoa u Nol Əpən

?Pah təmäte naoa u? Aposol Jon təmäte naoa u. In pia Jemes, kən ilau nəti Sepeti mil. In netəm tuelef kit rəha Iesu, kən Iesu tolkeike pik in. In təmäte naoa mın u: Namnusən Təwir itəm Jon Təmäte, 1 Jon, 2 Jon, 3 Jon, ne Nol Əpən.

?Təmäte tatuwin kəm pah? In təmäte naoa u tatuwin kəm niməfak sepin itəm koatatig e nitən mın ikin Esia, ne matuwın mın kəm niməfak mın ikin mın rafin.

?Nəmegəhən tahro nulan nian təmäte? Nian u itəm təmäte naoa lan, kapman rəha Rom təmən məmə netəmim okotəkəike motəfak kəm etəm-iasol rəha kapman tahmen əm məmə in uhgin rəhalat. Məto netəm rəha niməfak kotəmə etəmim kitəh əm in ilis agın, etəmim u in Iesu Kristo. In əm un, in İərəməərə. Tol nəhlan, kapman rəha Rom tinatol nəratən kəm iəfak mın. Kəmotahl-ipən Jon tuwin isəu e nəptən kit u, katən məmə Patmos məmə otətətig in pisin əm. Uhgin tos-ipən napilairən wir agın kit kəm Jon məmə otəplan Iesu Kristo əpəh e nego e neai. Kən in məplan mın natimnat itəm otəpanuwa, tahmen əm məmə inu: nolən itəm Uhgin otol win e nəluaginən itəm netəmim ne Setan okotol ilat mın, ne nolən rəha Uhgin o nakilən netəmim e namnun nian.

?Təmäte naoa u o naka? In təmäte naoa u məmə otol əp məmə Iesu Kristo in İərəməərə, kənu məgətun rəhan nəsanənən. Kən in tolkeike məmə otən kəm iəfak mın məmə okotətul əskasik okəmə nian iəkis mın okotuwa, kənu ilat okəsotəfakən kəm etəm-iasol rəha Rom məmə in Uhgin. Otəsuwəhən, kənu Setan tol nəratən kəm iəfak mın, məto ilat okotəkəike motətul əskasik, kən in tolkeike məmə otiləs-ipər nətəligən rəha iəfak mın ne netəmim u ilat koatatig e nian iəkis mın nian u roi. Nian Iesu Kristo otitəlig-pa mın, kən in otiləs-ipər ilat.

Nətuounən nəghatən

¹ Naoa u, in tatəghat-in natimnat mın itəm Iesu Kristo təmol əp.* Natimnat mın u, Uhgin təmos-ipən kəm Iesu, məmə in otəgətun kəm rəhan iolwək mın natimnat itəm otəsuwəhən təike muwa. Kristo təməhl-ipən rəhan kit nagelo tuwa, kən məgətun natimnat mın u kəm rəhan iolwək, Jon.

² Jon təmətul-arəp o natimnat rafin itəm in təməplan, kən məte rəkis ilat e naoa u. Natimnat mın un itəm in təməplan, in nəghatən rəha Uhgin ne nən-iarəpən rəha Iesu Kristo.

³ Etəm un itəm tətəfin-iarəp nəghatən mın u, itəm Uhgin təmos-ipa, in otətig e nəwirən pahrien. Kən netəm mın un itəm koatəto kən moatos e nıkilat kən moatol, okotətig mın e nəwirən pahrien, məto-inu nian rəha natimnat mın u, naoa u tatəghat-in, tinəkuəkir agın.

Jon təmäte naoa kəm niməfak mın ilat sepin

⁴ Io Jon, etahl-ipən naoa u tatuwin kəm niməfak mın ilat sepin əpəh e nitən Esia.

* **1:1:** "Təmol əp," nıpətin u, məmə tatəgətun nat kit itəm aupən, nıpətin tatəhluaig. E Bislama, katən məmə, "rivilem."

Pəs Uhgın u itəm tətətiq roiu, təmətətiq lilin, kən otəpanatig lilin min, in otawte-in rəhan nəwiran ne nəməlinuən kəm itəmat. Kən pəs narmin ilat sepın† itəm koatatig aupən e jea rəha kig, ilat min okotol nulan etəmat.

⁵ Kən Iesu Kristo min, in otawte-in min nulan kəm itəmat. Kristo un təmətul-arəp əskasik o nıpahrienən, kənu inəh, in etənim itəm in təmaupən məmegəh lilin e nımisən,‡ kən in tərəmərə e kig min rəha nətueintən. §

Pəs nənwiwian tuwin o Iesu Kristo u, in təmolkeike itat, kən nıtan təmaiəh məmə otikis itat e nolən rəha təfagə rat.

⁶ In Kig rəhatat, kən təmol kitat kotatig ahgin rəhan nərəmərəən, kən mol kitat kotuwa pris min rəha Uhgın rəhan, koatol wək rəha Tata rəhan. !Pəs nənwiwian o rəhan nepətən ne nəsanənən tuwin o Iesu Kristo, namnun tikə! !Pəs in otərəmərə lilin! Pəs otol nəhlan. Əwəh.

⁷ !Otəplan-tu! In tatuwa e mal napuə,* kən netəmim rafin okotətag-pən motəplan e nıganəmtilat ətuatıp, kən netəm min u kəmotaru in aupən, okotəplan min, kən netemim e noanol min rafin e nətueintən, nıkilat otahmə, motasək əfəməh məto-inu kəmotəplan. †

In otəkəike mol nəhlan. !Əwəh!

⁸ İərəmərə Uhgın tatən məmə, “İo Nəukətin ne Namnun.‡ İo u etatig roiu, kən emətətiq lilin, kən epanətətiq lilin min, kən io un, Nahgik Tepət Pık Agın.”

Jon təməplan Nəti Etənim

⁹ İo Jon, piatəmat u, itəm kitat koatos kələh nelmitat min kitəh e Iesu o nahməən, ne natigən e nərəmərəən rəhan, ne nətul əskasikən e nian rəha nahməən. Kəmərakin-pən io e nəptən u Patmos,§ məto-inun iatən-iarəp nəghatən min un itəm Uhgın tatos-ıpa, kən matətul-arəp o Iesu. ¹⁰ In Nian rəha İərəmərə rəhatat,* kən emərioah e Narmin Rəha Uhgın, kən rəhan nəsanənən təmol kəm io, kən ekəto nəwian asol kit e məntaak, təhmen əm e təwi,

¹¹ kən nəwian u tatən məmə, “Əte rəkis e naoa natimnat min rafin itəm natəplan kən mahl-ıpən kəm nıməfak sepın. İlat koatuwin kəm Efesas, kən Sımana, kən Pekamam, kən Tuatira, ne Satis, ne Filatelfia, ne Laotisia.”

¹² Kən əmun, ekeirair məmə ekəplan-tu, məmə pah tatəghat kəm io. Kən nian emeirair, məplan nat katəhtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt,

¹³ kən ilugin e nat katəhtu-pər lait min u lan, eməplan suah kit təhmen e Nəti Etənim,† rəhan napən kaifəməh u kaifəməh. Kən kəməlis manikiləhan e kətəut, kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt.‡

¹⁴ Rəhn-kapə ne noanun tərüən tərüən mə nahwi noan nıtəhəi,§ * kən nıganəmtin tətasiə təhmen e nəmnamın nıgəm.†

¹⁵ Nelkin təhmen e pırons,‡ itəm kəmaan e nıgəm məmə otaiəh rəkis-in namtəən, məfəl itəm təwir, kən uarisig un, kərəpe məmə in otəwir matıpıt-ıpıt. Kən nəwian iahgin iahgin təhmen e nıtəhəi asol kit tatem noanahluəluə;

† **1:4:** Narmin ilat sepın itəm koatatig aupən e rəhan tiron, (Nol Əpən 3:1; 4:4; 5:6), okəm-naka in suatıp rəha nənən Narmin Rəha Uhgın; məto okəm-naka ilat nagelo sepın u kotəsanən (Nol Əpən 1:20; 8:2) itəm koatatig aupən e tiron. Nampa sepın u, kəmehm mau fifti-foa e Nol Əpən. E Naoa Rəha Uhgın, nian neen tatən “ilat sepın” məto nıpatın məmə ilat rafin agın. ‡ **1:5:** Kol 1:18; Sam 89:27 § **1:5:** Sam 89:27; Nol Əpən 17:14; 19:16 * **1:7:** Dan 7:13 † **1:7:** Sek 12:10 ‡ **1:8:** Nəghatən ətuatıp u rəha Iesu, “İo un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətul aupən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, təhmen e A ne Z e Inglis. § **1:9:** Nəptən u Patmos, in aelan kit. * **1:10:** Nian rəha İərəmərə u, in Santei. † **1:13:** Dan 7:13 ‡ **1:13:** Napən əh katən, in napən rəha pris asol agın. Iesu in rəhatat pris asol agın. § **1:14:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “in tərüən tərüən mə sno.” * **1:14:** Dan 7:9 † **1:14:** Esik 1:28 ‡ **1:15:** Pırons, in iaen kit, kala rəhan təhmen e kol.

16 In tatos məhau ilat sepın e nelmın matıp, kənu naip kit rəha nəluaginən in tasılə e nikalın kərən mil, § tatisi-pən e nıpəgnoan, kən suah un təhag-əhag mıtasiə, tahmen e mitgar əpə e nərauiəgən.

17 Nian eməplan suah əh, emeuaiu morin io əh nelkin ikin, tahmen əm məmə emimis.* Məto in təmea-pa mek io e rəhn matıp kən məmə, “Əsəginən. Io u, io emaupən matig, kən io iatol namnun agın.

18 Io u, Etəm Tatəmegəh.† !Emimis aupən, kən məto əplan-tu, iatəmegəh lilin! Kən io iatos ki rəha Nımısən ne ki rəha Noanpən.‡

19 “Tol nəhlan, əte rəkis nat naka itəm nəməplan, kən neen natəplan u-roiu, ne natımnat neen mın itəm tatuwa.

20 Məto ekuhapik e nıpəti məhau mın ilat sepın itəm nəməplan iatos e nelmək matıp, ne nat katəhtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpit. Məhau mın u ilat sepın, nıpətin u nagelo mın rəha niməfak sepın. Kənu nat katəhtu-pər lait lan, ilat sepın, kəmol e kol, nıpətin un, niməfak mın un ilat sepın.

2

Nəghatən təmuwin kəm iəfak mın ikin Efesas

1 “Əte naoa kit tuwin o nagelo* rəha niməfak e taon Efesas, mən-ipən məmə, Nəghatən u rəhan, etəm tatos məhau sepın e nelmın matıp† kən mətaliwək ilugin e nat katəhtu-pər lait mın lan,‡ u itəm kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpit, kən ilat sepın.

2 Io ekitun rəhatəmat nolən mın. Ekitun wək pik mın rəhatəmat, kən mıtun mın məmə nəkotətul-iəkis. Ekitun məmə itəmat nakotahtosig-in netəm rat. Nəmotakil netəm mın un itəm ilat kotəmə ilat aposol mın, məto sənəmə ilat pahrien. Kən itəmat nəmotəplan rəkis məmə ilat ieiua mın.

3 Ekitun mın məmə itəmat nakotos nətəligən əfəməh. Nəratən təmiləs pap itəmat, məto noatətul-iəkis o nərgək, məsotəpou-inən.

4 Məto iatehm nıpəgnəmtin kit əh-ikin nəmotol, təsahmenən e niganəmtək. Nəmotapəs nolkeikeən§ aupən rəhatəmat.

5 Nikitəmat tuəh-tu nolkeikeən itəm nəmoatatig lan aupən. Otəuhlin itəmat, kən motol natımnat mın u nəmoatol aupən. Okəmə nəsotolən, kən ekuwa, miləs-irəkis rəhatəmat nat katəhtu-pər lait lan e nəmeen.

6 Məto nat kitəh əm əh-ikin, noatol in təwir. Itəmat nakotətəhau nolən rat mın rəha netənim rəha Nikolas,* tahmen əm lak, iatol mihin.

7 Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən mın itəm Narmın Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak mın. Etəm otol win e nəluaginən u, io iategəhan-in məmə in otun noa nig rəha nəmegəhən itəm tatəwiə e nasumən rəha Uhgın.”†

Nəghatən təmuwin kəm iəfak mın ikin Simana

8 Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Simana, mən-ipən məmə,

§ 1:16: Hip 4:12; Jon 12:48 * 1:17: Dan 8:17; 10:15; Mat 17:6 † 1:18: Sam 42:2 ‡ 1:18: “Io iatos ki rəha Nımısən ne ki rəha Noanpən,” nıpətin u məmə iatos nepətan o nahtosigən ne nerəhən e ket rəha Imə Netəm Kəmotimis İkin, kən mol netənim kəmotimis ilat kotəmegəh mın. * 2:1: Nian suah u tatən “nagelo,” okəm-naka tatəghat-in pasta rəha niməfak. † 2:1: Nol Əpən 1:16 ‡ 2:1: Nol Əpən 1:12-13

§ 2:4: Jon 13:35; Jer 2:2-5 * 2:6: Netəm rəha Nikolas mın un, kitat kəsotitun wirən natımnat tepət elat o rəhalat etəm-iasol. İlat netənim neen rəha niməfak, məto ilat koatən məmə kitun nəfakən kəm narmi nat mın, kənu kitun nit ənəpənən itəm. İlat koatən məmə nolən mın əh, təsərkənən narmitəm.

† 2:7: Jen 2:9; 3:22-24; Rom 5:12,18; 6:23; Nol Əpən 22:2

Nəghatən u rəhan, etəm təmaupən matig, kən in otol namnun agin.‡ In təmimis kən məmegəh min,§ kən in tatən məmə,

⁹ Netəm Simana, ekıtun rəhatəmat nahməən. Ekıtun məmə itəmat ian-rat min, məto sənəmə itəmat ian-rat min pahrien. !Itəmat, rəhatəmat nautə tepət agin! Ekıtun mə ieiua min neen itəm koatən nəghatən moatalik itəmat lan, moatən mə ilat netəm Isrel, məto kəp.* Rəhalat nimə rəha nuəfiminən in nuəfiminən rəha Setan əm.†

¹⁰ Sotəginən nahməən min itəm otəsuwəhən koatuwa etəmat. Iatən-ipinə kəm itəmat, məmə Setan otəpanəmki-pən itəmat neen e kalapus məmə Uhgın otekasgəwin nahatətəən rəhatəmat, kən itəmat onəkotatig e nahməən o nian ilat ten.‡ Otətul əskasik, nat əpnəpın okəmə itəmat neen okotimis, kən io oekos-ipinə rəham nətouən, təhmen-pən əm məmə katəfauin-pən nat kit e rəhn-kəpə etəm təmol win e naiuən, kən rəham nətouən in nəmegəhən lilin.

¹¹ Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən min itəm Narmin Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak min. Etəm otol win e nəluaginən u, nimisən otəsuwinən e noanəmnamin nigəm asol.”§

Nəghatən təmuwin kəm iəfak min ikin Pekamam

¹² Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Pekamam, mən-ipən məmə,

Nəghatən u rəhan, etəm tatos naip rəha nəluaginən kit itəm tasilə e nəwtain kərən mil.*

¹³ Ekıtun ikin nəkotatig ikin. Ikin əh, Setan tatəpələh, matərəməyə ikin. Məto itəmat noatətul-iəkis ron io. Nəməsotəuhlinən rəhatəmat nahatətəən lak. Imatəmat, Setan tətətig ikin, kən kəməhamnu rəhak etənim Antipas, itəm təmətul əskasik o nən-iarəpən io. Nat əpnəpın məmə nian əh təmiəkis pap otəmat, məto itəmat nəmotahatətə əskasik lak.

¹⁴ Məto in əm un, iatehm nıpəgnəmtin min neen itəm itəmat noatol itəm təsətuatıpən e nıganəmtək. Itəmat neen u ikin-un, noatəgətun netənim u ikin-un məmə okotos nəgətunən rəha Palam. Palam u, in təmol suatıp kəm Kig Palak məmə in otos-ipən-os-ipən kəm netəm Isrel, kən pəs ilat kotol nolən rat, moatun nagwənən itəm kəmol sakrifais lan tatuwin kəm narmi nat itəm kəmasgəwin e nig, kən moatit əpnəpın ilat min.†

¹⁵ Kən e nolən kitiəh əm ilat netəm Isrel min əh, itəmat neen u ikin nəkoatətəu-pən nəghatən rəha netənim rəha Nikolas.‡

¹⁶ !Tol nəhlan, onəkotəkəike motəuhlin wəhai əm nətəligən rəhatəmat o nolən rat min rəhatəmat! Okəmə nəsotolən, otəsuwəhən oekimnə otəmat, kən iakoh netəm min un, kən məte ilat e naip rəha nəluaginən itəm tətisi-pən e nıpəgnoak.

¹⁷ Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən min itəm Narmin Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak min. Etənim itəm tatol win e nəluaginən, io oekos-ipən nagwənən anion u mana§ kəm in. Oekos-ipən min kəpiel ruən kit kəm in, itəm kəməte-pən nərgin wi lan, kən in pisin əm un, itəm otos, titun nərgin.”

‡ **2:8:** Nəghatən Kris ətuatıp tatən məmə, “tol namnun agin,” nıpətın u, tətətig nian rafın. § **2:8:** Nol Əpən 1:17-18 * **2:9:** ?Nəghatən u, “moatən mə ilat netəm Isrel, məto kəp,” nıpətın naka? In tatəghat-in ətuatıp netəm min u noanol rəha Isrel. Məto nian Iesu tatən məmə ilat sənəmə netəm Isrel pahrien, nıpətın un məmə netənim pahrien rəha Uhgın, inun, itəm koatəfak kəm in, məto sənəmə netəm Isrel u ilat netənim min ətuatıp rəha Uhgın. (Kal 6:15-16). † **2:9:** Jon 8:33-47 ‡ **2:10:** Nian ten nıpətın un, məmə nian rəha nahməən otəkəike mol namnun. § **2:11:** Nol Əpən 20:11-15; 21:8 * **2:12:** Nol Əpən 1:16 † **2:14:** Nam 22-24; 25:1-2; 31:16 ‡ **2:15:** Əplan-tu futnot e Nol Əpən 2:6. § **2:17:** Jon 6:31-33,35,48,51

Nəghatən təmuwın kəm iəfak mın ikın Tuatira

18 Kən in tatəghat əh matən-ipa kəm io məmə, “Əte naoa kit tuwın o nagelo rəha niməfak e taon Tuatira, mən-ipən məmə,

Nəghatən u, in nəghatən rəha Nəti Uhgın. Niganəmtin tətasiə tahmen e nəmnamın nigəm, ne nelkin tahmen e pırons* itəm kəmərəpe məmə in otəwir matipit-ipit.† Tatən məmə,

19 Enitun rəkis nolən mın rəhatəmat, netəm Tuatira. Ekitun rəhatəmat nolkeikeən ne nahatətən, ne nasituən e netəmim, kən ekitun mın məmə nətəligən rəhatəmat təfəməh o nətul əskasikən. Ekitun məmə nolən mın rəhatəmat noatol roiu, təwir maprəkis-in nolən mın rəhatəmat aupən.

20 Məto iatehm nıpəgnəmtin kit əh-ikın noatol itəm təsətuatıpən e niganəmtək. Itəmat noategəhan-in nolən rəha pətan əh itəm tahmen e pətan aupən u, Jesepel.‡ In tatən məmə in ien kit, məto nəgətuənən rəhan tatit rat rəhak mın iolwək, matol məmə ilat koatit əpnapın ilat mın, kən moatun nagwənən u itəm katol sakrifais lan kəm narmı nat itəm kəmasgəwın e nig.

21 Ematəsağın pətan əh məmə in otəuhlin rəhan nolən rəha nətou-pən əpnapınən iərman, məto in tapəs.

22 Tol nəhlan, roiu əh, oekol in tatımıs pik e rəhan pet. Kən netəm mın u itəm kəmotit əpnapın ilat mın, ilat Jesepel u, okəmə ilat kəsotəuhlinən ilat e nosən nolən rəha pətan əh, oekol ilat mın koatəto tərət pik, kən məsou-in ilat e pet u rəha nahməən.

23 Kən ekau kitiəh əm e nenətin mın, moh ilat kotımıs. Tol nəhlan, kən niməfak mın rafın okotitun məmə io əm un, ekitun nətəligən mın rəha netəmim, ne nıkilat. Kən io ekos-ipən nətouən rəhatəmat tətəu-pən əm rəhatəmat nolən mın itəm nəmoatol.§

24 Məto itəmat u, netəm Tuatira itəm nəməsotosən o nəgətuənən rəha Jesepel əh, iatəghat kəm itəmat roiu. Ekitun məmə itəmat nəməsotosən natımnat itəm katən məmə nat ağın mın rəha Setan itəm tatəhluaig-in məntaan. Esələhəu-pənən nat figəm kit mın kəm itəmat, məto iakolkeike məmə nəkotol nat kitiəh əm, inun,

25 otaskəlım tiəkis əm e nat itəm nınotos rəkis, mətoarus io ekıtəlig-pa.

26-27 Etəm otol win e nəluaginən u, kən tatətul əskasik o nolən nəwiak, matuwın, matuwın mətoarus namnun, kən io ekos-ipən nepətan u kəm in, itəm rəhak tata təmos-ipa kəm io, məmə in otərəməərə e kantri pısın pısın mın. Kən in otos rəhan nəlnal itəm in nəmtətin rəha nərig asol rəhan, kəmöl e iaen, kən in otatgəhl-atgəhl netəm e nətueintən, tahmen-pən əm məmə iaen itəm təmohapıləs-ohapıləs sospən kəmöl e noanısip.

28 Kən io ekos-ipən mın məhau u, fetukai kəm in.*

29 Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən mın itəm Narmın Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak mın.”

3

Nəghatən təmuwın kəm iəfak mın ikın Satis

1 “Əte naoa kit tuwın o nagelo rəha niməfak e taon u Satis, mən-ipən məmə,

* **2:18:** Pırons, in iaen kit, məto rəhan kala tahmen e kol. † **2:18:** Dan 10:6; Nol Əpən 1:14-15 ‡ **2:20:** Pətan u, in pətan kit əh Tuatira. Okəmə naka nərgın pahrien u Jesepel, o okəm-naka, kəmən əm mə Jesepel məto-inu in tahmen e Jesepel u aupən, pətan rəha Kig Ehap (1 King 21:25-26). In təmit netəmim e suatıp kit məmə okotol sakrifais kəm narmın nat mın, kən motətəu-pən nolən rəha nit əpnapınən iərman ne pətan. Okəmə naka in tahmen e Nikolas itəm kəmən e 2:6,15. § **2:23:** Jer 17:10 * **2:28:** Nol Əpən 22:16

Nəghatən u rəhan, etəm tatos narmin rəha Uhgın ilat sepın, * kən matos min məhau sepın.† Nəghatən u rəhan itəm tatən-ipinə kəm itəmat məmə,

Ekitun rəhatəmat nolən min. Ekitun məmə katən məmə itəmat noatəmegəh, məto kəpə, itəmat ninotimis rəkis.

² ! Otaiir-ta! Nolən wir min rəhatəmat nəmoatol aupən, otəsuwəhən tikə aɡin. Məto itəmat nəkotəkəike motalkut məmə onəkotos-ipər min nolən rəhatəmat, motol tuwa məskasik, məto-inu esəplanən əh nolən wir kit itəm nəmotol motuwın motol namnun lan, kən tətuatip e niɡanəmti Uhgın rəhak.

³ Tol nəhlan, nikitəmat tuəh nəghatən itəm nəmotos, kən moatəto aupən. Otol, kən motəuhlin itəmat. Məto okəmə nakotapıl əlu-əlu, oekiet-arəp otəmat tahmen e iakləh, kən itəmat okol nəsoıtunən məmə nian naka oekimnə otəmat.

⁴ Məto itəmat noan məsin əm un ikin Satis, itəm kəməsotolən napən rəhalat tamkimik. İlat kotətuatip, motahmen o naliwəkən itəmat min io e napən ruən.

⁵ Etəm in otol win e nəluəɡinən, in otuwın nulan e napən ruən. Kən okol esafəl rəkisən nərgin e naoa rəha nəmegəhən, kən io ekən-iarəp nərgin e niɡanəmti rəhak Tata ne rəhan nagelo min, məmə in rəhak ətuatip etəmin.‡

⁶ Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən min itəm Narmin Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak min.”

Nəghatən təmuwin kəm iəfak min ikin Filatelfia

⁷ “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Filatelfia, mən-ipən məmə,

Nəghatən u rəhan, Etəm Tasim, kən in Nipahrienən. Kən in tatos ki rəha Tefit u aupən. § Okəmə in terəh e toa kit, kən okol suah kit təsahtosig-inən. Kən okəmə in tahtosig e toa kit, kən okol suah kit təserəhən lan.* Nəghatən u rəhan itəm in tatən-ipinə kəm itəmat məmə,

⁸ Ekitun rəhatəmat nolən min, netəm Filatelfia. Ekitun məmə rəhatəmat nəsanənən in noan məsin əm, məto itəmat nəmoatol nəwiak məsoıapəsən, kən məsoıəhluaig-inən məmə rəhak u itəmat. Otəplan-tu. Emerəh e toa otəmat. Okol suah kit təsahtosig-inən.

⁹ Otəplan-tu. Netəm min un e Nuəfiminən rəha Setan, ilat koatən məmə ilat netəm Isrel, məto kəpə. İlat ieiua min.† Otəplan-tu. Oekol ilat kotuwa motisin nulilat e nelkitəmat o nisiiən, kən okotən məmə nipahrienən io ekolkeike itəmat.‡

¹⁰ Emən-ipinə kəm itəmat məmə itəmat onəkotos nətəligən əfəməh o nətul əskasikən, tahmen əm lak, kən itəmat nəmoatol rəhak nəghatən. § O nat u, io oekatıpal wir* otəmat e nian itəm nəratən otəsuwəhən tuwa e nətueintən min rafın,† məmə otekəgəwin-tu nahatətəən rəha netəm rəha nətueintən.

* **3:1:** Əplan-tu futnot e Nol Əpən 1:4 † **3:1:** Nol Əpən 1:16 ‡ **3:5:** Mat 10:32; Luk 12:8; Mak 8:38; Luk 9:26; 1 Jon 2:23 § **3:7:** “Ki rəha Tefit” u, tatəpsen-pən nepətən itəm otos e Jerusalem wi. In un, in tatos nepətən məmə oterəh kən mahtosig-in suah kit itəm tatuwin imə; Nol Əpən 1:18. * **3:7:** Aes 22:22 † **3:9:** Nəghatən u “koatən məmə ilat netəm Isrel, məto kəpə,” in tatəghat-in ətuatip netəm min u noanol rəha Isrel min. Məto nian İesu tatən məmə ilat sənəmə netəm Isrel pahrien, nipətin un məmə netəmin pahrienən rəha Uhgın, inun, itəm koatəfak kəm in, məto sənəmə netəm Isrel u ilat netəmin min ətuatip rəha Uhgın (Kal 6:15-16). ‡ **3:9:** Jon 8:44; Nol Əpən 2:9 § **3:10:** Hip 12:1-3 * **3:10:** “Oekatıpal,” nipətin u, məmə, “Oekehın wir etəmat,” inu “protektəm yufala,” e Bislama. † **3:10:** Jon 17:15

11 Otəsuwəhən ekuwa. Otaskəlim-iəkis natimnat min itəm itəmat ninotos rəkis, məmə suah kit otəsosən rəham nətouən[‡] itəm ninol win rəkis lan.

12 Etəm otol win e nəluaginən, kən io oekol in tahmen e nig asol kit itəm tətəruəsan Nimə Rəha Uhgın rəhak. Kən in okol təsietən e Nimə əh nian kit. Kən io, oekəte-pən nərgi Uhgın rəhak lan, ne nərgi taon rəha Uhgın rəhak lan. Taon u, in Jerusalem wi, itəm Uhgın rəhak otahl-ipa, otisi-pər e nego e neai, meiuaiu-pa. Kən io oekəte-pən min nərgək wi e suah u.

13 Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən min itəm Narmin Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak min.”

Nəghatən təmuwin kəm iəfak min ikın Laotisia

14 “Əte naoa kit tuwin o nagelo rəha niməfak e taon Laotisia, mən-ipən məmə,

!Nəghatən u rəhan, etəm katən məmə in Nipahrienən! In un, in etəm kitun nagileən lan məmə tatətul-arəp o nən-iarəpən nipahrienən əm, kən in nəukətın[§] natimnat rafin itəm Uhgın təmol.* Nəghatən u rəhan, itəm in tatən-ipinə kəm itəmat məmə,

15 Ekitun rəhatəmat nolən min, netəm Laotisia. Ekitun məmə nəmegəhən rəhatəmat tahmen e nəhau itəm tarion əm. Təwir məmə onəkotətul əm e kitiəh, onəkotətəp o onəkotəgəpan.

16 Itəmat nəkoatətul əm ilugin, nakotarion əm—nəsotəgəpanən məsotətəpən—tol nəhlan, oiakagəh rəkis-in itəmat roiu,

17 məto-inun itəmat nakotən məmə, ‘Rəhatimat nautə tepət, ioatos mənı asol, rəhatimat nəmegəhən təwir, natimnat rafin tatig, kən nat kit təsikəən otimat.’ Məto itəmat nəkotəruru məmə itəmat ninotatig rəkis e nərətən, itəmat nəkotal nasəkıtunən, rəhatəmat nautə tikə agın, niganəmtitəmat təpis, kən nakotaiu piəpiə əm.

18 O nat u, iatən-ipinə ətuatip kəm itəmat, təwir məmə onəkotos-nəmtin iaen u kol tatipit-ipit ron io, itəm kəmuwaan e nigəm tus rəkis namtəən lan,[†] kən pəs itəmat, rəhatəmat nautə otepət. Kən onəkotos-nəmtin min napən ruən o nuwinən lan, məmə onəkotalpin nipətıtəmat un, itəm tol naulisən. Kən moatos-nəmtin min mərisin ron io, motol-pən e niganəmtitəmat, məmə niganəmtitəmat otalien, nəkotəplan wir nat.

19 Netəm min un rafin itəm iakolkeike pik ilat, io iatəghat əskasik kəm ilat matəg-ətuatip-in ilat. Tol nəhlan, təwir məmə nikitəmat otimis-pa lak, kən motəuhlin-pa e nolən rat min rəhatəmat.

20 !Otətəlig-tu! Io iatətul e nafiluə, matətəht toa o nuwamən imə. Okəmə suah kit tətə nəwıak kən terəh e toa, kən ekuwin imə kən magwən itımlau min.

21 Io emol win e nəluaginən kən matəpələh-pər itımlau rəhak Tata e rəhan jea, matuəramərə. Kən e nolən kitiəh əm, etəm otol win e nəluaginən, io ekegəhan-in məmə otəpələh itımlau min e rəhak jea, matəramərə itımlau min io.

22 Etəm matəlgin tatig, in otəkəike mətəlig-in wir nəghatən min itəm Narmin Rəha Uhgın tatən-ipən kəm niməfak min.”

[‡] **3:11:** “Nətouən” əh, tatəghat-in, in hat kit kəmol e nımalı nig, o narmi nımalı nig kəmol e kol, kən katafauin-pən e rəhn-kapə etəm təmol win e naiuən. Kən hat itəm Kristo otəfauin-pən e rəhn-kapə etənim o rəhan nətul-iəkisən, in otəkəike matehm wir o netəm min un itəm kotalkeike məmə okotos-irəkis olat. Inu, in nuwəhən nimaa nəghatən məmə ilat okəsotapəsən nətul əskasikən məmə ilat okəsotəmik-arəpən-inən nətouən rəhalat, inun, nəmegəhən lili ilat Kristo. **§ 3:14:** “Nəukəti natimnat rafin itəm Uhgın təmol,” nipətın kəiu e nəghatən Kris. Iesu in Nəukətın, nipətın un, in təmol natimnat rafin; kən in min in İəramərə e natimnat rafin. * **3:14:** Jon 1:1-3; Kol 1:16; Nol Өпөн 1:17 † **3:18:** Job 23:10; Mal:3:2-3; 1 Pita 1:6-9

4

Nəfakən e nego e neai

¹ !Uarisig e natimnat min u, emətag-pən əpəh, kən məplan toa kit təmerəh-pən əpəh e neai! Kən nəwian kitiəh əm itəm eməto aupən, inun itəm in iahgin iahgin tahmen əm e təwi, tinatəghat min kəm io, kən tatən-ipa məmə, “Ər-tu muwa ikin-u, ekəgətun ik e natimnat min un, itəm okəpanol.”

² E nian kitiəh əm, nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm io, kən ekasipən əpəh aupən-in io matəplan kig, tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə e nego e neai.*

³ Kən etəm tatəpələh ikin əh, eməplan in təwir matəlip, matipit-ipit, tahmen e kəpiel wir kəiu nərgilau un tiaspa ne kanilian. Kən mirai-mirai kit təmuwin mitalau e jea rəhan, kən mirai mirai əh tətasiə təhag-əhag tahmen e kəpiel wir kit u, emiral.†

⁴ Kən mitalau-itəlau e jea asol rəha kig əh, jea neen min ilat tuente-fo, koatətul, kən netəm-iasol min itəm kəmotəwiətən, ilat tuente-fo, koatəpələh-pər elat. Kəmotuwın e natimnat ruən, kən motəfauin hat min rəha nisiiən, itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit.

⁵ Kən ikin əh, jea rəha kig tətətig ikin, tatipit, kən kaluəluə titatiperəh matiet ikin. Aupən e jea rəha kig, noanisiə ilat sepın koatuəp. Inəh, narmın rəha Uhgın ilat sepın.‡

⁶ Kən ikin əh aupən e jea rəha kig, nat kit min əh-ikin tahmen e nitəhəi, məto tahmen e kilas, itəm tatəlip, matipit-ipit.

Ilugin ikin əh, kən titəlau e jea rəha kig u, nat neen əh-ikin, ilat kuwit, itəm koatəmegəh, koatətul. Kən niganəmtilat tepət tepət, tatəper-ipən əpnarın əm e nərpilat ne məntaalat ne.

⁷ In aupən, tahmen e laion, kən nampa tu lan, tahmen e kau iəwiər, kən nampa tri lan, rəhn-kapə tahmen e etəmim, kən nampa fo lan, tahmen e malikim itəm tatiwig.

⁸ Nat min əh itəm koatəmegəh, ilat kuwit, məto niməlməlilat ilat sikis, kən niganəmtilat tirəfin əpnarın əm ilat, muwin əpəh e nəwtain niməlməlilat ləhau ikin ne. Nian rafin ilat kotan napuən lapın ne lenian, məsotamegən, koatan məmə:

“!Iərəməərə Uhgın Nahgin Tepət Pık Agın
in tasim, tasim, tasim pık agın,
itəm in tətətig roiu,
təmətatig lilin,
otəpanətətig lilin!”§

⁹ Kən nat min əh itəm koatəmegəh, koatən nıpahrienən e nepətən rəha Uhgın, kən moatos-ipən nisiiən kəm in, kən moatən tagkiu kəm kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə, mətatig lilin, namnun tikə.

¹⁰ Kən nian nat min əh itəm koatəmegəh koatol nəhlan, kən netəm-iasol itəm kəmotəwiətən, ilat tuente-fo, koteiuaiu moatisin nulilat kəm in, itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə, kən moatəfak kəm in itəm tətətig lilin, namnun tikə. Ilat kotisin nulilat kəm in, kən nıpinəgilat taru nisip, kən ilat koatəpeg rəkis rəhalat hat min rəha nisiiən, kən moatəlin aupən-in rəhan jea, kən moatən məmə,

¹¹ “Rəhatimat Iərəməərə Uhgın,

* **4:2:** Esik 1:26-28 † **4:3:** Tiaspa okəm-naka in kəpiel amiamitə, kən kanilian okəm-naka in kəpiel asiə. Emiral min un, kəpiel amiamitə min. Kitat kotəruru ətuatip kala rəhalat itəm in tatən, məto nat naka itəm Jon təməplan, inun, kala wir min, kotəwir, moatipit-ipit. ‡ **4:5:** Əplan-tu futnot e Nol Əpən

1:4. § **4:8:** Eks 3:14

Ik nakətuatip, mahmen agin məmə onakos nənwiwiən rafin,
 ne nisaiiən rafin,
 ne nəsanənən rafin,
 məto-inun ik nəmol natimnat rafin.
 Ik nəmol ilat məto-inu ik nəmolkeike məmə ilat okotatig.
 Kən məto-inu ik nəmolkeike nəhlan, ilat kotatig əh.”

5

Nəti sipsip təmurapik naoa itəm kəmaiu-aiu

¹ Kən əmun, eməplan kig tatəpələh-pər e rəhan jea, kən matos naoa kit e nelmin matip itəm kəmaiu-aiu, kən naoa un kəməte-pən nat e nikalın kərən mil, kən kəmaiu-aiu kuwaan ətain mau sepın məmə otaskəlim tiəkis. ² Kən eməplan nagelo əsanən kit tətəgət əfəməh matən-iarəp məmə, “?Pah u in tahmen mətuatip məmə oteatip rəkis nat itəm kəmuwaan ətain e naoa u, kən murapik?”

³ Məto etəmim kit tikə ilis e nego e neai, o ləhau e nətueintən, o niki nıməptən, kit okol təsətuatipən o nurapikən naoa u, mafin.

⁴ Kən emətasək mətasək, məto-inun kəsəplanən etəmim kit itəm tahmen mətuatip o nurapikən naoa u, mafin.

⁵ Kən etəm-iasol min u kit itəm təməwiətən, tən-ipa kəm io məmə, “!Sasəkən! Mitag-pən-tu məplan, Laion rəha Noanol rəha Juta,* in nəukəti Tefit,† in tinol win rəkis e nəluaginən rəhan. Tol nəhlan, in tətətuatip agin-əh o nurapikən naoa əh, kən meatip rəkis nat əh ilat sepın itəm kəmuwaan ətain lan.”

⁶ Kən əmun ekəplan Nəti Sipsip, tatətul əpəh ilugin e jea rəha kig ne nat kuwit itəm koatəmegəh ne netəm-iasol min itəm kəmotəwiətən. Nəti Sipsip u, nəkəplan məmə kəmoħamnu rəkis. Kən rəhnipət ilat sepın,‡ kən niganəmtin ilat sepın min, ilat un, koatətul o narmın rəha Uhgın ilat sepın itəm təmahli-iarəp ilat kotuwın e nətueintən.

⁷ Nəti Sipsip əh, təmuwın meapən mos-irəkis naoa u e rəhn matip kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea.

⁸ Kən nian in tinaskəlim naoa un, kən nat min un itəm koatəmegəh ilat kuwit, ne netəm-iasol itəm kəmos nəwiətən ilat tuente-fo, ilat kotisin nulilat o Nəti Sipsip, moteiuaiu, nipinəgilat taru nisip. Ilat rafin koatos hap§ min ne pesin min itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, tərıoah e nat pien-pien min itəm nəmiəwın təwir. Kən nat pien-pien u, in tahmen e nəfakən min rəha netəmim rəha Uhgın.*

⁹ Kən nat min un itəm koatəmegəh ilat kuwit ne netəm-iasol itəm kəmotəwiətən, kəmotan napuən wi kit məmə,
 “Ik nakətuatip, mahmen agin o niləsən naoa u,
 kən meatip rəkis nat min itəm kəmuwaan ətain lan,
 məto-inun kəmoħamnu ik,
 kən nəmos-nəmtin netəmim e nitam
 məmə ilat rəha Uhgın.

Kən ilat kəmotisi-pən e noanol min rafin,
 ne nəghatən min rafin,
 ne kantri min rafin,
 ne netəm nuwigilat tol pisin pisin min,

¹⁰ kən nəmol ilat kotatig ahgin rəham nərəmərəən,
 kən ilat rəham pris min,

* 5:5: Jen 49:9-10 † 5:5: Aes 11:1 ‡ 5:6: Əplan-tu futnot e Nol Əpən 1:4 § 5:8: “Hap,” in nat kit katoh tətən napuən, tahmen e kitar. * 5:8: Sam 141:2

koatol wək rəha Uhgın rəhatimat.
Ilat okotərəmərə e nətueintən.”

¹¹ Kən ekətag-pən mın məplan, kən məto mın nəwia nagelo mın tepət, tepət, okol kəruru nafinən. Kəmotətul, motitəlau e jea rəha kig, ne nat mın u itəm koatəmegəh, ne netəm-iasol mın itəm kəmotəwiətən.

¹² Kən ilat kotan əfəməh napuən məmə:

“!Nəti Sipsip itəm kəmoəhamnu,
in tətuatip mahmen agın məmə kotənwiwi in,
məto-inu tatos rafin nəsanənən,
ne nautə, ne nenatigən,
ne nahgin, ne nepətən əhag-əhag!
!Təwir agın-əh məmə koatisiai-in!”

¹³ Kən eməto mın natimnat rafin itəm Uhgın təmol e nego e neai, ne nətueintən, ne Imə Netəm Kəmotimis İkin, ne e niki nitəhəi, ne natimnat mın rafin itəm kotatig elat, ilat rafin koatən məmə:

“Pəs nənwiwiən ne nisiiən tatuwin o kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea ne
Nəti Sipsip,

məto-inu in tatos nepətən əhag-əhag ne nərəmərəən.

!Pəs nənwiwiən ne nisiiən tuwin olau,
kən tatuwin, matuwin, matuwin, namnun tikə!”

¹⁴ Kən nat mın un ilat kuwit itəm koatəmegəh, kotəmə, “!Əwəh!” kən netəm-iasol mın itəm kəmotəwiətən kotisin nulilat ron, moteiuaiu, nipiəgilat taru nisip, moatəfak kəm in.

6

Nəti Sipsip təmatgəhl nat itəm kəmuwaan ətain naoa itəm kəmaiu-aiu lan

¹ Kən ekatəlkəlik o Nəti Sipsip nian in təmatgəhl rəkis nat kit itəm kəmuwaan ətain e naoa kəmaiu-aiu. Kən əmun, nat koatəmegəh u kit ilat kuwit tagət əfəməh e nəwian kit tahmen e kaluəluə, məmə, “!Wa-tu!”

² Ekətag-pər məplan hos kərüən kit. Etəm tətəsuə-pər lan tatiləs nifagə, kən kəməfauin-pən hat rəha nisiiən kəm in, tahmen e hat rəha etəm tinol win rəkis e nəluaginən. In təmaiu matuwin tahmen e etəm təmol win e nəluaginən, kən matuwin mın məmə otol mın win.

³ Nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa tu lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən eməto nat tatəmegəh itəm tatol nampa tu lan təmə, “!Wa-tu!”

⁴ Kən hos pişin kit mın itəm tasiə, təmaiu muwa. Etəm titəsuə lan, kəmos-ipən nisa əsol kit rəha nəluaginən kəm in. Kən Uhgın təmegəhan-in-pən nepətən məmə otos-irəkis nəməlinuən itəm tətətig e nətueintən, məmə netəmim koatəluagin əm moatəhamnu-ohamnu ilat mın ikın mın rafin.

⁵ Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa tri lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən ekəto nat tatəmegəh itəm tol nampa tri lan, təmə, “!Wa-tu!” Kən ekətag-pər məplan hos kapın kit. Etəm titəsuə lan tatitol sikel* kit.

⁶ Kənu eməto nəwian kit tatisi-pən ilugin e nat koatəmegəh mın ilat kuwit, matən məmə, “Uwin, kəmegəhan-in ik məmə nəkitun nosən nəumis e nitən mın, kən ilat okotəkəike motərakin məni əsol o nosən nagwənən noan məsin əm. Məto onəsərakinən nəukəti nig olif mın itəm katol oel e noan, kən nəsərakinən nəukəti nol u krep itəm katol wain lan.”

* 6:5: E nian rəha nəumis, kən netəmim kotakil natimnat o noorən nagwənən.

7 Nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol nampa fo lan, itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən ekəto nat tatəmegəh itəm tol nampa fo lan, tatən məmə, “! Wa-tu!”

8! Kən ekətag-pər məplan hos kəmtap kit! Etəm titasua lan, nərgin u Nəmisən, ilau etəmim kit, nərgin u, Noanpən, tatarisig-in mətian. Kəmios nepətən məmə okohamnu netəmim e naip ne nəumis ne nəmisən ne nat megəh iarupin min. Kəmios nepətən nəhlan, tahmen-in nəwtain nətueintən kitiəh, məpəs əm nəwtain kişil.

9 Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol faif itəm kəmuwaan ətain naoa lan, ekətag-pən əpəh e nəwtain olta,† ləhau ikin, məplan netəm kəmoahamnu ilat məto-inu ilat kəmotətul əskasik o nən-iarəpən nəghatən rəha Uhgın.

10 İlat kotaun əfəməh moatən-ipən kəm Uhgın məmə, “Ik nakərəmərə e natimnat rafın, ik nakasim, kən ik nıpahrienən. ?O nəghan ne kən ik onakələhəu nəghatən məmə netəm rəha nətueintən kəmotol tərət, kən mol nalpınən kəm ilat o nat itəm kəmotol etimat? ?Onagəhən nakalpın nitai nitatimat e netəm min əh?”

11 Kəmotən nəhlan, kən kəmos-ipən nəpən ruən kəm ilat rafın. Məto kəmən-ipən kəm ilat məmə okotameg min noan məsin əm mətoarus nampa apiəpiə rəha pialat min ne wınilat min, otuwa pitən mahmen. Pialat min ne wınilat min u, netəmim min rəha İesu, itəm okəpanohamnu ilat o rəhalat nahatətən.

12 Kən nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol sikis itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən əmun, namig asol kit təməloal. Mitgar təmapinəp agın, kən məwig təmasıə agın tahmen e nita.‡

13 Kən məhau min əpəh ilis e neai kəmotisas-pən e nətueintən, tahmen e noa nig u fik, itəm nəmətag asol təmatigtig e noan pıəkəh tisas.

14 Kən neai təmikə tahmen e nəmıtiwın kəmaiu-aiu kiləs kagim.§ Kən nitot min ne nəptən min kəmotagim e nəmelat min.

15 Kən kig min rəha nətueintən ne iərəmərə min, netəm-iasol min rəha mopaal min, netəm rəhalat nautə tepət, ne netəm koatos nepətən, ne slef min rafın, ne netəm sənəmə slef min, ilat rafın kəmotəhluaig e nıpəg kəpiel asol min, ne nıkali kəpiel min əpəh e nıkalkal nitot asol min.*

16 Kən ilat kəmotasək əfəməh-pən o nitot min ne kəpiel asol min məmə, “Otisas, motoh ətain itimat, motəhluaig-in itimat o nıganəmıti kig u itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, ne o neməha rəha Nəti Sipsip,†

17 məto-inun nian asol kəgin əh rəha neməha rəhalau tınuwa. ?Kən pah un in titun nətulən?”‡

7

Wan-hanrit-foti-fo-taosen *kəmol mak elat* *mə rəha Uhgın*

1 Kən əmun ekəplan nagelo kuwıt koatətul-pən e kona min ilat kuwıt e nətueintən. Kəmotəmkətəin rafın nəmətag kuwıt e kona kuwıt rəha nətueintən, məmə nəmətag otıkə e nətueintən, ne nıtəhəi, ne nig min.*

2 Kəmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nərəkinən nəptən ne nıtəhəi. Kən ekətag-pən məplan nagelo kit min tatisi-pah, tatıləs nat kit itəm Uhgın u, itəm

† 6:9: Olta u, in tepil kit tatətul əpəh e Nəmə Rəha Uhgın, kən katol sakrifais min ikin. Kən netəm min u, okəm-naka ilat kotahmen ətuatıp e sakrifais kit itəm tatuwin o Uhgın. ‡ 6:12: Joel 2:31; Wək 2:20

§ 6:14: Aes 34:4 * 6:15: Aes 2:10,19-22 † 6:16: Hos 10:8 ‡ 6:17: Joel 2:11; Mal 3:2 * 7:1: Nəmətag kuwıt əh, in nəmətag rəha nərəkinən tahmen əm e in əh e Dan 7:2 ne Jer 49:36-38.

tatəmegəh, otos o nolən mak rəhan lan. Kən in tətəgət əfəməh-pən kəm nagelo mīn u kuwīt, məmə,

³“!Otəpəs pitən! Sotəhlmanən nīmətag məmə otəsərəkīnən nīməptən ne nītəhəi ne nig mīn, pəs ekotol-pən pitən mak rəha Uhgīn rəhatat e nīpīnəgī iolwək mīn rəhan.”†

⁴Kən eməto nampa rəha netəm kəmos mak u rəha Uhgīn. Netənim wanhanrit-foti-fo-taosan kəmotiet rəkis e noanol mīn rəha Isrel, ilat kəmos mak əh.

⁵E noanol rəha Juta, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Rupen, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Kat, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Aser, netənim ilat tuelef-taosen.

⁶E noanol rəha Nəptali, netənim ilat tuelef-taosen

E noanol rəha Manase, netənim ilat tuelef-taosen.

⁷E noanol rəha Simeon, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Lifae, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Isakar, netənim ilat tuelef-taosen.

⁸E noanol rəha Sepulun, netənim ilat tuelef-taosen.

E noanol rəha Josep, netənim ilat tuelef-taosen.

Kən e noanol rəha Benjamin, netənim ilat tuelef-taosen kəmos mak əh.

Nīmanin netənim itəm kəmotuwīn e napən ruən

⁹Uarisig e natimnat mīn u, emətag-pən əpəh aupən-in io, məplan nīmanin netənim tepət tepət, okol kəruru nāfinən.‡ İlat koatīsī-pən e kantri mīn rafīn, ne noanol mīn rafīn, ne nəghatən mīn rafīn, kən nuwigīlat tol pīsīn pīsīn mīn. İlat koatətul aupən e jea rəha kīg, ne Nəti Sipsip. İlat koatuwīn e napən ruən mīn, kən moatos nelmi nəmīl e nelmīlat.

¹⁰Kən moatagət əfəməh moatən məmə

“Uhgīn rəhatat itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, matərəməərə, ilau Nəti Sipsip, ilau əh kəmīoal suatīp o nosmegəhən kitat.”

¹¹Nagelo mīn rafīn ilat kotətul motītəlau e jea rəha kīg, kən mītəlau mīn e netəm-iasol mīn itəm kəmos nəwīətən, ne nat koatəmegəh mīn u, ilat kuwīt. İlat moatīsīn-pən nulīlat aupən e jea rəha kīg, moteiuaiu, nīpīnəgīlat taru nīsīp, kən moatəfak kəm Uhgīn,

¹²moatən məmə:

“!Əwəh! !Nīpahrienən! Rəhatat Uhgīn təwīr pīk, matəhag-əhag wīr.

!In tenatīg tenatīg, təsanən, nahgīn tepət!

!Pəs kotənwiwi in, motīsīai-in, kən motən tagkiu kəm in matuwīn matuwīn namnun tīkə! !Əwəh!”

¹³Kən əmun, netəm-iasol itəm kəmos nəwīətən mīn u kit tətəpəh ron io məmə, “?Pah mīn əh koatuwīn e natimnat ruən? ?Kən ilat kəmotīsī-pən hiə?”

¹⁴Kən ekuhalpīn məmə, “Etəm-iasol. İk əm nəkitun.”

Kən in təmə, “Netəm mīn əh, ilat un kəmotiet rəkis e nahməən asol; ilat kīnəmotəikuas e rəhalat napən kən motol təruən e nīta Nəti Sipsip.

¹⁵Kən tol nəhlan,

“ilat kotətul aupən e nīganəmtī Uhgīn, itəm tatəpələh matərəməərə,

kən moatəfak kəm in e nərauiəgən ne lapīn e Rəhan Nīmə;

kən kīg u itəm tatəpələh-pər e jea,

in otahgīl kəm ilat mīn nian rafīn.

¹⁶İlat, okol nəumis tīsus mīnən ilat,

kən okol kəsotoaoa mīnən.

Kən nərauiə təsəhg mīnən ilat,

† 7:3: 2 Kor 1:22; Efes 1:13 ‡ 7:9: Jen 15:5

nape-apeən asol rəha mıtgar otəsəhg mınən ilat,
 17 mətə-inun, Nəti Sipsip itəm tatəpələh ilugın e jea rəha kig,
 in otatehm ilat tahmen e etəmim rəha nehmən sipsip.
 In otit ilat, matuwın o nəmti nəhau megəh, §
 kən Uhgın otafəl rafin nahui nəmtilat.”

8

Pesin rəha nat pien-pien

¹ Nian Nəti Sipsip təmatgəhl rəkis nat tatol sepın itəm kəmuwaan ətain naoa lan, kən nagətən təmikə əpəh e nego e neai o nian əkuəkir kit, tahmen e hafaoa.*

² Kən əmun eməplan nagelo sepın u kotətul aupən e nigənəmti Uhgın, kən ilat rafin koatos təwi.†

³ Kən nagelo kit mın, in tatitol pesin kit itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kəməmki-pən nat pien-pien lan. Təmitol muwa mətul aupən e olta. Kəmos-ipən nat pien-pien tepət‡ kəm in, məmə otos-ipən təlmin nəfakən mın rəha netəmim rəha Uhgın, kən mos-ipən ilau kəm Uhgın, muwaan əpəh e olta kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, itəm tatətul aupən e jea rəha kig.

⁴ Nəhaniəm rəha nat pien-pien mın, ne nəfakən mın rəha netəmim rəha Uhgın, itəm nagelo təmik e nelmin, kəmotər motuwın o Uhgın.

⁵ Kən əmun nagelo təmitol nat pien-pien u e pesin, kən məmki-pən nigəm lan, itəm tatuəp e olta, kən məhtəg-iarəpən e nətueintən. Kən əmun, kaluəluə təmatiperəh, kənu təmipit, kən nərkərikən, kən namig təməloal.§

Təwi mın

⁶ Kən nagelo sepın itəm koatos təwi mın, kəmotətul matip o nahlən təwi.

⁷ Kən nagelo itəm tətəupən, təməhl rəhan təwi. Kən əmun, ais ne nigəm itəm kəmol pələh-pələh iləhal nita, kəmətəg-pən iləhal e nətueintən. Təmuəp mus nəwtain nəptən kitiəh, məpəs əm nəwtain kəiu, kənu təmuəp mus nig mın nəwtain kitiəh, məpəs əm nəwtain kəiu, kən təmuəp mus ma-kiras mıtə kəmotuəp rafin.

⁸ Kən nagelo itəm tatol nampa tu lan in təməhl rəhan təwi, kən nat kit tahmen e nitot asol, itəm tatuəp, kəmərakın-pən əpəh itəhəi. Kən nəwtain nitəhəi kitiəh təmol nita, məpəs əm nəwtain kəiu.

⁹ Kən təmərəkın nat megəh mın itəm kotatig itəhəi nəwtain kitiəh, məpəs əm nəwtain kəiu, kən mərəkın mın nego mın nəwtain kitiəh, məpəs əm nəwtain kəiu.

¹⁰ Kən nagelo itəm tatol nampa tri lan, təməhl rəhan təwi. Kən məhau asol kit təmiet, matuəp tahmen e noanisə. Təmiet əpəh ilis e neai, meiuaiu misas-pən mus nəwtain nəhau mın ne nəmti nəhau mın nəwtain kitiəh, məpəs əm nəwtain kəiu.

¹¹ Məhau u, nərgin u Tarip Tarip. Kən əmun, nəhau mın nəwtain kitiəh kəmotarip motarip, məpəs əm nəwtain kəiu. Kən netəmim tepət itəm kəmotənım nəhau arip, kəmotimis.

¹² Nagelo itəm tatol nampa fo lan, təməhl rəhan təwi. Kən nat kit təmoh mıtgar, ne məwig ne məhau mın, mol nəwtain mıtgar kitiəh təməpinəp, məpəs əm nəwtain kəiu kətiauəp. Kən nəwtain məwig kitiəh təməpinəp, məpəs əm nəwtain kəiu kətiauəp, kən nəwtain məhau mın kitiəh kəmotamis, kən

§ 7:17: Sam 23:2; Aes 49:9-10; Jon 4:10; 7:37-38; Nol Əpən 22:1,17 * 8:1: Hab 2:20; Sef 1:7-8; Sek 2:13

† 8:2: Təwi mın əh e Baebol, sənəmə nuwigi nat itəhəi, mətə təwi əh kəmol e rəhnipət nat kit. ‡ 8:3: Nat pien-pien u in tahmen e nigpis, kən kətuwaan məmə okəto nəhaniəm e nəmiəwın u itəm tatəpien wir. § 8:5: Eks 19:16-18

nəwtain kəiu əm kəmotasiə. E nərauiəgən, kən tatərauia e nəwtain kəiu əm, mapəs kitiəh. Kən nian lapin, tatəmihl e nəwtain kəiu əm, mapəs kitiəh.*

¹³ Kən əmun ematəplan, kən mətə malikim kit tatiwig e napuə, kən mətəsək əfəməh matən məmə, “!Awe! !Awe! !Awe! !Mətə-inun nagelo kisil min əh-ikin okəpanəhlahl min rəhalal təwi roiu, mol nəratən asol okəpanəhaluwa e netəmin rəha nətueintən!”

9

Nagelo itəm tatol faif lan təmahl təwi

¹ Nagelo itəm tatol faif lan, tətəhl rəhan təwi, kən eməplan məhau kit itəm tinəmişi-pər e neai miet-pən e nətueintən. Kəmos-ipən ki kit kəm məhau un, o nərahən e nıpəg asol itəm teiuaiu agin.

² Nian təmerəh e nıpəg əh, nəhaniəm təmə; tahmen e nəhaniəm rəha iohe. Mitgar ne napuə kəmuapinəp e nəhaniəm rəha nıpəg asol.

³ Kənu nat kit tahmen e pitip, ilat tepət agin-əh, kəmotiet rəkis e nəhaniəm əh, moteiuaiu e nəptən, kən kəmos-ipən nəsanənən kəm ilat o nusən itəm e nıpikilat, kən titəhmə titəhmə.

⁴ Kəmən-ipən kəm pitip min məmə kəsotərəkənən ma-kiras ne nig min, ne natimnat itəm kotəwiə e nətueintən, mətə okotərəkən əm netəm min un itəm kəsotosən mak rəha Uhgın e nıpənəgilat.

⁵ Kən kəmegəhan-in nəsanənən kəm ilat məmə okotus netəmin motol nahməən kəm ilat o məwig faif, mətə kəsotohamnuən ilat. Kən nahməən əh, itəm ilat okotətə tərət lan, taprəkis-in agin nəme nıpiki welau itəhəi, nian tatus itəm, kətəhmə.*

⁶ E nian min əh, netəmin okotegəs-in suatip o nimisən, mətə okol kəsotehmən. Okotolkeike məmə okotimis, mətə okol kəsotimisən.

⁷ Eməplan pitip asol min əh, ilat kotəhmən e hos min itəm kəmotətul matip o nəluaginən. Ilat kəmotəfauin nat kit tahmen e hat rəha kig itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kən rəhn-kapəlat tahmen e rəha etəmin.

⁸ Noanulat kaifəməh tahmen e noanu pətan, kən nəluilat tasilə tahmen e nəlu laion.

⁹ Nuwiligilat tol məmə kəmotəlpin manikiləhalat e nat kit rəha nəluaginən, kəmol e iaen, kən nawin nıməlməliat tatuwa tahmen e hos tepət koatiuw kat min moatuwin e nəluaginən.

¹⁰ Nıpikilat tatus itəm kətəhmə taprəkis-in agin welau itəhəi. Ilat koatos nəsanənən e nıpikilat o nolən nahməən kəm netəmin o məwig faif.

¹¹ Ilat, rəhalat kit əh-ikin etəm-iasol, in iərəmərə rəha nıpəg asol itəm teiuaiu agin. E nəghatən rəha netəm Isrel, katən nərgin mə Apaton, kən e nəghatən Kris, kətaun-in məmə Apolion, nıpətın u İərəkən.

¹² !Awe! Nəratən aupən tinol namnun, mətə awe, awe, nəratən kəiu min əh-ikin okəpanueia.

¹³ Kən əmun, nagelo itəm tatol sikis lan təmahl rəhan təwi. Kən emətə nəwian kit təmişi-pən əpəh e niki rəhnipət olta u,† ilat kuwit, kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, kən tatətul aupən e niganəmti Uhgın.

¹⁴ Kən nəwian əh təmən-ipən kəm nagelo itəm tatol sikis lan u tatiləs təwi, məmə, “İkis nagelo min un ilat kuwit itəm kəməlis ilat kəmki-pən əpəh e nəhau asol İufretes.”

* **8:12:** Aes 13:10; Mak 13:24 * **9:5:** Nəghatən Kris ətuatip təməsənən nahməən rəha nıpiki welau itəhəi. In təmən nahməən rəha “skopion,” nat kit tahmen e iəmik nərik, mətə rəhan nəme nəluin ne rəhan nahməən tərət maprəkis-in nəme nahməən rəha nıpiki welau ne nahməən rəha nəme timar.
† **9:13:** Olta u, in tepil kit tatətul əpəh e Nımə Rəha Uhgın, kən katol sakrifais min ikin. Rəhnipət min əpəh e kona min.

¹⁵ Tol nəhlan, təmikis ilat. Nagelo mın əh, ilat kuwit, kəməlın ilat kotətul matıp u-roiu o aua ətuatıp u, ne nian ətuatıp u, ne məwig ətuatıp u, ne nup ətuatıp u, məmə okotohamnu netəmim rəha nətueintən nəwtain kitiəh, motapəs kəiu.

¹⁶ Kən eməto nampa rəha mopael mın rəhalat, itəm kotasuə e hos, kən ilat rafin tu-hanrit-milian netəmim.

¹⁷ Kən e napılaiirən rəhak, eməplan hos mın əh ne netəm kotasuə elat kotol nulan. Rəhalat iaen itəm tatəfətəin manikiləhalat, in tasiə tahmen e nigəm, mol pılu wir, kənu mauiah. Rəhn-kapə hos mın u, kotahmen e rəhn-kapə laion mın, kən nigəm ne nəpienən rat‡ ne nəhaniəm katəhalisi-pən e nıpəgnoalat.

¹⁸ Kən nəratən asol miləhal u itəm kəməhaliet e nıpəgnoalat, iləhal kəməhalohamnu netəmim e nətueintən nəwtain kitiəh, kapəs əm nəwtain kəiu.

¹⁹ Nəsanənən rəha hos mın əh, tətisi-pən e nıpəgnoalat, ne nıpikilat, məto-inun nıpikilat tahmen e sinek, itəm rəhn-kapə tətətig e malnıpikin. Kən hos mın əh, koatus mın netəmim e mal-nıpikilat.

²⁰ Kən netəm mın u, nəratən miləhal əh kəməsohamnuən ilat, ilat kəməsotəuhlinən nətəligən rəhalat e natimnat mın itəm ilat koatol. Kəməsotapəsən nəfakən kəm iərmis mın ne narmi nat mın itəm kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt, ne silfa, ne pırons§ ne kəpiel, ne nig. İlat u narmi nat əm, itəm kəsotəplanən nat, ne məsotətoən nat, ne məsotaliwəkən.

²¹ Kən ilat kəməsotəuhlinən nətəligən rəhalat o nohamnuən itəm, nəmikən nərik, nolən klefa, nolən masig, nitəpən iərman ne pətan, ne nakləhəən.

10

Nagelo itəm təmos naoa əkəku

¹ Kən əmun ekəplan nagelo kit mın nahgin tepət tətisi-pər e nego e neai. Tatuwin e malnapuə tahmen e rəhan napən, kən mırari-mırari tətəlau e rəhn-kapə. Kən in təhag-əhag mitasiə, tahmen e mit, kən nelkin tahmen e pos asol mil u kətiauəp e nigəm.

² In tatos naoa əkəku kit itəm kinurapik rəkis tatəməhl-pən e nelmin. In təməf-ıpən nelkin matıp e nitəhəi kən məf-ıpən nelkin mol e nəptən,

³ kən in təmagət əfəməh, nakəto nəwian tahmen e laion. Nian təmagət əfəməh, kən kaluəluə təmatıpərəh mau sepın, matuhalpın.

⁴ Kən nian kaluəluə təmatıperəh mau sepın matuhalpın rəhan nəghatən, kən nikik natəht məmə oekəte rəkis nəghatən itəm in tatən. Məto enəto nəwian kit tətisi-pər e nego e neai matən məmə, “Əhluaig-in nəghatən u itəm kaluəluə tatən, səte rəkisən.”

⁵ Kən əmun, nagelo apon itəm eməplan aupən tatətul-pən e nitəhəi ne nəptən, tiləs-ıpər nelmin matıp, matəhu-pər e nego e neai,

⁶ kən matos noanawıl e etəm tətətig lilin, etəm təmol nego e neai ne natimnat rafin itəm koatətig lan, ne nətueintən ne natimnat rafin itəm kotətig lan, ne nitəhəi ne natimnat rafin itəm kotətig lan, kən məmə, “!Uhgın otəsəahgin mınən!

⁷ Məto nian nagelo itəm tatol sepın lan otahl rəhan təwi, kən nalpəkəuən anion rəha Uhgın itəm tətəhluaig-in, in otuwa mol nıpahrienən lan u-roiu. In otiet-arəpa tahmen əm mə in təmən-iarəp aupən kəm rəhan iolwək mın u, ien mın rəhan.”

‡ 9:17: Nəpienən rat əh, in tahmen e nəpienən rəha iohə. § 9:20: Pırons, in iaen kit, məto rəhan kala tahmen e kol.

⁸ Kən əmun, ekəto mīn nəwian əh təmisi-pən e nego e neai, matən-ipa mīn kəm io məmə, “Uwīn, mīləs naoa kəmürapik əh itəm tatəməhl-pən e nelmi nagelo itəm tatətul-pən e nītəhəi ne nəptən.”

⁹ Kən əmun, ekuwīn mətapəh o nagelo məmə otos-ipa naoa əkəku kəm io. In tən-ipa kəm io məmə, “Os mun. Nat u otərəkin nərəpəm, məto nian onakun, tətəhen tahmen e sukapak.”

¹⁰ Kən əmun ekiləs-irəkis e nelmi nagelo, kən mun mərge. Emun məto tətəhen tətəhen, tahmen e sukapak, məto nian emərge, təmərəkin nərək, nərək təmərət lan.

¹¹ Kən kəmən-ipa kəm io məmə, “Ik onakəkəike mən-iarəp mīn nəghatən itəm Uhgīn otos-ipinə kəm ik u, o netəmim nuwigilat pīsīn pīsīn mīn, ne netəm e kantri pīsīn pīsīn mīn, ne netəm koatən nəghatən pīsīn pīsīn mīn, ne kig mīn.”

11

Etəmim mil itəm kəmuətul-arəp o Iesu

¹ Kən əmun kəmos-ipa nuwig kit rəha nosən mak e nat, kən kən-ipa kəm io, məmə, “Uwīn, mos mak e Nīmə Rəha Uhgīn, ne olta, kənu mafin rafin netəm koatəfak əh imə.

² Sosən mak e iat, məto natos əm mak e nīmə. Sosən mak lan məto-inun kinos-ipən rəkis iat əh kəm İaihlua mīn. İlat okoteguafəl-eguafəl rəhak taon asim motuwīn motuwīn motos məwīg ilat foti-tu.*

³ Kən io ekos-ipən nəsanənən kəm rəhak etəmim mil itəm katuətul-arəp ron io. Kən okətios əm nəmkapīn, muatətul-arəp o nən-iarəpən rəhak nəghatən mīn o nian wan-taosen tu hanrit sikiste.”

⁴ İlau u, nokət nig olif mil, ne nat katəhtu-pər lait lan mil, itəm katuətul aupən e İərəməərə rəha nətueintən.

⁵ Okəmə suah kit tətalkut o nərəkinən ilau, kən nəmnamīn nigəm otisi-pən e nohlilau, kən mus rəhalau tiki mīr mīn. Etəmim itəm tolkeike nərəkinən ilau, in otəkəike mīmīs nəhlan.

⁶ Suah mil u, ilau katios nəsanənən o nahtosig-inən napuə məmə nuhuən otəsəfikən nian ilau okatuəghat matuən-iarəp nəghatən mīn rəha Uhgīn. Kən ilau matios mīn nəsanənən məmə okuəuhlin nəhau mīn kotuwa nita, kənu miatun mīn nərəkinən netəmim rəha nətueintən e nərətən pīsīn pīsīn mīn itəm ilau kioalkeike məmə okioal.

⁷ Kənu nian ilau kinuatətul-arəp rəkis, kinuən rəkis natimnat rafin, kən nat megəh† itəm otər e nīpəg teiuaiu aɡin, mərioah moh ilau, mol win elau mohamnu ilau.

⁸ Nipətīlau otatəməhl əpəh e suatip rəha taon asol əh, ikin əh kəməht-ipən mīn rəhalau İərəməərə e nig kəməluau‡ ikin, kəməuhlin nərgin, məmə Sotom o İjip, tatəpsen-pən nolən rat ikin əh.

⁹ Kən netəmim nuwigilat pīsīn pīsīn mīn, netəmim e noanol rafin, ne netəmim e nəghatən mīn rafin, ne kantri mīn rafin, okoatarəp e nīpətīlau, motos nian apiəpiə kisil, kən haf, kən kəməsotegəhan-inən nītənīmən ilau.

¹⁰ Kən netəmim rafin rəha nətueintən okotol lafet, motagien, kən moatos-ipən natimnat kəm ilat mīn, motagien məto-inun ien mil itəm kəmatioal pik nərətən kəm ilat, kiniamīs.

¹¹ Məto uarisig e nian apiəpiə kisil ne haf tinuwīn rəkis, kən Uhgīn təmos-ipən nehagən e nīpətīlau kən ilau kəmuətul e nelkilau. Kən netəmim rafin itəm kəmotəplan ilau, niganməpilat təmasiəp, narmilat tikə.

* **11:2:** Məwīg foti-tu, in tahmen əm e tri ne haf yia, kən kuahmen-ahmen mīn e nian wan-taosan--tu-hanrit-sikiste (1,260). † **11:7:** Dan 7 ‡ **11:8:** “İkin əh kəməht-ipən mīn İərəməərə e nig kəməluau,” tatəghat-in Jerusalem.

¹² Kən ilat kəmotəto nəwian asol kit təmiş-i-pər e nego e neai, matən-ipən kəm ilau məmə, “Uər mueia ikin-u.” Kən malnapuə təmiləs ilau mər muwın e neai. Kən rəhalau tikimır mın kəmotətul motalkəlik olau.

¹³ Kən e nian ətuatip əh, namig asol kit təmərəkin rum kitiah e taon əh, mapəs əm rum nain. Namig təmohamnu netəmim ilat rafin sepın-taosen, kən netəmim rafin itəm kəməsotimisen, kəmotəgin motasiəp, kən motən nıpahrienən məmə Uhgın e nego e neai, tatos nepətən.

¹⁴ !Awe! Nəratən asol itəm tatol nampa tu lan, tinol namnun. Məto, nəratən itəm tatol kisil lan otəsuwəhən tuwa.

Nagelo itəm tatol sepın lan təmahl təwi

¹⁵ Nagelo itəm tatol sepın lan təmahl rəhan təwi, kən əmun nəwian asol mın kəmotisi-pən e nego e neai motən məmə,

“Rəhatat İərəməyə ne rəhan Kristo, ilau kınatuərəməyə§ e nətueintən rafin agın, kən nəərəməyən rəhan, otətətig lilin.”

¹⁶ Kən netəm-iasol itəm kəmos nəwıətən mın ilat tuente-fo, itəm koatəpələh-pər e rəhalat jea mın aupən e nıganəmti Uhgın, ilat kəmotisin nulilat, moteiuaiu, nıpinəgilat taru nisip, kən moatəfak kəm Uhgın,

¹⁷ motəmə,

“İakoatən tagkiu kəm ik, İərəməyə Uhgın Nahgim Təpət Pık Agın, etəm un ik nətatig un itəm nətatig roiu, kən nəmətatig aupən,

məto-inu ik nəmos rəham nəsanənən asol, kən mınətuoun mətərəməyə.

¹⁸ “Kantri mın, kotautu pık, məto ik rəham neməha asol tinuwa.

Nian tinuwa o nakilən netəm kəmotimıs.

Kən onakətou ien mın u ilat rəham iolwək mın, kən mətou mın netəmim rəham, ne netəm koatısiai-in ik, ilat rafin, nat əpnapın okəmə ilat koatos nepətən asol o nepətən əkəku.

Kən nian u rəham, o nərəkınən netəm itəm koatərəkın netəmim e nətueintən.”

¹⁹ Nian kəmerəh e Nımə Rəha Uhgın əpəh ilis e neai, kən kəməplan Bokis rəha Nəniəkısən Rəha Nasituən* tatəpələh əpəh imə. Kən təmatipit mıtasiə, kən kaluəluə təmatatıperəh, kən eməto nagətən asol mın, kən təmatamig, kən ais təmısas-pa.

12

Pətan ne ialkita kəgin

¹ Kən nəmtətin asol kit təmıet e neai, muha-pıspıs lak. Pətan kit təmuwın e mıtgar tahmen e rəhan napən, kən təməpələh məf-ipər nelkin e məwig, kən mətəfauin hat rəha nisıaiin kit, kəmol-pən məhau tuelef lan.

² In tətəsək əfəməh, tatəto nahməən məto-inun in təpək-əpək kən otəsuwəhən temək.

³ Kən əmun nəmtətin kit mın təmıet mın əpəh ilis e neai, itəm tatuha-pıspıs lak. İnəh, ialkita kəgin kit, tasiə, tahmen e nıgəm, rəhn-kapə təmısım-ısım ilat sepın, kən rəhnıpat ilat ten, kən kəməfauin-pən hat rəha kig asol agın ilat sepın e rəhn-kapə mın.

⁴ Nıpıkın tatoh-irəkıs məhau mın əpəh ilis e neai, mətəmki-əhau-pa ilat nəwtain kitiah e nətueintən, mapəs nəwtain kəiu. Kən e nian əh, ialkita un təmuwa mətul aupən e pətan u itəm otəsuwəhən temək, məmə okəmə nətin tinaiir un, kən in ton.*

§ 11:15: Nəghatən Kris ətuatip tatən məmə, “Rəhatat İərəməyə ne rəhan Kristo, in tinətərəməyə,” tatəgətin-pən məmə Tata Uhgın ne rəhan Kristo, ilau kitiah əm. * 11:19: Bokis rəha Nəniəkısən Rəha Nasituən u, in “Ark of the Covenant.” Eks 25:10-22. * 12:4: Mat 2:13-14

⁵ Pətan əh təmiləs nətin iərman, itəm in otərəmərə e kantri min rafin, kənu nəmtətin rəha nərəmərəən rəhan tahmen e nəlnal kit kəmol e iaen. Məto Uhgın təmeuw rəkis suakəku u o ialkita, mİLəs-İpər İlis e rəhan jea, məmə otərəmərə.

⁶ Pətan un, təmagim-pən əpəh İkin taruən-aruən İkin, itəm Uhgın təmol əpen-əpenə lan məmə otətətiğ İkin, kən katehm, kətoarus-pən nian wan-taosən-tu-hanrit-sikiste tinuwa minuwın rəkis.†

⁷ Kən əmun, nəluaginən kit tinətul əpəh e nego e neai. Mikael‡ ne rəhan nagelo min, kİnoatəmou İlat ialkita, kən ialkita ne rəhan nagelo min kİnoatoh min İlat.

⁸ Məto ialkita, nahgin tikə, təsahmenən. Kən əmun, Mikael ne kİnotol win elat, kən kəməhl-İarəp İlat əpəh e nego e neai.

⁹ KəmotİLəs ialkita asol un, motərakin-İəhau e nətueintən. Kən İnu, in sİnek nuwəh İlouin əpən,§ katən mə İərmİs, o Setan, itəm təmeİuə-İn nətueintən rafin ağın. KəməraKin-İarəp İn,* tuwa e nətueintən, İlat rafin nagelo min rəhan.

¹⁰ Kən əmun eməto nəwİan asol kit əpəh İlis e nego e neai. Təmə, “!Roiu əh, Uhgın rəhatat İn tİnosmegəh İtat!

!Roiu əh İn tİnol-arəp məmə İn tatos nəsanənən,

kən roiu əh, İn tİnatərəmərə!

Kən roiu əh, Kristo rəhan təmol məmə İn tatos min nəsanənən ne nepətən e natİmnat min rafin.

Tol nəhlan məto-İnu roiu əh, kİnərakin-İəhau Setan e nİganəmtİ Uhgın. Setan u, itəm tatətu-pən-ətu-pən nat e piətət min lapın ne lenian, mən-İarəp nİpəgnəmtİn min rəhan matətu-pən elat e nİganəmtİ Uhgın.

¹¹ Kən piətət min kəmotəmou İlat min,

kən motol win rəkis lan e nəsanənən rəha nİta Nəti Sİpsİp,

motatİğ motol win min lan e nətul əskasİKən o nən-İarəpən nəğhatən rəha Nəti Sİpsİp.

Motol win min lan məto-İnu nİkilat təməsəht pİKən nəmegəhən rəhalat, məto kəmotətul matİp əm məmə okotİmİs.

¹² !Nego e neai, ne İtəmat u notatİğ İkin, otagİen məto-İnu kİnərakin-İarəp ialkita!

!Məto awe, kəsi o nətueintən ne nİtəhəİ,

məto-İnu Setan təmeİuəİu minə ron İk!

İn, neməha təmol pİK,

məto-İnun İn tİtun məmə nian rəhan təkuekİr əm.”

¹³ Nian ialkita asol u, təməplan məmə kİnərakin-İarəp İn tuwın e nətueintən, İn tİnatİtəp pətan u itəm təmiləs nətin iərman.

¹⁴ Kən kəmos-İpən nİməlməli malİKİm kəİu kəm pətan u, məmə İn otos mİwİğ lan muwın əpəh İkin kəmol əpen-əpenə rəkis İkin taruən-aruən İkin. İkin əh, otətətiğ İkin, kən İn tİtagİm o sİnek, kən katehm wİr İn o taem kİtİəh, ne taem kəİu min, ne taem haf.

¹⁵ Kən sİnek u, təmeoa tahmen e naruəh asol kit, məmə otau-təlimİn pətan u mİLəs magİm.

¹⁶ Məto nİsİp təmasİtu e pətan u. Nİsİp təmoag kən mərge rafin nəhau itəm ialkita təmeoa-İn e nİpəgnənoan.

¹⁷ Kən əmun, ialkita un, neməha təmol təmol o pətan u, kən İn tagİm muwın məmə otəluagin İlat rəhan min neen noanol, İlat u itəm koatol nəwİa Uhgın, kən moatətul əskasİK o nən-İarəpən məmə İlat netəmİm rəha İesu Kristo.

† 12:6: Məwİğ fotİ-tu, İn tahmen əm e tri ne haf yİa, kən kuahmen-ahmen min e nian wan-taosən-tu-hanrit-sikiste (1,260). ‡ 12:7: Dan 10:13,21; 12:1 § 12:9: Jen 3:1 * 12:9: Jen 3:14-15; Luk 10:17-18; Jon 12:30-31; Kol 2:15

¹⁸ Kən in təmətul əpəh e nıməkləkıl itəhəi.

13

Nat megəh itəm təməhap nıtəhəi mər

¹ Kənu eməplan nat megəh asol kit təməhap nıtəhəi mər. Rəhnıpat ten, rəhn-kapə təmisim ilat sepın, kəməfauin-pən hat mın rəha kig asol aɡın e rəhnıpat mın. Kən kəməte-pən nərgin itəm tətəu-iərmis-in Uhgın e rəhn-kapə mın.

² Nat megəh un eməplan, tahmen e wisi kəgin kit u, lepet, məto nelkın mın kotahmen e nat megəh kit u, pea. Kən nıpəɡnoan tahmen e laion. Kən ialkita u, təmos-ipən rəhan nəsanənən ne rəhan nərəmərənən ne nepətən asol kəm nat megəh u.

³ Rəhn-kapə nat megəh u kit, nat kit təmol, kən nəkəplan məmə tınatol pap o nımısən, məto tınəwır mın. Kən əmun, netəmim rafın e nətueintən narmilat təmiwig pik ron, kən moatuarisig-in nat megəh un. ⁴ Kən ilat rafın kəmotəfak kəm ialkita, məto-inu təmos-ipən nepətən rəhan kəm nat megəh u. Kən ilat kəmotəfak mın kəm nat megəh u, kən motəmə, “?Pah in tahmen e nat megəh u? ?Pah titun nohən?”

⁵ Kən kəmegəhan-in nat megəh u, məmə in otəghat ausit, mau-iərmis-in Uhgın. Kən kəmegəhan-in-pən nepətən kəm in, məmə titun nolən nat naka in tolkeike o məwig foti-tu.*

⁶ Kən in təmən nəghatən rat tepət e Uhgın, ne nərgin,† ne netəmim itəm kotatig e nego e neai,‡ ilat u, rəhan nıməfak.

⁷ Kəmos-ipən mın nəsanənən kəm in, məmə otəluagin ilat netəmim rəha Uhgın, kən mol win elat. Kən kəmos-ipən mın nepətən kəm in o nərəmərənən e netəmim e noanol mın rafın, ne netəmim nuwigilat pısın pısın mın, ne netəmim e nəghatən mın rafın, ne kantri mın rafın.

⁸ Netəmim rafın rəha nətueintən, okotəfak kəm nat megəh u, inəh, netəmim rafın itəm kəməsətəən nərgilat e Naoa rəha Nəmegəhən, nian nətueintən təmatikə əh. Naoa u, in naoa rəha Nəti Sipsip itəm kəmoħamnu.

⁹ Etəm matəlgın tatig, in otəkəike mətəlig-in wır.

¹⁰ Okəmə suah kit otuwın e kalapus, pəs in otuwın əm.

Okəmə okətamnu suah kit e nisa,

pəs okətamnu əm in e nisa.

Nəghatən u, nıpətın u məmə netəmim rəha Uhgın okotəkəike motol tiku, kən motahatətə əm e Uhgın.

Nat megəh itəm təməhap nısip mər

¹¹ Kən əmun, eməplan mın nat megəh kit mın itəm təməhap nısip mər. Rəhnıpat kəiu tahmen e nəti sipsip kit, məto tatəghat, nəwian tahmen e ialkita kit.

¹² Nat megəh itəm rəhn-kapə sepın, tatos-ipən rafın rəhan nepətən kəm in, kən nian nat megəh itəm rəhnıpat kəiu tətətig ilau nat megəh rəhn-kapə sepın, in tatol nəwian. Kən nat megəh itəm rəhnıpat kəiu tətəkəike kəm netəmim rafın e nətueintən, məmə ilat okotəfak kəm nat megəh itəm təmaupən, itəm rəhn-kapə kit tınatol pap o nımısən məto tınəwır mın.

¹³ Kən nat megəh u itəm rəhnıpat kəiu, tatol nəmtətin asol mın ne nat pıspıs mın tepət, matig mol mın nıgəm tətisi-pər e neai, matuwa e nətueintən, matol e nıganəmti netəmim.

* **13:5:** Məwig foti-tu, in tahmen əm e tri ne haf yia, kən kuahmen-ahmen mın e nian wan-taosan--tu-hanrit-sikiste (1,260). 2 Tes 2:1-12. † **13:6:** Dan 8:10-11 ‡ **13:6:** Efes 2:6

¹⁴ Uhgın təmegəhan-in-pən nəsanənən kəm nat megəh u itəm rəhnipət kəiu, məmə titun nolən nəmtətin min nian tətətig ilau nat megəh rəhn-kapə ilat sepin. Kən in təmateiuə-in netəmim rəha nətueintən e nəmtətin min əh in təmol, kən mən-ipən kəm ilat məmə okotəkəike motəte narmin itəm kasgəwin nat megəh rəhn-kapə sepin, nat megəh u, itəm kəmaru pap rəhn-kapə e nisa, məto tatəmegəh.

¹⁵ Kən Uhgın təmegəhan-in-pən nəsanənən kəm nat megəh itəm rəhnipət kəiu, məmə oteħag-pən e narmin itəm kəmasgəwin e nig, pəs təghat. Kən narmin itəm kasgəwin e nig un, təməghat, mən əskasik məmə okəike kohamnu netəmim rafin itəm kəsotəfakən kəm in.

¹⁶ Kən in təmatəkəike kəm netəmim rafin məmə okotos mak kit rəhan e nelmilat matip o e nipinəgilat. Netəmim rafin aġin kotəkəike motos, ilat u, netəm-iasol min, ne netəm əpnəpin əm, netəm rəhalat nautə tepət, ne netəm rəhalat nautə tikə, slef min, ne netəm sənəmə slef min, məmə okotos mak kit rəhan e nelmilat matip o e nipinəgilat.

¹⁷ Okəmə etəm təsosən mak u, təruru nosən nəmti nat kit, ne nosalim-inən, mətoarus in təkəike mos mak rəhan. Mak un, in nərgi nat megəh itəm rəhn-kapə ilat sepin, o nampa itəm tatəpsen-pən nərgin.

¹⁸ O nat u, onakəkəike mos nenatigən tepət o nitunən nampa rəha nat megəh u. Kən okəmə ik nakenatig təhmen, kən nəkitun nənən nipətın. Kən nampa u, in sikis-hanrit-sikiste-sikis, kən in tatəpsen-pən etəmim kit.

14

Nəti Sipsip ne netəmim wan-hanrit-foti-fo-taosan

¹ Kən əmun, ekətag-pən əpəh əupən-in io məplan Nəti Sipsip tatətul-pər əpəh e Nitot Saeon, kən wan-hanrit-foti-fo-taosan netəmim koatətul ilat min. Kən kəməte-pən nərgi Nəti Sipsip ne rəhan Tata e nipinəgilat. ² Kən ekəto nat kit əpəh ilis e nego e neai tətəgət, nəwian təhmen e nitəhəi tatem nonahluəluə, kən mahmen min e kaluəluə titatiperəh, kən ekəto təhmen min e nəwia hap* tepət, netəmim koatoh.

³ Kən ilat koatan napuən wi kit əpəh əupən e jea rəha kig, ne nat koatəmegəh kuwit, ne netəm-iasol itəm kəmos nəwiətən min. Suah kit təsitunən napuən əh, netəm min əm un ilat wan-hanrit-foti-fo-taosan itəm Uhgın təmos-nəmtin ilat, † mos-irəkis ilat e nətueintən. Netəm min əm un ilat əh, ilat kotitun nənən napuən əh.

⁴ Netəm min u ilat u, itəm kəmotəhm wir rəhalat nəmegəhən, məmə namkimik tikə elat, kən ilat kəməsotitən pətan, ilat netəm wi. ‡ İlat koatuarisig-in Nəti Sipsip u, moatuwin ikin min rafin itəm in tatuwin ikin. Uhgın tinos-nəmtin rəkis netəm min əh. İlat rəha Uhgın əm, ne Nəti Sipsip u. İlat kotahmen e nəgwənən itəm kəməfak-in wi əm e nasumən, itəm kətos-ipən kəm Uhgın ne Nəti Sipsip.

⁵ İlat kəsoteiuəən nian kit ne, kən nat əkəku kitəh ne tikə məmə tatol ilat kotamkimik e niganəmti Uhgın.

Nagelo kisil

⁶ Kən əmun ekətig məplan min nagelo kit min, tatiwig əpəh ilis e magoagəp. In tatən-iarəp namnusən təwir itəm tətətig tətətig namnun tikə § kəm netəmim rəha nətueintən, e kantri min rafin, e noanol min rafin, ne nəghatən min rafin, ne netəmim nuwigilat tol pisin pisin min.

* **14:2:** Hap min un, nat katoh elat o nənən napuən, təhmen e kitar. † **14:3:** 1 Pita 1:19 ‡ **14:4:** 2 Kor 11:2; Nol Əpən 21:9 § **14:6:** Katəghat-in Namnusən Təwir məmə namnun tikə məto-inun in tatəghat-in nalpəkauən lilin min rəha Uhgın, kən məto-inun in tatən nipahrienən nian rafin.

⁷ In tatən əfəmäh məmə, “Otəgin motisiai-in Uhgın, kən motən nıpahrienən e rəhan nepətən, məto-inun nian ətuatıp rəhan tınuwa, o nos-ipənən nalpınən kəm netəmim. Otəfak kəm in, etəm təmol nego e neai, ne nətueintən, ne nıtəhəi, ne nəmti nəhau mın.”

⁸ Kən nagelo kit mın, itəm tatol nampa tu lan, tatətəu-pən matən məmə, “!Papilon təməme! !Papilon təməme! !Papilon Əsanən Nahgin Təpət təməme, meıuıı! In tahmen e pətan e suatıp itəm təmiuw-pa nəman e kantri mın rafın kotuwa motənim wain ilat mın. Wain u nımın, inun, nıtəpən nalmələn mın, məkəike kəm netəmim məmə koatol nolən rat ilat mın. Kən nian nəman kotənim wain u, ilat koatiuw-pa neməha rəha Uhgın olat.”

⁹ Kən nagelo kit mın, itəm tatol kısıl lan, tətuarisig-in ilau, kən matən əfəmäh məmə, “Okəmə suah kit təfak kəm nat megəh rəhn-kapə ilat sepın, ne narmin itəm kəmasgəwin e nig, kən matos rəhan mak e nıpinəgin o nelmin,

¹⁰ kən in təike mənim mın wain u inu, in neməha rəha Uhgın. Wain u inu, kəməsəgələkləkən e nəhau. In otəto nahməən e nigəm ne noanəwiwə itəm tətəp okıaus in əpəh e nıganəmti nagelo asim mın ne Nəti Sipsip.

¹¹ Kən nəhaniəm rəha nigəm itəm tatus ilat matol nahməən kəm ilat u, in tatər nian rafın, namnun tikə. Netəm mın un itəm kotəfak kəm nat megəh rəhn-kapə ilat sepın ne narmin itəm kəmasgəwin e nig, kən motos mak rəha nərgın, ilat okəsotamegən e nərauiəgən ne lapın.”

¹² Nəghatən u, nıpətın u məmə netəmim rəha Uhgın itəm koatətəu-pən nəwia Uhgın, kən moatahatətə e İesu, ilat kotəkəike motətul əskasik.

¹³ Kən əmun eməto nəwian kit təmisi-pər e nego e neai matən məmə, “Əte rəkis nat u: roıu ne matuwın, netəmim rəha İərəməərə, məto okəmə okotimis, ilat okotatig e nəwırən pahrien.”

Kən Narmin Rəha Uhgın təmə, “!Əwəh! İlat okotameg e rəhalat wək, məto-inu okotos noa rəhalat wək mın.”

Nəulək-inən netəmim e nətueintən

¹⁴ Emətag-pən mın əpəh aıpən-in io məplan malnapuə kit tərüən, kən suah kit tatəpələh-pər e malnapuə un. Suah un, tahmen e Nəti Etəmim. In tatəfaıın kraun kit, inu hat rəha kig, kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt, kən matıləs naıp eko kit itəm tasılə.

¹⁵ Kən əmun nagelo kit mın təmisi-pən əpəh e Nimə Rəha Uhgın muwa, kən maun-in əfəmäh suah u, tatəpələh-pər e malnapuə məmə, “Os rəham naıp eko mos muwın məulək, məto-inu nian rəha nəuləkən tınuwa, kən nagwənən əpəh e nətueintən tınimətə.”

¹⁶ Kən əmun suah u itəm tatəpələh-pər e malnapuə, təmürin-ego-in nətueintən e rəhan naıp eko, kən məulək-in netəmim e nətueintən, tahmen e nagwənən itəm tınimətə o nosən.

¹⁷ Kən nagelo kit mın təmıet e Nimə Rəha Uhgın əpəh e nego e neai. In tatıləs mın rəhan kit naıp eko itəm tasılə. ¹⁸ Nagelo kit mın, itəm tatos nepətən rəha nigəm e olta, təmisi-pən əpəh e olta, kən maun-in əfəmäh nagelo itəm tatıləs naıp eko məmə, “Ləs rəham naıp eko un, muwın e nətueintən, kən məte rəkis netəmim itəm kotahmen e noa krep marəg u tıpılıl mın, əpəh e nəukətın. Nətueintən tahmen e nəukətın.”

¹⁹⁻²⁰ Tol nəhlan, nagelo un təmoahın rəhan naıp eko, tuwın e nətueintən, kən məte rəkis netəm mın un itəm kotahmen e noa krep itəm tınəmarəg rəkis. Kən in təmərakin-pən ilat kotuwın ikın asol əh itəm kateguarın-eguarın noa krep mın ikın, məmə nahuilat otaiəh. İkın əh, in ihluə e taon, Uhgın tatos-ıarəp rəhan neməha, kən matol nalpınən ikın kəm netəmim. Kən kateguarın-eguarın netəm mın u, kən nıtalat itəm tıtaiəh mətaiu ikın əh, in tahmen e

nəhau asol kit nəfəmähən rəhan tahmen e tri hanrit kilomita, kən lokamnım lokamnım. Okəmə hos kit tiwig-pən ikin, nita titun nərən mek nohlin.*

15

Netəmim rəha Uhgın kəmotənwıwı in

¹ Ekətag-pən əpəh e nego e neai məplan mın nəmtətin kit mın itəm tatuha-pispis lak. Nagelo ilat sepın koatos nalpınən mın, ilat sepın. Nalpınən mın əh, ilat koatol neməha apiəpiə rəha Uhgın tol namnun lan.

² Kən əmun, eməplan nat kit tahmen e nitəhəi, məto kəmol e klas ne nigəm pıləh-pıləh, kən netəmim neen koatətul e nikalkal nitəhəi u, ilat un netəm kəmotəmou ilat nat megəh rəhn-kapə sepın ne narmin itəm kəmasgəwın e nig, kən kotol win elau, ne nampa itəm tatətul o nərgın. Kən Uhgın təmos-ıpən hap* mın kəm ilat,

³ kən koatoh, motan napuən rəha Nəti Sipsip ne Moses u, iolwək rəha Uhgın, koatan məmə,

“İərəmərə Uhgın Nahgim Tepət Pık Agın

Rəham nolən asol mın kotatuha-pispis etimat.

!Kig lili, nolən mın rəham kotətuatip pahrien!

⁴ ?Pah otəsaginən ik, İərəmərə?†

?Kən pah otəsos-ıpənən nənwıwıən o nərgəm?

Məto-inu ik pisin əm nakasim.

Netəmim e kantri mın rafin okotuwa

kən motəfak e nigənəmtim,

məto-inun nəmol-arəpa rəham nolən ətuatip mın.”

⁵ Kəmotan rəkis napuən u, emətag-pər e nego e neai, məplan kəmerəh-pən İkin Uhgın Tətətig İkin, inu, Nimə Tapolən rəha Uhgın.

⁶ Nagelo ilat sepın kəmotiet e İkin Uhgın Tətətig İkin, koatos nalpınən mın ilat sepın. İlat kotuwın e napən wir u, linen, itəm tatipit-ıpit, kən kəməlis manikiləhalat e kətəut itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ıpit.

⁷ Kən əmun, nat koatəmegəh un ilat kuwit kit təmos-ıpən pesin mın itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ıpit, ilat sepın, kəm nagelo mın u sepın. Pesin mın u, kotərioah e neməha rəha Uhgın u, itəm tətətig lili.

⁸ Kən nəhaniəm təmirəfin İkin Uhgın Tətətig İkin, nəhaniəm-in nepətən əhag-əhag rəha Uhgın ne nəsanənən rəhan, kən okol suah kit təsuwınən əh imə e İkin Uhgın Tətətig İkin mətoarus nalpınən mın ilat sepın itəm nagelo sepın koatəmık, okotol namnun.

16

Pesin ilat sepın, kəmotərioah e neməha rəha Uhgın

¹ Kən əmun, eməto nəwıan kit təmagət əfəmäh əpəh e İkin Uhgın Tətətig İkin, matən-ıpən kəm nagelo mın u sepın məmə, “Otuwın, motəhtəg-ıarəp e nətueintən pesin ilat sepın itəm kəmotərioah e neməha rəha Uhgın.”

² Nagelo itəm tətəupən, təmuwın məhtəg-ıarəp pesin rəhan e nəptən. Kən əmun, netəmim itəm koatos mak rəha nat megəh rəhn-kapə ilat sepın, kən moatəfak kəm narmin itəm kəmasgəwın e nig, niməgəm təmirəfin nıpətılat.

³ Kən nagelo nampa tu, təməhtəg-ıarəp rəhan pesin əpəh itəhəi. Kən nitəhəi təmol nita lan, tahmen e nita etəm təmimis. Kən nat itəhəi mın rafin kəmotimis.

* **14:19-20:** Aes 63:1-6 * **15:2:** Hap mın un, nat katoh elat o nanən napuən, tahmen e kitar. † **15:4:** Jer 10:7; Sam 86:9-10

⁴ Kən nagelo nampa tri, təməhtəg-iarəpən rəhan pesin e nəmti nəhau min ne nəlugi nəhau min, kən ilau kueia mioal nita elau.

⁵ Kən əmun eməto nagelo itəm tərəmərə e nəhau min təmə,
“Ik pisin əm ik Uhgın, nakətuatip,
ik un itəm nəkətətig kən nəmətətig,
kən tətəuatip əm məmə onəköl nalpınən kəm ilat nəhlan.

⁶ Rəhalat atip əm,
məto-inun ilat kəmotiu nita rəham netəmim min ne ien min,
kən ik nakos-ipən nita nımilat məmə okotənim.”

⁷ Kən ekəto min olta tətəgət əfəmäh məmə,
“!Əwəh! İərəmərə Uhgın Nahgın Tepət PİK Agın, rəham nəghatən nəmuəh
netəmim lan, in tətəuatip agın, kən nıpahrienən.”

⁸ Kən əmun, nagelo nampa fo, təhtəg-iarəpən rəhan pesin e mitgar, kən kəmos-ipən nəsanənən kəm mit məmə otəhg netəmim tahmen e nigəm.

⁹ Kən nəgəpanən təmus ilat, kən kotau-iərmis-in nərgi Uhgın, itəm in tatərəmərə e nalpınən min u, məto ilat kotapəs nəuhlinən nətəligən rəhalat, kən motisiai-in rəhan nepətən.

¹⁰ Kən nagelo nampa faif təhtəg-iarəpən rəhan pesin əpəh nat megəh tatərəmərə ikin, kən əmun, ikin min rafin in tatərəmərə ikin in təmapinəp. Kən netəmim koatəto nahməən, moatus namilat motoatip-oatip.

¹¹ Kən ilat motau-iərmis-in Uhgın əpəh e nego e neai o nahməən min ne nıməgəm min rəhalat, məto ilat kəməsotəuhlinən nətəligən rəhalat o nat itəm kəmotol.

¹² Kən nagelo nampa sikis, təməhtəg-rəkis rəhan pesin əpəh e nəhau sol, nərgin u, İufretes, kən əmun nəhau təmamir mol suatip rəha kig min kotaliwək lan moatisi-pah.

¹³ Kən əmun, ekəplan min narmin rat kisil kəhalahmen e pırok. Kit təmiet e nıpəgnoa ialkita, kit tiet e nıpəgnoa nat megəh rəhn-kapə ilat sepın, kən kit tiet e nıpəgnoa ien eiueiuə.* ¹⁴ İləhal narmi iərmis min, itəm koatol nəmtətin min, kən iləhal kəhaliet mətəhaluwın o kig min e nətueintən rafin, məhaluəfimin ilat məmə okotəluagin e Nian Asol rəha Uhgın Nahgın Tepət PİK Agın.

¹⁵ Kən İesu təmən məmə, “!Ətag-pa-tu! !İatuwa tahmen e iakləh! Etəmim itəm təsapılən mətaiir, məsapəgən rəhan natimnat o napılən məmə in otəsaipiəpiəən kən maulis ron, in otatig e nəwırən pahrien.”

¹⁶ Kən ilat kəmotargətəin rafin kig min əpəh ikin kit, katən e nəghatən rəha netəm İsrəl, məmə, “Amaketon.”

¹⁷ Kən namnun nagelo itəm in nampa sepın, təməhtəg-rəkis-pən rəhan pesin əpəh e nıməgoagəp, kən əmun əpəh e İkin Uhgın Tətətig İkin, nəwian sol kit tisi-pən əpəh e jea rəha kig məmə, “!Tınol namnun!”

¹⁸ Kən əmun təmatipit, kəməto nagətən sol, kən kaluəluə təmatiperəh-atiperəh, kən namig sol təməloal e nəptən. Namig u, in iahgin iahgin, kəsəplanən namig kit iahgin tol nəhlan nian kit.

¹⁹ Kən taon sol təməhap məsin kisil, kən taon min e kantri min rafin kəmotisas motol nat tikə elat. Uhgın, nikin təməht nolən rat min rəha Papilon Asol, kən tos-ipən panikin itəm tərıoah e wain e neməha rəhan, təməkəike kəm in məmə otənim rafin agın.

²⁰ Nəptən əlkələh min rafin kəmahin rəkis ilat, kotikə, ne nitot min, kisəplan minən kit.

²¹ Ais u itəm tahmen e kəpiel sol koatisi-pən e malnapuə, kəmotisas-pən e netəmim. Ais u, kitiaə əm tahmen e fite kilo, kən netəmim kəmotau-iərmis-in

* **16:13:** “İen eiueiuə” u, in nat megəh itəm təməhap nisip məx, rəhnıpat kəiu, itəm təməghat-in e Nol Əpən 13:11-18.

Uhgın o nahl-ipa-mən ais itəm təmatısas-pən elat, məto-inu nalpınən u in tərət tərət agın.

17

Pətan ionəhan tərət agın

¹ Kən əmun, nagelo sepın mın u kit itəm kəmoatəmık pesın ilat sepın, təmuwa mən-ipa kəm io məmə, “Wa-tu, pəs ekəgətun kəm ik nalpınən rəha pətan ionəhan* tərət agın, itəm tatəpələh-pən e nəhau tepət.

² Pətan əh, kig mın rəha nətueintən ilat kəmoatit, kən netəmim rəha nətueintən ilat kəmoatənım nımın wain, moatəpıs ilat mın kən moatit.”

³ Kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm io, kən nagelo təmit-irəkıs io ekian əpəh ikın taruən-aruən ikın. Kən ikın əh, eməplan pətan un tətəsüə-pər e məntaa nat megəh asiə kit. Kəməte-pən nərig mın itəm tatən rat Uhgın, tırəfin nıpətın, kən rəhn-kapə təmısım ilat sepın, kənu rəhnıpat ten.

⁴ Pətan un, tatuwın e napən itəm tol nəguı-narıs ne tasiə, in təmol malə-malə e nıpətın, tətəanin noanat ne iarig, itəm kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt, ne kəpiel itəm nəmtın tiəkıs, ne nat kit təwır pık u, perel.† Kən in tatos panıkın kit e nelmın, itəm kəmol e iaen u kol tatıpıt-ıpıt, kən tərıoah e nat tərət mın, itəm kotəmkimik agın e nıganəmıti Uhgın, kən ilat un, noa nolən rat rəhan.

⁵ Kən inəh e nıpınəgin, kəməte-pən nərig kit əh-ikın, itəm nıpətın tatəhluaig u, tatən məmə,

TAON ƏsanƏN NAHGIN TEPƏT U PAPILON.

IN ITİ NİPİTAN İONƏHAN MİN RAFIN.

KƏN IN NƏUKƏTİ NOLƏN NAT KOTAMKİMİK AGİN MİN.

⁶ Kən ekəplan məmə pətan u, in tınapıs e nıta netəmim mın rəha Uhgın, nıta netəm kəmotətul-arəp o nən-ıarəpən İesu.

Nian eməplan, kən narmək təmiwig təmiwig.

⁷ Kən əmun nagelo təmən-ipa kəm io məmə, “?Narməm tatiwig nulan o naka? İo ekuhapık e nəghatən anıon e pətan u ne nat megəh itəm tətəsüə-pər lan, itəm rəhn-kapə təmısım ilat sepın kən rəhnıpat ten.

⁸ Nat megəh itəm nəməplan, təmətatig, kən təsatigən roiu, kən otəsüwəhən otər e nıpəg asol itəm teıuıu agın, kən tınətaiu matuwın məmə Uhgın otərəkın.

“Kən netəmim rəha netueintən itəm kəməsətəən nərgılət e naoa rəha nəmegəhən, ilat, narmılat otıwig pık nian okotəplan nat megəh u, məto-inu aıpən in təmatəmegəh, məto təsatigən roiu, məto in otiet-arəpa mın.

⁹ “Etəmim otəkəike mos nenatigən o nıtunən nıpətı nəghatən u. Rəhn-kapə nat megəh u, ilat sepın, koatəpsen-pən nıtot mın itəm pətan əh tatəpələh-pər elat.‡

¹⁰ Koatəpsen-pən mın kig ilat sepın. Kig faif ilat kınotiet rəkıs, kitiəh tatəmegəh roiu, kən kit mın təsuwamən əh. Məto nian tuwa, in otəkəike mətatig o nian təkuəkır əm.

¹¹ Nat megəh u itəm təmətatig, kən roiu in təsatigən, in mın in kig kit, itəm tatol nampa eit lan, məto in mın in kig kit rəha kig mın u ilat sepın, kən tınətaiu matuwın məmə Uhgın otərəkın.

¹² “Rəhnıpat ilat ten itəm nəməplan ilat, koatəpsen-pən kig ilat ten, itəm ilat kəsotosən əh nərəmərən rəhalat. Məto ilat okəpanotos nəpətən məmə ilat kig mın, motərəmərə ilat nat megəh, məto o nian təkuəkır əm.

¹³ Nətəligən rəhalat kitiəh əm o nos-ıpənən rəhalat nəsanənən ne nəpətən kəm nat megəh.

* 17:1: Pətan ionəhan, nıpətın pətan rəha suatıp. † 17:4: Perel u, in kəpiel wir əpəh e niki iarou.

‡ 17:9: Netəmim tepət nıkilat təht məmə nat u tatəghat-in Rom, in kəmiləkın-pər e nıtot ilat sepın.

¹⁴ İlat okotəluagin ilat Nəti Sipsip, məto Nəti Sipsip otol win elat, məto-inu Nəti Sipsip in İəməmə rəha İəməmə min, ne Kig rəha kig min. Kən in otuwa ilat min netəm min u, təmİtəpun ilat, kən ilat koatətul əskasik e rəhalat nahatətəən.”

¹⁵ Kən əmun, nagelo tən-İpa min kəm İo məmə, “Nəhau min u nəməplan, İtəm pətan İonəhan tatəpələh-pər lan, tatəpsen-pən netəmİm nuwigİlat tol pİsİn pİsİn, nİmanİn netəmİm, kantri min, ne nəghatən pİsİn pİsİn min.

¹⁶ Nat megəh ne rəhniPAT İlat ten İtəm nəməplan, İlat okotətəhau pətan İonəhan u. Kən İlat okotərəkin in, motol nat ruən lan, tayı piəpiə. İlat okotun noanuwhəgin kən motan-ətİp niPətİn e niğəm.

¹⁷ Okotol nəhlan, məto-inu UhgİN təmələhəu-pən nat u e nİkilat, məmə okotol nətəliğən rəhan, kən mol nİkilat kitİəh əm o nos-İpənən rəhalat nəsanənən kəm nat megəh, məmə in otəməmə, mətoarus nəghatən rəha UhgİN tuwa mol niPahrienən.

¹⁸ “Pətan əh natəplan, in taon nahgin tepət İtəm tatəməmə e kig min rəha nətueintən.”

18

Papilon təməme

¹ Uarisig e natİmnat min u, eməplan nagelo kit min təmİsİ-pər e neai. In tatos nepətən asol, kən in tətasiğəpİN rafİN nətueintən e rəhan nəhag-əhagən.

² Təməmərit əfəməh e nəwİan kit İtəm İahgin, məmə,
“!Təməme! !Papilon Əsanən Nahgin Tepət təməme!
İərmİs min kİnotuwa kətatiğ İkİN.

In noanİpirasig rəha narmin rat min.

In noanİpirasig rəha mənİğ rat min, kəsonən,
İtəm kotamkİmik e niğənəmtİ UhgİN.

³ Məto-inun kantri min rafİN kİnotapİs e nİmin wain u, niTəpən nalmələn,
moatit in.

Kig min rəha nətueintən kəmoatit min,
kən netəm koatol-salİM-in natİmnat min e nətueintən,
rəhalat nautə nepət rəkİs e rəhan nolən İtəm
tətaumİs o natİmnat rəhan.”

⁴ Kən əmun eməto nəwİan kit min e nego e neai təmə,
“Otiet rəkİs lan, rəhak netəmİm,
məmə rəhan nolən rat otəsiləs piKənən İtəmat,
kən İtəmat onəsotosən rəhan kit nalpİNən,

⁵ məto-inun in təmərgətain rəhan nolən rat tər İuəhkİR əm tatek neai,
mol UhgİN təsaluİNən rəhan nolən rat min.

⁶ OtalpİN nitai nat tahmen İtəm in təmol kəm rəham netəmİm.
Otos-İpən rəhan nətouən mau kəİu.

Otiuw rəkİs nİmin wain İtəm in tarİp məskasik,
rəhan nəsanənən tepət maprəkİs-in İtəm un İtəm in təmatos-İpən kəm İlat.

⁷ Pətan un, təmatos-İpər atİp in, matəto təwİR e nautə rəhan,
məto roİu əh, os-İpən nətouən rəhan e nahməən ne nasəkən,
məto-inu tatəghat ausit e nİkİN matən məmə, ‘İo kwİN kit. İkİN-u İatəpələh,
mətəməmə. Sənəmə İo nəutahlİmİs. Okol esasəkən nİan kit.’

⁸ O nausİtən u rəhan, rəhan nalpİNən min otİləs in o nİan kitİəh əm.

In otatİmİs, matəto tərət, mətasək.

Kən in otatiğ e nİan İəkİs o nosən nagwənən,

kən niğəm otus in,

məto-inun İəməmə UhgİN un, nahgin tepət,

in tatos-ipən rəhan nalpınən.”

⁹ “Kən nian kig mın rəha nətueintən itəm kəmoatit kən moatos kələh nautə mın rəhan, kotəplan nəhaniəm e nigəm itəm tatus, kən ilat okotasək, motətə tərət ron.

¹⁰ Rəhan nahməən otol ilat kotəgin, kən motətul-pən əm isəu moatən məmə, ‘!Kəsi! Kəsi o taon asol!
!Awe, Papilon, taon itəm təmatəsanən pik! Məto roiu agin-əh huə, kəmau kitiah əm lan, in tınatos rəhan nalpınən!’

¹¹ “Netəmim koatol-salim-in natimnat e nətueintən, ilat mın okotasək motasək o pətan u, məto-inu etəmim kit mın tikə o nosən nəmtin rəhalat natimnat.

¹² Suah kit mın otəsos-nəmtinən iaen u kol tatipit-ipit, ne silpa, ne kəpiel wir mın ne perel* rəhalat, kən suah kit otəsos-nəmtin mınən napən wir u linen, ne napən u itəm tol nəgui-naris ne napən wir u silik, ne napən u itəm tasiə tasiə, itəm nəmtilat tiəkis agin. Etəmim otikə o nos-nəmtinən nig pisin pisin mın itəm koatəpien wir, ne natimnat mın itəm katol e nəlui eləfen, ne nig mın itəm nəmtin tiəkis agin, ne piron,† ne iaen, ne kəpiel wir kit u, mapil.

¹³ Etəmim otikə o nos-nəmtinən nat nəmiwilat tatəpien wir mın, inu sinamon, ne senta, ne insens, ne frankinsens, ne fomat u mir. Netəmim otikə o nos-nəmtinən wain ne oel ne flaoa ne wit rəhalat. Kən etəmim otikə mın o nos-nəmtinən kau mın ne sipsip ne hos ne kat, ne slef mın rəhalat, inu netəmim.

¹⁴ “Kən netəm rəha nol-salim-inən natimnat mın, ilat okotasək pik, nikilat tahmə. Ilat okotən məmə, ‘Noa wək asol mın rəham itəm ik rəham nətəligən təmuwın pik lan, kən nəmatol, ilat kinotagim kapəs ik. Rəham nautə mın ne malə-malə mın rəham kinotagim, okol nəsos mınən ilat.’

¹⁵ Netəm koatol-salim-in natimnat mın rəhalat kəm pətan u, moatos nautə asol mın lan, ilat kotətul-pən isəu ron, motasiəp o rəhan nahməən. Ilat nikilat otahmə kən kotasək motasək əfəməh,

¹⁶ motəmə,
“ ‘!Awe, kəsi! Taon əsanən itəm təmuwın e natimnat wir mın u linen, itəm tol nəgui-naris ne tasiə ne, kən matol malə-malə e nipətin tətənin noanat ne iarig, itəm kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, ne kəpiel mın nəmtin tiəkis, ne nat wir mın u perel ne.

¹⁷ Məto roiu agin-əh huə, kəmau kitiah əm lan, kəmərəkın rafin nautə asol mın rəhan.’

“Kən əmun netəm koatıləs nego mın rafin, netəm koataliwək e nego, ne kuru mın rəha nego, ne netəmim rafin itəm koatos məni rəhalat o natigən e nərpı nitəhəi, ilat okotətul-pən isəu ron.

¹⁸ Nian kotəplan nəhaniəm lan tatuəp, kən ilat okotəmə, ‘!Kəsehmən taon kit təsanən tahmen e taon asol u!’

¹⁹ Kən ilat okotatip rəhalat-kapə e nimoulul, tatəpsen-pən məmə nikilat titahmə, kən motasək pik məmə,

“ ‘!Awe, kəsi! !Taon asol u itəm netəmim rafin itəm koatos nego mın itəhəi ilat rəhalat nautə təmepət e rəham natimnat!

Məto roiu agin-əh huə, kəmau kitiah əm lam, kəmərəkın agin ik.’

²⁰ “!Məto itəmat e nego e neai, itəmat netəmim rəha Uhgın, ne aposol mın ne ien mın,

itəmat nikitəmat təike magien,

məto-inu Uhgın təmətu rəkis neim otəmat mələhəu-pən o pətan u!”

* **18:12:** Perel u, in kəpiel wir əpəh e niki iarou. † **18:12:** Piron in iaen kit, məto rəhan kala tahmen e kol.

21 Kən əmun, nagelo əsanən kit təmİLəs kəpiel asol kit, matipin-pən e nahgin rafin əpəh itəhəi, kən məmə,
 “Kəmərakin-pən nəhlan Papilon Əsanən Nahgin Tepət əpəh itəhəi.
 Kən okol in təsətul minən.

22 Kən okol kəsəto minən nəwiali hap‡ min ne napuən min, ne nəwiali nahlən nau ne təwi u ikin-u.
 Etəmin rəha nalpəkau wırən e natimnat otikə ikin-u,
 kən okisəto minən natərkərikən rəha kəpiel min itəm kotalkin wit katol flaoa lan.

23 Nəhag-əhagən rəha lait min okol kəsotasiə minən,
 kən okol kəsəto minən nəwia pətan ne iərman itəm kətioal nəniəkisən rəhalau e nian rəha marit,
 məto-inu aupən, netəm koatol-salim-in natimnat rəham,
 ilat koatol win e nətueintən rafin,
 kən ik natagwən asim netəmin e kantri pisin pisin min məmə kotuwa o rəham nəməməən, e nolə masig rəham.

24 “Taon asol u Papilon in təmos nalpinən
 məto-inun kəmatiu nita ien min ne netəmin min rəha Uhgın ikin min rafin e nətueintən.
 Nipahrienən, nita netəmin rafin itəm kəmoħamnu ilat,
 in tətətig e taon asol u.”

19

Netəmin ilis e nego e neai kəmotənwıwi Uhgın

1 Uarisig e nəghatən rəha nagelo əh, ekəto nəwiali nat kit tahmen e netəmin tepət tepət kotagət əfəməh əpəh e nego e neai, moatən məmə,

“!Pəs kotənwıwi İərəmərə!
 !In Uhgın u, təmosmegəh kitat!

Nepətən əhag-əhag ne nəsanənən in rəhan pisin əm,

2 məto-inu nakilən rəhan in tətətip pahrien.

Rəhan nəghatən tinuəh rəkis pətan ionəhan u, itəm təmit əpnəpin netəmin,
 kən tinətalpin nita rəhan iolwək min.”

3 Kən kəmotagət əfəməh min motəmə,

“!Pəs kotənwıwi İərəmərə Uhgın! Nəhaniəm e nigəm itəm tatus pətan u, tətər tətər nammun tikə.”

4 Netəm-iasol itəm kəmotəwıwətən min ilat tuente-fo, ne nat koatəmegəh ilat kuwit, kəmotisin nulilat kəm Uhgın. İlat kəmotəwıwı, nipinəgilat taru nisip, motəfak kəm in, itəm tətəpələh-pər e rəhan jea, matəməmə. Kən ilat motəmə,
 “!Əwəh! !Pəs Kotənwıwi İərəmərə!”

Marit rəha Nəti Sipsip

5 Kən əmun, nəwian kit təmisip-pən əpəh e jea rəha kig, matən məmə,

“!Otənwıwi Uhgın rəhatat!

!İtəmat rəhan iolwək min rafin, otənwıwi in!

!İtəmat u, noatisiai-in, moatəgin Uhgın, otənwıwi in!

!Nat əpnəpin okəmə itəmat noatos nepətən asol min, o netəm əpnəpin əm,
 məto otənwıwi Uhgın!”

6 Kən əmun eməto nəwia nat kit tahmen e netəmin tepət koatagət, kən mahmen min e nitəhəi tatem nonəhluəluə, ne kaluəluə tətətipərəh-atipərəh motəmə,

“!Pəs kotənwıwi İərəmərə!

Məto-inun İərəmərə Uhgın rəhatat, Nahgin Tepət PİK Agın, in tinətəməmə.

‡ 18:22: Hap un, nat katoh lan o nənən napuən, tahmen e kitar.

7 Pəs nikitat təríoah e nagienən,
kən motən nıpahrienən e rəhan nepətən,
məto-inu tınuwa e nian ətuatıp rəha marıt rəha Nəti Sipsip.
Kən rəhan pətan tatətul matıp matəsahgin əm.

8 Kən Uhgın təmos-ipən napən wır kəm in, məmə otuwın lan.
Napən wır u linen, tatıpıt-ıpıt, məruən.”

(Napən wır u linen, tatəpsen-pən nolən ətuatıp rəha netəmim rəha Uhgın.)

9 Kənu nagelo u, tən-ıpa kəm io məmə, “Əte rəkis natımnat mın u. ‘Netəm mın un itəm kəmaun-in ilat məmə okotuwın e nagwənən rəha marıt rəha Nəti Sipsip, ilat okotatig e nəwırən pahrien.’” Kən matig mən mın məmə,

“Nəghatən mın u, ilat nəghatən pahrien rəha Uhgın.”

10 Təmən nəhlan, kən emısın nulık e nelkin, meıuııu, nıpınəgək taru nısıp, məmə ekəfak kəm in. Məto in tən-ıpa kəm io məmə, “!Əsəfakən kəm io! Kilau mın ik iolwək mil əm, kitat pıam mın itəm ilat kotətul əskasık o nən-ıarəpən namnusən təwır rəha İesu. Əfak kəm Uhgın əm, məto-inu nətul-arəpən rəha İesu, in nəukətın nəghatən mın rəha ien mın.”

Etəm təmasuə-pər e hos kəruən

11 Kən əmun ekəplan nego e neai təmerəh, kən məplan hos kəruən kit. Etəm tətasuə-pər lan, nərgin un, “Etəm Kitun Nahatətə Əskasıkən Lan, kən in Nıpahrienən.” In tatəmou, kən matos-ipən nalpınən kəm netəmim e nolən itəm tətuatıp əm.

12 Nıganəmtın tahmen e nəmnamın nıgəm, kən kəməfauin-pən hat tepət tepət e rəhn-kapə, hat mın u, ilat hat mın rəha kig asol agın. Kəməte-pən nərgin kit lan, məto suah kit təsitunən nərgin əh, in pısın əm titun.

13 In tatuwın e napən kit itəm kəmeer e nıta,* kən nərgin un, Nəghatən Rəha Uhgın.†

14 Kən mopael mın rəha nego e neai koatuarısıg-in. İlat rafın koatəpələh-pər e hos kəruən mın, kən moatuwın e napən wır u, linen, təruən məwır.

15 Suah un, rəhan kit əh-ıkın naıp itəm tatisı-pən e nıpəgnoan.‡ Kən in otətamnu netəmim e kantri mın e naıp əh. “In otərəməre elat, kən nəmtətın rəha nepətən u, in nəlnal itəm kəmol e iaen.”§ In otol təskasık agın kəm ilat, tahmen əm mə katol e noa kirep mın itəm netəmim kəmoteguarın-eguarın məmə nahuın otaiəh kən kol wain lan. Nolən əh inəh, Uhgın Nahgin Tepət Pık Agın tatol-arəp rəhan neməha pık.

16 Kəməte-pən nərgin e rəhan napən, ne nuwaan, məmə,

KIG RƏHA KIG MİN // NE İƏRƏMƏRƏ RƏHA İƏRƏMƏRƏ MİN*

17 Kən əmun ekətag-pən məplan nagelo kit tatətul-pən e mıtgar, in tətasək əfəməh matən-ipən kəm mənıg mın itəm koatiwıg əpəh e magoagəp, məmə, “Otuwa, motargətın itəmat mın o nagwənən asol rəha Uhgın,

18 məmə itəmat onəkoton noanuwəhgi kig mın, ne netəm-iasol rəha mopael mın, ne netəm nahgilat tepət, ne hos mın, ne netəm koatasuə-pər elat, ne noanuwəhgi netəmim rafın, netəm sənəmə slef, ne slef mın, netəm koatos nepətən asol mın, ne netəm əpnapın əm.”

19 Kən əmun, ekatig məplan mın nat megəh əpələ in, ne kig mın rəha nətueıntən ne rəhalat mopael mın. İlat kəmotargətın ilat mın məmə okotəluagin ilat etəm titasuə e hos kəruən, ne rəhan mopael mın.

* 19:13: Aes 63:1-6 † 19:13: Jon 1:1,14 ‡ 19:15: Aes 49:2; Hip 4:12; Nol Əpən 1:16; 2:12 § 19:15: Sam 2:9 * 19:16: 1 Tim 6:15; Nol Əpən 17:14

²⁰ Məto kəmotaskəlīm nat megəh əh, ne ien eiuə-eiuə itəm təmatol nəmtətin pispis mīn nian təmətətig ilau nat megəh. In təmatol nəmtətin mīn əh, o neiuə-inən netəm mīn u itəm koatos mak rəha nat megəh, kən motəfak kəm narmin itəm kəmasgəwīn e nig. Kəmotərakin-pən ilau kərən katuəmegəh əm, əpəh e nīpəgnoa nəmnamīn nigəm asol itəm təgəpan matuəp matəpien.

²¹ Etəm titatasuə e hos kəruən, təmoħamnu kig mīn ne mopael mīn rafin e naip rəha nəluaginən itəm tətisi-pən e nīpəgnoan kən mənig mīn rafin kəmoton nīpətīlat, moton, nərpīlat tasis wīr.

20

Kristo təmuwa mol Kig kən mərəməərə e netəmim mətoarus-pən nup wan-taosən

¹ Kən əmun, eməplan nagelo kit tətisi-pər e nego e neai, tatos ki rəha nīpəg asol itəm teiuaiu agin,* ne sen asol kit.

² Kən in təmaskəlīm ialkita asol u, sīnek nuwəh ilouin aupən, in İərmis, o Setan, kən məlis ətain o nup wan-taosən.

³ Təmərakin-pən in e nīpəg asol itəm teiuaiu agin, kən mahtosig-in tiəkis, məmə in otəseiuə-in mīnən netəmim rəha kantri mīn mətoarus-pən nup wan-taosən tol namnun. Nup wan-taosən otol namnun un, okəike kerəh mīn lan o nian əkuəkīr mīn əm.

⁴ Kən əmun, eməplan jea rəha kig mīn neen, kən netəmim itəm koatəpələh-pər elat. Uhgīn təmos-ipən nepətən kəm ilat məmə ilat okotakil netəmim. Kən ekəplan mīn netəmim itəm kəmətətip nentoulat məto-inu kəmotətul-arəp o nən-iarəpən namnusən təwīr rəha İesu ne nəghatən rəha Uhgīn. İlat kəməsotəfakən kəm nat megəh ne narmin itəm kəmasgəwīn e nig, kən məsotosən rəhan mak e nīpīnəgīlat ne nelmīlat. Kən roiu ilat kəmotəmegəh mīn, kən motərəməərə ilat Kristo o nup wan-taosən.

⁵ Nat əh, in naiir-pa-mīnən e nīmīsən itəm otaupən. Məto netəm mīn u neen mīn itəm kəmotīmīs rəkis, ilat kəmotos mak rəha nat megəh ilouin, kəməsotəmegəh mīnən mətoarus nup wan-taosən tol namnun.

⁶ Netəm mīn un, itəm kəmaupən kos ilat e naiir-pa-mīnən e nīmīsən, ilat okotətig e nəwīrən pahrien, məto-inu ilat netəm asim mīn rəha Uhgīn. İlat okəsotuwīnən e noanəmnamīn nigəm asol, məto ilat okotuwa motol pris mīn rəha Uhgīn ne rəha Kristo, kən ilat okotərəməərə ilat mīn e nup wan-taosən.

Uhgīn təmol nalpīnən kəm Setan

⁷ Nian nup wan-taosən tīnol namnun, okahl-iarəp mīn Setan e nīpəg asol.

⁸ Kən in otuwīn əpəh o netəmim e kona kuwīt rəha nətueintən, itəm katən məmə Kok ne Makok,† məmə oteiuə-in ilat, kən mos rafin ilat margətain ilat o nəluaginən. İlat rafin otepət otepət, nampa rəhalat in tahmen e nīməkləkīl əpəh e nīkali itəhəi.

⁹ İlat kəmotəliwək motuwīn isəu isəu mīn motirəfin nətueintən. Kən ilat kəmotətul kitəlau-in ikin netəmim rəha Uhgīn okotətig ikin, ne taon asol u itəm Uhgīn tolkeike pik.‡ Məto nigəm kit təmīsī-pər e nego e neai, muwa mus ilat.

¹⁰ Kən kəmərakin-pən İərmis itəm təmatos-ipən os-ipən kəm ilat, kəmərakin-pən əpəh e noanəmnamīn nigəm asol itəm tatəpien. İkin əh, kəmərakin-pən rəkis nat megəh ne ien eiuəiuə. İləhal okətəhaləto nahməən līlīn e nərauiəgən ne lapīn, namnun tīkə.

Namnun nakilən

* **20:1:** Nol Əpən 1:18 † **20:8:** Esik 38:2,9,15 ‡ **20:9:** "Taon u, itəm Uhgīn tolkeike pik," in tatəghat-in Jerusalem.

¹¹ Kən əmun ekəplan mın jea asol kit, tərüən. Kən kig tatəpələh-pər lan. Nətueintən ne neai kəmuagım o nıganəmtın, miakə agın.

¹² Kən əmun ekəplan netəm kəmotımıs, netəm koatos nepətən asol, ne netəm əpnarın əm. İlat rafın kotətül aupən e jea rəha kig u, kən kameg naoa mın. § Kən kameg mın naoa kit, inu naoa rəha nəmegəhən. Okehm nakılən rəha netəm kəmotımıs e naoa mın u, kən kınatakıl ilat kitiəh kitiəh o nat ilat kəmotol.

¹³ Nərpı nıtəhəi təməhlman netəm kəmotımıs itəhəi, kən Nımısən ne Noanpən kəmuəhlman mın ilat, ilat kınotıet rəkıs elau, kən kınatakıl ilat kitiəh kitiəh o nat ilat kəmotol.

¹⁴ Kən kəmiləs Nımısən ne Noanpən, kərakin-pən ilau e noanəmnamin nıgəm asol. Noanəmnamin nıgəm asol u, in nımısən mau kəiu.

¹⁵ Okəmə kəsehmən nərgı suah kit e naoa rəha nəmegəhən, kən okərakin-pən in e noanəmnamin nıgəm asol.

21

Jerusalem wi

¹ Kən əmun eməplan neai wi ne nətueintən wi, mətə-inu neai oas ne nətueintən oas kınıakə. Kən nıtəhəi təmıkə mın.

² Kən əmun ekəplan taon asim rəha Uhgın, inun Jerusalem wi, tətısı-pər o Uhgın e nego e neai mateiuaiu-pa. Kəmol malə-malə lan tahmen e pətan itəm kəmol malə-malə kəm in məmə otuwın mehm rəhan iərman mioal marıt.

³ Kən əmun ekəto nəwıan asol kit təmısı-pən əpəh e jea rəha kig matən məmə, “!Əplan-tu! Roiu əh, Uhgın tınol latuənu rəhan ilat netəmim. In otətətıg ilat mın, kən ilat okotuwa rəhan mın netəmim. Kən Uhgın ətuatıp in otətətıg olat, kən in rəhalat Uhgın.

⁴ In otafəl rəkıs rafın nahui nəmtılat. Nımısən ne nasəkən ne nahməən mın okotıkə. Natımnat nuwəh mın u, ilat kınotuwin rəkıs, okol kəsotuwa mınən.”

⁵ Kig itəm tatəpələh-pər e rəhan jea, təmə, “İatəuhlin natımnat mın rafın kotuwa motuwıwi.” Kən məmə, “Əte rəkıs natımnat mın u, mətə-inu nəghatən mın u, kitun nəgıleən elat məmə nıpahrienən.”

⁶ Kən matıg mən-ıpa mın kəm io məmə, “Kınol namnun natımnat rafın. Io Nəkətın ne Namnun.* Io nətuounən, kən io iatol namnun lan. Netəmim itəm koatoaoa, io ekos-ıpən nəhau kəm ilat, itəm okotənım məsotos-nəmtınən. Kən inun, nəmtı nəhau itəm tatər matos-ıpən nəmegəhən lılın.†

⁷ Etəmim itəm otətətül-ıəkıs mol win e nəluagınən rəhan, io ekos-ıpən natımnat itəm emən-ıəkıs rəkıs kəm in. Io ekuwa rəhan Uhgın, kən in otuwa nətik.

⁸ Mətə netəm koatəgın itəm, məsotətül əskasıkən e rəhalat nahatətəən, ilat kotamkımık, kən moatohamnu itəm, koatıt anıon əm ilat mın, moatol klefa, moatəmık nərik, motəfak kəm narmı nat mın, ne ieiueıuə mın rafın, iməlat ətuatıp un in noanəmnamin nıgəm asol, tatəpien ikın. Nat u, in nampa tu nımısən.”

⁹ Kən əmun, nəgelo aupən u kit tatəghat kəm io. In nəgelo sepın mın u kit itəm kəmoatəmık pesın ilat sepın itəm kotərıoah e namnu nalpınən ilat sepın itəm Uhgın otol kəm netəmim. In təmuwa mən-ıpa kəm io məmə, “Wa-tu, pəs iakəgətun pətan rəha Nəti Sipsıp kəm ik, itəm okıoal marıt ilau mın.”

¹⁰ Kən nəsanənən rəha Narmın Rəha Uhgın təmol kəm io, əmun nəgelo tit-ırəkıs io ekıan əpəh e nıtot asol kit, nıtot un, in ılıs u ılıs. Kən in təgətun kəm

§ 20:12: Natımnat rafın itəm netəmim kəmotol, kəməte rəkıs e naoa mın u. * 21:6: Nəghatən ətuatıp u rəha İesu, “Io un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətül aupən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, tahmen e A ne Z e İngılıs. † 21:6: Aes 55:1-2; Jon 4:10; 6:35; 7:37-39

io Taon Asim rəha Uhgın u, Jerusalem wi, itəm təmisi-pər o Uhgın əpəh ilis e nego e neai.

¹¹ In təhag-əhag e nepətən rəha Uhgın. Tatipit-ipit tahmen e kəpiel wır kit u tiaspa, itəm talien mə kılas.

¹² Rəhan fenis təfəməh mər ilis, mıtəlau e taon, ket lan ilat tuelef. Nagelo mın tuelef koatətul o ket mın u. Kəməte-pən nərgi noanol rəha nenəti Isrel ilat tuelef e ket mın u.

¹³ Kən kəməte-pən nərgiləhal kısıl e nıkalın pah ikın, kısıl mın e nıkalın pəhap ikın, kısıl e nıkalın pis ikın, kən kısıl e nıkalın par ikın.

¹⁴ Nəukəti fenis e taon u kəmotətul-pər e kəpiel asol ilat tuelef. Kənu kəməte-rəkis-pən nərgi tuelef aposol rəha Nəti Sipsip e kəpiel mın u.

¹⁵ Nagelo itəm tatəghat kəm io, in tatos nat kit kəmol e iaen u kol tatipit-ipit, o nosən mak rəha taon əh, ne ket mın ne fenis rəhan.

¹⁶ Taon u, kona lan kuwit. Mak rəha nıkalın mın rafin kotahmen-ahmen əm. Taon əh kaifəməh, kən mak rəha nıkalın mın rafin ne nəfəməhən rəhan ilat rafin tu taosen tu-hanrit-tuente kilomita.

¹⁷ Fenis u, tipik-ipik, mak rəhan tahmen e sikiste-faef mita. Nagelo əh, təmos mak lan e nolən rəha netəmim, itəm ilat koatos mak mihin e nat.

¹⁸ Fenis u, kəmol e kəpiel wır u tiaspa, kən kəmol taon e iaen u kol tatipit-ipit, in əm in əm. Kən kol u in təwır, in talien mə kılas.

¹⁹ Kəpiel mın itəm kəmiləkin nəukəti fenis lan, kəmol malə-malə elat e kəpiel wır mın. Kəmotəupən mətəlin-pən kəpiel wır mın u tiaspa, kən nampa tu lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u safaiə, kən nampa tri lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u akat, kən nampa fo lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır mın u emeral.

²⁰ Nampa faif lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u onikis, kən nampa sikis lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u kanilian, kən nampa sepın lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u krisolait, kən nampa eit lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u malakait, nampa nain lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u topas. Kən nampa ten lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u kalsetoni, kən nampa lepın lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u takuoəs, kən nampa tuelef lan, kəmotəlin-pən kəpiel wır u ametis.

²¹ Ket asol mın u rəha fenis, kəmol e tuelef perel. Kəmol ket kitiah kitieh e perel‡ kitiah kitiah. Kən suatıp mın əpəh imə e taon u, kəmol e iaen u kol tatipit-ipit in əm in əm, talien wır, tahmen e kılas.

²² İkin əh, eməsəplanən nimə kit okatəfak ikın kəm Uhgın, məto-inu Uhgın əm, itəm Nahgin Tepət Pık Agın, ne Nəti Sipsip, ilau nimə rəha nəfakən.

²³ Kən ikın əh, nikitəm təsuwəhən mitgar ne məwig, məto-inu nepətən əhag-əhag rəha Uhgın in tətasiəgəpın rafin taon u, kənu Nəti Sipsip un, in lait rəhan.§

²⁴ Kən kantri mın e nətueintən okotaliwək e nəhag-əhagən rəhan, kən iərəməmə mın rəha nətueintən okotuwa, kən motos rəhalat nautə wır mın, motuwa e nisialiən mətələhəu e taon u.

²⁵ Kisahtosiğ-inən rəhan ket mın nian kit, məto-inu nian lapın tikə ikın əh.

²⁶ Netəmim e kantri pisin pisin mın e nətueintən, okotos nautə wır mın rəhalat, ilat okotəmik motuwa o nisialiən, mətələhəu e taon u.

²⁷ Məto natimnat mın itəm kotamkimik e nıganəmti Uhgın, ne netəmim itəm koatol nat itəm tol naulisən, ne netəm koateiuə, netəm mın u okol ilat kəsotuwinən imə e taon asol u. Netəm mın əm un itəm kəməte-rəkis-pən nərgilat e naoa rəha nəmegəhən itəm Nəti Sipsip tatos, ilat əm un kotitun nuwinən imə.

‡ 21:21: Perel u, in kəpiel wır əpəh e niki iarou. § 21:23: Aes 60:19

22

Nəhau megəh

¹ Kən nian nagelo təməgətun rəkis taon wi kəm io, kən təməgətun min nəhau megəh kəm io itəm tətaiu. In talien talien tahmen e kilas. Tatisi-pən əpəh e jea rəha Uhgın ne Nəti Sipsip,

² maiu matuwın matiləs nəlugi suatip asol rəha taon u. Nig rəha nəmegəhən tatətul u e nıkal-kalı nəhau u, in tatoe mau tuelef e nup min rafın, e məwig min rafın. Kən netəmim e kantri min rafın koatol nımalın o nol-wırən nımısən.

³ Nat tıkə agın ikın əh itəm təike mos nalpınən rəha Uhgın. Kən jea rəha Uhgın ne Nəti Sipsip in əh-ikın əh, katuərəmərə ikın. Kən rəhan iolwək min okotəfak kəm in.

⁴ İlat okotəplan nıganəmtin,* kən okəte-pən nərgın e nıpınəgilat.

⁵ Nian lapın otıkə. Nıkilat otəsəhtən lait kit o nasiepənən lan, kən nıkilat otəsəhtən min nəhag-əhagən rəha mıtgar, məto-inu İərəmərə Uhgın in lait rəhalat. İlat okotərəmərə lılın, namnun tıkə.

⁶ Kən nagelo tən-ıpa kəm io məmə, “Nəghatən min u inu, kitun nagileən elat məmə nıpahrienən. İərəmərə Uhgın təmən-ıpən kəm rəhan ien min əpən natımnat min itəm okəpanotuwa, kən in təmahl-ıpən rəhan nagelo məmə otəgətun kəm rəhan iolwək min natımnat min itəm otəsuwəhən təike muwa.”

⁷ Kən əmun, İesu tən-ıpa kəm io məmə, “!Otətəlig-tu! !Otəsuwəhən ekiet-arəpınə! Netəm min u itəm kəmotaskəlım nəghatən itəm Uhgın təmən-ıarəp əpən e naoa u, ilat okotatıg e nəwırən pahrien.”

⁸ İo Jon, io u eməto kən məplan natımnat min u. Kən nian eməto kən məplan rəkis ilat, kən emısın nulık e nelki nagelo itəm təmit io muwın məgətun ilat kəm io. Kən emeuaiu, nıpınəgək taru nısıp, məmə ekəfak kəm in.

⁹ Məto in tən-ıpa kəm io məmə, “!Əsəfakən kəm io! Kilau min ik u iolwək mil əm rəha Uhgın, kitat pıam min u ien min, ne netəm min u itəm kotaskəlım nəghatən min e naoa u. !Əfak əm kəm Uhgın!”

¹⁰ Kən in təmən-ıpa kəm io məmə, “Suwaan ətainən nat kit e naoa u məmə otaskəlım tıəkis, məto-inu natımnat min u, otəsuwəhən, kotiet-arəpa.

¹¹ Netəm koatol nəratən, pəs ilat kotəkəike moatol nəratən. Netəm rəhalat nətəligən tamkımık, pəs ilat kotəkəike e nətəligən tamkımık rəhalat. Məto netəm wır, pəs ilat kotəkəike e nolən ətuatıp. Kən pəs netəm asim rəha Uhgın, okotətuatıp nian rafın, motəkəike e nasımən rəhalat.”

¹² Kən İesu tatıg mən min kəm io, “!Əplan-tu! !Otəsuwəhən ekımnə! Kən iatos rəhak nətouən wır kən ekos-ıpən kəm netəmim rafın u, tətəu-pən natımnat min itəm ilat kəmotol.

¹³ İo Nəukətın ne Namnun.† İo eməupən matıg, kən io oekol namnun agın. İo nətounən, kən io iatol namnun lan.

¹⁴ Netəm itəm kotaikuas e rəhalat napən tərən, ilat okotatıg e nəwırən pahrien, məmə inu, okegəhan-in nepətən kəm ilat məmə kotun noa nig rəha nəmegəhən, kən motuwın-pən e ket min rəha taon u.

¹⁵ Məto netəmim neen min əh-ikın itəm okol kəsotuwamən imə. İlat u, netəm kotamkımık, ne netəm min un itəm koatol klefa ne moatəmık nərik, ne koatit anıon ilat min, ne moatohamnu itəm, moatəfak kəm narmı nat min, ne netəm rafın itəm kotolkeike neıueıuəən.

¹⁶ “İo İesu, emahl-ıpınə rəhak nagelo məmə otən-ıarəpınə natımnat min u kəm nıməfak min. İo u, Nəukətı Tefıt, məto Noanol min rəhan. İo ekahmen e məhau u fetukai itəm tətasiə wır.”

* **22:4:** Mat 5:8; 2 Kor 4:6 † **22:13:** Nəghatən ətuatıp u rəha İesu, “İo un, Alfa ne Omeka.” Alfa un, in leta tatətul əpən e alfabet rəha nəghatən Kris, kən Omeka un, in leta itəm tatol namnun lan, tahmen e A ne Z e İnglis.

¹⁷ Narmin Rəha Uhgın ilau Pətan rəha Nəti Sipsip katuən mə, “!Wa!” Kən pəs netəm mın u kotəto, ilat mın kotən mə “!Wa!” Etəmim pah itəm tatoaoo, pəs in tuwa. Kən etəmim pah itəm in tolkeike, pəs in otənim nəhau megəh kisos-nəmtinən.‡

¹⁸ Io Jon, iatəghat əskasik matən-ipən kəm netəmim itəm kəmotəto nəghatən rəha Uhgın itəm tətətig e naoa u. Okəmə etəmim kit tətə-pən atip nəghatən kit rəhan e naoa u, Uhgın otos-ipən nalpınən mın u naoa u tətəghat-in kən mılpin-pən e nalpınən rəha etəmim u.

¹⁹ Okəmə etəmim kit tos-irəkis nəghatən neen e naoa u, Uhgın otos-irəkis nəwırən mın itəm naoa u in tətəghat-in məmə rəha suah u. Inun, noa nig rəha nəmegəhən, kən məsegəhan-inən məmə otətig e taon asim əh.

²⁰ Etəmim itəm tatən-iarəp natimnat mın u, təmə, “Əwəh, otəsuwəhən ekimnə.” !Əwəh! Wa-ta İərəməərə İesu.

²¹ Pəs Uhgın tawte-in nəwırən rəha İərəməərə İesu tuwın kəm netəmim rəhan. Pəs otol nəhlan. Əwəh.

‡ 22:17: Aes 55:1; Jon 7:37